

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

LVCIANI SAMO/ SATENSIS OPERA, QVAE QVIDEM

EXTANT, OMNIA, E GRAECO SERMONE IN LATINVM, PARTIM
iamolim diuersis autoribus, partim nunc demum per Iacobum
Micyllum, quaecunque reliqua fuere, translata.

Cum Argumentis & annotationibus
eiusdem, passim adiectis.

PIETAS AD OMNIA VTILIS.

LVCIANVS in sumptibus Librum.

Lucianus scripsi haec, antiquaq; stultaq; doctus.
Id quoque enim stultum est, quod tibi valde sapit.
Nil homini certum est, nec uoto uiniat uno,
Sed ridens, eadem, hic eleuat, ille probat.

Cum Caesareae Maiest. gratia
& priuilegio.

FRANCOFORTI, apud Christianum Egenolphum.

Conuenit Monasterij Carmelitay. Hicaleastrum.

**AVTORES, Q. VI IN. HOC OPERE
uertendo elaborarunt.**

**Erasmus Roterodamus.
Philippus Melanchthon.
Thomas Morus.
Petrus Mosellanus.
Bilibaldus Birckheimerus.
Anastasius.
Vincentius Obsopoeus.
Ioannes Sinapius.
Martinus Bolerus.
Ottomarus Luscinius.
Ponticus Virunius.
Iacobus Micyllus.**

Christianus Egenolphus.

Cautum est, Inuictis. Dn. nost. Caroli V. Ro.
uilegio atque edicto, nequis hunc autorem, aut quem
que linguæ aut disciplinæ, librum, à nobis editum, int
à quocunque editione nostra proximos, excudat, ex
etiam alibi excusum intra Rom. Imp. fines importet,
na eorundem operum amittendorum, & quinque Ma
tim fisco Imper. partim nobis fraudatis persoluen
dem constituta. Quod hic admonitos omnes
uolumus, nequis deinceps ignorantiam, aut in
tiam, culpæ, si fortè in eam incurrisset, præ

IACOBI MICYLLI, AD ORNATISS. VI.

RVM, PHILIPPVM REIFFENSTEIN, GEN. DN. LVDOVICI COM.

Stolburgen. &c. Consiliarium &c. In Luciani

translationem, Præfatio.

NON clam me est, Philippe ornatiss. plerosque docto-
rum hominum in ea opinione uersari, ut melioribus
hisce literarum studijs non parum obesse existiment,
autores Græcos ex lingua sua transferre, & eosdem
latinè legendos, promiscue ac quoslibet proponere.
Principio enim, aiunt, proximis his annis, dum pas-
sim & absque delectu ex utraque lingua, Græci, Lati-
niq; scriptores, in alias conuertuntur, pauciores, qui utramuis rectè ac
plenè discerent, extare coepisse. Deinde autem & illud accidere sole-
re, ut, quia pleraque Græca ita scripta sunt, ut nisi in suo ac proprio ser-
mone legantur, neque gratiam eandem retineant, neque parem pote-
statem, plurimum interim elegantiæ atque nitoris, optimis atque ele-
gantissimis quibusque translatis decedat. Ac mihi quidem cogitanti,
propemodum ita res habere uidetur. Vt enim quisque, non dico igna-
uissimus, sed diligentiae atque operæ parcissimus est, ita protinus ad id
quod proximum & ante pedes est, diuertit: & relictis ueris, uiuisq; fon-
tibus, ad turbidos interim, & utcunque deductos riuos deflectit. Quo
fit ut bona atque humana hæc studia, ex altera sui parte, iam pridem in-
termittantur, & illud amœnum ac suaue eloquentiæ Græcæ, ut ita di-
cam, uiretum, desertum atque neglectum, paulatim iterum emarcescat.
Quæ quidem res, & me dudum ita commouit animo, ut cum nuper ab
amico nostro Egenolpho rogatus essem, ut quæ Luciani reliqua, nec
adhuc dum conuersa restarent, ea conuertenda Latinè susciperem, &
authoris istius uelut lacunas quasdam à superioribus relictas, explerem
ipse quoque aliquandiu subsisterem, & quid faciundum in hac re esset,
nonnihil addubitarem. Est enim omnino autor hic talis, ut eadem e-
legantia, eademq; festiuitate reddi prorsus nequeat: & si Latino sermo-
ne, suauitatem illius exprimere coneris, nihilo plus agas, quam si phœ-
nicopterum, aut psittacum aliquem, detractis proprijs atque natiuis plu-
mis, alieno, ac translatitio colore spectandum exhibeas. Attamen quia
uidebam cum alios non paucos, tum uero in primis Erasmus nostrum
Roterodamum, uirum ob excellentiam doctrinæ, & inexhaustam di-
cendi copiam, omni posteritati memorabilem, in hoc uertendo non pa-
rum elaborasse, easq; translationes in manibus passim haberi ac uolui,
exemplum atque auctoritatem illorum neutiquam fugiendam, aut im-
probendam putauī. Nam rursus neque illud satis æquum uidebatur es-
se, tantos lepores, tantamq; rerum propè omnium scientiam, unā tan-

tum lingua includi, & ab uno duntaxat quasi populo, uoluptatem hanc omnem parari. Proinde collectis omnibus aliorum uersionibus, quas quidem reperire licebat, & iisdem argumentis & annotatiunculis quibusdam adiectis, sicubi res postulabat, proximo hoc anno, dum in schola Heidelbergensi easdem literas Græcas publicè doceo, quantum à reliquis laboribus ocij mihi suppetebat, id omne in hanc operam impendi, & quæ reliqua restabant, quæ quidem obscurissima ac difficilissima nonnulla erant, Latino sermone, quoad fieri potuit, exposui. Rem conatus, ut quidem dicere te scio, non parum arduam, & plus multò audaciæ, quàm laudis præ se ferentem. Quis enim non uereatur post tot præclaros & excellentes interpretes, suum quoque, ut hoc uerbo utar, assumentum apponere: & quæ ab alijs uel ob difficultatem, uel ob uerecundiam quoque relictæ essent, ea tanquam nouus aliquis & nuper natus Hercules, aggredi sustinere? Sed audendum tamen fuit, quando quidem Audentes fortuna iuuat, ut poëta ait. Neque uero uideo cur mirum adeo, aut insolens alicui uideatur, si ipse quoque fortunam experiri uolui, supraq; uires aliquid meas in me suscepi, quando & Comicos antiquos illos uidemus mutuò sibi frequenter obiecisse: quòd fabulas ex Græcis bonis, Latinas facerent non bonas. Nam si æquum est, ut idem Comicus ait, ignoscere Quæ ueteres factitarunt, si faciunt noui, maior utique uenia nobis danda erit, qui & infeliciores seculo quàm illi, & alia atque diuersa lingua nati sumus. Iam, si qua eiusmodi fortè sunt, (ut fortasse multa sunt) ut in ijs uertendis non nihil à uero aberrarim, cogitari illud quoque decet, quòd omnia ea Græcè quoque talia ferme sunt, ut ueniam magis interpreti, malè uertenti, quàm culpam promereri debeant. Nam illud demum reprehensione dignum est, non si quis insuetum atque asperum, sed si quis commune, ac tritum iter ingressus, in eo alicubi labatur, aut impingat. Quanquam equidem arbitror, quicquid huius est, facilem apud doctos & æquos lectores excusationem inuenire posse: præsertim cum uiderint, me non minore diligentia & cura in difficilioribus istis uersatum esse, quàm alios interim in expeditis & planis. Illud uero inuidiosum & graue, quòd quosdam clamitare audio, autorem impium ac detestabilem in uulgus nos edere, cuius scripta satius multò fuerat suppressi, quàm eorum lectione aures suas offendi. Neque enim mala serenda esse, quando ea ultrò, & ut Græcum prouerbiū habet, neque quærentibus nobis obueniant. Nam quis ignorat, inquit, Samolatensem istum deorum pariter & hominum irrisorem, tot retrò seculis ob impietatem damnatum, & ab alijs athei, ab alijs etiam apostatæ cognomento diffamatum? Sed ueniam nobis dabunt hac quoque in parte lectores. Neque enim nunc primum hoc opus ipsi aggredimur, & ante nos in eodem edendo elaborarunt uiri, quorum auctoritatem atque doctrinam nemo

non

non sequitur, omnes sibi proponunt, & iam totus propè orbis comprobavit. Dein de autem, quænam inuidia fuerit, ob unum fortasse nautæ aliquem, in parte hærentem, totum corpus, uenustum alioqui, & numeris, quod aiunt, omnibus absolutum abscere? Nam ut liuorem alibi, aut maculam, in ebore, aut marmore sculpto toleramus, si cætera arti respõdeant, ita & in autoribus, opinor, uicium unum aliquod dissimulandum erit, si cætera eiusmodi sunt, ut legentibus utilitatem aliquam non paruum afferre possint. Impius Lucianus est: at contrâ summa in eo eloquentia, summa dicendi festiuitas est, magna rerum uarietas, magna scientia, multa eaq; perfectæ & solida item doctrina: & seu ridendo aliorum uicia corrigit, siue monendo aliquid præcipit ac docet, cum summa prudentia, summum quoque iudicium cõiunctum. Et si dicere licet, in uno eo, omnium aliorum scriptorum exemplar. Quas sanè uirtutes ac dotes adeo uarias ac multas, ob unum aliquod uicium repudiare, quàm sit æquum aut dignum, iudicandum alijs relinquo: mihi certè ne ipsum quidem hoc pium satis uideatur. Nisi uero neq; Liuius aut Cicero, neq; Thucydides aut Plato, neq; denique quisquam eorū, qui uel exemplis, uel doctrina communem hominum uitam erudire atque informare possunt, legendus propterea fuerit, quia ethnicus, & tãquam paganus, à nostra ac uera religione abfuisset. At etiam de Christo religiose parum sensit. At fecerunt hoc alij item multi, quorum tamen scripta, & hodie nonnulla legimus, & ab antiquis olim tolerata fuere. Nam si protinus, ut quisque de fide in Christum, de religione sincera, ac recta, minus piè sentit, aut loquitur, ita exterminandus atq; extirpandus erit, non modo ex ueteribus scriptoribus haud ita multos retinebimus: sed fortassis nec hodie quidam ferendi erunt. Sed ut hosti apertò, nemo quicquam credit, simulanti amicitiam, multa etiam arcana interdum committimus: ita nemo puto erit, qui alioqui sanæ mentis sit, qui, etiam si uideat Lucianum, pro insita atque innata illa dicacitate, non solum humanas res, uerum etiam diuinas & sacras omnes arripere, & ueluti pro ludo quodam habere, ex eo quicquam offenderetur, aut illius orationem in exemplum trahet. Denique cur mirum adeo, aut nouum hoc putemus, si homo ethnicus, & qui nunc causas agendo, nunc declamando, postremo etiam circa principum aulas uersando, dicendi, cauillandiq; artibus, omnem propè ætatē exegit, irreligiose quædam, & irreuerenter dicta reliquit, cum ne ipsi quidem illi, qui ex professo uitam religiosam ac sanctam degunt, religiose omnia faciant, & dicant? Quorū aliquando mores, & facta, quia non omnino illorū dissimilia sunt, quæ, quoties suorum temporum philosophiam, & uanam istam uirtutis, atque doctrinæ simulationem irridet, à Luciano describuntur, iam illud quoque in mentem alicui uenire haud immeritò posset, num ob hoc quidam illitant opere succenseant, quòd in eius dialogis, & descriptionibus istis, similitudinem atque imaginem

P R A E F A T I O.

sui quandam elucere, & perinde ut in tabula depictam cerni, pertimescant. Odimus enim ferè, quæ male facimus, & quoties factorum memoria in oculos incurrit, tanquam uulnera nuper sanata, necdum satis concreta, quemlibet etiam tactum reformidamus. Quare istorum quidem accusatio, haudquaquam eò apud nos ualere debet, ut autorem talem ac tantum è manibus abijciamus, & tot præclara omnis propè generis scripta, Vulcano atq; igni, quòd illis fortasse placeat, consecremus. Ac longiore etiam defensione forsitan opus mihi foret, si ad alium, quàm ad te Philippe candidissime, cui opus hoc dedicandum putarem, instituisssem scribere; neque enim cuiusuis aures ad has uulgi opiniones, obfirmatae ita sunt, ut his nihil moueantur, aut easdem etiam ultrò contemnant. At uero, quia tecum mihi res est, quem & familiariter multos iam annos cognoui, & quid ipse de rebus siue sacris, siue profanis, quod ad hanc causam attinet, sentire soleam, satis certò iam olim scire confido: nihil necesse, opinor, est hic nunc longius immorari. Quamobrem ut uela aliquando cōtraham, & orationi huic finem imponam, ego quia iam olim optavi amoris atq; animi erga te mei significationem aliquam tibi dare, neq; tamen hactenus ulla eius rei occasio sese mihi obtulit, qua id cōmodè potuisssem: non indignum aut alienum duxi, si hanc meam operam, quam in hisce Luciani reliquijs absoluendis impendi, tuo nomini inscriberem, tibiq; dedicarem. Nam ut cæteri amantes solent, munusculis quibusdam, aut alijs interdum rebus idoneis memoriã suam, apud eos quorum affectu ac desiderio tenentur, subinde renouare, ita neque nobis inhonestum erit, arbitror, sensus ac uoluntates nostras, hisce, in quibus uersamur, rebus ac studijs declarare. Neque uero indignum aut inconueniens hoc tibi donum erit: nam si naturam atque ingenium tuum satis noui, aut huius, aut nullius autoris lectione æquè delectabere. Tanta eius ubiq; facundia, tanta rerum omnium elegantia atq; festiuitas est. Proinde accipe à me, quicquid hoc operis tandem est, quod à me profectum, ad aliorum labores accessit, quod te principio quidem cōsuetudinis ac uoluntatis erga te meae admoneat: deinde autem & à laboribus curisq; istis grauioribus, in quibus ferè uersaris, digressum excipiat & refocillet. Nam hic profectò inuenies, quod te quomodocūque affectum animo, reficere atque exhilarare possit: & siue seria, siue iocosa, siue domi, siue in agris: siue denique inter rusticandum, siue inter peregrinandum, lectione aliqua oblectare te uoles, unus hic autor ad omnia loca & tempora aptissimus erit: semperq; aliquid, quod uel legisse, uel addidicisse te iuuat, quasi recens ac nouum subministrabit.

IN

INDEX

IN LVCIANI OPV

scula omnia Index.

a. priorem .b. alteram chartæ faciem notat.

A.

Abauchus & Gyndanes amici	195 a
Academici.	59 b
Accusatio deorum barbarorum	325 a
Adulatio dominorum doctos se uideri uolentium. +	77 a
Adulatores & sectantes cœnas	6 a
Aegyptiorum scribæ	269 b
Aegyptiorum superstitio.	57 b
Aganthonius.	270 a
Agatho.	243 b
Agathocles & Diniæ	188 b 270 a
Alcedinis cantus.	15 b
Alexander.	242 b
Amicitia fides	188 a
Amicitia Græcorum.	188 b
Amicitia Scythicæ.	190 b
Amoris indicia.	315 a
Anacreon.	271 a
Annulus magicus.	247 b
Antea.	270 a
Antigonus.	270 a
Antiochi Soteris historia de pugna contra Galatas	108 b
Antipater.	270 a
Apella & Regis Persarum factum.	259 b
Aphyæ pisciculi.	66 b
Apollo quo pacto uaticinetur	317 b
Apollodorus.	271 a
Apophras quid.	263 b
Arabum Mythologi	269 b
Archelaus.	270 b
Arenæ usus & commodæ.	238 b
Ariarathes.	270 a
Arignotus Pythagoricus	248 a
Aristippi encomion	336 a
Aristobolus	271 a
Arrabazus.	270 b
Arraxerxes.	270 b
Asander.	270 b
Aspectus pulchrorum alligendi uim habet.	267 a
Assentatores & simulati amici	14 a
Astrologia à quibus primum inuenta.	166 b
Astrologiæ utilitas.	167 b
Astrorum potestas ac uis.	167 b
Astrologiæ quæ quis sigillatim obseruare	167 a
Athenarum encomium.	3 b
Atheniensium classes.	205 b
Athenodorus.	270 b
Athoræ.	269 b
Atticus & Thyestes	167 a
Attica subfannatio.	3 a
Attalus.	270 a
Audaces atq; improbos fortunâ iuuare.	11 a

Aula receptis quæ sustinenda	73 b
Auril encomion.	213 b
Auréli Dariel.	277 a

B.

Bachus exercitum ducit contra Indos.	251 a
Bardylis.	270 a
Belittas & Bassides amici.	192 a
Benè agendi doctrina.	7 a
Brachmanes.	269 b
Branchus & Apollo.	268 b

C.

Calamides statuarius.	287 b
Calumniæ finitio.	260 a
Calumniatorum arma.	261 a
Campus Acherusius siue Elysius.	50 b 118 a
Capita sine robore.	44 a
Carchesium.	172 a
Carneades.	270 b
Castor & Pollux nauigantium numina.	276 a
Ceramicum locus Athenis.	62 b 288 a
Certaminum species & genera.	334 b
Χείρ uerbius.	80 b
Chaldaei.	269 b
Charixenus Sicyonius.	190 a
Chelidoneæ.	275 b
Chrysippus.	270 b
Ciuitatum propria studia.	219 b
Cinyra.	243 b
Cleantes.	270 b
Colum, domicilium & & uictus deorum.	166 b
Colytta.	289 b
Combabi & Stratonices amor.	315 b
Concubitus Veneris & Martis.	267 b
Concertatio σῆμα cum ταν.	8 b
Concertatio Alcidasantis & Morionis.	310 a
Consilium de non admittenda calumnia.	262 a
Consilium de puniendis malis.	301 b
Contra apathian.	7 a
Crates.	243 a
Cratinus.	271 a
Critolaus.	270 b
Cresibius.	270 b
Cuncta morti obnoxia.	55 b
Cynici.	98 b
Cypselus.	261 b
Cyrenacci.	39 a
Cyrus.	270 a

D.

Dandamis & Amizocas amici.	191 a
Dædalus.	267 a
De cælo & rebus sublimibus.	217 b
Decretum contra diuites fastuosos.	51 a
Dedeo.	218 a
Defunctorum iudicia, accusatores & pænes.	30 a
De infinito.	248 a
Demetrius & Antiphilus amici.	190 b
Democritus.	270 b
Demosthenis & Homeri collatio.	219 b
Demosthenis laudes.	92 b
Demosthenis mora.	315 b

INDEX.

De mundo.	218 a	Hegesias.	148 a
Deorum continua.	220 b	Hellanicus.	271 a
Deorum gentiliū confutatio.	331 a b	Heraclitei.	59 a
De cetero.	314 b	Hercules apud Pholū.	309 b
Deucalion, & de diluuiō.	314 a	Herculis & Thesei habitus.	327 a b
Deucalionis arca.	ibi. b	Herculis Gallici imago.	213 a
Diasia Iouis festa.	334 b	Hermes Agiræus.	209 a
Diogenes.	270 b	Hesiodus ex pastore poeta.	242 b
Diplas, & eius natura.	273 a	Hieron.	270 a
Disputatio de prouidentia deorum.	209 a	Hieronymus.	271 a
Disputationis modus & lex.	236 a	Hippodamia & Proci.	336 b
Diuitiarum uerus usus in mediocritate.	11 a b	Historiæ proprium, seu officium.	105 b
Diuitias stultis & improbis obuenire.	12 a	Historiam scribenti, quæ fugienda.	ibi.
Diuitiarum accusatio.	13 a	Historiographo quæ potissimum spectanda.	109 b
Diuitiarum effectus.	12 b 13 b	Historiæ præmia &c.	111 b
Diuitiarum comites seu accidentia.	14 a	Historia impotentis cuiusdam amoris.	173 b
Diuitiarum confutatio.	277 b	Hominum cetera genera.	269 b
Diuitias non liberalitate, sed parsimonia retineri.	10 b	Hominum ineptiæ circa cultum & religionem.	57 a
Diuitijs plus oneris, quæ uoluptatis inesse.	306 a	Hormum saltare.	155 b
Diuitum fastuosorum hypotyposis.	6 a	Humanitatis imago & descriptio.	1 b
Diuitum molestiæ.	215 a	Hyperæ.	16 b
Diuitum atque potentum notatio.	317 a	Hyporchemata.	156 a
Doctus ac sapiens unde iudicandus ac cognoscendus.	86 a	Hippotyphía.	111 a
Duplex amor in animis humanis.	320 b	Hypsicrates.	271 a
E.		Hylasynes.	270 b
ἐξ ἀπὸς totius uitæ aulicæ.	77 b	I.	
Empedoclis æræ crepidæ.	44 b	Idomeneus Iouis parasitus.	232 a
Empusa.	156 a	Ignorantia & error hominum.	55 a
Endamidas Arethæus.	190 a	Imaginis pulchritudinis compositio.	181 a
Endimion.	167 a	Indes ex uino in furorem acti.	4 b
Ensis Persei falcatus.	14 a	Indoctorum uana doctrina.	143 b
Ephestris.	288 b	Inferorum descriptio.	50 a
Epicharmus.	271 a	Inferorum æqualitas.	50 b
Epicurei.	59 b	Inguilosos.	7 b
Epicurei athei.	221 a	Inmolles.	7 b
Eratosthenes.	271 a	In philosophos amarum.	166 a
Europa Agenoris filia.	311 b	In tergo sedendi consuetudo.	193 a
Euthydicus & Damon.	189 b	In uoluptuarios.	7 a
Exitus respondere principijs.	7 a	Iouis origo, successus, & res gestæ.	16 b
Exitus ac missio ab aula, ignominiosa.	77 a	Iouis inepta cura.	220 a
Extremarum uoluntatum stulticia.	7 a	Isocrates.	271 a
ἐν πνεύματι.	31 a	Iusiurandum Scythicum.	192 a
F.		Iustitiæ querela.	222 b
Fabula de Saturno.	303 b	L.	
Felicitatis finis quis.	169 b	Libertas historiæ.	116 a
Fons Sileni.	252 b	Litteras resoluerit qua arte Alexander.	149 b
Fortuna, fatum & Paræ an idem?	202 a	Lunæ diuersorium.	218 b
Frugalitas & uitæ modestia.	7 a	Lunæ querela de philosophorum contumelijs.	219 b
G.		Lycurgileges.	267 b
Gallus in auem conuersus.	212 a	Lycurgus.	271 a
Gelonis os putridum.	88 b	Lysimachus.	270 a
Gloriam quam in hac uita maximi plerique appetunt, uanam esse.	51 a	M.	
Gorgias.	270 b	Macetas, Lōchares, & Arsacomas amici.	191 b
Gymnasium.	271 a	Magorum potentia & superstitio.	49 b 269 a
H.		Mala cognoscenda ut facilius euitemus.	186 b
Halcionis fabula.	15 b	Masiniissa.	276 b
Hecateæ sacrificium.	33 a	Medea interficiens liberos.	269 a
		Medici & Phrenetici congressus.	310 a
		Medori.	

INDEX.

Mefori.	333 b	Pictura Hippocentauri.	100 a.
Minerva & Vulcanus.	269 a	Pictus equus inuersus.	321 b
Minus mensis.	118 a	Pitys.	28 a
Mithridates.	270 a	Pityvexa ^μ η ^ς .	4 a
Mnascites.	270 b	Plato.	270 b
Momus quæ in Vulcano reprehenderit.	86 a	Plebeiorum res ac studia.	219 a.
Mortuus rediuuius.	248 a	Podagrici heroes.	283
Morum descriptio mulieris pulchræ.	131 b	Pœcilum.	63 a
Mulieres prostituuntur.	313 b	Polybius.	271 a.
Musca Pythagoræ.	256 a	Posidonius.	270 b Potamus.
Muscarum reuiuifcentia.	255 b	Priuatorum uita optima.	48 b
N.		Prometheus.	3 a 56 b
Nauis magnæ descriptio.	175 b	Promethei affixio.	16 b
Negociosa mathematica.	333 b	Prouidenda diuina.	218 a
Neliothes.	243 a	Psetra piscis.	66 b
Nestor.	269 b 270 b	Ptolomei spectaculū, camelus in Aegypt.	3 b
Nestor parasitus.	132 a	Prolomæus.	270 a
Neurospasta.	315 a	Pythagoræ metamorphoses.	112 a 214 a
Nisæi equi.	110 a	Pythagoræ uanitas notata.	112 a
Numa.	269 b	Pythagorici.	58 a
O		Q.	
Operariæ imago & descriptio.	1 b	Quamdiu philosophandum, ut felicitas sum-	
Opum confutatio.	327 a	ma illa comparetur.	83 b
Oracula etiam ad astrologiæ rationem rela-	167 b	Quatenus poetarum dicta accipienda.	174 a
ta fuisse.	167 b	Quæ sapientis animū labefactare possint.	6 a
Orestis & Pyladis historia.	187 b 268 b	Quæ discenda ac facienda.	244 b
Orion & Cedalion.	269 a	Quid in encomijs sequendum.	320 a
Orphei lyra quæ.	166 b	Quid ex authoribus discendum.	258 a
P.		Quomodo & quatenus philosophandū.	311 a
Pangratiū.	134 b	Quo pacto philosophi legendi.	91 a b
Panegyrici conuentus.	318 a	R.	
Pan, & eius de Marathone fabula.	223 a	Regum uita, & mores.	219 a
Panos forma.	314 b	Rhea.	56 b
Pasiphaë.	167 a	Rhetorices imago.	243 a
Patroclus Achillis parasitus.	232 a	Rhetorices ueræ præcepta.	ibidem.
Pauonis superbia.		Ritus peragendi festa.	304 b
Pauperes immodesti & intemperantes.	307 b	S.	
Paupertatis effectus.	13 a	Salæthi factum.	78 b
Pentele Pagus Atticus.	205	Saluatori quæ res necessariæ.	157 b
Peripatetici.	60 b	Sardanapalus.	243 b
Perseus & Andromeda.	268	Saturnus cur ligatus dicatur.	167 b
Perseus & Medusa.	269 a	Saturnaliorum origo & causa.	303 b
Phaëton.	113 b 167 a	Satyrorum formæ.	324 b
Phalli.	312 a	Sceptici.	60 b
Phallorum conscensores.	316 b	Scientiarum commoda ac præmia.	1 a
Pherecides.	271 a	Scorpius sacer.	317 a
Philemon.	271 a	Scyphus Nestoreus.	84 b
Philæterus.	270	Semiramidis statua.	318 a
Philosophiæ effectus.	6 a	Seres.	269 b
Philosophi & rustici altercatio.	97 b	Seruius Tullius.	270 a
Philosophi moribus, quæ conueniant.	168 b	Sidonij mercatoris consilium.	242 b
Philosophi recentiores & fucati, qui solū quæ-		Sileni forma.	324 b
stum ex philosophiæ professione sectan-	299 b	Simonides.	271 a
tur.	6 b	Simulachra Iouis & Iunonis.	317 a
Philosophi simulati.	6 b	Sinarchocles.	270 b
Philosophorum descriptio.	221 a 123 a b	Socratis comprobatio.	178 b
Philosophorum contentio & pugna.	311 a 312 a	Solon.	270 b
Philosophorū incertæ & diuersæ doctrinæ.	49 a	Somniorum ratio.	213 b
Philosophorum ignauia.	131 b	Sophistæ in sapientiæ professione quæstum	
Philosophandi uia quæ potissima.	85 a 87 b	caprantes.	14 b
Phryxus.	167 a	Sophistæ quales, & unde.	299 b
Pictura Actionis scitissima.	99 a	So-	

INDEX

Sophocles	271 a	Tragicorum & Comicorum differentia.	137 b
Sordidorum descriptio	11 a	V.	
Stat sua cuique dies	54 b	Vanum studium plura possidendi.	119 b
Stesichorus	271 a	Veneris cognomina.	263 b. 189 b
Stoa contra uoluptatem	115 a	Veneris Gnidiae templum.	175 a
Stoica uia elata	85 b	Via ad Rhetoricam duae.	241 a
Stoici.	59 b	Via omnes cognoscendae, ei qui ueram elige-	
Stratonices & Antiochi amor.	315 a	reuelit.	91 a
Studia ob inopiam non posthabenda.	2 b	Victorum praemia.	136 a
Studia & cognitio liberalium disciplinarum.	182 b	Virtutis icon, & eius uiae.	87 b
Studiorum & cupiditarum humanarum de-		Virum bonum operi alicui intentum esse de-	
scriptio.	54 a	beret.	80 a
Sycophantae, haeredipetae & fumi uendito-		Vlysses fingens insaniam.	269 a
res.	14 a	Vocis suauitas & sermonis.	182 a
T.		Vota hominum examinantur.	270 b
Tarquinius	170 a	Vulgi inficitia.	217 b
Tartarus quis sit	167 b	X.	
Teres	270 a	Xenocrates.	270 b
Tereus	270 b	Xenophanes.	270 b
Thesei & Helenae exemplum	336 a	Xenophilus.	270 b
Thesimopolis Stoici fortuna.	76 b	Xenophon.	270 b
Thesimophoria Cereris festa.	286 b	Y.	
Tigranes.	270 b	Υγιάειν.	81 a
Timaeus.	271 a	Z.	
Tiresias.	167 a. 269 b	Zeno.	270 b
Toxaris & Sifinnes amici.	194 b	Zenothemis & Menecrates amici.	190 a

OPERV M LVCIANI ELENCHVS.

(a) priorem, (b) alteram chartae faciem notat.

Somnium seu uita Luciani.	fol. 1. a	Mercurij & Apollinis	23 b
Contra eum qui dixerat: Prometheus		Mercurij & Apollinis	24 a
es in uerbis.	3 a	Iunonis & Iatonae	24 a
Nigrinus, siue de moribus Philoso-		Apollinis & Mercurij	24 b
phorum.	4 a	Iunonis & Iouis	25 a
Iudicium uocalium	8 b	Veneris & Cupidinis	25 a
Timon, siue Misanthropos	10 a	Deorum Iudicium	25 b
Halcyon, siue de transformatiōe.	15 b	Martis & Mercurij	27 b
Prometheus siue Caucasus	16 b	Panos & Mercurij	27 b
DEORVM DIALOGI.		Apollinis & Bacchi	28 a
Promethei & Iouis	19 a	Mercurij & Maiae	28 b
Cupidinis & Iouis	19 b	Iouis & Solis	29 a
Iouis & Mercurij	19 b	Apollinis & Mercurij.	29 b
Iouis & Ganymedis	19 b	DIALOGI MARINI.	
Iunonis & Iouis	20 b	Doridis & Galathea	30 a
Iunonis & Iouis	21 a	Ciclops & Neptuni	30 b
Apollinis & Vulcani	21 b	Alphei & Neptuni	30 b
Vulcani & Iouis	21 b	Menelai & Protei	31 a
Neptuni & Mercurij	22 a	Panopes & Galenes	31 a
Mercurij & Solis	22 b	Tritonis, Amymones et Neptuni.	31 b
Veneris & Lunae	22 b	Noti & Zephyri	32 a
Veneris & Cupidinis	23 a	Neptuni & Delphinum	32 a
Iouis, Aesculapij & Herculis	23 b	Neptuni	

Neptuni & Neræidum	32 b	Herodotus, uel Aetio	98 b
Iridis & Neptuni	32 b	Zeuxis uel Antiochus	99 b
Xanthi & Maris	33 a	Harmonides	101 b
Doridis & Thetidis	33 a	Scytha, uel Hospes	102 b
Neptuni & Enipei	33 b	Quomodo historia scribenda sit.	104 b
Tritonis & Neræidum	33 b	Historia uera	112 b
Zephyri & Noti	34 a	Tyrannicida	122 a
MORTVORVM DIAL.		Declamatio Lucianicę respōdens.	125 a
Diogenis & Pollucis	35 a	Abdicatus	139 a
Pluto, seu Contra Menippum	35 b	Phalaris primus	143 b
Menippi, Amphilocho, & Trophonij	35 b	Phalaris secundus	146 a
Mercurij & Charontis	36 a	Alexander, seu Pseudomantes.	147 a
Plutonis & Mercurij	36 b	De Saltatione	154 a
Terpsionis & Plutonis	36 b	Lexiphanes	161 b
Zenophantæ & Callidemidæ	37 a	Eunuchus, seu Pamphilus	165 a
Cnemonis & Damippi	37 b	De Astrologia	166 a
Simyli & Polystrati	37 b	Demonactis uita	168 a
Charontis & Mercurij	38 a	Amores	171 b
Crateris & Diogenis	39 a	Imagines	180 a
Scipio	39 b	Toxaris, siue de amicitia	187 a
Diogenis & Alexandri	40 a	Lucius, siue Asinus	191 b
Alexandri & Philippi	41 b	Iupiter confutatus	201 b
Antilocho & Achillis	42 a	Iupiter Tragoedus	204 b
Diogenis & Herculis	42 b	Somnium, seu Gallus	211 b
Menippi & Tantali	43 a	Icaromenippus, siue Hypernephe-	
Menippi & Mercurij	43 b	lus	217 a
Acæci, Protefilai, Menelai, ac Paris	43 b	Bis accusatus, seu fora	221 a
Menippi & Acæcis	44 a	De parasito, siue quod ars sit, parasi-	
Menippi & Cerberi	44 b	tica.	227 b
Charontis & Menippi	45 a	Anacharsis, seu de Gymnasijs	234 b
Plutonis & Protefilai	45 a	De luctu	239 b
Diogenis & Mausoli	45 b	Rhetorum præceptor	242 b
Nirei, Thersitæ & Menippi	46 a	Philopseudes, siue incredulus	243 b
Menippi & Chironis	46 a	Hippias, seu Balneum	250 b
Diogenis, Antisthenis & Crate.	46 b	Allocutio, seu Bacchis	252 a
Menippi & Tiresiæ	47 b	Præfatio, seu Hercules Gallicus.	253 a
Aiæcis & Agamemnonis	48 a	De Electro, seu cygnis	254 a
Minois & Sostrati	48 a	Muscæ encomion	255 a
Menippus, seu Necyomantia	49 a	Aduersus indoctum, librorum longa	
Charon, siue Contemplantes	52 a	supellectile tumentē, Sermo.	256 a
De Sacrificijs	56 a	De non temerè credēdo calūnię.	259 b
Vitarum auctio	57 b	Pseudologista, siue de Apophrade,	
Piscator, seu Reuulscentes	61 b	hoc est, die atro.	262 a
Cataplus, siue Tyrannus	67 a	De domo	266 a
Deijs qui mercede conducti, in diuitum familijs uiuunt.	71 a	Macrobij	269 b
Pro eo, quod inter salutandum uerbo lapsus fuerat	86 b	Patriæ encomion	271 b
Hermotimus, siue de sectis	83 a	De dipsadibus	272 b
		Dissertatio cum Hesiodo	274 a
		Nauisium, seu uota	275 a
		Tragopodagra	280 a
		Ocypus	284 b
		DIAL.	

DIAL. MERETRICII.

Glycera & Thais	286 b
Myrtium, Pamphilus & Doris	286 b
Mater & Philinna	287 a
Melissa & Bacchis	287 b
Clonarium & Leæna	288 b
Crobyle & Corinna	289 a
Mater & Musarium	289 b
Ampelis & Chrysis	289 a
Dorcas, Pannixis, Philostratus,	
Polemon,	290 b
Chelidonium & Drose	291 a
Tryphæna & Charmides	291 b
Ioëssa, Pythias & Lysias	291 a
Leōtichus, Chenidas & Hymnis.	292 a
Dorio & Myrtale	294 a
Cochlis & Parthenis	294 b
De morte Peregrini	295 a
Fugitiui.	299 b

SATVRNALIA.

Sacerdos & Saturnus	303 a
---------------------	-------

Chronosolon, id est, Saturnaliū legum lator.

304 a

EPISTOLAE SATVRNALES.

Ego Saturno Salutem.	305 a
Saturnus mihi charissimo.	306 a
Saturnus diuitibus.	306 b
Diuites Saturno	307 b
Symposium uel Lapithæ	308 a
De Syria Dea	213 b
Demosthenis encomion	319 b
Deorum Concilium	324 a
Cynicus	326 a
Pseudologista	338 b
Philopatris, seu qui docetur,	331 a
Charidemus, siue de pulchritudine.	334 b
Nero, siue de fossione Isthmi.	339 b
Palinurus	339 b
Virtus Dea.	346 b

7110.

LVCIANI VITA, EX SVIDA.

LVCIANVS Samofatenfis, cognomento blasphemus, siue maledicus, aut atheos potius appellatus, eo quod in Dialogis suis ridicula etiam illa esse proponit, quæ de rebus diuinis & sacris prodita sunt. Dicitur autem uixisse temporibus Traiani Cæsaris, & deinceps. Cæterum fuit ab initio caufidicus, Antiochiæ, quæ in Syria est, sed cum ea res illi non satis ex sententia succederet, ad scribendum sese conuertit, scripsitque adeo infinita. Obiisse autem ipsum fama est, à canibus laceratum, quoniam & contra ueritatem ueluti rabiem exercuisset. Nam in uita Peregrini Christianismum quoque infectatur, & ipsum Christum contumeliosè incescit, scelestus ille. Quare & rabiei istius poenas sufficientes in præsentī uita dedit, & in futurum, hæres æterni ignis, unā cum satana erit. Hæc ille. Addit autem Volateranus, nescio quo autore, cum ab initio Christianus fuisset, postea eiusdem religionis desertorem factum esse, dictitantem se nihil ex ea consecutum, quā quod nomen ipsius corruptum esset, ex Lucio, Lucianus, factum. Fuit autem Samofata, ut hoc quoque addamus, urbs non longè ab Euphrate sita, Comagenes metropolis, ut Plinius & Stephanus.

LVCIA.

LVCIANI SAMO-

SATENSIS OPERA.

DE SOMNIO SEV VITA LVCIANI,

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Occasio huius narrationis videtur sumpta esse ex 2. Xenophontis, de dictis Socratis, ubi Prodicus Sophista eodem modo Herculi pueritiam egresso, narrat uirtutem ac uoluptatem apparuisse: & utranq; illum ad se pertrahere contendisse. Consilium autem & scopus in fine ab ipso Luciano explicatur. Nam ut adolescenti res prae inopia deficientes, & ad deteriora animum applicantes, renocaret, & ad literarum studia conuerteret: sermonem hunc ait à se institutum esse.

DESIERAM nuper in ludum ire, factus iam ætate adolefcens, cum pater una cū amicis cōsiliū capiebat, quānam artem potissimum discendā mihi proponeret. Plenisque igitur uidebatur humanitas seu literarum studiū, & labore multo, & tempore longo, & sumptu nō exiguo, denique & fortuna quadam, opus habere. Nostras autem res cum paruas esse & modicas, tum uero celere quoddam auxilium postulare. Quod si igitur artem aliquā mechanicam didicissem, fore, ut principio, statim ab ipsa arte, necessaria uitæ comparare possim: neq; necesse haberem, adeo ætate iam prouectus, domi, deq; paternā mensa uiuere: sed non multo post etiam ipsum patrem exhilaraturum esse me, referendo domum semper aliquid ab arte quæsitum. Alterius itaq; consultationis caput propositum inde est: Quia nam ars & optima, & ad discendum facillima, & homine libero maxime digna foret. Deinde & minori sumptu atque instrumento egeret, multum autem & sufficientem quæstum suppeditaret. Proinde alio aliam laudante, prout quisq; animo affectus, aut usq; expertus erat, Pater ad auunculum aspiciens (aderat enim is quoq; statuarius tum habitus optimus, & poliendo marmore inter præcipuos laudatus) minime fas, inquit, est, aliam artem hic uincere, te præsentē: sed hunc acceptum (neq; demonstrabat) abduc tecum, & doce, lapidum artificem probum, & eorundem compositorem, ac statuarium nobis esse. Poterit enim & hoc, natura, ut scis, præditus felici ac dextera. Fecerat autem hanc de me coniecturam pater ex ludicris à me aliquando è cera cōfictis. Quando enim à præceptoribus domum dimittebar, abradens ceram, nunc boues, nunc equos, interdum per Iouem & homines fingebar, non omnino ineptē, ut tum uidebar patri. Ob quæ tum à præceptoribus quidem plagas accipere solebam, hic autem ad probandam ingentis dexteritatem hæc quoq; in parte laudis ducebantur. Atque adeo bonam ex eo spem de me omnes concipiebant, ut qui breui adeo artem hanc, secundum fingendi illam facilitatem, perdiscere possem. Simul igitur & idonea dies uidebatur ea esse, auspicandæ arti, & ipse tradebar auunculo, non admodum, per Iouem, inique aut grauiter ferens: sed mihi etiam lusum quendam non insuauem ipsa res uidebatur habere: & apud æquales ad ostentationem & laudem facturum esse, si & deos sculperem, & parua quædam simulachra, cum mihi, tum illis, quibus uellem, adornare possem. Ac tum primum quidem illud, & incipientibus solitum fiebat. Celtem enim quandam auunculus mihi tradens, paulatim tabulam lapideam, quæ in medio posita erat, contingere, atq; artem auspicari iubet, tritum illud admonens:

Dimidium facti, qui coepit, habet.

A

Cæterum durius impingente me, præ imperitia, ut sic
 culus autem indignatus, & scuticam quandam propè
 quaquam mansuetè, aut uti docentem conueniebat, ex
 ita ut mox in lachrymas proœgium artis mihi uertere
 de, domum redeo, continueq; ululando, & lachrymis
 memorabam scuticam, demonstrabam ubicet, nimis
 accusabam. Hoc quoque addens, quod inuidia quadam
 uidelicet metuens, ne se in arte superarem. Irascente i
 tri conuicia faciēte, posteaquam nox superuenit, dormi
 marum, totamq; noctem cogitabundus tacens. Atq; ha
 ximus, ridicula pueriliaq; sunt: quæ uero deinceps aud
 temnenda sunt, o uiri, sed quæ admodum auscultandi
 que requirant. Nam ut iuxta Homerum dicam: Ven
 nuru Almam per noctē, ita clara & manifesta, ut nihi
 rent. Adhuc igitur etiam post tantum temporis interu
 quæ mihi tum apparuere, in oculis hærent, & ipsa uox
 adeo tum plana fuerunt omnia. Duæ mulieres manil
 bant me in diuersum, utraq; ad se uidelicet, uiolentè a
 rum itaq; abfuit, quin me discerperent, dū inter se ambib
 Nam modo hæc superabat, & propemodum totum ten
 eademq; me ad se retrahebat. Clamabant autem ambæ,
 se: Hæc, quod me suum uidelicet, illa possidere uellet: ill
 strā alienā sibi usurparet. Erat autem altera quidem ope
 squalida coma, manus callo passim obductas habens, su
 moreo puluere oppleta, qualis & ipse auunculus esse sol
 poliebat. Altera uero facie admodum honesta, habitui
 rens, & uestes ornatas ac mundas induta. Postremo aut
 dicio, ut utriusq; conuersandum mihi putem, sententi
 or quidem dura atque uirilis illa sic corripit: Ego, chare
 quam tu heri discere cœpisti, familiaris adeo tibi & cogn
 & auus tuus (addens nomen aui materni) marmorarius
 riter & patruus tuus eandem artem exercuere, & per nos
 brati sunt. Quod si igitur uoles, delirijs ac nugis, circa qu
 cans alteram) abstinere, ac mecum degere, principio gen
 merosq; habebis ualidos, & ab omni inuidia alienus eris,
 ras alienas atq; externas hinc abibis, relicta patria, atque
 etiam ob uerba & orationem modo laudabunt te omnes
 corporis hæc fragilitatem, aut uestium sorditiem. Nam al
 etiam Phidias ille, Iouem spectādum exhibuit, & Polykle
 uit: præterea Myron laudibus uectus est, & Praxiteles in
 fuit. Adorantur itaq; nunc illi cum ipsis illis Dijs, quos so
 tur horum unus tu quoque fores, quomodo nō celebris &
 mines fieres? Patrem certe beatum efficeres, & patriam t
 bilem redderes. Hæc atq; etiam plura his, balbutiendo,
 pronuntiando, dixit Statuaria, ualde sane studiose, omni
 in suam sententiam adducere cupiens. sed non ultrā mem
 moriam iam effugerunt. Cæterum ubi tandem finem
 hunc fermè modum orditur: Ego uero, o fili, Humanū
 sueta ac nota tibi, tametsi ad finem aut plenum nōdum pe
 Quanta igitur bona Statuaria ista tibi præstatura sit, sic
 ipsa modo enumerauit. Nihil enim aliud nisi operarius eri
 & in eo totam spem uitæ positam habens, obscurus ipse d

minimè generosum quæstum faciens, deiectus animo, tenuis ac pauper redditibus. Denique neque amicis expetibilis, neque inimicis formidabilis, neque etiam inter ciues beatus habitus: sed hoc solum, opifex uidelicet quispiam, & ex multa atque promiscua plebe unus, præstantiorem te semper formidans, & dicendo ualentem præ oculis habens ac palpans. Et in summa, leporis quandam uitam agens, potentioris quoque lucrum existens. Quod si etiam Phidias uel Polycletus fias, præclaratque & admiratione digna multa opere præstiteris, artem quidem laudabunt omnes: at qui ex aspicientibus tibi similis esse optarit, nemo erit, qui modo mentem habebit. Qualis qualis enim fueris, nihil nisi rudis quispiam opifex, manibus laborans, & ipsdem uictum queritans, censeberis. Contrà autem si mihi obsequeris, principio tibi ostendam multa ueterum uiuorum præclara opera, & res admiratione dignas. Deinde & orationes illorum tibi renunciando, & omnium (ut sic dicam) expertum te reddendo, animum (quod præcipuè in te est) exornabo tibi multis ac præclaris ornamentis: Modestia scilicet, Iusticia, Pietate, Mansuetudine, æquitate, Prudentia, Fortitudine, amore honesti, & pulcherrimarum quarumcunque rerum desiderio. Hac enim animi ornamenta sunt uerè sincera atque perpetua. Neque autem latebit te, neque ueterum quicquam, neque eorum quæ in præsens geri debent. Sed ea, quæ agi conueniet, quæque decent, me duce longè antè prospicies. Et in summa, omnia quæcunque seu diuina seu humana sunt, paruo tempore docebo te: & qui nunc pauper atque inops es, istius nescio cuius filius, qui de arte adeo illiberali, nescio quid consultas, haud ita multo post, nimium felix, nimiumque beatus omnibus uideberis, dum & honoribus afficeris, & laudibus effereris, & pulcherrimarum quarumcunque rerum gloria celebraberis. illis etiam, qui diuitijs ac genere cæteris antistant, in te animis atque oculis conuersis. Ac uestitum quidè talem geres (demonstrans suum, gerebat autem admodum splendidum) magistratibus uero, & primo in consessu honore ante alios dignus existimaberis. Et si quando aliquò peregre abiens proficisceris, etiam in aliena terra non ignotus aut obscurus eris. Talibus scilicet ornamentis ego te insignem atque conspicuè reddam. Ut eorum quoque qui te aspicient, quisque proximè astantem leniter impellens & commonens, digito te demonstraret, atque hic est ille, dicat. Iam siquid studio dignum accidet, quod uel ad amicos, uel etiam ad ipsam ciuitatē pertinebit, omnes in te oculos atque ora conuertent. Atque si tū aliquid fortè dixeris, plerique hiantes auscultabunt, admirantes & prædicantes tū te ob dicendū uim, & orationis potestatem, tum etiam patrē tuum, ob felicitatem prolis. Et quod dici uulgo solet, quod ex hominibus quidam immortales redduntur, id quoque tibi dabo. Nam postquam ipse ex hac uita decesseris, nunquam desines conuersari doctis, & consuetudinem habere cum optimis. Demosthenem illum certè uides, cuius filius fuerit, & quantum ego eundem reddiderim. Vides & Aeschinē, qui Tympanistriae cuiusdam filius erat, & tamē propter me, etiam Philippus rex illum palpauit. Socrates autē, qui & ipse inter statuariā hanc artem enutritus fuit, simul atque primū intelligere cœpit meliora, & relicta illa, transfugit ad me, nimirū audis, ut nunc ab omnibus decantetur. Igitur relinquens tantos ac tales hosce uiros, res adeo splendidas, orationes tam graues ac illustres, uestiū ornamenta, honorem, famam, laudem, primos assensus, potentiam, imperia: denique & illam, quam ex dicendo consequeris gloriam, & qua te omnes ob prudentiam prædicabunt, felicitatē, tuniculam aliquam indues sordidā, habitumque assumes seruilē, uestes præterea & celtes & id genus cætera sculpendi cedendique instrumenta in manibus habebis, deorsum inclinatus in opus, humi repēs, demissus, denique modis omnibus abiectus & cōtemptus, nunquam autem neque expergiscens, neque uirile aut libero homine dignum quicquam cogitans: sed in opera intentus, ut illa uidelicet proportionibus suis consona, & benè formata tibi reddatur, De te ipso autē ut & concinnus & ornatus

ἐν τοῖς τοῖς
πρόσδοξ
λέγο. ἢ πρὸς
ἐδ' οὐ.

incedas, minimè curam gerens, sed te ipsis istis saxis c
 Adhuc igitur dicente hæc illa, non expectato orationi
 tuli, & relicta deformi & operatrice illa, transiit ad H
 gaudens, præcipue postquã mihi etiam in mentem ue
 gas statim non paucas incipienti mihi pridie illa in fl
 principio quidem indigne ferebat, complodebatq; ma
 bat, postremo autem, quemadmodum Nioben audim
 it, & in saxum mutata est. Quòd si igitur incredibilia
 remini, Somnia enim mirifica sunt, & mira operari sol
 respiciens, proinde, inquit, ego tibi hanc iusticiam repe
 hanc benè & rectè iudicasti. Veni igitur & ascende ueh
 strato quodam uehiculo, quod alatis equis quibusdam,
 batur) ut uideas qualia ac quanta ignoraturus fuisses, si
 terum postquam ascendi, illa quidem agitare atq; aurig
 iam in sublime sublatus fui, obseruabam & contemplat
 usq; ad occidentem, urbes uidelicet, & populos, non ali
 olim, spargens quiddam in terram, quanquã non ampli
 lud fuerit, quod tum spargebam, nisi hoc solum, quòd su
 nes laudabant me, & ad quoscunq; uolando perueneran
 tione & gratulatione me prosequiebantur, & quasi dedi
 hæc tanta mihi, & me ipsum collaudantibus illis demòst
 non amplius eadem ueste illa indutum, quam habueram
 debar mihi tum admodum delicatus & splendidus redire
 tur & patrem astantem atq; expectantem me. Common
 & me ipsum qualis redirem, submonuitq; eum, quàm pa
 nimè digna de me ille cum amicis suis statuisset. Atq; ha
 dere me, cum primura è puericia egressus essem, plagaru
 or, tum exturbatus. Sed interea dum hæc dicuntur, ò H
 am, quàm longum hoc somnium, & iudiciale est. Deind
 dens: Hiemale, dixit, somnium est, quando noctes sunt lo
 sis etiam trinoctiale, qualis & ipse Hercules est. Quid igit
 li, nugari talia nobiscum, mētionemq; facere puerilis istit
 ueterum, & ætate iam obsoletorum. Frigida enim & ing
 ac futilis oratio. An fortè somniorum quorundam qua
 tes esse nos credidit? Nequaquam, ò bone. Quoniam ne
 dam exponens somnium illud, quo pacto ipsi uisum fuera
 deinceps: nostis enim ut coniectationem quandam propo
 aut quòd ita nugari statuisset, narrauit: præsertim in bello
 speratione constitutus, circumstantibus undiq; hostibus,
 quandam secum habebat illa narratio. Proinde & ego son
 posui ea uidelicet gratia, ut adolescentes ad meliora studia
 manitatem amplecterentur, & maximè si quis eorum præ
 te peius de seipso statuit, animumq; ad deteriora declinat
 berale, illiberaliter perdendo. Confirmabitur enim talis
 quasi conualescet, ubi sermonem hunc audierit, idoneum
 emplum me sibi proponens, ubi uidelicet ipse secum cogita
 itio existēs ad optima prouectus fuerim, humanitatemq; a
 deiectus aut fractus animo ob eam paupertatem, in qua tunc
 & huc ad uos ascenderim, qui certè ut nihil aliud aut ampli
 tuariorum istorum inferior aut obscurior euasi.

*Videtur som
 niū hoc intel
 ligere, quod
 est lib. 3. Ana
 baseos, quo ui
 dit Xenophō
 per quietē do
 mum suā pa
 ternā fulmine
 totam colluce
 re etc.*

CONTRA EVM, QVI DIXERAT,

PROMETHEVS ES IN VERBIS.

IACOBO MICYLLO INTERP.

ARGVMENTVM.

A Pologia quædam est contra eum, à quo Prometheus in uerbis, appellatus fuerat, qua quantum hanc collationem in se admittat, & quantum non, cum acerba quadam regeſtione, reſpondet. Vt autem in ſuperiore narratione ſomnij, generis, educationis, ac ſtudioꝝ ſuorum rationes expoſuit, ita hic uidetur diſtinctionem & dicendi genus ſuum, quale, & ad quod exemplum comparatum eſſet, indicare uoluiffe. Nempe, quod ad materiam & res attinet. Comœdiam: quod autem ad compoſitionem & ipſam orationis figuram ſpectat, Dialogos, quales ſcilicet Platonis ſunt, ſeſe imitari.

PROMETHEVM igitur me eſſe ais? Siquidem ea ratione, ò optime, quaſi & mea opera lutea ſint. agnoſco collationẽ, ac fateor me ſimilem illi eſſe, neq; reuſo, lutifigulus etiam ipſe dici: tamenſi lutum mihi uilius ſit, quale ſcilicet ex triuijs colligitur, ſcœnũ propemodum ac fœtulentum quoddam. Quòd ſi uero adeo extollens orationẽ meam, perinde ut artificioſam & fabrefactã, doctiſſimi illius Titanum nomine eam cohoneſtas & laudas. Vide nequis Ironiã dixerit, & quaſi quandã Atticam ſubſannationẽ ſubefſe huic laudi. Aut unde enim adeo fabrefactum eſt, quod ego facio? Quæ uero iſta nimia & Promethea ſapientia in ſcriptis meis? Nam mihi certẽ illud ſatis fuerit, ſi nõ omnino terrena atq; ſicilia tibi uideãtur, aut digna adeo Caucaſo. At uero quãto iuſtius uos comparari Prometheo poteratis, quicũq; in iudicijs & cauſis agendis celebres eſtis, cum ueritate certamen inſtituentes? Viua enim reuera, atq; animata uobis opera ſunt. Et per Iouem etiã calor illorũ ignitus eſt. Quod ipſum quoq; ex Promethei rebus ſumptum uideri poſſit, niſi ſi ſic decidatis hic, quod minimẽ ex luto fingatis uos, ſed quod aurea uobis pleriq; figmẽta ſua ſint. Nos autem qui ad uulguſ prodimus, atq; ibi tales noſtras auſcultationes ſactamus, nihil aliud quã ſimulachra quædam reꝝ ſpectanda exhibemus. Et in ſumma, circa lutum quidẽ, quemadmodũ paulo ante dixi, ipſa hæc figulina uerſatur, perinde ut & aliorũ figuloꝝ, præterea aut neq; motus ſimilis ineſt, neq; animæ ſeu uitæ aliqua ſignificatio, ſed delectatio quædã inanis, & quaſi quidã luſus, totũ illud negociũ eſt. Vt interim etiam cogitare incipiã, num ita me Prometheũ dicere uolueris, ut Comicus ille Cleonem, noſti ſiquidẽ: Cleon, inquit, Prometheus ille, poſt negocia eſt. Cæterũ etiam ipſi Athenienſes figulos ollarũ, & furnoꝝ conſtructores, & quicũq; circa lutũ uerſantur, Prometheos uocabant olim, alludentes ad lutũ, opĩnoꝝ, & ad illã, quæ ſit in igne, uaforũ aſſaturam. Quod ſi etiã hoc ſibi uult Prometheus iſte tuus, admodũ directẽ accertò iaculatus es, & omnino ſecundũ atticam illã mordendĩ acerbitatẽ, dixiſti. Quoniam & noſtra opera fragilia ſunt, perinde ut illorũ ollulæ, & modicũ quiſpiam lapillũ iniiciens facile contriuerit omnia. Atqui dixerit aliquis, cõſolando nos: nequaquã iſta aſſimilaſſe Prometheo, ſed nouitatẽ hanc, & ea quæ nullo alio exemplo facta, aut ad mutationẽ cõparata ſunt, laudare uoluiffete. Quemadmodũ & ille, nõdum exiſtentibus hominibus excogitados, atq; de nouo inuentos illos tũ finxit, talibus animalibus effigiatis & exornatis, quæ & mouerent facile, & aſpectu gratioſa foret. Et in ſumma, architectus ipſe erat, ſed cooperabat tamẽ etiã Minerua illi, quæ & lutũ inſpirabat, & figmẽta illa animata reddebat. Talia quidẽ ille aliquis dicere poſſet, atq; ita in melioꝝ partem dictũ iſtud exponere. Et fortaiſis hæc ſenſentia etiã dicti fuit: Sed mihi nõ ita ſatis eſt, ſi uidear noua fingere. Quoniam neq; uetuſtius aliquid dicere quiſquã poterit eo figmento, ad cuius

mutationem ac formam hoc deductum & quasi progenitum est. Sed tamē nī
& gratiā quandā atq; uenustatem prae se ferat, puderet me sanē, sat scias, illius,
& conculcando abolere cuperem. Neq; enim illi eō profuerit apud me nouitas
hāc, quo minus conteratur, si deforme existat. Et si quidem non ita sentiam, di
gnus mihi uideor, qui à sedecim uulturibus attondear, ut qui non intelligā, q
multò deformiora ea sunt, quā hoc ipsum quod sunt, cum peregrinitate qua
dam coniunctum habent. Ptolomeus igitur Lagi filius, cū aliquando duas res
nouas in Aegyptum adduxisset, Camelum uidelicet Bactrianā totam nigram,
& hominem bicolorē, cuius altera pars planē nigra, altera autē excellenter can
dida erat, per totum corpus aequaliter distincta atq; diuisa. Congregatis in thea
trum Aegyptijs, exhibuit illis cum alia multa spectacula, tū inter postrema hāc
quoq; camelum uidelicet, & semialbum hominem, putauitq; se magnā admira
tionem isto spectaculo concitaturum esse. At illi ad cameli quidem conspectum
perterriti sunt, & parum abfuit quin exilientes profugissent, quantū tota ea au
ro exornata, ac purpurā instrata erat, frenum autem etiam gemmis cōpactum
habebat, ex Darij alicuius, aut Cambysis, aut etiā ipsius Cyri thesauris deprom
ptum. Ad hominis autem intutum, pleriq; ridebant, alij autem etiam ut mon
strum aliquod ipsum auersabantur. Quare Ptolomaeus intelligens se illis non
adeo laudem conciliaſſe sibi, neq; nouitatē apud Aegyptios in admiratione ef
ſe, sed prae ipsa quod concinnum atq; compositū, iustaq; forma praeditum foret
probari, tranſtulit illos inde, hominemq; nō amplius eodē honore habuit, quo
antea. Ac camelus quidem, neglecta atq; relicta tum, mortua est. Hominem au
tem illum duplicem, Thespidi cuidam tibiāni, cum ad pocula benē ceciniſſet,
dono dedit. Porro uereor, ne & mea, camelus in Aegypto, sint, homines autē
adhuc frenum illius, & purpuram admirentur. Quoniā neq; illud, ex duobus
optimis compositum, Dialogo uidelicet & Comoedia, per se ipsum satis ualet,
ad formam & elegantia. nisi & compositio inter se consentiens, iustaq; propor
tione temperata, fuerit. Licet quippe ex duobus pulchris, compositionem alie
nam atq; peregrinam fieri, quale illud uulgarissimum est, Hippocentauri. Non
enim facile dixeris, amabile aliquod animal esse hoc, sed potius contumeliosissi
mum, si modo conuenit pictoribus credere, exhibentibus temulentia & caedes
illorum. Quid ergo? an nō rurſum quoq; benē formatum ac pulchrum aliquid
ex duobus optimis compositum fieri potest? Vt ex uino & melle commistū &
temperatum, suauissimum equidem aio esse. Quantū de meis compositionibus
hoc contendere nō ausim, quod ipsae quoq; tales sint: sed metuo, ne utriusq; pul
chritudinem, ipsa temperatura corruperit. Neq; enim omnino cōſueta inter se
atq; affinia ab initio Dialogus & Comoedia fuere. Siquidem ille domi & secū
iple, me Hercle, in ambulacris cum paucis quibusdā, disputationes suas habebat.
Comoedia autē tradens se totā Dionysio, in theatro conuersabatur, simulq;
ludebat, & ridicula erat, gaudebat salibus & dicacitate, & cū numerositate qua
dam ad certamen & palmā ueniebat. Interdum etiā anapesticis uersibus prae
sum in sublime euecta, Dialogi sectatores ac socios, ut plurimum, irridebat ac
subſannabat, curae exercitores, ac uanos sublimium rerum disceptatores, & id
genus alia uocitando. Quin & unam hanc adeundi uiam habebat, sugillando
illos, & Dionysiacam istā libertatem in ipsos effundendo. nunc in aere ambu
lantes, & cum nubibus cōgredientes illos exhibens, nunc pulicum saltus me
tientes fingens, ut qui scilicet de aëreis & sublimibus istis rebus nimis exiliter
argutarentur. Dialogus autem contrā maximē graues ac uenerabiles disputa
tiones habebat, cum de natura rerum, tum de uirtute philosophorū, ita ut Musi
corum illud: *ἡ δὲ τὰ πᾶσι*, hoc est, bis per omnes chordas siue distāctas tonorū,
nempe à summo atq; acutissimo ad imum atq; grauissimū usq; inter eos discon
ueniret. Et tamē ausi fuimus nos, hāc ita sese habentia, inter sese coniungere &
qua

Quid de So
crate, & eius
discipulis fin
git Aristoph
anes in nubib.

quasi conciliare, eaq; mutuo coaptare, quæ neq; omnino obsequuntur, neq; facile communionem & societatem aliquam sustinent. Vereor itaq; ne denuo simile aliquid Prometheo isti tuo fecisse uidear, ut qui foemininum cum masculino commiscuerim, & ob id ipsum nunc reus agar. Imò etiam ne quid aliud tale uidear, decepisse fortasse auditores, atq; ossa apposuisse ipsis, pinguedine obducta ac tecta, risum scilicet comicum, sub philosophica grauitate. Hoc enim furti fuerat. Absit hoc unum modo, ut ne in nostris inesse, dici possit. Aut unde enim furaremur tale aliquid, nisi uero quispiam nos latet, qui eiusmodi pinuū incuruatores, & Hircoceruos & ipse composuerit. Veruntamen quid facerem? Persistendū enim est in ijs, quæ semel coeperis, quandoquidem mutare consiliū, Epimethei opus, non Promethei est.

NIGRINVS, SIVE DE MORIBVS

PHILOSOPHORVM.

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Hoc Dialogo uitam ac mores Philosophorum describit, conferendo inter se uerè Philosophos & similes. Et quòd ijs qui serio philosophari cupiunt, urbis Romæ consuetudo & luxus nequaquam conueniant, ostendendo. Cuius rei exemplum, Nigrinum, Platonium philosophum, & turbas istas adulatorum, coenarum & luxum sectantium, inter se componit. Quinquam haud scias, an etiam ueræ Philosophiæ sectatores hic laudando, pro more suo ironia utatur. Valde autem quadrat hic Dialogus in nostræ quoq; ætatis homines eos, qui ornata & habitu ueterum istorum, quasi successores quidam sunt.

EPISTOLA AD NIGRINVM.

Lvcianus Nigrino Salutem. Noctuas Athenas, inquit proterbium, quasi ridiculum sit, si quis eò noctuas apportet, quoniam illis ibi abundant. Ego uero, si quidem potestatem ac uim uerborum exhibere uelim, atq; ita Nigrino scribens, librum mitterem, obnoxius equidē huic ridiculo forem. Nunc autem quando solum sententiā meam declarare tibi uolo, quomodo uidelicet nūc animatus sum, & quòd non obiter ac leniter oratione tua correptus atque affectus fui, effugero sanè meritò etiam Thucididis illud, quo dicitur: Imperitia audaces, res autem cogitata atq; considerata, timidos efficere. Manifestum enim est quòd non imperitia solum, uerum etiam amor ac studium orationis, huiusmodi audaciæ causa est. Vale.

T uero grauis nobis admodū & sublimis rediisti? Non igitur neq; aspicere nos amplius dignaris, neq; cōuersationem aliquam nobiscum habere, neq; etiam similibus, atq; iisdem uerbis nobiscū uti, sed repente immutatus es, & omnino eiusmodi quispiā uideris, qui ceteros omnes præ se contemnat. Lubēs igitur audierim ex te, unde ad hoc insolentiæ per ueneris, & quæ eius rei causa sit. **PHIL.** Quid enim aliud, o amice, q̃ felicitas? **LV.** Quid ais? **PHI.** Nam præter consiliū atq; propositū meū, uenio tibi felix atq; beatus factus, adeoq; illud quod in scena usurpari solet, ter beatus. **LV.** Papæ, adeo breui? **PHI.** Atq; admodum. **LV.** Quid aut̃ ultra hic est, propter quod etiā superbis, ut non summatim modo lætemur, sed & accuratè scire possimus, audito toto negotio? **PHI.** An non admiratione dignū tibi uidetur, per Iouem, pro seruo liberum, pro paupere diuitē, idq; adeo uerè, pro stulto aut̃ & insano redire modestū. **LV.** Maximè igit̃. Sed nondū tamen planè intelligo, quid nā illud sit, quod dicis. **PHI.** Profectus in urbē rectā fui, ut ibi oculorū aliquē medicū circūspicerē. Nā malū illud, quo ex

utroq; uerba
nec, quo no
mine Scinis
appellatus fu
it quem occi
dit Theseus,
incurramen
pinus, & ex
ijs alligatos
homines, et in
sublime emis
sos dilanans
tem, &c.

Occasio dido
q; ab incesse
& moribus
philosophi.

Narratio con
tinens occasio
nem encomij.

oculis laborabam, magis ac magis ingrauescebat tū mihi, LVC. Scio equidē singula, ideoq; etiam optaui, ut in bonum atq; peritū aliquem incideres. PHI. Cum igitur uisum mihi esset, Nigrinum quoq; illū, Platonium philosophū, ut quem longo ipsis interuallo non uideram, cōpellare, mane surgens, ad ipsum abeo, et pullata ianua, cū puer intrō de me renunciasset, accersitus sum. Atq; ita ingressus in ædes, deprehendo, ipsum quidē, manibus librum tenentē, circum autē undiq; multas ueterū atq; doctorū hominum imagines iacentes. Posita autē in medio erat etiam tabella quædā, in qua Geometricæ quædā figuræ descriptæ erant. Ac sphaera calami illius, ad exemplū & imitationē uniuersi, ut uidebatur, cōposita. Admodū igitur benigne & comiter me amplexatus ille, interrogat quidnam agerē. Quibus omnibus illi expositis, & ego quoq; per uices ex eo scire postulabā, & quid ipse ageret, & nūquid apud se statuisset, in Græciā denuo nauigare. Ibi uero ille, ò amice, posteaq; cōpisset de hisce rebus mecū colloqui, suamq; sententiā explicare, tantam quādam uerborū ambrosiam mihi affudit, ut mihi planē uideretur Sirenes illas, siquæ unq; fuerunt, & Aëdonas, & Lotū illum Homeri antiquū referre. Adeo diuina quædam loquebatur. Eò enim uerbis euasit, ut & philosophiā laudaret, illamq; quæ ex hac proficiscitur libertatē & contrā ista, quæ uulgo pro bonis habent, irrideret, utpote diuitias, gloriā, regna, honores; præterea aurū quoq; & purpurā, & cetera quæ admodum spectabilia plerisq; antea uero etiā mihi uidebantur. Quæ quidē animo ipse intento atq; aperto accipiens, continuo equidē ita affectus fui, ut cui, quod mihi tū acciderat, comparare possem, nō haberē, sed omnino uariius reddebar, atq; in omnes partes rapiebar. Ac nūc quidem dolebam, q; confutari atq; refelli uidebam, ea quæ mihi carissima fuerant, diuitias uidelicet, argentum & gloriā, ac tantū non lachrymabar damnatis atq; reiectis illis. Nūc uero eadē ipsi mihi uidebant uilia atq; ridicula esse, gaudebamq; rursus tanq; ex tenebroso quodā aëre prioris uitæ, ad serenitatē & magnam aliquā lucem respiciēs. Quare sanē & oculorum, (quod tum absurdissimū erat) & eorū infirmitatis obliuiscabar, animo autē acutus & perspicax paulatim magis magisque fiebā. Nam ad id tempus minimē animaduertens, cæcutientem atq; obtusam illā circumtulērā: progressus autē inde, ad id tādē adductus sum, cuius nomine tu paulo ante me criminabar is. Nam & elatus oratione illius, & tanq; in sublime euectus sum, & omnino paruū atq; humile, nihil quicq; cogito. Videtur em̄ simile quiddā mihi accidisse circa philosophiam quale Indis circa uinū accidisse fertur. Nā cum primū illi uinum bibissent, nempe natura calidiores, accedente potu adeo forti, continuo admodū in furorē uersi sunt, ac duplo q; ceteri magis ex mero insanire cōeperunt. Eodē pacto & ipse tibi, quasi quodā furore captus, ac uerbis ebrius obambulo. Quāq; hoc quidē non est ebriū, sed sobrium atq; temperantē esse. LV. Ego uero optarim, si fieri possit, ipsam illā audire orationē. Neq; em̄ contemnere ipsum, opinor, fas est, præsertim si ille qui audire cupit, & amicus est, & circa similia studiū atq; operā aliquando posuit. PHI. Confide ò bone. nā iuxta Homericū illud, festinantem per se ipsum hortaris. Ac nisi præuortisses, iā ultrō rogassem, ut me narrantem audires. Testē enim te relinquere apud plerosq; uolo, q; non præter rē infansio. Percipuecū & ipsum illius crebro meminisse, uolupte mihi sit, & hāc iam quasi quandā exercitationē apud me instituo. Nā etiamsi nemo mihi adsit, tamen sic quoq; bis uel ter per diē reuoluo mecū ipse dicta illa. Et quemadmodum amatores puerorū, absentibus illis opera aliqua & sermones ab ipsis habitos, memoria repetunt, in ijsq; immorando morbū fallunt, perinde ac si illi ipsi amati adsint. Quidam rero etiam colloqui secum illos putant, atq; ijs, quæ tum sibi audire uidentur, quasi paulo ante reuera dictis, gaudent, animumq; memoriæ præteritorum applicantes, neque quiescere possunt, ob ea quæ pro pedibus & in mora sunt, sese angendo. Eodem igitur pacto etiam ipse, philosophia non

Exordium, à
cōmendatiōe
ipsius Nigri
ni, et à suauitate
ac ui orationis
illius. Hoc est, philo
melas.
Docilitas.

Amplificatio
à simili.

II. Exordium à
cōmendatiōe
orationis et
eius effectus,
quarū ad ma
teriā siue sub
iectū attinet.
Amplificatio
à simili.

Encomiū A-
thenarū, &
eorū qui ibi
philosophan-
tur.

A. tēperantia
& honestate
uitæ, & a do-
ctrine effe-
ctu.

Doctrinæ cō-
firmatio ab ex-
emplo.

Continentia
ac paupertas
tis cōfirmatio
eiusdē ratiois

Collatio, &
reprehensio
Romani ur-
bis, & eius in-
tēperantiæ,
ut quæ philo-
sophus min-
imè cōueniat.

licet, & paupertate unā educarentur, & neq; ciuium neq; peregrinorum quen-
quam oblectarentur, aspicientes, qui uoluptatem importādo ad illos, antiquā
illorum honestatē uiolaret. Sed si quis etiā ueniret ad illos, ita affectus, paula-
tim & transformarent ipsum, & ueteres mores atq; animos dedocerent, ac ad
puritatē sobrietatemq; uitæ transferrent. Memorabat itaq; quendā ex purpura
tis istis, & multo auro fulgētibus, qui cū uenisset Athenas, admodum insignis
& conspicuus, magna comitantū turba stipatus, auro, uariāq; ueste exornatus,
ipse quidē Atheniēsis omnibus existimabatur ualde beatus esse, & perinde
ac deus quispiam suspiciendus: istis autē miser atq; infelix quispiā uidebatur ho-
muncio ille, statimq; erudire illū aggrediebantur, nō acerbè, neq; etiā apertè in-
terdicentes, ne in libera ciuitate, quocunq; ipse pacto uiuere uellet, sed postq; &
in gymnasijs, & in balneis quoq; molestus erat, obterens seruis suis, & in angu-
stum cogēs, obuios, ex occulto quidā submissa uoce, quasi lateret, neq; tamen il-
lum perstringere uellet, subiecit: Metui, inquiens, ne ille inter lauandū periret.
Atqui pax certè longa balneū iam tenet, proinde nihil opus erat isto exercitu.
Ille autē audiens, quæ res erat, interea erudiebatur. Rursum autē ubi uestem illam
uariam atq; purpureā exuebat sese, urbanè admodum floriditatē atq; nitorem
istum colorū irridentes, iam uer adest, dicebant, & unde nobis pauor hic, & for-
tassis matris ipsius hæc est, & id genus similia. Atq; eodē pacto etiā cætera illius
cum risu carpebant, nunc annulorū multitudinē, nunc comæ superuacaneā cu-
ram, nunc uictus intemperantiā atq; luxuriā notantes. Quare paulatim ad so-
brietatem atq; modestiā reuocatus est, & longè melior, publicè ita emendatus
ac doctus inde abiit. Quod autē non puderet eos etiā paupertatē confiteri, re-
ferebat mihi uocem quandam, quā aiebat publicè ab omnibus emissam, audisse
se in ludis Panathenæicis. Deprehensum em̄ quendā ex ciuibus fuisse, & ad præ-
sidem ludorū abductum, eo q; in ueste tincta ad spectaculum uenerat. Cæteros
autē, qui hominem uidebant, misertos illius, ac ueniā precatos esse. Atq; ubi præ-
co iam proclamaret, quod in leges cōmisisset, quia tali cū ueste ludos spectaret,
omnes una uoce, quasi antea super hoc deliberassent, exclamare cœpisse, ut ueniā
daretur talibus induto. Neq; enim aliā uestē habere illū. Hæc igitur prædica-
bat ille mihi, & præterea libertatē quoq; eam, quæ illic esset, ac uictus fruga lita-
tem, necnon & ociū, & quod homines minimè curiosi atq; auidi rerū essent, cu-
ius generis uirtutes infinitæ apud illos sunt. Ac pro certo indicabat mihi, cōuer-
sationem eorū hominū philosophiæ ipsi consonā esse, moresq; puros ac sobrios
cōseruare posse, studioso uidelicet homini, & qui diuitias cōtemnere didicisset,
Et qui secūdum ea, quæ natura honesta sunt, uiuere secū ipse statuisset. ei illorū
hominū uitam q; maximè aptam atq; accommodā esse. At qui diuitias amaret,
auroq; delectaretur, præterea purpura atq; potentia felicitatē metiref, qui & li-
bertatem nunq; gustasset, & cū seruitute enutritus esset, aut qui uoluptati toto
animo incumbens, huic uni inseruīre atq; obsequi statuisset, amans epulæ ac
mensæ opiparè instructæ, indulgens uino ac rebus uenereis, plenus præstigia-
rum, deceptionis atq; mendaciū. Aut rursum qui delectaret audiendo cytharæ
sonitus, aliorūq; instrumentorū lasciuos crepitus, gauderetq; cantilenis perditis
& eneruatis, talibus uidelicet hominibus cōuenīre, loci huius consuetudinem.
Ibi enim rerum charissimarum ipsis, omnes plateas, omniāq; fora referta esse.
Ac licere ipsis omnibus quasi portis uoluptatem recipere, partim quidem per
oculos, partim autem per aures & nasum, partim etiā per gulam, & per uene-
rea. Quæ præterea fluente, perenni ac turbulento quodam flumine, omnes, in-
quit, uia complanantur. Siquidem in unū conueniunt & adulteriū & auaricia,
& periurium, & id genus reliquum uoluptatum. Relaxatur autē atq; auertitur,
animo submerso atq; obruto undiq; omnis uerecūdia, & uirtus, & iusticia, qui-
bus locus ille desertus & uacuus redditus, siti autē semper impletus, suppullulat
multis ac feris cupiditatibus. Ac talē quidem describebat mihi urbē, taliumq;

magistrum bonorum. Ego itaq, inquit, quando primum ex Græcia reuersus fueram, atque ista iam propius aspiciēbam, reuocans me ipsum, & quasi uerbis compellans, rationem poscebam aduentus huc mei, Homerica illa uidelicet mecum ipse dictitans:

Cur autem infelix, deserto lumine Phœbi, (Græcia nempe, & felicitate illa atq; etiā libertate,) Venisti, ut uideas, loci huius tumultus, sycophantas uidelicet, salutationes superbas, coenas, adulatores, homicidia, testamētorum expectationes & amicitias simulatas? Aut quid tandem facere decreuisti, cum neq; discedere hinc, neq; cōsuetis & inueteratis hisce uti possis? Hoc igitur pacto mecum ipse consultans, & quemadmodum Iuppiter Hectorem illum, ita meipsum ē telis, ut dicitur, subducens,

Eq; hominum cæde atq; tumultibus, eq; cruore, de cetero domi contine re me statui, atq; hanc muliebrem quandam uitam & timidam plerisq; uisam, proponēs mihi, cum ipsa philosophia, Platone, & ueritate colloquium habeo. Ac meipsum quasi in quodā amplo ac populoso theatro collocans, ex sublimi admodū inspicio atq; contēplor ea quæ geruntur, quæ partim eiusmodi sunt, ut multū delectationis ac risum exhibere possint: partim etiā, ut uirum uerē cōstantem ac firmitū tentare ac labefactare aliquo modo queant. Nam si malorum quoq; encomiū aliquod dicere conuenit, ne credas maiore ulla uirtutis palestram esse, aut ueriora usq; animorū experimenta fieri, quā in hac ciuitate, & in ea qua hic uiuitur consuetudine. Neq; enim parū est resistere tot quidē cupiditatibus, tantis autē spectaculis atq; aurīū illecebris undiq; attrahētibus ac detinentibus, sed oportet omnino Vlyssis exemplo, præternauigare illa, non quidem ligatis manibus, ut ille, nam hoc formidulosum foret: neq; etiā auribus ce ra obturatis, sed audientē atq; liberum, & uerē animū supra hæc elatum habentem. Licet autem & Philosophiam mirari, conferendo cū illa tantam hominū amentia atq; stultitia: Bonaq; ista fortunæ contemnere, ubi aspexeris, uelut in quadā scena, ac multiplici, pro personarū uarietate, fabula, aliū quidē ex seruo domini prodire, aliū autē ex diuite pauperem fieri: contrā aliū ex paupere sa trapam aut regē, rursus aliū amicū huius, aliū inimicū, aliū etiam exulē esse. Nam hoc certē uel grauissimū est, quod, licet fortuna ipsa testes sese in humanis rebus ludere, fateaturq; nihil illarū certum ac stabile esse, nihilominus tamen, quotidie ista aspicientes, & diuitias expetūt & potentia: ac pleni obambulant omnes earum rerū spe, quarum euentus nunq; sequatur. Quod autem uidelicet dixi, quod ei ridere ad hæc, quæ alibi geruntur licet, atq; animū oblectare, illud tibi iam exponā. Quomodo enim non ridiculi sint diuites ipsi, qui & purpuras suas spectandas exhibent, & digitorū annulos ostentant, & omnino multas præ se ferunt ineptias. Quod autē omnium absurdissimū est, etiam ob uios aliena uoce salutant, & hoc quasi magno aliquo, cōtentos esse uolunt, si solum ipsos aspexerint. Quidā uero fastuosiores adorari etiā cupiunt, non à longe, neq; ut Persis mos est, sed necesse est, propius accedentem, & sese incuruantem, animo à longe demisso & humiliato, illiusq; affectu etiā corporis similitudine declarato, pectus aut dextrā deosculari, quod sanè beatū atq; spectabile uidetur, etiā ijs qui honorē hunc nunq; assequūtur. Ille uero stat in longū tempus seipsum præbens decipiendū. Vbi & hanc illorū laudo inhumanitatē, quod ne que ore nos approbāt aut cōpellant. Ceterū his multo ridiculi magis sunt, ipsi sectantes atq; obseruātes, qui de media nocte surgētes circūcursant totā ciuitatem, & à seruis exclusi foribus, canes & adulatores, & id genus alia audire sustinent. Premiū uero huius tā acerbæ circūtionis, ipsis onerosa illa atq; multorū malorū causa coena est. In qua quidem illi, quā multa ingurgitantes: q; multa autem potantes, q; multa etiam, quæ proloqui nō decet, reprehendentes: postremo, aut ægreferentes discedūt: & uel ipsam criminantur coenā, uel contumeliā aut sorditiē accusant. Pleni autē & angiportus sunt uomentibus ipsis, &

Verba Tiresias sunt ad Vlyssē, ex Odysse.

Amplificatio ceptæ descriptionis per distributionē

I. Quid animū sapientis labefactare possint.

Consolatio et effectus philosophiæ.

II. Quid ridicula ac stulta.

III. Quomodo diuites sint inhumani.

Adhibetur et festinatio.

circa

*Amplificat
adulatorū de
mentia ab ef-
fectu et con-
sequencia.
Commonitio
ex contrario.*

*Alia amplifi-
catio à perso-
narū qualita-
te sine condi-
tione.*

*Descriptio fi-
mulatorum
philosopho-
rum.
Ab intempe-
rantia.*

Ab auaritia.

*Redit ad Ni-
grinū, quē ut
ueri philoso-
phi exemplū
proponit. Et
ut ante illius
orationē, ita
hic doctrinā
et uitā eius
commendat.*

circa utilissima quæque prostibula depugnantibus. Et complures ipsorum in mul-
tum diem decumbentes, circumeundi causam medicis præbent. Quidam enim
id quod absurdissimum est, neque egrotando quiescunt, aut ocium ducunt. Ego
uero multo adulatorem ipsos magis perditos esse, quam quibus adulantur, exi-
stimo, & propemodum authores illis existere superbiæ ac fastus istius. Nam cum
illorum opulentiam & rerum omnium abundantiam admirantur, aurum lau-
dibus extollunt, uestibula mane complent, & accedentes ipsos quasi dominos
appellant, quid quæso etiam cogitare illos consentaneum est? Quod si uero co-
muni decreto uel paululum modo abstinerent ab hac uoluntaria seruitute, an
non putas è diuerso ipsos diuites ad fores pauperum atque mendicorum uen-
turos esse, ultro rogantes ne ignobilem atque obscuram, & quasi absque teste la-
tentem ipsorum felicitatem relinquerent. neue paterentur ut inutilem, & ab o-
mni usu remotam, & mensarum pulchritudinem, & domorum magnitudinem
perire. Neque enim sic ipsas diuitias amant, ut propter diuitias beatos atque fel-
ices sese existimari. Atque ita sane res habet, ut nulla sit utilitas possidenti, neque
pulchrarum ædium, neque auri, neque eboris, nisi sit qui illa admiretur. Opor-
tebat igitur tali aliqua uia diminuire ipsorum existimationem, & extenuare po-
tentiam, obijciendo, & quasi propugnaculum aliquod opponendo diuitijs, de-
spicientiam istam atque contemptum, nunc uero colendo contra & obseruando
ad stultitiam atque amentiam illos adducunt. Atque homines quidem indoctos,
& ignorantiam manifestè confitentes, huiusmodi factitare, tolerabilius meri-
to existimetur. At uero eos, qui philosophari quoque se simulant, multo etiam
ineptiora his, magisque ridicula facere. illud tandem omnium grauissimum est.
Quomodo enim me putas animo affectum esse, quoties uideo istorum aliquem,
maximè eorum qui ætate prouecti sunt, adulatorum turbis immisceri, & illo-
rum aliquem, qui honores gerunt, satellitum modo deducere atque sectari. de-
inde & cum ijs, qui ad cœnam uocare solent, colloquia serere, insigniorem au-
tem, magisque conspicuum cæteris, ob ornatum & habitum esse. Quod uel ma-
ximè indignari soleo, quod non itidem personam ac habitum mutant, cum utique
quod ad cætera attinet, eodem modo fabulam agant. Nam quæ in conuiujs o-
perantur, cui quæso adulatorum illa cõparabimus? an non replentur cibo, mul-
to quàm cæteri minore molestia? an non inebriantur magis quàm alij manife-
stè: à conuiuio autem surgunt omnium ultimi: deinde & plura alijs auferre se-
cum uolunt: si qui uero ipsorum urbaniores paulò sunt, sæpenumero etiam cœ-
tare incipiunt. Atque hæc quidem pro ridiculis ille censebat. Præcipue uero eti-
am eorum mentionem faciebat, qui pacta mercede philosophantur, uirtutemque
ipsam uenalem tanquam de foro proponunt. Ergastula igitur & cauponas il-
lorum scholas uocabat. Censebat enim eum, qui diuitias contemnere, alios do-
cere uellet, principio se ipsum lucris & questu superiorem gerere debere. Quo-
niam & ipse reuera talia agebat, non solum gratis conuersando ac differendo
cum uolentibus, sed & indigentibus necessaria subministrando, omnemque o-
mnino diuitiarum abundantiam contemnendo. Ac tantum aberat ab expecten-
do ea, quæ ad ipsum nihil spectabant, ut ne suarum quidem rerum, quæ illi in-
terim corrumpebantur, curam aliquam gereret, ut qui & agrum, quē non pro-
cul ab urbe habebat, multis iam annis ne inuisere quidē dignatus fuerit. Quin
& principio neque suum esse illum constituerebat. illud, opinor, distinguens ac dis-
putans, quod natura quidem istarum rerum nullius domini sumus, lege autem
& per successionem usum earum in tempus incertum acquirētes, temporanei
seu momentanei possessores habemur. Ac, posteaquam terminus ille constitu-
tus præterierit, tunc rursus alius easdem à nobis accipiens, nomine illo frui-
tur. Non parua autem etiam illa præbent imitari uolentibus exempla, uictus scil-
licet frugalitas, exercitiorum iustus modus, personæ ipsius uenerabilitas, et ue-
stitus

stus mediocritas, & super omnia hæc aptum ad omnia mentis attēperamentum, morumq; facilitas. Monebat autem eos, qui cum eo uersabantur, ne cunctarentur, aut in certos dies extraherēt, benē aliquid facere, id quod multi solerent, præfinientes sibi, uelut diem aliquam constitutam, aut festiuitates sacrorum, aut solemnes conuentus, tanquā ab illis auspiciaturi, mendacia uitare, & conuenientia facere. Volebat enim liberum, & ab omni cunctatione remotum esse illum ad honesta impulsus ac mentis impetum. Manifesto autem apparebat, quod & tales philosophos damnarat, qui uirtutis meditationē eam putabant, si multis necessitatibus atq; laboribus adulescentes resistere, exercitatione ac usu assuefēcissent. Atq; ob id multi ligare atq; uincire se iubebant, alij autem flagellis uerberabant. Qui uero elegantiores paulo erant, etiam ferro superficiē corporis radebant. Putabat enim ille multo prius in animis duritiem istam, & firmitatem contra dolores ac perturbationes, parandam esse. Et qui optimē instituere atq; erudire homines uellet, partim animi, partim corporis, partim etiam ætatis, & prioris educationis rationē atq; obseruationem quandam habere debere, ut ne, ea quæ uires excederent, imponendo, reprehensionem incurreret. Multos itaq; & mortuos ex eo esse dicebat, dum præter rationē ita supra uires intenderentur. Vnum autem etiam ipse uidi, qui cum iam ea apud illos mala degustasset, quamprimū ueros sermones, ueramq; doctrinam audiuit, irreuocabili cursu aufugiens inde, ad ipsum peruenit, uidebaturq; multo quā antea quietiore animo esse. Iam uero digrediens ab istis, aliorum rursus hominum mentionem faciebat, persequendo uerbis & eos qui in urbe fiunt tumultus, & quo pacto alij ubi alijs impelluntur. Præterea & theatra, & Circum, & equestres statuas, & equorum ipsorum nomina, deq; ijs ipsis in angiportis colloquia. Multa enim reuera equorum passim ibi insania est. Iam & multos eorum, qui pro studiosis ac grauib; habentur, reprehendebat. Post hæc autem quasi alterā fabulæ partem attingebat, notando ea, quæ circa funera mortuorum & testamenta agitantur, hoc addēs, quod unam hanc uocem, Romanorum pueri per omnem ætatem ueram emittant, eam intelligens, quæ in testamentis usurpatur, qua petūt, ne à sua ueritate depellantur. Illa uero etiam, interea cum ab eo dicerentur, risu prosequi coactus sum, quod & secum sepeliri ignorantiam suā uelle eos aiebat, & stultitiā suā apertē scripto etiam testari, dum alij uestes, quibus in uita preciosioribus usi sunt, comburere eodem rogo secum mandat: alij autem & seruos certos ad sepulchra adstare. Rursum alij cippos siue columnas quoq; coronari fertis præcipiunt, stolidi uidelicet etiā in ipsa morte manentes. Coniecturam igitur inde fieri, uolebant, inquit, quid in uita ab illis actum sit, quando talia de ijs quæ post mortē secutura sint, testamentis mandant. Hos enim illos esse, qui preciosa ac chara obsonia emere solent, uinumq; in cōuiuijs cum plausu & odoribus effundunt, qui mediā etiam hyeme opplentur rosis, raritatemq; illarum & intempestiuum amant. Illud autem quod suo tempore & secundum naturam sit, pro uili & abiecto fastidiunt. Hos illos esse, qui & unguenta bibunt, quo nomine uel maximē eos carpebat, quod ne uti quidem cupiditatibus scirent, sed & in hisce peccarent, finesq; earum confunderent. Undiq; permittentes uoluptatibus animum proterēdum & conculcandū. Et hoc quod in Tragœdijs atq; Comœdijs dicitur, Iam & præter casam incitati. Solocismum igitur uocabat hoc genus uoluptatum. Cæterum ex eadem sententia etiam illa dicebat, prorsus Momi illius uerba imitatus. Vt enim ille reprehēdebat tauri artificem deum, qui non præposuisset oculis cornua: ita scilicet & ipse accusabat eos, qui coronas gestabant, quod locū, ubi eas adhibere deberent, ne scirent. Nam si afflatu atq; odore, inquit, uiolarum rosarumq; delectantur, sub nasum eos potissimū coronari oportebat, iuxta ipsam, quā proximē fieri potest, respirationē, ut quā plurimum inde uoluptatis attraherēt. Eodem modo &

II.
Doctrina de
benē agendo.

Contra apathiam.

De frugalitate & uitæ modestia.

De stultitia circa extremas uoluntates.

Exitus respiciere principijs.
In uoluptuariis.

Sic Erasmus hunc locum uertit, in proverbio: Ita fuit, ne præter casam.

*In gulosis.**In molli.**Cōclasio, quæ
ut à principio
rursus com-
mēdat oratio-
nem à re et
effectum.**Amplificatio
effectus à fin-
mili, et effi-
cione.*

illos irridebat, qui miram quandam diligentiam in apparandis cœnis adhibent, dum liquamentorum uarietatem, & bellariorum curiosam atq; immodicam cōpositionem sectantur. Nam rursus & hos dicebat breuis ac modico tempore duraturæ uoluptatis amore, multa negocia sustinere. Indicabat autē, quatuor illos digitorum causa, totum hunc suscipere laborem solere. Tot enim digitorum mensuram æquat uel longissimum hominis guttur. Nam nequantea, quæ eorum quæ tam charo emuntur, quicquid ederunt, ullam uoluptatem eos capere, nec rursus postea quàm illa deuorata atq; absumpta sunt, suauiore ceteris, illam, quæ sit ex tam præciosis & charis istis, repletionē reddi. Restare igitur ut illam, quæ uelut in transcurso percipitur, uoluptatē, tam grandis pecunia mercentur. Consentanea autem ipsis dicebat accidere ob inertiam atq; imperitiam istam, quod ueriores illas uoluptates ignorarent, quas omnes Philosophia suppeditat, & quasi subministrat ijs, qui laborare uolunt. Cæterum de ijs quæ in balneis aguntur, multa sanē cōmemorabat, & de multitudine prosequentiū, et de cōtumelijs, & de ijs qui seruis impositi gestarentur, ac tantum non efferrentur. Vnum autē maximē ac præter cetera odisse uerbum uisus est, frequens autem in ciuitate hoc est, & in balneis propemodum familiare ac patritium. Prætereuntes enim quosdā ex seruis clamare oportet, & admonere, ut pedibus prospiciant, si quid extantius paulo, aut cauius subituri sint, atq; ita cōmonescere eos, (id quod absurdissimum est) quo scilicet meminerint, ire sese. Graue igitur atq; intolerandum putabat esse, si cum ederent alieno ore non indigerent, aut manibus, neq; cum audirent, aliorum auribus uterentur, oculis autē aliorum, ualentes ac sani, ad prospiciendum opus haberent. Ac sustinerent uoces audire, quæ miseris hominibus & excœcatis cōuenirent. Hæc enim ipsa accidere illis in foro, & medio die, & hoc ciuitatem atq; remp. ipsis uelut humeris suis sustinentibus. Hæc atq; huiusmodi multa alia uerbis persecutus, dicendi finem fecit. Ego uero hucusq; cum admiratione ac ueluti stupefactus auscultabam illum, metuens ne cōticesceret. Vbi uero hic loqui desijt, illud nimirum, quod Phæacibus olim accidit, ego quoq; passus sum. Longo enim tēpore ad ipsum aspiciens quasi delinitus atq; permulsus, deinde multa cōfusione atq; uertigine correptus, partim sudore manabam, partim loqui uolens, destituebar uiribus, ac retrō inhibebar. Ipsa quoq; uox deficiebat me, neq; lingua iam amplius officio seruiebat suo, postremo præ dubio atq; inopia agendi lachrimabar. Neq; enim summam dūtaxat cūtem perstrinxerat, aut fortuito aliquo leuiq; ictu, oratio illa tetigerat me, sed altius, & omnino ad uitium usq; plaga hæc peruenerat. Ac certo admodum, sciteq; librato iactu emissa oratio ipsum, si ita dicendum est, animū intercudit. Si enim decet, non nihil & me iam philosophicos attingere sermones, ita equidē de hisce existimo. Videtur mihi animus hominis sollertis & ingeniosi, admodum similis esse scopo alicui tenero ac molli. Sagittarij autem in hac uita multi, qui plenas quidem pharetras, uarijs atq; omnis generis orationibus habent, ceterum non omnes certō faculantur ac destinata feriunt, sed alij ipsorum, neruo nimium intento, uehementiori impetu q̃ satis est, telum emittunt. Et apprehendunt quidem etiam isti uiam, sagittæ autē ipsorum in scopo non manent, sed præ uehementia ictus penetrantes ac transuolantes, pertusum modo atq; hiantem uulnere animum relinquere solent. Rursus alijs diuerso huius pacto evenit. Nā præ imbecillitate uirū, & quod laxior e neruo faculantur, sagittæ ipsis ad scopum usq; non perueniunt, sed soluto impetu, sæpenumero in medio cursu deficiunt ac decidunt. Quod si uero interdū etiam scopum contingunt, summum illum quidem, & in superficie tantū perstringunt, altiore autem plagā nequaquā infligunt, neq; enim ualido impulsu atq; impetu emissæ fuerunt. At qui bonus iaculator est, atq; huic nostro similis, principio quidem diligenter circumspiciet scopum, ne nimis mollis, neue nimis solidus, & transmittēdo telo durior sit.

Vit. Sunt enim & scopi quidam qui omnino ne uulnerari quidem possunt. Vbi autem hec omnia perspecta habet, tum demum tincta atque infecta sagitta, non ueneno, quemadmodum Scytharum sagittae tinguntur, neque resina, perinde ut Curretum, sed sensim mordicante pariter & dulci pharmaco inuncta, uerè iaculari solet. Illud autem quod iactum est, benè adeo & pro modo suo satis fortiter impulsus, eoque penetrans ut iam transitorium esse uideatur, citrà tamen desinat, et manet pariter, & multum medicamento illius de se emittit, quod uidelicet dispersum, totum circumquaque animum ambit & complectitur, atque hoc illud est, quo & oblectantur, & cur lachrymas inter audiendum emittunt. Quod & mihi accidit, paulatim ac tacite medicamento illo animum mihi obeunte. Succurrebat igitur mihi Homericum illud ad ipsum dicere:

Sic iace, siqua uiris per te noua lux oriatur.

Quemadmodum enim qui Phrygiam tibiam audiunt, non omnes insaniunt, sed quotquot ipsorum à Rheia corripuntur, atque non audito carmine, prioris affectus ac perturbationis reminiscuntur. Ita & qui philosophos audiunt, non omnes attoriti ac saucij abeunt: sed illi solum, quibus quasi fomes aliquis, philosophiae cognatus, iam antea, natura insitus atque innatus fuit. LVC. Quam graui & admiratione digna, atque adeo diuina, o amice, uerbis commemorasti. Multaque, reuera, ambrosia & loto saturatus, me non aduertente, fuisti. Quare & interim dum tu ista dicis, nescio quid animo meo accidit, & nunc desinente atque tacente te, moerore affidor. Ac ut tuo uidelicet exemplo dicam quoque, saucius sum. Neque uero mireris, nostri enim quod & illi, qui à canibus rabiosis mordentur, non ipsi solis rabie corripuntur, sed & siquos alios ipsi in ea insania, eodem illo modo afficiunt ac ledunt, etiam illos mente deijci, atque in furorem uerti solere. Nam simul cum morsu etiam affectionis istius quiddam in alium transfertur, ac morbus ille fecunditate quadam subinde alios atque alios de se procreat, sitque insania istius omnino multiplex successio. PHIL. Itaque etiam ipse nobis iam amare confiteris? LVC. Prorsus igitur, teque iam etiam oro, ut communem aliquam medicinam nobis excogites atque inuenias. PHI. Ergo Telephi illud necesse erit facere, LVC. Quodnam illud dicis? PHI. Ut ad eum, à quo uulnerati sumus, redeamus, & ab illo medicinam petamus.

IVDICIVM VOCALIVM

MARTINO BOLERO INTERP.

ARGVMENTVM

EST (autem) iusus ualde festiuus atque elegans, ad exemplum iudicialis actionis compositus. Queritur enim σίγυα de ui & iniuria τοῦ, quod ab eo plurimis dictionibus spoliatur, et quasi de sua possessione deiciatur. Exordio beneuolentiam capiat simulatione modestiae, et excusando necessitatē suam. Deinde per translationem ad θεῶν uenit. Nullam literarum suo loco et ordine mouendam esse. Hinc iudicibus admonitis ut pro officio suo agant, et ceterarum ordinem atque dignitatem cuiusque conseruent. Narratiunculam subiungit, quae confirmationem causae continet. Hanc postea longa primum enumeratione aliorum damnorum eidem sibi illatorum amplificat: deinde etiam collatione modestiae suae, et illius petulantiae tum erga se, tum erga ceteros etiam homines, et quam eidem etiam hominibus iniuriam ac detestabile sit, docet.

IMPERANTE ARISTARCHO PHALEREO SEPTIMA

Octobris, actionem instituit σίγυα aduersus τοῦ.

Constitutis iudicibus septem uocalibus, de ui & rapina, spoliari se dicens omnibus illis uocibus, quae duplici τοῦ proferri solent.

Exordium, i
simulatioe mo
destie et excu
satione neces
sitatis.

Amplificatio
a futuro peri
culo.

A traslatione

Exemplū da
mni antea illa
in alijs quoq.

Locum cois.

Propositio.

Narratio, co
tinens cause
confirmatiōe

ACTENVS quidem ò iudices Vocales, nō admodum gra
ui iniuria adfectus ab hoc τῷ, quod meis rebus abuteba
tur, & inde auferebat, unde minimè conueniebat, quod
quidem damnum non grauiter tuli, nonnulla etiam quæ
dicebantur, audiuisse me dissimulabam, propter modesti
am, quam uos ipsi nostis me seruare, cum erga uos, tum er
ga alias syllabas: postquam uero ad tantam auariciam &
amentiam peruenit, ut non modo non sit contentus his quæ

ego sæpe dissimulaui, uerum iam maiorem uim inferat, ipsa me necessitas cogit
ut accussem ipsum apud uos, qui utrunq; nostrum nouistis. Non autem exiguus
metus propter istam miseriam me inuasit. Nam cum prioribus iniurijs, maio
res semper addat, prorsus me è domestica sede expellet, ita ut parum iam absit,
dum ego ista dissimulo, quin ne inter literas quidem amplius numerer, & in si
mili quodam uerfer metu. Est itaq; æquum, non modo uos iudices, sed omnes
etiam reliquas literas huius doli curam gerere. Nam si, ut libet unicuiq; licebit è
suo ordine, in alium uiolenter irrumpere, idq; uos, sine quibus nihil omnino
scribitur, permiseritis, nō uideo quomodo, sua quique ordines, iura, iuxta quæ
à principio constituti sunt, tuebuntur. Sed non existimo uos unquam ad tan
tam incuriam uel negligentiam peruenturos, ut ea feratis, quæ cum æquo & iu
repugnant. Et ut uos certamen omiseritis, tamen mihi, qui iniuria adfectus
sum, negligendum non erit. Atque utinam aliarum quoque literarum audacia
ab initio statim, cum cœperunt contra leges delinquere, esset repressa, neque e
nim litigaret ad hunc usque diem λῆμδα cum ρῷ, disceptans de uoce κίσσις &
κεφαλαγία. Neque etiam πῷ γέμμα esset cum καππα certamen, neque tam sæpe
ad manus propè uenissent in fullonia, de dictionibus γναφῶ & γνάφῃ disceptā
tes. Quin cessasset etiam hoc γάμμα cum λῆμδα contendere, dictionem μόγῃ
li surripienti, imò suffurans. Adeoq; reliquæ autem literæ, quæ uissent seditione
nes mouere contra leges. Est enim pulchrum unamquamq; literam in eo ordi
ne, quem primum sortita est, manere, transcendere uero eò quo non oportet,
eius est, qui ius & æquum soluit. Et qui primus uobis has leges finxit & forama
uit, siue Cadmus fuerit ille insularis, siue Palamedes Nauplii filius, quanguam
nonnulli hanc prudentiam Simonidi tribuant, non ordinem tantum, per quæ
sua quibusq; literis, præsidentis dignitas, firmiter permanet, de finierunt uide
licet quæ debeat esse prima, quæ secunda, sed qualitates etiam & uirtutes, quas
habent singulæ nostræ constituerunt. Et uos quidem, ò iudices, honore adfec
cerunt præcipuo, propterea quòd uestro Marte, potestis sonum efficere. Sem
uocales uero secundo loco dignati sunt, eo quòd sine uestro accessu exaudiri ne
queunt. Ex omnibus etiam literis, quibusdam, omnium postremum locum, de
creuerunt, mutis scilicet & uoce carentibus. Has itaque leges per uos uocales
conseruari decet. Hoc uero τῷ, neque enim possum ipsum turpiori nomine ad
pellare, quàm quo nominari solet, per Deos, nisi duæ quædam bonæ ex uobis
& aspectu decenti, ἄλφα scilicet & ὦϊλος se illi coniunxissent, ne audiretur qui
dem solum. Hoc inquæ mihi maiorem uim quàm nullæ unquam literæ, infer
re ausum est. Nā nominibus & uerbis patrijs me extrudere, præterea ex ipsis
etiam coniunctionibus & præpositionibus expellere tentat, adeo ut istam im
modicam auariciam porro ferre nequeam. Verum iam tempus est dicere unde
& à quibus res initium sumpserit. Peregrinabar aliquando in Cybelo, id op
pidulum est non iniucundum, colonia, sicuti fertur, Atheniensium, adduceb
uero mecum fortissimum q̃ ex uicinis meis optimum. Diuertebam uero ad co
micum quendam poetam, huius nomen erat Lysimacho, & à maioribus, quan
tum adparebat, genere erat Boeotius, sed tamen, de se dici uolebat, quòd in me
dia Attica natus esset. Apud hunc hospitem ego huius τῷ auariciam depre
hendi,

prehendi. Equidem cum hactenus paucis quibusdam manus intulisset, dicendo *την παρακοντα*, priuans me meis cognatis, existimabam eam esse consuetudinem literarum, quæ unâ mecum essent educatæ. Præterea cum *τῆμερον* & similes quasdam uoces mihi detraxisset, diceretq; eas esse suas, audiebam patienter, nec uehementer admodum me ea res mordebat. uerum cum ab eis initium sumpsisset, atque postea ausum esset etiam dicere *καθητήρον* & *κατ' ἑμὲ* & *πῆτα*, deinceps abiecto omni pudore, *Βασιλῆτα* quoque nominare, haud leuiter sum commotus, & ira accensus, timens ne quis temporis successu etiam *σῦκα*, *τῦκα* adpellet, oro autem uos per Iouem, ut mihi indignanti, & iusta ira commoto, præterea omni ope & auxilio destituto, ignoscatis. Neque enim paruum hoc, aut leue est periculum in quo uersor, cum præter quàm quod assuetis & familiaribus literis me spoliauit, etiam *κῖσα*, id est, picam auem meam loquacissimam, ex medio sinu, ut dici solet, abreptam *κῖτα* appellauit. Quin & *φῶσα*, id est, palumbum, unâ cum *νῶσαις*, id est, anatibus, & *κοσύφοις*, id est, merulis, abstulerat, interdicante Aristarcho. Eripuit etiam non paucas apes. In Atticam uero ueniens ex media illa regione *ὑμῖτον* præter ius rapuit, idq; uobis ipsis & aliis quibusdam syllabis uidentibus. Verum quid ego ista commemoro, cum me tota Thessalia expulerit, uelitq; eam Thettalian dicere: toto insuper mari sum exclusum. Neque à betis hortensibus sibi temperat, ut iam, quod dici solet, ne paxillus quidem mihi reliquus sit. Quod uero litera sim, quæ nulli nocere studeam, uos ipsi mihi testes estis, neq; enim unquam accusaui literam *ζῦτα*, quæ mihi *σμάραγδον* abstulit, & totam *σύντην* surripuit. Nec ipso etiam *ἐν* omnia fœdera & pacta rumpenti, litem intendi, ipso etiam Thucydide opem illi ferente. Etenim uicino meo *εἰ* uenia danda quod morbo adfectum sit, & meas apud se *μυρτίνας*, id est, myrtus, plantarit, & quod melancholiæ malo laborans me in faciem percussit. Et talis quidem litera sum ego. Hoc uero *ταῦ* quàm sit natura uiolentum aduersus reliquas omnes literas, & quàm à nullis omnino abstinerit, cōsideremus, sed & *δῖτα* & *θῖτα* & *ζῖτα* & propè omnia literarum elementa iniuria adfecit. Accerse mihi læsas literas, Auditis uocales iudices, ipsum *δῖτα*, dicere: surripuit mihi meam *ἐνδελείχων*, pro qua uult ut dicatur *ἐντελέχεια*, quod sanè contrarium est omnibus legibus. Auditis uociferari *θῖτα*, & capiti capillos euellere, eo quod priuatum est cucurbita. Auditis ipsum etiam *ζῖτα* suis uocibus *συρίων* & *σαλπιγῶν* spoliatum esse, adeo ut ne *χρύων* quidem, id est, mutire, illi porro liceat, quis ista quæso ferat? aut quæ pœna satis magna erit tam scelesto? Verum hoc non tantum cognatum sibi elementorū genus lædit, sed iam ad homines etiam, ipsdem moribus se contulit. Neque enim permittit ut rectà ferantur linguis. Imò uero iudices, interim enim res humana rursus me admonuerunt *γλώσσος*, id est, linguæ, Nam expulsus me hac quoque parte, *γλώσσα* facit *γλωττα*. ò reuera linguæ perniciosus morbus *ταῦ*. Verum rursus me conferam ad illud, quod cœperam, atque homines defendam in ijs, in quibus aduersus eos delinquit. Nam conatur illorum uoces quibusdam uinculis constringere & discerpere, ita ut si quis pulchrum quidpiam uidens, idq; *καλόν* adpellare uelit, hoc *ταῦ* statim irruens *ταλόν* ipsum dicere cogit, adeo cupit in omnibus præsidentiam obtinere. Rursus alius quispiam dicit, *πῶδε κλῆματ' ὅ*, id est, de palmite, hoc uero, est enim reuera *τλήμων*, id est, miserum, *τλήμα* facit quod erat *κλήμα*. Et quidem non plebeios tantum homines iniuria adfecit, sed iam etiam magno illi regi, cui fama est ipsam terram & mare cessisse, atque naturas suas reliquisse, insidias tendit, & ex ipso cum *κύρος* sit, *τῦρον* quendam efficit. Atque in hunc modum uocem hominum lædit. Quomodo uero re ipsa & opere, eosdem lædat audite, plorant homines, atque suæ fortunæ uices deflent, atque ipsum sæpe Cadmum execrantur, quod *ταῦ* in literarum genus induxerit, aiunt enim Tyrannos eius literæ corpus secutos, at-

Amplificatio
cōfirmatiōis
à magnitudi-
ne iniuriæ,
quæ præcedē-
tium enumerati-
ōne amplifica-
tū.

Alludit ad di-
ctiones *θα-
λασσα*,
σύνταλον,
πῶδε *ταλόν*.
Collatio suæ
modestię ad
aduersarij præ-
teritatis.

Alludit ad
κόρησιν &
κόρην.

A testimonijs
aliarum.

Alludit ad uo-
cē *κολοκύν-
θον*, quæ inter
dū p. b. inter-
dū p. τ. scribi-
tur.

Quomodo p.
eo *συρίων*
δων, & *σαλ-
πιγῶν* dicūt.

Causā suā p.
babilem facit
ex ijs quæ idē
ταῦ etiam in
alios peccatis

Amplificatio
à personæ
qualitatē.

que figuram imitatos, postea simili figura ligna fabricasse, in quibus homines suspendant. Atque ex hoc, huiusmodi perniciose fabricae, pessimum nomen obuenisse. Propter ista omnia quot moribus ipsum non dignum esse iudicatis? Ego quidem existimo merito hoc solum ad supplicium ipsius non relinqui, ut poena in sua illa figura sustineat, propterea quod crux ab ipso fabricata est, & ab eo nomen illi homines imposuerunt.

TIMON SIVE MISANTHROPOS.

ERASMO ROTERODAMO INTERP.

ORNATISSIMO IVRIS VTRIVSQUE DOCTORI THOMAE
Rathallo Secretario regio, post episcopo Dunelmensi,
Erasmus Roterodamus, S. P. D.

VIDE quantum audacia mihi suppeditet singularis quaedam ingenij tui, mortuorumque facilitas, humanitasque Rathalle: qui cum nequiquam ignorem te inter Aulicos primores, uel autoritate, uel gratia, uel splendore, uel eruditione praecipuum esse: tamen non uerear meas rugas rudes adhuc, uixque prima scheda repurgatas ad tuam excellentiam mittere. Sed quid facerem? iam urgebat manus, uentosque estum nulli seruire claudens. Itaque ne nihil mei apud hominem tam nostri studiosum relinquerem, id quod tum forte erat in manibus Misanthropum misi, nimirum ad uirum unum omnium Philanthropotaton. Is est Luciani dialogus, quo uix est uis lectu, uel utilior, uel iucundior, uersus quidem ille iam pridem ab alio nescio quo: sed ita uersus, ut interpretes hoc modo demonstrare uoluissent, sese neque Graece scire, neque Latine, nec temere adeo quis suspicetur eum interpretem subornatum esse ab ijs, qui Luciano male uolunt. Tu nostram hanc audaciam boni comites, et Erasmus in eorum numero pones, qui tui sumus amantissimi. Vale, Londini. An. M. D. IIII.

ARGUMENTVM.

HOC Dialogo de Diuitijs tractatur. Quis scilicet uerus Diuitiarum usus sit, et quomodo retineantur. Quibus potissimum obueniant, et quales reddant possessores. Ocasio Dialogi a persona Timonis sumpta est, quem Athenienses, quod inhumanus plane esset, hominumque congressus ac societatem uitaret, in odium publicis malis gauderet, *μωροβρογος* appellarent, cuius mortui quoque sepulchrum (ut scribit Suidas) inaccessum et inuium factum fuit, cum mare, tanquam ipsum quoque perosum illius inhumanitatem, inundationem eam terrae partem, ubi sepulchrum erat, reliqua abstractam seclusisset. In quo et tale epitaphium inscriptum fuisse fertur.

Hic iaceo uita miseraeque inopieque solutus,

Nomen ne quaeras, sed male uite peri.

Huiusmodi Timoni similes reddi et diuites, uidetur intelligere uelle Lucianus, utpote quos diuitiae et fastus et insolentiae, et plane barbaros, efficere consueuerunt. Fingit autem ab initio diuitem fuisse, sed ob liberalitatem, et quod absque iudicio in quoslibet benignus esset, ad paupertatem reductum esse. Quam rem cum Iupiter ex ipsius querela, qua cum illo exposculando, in hominum maliciam et ingratiudinem a principio inuenitur, cognouisset, misertus illius, eo quod et in deos pius fuerat, et multa illis sacra peregrat, diuitem de nouo facere statuit, ac Platum cum thesauro ad ipsum mittit. Qui principio ire detrectat, ostendens illum suum esse pauperem factum esse, et cum talibus hominibus minime perdurare se posse, atque eque odisse eos, ut fortissimos atque auaros illos, qui nunquam omnino se uitamur. Mediocritate enim uicti se gaudere. Atque hic locus in sum diuitiarum, et quomodo conseruari eadem debeant, docet. Deinde cum Iupiter in sententia persisteret, atque ita Plutus ducente Mercurio ad Timonem proficisceretur, inter eundem fingitur claudicare, ibi, interrogante Mercurio, causam eius rei reddit, quod quoties a Ioue mittatur tarde incedat, neque uideat quorsum eam, neque norit ad quos eat: quoties autem a Dite mittatur, citius alatum esse. Quo figmento significare uidetur, improbos ac malos semper melioribus successibus frui, probos autem, et a Ioue dilectos aut nunquam, aut tarde in hac uita felices ac diuites fieri. Postremo interrogatus a Mercurio cur deformis ac pallidus, tamen opere amatus, ab hominibus, respondet, Inscitia ac caecitate illorum hoc fieri. Atque ibi cum hos, tum alios effectus suos exponit, quae omnia postremo actione, et quasi ipsa re comprobantur, dum Timonem ab initio, Plurum reijcere atque auersari fingit, utpote ex paupertate modestum ac temperantem iam factum, et agnoscentem superiora mala, in quae ex Diuitiarum copia incidere. Mox eundem acceptum cum summa cura asseruare, tumidumque et in

*solentem, omnes alios homines uisitare atque contemnere. Additis ad finem etiam Adulatoribus, furtis, essentia
toribus, syrophaneis, sumi uenditoribus, et id genus alijs, qui ut corpus umbra, sic ipsi diuitias atque forma
nem comitantur.*

IUPITER Philie, hospitalis, sodalitie, domestice, fulgurator, iusiurandice, nubicoge, grandistrepe: & si quod aliud tibi cognomen attoniti Poete tribuunt, maximè quum hærent in uersu. Nam tum illis tu multinominis factus, carminis ruinam fulcis, metriq; explēs hiatum. Vbi tibi nunc magnicrepum fulgur, grauifremum tonitrus? Vbi ardens, candens, ac terrificum fulmen? Nam hæc omnia iam palam apparet nugas esse, fumumq; poeticum, nec omnino

*Expositio
cū Ioue, q. ho
minū prauita
tem et malici
am in illam si
nat.*

quicquam præter nominum strepitum. Sed decantata illa tua arma eminus ferientia exproptaq; nescio quomodo penitus extincta sunt, frigentq; adeo, ut ne mininam quidem scintillulam iracundiæ aduersus nocentes reliquam obtineant. Itaq; citius quiuis ex his, qui peieraturi sunt, extinctum elichnium metuerit, quàm flammam fulminis cuncta necantis: usque adeo titiōnem quempiā in se uisitare te putant, ut incendium aut fumum ab illo proficiscens, nihil quicquam formident: uerum hoc solum uulneris inferri posse iudicent, ut fuligine compleantur. Quibus rebus factum est, ut iā Salmoneus tibi sit ausus etiam obtonare: neque id admodum ab re: quippe aduersus Iouem usque adeo ita frigidum, uir ad facinora feruidus, audaciāq; tumidus. Quid nī enim faciat, ubi tu perinde ac sub mandragora stertis: qui neque peierantes exaudias, neque eorum qui flagitia committunt, respectum agas? Cæcutis autem lippitudine, & hallucinaris ad ea quæ fiunt: auresq; iam tibi obsurduerunt: instar horum, qui ætate defecti sunt. Quandoquidem quum iuuenis adhuc esses, acrisq; animo, uehemensq; ad iracundiā: per multa in homines maleficos ac uiolentos faciebas. Neque tum unquam tibi cum illis erant induciæ. Sed perpetuò fulmen erat in negotio: perpetuò obuibrabatur Aegīs, obstridebat tonitrus: fulgur continenter iaculorum in morem, densissimè ex ædīto loco deuolantium torquebatur. Terræ quassationes, cribri instar frequentes: ad hæc nix cumulatim, neque non grando saxorum in morem: atque ut tecum grandius loquar imbresq; rapidi & uiolenti, ac flumen quotidie exundans. Hinc tantum repente Deucalionis ætate naufragium ortum est: ut omnibus sub aqua demersis, uix unica scaphula seruaretur: quæ in montem Lycorem appulit, humani generis quasi scintillulas quasdam seruans, unde sceleratius etiam genus in posterum propagaretur. Nimirum igitur dignum secordia præmiū ab illis re portas: quum iam nec sacra faciat tibi quisquam, nec coronas offerat: nisi si quis obiter in Olympicis: ac ita ne is quidem rem admodum frugiferam facere uideatur: sed priscum quendam ritum magis referre, ac penè Saturnum, ò deorum generosissime, te reddunt, magistratu abdicantes. Omitto loqui, quoties iam templum tuum sacrilegio compilarint: quum tibi etiam ipsi in Olympiacis manus admoliti sunt. Atque interea tu altifremus ille pigritabaris, uel excitare canes, uel uicinos aduocare: ut auxilio accurrentes illos comprehenderent, quum etiam dum ad fugam adornarentur. Sed egregius ille, Gigantumque extingtor, & Titanum uictor sedebas: quum tibi cæsaries ab illis circumtonderetur, decemcubitale fulmen dextera tenens. Horum igitur, ò præclare, quis tandem erit finis, quæ tu adeo securè despicias? Aut quando de tantis maleficijs poenas sumes? Quot Phaëtontes, aut Deucaliones, satis idonei sint ad expiandum tam inexhaustam morum iniquitatem? Etenim ut de communibus sileam: de ijs quæ mihi acciderunt dicam;

*A consequen
tibus et exa
mplo.*

Ab uicacitate.

*A consequenti
bus et eueni*

LUCIANI

Descendit à
generali que-
rela ad speciem

Epilogus p
exhortatione

Personae de-
scriptio et oc-
casio Dialogi

I.
Non liberalita-
te, sed passi-
monia diuiti-
um retineri.

Digestio cu-
la in Atheni-
sui mores ex
philosophos,
conuictus ex-
cusatione ne-
glecti Timo-
ris.

quum tam multos Athenienses in sublime euexerim: ex pauperrimis diuites reddiderim: cunctisque quotquot opus haberent, suppeditarim, imò semel uni- uersas opes in amicos iuuandos effuderim: simulatque his rebus ad inopiam de- ueni, iam ne agnoscor quidem ab illis, nec aspicere dignatur me, qui dudum re- uerebantur, adorabant, meoque de nutu pendebant. Quod si quando per uiam in- grediens, forte fortuna in eorum quempiam incidero, perinde ut euerfam ho- minis iam olim defuncti statuam, ac temporis longitudine collapsam prætere- unt, quasi ne norint quidem. Porro alij procul conspecto me aliò sese detor- quent: existimantes sese inauspicatum, abominandumque uisuros spectaculum, quem non ita pridem seruatorem & adiutorem suum esse prædicabant. Itaque prementibus malis ad extrema redactus consilia, renone arrepto, terram exerceo, quaternis conductus obolis: atque hic cum solitudine, cumque ligone philo- sophor. Hoc interim lucrì mihi uideor factururus, quòd posthac non intuebor plerosque præter meritum secundis fortunæ successibus utentes. Nam illud uel maximè urit. Iam igitur tandem aliquando Saturni Rheaque proles excus- so profundo isto, grauique somno (nam Epimenidem quoque dormiendo uici- sti) denuo iactato fulmine, aut ex Oeta redaccenso, ingenti reddita flamma, iræ aliquam strennui illius ac iuuenilis Iouis ostende, nisi uera sint quæ à Creten- sibus de te, tuaque sepultura feruntur. IVP. Quis hic est Mercuri, quem audio sic uociferantem ex Attica, ad radicem montis Hymetti, horridus totus, ac squa- lidus, pelleque hircina amictus? fodit autem ut arbitror, nam pronus incumhis homo loquax & confidens, mirum nisi philosophus est, neque enim alio quia- deo impia, nefariaque in nos fuerat dicturus. MERC. Quid ais pater, an non no- sti Timonem Echecratidis filium, Colyttensem? Hic nimirum est, qui nos sæ- penumero in sacris legitimis conuiuio accepit, ille repente diues factus, ille qui totas Hecatombas, apud quem splendide Iouiàlia festa consueuimus agitare. IVP. Hem quæ nam ista rerum commutatio? hicne honestus ille? diues, quæ tam frequentes cingebant amici? Quid igitur accidit ut hoc sit habitu? squali- dus, eruminosus, fossor conductitius, uti coniecto, quum tam grauem ligonem gerat? MERC. Ad hunc modum illum quodammodo probitas euertit, atque hu- manitas, & in omnes quicumque egerent misericordia. At reuera uecordia po- tius facilitasque, nullusque in suscipiendis amicis delectus, quippe qui neutiquam intellexerit, sese coruis lupisque largiri. Quin magis quam à uulturibus tam mul- tis misero iecur eroderetur, ob id amicos eos necessariosque iudicabat, quasi be- neuolentia erga sese afficerentur, quum illos epulæ magis caperent. Ergo po- steaquam ossa penitus nudassent, circumrossissentque, deinde si qua medulla sube- rat, hanc quoque admodum diligenter exuxissent, aufugerunt, exuccum & radi- citus defectum destituentes: adeo ut postea ne agnoscant quidem, aut aspiciant, tantum abest ut sint qui suppeditent, impartiantque. Has ob res fossor, & sago, ut uides, opertus pelliceo urbem præ pudore fugiens, mercede terram exer- cet, aduersus ingratos atra bile stomachatur, qui quidem sua benignitate ditati, admodum fastuosi nunc prætereant, ac ne nomen quidem an Timon uocetur nouerint. IVP. Atque profecto uir neutiquam fastidiendus, neque negligendus, et iure optimo indignatur, qui his tantis in malis agat. Quare sceleratos istos adu- latores ipsi quoque fuerimus imitati, si eum uirum neglexerimus, qui tantum taurorum & caprarum pinguißimas quasque nobis in aris adoleuerit. Quarum nidor etiam dum mihi in naribus residet. Tamen si propter negocia maximam que turbam peierantium, tum uirum, non iure agentium, neque non aliena rapi- entium, præterea ob formidinem, quam mihi pariunt sacrilegi, qui quidem tum multi sunt, tum obseruatu difficiles, adeo ut ne minimum quidem nos conuiuere sinant. Iam pridem profecto ad Atticam regionem oculos detorsis- sem, maximè posteaquam philosophia & de uerbis digladiationes apud istos in- crebuerunt

erebuerunt, ita ut pugnantibus inter se istis uociferantibusq; ne exaudire quidem mortalium uota liceat. Vnde mihi necessum est, aut auribus obturatis sedere, aut dirumpi ab eis, conficiq; qui uirtutem quandam, & incorporea quaedam, merasq; nugas ingenti uociferatione connectunt: hæc in causa fuerunt, ut hunc quoque neglexerim, quum haud mediocriter de nobis sit meritis. Quod reliquum est Mercuri, tu Plutum adducens, quantum potes ad istum abeas. Porro Plutus unâ secum ducat & Thesaurum, & utrique apud Timonem perseuerent. Neque usque adeo facile demigrent, etiam si quàm maximè rursus illos per bonitatem ex ædibus exegerit. Cæterum de palponibus illis, atq; ingratitudine qua in hunc sunt usi, in posterû cōsultabo: pœnasq; daturi sunt, simul atq; fulmen instaurauero. Nam fracti sunt in eo retusa cuspide duo è radijs maximis: quum nuper auidiûs in sophistam Anaxagoram iacularer, qui suis familiaribus suadebat, nullo pacto esse ullos nos, qui dîj uocaremur. Ac illum quidem errore non feriebam, propterea quòd Pericles obtenta manu eum protegerit. Cæterum fulmen in Castoris ac Pollucis templum detortum, tum illud exussit, tum ipsum parum absuit, quin ad saxum comminueretur. Quamquam interim uel id supplicij satis magnum in istos fuerit, si Timonem conspexerint egregiè locupletem factum. MERC. Quantum habet momenti altum uociferari, & obstreperum audacemq; esse? Idq; non ijs modo qui causas agunt, uerum etiam qui uota faciunt conducibile. En mox è pauperrimo diues euaserit Timon, qui se in precando clamosum & improbum præstiterit, Iouemq; reddiderit attentum. Quòd si silentio fodisset incuruus: etiam nunc foderet neglectus. PLUTVS. At ego Iupiter haudquaquam ad istum rediturus sum. IVP. Quid ita non rediturus optimè Plute, præsertim à me iussus? PLV. Quoniam per Iouem iniuria me affecit efficiens, & in multa fragmenta dissecans: idq; quum illi pater nus essem amicus, ac me penè dixerim, fuscinis ex ædibus extrulit, nec aliter, q; ijs, qui è manibus ignem abijciunt. Num rursus ad istum ibo, parasitis, adulatoribus & scortis donandus? Ad eos me mitte, ô Iupiter, qui munus intellecturi sint, qui amplexuri: quibus equidem in precio sim, & maiorem in modum exoptatus. At hi stupidi cum inopia commercium habeant, quam nobis anteponunt, ut ab ea accepto sago pelliceo, ligoneq; sat habeant, quum quatuor lucrantur obolos, decem talenta contemptim dono dare soliti. IVP. Nihil istiusmodi posthac in te facturus est Timon, quippe quem ligo abundè satis corripuerit, nisi prorsus nullum dolorem sentiunt illius ilia, te uidelicet potius, quàm inopiam esse præoptandam. At tu mihi querulus admodum uideris esse, qui nunc Timonem incuses, quòd tibi patefactis foribus liberè permiserit uagari, neque includēs, neq; zelotypus in te. Porro aliàs diuersa de causa in diuites stomachare, quum diceres te ab illis repagulis, clauibus, ac signorum oblectaculis impressis ita fuisse conclusum, ut ne prospicere quidem in lucem tibi liceret. Id igitur apud me deplorabas, affirmans præfocari te nimis tenebris: eoq; pallidus nobis occur rebas, & curis confectus, digitis etiamnum ex assiduo colligēdi, coaceruandiq; usu contractis, contortisq; quòd si quando daretur opportunitas, aufugiturum quoq; ab illis te minitabare. In summa rem supra modum acerbè iudicabas in æreo ferreœue thalamo, Danaës exemplo, uirginem asseruari, atq; a scelestissimis educari pædagogis, fœnore & computo. Proinde absurdè faceere aiebas hos, quòd te præter modum adamarent: neq; (quum liceret) frui audent, neq; quū ipsis esset in manu, amore suo securè uterent: sed uigiles obseruant, ad signū ac seram oculis nunq; conuiuentibus, neq; usquam dimotis, semper intuentes, abundè magnū fructum arbitrantes: non quòd ipsis fruendi facultas adesset, sed q; nemini fruendi copiam facerēt, non aliter quàm in præsepitanis: net ipsa uescēs hordeis, nec equum famelicum id facere sinēs. Quinetiam ridebas istos, qui parcerent, asseruarentq; & (quod esset absurdissimum) ipsi

Mandatum Iouis.
Alia excusatio, cur nō sita
tim puniat nocentes iocosa.

Epiphonema
Audaces atq;
improbos fortunam iniurare

Detrectatio Pluti, à qualitate personæ.

I.
Est aut collatio prodigiorum et auarorum, ostendens uerū usum diuitiarū in mediocritate utēdi consistere.

Sordidorum descriptio.

quidem

quidem sibi subtraherent, uererenturq; contingere, non intelligerent autem fore, ut aut sceleratissimus famulus, aut dispensator, aut liberorum pædagogus furtim subiret, ludibrio habiturus infelicem & inamabilem herum, quem postea sinat ad fuliginosam, & oris angusti lucernulam, ac siticulosum scirpulum usuris inuigilare. Quid itaq; an non iniquum, quum hæc quondam incusaueris nunc in Timone diuersa his criminari? PLV. Atqui si rem uerè perpenderit, utrumq; me iure facere iudicabis. Nam et Timonis ista nimia lenitas, negligentia potius, haud beneuolentia, studiumq;, quod ad me pertinet, meritò uideatur. At è diuerso, qui me ostijs ac tenebris inclusum seruabant, id agentes, quo scilicet crassior, saginatioq;, ac uehementer corpulentia onustus euaderem: quum interim neq; ipsi contingerent, neq; in lucem produceret, ne uel aspicerer à quopiam, hos dementes & cõtumeliosos in me iudicabam, quippe qui me nihil cõmeritum tot in uinculis cogerent situ carieq; putrescere, haud intelligētes, quomox demigrent, me alij cuipiã, cui fortuua fauerit, relicturi. Nec hos igitur probo, sed ne illos quidem, qui nimium facile mihi manus admouēt. Sed qui (quod est optimum) mediocritate utantur, uti nec prorsus abstineāt, neq; penitus profundant. Etenim illud per Iouem considera Iupiter: Si quis ubi puellulam & formosam lege duxisset uxorem, postea neq; obseruet, nec ulla omnino zelotypia prosequatur, uidelicet sinens illam noctu atq; interdū quocunq; libitum sit ire, & quicunq; uoluissent cū his habere rem, uel producat potius ultrò ut adulteretur, fores aperiens, prostiturusq;, et quoslibet ad illam inuitans, num hic amare uidebitur? profecto hoc tu nequaquam dices Iupiter, qui sæpenumero amore senferis. Rursum si ingenuam lege domum deducat, uti liberos legitimos progeneret, cæterum nec ipse contingat florentem ætate, decoramq; uirginem, nec alium sinat aspicere: sed inclusam, orbam, sterilemq; in perpetua uirginitate contineat, idq; præ amore se facere prædicet, & hunc quidem præferat, pallore, corpore exhausto, oculis refugis, num fieri potis est, ut huiusmodi non desipere uideatur? quippe qui quum liberis oportuerit operam dare, fruiq; coniugio, puellam adeo formosam atq; amabilem sinat emarcescere, per omnem uitam, tanquam Cereris sacerdotem alens. Huiusmodi & ipse indignè fero: quum à nonnullis ignominiose cædor calcibus, laniorq;, atque exhaurior: à nonnullis contrā perinde ut stigmaticus fugitiuus compedibus uincior. IVP. Quid est autem quod aduersus illos indigneris, quando quidem utriq; poenas egregias luunt? Alteri quidem dum Tantali in morem, neq; bibere sinuntur, neque edere: sed ore sicco duntaxat inhiant auro. Alteri uero dum his ceu Phynæo cibos Harpyiæ ipsis è faucibus eripiunt. Sed abi iam, Timone multò posthac usurus cordatiore. PLV. An ille aliquando desinet me ceu foraminoso cophino, priusquam omnino influxerim, data opera exhaurire, quasi conetur occupare, quo minus influam: ueritus, ne si copiosius infundar, ipsum undis obruam? Quo fit, ut in Danaïdum doliū aquam mihi uidear allaturus, frustra in fusurus, uase non continente liquorē: imò prius propemodum effuso quod influit, quàm influxerit. A deo latus doli hiatu ad effusionē ac liber exitu. IVP. Proinde ni hiatum istum obturauerit, perpetuamq; perstillationē sistere studuerit, te propediem effuso, facile rursū sagum, & ligonem in doli fece reperiet: sed interim abite, atq; illū diuitem reddite. At tu Mercuri fac memineris, ut rediens Cyclopes ex Aetna tecum adducas, quo fulmen cuspidē restituta resarciat. Nam eo nobis acuminato opus fuerit. MER. Eamus Plute. Quid hoc? Nisi claudicas? Equidem ignorabam o præclare: te non cecū modo, uerum etiam claudū esse. PLV. Atqui non hoc mihi perpetuū Mercuri: uerum si quaudo proficiscor à Ioue missus ad quempiam, tum nescio quo pacto tardus sum, & utroque claudus pede, ita ut ægrè ad metam pertingere queam: sene nonnunquā interim factus, qui me operiebatur. Porro quū discedendū est, alatum uidebis mul-

Mediocritas.

Amplificat si
modum.

so ausibus celeriore. Vnde fit, ut uix iam amoto repagulo, ego iam præconis uoce uictor pronuncier, saltu stadium transmensus, ne uidentibus quidem aliquoties spectatoribus. **MERC.** At ista quidem haud uera narras: imò ego tibi permultos commemorare queam, quibus heri ne obulus quidem erat, quo res istim emerent: qui hodie repente diuites facti, splendidè uiuant: albis quadrigis uehantur, quibus ante ne asellus quidem suppeditarit. Ii tamen purpurati aurumq; manibus gestantes obambulant. Qui ne ipsi quidem opinor, credere possunt, quin per somnium diuites sint. **PLV.** Isthæc alia res est Mercuri: neq; enim tum meis ipsius ingredior pedibus: nec à Ioue, sed à Dite ad istos transmittor: qui & ipse nimirum opum largitor est, ac magna donans: id quod ipso etiam nomine declarat. Itaq; quoties est mihi ab alio ad alium demigrandum: in tabellas iniiciunt me, ac diligenter obsignantes sarcinæ in morem sublatum transportant. Interea defunctus ille alicubi in ædium tenebricosa parte iacet, uetere linteo in genua iniecto tectus, de quo feles digladiantur. Porro qui me sperauerant obtinere, in foro operiuntur hiantes: non aliter, quàm hirundinæ aduolantem stridentes pulli. Deinde ubi signum detractum est, & lineus ille fusciculus incisus, apertæq; tabellæ, iamq; nouus dominus pronunciatu est, siue cognatus quispiam, siue adulator, siue seruulus obscœnus, qui puerili obsequio fauorem emeruerit, etiam tum mento subrafo, pro uarijs & opiparis uoluptatibus, quas illi iam exoletus suppeditauerat, ingens scilicet præmium ferens generosus quisquis ille tandem fuerit, nonnunq; me ipsis cum tabellis arreptum, fugiens adportat commutato nomine: ut qui modo Pyrrhias, aut Dromo, aut Tibius: iam Megacles, aut Megabizus, aut Protarchus appelletur. Cæterum illos nequicquam hiantes, seq; mutuum intuentes relinquit: ac uerum luctum agentes, quod eiusmodi Thynnus ex intimo sagenæ sinu sit elapsus, qui nō parum magnam escam deuorauit. At hic repente totus in me irruens, homo uitæ mundioris atq; elegantioris rudis, pingui, illotaq; cute, qui compedes etiamdū horrescit: & si quis præteriens loro increpet, arrectis stet auribus: quid pistrinum, perinde uti templum adoret: non est deinceps tolerandus ipsa, quibuscum uiuit: uerum & ingenuos afficit contumelia, & conseruus flagris caedit: expertus ens, nam sibi quoq; similia liceant, donec aut scortulo cuiuspiā irretitus, aut equorum alendorum studio captus, aut adulatoribus sese permittens, delectantibus Nireo formosorem esse, Cecrope Codrœue generosorem, callidiorē Vlyssē, unum autem uel sedecim pariter Croësis opulentiorē, momento temporis semel profundat infelix, quæ minutatim multis experiurijs, rapinis, flagitijs fuerant collecta. **MER.** Istæ sermē sic habent uti narras: uerum ubi tuis ipsius ingredieris pedibus, qui tandem cæcus quā sis, uiam inuenire soles? Aut qui dignoscis ad quosnam Iupiter te miserit, dignos illi uisos qui diuitijs abundant? **PLV.** Enimuero, credis me reperire istos ad quos mittor? **MER.** Per Iouem haudquam. Neq; enim alioqui Aristide præterito, ad Hipponicum & Calliam accessissem, tum ad alios Athenienses, homines ne obulo quidem æstimandos. Cæterum quid facis quandoquidem es emissus? **PLV.** Sursum ac deorsum circumcursans oberro, donec imprudens in quempiam incurrero: hic autem quisquis ille sit, qui fortè primus me nactus sit, abducit ac possidet, te Mercuri pro lucro præter spem obiecto uenerans atq; adorans. **MERC.** Num ergo fallitur Iupiter: qui quidem credat ex ipsius animi sententia, ditari abs te hos, quos ille dignos existimarit qui ditescerent? **PLV.** Et iure quidem optimo fallitur ò bone: quippe qui quum me cæcum esse non ignoret, emittat uestigatum rem usq; adeo repertu difficilē, & iam olim è uita sublatā, quam ne Lynceus quidem facile inueniret, quæ nimirū adeo obscura sit, ac minuta. Itaq; quā rari sint boni, improbi porro in ciuitatibus omnia obtineant, oberrans facile in huiusmodi mortales incurro, ac retribus illorum illigor. **MER.** At qui sit, ut quoties eos de

n.
Quibus diuitie potissimè obueniāt, im probis et stultis uidelicet, raro ac tardè bonis ac modestis, id quod si quis scire uoluit, illi à Ioue ne claudā et ceteri exire, et ad ignotum fuge: contra autem à Dite datum est.

seria,

seris, celeriter aufugas, quum uix sis ignarus? PLV. Tum demum acutum cerno, pedibusque ualeo, ubi ad fugam tempus inuitat. MER. Iam illud quoque mihi responde, qui sit, ut quum sis oculis captus (dicendum enim est) præterea pallidus, postremo claudus, tam multos habeas amantes, adeo ut omnes in te defigant oculos? & si potiantur, felices uideantur; sin frustrentur, non sustineant uiuere? Ex his equidem non paucos noui, qui sic perdit te amarint, ut se æreo è scopulo piscosi in æquoris alta, precipites abiecerint, rati fastidiri sese abs te, propterea quòd illos nullo pacto respexisses. Quanquam sat scio, tu quoque fateberis, si quo modo tibi ipsi notus es, furere istos, qui eiusmodi amore sunt dementati. PLV. At enim credis me, qualis sum, talem istis uideri, nempe claudum, aut cæcum, aut si quid aliud adest mihi uitij. MER. Quid ni ò Plute? nisi fortè & ipsi omnes cæci sunt. PLV. Haud cæci quidem, ò optime, uerum inscitia errorum quæ nunc occupant omnia, illis offundit tenebras: ad hæc ipse quoque ne per omnia deformis sim, persona uehementer amabili tectus inaurata, gemmisque picturata, ac uersicoloribus amictus eis occurro; at illi rati sese natiui uultus uenustatè aspicere, amore capiuntur, dispereuntque nisi potiantur. Quòd si quis me toto corpore renudatum illis ostenderit, dubio procul futurum sit, ut se ipsi damnent, qui tantopere cæcutierint, ad amantes res neutiquam amandas ac fœdas. MER. C. Quid ergo posteaquam eò peruentum est, ut iam diuites euaserint, iamque personam sibi circumposuerint, rursus falluntur? Adeo ut si quis illis detrahare conetur, penè caput potius, quàm personam abijciant? Neque enim uerisimile est etiam tum illos ignorare, auro bracteatum esse formam, quum intus cuncta inspexerint. PLV. Ad id non parum multæ res, ò Mercuri, mihi sunt adiumento. MER. Quæ nam? PLV. Simulatque qui me primum natus est, apertis foribus exceperit, clanculum unà mecum introit elatio, uecordia, iactantia, mollities, uiolentia, dolus, atque alia item innumerabilia: à quibus omnibus posteaquam est animus occupatus, iam admiratur quæ neutiquam sunt admiranda, & appetit ea quæ sunt fugienda, meque cunctorum illorum quæ introierant, malorum patrem stupet, illorum satellitio uallatum, quiduis potius passurus, quàm uti me compellatur reiicere. MER. C. Vt leuis ac lubricus es Plute, retentu difficilis, ac fugax, neque ullam præbens ansam certam quo prensus tenere: sed nescio quomodo anguillarum ac serpentum in morem interdigitos elaberis. At è diuerso paupertas, uiscosa, prensu facilis, totoque corpore mille uncos gerit hamos, ut qui tetigerint, illico hæreant, nec facile queat auelli. Verum interea dum nugamur, rem haud paruam omisimus. PLV. Quam? MER. Nempe quia thesaurum non adduxerimus, quo uel in primis erat opus. PLV. Istac quidem ex parte bono sis animo. Nam non nisi in terra relicto illo ad uos ascendere soleo; iussuque intus manere foribus occlusis, neque cuiquam aperire, nisi me uociferantem audierit. MER. Iam igitur Atticam adeamus. Tu me consequitor chlamydi adhærens, donec extremam uiam attigerimus. PLV. Rectè facis Mercuri, quum me per uiam ducis. Etenim si me defereres, forsam oberrans in Hyperbolum aut Cleonem inciderem. Sed quis hic stridor ceu ferri saxo impacti? MER. Timon hic est, qui proximè montanum & petricosum fodit solum? Papæ: adest & Paupertas, & Labor ille, tum Robur, Sapientia, Fortitudo, atque id genus aliorum turba: quorum omnium agmen Fames cogit, longè præstantius quàm tui sint satellites. PLV. Quin igitur quàm ocysissime discedimus Mercuri? Neque enim ullum operæ precium fecerimus cum homine eiusmodi uallato exercitu. MER. Secus uisum est Ioui: quare ne metu deterreamur. PAUPER TAS. Quo hunc nunc Argicida manu abducis? MER. Ad hunc Timonem, ad quem à Ioue sumus ire iussi. PAV. Ita ne rursus Plutus ad Timonem? posteaquam ego hunc antea delitijs malè corruptum suscepi: commendansque Sapientiæ & Labori, strenuū, multumque precij uirum reddidi? Adeo

ne

III.
Effectus dist
tiorum.
L
Inscitia & er
ror.

II.
Vecordia, su
perbia, pro
ternitas, &c.

Collatio Pau
pertatis, et
eius effectus.

ne despicienda, iniuriarū idonea uobis Paupertas iudicor: ut hunc, quæ mihi unica erat possessio, eripiat, iam exactissima cura ad uirtutē exultum: ut Plutus hic ubi denuo susceperit, per contumeliam & arrogantiam illi manu iniecta, talem reddiderit, qualis erat dudum, mollem & ignauum, ac ueracem: rursum mihi restituat, ubi iam nihili factus erit, & reusculus. MER. Sic o Paupertas Ioui placitum est. PAV. Equidē abeo. At uos Labor & Sapientia, reliquiq; consequimini me. Porro hic breui cognosce, qualis in se fuerim, quam nūc relinquet; nempe adiutrix bona, & rerum optimarum doctrix. Qui cum donec habuit cōmercium, sano corpore, ualentiq; animo perseuerauit: uirilem exigēs uitam, & ad sese respiciens: superuacua autē & uulgaria ista aliena, ita ut sunt, existimans. MER. Discedunt illi, nos ad eum adeamus. TIM. Quinam estis o scelesti? aut qua gratia huc aduenistis homini operario mercenarioq; negociū exhibiturū? uerum haud quaquā læti abibitis, scelesti ut estis omnes: nam ego uos illico glebis & saxis petitos cōminuam. MER. Nequaquam o Timon, ne ferito, neque enim feries mortales: uerum ego sum Mercurius, hic Plutus. Misit nos Iupiter, uotis tuis exauditis. Quare, quod benē uertat, opes accipe, desistēs a laboribus. TIM. Atqui uos iam ploraueritis, etiam si dñ sitis ut dicitis. Siquidem odi pariter omnes, tum deos tum homines. Sed hunc cæcum quisquis hic fuerit, mihi certum est ligone impacto cōminuere. PLV. Abeamus per Iouem Mercuri: quandoquidem hic homo mihi uidetur non mediocriter insanire, ne malo quopiam accepto discedam. MER. Ne quid ferociter Timon: quin exue potius penitus istam ferocitatem, asperitatemq; ac manibus obujs excipe bonam fortunā: rursum diues esto: rursum Atheniensium princeps, & ingratos illos despice, quū solus florebis. TIM. Nihil mihi uobis est opus, ne obturbate. Sat opum mihi ligo: præterea fortunatissimus sum, si nemo propius ad me accesserit. MER. Adeone quæso inhumaniter?

Hæc ego sæua Ioui refero atq; immania dicta? Atqui par erat forsitan homines tibi haberi inuisos, ut qui tam multa indigna in te commisisent: deos odio te prosequi nequaquā erat consentaneum, quum illi tantopere tui curam agant. TI. At tibi Mercuri, Iouiq; quod me respicitis, plurimam equidem habeo gratiam: cæterum hunc Plutum nequaquā recepero. MER. Quid ita? TI. Quoniam pridem innum erabilium malorū hic mihi fuit autor, quum me assentatoribus proderet, insidiatores in me inuitaret, conflaret odium, illecebris corrumperet, inuidiæ obnoxii redderet: deniq; quū me adeo perfidē ac proditorie destituerit. Contrā, paupertas optima, me laboribus uisio dignissimis exercebat, mecumq; uerē & liberē cōuiuens, & quibus opus erat suppeditauit laboranti, & uulgaria ista docuit cōtemnere, effecitq; ut mihi uitæ spes omnis ex me ipso penderet, demonstrans quænam essent opes uerē meæ: nempe quas neque adulator assentans, neq; sycophanta minitans, neq; plebes irritata, neq; cōcionator suffragiorū autor, neq; tyrannus intentus insidijs queat eripere. Itaq; iam ualidus effectus ob laborē, dum hunc agellum gnauiter exerceo, neq; quicquam eorū quæ sunt in ciuitate malorum aspicio, abunde magnum & sufficientem uictum mihi ligo suppeditat. Quare tu Mercuri, quam uenisti uiam remediens, recurre, unā tecum Plutum adducēs ad Iouem. Illud mihi sat fuerit, si effecerit, ut omnes mortales per omnē ætatem eiulent. MER. Nequaquā o bone, neq; enim omnes ad eiulandum sunt accommodi. Quin tu iracunda pueriliāq; ista missa face, ac Plutū excipe: non sunt reijcienda munera, quæ a Ioue proficiscuntur. PLV. Vin' Timon ut contra te partes defendam meas, an grauius feres, si quid dixerō? TIM. Dico, ne multis tamen, neq; cum procernis, quemadmodum perditissimi isti solent Oratores. Nam huius Mercurij gratia te feram paucis dicentem. PLV. Atqui multis mihi potius erat dicendum, tot nominibus abs te accusato. Attamen uide, num quā in rete quemadmodum ais, læserim:

la corū, quæ
quasi uerbis
bactens dis-
pu. aut, cō-
plum quoq;
et actionem
subijci.

Effectus pau-
periaris, mo-
destia scilicet
et diuitiarū
contemptus.

Accusatio de
uiciis et de
fatu et acti-
onibus.

*Defensio per
remotionem
criminis in
male atente.*

qui quidem dulcissimarum quarumque rerum tibi extiterim autor, opifexque, au-
toritatis, praesidentiae, coronarum, aliarum item uoluptatum: mea opera con-
spicuas eras, celebris & obseruandus. Ceterum siquid molesti ab adulatorio-
bus accidit, non mihi potes imputare: quin ipse magis abs te sum affectus con-
tumelia, propterea quod me tam ignominiose uiris illis execratis suppeditaris:
qui te mirabantur, ac praestigijs dementabant, mihique modis omnibus insidias
struebant. Porro quod extremo loco dixisti, te a me proditum, desertumque fuis-
se: istud criminis in te possum retorquere, quod ipse sim modis omnibus a te re-
iectus, praicepsque exactus ex aedibus. Vnde pro molli chlamyde, sagum istud
charissima tibi paupertas circumposuit. Itaque testis est mihi hic Mercurius,
quantopere Iouem orauerim ne ad te uentrem, qui tam hostiliter esses in me de-
bachatus. MER. At nunc uides Plute, in cuiusmodi hominem sit commuta-
tus. Proinde audacter cum illo consuetudinem age. Tu uero fode ita ut facis.
Tu interim thesaurum sub ligonem adducito. Audiet enim si tu accersueris.
TIM. Parendum est Mercuri, rursusque ditescendum. Quid enim facias quod dii
compellant: tamen uide, in quas turbas me miserum conijcies: qui quidem quum
ad hunc usque diem felicissime uixerim, tantum auri repente sum accepturus, ni-
hil commertus mali, tantumque curarum suscepturus. MER. Sustine Timon
mea gratia, tametsi graue est isthuc, atque intolerandum: quo uidelicet palpones
illi pra inuidia rumpantur. Ego porro superata Aetna in coelum reuolauero.
PLV. Abijt ille quidem sicut apparet. Nam ex alarum remigio facio coniectu-
ram. Tu uero hic operite, siquidem digressus Theaurum ad te transmittam,
sed feri fortius: tibi loquor auri Theaure, Timoni huic audiens esto, offerque te
met eruendum. Fodi Timon altius impingens. Ceterum ego a uobis digredi
or. TIM. Age iam o ligo, nunc mihi tuas uires explica, neque defatigare, dum ex
abdito Theaurum in apertum euocaris. Hem prodigiorum autor Iupiter, a-
mici Corybantes, ac lucifer Mercuri, undenam auri tantum? Num somnium
hoc est? Metuo ne carbones reperturus sim experrectus. Atqui aurum profec-
to est insigne, fuluum, graue, & aspectu multo iucundissimum.

*Effectum dini-
tium.
Fastus scilicet
inhumanae
& insolentiae,
& de uere in
auro perit*

Pulcherrima Aurum faustitas mortalibus. Quippe quod ignis
in morem ardes, noctesque & dies renides. Ades o mihi charissimum desidera-
tissimumque, nunc demum credo uel Iouem ipsum olim aurum esse factum. Ete-
nim quae tandem uirgo non exporrecto sinu usque adeo sormosum amatorem
excipiat, per tegulas illapsam? o Mida Croeseque, ac munera Delphico in tem-
plo dicata: ut nihil eratis licum Timone, cumque Timonis opibus conferamini:
cui ne Persarum quidem rex par est. O ligo, sagum charissimum, uos huic Pa-
ni suspendi commodum est. At ego quam maxime semotum mercatus agrum,
turriculaque seruandi auri gratia constructa, uni mihi affatim uixero: sepulchrum
item inibi mihi defuncto parare est sententia. Haec igitur decreta sunt, placi-
taque in reliquum uitae: seijunctio, ignorantia, fastidium erga mortales omnes.
Porro amicus, hospes, sodalis, aut ara misericordiae, meræ nugae. Tum commi-
serari lachrymantem, suppeditare egentibus, iniquitas, ac morum subuersio: at
uita solitaria, qualis est lupis: unus sibi amicus Timon: ceteri omnes hostes, &
insidiarum machinatores. Cum horum quopiam congregi, piaculum: adeo ut
si quem aspexero duntaxat, inauspicatus sit ille dies. In summa: non alio nobis
habentur loco, quam signa faxea, aereae: neque foecialem ab illis missum recipi
amus, neque foedera feriamus. Solitudo terminus esto. Ceterum tribules, cognati,
populares: postremo patria ipsa, frigida quaedam & sterilia nomina, stulto-
rumque mortalium gloria: solus Timon diues esto: despiciat omnes: solus ip-
se secum oblectetur, liber ab assentationibus, & onerosis laudibus Dijs sacra
faciat: epuletur solus, sibi ipsi uicinus, sibi particeps, excutiens sese ab alijs. Ac
semel decretum esto: ut unus seipsum comiter accipiat, si moriendum sit, aut
necesse

neceſſe habeat ſibi ipſi coronam ad mouere. Nullumq; nomē ſit dulcius, quā Misanthropi, id eſt, hominum oſoris. Morum autem notæ, difficultas, aſperitas, feritas, iracundia, inhumanitas: quod ſi quem conſpexero incendio confla grantem, obteſtante quo reſtinguam, pice oleoq; reſtinguere: ruſum ſi quē flumen undis abſtulerit, iſq; manus porrigens, imploret ut retineatur: hunc quoq; demerſo capite propellere, ne poſſit emicare: hunc ad modū par pari relaturus eſt. Hanc legem Timon tulit Echecratides Colyttensis: & concionis ſubſcripſit ſuffragiis idem ille Timon. Age hæc decreta ſunto: hæc fortiter tueamur. Ceterum magno emerim ut id omnibus innotefcat, quod opibus abuſo: nam illa res illos præfocauerit: ſed quid illud? Hem quæ trepidatio: undi que concurrunt, puluerulenti atq; anhelī, haud ſcio unde aurū odorati. Vtrum igitur hoc conſenſo colle ſaxis eos abigo, è ſublīmi deiaculans: an hac tantum in re legem uiolabimus, ut ſemel cum illis congregiamur: ut magis angantur, ſatiditi, repulſiq;? Ita ſatius eſſe duco. Itaq; reſtemus quo illos excipiamus. Age proſpiciam: primus eorum iſte quis eſt? Nempe Gnatonides adulator, qui mihi nuper cenam petenti, funem porrexit, quum apud me ſæpenumero ſolida dolia uomuerit. Sed benè eſt quod ad me uenit: nam primus omnium uapulabit. GNATO. An non dixi Timonem uirum bonum non neglecturos eſſe deos? Salue Timon formoſiſſime, iucundiſſime, conuiuator belliſſime. TIM. Sci licet & tu Gnatonides, uulturum omnium edaciſſime atq; hominum perdiſiſſime. GNA. Semper tibi grata dicacitas. Sed ubi compotamus? Nam nouam tibi adfero cantilenam, ex his quos nuper didici dithyrambis. TIM. Atqui ele gos canes ad modum miſerabiles, ab hoc doctus ligone. GNA. Quid iſtuc? Ferisò Timon? Atteſtor. ò Hercules: hei hei in ius te uoco apud Areopagitas, qui uulnus dederis. TIM. Atqui ſi cunctere pauliſper, mox cædis me reum ages. GNA. Nequaquam, quin tu planè uulneri medere, paululo auri inuncto. Mirum enim in modum præſentaneum id eſt remedium. TI. Etiam manes? GNA. Abeo. At tibi malè ſit, qui quidem ex uiro commodo tam ſæuus factus ſis. TIM. Quis hic eſt qui accedit recaltraſter ille? Philīades, aſſentatorū omnium execraſſimus. Hic quum à me ſolidum acceperit fundum, tum filiæ in dotem talenta duo, laudationis præmiū, quum me ganentem reliquis ſilentibus omnibus ſolus maiorem in modum extuliſſet, deſerans me uel oloribus magis canorum, ubi me pridem ægrotum cōſpexiſſet: nam adieram oraturus ut mei curam ageret: plagas etiam egregius ille uir impēgit. PHILIADES. O impudentiam, nunc demum Timonem agnoſcitis: nunc Gnatonides amicus & cōuiua: enim uero habet ille digna ſe, quando quidem immemor eſt atque ingratuſ. At nos qui iam olim conuiſtores ſumus, æquales ac populares: tamen mo deſtè agimus, ne inſilire uideamur. Salue here, fac ut iſtos adultores ſacrilegos obſerues, qui nūquam ad ſunt niſi in menſa: præterea à coruiſ nihil differunt. Neque poſt hac huius ætatis mortalium ulli fidendum eſt. Omnes ingrati, & ſceleſti. At ego quum tibi talentum adducerem, quo poſſes ad ea quæ uel les uti, in uia accepi, te ſummas quaſdam opes eſſe naſtum. Proinde acceſſi his de rebus admoniturus te, quāquam tibi forſitan me monitore nihil erat opus, uiro nimirum adeo prudenti, ut uel Neſtori ipſi, ſi neceſſe eſt, conſilium dare queas. TI. Ita fiet Philīades, ſed age, accede quo te ligone comiter accipiam. PHIL. Viri, caput mihi comminutum eſt ab hoc ingrato, propterea quod eum ea quæ in rem illius erant, admonui. TI. Ecce tertius huc orator Demeas ſe recepit, tabulas dextra geſtans, aitq; ſe mihi cognatum eſſe. Hic una die de meo ſedecim talenta ciuitati dependit: nam damnatus erat, ac uinctus. At quum ſoluendo non eſſet, ego miſertus illum redemi. Porro quum illi ſorte obueniſſet, ut Erechtheidi tribui diſtribueret ærarium, atq; ego adiens, id quod ad me redibat poſcerem, negabat ſe ciuem noſſe me. DEM. Salue Timon: præcipuū

*Comites, ſeu
accidentia di
nitariū, Adu
latores &
ſcurræ.*

*Aſſentatores
& ſimulato
amici.*

*Sycophanta,
Heredipeta,
& ſimi ueno
ditores.*

generis tui præsidium, fulcrumentum Atheniensium, defensaculum Græciæ. Profecto iamdudum te populus frequens, & utraque curia operitur. Sed prius decretum audi, quod de te conscripsi: Quandoquidem Timon Echecratidæ filius, Colyttensis, uir non modo probus & integer, uerumetiam sapiens, quantum alius in Græciâ nemo, nunquam per omnem uitam destitit optimè de Rep. mereri: Tum autem in olympicis uicit pugil, & lucta cursuq; die eodem, ad hæc solemniquadriga, equestriq; certamine. TIM. At ego ne spectator quidem unquam in olympicis sedi. DEM. Quid tum? spectabis posthac, sed ista communia addi satius est. Tum anno superiore apud Acharnenses pro Rep. fortissimè se gessit, & Peloponensium duas acies concidit. TIM. Qua ratione? Quippe qui nec unquam arma gesserim, neque unquam militiæ dederim nomen. DEM. Modestè tu quidem de teipso loqueris, nos tamen ingrati futuri sumus, nisi meminerimus. Præterea scribendis plebiscitis, & in consultationibus, & in administrandis bellis non mediocrem utilitatem attulit Reipub. His de causis omnibus uisum est, curiæ, plebi, magistratibus tributim, plebeijs singulatim, communiter uniuersis, aureum statuere Timonem iuxta Palladem in arce: fulmen dextera tenentem: radijs tempora ambientibus, utq; septem aureis coronis coronetur, hæcque coronæ hodie in Dionysijs per Tragædos nouos promulgentur. Siquidem hodie, illi Dionysia sunt agenda. Dixit hoc suffragiū Demeas orator, propterea quod cognatus illius propinquus, ac discipulus eius sit. Nam & orator optimus Timon: præterea quicquid uoluerit. Hoc igitur tibi suffragium, sed utinam & filium meum ad te pariter adduxissem, quem tuo nomine Timonem appellauim. TIM. Qui potes Demea, quum ne uxorem quidem duxeris unquam, quantum nobis scire licuit? DEM. At ducam, nouo ineunte anno, si deus permiserit, liberisq; operam dabo. Tum quod erit natum (erit autem masculus) Timonem nuncupabo. TIM. An uxorem tu sis ducturus, equidem haud scio, tanta à me plaga accepta. DEM. Hei mihi. Quid hoc est rei? Tyrannidem Timon occeptas? pulsasq; eos qui sunt ingenui, ipse nec ingenuus planè, nec ciuis: uerum propediempoenas daturus, quæ alijs nominibus, tum quod arcem incenderis? TIM. Atqui non conflagrauit arx scelestæ. Proinde palàm est, te calumniatorem agere. DEM. Verum effosso ærario diues effectus es. TIM. Atqui non effossum isthuc, unde ne hæc quidem probabiliter abs te dicuntur. DEM. Verum effodietur posthac, sed tu interim omnia quæ in eo condita, possides. TIM. Alteram itaq; plagam accipe. DEM. Hei scapulismeis. TIM. Ne uociferare, alioqui & tertiam tibi illidam. Etenim res planè ridicula mihi acciderit, si quum inermis duas Lacedæmoniorū acies fuderim, unum scelestum hominem non protriuerō. Tum frustra uicerim in olympijs, & pugil & palæstrites. Sed quid hoc? An non philosophus Thrasyclus hic est? profecto ipse est, promissa barba, subductisq; supercilijs, & magnum quiddam secum murmurans accedit, Titanicum obtuens, cæsariem per scapulas fluentem uentilans, alter quidam Boreas, aut Triton, quales eos Zeus depinxit. Hic habitu fragilis, incessu moderatus, amictu modestus, mane mirum quàm multa de uirtute disserit, damnans eos, qui uoluptate capiuntur, frugalitatem laudans, at ubi lotus ad coenam uenit, puerq; ingentem illi calicem porrexit, meraciore autem maxime gaudet, perinde ut Lethes aquam ebibens, à dilucularijs illis disputationibus diuersissima quæ sint exhibet, dum mului instar præripit obsonia, & proximum cubito opposito arcens, mento interim condimentis oppleto, dum canū ritu ingurgitat, prono incumbens corpore: perinde atq; in patinis uirtutem inuēturum sese speret, dumq; usque adeo diligenter catinos extergit indice dígito, ut ne paululum quidem reliquiarum finat adhærere, nunquam non querulus, tanquā deteriorem partem acceperit, uel si totam placentam, aut suam solus omnium accipiat, qui quidem edacitatis

Sophista in sapientie professione quassum capites.

& insatiabilitatis est fructus, temulentus, uinoq; bacchatus, non ad cantum modo, saltationemq; uerum ad conuicium usq; & iracundiam. Ad hæc multus inter pocula sermo (tum enim uel maximè) de temperantia, sobrietateq; atq; ista quidem loquitur, quum iam à mero malè affectus ridiculè balbutit. Accedit his deinde uomitus. Postremo sublatum eum de conuiuio efferunt aliqui, amabulis manibus tibiae inhaerentem. Quanquam alioqui ne sobrius quidem ulli primariorum cesserit, uel mendacio, uel confidentia, uel auaricia. Quin & inter assentatores primas tenet, peierat promptissimè, anteit impostura, comitatur impudentia. In summa prorsus admiradum quoddam spectaculum est, omni ex parte exactum, uarieq; absolutum: proinde non eiulabit clarius uidelicet, quum sit modestus. Quid hoc? papæ, tandem nobis Thrasycles? THR. Nō hoc animo ad te uenio Timon, quo pleriq; isti, qui nimirum opes admirati tuas, argenti, auri, opiparorū conuiuiorum adducti spe concurrūt, multaq; assentatione deliniūt te, hominem uidelicet simplicem, facileq; impartientē id quod adest. Siquidem haud ignoras offam mihi in cœnam sat esse, tum opsonium sua uisissimum cape aut nasturciū, aut siquando lubeat lautius epulari, pusillum salis. Porro potum fons Athenis nouem saliens uenis suppeditat. Tum pallium hoc quauis purpura potius. Nam aurum nihilo magis apud me in precio est, q̃ calculi, qui sunt in littoribus. Sed tua ipsius gratia huc me contuli, ut ne te subuerterit pessima ista, atq; insidiosissima res opulentia: quippe quæ multis sæpe numero immedicabilium malorū extiterit causa. Etenim si me audies, potissimum opes uniuersas in mare præcipitabis, utpote quibus nihil sit opus bono uiro, quiq; philosophiæ possit opes perspicere. Ne tamen in altū ò bone, sed ferme ad pubem usq; ingressus, paulò ultra solum fluctibus opertū, me quidē uno spectante. Quòd si hoc non uis, tute igitur eas potiore uia ex ædibus ejicito, ac ne obolū quidem tibi facias reliquum, uidelicet largiens ijs, quicunq; opus habent, huic quinq; drachmas, illi minā, alij talentū. Porro si quierit philosophus hunc æquum est duplam aut triplam ferre portionē: quanquam hoc quidē mihi non mea ipsius gratia postulo, sed quo amicis, si qui egebunt, donem: sat est, si modo peram hanc largitione tua expleueris, ne duos quidem modios Aeginiticos capientem. Nam paucis contentū, modestumq; conuenit esse eum qui philosophatur, neq; quicquam ultra peram cogitare. TI. Equidem ista quæ dicis probo Thrasycles: ergo si uidetur, priusquā peram expleam, age tibi caput opplebo tuberibus, posteaq; ligone sum mensus. THR. O libertas, ò leges, pulsamur ab impurissimo libera in ciuitate? TI. Quid stomacharis ò bone Thrasycles? num te defraudaui? Atqui adijciam ultra mensurā Choenices quatuor: sed quid hoc negocij? Complures simul adueniunt. Blepsias ille, & Laches, & Gni phon, breuiter agmen eorū qui uapulabunt. Itaq; quin ego in rupem hanc conscendo, ac ligonem quidem iam dudum fatigatū, paulisper interquiescere sino? At ipse plurimis cōgestis saxis, procul eos lapidū grandine peto. BLEP. Ne iace Timon, abimus em. TI. At uos quidē nec citra sanguinē, nec absq; uulneribus.

HALCYON SIVE DE TRANSFORMATIONE

VINCENTIO OBSOPOEO INTERPRETE.

ARGUMENTVM

IN hoc dialogo de potestate diuina disputat Socrates, quòd scilicet Deo possibilia sunt omnia, & quòd nos illius operum atque effectuum causas, intellectu ac ratione consequi non possumus. Esse enim nos, quod ad collationem Dei & rerum æternarum attinet, pueros ac ueluti cecos. Quod autem Deus multa faciliè efficiat, quæ nobis impossibilia uidentur, probat primum à signis siue exemplo tempestarum, quæ illius providentia seu admi.ustratione, ex maximis & turbulentissimis subito in summam tranquillitatem & serenitatem cōuertuntur, item ab incremento & collatione ætatis hominis, cum æquè mirum sit ex puero umbecilli ac paruo, uē

sunt tantam etiam fortis fieri. Postremo de effectis et vi nature, quæ cum Deo longè inferior sit, tamen quæ nobis ratione scilicet ac sensu omnia metuentibus, impossibilia uideri poterant, operatur. *Occasio Dialogi sumitur à cantu et obiectu Alcedinis: Disputationis autem, à fabula quæ de transformatione illius narratur.*

Occasio Dialogi, à cantu Alcedinis.

Fabula Halcyonis, occasio disputationis

Aliis: Luciferi, stelle illius pulchri etc.

CHÆREPHON.

Viusmodi uox aures nostras accessit ò Socrates, eminus à littoribus, & illo promontorio? quàm dulcis ac iucunda auditu. Quod uero animal cantillans istud dixerim? ferè enim muta esse consueuerūt, propter undas in ripis degentia. SOC. Marina quædam auicula est, ò Chærephon, multum lugēs atq; lachrymans, quia de iam olim homines istā commenti sunt fabulam: fuisse hanc, aiunt, quondam de-

sponsam Aeoli Græci filiam, suum ipsius maritum iuuenem, luctu ac mœnore prosequi iugalis amicitiaē desiderio, Ceyca illum Trachinium Eosphori Asterenati pulchri patris pulchrum filium. Deinde, diuino quodam consilio penatam factam, alitis in morem circumuolare maria, quærentem illum, poste aquam per omnes terras oberrando, inuenire non potuit. CHÆRE. Est uero hoc Halcyon quod dicis? nunquam ante hunc diē illius uox mihi inaudita est, sed profecta ut peregrina quæpiam, auribus meis allapsa est. Proinde & lugubrem & querulum edit sonum bestiola. Quantulam autem illam auiculam esse credibile est ò Socrates. SOC. Haud magnam admodum, magnum tamen propter amorem, qua maritum complexa est, à superis honorem cōsecuta est.

Quo enim tempore nidulatur, producendi fœtus gratia, & homines eos dies festiuitate celebrant, quos uocant Halcyonios, in media etiam tempestate ab alijs serenitate differentes. Quorum omnium etiam hodiernus dies maximè uerus existimandus est. Nonne uides quanta in cœlo constet serenitas, & mare ab omnibus undis & fluctibus sedatè & tranquillè stet, stratum & placidū, speculo, ut ita loquar, non absimile. CHÆRE. Rectè dicis, omnino enim adparet hodiernus dies esse Halcyonius, tum etiam heri talis erat. Sed per Deos age, ò Socrates, qui nam credibile esse potest, aut quomodo priscis hominibus fides habenda est, pro certo confirmantibus, ex auius mulieres unquam factas esse, aut contrā aues ex mulieribus? Prorsus enim nullo modo tale aliquid fieri posse uidetur. SO. O amice Chærephon, de rebus possibilibus & impossibilibus uidemur in uniuersum hallucinantes & cæcutientes esse iudices. Quippe rerum causas iuxta humanam potentiam expendimus, quæ nobis ipsis incognita esse solet, atq; incerta & inuisibilis. Inde permulta nobis apparent rerum factus faciliū difficillima, & minimè arduorum ardua. Tum quædam propter imperitiā multa, multa autem propter mentis & intelligentiæ infantiam. Reuera enim omnis homo puer est, maximè uero senex, quoniam omne uitæ nostræ tempus modicum est, & ferè nihil aliud quàm puericia, ad uniuersum æuum comparatum. Quid ergo ò bone, Deorum ac dæmoniorum uim atq; potentiam ignorantes, certī aut exploratī hac de re pronunciare possint? Vidisti haud dubiè Chærephon, diē ab hinc tertio, quanta tempestas sauerit? adeo ut eam animo saltem repetens, uehementer inhorrescoam. Vidisti præterea horrenda illa fulgura & tonitrua, tum inusitados uentorum impetus atq; turbines? Suspīcatus fuisset quispiam totam terram corruituram. Paulò uero postea admiranda subito obortæ serenitatis immutatio facta est, quæ etiam in hoc usque tempus perdurauit. Vtrum igitur maius existimas atq; operosius ex tantis furientium uentorum procellis & turbīnibus talem per uniuersum mundum inducere serenitatem, quàm mulierculæ formam transmutatam in auiculæ speciem traducere? Nam & nostrates pueruli ex luto aut cera formas ducere non imperiti, ex eadem materie in manus sumpta sine negotio multas specierum na-

Propositio.

Argumentū à signo.

Epilogus amplificatur à minori.

turas

raras transformando effingunt. Cæterum Deo magna & incomparabili præstantia præpollenti ad nostras vires comparato, promptum ac facile est omnia talia effecta reddere. Quanto enim totum cælum tibi uidetur te ipsum antecellere magnitudine? Haud dubie enim dixeris. CHAB. Et cuius hominis intelligentia tanta est, ò Socrates, qui talium rerum aliquid perspicere, aut explicare possit? Neque enim ista humana uoce explicari possunt. SO. Proinde, maximas quaspiam hominum vires inter se compositas contemplemur in potètia, & imbecillitate excellentes. Etenim uirilis ætas, ad pueros omnino infantes à natiuitate quinque aut decem annos nòdum egreslos immànè quantum & quàm admirandum discrimen habet, quod ad robur & imbecillitatem attinet, in omnibus ferme quæ sunt in uita actionibus. cum in his quæcunque per artes illas celebres & uarias, tum quæcunque corporis & animi uiribus perficiuntur. Hæc enim puerilis ætas, ut dixi, imbecillitate mentis & intellectus obstante, ne capere quidem potest. Iam unius maturæ & adultæ ætatis uiri robur, inæstimabile quanto intervallo præcellat omnium puerorum vires. Siquidem horum multa millia unus uir haud difficulter subigeret. Etenim puericia in totum omnium expers est, ac sub initium ipso naturæ ductu, inualida atque inutilis homines consequitur. Quando ergo homo, ut uidetur, hominem in tantum præcellit, quid putabimus uniuersum cælum nostris uiribus collatum adpariturum ijs, qui hæc contemplando assequuntur. Itaque multis persuasum, atque credibile uidetur, quanto mundi magnitudo Socratis aut Chærephontis excellit speciem, tanto & ipsum potètia, sapientia & cogitatione similiter antecire, & nostras actiones. Proinde, & tibi & mihi, alijsque quàm plurimis nostri ordinis hominibus, multa facta sunt impossibilia. Quoniam & tibi canere canendi imperitis, aut legere, aut scribere illiteratis interea impossibilius est, dum imperiti fuerint facienda mulieres ex auiibus, aut contra aues ex mulieribus. Cæterum, ipsa natura prope modum assimilans animantem sine pedibus, nec alatam, suppositis pedibus & adiectis alis, pulchraque & omnigena colorum uarietate exornans, apem solertem & industriam absoluit, diuini mellis opificem & constructricem. Ex ouis autem mutis & inanimatis, quod auium effingit genera & uolatilium & pedestrium, & animalium extra aquas degentium, ad quæ diuinis quibusdam, ut sermo est, artibus magni ætheris abutitur. Proinde, Deorum immortalium uirtutes, quæ magnæ sunt & incomprehensibiles, nos mortales & modici existentes, neque ut omnes reliquas res paulò maiores, & humanæ rationis captum excedentes: sed ne paruas quidem perspicere possumus, in pluribus hæsitantes. Et cum nihil firmiter aut constanter de ijs, quæ nobis accidunt, passionibus referre possumus, neque de Halcyonibus aut philomelis quicquam certi narrare nobis concessum est. Præclaram uero hanc fabulam, quemadmodum à patribus accepimus, & liberis meis ò auicula lamentationum modulatrix traditurus sum super hymnis tuis. Actum cum pietatem, tum amorem erga maritum uxorisque meæ Xantippæ & Myrto magnificis uerbis celebrabo, cum alia multa, tum in primis, quem à Dijs immortalibus honorem præcipue consecuta sis commemorans. Nunquid & tu Chærephon pari studio eiusmodi quiddam mecum factururus es? CHAB. Neque uerò aliter facere conuenit, ò Socrates.

Et quæ iam à te sapientissimè disputata sunt, exhortatione duplici ad æquabilem conuersionem uiros atque mulieres uidentur

impellere. SOC. Proinde, consalutata Halcyone, tempus est, ut è Phalarico ad urbem nos recipiamus.

CHAB. Istud ergo ipsum in præsens faciamus.

Ab incremento hominum et animi collectione.

A quodammodo uile uis quo alius alio distinet.

Ab effectis nature à natura.

Conclusio.

LUCIANI
PROMETHEVS SIVE CAUCASVS
 OTTOMARO LVSCINIO INTERPRETE.

A R G V M E N T V M.

Videtur hoc dialogo Lucianus, id quod & in sequentibus facit, Deorum gentilium uanitatem, & ineptiam de illis persuasionem hominum reprehendere atque irridere uoluisse. Occasionem autem sumpsit ex fabula Promethei, quem poetæ fingunt, eo quod Iouem in distributione carniū decepisset, deinde & homines formasset: postremo autem à caelo ignem surreptum terris intulisset, à Ioue Caucasum alligatum, aquilamque immisissum, quæ eorum illum carpendo attereret. Fingit itaque hic interea dum rupibus affigitur, causam dicere, & apud Mercurium & Vulcanum, de criminibus obiectis purgare. Primum de distributione carniū, per excusationem, dicendo iocum fuisse conuiualem non fraudem, neque tantum supplicium mereri, ex aduerso priora sua merita referendo. Secundo loco de plastice, ubi bisarian respondet, & super eo: an homines in uniuersum finxisse, Deus danosum fuerit: & super modo & forma, ostendens non modo nihil incommodi fictionem hominis attulisse Dijs, uerumetiam utilem & prope necessariam fuisse. Deinde & hac forma, ita ut Deos referrent facie, & rationis participes essent, necesse fuisse creari. Ultimo de furto ignis respondet, neque celesti igni quicquam ademptum esse, & ad officium Deorum pertinere, ut homines iuuent: præsertim cum ea re ipsi neque opus habeant, neque utantur, homines autem sacrificando indignant, & ad ipsorum Deorum ministerium adhibeant. Occasio apologæ sumitur ex eo, quod, cum Prometheus sui misereri Mercurium iuberet, ille contra meritis eorum pati hæc dixerat.

MERCVRIVS.

Exordium Dialogi ab occasione loci.

Actio & officio Promethei, unde occasio dramatis petitur.

Accusatio Promethei.

I.

II.

III.

N tibi Caucasum ò Vulcane, cui miser hic Titan affigendus est. Itaque circumspeciamus, sicubi locus pateat in præcipiti nudatus niue, cui firmius infigantur uincula; & unde suspensus ipse magis promineat, & fiat conspicuus. **VULCANVS.** Circumspectandum profectò Mercuri nobis est, ne humili loco, ac prope terram affixus, plastice matris sui (nempe hominum) experiatur auxilia, aut rursus in sublimi propendens, is qui in montis radice uersantur, minimè appareat. Quamobrem nisi aliter tibi uisum fuerit, hic in montis medio, supra conuallem, passis hinc atque illinc è regione manibus, cruci affigatur. **MERC.** Rectè dicis, prærupta enim hic undique sunt saxa, & nemini accessa, quippe propendens parumper in præceps, tanta proinde angustia, ut nullum penitus recipiant uestigium, quum uix summis hic insistas pedibus. Denique quàm maximè opportuna, in quibus furca fiat. Ne igitur cuncteris Promethee, sed ascende, & præbe te monti affigendum. **PROMETH.** At uos saltem, ò Mercuri & Vulcane, miserescite mei, qui citra ullam prorsus noxam calamitatem istam incidi. **MERC.** Miserescite ais, Promethee? Tanquam parum sit tibi Caucasum alligari, nisi nos quoque ambos Iupiter eidem pœnæ mox destinet, ueluti mandato suo immorigeros? Sed tu porrige dextram, Vulcane tu reclude & affige, malleo, potenter immisso, Præbe læuam, quo & illa ritè impleretur. Benè actum, iam nunc deuolutura tibia quæ la iecur depascet, ne quippiam tibi unquam desit præmij, pro opere illo tuo, tum pulchro, tum ingenioso. **PRO.** O Saturne, ò Iapete, & tu tellus parens, Infelix ego quibus afficior pœnis? qui neque facinus unquam graue admisserim. **MERC.** Nullum facinus ais Promethee? qui primo quidem distribuendarum carniū obiens munus, mirum quàm uas frè egeris atque improbè, opem enim partem tibi subducens, Ioui ostibus candido adipe uelatis, imposuisti. Hesiodi ipsius mihi iam in mentem uenit, qui me hercle de hac re uerba facit. Deinde & homines effinxisti, animantis genus, quo non est aliud uersutum magis ac callidum, & quidem maximè omnium mulier. Super omnia autem igne thesaurum deorum multo omnium præstantissimum furtim surripuisti, hominibus eiusce

iusce usum tradens. At uero quum tanta admiseris flagitia, mirum quomodo dicere ausis te quasi infontem, & nemini prorsus iniurium uinculis implicari.

PROME. Videris quoque & tu mihi Mercuri, iuxta poetam incusare innocuum, quando talia mihi obijcis, quæ ego iure optimo me fecisse contenderim, ob quæ equidem in Pritaneo publicè alendum me, si pro merito mecum ageretur, censuissem. Verum si uacat tibi audire ex me defensionem minimè inuicundam, ego detortam in me culpam facili conatu diluere curauero, Simul atq; perspicuum fuerit oratione mea, quàm iniquè aduersum me Iupiter pronunciauerit. Tu uero quandoquidem tam eloquio polles, quàm iuris scientia, Iouis partes tuearis, Denique effingas ut lubet, quod me haud iniuria prope portas Caspias Caucaſo isti affigendum iudicarit, quo miserrimum Scythiis omnibus fiam spectaculum. MERC. Inanem insumis operam Promethee, si prouocare uelis à Iouis in te lata sententia, tentare enim isthuc, prorsus existimo inutile. Verum quando alioqui tantisper mihi hic manendum est, dum ex arduo aduolet aquila, quæ epatis tui curam gerat, occasionem nimirum hæc nobis mora ministrabit te auscultandi declamantem, qui præter astutem quo cunctos mortales superas, rhetorice quoque probè callès.

*Preparatio
ad defensionem
seruicis diuino
de decore, et
denique uice et
ordis.*

PROME. Primum igitur Mercuri tu uelim dicas, quibus de rebus mecum pater tuus exposculet, quas dein exaggerare tibi licebit, & longè grauissimas facere. Caueto autem imprimis, ne prætermisum tibi aliquid excidat. Cæterum tu Vulcani censor esto, ac de causa cognoscas uelim.

VULCAN. Ita me amet Iupiter, pro iudice accusator tibi futurus sum, eo quod complato igni, gelidam mihi officinam reddideris. PRO. Partis igitur uos conueniet actionem, ut tu quæ ad furtum pertinent, in unum congeras: at Mercurius quæ hominum formationi conueniunt, carniūq; distributioni impugnare conetur. Nihil autem uideo quod uos remoretur, quum ambo sitis egregij artifices, & ad compositione dicendum impendio instructi.

VULCAN. Mercurius meam obibit prouinciam, cui hæc non obiter curæ sunt, utpote rhetori. Nam ego quum haud quæquam in iudicialibus dissertationibus uersor, sed magis circa focum, ibiq; non nihil est quod meæ possunt uires, quo pacto oratorem agere non uideo. PRO. Nihil est quod Mercurium de furto dicturum suspicer. Quomodo enim fur et me suggillauerit, cuius ipse autor est? Vnde necessitudo quædam mihi cum Mercurio intercedit, propter idem artificium. Atqui tempus expetit o Maia soboles, si me culpæ cuiuspiam arguere uelis, ut modo proponas accusationem.

MERC. Si mihi propositum sit malefacta tua insectari, longa profectò oratione opus fuerit, & apparatu aliquo, neque enim quasi compendio quoddam recensere crimina satis est. Quo pacto uidelicet commissio tibi distribuendarum carniū officio, regem meliori parte fraudaueris, atque illam pro te seruaris. Quodq; homines, quos esse minimè decebat, effinxeris. Denique quod ignem quoque à nobis sustuleris, ad illos eum perferens. Qua in re abusus es profectò uir optime, Iouis benignitate, ac uisus es mihi eam parum intellexisse. At uero si hæc inficiaberis te admisisse flagitia, longiore tecum utemur sermone, quo simul & dicta tua refellamus, & ut ueritas quàm maximè fiat perspicua, laboremus. Cæterum si ea concesseris, quæ de carniū diuisione diximus, hominibus recens formati, atq; ablato igni, abundè iam mihi in hac accusatione satisfactum est. Quid enim pluribus opus? quando aliter dicere iam planè sit nugari.

PRO. Siquidè isthuc an sit nugari posthac uiderimus. Nunc uero quoniam absoluta tibi est aduersum me (ut ais) accusatio, Ego præpotens Mercurij hæc obiecta facile amoliri tentauerò: Et primo quidem audi obsecro quæ dicam de carniibus: Coelū testor, si me non Iouis loco nunc pudet, ut recenseā q̄ ille sit pusillanimus & querulus, non tam aliam ob causam q̄ quia minutula quædam ossa in portione, quæ sibi forte obtigerat, offendit,

*Repetitio
ad
accusationem
II.
III.*

*Apologia
Promethei.
Ad I. caput
de carniū
distributione*

&

à persona.

à circumstanti
is facti.

à consilio facti

Amplificatio
nec vult
sy.

à collatione
humanorum
morum.

Transitio ad
II caput de
plastico, ad
quā bifariam
respondet.

I.
Nihil damni
ex hac fictioe
acceffisse Ioui

à consilio
causa finali.

& huius rei gratia me tanto nunc tempore à cunctis pro deo habitum, palis huc affigendum misit: Immemor sanè quibus eum iuuerim beneficijs, neque satis probè perpendens cuius momenti sit tantæ indignationis origo atq; materia. Nam quis non uidet puerilem hanc esse iram, ut excandescas, & iniquo feras animo, quia maiorem partem non acceperis? Verū quanto foret æquius Mercuri conuiualium huiuscemodi fraudum deinceps ne recordari quidem? Et diuissa ira, symposij delictum ueluti lusum æstimare atq; iocum. Quippe quum in crastinum continere odium, & meminisse iniuriæ ueteris, haudquaquam reges deceat, ne dicam deos. Sed agendum tollamus è conuiuijs lepores illos & sales, risum & subdolas captiones, Quid, oro, præter temulentiam, edacitatem, & silentium fiet reliquit? Quæ quum tristitia admodum sint, & parum iucunda, decentius exulare crediderim huiuscemodi à conuiuiis. Nam Iouem in posterum diem recordaturum, quis oro, putaret huiusce distributionis carnium? in qua nil præter iocum notares ac lusum. Vt ne interim dicam, quod molestè nō nihil esset laturus, tanquam his rebus leuiculis potuerit offendi. Nil enim aliud explorare uolebam in ea diuisione, quàm in delectu partium, meliorē num Iupiter ab alijs dignosceret. Sed age Mercuri, ut sibi iam aliquid concedamus, minorem portionem ei tradidimus in partitione: adde quod fœdam, quod horrendam atq; molestam, & si lubet, finge me omnino portionē sustulisse, Quid tum? Nunquid ideo decebat ut cœlum (ceu prouerbio dicitur) terræ misceretur, uincula excogitarentur, & cruces, totusq; caucalus, aquilæ dehinc demitterentur, quæ epar dilaniarent? Fallor si hæc non sunt aperta pusillanimitatis indicia, animiq; ignobilis & propensi in iram. Nam quum hæc agit ob pauculas carnes, quid oro fecisset, si bos integer illi fuisset ademptus? Videre iam licet homines in pari negotio, longè modestius affectos, qui quum dijs in mortalibus natura sint inferiores, acrius illos excandescere par erat quàm deos. At qui nemo hactenus fuit, qui coquum cruci adiudicaret, eam ob causam, quod carnes elixans, immissum iusculo digitum uisus sit circumlambere, aut ex uero nō nihil tostorum carniū uellens uorarit: Magis enim ueniam illis impertiant, nisi uehementer fuerint irati: tunc enim incutiunt coquo pugnum, aut uerberant genas: uerum qui in crucem ullum sustulerit, inuenias neminem. Et hæc de carnibus, uilis sanè defensio: sed unde multò uilior planè ac turpior in Iouē redundet accusatio. Tempus nunc monet, ut de plasmate & hominibus à me formatis, differatur. Qua in regeminam constat sitam esse accusationem, Neque satis compertum habeo Mercuri, cuius nam culpæ me primo reum agas: Num illius, quod homines haudquaquam procreari debuerint, qui mouerentur: sed conducibilius foret terram ipsam, unde sunt progeniti, prorsus esse ociosam: An uero, quod formari quidem homines haud fuerit absurdum, sed longè aliter, & fermè ad aliam figuram ac formam, quàm ego illos fabricarim. Ego ad utrumq; facile responderim, simul atq; ostendere tentauero, quod nō modo nulla penitus iactura maloue deorum homines in uitam sunt adducti. uerū etiam quod in rem eorum isthuc potissimum cedat, magis quàm si (ut iam olim fuit) tellus deserta, & hominibus, quæ eam colerēt, destituta maneret. Sic enim nullo negotio palam fiet, num ego deliquerim, in hac formæ humanæ renouatione, quam solam constat diuinam esse, & planè cœlestem. Quum itaq; tellus inculta, rudi ac hirta sylua horresceret, ac squaleret situ, adeo ut neq; uspiā gentium uideres aras deorum, templum, statuam, simulachrum, aut aliud huiuscemodi, quemadmodum summa diligentia iam undiq; apparent hæc elaborata, non sine eximia deorum ueneratione. Ego quū alioqui propensus sum ad prouidendum in communi, ne quid desit, quod ad incrementum rei diuinæ, decus, ac uenustatem pertineat, Tacitus mecum reputauī, nec quicquam posse fieri melius, quàm si pusillum luti acciperem, & inde animātia effingerem nobis dijs

dīs, forma non admodum abſimilia. Quippe uel id erat unicū, in quo mihi natura diuina deficere uidebatur, quod nullius collatione felicior appareret atq; perfectior, ueluti modo ſi eam cum hominē conferas, prudentia, ingenio, ac rerum optimarum captu intellectuue præſtante, ſed mortali tamē. Cæterum iuxta Poëtæ dictum terram aquæ commiſcens ex liquida molliq; effinxi homines, Mineruam interea adhortatus, ut in opere abſoluendo mihi ferret ſuppētiās. Hæc ſunt magna illa & ardua, quibus nos deos offendimus, totiusq; mali ut uides, hæc ſumma eſt, ex luto perfecta nobis ſunt animantia, & quod ante hæc immotum erat, nos ad mobilitatem perduximus. Iam uero mirum quā indigne ſur Iupiter, ex tali terreſtrium animantium formatione. Quasi uero deinceps deorum ſuſtinere cogatur penuriā, & procreatis hominibus, iam futurū ſit, ut dīs ſuis orbetur: uerum quis unq; tam demens extiterit, ut ſolitudinem in loais curia propter generatōs homines aliquando ueriſimiliter futuram formidare queat? Niſi fortē id ueretur, ne defectionem moliantur homines, & armis deos laceſſant, id quod olim fecerunt gigantes. Itaq; neminem fugit, quæ ego ſim modēſtia, ut iam iniquē de me quiſpiam queratur, uel operibus mea induſtria abſolutis, quod inde dī immortales offenſi ſint, ac damnum acceperint. Quin tu Mercuri minimū aliquod profer, et ego conticuero ueluti meritō has daturus ſim poenas. Atqui in promptu eſt cognoscere, quanta hinc dīs accedat utilitas. Si cōtempleris terram, quæ prius informi ſitu ac ſqualore obducta erat, urbibus, agriculturis & mitioribus plantis exornatam, mare nauigatum, inſulas habitatas, undique aras & delubra, ſacrificia & feſtiuitates, adeo ut iam paſſim uiæ & fora, deniq; quocūq; te uertas, prorsus omnia Iouis plena ſint. Quod ſi ego rei priuatæ intentus, ſolū mihi homines rem adeo præclarā effinxiſſem, profecto quantū ex fructu conijcere licet, qui ad me inde rediret, uos dī immortales opibus & ditione ne mihi quidē conferendi ſitis. Verum ego in cōmuni deorū utilitati conſulens, ac cōmodi proprii negligētiſ, in rem ueſtrā homines potiſſimū produxi. Nam ſi quæ ad Remp. attinent, ego attenuare molior, quo res meas promoueā. Velim mihi cōmonſtres templum Promethei, quæ ad modum Iouis & Apollinis, nuſq; non uideas, deniq; & tibi Mercuri quædā delubra ſunt ſacra. Ceterū iſthuc interea tecum expendas uelim, num tibi bonum aliquid appareat, ſine omni penitus teſte, & nū oblectare queat habentē, poſſeſſio, aut opus quod nemo uideat, nemo laudet, nemo admiretur? Quod ideo dixerim, quia niſi fierent homines, iam futurū erat, ut omnis cunctarū rerum decor eſſet ſine teſte, & opes noſtræ ne à nobis quidē iſtis haberentur in precio, quum nemo alius ſit, qui harū admiratione caperetur. Adde, quod nemo ex nobis felicitatem ſuā ſit intellecturus, ſi non liceat ſe cōferre cum illis, qui reſpectu quodam ſunt inferiores, quippe bonorū noſtrorū expertes. Nam quis unquam rem quandā ceu magnam eſtimariſ, ſi non cū exigua illam dimetiatur? Verum enim uero, quū optimo iure honorem à uobis pro rebus benē geſtis in Rep. ſperare debuerim, in crucem à uobis leuatus, mercedem capio mei tam ſalutaris cōſilij. Sed ais, flagitioſi quidam ſunt inter homines, puta mœchi, bellatores, ſorum mariti, & parentum acerrimi hoſtes: tanquam apud deos non æquē liceat reperire hanc ſcelerū multitudinem, & huius rei gratia in cœlum culpam reijcias, ac terram unde dī fuerunt prognati. Nec uero eſt, quod dicas hominū formationem dīs immortalibus faceſſere negociū, & augere curā, alioqui ocioſis. Sic enim eandē ob cauſam paſtor qui gregem curādam ſuſceperit, in pluuiā eā non continebit, quādo operoſum ſibi iſtud uidebitur, quū alioqui cura illē propter coniunctā exercitationē, non admodū appareat eſſe iniucunda. Sed adime obſecro, dīs omnē ſollicitudinē, ut iam nihil ſit cui prouideant, quid iam aliud agant, q̃ q̃ torpeant ocio, neſtar imbibāt, & uentrē diſtendant ambroſia? Ceterū malē me habet, q̃ inuehendo in opus à nobis elaboratū, forminas potiſſimū repre-

It.
Multi uero
etiā utilitate
inde proman-
naſſe à conſe-
quentibus &
effectis.

Obiectio, quā
exemplo deum
de diluit.

Alia, quā per
inuerſionem
à ſimili.

*Elegās ampli-
ficatio obiecti
onis per regis-
tionem.*
*Altera pars
huius capituli
quæ ex de mo-
do signemini
respondet.*

reprehenderitis, quas tamen impendio adamatis, & modo tauri, modo satyri, & cygni effecti, ad illas uos demittitis, ut ne interim dicam, quod in cœlum admissas, diuinitatis consortes redditis. Atqui non erat, ais, absurdum ut fierent homines, si modo ad nostram hanc formam similitudine quapiam non accederent. Ego si exemplar aliud nouissem, quod forma præcelleret, ad illius instar homines effigiassem, nisi beluinum magis deceret esse, & prorsus agreste istud animantis genus: sed si hoc dixeris, nō uideo quomodo uos diuino honore afficerent, aut accumularent sacrificijs. Quæ quàm grata sint uobis, conijcere licet ex eo maximè, quod non grauamini uel ultra oceanū summa celeritate proficisci, post inculpato Aethiopas, si quando senseritis uobis afferri ab illis hecatombas: uerum me qui honorū huiuscemodi ac sacrificiorū autor sum atq; origo, nescio quo iure in crucem sustuleritis. Hæc sunt quæ de hominum plasma te sat fuerit commemorasse, Ad ignem transeamus direptum (si placet) sordā nimirū & inexplabilem rapinā. Per Deos autem imprimis te orauerim, ne cunctis, sed mox mihi respondeas, nunquid ex igne Dii quippiā perdiderint, ex quo ille fuit apud homines? quod quidem uix unquā dixeris: quando sic natura cōparatum est, ut ignis nihilo fiat minor, si quis etiam cum alio cōmunicet, deniq; non extinguitur ideo, quia alius inde flammā transtulerit. Itaq; euidentissimum hinc colligo argumentū inuidiæ, q̃ quum citra ullam iacturam, igne care re potueritis, ab eius tamen usu arcere in animū induxeritis eos, qui hoc potissimum egere uidentur. Quo contra oportebat Deos omnes esse bonos, bonarū rerum largitores, & ab inuidia longè abesse. Sed quid si omnem prorsus ignē suffuratus, detulissem in terrā, adeo ut nihil uobis fecissem reliquū, quā nā, oro, iniuriā uos affecissem? quibus ignis haud quaquam potest esse usui, quum neq; coquere uobis necessum sit, neq; frigidare ambrosiam, Ad hæc non egetis artificioso lumine: uerum hominibus quum ad alia necessaria ignis habendus est, tum maximè ad sacrificia, quo uidelicet in biuio nidorem uobis parēt, thura incendunt, & pecudum coxas adoleant in aris, uerum quum (ut uideo) ingētem uobis lætitiā pariat fumus ille, nihil proinde tam gratum, quod in epularum uicem uos reficiat, quā ubi nidor simul cum fumo uolutatus ad cœlū usq; per meat. Itaq; parum appositè profectō, & nimium absurdè uidemini uaporē huiuscemodi nunc incusare. Miror autem cur soli potestatem facitis lucendi hominibus, neq; illi uitio uertitis, quod in administrando deorum bono tam prodigius sit, atq; intemperans, quum ignis illi sit multo quā hic noster diuiniore & candens magis. Dixi. Vestrum erit Mercuri ac Vulcane, ea quæ perperam à me proposita sunt, ad rectitudinem perducere, & rationibus quibus potestis nostra hæc impugnare: dehinc rursus ad respondendum accingemur. MERC. Haud facillè est Promethee cum tam generoso oratore certare: uerum uehemēter ex re tua fuit, quod hæc abs te non audiuit Iupiter. Id enim certè scio, sed ecim uulturibus negotium dedisset, qui posthac uisceribus tuis pascerētur, adeo grauiter ipsum criminatus es, aliud ferme agens, nam defensionem pro te dicere institueras. Mirum autem profecto quum uates sis, quomodo prælagire nequieris, has te modo daturum pœnas. PRO. Præsciui hæc Mercuri, neq; me pregerit, quod rursus liberabor. Et nūc Thebanus quidam ueniet tibi amicus, qui eminus iaculetur aquilā, quā supernè polliceris deuolaturam. MER. Utinā hæc eueniant, solum te à uinculis uidero, nobis conuiuiā additū, at non carnes partientem. PRO. Bono sis animo, epulabor uobiscū, & Iupiter me liberabit, nō exiguæ felicitatis gratia. MER. Ne, oro, graueris dicere, quæ sit illa felicitas. PRO. Nostin Mercuri Therin? Sed quid uerbis opus? præstat em cælare arcanū, quo me maneat premiū post solutā pœnam. MER. Quandoquidē id præstat, tecum recondas licebit. Quin nos Vulcane abimus, iam em non longè abest aquila, at tu Titan prestolare tantisper, dū tibi Thebanus (ut ais) sagittarius contingat, qui te ab alitis huius laniatu quietum reddat ac liberum. DEO.

Transitio.
III. Caput, de
igne cœlo
sublato.

de natura rei.

Ab officio
Decorum.

Ab usu ignis

Ab utili ex
cōsequētib.

Amplificatio
de exemplo.

Amurum.

DEORVM DIALOGI.
DEORVM DIALOGI
ARGVMENTVM IN DIA-
LOGOS DEORVM.

Dialogi, qui sequuntur, tam superiorum quàm inferiorum Deorum, quasi quandam syluam ac summam continent, omnium frè fabularum, quæ partim apud Homerum & ceteros Epicos Poetas, partim à Tragicis, Aeschylo, Euripede, Sophocle & reliquis tractantur. Sunt autem uti breuiores, ita argutiores quoque, sine res, siue verba & compositionem spectes. Adeoque germanam illam Atticæ eloquentiæ festiuitatem & gratiam exprimunt. Videtur autem Lucianus non hoc tantum agere uoluisse, ut Deorum gentiliū & Homericorum uanitatem argueret, atque irrideret. Quis enim ueterum, saltem mediocriter sapientum atque doctorum unquam fuit, qui huiusmodi nugis ullam fidem adhiberet, aut numen nostris & humanis affectionibus obnoxium esse crederet? Verum illud quoque, ut (quod in Prometheus ipse de se dicit,) Heroicam illam Dialogi personam, & Tragicam grauitatem, Comico risu temperaret. Et quia in omni genere scriptorum uersatum esse oportet eum, qui ueram ac solidam eloquentiæ atque doctrinæ laudem assequi cupit, quemadmodum ipse infra in Lexiphane præcipit, existimo equidem etiam exempli, & exercitationis causa ad hunc modum in hoc genere illum sese exercuisse. Nam ut hic Tragicorum & Homericorum fabulæ, ita infra à Comicorum quoque argumenta retractat, & ad Dialogorum festiuitatem reuocat. Interim tamen etiam seria obiter monet ac docet, ut in Cupidine, ubi tacite illud indicat, quod Cicero pro Celio multis uerbis commemorat: Studiosos, puta, & literarum amantes nullis externis ac prauis cupiditatibus alligari ac uinci. Quod idem & Theocritus de Musis aperte dicit:

Nam quos afficiunt illæ (inquit) exhilarantque uidendo
Nulla uenose ledunt hos pocula Circes.

PROMETHEI ET IOVIS.

IACOBO MICYLLIO INTERPRETE.

PROMETHEVS.

SOLVE me Iupiter, grauiam enim iam passus sum. **IVP.** Soluam te, ais, quem oportebat grauiiores pedicæ habentem, & Caucasum totum super caput incumbentem, à sedecim uulturibus non solum corrodi epar, sed & oculis carere effossis, Eo quòd talia nobis animalia, homines uidelicet, effinxeris: & ignem furtim surripuisti: & mulieres fabricatus es. Nam quibus me ipsum decepisti, in distributione carniū, ossa pinguedine obdætua, mihi apponens, & meliorem partem tibi ipsi seruans, quid attinet dicere? **PRO.** Igitur sufficientem iam poenam exoluī, tantum tempus Caucaso affixus, pessimam auium perditam aquilam, nutriendum epate. **IVP.** Ne minimum quidem hoc eorum, quæ te oportet pati. **PRO.** Atqui non sine mercede me solues Iupiter, sed tibi significabo ualde necessarium. **IVP.** Blandiendo decipis me Prometheus. **PRO.** Et quid plus habebō? Non enim ignoras rursus ubi Caucasus est: neque indigebis uinculis, si quo modo uersutias agēs deprehendar. **IVP.** Dic prius, quamnam mercedem persolues necessariam nobis existentem? **PRO.** Si dixerō ad quem locum uadis nunc, fide dignus ero tibi & de reliquis uaticinans. **IVP.** Quomodo enim non? **PRO.** Ad Thetin, coiturus cum ipsa. **IVP.** Hoc quidē nosti. Quid igitur postea? uideris enim uerum quiddam dicere. **PRO.** Nihil ò Iupiter rei habeas cum Nerine hac: si enim ipsa grauida reddetur ex te, foetus similia faciet tibi, qualia & tu fecisti Saturno. **IVP.** Hoc ais, expulsurum me regno? **PRO.** Utinam ne fiat, ò Iupiter. Veruntamen tale aliquid coitus ipsius minatur. **IVP.** Valeat igitur Thetis: te uero Vulcanus ob hæc soluat.

D

LUCIANI CVPIDINIS ET IO

IACOBO MICYLLO INTERPRE

CVPIDO.

T siquid etiam peccaui, Iupiter, ignos-
dum sum, & adhuc imprudens. IVP.
qui antiquior multo Iapeto es? An qu-
que canos produxisti, propterea etiam
nec & uersutus adeo cum sis? CVP. Q

ego senex ille, ut tuais: cur me uincire quoque cogitas
an parua? qui me ita ludibrio habes. Itaq; iam nihil est
Satyrum, taurum, aurum, cygnum, aquilam. omnia ha-
uicissim amaret, nullam plane unquam fecisti: nec in
propter te gratiorem fuisse. Sed oportet me praestigijs
abscondere. Illae autem taurum, aut cygnum exoscul-
ant, moriuntur praeforidine. CVP. Merito, nec en-
quae mortales sint, aspectum tuum. IVP. Quomodo ig-
chus ille & Hyacinthus tantopere amant? CVP. At D-
lum, quamuis comatum & imberbem. Quod si autem

*Hoc est, Thoa-
racē seu lori
cam, sic enim
Martialis ex
ponit li. 7. ep.*

concutias Aegidem, nec fulmen geras: sed quam suau-
be, utrinq; demisso capillo, eoq; mitra reuincto: uestem
das subliga auratas, ad tibiam & ad tympana compo-
debis quod plures te sequentur, quam Bacchum Mæn-
dem nolim amabilis esse istoc pacto, ut talem me ipsum
de & amare nolis. Nam hoc certe facile est. IVP. Quin-
nore autem negotio illo potiri. Atq; ob haec nunc dīm

IOVIS ET MERCURI

IACOBO MICYLLO INTERPRE

IUPITER.

LLAM Inachi puellam pulchram no-
lō dicis. IVP. Non amplius puella il-
Monstrum hoc. Quomodo mu-
mota Iuno, transformauit ipsam. S-
dam malum insuper excogitauit. In-
dam multioculum, Argum nomi-
iuuencam pascit, insomnis ac perui-

Quid igitur nos oportet facere? IVP. Deuolans in Nen-
bi Argus pascit, illum quidem interficito: ipsam uero I-
ptum abducens, Isim facito, & decætero pro deo ab inco-
attollat, & uentos immittat, & praeterea nauigantes feri-

IOVIS ET GANYMEDES

IACOBO MICYLLO INTERP

IUPITER.

GE ò Ganymedes, peruenimus eni-
lare me iam: ut uideas non amplius
habere, neq; ungues acutos, neque a-
modo, cum uolucris esse appareba-
non aquila modo fuisti & ac deuolar-

ouili? Quo pacto igitur alæ illæ ablatae tibi sunt? tu uero ipse alius quispiam subito appares? IVP. Sed neque homo quem uides adulescentule, neque aquila, sed omnium rex Deorum ego ipse sum: qui me ipsum ad tempus ita transformaui. GAN. Quid ais tu? Pan ille es? deinde, quomodo fistulam non habes, neque cornua, neque hirsutus es crura? IVP. Solum enim illum existimas Deum? GAN. Etiam. Atque adeo sacrificamus ipsi, coleatum hircum ad speluncam agentes, in qua ipse positus est. Tu uero plagiarius quispiam uideris mihi esse. IVP. Dic mihi: Iouis uero nomen non audisti? neque etiam aram uidisti illius in Gargaro, pluentis scilicet atque tonantis, & fulgura facientis? GAN. Tu te optime uir ais esse, qui paulo ante effudisti nobis copiose grandinem, qui habitare supra nos diceris, faciens strepitum, cui arietem pater sacrificauit. Denique quidnam improbe tentantem me sursum rapuisti rex Deorum? Iam uero & oues fortassis lupi diripuerunt, desertas illas inuadendo. IVP. Adhuc enim cura est tibi ouium immortalium factis, & hic conuersaturo nobiscum. GAN. Quid dicis? An non deduces metandem in Idam hodie? IVP. Nequaquam, quoniam frustra aquila fuisset pro deo factus. GAN. Igitur inquireret me pater, & indignabitur non inueniens, uerberaque postea capiam relinquens ouile. IVP. Vbi ille uidebit te? GAN. Nequaquam, desidero uero iam ipsum. Quod si uero dimittes me, promitto tibi, & alium hircum ab ipso imolatum iri, redemptionis precium pro me uidelicet. Habemus autem triennem illum, & magnū, qui praestit cæteris in pascua. IVP. Quam simplex hic puer est & minimè malus, atque id ipsum solum, puer adhuc. Verum ò Ganymedes, illa quidem omnia ualere sine, & obliuiscere ipsorum, ouilis uidelicet & Idæ. Tu autem (iam enim coelestis es) multa bene facies hinc & patri & patriæ. Ac pro lacte quidem & caseo, Ambrosiam edas, & Nectar bibas. Hoc tamen & alijs nobis ipse infundendo præbebis. Quod autem maximum est, non amplius homo, sed immortalis eris, atque etiam sydus tuum apparere faciam pulcherrimum, & omnino felix eris. GAN. Si uero ludere cupiam, quis colludet mecum? in Ida enim multi coætanei eramus. IVP. Habebis & hic collusorem tibi hunc Cupidinem, & astragalos ualde multos. Confide solum, & lætus sis, & nihil desideres inferiorum. GA. Quid uero uobis utilis ero? An oues pascere oportebit & hic? IVP. Non, sed ministrabis uinum, & ad nectar paulo post ordinaberis, & procurabis conuiuium. GAN. Hoc quidem non difficile, scio enim ut oporteat effundere lac, & coronare poculum pastorale. IVP. Vide, rursus hic lactis meminit, & hominibus se ministrare putat. Hoc uero coelum est, & bibimus, quemadmodum dixi, nectar. GAN. Dulcius ò Iupiter lacte? IVP. Scies post pusillum, & cum gustaueris, non amplius desiderabis lac. GAN. Porro ubi dormiam nocte? An cum coætaneo Cupidine? IVP. Non, sed ob hoc te rapui, ut simul dormiremus. GAN. Solus enim non possis, sed suauius dormire mecum? IVP. Profecto, cum tali qualis es tu Ganymedes, sic pulcher. GANY. Quid enim te ad somnum iuuabit pulchritudo? IVP. Habet quoddam incitamentum suauis, & facilius inducit ipsum. GA. Atqui pater meus indignabatur mihi condormienti, & narrabat mane, quomodo turbarem ipsius somnum uoluntatis per lectum, calcitrans, & aliquid loquens interea quando dormire: quapropter ad matrem remittebat me dormiturum saepiuscule. Quare, si ob hoc, ut ais, rapuisti me, tempus tibi est, ut me denuo in terram deponas, uel molestia afficeris nihil dormiendo. Turbabo enim te continuè, huc atque illuc me reuoluens. IVP. Atqui hoc ipsum suauissimum mihi feceris, si tecum uigilare cogas. Osculabor enim interea te eò saepius & amplectar. GAN. Ipse uideris, ego uero dormiam te deosculante. IVP. Videbimus tunc quid agendum. Nunc uero abduc ipsum Mercuri, & posteaquam de immortalitate biberit, duc ut ministraret nobis, docens prius quemadmodum oporteat porrigere cyphum.

LUCIANI
IYNONIS ET IOVIS
IACOBO MICELLO INTERPRETE.

IYNO.

X quo adulescentulum hunc Iupiter, Phrygium istum dico, ab Ida raptum huc adduxisti, minus aduertis mihi animum. IVP. Etiam ob hunc, Iuno, zelotypa iam es, simplicem adeo, & minimè molestum? Ego uero putabam multis solis difficilem te esse quæcumq; conuersantur mecum? IV. Neq; illa quidem rectè facis, nec conuenientia tibi ipsi, qui omnium deorum dominus existens, relinquens me legitimam uxorem, in terram descendis, ibiq; adulteria exerces in aurum uel taurum conuersus. Verantamen illæ mulieres tibi in terra manent, Ideo autè hoc puero rapto, etiam in cælum subuolasti, Deorum generosissime. & nunc ille nobiscum habitat, ante oculos mihi adductus quasi æmulus, scilicet ut pocillaret tibi, sicut enim aiunt. Ità ne uero carebas pocillatoribus? aut defessi adeo sunt & Hebe & Vulcanus ministrando? Tu uero etià calicem non aliter ab eo accipis, quàm simul & osculatus fueris ipsum antea, omnibus aspicientibus. Et deosculatio ista suauior tibi est ipso Nectare. Atq; ob id sæpenumero, neq; sitiens, petis bibere. Interdum autem etiam ubi degustasti solum, porrigere ipsi soles. Deinde bibente ipso arripis calicem, & quantum in illo reliquum restat, omne ebibis, ea etiam parte, unde ipse bibit, & ubi applicuit labia, ut & bibas simul & osculeris. Nuper uero rex illè atq; omnium pater, depositis Aegide ac fulmine, sedisti talis ludendo cum illo, barbam ipse tantam & tam promissam habens. Omnia igitur uideo hæc, quare ne te putes latere. IVP. At quid adeo graue hoc, ò Iuno, adulescètem adeo pulchrum inter bibendū deosculari, oblectariq; utroq; illo, & osculo uidelicet, & nectare. Quid si igitur uel semel committam ipsi, quo & te osculetur, non amplius accusabis me, quòd osculū illius præstantius nectare puto. IV. Pædiconum uerba hæc sunt. Ego uero non ita insani uero, ut labia mea adplicè, molliculo isti Phrygi, adeoq; effœminato, IVP. Nec cõuicieris, generosissima tu, amores meos. nam mulierosus, & barbarus, & molliculus iste, suauior & desiderabilior, nolo autem dicere amplius, ne te magis irriter. IV. Vtinam itero & in uxorem illum duxisses, mei gratia. Memineris igitur, qualibus mihi, propter egregium istum pocillatorem, temulenter insultas. IVP. Imò uero Vulcanum istū, filium tuum oportebat nobis pocillari, claudicātem uidelicet, & à fornace uenientem, plenū adhuc fauillis, deposito paulo antè forcipe. Et ab illis ipsis digitis, accipere nos calicem, attractumq; ipsum interea osculari: què neq; mater tu libenter osculata fueris, præ fuligine quasi tota illius exusta facie. Nimirum suauia hæc, adeoq; multum etiam pocillator iste, cohonestat deorū conuiuium, nonne? Ganymedes autem hic iterū in Idam hinc ablegandus est, quippe purus ac candidus est, & digitos habet roseos, etiam scire porrigit poculum: & quod te omnium mordet maximè, osculatur dulcius ipso nectare. IV. Nunc tibi & claudus, ò Iupiter, Vulcanus est, & refertus fuligine, atq; nausea afficeris, cum aspicias ipsum, ex quo formosum & capillatum istum Ida enutrit. Olim autem non uidebas ista, neq; tum fauillæ, neq; fornax ipsa absterrebat te, quò minus biberes illo porrigente. IVP. Aegritudine Iuno, te ipsam afficis: nihil aliud agis, & mihi amorè eò magis incendis, quia zelotypa es. Quòd si uero grauaris, à puero formoso accipere poculum, tibi quidè filius ministret potū. Tu uero Ganymedes, mihi soli imple calicem, & cum quo libet bis osculare me, & cum plenum porrigis, & cum rursus à me illum accipis. Quid ita lachrymaris? Ne metue. Malum enim feret, si quis tibi molestus esse uoluerit.

IYNO.

DE ORVM DIALOGI.
IVNONIS ET IOVIS
IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

IVNO.

IXIONEM hunc uides Iupiter, quibus nam moribus affectum putas? IVP. Hominem esse utilem Iuno, & combibonem: non enim conuersaretur nobiscum, si indignus conuiuium foret. IVN. At indignus est, contumeliosus certe existens: quapropter non amplius cōuersetur uobiscum. IVP. Quid autem contumeliæ intulit? oportet enim (ut puto) & me scire. IV. Quid uero aliud. Etenim erubesco dicere ipsum, tale est quod sibi sumpsit. IVP. Atqui ob hoc tanto etiam magis dicere debebas, in quantum ille turpia quoque conatus est. Num igitur sollicitauit aliquam ad stuprum? intelligo enim cuiusmodi turpe sit, quod reformidaueris dicere. IV. Ipsam me, non aliam quampiam Iupiter, longo iam tempore. Ac primum quidem ignorabam quid rei esset, cur attentè adeo in me aspiceret. Ille autem etiam ingemiscebat & sublachrymabatur. Et si quando bibens tradidissem Ganymedi poculum: hic petebat ex eo iam ipso bibere, & capiens osculabatur interea, & ad oculos admouebat, & rursus prospectum in me intendebat: hæc intelligebam amatoria esse, & multo quidem tempore uerecundabar dicere ad te, putabamque cessaturum à furore hominem. Postquam uero & sermones ausus est mihi adhibere, ego dimittens illum adhuc lachrymantem, & ad genua prouolutum, obturatis auribus, ut ne contumelias supplicatis illius audire, abij ut tibi dicerem. Tu uero ipse uide quomodo explores uirum. IVP. Euge, sceleratus ille, in me ipsum, & usque ad Iunonis nuptias etiā: adeone inebriatus est nectare. Ceterum nos autores horum sumus, & ultra modum amatores hominum, qui quidem & cōuiuatores nostros ipsos fecimus. Digni igitur uenia sunt, si bibentes similia atque eadem nobiscum: deinde & aspicientes cœlestes istas formas, & quales nunquam uiderunt in terra, concupuerunt frui illis, amore capti uidelicet. Est autem amor uiolentum quiddam, & non hominibus solum imperat, sed & nobis ipsis interdum. IV. Tuus quidem & ualde hic dominus est, & ducit te, & fert naso (ut aiunt) trahens, & sequeris ipsum quocumque duxerit te, & immutaris facile in quodcumque iusserit, & prorsus possessio & ludus Amoris es tu. Et nunc Ixioni, scio, quod ueniam tribuis, ut qui & ipse adulterio cognoueris aliquando illius uxorem, quæ tibi Pirithoum peperit. IVP. Adhuc enim tu meministi illorum, si quid ego lusi in terram descendens. Sed nosti, quid mihi uideatur de Ixione, multandum quidem ipsum nequaquam, neque à conuiuium extrudendum esse, rusticum enim foret. Sed quia amat, & ut ais, lachrymatur, & intolerabilia patitur. IV. Quid nam o Iupiter, metuo enim ne & tu contumeliosum aliquid dicas. IVP. Nequaquam. Sed simulacrum ex nube fingentes tibi simile, postquam solum fuerit conuiuium, & ille uigilat (ut par est) præ amore, ad concubitum adhibeamus ipsi afferentes. Sic enim ab angendo animo fortassis desistet, putas se consecutum esse desiderium. IV. Apage, ut nunquam quicquam tempestiuum illi contingat, quando ea ita, quæ super ipsum sunt, concupiscit. IVP. At tamen patere o Iuno. Quid enim adeo graue tibi accidet ex hoc figmento, si cum nube Ixion congregietur? IV. Sed nubes ego esse apparebo, & turpitudinem istam in me committet propter similitudinem. IVP. Nihil istud dicis, neque enim nubes hæc unquam Iuno erit, neque tu nubes. Ixion autem solus decipietur. IV. Sed (ut omnes homines arrogantes sunt) gloriabitur descendens forsitan, & narrabit omnibus, dicens: conisse cum Iunone, & Iouis riualem esse: forsitan etiam dixerit, me ipsum amare: illi uero credetur, quando non uiderunt, quomodo cum nube coierit. IVP. Igitur si quid tale dixerit, in infernum precipietur, ac rotæ miser alligatus, cum ipsa perpetuo circumuoluetur, & laborem nunquam cessaturum susti-

nebit, poenas uidelicet has pro amore dependens. IV. Non enim graue hoc quidem, ob sacrantiam.

APOLLINIS ET VVLCANI

IACOBO MICYLLLO INTERPRETE.

VVLCANVS.

VIDISTIN' Apollo Maia infantulum illum, nuper genitum? ut formosus est, & arridet omnibus, & iam quoque tale quiddam praefert, quasi in magnum aliquod bonum euasurus sit. APOL. Illum ne ego infantem dicam, o Vulcane, aut in magnum aliquod bonum euasurum? qui ipso Iapeto antiquior est, quantum ad fraudulentiam attinet. VVL. Et quem adeo iniuria afficere potuerit, iam primum in lucem editus? APOL. Interroga Neptunum, cuius tridentem suffuratus est; aut Martem, nam & huius subtraxit clam e uagina gladii: ut interim de me ipso non dicam, quae & arcu spoliavit & sagittis. VVL. Haecine infantulus & modo natus ille: qui nixdum mouebatur in cunis inter inuolucra. APOL. Scies Vulcane, si modo ad te aliquando uenerit. VVL. Atqui uenit iam pridem. APOL. Quid igitur habes ne omne fabril instrumentum, nec dum quicquam illius tibi amissum est? VVL. Omne Apollo. APOL. Attamen inspicere diligenter. VVL. Per Iouem, forcipem non uideo. APOL. Sed uidebis illum alicubi inter inuolucra in cunis infantis. VVL. Adeo ne aduncas manus habet, perinde ac si in ipso uentre iam tum meditatus esset furandi rationem? APOL. An non audisti ipsum loquentem quoque iam arguta ac uolubilia quaedam. Atque hic etiam ministrare nobis uult. Hic autem uocato ad se Cupidine, statim illum palestra superauit, nescio quo pacto pedes illi subtrahens. Deinde cum a ceteris laudaretur, interea Veneri surripuit cingulum, cum illa amplexata ipsum fuisset ob uictoriam. Ioue autem redente, sceptrum illius sustulit, & nisi grauius fuisset, et plus ignis habuisset, ipsum quoque fulmen subtraxisset. VVL. Celerem atque agilem quendam puerum mihi narras. APOL. Quinimo & Musicum praeterea. VVL. Unde nam huius rei coniecturam facis. APOL. Testudine mortua alicubi inuenta, instrumentum ex ea compactum dedit, Brachijs enim adaptatis, & iugo super inducto, deinde calamis (chordarum ansulis uidelicet) infixis, fundoque infra, & quasi quodam dorso subiecto, atque inde septem chordis suspensis & intentis, iucundum adeo quiddam modulatur, & concinnum, ut ego quoque illi iam inuideam, qui iam olim perfonando cytharam me exerceo. Ceterum ipsa Maia illud quoque dicebat, quod neque in coelo noctu maneret, sed praenimio agendi studio ad inferos usque descenderet, furaturus scilicet etiam inde aliquid. Alatus autem quoque est, ac uirgam quandam apparauit, mirificam potestate ac uim habentem, qua animas euocat, & educit mortuos. VVL. Ego illam dedi ipsi, ut esset quasi ludicrum. APOL. Proinde & mercedem istam tibi rettulit, forcipem uidelicet. VVL. Recte sane admonuisti: quare sbo, ut illum recipiam, sicubi ut ais, inter inuolucra in cunis inueniri poterit.

VVLCANI ET IOVIS

IACOBO MICYLLLO INTERPRETE.

VVLCANVS.

VID me oportet facere, Iupiter? uenio enim ita ut iussisti, securim habens acutissimam, etiam si lapides opus sit uno ictu dissecare. IVP. Recte sane Vulcane. Sed iam impacta illa, diuide mihi caput in duas partes. VVL. Tentas me, num insaniam? Impera igitur uere, quod uis tibi fieri. IVP. Diuidi mihi Caluariam uolo: si uero

uero non obediſſis mihi, me experieris non nunc primum irascentem. Verum tamen ferire oportet audacter, & præſentis animo, neque cunctari. Pereo enim præ doloribus, qui mihi cerebrum inuertunt. *VVL.* Vide Iupiter, ne quid mali faciamus. Acuta enim securis eſt, & non absq̃ sanguine, neque etiam ad Lucinæ morem, tibi obſtetricabitur. *IVP.* Incute modo Vulcane, audacter. Ego enim noui, quid ſit conducibile. *VVL.* Inuitus quidem, ſed tamen feriam. Quid enim agat aliquis, te iubente? Sed quid hoc, puella armata hæc eſt. Magnum o Iupiter, malum habuiſti in capite. Merito igitur iracundus fuiſti, tantam intra cerebri panniculum, uirginem uiuam nutriendam, idq̃ armatam. Nimirum caſtra non caput habuiſti, non aduertens. Hæc uero etiam ſultat, & cum armis tripudiat, clypeum concutit, ac haſtam uibrat, & quaſi quodam furore concitatur. Et, quod maximum eſt, for moſa admodum, ac maturis nubilis annis, breui adeo iam facta eſt. Ceruleos quidem oculos habens, ſed tamen & huic gratiam addit galea. Quare o Iupiter, obſtetricandi præmium hoc mihi refer. Deſpunde mihi illa. *IVP.* Impoſſibilia petis, Vulcane, perpetuo enim uirgo manere uult. Ego certè, quantum in me eſt, nihil repugno. *VVL.* Hoc uolebam. Reliquum quod eſt, ipſe curabo. Ac iam ſimul rapſam hinc ipſam. *IVP.* Si tibi facile adeo hoc, facias licet. Verum tamen illud ſcio, quod amas ea, quæ tibi contingere nequeunt.

NEPTVNI ET MERCVRII.

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

NEPTVNVS.

ICET ne Mercuri, conuenire Iouem nunc? *MER.* Nequaquam Neptune. *NEP.* Attamen intro renuncia de me ipſi. *MERC.* Ne moleſtus ſis, inquam, Importunum enim hoc. Quare non poteris ipſum uidere in præſentia. *NEP.* Num igitur cum Iunone concumbit? *MER.* Non, ſed diuerſum quiddam eſt. *NEP.* Intelligo, Ganymedes intus eſt. *MER.* Neq̃ hoc, ſed ipſe infirmus aliquantulum eſt. *NEP.* Vnde hoc Mercuri? Nefcio enim quid graue narras. *MER.* Pudet dicere, tale quidpiam eſt. *NEP.* At nihil eo tibi opus eſt apud me, patruus utiq̃ cum tibi ſim. *MER.* Peperit paulo antè, Neptune. *NEP.* Apage. An peperit ille? Ex quo? Itaq̃ latu it ille nos Hermaphroditus exiſtens? At neque uterus eius tumorem aliquem præ ſetulit. *MER.* Rectè dicis. Neque etiam ille partum intra ſe habebat. *NEP.* Noui, rürſum ex capite peperit ſcilicet, quemadmodum & Mineruam. Habet enim ille caput quoddam puerperum. *MER.* Neque illud, ſed in foemore geſta uit partum, illum uidelicet ex Semele receptum. *NEP.* Euge generoſus, ut ille totus nobis, & ex omni parte corporis impregnando, idoneus atque foecundus eſt. Sed quænam Semele iſta eſt? *MERC.* Thebana mulier, ex filiabus Cadmi una. Huic congreſſus prægnantem eam reliquit. *NEP.* Deinde uero ipſe pro illa peperit? *MERC.* Atque admodum. Etiamſi tibi alienum ac mätum uideatur. Nam Semelen dolis aggreſſa Iuno, (noſti autem ut ſit zelotypa hæc) perſuadet illi, ut petat à Ioue, quo cum fulmine ac fulgure ad ſe ueniat. Quæ cum uerbis huius inducta credidiſſet, ueniſſetq̃ Iupiter fulmen ſecum portans, conſla grauit tectum, ipſaq̃ Semele ex igne periit. Me autè iubet Iupiter, ut incifa illius aluo, partum ad ſe afferam, imperfectum illum quidè adhuc, & intra ſeptimū meſem conceptum. Quod ubi feciſſem, ille diſſecto foemore ſuo, intro illum recipit, ut ibi perficeretur. Atq̃ ita iam tertio, poſtquam factum illud eſt, meſe, denuo illum peperit, & nunc ex doloribus aliquantulum languidus eſt. *NE.* Vbi igitur

LVCIANI

Infans ille iam est? MER. In Nysam hinc ablatum, tradidi illum nymphis enutriendum, Dionysium cognominatum. NEP. Ergo utrumq; Dionysij huius & pater & mater ille est. MER. Ita uidetur. A beo igitur, ut illi aquam ad uulnus afferam, ac cætera ea, quæ ex more atq; consuetudo fieri solent, quasi puerperæ procurem.

MERCVRII ET SOLIS

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

MERCVRIVS.

VDIVI ò Sol, ne hodie currum agas, inquit Iupiter, neque in crastinū neque etiam in diem perendinum: sed intus mane, fiatq; interea perpetua una nox longa. Quare equos quidem iterum soluant Horæ, tu uero restingue ignem, & nunc tandem post longum interuallum temporis te ipsum recrea. SOL. Noua hæc atque omnino aliena denuncians uenis. Sed nunquid transgredi, siue peccare uisus sum inter agendum, & extra fines cursum habuisse? atque id nunc irascitur ille mihi, noctemq; triplo maiorem diē facere statuit? MER. Nihil tale, neq; hoc etiam perpetuo fiet: sed ipse nunc opus habet, noctem sibi fieri consueto longiorē. SOL. Vbi autem etiam ille est: aut unde ipse emissus es, ut hæc nuntiares mihi? MER. Ex Bæotia, ab uxore Amphitryonis, cum qua concumbit. SOL. Amator illius? atq; ita illi satis non est nox una? MER. Nequaquam. Nasci enim quendam oportet ex hoc concubitu, magnum, atq; multorum certaminum uictorem, deum. Hoc igitur una nocte absolui ac perfici impossibile est. SOL. Sed absoluat atq; ad exitum perducatur ille, quod faustum felixq; sit. Veruntamen hæc Mercuri, temporibus Saturni non fiebant, (soli enim hic nos sumus.) Neque ille tum ab uxore Rheæ diuertebat, aut seorsim cubabat: neque etiam relicto cœlo Thebis dormiebat. Sed dies quidem tum dies erat, nox autem ad suum certum spacium, secundum proportionem horarum agebatur: peregrinum uero aut immutatum nihil. Neque ille tum unquam cum muliere mortali quicquam rei habuit. At nunc infelicitis mulierculæ causa, oportet omnia sursum & deorsum uerti. Ac equos quidem præfractiores & difficiliore fieri, ob ocium & desidiam, uiam autem asperiores, eò quòd toto triduo nō usurpabitur. Homines præterea miserē in tenebricoso uiuere. Hoc boni ex amoribus Iouis consequentur illi scilicet, sed debuntq; expectantes, donec ille athletam istum, quem dicis, absoluerit sub longis tenebris. MER. Tace ò Sol. Ne quid mali pro his dictis tuis nanciscare. Ego uero ad Lunam hinc abiens, & ad Somnū, renuntiabo etiam illis, quæ Iupiter mandauit: illi quidem, ut ne procedat citius: huic autem, ut ne remittat à se homines, quò ignorent longam adeo noctem hanc fuisse.

VENERIS ET LVNAE

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

VENVS.

VID hæc ò Luna, facere te aiūt, quoties ad Cariam peruenis, ut currum sistas, ac desuper aspectes Endymionem, dormientem sub dio tanquam uenatorem aliquem: interdum autem etiam descendas ad ipsum ex media uia? LV. Interroga ò Venus filium tuum, qui mihi harum rerum autor est. VEN. Sine. Cōtumeliosus ille est. Me quippe matrem ipsius, quibus modis affecit? nunc quidem in Idam adigens Anchisæ causa Troiani: nunc autem in Libanum ad Assyrium illum adolescentem, quem & Proserpinæ desiderabilem fecit, & me ex dimidia parte, amoribus meis priuauit. Quare iam sæpe illi interminata sum, nī desinat talia facere, fracturam esse

esse me ipsius & arcus & pharetram, amputaturam autem etiam alas. Iampridem uero & plagas ipsi in nates incussi sandalio, sed ille, nescio quo pacto, tum quidem statim metuens ac supplicans, paulo post omnium obliuiscitur. Verū dic mihi, formosus ne Endymion iste est. Nam hoc quidem solatio fuerit malo huic. LVN. Mihi quidem etiam admodum formosus o Venus, uidetur, & maxime quando instrata super rupem chlamide dormit, laeva tenens sagittas, paulatim e manu prolabentes. Dextra autem circa caput sursum uersus reflexa, decorem affert faciei, cui circumfunditur. Ipse uero solutus somno, anhelat ambrosium illum halitum, Tunc igitur tacite equidem & sine ullo strepitu descendens ac summis digitis insistent, ut ne expergefactus ille, perturbari possit. Scis igitur quid tibi post hæc dictura fuerim, sed pereo equidem amore.

VENERIS ET CVPIDINIS

ERASMO ROTERODAMO INTER

VENVS,

VPID O gnate, uide quæ facis flagitia. Non iam de his loquor, quæ te impulsore mortales in terra, uel in se quisque uel inuicem alij in alios faciunt: uerum de his ago, quæ apud superos quoque designas, qui quidem Iouem ipsum cogis uarias assumere formas, in quodcunque tibi pro tempore uisum fuerit, eum uertēs: tum Lunam e cœlo deuocas.

Quin & Solem aliquoties compellis lentum apud Clymenem cessare aurigandi muneris oblitum: nam quicquid iniuriæ in me matrem etiam committis, audacter ac tanquam tuto facis. Verum tu quidem o deorum omnium confidentissime, Rheam insuper ipsam iam anum, præterea deorum tam multorum parentem, eo perpulisti, ut pusionem adamet, atque in Phrygium illum adolescentulum depereat, ac tua iam opera insanit, iunctisque leonibus, atque Corybantibus, quippe qui & ipsi furore quodam sunt afflati, per Idam montem sursum ac deorsum oberrat, ipsa quidem Attis amore eiularis.

Cæterum Corybantum alius suum ipse penem ense defecat, alius demissa coma per montes fertur insanus, alius cornu canit, alius tympano tonat, alius cymbalo perstrepat: breuiter, omnis undique Ida tumultus atque insanix plena est. Proinde cuncta timeo: metuo ne tale quid accidat, quandoquidem te produxi, ut si quando resipiscat Rheia, uel potius si pergat insanire, Corybantibus imperet, ut te correptum discerpant, aut leonibus obijciant. Hic me sollicitat metus quod uideam tibi periculum imminere. CVP. Ocioso animo esto mater, siquidem leonibus etiam ipsis iam familiaris sum factus, ita ut sæpenumero, cōscens eorum tergis, prehensaque iuba, equitis ritu insidens, illos agitem. At utero illi interim mihi caudis abblandiuntur, ac manum ori insertam receperant, lambuntque, deinde mihi reddunt innocuam. Porro Rheæ ipsi, quando tandem uacauerit, ut me ulciscatur, quum in Atte sit tota? Postremo quid ego pecco, quæ

res pulchras, ut sunt, offero ac demonstro? Vos ne appetite res pulchras, quare his de rebus ne in me crimen conferte. Num uis ipsa tu mater, uti neque tu posthac Martem ames, neque ille te? VENVS.

Vt es peruiçax, & nulla in re non superas. Attamen horum quæ dixi, aliquando memineris.

Iouis,

• L V C I A N I
IOVIS, AESCVLAPII ET HERCVLIS

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

I V P I T E R.

ESINITE, ò Aesculapi & tu Hercules, contendere inter uos iurgijs, perinde ut homines. Indecora enim hæc, & à conuiuio deorum aliena. HER. At uis, ò Iuppiter, medicamentarium istum priore loco accumbere, quàm me? AES. Quid ni, per Iouem, melior quoque enim sum. HER. In quo igitur ò Attonite: an quòd te Iuppiter fulmine aliquando percussit, eò quòd, quæ nefas erat, feceras: nunc autem ex misericordia iterum immortalitatis particeps factus es? AES. Oblitus uero etiam tu es Hercules, quòd in Oeta conflagrasti, quandoquidem mihi ignem obijcis? HER. Nequaquam æqualia atque similia sunt, quæ uterque in uita egimus: ut qui ipse quidem Iouis filius sim, tãtos autem labores sustinuerim, expurgata uita, deuictis bestijs & hominibus contumeliosis, uindicta ac pœna affectis. Tu uero radicum incisor es, & circulator, ægrotantibus fortassis hominibus utilis medicamenta adhibendo: uirile autem nihil quicquam opere præstitisti. AES. Rectè dicis, quoniam & inuisiones tuas curauì, quando paulo antè ascendisti ad nos semiustulatus, corpore utrinque corrupto ac perditò, & à tunica ista, & post illam, etiam à flamma. Ego uero quid si nihil aliud, tamen neque seruiui, què admodum tu, neque lanificium exercui in Lydia, indurus purpura, & ab Omphale uerberatus sandalio aureo, neque uero etiam insaniens, occidi liberos & uxorem. HER. Nisi desinas conuiciari, statim admodum senties, quòd nò multum tibi profutura sit immortalitas. Quoniam sublatum hinc, è cœlo præcipitem dabo te, ut ne ipse quidem Pæon curauerit te, diminuto atque effracto tibi cerebro. IVP. Desinite, inquam, & ne perturbate nobis conuersationem hanc, aut ambos hinc ablegabo utros è conuiuio. Quanquam etiam æquum est ò Hercules, priore loco accumbere Aesculapium, quippe qui & prior mortuus est.

MERCVRII ET APOLLINIS

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

MERCVRIVS.

VID uero tristis es Apollo? APOL. Quoniam ò Mercuri, miser atque infelix circa amores sum. MER. Dignum quidè mœrore hoc: sed tu quo pacto miser atque infelix es? An ad huc dolore afficit te, id quod cum Daphne accidit? APOL. Nequaquam, sed Amasium doleo, Laconem illum Oebalii filium. MER. An mortuus est Hyacinthus? dic mihi. AP. Atque admodum. MER. Vnde Apollo? aut quis ita ab omni amore alienus fuit, ut occiderit formosum illum puerum? APO. Meum ipsius factum hoc est. MER. Quid igitur, insaniuisti? Apollo? APO. Non, sed infortunium quoddam inuito mihi accidit. MER. Quomodo? cupio enim audire rationem hanc. APO. Disco ludere discebat, atque ego unà cum illo ludebam. Cæterum uentorum omnium pessimè perditus, Zephyrus amabat quidem longo iam tempore etiam ipse illum. Verum neglecto eo, & contemptum istum non ferente. Ego quidem, quemadmodum consueueramus, discum in altum sursum uersus iaculabar. Ille autem deorsum à Taygeto spirans, ablatum hunc in caput puero inflixit, ita ut ex ea plaga & cruor manaret affatim, & ipse puer statim moreretur. Sed ego tum Zephyrum quidem statim ulciscabar, insectando eum sagittis

lagittis, fugientemq; ad montem usq; persequendo. Pueri autem, & tumultum extruxi in Amyclis, quo loco discus eum prostravit, & florem ex cruore illius, terram induere feci, suauissimum illum quidem Mercuri, atq; omnium fragrantissimum: præterea & literas quasdam habentem, quæ mortuum ipsum quasi deplorant. Num tibi igitur præter rationem moestus fuisse uideor? MER. Sane uero, Apollō, Noras enim mortalem te comparasse amasium tibi. Quare dolere non debes, mortuo iam illo.

MERCVRII ET APOLLINIS

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

MERCVRIVS,

TAN' autem Vulcanum, cum & claudus ipse sit, & artem adeo fabrilē & contemptam exerceat Apollo, pulcherrimas duas uxores duxisse: Venerem atque Gratiam? APOL. Felicitas quædam hæc, Mercuri. Veruntamen illud equidem demiror, quod cum illo rem habere sustinent, & maxime quando uident sudore fluentem, in fornacem demittere atque incuruare sese, multa adeo fuligine facie illius oppleta. Et tamen talis ipse cum sit, amplectuntur ipsum, & osculantur, & unā dormiunt. MER. Hoc & ipse indignor, & Vulcano inuideo. At tu comæ nutri, Apollo, accytharam persona, animum ob pulchritudinem elatum atque superbum præ te ferens: ego autem etiam ob habitudinem corporis & lyram. Cæterum ubi cubitum eundum fuerit, soli dormiemus. APOL. Ego uero alias quoque habeo Venerem minus propiciam, ad res amatorias. Quippe etiam, quos duos maxime præter cæteros amaui, Daphnen & Hyacinthum, illā quidē aufugit, atq; odit me, adeo ut in lignum conuerſi maluerit, quam mecum rem habere: hic autem à disco interfectus est, & nunc pro illis, coronas habeo. MER. At ego iam aliquando Venerem, sed non oportet gloriari. APOL. Noui, atque etiam Hermaphroditum istum ex te aiunt peperisse ipsam. Veruntamen illud mihi dic, si nosti: quomodo non æmulatur Venus Gratiam, aut contrā illa Venerem? MER. Quoniam, Apollo, illa in Lemno cum ipso consuetudinē habet, Venus autem in cælo, præsertim autem hæc cum Marte plerumq; uersatur, atq; illum amat. Quapropter non ita multum fabrum istum curat. APOL. Atq; hæc putas ipsum Vulcanum scire. MER. Scit, sed quid agat? cum generosum adeo adolescentem, & præterea militarem ipsum esse uideat. Quare silentium agit, nisi q; minatur quidem, uincula quædam excogitasse contra illos sese, siq; ipsos comprehensurum esse, circumdato ueluti retibus quibusdam lecto, APOL. Nescio sanē, optarim uero ipse ille, qui sic comprehenderetur, esse.

IUNONIS ET LATONAE

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

IUNO,

VLCROS enim uero Latona & liberos procreasti Ioui. LA. Non enim omnes, o Iuno, tales parere possumus, qualis Vulcanus est. IV. At hic claudus quidem, utilis certē tamen est, artifex optimus existens, ac cælum nobis exornauit quoque, Veneremq; uxorem duxit, à qua & studiose obseruatur.

tur. Contrā autem tuorum liberorum, altera quidem uirilī ultra modum, & montiuaga est, & postremo in Scythiam quoq; profecta, omnes sciunt, qualia comedat, hospites mactando, ac Scythas ipsos imitando, qui humano carne uescuntur. Apollo autem simulat quidem omnia scire sese, & iaculari, & cytharacanere, & medicum esse, & uaticinari, Et erectis uaticinandi tabernis hic in Delphis, illic in Claro & Didymia, decipit consulentes se, obliqua, & in utranque partem quæstionis propositæ inclinantiā respondendo, ne uidelicet erroris possit damnari: atq; ita ex hoc quæstum facit & ditescit. Multi enim amentes sunt, scq; ipsos exhibent præstigijs deludendos. Verum non ignoratur utiq; a prudentioribus, quod pleraq; falsa ac ficta dictitet. quippe ille ipse uates ignorabat, quod interfectorus amalum suum esset disco: neq; prædixerat ipse sibi, qd fugitura ipsum esset Daphne, idq; adeo formosum atq; comatum. Quare non uideo, qua causa pulchriores liberos te quā Nioben illam, procreasse putaris. LAT. At uero liberi hi, hospitum mactatrix ista, uidelicet, & mendax uaticinator ille, scio, quo pacto mordeant te, dum conspiciuntur inter deos, & maxime quando hæc quidem ob pulchritudinem laudatur, ille autem cytharam personat in conuiuio, omnibus ipsum admiratione prosequentibus. IV. Nequeo risum continere Latona. Illū ne admirantur? Quem Marsyas, si iustē modo iudicare Musæ uoluissent, excoriasset meritō, ut qui ipse in Musica uicerat, nunc autem circumuentus miser ille, periit, iniustē sane damnatus. Hæc autem formosa tua uirgo, ita formosa nimirum est, ut posteaquam animaduertit sese conspectam ab Acteone fuisse, uerita ne adolescens ille, turpitudinem ipsius euulgaret, immiserit illi canes. Ut interim non dicam, quod neq; parturientibus obstetricatura fuisset, si uirgo utiq; & ipsa foret. LAT. Valde animo elato es Iuno, eō quod cum Ioue concumbis, & unā cum eo regnas: & propterea absque metu contumeliosa es. Veruntamen uidebo te non ita multo post rursus lachrymantem, quando te relicta in terram descenderit ille, in taurum aut cygnum conuersus.

APOLLINIS ET MERCVRII

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

APOLLO.

VIDES rides Mercuri? MERC. Quoniam maxime ridicula Apollo, uidi. APOL. Dic igitur, ut & ipse auditis illis, tecū ridere possim. MER. Venus cum Marte concumbens, deprehensa est, ac Vulcanus comprehensos illos uinculis cōstrinxit. APOL. Quomodo? Suauē enim quiddam dicere uideris. MER. Longo iam tempore, opinor, cognitis his, quæ agebātur, expiscatus est illos, & lecto occultis quibusdam uinculis circūdato, abiens ad fornacem opus faciebat. Post hæc Mars ingreditur secretō, ut quidem ipse putabat. Videt autem ipsum ex alto Sol, & rē ad Vulcanum defert. Vbi igitur lectum conscendissent, & in opere essent, & iā intra retia tenerentur, circumuoluūtur ipsis quidem uincula, astat autem Vulcanus. Illa igitur (nam & fortē tum nuda erat) pudore affecta, non habebat, quo se tegetet. Mars uero, ab initio fugere tērabat, sperabatq; se uincula illa disrupturum esse. Cæterum posteaquam intellexit, se undiq; captum teneri, neq; effugere quoquam posse, supplicare cœpit. APOL. Quid igitur, soluit ne ipsos Vulcanus. MER. Nondum. sed conuocatis dijs, spectandū ipsis exhibuit adulterium. Illi autem nudiambo, & colligati mutuo, inclinatis deorsum capitibus erubescabant. Atq; adeo spectaculū hoc dulcissimum mihi uisum est, cum tantum

tum non ipsum opus exhiberent. APOL. At faber ille, an non pudore afficitur etiam ipse, cum spectandam ita exhibet coniugij sui turpitudinem. MER. Non per Iouem, quippe qui etiam arrideat ipsis astans. Ego uero, si opus est uerum dicere, inuidebam Marti, non solum quod cum formosissima dea adulterium exereuisset; sed etiam, quod colligatus cum ipsa una esset. APOL. Proinde & tu ligari hoc pacto sustineres? MER. Tu uero non, Apollo? Aspice modo & accedens, collaudabo enim te, si non eadem ipse quoque optabis, ubi uideris.

IVNONIS ET IOVIS.

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

IVNO.

Q. VIDEM erubescerem ò Iupiter, si mihi talis esset filius, effœminatus adeo, & perditus ebrietate. Mitra quidem religata coma incedens, ut plurimum autem cum infans mulieribus consuetudinem habens, mollior ipsis illis, ad tympana, & tibias, & cymbala choreas agens: & in summa cuius magis, quàm patri tibi similis. IVP. At uero hic mitratus, & mulierosus, non solum, ò Iuno, Lydiam subiugauit, & eos qui ad Tmolum habitât, cepit: præterea & Thraces sub se redegit, uerum etiam cõtra Indos profectus, cum muliebri isto exercitu, & elephantos cepit, & terra potitus est, ipsumque regem, qui aliquantulum resistere ausus fuerat, captiuum abduxit. Atque hæc omnia fecit, saliens pariter & choream ducens, hastis utendo hederaceis, ebrius interea, ut ais, atque furore correptus. Quod si uero quispiam illum conuiciari aggressus sit, cõtumeliose de sacris illius loquendo, etiã hunc ulcisci solet, uel palmitibus ipsum implicando, uel à matre, perinde ut hinnulum, lacerari faciendo. Vides quàm uirilìa hæc, & me patre minime indigna. Si uero lusibus quoque & delicijs inter hæc indulget, non est, quod inuideas, & maxime si quis cogitet, qualis hic sobrius futurus erat, quando etiam ebrius hæc facit. IV. Tu mihi uideris etiã laudare inuentum ipsius, uitem uidelicet, & uinum: & hoc cum uideas, qualia inebriati isti faciunt, titubantes, & ad contumeliã prolabentes, & in summa, insanientes præ uino. Itaque & Icariũ illum, cui primo donauit palmitem, ipsi compotores interfecere, ligonibus cæsum. IVP. Nihil hoc dicis. Non enim uinum hæc, neque ipse Dionysius efficit, sed immoderatus potus, & ultra quàm decet & satis est, repleti mero. Cæterum si quis moderatè bibat, hilarior ille quidem, & suauior fieri solet. Qualia uero Icarius passus est, tale nihil ulli compotorum facile fecerit. Sed tu adhuc zelotypia affici uideris, ac Semeles reminisci, Iuno, Si quidem eas res Dionysij calumniaris, quæ sunt omnium pulcherrimæ.

VENERIS ET CVPIDINIS.

ERASMO ROTERODAMO INTERP.

VENVS.

VID tandem in causã est; Cupido, ut quæ reliquos deos omnes adortus expugnaris, Iouem ipsum, Neptunum, Apollinem, Iunonem, me denique matrem, ab una Minerva temperes, utque aduersus hanc nec ullum habeat incendiũ tua fax, & iaculis uacua sit pharetra, tum & ipse arcu careas, neque iaculari noris? CVP. Equidem hanc metuo, mater: est enim formidabilis truci

lentoq; aspectu, ac ferocitate quadam supra modum uisist: proinde si quando
 tenso arcu petam illam, galeæ cristam quatens, expauescit me, moxq; formi-
 dine tremere occipio, sic ut arma mihi ē manibus excidant. VEN. Atqui Mars
 an non erat hac formidabilior? & hunc tamen superatum exarmasti. CVP.
 Imò ille cupidē me recipit, atque ultrò etiam inuitat: Verum Minerva semper
 adductis supercilijs obseruat: quin aliquando temerè ad illam aduolauit, facem
 propius ad mouens: at illa, si quidem ad me accesseris, inquit, per parentem Io-
 uem, quouis modo te confecero, aut lancea te transfigam, aut pedibus arreptū
 in tartara dabo præcipitem, aut ipsa te discerpam. Plurima itēm id genus com-
 minabatur. Ad hæc acribus obtuetur oculis, postremo & in pectore faciem
 quandam gestat horrendam, uiperis capillorum uice cōmatam, hanc nimirum
 magnopere formido: territat enim me, fugioq; quoties eam aspicio. VEN. Esto
 sane, Minervam metuis, ut ais, atq; huius gestamengorgona reformidas, idq;
 quum Iouis ipsius fulmen non formidaueris. Cæterum Musæ quam ob cau-
 sam abs te non feriuntur, atq; à tuis iaculis tutæ agunt? num & hæ cristas qua-
 riunt, aut gorgonas prætendunt? CVP. Has quidem reuerentur mater, sunt enim
 uultu pudico ac reuerendo: præterea semper aliquò tenentur studio, semper
 cantionibus animum intentū gerunt: quin ipse etiam non raro illis assisto, car-
 minis suauitate delinitus. VEN. Esto, nec has adorris, propterea quòd sint re-
 uerendæ: at Dianam quæ tandem gratia non uulneras? CVP. Vt breuiter di-
 cam, hanc ne deprehendere quidem usquam sum potis, quippe perpetuò per
 montes fugitantem: ad hæc alterius cuiusdam sui cupidinis illa teneretur cupidi-
 ne. VEN. Cuius ò gnate? CVP. Nempe uenatu ceruorum & hinnulorum, quos
 insectatur ut capiat, ac iaculo figat. Ac prorsum tota rerum huiusmodi studio
 renetur: tamen si fratrem eius, qui nimirum arcu ualet & ipse, feritq; eminus,
 VEN. Teneo gnate, eum sæpenumero sagitta uulnerasti.

DEORVM IUDICIVM

IACOBO MICYLLO INTERP.

IUPITER.

ERCURI, accepto hoc pomo, abi in Phrygiam, ad Priæ-
 mi filium, pastorem armenti, pascit autem in Ida monte,
 qua parte Gargarum uocant. Ac dic illi: Iupiter, inquit,
 o Pari iubet te, posteaquam & ipse formosus es, & rerum
 amatarum doctus, sententiam ferre inter deas, quænam
 illarum omnium formosissima sit, Certaminis autem præ-
 mium, ea quæ uicerit, pomum accipiat. Porro tempus iā
 est, ut & ipsæ uos abeatis ad Iudicem. Ego uero ablego &
 me arbitrium, ut qui ex æquo omnes uos amem, ac, si modo possibile foret, li-
 benter omnes uos uictrices uidere uellem, præsertim quando & necesse est, qui
 uni pulchritudinis summam adiudicabit, cum omnino in odium cæterarū plu-
 rium incurrere. Quare equidē ipse uobis idoneus iudex non sum, adolescēs au-
 tem ille Phrygius, ad quem hinc abitis, regio quidem genere prognatus est, &
 Gånymedis huius cognatus. Ceteræ simplex & mōranus, neq; quisq; illū cognā-
 tione hac indignū meritò putauerit. VENVS. Ego uero Iupiter, etiam si Momū
 ipsum præstituas nobis Iudicē, præsentī animo itura sum, ad documētum mei
 præbendū. Quid enim adeo reprehenderit ille in me? Sed oportet etiam hisce
 placere

placere hominem. IVNO. Neque nos, Venus, timemus quicquid, etiam si Mars iste tuus electus sit arbiter: sed recipimus & hunc Paridem, quisquis etiam fuerit. IVP. Num igitur & tibi, eadem hæc, filia, placent? quid respondes, auertis te, & erubescis? Est quidem peculiare hoc uirginibus uobis, uerecundia affici erga talia, sed tamen annuis. Abite igitur. Ac uidete, ne infensiores fiat is iudici, quæcūque uictæ fueritis, neue malum aliquod inferatis ipsi adolescentulo. Neque enim fieri potest, ut æqualiter omnes formosæ sitis. MERC. Procedamus ergo rectæ uersus Phrygiam. Ac ego quidem præibo, uos autem non lentè & sequimini me, & bono animo este. Noui ego Paridem hunc: adolescens est formosus, & quod ad cætera attinet, amori deditus, & ad talia disceptanda maximè idoneus: neque ille facile iudicauerit malè. VEN. Hoc quidem totum benè, adeoque pro me narras, iustum uidelicet esse nobis iudicem. Vtrū autem & uxore adhuc caret hic, an & mulier quæpiam ipsi cohabitât? MER. Non omnino absque uxore est Venus. VEN. Quomodo hoc dicis? MER. Videtur quædam cum eo habitare mulier Idæa, sic satis formosa. Cæterum rustica, atque inter montes malè consueta. Sed non admodum adhibere animum ipsi uidetur. Cuius igitur gratia hæc interrogas? VEN. Nullius sanè rei, sed ita temerè in mentem uenit. MINERVA. Malè legationem obis, heus tu, qui priuatim cum hac consilia confers. MERC. Nihil mali, Minerva, hoc: neque etiam contra uos. Sed interrogabat me, an uxore adhuc careret Paris. MIN. Quamobrem igitur hoc superstitiose adeo illacurat? MER. Nescio. Atebat igitur, quod temerè ita in mentem uenisset hoc, neque ex composito interrogasset me. MIN. Quid ergo, caret ne uxore adhuc? MER. Non uidetur. MIN. Quid autem, Bellicæ ne rei studio aliquo tenetur, atque amans gloriæ est, an nihil aliud quam bubulcus est? MER. Verum quidem non possum dicere. Coniecturam autem facere licet, iuuenis cū sit, etiam has res consequi illum cupere, ac uelle præcipuum in præliis esse se. VEN. Vides? nihil ego nunc conqueror, neque crimini uerto tibi, quod cum hac seorsim nunc loqueris. Querulorum enim hoc, non Veneris. MER. Etiam hæc fermè eadem interrogauit me: quamobrem grauiter ne feras, ne ue putes eò minus consecuturam esse te, quod huic quoque simpliciter & absque dolo respondi. Verum interea dum sermones cedimus, iam multum progressi, reliquimus post nos stellas, & propemodum Phrygiam contingimus. Ego uero etiam Idam uideo, adeoque totū Gargarum exactè: & si non fallor, ipsum quoque iudicem uestrum, Paridem. IVNO. Vbi autem is est, neque enim ipsa etiam uideo illum. MER. Hac uersum, Iuno, ad sinistram respice, non ad summum montem, sed secundum latus, ubi antrum illuc, & armentum uides. IV. At non uideo armentū. MER. Quid ais? an non uides buculas secundum meum hunc digitum, ex medijs rupibus progredientes, & quendam à scopulo deorsum currentem, pedum manu tenentem, & prohibentem, ne longius dispergatur armentū. IV. Video nunc tandem, si modo ille est. MER. Ille uero. Sed quia propè iam sumus, in terrā, si uidetur, demissi, pedibus faciamus iter, ne cōturbemus illum; supernè ex improviso deuolando. IV. Rectè dicis, atque ita faciamus. Ceterum posteaque descendimus, tuum iam est Venus, ut præeas, ac uiam nobis ducendo com monstres. Tu enim, ut cōsentaneum est, locorum perita es: quippe quæ sæpius, ut fertur fama, huc ad Anchisem descenderis. VEN. Non admodū, Iuno, me tua ista mouet dicacitas. MERC. At igitur ego uos ducam, nam & ipse frequenter in Ida uersatus sum, quando Iupiter amabat adolescentulū istum Phrygium: ac sæpius huc ueni, ab illo missus, ut quid ageret puer, obseruarem. & cum iam in aquilam conuersus esset, unā quoque cum ipso aderam, & unā formosum illum subleuabam. Et si modo satis memini, ab hac ipsa rupe illum in sublime abripuit. Nam hic quidē forte tū fistula canebat ad ouile. Iupiter autē à tergo ipsi deuolans, leniter admodū unguibus circumiectis, et ore in ianā, quam super caput habebat, impresso, in altū

sustulit puerum, perturbatum, & ceruicē reflexa in ipsum intuentem. Tum igitur ego fistulam sustuli, abiecerat enim illam prae timore. At enim arbiter hic propē est, quare compellemus ipsum. Salue bubulce. PARIS. Et tu certē adulescens. Quis autem ipse es, qui huc ad nos adueneris: aut quas nam has adducis mulieres? Non enim eiusmodi apparent, quae in montibus uersari cōmodē queant; formosae adeo cum sint. MERC. At non sunt mulieres. Iunonem uero, Pari, & Minervam, & Venerem uides, & me Mercuriū uidelicet, Iupiter ad te misit. Sed quid tremis & expallescis? ne metue, nihil enim periculi hic. Iubet autem te Iudicem esse pulchritudinis ipsarum. Quandoquidē enim, inquit, & formosus ipse es, & doctus rerum amatoriarum, cognitionem hanc tibi commendocertaminis autē praeium seies, lecto hoc pōmo. PAR. Cedo, ut uideā, quid sibi etiam uelit: Pulchra, inquit, capiat. Quo pacto igitur, o here Mercuri, poterō ego, mortalis cum sim ipse ac rusticus, iudex esse rām inopinati spectaculi, & maioris adeo, q̄ probubulci captu. Nam huiusmodi causas disceptare, delicatior atq; urbanorū magis est. Quod autem ad me attinet, utra capella formosior altera sit, & iuuenta num alia aliā superet, fortassis ex arte diiudicare possim. Hae uero & formosae pariter omnes sunt, & nō uideo, quo pacto aliquis ab una ad aliā transferendo, aspectū auellere queat. Non enim faciliē absistere uult, sed cuiuscūq; se primo applicat, ei inhæret, & quod praesens est, laudat. Inde si ad aliud trāierit, etiā illud formosum uidet, & immoratur, & semper ab ijs, quae propiora sunt, ceu per successionē excipitur. Et in summa, circumfusa mihi est pulchritudo ipsarū, & totum me cōplexa tenet. Ac doleo, quod non & ipse, quē ad modum Argus ille, totō corpore uidere possum. Videor autē mihi, benē tum iudicasse, si omnibus pōmum hoc reddidero. Nam & rursum illud quoq; accedit, quod hae quidem Iouis soror & coniunx est: illae uero filiae. Quomodo igitur non periculosum etiā hoc pacto iudiciū hoc fuerit? MER. Nescio, nisi quod non licet derectare Iouis imperiū. PAR. Vnum igitur hoc, Mercuri, persuadee ipsis, ne succenseant mihi duae illae reliquae, quaecūq; uisae fuerint: sed quicquid peccatū uidebit, id solis oculis imputent. MER. Ita facturas se aiunt. Tempus autem iam tibi est, ut peragas iudiciū. PAR. Faciemus periculū. Quid enim agat quis istam? Ceterum illud primū scire uolo, utrū satis erit spectare ipsas, ut nūc sunt uestitas: an uero etiā exuere sese necesse erit, ut diligentius inspicere atq; examinari eō possint. MER. Hoc tuū officiū erit, uidere, utpote Iudicis. Ac imperes ipsis licet, quomodocūq; etiā uoles. PAR. Quomodocūq; etiā uolo? Nudas igitur uidere uolo. MER. Exuite, lieus, uos. Tu uero inspicere eas. Ego interim auertam me. VEN. Rectē o Paris. Atq; prima certē exuam me, ut noris, q̄ non solum lacertos habeā candidos, neq; etiam magnos & augustos oculos prae me ferendo, superbā, Aequaliter uero sum tota, & uniformiter pulchra. MIN. Ne prius ipsam exueris, o Paris, quā Cestum a se deposuerit. Incāpatrix enim est, ne re praestigijs circumueniat per illum. Et certē quidem oportebat, neq; etiam studiōse ita exornatā hic adesse, neq; tot coloribus fucatam esse, perinde ac uere meretricem aliquā, sed ipsam formā nudam exhibere spectandam. PAR. Rectē sane admonent illud de cestō, atq; etiā de pone illū. VEN. Cur non igitur & tu Minerva, galea deposita nudum caput spectandum exhibes: sed concutis confū, & perterres iudicem. An uereris, ne tibi obijciat & reprehendat cœruleum istud oculorum, si dempto terribili isto aspiciatur? MIN. Ecce tibi galea hae ablata. VEN. Ecce tibi & Cestus hic. IVNO. Sed exuamur tandem. PAR. O Iuppiter monstrifice, quod spectaculum? quae pulchritudo? quae uoluptas? qualis uirgo hae? ut uero regalis illa & uenerabilis effulget, adeoq; uerē digna Ioue. Tuetur autem sua uel quiddam & iucundum, ac blandum & illecebrosū, etiā am arrisit. Sed iam satis habeo felicitatis huius. Si uidetur autem, etiam seorsim unamquamq; inspicere uolo: quoniam nunc certē ambiguus sum, neq; satis scio

scio ad quid etiam me re feram, uisu in omnes partes distracto. VEN. Ita faciamus. PAR. Abscedite igitur uos duæ. Tu uero Iuno hic mane. IV. Maneo. Ac posteaquã me diligenter inspexeris, tempus tibi erit & cætera iam spectare, nũ pulchra uictoriæ meæ dona proposita tibi. Nam si me, Pari, formosiorẽ esse iudicaueris, uniuersa eris Asiæ dominus. PAR. At non donis nostra hæc geruntur. Sed tamen abi, Mox enim agetur, quicquid æquũ uisum erit. Tu uero accede Minerua. MIN. Adsum tibi. Quod si igitur me ò Pari, formosam esse, iudicio declaraueris, haud unquã expugna uictus abibis: bellatorem enim te, & uictoriarum compotem efficiam. PAR. Nihil, Minerua, opus mihi est bello, & pugnis. Pax enim, ut uides, in præsentia tenet Phrygiam ac Lydiam, & ab hostibus quietum est patris imperium. Sed tamen confide, neq; enim eò minus feres. tamen si ob munera nequaquam iudicium feramus. Sed indue te tandem & impone galeam, satis enim te inspexi. At nunc Venerem adesse tempus est. VEN. Eccam me ipsam tibi. Ac contemplare singillatim unumquodq; diligenter, nihil cursu præteruehendo, sed immorãdo singulis etiam membris. Quod si uero placet, ò formose, etiam hæc mea dicta accipe. Ego enim iam dudũ aspiciens te iuuenem adeo et formosum, qualẽ nescio an ullum alium nutriat Phrygia, beatum quidem te puto ob pulchritudinem: reprehendo autem, quòd non relictis hisce rupibus & saxis, in urbe alicubi uita degis, sed corrumpi pulchritudinem istam sinis in solitudine. Quid enim te montes isti iuuant? aut quid proficiunt pulchritudine ista tua boues? Decebat autem te iam & uxorem duxisse, non tamen rusticam aliquam & indigenam, quales per Idam passim mulieres sunt, sed ex Græcia aliquam, uel Argiuam, uel Corinthiam, uel Lacenam, cuiusmodi Helena illa est, adolescentula & formosa, & nulla parte me ipsa inferior, & quod maximum est, amoris quoq; dedita. Nam illa, si solum etiam aspiciat te, satis scio, relictis omnibus, seq; ipsa ceu in deditionem tradita, sequetur, & cohabitabit tecum. Prorsum autem & tu audisti iam aliquando de ipsa. PA. Nihil etiam, ò Venus. Nunc autem lubens audiero, omne quicquid est, de illa, te narrantem. VEN. Est hæc filia quidem Ledæ, formosæ illius, ad quam Iupiter è cælo deuolauit, in cygnum conuersus. PAR. Qualis autem aspectu est? VEN. Candida quidem, qualem consentaneum est esse, è Cygno progeneratam: te nãrã autem, ut quæ in ouo enutrita fuerit, nuda plerumq; exercens sese, & palæstricæ rei dedita. Adeo igitur magno opere ab omnibus passim expetitur, ut & bellum ipsius causa susceptum fuerit, cum Theseus nondum nubilem illam rapuisset. Postea uero cum iam ad florem ætatis peruenisset, optimus quiq; Achiuorum, ad petendas illius nuptias sese obtulerunt. Antepositus autem reliquis tũ Menelaus fuit, ex genere Pelopidarum natus. Quòd si autem uoles, ego tibi conficiam has nuptias. PAR. Quid narras? eius ne quæ iam nupsit alteri? VEN. Iuuenis adhuc, & rusticus. Ego uero noui, quo pacto talia perficere cõueniat. PAR. Quo modo, cupio enim & ipse scire. VEN. Tu quidem proficisceris ad perlustrandam Græciam, atq; ubi Lacedæmona perueneris, uidebit te Helena. Post illa uero, meum iam opus erit, efficere, quo illa amore tui capiatur, teq; sectetur. PAR. Hoc ipsum etiam incredibile mihi uidetur, ut illa relicto coniuge, cum homine barbaro atq; hospite è patria nauigare, in animum inducat. VEN. Bonò animo esto. Nam huius certè rei gratia, liberos duos habeo pulchros, Amabilitatem & Cupidinem uidelicet, quos tibi tradam, qui tibi duces itineris futuri sint. Ac Cupido quidem, totus subingrediens illã ui coget amare mulierem. Amabilitas autem tibi ipsi circumfusa, id quod ipsa est, & experibilem te reddet & amabilem. Deinde autem & ego unã præfens, rogabo Gratias, quo & illæ cõmites se præbeant, atq; ita omnes ipsam, ad hoc quod uolumus, impellemus. PAR. Quomodo fortassis hoc procedet, incertum adhuc, Venus est. Veruntamen amo iam Helenam, & nescio quo pacto etiam

LUCIANI

uidere ipsam mihi uideor, & nauigo rectā uersus Græciam, & in Sparta peregrē absum, & redeo unā cum uxore, & doleo quod non omnia hæc tam nunc facio. VEN. Neprius amaueris Pari, quā pronubam me & sponsæ conciliatricem, iudicio hoc remuneratus fueris. Decet enim & me uictoriæ compotem factam adesse uobis, & celebritatem peragere nuptiarum pariter & uictoriæ. Omnia enim licet tibi hæc, & amorem, & formam, & nuptias pongo isto mercari. PAR. At metuo, ne me post latum iudiciū negligas & contemnas. VEN. Vis igitur, ut iurem tibi. PAR. Nequaquam, sed tantum promitte denuo. VEN. Promitto igitur, Helenam tradituram me esse uxorem tibi, & futuram comitē proficiscenti ad ipsam; deinde & Ilium uenturū esse ad uos. Atq; adeo ipsa præsens adero, & ad omnia opitulabor. PAR. Etiam Cupidinem & Amabilitatē, & Gratiastecum adduces? VEN. Bonum animum habe: quin & Desiderium & Hymenæum præterea comites assumam. PAR. Ob hæc igitur do tibi possum, ob hæc accipe.

MARTIS ET MERCVRII

ERASMO ROTERODAMO INTERP.

MARS.

VDISTIN' Mercuri cuiusmodi nobis minatus sit Iupiter? quā superba, quāq; dictu absurda? Ego, inquit, si uolero, catenam ex æthere demittam, unde si uos suspensi me uidetrahete conemini, luseritis operam: nunc enim me deorsum trahetis. Contrā ego uos, si uelim, in alium at trahere, nōn uos modo, uerum etiam tum terram ipsam, tum mare pariter subuectū in sublime sustulero. Ad hæc alia permulta, quæ tu quoq; audisti. At ego, si quidem cum uno quolibet singulatum conferatur, ita præstantiorem eum esse, uiribusq; superiorem, haudquam negauerim: uerum unum tam multis pariter in tantum antecellere, ut esse ne pondere quidem uincere queamus, etiam si terram ac mare nobis adiunxerimus, id ne utiquam crediderim. MER. Bona uerba Mars. Neq; enim sat tutum est ista loqui, ne quid forte mali nobis hæc petulantia conciliet. MARS. An uero credis apud quemlibet hæc dicturum me? imò apud te solum id audeo, quæ linguæ continētis esse sciebam. Sed quod mihi maximè ridiculum uidebatur, cum quum hæc minitantem audirem, haud queam apud te reticere. Etenim me mineram, quum non ita multo antè Neptunus, Iuno ac Pallas, mota aduersus eum seditione, machinarentur comprehensum illum in uincula cōjungere, quātopere formidaret, utq; in omnem speciem sese uerterit, idq; cum tres duntaxat essent dii. Quod ni Thetis misericordia commota, Briareum Centimanum illi auxilium accersiuisset, ipso pariter cum fulmine ac tonitru uinctus erat. Hæc reputanti mihi ridere libebat eius magniloquentiam iactantiamq;. MER. Tace, bona uerba: neq; enim tutum est ista uel tibi dicere, uel audire mihi.

PANOS ET MERCVRII

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

PAN.

ALVE, pater, Mercuri. MER. Salue utique & tu. Sed quomodo ego pater tuus sum? PAN. An non Cyllenius ille Mercurius est tu? MER. Atque admodum. Quo pacto igitur filius meus es? PAN. Adulterinus sum, ex amore tibi nascus

sus. MER. Per Iouem Hirco fortasse cuiusdam, qui capram per adulterium cognouit. Nam meus quomodo fiteris, qui & cornua habes, & nasum talem, & barbam hirtam, & pedes bifidos, hircinosq;, præterea & caudam super natis? PAN. Quæcūq; in me conuiciando dicis, ijs tuum ipsius filium, pater, probrosum ac turpem declaras. imò potius teipsum, qui eiusmodi generas, & tales liberos procreas. Ego uero extra culpam sum. MER. Quam autem etiam matrem tuam ais esse? Num ignorans, alicubi cum capra adulterium exercuit ego? PAN. Non cum capra. sed tibi ipse in memoriam reuoca, num in Arcadia quandoq; puellâ liberam per uim stupraris. Quid mordendo digitum, quæris, ac diu dubitas? Icarj filiâ dico Penelopen. MER. Quid igitur illi accidit, quod pro me, hirco similem te peperit? PAN. Dicam tibi, quæ ex illa ipsa audiui. Quando enim me in Arcadiam ablegabat: O puer, inquit, Mater quidem tua ego sum, Penelope, ex Sparta nata. Cæterum patrem noris habere te deum, Mercurium illum Maiæ ac Iouis filium. Quod si igitur cornutus ipse es, ac pedes hircinos habes, ne id ægrè feras. Quando enim mecum rem habebat pater tuus, hirco seipsum assimilauerat, quo facilius lateret: & ob id similis hirco tu quoq; euasisti. MER. Per Iouem, memini me tale quiddam facere. Ego igitur formosus ille, qui ob formam ac pulchritudinem animû elatû præ me fero, qui adhuc imberbis ipse sum, pater tuus uocabor? & ab omnibus risu accipiar ob præclaram liberorum procreationem? PAN. At uero dedecori tibi pater, non sum. Nam & Musicus sum, & fistulacano, admodum pleno spiritu. Et Bacchus ille, nihil absq; me facere quicquam potest, sed & socium, & consultatorẽ fecit me, & duco ipsi chorum. Iam & ouilia mea si uideas, quot & per Tegeam & per Parthenium habeo, admodum delectaret te. Impero autem & Arcadiæ toti. Nuper uero etiam Atheniensibus auxilium ferens, ita præclare rem gessi in Marathone, ut ceu donum militare quoddam, rettulerim, antrû illud, quod est sub arce. Quod si igitur Athenas ueneris, cognosces quantum tibi sit nomẽ Panos. MER. At dic mihi, duxisti ne uxorem iam? Hoc enim opinor, dictitã te. PAN. Nequaquã, pater, amator enim sum, neq; cum una aliqua rem habere contentus fore. MER. Capras uidelicet conscendis. PAN. Tu quidẽ irrides me, at ego tamen & cû Echone, & cum Pity rem habeo; præterea & cum omnibus Bacchi Mænadibus, atq; admodum studiose ab illis obseruor. MER. Scis igitur, quid te gratificari mihi, fili, primum omnium uelim? PAN. Impera pater, nos autem uidebimus, hæc uti fiant. MER. Et accedas ad me, & prehensiles licet: patrem autem uide ne me appellaris; quoquam audiente.

Pity: pinus est, tamen si G. & Larice ueritat. hæc autẽ Pan cornuari solebit.

APOLLINIS ET BACCHI.

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

APOLLO.

VID igitur, dicendũ ne est, Bacche, fratres esse Cupidinem, Heronaphroditum & Priapũ: adeo dissimiles forma & studijs cum sint? Nam hic quidẽ formosus omnino & iaculator est, et potestate nõ parua cõparata sibi, omnibus imperat. Ille autẽ mulierosus ac semiuir, ambigua quoq; faciem præ se ferens, ut non facile dignoscas, addolescens ne sit, an uirgo. Tertius uero, etiã supra modum uirilis est, Priapus uidelicet. BAC. Ne mireris Apollo, non enim ipsa Venus in causa est, sed patres, qui diuersi fuere. Quandoquidem & ij qui eodem patre, eademq; matre nascuntur, sæpenumero alius uir, alius fœmina, quemadmodum & uos, nascuntur. APO. Ita sanẽ est, ut dicis: sed nos tamẽ similes sumus, & circa eadẽ studia uersamur, Sagittarij enim ambo sumus. BAC. Quantũ quidem ad arcũ & sagittas attinet, eadẽ ambo exercetis, Apollo: Illa uero similia nequaquã sunt, q; Diana quidem

hospites mactat apud Scythas, tu autē uaticinaris, & medi
 APOL. An tu putas sororem delectari Scythis? quæ quid
 si quis Græcus aliquando in Tauricam aduenerit, ut cum e
 olim perosa mactationes illas. BAC. Rectè sane illa. Sed i
 lum enim quiddam narrabo tibi, quod cum Lampfaci nu
 dit. Ego quidem ad urbem accesseram, ille autem me rece
 præbito. Posteaquam igitur quieti nos dedimus, in conui
 cti, circa mediam propè noctem exurgēs generosus ille: se
 Sollicitauit ne te? BAC. Huiusmodi quippiam est. APOL.
 road hæc? BAC. Quid enim aliud, quàm risi. APOL. Rectè
 bē, neq; rusticè quicquam. Venia enim digrius est, si te for
 tauit. BAC. Huius igitur gratia, etiam te, Apollo, sollicita
 Formosus enim & tu, & præterea comatus, ut uel sobrius
 te queat. APOL. Sed non aggredietur Bacche, me facile.
 etiam arcum gerō.

MERCVRII ET MAIA

ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE

MERCVRIVS.

ST uero mater, deus quisquam in cœl
 Caue ne quid istiusmodi dixeris Mer
 dicam: qui quidem tantum negotior
 quibus de lassor, in tam multa ministe
 mane protinus surgendum est mihi.
 cœnaculum, ubi dij compotant. Tum
 sultant, undiq; strauero, ac singula ita
 suero, Ioui necessum est assistere, ac perferendis illius man
 ac deorsum cursitare, insuper quum redeo, puluerulentus
 apponere cogor. Porro priusquam nouitiis iste pocillato
 ctar etiam ministrabam. Quodq; est omnium indignissim
 noctu quidem agere quætem licet, uerum id quoq; tempo
 functorum animas ad Plutōnem deducere, maniumq; gr
 re, tum autem & tribunalibus assistere. Neq; enim mihi su
 urna negocia dum uersor in palæstris, dum in cōcionibus
 dum oratores instruo, ni hæc quoq; prouincia accedat, ut i
 res disponam. Atqui Leda filij alternis inter ipsos uicibus
 feros agitant. Mihi necesse est quotidie tum hoc, tum illud
 de duo illi Alcmena ac Semele miseris prognati mulierib
 accumbunt, at ego Maia Atlantide progenitus illis minis
 quum recens Sidone à Cadmi filia reuersus essem: nam ac
 sum quid ageret puella: priusquam respirassem, & adhuc
 sum ad Argos mandauit uisurum, qui cum Danaë agere
 Bœotiam profectus, inquit, obiter Antiopam uisito:
 pariturum me negarim. Quod si mihi licuisset, lub
 cissim, id quod solent ij, qui in terris duram seru
 tem. MA. Missa fac ista gnate: decet enim per
 rem gerere patri, quum sis iuuenis: ac nunc c
 sus es, Argos contende, deinde in Bœot
 ne si cessaris, fuerisq; lentior, plagas et
 auferas: nam iracundi sunt qui amant

Hi duo Dialogi qui sequuntur, in alijs circa finem posterioris toni ponuntur. Quos nos, quia & ipsi Deorum superiorum sunt, cum superioribus coniungendos putauimus.

IOVIS ET SOLIS

IACOBO MICYLLIO INTERPRETE.

IUPITER.

VALIA fecisti autem, Titanum pessime, qui quæ in terris sunt, perdidisti omnia, adulescentulo fatuo ac stulto, commisso curru, qui alia quidem exussit, nimis propeterram cursu delatus; alia uero præ frigore corrumpi fecit, longius ab ipsis abstracto igne. Et in summa, nihil non conturbauit & commiscuit. Ac nisi ego animaduersis his quæ gerebantur, deturbassem ipsum fulmine, nullæ ne reliquæ quidem hominum mansissent. Talem nobis puchrum istum aurigam atque rectorem currus emisisti. **SOL.** Peccaui, Iupiter, sed ne offensor eo fias, si credidi puero multa supplicanti. Nam unde uel sperare potui hoc tantum futurum esse malum? **IUP.** An non noras, quàm multa opus habebat diligentia negotium hoc? & ut, si quis etiam modicum excidat à uia, pereant protinus omnia? Ignorabas autem etiam equorum uehementiam, ut oporteat ui quadam continere frenum? Siquis enim permittat illis, arrepto eo continuo diuersi abeunt, quemadmodum uidelicet & istum transuersè abripuerunt, nunc quidem ad læuam, paulò autem post ad dexteram, interdum etiam in contrarium, eius quem coeperant, cursus. & in summa sursum ac deorsum, quocunque ipsis libitum fuisset. Ille autem ignarus nesciebat, quomodo utendum ipsis esset. **SOL.** Equidem omnia hæc sciebam, & propterea, resistebam quoque aliquandiu, neque illi aurigationem committere uolebam. Postquam autem impensius obsecrabat, lachrymando quoque, & mater Clymene unà cum ipso in curru impositum, submonui, quo pacto oporteret insistere uix ipsum, quantum in sublime agitantem, sursum ferri. deinde rursum per decliue deorsum uergerè, & uti habenas regerè, neque impetum permittere equis deberet. Dixi autem etiam quantum periculum foret, si non recta uia ageret. At ille, puer enim erat, consensu tanto igne, & uastæ adeo profunditati superne incumbens, ut consentaneum est, obstupuit. Equi uero, ut senserunt, non me esse eum, qui conscendisset, contempto adulescentulo, & uia diuerterunt, & hæc tanta mala perpetrarunt. Ille autem dimissis habenis, metuens, opinor, ne excideret ipse, iugum currus apprehendit ac tenuit. Sed & ille iam poenas suas dedit: & mihi, Iupiter, satis supplicij, luctus hic est. **IUP.** Satis autem: qui talia ausus sis? At nunc quidem ueniam tibi tribuo, de cætero autem si quid simile deliqueris, aut talem aliquem successorem tibi emisericis, statim senties, quanto igne tuo fulmen nostrum plus ignis habeat. Quare illum quidem, sorores ipsius sepulchro tradant iuxta Eridanum, quo loco etiam decidit, curru excussus, electrum ipsi illachrymantes. Deinde & in pulos conuertantur præ dolore. Tu uero compacto curru, fractus enim temo ipsius est, & altera rotarum comminuta, aurigare, sanctis denuo equis, Ac uide ut memineris horum omnium.

APOL.

L V C I A N I
APOLLINIS ET MERCVRII
 IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

APOLLO.

POTES ne mihi dicere, Mercuri, uter istorum Castor est, aut uter Pollux? Nam ego quidem nō facile discreuero ipsos. **MERC.** Ille qui heri conuersatus nobis est, Castor erat, Hic autem Pollux est. **APOL.** Quomodo dignoscis, similes enim sunt. **MER.** Quōd hic quidem, Apollo, habet in facie uestigia uulnerum, quæ aliquando ab ijs accepit, quibus cum pugillatu certauit, & maximē, quibus à Bebryce Amyce filio uulneratus fuit, quando cum Iasone in Colchum nauigabat. Alter autem nihil tale præ se fert, sed purus est atq; integer facie totus. **APOL.** Operæ precii fecisti, qui discrimina, quibus internosci queant, docueris me. Nam cætera ceterè omnia, æqualia sunt, oui pars dimidia, & stella superne imminens, & iaculū in manu, & equus utriq; candidus. Quare sæpe equidem appellauī hunc Castorem, qui Pollux erat: & rursus Castorem Pollucis nomine. Sed & illud mihi dic: Cur non ambo pariter nobiscum uersantur, sed ex diuiso nunc quidē mortuus, nunc autem Deus est alteruter ipsorum. **MER.** Fraterno amore hoc faciunt. Nam cum oporteret alterum ex Leda filijs mortem obire, alterum autem immortalem esse, diuiserunt ita inter se ipsi immortalitatem. **APOL.** Non sanē prudenti, Mercuri, diuisione. Siquidem nec aspicient sese mutuo, hoc pacto, quod uel maximē, opinor, desiderabant. Aut quo modo enim? cum alter apud deos, alter apud manes existat? Veruntamen, quemadmodum ego uaticinor, Aesculapius medetur, tu palæstricam doces, puerorum exercitator optimus, Diana autem obstetricatur, atq; aliorum suam quisq; artem habet, uel Dijs, uel hominibus utilem, hi uero quid agent nobis: an inertes atq; ociosi conuiuabuntur nobiscum, tam grandes cum sint? **MER.** Haud quaquam. sed iniunctum illis est, Neptuno ut ministrent & subseruiant, & obequitare ipsos oportet pelagus: & sicubi nautas tempestate periclitātes aspexerint, insidētes nauigio, præstare incolumes nauigantes. **APOL.** Bonam, Mercuri, & salutarē narras artē.

DIALOGI MARINI

ARGVMENTVM IN DIA

LOGOS MARINOS.

Nequē horum Dialogorum diuersa aut alia ratio est, quod a! occasiones & argumenta pertinet, quā superiorum. Nam & ipsi ex Homericis ac Tragicis fabulis desumpti sunt, & eadem elegantia ac festiuitate nitent. Nisi quōd omnes (quod idem tamen & in superioribus propē sit) de rebus amatorijs tractant. Vnde illud quoq; uerisimile est, Lucianum ostendere uoluisse, quod quæcunq; sub hac tota mundi machina mouentur & uiuunt, inter cæteros affectus, præcipue amoris obnoxia sint, ac uoluptatem appetant. Illūq; adeo generalem quendam omnium tam decorum quā hominū domitiorem esse. Quōd autem Deos maxime ex amore desipere atq; insanire: deinde & uoluptatibus deditos esse fingit, ex professione sua facere uidetur. Fuit enim quædam omnibus Philosophorum sectio, ex quo propē infestus, ad Epicuream tamē magis quā ceteras, inclinatus, qui & uoluptatem, suam bonorum asserabant, & Decorum prouidentiam negabant. Id quod cum alibi passim, tum in Demonaeste, & in Concilio Decorum animaduertere licet.

DORIDIS

MARINORVM DIALOGI DORIDIS ET GALATEAE.

BRASMO ROTERODAMO INTERP.

DORIS.

FORMOSVM amantem Galatea, nempe Siculum istum pastorem aiunt amore tui deperire. GALA. Neridè Doris: etenim qualis qualis est, Neptuno patre prognatus est.

DOR. Quid tum postea, si uel Ioue ipso sit progenitus, quàm usque adeo agrestis atq; hispidus appareat, quodq; est omnium deformissimum, unoculus? An uero credis genus illi quicquam profuturum ad formam? GAL. Ne isthuc quidem ipsum, quod hispidus est atq; agrestis, ut tu uocas, illi deformat, quin uirile magis est. Porro oculus media in fronte decet etiam, quod quidem nihilo segnius cernit, quàm si duo forent.

DOR. Videris Galatea non amantem habere Polyphemum, sed illum potius adamare, sic eum prædicas. GAL. Equidem haud adamo, sed tamen insignem istam uestram insultandi opus probrandiq; petulantiam ferre non queo. Ac mihi nimis inuidia quadam isthuc facere uidemini, propterea quod ille quum forte aliquando gregem pasceret suum, nosq; è littorali specula in littore ludentes cerneret in prominentibus Aetnae pedibus, quàm uidelicet inter montem & mare litus sese in longum porrigit, uos ne aspexerit quidem: at ego omnium una uisa sum formosissima, eoq; in unam me coniecerit oculum. Ea res uos male habet: nam argumentum est, me forma præstantiorem esse ac digniorem, quæ amari: uos contra fastiditas esse.

DOR. An istud tibi putas inuidendum uideri, si primum pastori, deinde lusco formosa uisa sis: quanquam quid aliud ille potuit in te probare, præter cædorem? Is illi placet opinor, quod caseo & lacti assueuerit: proinde quicquid his sit simile, id protinus pulchrum iudicat. Alioqui ubi libebit scire, qua sis facie: de scopulo quopiam in aquam, si quando tranquilla steterit, despectans, temetipsam contemplare, uidebis aliud nihil nisi perpetuum candorem: uerum is quidem non probatur, nisi rubor admixtus illi, decus illi iunxerit. GAL. Ac qui ego illa immodicè candida, tamè eiusmodi habeo amantem, quum interim è uobis nulla sit, quam uel pastor, uel nauta, uel portitor aliquis miretur: cæterum Polyphemus (ut alià ne dicam) etià canendi peritus est.

DOR. Tace o Galatea, audiuius illum canentem, quum nuper pruriret in te: sed o sancta Venus, alinum rudere dixisses: nam lyrae corpus simillimè erat ceruino capiti ossibus renudato: tum cornua perinde quasi cubiti prominebant, ijs iunctis, inductisq; fidibus, quas ne collope quidem circuntorquebat, agreste quiddam & absolum cantillabat, quum aliud interim ipse uoce caneret, aliud lyra succineret, ita ut temperare nobis nequiuimus, quin rideremus amato iam illam cantionem. Nam Echo ne respondere quidem illi uoluit balanti, quum sit adeo garula: imò puduisset, si uisa fuisset stridulum illius, & ridiculum cantum imitari. Ad hæc gestabat in ulnis amasius iste delicias suas, ursi catulum pilis hirtum, ipsi non dissimilem. Quis autem non inuideat tibi amicum istum Galatea? GAL.

Quin tu igitur Doris, tuum ipsius amicum nobis commonstra, qui meo sit formosior, quicq; doctius ac melius uel uoce canat, uel cithara? DOR.

Mihi quidem nullus est amator, neque me hoc nomine iacto,

quasi sim uehementer amabilis, ueruntamen istiusmodi

amicum, qualis est Polyphemus, nempe totus hircu

olens, tum crudis uicitans carnibus, & hospites,

si qui appulerint deuorans, tibi habes,

tumq; tu mutuum amas,

L V C I A N I
CYCLOPIS ET NEPTVNI
IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

CYCLOPS.

PATER, qualia passus sum ab execrabili isto hospite, qui me inebriatum excæcanit, somno grauati aggressus. NEP. Quis uero est, qui isthæc facere ausus fuit, Polypheme? CY. Principio quidem seipsum Neminem uocabat, postquam autem effugit, atq; extra rela, ut dicitur, fuit, Vlysses nomen nari se aiebat. NEP. Noui, quem dicis, Ithacensem illum, ex illo autem nauigabat. Sed quo pacto hæc peregit, cum alioqui non ita audax atq; animosus sit? CYC. Deprehendi in antro, è pascuis domum reuersus, multos quosdam, insidiantes uidelicet pecuarijs. Posteaquam autem apposui foribus operculum, (saxum autem quoddam mihi est, perquam magnum) atque ignem resuscitavi, accensa arbore, quam de monte mecum ferebam, uisi sunt, abscondere sese parare. Ego uero comprehensis ipsorum quibusdam, ut par erat, deuoravi, ut qui prædones essent. Hic igitur uersutissimus ille, siue Nemo, siue Vlysses fuit, dat mihi bibere, infuso quodam ueneno, dulci illo quidem, & fragranti, cæterum ad insidias struendas præsentissimo & maxime turbulento. Nam statim omnia uidebantur mihi, postea quam bibissem, circumagitari, & antrum ipsum inuertebatur, & prorsum, apud me amplius ipse non eram. Postremo autem somno correptus iacui. Ille uero exacuato uectre, eodemq; igne succenso, insuper etiam excæcauit me, dormientem. Et ex eo iam tempore cæcus tibi sum Neptune. NEP. Vt altè nimis dormisti, fili, qui non interea exilueris, cum excæcareris. Vlysses igitur ille, quo pacto effugit? Non enim, sat scio, potuit dimouere saxum à foribus. CYC. At ego amoui ipsum, quo facilius illum comprehenderem inter egrediendum. Ac collocato me ipso ad fores, extensis manibus uenabar, solis dimissis in pascua ouibus, & arieti negotio dato, quamnam ipsum agere pro me oporteret. NEPT. Intellego rem. Sub illis latuit te, etiam se subducens. At cæteros certè Cyclopas conueniebat te inuocare contra ipsum. CYC. Conuocaui illos, pater, atq; etiam uenerunt. Sed postquam me interrogassent insidiatoris nomen, atq; ego dicebam Neminem esse, insanire me arbitrati, relicto me iterum discesserunt. Ita impositus mihi execrabilis ille, nomine: Et quod omnium maxime mihi ægrè fuit, contumeliose obiecta mihi clade hac: Ne pater quidem Neptunus, inquit, leuabit te hoc malo. NEP. Confide fili, ulciscar enim ipsum, ut sentiat, etiam si ce citatem oculorum mederi non queam, nauigantes certè tamen seruare uel pericere, penes me esse. nauigat autem adhuc.

ALPHEI ET NEPTVNI
IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

NEPTVNVS.

VID hoc, Alpheæ, quod tu solus aliorum, in mare delapsus neq; cum salugine misceris, perinde ut solent cætera flumina omnia: neq; cohibes te ipsum, aquis diffusis, sed per mare, uelut cōcretus, ac dulci custodito fluore, incorruptus etiam & purus cursu laberis? Nescio quò locorum in profundum te ipso, quemadmodum gaudet atque ardet faciant, submerso. Ac uideris rursum emergere quoq; alibi, et te ipsum iterum spectandum exhibere. ALP. Amatoria quædam res hæc est, Neptune,

Neptune, quamobrem, ne mihi uicio uertas. Amasti autem & ipse sapenume-
ro: NEP. Mulierem ne, Alpheæ, an nympham amas, an etiam Nereidum ipsa-
rum unam aliquam? ALP. Non, uerum fontem Neptune quendam. NEP. V-
bi igitur terrarum ille manat? ALP. Insularis est, in Sicilia, Arethufam ipsum
uocat. NEP. Scio. Non deformem sanè, Alpheæ, Arethufam amas: sed & liqui-
dus fons ille est, & perpurum scaturiundo ebullit: atque ipsi aquæ etiam calculi
gratiam addunt, supra quos tota ea uelut argentea apparet. ALP. Vt uere no-
sti fontem hunc, Neptune, ad illum igitur abeo nunc. NEPT. Sed abí quidem,
& feliciter utere amore, illud autem mihi dic, ubi tu Arethufam cōspicatus es,
Arcas ipse cum sis, fons autem ille, in Syracusis manet? ALPH. Properantem
me moraris Neptune, curiose nimis interrogando. NEP. Probè dicis. Abi igi-
tur ad amatum. Ac emergens iterum è mari, eodem alueo cum fonte illo misce-
aris, & in unam aquam redigamini.

MENELAI ET PROTEI

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

MENELAVS.

T in aquam conuertite Proteu, incredibile adeo non est,
marinus utique cum sis: etiam arborem fieri, tolerabile:
præterea & in Leonem aliquando muteris licet, tamen ne
que hoc supra fidem est. Quòd si autem & ignem fieri te
possibile est, cum in mari habites, hoc omnino miror, neq;
adducor ut credā. PRO. Ne mireris Menelaë, Fieri enim
soleo. MEN. Vidi equidem ipse, ueruntamen uideris mi-
hi (dicitur enim hic apud te) præstigias quasdam adhibe-
re rei, atq; intuentium oculos decipere: cum interim ipse nihil tale fias. PRO. Et
quæ nam adeo deceptio, in rebus sic manifestis, fieri queat? An non apertis o-
culis uidisti in quâ multa ipse me transformauerim? Quòd si uero nō credis
& res hæc tibi falsa uidetur, nempe apparentia quædam inanis ante oculos ob-
uersans, posteaquam ignis factus fuero, applica mihi, heus generose tu, manū.
Nimirum senties, uidear ne tantum ignis, an & urendi uim habeam. MEN. Pe-
riculosum est experimentum hoc Proteu. PROT. At tu Menelaë uideris mihi,
neq; Polypum uidisse unquam, neq; etiam quid pisces huic accidere soleat, scire.
MEN. Verum Polypum ipsum quidem uidi, quæ uero accidant illi, libenter ex-
tecognouerim. PRO. Cuiuscunq; saxo accedens, acetabula sua applicuerit, atque
affixus in hæserit cirramētis, illi seipsum similem efficit, mutatq; colorem, imi-
tando saxum, quo uidelicet lateat piscatores, nihil ab illo uarians, neque ob hoc
manifestè apparens, sed omnino saxum referens. MEN. Ferunt hæc. Sed tuū
hoc multo magis omnem opinionem excedit Proteu. PRO. Nescio Menelaë,
cui nam alteri facile credas, qui tuis ipsius oculis nō credas. MEN. Videns equi-
dem uidi, sed tamen res ipsa monstro similis est, eundem uidelicet ignem atque
aquam fieri.

PANOPES ET GALENES

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

PANOPE.

IDISTI ne, Galene, heri, qualia fecit Eris ad coenā in The-
salia, propterea quòd non & ipsa uocata fuerat ad conuiui-
F

om: GAL. Haud consuata equidem uobiscum tum fui. Nam me Neptunus iusserat, tranquillum interea, Panope, seruare pelagus. Sed quid fecit Eris, cū præsens non adesset? PAN. Thetis ac Peleus concesserant intrò in thalamum, deducantibus ipsos Amphitríte ac Neptuno. Interea autem Eris, clam cæteris omnibus (id quod facile illi tum fuit, alijs bibentibus, quibusdam autem applaudentibus, uel Apollini cytharam personanti, uel Musis ore modulantibus adhibendo animum.) proiecit in conuiuium, pomum quoddam admodum pulchrum, atq; aureum, Galene, totum. Inscriptum autem erat his uerbis: Formosa accipiat. Dum igitur uoluntatur hoc, tanquam ex composito iactum, peruenit eò loci ubi Iuno, & Venus, & Minerva accumbebant. Deinde ubi Mercurius sublato illo, legit ea, quibus illud inscriptum erat: Nos quidē Nereides tum silentio sedebamus: quid enim agendum erat, illis præsentibus? Illæ uero inter se cōtendebant, ac quælibet suū illud esse uolebat. Et nisi Iupiter se ipsum interposuisset, etiam ad manus usq; res hæc processisset. Verum ille, ipse quidem, inquit, nō feram iudicium de hoc, tametsi illæ ipsum iudicare uellent, sed in Idam ad Priami filium abste, qui & discernere nouit, quæ nam formosior sit, utpote elegantiae studiosus & ipse, & non facile, talis cum sit, iudicauerit malè. GAL. Quid igitur ad hæc Deæ illæ, Panope? PANO. Hodie, arbitror, in Idam abeunt. GAL. Et quis ueniet paulo post, qui nobis renunciaret eam, quæ uicerit. PAN. At iam nūc tibi affirmo, quòd nulla alia uincet, uenissete in certamen Venere, nisi arbiter ipse omnino cæcutiat.

TRITONIS, AMYMONES, ET NEPTVNI.

IACOBO MICYLLO INTERP.

TRITON.

D Lernam, Neptune, quotidie uenit aquatum uirgo, pulchra omnino species. Haud equidem scio, formosiorem uellam puellam uidisse me. NEPTV. Liberam ne dicis, Triton, an uero serua quæpiam est, quæ aquam ferre solet. TRI. Minimè uero, sed Danaï illius filia, una ex quinquaginta istis etiam ipsa est, Amymone nomine. Interrogauim enim, & quæ uocaretur, & genus ipsius. Danaus autem duriter admodum educat filias, & opus manu facere ipsas docet, & ad aquam hauriendam mittit, & ad alias res agendas instituit, impigræ ipsæ ut sint. NEPT. Solā ne autem uenire solet longam adeo uiam, ex Argis ad Lernam usque? TRIT. Sola, nam siticulosum ipsum Argos est, ut nosti. Quare necesse est, semper aquatum uenire illam. NEPTVN. Non mediocriter affecisti me animo, ò Triton, qui mihi hæc de puella narraris. Quare eamus ad ipsam. TRIT. Eamus, iam enim tempus quoq; est, cum aquatum ire solet. Ac propè mediā circa uiam alicubi est, petendo Lernam. NEP. Proinde currum iunge, uel, an hoc lōgiorem rebus moram iniiciet, submittere equos iugo, & currum apparare? Tu uero potius delphinem mihi aliquem, ex uelocibus illis, huc siste, inequitādo enim illi quā celerrimè prorehar. TRI. Ecce tibi hunc delphinum omnium uelocissimum. NEP. Probè sanè, prouehamur igitur. Tu uero iuxta natando, consequere me, Triton. Ac posteaq; ad Lernam iam aduenimus, ego quidē hic in insidijs ero: tu autē speculando observa, quando illam accedentem sentias. TRI. Ecce tibi, propè est. NEP. Formosa, Triton, & in ipso ætatis flore, puella hæc, sed cōprehendenda nobis est. AMY. Heus homo, quò me hinc correptā abducis? plagiarius quisptam es, ac uideris ab Aegypto, patruo

patruo nostro, allegatus esse, quare clamando patrem uocabo. TRI. Tace Amydone, Neptunus hic est. AMY. Quid Neptunum mihi narras? Cur mihi o homo, uim facis, atq; hinc in mare abstrahis? Ego uero suffocabor misera, submersa aquis. NEP. Bono animo sis. Nihil graue patiaris, faciam: sed & fontem cognominem tibi emanare hic sinam, percusso tridente saxo, hoc iuxta aestuarium, & tu ipsa felix atq; beata eris, ac sola sororum obita morte, aquam non gestabis.

NOTI ET ZEPHYRI.

IACOBO MICYLLO INTERP.

NOTVS.

VM hanc, Zephyre, iuuenecam, quam per mare in Aegyptum Mercurius ducit, Iupiter, amore captus, uiciauit? ZEPH. Hanc ipsam, Note, sed iuuenca tum non erat, sed puella, Inachi fluuij filia. Nunc autem Iuno talem ipsam effigiauit, æmulatione amoris commota: propterea quod uidebat Iouem illam prorsus deperire. NOT. Proinde etiam nunc bouem illam amat? ZEPH. Atq; admodum. & propterea in Aegyptum ipsam misit, nobisq; edixit, ne conturbaremus mare, donec illa transnataisset, ut quæ illic paritura sit: fert autem utrum modo, Deusq; fiet, cum ipsa, tum quod ex ea partum erit. NOT. An iuuenca Deus? ZEPH. Atq; admodum, Note, imperabitq;, inquit Mercurius, nauigantibus, ac nostra erit domina, ut quemcunq; nostrum uolet, emittat, uel prohibeat spirare. NOT. Colenda igitur obseruandaq; nobis erit, Zephyre, iam, domina certè cum sit. Nam, per Iouem, beneuolentior eo pacto nobis erit. ZE. Sed enim iam traiecit, & in terram enatauit. Vides, ut non amplius quadrupes incedat, sed erectam ipsam, Mercurius denuo mulierè, formosam prorsus reddidit. NOT. Mira nimirum hæc Zephyre, nusquam amplius neq; cornua illius, neq; cauda, neq; tibiæ bifidæ, sed amabilis puella est. Cæterum Mercurio quidnam accidit, qui seipsum mutauit, & ex adolescente factus est quispiam, caninam faciem præ se ferens. ZEPH. Ne curiosius persequamur ista, quandoquidem melius ille, quæ facienda sint, nouit.

NEPTVNI ET DELPHINVM.

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

NEPTVNVS.

AVDO, rectè facitis Delphines, quòd semper amantes hominum estis. Nam & olim Inonis filium in Isthmum portastis, exceptum à Scironijs scopulis: unde cū matre præcipitatus fuerat. Et nunc tu Citharædo isto Methymnen si, cum ipso ornatu & cithara recepto, in Tenarum enatasti, neq; passus es indignè à nautis perire illum. DELP. Ne mireris, Neptune, si hominibus benè facimus: nam & ipsi ex hominibus pisces facti sumus. NEP. Atq; equidè ob id rephendo Bacchum, q; uos nauali prælio superatos ita transformauit, cum deberet captiuos solum in deditiōem accipere: quemadmodum & ceteros in potestatem redegit. Sed quo pacto cum Arione hoc, quod accidit, sese habet? DELPH. Periander iste, puto, delectabatur homine, ac sæpe illum ad se atterse-

F

L V C A N I

bat, artis gratia. Ille autem diues iam factus à tyranno, concupiuit, nauigando in patriam, Methymnam uidelicet, spectandas ibi diuitias suas exhibere. Ac conscensa ad traſciendum nauis, hominum quorundam ſcleratorum, poſtea- quàm cognitus eſt, multum auris ſecum ferre: ubi ad medium ferme Aegæum peruentum fuit, inſidiari illi nauis coeperunt. Ille uero (nam auſcultabam omnia, iuxta nauigiū natando) quoniā hoc uobis ita uiſum eſt, inquit, at me ſat- tē aſſumpto ornatu, & decantato prius mihi ipſi funebri aliquo carmine, uo- lentem ſinite præcipitare meipſum. Conceſſerunt nauis. Tum ille aſſum- pſit ornatum, & cecinit admodum lene ac blandum quiddam, atq; ita in mare præcipitauit ſeſe, tanquam ſtatim omnino moriturus. Ego uero excepto atq; imposito illo, enataui unā cum ipſo in Tenarum. NEPT. Laudo ſtudioſum erga Muſicam tuū. Dignam enim mercedem rettuliſti ipſi pro eo quod auſcultaras.

NEPTVNI ET NEREIDVM

IACOBO MICYLLO INTERP.

NEPTVNVS,

RETVM hoc quidem anguſtum, in quod puella delapſa, ſubmerſa eſt. Hellespontus ab ipſa uocetur, Cadauer autē ipſum, uos Nereides acceptū, in Troadem auferte, ut ibi ab incolis ſepeliatur. NER. Nequaquam, Neptune, ſed hic in cognomini pelago ſepeliatur. Miſeremur enim ipſius, ut quæ miſerabilia maximè à nouerca paſſa fuerit. NEP. At hoc quidem, Amphitrite, fas non eſt, neq; etiam aliās honeſtum, hic illam alicubi ſub arena iacere. Sed quod di- xi, in Troade, in Chersoneso mox ſepeliatur. Illud autē proſlatio ei erit, quod paulo poſt eadem, ipſa quoque Ino patietur, & præcipitabitur, perſequentē il- lam Athamante, in pelagus, ex ſummō Citherone, qua in mare porrigitur, unā cum filio, quē in ulnis geſtabit. NER. Sed & illam ſeruare conueniet, gratiā hanc Baccho faciendo, Educauit enim illum Ino, eademq; nutrix illius fuit. NEP. Non decebat, adeo prauam. Sed tamen Baccho non gratificari, Amphi- trite, indignum foret. NER. Sed quid accidit huic, quod ab ariete decidit? fra- ter autē eius, Phryxus, tutō uehitur? NEP. Meritō, adoleſcens enim eſt, & con- tra impetum obſiſtere poteſt. Illa uero, eò quod inſueta eius rei erat, conſenſo uidelicet uehiculo nouo & inopinato, & deſpiciēdo in profundum immēſum, percuſſa animo, & pauore pariter attonita, præterea & uertigine correpta, præ uehementia & impetu uolatus, retinere cornua arietis amplius non potuit, quibus ſe eò uſq; ſuſtentauerat, atq; ita in mare decidit. NER. An non igitur ma- trem ipſius Nephelen decebat, opem ferre cadenti? NEPT. Decebat ſanè, ſed Parca quàm Nephela multò potentior eſt.

IRIDIS ET NEPTVNI

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

IRIS,

Alludit ad no-
men ἰρις,
quo ipſa Inſu-
la dicta eſt.

NSVLAM iſtam errantē Neptune, quæ à Sicilia reuulſa at- que undis ſubmerſa, mari innatat. Eam, ita iubet Iuppi- ter, conſiſtere facias iam atque apparere, & ut tantundem manifeſta atque conſpicua in medio Aegæo inconcuſſe-
ma-

maneat, fundata firmiter admodum illa. Opus enim illa non nihil habet. NEP. Fiet hoc, Ixi, sed tamen quem usum illi præbebit, manifesta apparens, & non amplius fluctuans? IRIS. Latonem in ipsa oportet parere, iam enim malè habet à doloribus. NEP. Quid igitur? an non sufficit illi cœlum, ut in eo pariat? Quod si minus autem illud, at certè nec tota terra partus illius recipere poterat? IRIS. Non, Neptune. Nam Iuno obstrinxit iureiurando magno Tellurem, ne præberet Latonæ parturienti ullum receptaculum. Hæc igitur insula, iuramento non tenetur, Abscondita enim tum fuit. NEPT. Intelligo rem. Igitur subsiste Insula, atq; emerge iterum ex profundo, & non amplius fluctues aut titubes, sed immota maneat. Ac suscipe, o felicissima, fratris mei liberos duos, deorum omnium pulcherrimos. Et uos, Tritones, trañcite Latonē in ipsam, omniaq; tranquilla sint. Serpentem autem istum, qui nunc uelut astro exagitat illā, per serrefaciendo, ipsi infantes, posteaquam in lucem editi fuerint, aggredientur, ac marrem uindictabunt. Tu uero uade, renuncia Ioui, omnia bene habere. Stabilita est Insula. Veniat Latona ac pariat.

XANTHI ET MARIS

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

XANTHVS.

VSCIBE me, o Mare, grauiā enim passus sum, extingue mihi uulnera. MAR. Quid hoc rei est Xanthe? quis te deussit? XAN. Vulcanus, sed igne candescō prorsus, miser, & efferuesco. MAR. Cur autem iniecit tibi ignem? XAN. Propter filium Thetidis. Postquam enim occidentem illum Phrygas, supplex deprecatus sum. Ille autem ab ira nihil remisit, sed occisorum corporibus etiam obstruxit mihi alueū, ego misertus miserorum, occurri, ut aquis inundarem atq; inuoluerem illum, quo eo periculo absteritus, ab occidione uirorum cessaret. Ibi igitur Vulcanus, (nam tum forte quadā propē aderat) uniuerso igne, quantum opinor, usquam habebat, quātumq; & in Aetna, & si quibus alijs locis, illi us est, allato, processit obuiam: ac exussit quidem ulmos, & myricas, assauit autem & infelices pisces & anguillas. Me uero, cum efferuescere fecisset, parū abfuit, quin totum aridum ac siccum reddiderit. Vides nimirum quo pacto exustionibus istis deformatus sim. MAR. Turbidus es, o Xanthe, & calidus, ut cōsentaneum est, cruore, à cadaueribus: calore autem, ut ais, ab igne ueniente. Ac meritò, Xanthe, ut qui contra filium meum impetum feceris, non ueritus, quod Nereidis filius ille esset. XAN. An non igitur decebat misereri me Phrygum, uicinorum adeo meorum? MAR. Vulcanum uero, an non contrā decebat misereri Achyllis, Thetidis adeo filij?

Fortassis, me
potem legena
dum, id est
pro ἡρώ
ἡρώων

DORIDIS ET THETIDIS

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

DORIS.

VID lachrymaris Theti? THE. Pulcherrimam Dori, puellam uidi, in arcam à patre coniectam, tum ipsam, tum infantem ab eo pauloantē genitum. Iussit autem pater nautas, arcam illam acceptam, postquam in altum à terra prouecti essent, in mare abijcere, ut ita periret & misera illa, & infans

LYCIANI

unà cum ea. DO. Quamobrem autem, ò soror, hoc? quandoquidem comper-
ta habes exactè omnia. THE. Pater illius Acrisius, quia pulcherrima erat, in æ-
reum quendam thalamum inclusam, perpetuæ uirginitati destinarat. Deinde,
uerum quidem dicere non possum, Iouem autem aiunt, conuersum in aurum,
delapsum per impluuium ad ipsam esse. Accipiente autem illa in sinum deman-
nantem deum, gravidam ex eo factam fuisse. Quod cum pater animaduertis-
set, utpote durus quidam & zelotypus senex, grauiter indignatus est. Et qui
ab aliquo stupratam fuisse illam arbitratus est, coniecit in arcam hanc, cum pau-
lo antè peperisset. DO. Cæterum illa quid agebat Theti, quando abripiebatur?
THE. Pro se quidem nihil dicebat, Dori, sed tacitè ferebat damnationē, pro in-
fante autem deprecabatur, ne mortì traderetur, lachrymādo, atq; illum auo o-
stentando pulcherrimum sanè puerum, Dori. Ille autem præ ignorantia mafo-
rum, etiā ardebat mari. Oppleor rursum lachrymis, cum in mentem illius ue-
nit. DO. Et me flere fecisti. Sed nunquid iam mortui sunt? THE. Haud quaquā,
natat enim adhuc arca circa Seriphum, uiuis illis custoditis. DO. Cur igitur nō
conseruamus ipsam, piscatoribus istis Seriphijis, in retia immittendo? Qui ex-
tractos illos, incolumes præstabit scilicet? THE. Rectè dicis, atq; ita faciamus,
Non enim perire decet, neq; ipsam, neq; infantem adeo cum sit formosus.

NEPTVNI ET ENIPEI

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

ENIPEVS.

INIME uero præclara hæc, Neptune (dicetur enim uerū)
qui circumuenta amica mea, assimilatus in formam meā,
uiciasti puellam. Putabat enim illa mecum rem esse sibi, et
ob id exhibebat sese. NEP. Tu enim, Enipeu fastuosus es
& tardus, qui puella adeo formosa quotidie ad te nante,
ac præ amore pereunte, despexeris illam, & gaudius sis, si
posses illi agrè facere. Illa uero iuxta ripas moerore affe-
cta, atq; ibi inambulans, seseq; lauans, non semel optabat
in conspectum sibi uenire te. At tu fastuosus deludebas illam. ENI. Quid igitur
an propterea oportebat te præripere amorem mihi, & uelut histrionem ali-
quem pro Neptune, Enipeum te gerere, atq; ita decipere Tyrō istam, puellam
adeo simplicem? NEP. Sero nunc uero nunc zelotypus es, Enipeu, cum prius
superbum & contemptorem te gesseris. Ipsa autem Tyro nihil graue passa est,
quando se putauit à te uiciatam esse. ENI. Nihil autem? Dixisti enim abiens
Neptunum esse te, quod uel maximè dolore affecit ipsam: atq; ipse eò abs te in-
iuria affectus sum, quòd & quæ mea esse debuerat, eam uoluptatem percepisti
tu, & præterea composito circa uos fluctu purpureo, sub quo absconditi facul-
tis cum puella pro me tute rem habuisti. NEP. Tu enim non uolebas Enipeu,

TRITONIS ET NEREIDVM

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

TRITON.

ALAENA ista uestra, Nereides, quam cōtra filiam Cephei
Andromedam emisistis: neq; puellā ipsam iniuria aliqua
affecit, perinde ut uos putatis, & ipsa iam mortua est. NER.
A quo, Triton? Num Cepheus, tanq; illectamento aliquo
proposita puella, aggressus illam occidit, ex insidijs cum
multa ui adortus? TRI. Non. Sed nostis, arbitror, Iphianassa, Perseum illum,
Dana

Danaë's puerum illum parvum, quem una cum matre in arca abiectum in mare ab auo materno, conseruastis, misertæ illorum uidelicet. IPHI. Noui quem dicis. Consentaneum uero, illū iam adolescentem factum esse, atq; admodum generosum, & pulchrum aspectu. TRI. Hic occidit Balenam. IPHI. Quamobrem Triton? Neq; enim huiusmodi conseruationis præmia persoluere nobis debebat? TRI. Ego uobis exponam omnem rem, ita ut gesta est. Missus hic fuit ad Gorgonas, ut hoc quasi quoddam certamen regi perageret, Postquam autem peruenit in Libyam. IPHI. Quomodo, Triton, solus ne, an & alios secum socios abduxit, nam alioqui difficile hoc iter. TRIT. Per aërem profectus est, alatum enim ipsum Minerva reddidit: postquam autem eò loci uenit, ubi illæ agebant, illæ quidem dormiebant, opinor. At hic amputato Medusæ capite, iterum auolauit. IPHIG. Quo pacto autem aspexit illas? Aspicientim nequeunt, uel quisquis illas aspexerit, non amplius quicquam posthac aspicit. TRIT. Minerva illi clypeo uelut face aliqua, prælato. (Talia enim auditu ipsum narrantem apud Andromedam, postea & apud Cepheum.) Minerva igitur, inquit, in clypeo resurgente, tanquam in speculo aliquo, exhibuit ipsi spectandam Medusæ imaginem. Postea sinistra, atrepta illius coma, & inspecta imagine, dextra autem sublata harpe, abscidit caput ipsius: atq; ita priusquā sorores reliquæ expirassent, auolauit. Porro ubi circa maritimam hanc Aethiopiæ oram uenisset, terræ iam propinquior, aliquanto uolans, uidet Andromedam, expositam, in rupe quadam prominente palo affixam, pulcherrimam, o Di, promissa coma, & seminudam, longè usque infra ubera. Ac primum quidem misertus fortunæ illius, interrogat causam damnationis huius. Paulo autem post, amore captus, (oportebat enim incolumem seruari puellam) opem ferre illi statuit. Ac que ubi iam balena accessisset, terribilis admodum, & quasi mox absorptura Andromedam, in altum sublatus adolescens, manu ad capulum admoto, harpam tenens, altera quidē ferit, altera autem Gorgona spectandam proferens, in lapidem illam conuertit. Illa igitur mortua est, & diriguere ipsius membra omnia, quæcunq; Medusam aspexerunt: at hic solutis uinculis, quibus uirgo alligata fuerat, suppositaq; manu, suscepit illam, summis pedum digitis descendentem ex rupe, ardua illa quidem atque præclui: & nunc cum eadem nuptias peragit in ædibus Cephei, abducetq; illam secum Argos. Quare pro morte, nuptias neq; eas ulgares illa inuenit. NER. Equidem non ita ualde ægrefero factū hoc. Quid enim adeo nobis iniuriæ fecit puella, si mater ipsius superbè extulit sese tunc, ac pulchrior nobis esse uoluit? TRI. Quod hoc pacto magnum dolorē perceptura fuisset ob filiam, mater certè illius cū sit. NER. Ne meminerimus Dori, istorū amplius, si quid barbara mulier, suprā, q̄ decebat, loquax fuit. Satis enim supplicij tulit, quæ tanto in metu, filiae causa constituta fuit. Gratulemur igitur nuptijs.

*Ensis fulcatus
Persei fuit.*

ZEPHYRI ET NOTI

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

ZEPHYRVS.

VN QVAM equidem pompam magnificentiorem uidi in mari, ex quo ego sum, & spiro. Tu uero an non uidisti Notus? NOT. Quam nam hanc dicis Zephyre pompam? aut quid iam sunt qui illam duxerunt? ZEPH. Suauissimo spectaculo caruisti, & quale non faciliè aliud unquam uideris. NOT. Iuxta rubrum mare occupatus fui, afflatus autem & partem Indiarum nonnullam, quantum uidelicet eius terræ mari adiacet. Proinde nihil eorum noui, quæ tu dicis. ZEP. Quid Sidonium illum Agenorem uidisti? NOT. Etiam, Europæ patrem scilicet. Quid tum? ZEPH. De illa ipsa narrabo tibi. NOT. Num, quod Iuppiter iam

olim amare puellam cœpit? Nam hoc etiam pridem sciui. ZEPH. Igitur quod ad amorem attinet, nosti. Quæ uero postea consecuta sunt, ea nunc audi. Descenderat Europa ad littus, ludendi gratia, assumptis secum æqualibus suis. Iupiter autem in formam tauri assumulatus, ludebat unâ cum ipsis, pulcherrimum tum apparens. Nam & candidus erat, ut nihil suprâ, & cornua habebat reflexa pulchrè, uultumq; præ se ferebat admodum mansuetum ac placidum. Saltabat igitur & ipse in littore, & mugiebat suauissimè, ita ut Europa etiam conscendere ipsum iam sultineret. Cæterum ubi hoc factum est, citato cursu Iupiter quidem unâ cum illa in mare prorupit, atq; ibi, uti inciderat, natabat. Illa uero admodum perculsa animo ex hac re, sinistra apprehēdit ac tenuit cornua, ut ne delaberetur: altera autem manu, diffidentem uento uestem continebat. NO. Dulce hoc spectaculum, Zephyre, uidisti, & amatorium, natantem uidelicet Iouem & ferentem secum amores suos. ZEPH. At uero quæ consecuta sunt, suauiora multò, Note. Nam & mare statim compositis fluctibus quietū fuit, & tranquillitate ultrò attracta, placidum ac planum se ipsum præbuit. Nos autem omnes silentium agentes, nihil aliud quàm spectatores tantū, eorum quæ fiebant, quasi quidam comites, sequebamur. Cupidines uero iuxrà uolitantes, paulum supra mare, ita ut interim summis pedibus contingerent aquam, accensas ferentes faces Hymenæum cantabant. Nereides autem emeris undis, delphinū tergis insidentes obequitabant applaudentes, seminudæ pleræq;. Præterea & Tritonum genus, & si quid aliud marinorum, aspectu metuendum non est, omnia illa circum puellam quasi choream ducebant. Nam ipse quidem Neptunus cōscenso curru, & quasi pronubus incedēs, unâ cum Amphitrite lætus præibat, ueluti uiam aperiens natanti fratri. Supra omnes autem, Venerem duo Tritones uehebant in concha recubātem, ac flores omnis generis aspergentem sponsæ. Atq; hæc à Phœnicia usq; in Cretam fiebant. Postquam autem in Insulam ascendit, ipse quidem taurus non amplius adparebat. Iupiter autem apprehensam manu Europam, in antrum Diæum abduxit, erubescētem, atq; oculos demittentem. Intelligebat enim iam, ob quam rem ita duceretur. Nos autem incumbentes mari, alius aliam illius partem fluctibus agitabamus. NOT. Obstatum Zephyrè, te, qui isthæc uideris. Ego uero interea Gryphas & elephantos, & nigros homines aspiciebam.

MORTVORVM DIAL.

ARGVMENTVM IN DIA.

LOGOS INFERORVM

Quanquam ex eadem occasione & hi Dialogi, quibus inferorum querelæ, iudicia, poenæ, & id genus alia describuntur, exceptis paucis quibusdam, quorum argumenta de suis temporibus sumpsisse Lucianus uidetur, cum superioribus prognati sunt: alium tamen atq; diuersum ab illis finem habent, aliq; monens ac docent. Suprà enim amores & affectus deorum tractantur. a hic illud indicatur, a q; etiam oculis penè subiicitur, quòd apud Inferos, & eos iudices, quorum sententiæ post hanc uitam subijciendi omnes sumus, nulla personarum ratio, nulla potentia, diuitiarum, honor, im, fame, aut cuiuscūq; fortune estimatio futura est: sed quòd omne, quod ad conditionem attinet, æquales sumus, & pro eo ac quisq; in hac uita se gerit & meretur, supplicium aut præmiū accepturi sumus. Tamen si illud quoq; non ignorem, Lucianum ex ironia magis plerq; hæc quàm quòd ita animo senserit, dixisse uideri posse, ut pote Epicureum, & ut ab alijs uocatur, & deoq; qui neq; de diis, neq; de immortalitate animarum rectè quicquam senserit. Verum tamen etiā aliàs, cum de ueris moribus Philosophorum scribit, ut in Nigrino, Demonaste, & ceteris quibusdam, eiu modi de præsentis uitæ rebus & actibus præcipit, & tradit, quæ illum haud dubiè de futura quoq; non nihil cogitatione ac sensu præcepisse confirmare possunt. Vt ut autem hæc se habent, digni tamen dialogi isti sunt, qui legamur, & ob oculos quàm sepius

me reuocentur: uel ob hoc solum, ut à cupiditatibus ac rerum externarum desiderio mentem auocemus, et ad illud respiciamus, quod poeta dixit: Puluis et umbra sumus, quodq; post hanc uitam, neq; opes, neq; potentia, neq; ullæ aliæ fortune defunctos sequentur, aut inuolunt.

DIOGENIS ET POLLVCIS.

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

DIOGENES.

COMMENDO tibi, Pollux, quamprimum ad superos ascenderis (tuum enim est, ni fallor, cras reuiuiscere) ut, sicubi uideris Menippum, canem illum, (inuenies autem ipsum Corinthi, circa Cranæum, aut in Lycéo deridentē contentē istos inter se Philosophos, dicas illi: Menippe, inquit, iubet te Diogenes, si satis ea, quæ super terrā sunt, derisisti, quo & huc ad inferos descendas, ubi multò plura, quæ rideas, habiturus es, Illic enim in ambiguo tibi adhuc risus fuit, et frequēs illud obijci potuit. Quis enim omnino scit, quæ post uitam futura sint? Hic autem, non desinēs constanter atq; perpetuò ridere, quemadmodum ego quoq; nunc facio. Et maximè postquam uideris, diuite s istos ac sa trapas & tyrannos ita humiles & obscuros esse, soloq; eiulatu ab alijs dignosci. Tum quòd & molles & ignaui sunt, reminiscetes eorum quæ in uita geruntur. Hæc illi quæso ut dicas, & ut præterea etiam pera ueniat impleta & multo lupino, & sicubi in triuio positam inueniat, Hecates cœnam: aut ouum ex lustratione relictum, aut simile quippiam. POL. At renuntiabo hæc illi, Diogenes. Sed quo melius illum agnoscere queam, cuiusmodi facie est? DIOG. Senex est, caluaster, pallio indutus lacerato, & uento cuius peruiro: præterea & diuersorum pannorum assumentis uariiegato. Ridet autem semper, ac plerumque arrogantes istos philosophos acerbè perstringit. POL. Facile erit inuenire illum, ex his utique signis. DIOG. Vis ne ut ad ipsos quoque philosophos illos aliquid tibi mandem? POLL. Mandes licet, non enim graue neque hoc mihi fuerit. DIOGEN. In uniuersum, adhortare illos, ut desistant à nugis suis, neque de toto contendant, neque cornua sibi mutuo affingant, neque crocodilos faciant, neque huiuscemodi sterilia atque ieiuna interrogare, animum instituant. POLL. At indoctum me & ineruditum esse dicent, qui doctrinam illorū reprehendā. DIOG. Tu uero plorare illos meo nomine iube. POL. Et hæc nuntiabo illis. DIO. Diuitibus autem, ò lepidissimum caput, hæc nostro nomine annuncies quæso: Quid, ò uani, inquit, aurum tantopere custoditis? quid autem excruciat is uos ipsos? supputantes usuras, & talentum aliud super aliud accumulantes: quos non plus quàm unum obolum habentes, uenire huc paulo post oportet? POLL. Dicentur & hæc ad illos. DIOG. Sed & formosis istis, & robustis dicas, Megillo puta Corinthio, & Damoxeno palestritæ, quòd apud nos neque flaua coma, ne cœrulei nigriue oculi, neq; rubor faciei, amplius ullus est: neq; præterea nerui intenti & robusti, neq; humeri laborum tolerantes, sed omnia, unus puluis, ut aiunt, nobis, caluaria forma nudata scilicet. POL. Non molestū erit, neque hæc ad formosos & robustos illos dicere. DIO. Etia pauperibus ò Lacedæmon, dicas licet, (multi autē sunt, quibus & ea res perq; molesta est, & inopiā lugēt) ut neq; lachrymentur, neq; plorent, exposita illis æqualitate hac, quæ hic est: & quòd uidebunt, eos qui illic diuites sunt, nihilo meliores, quàm sese hic esse. Lacedæmonijs autē tuis, hæc si uidetur, nomine meo obijcias, molles & enervatos ipsos esse dictitās. POL. Ne de Lacedæmonijs, Diogenes quicq; dicas, nō enim

Mos erat diuitibus ut singulis mensibus Hecate sacri ficado in triuijs panes atq; alia quæ poneret, quæ postea à pauperibus auferebantur, hanc Hecates cœnam dicebat. Suidæ et Athen. li. 7. Athenienses autē et theatra et cōsuetudines et ceteros cōuentus hominum lustrare solebāt adhibitis paru is et uilibus quibusdā hostijs. Vt Suidas tradit, cōuidentur hic al ludere.

enim feram. Sed quæ ad cæteros mandasti, ea illis renunciabo. **DIOG.** Missos igitur faciamus hos, quando tibi ita uidetur. Tu uero quibus antea dixi, ad eos sermones hos meos deferas.

PLVTO, SEV CONTRA MENIPPVM

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

CROESVS.

ON poterimus ferre, Pluto, Menippum hunc, canem, cohabitantem nobiscum. Quapropter aut illum hinc a motu alio loco colloca, aut nos hinc alio commigrabimus. **PLVT.** Quid autem uobis mali adeo facit, quando eodem modo mortuus est, ac uos? **CROE.** Postquam nos ploramus & ingemiscimus, illorum reminiscentes, quæ apud superos habuimus, utpote: Midas hic, auri, Sardanapalus autem multæ uoluptatis, Ego uero, thesaurorum, irridet, & cum conuicijs exprobrat ea nobis, mancipia & piacula nos uocitando. Interdum autem etiam cantando, conturbat ploratus nostros, & in summa, ualde nobis molestus est. **PLVT.** Quid hæc audio de te, Menippe? **MEN.** Vera Pluto. Odi enim ipsos, ignauia & perditia adeo cum sint, quibus non satis fuit, uixisse malè, sed etiam mortui, insuper cogitatione atque animo illis, quæ apud superos sunt, inhærent. Delector itaque ægrè ipsis faciendo. **PLVT.** Sed non decet. Dolent enim, non exiguis rebus priuati. **MEN.** Etiam tu deliras Pluto, qui gemitus istorum tuo quoque calculo approbas? **PLVT.** Haudquaquam, uerum nolim uos discordes ac seditiosos esse mutuo. **MENIP.** At uero, o pessimi Lydorum, Phrygum & Assyriorum, ita de me cognoscite, ut qui neque unquam desiturus sim. Nam quocumque abieritis hinc, eodem sequar, ægrè facièdo, cantando atque irridendo uos. **CROE.** An non hæc contumelia est? **MEN.** Non. sed illa contumelia erant, quæ uos facere solebatis; quando & adorari uos uolebatis, & hominibus liberis pro libidine abutebamini: neque tum mortis quicquam memores eratis. Proinde plorate nunc, omnibus illis despoliati. **CROE.** Multis certè, o Dijs, & magnis possessionibus. **MID.** Quanto equidem ipse auro? **SARD.** Quanta uero ego uoluptate? **MEN.** Rectè sanè. ita facite: lugete uos quidem, ego uero tritum illud: Nosce te ipsum identidem connectendo, uobis occinam. decet enim huiusmodi ploratus, si crebro illis accinatur.

MENIPPI, AMPILOCHI ET TROPHONII

ERASMO ROTERODAMO INTERP.

MENIPPVS.

OS nimirum Trophoni atque Amphiloche, quum sitis mortui, tamen haud scio quonam modo phanis estis donati, uatesque credimini, ac stulti mortales deos esse uos arbitratur. **TRO.** Quid? an nobis igitur imputandum, si per insciam illi de mortuis huiusmodi opinantur? **MEN.** Atqui non ista fuissent opinati, nisi uos, tum quum uiueretis, eiusmodi quædam portenta ostentassetis, tanquam futurorum fuissetis præscij, quasi prædicere potuissetis, si qui percontarentur. **TRO.** Menippe, non erit Amphilocheus hic, ipsi pro sese respondendum esse. Cæterum ego Heros sum, uaticinorque si quis ad me descenderit. At tu uideri nunquam omnino Lebadiam adijisse, neque enim aliqui ista non crederes.

MEN.

MEN. Quid ais? equidem nisi Lebadiam fuisset profectus, ac lintels amictus, offam ridiculè manu gestans, per angustum aditum in specum irrepsissem, nequaquam fieri potuisset, ut te defunctum esse cognoscerem perinde atque nos, solacj præstigiatura reliquos antecellere. Sed age per ipsam diuinandi artem, quid tandem est Heros? neque enim intelligo. TROPH. Est quiddam partim ex hominè, partim ex deo compositum. MEN. Nempe quòd neque sit homo, quemadmodum audio: neque deus, uerum pariter utrunque. Ergo dimidia illa tui, ac diuina pars, quòd nunc recessit? TROPH. Reddit oracula Menippe, in Boeotia. MEN. Haud intelligo quid dicas Trophoni, nisi quòd illud planè uideo, te totum esse mortuum.

MERCVRII ET CHARONTIS.

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

MERCVRIVS.

RATIONEM supputemus portitor, si uidetur, quantum mihi debeas iam, ne denuo aliquando de eo inter nos contendamus. CHA. Supputemus Mercuri, Satius enim est maturè id agere, deinde & minoris negocij. MER. Anchoram ut mandaras, comparauit tibi quinque drachmis. CHA. Caram, dicis. MER. At per Plutonem, quinque emi illam: & præ terea lorum, quo remum alligares, obulis duobus. CHAR. Pone quinque drachmas, & obulos duos. MER. Et pro refarciendo uelo quinque obulos, ego exolui. CHA. Etiam hos appone. MER. Et ceram, ad oblinendas nauigij rimas tibi emi: & clauos præterea, & funiculum, unde Hyperam fecisti, omnia hæc duabus drachmis. CHA. Rectè. laudo, hæc uili emisti. MERCVR. Hæc sunt, quæ tibi exposui: nisi siquid reliquum est, quod me fugit inter computandum. Quando autem hæc redditurum te promittis? CHA. Nunc quidem, Mercuri, non possum. Si uero pestis aliqua, aut bellum, cõfertos & frequentes huc demiserit aliquos, licebit mihi tum allucrari aliquid subtracto clam nonnihil ex portorio. MER. Proinde ego nunc sedebo, pessima quæque ut eueniant, precando, ut inde fructum aliquem capiam? CHA. Fieri aliter non potest, Mercuri. Nam pauci nunc, uides, ad nos descendunt. Pax enim est. MER. Satius est ita esse, etiam si ob hoc abs te prorogatur nobis debiti istius solutio. Verum enim uero prisca illi, Charon, nosti quales aduenire solebant, quàm fortes atque animosi omnes, cruore madidi, & uulneribus pleni plerique? Nunc autem aut ueneno aliquis à filio interfectus, aut ab uxore: aut præ nimia uoluptate, tumefacto uentre & cruribus adueniunt. Paliduli enim omnes, & ignaui, neque similes prioribus illis. Plurimi autem ipsorum etiam pecuniarum causa ueniunt, factis, ut uidetur, mutuo sibi insidijs. CHARON. Omnino enim expetibiles illæ sunt. MERCVR. Proinde neque ego uidear peccare grauius aliquid, si uel acerbius abs te exigam, ea quæ mihi debes.

*Hypera sunt
culi sunt, qui
bus antiqua
rum cornua
traduntur.
Vnde prouer-
bium: Omnia
Hypera, pedè
queris. Vide
Erasmum &
Suidam.*

PLV.

PLVTONIS ET MERCVRII

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

PLVTO.

ENEM ne nosti, istum ætate omnino confectum dico, Eucratem diuitem, cui liberi quidem nulli sunt, hereditatis autem captatores plus quam quinquaginta millia. MER. No ui. Sicyonium illum dicis. Sed quid postea? PLVT. Viuere illum quidem, Mercuri sine, ultra eos quinquaginta annos quos ætate peregit, alteris totidē accumulatis, si modo possibile sit, atq; etiam pluribus. Adulatores autem ipsius, Charinum adolescentem, & Damonem, & cæteros abripe huc ordine omnes. MER. Atqui absurdum hoc uideri queat. PLVT. Haudquaquam, imò iustissimum. Quam enim ob causam illi adeo optant illum mori? nisi quia pecuniam illius ambiunt, nulla propinquitate iuncti. Quod autem omnium sceleratissimum est, interea cum talia precantur, tamen observant & colunt manifestē utique illum. Ac quæ ægrotante illo, apud se consultant, nemo ignorat: attamen sacrificaturos sese promittunt, si conualescat denuo: & in summa, uaria quædam adulandi ratio illorum hominum est, Quamobrem ipse quidē immortalis sit, illi autem præ ipso abeant frustra hiantes. MER. Ridicula patientur, scelerati cum sint. Sed tamen & ille admodū scitē circumducit illos, & spe pascit inani, & in summa, semper morituro similis, multo ualidus magis est, quam quisquam iuuenis. Illi autem hæreditate inter se diuisa, pascuntur, uitam quamdam beatam secum ipsi animo præcipientes. PLVT. Proinde ipse exuta senectute, quemadmodum Iolaus ille, in iuuenem redeat. Illi autem in ipsa media spe, diuitijs illis, quasi per somnū spectatis, destituti, abeant iam huc, mali malè mortui. MER. Alias res cura, Pluto, iam enim accersam, tibi illos, alium super alio ordine, septem autem, opinor, sunt. PLVT. Deducas licet. Ille autem mittat singulos præ se, ex fene iterum in adolescentem conuersus.

TERPSIONIS ET PLVTONIS

P. VIRVNIO INTERP.

TERPSION.

VSTVM ne hoc est ò Pluto, me quidem ē uita obijisse triginta cum sim annorum: Tueritum uero senem septuagenarium, & ultrā, adhuc uiuere? PLV. Iustissimum quidem ò Terpsio. Nam & si ipse uiuit, certē ad nullius tamen mortem affectus est; tu uero omni tempore illius hæreditatem expectans, eum mori auidiſsimē cupiebas. TERP. Nonne opus fuerat, quum senex sit, nequeatq; decætero suis uti diuitijs locum dare iuuenibus? PLV. Nouas ò Terpsio statuis leges: quum ad uoluptatem diuitijs uti nequeat, ipsum ē uita decedere. Aliter autem & Parca & natura statuisse uidetur. TERP. Proinde hanc ob huiusce modi accuso ordinem, decebat enim has res successionē graduq; fieri, senē primo, deinde qui in ea ætate sequeretur mori. Haudquaquam autē exerceri, aut uiuere, qui senectute decrepitis esset, qui tres duntaxat dentes habeat, cui uix deseruiunt oculi, qui curuatus à quatuor famulis deducitur, deguttantes nares, lipposq; oculos habens, nihil deniq; uoluptatis degustans, haud aliter existens, quam animatum quoddam sepulchrum, ab ipsa iuuentute derisum. Et contrā mori opti-

optimos atq; robustissimos adolescentes. Nam hoc perinde esse uidetur, ac si flumina sursum deferantur. Aut saltem scire necesse foret, quando & senum quilibet obiturus esset, nequos, prout eis mos est, fallerent. Nunc uero illud accidit, quod prouerbio dici solet: Quadriga bouem sæpissimè ducit. PLV. Hæc quidē ō Terpsio, prudentius fiunt, quā tibi profectō uidentur. Verū & uos quid passi estis? quod rebus alienis gaudetis, & senibus, filijs orbatis, uosmet tātopere in adoptionem tradatis: quam obrem in derisum adducti, ab illis sepelimini, quod quidem plurimis fit periuicundum. Nam quanto uos magis mori illos peroptatis, tanto plus omnibus quā gratissimū est, si ante eos uos mori cōtingat. Etenim nouam quandam in medium adducitis artem, aniculas atq; decrepitos cū amatis: præsertim quidem, si liberis sint orbatī. qui uero liberos habent, illorū uobis non est cura. Atqui exijs quā amātur plurimi, minimè uestri ignari astus etiam si ipsis liberos esse cōtingat, illos odisse dissimulant, ut & ipsi habeāt amatores. Inde ijs in testamento exclusis, qui munera diutissime obtulerunt, liberi, sicuti profectō dignum est, omnem eorum substantiam consequuntur: at illi tristitia affecti, suāq; spe delusi, dentibus fremūt. TER. Omnia hæc uera sunt quæ de me & Tucrito autumas. Quantum enim meorum ille deuorauit, quum semper eum mori putarem. Ac quoties ad eum ingrediebar, gemēdo, & internum quiddam, perinde atq; ex ouo pullus aliquis immaturus, stridendo ægritudinē simulabat. Vnde quanto citius eum ad sepulchrum duci existimabā, tanto plus illi donorū mittebam, ut ne ij, qui amore concurrebant, muneribus me præclaris uincerent. Plerumq; etiam præ nimia sollicitudine insomnis iacebam, singula enumerans, ac unumquicq; disponens. Eaq; etiam causa interitus mihi fuit, curæ uidelicet & uigiliæ. Ille autem deglutito hoc illectamēto meo tanto, adstitit mihi, quando sepeliebar paulo ante, arridens. PLV. Eugē ō Tucrite, diutissime me uiuas, unā & diuitijs abundans, & huiuscemodi homines deridēs: neq; prius moriaris, quā hos blanditores cunctos præmittas. TER. Hoc quidē ō Pluto periuicundum mihi foret, si ante Tucritum Chariades uita decederet. PLVT. Boni animi sis ō Terpsio, & Phido etiā, & Melanthus, & omnes penitus ipsum præcedent, suis ipsorum curis confecti. Hæc ego summopere laudo, ō Tucrite diutissime uiuas.

ZENOPHANTAE ET CALLIDEMIDAE

ERASMO ROTERODAMO INTERP.

ZENOPHANTES.

Tu Callidemides, quo pacto interisti? Nam ipse quem ad modum Dinia parasitus quum essem, immodica ingurgitatione præfocatus fuerim, nosti, aderas enim morienti. CAL. Aderam Zenophantes. Porro mihi nouum quiddā atq; inopinatum accidit. Nam tibi quoq; notus est Proædorus ille senex. ZEN. Orbem illum dicis, ac diuitē, apud quem te assidue uersari conspieiebam? CAL. Illum semper captabam, colebamq; id mihi pollicens fore, ut meo bono quamprimum moretur. Verum quum ea res in longum proferretur, sene uidelicet, uel ultra Tithonios annos uiuente, compendiarīam quandam excogitauī uiam, qua ad hæreditatem peruenirem. Siquidem empto ueneno, pocillatori persuaseram, ut simulatq; Proædorus potum posceret, bibebat autem prolixius, præsentius in calicem inijceret, haberetq; in promptu, porrecturus illi. Quod si fecisset, iureiurando confirmabam, me illum manumissurum. ZENO. Quid igitur accidit? nam inopinatum quiddam narraturus mihi uideris. CAL. Vbi iam loci uenissemus, puer duobus paratis poculis, altero Proædoro cui ue

G

nenumerat additum, altero mihi, nescio quo modo errans, mihi uenenti, Pto-
doro porrexit innoxium. Mox ille quidem bibit, at ego protinus humi porre-
ctus stratus sum, supposititium uidelicet illius loco funus. Quid hoc? Rides
Zenophanta? Atqui non conuenit amicali illudere. ZEN. Rideo profecto,
nam eleganter ac lepidè tibi hæc reseuenit. Porro senex ille, quid interim? CAL.
Primum ad casum subitū atque inexpectatum sanè cōturbatus est. Deinde simul
atque intellexit, id quod acciderat, puta pocillatoris errore factum, risit & ipse.
ZEN. Rectè sanè. Tametsi non oportuit ad compendium illud diuertere, si qui-
dem uenisset tibi populari, uulgataque uia, tutius certiusque, etiam si paulò serius.

CNEMONIS ET DAMIPPI

ERASMO ROTERODAMO INTERP.

CNEMON.

OC illud est quod uulgo diei consuevit: Hinnulus leonem.
DAM. Quid isthuc est, quod tecum stomachare Cnemon?
CNE. Quid stomacher rogas? Equidem hæredem reliqui
quendam præter animi sententiam, uidelicet astu delusus
miser, ijs quos maximè mea cupiebam habere, præteritis.
DAM. Sed isthuc quinam euenit? CNE. Hermolaum nobis
lem illum diuitem, quum orbus esset, imminente morte ca-
prabam, assidens atque inserviens. Neque ille grauati officii
um meū admittebat. At interim illud quoque mihi uisum est scitum, consultūque,
ut testamentum proferrem ac publicarem, quo illum rerum mearū in solidum
hæredem institueram, nimirum ut ille uicissim idem faceret, meo prouocatus
exemplo. DAM. At quid tandem ille? CNE. Quid ille suo in testamento scri-
pserit, id quidem ignoro. Cæterum ego repente atque insperato è uita decessi, te-
cti ruina oppressus. Et nunc Hermolaus mea possidet, lupi cuiuspiam in morè
ipso hamo cum esca pariter auulso. DAM. Imò non escam modo cum hamo,
quin etiam te quoque piscatorem simul abstulit. Itaque technam istam, in tuum ipsi-
us caput struxeras. CNE. Sic apparet, idque adeo deploro.

SIMYLI ET POLYSTRATI

ERASMO ROTERODAMO INTERP.

SIMYLVS.

ENISTI tandem & tu Polystrate ad nos, quum annos ui-
xeris haud multò pauciores centum, opinor. POL. Nona-
ginta octo Simyle. SIM. Sed quinam triginta istos annos e-
gisti, quibus mihi fueras superstes. Nam ipse perij te ferme
septuagenario. POL. Quam suauissimè profectò, etiam si
hoc mirum tibi uidebitur. SIM. Mirum uero, si quidem ti-
bi primum seni, deinde inualido, postremo etiā orbo quic-
quam poterat esse in uita suaue? POL. Principio nihil erat
quod non possem, præterea pueri formosi complures aderant, tum mulieres ni-
tidissimæ, unguenta, uinū mirè fragrans, postremo mensæ uel Siculis illis lau-
tiores. SIM. Noua narras, nam ego te planè fordidum ac paruissimū esse sciebam.
POL. Atqui uir præclare, ex alienis arcibus opes mihi subscatebāt. Tum diluculo
protinus quā plurimi mortales ad fores meas uentitabāt, simulque ex omni re-
genere, quæ terrarū ubiuis pulcherrimæ reperiuntur, munera deportabantur,

SIM. Num me defuncto regnum gessisti? POL. Minimè, uerum amantes habebam innumeros. SIM. Non possum non ridere: tū ne amantes, tantus natu quū es, uixq; tibi dentes superessent quatuor? POL. Habebam per Iouem equidē optimates ciuitatis: quumq; essem tum senex, tum caluus, sicuti uides, præterea lippiens etiam, ac senio cæcutiens: postremo naribus muccosis, tamen cupidissimè mihi inseruiebant, adeo ut is felix uideretur, quemcūq; uel aspexissem modo. SIM. Num tu quoq; quemadmodum Phaon ille, Venerem aliquam è Chio transuexisti, ut ob id optanti tibi illa dederit rursus ad iuuentam redire, ac de nouo formosum atq; amabilem fieri? POL. Haudquaquam, quin magis quā talis essem, qualem dixi, tamen supra modum adamabar. SIM. Aenigmata narras. POL. Atqui notissimus est hic amor, quum uulgo sit frequēs, nempe erga senes orbos ac diuites. SIM. Nunc tua forma unde tibi profecta fuerit intelligo uir egregie, nimirum ab aurea illa Venere. POL. Veruntamen non parum multas commoditates ab amantibus tuli, Simyle, propemodum etiam adoratus ab illis. Porro sæpius etiam quasi procax illis illudebam, excludens interdum nonnullos eorum: interim illi inter sese decertabant, & in ambiendis primis apud me partibus, alium alius antecire nitebatur. SIM. Sed age, de facultatibus tuis quid tandem statueras? POL. Palam quidem affirmabam, me unumquemq; illorum relicturum hæredem: idq; illi quum crederent futurum, certatim se quisque obsequentiorem atq; adulantē præbebat. Cæterum alteras illas ueras tabulas, quas apud me seruaueram, reliqui, in quibus omnes illos plorare iussi. SIM. At postremæ illæ tabulæ quem pronuntiabant hæredem? num è cognatis quempiam? POL. Non per Iouem, imò nouitium quendam ex formosis illis adolescentulis, natione Phrygem. SIM. Quot annos natum Polystrate? POL. Viginti fermè. SIM. Iam intelligo quibus obsequijs ille te demeruerit. POL. At tamen multò illis dignior qui scriberetur hæres, etiam si Barbarus erat ac perditus, quem iam ipsi etiam optimates colunt captantq;. Is igitur mihi extitit hæres, iamq; inter patricios numeratur, sub falso mento, barbaroq; cultu ac lingua quin eum Codro generosorem, Nireo formosorem, Vlysse prudentiorem esse prædicant. SIM. Non laboro, uel totius Græciæ sit imperator, si libet, modo ne illi potiantur hæreditate.

CHARONTIS ET MERCVRII.

MARTINO BOLERO INTERP.

INTERLOCVTORES. Charon, Mercurius, Mortui, Menippus, Charmoleus, Lampichus, Damasias, Philosophus, Rhetor.

CHARON.

VDITE quo loco sint res nostræ. Equidem parua est nobis, quemadmodū uidetis, & cariosa nauicula, & quæ undique perfluit: quòd si in alteram partem se inclinarit, planè submersa peribit, atq; uestrum tam multi simul confluent, & singuli plurimas sarcinas adferunt. Quòd si cum his nauiculā conscenderitis, uereor ne postea uos facti poeniteat, maximè uero eos, qui nandi sunt imperiti. MORT. Quid igitur faciendum erit, ut sine periculo nauigemus?

CHAR. Ego uobis dicam: nudos uos ingredi oportet, atq; ista omnia quæ superflua sunt, in littore relinquere. Nam sic etiam uix capiet uos nauicula. Tibi uero Mercuri deinceps curæ erit, neminem ex illis recipere, nisi nudus sit, & suppellectilem abiecerit. Itaq; ad ipsas scalas te statuas, ipsosq; cognoscere, & suscipito, nudosq; ingredi cogito. MER. Rectè dicis, atq; sic faciemus. Quis est ille

primus? MENIP. Ego Menippus sum. Ecce autem peram & baculum in paludē
 abieci: uerum rectē feci, qui pallium non acceperim. MER. Ingredere o Menip
 pe uir optime, primumq; apud gubernatorem nauis, locum accipe, in ipsa sum-
 mitate, quo omnes possis intueri. Verum quis ille formosus est? CHAR. Char-
 moleus sum Megarensis ille amator, cui osculum unum duobus talentis con-
 stitit. MER. Exue igitur istam pulchritudinem, & labia unā cum osculis, istam
 etiam densam comam, & genarum ruborem, adeoq; totam cutem. Benē se res
 habet, expeditus es, ingredere nunc. Quis uero ille est purpuratus & diadema-
 te præcinctus, grauitatem quandam præ se ferens? Quis es tu? LAMP. Lampi-
 chus sum Gelorum tyrannus. MERC. Quid igitur cum tot sarcinis uenisti?
 LAMP. Anne nudum aduentare conueniebat tyrannum? MERC. Nequaquam
 tyrannum, sed mortuum, itaque depone ista. LAMP. Ecce abieci diuicias. MER.
 Sed superbiam o Lampiche & fastum etiam abijce, nam ista si in nauiculam co-
 incidant, uehementer grattabunt eam. LAMP. Igitur sine ut diadema habeam
 saltem & stragulum. MERC. Nequaquam, imo & hæc relinquito. LAMP. Sit
 ita. Quid præterea uis? Nam omnia, ut uides, abieci. MERC. Crudelitatem
 etiam, & amentiam, & uiolentiam, & iracundiam, atque his similia depone.
 LAMP. Ecce nudus sum. MERC. Ingredere nunc. Tu uero pinguis admodum
 & carnosus quis es? DAMA. Damastias ego sum athleta. MERC. Certē, uide-
 ris ille esse, scio enim te sæpe in palestris à me uisum. DAMA. Ita est o Mercuri,
 uerum accipe me, nudum existentem. MER. Nequaquam o bone uir, nudus es
 tanta carne circumdatus: itaque exue eam. Nam si uel alterum tantum pedem
 in nauem posueris, submerges eam. Sed & coronas istas & præconia abijcito.
 DAMA. En planē nudus sum, ut uides, & simili cum alijs mortuis statura. MER.
 Sic præstat leuem esse, itaque incende iam. Et tu o Crato diuitias abijce, præ-
 terea molliciem & delicias, neque feras tecum Epitaphia, neque maiorum tuo-
 rum dignitates. Relinque etiam genus, & gloriam. Item ciuitatum de quib-
 us scilicet benē meritus es, publica præconia, statuarum inscriptiones. & dā-
 cas, ne tibi magnum sepulchrum construant, nam & hæc grauant, si in memo-
 riam reuocentur. CRATO. Inuius certē, sed tamen abijciam, quid enim faci-
 am? MERC. Papæ, Quid tibi uis armatus? aut quid istud trophæum tecum
 circumfers? CRAT. Quia uici, Mercuri, & res præclaras gessi, propterea ci-
 uitas hoc me honore adfecit. MERC. Relinque trophæum in terra, apud infe-
 ros enim pax est, neque ullis armis opus est. Verum quis ille est, ipso habitu
 grauitatem quandam præ se ferens? elatus, & contractis supercilijis, propter
 curas, longa barba, quis est ipse? MENIP. Philosophus quidam est o Mercuri,
 imo præstigiorum & nugarum plenus. Itaque & hunc exue, uidebis enim
 multa, eaq; ridicula, sub palliolo occulta esse. MERC. Deponet tu hunc habitum
 primum, deinde hæc quoque omnia. O Iupiter, quantam ille arrogantiam, quan-
 tam inscitiam, & quantum contentionum, & inanis gloriæ, quantum quæsti-
 onum dubiarum, quantum spinosarum disputationum, & cogitationum per-
 plexarum, circumfert? imo quā multos uanos labores, & deliramenta non
 pauca, quantas item nugas, & quantam curiositatem. Sed per Iouem, aurum
 etiam hoc, & uoluptatem, & impudentiam, iracundiam, delicias & molliciē se-
 cum habet: neq; enim latent me ista, etiam si studiose celas. Verum abijce men-
 dacia etiam & superbiam, & opinionem illam, quia existimas te omnibus reli-
 quis præstantiorē esse. Nam si cū rebus omnibus ingrediaris, quæ quinquerem-
 miste acciperet? PHILO. Depono igitur ea, quandoquidem sic iubes. MEN. Sed
 & barbā hanc deponat Mercuri, grauē equidē & hirsutam, ut uides, capilli
 sunt trium minarū ad minus. PHIL. Sed quis abradet? MER. Menippus ille,
 securim accipiens, quibus nautes fabricantur, eam refecabit: utetur autem scalis
 naualibus, quibus superposita barba, refecetur. MEN. Nequaquam Mercuri,
 sed

sed de qua ferram, hoc enim erit magis ridiculum. MER. Sufficiet bipennis. MEN. Euge, Humanior nunc ad pares, deposito hircino foetore: uis ne ut parum etiam de supercilijis auferam? MER. Maxime. Nam has super frontem etiam attollit, neque scio quò seipsum extendat. Quid hoc rei est? Etiam ploras scelestes? & mortem times? ingredi igitur. MEN. Vnum quiddam adhuc grauissimū gestat sub alis. MER. Quid Menippe? MEN. Adulationem Mercuri, quæ illi, dum uisueret, multum profuit. PHILO. Igitur & tu Menippe, tuam abijce libertatem, & loquendi audaciam, læticiam, animi magnitudinem & risum. An tu solus alios omnes ridebis? MER. Nequaquam, sed retine ista, leuia enim sunt & planè facilia portatu, & ad nauigandum profunt. Tu uero Rhetor, abijce istā tantam uerborum contradictionem & antitheses, & similitudines, item periodos & Barbarismos, atque alia sermonis pondera. RHETOR. En abijcio. MERC. Bene se habent res. Itaque solve funem, attollamus scalas, attrahatur anchora, expande uelum, tuque nauta clauum dirige, Simus hilares. Quid ploratis o uos amentes? præsertim tu Philosophe, qui paulo antè tua barba spoliatus es. PHILO. Quia existimabam immortalem esse animam. MEN. Mentitur, nam alia sunt, quæ uidentur eum mœrore adficere. MER. Qualia? MEN. Quia non amplius tam opiparas coenas habebit, neque noctu exiens, clam omnibus circumuoluto palliolo capiti, ordine omnia accedet scorta, nec mane deceptis adulescentibus sua sapientia, pecuniam accipiet, hæc sunt quæ illi dolent. PHILO. An uis molestum non est, Menippe, quòd mortuus es? MEN. Quomodo posset esse molestum mihi, qui ad mortem festinaui, nemine uocante. Verum nonne clamor quidam interim dum nos confabulamur, exauditus est? ueluti quorundam in terra uociferantium. MER. Certè Menippe, uerum non uno tantum loco exauditur clamor, sed quidam in unum cœrum conuenientes, cum uoluptate derident mortuum Lampichum, & illius uxorem mulieres circumstrepunt, atque illius pueri nuper admodum geniti, multis lapidibus à pueris obruuntur. Quidam Diophantum Rhetorem laudant, in Sicyone funebres orationes recitantem, de hoc Cratone. Et per Iouem Damasia mater ululans, lamentationem inceperat unā cum mulieribus pro Damasia. Te uero, Menippe, nemo est qui deplorat, & solus iaces tranquillius. MEN. Nequaquam, nam haud ita multo post, audies canes miserabiliter latrantes propter me, & coruos alas concutientes, quando ad sepeliendum me conuenient. MERC. Fortis es, Menippe. Sed quia iam transfretauimus, abite uos rectè per hanc uiam ad forum iudiciale. Ego uero & nauta alios transuectabimus. MEN. Feliciter nauigate o Mercuri, nos quoque progrediemur. Verum quid præterea de uobis futurum est? Iudicium de uobis ferre oportebit, & quidem aiunt poenas esse graues, rotas, aquilas, & lapides, uniuscuiusque autem uita examinabitur.

CRATETIS ET DIOGENIS

ERASMO ROTERODAMO INTERP.

CRATES.

MERICHV M diuitem, nouerasne Diogenes? illum, inquit, supra modum diuitem, illum Corintho profectum, cui tot erant naues onustæ mercibus, cuius consobrinus Aristæas quum ipse quoque diues esset, Homericum illud in ore solebat habere:

Aut me confice tu, aut ego tete. DIOG. Cuius rei gratia sese captabant inuicem Crates. CRAT. Hære ditatis causa, quum essent æquales, uterque alter captabat.

L V C I A N I

Iamq; testamenta publicauerant ambo, in quibus Mœrichus (si prior moreretur) Aristeam omnium rerum suarum dominum relinquebat, Mœrichum uicissim Aristeas, siquidem ipse prior ē uita decederet. Hęc igitur quum essent in tabulis scripta illi inter sese captabant, & alter alterum adulationibus obsequiisq; superare contendebat. Porro diuini, haud scio utrum ex astris id quod futurum sit coniectantes, an somnijs, quemadmodum Chaldæi faciunt: quin & Pythius ipse, nunc Aristeam uictorem fore pronuntiabat, nunc Mœrichū, ac trutinā quidem interim ad hunc, interim ad illum propendebat. DIOG. Quid igitur tandem euenit? nam audire est operæ precium, Crates. CRAT. Eodem die mortui sunt ambo: cæterum hæreditates ad Eunomium ac Thrasyclem deueniunt, quorum uterq; cognatus illis erat: atqui de his nihil prædixerant diuini futurum, ut tale quippiam accideret. Etenim quum Sicyone Círrham uersus nauigarent, medio in cursu, obliquo orto lapyge, euersa nauis perierunt. DIOG. Recte factum: at nos quum essemus in uita, nihil eiusmodi alter de altero cogitabamus. Neq; enim ego unquam optabam ut moreretur Antisthenes, quo nimirum baculus illius ad me rediret hæredem (habebat autem egregiè ualidū, quem ipse sibi parauerat oleaginū.) neq; tu Crates opinor, desiderabas, ut me mortuo, in possessionum mearum successionem uenires, puta dolij ac peræ, in qua quidem lupini choenices inerant duæ. CRAT. Neq; enim mihi quicquam istis rebus erat opus, imò ne tibi quidem Diogenes: siquidem quæ ad rem pertinebant, quæq; tu Antistheni succedens accepisti, deinde ego succedens tibi, eam nimirum multò sunt poriora, multoq; splendidiora, quàm uel Persarum imperium. DIOG. Quænam sunt ista quæ dicis? CRA. Sapientiam, inquam, frugalitatem, ueritatem dicendi, uiuendiq; libertatem. DIOG. Per Iouem meminī me in istiusmodi opum hæreditatem Antistheni successisse, tibiq; eas longè etiam maiores reliquisse. CRA. Verum reliqui mortales hoc possessionū genus aspernabantur, neq; quisquam nos ob spem potiundæ hæreditatis obsequijs captabat, sed ad aurum omneis intendebant oculos. DIOG. Nec iniuria: neque enim habebant, quo facultates eiusmodi à nobis traditas acciperent: quippe rimosissimam, uiciatissimāq; delicijs, non aliter quàm uasa carie putria. Quo fit, ut si quando quis in illos infundat uel sapientiam, uel libertatem, uel ueritatem, effluat illico perstilletq; fundo quod immissum est continere non ualēte. Cuiusmodi quiddam & Danaï filii abus aiunt accidere, dum in dolum pertusum haustam aquam important: at isdem aurum dentibus & unguibus, omniq; ui seruabant. CRA. Proinde nos hic quoq; nostras possidebimus opes: illi simulatq; huc uenerint, obulum duntaxat secum ferent, ac ne hunc quidem ulterius quàm ad portitorem.

L V C I A N I S C I P I O

P. VIRVNIO INTERP.

INTERLOCVTORES. ALEXANDER, HANNIBAL, MINOS, S C I P I O,

ALEXANDER.

LIBYCE, me decet præponi, melior equidem sum. HAN. Imò uero me. ALEX. Iudicet ergo Minos, qui semper iustissimus iudex est habitus. MIN. Quis es tu? ALEX. Hic est Hannibal Carthaginienſis: ego autem Alexander Philippi regis filius. MIN. Per Iouem utriq; gloriosi. Sed quid uobis altercatio est? ALEX. De præstantia: dicit enim is sese meliorem quàm ego ducem exercitus fuiſſe: ego uero quemadmodum omnes ſciunt, nō hoc ſolum ſed omnibus ferme qui ante meam ætatem fuere, in re militari præſtantiorem me eſſe aſſermo,

Sermo. MIN. Dicit ergo uterque uicissim prouersum: tu uero ò Libyce prius loquaris. **HAN.** Vnum hoc me iuuat, quòd & hic sermonem græcum didicerim, ut neq; etiam hac in re Alexander me superet. Porro illos maxime laudis dignos puto, qui quum parui à principio fuere, propria uirtute ad magnam gloriam euasere: potentesq; per se ipsi facti, & principatu digni habiti. Ego igitur cum paucis quibusdam Hispaniam primò inuadens, quum subcòsul essem, fratri ad dictus, maximis rebus idoneus atq; optimus iudicatus. Ibi tñ Celtiberos cepi, atq; Gallos ipsos deuici. Et quum magnos montes transmigrassem, omnem Eridanum transcurri, multasq; ciuitates euertere, et planè Iuliam subiugauit, & usq; ad suburbia Romæ grassatus sum, totq; uno die Romanos occidi, ut eorū annulos modis mēsurari oportuerit, & ex cadaueribus pōres hūminibus fecerim. Atq; hæc omnia peregi nec Ammonis dictus filius, neq; deū in se fingens, aut matris insomnia narrans: sed me hominem fatebar, pugnabamq; cōtra duces magna prudentia, contra milites magna audacia atq; fortitudine præditos. Non aduersus Medos, aut Armenos, qui anteq; quispiam sequatur, fugiunt, & facile cuius uis audenti uictoriam tradunt. Alexander uero regni patris successor, & id fortuna quodā impetu amplauit. Qui quum deuicto misero illo Dario, apud Issum & Arbēlas uictoriam cepit, antiquam ex patre consuetudinem omittens, adorari sese uoluit, seseq; ad Medorū delicias inuitari libenter tulit: atq; in conuiuijs amicos interemit, interficientibusq; auxilium tulit. Ego autem patriæ dominatus sum, quæ quum me reuocaret, hostiū magna classe aduersus Libyam nauigante, parui: continuoq; me hominē priuatum dedi, & damnatus æquo animo rem tuli. Atq; hæc egi barbarus cū essem, omnisq; Græcorū disciplinæ expertus, & neq; Homerum, ut hic, edidici, neq; Aristotele sophista magistro eruditus fui, sed solum mea natura optima sum usus. Hæc sunt quibus me meliorē Alexandro esse puto. Si uero ea causa mihi hic præferendus est, quòd caput diademate ornauerit, id decorum forsitan apud Macedones est: non tamen ob id præstantior hic uideri debet generoso duce, & uiro, qui mentis sententia magis quàm fortuna est usus. **MIN.** Hic certè orationem neq; ingenerosam, neq; ut Libicum decebat, dixit: tu uero Alexander, quid ad hæc inquis? **ALEX.** Oportet quidem ò Mīnos, hominē adeo temerario nihil respondere. Sola enim te fama satis edocere potest, qualis ego rex, qualis hic latrō habitus fuerit. Aduerte tamē, an parum ipsum superauerim, qui cū adolescens adhuc essem rē aggressus, regnum obtinui, & de patris mei interemptoribus supplicium sumpsi. At quum Thebas subuertissem, toti Græciæ terror fui, ab ea dux electus. Neq; dignum putauit, Macedonum regno me contentum esse, quòd pater reliquerat, sed totū terrarum orbem sitiuit: durumq; putans, nisi rex omnium dominus essem, paucos quosdam mecum agens, in Asiam exercitū traduxi, & apud Granicum magna pugna uici: Lydiam, Ioniam, & Phrygiā cepi. Et tandē quæcunq; transieram subiugans, ueni ad Issum, ubi Darius me expectabat, infinitos exercitus secum agens. Post hæc ò Mīnos, uos ipsi scitis, quot ad uos uno die mortuos miserim. Dicit enim Charon, tunc sibi scaphā non suffecisse: sed ratibus compositis, illorū plerosq; se transportasse: atq; hæc confeci me ipsum periculis opponēs & in pugna uulnerari non timens. Et ut quæ apud Tyrū & Arbēlas gesta sunt omittam, usq; ad Indos ueni, atq; Oceanum mei regni terminum feci, & illorū hominum elephantes cepi, ac Porum captiuum abduxi. Scythas uero homines certè non spernendos, Tanaim transiens, magna equitū pugna uici, ac amicos meos remuneravi, inimicos autē ultus sum. Si uero Deus hominibus uidebatur, parcendum illis erat. Nam rerum magnitudine ut tale aliquid de me crederēt, inducti sunt: tandem mors me regem occupauit. Hic autem Hannibal apud Prusiam Bithyniæ exulauit, ut crudelissimo & pessimo homini conueniens erat. Nam quo pacto Italos uicit, omitto dicere: nam nō uirtute, sed malicia atq;

perfidia & dolis id peregit: nunquam autem alicuius claritudinis aut iustitiae
 mor. Sed quoniam, quod delitiose uixerim, uituperauit, oblitus mihi uidetur
 eorum, quæ apud Capuam admiserit. Ibi enim mulieribus deditus fuit, & uolu-
 ptatibus uir iste mirabilis, belli gerendi occasiones prodidit. Ego uero nisi ea
 quæ sub occidente sunt, parua quidem putans, uersus Orientem me impulissem,
 quidnam adeo magni perfecissem? Qui Italiam absque sanguine capere, ac Liby-
 am, omnemque eam oram usque ad Gades, sub potestatem redigere facile potuis-
 sem? Sed hæc ego tanta contentione digna non putaui, præsertim iam antea il-
 lis percussis, ac dominum me agnoscentibus. Dixi. Tu uero, Minos, iudica.
 Nam & hæc est multis protulisse, satis est. SCIP. Non, nisi me quoque prius audie-
 as o Minos. MI. Quis tu uir optime es? aut unde? quod hisce clavis ducibus te
 conferre audes? SCI. Scipio Romanus, qui Carthaginem deleui, & Afros mul-
 „ tis magnis præliis deuici. MI. Audiendus quippe es. SCI. Ego, o Minos, hæc
 „ non dicam, quod præferri uelim. Nunquam enim huiusce generis honoris audi-
 „ dus fui, sed semper esse, quam uideri malui: nec ut, quod isti utriusque fecerunt, in
 „ me laudando alios uituperem. Iam puero mihi omne uitium displicuit, & bo-
 „ nis artibus à primis annis deditus, humanitati quoque inseruiens, scire solum turpe pu-
 „ tabam: sed opere semper perficere quicquid magnificum à maioribus natum, aut
 „ literis didicissem, conatus sum. Ita adolescens uixi, ut maxima patriæ spes fue-
 „ rim. Quæ illam frustrata non est. Nam quum Senatus maximo timore, an es-
 „ set patria relinquenda, consultaret: uix iuuenis (quæ ei ætati non liceret) in me-
 „ dios senes profili, & stricto ense, hostem me habiturum profiteor eum, qui de-
 „ ferendæ patriæ sententiam protulisset. Quare uix quartum & uigesimum an-
 „ num agens, dux electus, non cum magno exercitu uersus Carthaginem iui: at-
 „ que Hannibalem secutus uici, eum quoque in turpem fugam conuersti. Et de-
 „ uicta Carthagine non rei felicitate elatus sum: eundem me amici, eundem me
 „ patria post uictoriam habuit. Diuites uero in bonis amicis esse putaui, non in
 „ auro. Nam per quatuor & quinquaginta annos, quibus uixi, nihil unquam emi,
 „ aut uendidi. Ex foro quoque nunquam diuertissem, nisi quempiam mihi aliquo
 „ modo amicum fecissem: & ut mercatoribus pecunias lucrari studium est, ita mi-
 „ hi ut adipiscerer homines, omni metallo præstantiores, cura erat. Quibus qua-
 „ lis fuerim, T. Liuius, cæteri quoque historici testari possunt. Ac ex Carthagine reuer-
 „ sus triumphum egi, censor quoque factus sum. Aegyptum, Syriam, Græciam percur-
 „ ri. Iterum quoque absens consul electus, bellum maximum confeci, & Numantiam
 „ euersti, atque alia egi. Nunquam me quis aut in prosperis eleuantem fortunam, aut
 „ in aduersis opprimentem uidit: quin tanta animi liberalitate usus sum, ut quæ
 „ grandis dominus esse potuerim, quatuor & uiginti solum libras argenti relinque-
 „ rim. Illud non tacebo scilicet, me nunquam iniustum aut crudelē fuisse, aut ali-
 „ cuius generis uoluptate corruptum. Et hæc uti insipiens dixi, non ea ratione,
 „ quod præferri uelim retuli, sed graue erat non monstrare, ut est, Romanos om-
 „ ni genere uirtutis cæteras gentes superasse. Itaque ut uiuus pro patria pugna-
 „ ui, patriæ quoque pietatem mihi & rebus cæteris prætuli, sic nunc apud te o Minos
 „ pro patria hæc dicta sunt. MIN. Per Iouem, o Scipio, & recte, & uti Romanum
 „ decet locutus es. Itaque quum disciplina militari, rebus quoque bellicis hisce æqualem,
 „ aut te præstantiorem discamus, te præferendum censeo: & Alexander secun-
 „ dus sit, & tertius Hannibal, nec hic quidem spernendus est.

*Hæc omnia (quæ signaui) in Græcis exemplis non habentur, sed à Virunio, uel quisquis alius hic fuit, affi-
 sta uidentur. Nam statim post editum Scipionis nomen ac titulum, in Græcis exemplis, ita sequitur:*

MI. Quid igitur & tu dicis? SCIP. Alexandro quidem minorem esse me, Hanni-
 bale autem præstantiorem, ut qui ipsum persecutus fuerim, & ad turpem fugam
 compulerim. Quomodo igitur non impudens iste uideatur, qui cum Alexan-
 dro

drò sese comparèt, cui ne ipse quidem Scipio, qui istum deuici, cōparare me au-
sim. MIN. Per Iouem æqua dicis, Scipio: quapropter primus quidem iudicetur
Alexander, deinde post illum tu, atq̃ tum, si placet, tertius hīc Hannibal, quip-
pe qui nec ipse contemnendus existat.

DIOGENIS ET ALEXANDRI.

ERASMO ROTERODAMO INTERP.

DIOGENES.

VID hoc rei Alexander, ita ne defunctus es tu quoque, per
inde atque nos omnes? ALEX. Vides nimirum Dioge-
nes: tametsi mirandum non est, si homo cum fuerim, de-
functus sim. DIOG. Num ergo Iupiter ille Hammon men-
tiebatur, quum te suum esse filium diceret, an uero tu Phi-
lippo patre prognatus eras? ALEX. Haud dubiè Philip-
po, neque enim obijsssem, si Hammone parète fuissem pro-
genitus. DIOG. Atqui de Olympiade, etiā consimilia quæ-
dam ferebantur, puta draconem quendam cum ea fuisse congressum, uisumq̃
in cubiculo, ex eo grauidam peperisse te: porrò Philippum errare, falliq̃, qui se
tuum patrem esse crederet. ALEX. Inaudieram quidem & ipse ista, quemad-
modum tu. at nunc uideo, neque matrem, neque Hammonios illos uates, san-
quicquam aut uerè dixisse. DIOG. Attamen istud illorum mēdaciū, Alexan-
der, ad res gerendas haudquaquā tibi fuit inutile, propterea quòd uulgus te ue-
rebatur, metuebatq̃, quum deum esse crederet. Sed dic mihi, cutinam tam in-
gens illud imperiū moriens reliquisti? ALEX. Id equidem ignoro Dioge-
nes: celerius enim ē uita submouebar, quā ut esset ocium de illo quicquam sta-
tuendi, præter id unū, quòd moriens Perdiccæ anulum tradidi. Sed age, quid
rides Diogenes? DIOG. Quid nī rideam? an non meministi quid Græci fece-
rint, quum nuper tibi arrepto imperio adularentur, principemq̃ ac ducem ad-
uersus Barbaros deligerent? nonnulli uerò in duodecim deorum numerum
referrent, ac phana constituerent: denique sacra facerent tanquam Draconis
filio? Sed illud mihi dicito, ubi te sepelierunt Macedones? ALEX. Etiamdū
in Babylone iaceo tertiū iam diem: porrò Ptolemæus ille satelles meus, si quan-
do detur ocium ab his rerum tumultibus, qui nunc instant, pollicetur in Aegy-
ptum deportaturum me, atq̃ inibi sepulturum, quo uidelicet unus fiam ex dijs
Aegyptijs. DIOG. Non possum non ridere Alexander, qui quidem te uideant
etiā apud inferos desipientem, sperantemq̃ fore, ut aliquando uel Anubis fi-
as, uel Osiris. Quin tu spes istas omittis ò diuinissime, neque enim fas est reuer-
ti quenquam, qui semel paludem transmiserit, atque intra specus hiatum de-
scenderit, propterea quòd neque indiligens est Aeacus, neque contemnendus
Cerberus. Verum illud abs te discere peruelim, quo feras animo quoties in
mentem redit, quanta felicitate apud superos relicta, huc sis profectus, puta cor-
poris custodibus, satellitibus, ducibus, tum aurī tanta ui, ad hoc populis qui te
adorabant: præterea Babylone, Bactris, immanibus illis beluis, dignitate,
gloria: deinde quòd eminebas conspicuus, dum uectareris, dum amiculo can-
dido caput haberes reuinctum, dum purpura circumamictus esses? nunquid
hæc te discruciant, quoties recursant animo? Quid lachrymas stulte? an non
id te sapiens ille docuit Aristoteles, ne res eas quæ à fortuna proficiſcantur,
stabiles, ac firmas existimares? ALEXANDER. Sapiens ille, quum sit as-
sentatorum omnium perditissimus? Sine me solum Aristotelis facta scire,
quā multa à me petierit, quæ mihi scripserit: deinde quemadmodum abusus
sic

fit mea illa ambitione, qua cupiebam eruditione cæteris præstare, quam mihi palparetur interim, ac prædicaret me, nunc ob formam tanquã & ipsa summi boni pars quædam esset, nunc ob res gestas atq; opes: nam has quoq; in bonorum numero collocandas esse censebat, ne sibi uitio uerteretur, quod eas acciperet. Planè præstigijs uir ille quidem erat, ac fraudulentus ò Diogenes: quam illud fructus scilicet ex illius sapientia fero, quod nunc petinde quasi summi de bonis excrucior, ob ista quæ tu paulo antè cõmemorasti. DIOG. At scin' quid facies? ostendam tibi molestiæ istius remedium. Quandoquidem in his locis ueratrum non prouenit, fac ut Lethei fluminis aquam auidis faucibus atrahens bibas, iterumq; ac sapius bibas: atq; eo pacto desines de bonis Aristotelicis discruciarì. Verum enim Cletum etiam illũ & Calisthenẽ uideo, eumq; his alios cõplureis raptim huc sese ferentes, quo te discerpant, pœnasq; sumant ob ea quæ quondam in illos commisisti. Quare fac in alteram hanc ripam te cõferas, & crebrius, ut dixi, bibas.

ALEXANDRI ET PHILIPPI

OTTOMARO LVSCINIO INTERPRETE.

PHILIPPVS.

NON igitur inficiaberis Alexander ex me progenerum te esse filium, nam ad Iouem Hammonem genus paternum referens mortem non obijsses. ALEX. Neq; uero nescius eram pater, Philippi Amynti me esse filium: sed quia ad res gerendas sic mihi uisum erat cõducere, commento hoc usus sum uaticinij. PHIL. Quid ais? Conducibile id tibi uisum, ut uatibus impostoribus fallendum te exponeres? ALEX. Non isthuc, sed barbaros in mei admirationem tractos, facilius hoc pretextu nostro subdidimus imperio: quum nemo unus uiribus nostris hætenus restiterit: quippe hac sola opinione ducti, quod aduersus deum sibi esset præliandum. PHIL. Quos tu igitur tanto conatu dignos, usquam uicisti? quicum timidis illis arcubus, peltarijs, ac gerris uimineis pugnare solitis, semper congressus es? Atqui Græcos armis domare, Boeotios, Phocenses, Athenienses, & id genus alios, operis fuerat strennui atq; magnifici. Arcadum insuper sustinere armaturam, equitatum Thessalum, Eleorum iaculatores, Mantineos peltis instructos; aut cum Thracibus, Illyricis, Pæonibus te manum conferere, operosum profecto atq; arduum id fuisset imprimis. Cæterum Medos, Persas & Chaldaeos delictos ac plurimo auro conspicuos, nõ satis compertum habeo, quonam modo ante te, duce Clearcho mille uiri bello adorti expugnarint, foedè in fugam actos anteaquã ad manus uentum fuisset. ALE. At uero Scythæ, pater, & Indici elephantines res sunt non usque adeo abiectæ & contemptibiles. Et tamen neq; civitatis inter ipsos intestinis odijs, neq; per prodicionem mihi uenundari passus sum uictoriam. Sed neq; deierauì unquam, aut per nugas à pollicito recessi, fidentemq; solui uictoriæ gratia. Adde, quod & Græcos alios sine sanguine in ditionẽ accepi, Thebanos autem, fortassis ipse audisti, quomodo aggressus fuerim. PHIL. Noui hæc omnia ex Clito, quem tu inter epulas, eò quod nomen meum celebraret, & meas res gestas cum tuis cõferre auderet, trajecto per corpus telo, tum iugularas. Tu uero & Macedonicam chlamydem abijciens, candyn, Persicum amictum, recepisti (ut aiunt) & tiaram rectam. Ut ne interim cõmemorem, quod à Macedonibus, uiris utique liberis, adorari deberet te, in animũ duxeris. Et qui, quod maximè omnium erat ridiculum, hominum abs te uictorum mores imitatus es, Tempero mihi, ne memorem alia, quæ turpiter admitteris,

feris, uiris doctis in leonū claustra inclusis, & nuptiis talibus peractis. Quod-
que Ephestionem plus quam esset satis, amaris. Vnum est quod solum laudo
abs te gestum, in Darij uxore uidelicet, forma præstante, quia ab illius comple-
xu abstinueris, & genitricis illius, atque filiarum, ne uim paterentur, curam susce-
peris. Regium certè id opus extitit, quod tum factitasse te accepimus. ALEX.
Quomodo autem tibi non probatur, pater, quod in Oxydracis, gente Indica,
lubens me in periculum coniecerim, atque acceptis plurimis uulneribus, muros
primus omnium transilierim? PHIL. Non probò, Alexander. Neque id quia
pulchrum esse negem, uulnerari quandoque imperatorem, & in subeundis pe-
riculis prætentare uiam: sed quia ex re tua isthuc erat minimè. Siquidem pro
deo habitus, quos, oro, risus præbebas spectatoribus, quando post acceptum
uulnus, ab exercitu magno tumultu direptus, moerens ac eiulans sanguine flui-
tabas? Adde quod Iupiter Hammon, tanquam præstigiator quispiam, & ua-
nus propheta, reus mendacij palam tum arguebatur. Non enim uideo quali-
ter risum contineat, qui Iouis filium uiderit animum descendere, & in desperatio-
nerum efflagitare medicorum auxilia. Denique quum iam tandem mortem obi-
eris, quem credas obsecro, qui confictam illam adoptionem, qua Iouis dictus es
filius, non carpat maledictis? Potissimum ubi dei istius cadauer porrectum iace-
re, turgidum sanè, & iuxta aliorum corporum morem contactu suo omnia labefa-
ctans, aspexerit. Cæterum quod ais Alexander, tibi fuisse conducibile, quo fa-
cilius rerum potireris: id profectò multum tibi gloriæ ex benè etiam ac stren-
nuè gestis eripuit. Nam quanquam insigniter multa, tamè dijs longè inferiora
agere uisus, uacillare ob hoc iudicatus es, & tota ratione deficere. ALEX. Haud
quaquam de me isthuc sentiunt mortales. Sed cum Hercule me & Baccho con-
ferunt, ueluti æmulum, parique cum illis gloria certantem. Nam & Aornum, à
neutro etiam illorum armis subactum, ego facilè cepi. PHIL. Etiam dum uideris
ista ut Hammonis filius dicere? quando nec Baccho quidem cedis, aut Hercu-
li. Sed nec erubescere nosti Alexander, solitam te dediscere arrogantiam, tei-
psum dein noscere, uel iam tandem sapere, etiam si serius, ubi fato occubueris.

ANTILOCHI ET ACHILLIS.

OTTOMARO LVSCINIO INTERPRETE.

ANTILOCHVS.

V AENAM sunt illa Achilles, quæ tu Vlyssi iamprimum
commemorandò in mortem executus es, ut minimè gene-
rosa, ac Chirone atque Phœnice, quibus tu aliquandò usus
es præceptoribus, parum digna. Audiui enim magis ex re
tua futurum tibi uideri, si uilis agricolæ munus obiens, ino-
pi, cui nec uictus suppetat, loces operam, quā ut omnibus
uita functis domineris. Quæ si rudis quidam plebeius, ex
mediâ Phrygiâ ortus, atque immodicus insuper etiam uitæ
affectator diceret, ferendum fortè id esset, atque condonandum nonnihil rustici-
tati. Verum ex Peleo prognatum, & ex omni heroū numero periculorū con-
temptorem acerrimū, in tam abiectam & humilè de seipso descendere opinio-
nem, foedū sanè atque pudendū imprimis. Denique ipsæ quæ in uita strènuè gesseris
equidè haud scio quomodo ista conueniant. Nam dum in Phthio regnare tibi
ad senectam usque licuisset, citra gloriā tamen, tu gloriosam oppetere mortem ma-
luisse, quam potiri regno. ACHIL. At ò Nestoris fili, nondum etiam tum fecerā
rerū earū periculum, & quid cui præferrem ignorans, gloriolam hanc infelicem
propo-

proponere uitæ. Atqui sero iam tandem intelligo quàm egerim imprudenter. Apud uiuos enim reperias fortè, qui res benè gestas celebrent literarum monumentis: sed hic apud manes non uideo quàm frugiferum opus effecerim, ubi unus est honos omnium. Sed neque uires iam adsunt corporis Antiloche, aut forma, interciderunt omnia, pari rerum statu uisuntur omnia, nullum sapientiae, aut alterius rei discrimen est. Adde quòd nulli iam ex Troianorum mortuis formidabilis sum, nemini Græcorum uenerandus, prorsus omnium de mortuis existimatio est: siue boni fuerint, siue improbi. Hæc sunt quæ me angunt, & miserè sollicitant, & ob quæ doleo, quòd non potius loco operas & uiuo.

ANTI. At uero Achilles, quid agat quispiam? quando sic natura comparatum est, ut omnes prorsum cogantur semel uitam relinquere. quæ lex quum in uniuersum iam obtinuit, nec abrogari ullo modo queat, patienter hanc feras oportet. Cæterum aspice nos, quotquot penes te sumus: denique & Vlysses quoque post pusillum adueniet. Vnde solatium tibi merito afferet societas: id quod & alijs in rebus plerumque usu uenire solet. Non enim solus uideris in hæc mala coniectus. En tibi Herculem, Meleagrum, & alios plerosque, qui non parum multos in admirationem traxere: qui quidem (ni fallor) haudquaquam in uitam uidentur redituri, si quis eos ad inopes & uictu indigos mittat, ut illis per mercedem seruiant. ACHIL. Sociorum hæc quidem admonitio est: uerum haud scio quo pacto eorum, quæ in uita aguntur, memoria, impendit me excruciat. Arbitror autem & uestrum unumquemque ita affici, etiam si non palam confiteamini: nequiores sanè in eo, quòd tacite huiusmodi per quietem toleratis. ANTI. Non equidem Achilles, sed longè tibi præstamus: quippe qui intelligimus, quàm sit inutile, de ijs rebus uerba facere. Silere enim & æquo animo sustinere omnia, quæ accidunt, datum nobis est, ne tibi affectu isto similes ipsi quoque, ridiculi omnibus merito uideamur.

DIOGENIS ET HERCVLIS

P. VIRVNIO INTERP.

DIOGENES.

VNO. VID Hercules hic est? Haud quisquam me hercule alius. Arcus, claua, pellis leonina, magnitudo ipsa, totus denique Hercules est. Igitur è uita decessit, qui Iouis erat filius? Dic quæso ò uictorioso, mortuus ne es? Ego enim quum terræ superesset, tibi haud secus quàm deo sacrificauit. HER. Rectè quippe sacrificasti. Hercules enim ipse in cœlo unum cum dijs immortalibus consistit, Heben apud se habens crucibus formosissimam. Ego uero qui te alloquor, sua sum umbra. DIOG. Quidnam dicis amabo? umbra ipsius dei? Fieri enim potest, altera eundem ex parte deum esse, altera uita decessisse? HERC. Vtique. Ille enim nequam mortuus est, sed ego duntaxat imago ipsius sum. DIOG. Intelligo rem. Te uirum pro uiro Plutoni pro se dedit, & tu nunc pro illo mortuus es. HERC. Sic res se habet. DIOG. Quo pacto igitur callidissimus cum sit Aeacus, te nequam illum esse non nouit, sed admisit tanquam supposititium Herculem. HER. Quoniam ille ipse esse uideor. DIOG. Vera autumas: nam ita persimilis es, ut si ille ipse sis. Caueas igitur ne contrà sit: ut tu quidem Hercules existas, imago uero apud deos immortales Heben in uxorem duxerit. HER. Audax nimium es atque loquax: & nisi à scommatibus, quæ in me iacis, abstinueris, senties quæprimum qualis dei imago sim. Arcus enim nudus est atque paratus. DIOG. Cur autem decetero te timeam, quum semel mortuus sis? Sed per tuum Herculem dic quæso

quæso, dum ille uiuebat eras ne unâ cum ipso, & tunc imago existens: aut unus quidem eratis in uita, posteaquam autem e uita decessistis separati: ille quidem ad deos immortales aduolauit, tu uero umbra, ut dignum uidetur, ad inferos aduenisti? HERC. Etsi fas equidem foret, nequaquam respondere uiro sophistici percunctanti: attamen aures quoque ad hoc porrigas. Quicquid enim Amphitryonis in Hercule erat, id ipsum morte affectum est, quod nempe ego sum (ut dixi) totum: quod autem ex Ioue erat, cum dijs immortalibus conuersatur. DIOG. Perspicue nunc intelligo, autumas enim eadem uice Alcmenam duos peperisse Hercules: unum quidem ex Amphitryone, alterum uero ex summo Ioue; ex quo factum est, ut gemini in unius matris utero lateretis. HER. Nequaquam o insane, idem profecto ipsi eramus ambo. DIOG. Neque adhuc ad intelligendum id facile est, duos Hercules in unum esse compositos, nisi quis dicere, uos tanquam Hippocentaurum in unum fuisse copulatos, hominem uidelicet, & deum. HER. An non & homines eodem pacto ex duobus componi tibi uidentur, animo uidelicet & corpore? Vnde quid prohibet animum quidem ipsum ex summo Ioue natum, adesse cœlo, me uero mortalem ad inferos uenisse? DIOG. Vtique eleganter hæc differuisses, o optime Amphitryoniade, si corpus hac rempestate esses, sed incorporea es imago: itaque periculum est, te triplicem iam fecisse Herculem. HERC. Quonam modo triplicem? DIOG. Hoc quidem modo: nam si unus in cœlo existit, tu uero apud nos imago, corpus autem in Oëta, iam in puluerem uersum, hæc tria iam sunt. animaduertas igitur uelim, quæ tertium corpori esse intelligas patrem. HER. Audax es, atque sophista: sed quod nomen tibi est? DIOG. Diogenis Sinopei imago: ipse autem, per Iouem, minime cum dijs immortalibus, sed cum mortuorum optimis conuersor, Homerum atque huiusmodi fabulas deridens.

MENIPPI ET TANTALI.

BRASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

MENIPPVS.

VID eiulas o Tantale, aut quid tuam deploras fortunam, stagno imminens? TAN. Quoniam siti enecor Menippe. MEN. Usque adeo piger es atque iners, uti non uel pronus incumbens bibere noris, uel caua uola hauriens? TAN. Nihil profecero si procumbam: refugit enim aqua simul atque me propius ad moueri senserit. quod si quando hausero, oritur coner applicare, prius effluxit, quam summa rigem labia. Atque inter digitos effluens aqua, haud scio quomodo rursus manum meam aridam relinquit. MENIP. Prodigiousum quiddam de te narras Tantale: uerum dic mihi isthuc ipsum, quorsum opus est bibere, quum corpore careas: nam illud quod esurire poterat, aut sitire, in Lydia sepultum est. Cæterum tu quum sis animus, quinam posthac aut sitire queas, aut bibere? TAN. Atqui hoc ipsum supplicij genus est, ut anima perinde quasi corpus sit, ita sitiat MENI. Age, hoc ita habere credamus, quando quidem affirmas te siti puniri. At quid hinc acerbi tibi poterit accidere? Nunc metuis ne potus inopia moriaret? At equidem haud uideo alteros inferos, si quis hos relinquat, neque locum alium in quem morte demigret quispiam. TANTA. Recte tu quidem dicis: uerum hoc ipsum supplicij genus est, sitire, quum nihil sit opus. MENI. Desipis Tantale, et uti uerum tibi fatear, non alio potu uideris egere quam ueratro mero: nam diuersum quiddam pateris, ijs quos canes rabiosi momorderint, ut qui non aquam, quem admodum illi sed sitim horreas. TAN. Ne ueratrum quidem recusa. im bibere Me

H

nippe, si liceat modo. MEN. Bono es animo Tantale, certum habens nūquam fore, ut uel tu, uel reliquos Manū quispiam bibat: Nec enim fieri potest: quam non omnibus quemadmodū tibi, pœna adiudicata est, ut sitiant, aqua illi non expectante.

MENIPPI ET MERCVRII

ERASMO ROTERODAMO INTERP.

MENIPPVS.

T ubinam formosi illi sunt, ac formosæ Mercuri? ducto me docetoq̃, utpote recens huc profectum hospite. MER. Haud mihi licet per ociū Menippe, quin tu isthuc ipso ē loco dextrorsum oculos defleste. Illic & Hyacinthus est, & Narcissus ille, & Nireus, & Achilles, & Tyro, & Helena, & Leda. breuiter quicquid est ueterum formarū. MEN. Equidem præter ossa nihil uideo, caluariasq̃ carnisbus re-nudatas, inter quæ omnia nihil sit omnino discriminis.

MERCVR. Atqui hæc sunt quæ poëtæ cuncti mirantur ac celebrant, ossa scilicet quæ tu uideris contemnere. MENIP. At Helenam saltem mihi commonestra: nam ipse quidem hæud quam dignoscere. MER. Hæc uidelicet caluaria, Helena est. MER. Et huius scilicet ossis gratia, mille naues ex uniuerſa Græcia, acto delectu, sunt implētæ, tantaq̃ tum Græcorum, tum Barbarorum multitudo confluit, tot urbes sunt euersæ? MER. Cæterum Menippe non uidisti mulierem hanc uiuā, quod si fecisses, forſan diceres tu quoq̃, uitio dandum non esse.

Pro tali muliere diu tolerare labores.

Alioqui si quis flores etiam arefactos marcidosq̃ contempletur, posteaquam coloris decus abiecerint, deformes nimirum uideantur. At iidem donec florēt coloremq̃ obtineant, sunt speciosissimi. MEN. Proinde illud iam demiror Mercuri, si Græci non intellexerunt sese pro re usque adeo momentanea, quæq̃ tam facile emarcesceret, elaborare. MER. Haud mihi uacat tecum philosophari, quare delecto loco ubicunq̃ uelis, prosterne te met ac recumbe, mihi tam aliæ sunt traducendæ umbræ.

AEACI, PROTESILAI, MENELAI AC PARIDIS

IACOBO MICYLLO INTERP.

AEACVS.

V A M O B R E M, Proteſilæ in Helenam irruens, strangulas illā? PRO. Quia huius cauſſa Aeace, imperfecta quidem domo relicta, & iudua uxore quā nuper duxi, reddita, mortuus sum. AEA. Accuſa igitur Menelaū, qui uos omnes pro tali coniuge recuperanda, contra Troiā duxit. MEN. Nequa quā me, ſed multo iuſtius Paridē, qui hoſpiti mihi, uxore contra omne ius eripuit. Hic enim non modo abſte, uerum ab omnibus tum Græciſtum Barbaris merito ſtran-

gulari debebat, ut qui tam multis, mortis cauſſa extiterit. PROT. Melius hoc. Proinde malè nominate, Pari, nunquam te dimittram e manibus. PARIS. Iniuriā adeo num facis Proteſilæ, idq̃ eo magis, quod eandem tecum artem exerceo. Nam & amori etiā deditus ipſe ſum, & ab eodem deo quaſi iuſtus teneor. Noſti autē quod quædam ſunt, quæ inuitis nobis geruntur, & nescio quis deus

nos ducit, quocumque ipsi placet, atque impossibile est, illi repugnare. PROT. Rectè dicis. Vtinam igitur Cupidinem ipsum hic comprehendere mihi liceat. AEAC. At ego etiam pro Cupidine tibi respondebo, quæ iusta videntur. Sic enim ille dicit: Sese quidē Paridi fuisse fortassis causam amandī, sed mortis causam tibi, fuisse neminem alium, quàm te ipsum, Protesilaë, qui clam uxore nuper ducta, postquam appropinquabatis Troadi, ita omni contempto periculo, & uelut desperatus ante reliquos omnes in litus exiliisti, gloriæ nimirum cupidus, propter quam & primus, in egressu nauium occisus fuisti. PROT. Proinde & ego pro me ipso, tibi, Aeace, respondebo, multò iustiora, quàm tu. Neque enim ego mihi horum causa fui, sed fatum: & quòd iam inde ab initio ita prædestinatum fuerat. AEAC. Probè, quid ergo istos accusas?

MENIPPI ET AEACI

IACOBO MICYLLIO INTERPRETE.

MENIPPVS.

ER Plutonem, ò Aeace, expone mihi, quæso, hic quæ apud inferos sunt, omnia. AEAC. Haud facile, Menippe, omnia. Verū quæ summam & ueluti per capita indicari possunt, hæc accipe: Hic quidem, quòd Cerberus sit, nosti. Deinde & portitorem hunc nosti, qui te traiecit: præterea & lacū, & Pyriphlegethontem iam uidisti, cum ingressus es. MEN. Noui hæc, & præterea te quoque, quòd hic in uestibulo sedes, atque aditum obseruas. Eriam regem ipsum uidi, & Furias. Homines uero priscos, quæso, ostende: & maximè eos, qui inter cæteros nobiliores fuere. AEAC. Hic quidem Agamemnon est, ille autem Achilles. Rursum hic Idomenes, qui propius assidet. post hunc Vlysses. Deinceps Atax & Diomedes, & cæteri Græcorum præstantissimi. MEN. Papæ Homere, ut tibi Rapsodiarum tuarum capita, humi proiecta iacent, ignobilia atque obscura, Cinis ac puluis omnia, & nugæ meræ, denique uerè, ut abs te dictum est capita infirma & caduca. Sed hic, Aeace, quisnam est? AEAC. Cyrus est. ille autem Croesus, & iuxta ipsum Sardanapalus. Ultra hos autem Midas, & deinceps ille, Xerxes. MEN. Et te, ò scelestè, tota exhorruit Græcia? iungentè pontibus Hellespontum, & per ipsos montes nauibus transire affectantem? Qualis uero & ipse Croesus est? Cæterum, Sardanapalo, quæso, huic Aeace, permitte, ut demulceam caput, inflicto colapho. AEAC. Nequaquam. Commiueres enim ipsi caluariam, muliebris ac fragilis adeo cum sit. MEN. At certè tamen amplexabor illum, utpote semiuirum ac mulierosum planè. AEAC. Vis ne tibi ostendam, & doctos illos? MEN. Per Iouem etiam. AEAC. Primus enim hic tibi Pythagoras est. MEN. Salue Euphorbe, siue Apollo, siue denique quodcumque uoles. PYTH. Ita sanè, & tu utique Menippe. MEN. Quid? an non amplius aureum istud femur habes? PYTH. Non. sed age cedo, siquid manducabile tibi habet pera ista. MEN. Fabas habet, quare nihil hic est, quòd tu manducare queas. PYTH. Da modo. Nam hic apud manes alia dogmata atque instituta didici: nempe, quòd nihil hic inter se similes sunt, fabæ & patrantium testiculi. AEAC. Porro hic Solon est, filius Execestidis, præterea ille Thales, & iuxta ipsos Pittacus, & cæteri illi, septem autem omnes sunt, ut uides. MEN. Læti hi sunt Aeace, soli atque alacres, præter cæteros. Sed hic oppletus cinere, tanquam subcinericius panis aliquis, hic crebris pustulis quasi sufferuefactus, quisnam est? AEAC. Empedocles, Menippe, semicoctus ab Aetna mōte huc profectus. MEN. O Aeripes optime, quid obsecro acciderat tibi, cur te ipsum in crate

ἀμυννὰ καὶ
πλῆρα, capita
sine robore,
clausula fre-
quens apud
Homerum.

Alludit ad id
q. Empedo-
cles dicitur a
reis crepidis
usus fuisse, ut
est apud Dio-
genem.

res Aetnae inijceres? EMP. Insania quaedam, Menippe. MEN. Non, per Iouem, sed inanis quaedam gloriae affectatio, & fastus, & multa dementia. Hæc te conflagrare fecerunt, unā cum ipsis crepidis, cum dignus minimē esses. Veruntamen nihil tibi commentum istud profuit, deprehensus enim es & ipse mortuus. Cæterum Socrates ille, Aeace, ubi locorum tandem est? AEAC. Cum Nestore ac Palamede ille plerumq; nugatur. MEN. Cuperem tamen uidere ipsum, si cubi locor hic foret. AEA. Vides ne caluum illum? MEN. At omnes hic calui sunt, quare omniū æquē notatio hæc fuerit. AEA. Simum istum dico. MEN. Etiam hoc simile omnium est. Nam & simi omnes sunt. SOCR. Mene quæris Menippe? MEN. Te ipsum Socrates. SOCR. Quo pacto res Athenis se habent? MEN. Multi iuniorum philosophari se profitentur. Ac habitum certē ipsum, & incestum si quis aspiciat, meri philosophi uidentur, admodum multi. Cætera autem uidisti opinor, qualis & Aristippus huc ad te uenerit, & Plato ipse, alter quidē olens unguenta, alter autem in Sicilia tyrannis adulari doctus. SOC. At de me quid sentiunt? MEN. Beatus, Socrates, quispiam es: quod ad huiusmodi res utique pertinet. Omnes itaq; te admirabilem fuisse uirum existimant, atq; omnia cognouisse hæc (deceat enim opinor, uerum hic dicere) cum nihil scires. SOC. Et ipse dicebam hæc ad illos, sed illi tum simulationem quandam, eam rem esse putabant. MEN. Sed quinam isti sunt, circa te? SOC. Charmides, Menippe, & Phædrus, & Clinia filius ille. MEN. Euge, Socrates, quoniam & hic artē tuam exerces, neq; formosos istos negligis. SOC. Quid enim aliud quod quidem suauius sit, agerem? Sed huc propius nobiscum recūbe, si uidetur. MEN. Non, per Iouem. Ad Cræsum enim & Sardanapalū, redeo, prope illos habitaturus. Videor quippe mihi, non pauca habiturus ibi esse, quæ rideam, quando plorantes illos audiam. AEAC. Et ego quoq; iam abeo, ne quis mortuorum clām nobis subducatur sese. Pleraq; autem alia uidebis Menippe, quando iterum conueniemus. MEN. Abeas licet, nam & hæc Aeace, uidisse sufficit.

MENIPPI ET CERBERI

BRASMO ROTERODAMO INTERP.

MENIPPVS,

EVVS Cerberē, quandoquidem mihi tecum cognatio quædam intercedit, quum & ipse sim canis, dic mihi per Stygiā paludem, quomodo sese habebat Socrates, quum huc accederet? Verisimile est autem te, deus quum sis, non latrare modo, uerum etiam humano more loqui, si quādo uelis. CER. Quum procul adhuc abesset Menippe, uisus est constanti atque interrito adire uultu, perinde quasi mortem nihil omnino formidaret, tanquam hoc ipsum uellet ijs, qui procul à specus ingressu stabant, ostendere: uerum simulatque despexit in hiatus, uiditq; profundum atque atrum antri recessum, simulq; ego cunctantem etiam illum aconito mordēs pede correptum detraherem, infantium ritu eiulabat, suosq; deplorabat liberos, nihilq; nō faciebat, in omnem speciem sese conuertens. MEN. Num igitur fucate sapiens erat ille, neque uerē mortem contemnebat? CER. Haud uerē: cæterum ubi uidit id esse necesse, audaciam quandā præ se ferebat, quasi uerō uolens id esset passurus, quod alioqui uolenti nō lenti tamen omnino fuerat ferendum, uidelicet quo spectatoribus esset miraculo. Equidem illud in totū de uiris istiusmodi uerē possim dicere, ad fauces usque specus intrepidi sunt ac fortes: porro intus quum sunt, nihil mollius neq;

neq̃ fractius. MEN. Cæterum ego quonam animo tibi uisus sum subiisse specū?
CER. Vnus mortalium Menippe, sic mihi uisus es subire, ut tuo dignum erat
genere, & prior te Diogenes, propterea quòd neutiquam adacti subieritis, aut
intrusi; uerum tum ultronei, tum ridentes, atq̃ omnibus plorare renunciâtes.

CHARONTIS ET MENIPPI

ERASMO ROTERODAMO INTERP.

CHARON.

EDDE naulum scelestæ. MEN. Vociferare, siquidem isthuc
tibi uoluptati est Charon. CHA. Redde, inquam, quod pro
traiectione debes. MEN. Haudquaquam auferre queas ab
eo qui non habeat. CHAR. An est quisquam, qui ne obulū
quidem habeat? MEN. Sit ne alius quispiā præterea, equi
dem ignoro, ipse certē non habeo. CHAR. Atqui præfoca
bo te per Ditem impurissime, nī reddas. MEN. At ego illi
so baculo tibi comminuam caput. CHAR. Num ergo te tā
longo traiectu gratis transuexero? MEN. Mercurius meo nomine tibi reddat,
ut qui me tibi tradiderit. MER. Belle mecum agatur per Iouem. siquidem fu-
turum est, ut etiam defunctorum nomine persoluam. CHAR. Haud omittam
te. MEN. Quin igitur uel huius gratia perge, ut facis, nauim trahere: quanquā
quod non habeo, quinam auferas? CHAR. At tu nesciebas, quid tibi fuerit ad-
portandum? MEN. Sciebam quidem, uerū non erat. Quid igitur? num ea gra-
tia erat mihi semper in uita manendum? CHAR. Solus ergo gloriaberis te gra-
tis fuisse transuectum? MEN. Haud gratis ò præclare, siquidem & sentinā ex-
hausi, & remum arripui, & uectorum omnium unus non eiulaui. CHAR. Ista
nihil ad naulum, obolum reddas oportet, neq̃ enim fas est secus fieri. MEN. Pro
inde tu me rursum in uitam reuehe. CHAR. Belle dicis, nimirum ut uerba etia-
m ab Aeaco mihi lucrifaciam. MEN. Ergo molestus ne sis. CHAR. Ostende
quid habeas in pera. MEN. Lupinum si uelis, & Hecata cœnam. CHAR. Vn-
de nobis hunc canem adduxisti Mercuri? tum qualis garriebat inter nauigan-
dum? uectores omnes irridens, ac dicterijs incessens, unusq̃ cantillās, illis plo-
rantibus. MER. An ignoras Charon quem uirū transuexeris: planē liberum,
cuiq̃ nihil omnino curæ sit. Hic est Menippus. CHAR. Atqui si unquā posthac
te recepero. MEN. Si receperis ò præclare: ne possis quidem iterum recipere.

PLVTONIS ET PROTESILAI

IACOBO MICYLLIO INTERPRETE.

PROTESILAUS.

DOMINE, ò rex, ò noster Iupiter, & tu Cereris filia, ne de-
spicite preces amatorias. PLV. Tu uero quid precaris à no-
bis, aut quis deniq̃es? PROT. Equidem Protesilaus sum,
filius Iphicli, patria Phylacensis, qui cum reliquis Græcis
in expeditione ad Troiam profectus, ac primus omnium con-
tra Ilium pugnādo, occisus sum. Precor autem ut dimissus
hinc, modicum temporis, in uitā redire denuo permittar.
PLVT. Hunc amorem, Protesilaë, omnes mortui amāt: sed
nullus tamen ipsorum potitur eo. PROT. At non uitā, ò Pluto, tantopere a-
mo, uerum equidem uxorem, quam nuper ductam, domi reliqui, atq̃ in bellū

naugando profectus sum, Deinde infelix, in egressu nauum, ab Hectore occisus sum. Amor itaque iste uxoris, non mediocriter me, ò Domine, enecat, uoloq; si uel paululum ab ipsa conspectus fuero, rursum huc descendere. PLVT. Non bibisti, Protefilaë, aquam Letheam? PROT. Bibi equidem, sed hæc res, præuoluit pondere. PLV. Igitur expecta, adueniet enim & illa quandoq; neque nunc opus quicquam erit, iterum ascendere te. PROT. Sed morā hanc ferre nequeo. Amasti autem tu quoq; aliquando, ac nosti, qualis res, Amor sit. PLV. Et quid adeo iuuabit te, unum diem reuiuiscere? deinde autem paulo post eadem hæc lugere? PROT. Spero me etiam illam adducturum esse, ut huc ad uos sequatur me: quare pro uno mortuo, paulo post duos recipies. PLVT. Haud fas est, ista fieri, neq; etiam simile unquam factum est. PROT. At ego in memoriam tibi reuocabo, Pluto. Nam Orpheo ob ipsam hanc causam Euridicen uxorem reddidisti, & cognatam meam Alcestim emisisti, Herculi gratificantes. PLV. Operaris autem cum ista nuda atque deformi caluaria, formosæ illi sponsæ tuæ in conspectum uenire? Quo pacto autem illa etiam aspiciat te? quæ ne dignosce re quidem amplius te poterit? Terrebitur enim, sat scio, atq; aufugiet, tuq; frustra tantum iter exanclaueris. PROSERPINA. Proinde mi uir, tu isti quoque rei medicinam aliquam adhibe. Ac Mercurium iube, ut postquam ad lucem peruenierit Protefilaus, contactum uirga, mox in adolescentem formosum conuertat illum, qualis uidelicet antea fuit, cum ex sponsæ thalamo prodiret. PLVT. Quoniam, Proserpina, & tibi hoc uidetur, age perductum hunc iterum ad superos, Mercuri, sponsum facito. Tu uero memineris, non amplius quam unum diem tibi permissum esse.

DIOGENIS ET MAVSOLI

BRASMO ROTERODAMO INTERP.

DIOGENES.

HE tu Car, quare tandem insolens es tibiq; places, ac dignum te credis, qui unus nobis omnibus anteponare? MAV. Primum regni nomine ò tu Sinopenfis, quippe qui Cariaë imperauerim uniuersæ, præterea Lydiæ quoque gentibus aliquot: tum autem & insulas nonnullas subegerim: Miletum usque peruenerim, plerisque Ioniaë partibus uastatis. Ad hæc formosus erā ac procerus, ac bellicis in rebus præualidus. Postremo, quod est omnium maximum, in Halicarnasso monumentum erectum habeo, singulari magnitudine, quantum uidelicet defunctorum alius nemo possidet, neq; pari etiam pulchritudine conditū, uiris scilicet atq; equis, pulcherrimo è saxo, ad uiuam formam absolutissimo artificio expressis, adeo ut uel phanum aliquod simile haud facile quis inueniat. Num iniuria tibi uideor has ob res mihi placere atq; efferri? DIOG. Num ob imperium ais, ob formam, atque ob sepulchri molem? MAV. Per Iouem ob hæc inquam. DIOG. Atqui ò formosæ Mausole, neq; uires iam illæ, neque forma tibi iam adest, Adeo ut si quem arbitrum de formæ præcellentia delegerimus, haudquaquam dicere potis sit, quamobrem tua caluaria meæ sit anteferenda: siquidem utraque pariter tum calua, tum nuda: utrique dentes pariter ostendimus, pariter oculis orbatī sumus, pariter naribus simis ac sursum hiantibus deformati. Cæterum sepulchrum ac saxa illa præciosa, Halicarnasseis forsitan iactare licebit, & hospitibus gloriæ causa ostentare, tanquam qui magnificam quandam apud se structuram habeant: uerum quid hinc commoditatis ad te redeat, uir egregie, nequaquam uideo, nisi forsā illud commodum uocas, quod plus

plus oneris atq; nos sustines, sub tā ingentibus faxis pressus ac laborans. MAV. Itāne nihil illa mihi conducunt omnia? planeq; pares erunt Mausolus ac Diogenes? DIOG. Imò haud pares, inquam, uir clarissime: nam Mausolus discruciatitur, quoties earum rerum in mentem ueniet, quibus in uita florere consueuit: at Diogenes interim eum ridebit. Atq; ille quidem de suo illo monumento, quod est in Halicarnasso, memorabit, ab uxore Artemisia atq; sorore parato: contrā Diogenes ne id quidem suo de corpore nouit, nunquid habeat sepulchrum. Neq; enim illi res ea curae est, uerum apud uiros excellentissimos sui memoriam famamq; reliquit, ut qui uitam peregerit uiro dignam, tuo monumento Carum abiectissime celsiorem, ac tutiore in loco substructam.

NIREI, THERSITAE ET MENIPPI.

ERASMO ROTERODAMO INTERP.

NIREVS.

CC E deniq; uel Menippus hic iudex erit, uter nostrum sit formosior. Dic Menippe, an non tibi uideor forma praestantior? MEN. Imò quinam sitis, prius arbitror indicandum, nā hoc opinor, scito est opus. NIR. Nireus ac Thersites. MEN. Vter Nireus, uter Thersites. nondum enim uel hoc satis liquet. THER. Iam unum hoc uinco, quod tibi sum similis, neq; tantopere me praecellis, quantopere te cæcus ille Homerus extulit, unum omnium formosissimū appellans: quin ego fastigiato uertice, rarisq; & impexis capillis ille, nihilo te inferior uisus sum arbitror. Iam uero tempus est, uti pronuncies Menippe, utrū altero formosiores existimes. NIR. Mirū nī me Aglaia Charopeq; prognatū.

Qui uir pulcherrimus unus,

Omnibus ē Graijs Priameia ad Pergama ueni.

MEN. Atqui

non item sub terram opinor, pulcherrimus uenisti, quippe qui reliquis quidem ossibus alijs appareas assimilis: porrò caluaria hoc uno insigni à Thersitæ caluaria dignosci possit, quod tua delicata est ac mollicula: quandoquidem isthuc habes effoeminatum ac neutiquam uiro decorum. NIR. Attamen Homerum percontare, qua specie tum fuerim, quum inter Græcorum copias militarem. MENIP. Tu quidem somnia mihi narras: at ego ea spectro quæ uideo, quæq; tibi adsunt in praesentia: cæterū ista norunt, qui id temporis uiuebant. NIR. Quid igitur tandem? an non ego formosior Menippe? MEN. Neque tu, neque quisquam alius formosus hoc loco: siquidem apud inferos æqualitas est, paresq; sunt omnes. THER. Mihi quidem uel hoc sat est.

MENIPPI ET CHIRONIS.

ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

MENIPPVS.

Q V I D E M inaudiui Chiron, te deus quum esses, tamen optasse mortem. CHIR. Vera nimirum sunt ista quæ audisti Menippe, planeq; mortuus sum, sicuti uides, quum mihi licuerit immortalē esse. MENIP. At quænam te mortis cupido tenebat, rei uidelicet, quam uulgus hominum horreat? CHIR. Dicam apud te, uirum neutiquam stultum atque imperitum: Iam mihi desierat esse iucundum, immortalitate frui. MENIP. Quid? an iniucundum erat te uiuere, lucemq; tueri?

CHIR. Erat inquam Menippe, nam quod iucundum uocant, id ego neutiquam simplex, sed uarium quiddam esse arbitror. Verum quum ego semper uiuerē, atq; iisdem perpetuò rebus uterer, sole, luce, cibo, tum horæ eadem recurrerēt reliqua item omnia, quæcunq; contingunt in uita, reciproco quodam orbe redirent, atq; alijs alia per uices succederent, satietas uidelicet eorū me cepit. Neq; enim in eo uoluptas est sita, si perpetuò fruaris iisdē, sed omnino in permutando posita est. MEN. Probè loqueris Chiron: cæterum hæc quæ apud inferos agitur uita, quinam tibi procedit, posteaquam ad hanc tanquam ad potiorem te contulisti? CHIR. Haud insuauiter Menippe: siquidem equalitas ipsa quiddam habet admodum popolare. Nihil autem interest, utrum in luce quis agat, an in tenebris: præterea neq; sitiendum est nobis quemadmodum apud superos, neque esuriendum, sed eiusmodi rerum omnium egentia uacamus. MEN. Vide Chiron ne temet ipse inuoluas, nèue eodem tibi recidat oratio. CHIR. Quamobrem isthuc ais? MEN. Nempe si illud tibi fastidio fuit, quòd in uita semper iisdem similibusq; rebus utendum erat, quum hic itidē similia sint omnia, eundem ad modum parient fastidium. At de integro tibi quærenda erit uitæ commutatio, atq; hinc quopiam aliam in uitam demigrandum, id quod arbitror fieri non posse. CHIR. Quid igitur faciendum Menippe? MEN. Illud nimirum, uti sapiens quum sis, quemadmodum opinor, & uulgo prædicant, presentibus rebus sis contentus, boniq; consulas quod adest, neq; quicquam in his esse putas, quod ferri non queat.

DIOPENIS, ANTISTHENIS ET CRATETIS.

IACOBO MICYLLO INTERP.

DIOGENES.

CIVM nunc agimus, Antisthenes, & tu Crates: quare, cur nō, obsecro, imus deambulatum, rectā, ad ingressum & fauces orci, ut ibi spectemus eos, qui descendunt, qui nam sint, & quid quisq; eorum agat? ANT. Eamus Diogenes. Etenim spectaculum hoc iucundum fuerit, uidere alios quidem ipsorum lachrymari, alios autem ut dimittantur, supplicare: quosdā autem ægre descendere, & quanquam ceruicem urgente ac impellente Mercurio, reluctari tamen, & resupinos obniti, nulla necessitate aut commodo suo. CRA. Ego uero etiā exponā uobis, quæ ipse uidi in uia, quando huc descendebam. DIOG. Exponas licet, Crates, uideris enim quædam omnino risu digna dicturus esse. CRA. Cum alijs multi nobiscum descendebant, tum uero inter ipsos maximè nobiles, Ismenodorus ille diues, ex nostris, & Arsaces Medorum præfectus, & Armenius Orates. Ismenodorus igitur, (occisus enim fuerat à latronibus circa Citheronem, quando Eleusinē, ut arbitror, proficiscebatur.) & gemebat, & uulnus in manibus præ se ferebat, liberos suos paruos, quos reliquerat identidem uocando, sibiq; ipsi ob audaciam succensendo, qui cum Citheronem transisset, ac loca illa circa Eleutheras, deserta, ac bellis uastata, peragrasset, non amplius quàm duos seruos secū adduxisset, idq; etiā, cum phialas quinque aureas, & cymbia quatuor, secum haberet. Arsaces autem (senior enim iam erat, & per louem, pro Barbarico illo ritu, facie non adeo inhonesta aut contemnenda,) grauiter ferebat atq; indignabatur, quòd pedibus incederet, uolebatq; sibi equum suum adduci. Nam & equus unā cum eo mortuus fuerat, una plaga ambobus transfossis, à Thracensi quodam scutato, in eo prælio, quod cum rege Cappadocum ad Araxem fluuium commissum fuerat. Nam Arsaces quidem, infesto cursu in hostem ferebatur, longè, ut quidē ipse

ipse narrabat, ante alios euectus. Thrax autem expectato illo subsistens, ac scutum præ se tenens, uenientem Arfacis hastam excutiendo diuertit, ipse autem submissa parumper sarissa sua, & equum & insidentem illum transfuerberat.

ANTIS. Sed quo pacto fieri potuit, Crates, ut uno ictu ambos transfuerberaret?

CRA. Facillimè Antisthenes, Nam ille quidem cursu ferebatur, contum quēdam uiginticubitalem prætentum habens, Thrax autē ubi pelta obiecta, plagam excussisset, & iam cuspi ipsum præteruecta esset, in genu procumbens, excipit sarissa uenientis impetum, ac equum sub pectus uulnerat, quo mox præ furore ac uehementia cursus se ipsum transadigente, eadem hasta etiam Arfaces per inguina utrinque ad nates usque penetrante, transsoditur. Intelligis nimirum quo pacto acciderit, cum non uiri, sed equi magis hoc opus fuerit. Veruntamen indignabatur ille, quod non ampliore honore, quam cæteri, habebatur, uolebatque eques huc descendere. Orates autem, priuatus quispiam erat, atque admodum debilis pedibus, quippe qui neque stare humi, nedum incedere ullo modo poterat.

Accidit autem hoc prorsum Medis omnibus, ut postquam ab equis descendissent, ueluti qui super spinas ingrediuntur, summis pedum digitis, uix atque egrè incedant. Quamobrem, cum per se ipsum humi deiectus iaceret, neque ullo prorsum pacto resurgere uellet, bonus ille Mercurius sublatum in se hominē, ad cymbam usque portauit, ego uero sequens ridebam.

ANTIS. Et ego porro, quando huc descendebam, neque admiscui me ipsum cæteris, sed relictis plorantibus illis, ad cymbam accurrendo, præoccupauim mihi locum, quo commodius nauigarem. Inter nauigandum uero, alij quidem lachrymabantur, alij autem nauseabant: ego uero inter ipsos sedens admodum oblectabar.

DIOG. Tu quidem Crates & tu Antisthenes, huiusmodi fortiti estis itineris comites. Mecum autem Blepsias ille foenerator, ex Piræo, & Lampis Acarnan, qui mercenarios milites ductauerat, & Damis diues ille Corinthius, simul descendebant. Quorum Damis quidem à puero ueneno interemptus fuerat. Lampis autem ob amorē Myrtij meretricis, se ipsum iugularat. Blepsias uero fame miser perijisse dicebatur, & apparebat sanè adhuc pallidus supra modum, ac tenuis maximè. Ego uero quando antea noram, interrogabam tamen, quo pacto quisque mortuus esset. Ac Damidi quidem accusanti filium, non iniusta uero, inquam, passus es ab illo, qui talenta cum haberes coaceruata mille, ac ipse in delicijs uiueres, annos nonaginta natus, adolescēti illi quatuor obulos scilicet suppeditabas. Tu uero Acarnan, (gemebat enim & ille, ac deuouebat Myrtium) quid amorem accusas, inquam, & non potius te ipsum? qui hostes quidem haud unquam perhorrueris, sed te uultro periculis offerendo, ante alios in prælium descenderis. A puella uero uulgari illa quidem ac fortè oblata, & à lachrymis atque singultibus fictitijs, generosus ipse tu captus fueris. Nam Blepsias quidem ipse sese accusat, ob nimiam stultitiam, quod pecuniam uidelicet custodierit hæredibus nulla necessitudine sibi coniunctis, dum uanus ipse in perpetuum uicturum esse se putat. Verum mihi quidem non uulgarem uoluptatem præbuerunt tunc lamentantes isti. Sed iam circa fauces sumus. Aspicere nos illuc oportet, atque à longè contemplari aduenientes. Papæ, multi certè, & uarij, omnesque lachrymantes, præter pullos istos & infantes. Quin & ætate nimia confecti illi lugent. Sed quid hoc? nū philtro aliquo uitæ tenentur? Istum igitur decrepitum interrogare iubet: Quid ploras heus tu, tam prouecta ætate mortuus? Quid indignaris? done uir, presertim cum senex huc adueneris? Eccubi rex fuisti? MENDICVS. Haudquaquam.

DIO. Verū satrapa? MEND. Neque hoc. DIO. Num igitur diues fuisti: ideoque malè te habet, quod relictis multis delicijs ac uoluptatibus mori coactus fueris? MEND.

Nihil tale. sed annos quidem circiter nonaginta natus fui, uitā autē difficilē egī, arundine & linea uictū queritans, ultra modum egenus ac pauper, liberis carens,

L Y C I A N I

& præterea claudus quoque, & parum oculis uidens. DIOG. Et uiuere cupiebas cum talis esses? MEND. Certè equidem, dulcis enim erat lux. Mori autem graue & horrendum. DIOG. Deliras ò senex, & iuueniliter te geris erga necessitatem, & hoc, cum sis coequalis portitori huic. Proinde quid iam de adolescentibus dicamus, quando etiam decrepiti isti tantopere uiuere cupiunt? quos decebat ipsam mortem etiam consecrari, tanquam remedium quoddam, eorum malorum, quæ secum fert senectus? Sed abeamus iam, nequis & nos suspicetur tales esse, qui hinc aufugere cupiamus, quando circa fauces hic nos oberrare uiderit.

MENIPPI ET TIRESIAE

IACOBO MICYLLLO INTERPRETE.

MENIPPVS.

N uero & cæcus sis, Tiresia, nō amplius cognitu facile est, Nobis enim cunctis, æquē sunt uacui oculi, ac solæ illorū sedes relictæ: quod autem ad cætera attinet, non facile dixeris, qui Phineus, aut qui Lynceus fuerit. At uero, quod uates fueris, & quod utrumque solus te ipsum perhibueris, marem ac foeminam, auditis aliquando poëtis, noui. Proinde, per deos, dic mihi, utram uitam expertus es suauiorem, uirne quando fuisti, an cum foemina? TIRE. Potior multo fuit, Menippe, muliebris uita, expeditior enim, & dominantur quoque uiris mulieres: neque ipsis necesse est in bellum proficisci, neque ad propugnacula stare, neque in concionibus dissidere, neque in foro atque iudicijs contendere. MENIP. Quid? annōn audisti, Tiresia, Euripidis Medeam, qualia dixerit, cum mulierum genus deplorando commemorat, quā miseræ sint, & intolerabilem parituriendo laborem sustineant? Verum dic mihi, (commonefecerunt enim me uersiculi isti Medæ) peperisti ne etiam aliquādo, cum mulier esses; an uero sterilis, & absque semine uitam illam degisti? TIR. Quid hoc, Menippe, interrogas? MEN. Nihil acerbè, Tiresia, Verum responde, si tibi molestum non est. TIR. Non fui sterilis quidem, sed neque peperitamen. MEN. Sufficit hoc. Vtrū enim & uuluam habuisses scire uolebam. TIR Habui scilicet. MEN. Successu autem temporis, uuluāne illa euauit, & membrum muliebri obturatum est, mamillæque iterum complatae, deinde uirile succreuit, & barbam produxisti: an uero repente ex muliere uir factus prodixisti? TIRE. Non uideo quid sibi uelit interrogatio hæc. Videris autem mihi pro dubio habere, factū ne hoc ita sit an non. MEN. Quid? an non dubitare, Tiresia, de huiusmodi rebus conuenit? sed perinde ac fatuum aliquem, non perpensis, fieri ne possint, an non, protinus pro ueris recipere? TIR. Tum tu igitur neque cætera credis hoc pacto contigisse, puta cum audieris, ut quædam ex mulieribus aues factæ sint, aut arbores, aut feræ. Philomela uidelicet, aut Daphne, aut Lycaonis istius filia. MEN. Quod si quando & in illas incidero, tum quid ipsæ dicant quoque scibo. Tu uero ò optime, ecquid, cum mulier esses, uaticinatus quoque es tum, quemadmodum & postea, an uero pariter & uir & uates didicisti esse? TIR. Vides? ut cuncta ea quæ de me feruntur, ignoras: puta quo pacto & litem quandam deorum diremi, & Iuno uisu me priuauit: Iupiter autem in solatium damni eius, uaticinandi artem mihi dedit. MEN. Adhuc ne Tiresia, mendacijs istis caperis? Sed facis hoc more uatum. Consuetum enim uobis hoc est, nihil sani dicere.

AIACH

MORTVORVM DIALOGI.
AIACIS ET AGAMEMNONIS.
IACOBO MICYLLO INTERP.

AGAMEMNON.

I tu, dum furore correptus fuisti, Ajax, te ipsum interfecisti, nos autem cinctos etiam membris, ut putabas, detruncatis, deformasti, quid quaeso Vlysssem accusas? Ac paulo antè neq̃ aspicere ipsum uoluisti, cum uenisset huc uates cōsulturus, neq̃ alloqui dignatus es uirum cōmilitem ac socium, sed superbè admodum ac grandi incedens gressu, preterijisti. AIAX. Meritò Agamemnon. Ille enim mihi furoris huius autor extitit, ut qui solus mecum pro armis iudicio contendere ausus fuerit. AGAM. An uero dignum censebas te, qui absq̃ aduersario, atq̃ absq̃ puluere, ut dicitur, superares omnes? AIAX. Quid nĩ in tali utiq̃ causa. Nam armatura ea, cognationis quodam iure ad me pertinebat, cum fratris mei patrueilis certè fuerit. Deinde uos cæteri, qui multo quàm ille, præstantiores eratis, detrectastis certamen, & cessistis mihi arma. Iste autè Laertæ filius, quem ego non semel in summo periculo seruaui, cum iam à Troianis propè concideretur, melior esse me uoluit, ac dignior qui armis illis potiretur. AGAM. Accusa igitur, ò generose, Thetim, quæ cum tibi debuisset armorum successionem ac hæreditatem, utpote cognato, tradere, in medium allata illa posuit. AIAX. Haudquaquam, sed Vlysssem, ut qui solus sese mihi opposuerit. AGAM. Ignoscendum, Ajax est, si homo, cum esset, appetiuit gloriā, rem dulcissimā, cuius gratia etiam nostrum quilibet obire pericula sustinet, præcipue quando & uicit te postea, & hoc, Troianis ipsis iudicibus. AIAX. Noti ego quæ me damnarit, sed fas non est, de dijs aliquid dicere. Vlysssem igitur aliud quàm odisse, non possum, Agamemnon, non si mihi ipsa Minerva hoc imperet.

MINOIS ET SOSTRATI.

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

MINOS.

RAEDO hic quidem. Sostratus, in Pyriphlegetontem præcipitur, Sacrilegus autem ille à Chimera discerpatur, Tyrannus uero iste, Mercuri, iuxta Tityum, in longum extensus, arròdendum & ipse epar præbeat uulturibus. Vos autem, boni ac probi, abite quàm celeriter in campum Elysiū, insulasq̃ beatorum habitare, pro ijs, quæ rectè ac iustè in uita fecistis. SOST. Audi, ò Minos, num tibi iusta dicere uidear. MIN. An ego denuo nunc audiam? An non conuictus es Sostrate, quòd & malus fueris, & tam multos occideris? SOST. Conuictus quidem fui, sed uide, num iustè ob id supplicio afficiar. MIN. Atq̃ admodum, si modo id iustum est, pro merito quenq̃ suo pœnam dependere. SOS. At ramen respòde mihi ò Minos, Breue enim quiddam interrogabo te. MIN. Dic sed ne prolixè modo, quo deinceps & cæteros dijudicare possimus. SOS. Quæcunq̃ in uita egi, utrum uolens ea feci, an ita à Parcis agglomeratum mihi fuit? MIN. A Parca scilicet. SOST. Proinde & boni pariter omnes, & nòs, qui mali uidemur, eadem agimus, dum illi obsecudamus. MIN. Ita profecto. Clothò uidelicet illi parentes, quæ unicuiq̃ iniungit, cum primum natus est, quæ agenda ipsi

L V C I A N I

ipsi sunt. SOS. Siquis igitur ui compulsus ab alio, occiderit aliquem, cum non possit illi contradicere, a quo compellitur. ut uerbigratia: si carnifex, aut satelles quispiam, alter iudici parendo, alter, tyranno: quemnam cædis istius reum ages? MIN. Quem alium, nisi iudicem aut tyrannum. Quoniam neque ipsum gladium accusare possumus, subseruit enim hic, tãquam instrumentum quoddam, animis atque furori accommodatum illius, qui primo causam hanc præbuit. SOS. Rectè sanè ò Minos, laudo quòd hæc etiam exemplo, quasi quodam auctario locupletas. Siquis autem, mittente hero, ueniat ipse aurum uel argentum afferēs, utri nam ea gratia haberi debet, aut utri beneficium hoc acceptum referendum est? MIN. Ei, qui misit, Softrate: nam ille qui attulit, minister tantum fuit. SOS. Vidēs ne igitur quàm iniusta facis, dū supplicio afficis nos, qui ministri tantum fuimus eorum, quæ Clotho nobis imperauit: & rursum, dum honore prosequeris eos, qui in alienis bonis ueluti dispensatores quosdam sese gesserunt. Non enim illud dicere quisquam poterit, quòd contradicere, aut imperata detrectare licitum fuerit in ijs, quæ cum omni prorsum ui ac necessitate imperata fuere. MIN. Multa, ò Softrate, & alia uideas licet, minimè secundum rationem fieri, si diligenter expendas. Verùtamen tu ex hac quæstione hoc boni consequeris, quandoquidem non prædo solum, uerumetiam sophista quidam esse uideris. Solue ipsum Mercuri, neue deinceps amplius puniatur. Cæterum illud uide, ne & cæteros manes similia interrogare doceas.

MENIPPVS SEV NECYOMANTIA

THOMA MORO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Videtur hoc Dialogo Lucianus illud maximè commendatum uoluisse, quod in fine, Menippus ait à Tiresia in aurem sibi dictum fuisse. Priuatorum uidelicet hominū uitam optimam atque iustissimam esse, quod idem Græci noto illo prouerbio dicunt: *ἡδὴ βίωσες*. Nam diuitias, potentiam, gloriam & cetera, quæ mundus appetit, uana omnia & incerta esse: præcipue autem diuitum atque magnorum hominum, ut uitae ipsam periculosam, & pompis solennibus, item tragicis quoque fabulis similem esse, ita miseros plerumque fortiri exitus. quod eo decreto uidetur intelligere uelle, quòd apud inferos contra diuites factū fuisse dicit, quo & corpora illorum supplicijs destinantur, & animi in asinos migrare iubentur. quod & ipsum nimirum eam significationem habet. quòd diuitum animi plerumque merces, & omnis doctrinae expertes esse soleant. inscribitur autem Necyomantia, quasi dicas, ab inferis seu mortuis petiū responsum quo uel maximè apparet, eum Dialogi scopum habendum esse, qui responso isto Tiresiae prapponitur. Semper eam ex titulis alter nobiliorem Dialogi personam, alter argumenti quasi quandam uiam indicat, Platónico more, quem maximè in hoc Lucianus imitatus est. Constat autem perpetua quadam narratione, qua & causam & modū sui ad inferos descensus, & praeterea occasionem, qua editum illud de diuitibus audierit, commemorat. In hac præcipui quidam loci sunt & maximè illustres: de incerta doctrina Philosophorum, de Magorum superstitione & potestate, De inferorum locis, supplicijs & equalitate, & postrema illa collatio uitae humane cum pompa solenni, & cum fabulis Tragicorum. Occasio & exordium Dialogi ab habitu & percussatione Menippi sumuntur.

MENIPPVS PHILONIDES.

MEN.

Occasio Dia-
logi, ab incen-
su & habitu
Menippi.

ALVE atrium, domusque uestibulum meæ: Vt telubēs aspi-
cio luci redditus. PHIL. Num nam hic Menippus est canis
ille? Non hercle alius, nisi ego fortè ad Menippus omneis
hallucinor. At quid sibi uult habitus huius insolentia? cla-
ua, lyra, leonis exuuiæ? Adeundus tamen est. Salue Me-
nippe. Vnde nobis aduenisti? diu est quòd in urbe non ui-
dimus.

MENIP.

Adsum reuersus mortuorum è latibulis,

Forti-

Foribusq; tristium tenebrarum nigris:

Manes ubi inferi manent superis procul.

PHIL. O Hercules clām nobis Menippus uita fūctus est, reuixitq; denuo? MEN.

Non, sed me adhuc uiuum recepit tartarus.

PHIL. Quænam causa tibi fuit nouæ huius atq; incredibilis uiæ? MEN.

Iuuenta me incitauit, atque audacia,

Quàm pro iuuenta haud paululum impotentior.

PHIL. Siste ò beate Tragica, & ab iambis descendens, sic potius simpliciter elo-
quere, quænam hæc uestis, quæ causa tibi itineris inferni fuit, quum alioqui neq;
iucunda, neq; delectabilis sit uia? MEN.

Res dilecte grauis me infernas egit ad umbras,

Consulerem manes ut uatis Tiresiai.

PHIL. Atqui deliras, alioqui non hoc pacto caneres apud amicos confarcinatis
uersibus. MEN. Ne mireris amice, nuper enim cum Euripide atq; Homero uer-
satus, nescio quo pacto uersibus sic impletus sum, ut numeri mihi in os sua spō
te confluant. Verum dic mihi, quo pacto res humanæ hic se habent in terris?

& quidnam in urbe agitur? PHIL. Nihil noui. Sed quemadmodum prius acti-
tabant, rapiunt, peierant, fœnerantur, usuras colligunt. MEN. O miseri atq;
infelices. Nesciunt enim, qualia de nostris rebus nuper apud inferos decreta

*Occasio argu-
menti.*

sunt, qualesq; sorte iacti sunt in diuites istos calculi, quos per Cerberum nullo
pacto poterunt effugere. PHIL. Quid ais? Noui ne aliquid apud inferos nostris

de rebus decretum est? MEN. Per Iouem, & quidem multa, uerum prodere nō
licet, neq; arcana quæ sunt, reuelare, ne quis fortè nos apud Rhadamanthum

impietatis accuset. PHIL. Nequaquam Menippe, per Iouem, ne amico sermo-
nem hunc inuideas. Nam apud hominē tacendignarum, & iniatum præterea

sacris edisseres. MEN. Dura profectò iubes, & neutiquam tuta, uerum tui gra-
tia tamen audēdum est. Decretum est ergo, diuites istos ac pecuniosos aurum

tanquam Danaën seruantes abstrusum. PHIL. Ne prius ò beate, quæ sunt de-
creta dixeris, quàm ea percurras omnia, quæ abs te audire libentissime uelim.

Quæ uidelicet descensus causa fuerit, quis itineris dux, deinde ex ordine, &
quæ illic uideris, & quæ audieris omnia. Verisimile est enim te, quum res pul-
chras uidendi curiosus sis, eorum quæ uisu aut auditu digna uidebantur, nihil

omnino prætermisisse. MEN. Parendum etiam in his tibi est. Nam quid facias,
urgente amico? Ac primū sanē tibi expediam, quæ res animū meum ad hunc

descensum impulerit. Ego igitur quum adhuc puer essem, audiremq; Home-
rum atq; Hesiodum, seditiones ac bella canentes, non semideorum modo, sed

ipsorum etiam deorum, adulteria quoque, uiolentias, rapinas, supplicia, patrū
expulsiones, & fratrum & sororum nuptias: hæc me Hercle omnia bona pul-
chraq; putabam, & studiose erga ea afficiebar. Postquam uero in uirilem iam

*Narratio con-
tinens causam
descensus ad
inferos.*

ætatem peruenirem, hic leges rursus iubentes audio poëtis apprime contraria,
neq; uidelicet adulteria committere, neq; seditiones mouere, neque rapinas ex-
ercere. Hic igitur hæsitabundus constiti, incertus omnino quo me pacto gere-
rem. Neq; enim deos unquā putauī mœchaturus, aut seditiones inuicem fuisse

moturos, nisi de his rebus perinde ac bonis iudicassent. Neq; rursus legum lato-
res his aduersa iussuros, nisi id conducere existimarent. Quoniam igitur in du-
bio eram, uisum est mihi philosophos istos adire, atq; his me in manus dedere,

rogareq; uti me utcunque liberet, uterentur, uiteq; uiam aliquam simplicem ac
certam ostenderent. Hæc igitur mecum reputās ad eos uenio, imprudens pro-
fecto, quod me ex fumo (ut aiunt) in flammam cōijcerem. Apud enim hos ma-
ximè diligenter obseruans, summam repperi ignorantiam, omniaq; magis in-
certa, adeo ut præ his ilico mihi uel idiotarum uita iam aurea uideretur. Alius

*Philosopho-
rū incertæ et
diuersæ do-
ctrinæ.*

etenim solī me iussit uoluptati studere, atque ad eum scopum uniuersum uitæ

cursum dirigere. In eo ipsam sitam esse felicitatem. Alius rursus omnino laborare, corpusque siti, uigilijs, ac squalore subigere, miserè semper adfectum, contumelijsque oboxium assidue, Hesiodi sedulo incukans celebria illa de uirtute carmina, & sudorem uidelicet, & accliuem in uerticem montis ascensum. Alius contemnere iubet pecunias, earumque possessionem indifferentem putare. Alius contra bonas ipsas etiam diuitias esse pronunciat. De mundo uero quid dicam? de quo ideas, incorporeas substantias, atomos, & inane, ac talem quandam pugnantium inuicem nominum turbam in diem audiebam, & quòd absurdorum omnium maxime fuit absurdum, de contrarijs unusquisque quum diceret, inuincibiles admodum rationes ac persuasibiles adferebat, ut nec ei qui calidum, nec ei qui frigidum idem prorsus esse contenderet, contra quicquam hiscere potuerim, atque id, quum tamen manifestè cognoscerem fieri nūquam posse, ut eadem res calida simul frigidaque sit. Prorsum igitur tale quiddam mihi accidebat, quale solet dormitantibus, ut interdum capite annuerem, interdum contra abnuerem. Præterea quod multò erat istis absurdius, uitam eorum diligenter obseruans, comperi eam cum ipsorum uerbis præceptisque summopere pugnare. Eos enim qui spernendam censebant pecuniam, audivissimè conspexi colligendis diuitijs inhiare, de fœnore litigantes, pro mercede docentes: omnia denique nummorum gratia tolerantes. Hi uero qui gloriam uerbis aspernabantur, omnem uitæ suæ rationem in gloriam referebant. Voluptatem rursus omnes fermè palam incessebant: clanculum uero ad eam solam libenter confluabant. Ergo hac quoque spe frustratus magis adhuc ægrè molesteque tuli. Aliquantulum tamen inde memet consolabar, quòd unà cum multis & sapientibus & celeberrimis uiris ipse insipientisque essem, atque uerè adhuc ignarus ober rarem. Peruigilanti mihi tandem, atque hisce de rebus mecum cogitanti, uenit in mentem, ut Babylonem profectus, magorum aliquem ex Zoroastri discipulis ac successoribus conuenirem. Audieram siquidem eos inferni portas carminibus quibusdam ac mysterijs aperire, & quem libuerit, illuc tutò deducere, ac rursus inde reducere. Optimè ergo me facturum putauì, si cum horum quopiam de descensu paciscens, Tiresiam Boeotium consularem, ab eoque perdiscerem, (quippe qui uates fuerit & sapiens) quæ uita sit optima, quamque sapientissimus quisque potissimum elegerit. Ac statim quidem exiliens quàm poteram celerimè Babylonem uersus rectà contendi. Quò quū uenio, diuersor apud Chaldeorum quendam hominem certè sapientem, atque arte mirabilem, coma quidem canum, admodumque promissa barba uenerabilem. Nomen autem illi fuit Mithrobarzanes: orans igitur obsecransque uix exorauì, ut quauis mercede uellet, in illam me uiam deduceret. At tandem homo me suscipiens, primum quidem dies nouem ac uiginti cum luna simul incipiens abluìt ad Euphratem, mane solem orientem uersus perducens, ac sermonem quempiam longum mufsitans, quem non admodum exaudiebam. Nam (quod in certamine præcones inepti solent) uolubile quiddam atque incertum proferebat, nisi quòd quosdam uisus est inuocare dæmones. Post illam igitur incantationem ter mihi in uultum spuens deducit rursus, oculos nusquam in obuium quenquam deflectens. Et cibus quidem nobis glandes erant, potus autem lac atque mulsum, & Choaspolympa: lectus uero in herba sub dio fuit. At postque iam præparati satis hac dieta sumus, medio noctis silentio ad Tigridem me fluuium ducens, purgauit simul atque abstulit, facemque lustrauit ac squilla, tum pluribus itidem alijs, & magicum simul illud carmè submurmurans, deinde totum me iam incantans, ac ne à spectris læderer, circumiens, reducit domum, ita ut eram, reciprocantem: ac reliqua noctis parte nauigationi nos præparauimus. Ipse igitur magicam quandam uestem induit, Medorum uesti ut plurimum similem: ac me quidem his quæ uidet, ornauit, claua uidelicet, ac leonis exuijs, atque insuper lyra. Iussit præ-

II.
Modus descensus.
Diagoræ potentia & sua peritio.

terea ut nomen si quis me roget, Menippum quidem ne dicerem, sed Hercule, Vlyfsem, aut Orpheum. PHIL. Quid ita, o Menippe? nec enim causam aut habitus, aut nominis intelligo. MEN. Atqui perspicuum id quidem est, ac neutiquam arcanum. Nam hi qui ante nos ad inferos olim uiui descenderant, putauit si me his assimilaret, fore ut facilius Aeaci custodias fallerem, atque nullo prohibente transirem, utpote notior tragico admodum illo cultu emissus. Iam igitur dies apparuit, quum nos ad flumen ingressi in recessum incumbimus. Parata siquidem ab illo fuerant, cymba, sacrificia, mulla, & in id mysterium denique quibuscunque opus erat. Haec postquam ergo quae prompta erant, imposuimus, tum nos quoque

Ingredimur tristes lachrymisque implemur obortis.

Atque aliquantisper quidem in fluuio ferimur: deinde in syluam delati sumus, ac lacum quendam, in quem Euphrates conditur. Tum hoc quoque transmissio, in regionem quandam peruenimus solam, syluolam atque opacam, in quam descendentes (praebat enim Mithrobarzanes) & puteum effodimus, & oues iugulamus, & foueam sanguine conspergimus. At magus interim accensam facem tenens, haud amplius iam summisso murmure, sed uoce quam poterat maxima clamitans, daemones simul omnes conuocat, Poenas, Erynnas, Hecaten nocturnam, excelsamque Proserpinam, simulque polysyllaba quaedam nomina barbara atque ignota commiscet. Statim ergo tremere omnia, & rimas ex carmine solui ducere, ac porro Cerberi latratus audiri, & iam res plane tristes ac moesta fuit.

Vmbrarum at timuit rex imis sedibus Orcus.

Ac protinus quidem inferorum patebant pleraque, lactus Pyriphlegethon, ac Plutonis regia. Tum per illum descendentes hiatus, Rhadamanthum prope modum metu reperimus extinctum. Ac Cerberus primum quidem latrabat, commouitque sese. At quum ego Ixam celerrime correptam pulsassem, caetu statim sopitus, obdormit: deinde posteaquam ad lacum uenimus, tranare ferere non licuit. Iam enim onustum erat nauigium, & eiulatu certe plenum. Vulnerati quippe in eo nauigabant omnes, hic femur, ille caput, alius alio quopiam membro luxatus, usque adeo, ut mihi certe ex bello quopiam adesse uiderentur. At optimus Charon, quum leonis uideret exuias, esse me ratus Herculem, recepit, transque uexit libens, tum exeuntibus quoque nobis monstrauit semitam.

Sed quoniam iam eramus in tenebris, praecedit quidem Mithrobarzanes, ego autem a tergo continuus illi comes adhæreo, quoad in pratum quoddam uenimus maximum, alphodelo consitum, ubi circumfusae undique mortuorum stridulae nos sequuntur umbrae. Tum paulo procedentes longius, ad ipsum Minois tribunal accessimus. Erat ipse quidem in solio forte quodam sublimi sedens. Astabant autem illi Poenae, Tortores, mali Genii, Furiae. Ex altera parte plurimi quidam adducti sunt ex ordine, longa fune uincti. Dicebantur autem adulteri, lenones, moechi, homicidae, adulatores, sycophantae, ac talis hominum turba quiduis in uita patrantium. Seorsum autem diuites ac sceneratores prodibant, pallidi, uentricosi ac podagrici, quorum quisque trabe uinctus erat, ferri pondere duorum talentorum imposito. Nos igitur astantes, & quae fiunt omnia conspiciamus, & quae dicuntur auscultamus. Accusant autem noui quidam atque admirabiles rhetores. PHIL. Quinam ergo hi, per Iouem, sunt, ac ne isthuc quidem te pigeat dicere. MEN. Umbrasne unquam istas nosti, quas opposita soli reddunt corpora? PHIL. Quid ni? MEN. Haec nos igitur quum primum functi uita sumus, accusant, testantur, atque redarguunt, quicquid in uita peccauimus, & sane quaedam ex his dignae admodum fide uidentur, utpote nobiscum uersatae semper, nostrisque nusquam digressae corporibus. Minos igitur curiose quemlibet examinans, impiorum relegabat in coetum, poenas ibi sceleribus suis dignas luiturum. In hos praecipue tamen incenditur, quos opes dum uiue

Poëtia hypotyposi orci carminibus magicis excitati.

Descriptio Inferorum.

Iudicia et accusatores, et poenae defunctorum.

rent, ac dignitates inflauerant, quique adorari se ferè expectabant, nimirum breui perituram eorum superbiam fastumque detestatus: quippe qui non meminissent mortales ipsi quum sint, sese bona quoque mortalia consequutos. At nunc splendida illa exuti omnia, diuitias inquam, genus, munia, nudi ac uultu demisso steterunt, tanquam somnium quoddam, humanam hanc felicitatem recogitantes, adeo ut hæc dum conspicerer nimis quàm delectatus fuero. Et si quem eorum fortè agnoueram, accessi, atque in aurem silenter admonui, qualis in uita fuerat, quanto pereque fuerat inflatus: tum quum plurimi mane fores eius obfidentes, pulsi interim exclusique à famulis, illius expectabant egressum. At ipse uix tandem illis exorians puniceus, aureus aut uersicolor, felices ac beatos se facturum salutantes putabat, si pectus dextramue porrigens, permetteret osculandam. Illi uero audientes ista molestè ferebant. At Minos quiddam etiam iudicauit in gratiam. Quippe Dionysium Siciliæ tyrannum multis & atrocibus criminibus & à Dione accusatum, & graui Stoicorum testimonio couictum, Cyrenæus Aristippus interueniens (Nam illum ualde suspiciunt inferi, eiusque plurimum sibi ualet auctoritas) ferè iam Chimææ alligatū absoluit à poena, afferens illum eruditorum nonnullos olim iuuisse pecuniâ. Tum nos à tribunali discedentes, ad supplicij locum peruenimus. Vbi ò amice & multa, & miseranda audire simul, ac spectare licuit. Nam simul & flagrorum sonus auditur, & efulatus hominum in igne flagrantium, tum rotæ & tormenta, catenæ, Cerberus lacerat, & Chimæra dilaniat, crucianturque pariter omnes, captiui, reges, præfecti, pauperes, mendici, diuites. & iam scelerum omnes poenitebat. Et quosdam quidem eorum, dum intuemur, agnouimus, uidelicet qui nuper è uita discesserant. At hi se pudentes tum occulebant, nostroque subtrahebant aspectui, aut si nos aliquando respiciebant, id seruili ter admodum abiecteque faciebant, atque hi quidem quàm olim putas onerosi fastosique in uita? At pauperibus malorum dimidium remittebatur, & quum interquieuissent, denuo repetebantur ad poenam. Sed illa quoque quæ fabulis feruntur, aspexi. Ixionem, Sisyphum, Phrygiūque graui ter affectum Tantalum, genitumque terra Tityum, Diū boni, quantum? Integrum stratus agrum occupabat. Hos tandè prætereuntes, in campum uenimus Acherusium, ubi semideos, heroidasque reperimus, atque aliam simul mortuorum turbam, in gentes tribusque dispositam, alios quidem uetulos quosdam ac marcidos, atque (ut Homerus ait) euanidos, alios uero iuueniles & integros, & hos potissimum ob illam condiendi efficaciam Aegyptios. Verum dignoscere quemlibet haud procliuè fuit, adeo nudatis ossibus omnes erant inuicem simillimi, nisi quòd uix tandem eos diu intendentes agnouimus. Quippe conferti considebant obscuri atque ignobiles, nullumque seruantes amplius pristinae formæ uestigium. Cum igitur multi simul ossi consisterent, inuicem omnino similes, qui terrificum quiddam per cauos oculorum orbis transpicerent, dentesque nudos ostenderent, hæsitabam certè mecum, quoniam signo Theritem à Nireo illo formoso discernere, aut medicum Irum à Phæacum rege, aut Pyrrhiam coquum ab Agamemnone. Quippe quibus iam nihil ueteris permansit indicij, sed ossa fuerunt inter se similia, incognibilia, nullis inscripta titulis, nullique unquam dinoscenda. Hæc igitur spectanti mihi, persimilis hominū uita pompæ cuiuspiam longæ uidebatur, cui præsit ac disponat quæque fortuna, ex his qui pompam agunt, diuersos uariosque cuique habitus accommodans. Alium siquidem fortuna deligens, regijs ornat insignibus, & tiaram imponens, & sarellites addens, & caput diademate coronans. Alium serui rursus ornatum induit, hunc formosum effigiat, hunc deformem atque deridiculū fingit: nam omnigenū, ut opinor, debet esse spectaculum. Quin habitus quorūdam plerumque in media quoque pompa demutat, neque perpetuò eodem finit ordine cultusque progredi, quo prodierant. Sed ornatu commutato, Cræsum quidem coëgit serui capiti

Caput Acherusium sine B. bysim.

Aequalitas in ferorum.

riuique uestes induere. Mæandrium autem olim inter seruos incedentem, Poly-
cratis uicissim ornat tyrannide. Et aliquantisper quidem eo cultu permittit uti,
uerum ubi iam pompæ tempus præterijt, apparatus quisque restituens, & cum
corpore simul exutus amictu, qualis ante fuit efficitur, nihilo à uicino differēs.
Quidam tamen ob inscitiam, quum suos fortuna cultus exigit, ægreferunt atque
indignantur, tanquam proprijs quibusdam bonis priuati, ac nō potius alienis,
quibus paulisper utebantur, exuti. Quin in scena quoque uidisse te plerumque puto
histriones istos tragicos, qui (ut fabulæ ratio poscit) modo Creontes, modo
Priami fiunt, aut Agamemnones. Idemque (si fors tulerit) paulo antè tam graui-
ter Cecropis aut Erechthei formam imitatus, paulo post seruus, poëta iubente
progreditur. At quum fabulæ iam finis affuerit, quisque auratas illas uestes exu-
tus, personam deponens, & ab altis illis crepidis descendens, pauper atque humi-
lis obambulat, haud amplius Agamemnon ille Atreo prognatus, aut Creon
Menœcei filius, sed Polus filius Chariclei Suniensis, aut Satyrus filius Theo-
gitonis Marathonius. Sic se mortaliū res habent, quemadmodū mihi tum spe-
ctanti uidebatur. PHIL. Dic mihi Menippe, isti qui magnificos altosque tumu-
los habent super terram, & columnas, imagines, titulos, nihilōne sunt apud in-
feros plebeis quibuslibet umbris honoratiores? MEN. Nugaris tu quidem, nā
si uidisses Mausolum, Carem illum dico Pyramide celebrem, sat scio, nūquam
ridere desisses, ita in antrum quoddam abstrusum despectim abiectus est, in re-
liqua mortuorum turba delitescens. Hoc tantū commodi mihi uidetur ex mo-
numento referre, quod imposito tanto pondere, laborat magis & premitur.
Nam quū Aeacus o amice, locum cuique metitur, dat autem cui plurimum haud
amplius pedem, necesse est eo iacere contentū, seseque ad loci modum contrahe-
re. At uehementius multo risisses, opinor, si reges hosce nostros, satrapasque ui-
disses apud eos mendicantes, & aut falsamenta uendentes, aut primas ipsas lite-
ras urgente inopia profitentes, & quemadmodum contumelijs à quouis affici-
antur, atque in faciē cædantur, perinde atque uilissima mancipia. Itaque Philippum
Macedonem conspiciatus, continere me certè non potui: ostensus est mihi in an-
gulo quodam, detritos calceos mercede refarciēs. Quin alios præterea multos
erat uidere mendicantes in triuijs, Xerxes uidelicet, Darios, ac Polycrates. PHIL.
Admiranda narras ista de regibus, peneque incredibilia. Socrates autē quid facit
ac Diogenes? & si quis est sapientum alius? MEN. Socrates profecto etiā ibi ob-
uersatur, omnesque redarguit: uersantur autē cum illo Palamedes, Vlysses & Ne-
stor, & quisquis est alius inter defunctos garrulus. Inflantur autē illi etiamnum,
atque intumescunt exhausto ueneno crura. At optimus Diogenes Sardanapalo
uicinus Assyrio, Midæque Phrygio, atque alijs item pluribus ex istorum sumptuoso-
rum numero manet, quos quū eiulantes audit, ueteris fortunæ magnitudinem
recogitantes, & ridet & delectatur, ac supinus cubans, ut plurimū cantat, aspe-
ra nimis atque iniucunda uoce illorum eiulatus obscurans, adeo ut id ægrè ferētes,
nec Diogenem ferre ualentes, de mutanda sede deliberent. PHIL. De his iam sa-
tis quidem: cæterū quodnam illud decretum est, quod initio dixeras aduersus
diuites esse sancitum? MEN. Benè admones: nescio enim quo pacto quū hac de
re dicere proposuissem, ab instituto sermone procul aberrauī. Dum igitur ibi
uersabar, magistratus concionē aduocauerunt, his uidelicet de rebus, quæ in cō-
mune conducere. Conspiciens ergo multos concurrere, me quoque cū illis si-
mul immiscens, unus de numero eorum qui in cōcione aderant, efficior. Agitata
sunt igitur & alia multa: postremo uero de diuitibus negociū, in quos postea-
quam plurima fuissent obiecta, uiolentiā, superbiā, fastus, iniurię, assurgens tan-
dem ex populo primas quidam, huiusmodi decretū legit: Quoniā, inquit, mul-
ta diuites perpetrant in uita, rapientes ac uim inferentes, inopesque omni modo
despectui habentes, Curia populoque uisum est, ut quū functi uita fuerint, cor-

Obiectio.

*Vanā esse or-
gloriā, quam
in hac uita ma-
ximi plerique
appetunt.*

*Decretū contra
diuites san-
ctum.*

L V C I A N I

Summa et sco-
pus totius Ar-
gumenti.

pora quidem eorum pœnas cum alijs sceleratorum corporibus luant: animæ uero sursum remissæ in uitam, in asinos demigrent, donec in tali rerum statu quinquies ac uicies decem annorum millia transegerint, asini semper ex asinis renati, onera ferentes, atq; à pauperibus agitati. Dein ut liceat illis è uita excedere. Hanc sententiam dixit Caluarius, patre Aridello, patria Manicensis, tribu Stygiana. Hac igitur lege recitata, approbauerunt principes, sciuit plebs, adfremuit Proserpina, allatrauit Cerberus: sic enim rata quæ inferi statuunt, autenticaq; fiunt. Quæ igitur in concione agebantur, erant huiusmodi. Tum ego statim, cuius gratia ueneram, Tiresiam adeo, atq; illi re, uti erat, ordine narrata supplicauî, ut mihi diceret, quodnam optimum uitæ gēnus putaret. Hic uero subridens (est autem seniculus quispiam cæcus, pallidus, uoce gracili) ò fili inquit, causam tuæ perplexitatis scio à sapientibus istis profectam, haudquam idem inuicem ipsidem de rebus sentientibus, uerū haud fas est id tibi proloqui: siquidem quòd Rhadamanthus interdixit. Nequaquam, inquit, ò pater cule, sed dic amabo, neq; me contempnas, qui in uita te etiam ipso cæcior obero. Abducens ergo me, procul ab alijs auferens, ad aures mihi inclinans: Optima est, inquit, idiotarum priuatorumq; uita, ac prudentissima. Quamobrem ab hac uanissima sublimium consideratione desistens, mitte principia semper ac fines inquirere, & uafros hosce syllogismos despuēs, atq; id genus omnia nugas æstimans, hoc solum in tota uita persequere, ut præsentibus benè compositis minimè curiosus, nulla re sollicitus, q̃ plurimum potes hilaris uitam ridensq; traducas. Hæc quum dixisset, rursus in Asphodelorum pratum sese corripuit. Ego igitur (nam & nūc uesper erat) age, inquam, ò Mithrobarzane, quid cunctamur? ac nō hinc rursus abimus in uitam? Ad hæc ille: confide, inquit, ò Menippe, breuem quippe facilemq; tibi monstrabo semitam: & me protinus abducens in regionem quandam magis priore tenebricosam, manu procul ostendēs subobscurum tenueq; ac uelut per rimam influens lumen: illud, inquit, Trophonij templum est, atq; illac ad inferos è Bœotia descenditur, hac ascendes, atque illico eris in Græcia. Ego igitur hoc sermone gauisus, salutato Mago, difficile admodum per angustas antri fauces subrepens, nescio quo pacto in Lebadiam perueni.

CHARON SIVE CONTEMPLANTES.

PETRO MOSELLANO INTERPRETE.

A R G V M E N T V M

Eiusdem sermō argumenti est hic Dialogus cum superiore. Nam ut illic Menippus apud inferos uidere atque audire supplicia et miseros exitus diuitum atq; potentum fingitur. Ita hic Charon apud superos hominum dementiam contempletur, stulta illorum consilia et actiones deridendo. Quippe qui in his quæ incerta ac momentanea maxime sunt, puta robustate corporis, potentia, diuitijs, fortuna, gloria, et id genus alijs omnem spem atq; fiduciam collocant. Mortis uero, quæ omnium certissima, et mox consecutura est, nullam rationem habeant. Id quod ipse Charon in fine Dialogi apertis uerbis indicat, et paulò suprà quoque, ubi homines stulticiæ suæ admonet, et ad meliorem menem reuocat. Tractantur autem hæc primo per speciem, propositis exemplis Milonis, Cyri, Cræsi, Polycratis, et aliorum: mox et in genere descriptis hominum et priuatorum et regum affectibus studijsq; postremo etiam confutata opinione, quam multi de defunctorum honoribus habebant, Et in summa non hominum modores et corpora, uerum et ciuitates et flumina, deniq; omnia morti subiecta esse ostenduntur, quam eo faciliorem cuiq; esse, quo mundanis istis rebus ac opibus minus impeditus aut captus fuerit. Prior pars Dialogi etiam sporadica est, dum Mercurius iam exoratus à Charonte, mones alios alijs imponit, et locum unde prospectus in omnes terras pateat, extruit.

MERCVRIVS, CHARON.

MER.

Quid

VIDES ò Charon? aut cur deserto nauigio in hanc lucē ascendisti, non admodū assuetus superum rebus interesse? CHA. Cupido me cepit ò Mercuri, uidendi, & quānam in uita gerantur negocia, & quibus studijs homines teneantur: tum etiā quibus bonis exuti plorent omnes, ubi ad nos descenderint. Neq̃ enim ex ipsis quisquam citra lachrymas traiecit. Quare exemplo illius Thessali adulescentis, cōme

Proposito.

*Exhortatio à
facili & cōdi-
tione personā*

atu à Dite impetrato, ut unum saltem diē à naue abesse li- ceret, in lucē ascendi, ac mihi uideor in ipso planē tempore in te incidisse. Nam peregrinus cū sim, sat scio, te non grauari, quin obambulando me ducas, singulaq̃ demones, ut qui uniuersa iam habeas cōperta. MER. Non est ociū ò portitor. Nam abeo iam nunc, negociū quoddam, quod ad mortaliū statum pertinet ab Ioue summo datū, expediturus. Ille autē ad iracundiam propensior est, ut planē uerear, ne cunctantē me, uel totum uestre sortis esse permittat, caliginē uide licet addictū, uel quem admodū nuper Vulcanū, ita & me correpto pede, ē summo deiciat cōlo: nimirū, quo & ipse pocillatoris munere fungens, claudicādō risus moueam. CHA. Despicies ergo me temere & indecore in terra oberrantē, præsertim amicus & nauigationis socius, tū & nostre reipub. ex parte legatus? Atqui conueniret, ò Maia proles, illorū te etiam nū meminisse, quod te uel sen tinam exhaurire, uel remū agitare ne unq̃ quidem iusserim. Quin tu interim, quanq̃ adeo robustus es humeris, in nauigij dorso porrectus stertis, aut, si quā fortē ex Vmbris loquacem offenderis, cum hac inter nauigandū perpetuō con fabularis. Ego uero quantum uis senex, remigium agens duplex, solus remigo. At te per patrem obsecro, ò charissime Mercuriole, ne me deferas, sed ut nouo aliquo conspecto, redeam, indica quānam in uita geruntur. Quod si tu me neglexeris, nihil planē ab ipsis cæcis differre uidebor. Vt enim illi lubrico gressu per caliginem titubant, ita rursus ego ad lucem tibi hallucinabor: quin tu hanc mihi das gratiā, ò Cyllenie, perpetuō memori futuro. MER. Hæc profecto res uerberum mihi causa existet, adeo, ut iam hinc commonstrationis huius mercedem non sine tuberibus nobis fore prospiciam: obsequendum tamen. Quid enim facias ubi amicorum quispiam impellat? Principio ergo, ut omnia singula & examussim cōspicias, frustra laboras, ò portitor, nam hoc multorū annorum fuerit negociū: deinde & ipsi mihi uerendū, ne interim tanquā transfugam Iupiter me abdicet. Tibi uero quo minus mortis munia peragere posses fuerit impedimento, neq̃ non Ditis imperio detraxerit, cum uidelicet longo adeo tempore umbras adueheres nullas. Postremo & Aeacus, qui portorio colligendo præfectus est, stomachabitur, ut qui tanto tempore ne obulum quidem lucrifecerit. Verum qua uia ipsa rerum capita uidere possis, iam consilium nobis erit captandum. CHA. Ipse ò Mercuri, quod optimum facto fuerit, uideris. Ego uero peregrinus cum sim in terra, quid rerum hic agatur, nescio. MERC. Breuiter, ò Charon, editiore aliquo loco opus erit, ut inde cuncta queas prospicere. Cæterum si in cōlum subuolare tibi foret facultas, non laboraremus. Cū autem te, cui semper cum mortuorum simulachris commercium fuit, Iouis regiam calcare minimē liceat, iam tempus fuerit, excessum aliquem montem disquirere. CHAR. Nosti, ò Mercuri, quæ ad uos inter nauigandum dicere consueuerim, siquidem ubi & procellosus uentorum flatus obliquo uelo incubuerit, ut in sublime tollantur fluctus. Ibi uos, quæ est uestra imperitia, iubetis uel uelum trahere, uel pedem paulisper accommodare, uel etiā ipsius uenti cursum sectari. At ego quietem uos agere iubeo, ipsum enim me, quod optimum sit, non ignorare. Quin ergo & tu idem imitaris, & in præsentia quum sis gubernator, quæ tibi conuenire uisa fuerint, facito. Ego uero, ut est uectorum conditio, tacitus sedebo, per omnia tibi iubenti obsecundans.

*à merito et re
cōpensationē*

*Exordium aliū
ad artem magis
nitidum ac
difficilius.*

*Consilium de
capiendo loco
unde prospice-
re possit.*

MER. Rectē admones ò Charon, ipse enim quid factò opus sit, sciero ac speculā nobis idoneam inuenero. Num ergo Caucasus idoneus, aut hoc altior Parnassus, aut utroq̃ eminentior Olympus ille? Atqui in Olympum nūhi intuenti nō contemnendī cuiusdam consilij in mētem uenit. Verum ad hanc rem tuo & labore & obsequio pariter erit opus. CHA. Tuum ergo fuerit imperare ò Mercuri, equidem pro mea uirili in omnibns parere conabor. MER. Homerus poetā dicit Aloēi filios, cum & ipsi duo essent, ad hāc pueri, statuisse olim unā cū radicibus Ossam euulsum Olympo superimponere; deinde & huic Pelion, q̃ arbitrarentur hoc pacto sufficientem se gradum & ascensum in cōelum habituros. Verum hi adulescentuli, cum impj essent, audaciā suā pōenas dederunt. Nos autem qui hāc in deorum iniuriā minimē molimur, cur non & ipsi eadē uia ædificamus montem monti adglomerando? quo uidelicet exactiorem & commodiorē habeamus prospectū. CHA. Et duobus nobis ò Mercuri, uires suffecerint ad loco mouendū uel Pelion, uel etiā Ossam? MER. Quid nī ò Charon? an tu nos abiectiores, magisq̃ imbecillos infantulis illis iudicas? maximē quē simus dñj? CHA. Nequaquam, sed res ipsa incredibilem quandam magnifici operis ostentationem continere uidetur. MER. Non iniuriā, rusticus enī es, et in elegantia poetica minimē uersatus. At egregius Homerus duobus statim uersibus accessum nobis parauit in cōlū, adeo facile congestis montibus. Porro demiror hāc tibi prodigiosa uideri, quā tamen Atlanta non ignores, qui uel solus cōelum ipsum fert, uniuersos nos sustinens. Sed & de fratre meo Hercule fortē audisti, quomodo ipsi illi Atlanti in officiū successerit, ipseq̃ se oneri tantisper, dum ille interquiesceret, supposuerit? CHAR. Audio sanē huiusmodi. An autem uera sint, tu & poetā uideritis. MER. Verissima ò Charon. Alioquin qua gratia uiri illi sapientes ementirentur? Itaq̃, quod felix faustumq̃ sit, primum Ossam eruiamus, quemadmodum carmen præscribit, & ipse architectus Homerus; At super Ossam Pelion arboribus densum. Vides quā citra negocium pariter & quā poeticē effecerimus? Age hac mole conscensa dispiciam, num aut hāc faciant satis, aut plura superstruere oporteat. Papæ, quid hoc? Hæremus adhuc in ipsa cōeli radice. Etenim ab oriente sole uix Ionīa & Lydiā conspiciuntur. Ab occidente uero non amplius Italia ac Siciliā. Porro à septentrione ea solū, quæ Istro adiacent, apparent. Illinc autem Creta, neq̃ hāc admodum apertē. Quare, sicuti uidetur, et Oetam transponere oportet. Postremo omnibus superimponendus Parnassus. CHA. Sic faciamus. At hoc solū uide, ne plus æquo attenuando, opus ipsum tenuius, fragiliusq̃ reddamus, ita ut tandē unā cum ipsa mole deturbati, Homericā illā ædificandi rationem nimis amarā experiamur, nimirum caluarijs ex casu perfractis. MER. Bono animo es ò Charon, res omīs in uado erit: tu Oetam transpone, aduolutetur & Parnassus. En iterum conscendam, benē habet, cuncta iam conspicio: & tu nunc ascende. CHA. Manum mihi porrige ò Mercuri, neq̃ enim paruā ac humilem molem me facis ascendere. MER. Si singula contueri gestis ò Charon, discrimini te cōmittas, oportet. Non enim ita comparatum est, ut simul & extra periculum sis constitutus, & tamen, quæ cupis, liceat spectare. Postremo hac mea dextra nitere, ac pedetentim scandēdo, ne in lubrico pedem figas, caue. Nunc omni ex parte res bene se habet, quum & tu superaris. Iam uero, quoniam bicipiti uertice prōminet hic Parnassus, uterque altero occupato confidamus. Tu autem nunc oculis in orbem mihi ductis, intueri uniuersa. CHA. Terram uideo amplā, ac paludem quandam ingentē, quæ undiq̃ terram circumfluit. Tum montes ac fluuios & Cocyto & Phlegethonte ampliores. Ad hāc homines admodū exiles, pariter & horū nidulos quosdā. MER. Vrbes illæ sunt, quos tu nidos arbitraris. CHA. Vides quā nihil nobis tanto labore sit effectum? Quin frustra sede mouimus Parnassum unā cum Castaliā, tum Oetam, cæterosq̃ monteīs omneīs.

MER.

*Accedit ad
rē et cōcēpla
tionē omniū
quæ in terris
uel geruntur,
uel appetiuntur
Breuis hypo
typosis terræ*

MER. Quid ita? CHAR. Equidem ē sublimi exactē despicio nihil. Desiderium autem erat non urbes solum, neq̃ montes ipsos tanquam in tabula depictos in tueri, uerum & homines ipsos, tum quæ faciant, quæq̃ loquantur exaudire, haud secus ac prius cum tu obuius mihi factus ridentem conspiceres, ac quidnā riderem, percunctareris. Nam cum ridiculū quiddam audirem, mirum in modum delectabar. MER. Quod nam hoc erat? CHA. Cum quidam ab amicorum quopiam ad coenam, opinor, uocatus esset, in posterum, inquit, diem ueniā maxime. Atq̃ interim dum hæc diceret, regula quædam, nescio quo deturbante, a recto in caput huic irruens, ipsum necauit. Risi ergo hominem, ut qui promissa minimē præstaret. Sed & nunc quo magis audiam, magisq̃ uideam, descēdendum mihi censeo. MER. Quietus es, nam & huic malo remedium inuenēro. Atq̃ incantatione quadam ab Homero accepta, uidendi aciem acutissimā tibi uel breui reddidero. Ac posteaquā carmina ipsa pronuntiabo, memor sis non amplius hallucinari, uerum aperte cuncta contueri. CHA. Dic solum. MER.

*Tacita repre-
bētio per col-
lationem.*

Dimouī nubem, uisum quæ texerat antē,

Vt tandem agnoscas, qui sint hominēs ue deī ue.

CHA. Quid est? MER. An non iam uides? CHAR. Maximē, cæcus sanē Lyn-
ceus ille, si mecum componatur. Itaq̃ deinceps hoc primū me uelim doceas, mi-
hiq̃ percunctanti respondeas. Sed heus tu, uin' & ipsum me Homericis uersu-
bus tecum agere, quo uidelicet intelligas, neq̃ ipsum me ab Homeri elegantia
abhorreret. MER. Vnde tu quæso illius aliquid scire posses, nauta cum sis, & cū
remis rem habeas? CHA. Vides, opprobria sunt hæc in artem. At ego, cum il-
lum uita iam functum trañcerem, multa ex ordine canentē audiui, quorū non-
nulla adhuc in memoria hærent. Porro tempestas non mediocris tum nobis in-
cubuit. Etenim posteaquā cantilenam quandam nauigantibus non admodum
prosperam, neque salutarem fuisset auspicatus, carminum uī impulsus Neptu-
nus & nubes conuocauit, atq̃ tridente uelut unco quodam hamo iniecto, cum
fluctuū procellas excitauit, tum alijs multis turbis uniuersum miscebat mare,
adeo, ut parum abfuerit, quin tempestas, quæ una tum densa caligine immine-
bat, nauē nobis subuertisset. Tum ergo & ille nauseabundus bonam carminū
partem Scyllæ & Charybdi euomuit. Sed & Cyclopi. MER. Non ergo difficilē
fuit ex tanto uomitu paucula aliqua referuare. CHA. At dic mihi

*Digressio de
Homeri uersu
sibus.*

Crassus & ille quis est uir magnus conspicuusq̃,

Vertice sublimi, atq̃ humeris latissimus amplis.

MER. Milo Crotoniata, hic est athleta, applaudunt autem ei Græci, quod tau-
rum sublatum solus per mediū ferat stadium. CHA. At quanto iustiori causā
sa ò Mercuri ipsum me laudibus ueherent, qui paulo post ipsum tibi Milonem
quantus est, correptum in nauiculam imponam: nempe ubi à morte inuictissi-
mo aduersario, lucta superatus, ad nos uenerit, quando nec ipse planē intell-
get, qua cruris implicandi ratione sit deiectus. Tum profecto nobis plorabit,
recordatus & harum coronarum, & huius applausus. Nunc autem quia, pro-
pterea quod taurū gestarit, est admirationi, grandia sapit, ac mirificè sibi pla-
cet. Quid ergo de ipso arbitramur? Num quod mortem etiā aliquando si-
bi imminere speret? MER. Quid? ille mortis recordaretur in tanto flore? CHA.
Missum hunc face, ò Mercuri, risum nobis haud ita multò post exhibiturum,
quando uidelicet nobiscum nauigans, ne culicem quidem amplius, nedū tau-
rum ferre poterit. Sed illud tu mihi dicas uelim, quis alius ille uir grauis, ac se-
ueritate quadam uerendus, nec tamen Græcus, quantum ex peregrino habitu
conijci potest? MER. Cyrus ò Charon, Cambyxis filius, qui imperiū quod olim
Medi obtinebant, ad Persas transtulit. Atq̃ idē Assyrios nuper deuicit, & Ba-
bylonem expugnauit. Ad hoc exercitū in Lydiam traducere iā parat, hoc iam
in animo destinans, ut Croeso superato imperium habeat in omnis. CHA. At

*i.
Robur corp-
oris.*

*ii.
Potencia.*

Croes-

III.
Diuitie.

Locus cōmu-
nis de felicitate,
et contra
diuitias.

Alius locus,
de donarijs
dijs consecra-
tis.

Crœsus ubi tandem ille? MER. Illorum oculos deflecte in magnam illam arcem, quæ triplici muro est septa, Sardis ille. An non Crœsum ipsum uides in aureo sedentem solio, accumbentem Solone illo Atheniense differentem? Vis auscultemus qua de re uerba faciant. CHA. Volo ò Mercuri. CROE. O hospes Atheniensis, quia iam diuitias nostras uidisti, thesauros scilicet, & quantum nobis auri sit rudis, tum & aliam suppellectilem præciosam, dic mihi, quem nam omnium hominum felicissimum arbitraris? CHAR. Quid tandem dicet Solon? MER. Ocioso es animo, nihil ò Charon uel ingenerosum, uel contemnendum. SOL. Felices quidem admodum pauci. Verum ex his quos ego noui, Cleobin & Bitonem sacerdotis filios arbitror felicissimos extitisse. CHA. Argiua sacerdotis hic dicit, qui nuper postquam matrem ne hiculo insidentem ad sacrarium usque, ipsi iugum subeuntes, adduxissent, è uiuis statim excesserunt? CROE. Esto, habeant illi felicitatis primas. At quis tenebit secundas? SOL. Tellus Atheniensis, qui præterquam quod benè uixit, mortem etiam pro patria obire non recusauit. CROE. Ego uero, ò scelus, non tibi uideor felix esse? SOL. Non dum ò Crœse statui, quod necdum ad uitæ metam perueneris. Rectissimus enim eius rei index ac certissimus mors ipsa existit, & uita ad finem usque feliciter perducta. CHAR. Optime facis ò Solon, quod nostri non es oblitus, quoniam cymbam ipsam his de rebus iudicare censes. Sed qui nam illi, quos Crœsus emit tit, aut quid humeris gestant? MER. Aureos Pythio lateres dicat, oraculi eius mercedem, cuius beneficio paulo post peribit. Est enim uir ille plus æquo uatibus deditus, adeo ut omnino ex ipsis pendeat. CHA. Et illud est aurum splendidum scilicet, quodque sub pallidum refulget rubore: nunc enim, quum antè id sæpe de eo audierim, ipsum primum uideo. MER. Hoc celebre illud est nomē, cuius gratia tantopere pugnatur. CHA. Atqui non uideo quonam precio commendetur: nisi hoc fortè ad rem pertinet, quod, qui ferunt, eo grauantur. MER. Non enim nosti, quot huius gratia bella, quot insidiæ, quot latrocinia, quot per iuria, quot cades, quot uincula, quamque longinqua nauigatio, quot mercaturæ, quot seruitutes. CHA. Propter hoc ne ò Mercuri, quod parum ipsi æri præstat? Nam æs noui, ut qui à singulis uestoribus, quod & tu ipse non ignoras, obulsi cum delectu accipiā. MER. Est ita, ut dicis, ò Charon. Verum æs, quia magna est eius copia, non est in precio. Aurum uero, & huius quidem parum, hi qui terræ uenas scrutantur, ex immenso profundo effodiunt. Attamen ex terra pro uenit, quemadmodum & plumbum, & reliqua metalla. CHA. Insignem quandam hominum stulticiam narras, qui tanto amore prosequuntur rem tum pallidam, tum etiam grauem. MER. At Solon ille, aurum minimè mirari uidetur, ut & planè uides. Nam cum Crœsum ipsum, tum uero maximè hominis barbari iactantiam deridet, adeo ut uideatur etiā mihi hac ipsa de re Crœsum uelle percunctari. Quamobrem auscultemus. SOL. Dic mihi, ò Crœse, putas ne laterum horum indigere Apollinem? CROE. Per Iouem, nullum enim ipsi est donarium Delphis suspensum tam magnificum. SOL. Arbitraris ergo te deum beatum reddere, si inter alia multa, tuo beneficio & aureos lateres possideat? CROES. Quid nunc? SOL. Magnam mihi paupertatē in cœlo narras, ò Crœse, si deos, cum fortè desiderant aurum, ex Lydia aduehere oportebit. CROES. Vbi enim alibi auri proueniret tantum, quātum apud nos? SOL. Rursus illud mihi dicito: ferrum in Lydia nascitur? CROES. Non temere. SOL. Potioris ergo rei indigēstis. CROE. Qui nam ferrum præstantius auro? SOL. Sic itra stomachum respōdere uelis, facile quidem intellexeris. CROE. Interroga tu modo ò Solon. SOL. Vtri præstantiores, an qui seruant ac defendunt, an qui seruantur & defenduntur. CROES. Qui seruant profectò. SOLON. Quid ergo. Si quemadmodum quidam narrant, futurum, Lydos Cyrus adortus fuerit, aureos ne gladios militi tuo facies, an ferro tum erat opus? CROES. Ferro sanè, ferro. SOL. Et

Et si huius copiam non apparueris, futurum ut egregium illud aurum captiuum ad Persas abeat. CROES. Bona uerba o homo. SOL. D j meliora uelint, quã ut hæc hoc modo fiant. Verum tu hac uia uideris ferrum auro nobilius fateri. CROES. Ferreos ergo lateres Deo me consecrare iubes, aurum autem reuocare? SOL. Neque ferro ille indiguerit. Sed siue æs siue aurum dicaris, alijs sanè futuram prædam ac possessionem suspenderis, & id quidem aut Phocensibus, aut Bœotijs, aut Delphis ipsis, aut etiam prædoni alicui tyrãno. deus autem aurifices tuos planè nihil moratur. CROES. Semper tu quidem diuitias mihi inuides & oppugnas. MERC. Non fert delicatus hic Lydus, o Charon, uerborum & libertatem & ueritatem. Quin ei peregrina quædam res & noua uidetur hominem obscuro loco natum ac pauperem, ea quæ urgeant, intrepidè dicere. Atqui haud ita multo post Solonis recordabitur. Nimirum quando eum a Cyro captum, in constructum rogam oportebit conscendere. Nam quæ cuique Parcarum fuso sint decreta, ipsam Clotho nuper legentem audiui, in quibus & hæc erant scripta: Cræsum quidem a Cyro captiuum duci, ipsum autem Cyrum a Massageride illa necari. Viden' Scythicam illam foeminam, candido uidentem equo? CHA. Per Iouem. MERC. Tomyris ea est, quæ sua ipsius manu Cyri caput detruncatum in utrem cruore refertum intrudet. Sed & filium Cyri uides adolescentem? Cambyfes ille est. Is patre defuncto in imperium succedet. Ac ubi mille modis errarit, & in Lydia & in Aethiopia, tandem insaniam correptus, occiso a se Apri, migrabit e uita. CHAR. O risum inexhaustum. Sed num quis uel aspicere sustineat ipsos, adeo sibi præ cæteris placentes? aut etiam cui credibile uideri poterit, illum scilicet paulo post fore captiuum? Hunc autem caput in utre sanguine pleno habiturum? At qui nam is est o Mercuri, cui pallam purpuream fibula neçtit? quem corona adornat, cuius cocus piscis uentre dissecto, annulum exhibet, in gente mari septa, regis se nomine iactat? MERC. Belle o Charon, quod interim occinīs. Cæterum Polycratem Samiorum tyrannum uides, qui ipse se modis omnibus felicem putat. Verum & hic tandem ab assistente famulo Mæandrio, Oroëtæ satrapæ proditus, in crucem suffigetur. Miser sanè, qui uel temporis momento ex uniuersa felicitate exciderit. Nam & hæc nuper ex Clotho audiui. CHAR. Præclarè, o Clotho, ita & ipsos in crucem suffige, & eorum capita generose detrunca, quo se homines tandem agnoscant: sed & tuo beneficio in sublime adeo ferantur. nimirum ut postea quanto altiori ruina, tanto grauiori dolore decidant. Porro quod ad me attinet, quemcunque horum nudum in nauigio agnouero, eum maximè ridebo. Quando neque purpuram, neque regium capitis tegmen, denique neque solum secum adferat aureum. MERC. Et horum quidem fortunam sic se habebit. Sed & uastam quandam multitudinem uides, atque ex hac alios nauiganteis, alios bella gerenteis, alios in foro litiganteis, alios terram aratro proscindenteis, alios foeneranteis, postremo alios mendicanteis? CHA. Turbam quandam uideo uariam, ac promiscuam, & uitam perturbationum plenam. Ad hæc ciuitates conspicio apum examinibus similes, in quibus proprium quendam peculiaremque singuli habent aculeum, quo sibi uicinos puniunt. Quinam autem ex ipsis uelut crabrones, aguntque feruntque imbecilliorum, ac uiribus inferiorem. At agmen illud, quod ex improviso ipsos circum uolat, quinam sunt? MERC. Spes, o Charon, & metus, & amentia, tum uoluptas, auaricia, ira, odium, atque id genus alia. Ex his autem, ignorantia infimæ turbæ est permixta. Atque in eadem cum ipsis repub. degit ira, odium, æmulatio: tum & imperitia, hæsitantia, auaricia. Porro metus & spes ipsos peruolitant: ille quidem horrorem incutit, aliquando uerò tantum trepidare facit: hæc autem supra caput in altum uergentes, ubi quispiam apprehendere conetur, in sublime uolantes, aufugiunt, illis inhiantibus relictis, quod ipsum & Tantalum

III.
Fortuna.

Comunis de
scriptio huius
orū et cupi-
ditatū huma-
narum, et
primo prius
torum.

apud

Stat sua cuiq;
dies, breue et
irreparabile
tempus. Om-
nibus est uitæ

Tolluntur in al-
tum, ut lapsu
grauiore ru-
ant.

II.
Publicarum
personarum.

apud inferos ab aqua pati uides. Quòd si in aciem intenderis, conspicias in alto & Parcas ipsas expenso singulis adnere tenuia quedam fila, quibus uniuersum mortalium genus subnixum dependet, uideri quasi quosdam araneorum nex-
us ab ipsis fuis in singulos demissos? CHA. Equidem filum ut plurimum, ad-
modum tenuiae fragile cuiq; è sublimi innexum uideo, hoc quidem illi: illud
uero alij. MERC. Rectè uides ò portitor. Nam ab ipso fato imminet interitus:
illi ab hoc, huic autem ab alio. Atque hunc hæredem fore eius, cuiuscunque fi-
lum fragilius fuerit. rursus autem illum huius. tale enim quiddam connexio il-
la portendit. Vides ergo cunctos à tenui filo suspensos. Atq; hic quidem ex ip-
sis in altum subtractus, sublimis est. uerum paulo pòst, ubi ponderi tanto susti-
nendo non amplius par fuerit, filo dirupto decidens, ingentem excitabit strepi-
tum. Alius autem, qui paululum tantum à terra fuerit subductus, tamen si cadat
citra tamen strepitum iacebit, adeo ut ruina uix ipsi exaudiant uicini. CHA.
Nimis quàm ridicula sunt hæc ò Mercuri. MER. Atqui ne uerbis quidem ul-
lis pro dignitate consequi possis, quàm sint ridicula, maximè ardua ipsorum stu-
dia, & quòd nonnunquam, interea dum multa spe aluntur, intereunt, ab opti-
ma scilicet morte arrepti. Cuius nuncij & ministri, ut cernis, admodum sunt mul-
ti, puta febres, tum feruidæ, tum frigidæ (latinis ueteribus querceræ dictæ) ta-
bes, pulmoniaq; tum gladij latrocinia, aconita, Iudices quoq; actyranni. Et ho-
rum nihil omnino mentem eorum subit, tantisper sanè, dum conatus eorum fe-
liciter processerint. At si quando sua se spe falsos senserint, tum illud ohe fre-
quens in ore pariter & eheu, eheu, & hei mihi, hei mihi. Quòd si iam inde ab ini-
tio secum perpenderent, mortales se esse, ac posteaquam paululum hoc tempo-
ris in uita fuerint peregrinati, hinc relictis rebus terrenis omnibus, uelut è som-
no migraturos, profecto & prudentius circumspectiusq; uitam ducerent, &
cum emoriendum esset, minus angerentur. Nunc autem, quia præsentium rerum
statu usuros se perpetuò sperant, cum minister aut uocarit, aut abducere fuerit
conatus, irretitos uel febre, uel tabe, stomachantur, & ducenti renituntur. Pro-
pterea sanè quòd abstrahendos se è bonis præsentibus ne expectarint quidem.
Sed enim quid non faceret ille, qui domum magno studio ædificando operari
os urget, si prospexerit eam quidem finè habituram, ipsum autem se cum iam-
dudum fastigium imposuerit, decessurum. domo ita relictæ hæredi, ut is frua-
tur: ipse autem miser, ne semel quidem in ea cœnet. Iam qui stirpe uirili auctus
conuiuio excipit amicos, patris nomen, nempe suum, puero imponit. si præsci-
ret puerum septem annos natum, emoriturum. nunquid ob prolem tibi uide-
retur gaudio ferri tam immodico? Verum in causa est, quòd in eum quidem
intuetur, cui in filio res prosperè cadunt, cui patrem esse contingit, uel athletæ,
uel eius qui uicerit olympia. Vicinum autem, qui natum cremandum effert, nō
inspicit, neq; nouit quo funiculo, quàmque tenui sibi sit suspensus. Quin & eo-
rum qui de finibus digladiantur, quanta sit turba, uides, & quàm multi coacer-
uent pecunias, qui tamen, antequam ipsis frui liceat, ab imminentibus, quos di-
xi, tum nuncijs, tum ministris auocantur. CHA. Video isthæc omnia, & mecū
ipse cogito, quidnam sit eis in uita iucundum, aut quid tandem sit illud, quo spo-
liati tantopere stomachentur. MER. Quin etiam si ipsorum reges, quos uel om-
nium felicissimos esse apparet, introspectat quispiam diligenter. Nimirum, præ-
terquam quòd instabili & ancipiti fortunæ ludo iactantur? inuenerit eis inhæ-
rere tristitia longè plura iucundis; tot timoribus, tot turbis, tot odijs, tot insidijs,
tot iris, tot adulationibus, miseri illi inuoluuntur. Prætermitto & luctus, &
morbos, tum & affectus, qui ex æquo tum uulgo & his dominantur? usque a-
deo, ut non minoris fuerit & temporis & negocij, horum hic recensere mala,
quàm & priuatorum. CHA. Tibi ergo ò Mercuri dicere uolo, cuinam mortales
ad similes mihi uideantur, atque horum uita omnis: Vidistin' aliquando bullas
illas

illas in aqua, torrente aliquo cum strepitu scaturiente, existentes? Tumores illos inflatos dico, quibus cogitur spuma. Earum sanè quædam sunt parvæ & exiles, quæ iam statim dissolutæ evanescant. Aliæ uero diutius durant, atque aliis ad se coactis, uehementer inflantur, ac in maximum surgunt tumorem. Tandem & hæ dissoluuntur omnino, pereuntq. Neque enim secus fieri poterit. Hæc tibi hominum uita. Singuli flatu tumescunt, ita ut alij sint maiores, alij autem minores. Postremo alij quidē momentaneam, moxq. deficientem sentiant inflationem, alij uero prius deficiant, quàm omnino constituantur. At omnes destrui & evanescere necesse est. MER. Nihil tu quidem infelicius, hominū naturam, similitudine expressisti, quàm uel ipse Homerus, qui uniuersum mortaliū genus arborum folijs comparat. CHA. At cum tam fragilis sit eorū conditio, uides tamen, ut inuicem aut idē contendant pro imperijs, pro honoribus, possessionibusq. certando: cum tamen ipsos, uniuersis his post se relictis, unico tantum obulo onustos ad nos uenire oporteat. Vis igitur, quoniam in edito consistimus loco, quàm possum magna uoce acclamando, eos adhorter: Primum quidem, ut à conatibus & stultis & uanis abstineant, Deinde, ut mortem semper præ oculis habentes, hunc uitæ cursum transigant. In hanc sententiam uerba proclamans: O stulti, quid tanto studio in his rebus molimini? Desistite à laboribus, neque enim perpetuò uiuetis. Nihil ex his, quæ hic præclara habentur, perpetuum est: nec aliquid istorum, quum moriendum est, secum auferre quisquam poterit. Quin necesse est, hominē quidem (quisquis is tandem fuerit) nudum abire, domum autē atque agrum, & aurum in aliorū transire manus, semperq. dominum mutare. Hæc atque eiusmodi alia, si, unde exaudiri possint, ipsis inclamarem, an non putas uitæ eorū magnæ fore utilitatē: ita, ut etiam prudentiores longē inde fieriqueant. MER. O beate, nescis quàm fortiter eos, tum ignorantia, tum error occupauerit: adeo ut eorū aures ne terebro quidem amplius aperire queas. Tāta obturarunt cera, haud aliter, ac sociorum aures & Vlysses, ueritus ne Sirenū cantus exaudirent. At quinam audire poterint, etiam si uocem in tantū intendas, ut rumparis? Nempe quod apud uos obliuionis fons potest, idem hic præstat ignorantia. Quamquam sunt in eis & pauci quidam, qui, quoniam ceram in aures non accipiunt, ad ueritatem ipsam declinant, atq. in ipsis rebus cernentes acutū, quales sint, agnoscant. CHA. Vell illis ergo solis acclamarem. MER. Superuacaneū fuerit, ea quæ sciunt, ad eos dicere. Vides quomodo à uulgi turba semoti, rideant, quæ alij factitarint. Tū ne utiquam conuenit ipsis cum uulgo, adeo, ut iam nunc appareat, ipsos fugā ē uita ad nos adornare. Verū omnibus odiosi sunt, eo quod istorū imperitiā re darguant. CHA. Belle ò generosi uos, tametsi ò Mercuri, ad modū sunt pauci. MER. Vel hos esse fuerit satis. Sed nunc descendamut. CHA. Vnum adhuc discere desiderium est, quod ubi docueris, perfectam sanè doctrinam dederis, nam contueri gestio, in quæ cadauera reponant, dum in terrā defodiunt. MER. Sepulchra, conditoria & monumenta hæc uocant. Cæterū tumulos illos ante urbem uides, tum columnas, & pyramidas. Omnia illa mortuorū sunt receptacula, cadauerumq. tentoria. CHA. Quid ergo saxa illi coronant, unguentoq. inungunt? alij præ tumulis cōstructo rogo, ac fouea effossa sumptuosas illas exurunt cœnas, & uinū multumq. (quantū coniecturis assequi possum) in ipsas foueas infundunt? MER. Equidem ignoro, ò Portitor, quid hæc ad eos, qui apud inferos agunt, pertineant. Verū illis persuasum est, umbras ab inferis reduces cœnare quidem, ut cunq. liceat, circū nidorē uolitando, bibere autem ē foueis multum. CHA. Illos adhuc bibere, uel esitare, quarū caluarix sunt aridissimæ? At qui ridiculū est, me tibi hæc dicere, qui quod quotidie ipsos deducas, probe nosti an, ubi semel terrā subierint, denuo uelut postliminio iure ad superos remeare queant. Quin & ipse maximē ridicula paterer, tot negocijs occupatus, si eos

*Amplificatio
p. collationē.*

*Commentum
Charontis.*

*Ignorantia et
error, quibus
hominu animi
excitantur*

*Cōstitutio opē
tionis de dea
functorū ho-
noribus.*

LUCIANI

trañciendo non deducere solum, sed reducere oporteret, si quando uellent bibere. O stulti, quæ est hæc amentia? Non scitis quod latè distantibus finibus uiuentium & mortuorum res sunt seiunctæ, quoque pacto se res habeant apud nos. Vbi

Mortuus est æque tumuli qui nescit honorem,

Et qui sortitur spectandi funera saxi.

Atque honor unus adest & regi Agamemnoni, & Iro

Thersitæ, & similis Thetidos formosus Achilles.

Vmbra nam pariter sicca nudaque pererrant

Asphodeli campos confracto uertice cunctæ.

MER.

Papæ, quàm multa ex Homero hauris. Sed quia me submonuisti, Achillis sepulchrum tibi uolo indicare. Vides illud quod prope mare situm est, illic Troianum est Sygeum. E regione autem conditus est Ajax in Rhetæo. CHA. Non

magnifica neque insignia sunt monumenta. Verum celebriores urbes mihi com

Non boietan
tam, uerū &
urbes, & pro
pe cūctā mor
ti obnoxia esse

monstra, de quibus infernè tam magnifica audimus, Ninum scilicet Sardana-

pali urbem, Babylonem, Mycenæ quoque, tum & Cleonæ simul, & Iliū ipsum, nam illinc oriundos multos memini transire, adeo ut totis iam decem annis ne

que nauem subduxerimus, neque ea interim refrixerit. MER. Ninus quidem, & portitor iam est euersa ita ut ne uestigium eius sit reliquum, neque ubi sita fuerit

olim facile dixeris. Babylon autem tibi illa est tot turribus benè munita, quæque magno illo ambitu est septa, haud ita multò post & ipsa desideranda, quemad-

modum nunc Ninus. At Mycenæ & Cleonæ me sanè commostrare pudet. Omniū uero maximè Ilium, alioquin, ubi descenderis, sat scio, præfocaris Ho-

merum, propterea quod tam magnificis uersibus has nugas decantare non eru-

buerit. Veruntamen & quondam extiterunt felices, nunc autem mortuæ sunt & ipsæ: urbes enim Portitor, perinde ac homines emoriuntur. Et quod longè mi-

rabilius, solidi etiā fluij, ita ut Inachi ipsius in Argo ne monumentum quidem reliquum appareat. CHA. Vah quæ laudes Homere, quæque superba nomina

Ingens Ilium ac

Mœnibus amplum. Tum

Structæ bellæ Cleonæ.

VI.

Monumēta et
gloria rerum
gestarum.

Sed interim dum fabulamur, qui nam illic dimicant, & quæ pro re se mutuo ce-

duunt? MER. Argiuos uidēs & Lacedæmonios & Charon, atque semimortuū Im-

peratorem Othryadem suo ipsius nomine trophæum inscribentem. CHA. At pro quo eis est pugna? MER. Pro eo ipso agro, in quo pugnant. CHA. O homi-

num amentiam, qui haud sciunt se, etiam si nunc quisque eorum totum Peloponne-

sum possideat, unius tamen uix pedis locum ab Aeaco accepturus. Campū au-

tem aliās alij colent, sæpe etiā hoc trophæo per aratrum reuulso. MER. Hæc qui-

dem hoc modo se habebunt. At nos iam hinc descendamus, ac montibus his in

suas sedes repositis, regrediamur. Ego quidē quo sum ire iussus, tu uero ad na-

Epilogus &
scopus Dialo
gi.

uem. Equidem post paulum ueniam, & ipse tibi umbrarum gregem mecū ad-

ducens. CHA. Probè fecisti & Mercuri, atque in eorum album adscriberis, à qui-

bus beneficio me affectum perpetuò agnoscam: quandoquidem tua ope in hac peregrinatione plurimum sum adiutus. O qualia infelicitum hominum studia. Reges, lateres aurei, magnifica sacrificia, prælia, Charontis aut nulla habetur ratio.

DE SACRIFICIIS

BRASMO ROTERODAMO INTERP.

ARGUMENTVM

De uidet hoc sermone Lucianus uanitatē & superstitionē hominū circa colēdos deos, ut qui primū de dijs impia quedā opinentur ac semiant. Deinde eosdē multo ineptiore ac alio more colere, quod pro natura

ac dignitate numinis prosequantur. Propositio est, Ridicula esse ea, quæ homines tum sentiunt de Dijs, tum eir. a illorum cultum faciunt. Id confirmat expositione, primum earum opinionum, quæ de dijs traduntur, quam ueluti causam superstitionis istius esse ostendit. Deinde et ritum, quibus tum Græci, tum Aegyptij, quos cæteris multo ineptijs istis amere indicat, uti solent. Et hunc quasi quendam effectum, ex superioribus opinionibus sequi, uidetur uelle intelligere.

NIMVERO si quis recensere uelit, quæ stultissimi mortales facit in sacris, in festis diebus, in adeundis salutandisq; dijs: tum quas res ab illis petant, quæ uota faciant, cuiusmodi sint, quæ de illis sentiunt, statuuntq; equidẽ haud scio, sit ne quisquam animo curis ita confecto, usque adeo mæsto, quin risurus sit, ubi perpenderit negocij, tũ absurditatem, tum amentiam. At multo ante quàm ridere incipiat, o inor, secum illud expendet: utrum pios istos appet-

Propositio.

Amplificatio
propositionis
à finitione numinis.

Cõfirmatio p
expositione,
quæ et causam
cõtinet id
te superstitionis.

lari conueniat, an contrà dijs inimicos, atq; infelices, ac Genios malos, qui quidẽ numen ipsum rem usque adeo humilem atq; abiectam existimant esse, ut humanis egeat obsequijs, utq; adulatione capiatur ac gaudeat: rursus ut stomachetur, atq; iracundè ferat, si negligatur. Nam Aetolica illa mala, simulq; Calydoniorum calamitates, totq; hominum cædes, ad hæc & Meleagri interitum, hæc omnia à Diana autore profecta esse prædicant, quæ uidelicet grauiter ferret, quod ab Oeneo non esset ad sacrificiũ adhibita. Vsq; adeo nimirum alte dolor hic animo illius infederat, quod sacris epulis esset frustrata. Quin illam iam mihi uidere uideor, ut erat id temporis, in cælo solitariam, reliquis dijs ad Oenei conuiuiũ profectis foras, miseris modis gerentem sese, ac miserabiliter euisantem, quod ab eiusmodi festo esset ab futura. Contrà Aethiopes illos fortunatos, ac multis modis felices quis dixerit, si modo Iupiter illis gratiam referret pro humanitate, quam in initio poematis Homerici in ipsum exhibuerant, duodecim perpetuos dies epulis acceptum, idq; quũ reliquis etiã dijs comitatus ad conuiuiũ ueniret. Vsq; adeo nihil, ut apparet, quicquid faciunt illi, gratis faciunt: uerum sua bona uendut mortalibus. atq; emere quidem ab illis licet omnia, puta bonam ualitudinem bucula, diuitias bobus quatuor, tum regnũ bobus centum. Præterea sospitem ab Troia in Pylum reditum tauris nouem. Iam ex Aulide ad Ilium transmittendi facultatem regia puella. Nam alius quidam ne id temporis urbs caperetur, à Minerua mercatus est bobus duodecim, ac populo. Verisimile est autem, esse præterea quædam, quæ uel gallo, uel corolla, uel solo thure ab illis redimi queant. Hæc igitur quũ non ignoraret, opinor, Chryses ille, utpote tum sacerdos, tum senex, diuinarumq; rerum egregiè peritus, posteaquam re infecta redisset ab Agamemnone, tanquam qui pridem Apollini mutuum dedisset beneficium, ita nunc imputat ac reposcit uicem, quin cõuiciatur etiã propemodum, nempe quũ sic ait: Equidem Apollo egregie, templum tuum, quum id temporis adhuc esset incoronatũ, sæpenumero coronis ornaui, deinde tan multas tibi in aris adoleui coxas taurorũ, pariter atq; caprarum, At tu contrà, me negligis, quũ huiusmodi patiar iniurias, proq; nihilo ducis hominem benè de te meritum. Qua quidem oratione intantum ille pudefactus est, ut protinus arrepto arcu, ac suprã nauium stationem sese collocans, pedestem in Græcorum copias iacularetur, ne mulis quidem et canibus intactis. Sed quoniam de Apolline incidit mentio, referam de eodem & alia, quæ de illo sapientes isti tradunt, non illa quidem, quoties quàm infelicitè amarit, non Hyacinthi cædem, neq; Daphnes superbiam, uerum quemadmodum damnatus etiam fuit, & ob Cyclopes interfectos in exilium exactus. Vnde factũ, ut è cæ-

Epiphonema

Amplificatio
à cõsequentijs

Redit ad expositionẽ,
et
cõfirmationẽ

III.
De Iouis ori-
gine, successi-
one & rebus
gestis.

III.
De Prometheo.
V.
De Rheâ.

VI.
De Cælo, &
domicilio, et
uictu deorû.

suam locarit apud Admetum, tum item in Phrygiâ apud Laomedontem, atq[ue]
apud hunc quidem haud solus, uerum cum Neptuno, quum ambo propter ege-
statem lateres componerent, inq[ue] construendis mœnibus operam præstarent.
Ac ne mercedem quidem solidam à Phryge illo tulerunt, uerum debebat illis
adhuc de summa, ut ferunt, plus triginta drachmas Troiani nomismatis.
Quid enim? An non hæc in Deorum honorem fabulantur poëtæ? atque his
etiam multò diuiniora de Neptuno, de Prometheo, de Saturno, de Rheâ, de-
nique de uniuersa fermè Iouis familia, idq[ue] inuocatis, ut adsint canentibus in ex-
ordio poematum, Musis, à quibus tandem uelut afflati numine, id quod appa-
ret, huiusmodi quædam cantant. Quemadmodum Saturnus ut primum Cœ-
lum patrem suum executisset, ipse in eo regnauerit, deinde liberos suos deuora-
rit, sicuti ferunt fecisse & Argium illum Thyestem. Deinde quemadmodum
Iupiter furtim occultatus à Rheâ, saxû pueri loco subiiciente, in Cretam sit able-
gatus, atq[ue] inibi à capella nutrice sit alûs, itidē uidelicet, ut Telephus à cerua,
Cyrus Persa, is qui prior regnauit à cane narratur enutritus. Postea quæadmo-
dum expulso patre, atq[ue] in uincula coniecto, ipse potitus sit imperio. Duxerat
autem uxores complureis quidem alias: sed postremo loco Iunonē germanam
idq[ue] iuxta Persar[um] & Assyriorum institutum. Tum autem quod esset in amores
propensus, atq[ue] in Venerem effusus, facile cœlum liberis expleuerit. Quorum
alios ex suæ sortis deabus creauit: alios contrâ nothos, ex mortali terrestriq[ue] ge-
nere sustulerit. Quū interim generosus ille, nunc in aurum, nunc in taurū, nunc
in cygnum aut aquilam uerteretur: ac in summa plures sibi formas assumeret,
quā uel Proteus ipse. Porro Mineruam è suo ipsius capite progeniuit, hanc pla-
nè sub ipso cerebro complexus. Nam Bacchum imperfectum adhuc (ut aiunt)
è matre etiamnum cōflagrante surreptum, in suum femur illatum defodit. De-
inde urgente partu, execut. Nec his dissimilia de Iunone etiam canunt. Nemo-
pe hanc citra uirilem congressum, subuentaneo cōceptu grauidam puerum æ-
didisse Vulcanum: atq[ue] eum quidem non admodum fortunatum, uerum excu-
sorem ac fabrum gratium: quicq[ue] perpetuò tum in igni, tum in fumo uersetur, ac
scintillis oppletum: quippe cuius ars in fornacibus exerceatur. Tum autem ne
pedibus quidem integris: claudicare enim è ruina, quum à Ioue præceps datus
esset è cœlo. Quod ni Lemni pro sua bonitate eum, dum adhuc ferretur in æ-
rē, suscepissent, perierat nobis Vulcanus: non aliter quā Astyanax è turri deie-
ctus. Quanquam quæ de Vulcano narrant, toleranda uideantur. Cæterum de
Prometheo, cui non cognitum est, quā atrox sit passus, propterea quod su-
pra modum humanæ gentis amans fuerit? Siquidem hunc Iupiter in Scythiâ
deportatum, super Caucasum montem cruci suffixit: adhibita illi aquila, quæ
iecur illius assidue circumroderet. Hic itaque pœnas pendit. Porro Rheâ (nam
sunt hæc quoque simul referenda) an non indecorè atque indignè facit? Iama-
nus quum sit, & ætate exacta, ijsq[ue] rebus intempestiua: deinde tam multorum
mater deorū, dum pueros adhuc adamat, eosq[ue] zelotypia prosequitur: demq[ue]
Atten ipsum leonibus secum circumuectat, præsertim quum iam utilis esse nō
queat? Itaque quinam posthac uitio uertat aliquis, uel Veneri quòd adultere-
tur: uel Dianæ, quòd ad Endymionem frequenter medio è cursu diuertens de-
scendar? Sed age missas faciamus has fabulas: atque ipsum cœlum conscenda-
mus, poëtico illo more subuolantes: ea nimirum uia, quam unam pariter cum
Homero Hesiodus commonstrat, contemplaturi, quem in modum singula a-
pud illos sint ordinata. Ac primum quidem quòd forinsecus sit ferreum: uel
ab Homero, qui id ante nostram ætatem dixit, audiuius. Quòd si superas, ac
sublato paulum capite sursum aspexeris, ac planè in ipsum quasi dorsum perue-
neris, ibi simul & lumen apparet candidius, & serenior sol, & astra fulgentio-
ra, nihilq[ue] usquam oculis occurrit nisi clarus dies, ac solum undique aureum.

Cate-

Cæterum introgredienti, primo loco manſitant Horæ: quippe portas ſeruant. Poſt eas Iris ac Mercurius: utpote miniſtri ac Iouis & internūci. Deinde Vulcani fabrilis officina, omnigeno referta artificio. Poſtea deorum ædēs, ac Iouis ipſius regia: quæ quidem omnia Vulcanus pulcherrimè fabricatus ſit. At uero dii iuxta Iouem aſſidentes (conuenit enim opinor, ut in ſupernis illis ſedibus magno ſtrepitu, faſtuq; uiuatur) in terram deſpiciunt: & quoquo uerſum intento capite, circūſpectant, ſicūde ſubuolantem ignem uideant, aut nidorem in aere ſurgentem, circaq; fumum rotantem ſe. Quod ſi quis fortè ſacrum faciat, epulantur omnes fumo inhiantes, ac muſcarum in morem ſanguinem exugentes circum aras effuſum. Alioqui ſi domi cibum capiant, neſtare atq; ambroſia uictitant. Nam olim homines etiam ab illis in conuiuium ſunt adhibiti, unaq; cum eis potarunt: nempe Ixion ac Tantalus: uerum illi quoniam uim & raptū pararent, eſſentq; futiles & garruli; ob id in hunc quoq; diē pœnas luunt. Porro reliquo mortalium generi cœlum iam inacceſſum eſt, atq; occultum. Et in hūc quidem modum uiuitur à dijs. Proinde uidelicet & iam mortales ipſi in colendis illis conſimilia quædam atq; iſtis conſentanea moliuntur. Nam primum lu eos illis attribuerunt, tum & montes dicarunt, præterea aues conſecrarunt: deinde ſuam cuiq; arborem assignarunt. His factis per regiones illos diſtributos colunt, eoſq; uelut in ciuitatem ſuam receptāt. Nempe Apollinem Delphi Deijq; Mineruam Athenienſes, quæ quidem Græcis Athena dicta, uel ipſo uocabulo ſe ei Reip. familiarem eſſe teſtatur. Argiui Iunonem: Mygdonij Rheam: Venerem Paphij. Rurſum autem Cretenſes Iouem affirmant, non modo uiſiſſe apud ſe, nutritumq; fuiſſe: uerum etiam ſepulchrum illius oſtendunt. At nos ſcilicet interim tam multis iam ſeculis fallimur: qui quidem opinemur Iouem tonare, pluere, reliquaq; omnia peragere. Et illud nos latuit, eum iam olim fuiſſe deſunctum, & apud Cretenſes ſepultum. Deinde uero phanis in honorem illorum erectis, ne rectis uidelicet aut penatibus careāt, formas illorum exprimūt, adhibito ad id uel Praxitele, uel Polycleto, uel Phidia. At hi quidē artifices, haud ſcio ubinam uiſam, eorum effigiem repræſentant. Ac Iouem quidem barbato ſingunt, Apollinem uero ſemper puerum, Mercurium iam pubeſcentem, primamq; ducētem lanuginem. Neptunum nigro capillitio, cæſijs oculis Mineruam. Attamen qui templa ingrediuntur, non iam arbitrantur ſe ſe uidere, uel ebur ab Indis aduectum, uel è Thracum uenis effoſſum aurum: uerum ipſum Saturni Rheæq; filium à Phidia in terram hoſpitem adductum, iuſum Piſanorum in ſolitudine cuſtodem ac ſpeculatorem aſſiſtere: idq; hoc contentum præmio, boniq; conſulentem, ſi intra quinq; perpetuos annos, dum olympia celebrantur, interim obiter illi ſacrificet aliquis. Tum autem conſtitutis aris, designatis ſacrorum ſeptis, puris uas ſis collocatis, uictimas offerunt: bouem aratorem agricola, agnum opilio, capram caprarius. Eſt qui thus, eſt qui placentulam offerat. At ſi quis pauper: is ita deo litat, ut dexteram duntaxat ſuam ipſius exoſculetur. Iam uero quum immolant (nam ad illos redeo) primum ſertis coronat pecudem, multoq; antè explorant, num legitima ſit, & ſacris idonea: ne quid fortè maſtent ex his, quæ religio repudiat: deinde ad aram applicant, ac ſub oculis dei iugulant, flebile quiddam emugientem, beneq; ſicuti licet conſpicere, ominatam: deniq; uoce iam leuiore ad ſacri tibiaſ reſpondentem. Quis uero non facile coniectet gaudere deos, quum iſta ſpectent? Quin & in frontiſpicio poſita ſcriptura denunciât, ne quis intra pura uafa cōſiſtat, qui manibus ſit impuris. Atqui ſacrificus ipſe ſanguine fœdatus, neq; aliter quàm Cyclops ille pecudem incidit, inteſtina educit, cor reuellit, cruorem aræ circūfundit. Et quid tandem non obiens, peragensq; quod ad pietatem, ſacrorumq; ritum pertineat? Poſt omnia demum incenſo igni, capram ipſam pariter cū pelle deportatam imponit: ipſam item cū lanis ouem. Nidor interim ille ſacer

*Hactenus opti-
miones uanas
de dijs recēſu-
it, tanq̃ cauſa
ſam ſuperſtiti-
onis iā et ho-
minū inepti-
as circa cultū
et religionē
tanq̃ effectum
deſcribit.*

*Amplificatio,
uauitatis à re-
pugnantiis*

II.
Aegyptiorū
superstitio.

atq; diuinus sursum fertur, atq; in ipsum usq; coelū su-
ditur. Iam uero Scythæ reliquis omnibus hostijs om-
niles existiment, ipsos homines mactant Dianæ, atq;
rum hæc fortassis modesta uideantur: cumq; his ea c
Phryges, quæ Lydi. Verum, si in Aegyptum profici-
bis per multa religiosa, planeq; cœlo digna. Pura Iou-
rium illum optimum facie canina: Panem uero totū
Ibim, alium Crocodilum, alium etiam Simiā. Quo-

Quo planè pernoſſe queas didiciſſe libebit,
complureis ſophiſtas audies: tū ſcribas, ac propheta-
rent (Sed prius, ut dici ſolet: Fores occlude propheta-
deſicet quondam ea ſeditione territi, quam moueran-
Aegyptum deuenerint: ut illic in poſterum turī ab ho-
cauſſam alius hircum induerit, alius arietem, nimiru-
ram, alius auem. Atq; hinc eſſe, ut dī nunc etiam eas o-
temporis aſſumpſerant. Nam hæc diligenter manda-
plus decies mille in adytis illorum reſoſita ſeruantur
dorum idem fermē apud illos ritus, niſi quod hoſtiā
mactatæ circumfuſi membra laniant. Sunt qui ſepeli-
occiderint. Nam Apis ille, qui quidem deus apud illi-
moriatur, quis uſque adeo magni faciat cæſariem ſua-
at, ac nudo capite luſum præ ſe ferat: etiam ſi uel pu-
buerit? Eſt autem hic Apis deus ex armento iam an-
utpote multo formoſior ac uenerabilior reliquis illiſ-
bus. Hæc igitur quum ſic habeant, & tamen à uulgo
hi quidem poſtulare uidentur, non qui reprehendant,
aliquem, uel Democritum: quorum hic amentiam e-
inſcitiam.

Epilogus.

VITARVM AVCT

MARTINO BOLERO INTE

ARGVMENTVM.

Argumentum huius Dialogi planum eſt, uel ex ipſa inſcriptione. I-
do omnes propè illorum ſectas, & exagitando ea, quæ in unaqua
Fingit autem uenales illas proponi hominibus à Ioue, mercatorum exen-
cipia, iumenta, aut etiam alias res uendunt, uſum ac pretium cuiuſq; ind-
res, doctrinam, ac totam denique uitæ omnium rationem, maiore licentia

INTERLOCVTORES. Iupiter, Mercurius, I-
ras, Diogenes, Democritus, Heraclit-
Chryſippus, Philoſophus

IUPITER.

Exordium ab
ipſa actione
& more uen-
dentium.

v quidem compone ſcamna, &
niunt, tu uero uitas (id eſt philoſ-
easq; ordine ſiſte. Veruntamen
ſæ adpareant, & quāplurimo
tem Mercuri, quod felix fauſtu-
ca emptores, ut iam adſint ad ſc-
omnis generis Philoſophicas u-

Quod si quis in praesentia pecuniam numerare nequit, is saltem constituto aliquo, qui pro se sponsor sit, in futurum annum soluat. MERCV. Multi accedunt, itaque non oportet differre, neque diu detinere eos. IVPI. Vendamus igitur. MERCV. Quem vis ut primum producamus? IVPI. Ionicum illum comatum, grauitatem enim quandam praese fert. MERC. Heus tu Pythagorice, descende, teq; conspiciendum praebere, his qui congregati sunt. IVPI. Proclama. MER. Optimam uitam, maximeq; uenerandam, uendo: quis emet? quis maior homine esse uult? quis cupit uniuersitatis, adeoq; omnium rerum harmoniam cognoscere? quis uult reuiuiscere? MERCAT. Forma certe est non illiberalis: uerum quid potissimum scit? MER. Arithmeticam, Astronomiam, prodigiorum scientiam, Geometriam, Musicam, praestigiorum artem, uatem uides summum. MERCA. Licet ne eum interrogare? MER. Quod faustum sit, interroga. MERCA. Cuias es tu? PYTHAG. Samius. MERCA. Vbi uero institutus es? PYTHAG. In Aegypto apud sapientes, qui illic sunt. MERCAT. Age quod si te emam, quid me docebis? PYTHA. Nihil equidem docebo te, uerum commonefaciam. MERCA. Quomodo? PYTHA. Primum quidem animam tuam puram faciam, repurgans eam a sordibus, quibus nunc immersa est. MERCAT. Equidem finge me iam purum esse, quis modus est commonefaciendi? PYTHA. Principium quidem est, longa quies & taciturnitas, & totis quinque annis nihil loqui. MERCA. Ergo, bone uir, Croesi te filium erudire conuenit, ego enim loquax, non statua esse uolo: uerum quid post illud silentium, & quinquennium fiet? PYTHA. In Musica, & Geometria exercebere. MERCA. Rem sane gratam narras, si prius quam sapiens fiam, citharcedum me esse oportet. PYTHAG. Post haec numerandi artem addisces. MERCAT. Nunc etiam numerare scio. PYTHAG. Quomodo numeras? MERCAT. Vnum, duo, tria, quatuor. PYTHAG. Vides decem esse ea, quae tibi uidentur quatuor, & perfectum trigonum, nostrumq; iusurandum. MERCAT. Per maximum igitur iuramentum quatuor, nunquam neque diuiniore neque sanctiores sermones audiui. PYTHAGO. Post haec uero hospes, de terra, aere, deq; aqua & igne scies, cuiusmodi sit illis impetus, quam habeant formam, & quomodo moueantur. MERCAT. Formam ne habent ignis, aer, & aqua? PYTHAGO. Certe minime obscuram, neque enim sine specie & forma moueri possent. Praeterea ipsum etiam Deum numerum esse, & harmoniam cognosces. MERCA. Mira narras. PYTHAGO. Ad haec te ipsum quoque unum uideri, scies, neque pro eo, quies, conspici. MERCA. Quid narras, alius sum, & non is, qui nunc tecum colloquor. PYTHAGO. Nunc quidem ille es, quondam uero, in alio corpore, & alio sub nomine uidebaris, & temporis progressu rursus aliud corpus indues. MERCAT. Ita ne dicis? Immortalem me fore, subinde alias atque alias formas induendo, uerum de his satis. Iam quod ad rationem uictus adtinet, qualis es? PYTHAGO. Nullum quidem animal edo, reliqua uero omnia, praeter fabas. MERCAT. Quamobrem odisti fabas? PYTHAGO. Nullo quidem odio illas prosequor, uerum quia sacrae sunt, & mirabilem quandam naturam obtinent, ab illis abstineo: primum quidem plane genitales sunt. Et si fabam adhuc uiridem exuas, uidebis eam omnino uirilibus membris similem naturam habere: elixam autem si deponas, certis noctibus sanguinem feceris. Et, quod maius est, Atheniensium lex est, fabis magistratus eligere. MERCA. Praclarè & religiose omnia dicis, uerum exue te uestibus. Nam nudum te uidere cupio. O Hercules, autem illi femur est, deus aliquis, & non mortalis esse uidetur: itaq; omnino illum emam. Quanti illum aestimas? MER. Decem drachmis. MERCA. Habeo, tanti acceptum. IVPI. Scribe nomen emptoris, & unde sit. MER. Ex ea parte Italiae esse uidetur, quae circa Crotonem & Tarentum, atq; eius loci

**Id est, locus
fle marine.**

Hæc uero ante omnia tibi adesse. necesse est, impudentem te esse oportet & au-
dacem, & omnibus sine delectu, tam regibus quam priuatis maledicere, ita enim
fiet ut omnes in te oculos coniciant, teque fortem esse existiment. Barbara quoque
vox, & absonus fonitus tibi sit, quique canino plane similis existat. Vultus sit in-
tentus, tum ingressus sit, qui talem uultum deceat. In summa beluini & agrestes
plane sint tibi mores, pudor autem & mansuetudo & modestia procul absint,
ruborem quoque omnem de facie abstergas, loca autem quaque celeberrima, & in
quibus maxima est hominum frequentia, accedito, & in his ipsis solus, sine ul-
lo commercio esse uelis, neque amicum, neque hospitem accedendo, his enim rebus
hoc regnum solueretur. In conspectu uero omnium ea facias, quae ne priuatim
quisquam alius facere auderet, & in re uenerea exercenda, ea quae sunt maxime
ridicula eligito. Postremo, si tibi uidetur, crudum aliquem Polypum, uel Sepi-
am deuorando, morere. Hæc est illa felicitas, quam tibi procuramus. MERCA,
Apage, scelesti enim & inhumana sunt ista quae narras. DIOG. Sed heus tu, ne
mo

mo non ista facillimè assequi potest. Neque enim ad gloriam consequendam opus erit eruditione, orationibus, atque his nugis: uerum compendiaria ad illam uia est, etiam si ex uulgo aliquis fueris idiota, corarius uidelicet, aut falsamentarius aut faber, aut numularius, tamen nihil uetat, quo minus te mirentur, si modo insigniter impudens & audax fueris, atque omnibus egregiè conuiciari didiceris. MERCAT. Ad has artes tui minimè indigeo. Nauta uero, aut hortulanus fortasse per occasionem fieri posses, præsertim si te ille ad maximum duobus obulis uendere uelit. MERCA. Recipe eum, etenim libenter liberamur ab illo, qui clamoribus sic nos obtundit, prorsusq; omnes iniuria & contumelijs adficit. IVPI. Alium accerse, Cyrenæum illum purpura amictum, & coronatum. MERCV. Agite, animum aduortite omnes. Res sumptuosa est, quæq; diuitibus indiget, Vita est hæc iucunda, uita ter beata. Quis cupit delicias? quis emet mollissimum? MERCAT. Accede tu, & dic quid noris, emam enim te si utilis fueris. MERCV. Ne obturba, ò bone, neque interroga ipsum, ebrius enim est, itaque non poterit tibi respondere, lingua, ut uides, titubans. MERCAT. Quis mentis compos, emat tam corruptum & immodestum mancipiū? quodq; tot unguenta olet, quàm uero gressu lubrico & ratione carente incedit. Sed uti quæ Mercuri dic, quibus artibus præditus sit, aut quæ tractare soleat. MERCV. In summa, conuiuator est, & compotor egregius: quin ad exercendas impudicas & lasciuas saltationes, unà cum tibia, admodum idoneus esset amatori cuidam & perdito hero. Quod ad alia adtinet, parandorum bellariorum gnarus est, & in adornandis eduljs exercitissimus. Breuiter, uoluptatis artifex est: institutus enim est Athenis, atque Siciliæ tyrannis seruauit, apud quos in magno precio fuit. Summa uero propositi sui seu doctrinæ est, omnia contemnere, & omnibus rebus uti, undique uoluptatem conquirere. MERCA. Tempus est ut alium emptorem, nempe diuitem, & multas habentē pecunias, quæras, ego enim minimè idoneus sum, quita huiusmodi uitam emam. MER. Ille ò Iupiter, quantum apparet, ineptus nobis manebit. IVPI. Traducito, atque alium adduc, uel potius duos istos, quorum alter, Abderites scilicet, ridet: alter uero Ephesius, plorat, simul enim uendi uolunt. MER. Descendite in medium. Optimas uitas uendo, omnium sapientissimos proclamo. MERCAT. O Iupiter quanta dissimilitudo: alter enim non desinit ridere, alter autem aliquem lugere uidetur, omnino enim plorat. Heus tu, quid hoc sibi uult, cur rides? DEMOCRITVS. Interrogas? quia mihi omnia, quæ uos facitis, ridicula uidentur, adeoq; uos ipsi etiam. MERCA. Quid narras, nos omnes tu derides? atque omnia nostra opera nihili facis? DEM. Sic sanè est. Nam in illis nihil est præclarum, aut studio dignum. Inania enim sunt omnia, & atomorum cumulus, & infinitum quidpiam. MERCA. Nequaquam, imo tu uanus es reuera, & experientia cares. O contumeliā, nondū desinis ridere? Tu uero, ò bone, quid ploras? multò enim melius erit, ut existimo, tecum quàm cum Democrito loqui. HERACLITVS. O hospes, ego omnes humanas res calamitosas & desendas esse existimo, atq; in illis nihil non esse fato obnoxium, ideoq; miseret me ipsarum, & deploro eas. Neq; magnificatio præsentia, futura uero puto planè ærumnosa fore: conflagrationes dico, & totius mundi calamitatem: ista sunt quæ ego deploro, quodq; nihil solidum est, sed quodammodo omnia in cyceonem conuoluuntur, tum quod eadem res delectat & offendit, estq; cognitio, ignorantia, magnum, paruum, atque sursum deorsum feruntur omnia, & per uices mutantur in ludo huius seculi. MERCAT. Quid est seculum? HERA. Puer, ludens, ludens talis, contendens. MERCAT. Quid uero homines sunt? HERA. Dii immortales. MERCAT. Quid uero Dii? HERA. Homines immortales. MERCAT. Heus tu ænigmata loqueris, an griphos componis? planè enim tantumquam Apollo, nihil explicas. HERACLIT. Nihil uos curo. MERCAT. Igitur

III.
Cyrenæici.

III.
Heraclicus

Potio est ex
multis como
posita.

neq;

V.
Academici.

neque quisquam mentis compos te empturus est. HERA. Ego uero à pueris iubeo plorare omnes, tam eos qui me emunt, quam qui non emunt. MERCAT. Hoc certe malum parum differt ab insania, neutrum horum emam. MER. Et illi quoque apud nos manebunt, cum non sint uendibiles. IVP. Alium accerse. MERCV. Vis ne Atheniensem illum facundum? IVPIT. Maximè. MERCV. Heustu huc ueni. Vitam bonam & prudentem proclamamus, quis emet sanctissimum hominem? MERCAT. Dic mihi, quam potissimum nosti artem? SOCRATES. Pæderastes sum, & in rebus, quæ ad amorem spectant prudens. MERCAT. Quanti igitur emam te, nam pædagogo indigeo, est enim mihi puer egregius. SOC. Quis magis idoneus me esse queat, qui cum formoso puero uersetur. Neque enim corporum amator sum, Animam enim formosam esse existimo, & quanquam sub eodem palliolo mecum recumbant, audies illos, uel ipsis testibus, nihil graue à me perpeti. MERCA. Incredibilia sunt quæ dicis, pæderastes cum sis, tamen nulla de re te esse sollicitum, quàm de anima, præsertim cum copia fiat, ut sub eadem ueste iaceatis. SO. Arqui per canem & per platanum iuro, rem sic habere. MERCA. Hercle, quanta absurditas deorum. SO. Quid ais? An non uidetur tibi canis esse deus? Nonne uides quantus sit in Aegypto Anubis, atque ille in cælo Sirius, necnon apud Inferos Cerberus? MERCA. Recte dicis. Ego uero peccaui, uerum quale habes genus uitæ? SO. Mihi ipsi ciuitatem quandam extruo, peregrina autem utor politia, measque præscribo leges. MERCA. Vnum aliquid ex tuis dogmatibus audire cupio. SO. Audi ergo maximum quidem illud, in quo mea de uxoribus sententia comprehensa est: uideatur mihi nullam debere cuiusquam esse propriam, uerum unamquamque passim debere accedere ad eum, qui eam adpetat. MERCA. Quid ais? Num abrogandæ sunt leges de adulterio? SO. Per Iouem non illas solum, uerum omnes reliquas nugæ ex de re constitutas. MERCA. Quid uero tibi de pueris iam maturis uidetur? SO. Et illi quidem optimaribus, qui aliquid præclari gesserunt, præmium erunt, ut eos ament scilicet. MERCA. Papæ quanta libertas, quæ sapientia? uerum quæ est tuæ doctrinæ summa? SO. Ideæ, & eorum quæ existunt paradigma. Quæcunque enim uides, terram ipsam, quæque super terram sunt, cælum, mare, horum omnium imagines obscuræ existunt extra totius uniuersitatem. MERCA. Vbi autem existunt? SO. Nusquam. Nam si alicubi essent, non essent. MERCA. Non uideo ista, quæ tu dicis paradigma. SO. Merito, cæcus est enim tibi animæ oculus, ego uero omnium uideo imagines, & telatentem & me alium: in summa, duplicia uideo omnia. MERCA. Ergo emendus es, sapiens cum sis, & acutè cernas. Age scire uolo, quid tu à me exigas pro ipso. MERCV. Da duo talenta. MERCA. Emi ita ut dixisti, pecuniam uero in posterum numerabo. MERCV. Quod igitur tibi nomen est? MERCA. Dion Syracusius. MERCV. Age quod felix faustumque sit, recipe eum. Te iam uoco Epicure. Quis emet illum? Est enim illius risoris discipulus, necnon illius qui ebrius est, quos haud multò antè proclamauimus, unius autem cuiusdam rei cognitione illos uincit, multò magis enim impius est quàm ulli. Quod uero ad cætera adtinet, suauis & gulæ amans est. MERCA. Quo precio uenditur? MERCV. Duabus minis. MERCA. Accipe: uerum ut hoc quoque sciam, quibus delectatur edulibus? MERCV. Dulcia edit & mellita, maximè uero ficus. MERCA. Benè se res habet, emam enim illi totas massas caricarum. IVP. Alium accerse, illud corpore hirsuto, uultu se uero, ex Stoa. MER. Rectè dicis, uidetur enim magna ipsum multitudo, quæ ad forum adcurrit, expectare. Ipsam uirtutem uendo, uitam perfectissimam. Quis cupit omnia scire solus? MERCAT. Quid tu dicis? MER. Quia solus ille sapiens est, solus bonus, solus iustus, fortis, rex, rhetor, diues, legislator, & quæcunque alia sunt his similia. MERCA. Num, o bone, & coquus solus est, & per Iouem coriarius, & faber, & his similia? MER. Sic uidetur. MERCA.

VII.
Stoici.

MERCA. Accede, o bone, & dic mihi tuo emptori, qualis nam sis? ante omnia autem, num tibi doleat, quod uenderis & seruis. CHRYS. Nequaquam, neque enim in nobis hæc sunt, quæcunque uero in nobis non sunt, ista indifferentia esse solent. MERCAT. Non intelligo quid dicas. CHRYS. Quid ais? non intelligis, quod horum quædam sunt prælata, quædam uero rursus non prælata. MERCA. Ne nunc quidem intelligo. CHRYS. Merito quidem, neque enim assuetus es nostris nominibus, neque imaginationem habes, quæ facile adprehendat. Verum istudiosus Dialecticæ contemplationis, non hæc tantum nouit, uerum etiam qualiter & quantum accidens, & præter accidens inter se differant. MERCA. Per Philosophiam quæso, ne inuideas explicare quidnam accidens sit, & præter accidens, nescio enim quomodo percussus sim præ numero uocum istarum. CHRYS. Citra inuidiâ dixerō, Si quis claudus existat, illi quoque pede, quo claudicat, ad lapidem ex inopinato uulnus acceperit, is certe accidens habet claudicationē, uulnus autem præter accidens accepit. MERCAT. O argutiâ, præter ea uero quidnam scire te potissimum profiteris? CHRYS. Retia sermonum, quibus capio & obstringo, denique tacere cogo, eos qui contra me disputant, planè frenū quoddam illis imponēs, isti uero tantæ orationis uis nomē est Syllogismus celeberrimus. MERCA. Hercle fortè quendam & inexpugnabilem syllogismū refers. CHRYS. Vide ergo, est ne tibi puer? MERCA. Quid ni? CHRYS. Quid si hunc ad flumen forte ambulante Crocodylus rapiat, postea uero se redditurū polliceatur, hac lege ut illi uerum dicas, quidnam de puero reddendo apud se decreuerit: quid tu dicis ipsum in animo constituisse. MERCA. Quæstionē rogas, ad quam difficile admodum est respondere, dubito enim utrū dicere debeam, quo puerū recipiam. Sed per Iouem quæso te, responde tu, & puerū mihi serua incolumē, ne præuor eat, ipsumque deuoret. CHRYS. Bono es animo: etenim & alia quædam docebo te, quæ plus admirationis habent. MERCA. Quænam sunt ista? CHRYS. Istum inquæ colligentem sermones, tum quoque illū dominantem, præterea illam quæ supra omnes est, Electram, tandem opertū illum sermonem. MERCA. Quis ille opertus sermo, aut quæ illa tandem Electra est, de quibus dicis? CHRYS. Electram illā dico Agamemnonis ualde celebrem, quæ quidem eandem rem simul norat & non norat. Astante enim illi Oreste adhuc incognito, nouit quidē Orestem suum esse fratrem, quod uero ille Orestes est, ignorat. Rursus uero opertum illū adeoque omnino mirabilem audies sermonem. Responde mihi: nostin' tuum patrem? MERCA. Maximè. CHRYS. Quid igitur, si prope te statuerem aliquem coopertum, atque interrogarem: Nostin' hunc? quid dicerēs? MERCA. Scilicet me nō nosse, dicerem. CHRYS. Sed ille ipse pater erat tuus. Itaque si istum non nosti, palam est te patrem tuum non nouisse. MERCA. Nequaquam, uerum ego detractō uelō, num uerum sit explorabo. Sed quisnam tuæ sapientiæ finis est? aut quid tandem factururus es, si ad uirtutis summum peruenieris? CHRYS. In his quæ in natura prima sunt, uersabor. Dico autē: diuitias, sanitatem, & his similia. Primum autem oportet multos labores impendere, libris enim exiguis literis descriptis incumbere oportet, & interpretationes congerere, & Solœcismis & absurdis uocibus impleri. In summa, nequaquam decet sapientem fieri, prius quam ter ex ordine helleborum bibas. MERCAT. Egregia sunt ista tua, & fortī uirō digna: Verum auarum foeneratorem esse, ista enim tibi inesse uideo, num illa dicemus esse uirū, qui helleborum biberit, & iam ad uirtutem idoneus sit? CHRYS. Certe, solum enim sapientem foenus exercere decet. Quandoquidem enim illius proprium est, syllogismis concludere: usuras autem colligere, & foenus computare, atque Syllogismis colligere, parum differre uidentur. Sed quemadmodum hoc solo studioso competit, ita quoque illud, nec decet illum foenus simpliciter, quemadmodum alij solent, accipere, uerum etiam alterius quoque foenoris foenus. Nisi fortè ignoras, foenus aliud esse primum, aliud

secundum

προστυμὴν
ὁ ἀσώμωτος
κρυπτὰ
Cicero, produ-
cta & præci-
pua uertit. ut
de 3. de finib.
bonorum.

secundum, uelut quendam illius progeniem. Vides aut, & syllogismum quem
dam uulgo iactari, Si primum fornus acceperit, accipiat etiam secundum. Ve-
rum accepit primum, igitur & secundum accipiet. MERCAT. Num ergo & de
mercede quem tu à iuuenibus quos instituis, capere soles, similia dicenda sunt?
quippe cum manifestum sit solos studiosos mercedem à uirtute accepturos es-
se. CHRY. Discis, certè non mea causa accipio, uerum illius gratia qui dat. Nā
cum alius sit effusor, alius uero comprehensor, me quidem ipsum comprehen-
sor ut sim, præparo, discipulum uero ut fiat effusor. MERCAT. Atqui contrari-
um dicis, iuuenem esse comprehensorem, te uero qui solus diues es, effusorem.
CHRY. Heus tu scommate me perstringis? sed uide tu ne te petam syllogismo
ineuitabili. MERCA. Quid uero mali ex hoc telo accidet? CHRY. Dubitatio,
& silentium, præterea mentis & intellectus subuersio: & quod omnium est ma-
ximum, si uoluerò, in lapidem te conuertam. MERCAT. Quomodo lapidem fe-
ceris, neque enim Perseus, ò bone, mihi esse uideris. CHRY. Hoc modo. Lapis
est corpus. MERCA. Certè. CHRY. Quid uero? Nonne & animal corpus est?
MERCAT. Imò maximè. CHRY. Tu uero animal es. MERCA. Sic uidetur. CHRY.
Lapis igitur es, cum corpus sis. MERCAT. Nequaquam, Sed per Iouem solue
me, & de nodo hominem me fac. CHRYSIP. Non est difficile factu, igitur rur-
sus sis homo, dic uero mihi: Nonne omne corpus animal est? MERCAT. Non.
CHRY. An uero lapis animal est? MERCA. Non. CHRY. Tu uero corpus ne es?
MERCA. Maximè. CHRY. Corpus autem cum sis, animal ne es? MERCA. Euge
effecisti, ut iam mea crura non aliter atq; Niobis refrigerata & saxea facta sint,
uerum cõemam te. Quantum pro ipso numerabo? MER. Duodecim minas.
MERCA. Accipe. MERCV. Solus ne ipsum emisti? MERCA. Non per Iouem, ue-
rum illi omnes quos uides. MERCV. Certè multi sunt, & fortes habentes hu-
meros, & digni sermone colligente. IVP. Quid moraris? alium aduoca. MER.
Peripateticum accerso, te inquam honestum & diuitem. Age, te quidem aptis-
simum qui uendaris, quippe qui omnia solus noris. MERCAT. Qualis nam iste
est? MERCV. Modestus, æquus, uita benè composita: &, quod maximum est,
duplex existit. MERCA. Quomodo dicis? MER. Alius quidem foris apparet,
quàm intus esse uidetur. Itaque si ipsum emes, memento, ut hunc internum, illi
uero externum adpelles. MERCA. Quid uero potissimum nouit? MER. Nouit
triplicia esse bona: animæ scilicet, corporis, & rerum externarum. MERCAT.
Humana sapit, quanti uero uenditur? MER. Viginti minis. MERCAT. Pluris
certè. MER. Nequaquam, equidem & ipse pecuniam habere uidetur. Itaq; non
est quòd in illo emendo possis esse celerior, quàm deceat: præterea non ita mul-
tò post disces ab eo, quamdiu uiuat culex, & quàm profundè sol radios immit-
tat in mare: denique qualem animā habeant ostrea. MERCA. O Hercules quā-
ta argutia. MER. Quid si audias alia multa his acutiora, de semine uidelicet &
generatione, deq; embryonis formatione in utero, & quo modo homo risibilis
sit, asinus uero animal, quod neque ridere, neque ædificare, neq; nauigare pos-
sit. MERCA. Plane admiranda sunt ea quæ narras, & ualde utilia dogmata. Ita-
que emam ipsum uiginti minis. MER. Quis adhuc reliquus est? Scepticus ille.
Heus tu Pyrrhia accede, ilico proclamandus es, iam enim multi abeunt & dis-
fluunt, atque in paucis erit uenditio. Veruntamen quis emet illum? MERCA.
Ego. Sed primum dic mihi, quid nosti? PHILOSOPHVS. Nihil. MERCA. Quid
ita? PHIL. Quia omnino nihil mihi uidetur existere. MERCA. Igitur neq; nos
aliqui sumus. PHIL. Nec hoc quidem scio. MERCA. Neque tu aliquis existis?
PHIL. Hoc ego multò magis ignoro. MERCA. O ignorantiam, uerum quid si
bi uolunt hæstateræ? PHIL. Sermones in illis trutinor, & ad æqualitatem redi-
go: postquam autem illos planè similes & æquale pondus habere cognouero,
tunc ignoro, quis horum uerior sit. MERCA. In alijs autem rebus, quid potissi-
mum

Id est, digni q
colligat mani-
pulos, aut o-
pus in agris
faciat, allusio
ne facta ad si-
gnificationem
propriam. &
Epi. seq.
VIII.
Peripatetici.

IX.
Sceptici.

num facere soles? PHILO. Omnia facio, præterquam quòd fugitudo non persequor. MERCAT. Quid? An ne hoc tibi impossibile est? PHILO. Quia ò bone non comprehendo. MERCAT. Iure, tardus enim & piger esse uideris. Verum quis tuæ sapientiæ finis est? PHILO. Ignorantia, & nihil neque audire neque uidere. MERCAT. Num ergo & surdus simul & cæcus es? PHILO. Imò sensu etiam & iudicio careo: breuiter nihil à uerme differo. MERCAT. Propterea emendus es. Quanti illum æstimas? MERCVR. Attica mina. MERCAT. Accipe. Heus tu quid ais? ego te emi. PHIL. Non est certum. MERCA. Nequaquam, emi, & pecuniam humeraui. PHILO. De eo nunc cogito, atq; istud considero. MERCAT. Atqui sequere me, quemadmodum seruum decet. PHILOS. Quis nouit num uera sint quæ dicis? MERCA. Præco, & Attica mina, & illi qui adfuerunt. PHILO. An aliqui etiam nobiscum sunt? MERCA. At ego te iam cōsectum in pistrinum, persuadebo tibi secundum peiorem causam, me tuum esse herum. PHILO. Ea de re nunc mecum delibero. MERCA. Sed per Iouem iam pronunciaui & sententiam tuli. MERCVR. Tu quidem desine te huic opponere, atq; sequere eum, quandoquidem te emit. Vos autem cras aduocabimus, proclamaturi idiotas, & fabriles, atq; uiles uitas.

Alludit ad λόγος, πῆμα & περιτὸν quos uocant.

PISCATOR SEV REVIVISCENTES.

BILIBALDO BIRCKHEIMERO INTERP.

ARGUMENTVM.

Hic Dialogus, quasi quædam Apologia superioris est, quæ ad Luciani personam attinet. Exponit enim ille causam hic, cur toties in Philosophos inuehatur: Nempe quòd pleriq; simulato nomine, pro ueris falsos se gerant, quæsumq; magis, quàm uirtutem sectentur. Series argumenti ita se habet: Finguntur Philosophi illi uetustiores, Pythagoræ, Socrates, Plato, Aristoteles, Chrysippus, Diogenes, atq; alij, ad ulciscendum Lucianum cum propter alia conuicia, tum quòd proximo Dialogo uenales eos proposuerat, idq; etiam uilissimo precio, ab inferis redire, ac reuiuiscere, commendari in unum diem impetrato. Qui cum illum saxis persecuti, in fugam conuersum cepissent, occidere primum statuerunt. Ille uero prouocando ad ipsam Philosophiâ, eorq; obtento, ut causam sibi dicere liceret, postquam à Diogene, utpote Cynico, & cæteris liberiore, communi omnium nomine accusatus esset, tanquam qui contumeliosissime omnes Philosophiæ cultores, uiros de tota uirtute & rebus mortalium optime meritos, proscripsisset, ita sese defendit, ut diceret se minime negare obiecta, sed consilio & ratione adductum, & hæc, & plura etiam his se fuisse: non quidem in ueros philosophos, sed in eos, qui nomine tantum illo sese iactarent, cum interim non modo Philosophiam ueram ignorarent, sed planè diuersa etià à præceptis & regulis illius facerent. Proinde se non modo supplicio nullo dignum esse, sed contrà etiam præmij tanquam ueræ Philosophiæ amatorem atq; assertorem donari debere. Hoc iudicio ita peracto, cum ille non solum ab accusatione liberatus, uerumetiam in societatem eorum, à quibus antè accusabatur, ascitus fuisset, à Philosophia deinceps & falsi illi philosophiæ simulatores citantur, ut sue professionis causam redderent. Qui cū iudicium hoc omnes ferme declinassent, mittitur Lucianus unà cum Elencho, ut illos inquirant, ac bonos quidem honoribus afficiant, malos autem adempto habitu stigmate inurant, sed priusquam id fieret, Lucianus seu Parrhiades (ita enim sese apud Philosophiam appellat) puta quo iam re ipsa comprobaret, quòd uerbis antea dixerat, accepto banno, coq; auro, Caryeis & placenis abscondito, quasi piscator aliquis, electos & attractos simulatores istos capit, captos autem de communi reliquorum consensu de saxo præcipientes mittit. Habet autem Dialogus hic duos titulos, quorum alter ab ijs, quæ à principio geruntur nomen accepit, alter ab exitu seu Catastrophen sumptus est. Simillimusq; quòd ad argumentum & eius tractationem attinet, alicui ueteris Comediæ fabule est.

NIICE, inijce lapides crebros et
ce glebas, adijce testas, percutite
de his ne effugiat, & tu Plato iace
que, agite, omnes pariter in illu

Pera ut reddat opem pera
Siquidem communis est hostis
fit, quem non iniuria affecerit :

quã alias, præcipue nunc baculo utere, non desinas,
luat, quid hoc rei est : nūquid Aristippe defessi estis

Este Cari, atq; acris nemo nunc immemor iræ.

Aristoteles, accelera, quin propius accede, benè hab
sus ne es scelerate? porro confestim intelliges quos
lacefferis, uerum quale nam fatum ipsum manebit
mortis extogitabimus genus, crudelitæ cuius omni

nra æquum est, septies eum singulis nobis morte po

Mihi quidem per Iouem erutis oculis, abscisaq; ling

tur, prius tamen flagris cæsus. Tibi uero Empedocle

Aethnæ crateras præcipitandus, ut meliores cõuici

discat. PLATO. Quinimo optimum esset, si Penthei

cras dilaniatus inueniretur, ita ut particulam unusqu

ferre posset. LVCIANVS. Minime, uerum mihi paro

Arctius astringe, amplius non dimittèris, num quid

Non est tuta fides hominum generiq; leonum

LVCIA. Atqui & ego quoq; per Homerum uos oro, t

mihi carmina, meq; uersus connectentem haud sper

Me niuum capite haud hominem prauum, hæc

Suscipite, æsq; aurum, quæ curant & sapientes

PLATO. Verum neq; nobis aduersum te Homericæ c

Nec mihi mente fugam tu persuadere ualebis,

Postquam te teneo, & licet aurea uerba loquar

LVCIA. Hei malor, siquidem spes maxima Homeru

pidem igitur mihi confugiendum erit, siquidem ille

Ne supplicem interficite, haud fas occidere est.

PLATO. Atqui nunquid & hæc sunt Euripidis?

Scelesta qui patrarunt, mala decet pati.

LVCIA. Igitur iuxta uerba hæc me interficietis? PLA

quit enim ille idem:

Effrenioris & ex legis dementiæ extremum ir

LVCIA. Proinde quoniam omnino me interficere de

stet effugium, Agite, saltem hoc mihi indicate, qui r

leranda à nobis perpassi sitis, ut tam intoleranter ira

sa cepèritis. PLATO. Quibus nos affeceris contum

perquire, bellulisq; illis tuis sermonibus, in quibus

lacecessisti, erga nosq; iniurius fuisti, cū tanquam ex

tes præconio diuulgares, & quod maximum est, lib

tione moti, ppter te emerimus, ac tantisper inferos

iste, ac Epicurus, Ego quoq; Plato, & Aristoteles il

necnō Diogenes, omes deniq; quos sermonibus tur

ui, siquidē non me interficietis, si intellexeritis quali

rim, quapropter lapides abijcite: quin potius reseru

erunt. PLATO. Nugaris, te etenim hodie perire ne

petrata scelera, lapideum indues amictum. LVCIA. Atqui uiri optimi, quem solum ex omnibus laudare oportebat, familiarem uestrum, beneuolum, & cōuenientem, quin si proloqui molestū non est, studiū uestroꝝ procuratorem, ut intelligatis, interficietis, si me occideritis, qui tot propter uos labores exanclauī, uidete igitur ne instar philosophoꝝ qui nunc sunt agatis, ut ingrati, iracti di, ac perfidi erga uirum beneficū uideamini. PLATO. Proh impudentiā, nunquid tibi ob cōuicia gratias debemus? uerē hīc cum mancipijs sibi rem esse existimat, quandoquidē ob tantas infurias, uerborumq; debacchationē, beneficia nobis enumerare conatur. LVCIA. Vbi nam ego, uel quādo uos iniuria affeci, qui semper Philosophiā admiratus, ac uosipsum summis extulī laudibus, cū sermonibus quoq; a uobis derelictis assiduē cōuersatus sum, quin & hāc ipsa quę proloquor, unde quam a uobis accepi, ac instar apiculæ decerpens, hominibus ostendo: at illi laudant, ac uniuscuiusq; florē, unde, a quo, & quemadmodū collegerim agnoscunt, meq; oratione ob florigeram hanc messēm cōmendant, sed uerius uosipsum, ac prata uestra amoenissima, qui tam uaria & uersicoloria produxistis, extollunt: quā si quis rectē discernere, connectere, ac cōcinnare nouerit, ita ut minimē alterū ab altero discrepet, nunquid cū tam egregiē quis a uobis affectus fuerit, obloqui conabitur uiris benefactoribus, quorū gratia existimationis alicuius esse reputat? nī eiusdem sit naturæ, cuius et Thamyris uel Euritus, ita uel musas, a quibus canēdi normā acceperit, canendo, uel Apollinem iaculationis præceptorē, iaculando prouocare audeat. PLA. Verum generose, hāc omnia Rhetorū more, ac maximē rebus cōtraria protulisti. siquidem proteruiorem tuā ostendunt audaciā, manifestamq; præ se ferunt iniusticiam ac ingrati tudinem, si cū a nobis, ut ipse fateris, iacula acceperis, ea contra nos iaculatus es, hunc unū scopum obseruans, ut nos omnes cōuicijs laceisses, talem siquidem a te cōsequimur gratiā, quoniam prata illa florida tibi reserauimus, nec ut decerperes, sinuq; repleta discederes inhibuimus, ideo maximē ob hāc noxam mori dignus es. LVCIA. Videte, iræ aures præbetis, & quæ iusta sunt minimē consideratis: ego uero me nūq; in Platonis, uel Chryssippi, seu Aristotelis, aut reliquoꝝ uestri ordinis iram incidere posse existi massem: sed longe ab illis mihi distare uidemini, uerū ō admirandi, ne indemnati, causaq; nō cognita me interficiatis, quamuis & id uos deceat, ne uehementia ac manifesta uiolentia grassari uideamini, iure scilicet cōtrouersias dissoluere, rationes dātes pariter & accipientes, iudicem eligere, meq; uel unā omnes accusare, aut qui omnium uice id agat eligere. Ego uero obiectis respondere sum paratus, & si aliqua in re iniurius esse cōuictus fuero, ac ita de me statuerit iudicium, merita expendam supplicia, uosq; uiolentum nīl perpetrabitis: si uero crimina diluere uidebor, ac insons et ab omni culpa alienus esse inueniar, me iudices dimittent, uos uero in eos qui uos deceperunt, ac contra nos instigarunt, iram conuertetis. PLA. Hoc illud est, equum in campum ut iudices eludere queas, educere conaris. siquidē te Rhetorem & causidicum uehementem, in oratiōibusq; admodum callidum esse dicunt. Proinde quemnam iudicem fieri cupis? quem muneribus, ut pro te sententiā ferat (qualia iniusta multa perpetrare cōsueuistis) corrumpere haud ualeas. LVCIA. Confidite, huius enī rei gratia nullum arbitrum suspectū, uel ancipitem, seu qui pro me iniuste calculū ferat, mihi euenire desidero, & ut certius id cognoscere possitis, Ego Philosophiam ipsam unā uobiscū iudicem eligo. PLA. At quisnam accusabit, si nos iudicauerimus? LVCIA. Vosmetipsi accusate & iudicate, neq; enī illud timeo, quoniam tam iusta antecello causa, tāq; luculenter & abundē me responsurum confido. PLATO. Quid faciemus ō Pythagora et Socrates? nam uir iste quoniam iudicio experiri dignum ducit, haud absurdē prouocare uidetur. SOCRATES. Quid uero aliud quā ut ad iudicium pergamus, assumptaq; Philosophia, quid nam responsurus sit audiamus. nam

Oratores ad
aquæ mēsurā
perorabant.

absq; cognitione quid cōnari, non ad nos, sed potius ad uirōs quosdam iracun-
dos, & qui iusticiam in manibus sitam cōtinent, spectare uidetur, præbebimus
enim occasionem obloqui uolentibus, si uirum lapidabimus, nec pro se respon-
dere permittemus, & hæc nosmetipsi iusticiæ ualedicentes. Proinde quid An-
to & Melito accusatoribus meis, uel qui me tum damnarunt iudicibus, respon-
debo, si hic inauditus ocebuerit, & aquæ omnino compos nō fuerit. PLA. Re-
ctē ō Socrates, admones, ad Philosophiā igitur pergamus, & illa quidem di-
iudicet, nos uero quicquid statuerit, amplectemur. LVCIA. Euge uiri sapientis-
simi, meliora hæc & iustiora, lapides uero, ut dicebam, seruate, siquidem paulo
post in iudicio indigebitis. Verū ubi nam Philosophiā quis inueniet? ubi enim
habitet non noui, quamuis longo circumerrauerim tempore, domū ut eam cō-
uenire possem quærens, inde in quosdā, uilibus amictos uestibus, barbasq; pro-
missas gestantes incidi, qui cum ad eandem se pergere assererent, eos scire existi-
mans, interrogauī. at illi, quoniā me longē plus ignari essent, ne de ignorantia
redargui possent, uel omnino nil respondebant, uel ianuā aliam pro alia ostē-
debant; ego uero in hunc usq; diem, domū reperire haud quīui. Sæpius uero ip-
se suspicans, uel ductore quopiam, ad quasdam ianuas perueni, certissimē tū in-
uenisse sperans, à multitudine ingredientium & egredientium cōiecturam sumēs,
qui omnes se ueritatem quandam præ se ferebant, forma erant decora, uultu ue-
ro meditabundi: hosce insecutus, & ipse quoq; sum ingressus, ibi uiraginem cō-
spexi quandam, nō incuriose, sordidē, uel inconcinnē excultam: uerum quā pri-
mum deprehendi, eam pendulos cincinnos minimē ornando negligere, ne-
stitusq; cultum studiose affectare. & quamuis tam exquisitis mundicijs ornata
esset, cultum tamē decoris gratia dissimulare nitebatur, apparebat & fucus quī-
dam, lenociniumq;, & uerba per quā meretricia: ab amatoribus uero laudata,
admodum gaudebat, & si quis aliquid dedisset, auide suscipiebat: opulentiores
quoq; iuxta se locabat, amatores autē inopes nec aspicere dignabatur. Sæpius
quoq; cū se casu denudasset, torques aureas, anguillis crassiores conspiciebam.
Hæc cum uidissem, cōfestim ad pedes sum copuersus, oppido q; miseratione cō-
motus, ob infelices illos, non naribus sed barbīs ad illā pertractos, ac Ixionū in-
star, pro Iunone Idolo cōgredientes. PLA. Hæc quidem rectē dixisti, nō enim
manifestum nec cunctis notum est hostium, atq; haud necesse erit ad illius acce-
dere domum, hic enim in Ceramicō ipsam opperiemur, illa uero iam aderit, ex
Academia reuertens, ut etiam in Pœcilo obambulet, id enim quotidie facere cō-
suevit, quin potius iam præsto est: uides ne ex effigie decorem, mansuetudinē
ex aspectu, ipsam uero cogitabundam placidē incedere? LVCIA. Multas effigie,
incessu, & uestitu similes uideo, atqui inter has omnes solum una uera est Phi-
losophia. PLATO. Rectē loqueris, uerum quænam sit, cum solum loqui coepe-
rit, ostendet. PHILOSOPHIA. Papæ, cur Plato, Chrysippus quoq;, & Aristoteles
nec nō reliqui omnes, ipsa mea disciplinarum capita apud superos? Cur rursus
in uitam? ecquis uos ex inferis læsit, iracundis similes estis. quisnam hic exi-
stit, quem comprehensum ducitis? nunquid fur est? seu homicida? uel sacrile-
gus? PLATO. Ita per Iouem ō Philosophiā, & omnium sacrilegorum inquina-
tissimus, qui te sanctissimā maledictis incessere conatus est, pariterq; nos omes,
quotquot abs te quippiam didicimus, ac posteris utendū dereliquimus. PHILO-
Itaq; maledicente quopā indignamini? cum sciatis quæ nā ego à Comoedia in
Dionysijs audire soleo, attamen ipsam amicā esse duco, neq; in ius uoco, seu ac-
cedens incuso, uerū conuenientia, & festo cōgruentia ludere permitto: noui enī
quod nil ob scōmata redditur deterius, sed e contra quodcunq; bonū existit, tam
q; aurū cum erutum incidit, clarius relucet, fitq; splēdidius. at uos nescio quem
admodū iracundiā ac indignatione accensi estis? proinde cur eū strangulatis?
PLA. Vnum hunc postulātes diem, cōtra illum emerimus, ut ob cōmissa male-
facta

Ceramicus lo-
cus Athenis,
ubi q; in bello
cecidérunt, se-
peliébantur.
à uarietate pi-
cturari Pœci-
lus dictus
porticus, nam
ibi bella uaria
que Atheniē-
ses aduersus
hostes gessē-
rāt depictæ
runt. memini
Pausaniæ.

facta dignas persolvat pœnas. Fama etenim cognovimus, qualia contra nos in vulgus sparserit. PHILO. Igitur eum indemnatum ac inauditum interficietis? atqui dicere quid uelle uidetur. PLATO. Minimè. uerum negotium omne tibi commitemus, ut cognita causâ, quicquid uisum fuerit, statuas. PHILO. Quid tuais? LVCIA. Hoc idem ò Hera Philosophia, quandoquidem sola ueritatem inuenire potis es, uix enim multis obtinui precibus, ut tibi causâ delegaretur. PLATO. Nunc ò execranda, ipsam dominam appellas, pauloantè uero rem esse turpissimam philosophiam asserebas, cum in tanto theatro, etiâ pro duobus obulis unumquemq; singulatim uenalem proponeres, meministi ne sermonis? PHILO. Atqui uidete ne non philosophiam iste, uerû præstigiatores uiros, sub uestri nominis obtentu multa ac fœda committentes maledictis insectatus sit. LVCIA. Quamprimum cognosces, si saltem respondentem audire uelis, tatum modo ad Arium abeamus pagum, seu potius in arcem ipsam, ut tâquam ex spēcula, cuncta pariter quæ in urbe sunt, manifeste pateant. PHILO. At uos ò amici, in Pœcilo tantisper deambuletis porticu, adero etenim quamprimum diiudicatum fuerit. LVCIA. Quæ nam ò philosophia, hæ sunt? nam & ipsæ admodum ornatae esse uidentur. PHILO. Virilis hæc uirtus ipsa, illa uero modestia, penes quam iusticia: at antesignana disciplina, dubio uero colore, & uix apparens illa, ueritas est. LVCIA. Non uideo quam nam dicis. PHILO. Nonne inornatam illam cernis, nudam inquam, subter fugientem semper ac subterlabentem? LVCIA. Vix nunc tandem cerno. uerum cur & non has ducis? ut penitus repleatur cōfessus: siquidem ueritatem, & patrociniū ad iudiciū pariter ascendere uolo. PHILO. Rectè per Iouem: sequimini igitur & uos, non enim difficile erit unicti iudicare iudiciū, præcipue cum de nostris agatur. VERITAS. Abite uos. nil enim mea refert ea audire, quæ pridem qualia sint noui. LVCIA. Verum ò Veritas, ut iudicio adsis, ac singula diligenter exquiras, maximè nostra interest. PHILO. Nunquid famuliciū hoc, mihi admodum beneuolum deducam? LVCIA. Valde quidem, & quemcūq; uolueris. PHILO. Sequimini ò ingenuitas, loquēdiciq; libertas, ut miserum hunc homunculonem amatorem nostrum, ac nullo pre-textu iusto periclitantem, saluare possimus: at tu Elenche illic remane. LVCIA. Minimè ò Hera, quin ille quoq; ueniat, & si quis alius, haud enim cum fortuitis necesse est me depugnare feris, uerû cum arrogantibus difficillimæq; redargutionis hominibus, & qui semper effugia quædam inueniant, ita ut necessariis sit Elenchus. PHILO. Igitur & admodum necessarius, melius si & Demonstrationem tecum assumas. VERITAS. Sequimini omnes, quandoquidem ad iudiciū necessarij uidemini. ARIST. Cernis ne ò Philosophia? quemadmodum propter nos Veritati subblanditur. PHILO. Nunquid ò Plato, Chrysippe, & Aristoteles, ueremini ne sui causâ, cum Veritas sit, mentiatur? PLATO. Non hoc, sed admodum callidus est, & blandiculus, ita ut illi persuadere possit. PHILO. Confidite, nil iniqui, cum iusticia hæc adsit, fieri poterit, abeamus igitur: uerû dic mihi tu, quod tibi nomen est? LVCIA. Mihi Parrisiades, Alethionis Elenxiclei. PHIL. Patria uero quænam? LVCIA. Syria ò Philosophia, iuxta Euphratē. Sed quid hoc est? noui enim quosdam ex his meis aduersarijs, nō minus quàm ego sim, barbaros genere, moribus uero, & disciplina, non Solenses, uel Cyprios, seu Babylonios, aut Stagiritas. Siquidem quātum ad te pertinet, nil refert, si quis uoce sit barbarus, dummodo iustè ac rectè sentire uideatur. PHILO. Bene dicis. uerum & hoc quæro: quam nam artem nosti? quoniam & id scire deceat. LVCIA. Arrogantiæ sum osor, & uersutiæ osor, & mendacijs osor, & insolentiæ osor, omnesq; eiusmodi coinquinatorum hominum odi species, sunt enim, ut nosti, perquam multæ. PHILO. Hercules, odij plenam exerces artem. LVCIA. Rectè dicis. cernis etenim quibus nam odio sim, & quemadmodum propter eam periclitor, uerum & contrariam admodum probè noui artem, eam

Locus Athenis ubi Orestes causâ dixit, et ubi quæ ad rem spectabant se uerissime admonstrabatur.

And ex locutor ueridici gloriose darguntis filium.

inquam, quæ ab amare exordium sumit, sum enim uer-
 amator, & synceritatis amator. ac omniū quæ ad amare
 pauci admodum hac arte sunt digni. Qui uero ex adue-
 dio magis familiares infiniti, periclitor igitur illam qui
 discere, hanc uero etiam nimium callere. PHILO. Atqui hi
 enim ferunt esse & illa, & ista, ita ut indiuisibilis sit ars:
 utis binæ esse uideantur. LVCIA. Melius tu hæc o Philo-
 ro ita se haber, ut prauos odio habere, bonos autem lau-
 rim. PHILO. Age, quo oportebat iam deuenimus: hic in
 uestibulo. Heus sacerdos, dispone sedilia: nos interim.
 Obsecro Pallas, contra arrogantes mihi auxiliū ferto:
 forum peritūria quotidie audis, sola enim tanquam spe-
 uides, nunc tempus illos ulciscendi adest: si uero me uic-
 rare, tuum ad hunc calculū meq; saluato. PHILOS. Agite i-
 parati audire querelas: uos uero ex omnibus quem piā
 cūsare ac redarguere nouerit, quandoquidem impossi-
 ter loqui. Tu aut Parrisiades dehinc respondebis. RE-
 tur è nobis, ut potissimum hanc agat causam idoneus &
 prudentia est admiranda, eloquentia uero redundans,
 flexanima et uenusta, cognitio aut ac diligentia, nec no-
 tionum inductio, hæc omnia copiose tibi adsunt: quap-
 pe, & pro cunctis, quæ digna sunt, eloquere, ac omniū
 ris, & in hoc unum confer, si quid aduersus Gorgiam,
 uel Hippiam a te dictū est, uehementior hic existit, ex-
 les, copiosasq; illas & iocundas comitates: quin si uidel-
 res, ut magnus Iupiter alatū impellat currum, ac indig-
 debitas expendat poenas. PLA. Minimè, sed uehemen-
 Diogenem hunc, uel Antisthenem, aut Cratetē, seu te-
 gantia perpolitæ in præsentī, nec cōscribendī acrimo-
 gurationis cuiusdā, ac iudicialis exercitationis. Rhetor.
 Proinde ego ipse accusabo, non em sermonibus nimium
 accedit quod præ cunctis reliquis iniuria sim affectus.
 obulor, præconis uoce uenalis expositus. PLA. Dio-
 cunctis loquendī prouinciā subibit. uerum o generos-
 ne ista non solum rem tuā, sed communē agere: si enī
 discrepamus, tu id nunc minimè scruteris, nec quis re-
 rabis, sed ob hoc solum, quoniam Philosophia ipsa ini-
 Parrisiadis audierit sermonibus, indigneris. opinio-
 re uidemur, omitte: pro ea re, quæ omnibus cōmunis
 solū præposuimus, ac nunc in te cuncta nostra pericli-
 ra uideantur, uel talia, qualia ille designauit esse creda-
 prætermitemus, pro omnibus uerba faciā. proinde,
 bus cōmota, natura em mansuera ac mitis est, ipsum a-
 men mea deerunt, illi em, quod baculos haud frustra
 Minimè hoc, uerū potius sermone: satius em lingua,
 igitur cuncteris, iam enim effusa est aqua, conciliūq;
 At reliqui quoq; o Philosophia, cōsideant, ac uobiscū
 ro solus accuset. PHILO. Verum nunquid uereris, ne
 LVC. Minimè. plures enim superare uolo. PHILO. C-
 igitur. tu uero Diogenes loquere. DIO. Quales nam
 uiri extiterimus, tute optime nosti, uerbisq; minimè
 am, quis nam ignorat quanta bona Pythagoras iste, &

Morelogum.

Chrysippus, reliqui denique in uitae humanae usum contulerint? uerum quibus nam contumelijs, quamuis tales extiterimus, scelestissimus hic Parrisiades nos lacefferit, iam dicere pergam. Cum enim Rhetor, ut aiunt, fuisset, derelicto foro ac illius existimatione, quicquid uehementiae ac oratorij uigoris consecutus est, uniuerso illo contra nos se instruens, non desinit maledictis insectari, praestigiatores ac deceptores subinde uocans, multitudinibus ut nos derideat & contemnat, tanquam nullius simus momenti, persuadet, quinimo multorum iam odium non in nos solum, sed contra te quoque o philosophia suscitauit, potissima etiam tua, mendacia ac nugae appellans, & quae nos edocuiisti, subsannatione incessans, ita ut a spectatoribus laudetur, ac non uulgariter illi applaudeat, nos uero intolerandis afficiamur iniurijs. uulgi siquidem et uisus ut plurimum est naturae, ut cum res cauillatione ac maledicentia agatur, gaudeat, praecipue, cum ea quae absolutissima esse uidentur, mordicus arripuntur, quemadmodum olim gaudebat, cum Aristophanes, & Eupolis, irrisu gratia, Socratem hunc in scenam introducerent, Comoediasque absurdas quasdam de illo commentarentur. Et illi quidem contra uirum unum talia sunt ausi, ac in Dionysijs, cum id facere concessum esset, scemataque pars quaedam festiuitatis uiderentur, forsita neque deus, cum lepidus quispiam esset, delectaretur, at iste deliberate ac multo studio instructus, in optimos quosque inuectus est, librum enim ingentem blasphemiarum quibusdam refertum conscripsit, magnaque uoce Platoni, Pythagorae, Aristoteli huic, Chrysippo illi, mihi, omnibus denique maledixit, cum id nec festiuitas permittat, nec priuatim aliqua in re a nobis laesus fuerit. parcendum enim sibi foret, si talia iniuriam repellendo, non inferendo ageret. & quod omnium grauissimum existit, sub tui nominis praetextu, talia o philosophia facere audeat. nec non eodem conatu, dialogo familiari nostro auxiliatore, & mimo contra nos utitur: quinetiam Menippo, uiro nobis amico, persuasit, ut quamplurimum in comicis illis cauillis sibi assisteret: qui solus non adest, neque nobiscum, prodita societate, accusat: pro quibus omnibus poenas luere est dignus. Quid enim contra haec dicere posset? cum exactissima quoque, coram tot testibus carpere ausus fuit: in quorum utilitatem hoc quoque redundabit, si ipsum poena affectum spectauerint: nemo enim dehinc philosophiam tam facile contemnere audebit. Proinde in hac re quietem agere, & iniuriarum tolerare, non modestiae, sed extremae ignauiae & amentiae indicium censendum esset. Caeterum postrema cui nam ferenda sunt? Siquidem nos tanquam mancipia in uenalicium deducens, ac praeconis, ut aiunt, uoce diuendidit, non nullos precio ingenti, quosdam mina Attica, me uero scelestissimus ille, obulis duobus, ita ut circumstantibus risum moueret: eam ob causam indignatione percussus, in illum manus inieciimus, teque rogamus ut nos turpissimis affectos iniurijs uel scaris. REVIVIS. Euge o Diogenes, pro cunctis, ut decebat, egregie perorasti. PHILO. Desinite inuicem laudare, infunde responsuro: tu uero Parrisiades dicere pergas, nunc enim tibi aqua defluit, ne igitur cuncteris. PARRI. Non omnia mea, o Philosophia, in accusatione sua Diogenes recensuit, uerum magna ex parte, quae difficiliora erant, nescio qua ratione ductus, praetermisit. tantum uero aberit, ut me illa minus dixisse negem, uel praemeditata excusationem quandam praetendā, ut si qua ille idem reticuit, uel ego antea haud protulerim, nunc uel praecipue expedire uidear. ita enim intelliges, quos nam arrogantes & praestigiatores appellans diuulgauerim, aut maledictis meis lacefferim: proinde hoc solum mihi considerate, nunquid in cunctis ueritate dixero: quod si blasphemus, uel asperus quid in se oratio habere uidebitur, non me redarguendum, sed rectius ut arbitror illos, qui talia committunt, accusandos esse puto. Ego siquidem confestim ac percepissem, quatenus incommotis rhetores degrauari necessum esset, deceptis scilicet, mendacijs, temeritate, clamore, pressione, infinitis denique alijs, haec quidem, ut decebat, cuncta declinaui, ad tuaque, o Philosophia, bona aspirans, quantum mihi uitae

*Verit. Horae
logica.*

*Herculem sal-
tantē & Cer-
berū ab infe-
ris extrahen-
tem meminit
Hesychius.*

adhuc reliqui esset, etiam ex fluctuatione ac tempestate, in tranquillum quen-
dam subiens portum, sub tua protectione uiuere expetebam. ac posteaquam ad
uestra tantummodo transgressus essem, te quidem pro ut cōueniens erat, ac re-
liquos omnes, qui uitæ optimæ institutores fuissent, admirabar, tanquam qui
manus ad eos festinantibus porrigerent, ad optimamq; & utilissimam adhortaren-
tur. Siquis solum ea transgressus non esset, seu neglexisset, uerum firmiter re-
gulas quas tulisset inspexisset, ad illasq; uitam suam direxisset, ac instruxisset,
quod quidem per Iouem inter nos pauci facere consueuerūt. Cum uero quā
plurimos cernerem, philosophiæ amore minimè teneri, uerū ob huius rei glo-
riolam solam, prompta hæc ac uulgaria, & quæcunq; omnino faciliter imitantur,
admodum rectè, bonorum instar uirorum assimilare, barbam inquam, ac
incestum, necnon induuium. Cæterum uitam ac eorum actus formæ contradi-
cere, uobisq; penitus contraria exercere, ac professionis dignitatem corruppe-
re, indignabar, uidebaturq; mihi res admodum similis esse Tragico mimo, qui
mollis esset ac muliebris, Achillem uero, seu Theseum, uel Herculem ageret ip-
sum: cum tamen neq; heroicè incederet, uel loqueretur, uerum ita sub tali lasciu-
iuret persona, ut nec Helena uel Polyxene, cum id earū modestiæ minus conue-
niret, tolerare possent. taceo Herculem Callinicum, qui, ut mihi uidetur, quā
primum conuersus, claua talem uerberasset, ipsum inquam ac personam illam,
quæ tam effœminate eum repræsentando contaminasset. Talia igitur cum uos
ipsos quoq; ab illis perpeti uiderem, non tuli hypocriseos impudentiam, si cum
Simiæ essent, heroum personas assumere, uel Cumanum illum asinū imitari au-
derent, qui leonina indutus pelle, leo quoq; ipse uideri uolebat, cū aduersus Cu-
menes ignaros admodum horrendè & asperè rugiret, donec hospes quidam
ipsum non leonem, sed asinum esse deprehendisset, uerbis redarguisset, fusti-
busq; insecutus uerberasset. Proinde quod maximè intolerandum mihi uide-
batur, id erat: nemo non hominum, si quempiam ex illis flagitiosum, seu turpe
aut impudicum aliquid committere uidisset, confestim Philosophiam ipsam, si
ue Chrysippum, aut Platonem, seu Pythagoram, uel cuiuscunq; cognomen, nō
doctrinam delinquens ille assumpserat, accusabat: & quoniam ille coinquinatè
uiuebat, homines malè quoq; de uobis, multis antea seculis defunctis, coniecta-
bantur. non enim de uiuentibus uobis inquisitio fiebat, sed iam expeditibus sub-
latis, omnes uero manifestè cernerent, quā molesta & impudica ille commi-
teret, uos quoq; indicta causâ condemnabant, ac pari calumnia dilacerabant.
Ego uero cum hæc cernerem, ferre non potui, uerum eos redarguebam, à uo-
bisq; secernebam: uos uero honore propter hæc me dignum, in iudiciū rapitis.
Nunquid igitur si innotatum quempiam uiderem, occulta deorum prodentem,
ac in publicum efferentem mysteria, ideoq; indignarer, & reprehenderè, me im-
pium esse existimaretis? atqui minus iustè, quandoquidem certaminū quoque
præfeci, Mimos qui uel Palladis, aut Neptuni seu Iouis assumpsere personam,
non tamen cōmode, nec ex deorum egere dignitate, flagellare consueuerunt:
at ij minimè irascuntur illis, si flagelliferos, quempiam persona ornatum, seu
forma decoratum, uerberare iusserunt, uerum ut arbitror uapulantes potius
laudare consueuerunt. Seruum enim, uel nuncium, minus aptè repræsentare,
paruus error. At Iouem ipsum, seu Herculem haud pro dignitate spectatori-
bus ostendere, turpe ac piaculo simile esse uidetur. quinimo & hoc omnī est
absurdissimū, quod cum multi ex eis dogmata uestra exactè calleant, ita tamen
uiuunt, ac si ideo tantum illa legerint, ac meditando operā impenderint, ut con-
traria exercere possint. Cancta enim quæ dicunt, ueluti pecuniæ, ac gloriæ con-
temptum, solumq; honestum bonum esse arbitrari, ira uacuum esse, & splendi-
da quæq; despici debere, bonis æqualiter perfruendum esse, honesta per deum
admiranda, sapientiæ & ueritatis sunt plena: at ij qui hæc ipsa sub mercede do-
cent

rent, & diuites admirantur, & argento inhiant, caniculis iracundiores, leporibus timidiores, simijs blandiores, asinis petulantes, felibus rapaciores, gallis contentiosiores, ita igitur affecti, quid aliud quam risum mouet, inuicem circa diuitum ianuas se cōculcantes, coenasq; diuersas appetentes, & in illis ipsis molestē laudantes, ac ultra honestatem se ingurgitantes, cuncta reprehendentes, & inter calices illepida & absōna philosophantes, merū deniq; minimē ferentes. Idiotæ uero, quos conuiuio interesse contingit, rident scilicet, ac Philosophiæ quoniam piacula talia producat, insultant. Est & illud omnium absurdissimū, quod cum unusquisq; nullius se rei indigere affirmat, sed solū sapientem diuitē esse uociferatur, paulo tamen post accedens postulat, & si non accipit indignatur, pariter ac si quis regiē ornatus, arduam gestat Tiarā, necnō diadema, & reliqua signa regiā, friuolarum tamē rerū indigus mendicet. Proinde cum ipsi quid accipere debent, multus quod omnia communia esse conueniat sermo, & quod indifferentes diuitiæ, & aurum uel argentum nūl a littoralibus differat lapillis. At cum uetus quispiam amicus & familiaris, auxiliij indigens accedit, & pauca quedam ex multis postulat, taciturnitas, & indigētia, & ruditas, & dictorum in contrarium palinodia, uarijque de amicitia sermones illi, necnō uirgatus ac honestum, quo nam abeant ignoro: sunt enim uerba hæc uerē pennata, et penitus euanescentia, quæ illi frustra in quotidiana conuersatione, umbratili inter sese iactitant pugna. eo usque enim unusquisque eorum amicus existit, quousque nec de argento, neque de auro, seu de cōmodo agitur, quod si quis obulum tantummodo ostenderit, confestim pax soluitur, ac omnia turbantur implacataque redduntur, libri excidunt, & uirtus aufugit. quemadmodum & canibus euenit, inter quos si quispiam os proiecerit, confestim exiliunt, ac inuicem mordent, & illi qui prior os rapuit, allatrant. Fertur Aegyptius rex quidā Simios ut tripudiant instituisse, animaliaque (nam admodū ad res humanas imitandas sunt apta) celerrimē didicisse, ut personata ac purpurata saltarent, eratque admodū uisus res digna, donec spectator quispiam urbanus, nuces ē sinu depromptas, in medium abijceret, id Simiæ uidentes, tripudij oblitæ, id quod erant, Simiæ pro saltatoribus euaserunt, personas contrebant, uestitum discerpebant, inuicemque pro fructibus depugnabant, ita ut Pyrriches ordo dissolueretur, à theatroque rideretur. talia & hi perpetrant, quos ego conuicijs insectatus sum, nec unquam redarguere, & comiciis moribus impetere desinam. uerum non ita insanio, ut in uos, seu uobis similes (sunt enim sunt profectō nonnulli qui uerē philosophiam amplectantur) blasphemiarū quid, uel sinistrum euomam, quamuis si quid haberem quod dicerem, nunquid hoc uos ad uitam reducere deberet? at uerō ut gloriosi illi, ac deo inimici odio habeantur, admodum dignum existimo. Proinde tu Pythagorā, & Plato, & Chrysippe, & Aristoteles, nunquid tales uobis congruere, uel in humanæ uitæ usum familiare, seu conueniens quid ostendisse dicitis? ita per Iouem inquirunt, Hercules & simia, an quia barbas nutriunt, & seueritatem præ se ferre, philosophiam quoque exercere uidentur, ideo uobis similes erunt? quinimo pertulisset si ad simulationem ipsam quoque apti fuissent, nunc uero citius uultur luscintiam imitabitur, quā illi philosophos. Proinde quæ pro meipso dicenda erant exposui. at tu ueritas, nunquid uera sine testificare. PHILOS. Nunc longius ò Parrisiade absiste, quid nobis agendum erit, quomodo uobis uir dixisse uidetur? VIRTVS. Ego quidem ò Philosophia interim cum iste peroraret, terram subire optabam, adeo uera omnia protulit. Siquidem audiens unumquemque qui talia faceret, agnoscebam, interimque dicta aliqua in hunc, alia uero in eum, qui grauiā perpetraret, referebam. etenim per quam manifestē uiros, tanquam pictura quadam cuncta confrens, expressit, ac non solum corpora, sed & animas ipsas admodum exactē designauit. PHILOSOPHIA. Et ego quoque ò uirtus admodum erubui, uos uero quid dicitis?

RHESVS. Quid aliud, quàm à crimine eum absolui, inter amicosq; & benefactores nostros ascribi debere. planè etenim nobis idem quod Illiēsis euenit, quò hunc tanquam Tragœdum quempiam aduersus nos excitauimus, qui Phrygē decantaret calamitates. Canat igitur, & dei inimicos tragicè exagitet. DIOGE. Et ego quoq; ò Philosophia, admodum uirum laudo, ac cuncta quæ illi obiecta, execror: & quia generosus est, amicum eum facio. PHILO. Euge ò Parrisiades quoniā in omnibus superior euasisti, ab accusatione te absoluiamus, dehinc uero noster eris. PARRIS. Hanc primam adorauit: uerum aliud magis Tragicum opus mihi superesse puto. Siquidem ò ualde ueneranda Victoria, quotidie uitam meam uenerabilem reddis, nec coronare desinis. VIRTUS. Nunquid igitur & illos citemus, ac à secundo iam ordiamur craterē? ut pœnas ob ea, propter quæ in nos iniuriæ fuere, expendant, Parrisiades autem unumquēq; accusabit. PARRIS. Rectè, ò Virtus, elocuta es: quapropter heus tu minister Syllogisme, ocyus in urbem deflectere, Philosophosq; ut præsto sint, citare pergas. SYLLOGISMVS. Audi, tace, philosophos ut in arcem ascendant, ac de uirtute, philosophia, ac iusticia rationem reddant cito. PARRIS. Vidēs ne? pauci citationi obediētes conueniunt, partim uero iudiciū timent, at plurimi ociosi non sunt, circa diuites enim uersantur: si uero cunctos aduenire cupias, de ijs præconium ò Syllogisme, pronuncia. PHILO. Minimè, uerum tu Parrisiade ex arbitrio tuo illos conuoca. PARRIS. Atqui minimè hoc difficile erit. Audi, tace. quicunq; se philosophos esse dicunt, & quicunq; nomen hoc ad se spectare arbitrantur, ad distributionem in arcem ueniant, singulis enim minæ dabuntur duæ, sesaminaq; placentia. Quicunq; uero barbam profundam ostenderit, ille & caricarum massam accipiet: nemo uero, seu modestiam, uel iusticiam, aut continentiam afferat, siquidē hæc si non adierint, necessaria sunt minimè. quinq; præterea syllogismos unusquisq; apportet, non enim fas absq; his sapientem esse, duò deniq; auri talenta in medio exponentur, quibus illum donabimus,

Qui uerbis omnes possit contendere contrā.

Loco Athes
in iuxta arcē

Papæ, quàm refertus est impellentium multitudine ascensus, quemadmodum ob duas tantum accelerant minas, apud Pelasgicum quidam, & iuxta Aesculapij templum aliq, circa Arion pagum quoq; multi, nonnulli & penes Tali sepulchrum, quin reliqui ad motis scalis, per geminorum ædē turmatim, ut pœnas dent, irrumpunt, & per Iouem apum instar racematim, ut Homeri uerbis utar, sed & hinc quàm plures, illinc quoq; innumerī,

Quor folia & flores nascuntur tempore uerno.

Atqui breuiter confidentium clangore repleta est arx, ac undiq; pera, barba, assentatio, impudentia, baculi, gulositas, Syllogismus, auaricia, ac pauci illi, quicunq; ad primum illud conueniant præconium latētes, & ignoti reliquorum multitudini intermixti, sub aliarum formarum similitudine delitescunt. Est & hoc ò Philosophia molestissimum, & in quo te maxime quis reprehendere queat, quòd minime notas & signa illis inuisti. siquidem præstigiatores isti, sæpius ad persuadendum, uerè philosophantibus sunt aptiores. PHILO. Paulo post hoc fiet, uerum iam animum aduertamus. PLATONICVS. Primos nos Platonicos ipsos accipere decet. PYTHAGORICVS. Minimè, sed nos Pythagoricos, priorem enim erat Pythagoras. STOICVS. Desipitis, præstantiores nos, qui à porticu. PERIPATETICI. Minimè quidem, uerum nos ex Peripato, in rebus sumus priores. EPICUREI. Nobis Epicureis placentas date, & caricarum massas, de manibus uero expectabimus, donec ultimi accipere debeant. ACADEMICI. Vbi duo sunt talenta? siquidem nos Academici ostendemus, quantum alijs simus contentiosiores. STOCI. Non nobis Stoicis præsentibus. PHILO. A contentionebus desistatis, uos uero Cynici ne inuicem impellatis, neue baculis uerberetis, nam propter alia uocati estis: ego enim Philosophia, nunc unā cum Virtute &

Veri-

ueritate diiudicabimus, qui nam sint qui uerè philosophentur, inde qui nostra institutis uiuere inuenientur, felices erunt, & optimi esse iudicabuntur. At subdolos illos, nilq; ad nos spectantes, malos malè perdemus, ne dum sibiipsis contraria committunt, arrogantia tamen efferantur. uerū quid hoc est? fugitis ne? ita per Iouem, multi per confragosa desiliunt, adeo ut penitus euacuata sit arx, præter paucos illos, qui iudicium haud formidantes remansere. uos uero minī striperam, quam Cyniculus fugiēdo abiecit, tollatis. Sed quid in illa latet? num quid lupini? seu libri? uel panes tosti? PARRIS. Minimè, sed aurum hoc, & unguentum, ac culter sacrificulus, speculum quoq; & tali. PHILOS. Euge ò generose, hæc tibi exercitij erant uiatice? cum illisq; omnibus conuiciari, ac alios docere audebas? PARRISIA. Nobis itaq; illi tales. cæterarum uos considerare decet, quo pacto error hic tollatur, ac homines cognosci queāt, qui nam ex illis boni, & qui rursus alterius uitæ existant. tu uero ò ueritas inquire, tua enim inter est, ne tibi mendacium præualeat, neue propter errorem, uiri mali, bonis intermixti, deliteant. VERITAS. Hac in re ex Parrisiadis arbitrio, quoniam probus ac nobis beneuolus esse uidetur, teq; Philosophia præcipue admiratur, ita agemus. secum Elenchum assumat, & omnes qui se philosophari profitentur, conueniat, ac quemcunq; inuenerit, legitimū & uerè Philosophiæ alumnum, illum corona coronet oleagina, & in Prytæum cōuocet. Si uero alicui (que madmodum multi sunt) uirò execrando, ac Philosophiæ hypocrite, obuiam factus fuerit, attritam dilaceret uestem, barbamq; Tragica abradat nouacula, frontiq; stigmata imprimat, uel inter media inurat supercilia. sit uero deustionis figura, uulpis uel Simia. PHILOS. Euge Veritas, siquidem Elenchus ò Parrisiade talis erit, quales & aquilarum pulli, contra solem esse feruntur, non per Iouem tamē ut ij quoq; luminis splendore probentur, ac æstimentur, uerum coram illis aurum, gloriam, ac uoluptatem exponas, & quemcunq; uideris ea negligere, ac minimè eorum aspectu moueri. Is erit qui oleagina coronetur. quem uero fixè intuentem, manumq; ad aurum protendentem uidebis, hunc ut inuretur, abducas, abrasa tamen prius barba. PARRISIA. Hæc ò Philosophia ut censes erunt, ac confestim perquam multos eorum, simia, uel uulpecula notatos uidebis, paucos uero coronatos, quinimo si placuerit, nonnullos per Iouem uobis huc reduxero. PHILOS. Quid ais? nunquid fugientes reduces? PARRIS. Et maxime, si sacerdos parumper funiculum hunc & hamum, quos ex Pyræo piscator saecrauit, mihi commodare uoluerit. SACERDOS. En accipe, pariter & calamum ut cuncta habeas. PARRIS. Nunquid ò Sacerdos & Caricas aliquas mihi suppeditabis, ac auri paucillum? SACER. Accipe. PHILOS. Quid nam uir hic facere intendit? PARRIS. Hamum placenta & auro inescare, in summitateq; muri considens in urbem demittere. PHILOS. Quid agis ò Parrisiade? nunquid ex Pelasgico lapides piscari decreuisti? PARRIS. Tace ò Philosophia, ac prædam expecta, tu uero Neptune uenator, ac optime Amphitrite, uarios nobis mittito pisces. uerum lupum quendam maximum cerno, quin potius auratam. LIBERTAS. Minimè, sed felis, hians enim ad hamum natare uidetur, aurum subolet, propè iam adest, tetigit, captus est, attrahamus. PARRIS. Et tu ò Elenche pariter nunc funiculum apprehende, attractus est. Age ò optime, inspiciamus quis nam piscis existat, hiat iste, Hercules quales nam dentes, quid hoc rei est? nunquid ò generose circa petras liguriendo discurrens, captus es? ubi prædari sperabas, ibi tu præda facta es. ac nunc omnibus à branchijs appensus, manifestus eris. extrahamus illecebras huic, & hamum, uacuum en hamus, placenta iam cum auro in uentrem descendit. DIOG. At per Iouem euomuit, quapropter & alios inescemus. PARRIS. Benè habet. quid ais ò Diogenes? tu hunc quis nam fiet nostin? num ad te attinet? DIOGEN. Minimè. PARRISIAD. Proindequo precio

Lupus marinus. meminit Aristoteles et Plinius. Felis galena Gaza muscialem interpretatus est, piscis rapax.

*Aphyæ pisci
culi, quos pa-
rit limus, uer-
miculorū in-
star scaturien-
tes. meminit
Aelianus. Pli-
nius uero A-
quas à latinis
appellari di-
cit, q. ex aqua
et pluuia pro-
creantur.
Psetta piscis
latus. meminit
Aristoteles et
Suidas.
Echinus lati-
us. Erinaceus
spinis aculea-
tis.*

precio dignum hunc asserere oportet: ego etenim paulo antè duobus obulis e-
um appreciaueram. DIOG. Nimium dicis, mollis enim est, & turpis, & moro-
sus, & iners, uerso capite, hunc tu à petra præcipitato, & alium demisso hamo
attrahe. atqui uidesis ò Parrisiade, ne tibi calamus inflexus abrumptatur. PARR.
Confide ò Diogenes, tenues sunt & Aphyis leuiiores. DIOG. Et per Iouem le-
uissimi quoq, subinde tamen extrahe. PARR. En quis nam alius hic latus, tan-
quam semisectus piscis accedit? Psetta quædam in hamum impegit, degluti-
uit, capta est. DIOG. Attrahatur, quis nam est? PARR. Platonium se asserit.
PLATO. Et tu execranda ad aurum accedis? PARR. Quid ais ò Plato? quid cū
illo agamus? PLATO. Ab hac eadem petra & ille. DIOG. Ad alium capiendum
consideas. PARR. Proinde perquam bellulum quendam accedere uideo, uelu-
ti in profundo apparet, colore uario, ac uittas quasdā aureas in humeris haben-
tem, cernis ne ò Elenche? Aristotelem hic refert, accessit: atqui rursus abiit, di-
ligenter arbitratur: iterum redit, degustauit, captus est, extrahatur, num hic tibi
Aristoteles cognitus est? ARISTOT. Ne me ò Parrisiade de ipso interroga,
nā quis sit ignoro. PARRIS. Nunquid igitur & hunc ò Aristoteles per petras?
ARISTO. Et maximè. DIOG. Sed ecce multos hic conspicio pisces, paricolores,
spinosos, in superficie asperiores, Echinis magis aculeatos, uerriculo aliquo op-
pus esset, uerum non adest, satis erit si unum ex grege tantum extrahamus, at-
qui ad hamum accessit, qui ipsorum est ferocissimus. ELENCHVS. Conside, si uis
detur, ac prius funiculum longè ferro circumda, ne dentibus adrodant, & aurum
deglutiant. PARRIS. Desedī, at tu Neptune capturam secunda, Papæ, pro ille-
cebris depugnant, partim congregati Caricas circumrodūt, alij uero deuoran-
tes, ab auro detinentur, benè habet, adhæsit quidam admodum robustus. Age
dic, cuius tu cognomen refers? Atqui ridiculus sum, piscem loqui cogens, mu-
ti siquidem sunt. Cæterum tu Elenche dic quem nam hic magistrum habet?
ELEN. Chrysippum hunc. PARRIS. Intellego, quoniam aurum, ut arbitror, no-
mini conuenire uidetur. At tu Chrysippe per Mīneruam refer, nosti ne uiros,
uel talia ipsos facere doces? CHRYSIPPVS. Contumeliose per Iouem ò Parrisi-
ades interrogas, qui nobis quicquam cum ijs, qui tales existant conuenire suspi-
caris? PARRIS. Euge generosus es ò Chrysippe, igitur & iste cum alijs in caput
præcipitetur, quoniam spinosus est, ac timendum, ne si à quopiam comestus fu-
erit, guttur offendat. PHILOS. Satis ò Parrisiades piscatus, ne quis (ueluti mul-
ti solent) abrupto auro & hamo aufugiat, indeq, sacerdoti abs te repetere sit ne-
cesse. Proinde nos ad deambulationem pergamus, tempus quoque instat, ut &
uos eò, unde uenistis, reuertatis, ne ultra præscriptum tempus moram ducere
uideamini. tu uero Parrisiades, & Elenche per Gyrum ad cunctos accedatis, &
quemadmodum iussi, aut illos coronate, aut inurite. PARRI. Fient hæc ò Phi-
losophia, ualete uirorum optimi, nos uero ò Elenche proficiscamur, ac iussa ex-
equamur, uerum quo primum pergere necessum erit? nūquid in Academiam
uel Stoam? ab Lyceo exordium faciamus, nil hoc refert, attamē hoc noui, quo-
cunque gentium perueniemus, paucis equidem coronis, multis uero indigebi-
mus cauterijs.

CATAPLVS SIVE TYRANNVS.

PETRO MOSELLANO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

VTi suprà in Menippo, diuitum exitus ac poenas descripsit, recitato etiam decreto, quo anime illorum in
asinos migrare iubentur, ita hic sub Megapenthis persona, Tyrannorum uitam, mores, exitus, & qua
tandem post hanc uitam, animorum supplicia & cruciatus illos maneant, exponit. Amplificatis his etiam anti-
theſi

Thesi quidam, dum suturem Micylum, & Philosophum Cyniscum, utrumq; pauperem, alterum etiam uirtutis ac sapientie deditum, cum illo cōponit. Illud uidelicet innuens, quod, qui potentiam & diuitias sectantur, & uitam plerumq; pessimam atq; nequissimam agant. & mortem quam grauissimam animo patiantur. Contrā autem, qui à rebus istis mundanis, ipsamq; malorum omnium principijs & causis, animum remotum ac liberum habent, quiq; uirtutem præ ipsi, quæ uulgi appetit & miratur, colunt, illos & mortem contemnere solere, neque ullis conscientie flagitijs facile perterri. Tractat autem hæc, pro more ac instituto suo, fabuloso rursus dramate quodam, ficta umbrarum transfretatione apud Acherontem. In qua dum & tyrannus hic, traiciendus foret, mora ceteris, remittente ac mortem deprecante illo, iniicitur. Quam rem Charonte atq; alijs grauius ferentibus, tandem Mercurius collo attractum illum, in nauem compellit, adiuuantibus ad id pauperibus illis Cynisco & Micyllo. Porro ubi iam traiectum esset, rursus apud Rhadamanthum eodem pacto iudicium subterfugere uelle idem fingit, sed tamen & ibi in medium protractus, & à Cynisco accusatus, extremo tandem supplicio damnatur.

CHARON.

CLOTHO.

CHARON.

GE uero ò Clotho, nauis quidem hæc iam dudum nos expectat parata, & ad nauigationem commodè admodum instructa. Siquidem & sentinam exhausimus, & malum ereximus, tum & uelum est passum, ac remi suo loco collocati omnes, ita ut, quod in me est, obstet planè nihil, quin anchora subtracta iam hinc soluamus. Verum Mercurius qui iam diu adesse debuisset, solus est in mora. Itaque, quæ hodie iam ter traiecissem licuisset uectoribus, ut uides, adhuc uacuum est nauigium. Et iam ad uesperam uergit dies: nos autem nondum ne obulum quidem demeruimus. Porro Pluto, sat scio, me huius moræ autorem suspicabitur, idq; quum apud alium sit negocij culpa. Ille autem bonus & egregius umbrarum dux, quemadmodum & alius quispiam ex umbris hausto apud superos obliuionis fonte, ad nos redire oblitus est. Et ut conijcio, cum ephœbis luctatur, aut cytharam pulsat, aut fabulas aliquas denarrat, scilicet quàm sit bellus nugator ostentans. Vel etiam interim, dum regreditur inter uiam furadî studio forsan occupatur. Nam ex artibus quas proficitur, hæc uel præcipua est. Ad hunc ergo modum pro suo arbitrio liberè nobiscum agit, nihil etiam ueritus, quod media ex parte est noster. CLO. At quid nosti ò Charon, an negotio aliquo detineatur, Ioue uidelicet postulante, ut in procurandis Superum rebus plus quàm iustum tempus insumat. Herus autem est & ille. CHAR. At non ita ut ultra iustum modum communi mancipio debeat impedire: quando nos, cum abeundi tempus esset, ne unquam quidem eum detinuimus. Sed ego rei causam propemodum coniecturis assequor: nempe apud nos malua tantum est cum libamentis, & placentulæ, silicerniaq;. Cætera uero caligo, & nebula, tenebræq;. In cœlo autem, præterquam quod clara ac lucida sunt omnia, Ambrosia multa, pariter & Nectar affatim suppetit, adeo, ut mihi quoq; hoc nomine suauius lubentiusq; apud illos cūctari uideatur: quin & à nobis subuolare consuevit, perinde ac si è carcere aliquo aufugeret. Vbi uero descendendi fuerit tempus, lentè admodum, & pedetentim uix tandem accedit. CLO. Mitte iram istam ò Charon, siquidem hic propè adest, complurèis secum adducens: imò ut cernis, densam turbam uelut gregem uirga præ se agit. Sed quid hoc? uinctum herclè quendam in ipsis conspicio. Tum alium risu diffluentem. Porro alium quendam pera succinctum, ac baculum manu gestantem, asperumq; actorum quiddam obtuentem. Deniq; alijs, ut gradum addant à tergo imminuentem. An non & Mercuriū ipsum uides sudore perfusum, pedibus puluere conspersis, tum & cerebro anhelantem, adeo, ut os ei suspirijs sit distentum. Quid hoc rei est ò Mercuri. Hem quæ est hæc trepidatio. Nobis certè uehementer perturbatus uidere. MER. Quid aliud ò Clotho, quàm quod, dum

M

LUCIARI

sceleratum hunc aufugientem prosequor, penè acciderit, ut ego ad hanc nauem hodie non fuisset rediturus. CLO. At qui nam est, aut quid sibi querens, conatus est transfugere? MER. Hoc quidem est uel cuius manifestum, quod diutius uiuere cogitauit. Est autem uel rex quispiam, uel tyrannus, quantum ex eius eiulatu conicere licuit. Nam ingenti quadam ex felicitate se delectum querebatur. CLO. Et quum filum, quod ei erat innexum, iam defecisset, stultus tamen ille, quasi superuiuere queat, aufugit? MER. Aufugit narras? Quod si non generosissimus hic, qui baculum manu gestat, mihi fuisset auxilio, sicq; ipsum comprehensum uinculis alligassemus, è nostris profectò manibus egregie effugisset. Etenim ex quo eum mihi tradidit Atròpos, per omnem uiam retrahere, atque obniti nunquam destitit. Quin pedibus solo oppositis, ita se affirmauit, ut inter ducendum nobis non parum negocij exhibuerit. Aliquoties autem supplicabat, ac deprecabatur, ingentia daturum se pollicens, si uel paululum dimitteretur. Ego uero cum hominem ea quæ contingere non possent, ambire uiderem, ut & me decuit, minime dimisi. At ubi iam ad ipsum hostium usq; peruenissemus, ipseq; umbras ut moris est, Aeaco adnumerarem, & ille uniuersas ad summam à sorore tua transmissam, recenseret, perditissimus hic, nescio quomodo clam nobis aufugerat. Itaque quum summæ unus deesset, Aeacus adductis supercilijs, non in omnibus, inquit, passim tu furandi artificium intende. Satis tibi sit, quod eiusmodi ludos in cælo reddere conceditur. Umbrarum autem res omnino sunt planæ, neque quicquam nos aliqua uia fallere potest. Quatuor supra mille, ut uidet, summa habet inscriptos, tu uero uno minus adducis. Nisi forsan excusas, quod te circūuenerit Atròpos. Ad hunc ego sermonem rubore perfusus, quæ in uia acciderant, in memoriâ reuocare cœpi. Et cum oculis in orbem ductis, hunc nusquam cernerem, facile animo collegi, eum transfugisse. Quare uiam quæ recta ad Tænarum reducit, quam potui celeriter, remetior, hic autem optimus uir sua sponte me comitabatur. Itaque uelut è carteribus emissi celeri cursu uolantes ipsum iam in Tænaro deprehendimus, usque adeo parum abfuit, quin effugisset. CLOT. Et nos ò Charon Mercurium adhuc ignauia damnamus? CHAR. Quid ergo diutius cunctamur? quasi non satis sit moratum? CLOT. Probè dicis, incendant. Ego uero, sumpto in manus libello, ingrediētes singulos, qui & unde nati, quoq; modo uita functi sint, ex more dignoscam. Tu autem ò Mercuri ipsos excipe, & omnes suo ordine collocato. Verum tu infantulos istos primum inijce, quid enim mihi interroganti quiuerint respondere? MER. En tibi ò Portitor sunt hi numero trecenti, præter eos qui à parentibus sunt expositi. CHAR. Papæ, quæ est hæc soli fertilitas, egregius es umbrarum ductor, uuas immaturas nobis adducis. MER. Vin tu ò Clotho, ab his, indefletos introducamus? CLOT. Vetulos istos dicis? maximè. Quid enim attinet, ut quæ ante Euclidem hucusque contigerunt sciscitando, ipsa mihi negocia facessam? Vos qui plus sexaginta annos nati estis, adeste. Sed quid hoc? Itan' eorum aures annis sunt obturatæ, ut me non exaudiant inclamantem? forsan & hos sublato importare oportebit. MERCVR. En duodequadraginta flaccidi omnes & apprime maturi, ac in ipso planè tempore decerpti. CLOTHO. Per Iouem quandoquidem iam omnes sunt, uix passæ. Saucios ò Mercuri, nunc adducito. Vos quo mortis genere, uitam clauseritis, mihi primum dicite. Sed cur non ipsamet, quæ cuique uestrum sint inscripta, inspicio? Octoginta in prælio cadere heri apud Medos decretum erat, atque unâ cum his & Oxeartis filium Gobarem. MERCVR. Adsunt. CLOTHO. Præ amoris impatientia sibi ipsi mortem consciuere septe. In primis autem Theagenes philosophus, propterea quod scorto Megarensi, cuius amore flagrabat, potiri non posset. MERC. En tibi propè adsunt. CLOT. Porro ubi illi, qui de imperio certando, mutuis se cædibus consecere?

MER.

MER. Hic astant. **CLO.** At quem adulter, in hoc iuvante uxore, nec dedit, ubi est? **MER.** Entibi hic adest. **CLOT.** Quos iudicum sententia capitis damnauit tandem ad sint, eos inquam, qui carnificinam senserunt, quiq; in crucem sunt adacti. Tum sexdecim illi, qui à latronibus sunt iugulati, ubi sunt o Mercuri? **MER.** Adsunt fauci illi, quos uides. Mulieres porro non & eas unà uis adduci? **CLO.** Maximè, pariter & eos, qui naufragio perierunt. Simul enim & eadem mortis ratione, uitam exiuerunt. Sed & quos febris interemit, hos simul adducito. Tum Agathoclem medicum. Sed ubi nam philosophus Cyniscus quem Hecates coena ac ouis iustralibus, cumq; his sepià cruda deuoratis uitam finire decretum erat? **CYN.** Iam dudum hic tibi assisto o tu præclarissima Clotho. Verum hoc interim mecum admior, quonam iniuriæ genere maiestatem tuam læserim, quod me tam longo tempore apud superos errare permiseris. Nam uniuersum colum ferè uni mihi adglomerasti. Ipse certè quāquam si illum ipsum dirumpere sæpe sum conatus, tamen quū nescio quomodo infragile esset, quod moliebar, efficere non potui. **CLO.** Equidem te humanorum peccatorum uelut inspectorem ac medicum relinquebam. Iam autē quod felix faustumq; sit, inscende. **CYN.** Minimè gentium, priusquā uinctum hunc inscendere compulerimus; uereor enim ne te precibus suis à sententiā dimoueat. **CLO.** Agē, uideam quis est. **MER.** Megapenthes Lacydæ filius, tyrannus. **CLO.** Inscende tu. **MEGAPENTHES.** Nihil minus o regina Clotho, potius autem ad superos me remeare paulisper sinito. Quod si feceris denuo, ultro me huc recipiam, uel nullo uocante. **CLO.** At quid nam est, cuius gratia tantopere in uitā redire gestis? **MEGA.** Equidem domum semiperfectā reliqui, quam ut prius perreliceat ad fastigium perducere, uehementer oro. **CLO.** Nugas agis, quin mox inscendis? **MEGAP.** Non multum temporis flagito o Parca, diem hunc saltem mihi apud superos agendum concede, quo tempusculo de pecunijs nostris uxori non nihil iniungam, atq; ubi defossum thesaurum habuerim, demonstrē. **CLO.** Frustra laboras, stat sententiā. **MEGA.** Ergo tantum auri peribit? **CLOT.** Quin tu hac gratia animo es ocioso: Nam Megacles potietur tuus consobrinus. **MEGAPEN.** O insignem contumeliā, ille mihi inimicus, quem ego præsegnicia non occidi? **CLO.** Ille ipse, qui non modo non paulo plures, quā tu uiuet annos, uerum & pellices tuas, & uestes, & quicquid est auri nanciscetur. **MEGA.** Præter æquum facis o Clotho, quod hominibus inimicis, & hostiliter infestis meas fortunas attribuis. **CLOT.** Quasi uero tu non eadem hac uia quæ Cidimachi erant, nactus esses, non solum ipso occiso, sed & liberis eius in conspectu spirantis adhuc & palpitantis mactatis. **MEGAPEN.** Sed iam tum mea erant. **CLOT.** Itaque tui dominij tempus iam effluxit. **MEGAPEN.** Ausculta o Clotho, quæ tibi priuatim semotis arbitris dicere uolo: uos hinc paulisper abscedite: Si me effugere permiseris, auri puri mille talenta me tibi hodie daturum repromitto. **CLOT.** Ridiculum caput, adhuc aurum, & talenta habes in memoria. **MEGAPEN.** Sed enim, quando ita uis, duos crateras addam, quos occiso Cleocriso mihi uendicaui. Eorum uterque auri puri, defecatiq; centum æquat talenta. **CLOT.** Corripite hominem; neque enim apparet eum sua sponte ingressurum. **MEGAPEN.** Testor uos, murus manet imperfectus, & nauium statio inchoata: Quæ omnia, si quinque saltem dies amplius uiuere licuisset, ad fastigium perduxissem. **CLOT.** Securus es, alius extruet. **MEGAP.** Atqui hoc saltem æquum postulare uideor. **CLO.** Quid hoc? **MEGAPEN.** Ut tantisper superesse liceat, dum Pisides sub iugum misero, & Lydis tributum imperaui, dumq; mihi ipsi magnificentissimo monumento erecto, inscripsero, quæcumque in uita gessi, uel magna, uel egregij Imperatoris uirtute digna. **CLO.** Quidē tu non unam postulas diem, sed ferme uiginti annorum moram. **MEGAPEN.** Atqui sponsores uobis exhibere sum paratus, & tam breuis moræ, & mei re-

dñus. Quinetiam, si cordi fuerit, obsidem pro me relinquam Agapetum. CLO.
 O scelestum, eum ne, quem relinquere in terris superstitem semper tibi in vo-
 tis erat? MEGAP. Olim is erat animus, nunc autem, quod melius est, uideo.
 CLOT. Veniet & ille tibi haud ita multo post, ab eo, qui nunc regem agit, è me-
 dio sublatus. MEGAP. Cæterum illud saltem non negabis ò Clothor? CLOT.
 Quid hoc tandem est? MEGAP. Equidem scire gestio, ut sese res mea habitura
 sit post me. CLOT. Ausculta, tametsi, ubi audieris, fat scio, animo magis ange-
 ris. Principio uxore tua Midas feruus potietur, quam iam antè quoque non se-
 mel constuprauerat. MEGAPEN. Ille ne scelerofus, quem equidem dum uxori
 gratificari studeo, manumisi. CLOT. At filia tua in pellicum gregem, eius qui
 iam tyrannidem exercet, adnumerabitur. Porro imagines & statuæ, quas o-
 lim ciuitas tibi erexit, iam euersæ omnes, spectantibus risum mouent. MEGA.
 Hoc mihi expedias uelim: Nullus amicorum meorum illis, qui hoc faciunt ob-
 sistit? CLOT. At quisnam tibi amicus erat, aut ex qua causa iusta quempiam ti-
 bi conciliaras? Nescio quòd qui uos uelut deos adorant, & quæcunque uel fe-
 ceritis, uel dixeritis, laudant: aut timore, aut certè sui compendij spe ea omnia
 faciunt. Nimirum imperij ipsius amici, ac interim temporis seruientes, MEGA.
 Atqui si quando in conuiuijs ex more uinum libarent, magna uoce omnia mi-
 hi bona præcabantur, adeo ut si fieri posset, unusquisque eorum etiam pro me
 mortem subire paratus esset. In summa, per nihil aliud, quàm nomen meum
 iurabant. CLOT. Propterea ex coena, quam heri cum quodam eorum coepisti,
 statim mortem oppetisti. Nam poculum tibi postremo temperatum, huc te de-
 misit. MEGAPEN. Hoc illud est, quòd amarum quiddam gustaram. Sed quid
 ex eo scelere sibi uoluit? CLOT. Nimis multa percunctaris, quum iam dudum
 inscendendi tempus fuisset. MEGAPEN. Vnus adhuc restat scrupulus, qui me
 omnium maxime sollicitat, cuiusq; gratia in uitam uel tantillum respicere ge-
 stiebam. CLOT. Quid hoc tandem est, ingens enim aliquod fore apparet?
 MEGAPEN. Carion famulus meus statim, ut me mortuum aduertit, circa uespe-
 ram conclaue, in quo iacebam, ingressus, cum deserta omnia offendisset (neq;
 enim quisquam mei curam gerebat) attractis foribus tanquam nemo adesset,
 pellicem meam Glycerium subegit, cum qua opinor, iam multo antè rem ha-
 bere consueuerat. Postea uero cum iam animum uoluptate expleisset, oculis in
 me defixis: Tu quidem, inquit, homuncio scelestè, sæpe mihi nihil comme-
 rito uerba non pauca inflixisti. Et cum dicto, comam mihi uellicabat, ac ca-
 put tuberibus opplebat. Tandem autem, quum rictu ampliter diducto, in me
 despuisset, ac ut in impiorum regionem facerem, iussisset, abiuit. Ibi ego,
 quanquam ira succendebar, tamen, quia iam frigidus & exanguis eram, ho-
 minem ulcisci non potui. Porro scelestæ famula, cum aduenientium quorun-
 dam strepitum sensisset, scilicet ut me lugere uideretur, oculis sputo inunctis,
 eiulando, nomenq; meum lugubri uoce inclamando, abscedebat: quos si pre-
 hendero. CLOT. Quin tu minis omissis celeriter inscendis? Iam dudum enim
 tempus, ut in iudicium concedas. MEGA. At quis contra hominem regem pro-
 nunciare audebit? CLOTHO. Contra regem quidem nemo. Verum contra um-
 bram Rhadamanthus, quem in sententijs, pro cuiusque merito ferendis, mox
 æquissimum experieris. Quare in præsentia non amplius cunctare. MEGAP.
 Priuatum saltem, & unum ex pauperibus istis facias, licebit. Imò pro rege ser-
 uum, modo reuiuiscere sinas. CLOTHO. Vbi is, qui baculo armatus est, & tu
 Mercuri. Quin hominem correpto pede intrò trahitis? Neque enim uolun-
 tarius inscenderit unquam. MERCV. Sequere nunc fugitiue, cape hunc Portia-
 tor unà cum illo altero, atque ut malo fortiter adalligetur, cura. MEGA. Atqui
 conuenit honestissimo me sedere loco. CLOT. Quid ita uero? MEGAP. Quòd
 rex fuerim, per Iouem, & satellites habuerim complureis. CLOT. Et iniuria te
 uelli-

uellicabat Carion, hominem suum adeo, ac intractabilem? Iam certe tyrannidem admodum acerbam experieris, nimirum huius gustaro baculo. MEG. Et Cyniscus mihi baculum illidere audebit? Non ego te nuper, quod liberius & asperius quam pro maiestate, obiurgasses, tantum non cruci adfixi? CLO. Propterea & tu nunc hic manebis malo astrictus. MICYLLVS. Dic mihi o Clotho, quando uobis mei nulla est cura, an quia pauper sum, propterea me postremum inscendere oportet? CLO. Tu uero quis tandem es? MICY. Equidem sum Micellus tutor. CLO. Quid? quod tam grauiter fers moram? Non uides quam multa se daturum polliceatur hic Tyrannus, si uel paulum in uitam remittatur. Vnde mirari succurrit, cur non & tibi mora sit iucunda. MIC. Ausculta rem paucis Parcarum optima. Non admodum me delectat munus illud Cyclopi, uide licet in hunc modum polliceri.

Post omneis alios, tandem ipse uorabitur Vtis.

Siue enim primum siue postremum, idem me dentes manent. Sed enim neque alias meae res, ut diuitum se habent. Nostra enim & illorum uita (quemadmodum aiunt) perpendiculari inter se se distant. Quandoquidem tyrannus, qui in uita horrendus omnibus & suspiciendus uidebatur, nunc auro, argento, uestibusque exutus: tum & equis, coenis, pueris floridis, & mulieribus formosis post se relictis, eorum desiderio non iniuria cruciatur, ac a tot commodis se abstrahi fert grauiter: quibus, nescio quomodo, anima ipsa, uelut glutino haeret affixa, neque se facile sinit auelli, ut quae eis iamdiu inhæserit. Quin magis tanquam uinculum aliquod est infragile, cui ipsos illigari irretiri que contingit, adeo, ut ubi quisquam eos abducere pararit, plorent. Ac cum in caeteris sint feroces, in hac tamen uia quae ad inferos ducit, meticulose deprehenduntur. Itaque subinde dant terga & ad ea quae procul in luce apud superos geruntur, respicere gestiunt. Sicut stultus hic faciebat, qui non solum in itinere aufugere conabatur, uerum etiam hic mortem frustra deprecatur. At ego, ut qui in uita pignus haberem nullum, non agrum, non domum magnifice extructam, non aurum, non supellectilem, non nominis gloriam, non imagines, ad mortem expeditus merito eram. At statim ut mihi solus innuit Atropos, abiectis & subula, & loro geniculari, tantum crepidam quandam manu portans uoluntarius sequebar. usque adeo haud grauatum, ut dum praefestinandi studio subsulto, neque calceos subligarim, neque atramentum absterferim: imò uero praecurrebam, quae ante me essent, spectare gestiens. Neque enim a tergo mihi erat relictum quidquam, quod me uel conuerrere, uel reuocare potuisset. Et per Iouem, quaecumque hic apud uos uideo, mirum quam mihi placeant: nam pares honorum gradus hic dari, nec quaequam uicino praestare, res mihi omnium longè suauissima uidetur. Deinde coniecturam facio, neas quidem alienum hic a creditoribus reposci, neque tributum cuiquam pendere, neque, quod omnium maximum est, hyberno tempore quenquam rigere, neque agrotare, neque potentiores in humiliores pugnos ingerere. Postremo pace consistunt omnia, & in contrarium tota uitae ratio uersa. Siquidem nos pauperculi ridemur, discruciantur autem & plorant diuites. CLO. Ergo quum iamdudum ridentem te conspexerim, quid tandem sit, quod potissimum tibi risum mouerit, audire percupio. MIC. Ausculta dearum mihi maxime uerenda. Cum apud superos propter tyrannum habitarem, quae apud eum fierent, nimis quam accurate inspectabam. Ac tum quidem feliciter ex aequo cum dijs uiuere mihi uidebatur. Nam cum purpurae florem spectarem, & comitatum turbam numerarem, aurum ac pocula gemmis distincta mirarer, lectos argenteis pedibus suffultos stuperem, beatum plane hominem praedicabam. Ad haec eorum, quae in coenam apparabantur, nidor saepe me prurire faciebat. Iam uero quum pro maiestate in publicum prodiret, & se ipse subinde erigens, uelut resupinaret, obuiisque stuporem iniiceret, caeteris mortalibus pulchrior, & fortunae beneficio toto penè

regio cubito sublimior uidebatur. Sed ubi iam uita functus esset, ipse quidem istis delictis exutus, ridiculo fuit omnibus, ego uero meam stulticiam multo magis ridebam, qui eiusmodi non hominem, sed hominis probum, ad stuporem usque miratus fuisset, cuius felicitatem ex epularum tantum nido aestimasset, quoniam ob sanguinem, qui Laconici maris testudinibus innascitur, beatum praedicasset. Neque uero hic solum mihi ludo fuit, uerum etiam cum Gniphonem illum foreratorem gementem uiderem, & quod pecuniis, dum licuisset, usus non fuisset, propriam sortem deplorantem: imò, quod ne semel quidem illis a se gustatis, uerum luxu perditò Rodochari relictis, è uiuis excessisset (hic enim quia genere proximus erat, in hereditatem lege uocabatur) Hæc inquam, cum cernerem, risum sistere nullo modo potui, praesertim recordatus, quam in uita pallidus semper & squalidus obambulasset, & uultu, praecurarum magnitudine, tristi. Deinde, quod solis digitis opulentus fuisset, quibus talenta & milliones supputare consueuisset, ea paulatim & minutatim corradendo, quæ fortunatissimus Rodochares, haud ita multo post, fuerat egregie distracturus. Sed quid iam non hinc soluimus? Etenim si quid reliquum est, hoc inter nauigandum ridebimus, quando & hos plorantes uidere licebit. CLO. Inscende tandem, ut anchoram Portitor subtrahat. CHAR. Quid hic? quò fertur? inibi operire. Cras te prima luce traiciemus. MIC. Iniquus es o Charon, qui me umbram iam penè exoletam relinquis. Age, age, ut lubet. Equidem tibi diem dicam apud Rhadamanthum. Hei misero mihi, iam nauigant. at ego hic solus relinquo. Atqui cur non ad eos natando contendo? Neque enim cum iam ante sim mortuus, periculum est, ne denuo submersus praefocari queam. Deinde, ut maximè nauigare liceat, ne obulus quidem est, quo naulum reddam. CLO. Quid hoc rei o Micylle, quin isthic manes? haud fas est Micylum ista ratione transfretare. MICYL. Et quid scitius quam uos, ripam attigerot? CLOT. Nequaquam. Potius naue adacta, eum recipiamus. Tu Mercuri corripe hominem. CHAR. At ubi nunc sedebit, cum, ut cernis, plena sint omnia. MERCVR. Si uidebitur, Tyranni humeris insadat. CLOT. Quam hoc appositè Mercurio uenit in mentem. Ascende ergo, atque scelesti huius dorsum fortiter proculca. Nos autem prosperiter nauigemus. CYNISCVS. Aequum fuerit o Charon, ut iam hic tibi, quod uerum est, detegam: Equidem obulum, quem pro traectu debebo, soluere non potero, quando praeter peram, quam uides, & baculum, habeo planè nihil. Cæterum si uel sentina sit exhaurienda, uel agendus remus, eni tibi adsum paratus. Porro Charontem Cynisci non poenitebit, dummodo agilem & firmum dederis remum. CHAR. Remiga. Nam à te uel hoc lucri facere, fuerit satis. CYN. Non & cantu remiges accendere profuerit? CHA. Per Iouem, si quidem nauticam aliquam cantilenam tenes. CYNIS. Teneo, & quidem multas. Verum, sicuti tute uides, obstrepunt hi plorando, sicut cantus ipse interturbetur. DIVES. Hei mihi, quæ reliqui praedia. ALIVS. Heu quam fertiles agros. Me miserum, qualem reliqui domum. ALIVS. Ve, ue infantulis meis. AGRICOLA. Quis nunc uuas decerpit è uitibus, quas hoc anno plantaui? MER. Tu uero Micylle, nihil ploras? Atqui fas non est quenquam citra lachrymas per nauigare. MIC. Bona uerba. Nam cum secundo flatu nauigem, quid plorem, non uideo. MER. Attamen pro more paulisper ingemito. MIC. Quin hac gratia, quando ita uis, plorabo. Hei mihi quot lora reliqui, hei crepidas antiquatas. Eheu marcidos calceos. Non ego infelix posthac à mane ad uesperam usque sine cibo peragam. Nec hyemis tempore sine calceis & seminudus oberrabo, dentes praefrigoris acerbitate complodendo. Quis tandem meam habebit subulam? quis aciculam? Satin' lamentatum o Mercuri? Iam enim iam ripam fermè attigimus. CHAR. Age uero prius naulum

redde

reddite. Tu redde, ab alijs omnibus habeo. Obulum redde Micylle. MIC. Io caris ò Charon, aut quemadmodum aiunt, in aqua scribis, qui à Micyllo obulum expectes. Ipse certè antequam huc uenissèm, quadrangulus ne esset obulus, an rotundus, ne noueram quidem. CHA. Egregiam uero & quæstuosam nauigationem hodiernam. Abscedite tamen. Ego uero ad equos, boues & canes, reliquaquæ id genus animalia me recipiam. nam & ea trahere oportet. CLO. Mercuri, tu hos exceptos abducito. Equidem in aduersam ripam renauigabo, Indopatem & Heramitrem aduectura, quandoquidem hi de agrorum finibus rixando, mutuo se confecerunt. MER. Heus uos, progrediamur. imò uero omnes uno agmine me sequimini. MIC. O Hercules, quæ est hæc caligo? Vbi nunc formosus illè Megillus? Aut quo nam indicio quis Phryne formosorem Symmachem hic dignosceret? Hic enim paria & eiusdem coloris omnia, adeo ut nihil sit neque formosum, neque formosius. Quin palliastrium meum, quod ante hac foedum uidebatur, æquè nunc est in precio, quæ ipsa regis purpura. nempe quòd ambo sint obscura, ac eisdem tenebris obducta. Tu autem Cynisce ubi tandem es? CYNIS. En tibi Micylle hic adsum, sed si commodum uidetur, pariter eamus. MIC. Probè dicis, dextram mihi iniice. Dic mihi, quando Eleusinijs sacris initiatus es, non tibi hæc similia uidentur illis, quæ istic fiunt? CYNIS. Rectè confers. En adeo quædam facem gestans accedit, obtuens terrificum quiddam & minabundum. An non est Erinny's? MIC. Apparet certè ex habitu. MERCVR. Excipe hos ò Tisiphone, supra mille quatuor. TISIPHONE. Atqui iam dudum Rhadamanthus hic uos expectat. RHADAMANTHVS. Adducipfos ò Erinny. Tu uero Mercuri, ut est præconis munus, editis nominibus, singulos accerse. CYN. O Rhadamanthe, per patrem te obsecro, meam causam primum omnium cognoscas. RHADA. Qua gratia? CYNIS. Omnino gestit animus accusare quendam de malis, quæ in uita me conscio commisit. Alioqui ni prius qui sim, & qua ratione uitæ cursum transegerim, fiat manifestum, non dignus ero, cui fides adhibeatur. RHADA. Quis ergo es? CYNIS. Cyniscus sum, ò præclare, professione Philosophus. RHADAM. Huc ades, & primum ad iudicium assiste. Tu uero accusatores accerse. MERCVR. Si quis Cynisci huius est accusator, huc prodeat. RHADA. Nullus accedit, quanquam hoc satis non est, ò Cynisce, sed uestimenta detrahe, ut de te, notis tuis inspectis, pronunciem. CYNIS. At ubi Cyniscus notis esset inustus? RHADAM. Quot scelera quisque uestrum in uita patrarit, tot notas, sed quæ non facile appareant, in anima circumfert. CYNIS. En tibi nudus assisto, quare notas quas dicis, inuestiges licebit. RHADAM. Hic per omnia est purus, præter treis quatuor ue cicatrices admodum oblitteratas, ac uix dum conspicuas. At at quid hoc? uestigia certè, & inustionum signa. Verum haud scio quomodo sunt deleta, imò uero in totum excisa. Quid hæc ò Cynisce? aut qui denuo purus es factus? CYNIS. Equidem rem tibi indicabo: Olim cum per imperitiâ uitiosus essem, atque hoc nomine complureis commeruissem notas, sapientiæ studio me ipse dedere cœpi. Cuius beneficio, haud ita multò post uniuersas maculas ex animo absterxi. RHADAM. Bono profecto & præsentissimo es usus remedio. Sed iam hinc in Beatorum Insulas abito (illuc enim inter optimos locum habebis) si prius Tyrannum, de quo dicis, accusaris. Alios aduoca Mercuri. MIC. Quod ad meam causam attinet, parum sanè est, & breui cognitione indiget. Iam dudum enim hic tibi nudus adsum. Quare me introspicias, licebit. RHA. At quis tandem es? MIC. Sum Micyllus sutor. RHA. Euge ò Micylle purus es omnino, & ne pûctulo quidè notatus. Concede & tu ad hunc Cyniscum. Accerse nunc tyrannum. MER. Megapenthes Lacydæ filius prodeat. Quorsum te agis? accede. te uoco tyranne. quin ipsum ò Tisiphone, in me

dium proijcis, capite in terram statuto. Benè habet. Tu nunc ò Cynisce, & hominem de sceleribus conuince. Iam enim hic tibi propter adest. CYN. Principio quamuis in accusando ne uerbis quidem opus fuisset, quandoquidem cuius monetæ sit, uel ab ipsis notis agnoscere potes, tamen quo res fiat sole clarior, & ipsum tibi uirum detegere, sermoneq; depingere conabor. Ac flagitia quæ ter scelestus nebulo tantisper dum priuatam agebat uitam, peregit, equidẽ censeo prætermittenda. Sed ubi partim hominum perditissimorum atq; audacissimorum, quos in hoc sibi conciliarat, fauore, partim satellitum collecta manu, tyrannidem arripuit, plus sexcentos indicta causa trucidauit. Deinde cum hac uia singulorum ciuium opes exhauriendo, diuitias summas corrasisset, nullã libidinis speciem intentatam reliquit. Quin genus omne cum iniuriæ, tum crudelitatis in miseros ciues exercuit, uirgines uitando, adulescentes stuprando. Breuiter, modis omnibus in subditos debacchando. Iam pro fastu, pro superbia, proq; eius in obuios omneis fremitu, supplicium factis dignum sumere nõ possis, quando minori periculo in solem, quam in hunc defixis oculis tueri licuisset. Porro noua supplicia & ad crudelitatem eius explendam recens inuenta, quis poterit recensere? qui ne ab intima quidem familiaritate coniunctis abstinuerit? Quod si ab eo interemptos huc aduocarís, facile comperies hæc haudquaquam à me calumniandi studio confingi. Imò uero non uocari & uoluntarii, ut uides, hic adsunt, ipsumq; circumstantes malè urgent. Hi omnes ò Rhadamanthe, huius crudelitatem uitam amiserunt; quorum alij formosarum uxorũ gratia, insidijs sunt circumuerti: alij quòd liberorum suorum, quos ad iniuriam uiolenter abducebat, nomine stomacharentur, sunt trucidati: alij, quòd opibus illorum insidiaretur. Porro alij, quòd boni essent & prudẽtes, quibus haudquaquam cum illius factis conuenire poterat. RHAD. Quid ad hæc dicis sacrilege? MEG. Cædes, quas dicit, equidem perpetravi. Cætera uero omnia, nempe adulteria, læsam puberum pudiciam, uirginum stupra, hæc omnia Cyniscus falso criminatur. CYN. Quin & horum testes proferam ò Rhadamanthe. RHAD. Quos eos dicis? CYN. Mercurieius mihi Lucernam aduoca & Lectum. Hæc enim in medium progressa, quæ sese conscijs hic ter scelestus patrarit, testabuntur. MER. Et Lectus & Lucerna Megapenthis huc assint. Benè sane quòd obsequuntur. RHAD. Exponite ergo uos, quæ uobis testibus commiserit hic Megapenthes. Tu Lecte dic prior. LECTVS. Vera planè sunt omnia, de quibus à Cynisco accusatur. Me tamen ò here Rhadamanthe, hæc dicere sane pudet, eiusmodi sunt, quæ supra me patrauit. RHAD. Itaq; eum testimonio tuo apertissime damnas, cum eius facinora ne dicere quidem sustineas. Et tu iam Lucerna dà testimonium. LUCERNA. Equidem quæ interdum sint facta, nescio: neq; enim aderam. Verum quæ noctu uel in alios fecit, uel ipse est passus, horreo dicere. Cæterum nephanda multa, & quouis iniuriæ genere superiora sæpenumero spectauí, adeo ut & ipsa quidem aliquoties extingui gestiens, oleum ultro non adhiberim. At ille, quo mihi lucem modis omnibus conspurcaret, etiam abominandis facinoribus me in uitam adhiuit. RHAD. Satis est testimoniorum. Sed purpuram hanc exue, ut & notarum numerum cõspiciamus. Papæ, hic totus est liuidus & insignis, imopræ cicatricum crebritate cœruleus. Nunc autem quo tormenti genere est puniendus, in Phlgethontem ne iniiciendus, an tradendus Cerbero? CYN. Minimè. sed si tibi est cordi, nouum quoddam supplicium & hoc planè dignum, indicabo. RHAD. Dic modo. Nam ego tibi uel hoc nomine magnam habebõ gratiam. CYN. Mos est ni fallor, ut qui moriuntur, ex obliuionis fonte bibant? RHAD. Est quidem. Sed quid tum? CYN. Hic ergo solus à potu arceatur. RHA. At qua gratia? CYN. Hac uia graueis sanè & molestas dabit pœnas. Videlicet cum recordabitur, & qui fuerit, quantaq; apud superos potentia præualuerit. In primis autem ubi delittas illas suas in animo recolere

recolere coeperit. RHADA. Probè dicis. Itaq; ad eum modum damnatus esto. Et ad Tantalum uinculis alligator, semperq; in animis uersato, quæ, dum uisitat, peregit iucundè.

DE IIS QVI MERCEDE CONDVCTI,

IN DIVITVM FAMILIIS VIVVNT.

ERASMO ROTERODAMO INTERP.

ARGVMENTVM

Avlce uitæ molestias & incommoda, oratione hac depingit Lucianus, quæq; indigna ea sit hominib; præsertim docto & liberaliter instructo, exponit. Cõsuetudo etiam causis ips, quibus sese uentur, qui hoc uitæ genus sectantur, & in seruitutem ultro sese precipitant. Exordium ab attentione incipit, amplificandæ rei magnitudinem, fidemq; faciendo dictis, ab eorum persona, qui in eadem uita aliquandiu uixerunt. Mox & beneuolentiam capiat, Timoclis, eius ad quem scribit ab officio amicicie, indicans se hæc propterea illi scribere, ut quia illum iam olim de hac uita suscipienda, consilia agitare intellexerit, ne quid olim, si res malè cadat, & illi consilij sui poenitere incipiat, accusare sese possit, ut à quo admonitus, aut reuocatus nõ fuerit, præsertim quando sciat hanc uitam non modo per se difficilem atq; periculosam esse: uerum etiam homini philosopho, aut quocunq; deniq; disciplinarum genere docto, minimè conuenire. Exordio in hunc modum peracto, consuetudine statim subiungit earum causarum, quibus sese ueris solent qui hoc uitæ genus ultro amplectuntur. Diluit autq; omnes eas per inuersionem, ostendens ea maxime uel sequi, uel negari, quæ illi cum primis euitare, uel consequi student, ac postremo etiam turpe esse homini docto & ingenuo, ob solam spem uoluptatis alicuius, in uoluntariam seruitutem sese dare. Atq; hinc iam ad ipsam rem accedit, propositis per diuisionem ips, de quibus dicturus sit. Principio igitur recenset quanta incommoda, quantæq; molestiæ perferendæ sint, antequam in aulam recipere. Deinde, quæ & quanta toleranda, atq; adeo deuoranda, ubi iam receptus fueris, circa prima conuiuia, circa passionem mercedis, circa seruitutem reliquam, quæ mox exceptum atq; perdomitum, paulatim in contemptum adducit, & ad adhibendum impellit. Præterea & metâ periculisq; inuoluit, ob quæ uariè exinde querelæ, & uitæ mutata poenitentia sequuntur. Atq; hæc omnia non domi solum perferenda esse indicat, uerum etiam foris, ubi interim multò sordidiora ministeria imponuntur, etiam à mulieribus, quibus æquè ac uirum aduolandum est. Post hæc & circa numerum compensationes, quo pacto nuncij ac dispensatores conciliandi, & circa mercedis solutionem, quanta cum molestia exigenda illa, quantaq; aliorum etiam inuidia accipienda sit, & postremo, quam ignominiosi exitus pleriq; maneant, serues iam & exhaustos, cum clam aut turpiter ab aula profugunt, aut reijciuntur. Quæ omnia ad finem, uelut in tabella quadam proposita, breui sed eleganti admodum, imagine depingit, & ob oculos ponit. amplificatis etiam in media posim oratione ips, quæ maxime urgerent commendare uoluit.

QUID tibi primum amice, aut quid postremum, quem admodum uulgo dici consuevit, recenseam, ex his quæ tū facere, tum pati coguntur, qui mercedis gratia sese in alienas domos, conuictumq; tradunt alienum, quiq; in locupletum istorum amiciciam accensentur, si modo eiusmodi illorum seruitutem conuenit amiciciam appellare? Nō uenim permulta, atque adeo pleraque omnia, quæ illis ubi soleant accidere, non per Iouem quod ipse ea experimen-

Exordium ab
attentione et
rei magnitudi-
dine.

to cognorim (neque enim mihi unquam experiūdī incidit necessitas, ac ne quando incidat, Dñj prohibeant) sed quod complures, qui in hoc uitæ genus inciderant, apud me soliti sint commemorare: partim qui in ipsis etiam dum malis constituti, quæ & quanta ferrent, deplorabant: partim qui tanquam è carcere quodam profugi, non absq; uoluptate recordabatur cōmemorabantq; ea, quæ fuerant perpassi. Imò iuuabat reuocare ob oculos, quas aerūnas effugissent. Atque hi quidē digniores mihi uisi sunt, quibus fides haberetur: ut qui eius sacri ritus (ut ita dixerim) omnis omniaq; mysteria perdidicissent, cūctaq; ab initio ad finem

Fide expositi-
one parat à
conditione
personarum.

L V C I A N I

*Amplificatio
ex contrario.*

*Beneuolentie
captatio à ps
sone eius cui
scribit instim
to, et sua erga
illum beneuo
lentia.*

Affueratio.

finem usque perspexissent. Hos igitur haud quaquam indiligenter, nec discitanter audire soleo, ueluti naufragium quoddam, ac præter spem obiectam salutem enarrantes. Cuiusmodi sunt isti, qui in templis deraiso capite, complures simul obambulantes, immanes undas, procellas, sublatos in cælum fluctus, iactus, malos fractos, gubernacula reuulsa narrant. In primis autem geminos Castorem & Pollucem apparentes (nam hi peculiariter ad hanc Tragoediam pertinent) aut alium deum quempiam repente, quemadmodum in fabulis fieri conuenit, exortum: summisque antennis insidentem, aut iuxta clauum adstantem: qui nauim ad littus aliquod molle dirigeret: ad quod appellens futurum esset, ut & ipsa paulatim ac lente solueretur: & ipsi tuto in solum descenderent, idque ope fauoreque diuino. Atque isti igitur per multa id genus ad præsentem commoditatē exaggerantes, commemorant: quo uidelicet à pluribus stipem accipiant: si non calamitosi modo, uerum etiam dijs chari esse uideantur. Porro si dum eas quas in tectis tulerunt tempestates referret, atque immanes illas undas, quin etiam decumanos fluctus, si fas est dicere: & quemadmodum primū à littore soluerint mari tranquillo: quantumque molestiarum perpetua nauigatione sint perpeffi: dum sitiunt, dum nauseant, dum salo perfunduntur. Denique quemadmodum infelici nauigio in cauem quampiam sub undis latentem, aut in scopulum aliquem præruptum, & asperum illiso, fractoque miseri ægre enatarint, nudi, cunctarumque rerum inopes. Hæc inquam quæ referrent, mihi quidem uisi sunt per multa præ pudore subticere, uolentesque ac scientes obliuisci. At ego etiam illa, præterea autem & alia nonnulla ex illorum narrationibus coniectans deprehendi quicquid ærumnarum cum eiusmodi conuictibus coniunctum est. Quæ quidem omnia haud grauabor optime Timocles, tibi perconsulere. Iampridem enim mihi uideor animaduertisse, te de capeffenda hac uitæ ratione cogitare. Nam olim quum his de rebus sermo incidisset: mox ex his qui præsentibus erant, quispiam mercenarium hoc uitæ genus laudare coepit: fortunatissimos eos affirmans, quibus contigisset horum uti familiaritate, qui apud Romanos essent optimates: tum conuiujs adesse opiparis, idque immunes: præterea splendidis in ædibus diuersari: tum peregrinari omnigena cum commoditate, uoluptateque, alba interim in rheda (si forte libeat) resupinatos. Insuper ob hanc amicitiam, obque commoditates quibus afficiuntur, etiam mercedē capere: id uero non me diocre uideri. Istis enim haud dubie citra sementem ac culturam (quod aiunt) cuncta prouenire. Hæc igitur atque id genus alia quum audires, animaduerti quemadmodum ad ea inhiaueris, quamque auidē ad escam os apertum porrexeris. Proinde ne quid mihi certē in posterum possis imputare, neque ex postulare queas: quod quum te conspiceremus tantum unā cum esca deglutientem hamum, non reuocaremus, neque priusquam in guttur demergeretur, reuulserimus, neque præmonuerimus: uerum posteaquam cessassemus, donec eo iam adacto atque infixio trahi iam, ac ui duci conspiceremus, tum quum nihil opis afferri possit, frustra adesse nos atque illachrymari. Hæc inquam, nequando possis dicere: quæ si dicantur, merito profecto dicantur, neque à nobis refelli possent, quo minus peccasse uideremur, ut qui prius ista non indicassemus: audi nunc ordine omnia. Ac rete quidem ipsum cuiusmodi sit, quamque nullū habeat exitum, non intus medijs in sinibus inuolutus, sed foris tuto atque per oclum antè contempla tor, unci æris aculeum, reflexā hami aciem, ac tridentis cuspidēs manu tentans, malaque ad motas experiens. Quod nisi uehementer acuta, nisi sic illigantia, ut effugiendi nulla sit facultas, nisi dira uulnera factura uideantur, acriter trahentia, & inexplicabiliter retinentia, nos quidem inter formidolosos, atque ob id etiam pauperes, famelicosque adscribito: ipse uero sumpta fiducia, uenatum istum, si uideatur aggreditor, Lari in morem totam escam hiatu deglutiens. Atque in uniuersum quidem forsitan tua causa omnis hic sermo dicetur. Quaquam non so

lum

sum de uobis philosophis, aut his quicunque uitæ institutum sibi delegerunt cū uirtutis studio coniunctius, uerum etiam de grammaticis, rhetoricis, musicis: breuiter de omnibus, qui in doctrinæ professione uersari, quæstusq; facere proposuerunt. Cæterum quum omnia sint inter istos communia, eademq; probus accidant omnibus, palam est philosophorum conditionem non esse à reliquis eximiam. Imò hoc illis turpius ista contingere, quum sint cum alijs communia, siq; qui conducunt, non alijs præmijs eos quam reliquos dignos iudicent, nihilq; magis quam cæteros in honore habeant. Sed quæquid erit, quod narrationis series aperiet, eius culpam potissimum in ipsos conferre partem, qui eiusmodi faciunt: deinde in eos, qui talia sustinent. Ego uero culpam non debeo, nisi fors ueritas & libertas in cōmemorando reprehensionem mereretur. Ac reliquum quidem hominum uulgus, puta palæstricos quospiam, aut adulescentes imperiosos, sordidoq; animo, ac sumptu ingento humiles & abiectos homines, ne opere precium quidem fuerit ab eiusmodi conuictu dehortari, quippe nequaquam obtemperaturos: neq; rursum æquum sit illis uitio uertere, quod non relinquunt suos conductores, etiam plurimis ab illis contumelijs affecti. Sum enim ad eā uitæ rationē accommodati, factiq; neq; ea uidelicet indigni. Præterea ne habeant quidem aliud quippiam, ad quod sese conuertant, & in quo sese exerceant, adeo ut si quis eam uitā illis adimat, ignari illico, consilijq; inopes, desidioli atque inutiles reddantur. Quamobrem nec ipsi rem aliquam indignā patiuntur, nec illi contumeliose facere uideantur: si (quod aiunt) in matellam immixti fuerint. Etenim ad eas ipsas contumelias iam inde initio præparati, conferunt sese in familiam, atq; hæc sola illis ars suppetit, ferre & perpeti quicquid acciderit. Cæterum eruditorum nomine, de quibus iustitueram loqui, merito indignandum, enitendumq; ut quā maximè fieri potest, eos inde reuocatos, in libertatem uindicemus. Videor autem rectē facturus, si quibus de causis se quidam ad hoc uitæ genus conferunt, eas causas excussero, parumq; idoneas, atq; efficares esse demonstrauero. Siquidem eo pacto omnis illis præcipietur excusatio: summusq; ille titulus, quo suam spontaneam seruitutem solent obtexere. Iam igitur plerique paupertatem & rerum necessariarū inopiam proponunt, atque eam umbram satis idoneam existimant, qua suum factū prætexant, quod uultū ad eam uitam accesserint. Ac sibi sufficere credunt, quum aiunt, se quidam ignoscendum facere: quid quod est in uita molestissimum, nempe paupertatem, studeant effugere. Postea in promptu Theognis, atque illud plurimum in ore:

Nam quemcunq; uirum paupertas enecat.

Et si quæ alia terricula abiectissimi quique poëtæ de paupertate prodiderunt. Equidem si uiderem ex huiusmodi conuictu paupertatis effugium aliquod uerè contingere, non admodum anxie cū eis de uehementer amplectenda libertate disceptarem. At posteaquam eiusmodi quædam accipiunt, cuiusmodi sunt ægrotantium alimenta (quemadmodum egregius ille dixit orator) qui quæant effugere, quo minus in hoc ipsum parum rectē sibi consuluisse uideantur, nimis semper illis manente eodem uitæ illius argumento? Semper enim manet paupertas, semper accipiendi necessitas, nihil quod seponat, nihil superest quod reseruetur. Verum quicquid datum fuerit, ut detur, ut uniuersum etiam capiatur, prorsus omne insumitur, ita tamen, ut ne id quidē in usus sufficiat. Rectius autem futurum fuerat, si nequaquam causas eiusmodi comminiscerentur, quæ paupertatem seruāt aluntq; atq; eatenus duntaxat opitulantur, uerū quæ illam tandem aliquando tollāt. Ac forsitan tibi hoc uolebas Theogni quum diceret eam in altum mare, ac præruptis de scopulis præcipitē dari oportere. Quod si quis semper pauper, semper egens, cū semper mercede cōductus mereat, hoc ipso sese arbitretur aufugisse paupertatem: non uideo qui fieri possit, quo minus

Amplificatio
a personæ of-
ficio.

a collatione
personarū ex
ceterorū, q
in uulgi seruitutē.

Accedit ad
causā, ex præ-
mo confutata
causis, quibus
pleriq; addu-
cti seruiūt, ne
stimulūq; sibi
defendant.

Paupertas
prima Causa

Dilutio per
inueniendum.

Comentio a
contrario.

hic

I. Causa.
Cōditio uite
uel etas uel
ualetudo cor-
poris.

Dilutio per
inuerfionem.

III. Causa.
Spes uolupta-
tis diuitiarū.

Dilutio I.
Quod neq;
hæc illos per-
ficiat, argus
mēto à simili
amplificatio

II. Argumē-
tum ab inho-
nesto. per hy-
pothesin.

Amplificatio
p collationem
à contrario.

hic ipse sese fallere uideatur. Rursum alij negant sese paupertatem formidatu-
ros, si modo reliquorum hominum in morē possint suo labore, suaq; industria
sibi uictum suppeditare. At nunc sibi fractas esse corporis uires, seu senio, seu
morbis: eoq; ad eam uitam mercenariam facilem uidelicet atq; cōmodam con-
fugere. Age igitur, inspiciamus num uera prædicent, & num ea quæ dantur
ex facili illis suppetant, non multo, neq; adeo maiore labore cōstent, quàm uul-
go suus uictus. Nam id quidem etiā uotis expetendum, uti citra laborem, ci-
tra sudorem, nullo negotio paratum argentum accipias. Verum quàm hæc ab-
sint à uero, istud profecto ut dignum est, ne dici quidem satis potest: tantum la-
borum, tantum sudorum in eiusmodi conuictibus exhauriendum, ut hic ne ua-
letudo quidem ad id par sit, quippe quum quotidie sexcenta non desint nego-
cia, quæ corpus conficiant, adq; extremam usq; defectionem delassent. Verum
hæc suo loco dicemus, quum etiam reliquas illorum incommoditates comme-
morabimus. In præsentia sat erat ostendere, qui se aiunt hac de causâ in seruitu-
tem addicere sese, ne istos quidem uera dicere. Superest iam ut eam causam re-
feramus: quæ quidem ut est uerissima, ita ab illis minimè profertur. Nempe ip-
sos uoluptatis gratia, et amplis illis spebus incitatos, ultro inuadere familias di-
uitum, auri argentiq; uim & copiam admiratos: præterea quod felices sibi ui-
deantur ob conuiuia, reliquas eius uitæ delicias: sperantes futurū, uti mox, ne-
mine uetante, affatim aurum bibant. Hæc nimirum sunt quæ illos adducunt:
atq; ex liberis seruos constituunt. Non rerum necessariarum usus, quem præ-
texebant: sed rerum non necessariarum cupiditas, atq; ingentium illarū & am-
plarum opum admiratio. Enimuero quemadmodum miseros istos, atq; infeli-
ces amantes, callidi quidam & ueteratores amasij receptant & fastidienter du-
cunt, lactantq; uidelicet, quo iugiter amantes, ambiant ipsos atq; inseruiant. Ce-
terum ex amoris fructu, ne summo quidē osculo impertiunt. Intelligunt enim
copia facta dissoluendū amorē. Id igitur ne fiat, præcauent, diligenterq; sui co-
piam subtrahunt. Alioqui spe semper retinent amantem: metuentes, ne despe-
ratio minuat cupiditatis ardorem: amantemq; ab se alienet. Proinde semper ar-
rident, pollicenturq; semper facturi sunt, semperq; gratificaturi: semperq; in-
gentium sumptuum rationem habituri: donec imprudentes ambo senuerint,
atq; utriq; iam præterierit ætas: huic ad amandum, illi ad dandum. Atq; ita om-
ni uita nihil illis peractum est ultra spem meram. Atqui uoluptatis cupiditate
nihil non ferre, id quidem forsitan non usque adeo uitio uertendum: quin ma-
gis uenia danda, si quis uoluptate capiatur, & hanc undequaq; consecetur, quo
possit ea potiri: quanquā turpe forsitan ac seruire, si quis ea gratia semet in ius tra-
dat alienum: propterea quod uoluptas, quæ ex libertate percipitur, multo sua-
uior est, quàm ea quā ille libertatis iactura sectatur. Attamen hoc quoq; aliquo
pacto ignoscendum illis sit, si modo consequantur. Verum enimuero ob solā
uoluptatis spem, multas perferre molestias, equidem & deridiculum arbitror,
& stultum: maximè quum uideant labores certos esse, manifestos & ineuitabi-
les: porrò illud quod speratur, quod quidem nihil aliud tandem est quàm uolu-
ptas, ne tam longo quidem tempore contigisse. Præterea autem, nec uerissimi-
le uideri, ut contingat aliquando, si quis modo rem recta reputet uia. At Vlysses
quidem focij, dulci quadam gustata loto, reliqua negligebant, ac præsentī uo-
luptate deliniti, honesta contemnebant, ut non prorsus cum ratione pugnare
in illis honestatis obliuio: nimirū animo uoluptatis illius sensu occupato. Ve-
rum si quis famelicus alij cuiuspiam loto sese ingurgitanti, neq; quicquā inde im-
pertienti, assistat, idq; solam ob spem, quod credat fore, ut & ipsi aliquando de-
gustandam lotum porrigat: assistat, inquam, ad hunc modum, recti atq; hone-
sti oblitus, dii boni quàm hoc ridiculum, planeq; uerberibus quibusdā Home-
ricis dignum. Ergo quæ istos ad diuitum conuictum adducunt, & quibus im-
puls

pulsi sese illis dedunt, ad quodcunque lubitum fuerit utendos, hæc sunt, aut his ferme simillima. Nisi si quis & illos commemorandos esse iudicat, quos hæc uana res ad id commouet, quod gloriosum arbitrantur, cum illustribus atque opulentis uiris habere consuetudinem. Sunt enim qui hoc quoque præclarum ac magnificum supraque plebem esse existiment. Nam ego quidē, quod ad me proprie attinet, recularim uel cum Persarum rege conuiuere duntaxat, conuictorū uideri, si nullus ex eo conuictu fructus ad me redeat. Quum itaque causa eius uitæ suscipiendæ sic illis habeat, age iam consideremus apud nosmetipsos: primum cuiusmodi sint illis perferenda priusquam admittantur, priusquam obtineant. Deinde cuiusmodi in ipsa iam uita constituti patiantur. Postremo quæ tandem catastrophe, quis fabulæ exitus illis contingat. Neque enim illud dicere possunt: hæc tametsi molesta sint, tamen assuesci facile, neque ad id multo opus esse labore, sat esse si uelis modo: postea reliqua omnia factu fore facilia. Imò necesse est, ut primum diu sursum ac deorsum cursites, mane excitatus assidue pro foribus obuerferis, ut perdures, quum protuderis, quum excluderis, quum improbus interdum atque importunus uideris, cum ianitori malè Syrißanti, ac nomenclatori Libyco subijceris, quumque nominis tui memoriam mercede redimere cogeris. Quin etiam uestitus tibi est apparandus supra tuæ rei facultatem, pro dignitate eius cuius conuictum ambis, delegendus color, quo ille potissimum gaudeat, uti ne discrepes, neue oculos illius offendas. Postremo uti gnauius asserere necesse est, uel antecedas potius, à famulis protrusus, ac ueluti pompam quandam expleas, at ille interim complures iam dies ne aspicit quidē te. Quod si quando res tibi felicissime uerterit, si te respexerit, si accersuerit, dixeritque quicquid illud fuerit, quod illi forte in buccam uenerit, tum denique, tum plurimus sudor, tum multa oculorum caligo, tum intempestiua trepidatio, tum fannæ eorum qui adsunt, hæsitantiam tuam ac perplexitatem ridentium. Quæ quidem non raro accidit, ut quum oportuerit respondere, quis fuerit rex Achæuorum, mille naues illis fuisse respondeas. Atque id si qui sunt modesti pudorē uocant: immodesti timiditatem nominant: improbi inscitiam. Ita sit, ut tu primam hanc diuitis comitatem, tibi periculosissimā expertus, ita discedas, ut tantam animi tui imbecillitatem ipse condemnes. Porro ubi multas iam noctes in somnes duxeris: ubi plurimos dies cruentos egeris: haud quidem Helenæ gratia per Iouem, neque ob Priamæia Pergama, uerum spe quinque obulorum, contigerit autem & deus quispiam tragicus, qui tibi sit auxilio: iam illud restat, ut exploreris excutiarisque, num literas noris. Atque ea quidem disceptatio non inuicunda est ipsi diuiti: quippe qui laudatur interim, ac felix esse prædicatur. Ceterum tibi uidetur, de uita ipsa, deque omni fortuna tum certamen esse paratum: propterea quod tibi uenit in mentem, idque meritò, futurum ut alius nemo sit ad missurus, si prius ab hoc reiectus ac repudiatus uideare. Interim in uarias curas distraharis oportet: dum inuides ijs qui pariter ex æquo tecum examinantur. Finge enim & alios esse, qui eiusdem fortunæ tibi sint competitores: te uero tibi uideri cuncta parum absolute respondisse, metuentem interim simul & sperantē ac miserē de illius uultu pendentem: qui si quid parū probet eorum quæ dixeris, peristi. Sin arridens auscultat, hilarescis & spe bona fultus consistis. Porro consentaneum est, esse non paucos, qui tibi aduersentur, atque alios in tuum locum uelint inducere. Horum unusquisque clanculum uelut ex insidijs in te iaculatur. Iam uero illud considera: quale sit uirū promissa barba, cana coma, examinari, nunquid bonæ rei didicerit, & alijs quidē didicisse uideri, alijs secus. Superior interrim uita, & omnis antea acta ætas tua curiosius disquiritur. Quod si quis aut ciuis inuidia, aut uicinus leui quapiam de causa prouocatus te deferat, & adulterū dicat uel pæderasten: is protinus, iuxta uetus illud prouerbium, ex Iouis tabulis testis. Porro si pariter omnes benè de te prædicet, suspecti, leues, ac largitione

III. Causa.
Glorie cupi-
ditas, quæ cō
fuit regestioe
eorū quæ per
ferenda sunt.

Propositio se
quens orōis
p diuisionem
I.

Que faciēda
ferendaq; an-
teq; in familiā
admittantur.

I.
Saluatio et
affectatio.

II.
Exploratio
uite, et an is
donec satis
sit.

III.
Inuidia cōpe-
titorum et de-
lationes.
Amplificatio
à conditione
personæ.

*Transitio cū
amplificatiōe
gratulationis*

II.

*Que in ipsa
aula receptis
iam sustinen-
da sint.*

*Insolentia cō-
uiuorum.*

*Amplificatio
ā cōsequētib.*

redempti uidebuntur. Nam admodum omnia
sus sit, quod tibi queat oblistere, alioquin nunqu
que contigit, ac bona quapiam fortuna cuncta
uit ipse doctrinam tuam, & amicorum præcip
bus plurimam habet fidem, non dehortantur.
feratur domus præfectus, neq; item dispensato
dextra omnia & omni ex parte benè promittu
te, & coronatus es Olympiā. Quin Babylone
cem occupasti. Habebis copiae cornu & galli
par est, ut aliquando præmia capias, maxima
respondeant, ne corona tua frondea duntaxat
contemnenda præstituatur, eaq; commodè a
uatur, utq; reliquus item honos tibi præter m
Cæterum à laboribus illis, à luto, à cursitatie
prias, uti id quod uulgo solent optare mortale
hilq; iam facias præter ea sola, quorū gratia p
ctus, ita em̄ consentaneū fuerat Timocles, ne
subdita ceruice ferat iugum, leue nimirū et p
ximum, auro illitum. Atqui longè secus res h
Siquidem in medijs ipsis id genus conuictib
genuo neutiquam tolerandæ. Quæ quum ai
ro, num quisquam ea perpeti queat, cui quid
commercij fuerit. Exordiar autem, si uidetu
taneum est, te consuetudinem illam auspica
quispiam, qui te iubeat ad conuiuium accede
prius placandus, datis in manum, ne uidear i
chmis. At ille Accissans, seq; quum maximè
ge inquit, Egone quicquam abs te? Addit &
flectitur atq; obtemperat, ac discedit, te latè d
rō nitida sumpta ueste, mundissimeq; cultus
ne prior alijs aduenias: nam id inurbanum,
re, graue. Proinde mediā inter utrūq; obseru
sanè quā honorificè excipiunt. Tum arre
bere, paulò suprā diuitem, inter duos fermè
in Iouis ædes ueneris, nihil non admiraris, &
sus inhias, propterea quod noua tibi atq; in
spectat, omnesq; qui præsentēs sunt, quid a
ræ non est ipsi diuiti, quippe qui famulis ali
rit, ut oculis obseruent, quemadmodū te ge
inde ex obliquo respectes. Ac reliqui quide
pter imperitiā ad ea quæ fiunt attonitum
coniectantes te nunquam antea apud aliū q
ut mantile apponatur. Proinde, sicuti ueris
tet, ac neq; cū sitias, audeas potum poscere,
sitis opsonijs, & in ordinē quendam extru
us manum ad moueas. Quare ad eum qui p
est, atq; eundem imitatus, cōuiuī rationem
des, & uarians, animoq; penitus perturbat
stupescens. Atq; interim quidē, diuitis ad r
& eboris, tantasq; delicias. Interim tuam i
nullius sis rei, tamen uiuere te credas. Ne
fore ut admirandam & expetendam quan

omnibus delicijs illis fruiturus, cunctorumq; ex æquo futurus particeps. Arbitraris enim te semper bacchanalia festa celebraturum. Quin & adolescentuli formosi præministrantes, ac silentio arridentes, suavius in posterum hoc uitæ genus pollicentur, ut Homericum illud nunquam definas in ore habere:

Haud uitio uerti debet si Troia pubes

Armatiq; simul Danai, sub Marte laborum

Pondera tanta ferant: Ob tantam uidelicet felicitatem. Accedunt ad hæc inuitatiunculae ad bibendum. Ac postulato perquam ingenti scypho quispiam, præbuit tibi, præceptorem, aut aliud quiddam deniq; te appellans. At tu recepto scypho quid uicissim oporteat respondere, propter eiusmodi morum impericiam ignoras, iamq; rusticanus, & inelegans esse uideris. Cæterum ea pro-
 pinatio multorum ueterum amicorum inuidiam in te concitauit, è quibus non nullos iam dudum tuus accubitus clanculum urebat, quòd modo cum aduen-
 ris, ijs antepone, qui multorum annor; seruitutem exhauserint. Protinus itaque talia quædam de te inter illos dicta feruntur: Illud scilicet malis nostris de erat, ut etiam ijs qui nuper in familiam commigrarunt, posthabeamur. Et solis Græculis patet urbs Romana. Et quid habent, quam obrem nobis debeant anteponi? Num mirificam quandam utilitatem adferre uidentur, quum uerbula quædam misera dicunt? Rursus alius, hæc: An non uidisti, quantum biberit, quemadmodum cibos appositos auide corripiciens deuorarit? Homo inelegans ac fame enectus, qui ne per somnium quidem unquam fuerit albo pane saturatus, multò minus alite Numidica, aut Phasiano, è quibus nobis uix ossa reliqua fecit. Porro tertius, fatui, inquit, priusquam quinque abeant dies, uidebitis hunc nihilo pluris fieri quàm nos. Nam nunc quidem non secus atq; calcei noui solent, in precio est, & habetur charus: uerù ubi crebro iam fuerit calcatus, lutoq; deformatus, tum miserè sub lecticâ abijcietur cimicibus, quemadmodum nos, op-
 pletus: Atq; inter illos talia permulta de te iactantur. Ex quibus aliquot iam tū etiam ad calumniandum insimulandumq; te incitantur. Omne igitur illud cō-
 uiuium tuū plenum, ac pleriq; de te sermones. Tu uero propter insolentiam atq; insuetudinem plus quàm sat est, hauris uini tenuis & acris, eoque iam dudum aluo tibi cita discruciaris: uerum neq; decorum tibi ante alios è conuiuiō discedere, neq; rursus manere tutum. At producta interim in longū potatione, dum ser-
 mo alius ex alio nascitur, dum spectacula alia post alia proferuntur in conuiui-
 um (nam uniuersum fortunæ suæ strepitum tibi cupit ostentare) nō mediocriter discruciaris, cui non liceat, neq; uidere quæ geruntur, neq; auscultare, si quis uoce citharæ canat egregiè dilectus adolescentulus. At laudas tamē inuitus: cæterum animo illud optas, ut aut terræ motus repens ortus ea cuncta discutiat, aut incendium aliquod renuncietur, quo simul conuiuium tandem aliquando dirimatur. Habes amice primum illud scilicet & suauissimum conuiuiū, quod mihi quidem haudquaquam suauius sit cepis, cādidoq; sale, libere quantum uelim ex his, & quantum uelim edenti. Verum ut ne tibi cōmemorem rursus acidos, qui deinde sequitur, ut ne nocturnos uomitus, mane uobis erit de mercede pā-
 cto transigendum, quantum, & qua anni parte te oporteat accipere. Ergo præ-
 sentibus duobus aut tribus amicis, accersito te, & considere iusso, sic loquitur in-
 pic: Facultates nostræ cuiusmodi sint, iam perspicere potuisti, quàm nullus in his fastus, sed citra ostentationem, moderata ac popularia omnia, sed mediocria omnia ac plebeia. Sic autem animum inducas uelim, ut existimes omnia nobis fore communia. Nam ridiculum profecto, si quum charissimam possessionem mearum partem, puta meā ipsius uitam, aut per louem, liberorum etiā (si fors illi liberi fuerint erudiendi) tibi credam, non aliarum item rerum te mecum ex æquo dominum ac possessorem existimem. Cæterum quando certi quippiam est præfiniendum, equidem uideo uitæ tuæ frugalitatem, & animum paucis

Ab emulatio-
 ne et inuidia
 aliorum.

A periculo
 ualitudinis.

II.
 Pactio merces
 dicitur.

contentum. Neque non intelligo haud mercedis adductum spe, te in nostram uenisse familiam; uerum aliarum gratia rerum, puta nostrae in te beneuolentiae causa, cum honoris, qui tibi praeter omnes continget. Attamen praefiniedum est aliquid. Quin ipse magis quod uidebitur statuito, habita ratione, uir amicissime, munerum etiam illorum quae quotannis festis diebus à nobis accepturus uideris. Neque enim uel ista nobis fuerint neglectui futura, etiam si nunc haec pacificatione non complectamur. Scis autem complures per annum eiusmodi munerum occasiones incidere. Horum igitur habita ratione, moderatius nimirum praemium nobis praescribas. Praeterea decet etiam uos homines eruditos, pecuniam negligere. Haec ille dicens, totumque te uaria spe labefactans, mitem sibi ac tractabilem reddidit. Tu porro qui dudum talenta, ac multa nummum millia somnias, solidos agros, & familias, sentis quidem tacitus apud te hominis sordes ac parsimoniam: nihilominus blanditur tibi pollicitatio tamen, atque illud: communia futura sunt omnia, ratum & uerum fore arbitraris: ignarus eiusmodi dicta:

Summis est labijs, non imo est corde profecta.

Tandem praepudore ipse statuendi ius defers. Verum ille facturum sese negat. Ceterum ex amicis praesentibus quempiam in eo negotio ueluti medicum intercedere iubet, qui salarii modum pronunciet eum: qui neque ipsum grauet, ut cui plurimas tum alias in res magis his necessarias sumptus sit faciendus: neque rursus ei qui laturus est, sit omnino indignus. Atque is seniculus quispiam, diuitis aequalis, una cum illo à pueris adulando educatus: Eho tu inquit, num inficias ire potes, quin unus sis qui in hac urbe uiuunt omnium fortunatissimus, cui primum contigerit, quod pluribus miserè cupientibus, uix à fortuna dari possit: nempe ut in huius hominis consuetudinem admittaris, ut communes penates habeas, ut in familiam inter Romanos primariam recipiaris? Id nimirum tum Croesi talenta, tum Midæ diuitias superat, si modo modestus esse noris. Equidem non paucos noui magni nominis uiros, qui cupissent, etiam si quid ultro dandum fuisset, gloriae duntaxat causa, cum isto uiuere, & familiares apud hunc atque amici uideri. Quapropter haud inuenio, quibus modis tuam praedicem felicitatem, qui quidem ad hanc tam expetendam fortunam, etiam praemio addito admitteris. Proinde, mihi satis esse uidetur, nisi planè es insolens, si tantum accipias, simulque pronunciat, sanè minimum quiddam, praesertim ad spes illas tuas: attamen boni consulas necesse est. Neque enim iam possis effugere, quum intra retia tenearis. Frenum igitur recipis, mussitans, ac dissimulans, ac initio quidem non magnopere illi reluctans, facileque sequeris, ut quod non admodum te torqueat, neque stringat, donec illi tandem paulatim assueueris. Tum uero non qui foris sunt mortales, hoc ipso nomine tuam fortunam admirantur, quod te conspiciant intra cancellos uersantem, ac nullo prohibente introeuntem, prorsus praclaris illis opibus delinquentis domesticum quendam ac familiarem esse factum. At ipse nondum uidere potes, quam obrem illi te felicem existiment, nisi quod gaudes tamen teque ipse fallis, semper futura meliora fore existimans. Ceterum contra atque speraris euenit, & quemadmodum adagio dicitur: iuxta Mandrabuli morem negotium procedit, in singulos (ut ita dixerim) dies, deterius ac retro relabens. Unde paulatim uelut in luce dubia, tum demum dispiciens intelligere incipis, aureas illas spes, nihil aliud fuisse, quam ampullas quasdam inauratas, labores autem esse graues, feros, inuitabiles, ac perpetuos. Sed quinam isti sint, forsitan me rogabis. Neque enim uideo inquires, quid in hac consuetudine sit adeo molestum, neque intelligo ista quae commemoras, graua atque intoleranda. Audi igitur uir egregie, non molestiam modo negotii perpendens, uerum foeditatem, humilitatem, prorsusque seruitutem, uel praecipue interim considerans. Principio memineris ex eo tempore, te iam neque liberum, neque ingenuum posse uideri. Noueris enim te haec omnia, genus, libertatem, pro-

III.
Seruitum esse
quem cedit
omne acceptum.

progenitores ante limē relinquere, quū in huiusmodi seruitutē temetipsum addicens in ædes ingrederis. Siquidem libertas tibi comes ire recusat, ad uitā tam indignam, tam humilem te conferenti. Seruus itaq; (tamen si nomine ipso grauius offenderis) seruus inquam, uelis nolis, futurus es: neq; unius seruus, uerum complurium, operamq; seruilem præstare cogeris, obstipō capite, à diluculo in uesperam usq; idq; mercede uili atq; indigna. Adde, quod ne placebis quidem admodū, neq; domino satisfacies, neq; ab illo magnifies, ut qui non à puero fueris ad seruitiū institutus, sed sero didiceris, atq; ætate multum aliena cœperis ad id erudiri. Excruciat autem te pristinae libertatis memoria, animo recursans, facitq; ut interdum resilire conere, relucterisq; atq; ob id ipsum sit, ut seruitus tibi molestior accidat. Nisi fortē illud tibi ad libertatem sufficere putas, quod non fueris Pyrrhia aut Zopyrione patre prognatus: aut quod non sic, uti Bithynicum aliquod mancipium, uociferantē præconē diuendaris. Atqui tum uir egregie, cum instante nouilunio, Pyrrhijs & Zopyrionibus immixtus, manum itidem, ut alij seruuli protendis, capisq; quodcūque illud tandem est quod datur, hæc uidelicet est auctio. Nam præconē nihil opus erat homini qui ipse sui fuerit præco, quiq; ipse ultrò sibi multo tempore dominū ambierit. Age iam ò sceleste (cur enim non dicam, præsertim in eum qui se philosophum esse dicat?) si quis te pirata inter nauigandum captū, aut si quis prædo in seruitutem tradidisset, te ipsum deplorares, tanquam indignam fortunæ iniuriā patientem. Aut si quis manu iniecta, te duceret in seruitutem afferens, leges inclamares, omnia faceres, acerbè ferres, & ò terrā, ò dñj, magno clamore uociferareris. Nunc uero, quū ipse te, ob paucos obulos, id ætatis in qua etiam si seruus natus esses, tamē tempestiuū fuisset, iam ad libertatem aspirare, cum ipsa uirtute ac sapientia ultrò adductum uendideris, nihil illa reueritus, quæ permulta ab egregio Platone, Chrysippo, Aristotele differuntur, quæ libertatem laudant, seruitutem damnant: an non te pudet, quum inter homines assentatores, & emptitios, ac scurras uersans ex æquo cum illis æstimaris, quū in tanta Romanorū turba, solus peregrino in pallio uersaris, quumq; Romanam linguam perperam ac barbarè sonas: præterea, quum agitas conuiuia tumultuosa, magna hominum turba conferta, quorum pleriq; collectitij, quidam sunt & improbi? Atq; inter hos laudas odiose, bibisq; præter modum: de inde mane ad tintinabulum expergefactus, discussa ab oculis dulcissima somni parte, unā sursum ac deorsum circumcursas, hesterni luto etiam dum tibijs adhærente? Vsq; adeo ne te lupini, aut holerum agrestium tenuit penuria? Vsq; adeo tibi defuerunt fontes frigida manantes aqua, ut per desperationem ad ista deuenires? Haud puto. Quin potius palam est, te, non frigida aquæ, neq; lupini, sed bellariorum, atq; opsoniorum, uiniq; odorati cupiditate captū eò uenisse. Quæ dum lupi piscis in morem auidiùs appetis, tuo merito euenit, ut hamus tibi fauces transfixerit. Itaq; præsto sunt huius intemperantiæ, gulæq; auctoramenta. Ac perinde atq; simia à trunco reuinctus collo, reliquis quidem omnibus risui es: at ipse tibi delitijs affluere uideris, cui contigerit, affatim expleri caricis. Cæterū libertas, ingenuitas, unā cū ipsis gentilibus, ac tribulibus, hæc nimirum euanida cuncta, atq; istarū rerū ne memoria quidem ulla: quanquam hoc quoq; ferendum, si uita ista cum hac turpitudine duntaxat esset coniuncta, quod è libero seruū uideri facit, non labores etiam accederent, cum illa seruorum colluue communes. Sed uide, num quæ tibi imperantur, leuiores sint his, quæ Dromoni aut Tibio mandantur. Nam doctrinæ quidem, cuius rei cupiditate simularat te in familiam suā acersisse sese, perquam exigua illi cura est. Quid enim (ut dici solet) commercij asino cū lyra? An non uides uidelicet, quam miserè macerentur immodico desiderio, uel Homericæ sapientiæ, uel Demosthenicæ grauitatis ac uehementiæ, uel Platonice sublimitatis? Quo-

*Obiurgatio
amplificata à
minori et per
sonæ qualitate*

*Amplificatio
seruitutis ab
accidentibus,
et causæ in
uersione.*

rum me hercle ex animis si quis aurum, argentum, attul-
lat, nihil fuerit reliquū, præter fastum, molliciem, la-
tem, imperitiā. Atq; ad ista nihil prorsum opus te.
Vba ingens propendet à mento, quoniamq; uultu ipse
randum præ te fers, tum quia pallio Græcanico dece-
iam omnes te grammaticū esse, seu rhetorem, seu phi-
sibi putat, ut & eiusmodi quispiam, anteambulonum
eius esse uideatur. Futurū enim hac re, ut Græcanica
reliqua & omnis doctrinæ neq; negligens, neq; rudi-
in periculum uir egregie uenias, ne non tam ob ad-
gis ob barbam palliumq; conductus esse uideare: pr-
lum conspiciaris oportet, neq; absis unquā, uerum u-
famulatio temet exhibeas conspiciendum, neq; locum
injecta nonnunquam tibi manu, quicquid fortē in
cum nugatur, obujs ostentans, quā ne per uiam
us sit literarum, quin ut illud ipsum etiam otium, co-
datur, in re quapiam honesta colloceat. At tu miser i-
gradatim, nunc scansim plerunq; nunc descensim
(hem) obambulans, tum sudas, tum spiritum anhel-
cum amico quopiam, ad quem accessit, confabulan-
sit, ubi uel assidere queas, librum uidelicet stans in-
dium, legis. Post ubi ieiunum te sitientemq; nox o-
intempestiuē, puta nocte ferme concubia, ad cœna-
inceps in precio habitus, neq; conspiciendus his qui
uenerit recentior, tu post tergum reijceris. Itaq; in-
mum retrusus, accumbis, testis duntaxat ac specta-
canum ritu ossa circumrodens, si fors ad te peruen-
quo reliqua inuoluunt, si fastidiatur ab ijs qui super-
benter arrepturus. Audi iam & aliud cōtumeliæ
quidem soli tibi apponitur. Neq; enim conuenit,
quæ hospitibus atq; ignotis ministrantur, quando
que inurbanitas. Neq; auis eiusmodi tibi apponitur
li pinguis & succulenta, tibi pullus dimidiatus, au-
que insipidus, non auis uidelicet, sed manifesta co-
uero raro fit, ut si quando desit alibi, minister rep-
ea, quæ tibi erant apposita alijs apponat: illud tibi
profecto noster es. Quod si quando interim dissi-
uus, aut structorem tibi modis omnibus propit-
Promethei partem feres: nempe ossa adipe circū-
te accumbit patina finitur adstare, quoad satiatur
ter prætercurrat, quis tandem isthuc ferat, qui n-
insit bibis, quantum uel ceruis adest? Atq; illud
reliquis suauissimum ac uetustissimū uinum bib-
dam & pingue bibis. Proinde illud semper cura
colore prodente, palām fiat, te usq; adeo conten-
uam, quanquam benè tecum ageretur, si uel illu-
re liceret. At nunc ubi crebrius poposceris, mir-
iam multas interim & alias esse res, quæ te disci-
non sit acerbū, maximè quā tibi cinædus aliqui
qui saltandi docet artem, qui iocos Ionicos con-
homunculus. Nam qui tibi speres tu ut in accu-
& amatoria subministrant: qui literulas in pectore

III.
Quotidianus
miser.

V.
Contemptus et
reiectio post
Cinædos &
saltatores.

quopiam continui latibulo tectus, præ pudore abstrusus, suspiras, uti constetandum est, teq; ipsum deploras, ac fortunam incusas tuâ, quæ tibi ne pauxillum quidem lepōris ac venustatis asperserit. Ac prorsus ita uideris affectus, ut optes poëta fieri, ut amatorias conscribas cantiones: aut si id non contingit, uel eam assequi facultatem, ut possis ab alijs conditas dignè canere. Vides enim quibus in rebus sitū est, ut quis efferatur, plurimiq; fiat. Quin & illud ferre queas, ut magi quoq; aut arioli personam (si necesse sit) induas, ex horum genere, qui amplas hæreditates, qui imperia, qui cumulas opes pollicentur. Quando quidem hos quoq; uides nō mediocriter à diuitibus amari, plurimiq; fieri. Eoq; uel unūquodlibet horū fieri percipias, uti ne prorsus reijculus, atq; inutilis appareas. Atqui ne ad ista quidē docilis es infelix: proinde submittas te oportet, missitesq; ac tacitus feras, clām apud te plorans, ac neglectui habitus. Etenim si te famulus aliquis susurro deferat, qui solus omnium non laudaris puerū heræ saltantem, aut cithara canentem, ista scilicet ex re non leue discrimen impendet. Quapropter terrestris in morem ranæ sitiens uocifereris necesse est, id operam dans, ut in laudantium numero insignis ac præcipuus appareas. Quin sapicule, silentibus reliquis, tibi ficta quædam laus proferenda: quæq; multam sapiat assentationem. Iam uero magnopere ridiculum est, cum elurias interim stasq; unguentis collini, ac uertice gestare coronā. Siquidem id temporis non dissimilis uidere sepulchrali columnæ, uetusti cuiuspiam cadaueris, quæ gestare solet ea, quæ manibus inferuntur. Nam huic infuso unguento, impositaq; corona, ipsi & bibunt, & edunt apparatus epulas. Porro si etiam zelotypus quispiam fuerit, sintq; illi uel pueri formosi, uel uxor puella; neq; tu prorsus à Venere Gratijsq; fueris alienus, profecto nō satis tuta res, neq; periculum negligendū: propterea quod regis plures sunt oculi, qui quidem non uera solum uident: sed semper ueris aliquid addunt ad cumulū, ne conuiuere uideantur. Quas ob res uultu demisso tibi est accumbendum: quemadmodum in Persicis conuiujs fieri mos est, uerito, ne quis eunuchus sentiat te in concubinam aliquam conicientem oculos: moxq; alter eunuchus, cui iam dudū arcus in manu tensus est, quia uideris quæ uidere nephas, inter bibendum, malam iaculo transfigat. Iam peracto conuiuio, ubi paululum dormieris, ad galli cantum expergefactus: O me miserum inquis, o infortunatum, cuiusmodi quondā conuictus: quos amicos reliqui: tum uitam tranquillam & ocij plenam, somnum quem meapre cupiditate metiri soleo, deambulationes liberas, atq; ex his in quale barathrū memet præcipitem dedi? Et deum immortalem: cuius tandem rei gratia? Aut quod nam istud magnificum præmium? At ne fieri quidem potuit, ut mihi unquam alijs plures commoditates suppeterent, quā tum suppetebant. Tum autem accedebat libertas, atq; omnia pro meopte arbitrio faciendi facultas. Nunc porro iuxta id quod prouerbio iactatum est: Leo chordula uinctus sursum ac deorsum circumferor. Quodq; omnium est miserrimum, maximeq; deplorandū, neq; efficere possum ut placeam, neque gratiam emereri queo: propterea quod harum rerum sum imperitus ac rudis, maximè compositus collatusq; cum his, qui hæc uelut artem profitentur. Proinde iniucundus sum, ac neutiquam aptus conuiujs, quippe qui ne risum quidem concitare norim. Quinetiam sentio me non raro molestum esse & importunum, quum adsum, maximè, quum ipse seipso festiuior esse conatur, nam illi tetricus uideor. In summa, nullam inuenio uiam, qua me illi accomodem. Etenim si meam ipsius autoritatem ac seueritatem tueri pergo, iniucundus uideor, ac propemodum horrendus ac refugiendus. Contrā si risero, uultumq; quā possum maximè ad hilaritatem composuero, fastidit illico ille, & auersatur. Ac prorsus tale quiddam mihi uidetur, quale sit, si quis in persona tragica Comœdiam agere tentet. Postremo quam tandem aliam uitam mihi uiuam demens, posteaquam hanc

VI.
Adulatoria
diculorum.

VII.
Periculosa
metas.

VIII.
Poenitentia.

præsentem alteri uixerim? Dum hæc tecum loqueris, iam sonuit tintinabulū, iamq̃ ad eadem tibi redeundum est, obambulandum, standum, sed ceromate inunctis ante femoribus poplitibusq̃, si modo uelis par esse certamini, præmiū oq̃ tollendo idoneus. Deinde conuiuium idem & eadem apparatū hora. Iamq̃ adeo diuersa uiuendi ratio superioriq̃ contraria, tum insomnia, sudor, defatigatio, paulatim quasi suffossis cuniculis inducunt uel rabem, uel pulmonis exulcerationem, uel intestini tormina, uel egregiam illam podagram. Reluctaris tamen sedulo, ac frequenter quū ualetudo poscat, uti lecto decūbas, ne hoc quidem licet, eo quòd assimilari morbus, quo munia officiaq̃ iusta defugias, existimatur. Hinc præter omneis perpetuò palles, semperq̃ iam iam morituro uidere similis. Et hætenus quidem de his quæ domi ferenda sunt. Quod si quando fuerit peregrinandū (ut ne interim referā alia incommoda) sæpe fit, ut plurius cœlo, ubi postremus ueneris (nam is locus tibi sorte contigit) uehiculū operiaris, donec nullo iā reliquo loco ubi diuerseris, proximè coquū, aut heræ comptorem te reclināt, ne stipulis quidem affatim substratis. Neq̃ uero tibi referre grauabor, quod mihi Thesmopolis iste Stoicus narrauit sibi accidisse, rē profecto nimirū quā ridiculam, quæ tamen eadem possit & aliq̃ cuius accidere. Conuiuiebat enim cū opulenta quadā ac delicata muliere ex illustribus istis & urbanis. Eam, quū aliquando peregre proficisceretur (nam id primum aiebat sibi maximopere deridiculum accidisse) in curru sibi uiro nimirū philosopho adsunxisse cinædū quempiam, picatis cruribus, derafa barba. Quem illa honoris (ut conijcio) gratia secū ducebat. Quin nomen quoq̃ cinædi commemorabat. aiebat enim Chelidoniū uocari. Iam primū illud cuiusmodi fuerit, uide: iuxta uirum seuerum tetricūq̃, rum senem canoq̃ mento (Scis autem quā profundam ac uenerabilem barbā habuerit Thesmopolis) assidere nihili hominem & effœminatum, picturatis oculis, lubrico uultu, fracta ceruice, non Chelidonem per Iouem, id est hirundinem, sed uulturē magis, reuulsis barbæ plumis. Quod nī magnopere illū fuisset deprecatus, ne faceret, futurū fuisse ut flammæ etiam in capite gestans assideret. Præterea autem perpetuo hoc itinere molestias innumerabiles pertulisse sese, illo cantillāte garrienteq̃, demū (nisi idem hominem coërcuisset) in rheda etiā saltante. Addebat secundo loco tale quiddā sibi fuisse mandatū. Accersito illi mulier, Thesmopoli inquit, ita tibi dī benè faciant, magnū quoddā officium abs te requirā, quod caue recuses, neq̃ expectes ut quicq̃ te sim rogatura studiosius. Atq̃ hoc (ut est credibile) omnia se facturum pollicito: hoc inquit, te rogo, quandoquidem uideo te uirum probū, diligentem & amantem. caniculam, quam nosti, Myrrhinam, in uehiculū recipe, eamq̃ mihi serua, curans ne quid illi desit. Nam misera grauida est, atq̃ adeo propemodum, iam propinqua partui. At isti scelesti & immorigeri ministri, non dicam huius sed ne mei quidem ipsius magnopere rationem habent in peregrinationibus. Quare ne te putes mihi mediocre beneficiū facturum, si charissimā mihi iucundissimamq̃ caniculam seruaris. Recepit Thesmopolis quū illa tantopere rogaret, ac propemodum etiam fleret. Porro spectaculum erat supra modum ridiculum. Canicula ē pallio prominens prospectāsq̃ paulò infra barbā ac subinde sinnei (tamen si hæc quidem Thesmopolis reticuit) ac gracili uoce latrans (huiusmodi enim catellæ iam in delitijs sunt) neq̃ non philosophi mentū oblingens, maximè si quid pridiani iuris inhæreret. Porro Cinædus assessor ille, quum non infulse super conuiuium dicteria quædam iecisset in eos qui aderāt, ac deniq̃ & ad Thesmopolim usq̃ dicacitas peruenisset: de Thesmopolide, inquit, unum hoc possum dicere, eum ē Stoico Cynicum iā nobis esse factum. E quidem audiui caniculam etiam peperisse in Thesmopolidis pallio. Huiusmodi delicijs illudunt, uel (ut uerius dicā) huiusmodi contumelijs ac ludibrijs tractant eos, qui cū ipsis uiuunt, paulatim eos cicures ac māsuetos ad ferēdas cōtumelias

IX.
Transitio ad
ea quæ foris p
ferenda, atq̃
hæc sub exem
plo Thesmopolis
Stoici
cōmemorat.

medias cedentes. Præterea autem & Carcharorum Oratorem notum, qui iussus super cenam declamabat, ne utiquam in eruditè per Iouem, imò grauius & absolutissimè, ac laudabatur interim ab illis bibentibus, quum non ad aquæ modum, sed ad uini amphoram oraret. Atque eam molestiâ, ob ducentas drachmas perpeti ferebatur. Verum hæc quidem fortassis utcumque toleranda. Porro si diues ipse, aut poëticus fuerit, aut historicus, qui sua ipsius scripta in conuiuio recitare gaudeat: tum uero maximè futurum est, ut discrucieris ac dirūparis. Nempe quum admirari, quum assentari, quum nouos quosdam laudandi modos comminisci necesse habes. Sunt autem qui & formæ nomine studeant admirandi uideri: Eos nunc Adonidas, nunc Hyacinthos appelles necesse est, etiam si illis naris nonnunquam cubitali hiet specu. Quod si laudaris, protinus in lapidicinas Dyonisiacas asportaberis, tãquam qui illi tum inuideas, tum insidieris, maleque uelis. Ad hæc & sapientes & rhetores sint necesse est. Quod si etiã rusticæ quipiam dixerint, tum uero iuxta illud, quod dici solitum est: Atticæ atque Hymetæ plenam orationem uideri uolunt, atque in legem abire, ut deinceps ita loquantur homines. Quanquam quæ uiri faciunt, ferri forsitan queant. At uero mulieres (nam mulieribus etiam illud studio est, ut doctos aliquot in suo conuictu conductitios habeant, quique sese mercede affectentur) quandoquidem hoc quoque ad reliquum cultum elegantiamque pertinere putant, si dicantur eruditæ, si philosophi, si carmina componere Sapphicas haud multò inferiora, ob hæc sane hæc quoque conductitios Rhetores, Grammaticos, Philosophos circumferunt. Hos autem audire solent (id quod ipsum est ridiculum) tum temporis, quum uel comuntur, aut capillos in orbem religant, uel in conuiuio: Nam aliàs non superpetit illis ocium. Porro sæpenumero fit, ut interim dum Philosophus quippiam differit, interueniens ancilla, literulas ab adultero porrigat. Ac præclari illi de pudicitia sermones intermittuntur, opperientes donec illa rescripserit adukero, atque ita redeat ad auditionem. Porro si quando post multum temporis instantibus saturnalibus, aut panathenæis, misera quæpiam umbella tibi mittatur, aut tunicula semiputris ac detrita, tum denique plurima missitentur oportet. Atque aliquis qui statim subauscultarit, herum id facere destinantem, præcurrit, ac primus rei index, abiensque non exiguum precium aufert qui renūciarit. At mane plus tredecim te adeunt idem apportantes nuntii: quorum quisque commemorat quàm multa dixerit, quemadmodum submonuerit, quemadmodum adhortans commodiora subiecerit. Omnes itaque donati præmio discedunt, at non sine murmuræ tamen, qui non plura dederis. Porro salarium ipsum sex ferme obolorum. Idque si tu postules, grauis atque importunus haberis. Proinde quo illud aliquando auferas: primum ipsi hero aduleris, supplexque fias necesse est: deinde captandus & dispensatoris fauor, nam hoc quoque quoddam est seruitutis genus. Neque uero negligendus is, quem in consiliū adhibet, neque item amicus. Deinde quod acceperis, iam dudum debebatur uel uestiario, uel medico, uel cerdoni cui piam. Vnde fit ut sera atque intempestiua, eoque inutilia præmia tibi accedant. Cæterum inuidia ingens. Iamque etiam calumniæ quædam paulatim struuntur in te, apud hominem qui iam non inuitis auribus accipiat, siquid aduersum te dicit. Quippe qui perspiciat te laboribus assiduus iam detritum, & ad obeunda munia famulatus claudicantem, atque obaudientem, ac podagra subinde grauari. Proinde posteaquam id quod erat in te florentissimum decerpserit, atque partem maximè frugiferam ac præcipuū corporis uigorem detriuit, iamque te laceratum panniculum reddiderit, tum modis omnibus circumspicit in quod sterquilinum te portarum abijciat, atque alium perferendis laboribus idoneum, in tuum substituat locum. Ibi insimulatus, uel quod pusionem illius tentaris: uel quod homo senex uxoris ancillam uirginem uitiaris: uel alio quouis imposito crimine, notatu obuolutus ac præceps datus extruderis, discedisque desertus ab omnibus, atque omni-

X.

Adulatio do-
minorum do-
ctos se uideri
uolentium.

Mulierum

XI.

Compensatio
manerum.

XII.

Difficultas
exigendi mer-
cedis.

XIII.

Exitus ac mis-
sio ignominie
osa.

omnium inops rerum optimam pedagum unā cum senecta comitem ducens.
Cum interim quæ quondam sciueris, tanto temporis spatio dedideris, tū uen-
trem culeo reddideris ampliore, tibiq; paraueris inexplēbile quoddam & im-
placabile malum. Etenim gula ea quibus assueuisti, flagitat. Quæ cum negantur,
indignatur. Adde quod præterea nemo te posthac recepturus est in familiam;
utpote cuius iam præterierit ætas, quicq; similis etia seris equis senio affectis, quo-
rum ne pellis quidem perinde ut aliorum animalium est usus. Quin ex hoc ip-
so quod electus es, calumnia quā potest proximē ad uerī similitudinem confi-
cta, facit ut aut adulter, aut ueneficus, aut aliud quippiam tale uidearis. Nam ac-
cusatori uel tacenti fides habetur. Tu uero Græculus, moribus leuibus, & ad
omne facinus facilis. Siquidem huiusmodi nos omnes esse ducunt, idq; iure op-
timo: uideor enim mihi causam aduertisse, quam obrem eiusmodi de nobis ob-
tineant opinionē. Nam pleriq; qui in familias accedūt, propterea quod alioqui
nihil bonæ rei didicerunt, diuinationē ac maleficia profitentur, cōciliationem
amant, abductiones in hostes, atq; id quā faciunt, doctos sese affirmant, pallijs a-
micti, barbisq; neutiquā contemnendis onusti. His rebus fit, ut non iniuria eam-
dem de reliquis omnibus habeant opinionē, quādo eos quos præcipuos esse ius
dicant, uideant tales. Maximē uero, posteaquā animaduenerint, quā sint in cō-
uiujs, reliquoq; conuictu adulantes; quā ad lucrū humiles ac seruales: deinde
electos eosdem iam oderunt, neq; id iniuria, ac modis omnibus adnituntur, ut
eos funditus perdant, si quo modo possint. Verentur enim, ne cuncta illa uitæ
suz mysteria in uulgus efferant, quippe qui nihil non exactē norint, quicq; illos
nudos conspexerint. Ea res igitur illos malē angit. Omnes em̄ similes sunt pul-
cherrimis istis libris: quorum aurei quidē umbilici, purpurea foris pellis: cæte-
rum intus aut Thyestes est liberos in cōuiuio comedēs, aut Oedipus matris ma-
ritus, aut Tereus cū duabus pariter sororibus rē habens. Eiusmodi sunt & illi,
splendidi, conspicuiq;. Porro intus sub purpura uarias occulunt Tragedias.
Quorum unumquemq; si euolueris, explicuerisq;, fabulā non mediocriter lon-
gam reperiēs, Euripidis cuiuspiam, aut Sophoclis. Contrā foris nihil nisi pur-
pura splendida, aureiq; umbilici. Harū itaq; rerū sibi conscij oderūt illos, atq; in-
sidias parant, si quis penitus ab illis defecerit, qui eos probē cognitos depingat,
qualesq; sint, edulget. Iam uero libet mihi Cebetis illius exemplo & imaginem
quandā huius uitæ tibi depingere, ut eam contemplatus scire queas, nū ex usu
tuo sit eam adire. Equidē magnopere cupiā uel Apellem quempiā, uel Parrha-
sium, uel Actionem, uel Euphranorē ad hanc depingendam tabulā adhibere.
Verum quoniam fieri potis non est, ut aliquē artificē tam egregium atq; abso-
lutum nanciscamur, in præsentia tenuē quādam pro mea uirili imaginē adum-
brabo. Ergo pingatur uestibulum sublime atq; inauratū, neq; id humilissimum in
solo, uerum procul à terra in ædito collis fastigio. Præterea inaccessum firmē
& abruptum, lubricoq; aditu, ita ut plerunq; qui se iam ad summum usq; uerti-
cem penetrasse sperant, lapso pede præcipitati ceruicem frangant. Intus autem
Opulētia sedeat, tota (sicuti uidetur) aurea, maiorem in modum formosa, atq;
amabilis. Porro amator ubi uix tandem cōscendit, iamq; ad fores accesserit, ob-
stupeſcat, oculis in aurum defixis: deinde Spes, quæ & ipsa specioso uultu est,
ac uersicoloribus amicta, manu prehensa introducat, mirē iam ipso ingressu ac
tonitum. Atq; ab eo quidem tempore Spes usq; illum antecedit, ducatq;, tumu-
lia mulieres illum excipientes, puta Fallacia, Seruitusq;, tradant Labori. At is
miserum penitus defatigatum tandem Senectæ tradat iam morbidū, roloresq;
commutato. Postremo Contumelia, arreptum illum ad desperationem per-
trahat. Ex hoc quidem tempore Spes auolans euaneſcat. Tum ille non per au-
reum illud atrium, per quod ingressus fuerat, sed per posticum quoddam, & oc-
cultum exitū extrudatur nudus, uentricosus, pallidus, senex, læua quidē pado-
rem

iam, ut totum
uicē supra
descripſit.

rem occultans, dextra uero seipsum strangulans. Occurrat autem excuti Pœ-
nitudo frustra lachrymans, & miserum bis etiam conficiens. Atq; hic quidem
est opicturæ finis. Cæterum tu Timocles optime, ipse diligenter consideratis
singulis expende, num è re tua sit ut in hanc imaginem per aureas illas fores in-
gressus, per illas longè dissimiles tam turpiter excutiaris. Quicquid autem fe-
ceris, memineris sapientis illius, qui dixit: Deum in culpa non esse, uerum qui
sua sponte delegerit.

APOLOGIA PRO IIS, QVI MER- CEDE COND.VCTI, SERVIVMT.

PETRO MOSELLANO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Hæc Apologia est, non in genere omnium eorum, qui mercede conducti seruiant, sed libri seu Orationis
superioris propriæ, et auctoris ipsius, Luciani. Nam post scriptum illud editum, senior iam in aulam
atq; familiam Cæsaris sese contulerat, et conditionem procuratoris, ut uideatur, principis, in Agypto accepta-
rat, ut infra ex ipsa Oratione quoq; patet. Hoc igitur factum suum, quia cum superiore scripto prorsus pugna-
re uideatur, defendit primum à diuisione seu diuersitate conditionum, quod longè alia res sit, principi operam
suam locare, quàm apud diuitem aliquem priuatum seruire. Deinde quod non omnes mercenarios miseros di-
scretit, sed solum eos, qui prætextu doctrinæ et literarum, seruiant: se uero alio pacto mercedem accipere, quàm
illos, nempe cum præter salarium ingens, etià in magna existimatione uiuat, publicisq; rebus procurandis præ-
stitutus, iam certam quoq; spem, totius alicuius provincie, aut regni aliquando administrandi, propositam ha-
bet. Deniq; quod cum nemo quicquam ferè gratis faciat, et tamen bonum uirum conueniat, certo alicui operæ
intem esse, neq; ignauiter feruari, neq; ipse adhuc dum eò perfectionis uenerit, ut omnem mercedem, aut hò-
morem prorsus contemnere queat. Atq; huc defensionem, præmittit Sabini (eius ad quem scribit) accusationem
per propopœiā, qua seipsum fingi ab illo grauiter accusari, ut qui supra quidem de seruitute apud diuites, opa-
tine atq; utilissimè scripseris, nunc autem contrà, quasi mutata sententia, idem uitæ genus ingressus sit, perim-
de quasi aliud lingua sonare uoluerit, aliud animo senserit, exaggerata hac uite, scriptorumq; diuersitate ac re
pugnantia, multis uarijsq; tum similibus tum exemplis. Exorditur autem per præoccupationem, à simulatione
ne admirationis, quam et ipsam à circumstantijs etatis et causæ amplificat.

AMDVDM apud me ipse cogito, præclare Sabine, quæ ti-
bi nostrum de ijs, qui mercede conducti seruiunt, libellum
legenti uerisimile est in mentē uenisse, quæq; credibile est
te dixisse. Nam quod in eo legendo risum non tenueris, mi-
hi uel in primis constat. Sed quæ inter legendum ad singu-
la à te subinde sint obiecta, ea nunc nostris à te iam lectis co-
nor accommodare. Quare si non frustra diuinandi artem
didici, audire mihi uideor te sic tecum submurmurantem:

Et quis hic tandem est, qui cū hæc ipse scripserit, & graui adeo accusatione auli-
cam uitam incessat, postea tamen omnium oblitus, uelut testula, quod aiunt, trans-
mutata sua sponte in seruitutem manifestariam adeo & illustrem, se ipse con-
fecit. Quot Midæ? quot Croesi? quot Pactoli uel toti hunc hominem à sen-
tentia diducere adeo potuerunt, ut dulcissimam illam libertatem, in qua
iam inde à pueris est enutritus, repudiet, & tamen iam non procul ab ip-
so abest Aeaco, imò tantum non alterum pedem in Charontis cymba ha-
bet, tamen præbeat sese alieno arbitrio huc atque illuc distrahendum, per-
inde ac si collaris quopiam aureo foret innexus, non aliter quàm à diui-
tum illorum ac delicatiorum collo amuleta illa, & corallia dependent. Lon-
gè ergo latèque, hoc uitæ genus, in quo nunc es, à scriptis dissidet tuis,

Exordium à
præoccupati-
one et simu-
latione admi-
rationis.

Amplificatio
ab etate.

tamq;

A fine.

iamq; hoc sanè uideri posset, quod prouerbio dicunt: flumina sursum incedere, omniumq; rerum ordinem inuerti, atq; cuncta in deterius recantari. Idq; nò Helenæ placandæ gratia per Iouem, neq; eorum quæ apud Ilium gesta sunt nomine, sed quòd uerba, quæ antè probè dici sunt uisa, nunc ipso autoris opere subuertantur. Hæc sanè te uerisimile est tecum dixisse. Nec pigebit forsante, & ad meipsum eius generis consilium adferre, idq; non intemptiuum, neq; impertunum, sed amicum, & quale tibi uiro, cum bono, tum erudito congruat. Itaq; situam personam, quam induere iam paro, feliciter gessero, optimè quidem nobiscum actum putabo, atq; in hoc eloquentiæ præsidii Mercurio sacrificabo. Si uero quod sequor, parum assequor, tuæ partes erunt, quæ mihi desunt, explere. Iam ergo fuerit tempus, ut quasi scena transformata, & actoribus permutatâ, ipse quidem uocem teneam, meq; tibi salutis gratia secandum, et, si et hoc necesse fuerit, urendum præbeam. tu uero medicinas adornes, simulq; acum, unâ cum uistorio habeas in promptu. Nunc igitur tu, ò præclare Sabine, dicendi uice à me accepta, sic mecum agis: Olim quidē, ò amice, hic tuus libellus non immeritò erat in precio, & quemadmodum, qui tum audiuerunt, nobis narrarunt, cum uulgo ceu magnum quiddam ostentabatur, tum præcipue eruditorum manus occupabat, quotquot eiusmodi rerum studiosi, literas tractare operæ precium ducunt. Neq; id admodum est mirum, quandoquidem, præterquæ quòd ipse dictionis tuæ color culpa caret, & narratio planè est uariâ, miræ est rerum experientia, maxima quoq; habet gratiam, quòd omnia à te non scitè solû, sed & dilucide recensentur. Super omnia uero est, quòd quæ scripsisti utilia sunt, cum omnibus, tum maximè eruditis, uidelicet, ne per rerum incitiâ in seruitutem posthac sese coniciant. At cum iam sententia planè in diuersum mutata, aulicam hanc uiuendi rationem præstare statueris, & libertati longum ualere dixeris, tum iambicum illud seruire nimis, & generoso animo indignû, sumptueris imitatione exprimendum.

Accusatio
sub persona
Sabini.A collatione
superioris orationis
et
presentis
ut
te.

Vbi est lucrum natura adacta seruius.

Videndum tibi erit, ne quispiam te id libelli legentem fortè auscultet, imò summa ope curandum, ne cuiquam exiis, qui præsentem uitæ tuæ statum norunt, tua scripta legenda exhibeas. Ad hæc feceris operæ precium, si à Mercurio illo inferorum legato, uotis impetres, quo is omniû aures, qui antè de hoc libello quippiam audiuerunt, obliuionis fonte aspergat. Alioqui simile quiddam tibi accidet, quod iuxta fabulam illam Corinthiam Bellerophonti. Vt enim ille literas in suam perniciem tulit, ita tu librum aduersum te ipse scripsisti. Quod ad me attinet, qua defensionis facie saltem æqua, aduersum accusatores uti possis, non uideo: præsertim, si actionem suam non nihil iocis & ridiculis condiant. Nimirum ut scripta tua, atq; item libertatem, quâ præ se ferunt, laudent: te uero scriptorem seruientem uideant, & sponte tua collum iugo subdentem. Itaq; non iniuria agerent, si libellum ipsum, uel altero generosiori scilicet, assererent, te uero interim uelut Graculum alienis exultare plumis; uel si tuus esset, similè quidem tuam esse causam dicerent Salæthi illius iudicio, qui cum contra adulteros legem durissimâ Crotoniatâ tulisset, et per hoc multis admirationi esset, paulo post cum fratris sui uxore in adultetio fuit deprehensus. Quare non ineptè quispiam te Salæthum illum diceret, nisi quòd illius factum non paulò est tolerabilius, qui qd fecit (ut & ipse dum causam diceret, fatebatur) amore captus fecit, et uoluntarius, nihil reluctâs, in ignè animo magno insiliit. Tametsi Crotoniatæ hominis miserebantur: & si luberet, exulandi facultatè permittebant. At tuum negotium multis partibus est absurdus, qui uitæ quidem eiusmodi seruilem conditionem accuratè etiam libris æditis persecutus, & grauiter incufas, si quis in diuitis alicuius famulitiû incidat, seq; ipse uelut uinculis astringit sustineat, interim nihil non molestum, cum faciens, tum patiens, attamè ipse

Amplificatio
ab exemplo
Salæthi.

in

in extremo senectutis gradu, & certè longè ultra limen illud Homericum progressus, ingenerosum adeo & abiectū seruitutis genus elegisti, atq; ob id tantū non serio triumphas. Ergo qui tibi male uolunt, quanto magis insignis accōspicius appares, tanto te aiunt magis omnium risui obnoxium: uita nimirum tua tantum scriptis ipsis reclamante. Et quid attinet nouā accusandi rationem aduersum te querere, post celebrem illam & admirandā Tragœdiā, quæ dicitur

Sapientem eum odi, qui sibi ipse non sapit.

Tametsi & alia multa, quibus te adoriantur, accusatoribus tuis suppetūt. Nempe alij similem te facient Tragicis actoribus, quorum quisq; in scena quidem est uel Agamemnon, uel Creon, uel etiā Hercules ipse, foris autē depositis personis, sūt Polus aut Aristodemus, scilicet ad agendas fabulas mercede conducti, qui, ut uisum fuerit spectatori, iā eijciuntur, iam exhibant, interim aliqui & flagris cæduntur. Porro alij idem tibi contigisse dicent, quod simia, quam magna illa & celebris Aegypti Regina Cleopatra habuisse dicitur. Ea enim saltationū genera probè edocta, cum aliquandiu compositè modulatèq; non sinè magna spectantium admiratione, saltantis habitum exhibuisset, ac decōrum seruasset, iamq; Hymenæum uoce ac cithara canentibus respondisset: posteaquam caricas ne an nucem nescio, procul iacentem conspexisset, persona abiecta, smò prædestinatione discerpta, modulis, & saltationibus longū ualere iussit, nucem uero correptam arrodere cœpit. Non aliter & tu non histrio quispiā, sed ipse pulcherrimarum rerum auctor, & uelut legumlator, ostenso alterius uitæ splendore, quasi nuce quadam, te ipse simiam esse prodidisti, ut qui summis tantum labijs sis philosophus, quiq; nihil quidem ueritus inferorū portas, alia quidem mente occultes, alia uero lingua depromas. Vt nō immeritō quis de te diceret, quæ scribas, quibusq; te uendites, ea labra quidem tua rigasse, palatum autem interius aridum reliquisse. Quam ob rem statim ante pedes quoq; ultricem poenā sensisti, qui cum antè audacia procaci humanarum rerū necessitatibus insultaris, ipse tamen haud ita multo post, libertatem uelut sub præconibus abiutaris. At qui apparet Adrasteam, iam tum tibi à tergo assistentem, ea quibus tu partim te ipse uenditabas, partim alios incusabas, egregiè risisse. Quippe, quæ dea cum sit, non ignorarit futurum, ut & ipse mutata sententia in simile uitæ genus transires. Tum quod nō prius in tuum ipsius sinum inspueris, quam eos accusares, qui ob uarias fortunæ uicissitudines eiusmodi facere sustinent. Iam si quis, uerbi gratia, Aeschinē post grauē illam orationem, qua Timarchū accusauit, fingat ipsum in idem incidisse scelus, ac per hoc in simile crimen uocatū, quantus quāso hinc spectantium risus fuerat futurus, quod Timarchū quidem eius peccati gratia, ad quod hominem ætas tulit, grauiter incessuit, ipse uero iam senex eadem in sese commisit? Deniq; similis uideris illi Pharmacopolæ, qui cū remediū contra tussim uendicaret, & qui eo uterentur, eos statim eo malo liberari polliceretur, miser tamen ipse, eius morbi uehementia interim concuti cœnebatur. Hæc atq; id genus alia quispiā accusando tibi obijceret, præsertim in hac materia adeo copiosa, quæq; mille ansas aduersario præbeat. Cæterū nunc apud me ipse cogito, quam uiam me expurgandi mei apud te inuenire queam. Num ergo optimū fuerit, ut me ad malum hoc, mea uolūtate coactū confitear, dorsum uerberaturo aduertam, improbitatem non negem, sed ad communem illam excusandi rationem confugiam, nimirū fortunæ fatiq; ineuitabilem necessitatem meo facto prætexens. Atq; interim ab obiurgantibus ueniam deprecer: ob id, spero, nostræ causæ æquioribus, quod non ignorent, quā nihil sit in nostra ipsorū manu, quodq; potētioris alicuius numinis, Fortunæ scilicet aut Fati arbitrio, uel contra nostram uoluntatem impellimur, adeo, ut crimen nullum in nos hæreat, quantūuis aliquid, uel dicamus uel faciamus. Aut hæc uia nimis est uulgaris, ut ne tu quidem (quanquam amicissimus) huiusmodi excusa-

A collatione
Tragicorū hi
strionum.

A consilio
occurren-

Ab exemplo
nati carib
um.

Responsio per
occupationē.

A facta.

tionis obtentu me sinas elabi, etiam si patronum habeam Homerum, eiusque carmina hæc decantem.

Fatorum nexus fugisse, haud dixero quenquam
Tum illud:

Filum Parca dedit nascenti matris ab aluo.

A psona et
qualitate pri
cipis. II.

Itaque si hac ratione tanquam parum proba, neque fide digna posthabita, illud dicere, neque pecuniæ causa, neque spe aliqua alia inescatum me, præsentem servitutem ferre, sed ipsius principis prudentiâ, fortitudinem & magnanimitatem, admiratû, rebus eius interesse voluisse. hic vereor ne ad prioris criminis invidiam adulationis quoque nota accedat, uidearque, quod aiunt, clauis clauo pellere, & crimen minus maiori uelle obscurare, quatinus adulatio malorum omnium maxime est seruale, & ob hoc pessimum censetur. Quid ergo, si neque hæc neque illa uidentur dicenda, nobis restat: nisi ut ingenuè fateamur, nihil nobis esse sincerum ac sanum, quo deinceps uitium nostrum palliemus? Vna fors an anchora ad hoc nobis superest, quam in aquam nondum dimisimus, uidelicet, senectutem nostram ac morbum in miserationem uocare, pariterque paupertatem causari, quæ ut euitari queat, hominem nihil non tum facere, tum pati persuadet. Quo loco non intempestiuum fuerit Medeam illam, quæ est apud Euripidem, in auxilium aduocare, quæ huc progressa lambica illa non nihil huc detorta, prome tibi occinat:

Ab etate et in
ope rerum. III.

Haud nescio quàm sint mala hæc, quæ nunc paro,

Sed mentis imperio reclamât pauperies.

Reiectio qua
ad uerâ et p-
prium defensi
onem facti tran
sit.

1. Argumē-
tū à diuisione
et diuersitate
conditionū.

Nam illud Theognidis quis ignorat, tamen si nullus citem, non uitio dare, si quis se ipse, uel in profundum mare demergat, uel ex rupe præcipitet, modo paupertatis onus hoc pacto excutiat. Hæc ferè sunt quæ quis in eiusmodi causa pro se dicere posset, etiam si nihil eorum admodum decoram gerat personam. Tu uero o amice, quantum ad me attinet, bono animo es, quandoquidem in mea defensione id genus auxilijs nullis sum usus. Neque enim, spero, tanta fames unquam urgere poterit Argiuos, ut de caua Arabia serenda cogitèr. neque ipsi nostra iusta adeo excusatione destituemur unquam, ut si quando accusemur, eiusmodi latebras querere cogamur. Quin illud mihi considera, quàm magno hæc inter sese discrimine distent, uidelicet in prædiuitis alicuius familiam adscriptum, seruire seruitutem, eaque omnia perferre, quæ libellus ille meus recenset, & publice rem populi tractantem, ac pro uirili remp. administrantem, hoc nomine ab Imperatore salariū accipere. Age contemplare hæc, & utrumque per se, ac seorsim perpende. Reperies certè res ipsas, iuxta illud Musiconum prouerbiū: *dis est waras*, hoc est, longissimo interuallo inter sese dissidere. Tum duas has uitæ rationes tantum inter se conuenire, quantum est affinitatis plumbo cum argento, æri cum auro, anemone cum rosa, homini cum simia. Siquidem ut illic, ita & hic merces accipitur, & accidit utrobique, ut alteri sit parendum. Cæterum in ipsa negotij ratione ingens est dissonantia. Quandoquidem illic seruitus est manifesta, & qui illorum conditionem accipiunt, empticijs illis & manuarijs seruis, non admodum præstant. At qui remp. tractant, & in usum ciuitatis nationumque totarum strenuam operam collocant, nullo iure, ob solam mercedem in calumniâ uocari poterint, inque crimen cum illis commune trahi. Alioqui fieri non poterit, quin hac ratione & præfecturæ omnes exaurentur, ut neque tot ac tantarum gentium præsides, neque ciuitatum rectores, neque ordinum militariū ductores, imò nec ipsi totius exercitus imperatores, rectè facere uideantur. Quando horum omnium laboribus proposita sunt præmia. Cæterum unius mercedis nomine, non oportet, opinor, uel bona omnia euertere, uel mercedem accipientibus, æqualem conditionis gradum tribuere. Denique mercenarios miseræ uitæ obnoxios illic dicebam, non omnes, sed qui doctrinæ prætextu in diuitum famulatio seruiunt, eos tanquam

Amplificatio
à consequētib.

II.
Interpretatio
dicti, et quo
modo mercede
accipiat.

arummo

ærumnolos miserabar. At nostrum negotium, ò amice, modis omnibus est diuersum. Quanquam enim quæ ad domesticam uitam pertinent, nobis cum illis sunt cōmunia, publicè tamen summi imperij participes sumus, eiusq; administrandi prouinciā cum rege partimur. Ipse ego, si diligenter expendas, Aegyptiaci regni portionem non minimā sub manibus habeo. Dum nunc pōnas statuo, nunc iusta tributa impero, nunc dictorum factorumq; omnium rationaria conscribo, nunc litigantium acta certa lege perpendo. Ad hæc principis ipsius decreta ad certissima simul, & rectissima quæque summa fidē perduco, eademq; diligenter adseruata, subditis tradō, reipub. cura in omne æuum conseruanda. Deinde proponit merces non uulgaris, sed à principe: nec ea exigua, sed talētis numerata. Post hæc, modo recta uia res procedat, superest spes, neq; hæc contemnenda: uidelicet, ut prouinciæ alicui quasi iam emeritus præficiaris, aut Regium aliquod negotium tibi demandetur. Iam uero gestit animus in hac loquendi libertate paulò magis progredi, & crimen ab accusatoribus supra modum exaggeratum, itidem copiosius refellere. Equidem apertè pronuncio, neminem quicquam facere gratis, ne si uel maximarum rerum administratores obieceris: quādo nec ipse princeps mercedis est expers. Non hic dico tributa, nec uectigalia, quæ per singulos annos à subditis pēduntur: uerum principī maxima fuerit merces, si à laudatis laudetur, si nōmen eius ab omnibus celebretur, si beneficiorum nomine numinis uice adoretur. Porro imagines, templa & aræ, & quæcunq; eius generis à subditis suis habent, mercedis loco sunt & ipsa. Nimirum pro curis, proq; sollicitudine, qua commune ciuium bonum procurant, cunctaq; in melius prouehunt. Et, ut magnis parua compōnam, si initio iam inde ab ipsius uelut acerui cacumine sumpto per singula quibus compositus assurgit, descendas, uidebis sanè nos non nisi magnitudine & paruitate, à summis differre: cætera mercenarij simul omnes sumus. Itaque si hanc tulissem legem, neminem quicquam facere debere, non iniuria iniquitatis reus essem. Sin hoc in nullo libelli nostri angulo à me est dictum, & bonum uirum operi alicui intentum esse decet, qui posset operam suam collocare quis rectius, quā ut ad optima quæq; promoueat amicos, ac in medio omnium luceq; de se det periculum, quanta fide, quāue diligentia, qua postremo animi beneuolentia, negocia commissa queat expedire. Ne uidelicet locum habeat illud Homericum:

*Locum cois:
Neminē quicquā gratis facere, & tamē bonū uirū oportet alicuius remū esse debere.*

Telluris inutile pondus.

Atqui meos obiurgatores meminisse oportet, quòd cum mereprehendunt, haud quaquam sibi res est cum sapiente quopiam (si modo est aliquis hoc dignus nomine) Sed eo qui sit unus è media plebe, ex literarum exercitatione mediocrem nominis celebritatem nactus: attamen qui ad supremam illam uirtutem, quo non nisi summatibus datur adytus, non ad modū sit institutus. Quanquam ne hoc quidem nomine grauius dolere debeo per Iouem, cum in nullum unquam inciderim, qui omnes sapientiæ, quam profitebatur, numeros exple-ret. Te uero, quòd hanc uiuendi rationem nobis uitio uertis, non possum non mirari, qui iam olim eidem crimini obnoxium non obiurgaris, cum non sine ingenti mercede dicendi facultatem, publicè agendis causis locarem. Quo tempore tu peragrata simul Gallia, ad occidentalis oceani spectaculum profectus, forte fortuna in nos incidisti, cum inter quæstuosos Rhetores & nobis erat lo-

*III.
A conditione persone & qualitate.*

cus. Hæc sunt, mi amice, quæ obijcienti tibi, quanquam mille negocijs distri-
ctus, utcunq; respondi. Nimirum ut uideas, quā non in postremis habeam, si tuo suffragio candido plenoq; nostra causa proberur. Nam quod ad alios pertinet, etiamsi simul omnes accusent, mihi tamen suffecerit illud:

Haud curat Hippoclides.

LVCIANI
PRO EO, QVOD INTER SALVTANDVM
VERBO LAPSVS FVERAT.
IACOBO MICYLLLO INTERP.

A R G V M E N T V M

Respondet hac Apologia, pro errato, quòd inter salutandum ipsi acciderat, cum mane & in prima salutatio-
tione, quando χαῖρε, hoc est Ave seu Salve dicendum fuerat, ipse ὑγιαῖνα, hoc est, Vale dixisset. Ora-
tionis status est iuridicalis assumptivus. Patetur enim & ipse peccasse se, quia ordinē inmeruerit, & quod postre-
mum dici conveniebat, à principio usuravit. Sed tamen culpam hanc mitigat atq; eleuat. Primū usu ac potestate
ipsorū uerborum, ostendens τὸ χαῖρε non in principiis tantum à ueteribus, sed etiā in fine atq; discessu usurpa-
tum fuisse, ὑγιαῖναι aut utroq; loco frequenter à multis, à quibusdam etiā in principio semper positum fuisse,
deinde & efficaciorē atq; auspiciore uim ac significationē habere. idq; probat multis & poetarū & alio-
rum testimonijs adductis. item historiarum exemplis, ubi uel eodem errore, ὑγιαῖναι pro χαῖρε positum
fuisse uel alijs usurpatum, commodum aliquod utentibus attulisset. Post hæc ordinis inuersioni opponit euen-
tum erroris, quòd tale uerbum, pro alio, dixerit, cuius uis seu potestas, hoc est, ualere seu sanum esse, cuius tem-
pori, nisi matutino tantum, conueniat, & quòd hæc salutatio ceteris potior atq; efficacior sit. Deniq; & prin-
cipis hoc idem primum atq; præcipuum suis mandare, ut salutis seu ualitudinis curam gerant, & priuati quoq; in
resalutando saluos esse iubeant. Hinc & causam erroris siue euentus huius, in Deum aliquem transferri. Animū
autem conseruationem, quæ causam errori dederit, à consuetudo, & obiecto seu causa defendit. Deinde & uo-
luntatem principis pro se interpretatur ficta conformatione, idq; argumento à consequentibus, & exemplo duc-
to. Ad finem, ficta alia ac noua obiectione, orationem in uotum seu precationem definit. Exordium à loco
communium sumitur.

Exordium à lo-
co communium.

DIFFICILE sanè est, homo cum sis, alicuius Dei impulsione
ac uim euitare. Multò autem difficilius defensionem inue-
nire errati eius, quo quis præter rationem, & ceu numine
quodam impellente, lapsus est. quod utrunq; mihi nunc ac-
cidit, qui cum ad te uenissem, quo te ex more, primo mane
salutarem, deberemq; cōsuetā ista uocē uti, ac te saluere ius-
sere, ego autē ille, nescio quo pacto oblitus, ualere te ius-
si, uerbo & ipso non malo, aut ominoso, sed intempestiuo
tamen, ut quod uesperī, non aurorę conueniat. Ipse igitur confestim sudaui atq;
erubui, uarięq; me ipsum gessi, cum quid agerem, non haberem: At ceteri qui
tum aderant, alij quidem lapsum me esse lingua, ita ut consentaneum erāt, alij
præ ætate delirare, alij uero ex hesternā crapula repletum atq; ebrium adhuc es-
se existimabant: tametsi tu ipse, animo maximè æquo accipiebas id, quod tum
acciderat, ne risu quidem modico, notando linguę erratum. Visus igitur mihi
sum, operæ quoddam precium facturum esse, si consolationem aliquam mihi ip-
si componerem, ne nimis ægrè ob lapsum hunc animo afficerer, neue intolera-
bile putarem, si senex aliquis, præsentibus tot testibus, non nihil ab eo, quod de-
corum fuerat, aberrando deflexissem. Nam quantum quidem ad ipsam linguā
attinet, defensione aliqua opus, puto, non erat, præsertim quando in tam bonā
& auspiciatam precationem errando prolapsa fuerit. Incipienti itaq; mihi, ab in-
itio statim uidebar in difficilem quæstionem incursum esse. At uero ubi iam
progressus aliquantulum fuisset, offerebāt se multa, quæ comodè dici posse ui-
debantur. Quæ tamen non antea dicam, quā de ipso uerbo Saluere, de uerbo
Bene agere, & de uerbo ualere, quæ consentaneum atq; æquū erit, exposuero.
Verbum igitur χαῖρε (quod saluere nos dicimus) antiqua uox est, & in saluta-
tionibus iam olim usurpata, ueruntamen non mane tantum, neq; in primo solū
congressu, sed etiam cum, qui antea se mutuo nunquam uiderant, alius in ali-
um incidere, salutatione hac uti solebant. Quale illud est:

Propositio.

1.
χαῖρε &
eius usus.

Verbū χαῖ-
ρε ubiq; sal-
uere exposu-

Salue

omnibus anteponebat, in epistolis, quas de rebus paulò grauioribus scribebat (sunt autem earum perquam paucae, & nō nisi ad praeceptuos amicorum datae) statim à principio ualere iubebat. Frequens autē & in Tragoedia & Comodia; ueteri illa quidem, reperias idem hoc uerbum, à principio ferme positum. Nā illud

Vale, & multum mihi salue
doctè prudenterq; ualendi uerbum, auere, siue saluere illi praepositum habet.
Alexis autem

Quo loco in
yiaui poni
tur, ut apud la
tinos, Saluus
sit, ut et in se
quenti exēplo.
Hoc est xai
guy, qd et gū
dere signifi
cat, ut supra
quoq;

O here, uale (inquit) ut tardè admodum aduenias.

Et Achæus:

Venio peracta re graui, at tu mihi uale.

Philemon quoq;

Primum (inquit) ualere cupio, dein agere bene.

Saluere tertio, ultimo debere nil.

Nā qui cōiūtiale illud carmē cōposuit, cuius et Plato meminit, am nō et ille ait?

Equidem hoc iudico primum,

Valere, dein pulchrum uideri,

Post esse ditē.

Verbi autem saluere siue auere, omnino ne meminit quidem. Et ut notissimū
quoq; illud, & quod omnibus in ore est, tibi dicam,

Superum antiquissima diua salus.

Tecum, mihi liceat

Viuerē quod superest.

Quare si antiquissimis salus seu Valetudo est, merito etiam ipsius opus, hoc est
ualere, saluumq; ac sanum esse, reliquis omnibus anteponendū est. Infinita au
tem & alia exempla, tum ex poētis, tum ex historicis & philosophis, cōmemo
rare tibi possim, ubi idem hoc uerbum, ualere, antepositum reliquis atq; praelatū.

Maestus de
usu uerborū,
et cultūpori
quibusq; ac
tōmodū suc
rim. ita et ex
empla eorum
recitet, q uel
simili errore
aliqui lapsi fue
re, uel in media
eō, eodē quo
ipse, uerbi ufi
magis ex eo
cōmodum cō
ferri sunt.

reperitur. Quae tamen omnia in praesentia omittā, ne mihi scriptum hoc in lo
quacitatem quādam ineptā ac puerilem adeo prolabas, uidearq; ipse clauo alio
alium trudere uelle. Pauca uero ueteris historię, quantū adhuc memoria teneo
quantumq; ad hanc praesentē causam pertinere propriē uidetur, non incōmo
dum huc adscribi posse existimaui. Nam cū Alexander Magnus pugna illam
ad Issum initurus esset, quemadmodū Eumenes Sardianus in epistola ad Anti
patrum refert, mane in tabernaculum eius ingressus Hephæstio, siue tū ita obli
tus sui fuerat, siue consternatus, quemadmodū & ego, siue etiā numine aliquo
impellente, idem tū, quod ego, dixit: *ὕγιαν βασιλεῦ*, hoc est, Vale rex, tempus est
est in aciem educi exercitum. Conturbatis autē cæteris, qui tū aderant, ob ino
pinatam ac nouā salutandi formam, ac ipso Hephæstione, propemodū prae me
moriēte, Alexander respondens, recipio, inquit, omen. Nā nos, saluos atq;
integros ē pugna reuersuros esse, hoc uerbum mihi nunc pollicetur. Antiochus
autē, cognomento Soter, quando cū Gallis conferturus praelium esset, per quie
tem uidit astare sibi Alexandrū, & iubere, ut tessera hanc ante pugnam militi
bus daret, *ὕγιαίνε* uidelicet. Ac sub hac tessera seu nota militari, præclara illam
uictoriā mox consecutus est. Præterea & Ptolomeus, Lagi, missis ad Seleucū
litteris, planē ordinem inuertit, à principio quidē epistolae ualere illum iubens.
Pro eo autē ubi alij Vale scribunt, in fine *καί*, hoc est, auere subscribens, quē
admodum Dionysodorus tradit, is qui epistolas illius collegit. Non iniquū au
tem fuerit & Pyrrhi Epirotæ filius mentionē facere, qui post Magnū Alexan
dram, secundas in re militari tenuit, uariasq; fortunę mutationes ac uices pertu
lit. Hic igitur, cum deos, precando, sacrificando, donariāq; consecrando quoti
die ueneraretur, nunq; tamen uel uictoriā ab illis, uel regni alicuius ampliorē
maiestatem, uel gloriā, uel diuitiarū abundantiam, postulauit, sed unum hoc
ὕγιαίνε, hoc est, ualere ac sanum esse, precari solebat, ut qui putaret, quamdiu
hoc

I.
Hephæstionis
et Alexandri.

II.
Antiochi.

III.
Ptolomei
Lagi.

III.
Pyrrhi.

Hoc uno frueretur, & cetera facillimè evenitura sibi esse. Ac rectissimè, opinor, sentiebat, illud nimirum secum reputans, quod ceterorū bonorū omnium, nullus fructus foret, quādiu unū rō viciū, hoc est, sanitas ista corporis atq; animi sola abesset. Sed iam satis de eo, quo quicquē horum verborū tempore, propriè dici, solitum fuerit, à nobis expositum est. Fortassis autē dixerit quispiam: Tu vero, immutato ordine illo, etiā si nihil aliud dixisses, tamen iure optimo ac cufandus ac reprehendēdus fores, p̄inde ac si quis galeā tibi, aut rursum ocreas capiti alligatas imponat. Verum: d̄ optime (responderem & ego illi) meritò sanè hæc diceret, si quod in univēsum tēpus foret, quod sanitate siue salute opus non haberet. Nunc autem & Mane, & meridie, & noctu quoq; salute ac sanitate semper opus est, & maximè p̄ncipibus vobis, qui multis occupati negotiis estis, eoq; ad plura corpore integro ac sano necesse habetis. Præterea autem ille qui x̄p̄s, hoc est, Ave, seu gaude, dicit, auspiciato tantum p̄ncipio utitur, ipsaq; res non aliud, quā precatio siue optatio quædam est: at qui valere iubet, ille & utile quiddam facit, & omnium eorum admonet simul, quæ ad sanitatem siue salutem aliquid conferunt, neq; solum cōmprecatur, verum etiam denunciat atq; imperat. Quid autem, an non & in libello mandatorum seu negotiorum, quod semper & à rege quoq; accipitis, hoc primum esse solet, quod vobis p̄cipitur, quo sanitatis atq; salutis uestre cūram habeatis? Ac meritò sanè. Neq; enim ulla uestri utilitas, ad res ceteras obeundas foret, nisi integri ac saluti essetis. Sed & ipsi vos, si modo Romanum sermonem, ego quoque non nihil intelligo, cum salutes, vicissim verbis accipitis, salutis nomine plerūque respondere illis soletis. Atq; hæc omnia dixi, non quod de industria, omisso verbo x̄p̄i, pro eo rō viciū dicere studio quodā affectarim, sed quia hoc ipsum inuito mihi accidit. Aut quomodo enim non ridiculus forem, si & aliena lingua loquerer, & tempora salutationum immutarem? Gratiam autem & Dīs ago, quod mihi erratum hoc, in aliud longè auspiciatius verbum conversum fuit, atque ipse in melius, errando prolapsus sum. Et quid si hoc Salutis, aut etiam Aesculapij ipsius providentia quadam factum est? qui tibi per me salutem ac sanitatem promittere ita voluerit? Nam quo pacto ipse equidem, nisi Deo aliquo impulsus, quicquam eiusmodi committerem, qui antea per omnem ætatem nullo simili pacto turbatus atque animo perculsus fuero? Quod si vero & humanam quandam defensionem pro eo quod accidit, afferre convenit, nihil novum aut peregrinum, hoc est, si, cum admodum in eo elaboraverim, ut ex optimo atque potissimo tibi notus fierem, deinde ex nimia cupiditate ac festinantia in diuersum, animi consternatione quadam, incido? Iam & à recta cogitatione atque animi conceptu, facile etiam deturbauerit aliquem, multum multitudo atque frequentia, quorum alij quidem aduersos protrudunt & impellunt, alij autem ordinem salutantium impediunt & disturbant. Tu vero, sat scio, quantumvis alij dementiā, aut inscitiam, aut etiā delirationē quandam, factum hoc interpretantur, pro uerecundiæ & simplicitatis quodam simbolo atque indicio ipse accepisti, animiq; nihil forense aut uasum, nihil artis aut calliditatis, habentis signum esse existimasti, quando certè nimia in his rebus audacitas, nō multum à temeritate atq; impudentiā distat. At ipse quidem optarim, ut ne unquam contingat mihi in hunc modum errare: q̄ si vero aliquando contingat, ut id in faustam & auspiciatā cōmprecationem aliquam semper euadat. Temporibus igitur primi Augusti, etiam tale quiddam accidisse dicitur, Nam cum ipse fortè quadam iudicio cuius præsedisset, accusatus rectè atq; legitimè iudicatus, hominē quendam iniuste calumniosēq; delatū, à maximo quodam crimine absoluisset, ille, gratiam agere uolens, altā voce proclamauit: Gratia tibi, inquiens, Imperator habeo, q̄ malè atq; iniuste iudicasti.

Obiectio inmutati ordinis, cui respondet, primo à ui et potestate uerbi, q̄ ea cōtempore cōstituat.

II.

A collatione salutationum

III.

A p̄prio exemplo et usu corū, à quibus reprehenditur.

II.

Intelligit, qd̄ cū saluere aliquid latine iubeat, illi cōtrā saluū esse, qd̄ et ipsum viciū signifi-

cat, iubent.

Traslatio erroris, in deū aliquem. Alia defensio, quæ et per errorem et animi perturbationem respondet.

I.

A consuetudine.

II.

A remotione cause.

Confirmatio, quæ uoluntatem principis

p̄ se interpretatur à consuetudine.

Ab exemplo.

Ibi cum ceteri qui circa Augustum erant, grauius indignarentur, hominemque discerpere ac lacerare uellent: Desistite, inquit ille, ab indignatione. Neque enim linguam ipsius, sed animum examinare atque inspicere æquum est. Ita tum ille. At tu, siue animum inspicere & cōtemplari uoles, beneuolum reperiēs, siue linguam, neque ipsa inauspicatum aut ominosum aliquid dixit. Cæterū uideor hoc loci iam constitutus, non immerito & aliud quiddam uereri debere. uidelicet, ne qui me putent ex composito errasse hoc pacto, quo hanc apologiæ scribendæ causam haberem. Atque utinam quidem, ò optime Aesculapi, eiusmodi hæc appareat oratio, ut non apologiæ speciem, sed ostentationis alicuius captatam occasionem præ se ferat.

*Alia obiectio
necesse est
ut, cuius respo-
dendo oratio
nec concludit
nec dicitur*

HERMOTIMVS, SIVE DE SECTIS.

VINCENTIO OBSOPOEO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Hic Dialogus didacticus est. Disputat autem de sectis philosophorum, quænam optima sit, et ad felicitatem, quam omnes promittunt, certissime ducat. Et quia impossibile apparet, ex tam multis, tamque diuersa sententiis, quid optimum atque uerissimum sit, eligere, tandem concluditur, satius esse non philosophari, quam frustra etatem ac operam in eo, quod assequi nequeat, consumere. Series Dialogi ita se habet. Occasionem et exordium ab inceptu et habitu Hermotimi, Stoicæ philosophiæ sectatoris, sumitur, qui, quoniam uiginti iam annis perpetuos philosophos audierat, neque tamen adhuc mediam ad uirtutem uiam superauerat, disputati omni occasionem et materiam subministrat. Prima igitur questio tractatur, quanto omnino tempore opus sit, ad uirtutem et felicitatem consequendam, Luciano longitudinem illius ut nimiam accusante, Hermotimo autem contra præmia, et mercedem tanti laboris opponente. Atque hoc disputationis probocinio, et quasi quadam sylua præmissa, mox ad principalem questionem uenitur, puta quænam philosophorum secta certissima atque optima sit, et quomodo eadem deprehendi debeat. Ibi Hermotimo Stoicam præferente, eiusque rei rationes quasdam non satis idoneas adhibente, à Luciano deridetur magis quam confutatur. Idem autem mox totam hanc disputationem quasi de integro orditur. Ac primo quidem Virtutis lcone quadam propofita, ostendit, cum multi adeo sint, qui uiam ad illam polliceantur, in tam diuersa uerba, tamque graui causa optimum et certissimum ducem querendum atque eligendum esse. Quæ cum alter ex Stoicis sumendum esse, rursus diceret, eiusque rei argumentum etiam hic non satis idoneum afferret, Luciano per prosopopœiam reliquorum philosophorum, se ipsos immerito, causa iudicata, damnari, ac Stoicis, istis recentioribus, præponi, querentium, apologiam subiungit, Hermotimamque reprehendit, qui quos nunquam cognouit ac legerit, temere adeo damnet. Et hunc locum ita concludit, ut dicat, quoniam incerto sit, quænam philosophandi uia alijs præferri debeat, omnes equè relinquendas esse. Hinc uarijs similitudinibus utrinque res agitur, Hermotimo defendente Stoicam uiam, et comendante, apud unum aliquem deprehensa ueritate, non esse opus, alios ultra consulere, contra autem opponente Luciano, sed apud unum aliquem, nondum inuentam ac deprehensam illam esse, et ob id pariter omnes perscrutandos et cognoscendos esse. Quo obtento, iam et de tempore agitur, quo ad cognoscendos omnes opus sit, quod tam longum præsumitur, ut impossibile uideatur, uel partem illorum, etiam per omnem etatem ab uno aliquo euoluere atque cognoscere posse. Rursus igitur quod supra concluditur, quoniam impossibile sit omnes euoluere, et tamen idem necessarium, si ueram uiam ad uirtutem deprehendere uelis, satius esse in totum ab illis abstinere. Et hinc quoque ad similitudines deueniunt, Hermotimo contra hanc longitudinem temporis contendente, non esse necesse, ut omnia unum scripta euoluantur, sed ex parte cognosci ac iudicari totum posse. Luciano autem contra negante, nisi si totum idem uniforme sit, et antea aliquando, quale sit, uisum ac cognitum fuerit, Nam philosophiam ipsam non unius generis esse, sed de multis ac diuersis rebus tractare. Post hæc idem alijs quoque argumentis ostendit difficultatem eligendi et iudicandi, tum de ipsis uis, tum de ducibus et præceptoribus. Deinde ut maxime de uia et duce constet, incertam tamen ac uariam speciem propofitam esse. Et hæc multis similitudinibus passim amplificatur. Postremo per fictionem concesso eo, ut Stoicorum optima uia sit, testimonio ipsius Hermotimi comprobatur, neminem adhuc illorum inuentum fuisse, qui, quod promitteret alijs, ipse præstaret. Denique et mores et uitam illorum cum officio et effectu uirtutis pugnare, quod et exemplo cuiusdam Stoici præceptoris confirmatur. Concludit igitur philosophandum hoc pacto non esse, id quod mox Hermotimus facit, ex penitentia, priore uia atque habitu reiectis.

Quantum

LVCIANVS:

*Exordium
occisionis.*

VANTVM cum ex codice, tum properandi studio coniecturam facere licet, Hermotime, ad præceptorem gradum maturanti similis esse uideris. Volutas uero sedula agitatione inter progrediendum aliquid in animo, cum ipsa labia commouere soleas sensim & tacite submurmurando. Quinetiam ipsam manum iam in hanc iam in alteram partem transfers, quasi orationem aliquam apud te digeris. Quæstionem autem aut alioqui ex obliquis illis captiunculis quiddam componis, aut etiam disceptationem sophisticam comminisceris. Ita, ut neque per uiam incedens otium agere sustineas, uerum semper in negotio feruens & sedulus nunquam non quidpiam seriarum rei cõficias, adeo, ut itineris quoque laborem ad disciplinarum exercitum referre soleas. HER. Sanè per Iouem Luciane, tale quiddam est quod dicis. Cõmodum enim hesternarum disputationis conuersationem, quæque ille ad nos disseruerat singula recogitando inter eundem in memoriam reuocabam. Aequum uero esse opinor, ne quod tempus uacuum laboris temere & negligenter prætereamus, præsertim cum nobis obscurum non sit uerissimum esse quod medicus dixit Hippocrates, nimirum hanc uitam angustis circumscriptam esse terminis, ipsam uero artem infinitæ prolixitatis. Sed enim hoc ipsum ille de arte Medica protulit, quæ quidem res multo minore labore perdiscitur. Cæterum Philosophia multo tempore haud ita comprehensibilis est, nisi quis summa uigilantia inconniueret & perpetuo oculos habuerit in eam coniectos. Atqui neque de paruis rebus aut ludicris in periculum uenimus, aut enim oportet miseram & ærumnosam in promiscua priuatorum multitudinem ætatem agere, aut philosophiæ studiis ex cultum, uitam felicem degere. LVC. Enimuero ipsa præmia quæ dixisti, o Hermotime, admirationis plena sunt, et quantiuis precij existimanda. Porro opinor illa ipsa ferme te contigisse, neque ita procul à te esse seposita, si quo modo fas est coniecturam facere ex temporis longitudine, quod in philosophiæ studiis perdiscendis contriuiisti. Insuper etiam ex labore, quæ mihi non mediocrè iam olim impendisse uisus es. Quippe, si rectè cõmemini, hic ferme annus est uigesimus, ex quo te nihil aliud rei facere conspexi, quam præceptores frequentantem, & quam plurimum libris prono & obstipito capite intentum. Adhæc dissertationum philosophicarum cõmentarios describentem, semper diutinis curis & cogitationibus pallidum, et exucco corpore prorsus aridum, adeo ut somni quoque parcissimus mihi uisus sis, ea tua est in studiis urgendis frequentia & sedulitas. Hæc itaque cum mecum memoria repeterem, breui fore spero, ut exoptatam felicitatem apprehendas, atque adeo, nisi nobis ignaris imposueris, iam dudum cum illa cõuersatus es. HER. Vnde nam hanc animo spem cõcipis, o Luciane, qui ad uitam prolato iam primū capite prospicere incipio. Ipsa porro uirtus, si quid Hesiodo credimus, ualde procul sita est, ad quam pertingendam, ut uia est longa, ita non minus ardua & aspera, non parum sudoris & laboris uiatoribus exhibens. LVC. Ergo nondum satis tibi sudatum est, neque satis confectum itineris? HER. Mihi quidem non uidetur, nihil enim præpedimento mihi esse uiderem, quo minus non per omnia felix essem, si unquam mihi concessum fuisset in summo fastigio consistere, nunc uero Luciane tantum adhuc incipio. LVC. Atqui principium ille ipse Hesiodus dimidium totius esse dixit. Itaque si iuxta medium te ingressum esse dixerimus, fortasse non multum à uero aberrabimus. HER. Nullo modo, ne hoc quidem dixeris, quantumuis multum nobis confectum sit. LVC. Proinde ubi tandem in itinere te constitutum esse rectè dixerimus? HER. In ipso montis radice consistentem, o Luciane, modo porro ire conantem. Est uero omnino uia lubrica & aspera, ac planè eo opus est, qui manu protensa ascendentem subleuet. LVC. Nunquid igitur præceptor tuus ad hoc tibi satis idoneus est, quemadmodum Iupiter Homericus, cathena quadam aurea ex summo demissa, suas ipsius orationes, opinor, quibus te uidelicet subductum, cum ad se, tum

Occasio disputationis ex diuturna assiduatione.

Ratio aufcultationis à descriptione mii.

*Elevatio stu-
dij tāq̃ inanis
a simili.*

*Dilutio à ne-
gatione, et ca-
uentu.*

*Redit ad pri-
mā questionē
quādiu philoso-
phandū sit,
ut felicitas sit
ma illa cōpa-
retur.*

ad Virtutem subleuare queat, præsertim cum ipse m
Hoc ipsum profecto Luciane quod dixisti, à præcep
nim quantum ad illius operam attinet, iam olim sub
uersationem habui, quantum uero ad me attinet, nond
num animum habere oportet, optima spe mente cor
felicitatem in summo propositā conspicientem, ma
claminationibus cohortante & inclamante. Veruntan
nam spes ab illo tibi ostensa sit, superato iam cacumi
standum sit, te in summo fore post mysteria, aut om
Perexiguum est quod dicis, Luciane. LVC. An pos
quens? HER. Et hoc quidem modicum est cum ad uir
felicitatis possessionem consequendā. LVC. Proin
nium. Nisi extremē pigri & lenti haberi uelitis, cum
tutis fastigium ascendere queatis, quanto unus alio
leis ad Indos usque haud difficulter ire atque redire
tra intermissionem perpetua profectioe iter facer
tes in medio paulisper cōmoratus oberraret. Et qu
le est, petrā, supra quam uobis Virtus habitare cre
esse illa Aorna Indica, quæ paucis in diebus ab Ale
funditus. HER. Dissimile prorsus est quod ad fers
est quā tu confingis, quæ tam in exiguo temporis
non si infiniti Alexandri ad unū omnes suas uires
ti qui cōscendere moliebant, fuerunt, iam uero no
dunt animo, & proficiunt partim quidem non nīr
rum, ubi mediū itineris iā attigerint, multis perpl
omnia fastidiunt, et reuertunt grauiter anhelante
itineris laboribus absteriti. Quicunq; aut omnib
dis & discriminibus in finē usq; animose perdura
usq; conscendūt, & ex illo felices facti, uitam quā
ætatem exigunt, alios quidem mortaliū non secu
templantes. LVC. Papæ ò Hermotime, quantulo
dis, qui neq; Pygmæis quidem ipsis nos conferre
repentes, in cauernis terræ degere cōfingis, nō in
sapis. Nos uero infimæ plebeculæ extrema fex, &
sumus, post deos etiā uos supplicibus uotis deue
nimūq; properandi addentes conscendentibus.
di facultas unq; nobis daretur, uerum multū adh
LVC. At tu nondū exposuisti, quanto tēporis sp
tutis interquiescas. HER. Neq; ipse admodū hoc
opinor tamē nō minus uiginti annis peropus es
in summo fastigio futurū esse confido. LVC. O
cis. HER. Siquidē de maximis rebus nobis labor
illud uerū esse nō ualde negauerim. Quod aut ui
quo nā modo præceptor tuus certū te reddidit,
fatidico spiritu præditus, aut unus ex illis, qui C
ti? Aiunt itaq; & hæc sciri posse, neq; eū ueris in
uitæ tuæ incertus, nū unq; in humanis agens ui
bores temere susciperēs, tot ppeffis diu noctu
cū prorsus ignores, nū in ppinquo summitatis t
de correptū, atq; ab omni spe potiundæ uirtutis
HER. Apage ista, qppe nefas et irreligiosū est ta
sat est, si unicā tm dieculā sapiēs factus, felicitat

et antelatis laboribus unius seculæ spacium tibi satis esse uidetur? HER. Mihi equidem breuissimum etiam tempusculum satis est. LVC. Cæterum illam superne contingendam felicitatem, cuiusmodi nam sit, cuius gratia dignum existimas nihil non perferendum esse, unde nam habes perspectam & cognitam, neque enim ipse unquam in uirtutis usque cacumen ascendisti? HER. At ego præceptorī differenti fidem habere soleo, cui hæc ad unguem explorata esse dubium non est, cum præ omnibus sit in summo uirtutis fastigio excelsissimus. LVCIA. Dic uero per Deos, qualia nam illic esse, aut cuiusmodi tandem felicitatem gnauiter ascendentes manere adfirmabat? Nunquid confertas diuitias? an dignitatem & gloriam? aut uoluptates quaspiam non astimandas? HER. Bona uerba o amice, neque enim hæc quicquam faciunt ad uitam uirtutis uacantem. LVC. Quæ igitur sunt illa bona, si ne hæc quidem hi, qui ad exercitij finem deuenerunt habituri sunt? HER. Sapientiā, animi magnitudinem, ipsiusque honesti et iusti pretium, præterea autem omnium rerum exactam & absolutā cognitionem certo & constanter persuasum nihil sapientem desideraturū. Porro diuitias, dignitates, uoluptates, & cætera quæcunque sunt corporis, hæc inquā, in uniuersum infra relinquit. Quibus exutis & abiectis, omni euicta difficultate, in summam uitam emergit, non secus atque Herculem in Oeta monte combustū, ad Deos migrasse tradunt, et ipsum deum factū. Etenim ille cum a se abiecisset, quicquid a matre humani atque mortalis contractū acceperat, seruata pura & incorrupta diuinitate, probè prius extructæ pyre incendio purgatus, in cælū subuolasse creditur. Ad hunc modum illi quoque philosophiæ opera & ad miniculo tanquam igni quodam per purgati, omnibus illis relictis, & a se amputatis, quæ uulgi animis digna precio & admiratione uidentur, parū recto & sano utentis iudicio, consensu cacumine felicem & beatā degunt uitam, diuitiarum, dignitatum & uoluptatum ne memores quidē amplius. Et sublimi deridentes eos potius, a quibus hæc alicuius momenti esse ducuntur. LVC. Ita sanè per Herculem Oeteū Hermotime, est quædā animi excellētia, magnitudoque & felicitas, quæ penes ipsos est. Cæterum hoc mihi quæso edissere, an nunquid est fastigio illo Virtutis, ubi uelint, regrediantur postliminio, rebus quas a tergo reliquerunt usuri? An omnino necessarium est semel delatos in uerticem, ibidem perpetuā uitam agere, cum ipsa Virtute suauiter conuersantes, medio ungue ostensis diuitijs, honoribus & uoluptatibus. HER. Non solum hoc illis liberū esse scias o Luciāne, sed quencunque Virtute consummatum conspexeris, eundem neque iracundiæ, neque timori, neque ullis concupiscentijs turpiter deditū esse aut seruire putato. Nō, si rebus insigniter dubijs iactetur, aut tristitia affectus fuerit, ullū animo dolorem concipit. LVC. Sed enim si fas foret, me nihil reueritū ueritatem proloqui: uerū satius esse opinor, optabiliora & iucundiora afferre in mediū, neque religiosum esse accuratiorē indagine ea perquirere, quæ sunt a sapientibus. HER. Nequaquam, imō quicquid habes audacter dicito. LVC. Vide mi amice, quā omnibus modis ad dicendū pigre & cunctanter affectus sim. HER. Atqui nihil est o generose, quod apud me solū dicere reformides. LVC. Enim uero alia omnia, quæ dixisti Hermotime, haud difficulter persuasus, ita se habere credidi, nimirū sapientes esse philosophos, & magno animo præditos, neque non æqui seruantes. Et me Hercule nō mediocrē tua oratione persensī dulcedinē. At ubi eosdē affirmabas & diuitiarum contemptores, atque etiam dignitatis & uoluptatū negligentes esse, neque moueri iracundiā, neque tristitiā cōturbari, non potui (solī enim sumus) nō uel hementer addubitare, cū in mentē ea mihi uenirēt, quæ nō multo antē uidebā fieri. Atque enim si placet, producā quendam? & si hoc non parū tibi esse uidet, etiā nullo adito nomine? HER. Nunquā facias, uerū nominatim perstringe eundē, quicunque tandē fuerit. LVC. Ille ipse præceptor tuus, uir cū alijs quidē uenerandus, tum etate penē confecta. HER. Quod igitur se indignum admittit sceleris?

LVC.

*Causa tant
laboris ex
fectus.*

*Effectus cō
tatio ab ex
plo.*

LVC. Hospitem illum Heracleotem, qui multò iam tempore in iisdem philoſophiæ ſtudijs diſcipulus eius fuit, ſtaucum & contentioſum illum nouiſtiſſe.
 HERM. Noui quem dicis, Dioni, ni fallor, illi nomen eſt. LVC. Illum ipſum dico, proinde cum fortasſe non reddidiſſet illi mercedem in tempore, ad prætorē paulò antè rapuit miſerum, pallio eius collo iniecto nociferans & exandefcens admodum. Et niſi è familiaribus quidam è manibus furioſi adoleſcentem eripuiffent, qui fortè fortuna ei rei interfueraſt, periculū erat, ne nares miſero mordicus auuliſſet ſenex, adeo impotenter debacchabaſt incenſus iracundia. HER. Semper quidem & aliàs durus & implacabilis eſſe conſuevit, ſi quis non in tempore pactam mercedem Luciane numeret, nunquam tamen aduerſus illos non paucos, quibus uſuræ pendendæ gratia mutuò dedit utendam pecuniā, quicquam tale deſignauit, ſiquidem ad præſcriptum tempus præſentaria pecuniā ſemper reddunt fœnora. LVC. Quid? ſunt ne ò beate, qui illi pendant fœnora? An dum etiam illi à philoſophiā diligentiffimè perpurgato earum rerum faciendarum cura eſt, quibus in Oeta relictis nihil opus habet? HER. Equidè hæc ſui gratia, ut tu fortasſe falſo ſuſpicaris, non facit, ſed ſunt illi infantes pueri, quorum, ne olim preſſi inopia grauiter egeant, curam habere cogitur. LVC. Atqui conueniebat ò Hermotime, ut & illos ad uirtutem ſubduceret, quò comuni cum illo felicitate poſthabitis diuitijs unà fruerentur. HER. Non eſt mihi ſanè hiſce de rebus tecum diſputandi otium Luciane, accelero enim ut ipſum iam audiam, ne per omnem ætatem in obſcuro mihi deliteſcendum ſit. LVCIA. Bono animo eſto ò bonè, quippe hodie à philoſophicis commentationibus uacatio promulgata eſt. Itaq; quod reliquū eſt itineris, tecū unà conficiam. HER. Quomodo dicis? LVCIA. In præſentia quidem ipſius tibi non dabitur uidendi aut audiendi copia, ſi qua fides in ſcriptioni habenda eſt. Siquidem tabella quæpiam præ foribus ſuſpenſa literis maiuſculis in hunc loquebatur modum: Hodie philoſophicis diſſertationibus non uacabimus. Porro tuum præceptorem apud Eucratem, filiæ ſuæ natalitia celebrantem, heſterna nocte cœnitaſſe dicebant. Multa præterea in ſympoſio ſuper rebus philoſophicis commentatū eſſe, ad hæc aduerſus Euthydemū peripateticum nonnihil exaſperatū eſſe, ſuſcepta cū eo ipſo hiſ de rebus contentione, pro quibus nunquam non cum Stoicis digladiari ſolent Peripatetici. Præ nimia uero uociferatione, etiam capitis dolorem, & uehementem quidem cōtraxiſſe, & in multam uſq; noctē ſudafſe, producta in longū diſputatione. Quinetiam iuſto largius, ut arbitrot, poculis ſemet inuſitauerat, cū hi qui aderant frequentius, ut par eſt, præbidentes eundem philoteſijs prouocaſſent. Inſuper in ipſa cœna immodetiōri crapula quā ſenſ conuenerat, ſemetipſum onerauit, adeo ut domū reuerſus multa euomere cogetur. Solas uero carniū portiunculas, quas puero à tergo aſſiſtēti in conuiuiō adſeruandas dederat, numeratas recepit, ne quē intromitteret magnopere interminans. Hæc itaq; è Mida famulo eius audiui, diſcipulis quibuſdā commemorante, qui & ipſi, cum illorū eſſent non pauci, domum regreſſi ſunt. HERM. Vter uero illorū Luciane, obtinuit uictoriā, præceptor meus an Euthydemus? Nunquid etiam tale quiſpiā Midam commemorantē inaudiſti? LVCIA. Initio quidem Hermotime, aiebat illos penè per omnia fuiſſe pares, ipſum uero finem uictoriæ tandem penes uos fuiſſe, ita ut ſenex longè fuerit in pugna ſuperior. Euthydemum porro incruentum haud quaquam abiſſe, nempe qui per magnum in capite inſiſtū uulnus haberet. Cū enim immodicè eſſet arrogans, & contentioſus, nec perſuaderi uolebat, neq; ſeni ſe præberet facile redarguendum atq; conuincendū, præceptor tuus ille uir optimus eidem iuxta accūbentiu inuſitata magnitudine & pōdere ſcyphum Neſtoreū, quem fortè tenebat in manibus, fortiter incutiendo, in caput illiſit, atq; hac quidem ratione uictoriæ palmam ſuperato aduerſario obtinuit. HERM. Maſte animo præceptor, atqui haud

Dilutio exempli à cauſſa.

Inuitat ad diſputationē, ſiſta opportunitate oculi, cū diſcriptione quidā præceptoris Hermotimi, cuius exemplo, mox ad cōſuetudines Stoicos utitur.

Ilia d. Vide Neſtorei poculi diſcriptiōem.

haud sanè alio modo æquum erat agere cū his qui recusant cedere melioribus. LVC. Probabilia quidem admodum sunt quæ dicis, Hermotime, Quorsum enim attinebat, ut Euthydemus hominem senem exasperaret, alienum ab iracundia, animoq; longè præstantiorem, scyphum insuper tam grãdem & grauem tenentem in manibus. Sed enim otium iam agimus, quid obstat, quo minus mihi tuo familiari exponis, quo nam modo sub initium philosophari inceperis, ut & ipse, si fieri possit, communem uobiscum profectiõnem suscipiam, nunc primum factò ad eandem exordio? Neq; enim temere me excludetis à communi stinere hominem familiarem. HER. Si modo hæc res tibi cordi esset Luciane, breui uidebis quantum excellas omnes cæteros, pueros, sat scio, opinaberis omnes alios præ te, tantum ipse ingenio & intelligentia præpollebis. LVC. Mihi uero abunde satis esset, si post uiginti annos iam exactos, talis euaderem, qualis tu nunc es. HER. Profecto & ego ipse cum in tua essem ætate, tunc primum ad philosophiam animum appuli, iam fermè annos quadraginta natus, à quibus te non multum abesse arbitror. LVC. Rem ipsam putasti Hermotime, tot enim annos iam habeo. Quare si eam iam comprehensam tenes, age & me adducito, haud enim iniusta postulo. Et primum quidem, hoc mihi responde, est ne philosophiæ candidatis relicta & cõcessa contradicendi libertas, si quod parum rectè dictum illis uidebitur, aut non hæc libera est natu iunioribus? HER. Haud admodum. tibi tamen si quid uolueris, interea & quærendi & contradicendi facultatem liberam facio, ita enim facilius perdisces singula. LVC. Euge sanè per Mercurium, ò Hermotime, dic mihi: est ne unica uia ad philosophiam adducens uidelicet Stoicorum uestrorum. Nisi enim falsa audierim, etiã alios complures esse certum est. HER. Et ualde quidem multi sunt, uidelicet Peripatetici & Epicurei, & qui Platonis titulo philosophiam profitentur. Sunt item complures quoq; Diogenis & Antisthenis asseclæ, tum etiam ipsius Pythagoræ imitatores, & alij his quoq; lōgè numerosiores. LVC. Vera sunt hæc, omnino enim illorum magnus est numerus. Vtrum autem Hermotime, eadem omnes uno ore dicant, an diuersa? HER. Diuersissima. LVC. Prorsum tamen unũ alicubi esse uerum, in quo consentiant omnes, credibile est: ita, ut non omnia pugnent, quæ ab illis pro uero affirmantur. HER. Admodum. LVC. Proinde age ò amice, hoc mihi expedi, cui nam fidem habuisti tu sub initium, quando ibas philosophiæ operam daturus, cum multas uideres ianuas tibi apertas & patentes, omnibus alijs progrediendo deuitatis, in Stoicorum potissimum diuerteris, tanquam hæc sola uera fuerit, ac illa quæ compendiosam ad uirtutem uisẽ ingredientibus exhiberet, alijs omnibus in obliqua & deuia ducentibus? Quibus nam argumentis, aut coniecturis hæc tum potuisti deprehendere? ac mihi nõ eum qui nunc es, in animo cõcipe siue semisapientẽ, siue absolutæ sapientiẽ Hermotimũ, qui nunc præ multis millibus optima discernere & iudicare possit. Sed ita responde ac quispiã homo idiota, qualem tunc agebas, aut ego nunc possim. HER. Quid sibi hæc tua uerba uelint Luciane, haud intelligo. LVC. Ac qui non admodum obliquũ est quod percontabar, cum multi sint philosophiæ principes, uidelicet Plato, Aristoteles, Antisthenes, præterea maiores nostri Chrysippus & Zenon, alijsq; complures quotquot tandem sunt, cui nam inquã credidisti, posthabitis & omissis alijs, ut ea ex omnibus desumens, quæ quidem à te selecta sunt, sustineas iuxta illa philosophiæ studijs incumbere? Nunquid etiam te, ut Cherephontem, Apollo Delphicus, ad Stoicorum placita delegauit, ubi prædixisset oraculo illos ex omnibus longè esse optimos? Siquidem illi mos erat, alium ad aliam philosophiæ rationem & formam cohortandi, quispe cui probè perspectum erat, ut opinor, quæ cuique potissimum congrueret. HER. Nihil tale est ò Luciane, neque de his unquam deum cõsului. LVC. Quid? an indignam æstimabas hanc rem diuina consultatione, aut ipse sufficiens tibi

II.
Que nã phi
losophiã di uid
potissima sit,
et quæ certis
sime ad uirtu
tem et felici
tatem ducat.

uidebare, qui quod optimum erat & præstantissimum
gere, non consulto Deo monitore. HERM. Ita mihi quod
Quin igitur & nos isthuc ipsum doces, quo nã modo si
noscere, quæ optima sit & uerissima philosophandi ratio
termiſſis alijs, rectissime eligeret. HER. Ego haudquaquam
uabor, cum multos uiderem ad eandem certatim uiam
mabam Stoicam philosophandi rationem cæteris esse
Quorum igitur numerosior erat turba, Epicureorum
riperateticorum? Proinde illos numerasti ueluti in fere
gijs usuuenire solet. HER. Atqui non numeravi, sed
LVC. Vt quid igitur me tantopere cupientem non do
decipis, affirmans de tantis rebus coniectura & multis
HER. Non solum hoc quidem ò Luciane, sed omnes quod
penumero affirmantes audiui: Epicureos quidem esse
ptatumque extremè amantes. Peripateticos autem ad
cumulandisque diuitijs in seruire, & quosdam ex illis in
rò Platonicos arrogantes, & nimio fastu turgidos, gl
terum de Stoicis multorum semper idem fuit testimo
riles essent, masculo animo præditi, & nihil illos fug
gressus, solus rex, solus diues, solus sapiens, breuiter
set. LVC. Videlicet ista tibi de illis dixerunt alij. Ne
illis de se ipsis prædicantibus, suaque superbè collauda
Non. uerum hæc ab alijs prædicata audiui. LVC. F
uersæ sectæ & opinionis affirmasse neminem. Quan
se prædicas, è numero philosophantium fuerint, ne
LVC. Proinde homines idiotas hæc dixisse credibile
LVC. Vide obsecro, ut iterum me deceptum ab omni
tum sermonem exponis, sed existimas te cum Mar
pido uerba facere, ut plane persuasum haberem, H
ri præditum cum ingenio tum industria, annos nū
nibustamen idiotis de sapientiæ studio, deque uiris
didisse, illorumque inductum testimonio & prædic
phantium electionem fecisse, neque enim ista tibi præ
HER. At ne hoc quidem te fugiat Luciane, me non
mihi quoque ipsi. Etenim conspiciebam illos honest
dido & decenter amictos, nunquam non certis co
do animo intentos, aspectu tetricos & terribiles, d
uenerandos, nihil molle aut parum uirile, aut cit
tes, quod quidem alijs stuporem induceret, aut y
Cynicum: sed in mediâ & regia uia constitutos, q
mabatur esse optima. LVC. Nunquid igitur & h
ptorem facientem, me uidisse testabar, ipsos desig
nori & usuræ seruiantes, amarulenter & content
igentes, in conuiujs aut colloquijs immodestè &
liaque quæcunque indecorè plerumque peccare co
rum rerum nullam curam habendam esse existi
mundus, & nitidè compositus, & barba profun
es? Quare in posterum, ut uideo, hic nobis cer
philosophantes exactè cognoscendi, quem uid
oportetque omnino ex habitu mūdiores, grauiore
optimorum cognitionem sumere. Itaque cui ha
tetricus fuerit, aut perpetuis intentus cogitatio

*Ratiões qui
bus adductus
Stoicā uiam
pretulerit.*

*Cōfinitio ab
absurdo.*

Alia ratio.

*Confutatio ex
iusdē ratiōis.*

*III.
Ratio:*

*Confutatio à
superiori ex
emplo.*

bandus & nihili estimandus est. Sed uide Hermotime, ne & hæc illudendi gratia ad me dixeris, periculum faciendo, num deceptum me esse sentiam. HER. Quorsum istud dicis? LVC. Quod hæc, ò bone, rectius statuarum sit cognitio atque indagatio, quam tu ab habitu sumendam esse dixisti. Omnino enim illarum habitu ferè sunt elegantiore, & amictu ornatiore, quas aut Phidias quispiam, aut Alcumenes, aut Myron ad pulcherrimum absolutæ formæ archetypum expresserit. Quod si etiam maximè inde coniectura capienda est in illis dignoscendis, quid ille aget, qui uisu captus philosophiæ perdiscendæ desiderio tenetur? Qui enim fieri posset, ut in habendo delectu non tota uia aberret, cum neque habitus neque incessus perspicendi facultatem habeat. HER. Ego uero ò Luciane, non ad cæcos uerba facio, neque illorum mihi quicquam curæ est. LVCIA. Atqui conueniebat, ò bone, ut tantarum rerum, adeoque omnibus necessariarum cognitu, communis quædam esset cognitio. Sed enim quando ita tibi uidetur à Philosophiæ commercio, cæci exclusi maneant, posteaquam orbatu sunt oculis, tamen cum primis operæ pretium mihi uidebatur, illos præ omnibus alijs Philosophiæ studio incumbere, ne acceptam amissi uisus calamitatem ferrent immoderatus. Cæterum illi qui probè uident, etiamsi fuerint perspicacissima oculorum acie præditi, quo nam pacto ea quæ in animo tecta sunt, peruidere possunt, ab illa externa uestitus mundicie? Nisi enim me fallat animus, tale quiddam est quon dicturus sum, nimirum te parandæ & colligendæ sapientiæ cupidine, cum istiusmodi uiris conuersari, utque ea indies aut cumulatius euadas melior. HERMO. Et maximè quidem. LVCIA. Qui igitur tibi promptum fuit, atque adeo factu possibile, ut ab ijs ipsis, quas dixisti cognitionibus, philosophantem aut secus perspiceres? Neque enim ista perinde solent propalam esse conspicua, sed sunt abstrusa ualde, atque adeo in obscuro reposita, quæ multis uix orationibus & congressibus, postremum uero operibus consimilibus licet animaduertere. Qualia enim Momus in Vulcano reprehenderit, opinor aliquando inaudiuisse te: quod si me fallit opinio, aut diu iam nunc, sic enim habet fabula: nimirum Mineruam, Neptunum, & Vulcanum contentionem inter se suscepisse, de artificij principatu & præstantia, atque ipsum quidem Neptunum taurum effinxisse, Mineruam uero domum excogitasse, porro Vulcanus hominem composuit, fabricauitque. Cæterum ubi iam ad Momum uentum esset, quem certaminis arbitrum & expensorem elegerant, & ille singulorum opera diligentissime inspexisset, in alijs quidem, quæ reprehenderit superuacaneum fortasse foret referre. Illud tamen in hominis opificio potissimum calumniatus est, atque ipsum quidem Architectum Vulcanum non mediocriter perculsit, quod artifex non in pectore ostiola quædam addidisset, quibus apertis & reclusis, perspicuum fieret omnibus, quid ille uelit, aut in animo strueret & cogitaret: num mentiretur, an uerum diceret. Atque ille quidem uelut cæcutiens, sic de hominibus statuit. Tu uero nobis ipso etiam Lynceo es perspicacior, qui, sicuti uidetur, per pectus ipsum, quæ intus sunt cernis, suntque tibi aperta omnia, adeo ut non solum certo teneas, quid quisque uelit aut cogitet, uerum etiam uter sit melior aut deterior. HERMOT. Tu quidem Luciane ludos ex me facis, ego uero Apollinis ductu & auspicio delectum habui, neque prorsus electionem moror, atque hæc quidem satis Hermotimo. LVCIA. Attamen ne sic quidem mihi dignaris exponere, ò amice, sed me in ima uulgi fece uersantem superbè contemnīs. HERMOT. Nihil fortasse illorum tibi placebit, quæ dixerō. LVCIA. Nequaquam, ò bone, uerum nihil eorum uis dicere, quod me delectaturum esset. Et quia tu me calas de industria, nobis inuidens, ne fortè tibi pares euadamus, si Philosophiæ indagandæ studio operam nauaremus, periculum faciam, si quo modo fieri possit, ut per me exactam iudicandi rationem, minimèque fallibilem delectus habendi uiam inue-

*Alia p absoluti-
onem.*

*Vnde iudicā-
dus ac cogno-
scendus sit do-
ctus ac sapiēs.*

*Amplificat si-
bula.*

*Redit ad cæ-
put quæstionis
latius ac ple-
nius exponen-*

do illam, fista
lcone Virtus
tis et eius nie

nam. Quocirca tu, si uolueris, arrectis auribus attento fac sis animo. HERM. Prorsus isthuc uolo, ò Luciane, fortassis quiddam scitu dignum dicturus es. LVCIAN. At uide, ne naso me suspendas, si illud omnino rusticè & ineptè proposuero. Ita enim factò opus esse uideo, posteaquam tu, qui harum rerum es multò peritior, illud manifestius & disertius explicare grauaris. Itaque Virtutem urbis instar esseingas uolo, quæ ciues habeat honestissimè & integerri-
mè Rempub. administrantes, quemadmodum tuus quoque præceptor, qui isthuc aliquando peruenit, idē hoc affirmare non dubitat: præterea summa sapientia uiros exornatos, magno infractoque animo præditos, iusticiæ seruantis-
simos, modestia admirandos, parum infra Deorum conditionem consistentes. Cuiusmodi multa apud nos designantur, rapina, uiolentiâ, iniuriâ, habendi cupidine, eorum flagitiorum, ne tantillum quidem quenquam audere in ea urbe conspiceres. Sed pacati & concordēs Reipublicæ munia simul ob-
eunt & administrant. Nec iniuriâ, ea enim quæ alijs in urbibus seditionum, & factiosarum contentionum concitandarum occasionem suppeditant, quo-
rumque gratia alter alterum clandestinis petit insidijs, ea, inquam, omnia è me-
dio illorum sublata & remota sunt. Neque enim aut aurum, aut uoluptates, aut honores habent in precio, tanquam alicuius momenti ista apud illos habenda sint, uerum iam olim hæc in uniuersum, tanquam parum necessaria existi-
manes, ad benè gerendam Rempublicam, urbe eiecerunt. Itaque tranqui-
llam quandam & omnibus modis felicem degunt uitam, bonis legibus, æqua-
litate, libertate, & omnibus denique bonis institutam. HERMOT. Quid igitur ò Luciane, an non tibi uidetur æquissimum esse, ut omnes certatim eius urbis
ciues fieri desiderent, ita ut itineris tam laboriosi molestiam pro nihilo repu-
tent, neque temporis longinquitate uicti, animum despondeant, certò & con-
stanter persuasum habentes, se omni euiçta difficultate in ciuism numerum re-
latum iri, eiusque politicæ se participes futuros. LVCIA. Sanè per Iouem, ò Her-
motime, omnibus omnes neruos in hoc intendendos esse arbitror, cætera ue-
ro negligenda, ne patriæ tenaciter nobis inhærentis magna cura habenda est.
Neque ualde moueri decet, aut frangi animo parentum, aut liberorum nos de-
tinentium complorationibus. Sed & illi pari opera ad eandem profectionem
nobiscum suscipiendam cohortandi sunt. Quod si aut sequi nos recusauerint,
aut per ætatem non potuerint, illis relictis & posthabitis, rectâ ad urbem om-
nium felicissimam animose tendendum erit, reiectis etiam uestimentis, si eis-
dem amicti detineremur, illic haud dubie conuestiendi. Neque enim pericu-
lum est, ne quis te eo nudo corpore delatum exclusurus sit. Iam enim & alijs
uirum multa canicie reuerendum differentem audiui, quinam illic se res habe-
rent, meque magnopere cohortabatur ille, ut me ei ad urbem eunti comitem ad-
iungerem, si quidem pollicebatur itineris ducem se fore, & quod me ciuitate
donare uellet, unumque ex tribulibus facere eius adscriptum sodalitiò, adeo ut
nulla non ex parte benè & feliciter agerem. Cæterum ego id ætatis rectè mo-
nenti non obtemperabam, stulticia & rudibus annis dehortantibus, nonidum
enim egressus eram annum quintum & decimum, fortassis si secutus fuisset,
iam in suburbio aut præ portis consisterem. Porro de ciuitate, si rectè comme-
mini, cum alia multa, tum hæc quoque prædicare solebat, quemadmodum om-
nes eius urbis incolæ essent aduenæ & peregrini, nec ullus esset indigena.
Quin etiam illud addebat, non parum multos in eadem Repub. uersari barba-
ros, & seruilis conditionis homines informes, modicos, pauperes, breuiter ne-
minem non eius Reipub. fore participem, quem penes modo uoluntas esset, eò
tendendi. Quandoquidem illis morem ciuitate donandi aduenas affirmabat
non sumi, aut ab externa cultus & uestitus elegantia, aut à corporis procerita-
te & formositate, neque à generis splendore, aut claris maioribus, sed ea pro
nihilò

nihil æstimari apud illos. Oportere tamē eos, qui ciuitatis sue indiscipli uelint, intelligentia instructos esse, rerumq; honestarum tangi cupidine, labore non frangi, nullis uoluptatum illecebris capi, neque effœminari, aut emollescere rebus dubijs & difficilibus inter eundem ingruentibus. Quisquis itaq; hæc præstiterit, exposuitq;, ubi primum urbem attigerit, actutum in ciuium communionem assumitur, quicumque tandem fuerit parem experturus honorem. Porro peior, an melior, an nobilis, an ingenerosus, an seruus, an liber, aut an prorsus infimæ sortis & conditionis homo sit, in ea ciuitate, ne nominantur quidē.

HERMO. Hinc perspicere potes Luciane, quod non temere, aut pro rebus ficulis, tantos sudores perferam, cum adeo felicitis & exoptatæ Reipub. ciuis fieri concupiscam. LVCIA. Et ego quidem harum rerum communi tecum cupiditate teneor, atque haud scio, an quicquam sit, quod perinde præ his mihi uotis expetendum putem. Iam si in propinquo urbs sita foret, & omnium prospectui exposita, iam olim, ut scis, nulla animi ambiguitate præpeditus, eam fuisset ingressus, inq; ea multum iam temporis uersando contriuissem. Postea-

Hactenus uirtutis imaginē descripsit, id est de uia ad ipsam.

quam uero, quemadmodum uos perhibetis, nimirum tu & Hesiodus ille rap-sodus, ualde procul hinc remota est, operæ præcium mihi esse uidetur, ut & ui-

am ipsam, quæ rectā nos ad urbem ducat, inuestigemus, nec minus operæ & studij in duce quā optimo deligendo ponamus. An non ita quoque tibi faciendum uidetur Hermotime? HERMOT. Et qui nam alia ratione eo quis per-

ueniret? LVCIA. Nonne uides igitur immensam multitudinem promittentium & affirmantium, se uiæ peritos esse? Multi enim ad hoc parati circūstant, quorum nemo non se indigenam esse persancte deierat. Cæterum non esse u-

nam tantum uiam, illud apparet liquidò, sed innumeras & ualde diuersas, nec quicquam habentes, in quo inter se conueniant. Nam hæc quidem ad occident-

alem plagam uergit, illa ad solem exorientem, mox altera ad Septentrionem uiatorem ducit, altera uero rectā ad meridiem. Rursus, hæc quidem per florida prata, & molles plantas sub umbra amœna & delectabilis, nihil habens as-

peritatis aut difficultatis. Altera autem petricosa, & omnibus modis aspera, multum exhibens uiatoribus, cum sitis, tum ardoris, tum etiam laboris & molestiæ. Et tamen omnes illæ cum multæ sint, ad eandem urbem, quæ una est, tendere perhibentur, tametsi sint inter se diuersissimæ. Inde incredibilis ani-

mi meum habet perplexitas & hæsitantia, etenim in quancūq; forte fortuna incidero, uirum quempiam circa ingressum diuerticulī consistentem offe-

ndo, antiqua Virtute & fide admirandum, statim in introitu accedenti manus porrigentem, uehementerq; cohortantem, ut ipsius uiam ingrediar, usq; adeo certatim unusquisq; illorum se compendiosæ uia gnarum esse faciat idē idem.

Alios uero tota uia aberrasse, neq; unquam eo peruernisse, neq; aliorū insequen-

tium duces esse posse. Tandem ubi proximum accessero, audio & illum de uia sua magnifice pollicentem, aliosq; malitiose uituperantem. Ad eū quoq; modū facit is, qui huic uicinus est, & sic deinceps omnes reliqui. Hinc itaq; uiarū mul-

titudo & diuersitas non mediocriter me conturbant, animūq; meū incertum di-

Redit ad quæstionē superiorem, quæ nam uia philoso-
phandi potiss-
simæ sit.

hi sequendum elegit, Epicuri, ita omnino alius aliam commendabit. Tu uero uestram omnibus alijs præferes. Aut non ita futurum esse Hermotime credendum est? HERMOT. Et cur non? LVCIA. Proinde, ab ancipiti animi perplexitate me non liberas, cum etiamnum ignorem ex uiatoribus, cui nam potissimum fides adhibenda sit. Video enim unumquemque illorum, & ipsum & docem eius unius tantum uia fecisse periculum, ac illam laudare affirmantem, hanc solam esse quæ perducatur ad urbem. Ego autem num uerum dicat, scire non possum. Quod enim ad finem aliquem delatus sit, & ciuitatem quandam contingerit, fortasse illi haud difficulter concesserim. Cæterum num illam uiderit, quam oportebat, in cuius Repub. ego & tu uersari concupiscimus, in Corinthum delati, ille autem Babylonem profectus, Corinthum se uidisse putarit, quod quidem etiamnum mihi incertum est. Neque enim ille qui aliquam ciuitatem uidit, statim & Corinthum uidit, siquidem non sola Corinthus est ciuitas. Quod autem omnium maximè me facit animi incertum & ambiguum, illud est, quod sciam necessario unam atque adeo ueram esse uiam, siquidem nec plures quàm una Corinthus est, aliæ autem quoquo gentium magis uiatorem quàm in Corinthum perducunt. Nisi quis usque adeo delirus esset, & mente captus, ut putaret, & eam quæ ad Indos tendit, & in Corinthum recto tramite perducere. HER. Quonam pacto hoc fieri posset o Luciane? cum alia, aliò tendat. LVCIA. Proinde, o bone Hermotime, non mediocri opus est consilio in eligendis, cum uis, tum ducibus. Neque illud uulgo iactati prouerbij committendum est, ut quocumque nos pedes duxerint, eo inconsulto abeamus, quomodo ita haud dubiè præcepti pro Corintho ad Babylonios, aut Bactras abiremus. Atqui ne hoc quidem ualde mihi consultum factum uidetur, ut fortunæ tantam rem committamus, tanquàm optimam fortasse adprehendentes, sic citra omnem uiarum exactam peruestigationem, in unam aliquam quamcunque tandem temerè irrueremus. Nihil enim obstat, quò minus & fieri possit, & fortasse iam olim in tanta temporis longinquitate factum est. Haud quæquam uero æquum esse opinor, ut tam inconsideranter de rebus adeo magnæ spem abijciamus, aut ita in angustum coactam constringamus, uirgultea scapha (quod aiunt) Aegeum aut Ionium transmittere uolentes. Neque enim rectè aut probabiliter fortunam incusaremus, si sagittando & iaculando non proxima afflicta sit ueram illam uiam, unam nimirum inter tot infinitas, falsas & erroneas existentem. Quod nec Homericò quidem sagittario concessum fuit, qui cum debuisset columbam arcu fixam deicere, linea uincula rupit, opinor autem fuisse Teucrum. Sed enim hoc multò magis rationi consentaneum est, spem habere multa uulnerandi, & iaculo petendi, quàm omnino illud unum ex omnibus. Quoniam periculum non mediocre est, si pro recta & compendiosa uia, in unam ex erraticis & deuijs imprudentes incideremus, sperantes fortunam meliorem pro nobis electuram esse: opinor autem in tali re comparatione utendum & demonstrandum esse. Neque enim promptum & facile est reuocare cursum, saluumquæ & incolumem retrò euadere, si quis soluta nauis mari sese mel commiserit: uerum necessarium est, in pelago fluctuum arbitrio iactari & circumferri, nausentem ut plurimum, & metu perculsum, capiteque marinis fluctibus grauatum. Aequum uero fuerat, sub initium priusquam uela uentis permisisset, conscensa specula explorare si mare esset nauigabile, & secundus flaret uentus, Corinthum nauigare uolentibus. Et per Iouem quidem gubernator quispiam optimus summo cum iudicio illi deligendus fuerat, præterea nauis satis firma conquirenda, quæ tantis fluctibus & cursui par esse potuisset. HERMOT. Est quidem Luciane, quod dicis non improbandum. Verum enim uero hoc satis certò scio, quòd si etiam per circulum omnes ad unum accesserint

*Amplificatio
à simili.*

Alia à fine.

accefferis, non tamen alios inuenies, neque duces meliores, neque gubernatores maiori peritia præditi s quam Stoicos. Atque si animus tibi est aliquando Corinthum perueniendi, illos sequendos esse putabis, per Chrysippi & Zenonis uestigia incedendo, alioqui frustra hanc uiam tentabis. LVCIAN. An non sentis, o Hermotime, commune quiddam te dixisse, haud dubiè enim hoc ipsum dixerit, & quisque qui communem cum Platone uiam ingreditur, & qui Epicurum ducem sequitur: insuper & alij, me uidelicet Corinthum nunquam uenturum, nisi cum illorum aliquo itineri memet accingam, ita ut necessarium mihi esse uideam, aut omnibus sine discrimine credere, quod absurdissimum est, aut omnibus iuxta diffidere, quod quidem multò tutissimum esse opinor, donec uera pollicentem inuenerimus. Age uero, si quemadmodum nunc ignarus sum, etiamnum certum non habens, qui nam ex omnium philosophantium ordine & numero uerum diceret, uestræ sectæ me addicerem, habita tibi fide uiro amico & familiari, attamen Stoicæ saltem philosophiæ perito, tantumq̃ unicam illam uiam ingresso. Postea uero Deorum aliquis ab inferis in uitam reuocaret Platonem & Aristotelem, præterea etiam alios omnis generis philosophos. Illi autem circumstantes interrogarent, & per Iouem quoque in ius pertractum contumeliæ accusarent, dicentes: Quid uero passus es optime Luciane, aut à quo persuasus Chrysippum & Zenonem nobis, qui multò antè fuerimus, proposueris, homines heri & paulo antè natos, cum nos neque sermonis participes feceris, neque prorsus quæ loquamur tentaris. Quod si hæc ab illis dicerentur, quid nam illis responderem? An satis mihi fore existimas, si dixero me ab Hermotimo uiro familiari ita persuasum esse? Atqui dicerent, sat scio, nos uero Luciane, quis ille sit Hermotimus iuxta cum imperitis ignoramus, sed neque ille nos nouit. Quare æquum non fuit, omnibus in totum repudiatis, nos indicta causa condemnare, fidem dantem uiro unicam tantum in philosophia uiam, sed neque illam fortasse exactè satis perspectam habenti. Sed enim legum conditores o Luciane, ad hunc modum non imperant faciendum iudicibus, nimirum ut altero tantum audito, alteri facultas pro se loquendi ea quæ ex usu suo esse intellexerit, non cõcedatur. Verum utrunque iuxta audiendum esse præscribunt, quo facilius diuersis sermonibus inter se examinatis & perpenſis, quæ uera, quæ falsa sint inuenire queant. Quod nisi sic factitatum fuerit, permittit lex adpellandi libertatem, ut in aliud iudicium ea transferantur, quæ illos loqui par est. Aut si quispiam fortasse illorum me interrogaret: Dic mihi, inquiens, o Luciane, si quis Aethiops qui nunquam alios homines conspexisset, quales nos sumus, propterea quod nunquam peregre extra patriam profectus sit, in quadam corona & conuetu Aethiopum pertinaciter affirmaret, diceretq̃, nusquam gentium homines albos aut flauos reperiri, neq̃ ullius alterius coloris quàm nigros, nūquid alijs fidem suis dictis faceret? Diceret autem ad illum quispiam ex senioribus Aethiopsibus, Tu uero unde hæc cognita & explorata affirmas audacissime, neq̃ enim unquā a nobis suscepta ad exteros populos profectione peregrinatus es, neq̃ per Iouē qualia apud exteras nationes sint unquam peruestigasti, aut præsens oculorum testimonio didicisti. An uero hunc senem non rectè & grauiter sentire prædicarem? Aut quid tu consilij in mediū adfers Hermotime? HER. Imò uero tui sententiæ assentior, iustissime enim mihi uidetur eius temeritas ita posse compeſci. LVC. Et quidem mihi o Hermotime. Cæterū quod posthac dicturus sum quomodo tibi mecum conueniat, scire non possum. Mihi quidem & illud iam ualde persuasum est. HER. Quale nam illud est? LVC. Nempe uir ille probabilis inductiōe inferet dicturus, ergo absurde propositus est nobis quispiam Luciane, qui saltē Stoicorū placita calluerit, quæ admodū amicus ille tuus Hermotimus. Cum aut nuncq̃ peregre profectus, neq̃ ad ad Platonis Academiā se cõtulerit.

Redit ad id, qd̃ supra propositum fuit, Stoicā uia esse optimam. Confutatio à reiectione causæ.

Propositiōe ceterorum philosophorū se contra Stoicos defendentium.

A iusto et forma iudiciorū

Ab absurdo ex simili.

*A modo et of-
ficio iudicem
tibi.*

*Obiectio cui
respondet, a p-
sonæ qualita-
te.*

*Amplificatio
à simili.*

*Alia à collati-
onibus.*

?

*Alia ab exem-
plo Gelonii.*

neque apud Epicurum diuerterit, neque omnino cum alio quoquam familiari-
tatem contraxerit. Itaque si dixerit, nihil ita pulchrum, aut ita uerum inueniri
apud omnes reliquos, qualia Stoicorum sunt, & quæ ab illis afferuntur, an non
iure optimo temerarius & audax tibi uideri debeat, de omnibus definiendi &
pronunciandi auctoritatem sibi sumens, maximè uero cum tantum unius sectæ
peritus sit, neque unquam ex Aethiopia, uel alterum pedem protulerit. Quid
uero existimas illi respondendum esse? Num uerissimū illud nos uidelicet Sto-
icis addictos, illorum philosophiam perdiscere, iuxta quam dignum putemus
philosophari. Neque tamen nobis obscura sunt ea, quæ dicuntur ab alijs. Si-
quidem præceptor noster & illa inter differendum proponit, refellens subuer-
tensq; illa satis argutè. Num uero existimas hoc responso audito, tacituros esse
Platonicos & Epicureos, tum etiam alios? An non in risum soluti iure opti-
mo ad me dicerent, qualia nam facit familiaris tuus Hermotimus, ò Luciane?
qui dignatur aduersarijs de rebus nostris fidē habere, prorsus existimans, eius-
modi esse omnia nostratia, qualia ipsi falsò confingunt & dictitant, quorū aut
ipsi imperiti sunt, aut ipsam ueritatem de industria cælantes obfuscant impro-
bi. Aut igitur si uiderit aliquem ex athletis exercentem se priusquam in harenā
descenderit, calcitrantem in aëra, aut pugnis inanem quampiam plagam infe-
rentem, quasi caderet aduersarium, illum ideo statim proclamabit præfectus
certaminis esse inuincibilem? Aut non potius existimabit per facile & tutum
esse, ita pueriliter & iuueniliter Thrasonem gloriarum plenum agere, nullo
aduersario illi repugnante: ipsam autem uictoriam tūc primum decernendam
esse, quando aduersarium fortiter deuictum prostrauerit, & superior certan-
do euaserit, altero lassitudine confecto, alioqui uero nequaquam. Proinde, ne-
que Hermotimus ab his, quibus præceptores sui aduersum nos absentes, in um-
bra dimicant atque digladiantur, illos uictores esse putet, aut ea quæ à nobis af-
feruntur, tam sine negotio posse refelli, aut subuerri. Quoniam illud per simile
esset puerorum ædiculis, quos illi ut infirmas parare solent, ita protinus sub-
uertunt ac diruunt. Aut per Iouem etiam his, qui exercitio sagittandi sunt oc-
cupati, qui stipulis quibuspiam colligatis, & super contum fixis, nec ita procu-
positis emissio telo iaculantur: ac si quando forte fortuna collimantes scopū te-
tigerint, stipulasq; præfixas iaculo penetrauerint, ilico exclamant, quasi re ma-
gna peracta, si telum per sarmenta euolarit. Cæterum nequaquam ad hunc mo-
dum Persæ facere consueverunt, sed neque Scythæ quotquot illorum arcu &
arte iaculandi præcellunt: uerū initio ipsi equis insidentes, obequitando emit-
tunt iaculum. Deinde etiam ea ipsa faciunt mobilia, ad quæ arcu collimant,
non stabilia, aut sagittam expectantia donec inciderit, sed cum plurimum fu-
gientia, nempe feras, & maximè uolucres ferunt. Quod si nonnunquam sco-
pus quoque feriendus est, emissi teli firmitate & impetu, lignum transuersim
obiectum, aut scutum bouinis corijs confectum præponentes, transfigunt:
at tunc quidem bonam spem habent, fore, ut eorum tela etiam per arma, ubi
usus erit, penetrent. Quapropter ò Luciane, dic nostris uerbis Hermotimo,
præceptores eius sarmentorum seu stipularum fasciculos, propositos telis pe-
tere: deinde ambitiose gloriari homines armatos se deuicisse: in super aduersus
imagines nostras depictas pugilum more depugnare, quibus etiam, ut par est,
superatis, nos prostratos esse existiment. Atqui unusquisque nostrum ad illos
dicere possemus, quod ab Achille dictum est de Hectore: Ille meam haud qua-
quam galeam, cristasq; comantes Aspicere audebit. Hæc quidem uno ore di-
cturi sunt omnes, singulatim autem alius alia. Plato haud dubiè mihi uide-
tur aliquid narraturus, eorum quæ facta comperit in Sicilia, quorum non pau-
ca habet comperta. Siquidem perhibent Geloni Syracusiorum Tyranno os
fuisse putridum, infectumq; graueolentia, id quod permultum temporis illum
lat uie

statuit, cum nemo auderet ob hoc ipsum reprehendere uirum præpotentem tyrannide, donec illi mulier peregrina adducta, rem ut se haberet, sumpta audacia exposuisset. Qua re ille inflammatus iracundia, uxorem suam accessit, grauius cum ea exostulans, quod illi non palam fecisset foetidi oris graueolentiam, cum eius uiciosa animæ probè fuisset conscia. Illa uero orauit sibi habendam esse ueniam, propterea quod nunquam antea ullum alium uirum sit experta, neque cum quouiam tam propè congressa, ita ut pro certo putarit, in uniuersum omnes uiros, non aliam animam ore exhalare. Itaque Hermotimus, quia cum solis Stoicis commercium habuit, proculdubio diceret Plato, non iniuria nescius est, qualia nam aliorum sint ora. Non dissimilia fortasse & Chrysippus diceret, & his etiam multò plura, si illo indemnato & indicta causa relicto, ad Platonis Academiam à quodam eius affecla persuasus me reciperem.

Iam, ut tandem paucissimis uerbis totius rei summam complectar, ita statuo, *Finis & secta
pue disputati
onis.* dum quidem in incerto fuerit, quæ nam uera sit secta philosophandi, nullam esse eligendam: propterea quod non careat contumelia, si hac electa, aliam neglexerit.

HERMOT. Per societatem domesticam Luciane age, Platonem quidem & Aristotelem, quin etiam Epicurum, & alios missos faciamus. Neque enim ex dignitate mea est, ut aduersus illos ego conflicter. Cæterum nos duo, ego inquam & tu, accurate discutiamus, num res philosophica tale quiddam sit, cuiusmodi ego esse affirmo. Aethiopus autem, aut Gelonis uxorculam,

quorum nam opus erat, ex Syracusis usque ad nostrum colloquiū accersere?

LVCIA. Sanè illos quidem missos faciamus, quandoquidem tibi ad nostram disceptationem, parum utiles & superuacanei uisi sunt. Tu uero dic modo, appares enim similis quiddam admirandi dicturo.

HERMO. Mihi equidem prorsus uidetur Luciane, omnibus modis fieri posse, eum, qui tantummodo Sto-

icorum dogmata perdidicerit, ex illis ad unguem cognitis, uerum nosse, tam-

etsi aliorum decretis posthabitis nequaquam singula perdiscendo excuserit.

Confidera uero, tecum ad hunc modum ratione inita, si quis hoc tantum ad te dixerit, duabus dyadibus numerum quaternarium absolui. Ergo tibi iam circumeundum est, & uiritim exquirendum ab alijs omnibus, quotquot arithmeticae

non sunt rudes, ne fortè quispiam inter illos sit qui dicat, bis duobus quinque aut septem constitui? An non ilico tibi planum sit eum uirum uera dicere?

LVCIA. Illico quidem, o Hermotime. HERMOT. Qui igitur tibi fieri posse non uidetur eum, qui solum in Stoicorum scholam inciderit ueritatem dicentium, illorumq; sermo-

nibus planè persuasum, aliarum non amplius egere ductu & auspicijs, cum certus iam factus sit, nunquam fore, ut quatuor quinque fiant, non si infiniti Platonēs, aut Pythagoræ diuersum affirmauerint.

LVCIA. Nihil aduersum, quod aiunt, dicis, o Hermotime, cum ea quæ omnibus iamdudum sunt certa & persuasa, rebus dubijs & incertis assimilare non dubites, longè lateq; inter sese dissidentia. Quid autem respondes? esse ne aliquem quo cum tu sermonem sociaris contendentem duas dyadas coniunctas, aut septenarium, aut undecenarium numerum constitueret?

HERMOT. Haud quaquam ego, nisi fortasse per insaniam deliraret; negans ex his non nisi quatuor excrecere.

LVCIAN. Quid autem incidisti ne aliquando (& per Gratias uerum dici uolo) in Stoicum aliquem, & Epicurum, de rerum principijs, & bonorum fine inter se non dissidentes?

HERM. Nunquam. LVCIAN. Proinde etiam atque etiam uide, ne tuis falsis & euanidis rationibus me fraudulenter decipias, maximè uero amicum tuum existentem. Cum enim nos subinde quæramus, quinam in Philosophiæ studijs uera loquan-

tur, tu nihil cunctatus hoc præoccupatum Stoicis attribuisti, dicens, illos esse, qui bis duo quatuor esse statuerint, quod quidem obscurum est, num ita se res habeat, fortasse enim dicerent Epicurei, aut Platonici, uestram hanc esse compositionem, nos autem quinque, aut septem illa esse dicimus.

An

*Alia defensio
Stoicorum, con-
tines hanc qua-
stionē: an ex
una aliqua uer-
itate cō-
parari possit,
an omnes cog-
noscentes.*

*Confutatio ad
inequalitatem
similitudinis.*

*Ab exemplis
dogmatum.*

An non uidentur hoc ipsum tibi egregiè præstare, cum uobis hoc solum quod honestum est bonum esse putantibus, Epicurei uoluptatem summum bonum esse statuunt. Et cum uos pertinacissimè contendatis, omnia esse corporea, Plato tamen eius opinionis est, ut censeat in rerum natura, non nihil quoque esse incorporeum. Et quod primo loco dixi, nimium auide illud, quod in dubio uersatur, tanquam minimè dubitanter proprium illud Stoicis habendum tradidisti. Iam cum alij hoc sibi uendicent, dicantque illud esse, sanè ibi tum summo iudicio opus esse opinor. Porro autem si apud omnes in confesso esset, solos Stoicos uerè autumare, bis duo esse quatuor, alijs mea quidem sententià contice-scendum est. Quamdiu uero ea de re inter ipsos contentiose digladiantes anceps est controuersia, omnes ex æquo audiendi sunt, aut compertum habere uideri, nos ad gratiam ferre iudicium. HERM. Non uidere mihi Luciane intellexisse, quid dicere uoluerim. LVCIA. Ergo crassius & manifestius explicandum tibi erit aliud quippiam dicturo, tantum uide ne tale aliquid dehinc adducas.

*Alia defensio
p divisione à
simili.*

HERM. Scies actutum cuiusmodi sit quod dico. Ponamus enim duos aliquos in Aesculapij, aut Dionysij fanum ingressos, deinde phialam quandam è rebus sacris esse sublatam, atque deperditam, haud dubiè iam summopere necessarium est, ut ambos inuestigatione habita perscrutemur, uter nam illorum phialam in sinu abditam habeat. LVCIA. Maximè. HER. Omnino autem alterum habere necesse est. LVCIA. Et cur non, si quidem deperdita est. HERM. Proinde, si apud priorem amissam phialam inueneris, alterum nequaquam exuendū esse putas, iam enim palàm est illam non habere. LVCIA. Sanè palàm est. HER. Et si in prioris sinu reperta non fuerit, alterum habere sanè consentaneum est, neque hic longa perscrutatione opus est. LVCIA. Certè enim habet. HERMO. Ergo nos quoque, si apud Stoicos phialam iam inuentam habemus, alios perscrutandos esse superuacuum & indignum existimamus, habentes quod dudum tantopere quærebat: aut quam ob rem inani labore nos ipsos amplius defatigaremus? LVCIA. Nullius profecto gratia, si reperta phiala penes uos fuerit, illaque incerta pro certo compertum habetis, illud ipsum esse, quod erat deperditum: aut planè uobis cognitum est donarium. Iam uero, o amice, non saltem duo sunt, qui templum ingrediuntur, ut necessarium sit alterum habere rem furto subtractam, uerum profecto illorum magna est copia. Deinde non minus obscurum est, quid illud tandem sit, quod deperditum est, num phiala, quæpiam, num scyphus, num corona. Quotquot enim sacerdotes sunt, subinde alius aliud esse affirmat: quippe qui neque de ipsa materia unanimiter consentiunt, uerum hi ex ære, alij ex argento factum, partim autem aureum, partim uero argenteum illud esse dictitant. Itaque planè operæ præcium esse uides, detractis uestimentis omnes in templum ingressos exui, si animus est rem amissam inuenire. Quanquam enim apud primum aurea phiala tibi reperta fuerit, nihilo secus tamen & cæteri parè opera sunt exuendi. HERMO. Quam ob rem, o Luciane. LVCIAN. Propterea quod incertum sit, num phiala illud ipsum sit, quod erat amissum. Tamen si uero & hoc uno ore omnes confessi fuerant, haud tamen omnes auream fuisse phialam confirmabunt. Porro autem ut maximè inter omnes constet, auream phialam esse amissam, tamen ne sic quidem alios perscrutandi finem facies, neque enim tibi constabit, num Dei sit illa ipsa, aut non reputas infinitas esse phialas aureas. HERMOT. Sanè censeo. LVCIAN. Igitur omnibus modis necessarium est perscrutantem omnes accedere, & illis quæ apud quenquam inuenerit in medium depositis, conijcere, quid nam ex eisdem diuinum donarium potissimum sit existimandum. Etenim quod omnium maximè dubio inuoluit animum, illud est, quod unusquisque exutorum aliquid apud se habeat, hic scyphum, ille phialam, alius coronam, & hic quidem ex ferro fabricatam, alter au-

*Confutatio ab
inequalitate
similitudinis.*

tem

tem auream, tertius argenteam. Nondum uero clarum est & perspicuum, num hæc sit res sacra, quod habetur. Quare magnam tibi impositam esse uides necessitatem dubitandi, quem nam ex tanto numero sacrilegij insimules. Vbi uero omnibus essent paria & similia, iuxta foret incertum cognitum, qui nam diuina donaria sustulisset, sunt enim harum rerum possessiones etiam priuatae. Cæterum ignorantiae causam unam esse arbitror, quod nullo titulo inscripta sit deperdita phiala. Ponamus enim amissam esse phialam, quæ si Dei nomine, aut eius qui illam templo dicatam consecrauit, foret insignitatu- tulo, minori in perscrutando labore defatigaremur, & ea quæ inscriptiuncula notata foret reperta, finem faceremus alios exeundi & perturbandi. Opinor autem Hermotime, iam te sæpenumero gymniciis certaminibus interfuisse.

HERMOT. Et rectè quidem opinaris, iam enim persæpe interfui. LVC. Nunquid igitur etiam aliquando iuxta Athlothetas consedisti? HERMOT. Per Iouem nuper in Olympijs leuissimum iudicium sedendo claudibam, Euandrida Elei filio inter ciues suos spectaculum mihi præoccupante. Cupiebam enim singula propius inspecta cognoscere, quæ fierent circa iudices. LVCIA. Proinde, etiam illud exploratum habes, qua sortiendi ratione uti soleant, cui nam cum quoque luctandum, aut Pancratio decertandum sit. HERM. Planè perspectum habeo. LVC. Longè itaque promptius & melius tu expedies, qui ista propius & curiosius sis contemplatus. HERM. Apud præscos quidem præsidente in certaminibus Hercule, laurea folia. LVC. Ne mihi quæso præscorum instituta per- censeas, Hermotime, sed quæ ipse coram conspexisti, cedo. HERMOT. Initio quidem urna argentea Deo sacra in medium proponitur, in eam paruæ quædam sortes coniiciuntur, fabacea ferme magnitudine literis inscriptæ. Inscribuntur autem duæ utraque uidelicet literæ, deinde in alteras duas scribitur B, mox in alias γ, ac deinceps iuxta eandem rationem inscribuntur, & reliquæ pro numero athletarum, si plures fuerint, ita ut semper binæ sortes ipsæ sint insignitæ literis. Accedit deinde quisque ex athletis susceptis uotis Ioui supplicans, immittitque in urnam manu, unam ex sortibus extrahit, & post illum alius. Quibus singulis assistens flagellifer protensa manu obstat, ne legantur literæ, quæ à singulis extractæ sunt. Cæterum ubi iam singuli singulas sortes habuerint, tum demum Alytarches, ut ego opinor, aut unus ex iudicibus, neque enim amplius memoria teneo, circumeundo contemplatur, & explorat sortes in circulo consistentium. Atque ita eum quidem, qui α habuerit, cum altero sortem α inscriptam habente, aut luctu, aut Pancratio decertaturum committit. Deinde parî ratione etiam eum, qui β habet extractum cum altero eiusdem literæ, qui tenor committendi seruatur, etiam in alijs consimilium literarum sortes habentibus. Et hæc est ratio componendorum athletarum numero illorum æquali seu pari existente, nimirum si octo aut quatuor, aut duodecim illorum fuerint. Quod si dispares accesserint, quinque uidelicet, aut septem seu nouem, tum litera quæpiam superuacua sorti inscripta, unâ cum alijs in urnam mittitur, non habens literam sibi respondentem. Quicumque ergo illam extrahendo consecutus fuerit, alijs ad ultimum usque præsidet, expectans donec alijs finitis certaminibus decertauerint, neque enim habet literam suæ oppositam. Estque illa non mediocris athletæ felicitas, quippe qui adhuc uiribus integer, cum defessis congressurus sit. LVC. Iam quidem paulisper interquiesce: etenim illud est, cuius egebam maximè, ergo illorum iam noui sunt, omnesque immissa in urnam manu, sortem extraxerunt, tu uero age iam circueundo (prospectatore enim certaminis iudicis officium tibi deferam) contemplare literas. Haud quæquam credo prius te cogniturum, quis ex illis præses dicendus sit, quæ ad omnes ueneris, & illos inter se cõposueris. HER. Quorsum uero ista dicis Luciane,

LVC.

*Superiori simili
ludini opposi-
titaliam.*

LVC. Horum uidelicet, quod nullo modo fi-
 tur litera illa declarans praesidem, fortasse e-
 tus tamen eris, num illa sit, neque enim ulla ex
 i, fore eam literam, quae praesidem sit consti-
 tus & habens tibi querendus est, quo inueto, i-
 ponis. Deinceps in β prolapsus, alterū sub-
 to aduersum est. Ac ita quidē agis cum ceteri
 fuerint, qui solitariam habuerint literam, nulli
 Quid autem si ad illū forte fortuna prima, a-
 rum faciendum tibi uidetur? LVC. Nihil e-
 scire possim quid factururus sis, an actutum e-
 rus, aut potius putes omnes in circulo necel-
 se, num uspiam consimilis penes aliquem r-
 sortes uiritim tibi inspectae fuerint, nunqu-
 qui per facile scire possim Luciane, nouer-
 primo aut secundo loco inuenero, planē ce-
 sortem inscriptam habuerit. LVC. Quo na-
 hunc quidem modum, illorum enim duo-
 am alij duo β, sibi uendicant. Iam cum ad γ,
 y, alteros δ, extraxisse, dubium non est. E-
 distributae & absumptae sunt. Pro certo igi-
 t, quod qui extraxerit, praeses haud dubiē
 Hermotime, collaudem ne ego te ob singu-
 cet, ut ea refellam, quibuscumq; tandem pr-
 Ita per Iouem, uehementer enim animi pe-
 nam his ratione probabili possis contradi-
 dum literae pinguntur ex ordine, dixisti, i-
 β, ac deinceps alia, secundum illarum ser-
 natur athletarum numerus. Et sanē facil-
 certaminibus. Quid autem si non seruato
 indiscriminatim eligeremus, uidelicet i-
 & θ. Quatuor itaq; literae octo sortibus in-
 solum, quo praeses nobis indicabitur. Q-
 literula ζ, inuenta? Quomodo uero cogi-
 illam habuerit, nisi omnes accedens, nihi-
 bi integrum erit, quemadmodum nunc
 dis coniecturam facere. HER. Rem ard-
 respondeam, mihi promptum non est. I-
 ne considerandum tibi proponam. Qu-
 quibusdam & characteribus sortes con-
 rum loco depingunt Aegyptij, puta hor-
 Aut illa quidem, si uidetur, missa faciam
 stro instituto prorsus aliena. Age uero
 scribamus, quemadmodum fieri potest
 homines, deinde binos equos alteris bi-
 nes. Porro non a, tanquam praestantissi-
 si mox initio in sortem leoninam ferent
 iecturis persuasus, dices eam esse, qua
 circumspicendo perlustraueris, num q-
 sortem leoniferam. HER. Nihil habeo
 Non iniuria, neque enim uideo, quid pos-
 duxerimus, aut eum inuenire, penes q-

præsidis loco habendus sit, aut cuius ductu & auspicio felicissimè in Corinthum urbem illam florentissimam peruenire queamus, omnes necessario accedendos esse putem, summaq; diligentia detractis uestimentis, omnibus tentatis solertissimè exquirendos, etenim uix etiam sic ueritatem indagantes peruestigabimus. Quod si quis mihi unquam futurus esset cōsiliarius fide dignus super rebus philosophicis, contendens omnino operā esse nauandam philosophiæ studijs, ille demum solus erit, quem eorum quæ dicuntur ab omnibus, ad unguem peritum esse cognouero. Reliquos autem omnes ut inutiles, & nulla re dignos contemnā, nihil fidei illis habiturus, donec etiam unius fuerint nescij, quæ fortasse ex illis esse possit omnium optima. Neque enim si quis adducto homine formoso dicat, hunc ex omnibus hominem esse formosissimum, statim ille suis uerbis mihi fidem facturum est, ut credam eum uera loqui, nisi certum habuero, omnes homines illi uisos esse: fieri enim fortasse potest, ut hic homo nō sit contemnendæ elegantiae: quod autem summæ sit inter omnes formæ & uenustatis, scire haud quaquam possum, nondum uisis omnibus. Nos porrò nō formoso tantum egemus, sed formosissimo, quem nisi inuenerimus, parū sudatum, & nihil actum esse putabo. Non em̄ contenti erimus, in qualemcunq; tandem amabilis & honestæ formæ hominem inciderimus, uerum summam illā qua maior esse non potest, formæ elegantiam peruestigamus, quam necessariò unam esse negare non potes. HER. Vera sunt hæc. LVCIA. Quando ergo aliquem mihi produces, totius in philosophia itineris peritum, quemq; ea non fugiant, quæ cum à Pythagora, tum à Platone, præterea quæ ab Aristotele, Chrysippo & Epicuro, alijsq; omnibus dicuntur & affirmantur. Denique, qui una uia ex omnibus electa experimēto edoctus pro certo cōpertum habeat, eam solam esse uiam, quæ rectā ducat uiatores ad felicitatem tanto perquæsitam. Etenim, si talem quempiā quærendo cōsecuti essemus, desineremus nos molestis onerare negocijs. HER. Haud quaquam Luciane, eiusmodi uir inuentu facilis est. LVC. Quid igitur faciemus Hermotime, neque enim animus abiiciendus est, propterea quod eiusmodi ducis inopia in præsentia laboramus. Ergo illud aggrediamur, quod factum mihi uidetur multò cōsultissimum & tutissimum, ut quisque ab initio exorsus, omnes sectas percurrat, eaq; accurata & diligenti indagine cōsultando examinet, quæ dicta sunt ab omnibus. HERM. Quantum quidem tua uerba intelligo, ita factum opus esse uidetur, nisi quod illud quod nō multo antè à te dictum est, cum his mihi pugnare uideat, uidelicet arduū & graue esse, eū qui unius uiae iam sese tradiderat expansis denū uelis recurrere. Quomodo enim fieri potest, ut is qui in priori iam occupatus detinetur, reliquas omnes percurrat. LVC. Illud equidem paucis tibi expediam, nimirum Thesei institutum imitabimur, filoq; à tragica illa Ariadne accepto, nullum nō Labyrinthum ingrediemur, nec dubito quin sine negotio, tantum ductu filii ita nobis licebit regredi. HERMO. At unde tandem nobis illa Ariadne comparebit, aut unde filum parabimus? LVCIA. Bonum habe animum o amice, iam enim uideor mihi reperisse, cuius ductum sequuti haud dubiè egrediemur. HERMO. Quod nam igitur illud est? LVC. Certè meum non est quod dicturus sum, sed cuiusdam ex sapientibus uiri summi, nempe illud: sobrius esto, & memeto diffidendum esse. Etenim, si minime leuiter & facile persuasi, quibusuis auditis fidem habuerimus, sed more iudicium, alijs quoque fandi copiam concesserimus, fortasse haud difficulter horum Labyrinthorum inextricabiles errores effugiemus. HERMO. Benè sanè dicis, illud quoque nobis faciendum intelligo. LVCIA. Videlicet, cæterum ad quem illorum omnium primum nos confereamus? aut non permagni illud interesse putas? Ab eo tandem quicumque sit incipiamus, nempe à Pythagora, quandoquidem ita cessit. Quantum uero temporis statuemus omnibus Pythagoricæ philosophiæ placitis perdiscendis sus-

*Adaptatio si
militudinis et
finis questio
nis. Oēs esse
cognoscēdas
uias, ei qui ue
rā eligere nē
lit.*

*Amplificatio
à simili.*

*γνῶμῃ, quæ
monet quo pa
to philosophi
ph. legendū
sint.*

Quo et quan-
to tēpore qui
q; philosophi
cognoscendi.
et hic locus si
nē disputatio
nis seu scopū
(de quo su-
pra) confir-
mat, uidelicet
q; impossibile
sit, omnes phi-
losophorū do-
ctrinas ex ui-
as cognosce-
re, ut ex ijs
quæ uera sit,
eligatur.

fecturum? Volo autem annos, in quibus sub initium Pythagoræ sectæ can-
didatis consiliscendum est, excipi. Opinor omnino cum illis quinque satis fore
triginta, aut ad minimum omnibus modis uiginti peropus est. HERM. Pona-
mus ita esse, deinceps uero totidem alij Platonis concedendi sunt, ac mox nihilo
pauciores Aristoteli. LVC. Non pauciores profecto. HER. Chrysippo aut quot
impendendi sint, non est q; multis te interrogē. Iam enim certus, antea ex te au-
diui quadraginta uix suffecturos esse. LVC. Ita sanē. Deinde Epicuro & alijs.
Quod aut non nimium illis tribuere uidear, hinc perdisces facillime, apud ani-
mum tuū considerando, quot nam sint octogenarij cum Stoici tum Epicurei,
atq; etiam Platonici ingenuē fatentes, nondū cuncta suę sectæ sibi esse explora-
ta & cognita, ita ut in disciplinarum cognitione, nihil in ipsis desiderari queat.
Quod si alij in hoc tergiuer sari uident, nō tamen, ut opinor, hoc negabit Chry-
sippus & Aristoteles & Plato. Potissimum aut præ cunctis Socrates, illis certō
nō postponendus, qui omnium testimonio professus est, se nō tantum omnia,
sed in uniuersum nihil nosse, aut hoc tamen se scire, quod nesciret. Compute-
mus igitur subducta ratione ab initio, uiginti Pythagoræ attributi sunt, dein-
de totidem alij Platoni, mox nihilo pauciores alijs concessimus. Quot ergo in-
summa isti sunt anni simul comprehensi, si decem saltem in philosophia disci-
plinarum sectas constituerimus. HER. Plures quā ducenti ō Luciane. LVC.
Ergo si tibi consultum factu uidetur, quarta pars annorum auferatur, saltem
quindecim studijs nostris satisfacere putantes, aut omnino partem dimidiam.
HERMOT. Tu quidem multō melius hac de re, quid faciendum sit, statues. Ego
hoc probē perspicio, perquā paucos, ad hunc modum, omnes sectas percur-
suros, tametsi statim ab ineunte puericia philosophiæ studium exorsi fuerint.
LVCIA. Quid autem faciendum suades Hermotime, cum ita se res habeat? An
subuertenda & refellenda ea existimas, quæ iam antē haud dubitanter confes-
si sumus, neminem uidelicet unquam electurum, id quod ex multis omnium
est præstantissimum, nisi omnium facto periculo singula degustauerit. Adeo
ut qui magistra experientia delectum nō habuerit, ei oraculo magis aut respon-
so Veritatem inuestigandam esse. An non istiusmodi inter nos dicta sunt?
HERMOT. Sanē. LVCIA. Proinde sum moperere necessarium esse uideo, tantum
temporis nos ætatem agere, si unquam omnibus pertentatis rectē eligere cō-
silium est, iamq; acto delectu philosophiæ incumbere, qua percepta & cogni-
ta felicem uitam uiuere queams. Prius uero quā ita fecerimus, in tenebris,
quod aiunt, saltaremus, in quæcunque inciderimus illiso pede impingimus.
Et quodcunque primum in manus nobis uenerit, illud quod quærimus esse
existimabimus, propter ueritatis ignorantiam. Quod si etiam maximē bona
fortuna ad illud delati fuerimus, constanter tamen nunquam sciemus, num
id sit quod tantopere a nobis quæsitum est. Sunt enim non parum multa his
ipsis similia, singulis affirmantibus hoc ipsum esse multō omnium uerissimum.
HERMOT. Haud scio, ō Luciane, quā mihi uideare argumenta persuasionis
bonarumq; rationum plena inter disputandum producere, uerum enim uero
non mediocriter me perturbas ista differendo, nimiumquē argutē & anxie
disquirendo, quod ad rem parum attinet. Fortasse autem uideor etiam in
auspicatō hodie pedem domo extulisse, cum egressus tibi obuiam uenerim,
qui me prope spei portum consistentem, inuitabilem animi desperatio-
nem iniecasti, Veritatis inuentionem impossibilem esse ostendens, tantum
uidelicet temporis requirentem. LVCIAN. Cur ergo hoc ipsum, ō amice,
non multō iustius cum patre tuo Menecrate, & matre tua, quodcunque tan-
dem illi nomen fuerit, neque enim teneo, exoptulas? aut potius cum na-
tura omnium nostrum parente, quod te quoque non ut Tithonum anno-
sum & longæuum constituerit, sed præfinito destinari homini uitam etiam
longū

longissimam centum annorum numerum non excedentem. Cæterum, ego te cum considerando repperi, quod è disputatione nostra potissimum potuit elici. HER. Nequaquam, uerum tu semper quidem conuictator es, atq; haud scio qui nam factum sit, ut tu extremè odio habeas philosophiam, eosq; qui sapientiæ studijs sunt addicti, salibus & dicterijs delusos naso suspendas. LVCIA. Cuiusmodi nam res sit Veritas ò Hermotime, uos lōgè melius & promptius, qui sapientia ornati estis, expeditis, nimirum tu & præceptor tuus. Ego saltem hoc me planè scire arbitror, hanc non nimium auditu iucundam, & dulcem esse mortalibus, quoniam longè lateq; mendacio est inferior & uilior. Est enim hoc apud homines multò in speciem formosius & præcellentius, atque hoc no mine quoque auditu iucundius & dulcius. Illa uero, quia nihil in se habet insinceritatis aut adulterini, cuius sibi esset conscia, magna cum libertate disse- rit inter homines, eamq; ob rem plerisque intolerabilem adfert molestiam.

Quemadmodum & tu nunc indignaris, nec mea dicta fers humaniter, quibus tecum super hisce rebus Veritatem erui, tibiq; planè indicium feci, cuiusmodi ea sint, quorum utrique iuxta immodico & amore & desiderio teneamur, quā prorsus illa nactu non sint facilia. Veluti si statuam aliquam non informem in- fando amore deperires, eaq; te posse potiri, in animum induceres, suspicans es se hominem. Ego uero intuitus, aut lapideum, aut æreum esse simulachrum pro mea in te beneuolentiā tibi significarem, rerum quarum potiundarum nul- la esset relicta copia, te amore capi, ac tu iniquum tunc & maleuolentem me ti- bicenseris, quia nolim te decipi absurda & monstrosa, nec spei consentanea sperantem. HERM. Eò igitur hæc tibi dicta sunt Luciane, quasi putes nullam operam philosophiæ studijs nobis nauandam esse, sed oportere nos socordiae & inertiae addictos priuatam uitam in terris agere. LVCIA. Et quando aut ubi

ista me dicentem audiuisti? Ego quidem non eò, quasi non sit philosophandū ista dico, uerum quandoquidem omnino philosophiæ studendum est, uia; au- tem ad illam sint non paucae, quarum nullum non perhibetur compendiosissi- mum esse ad Virtutem diuerticulum, tametsi etiam num in incerto sit, quæ ex illis uera sit, diligenter & exquisitam diuisionem faciendā esse existimo. Qui enim fieri posse sperem, multis nobis propositis, ex illis eligere quod optimum est, nisi quis omnia faciendi periculi gratia acceperit. Deinde, num longa ad- huc super sit peregrinatio, aut an finis iam instare uisus sit. Cæterum quid tibi uidetur? iam enim de integro te interrogabo, num eum qui sub initium tibi oc- currit, sequeris? cumq; illo communibus philosophiæ disciplinis inuigilabis atque ille te certum faciet? HERMO. Quid uero tibi amplius respondeam? qui neges quenquam rectè discernere posse, nisi phœnicis annos uixerit, omnesq; per orbem periculum faciendo acceperit. Neque dignum ducis fidem habere illis, qui iam olim harum rerum sunt expertissimi, neque multis illis ista col- laudantibus, suoq; testimonio comprobantibus. LVCIA. Quos tu mihi mul- tos illos narras, num qui harum rerum sunt probè gnari, & iidem iam omni- um facta indagine periti. Quod si quispiam talis esset, mihi quidem uel unus sufficeret, neque multis opus haberem. Porro si imperitos dixeris, nunquam florum multitudine adduci potero ad credendum, donec de omnibus nulli- us ignari definiendi facultatem sibi parauerint. HERMOT. Proinde, tu solus Veritatem perspexisti, cæteri uero quotquot philosophantur, in uniuersum omnes ueracores sunt, & sine iudicio. LVCIA. Tu quidem Hermotime, falso me mendacij coarguis, cum dicere nō uerearis, quod me ipse cæteris omnibus antepo- nam, aut omnino in numero eruditorum haberi contendam, parumq; memor esse uidere eorum, quæ per me antè dicta sunt. Neq; quidem me præ- alijs Veritatem dinoscere contentiose uociferor, uerum ingenuè fateor, me cū alijs omnibus iuxta ignarum esse. HER. Atqui Luciane, quod ais omnes acce-

*Redit ad pro-
positionē mi-
tigando illam
diuisione.*

Confutatio tē
poris, quod a
Luciano pre
finitū fuerat
ad singulos
cognoscēdos.

Diluit obie-
ctionē ab ipsi
us argumēti se
rie, et ab in-
qualitate ex-
empli.

Amplificatio
a signo.

deendos esse, eorumque experimentum sumendū, quæ dicuntur ab alijs, neque alia
rationem melioræ eligendorum superesse, fortasse non ualde improbarim. Cæ-
terum cuique experientia tot annos impendi oportere, perquam ridiculum mihi
videtur, quasi uero non & ē paucis cuncta perdisci queant. Mihi equidem ista
perpendenti, haudquaquam graue, aut operosum hoc uidetur, quodque multo
exercitio eget minimē. Siquidem aiunt quendam ex statuarijs, opinor autem
fuisse Phidiam, tantum ab ungue leonis conspecto æstimasse, in quantam ma-
gnitudinem totus leo exurgeret, si iuxta unguis rationem fuisset sculptus atque
formatus. Neque mihi dubium est, quin & tu, si quis tantum hominis manum
tibi commōstraret, reliquo corpore obuelato, nihil cunctatus actutum scies ho-
minem esse, quod absconditum est, & si totum corpus non uideris. Ita quoque
rerum capita, de quibus multum est multorum sermo, sine negotio in exiguo
etiam puncto diei perdisces. Accurata autem, & exacta harum rerum cognitio,
cui consequenda longa perquisitio opus est, nullo modo ad electionem me-
lioris requiritur, uerum etiam ab illis quæ dixi, indicium facere licebit. LVCII.
Pap: quā firma sunt & fortia quæ dixisti Hermotime, contendens ex parti-
bus totum cognosci posse. Quanquam ego me tuæ sententiæ diuersum audire
memini, ut qui totum cognouerit, etiam partem perspectam habeat. Porro qui
partem saltem, is non statim etiam totum habet cognitū. Iam tu hoc mihi quoque
responde, quomodo Phidias, quondam leonis ungue cōspecto, cognoscere po-
tuit leoninum esse unguem, nisi antē aliās totum leonem uidisset? An uero tu
hominis manu saltem uisa dicere posses hominis esse, cū antea hominē neque ui-
disses neque cognouisses unquē? Cur autē taces? Nunquid uis, ut ego pro te respon-
deam, ad quæstionē tibi propositam, uidelicet, quod nullo modo posses? adeo
ut periculum sit, ne Phidias infecta re abeat, leone ne quicquam incepto & ex-
culpto. Nihil enim ista ad Bacchum, quæ a te proponuntur, faciunt. Aut quo-
modo hæc inter se sunt similia? Neque enim tibi & Phidias alia cognoscendarū
partium causa fuit, quā prior totius cognitio, hominis dico & leonis. Cæ-
terum in philosophia, nempe quam tradunt Stoici, quonā pacto ex aliqua par-
te cognita, etiam reliqua cognosces? Aut quomodo illa ut honesta & pulchra
demonstrabis? Neque enim totum nouisti, cuius illa sunt partes. Quod autē
dicis, totius philosophiæ capita, auditu facile posse comprehendī, etiam immo-
dica diei portiuncula, nimirum quæ rerum sint principia, qui fines, quam opi-
nionem de Dijs habeant philosophi, præterea quid animam esse sentiant. Et
quod nonnulli omnia corporea esse affirmant, rursus alij etiam pleraque incor-
porea esse contendunt. Tum quod pars illorum uoluptatem, pars autem nescio
quod honestum, summum bonum, felicitatemque esse statuunt, atque id genus
sexcenta alia. Hæc, inquam, auditu facile discerni & definiri posse, nihilque in
his excutiendis & statuendis esse operæ, nosse autem eum qui uera dicat, uide-
ne unius saltem dieculæ particulam requirat, sed multorum potius dierum o-
pus & labor sit. Aut quid animi illis fuisse putas, qui de his ipsis rebus, aliquot
librorum centurias & Chyliades conscribere non grauati sunt, nimirum non
ob aliam causam, quā ut persuasum facerent omnibus uera esse, ut mea fert
opinio, pauca illa & modica, quæ tibi uidentur facilia, nulloque labore compre-
hensibilia. Iam uero omnino uate tibi opus esse opinor ad meliorum electionē
faciendam, nisi, ut dixi, exercitij impigro studio illud consecutus fueris, ut in
deligendo accuratē uniuersa discutias, & unumquemque totum ad unguem
exploratum cognoueris. Haud enim ualde negauerim hoc pacto philosophia-
am in compendium contrahi posse, neque habituram multas uariarum re-
rum comprehensiones, neque ullam moram aut cunctationem, si consti-
tutum uatem omnium rerum capita percensentem audieris, & inter audi-
endum ad singula mactatis hostijs sacra feceris. Hoc enim pacto infinitis
labo

laboribus Deuste subleuabit, posteaquam ex oblatiis extis tibi commonstrauerit, quæ nam potissimum tibi eligenda sint. Quod si autem uolueris, & aliud multo minoris negocij compendium eligendi tibi subiiciam, quod secutus, nequicquam tibi offerendæ sunt, nequicquid ullus ex sacerdotibus magna mercede conducendis tibi asciscendus est: uerum coniectis in urnam literulis, cuiusque philosophorum nomina habentibus, iube puerum aliquem impuberem florescente ætatura, ad urnam accedentem extrahere, eam literam, quæcunque primum illi sub manum uenerit, ac tandem inspecta literula ducem cognosces, quem tibi in philosophia sequendum existimo. HERM. Ista quidem Luciane, scurrili dicacitate à te, & non ex animo, dicta sunt. Tu uero responde mihi, nunquam ne ipse uinum commercatus es? LVCIA. Et persæpe quidem. HER. Nunquid ergo per orbem circuire soles, quotquot in urbe sunt caupones, degustas, licitans, atque expendens uina? LVCIA. Nequaquam. HERM. Opinor enim illud, cui sub initium bono & digno incideris, auferendum tibi esse. LVC. Ita per Iouem. HERM. Proinde à modica illa & tenui degustatiuncula, pronunciare iam potes de toto uino cuiusmodi sit. LVC. Haud dubie possum. HERM. Porro si diceres, assistens cauponibus, posteaquam uini sestarium coemere statuerim: Agite o amici, date quæso unusquisque uestrum totum dolium mihi ebibendum, ut omnibus exhaustis certum habeam, qui nam uestrum generosiora uina uenalia habeat, & unde mihi uinum sit commercandum. Quod si hæc inquam, diceres, an non iure optimo pro insano ab illis deridendus esses? atque si illos acriter instando perturbandi finem non faceres, fortasse etiam aqua ab illis perfundere. LVC. Sanè opinor, & profecto meritis meis dignissima paterer. HER. Non secus se quoque habent res philosophicæ, quid enim necessarium est totum uas exhaurire potando, cum etiam à modica illa degustatiuncula nobis promptum sit nosse, quale sit futurum. LVC. Quam lubricuses, o Hermotime, quanquam tergiuersando laberis è manibus, uerum profecto tua tergiuersatione parum promouisti, cum enim sperares te effugisse, in easdem plagas incidisti. HER. Quorsum ista dicis? LVC. Quoniam rei per se planæ & indubitatae, omnibus certæ & cognitæ, nempe uino, longè dissimillima assimulando comparas, & ea quidem de quibus nemo non incertus animi ambigit in obscuro consistentibus. Ita ut ego me Hercule dicere nequeam, quatenus tibi uinum & philosophia similia uideantur. Nisi fortasse in hoc solo, quod & philosophi in quaestu habeant disciplinas uænum expositas, quemadmodum caupones uinum, quas quidem commiscentes dolose & fraudulenter adulterant, & maligna mensura diuenditant. Ad hunc uero modum, quod dicis, considerabimus. At is autem uinum in uase exceptum, totum esse sui simile, & profecto nihil absurdi in hoc à te dictum est. Atqui si quis etiam degustauerit illud, hausto saltè modico, statim compertum habet, quale totum sit dolium, & hoc in confesso est apud omnes, nec est quod quicquam tibi in his contradicam: uide uero etiam posthac, philosophia eiusque alumni, nempe præceptor tuus, num eadem quotidianis prælectionibus ad uos differit, ipsidemque de rebus nunquam non uerba facere consuevit, an non subinde alio tempore alia uobis solet præponere? Esse enim non parum multa philosophiæ abstrusa mysteria, iam olim amice, nemini obscurum est. An non uero tu etiamnum, ut par est, instar Vlyssis apud illud perduras circumeundo & oberrando, si semper sonat eadem, per eadem, at fortasse satis est, si semel quippiam inaudieris. HERM. Et cur non. LVC. Qui nam igitur fieri potuit, ut tu primo gustu statim nosceres uniuersa? Neque enim semper eandem cantilenam nobis solet occinere, sed subinde noua nouis differendo agglomerat. Non o amice, ut uinum quod semper idem est, adeo ut nisi totum uas strenue exhauferis, nequicquam inebriatus obambulabis. Planè enim in fudo mihi uisus est Deus philosophiæ adyta abstrusisse, sub ipsam fecè usque,

irrisio.

Aliud simile,
quod idem eodem
dicitur ex parte
cognoscentium
posse.

Respondet eadem
ut supra
ratione, in eadem
qualè esse col
lationem.

*Superiorē si
militudinē di
luit alia.*

Itaq; totum dolium postremo exhaurias necesse est, si unquam consilium tibi fuit nectaream illam potionem inueniendi, quam aridis faucibus iam olim auis diffimē sitire mihi uisus es. Porro autem eam persuasionem tibi persuasisti, ut putes tale quippiam esse philosophiam, ut si saltem leuiter illam primoribus, quod aiunt, labijs degustaueris, statim fore, ut omnibus sapientie numeris eudas absolutissimus. Quemadmodum perhibent de diuinatrice illa in Delphis quæ simulatq; sacra fluente degustauerit, actutum afflata numine accedentibus respondet oracula. Atqui non ita se habet philosophiæ studium. Itaque te, quæ ultra medium iam dolij ebibisse constat, adhuc incipere perhibeas. Quare uide ne rectius huic philosophia comparari queat. Dolium enim & cauponem, adhuc tibi sinemus, nihil autem insit uini, sed potius, omnium frugum confusum quoddam seminarium, in summo quidem triticum, cui subsint fabæ, quibus deinde subiectum sit hordeum, mox lentes, quinto cicera, postremo alia quæpiam diuersorum seminum species & genera. Iam si institorem accederes, seminum mercatorum gratia, illæque à summo tritici aliquot grana inspicienda in manum tibi traderet, posses ne igitur conspectis granis dicere, cicera esse mundum, & lentes probè purgatas, fabas autem inanes. HER. Nullo modo. LVC. Proinde, neque philosophiam ab uno aliquo eorum quæ quis dixerit uersam pernosces, cuiusmodi tota sit. Neque enim una aliqua res est, quale est uinum, cui quidem tu illam, tametsi ualde inæquali comparatione contulisti, contendens similem esse totam primogustui. Quod autem diuersum quiddam uisum est, curiosa perscrutatione non eget. Etenim, si quis uinum acetosum, aut alioqui malum emerit, duorum obulorum iacturam facit. Porro autem in media plebe uersari, sicut & tu dixisti statim initio nō medioere malum est. Alioqui qui totum uas epotare uoluerit, ut uini festarium coëmat, damno cauponem afficiet, tam inciuiliter & insolenter degustando. Nihil autem tale philosophia patitur, uerum tametsi nimis multa biberis, uas tamen non immutatur, neque ullam iacturam facit cauponam exercens. In idem enim loci fluat exhaustum negotium laborq; iuxta prouerbum, & contra sit atq; in Danaiddū dolio, illud em quicquid infusum fuerit, non continet, sed protinus hac atq; illac perfluit. Hinc uero etiā si multa abstuleris, multo tamen plura relinquuntur. Cæterum aliud quiddā non dissimile de philosophiæ gustu tibi proponā, tu uero caute putes, in philosophiæ cōtumeliā ista me dicere, si dixero illam si milem esse exitiali & pernicioso pharmaco, cuiusmodi est cicuta, aut aconitum, aut aliud tale quippiam. Neque enim illa tametsi sint lætalia & mortifera, statim mortem inferunt, si quis modico quopiam de illis ablato, summo ungue degustauerit: uerum si non tantum, quantum ad consciscendam mortem necessarium est, & qua ratione fieri oporteat, & cum quibus sumendum sit certè non moreris. Tu autē contendis ad totius cognitionem parandā minimum quodq; sufficere. HER. Sint sanē ista Luciane, quemadmodum ipse uolueris, quorsum igitur centum annos nobis uiuendum autumas, et tantorum negotiorū molem sustinendam, quasi uero alioqui nobis philosophari non foret integrum. LVC. Non profectō Hermotime, neq; hoc tibi graue & arduū auditu uideatur. Etenim si sub initium uera dixisti, uitam uidelicet breuem esse, artem uero longā, nunc nescio qui fiat, ut tu grauiter succensere soleas, nisi, priusquam sol diurni cursus pensum absoluerit, nobis Chrysippus, aut Plato, aut Pythagoras eudas HER. Insidiosè imponis mihi ò Luciane, meq; in angustum constringis, nihil unquam mali à me passus, nimirū præ inuidia, quod ego quidem in disciplinis nonnullum operæ precium fecerim, te ipsum uero nihili pendens dare soles neglectui, nullis disciplinis liberalibus animum excolens tantus ætate exstans. LVC. Scis igitur quid faciendum tibi putem? Mihi quidem tanquam

atra

atrabili percito, & insaniēti ne dicto audiens esto, neue mētem adhibeas, sed sine nugari me liberē. Tu uero ut quidem iam facis in præsētia, porrō, perge uiam tuam, atq; ad illa quæ initio decreuisti persequi, alacriter contende. HER. Atqui tu nullam mihi permittis deligendi copiam, tam uehementer & uiolenter me urges nisi omnium experimentum sumpsero. LVC. Si quidem planē peritum esse oportet, ut ne quid interim dicam aliud. Quod autem me uiolentum dicis, uidere mihi insonem & inculpabilem iuxta Poētā incusare, nisi dum altera tibi inuenta fuerit oratio pro te faciens, nunquam quod iam illatū est auferetur à uiolentia. Ecce his multō etiam uehementiora tibi proponeret oratio, tu uero illa omīssa me fortasse incusares. HERM. Qualia nam? demīror enim si quid etiamdum abstrusum illi relictum sit. LVC. Parum esse ait, neq; sufficere, omnia perspexisse, illa q; obiter perlustrasse, ut possis iam optimum eligere, uerum adhuc opus esse re quāpiam maxima. HER. Quā tandem? LVC. Critico quopiam o admirande, excussoq; iudicio, menteq; acuta & solerti, intelligentia insuper summa & acri, qualem esse summopere necessarium est, de rebus tantis iudicantem. Aut semel nequicquam uniuersa uisa sunt, quin etiam permultum temporis huic rei tribuendum esse confirmat, quod omnibus exactē & diligenter excutiendis & indagandis sufficiat, omnibusq; in mediū propositis, eligere oportere cunctantem & tardantem, nullo modo autē differentis annos spectandos esse, neque habitum suspiciendum, neque opinionem sapientiæ reuereri oportere, sed in morem Areopagitarum cuncta esse faciēda, quibus mos est, noctu & in tenebris cognoscendis causis dare operam, ut non indicētes, sed in ea quæ dicuntur defigant oculos. Ad hunc quidem modum tibi eligenti promptum erit philosophari. HER. Iuxta uitæ rationem tu dicis, ex his enim quæ dixisti, nullius hominis uita satis longa esse potest, ut omnia percurrat, & unumquodq; non oscitanter perspiciat, perspectaq; iudicet, iamq; iudicata eligat, delectuq; habito, philosophetur. Hac enim sola ratioe, uerum inuenire posse contendis, alioqui nequaquam. LVC. Vereor ad te dicere o Hermotime, ne hoc quidem satis esse, uerum adhuc mihi uidemur nosmetipsos fallere, existimantes aliquid certi et firmi nobis inuentum esse, cū tamen nihil inuenerimus. Quemadmodum hoc ipsum non raro usuuenire solet piscatoribus, qui cum in capturam retia eiecerint, & aliquid graue ac ponderosum senserint, attrahunt rete, sperantes piscium copiosā multitudinem conclusā esse. Deinde, postquam attrahendo nimium delassati fuerint, aut ingēs lapis, aut uas aliquod arena refertum, præter spem illis adparet. Proinde, etiam atq; etiam tibi considerandum est, ne & nos tale quippiam subtraxerimus. HERMO. Non intelligo quid sibi ista uelint retia, planē tamen nō idē me irretitum inuoluīs. LVCIAN. Proinde ego te rursū extricare conabor. Neque enim mihi dubium est peritia natandi te præcellere, si quis etiam alius. Etenim ego, etsi ad uniuersos uenerimus experimenti sumendi gratia, & illud aliquando fecerimus, nondum tamen planum & certum esse existimo, penes quem illorum, illud quod quærimus delitescat. Possibile enim est, ut eius omnes in totum ignari sint. HER. Quid agis? an opinaris penes nullum illorum esse? LVCIAN. Incertum est, nunquid non uidetur tibi fieri posse, ut mentiantur omnes, ipsaq; ueritas alia quæpiam res sit, quæ penes nullum horum inueniri queat? HERMO. Qui nam fieri posse credam? LVC. Ad hunc modum, sit enim nobis certus aliquis numerus ex composito constitutus, nempe uiginti. Iam si quis uiginti fabas in manum sumeret, & ea clausa decem quospiam interrogaret, quot nam fabas in manu sua conclusas haberet. Illi autem ducti cōiectura, hic quidem septem, ille triginta, alter uero decē aut quīdecim, prorsusq; alius aliū numerū diuīnaret. Possibile em̄ est aliquem forte fortuna uerū dicere, an nō uerisimile tibi uidet? HER. Sanē. LVC. Ergo ne hoc quidem factū impossibile credendū est, ut omēs

*Aliud argu-
mentū à diffi-
cultate.*

*Aliud hē e-
iusdē rationis*

*Amplificatio
à simili.*

ex æquo alius alium numerum dicat, falsum ta-
certus ille numerus, adeo ut nullus ex illis dici-
ginti fabas. Quid autem tu ad ista respondes?
alia ratione quotquot philosophantur felicitat-
di nam tandem res sit, planeq; alius aliud quid-
Hic quidem uoluptatem, ille honestum, alius
tur. Consentaneum autem est, unum quiddam
uerisimile est, præter hæc omnia aliud quiddam
uerso rerum ordine, secus quam oportet, ante
festinare. Oportebat autem prius, ut mea fer-
tem esse cognitam, esseq; ex philosophantiur-
tò cognorit. Deinde primum quærere, cui
HERM. Ergo ea ista dicis Luciane, quod & si
mus, nunquam tamen facultatem nobis par-
Quid me interrogas, ò bone, quin potius isti
respondebit tibi, nunquam hoc fore, quoad-
dam illorum sit, de quibus illi uerba faciunt
contendis, philosophiæ dabimus operam: si
ea abdicata, priuatam quandam uitam cum
dem accidit, quod dicis philosophari pro
homo sit ineuitabile. Iubes enim, ut is qui
tim initio optimam quamq; deligat. Ipsius
solo accuratè tibi uidetur cōsistere, si tota
quam uerissimam, Deinde numerum qui
unicuiq; perscrutandæ satis est, longè latec-
negocium producens, atq; reiiciens in aliu-
iusq; uitæ ultra præstitutum tempus uix
quidem ut ambiguum unquam perpendi-
losophis iam olim inuenta sit ueritas, ne
ne iureiurando interposito confirmare, si
quaquam iurare uelim. Non illibenter uo-
or, quæ & ipsa indagatione non indilig-
nam sunt illa? LVC. Nonne audis Stoi-
tes, esse partim quidem, qui teneant om-
rum prorsus esse rudes & imperitos, ex-
tissima. HER. Vera sunt hæc. LVC. Per-
semet tamen peritos perhibentibus, no-
gocij? HER. Ita profectò. LVC. Opor-
tum cognoscere, tametsi non ad om-
eorundemq; periculum facere, melior
us multis sit exercitatus, quiq; censori
cultate animum tuum imbuat, ne uic-
nem cæteris præpositus. Atqui hoc tibi
hoc requirat tēporis, quod ego de ind-
bis commotus stomacharere. Et sane
cessarium est, in talibus puta rebus hi-
pior. Insuper sola fides & spes non
tis, eiusq; inuentionis cōsequendæ, a
as, & sciungere à ueris quæ falsa sunt
cernere ea quæ proba sunt, & non ac-
facultatem & artem consequutus, co-
onem: sin minus, planè tibi persuasi-

*Aliud argu-
mentū, à diffi-
cultate eligen-
di præcepto
rit.*

ab unoquoque nare (quod aiunt) traharis, aut prælatum & florecentem olivæ ramum te sequi, perinde ut oves. Magis autem aquæ cuius in mensa usus est assimilabere, in quamcunque enim partem te quispiam traxerit, summo digito duceris. Aut per Iouem arundini cuiuspiam fluuiali iuxta littus enatæ, ad quemcunque flatum semet flectenti, & si tenuis & permodica quæpiam aura flauerit, illam illico commouere solet. Non secus tecum quoque agatur præceptore quopiã inuento, qui de demonstrationibus & rebus dubijs discernendis alicuius artis gnarus te docuerit, cessabis haud dubiè te metipsum onerare negocijs. Siquidẽ actutum quod optimum est tibi comparebit, ipsaq; ueritas arte illa compendiaría & demonstratiua eruetur, neque non mendacium deprehensum redarguetur. Tuq; iam certo & constanti iudicio delectu habito philosophiæ perdiscẽdæ nauabis operam, atq; ter exoptatam felicitatem consequurus, conuersationem cum illa sociabis iucundissimam, uniuersis bonis in totum semel fruens et abundans. HER. Euge ò Luciane, quanto iam præstantiora, & spem non mediocrem ostendentia quàm dudum dixisti. Estq; nobis omnino, ut par esse uideatur, eiusmodi uir quispiam studiose conquirendus, cuius opera earũ rerum cognitionem & iudicium nobis paremus, & quod maximum est, infallibilem demonstrationem. Hoc pacto confido fore, cætera deinceps comprehensu faciliã nec nimium operosa aut laboriosa futura, quæq; non multũ sint requisitura exercitiũ. Atq; ego quidem magnas tibi iam habeo gratias, propterea quod nobis tandem compendiaríam quandam & optimã uiam inueneris. LVC. Atqui iure optimo nullæ mihi ab te habendæ sunt gratiæ, neq; enim quicquam meo labore inuentũ tibi demonstraui, quo spem tibi firmiorem, aut ei te uiciniorẽ fecissem: sed multò magis ab omni spe remoti excidimus, quàm ante fuera mus. Ac prorsus iuxta uulgo iactatũ prouerbium nobiscum agitur: Cum multũ laborauerimus, in eodẽ loco sumus. HER. Quorsum isthuc Luciane? uidere quiddam supra modum triste & admirandum dicere. LVC. Quoniã ò amice, tamen si inuentus nobis fuerit is, qui polliceatur se quãdam scire demonstrationem certam & infallibilem, seq; docturum alium, nõn statim propterea, ut opinor, illi fidem habebimus, sed alium aliquẽ quærere conabimur, qui iudicio exactè habito, discernere ualeat, nõ uir ille uera polliceatur. Iam ubi etiã illum ex sententia nacti erimus, nihilo secus tamen etiamdum incerti erimus, num ille quẽ ad cognoscendum asciimus, probè cognoscere possit rectè iudicantẽ, nec ne, & sic iterum deinceps ad priorem alio ad cognoscendum appposito nobis opus erit. Nos enim, unde nam tanta præditi intelligentia, sciremus discernere eum, qui optimorum iudicium habere possit? Vides ne quousq; protendatur, & q; immensum fiat, anxio & suspenso animo esse eum, qui comprehendere nequeat. Quandoquidem ipsas quoque demonstrationes, qualescunque tandem inueneris, dubias & incertas esse comperies, nihil habẽtes in se firmitudinis. Plurimæ igitur ex ipsis per alias non minus dubias ad persuadendũ nos certè esse per uim adigentur. Aliæ autem rebus omniũ confesso manifestis obscurissima coniungentes, & ne tantillum quidem cum illis participantia, illorum tamen demonstrationes esse perhibentur. Veluti si quis contenderet, ita demonstrari posse Deos esse, quod in illorũ cultum & honorẽ aræ passim constructæ cernerentur. Proinde, ò Hermotime, nescio quo nam modo, quemadmodum ij, qui in circulo currunt, ad ipsius initij carceres, & omnium rerum desperatiõnem deuenimus. HERMO. Quàm insigni me afficis iniuriã Luciane, cum pro thesauro non nisi carbones mihi exhibeas. Et quemadmodum uerisimile esse uidetur, tot anni quos studijs philosophiæ impendi, mihi planè sine fructu perire: insuper etiam labor ille, & sudor immodicus nequicquam exhaustus est. LVCIAN. Sed enim ò Hermotime, multò minus animo perturbato discrucaberis, si cogitaueris te non solum rerum speratarum desiderio falli et frustrari, uerũ

*Aliud diuini
tilli doctrina
philosopho-
rũ, & spe sal-
laci discernit
uerũ*

*Amplificatio
à collatione.*

*Alia à causa
impellente.*

uerum omnes, ut habet proterbium, de asini umbra digladiantur philosophi. Aut, potest ne quispiam per hæc omnia, quæ dixi uagari & discurrere, quod quidem nullo modo fieri posse iam ante ipse confessus es. Nunc autem non ab simile quiddam mihi uidere facere, quàm si quis perfundendo lachrymas fortunam culparet, quòd illi in cœlum non liceret conscendere. Aut, quòd non perinde ut monstra natantia mare ingressus à Sicilia natâdo apud Cyprum emergeret. Aut, quòd non in sublime sublatus remigio alarum uno die è Græcia ad Indos usq; extremos peruolaret. Causa autem eius tristitiæ ea est, quòd sperauerit, ut opinor, aut uisum aliquando somnium eiusmodi, aut rem à seipso ita sibi confictam, cum parum sub initium expenderit, num ea in optatis habuerit, quæ consequi poterat, neq; essent præter hominis naturam. Præcipue uero te o amice, multa & admiranda uersantem in somnijs, cum pupugisset ratio, è somno te exilire fecit. Deinde in illam commotus, excanduiisti, uixdum aperiens oculos, somnumq; non facile discutens præ uoluptate eorum quæ uidiisti. Patiuntur idem tecum persæpe, qui inanem quandam uoluptatem & euandam sibi confingunt, cum interea sibi uidentur ampliter esse nummati, effodientes thesauros, regnantes & dominantes, breuiter, quantum ad omnia alia attinet, felicem uitam agentes. Qualia perquam multa Dea illa sine negocio operatur, nempe uotum existens liberale & magnificum, nulli rei quamlibet absurdæ contradicens, adeo ut si quis alatus fieri concupiscat, aut Collosæa mole esse conspicuus, aut optet montes prorsus aureos inuenire. Quòd si igitur hæc ab illis in animo uersantibus puer accedens postularet aliquid rerum necessariarum, uidelicet unde panis esset cœmendus, aut quid nam responsi dandū sit, pro locatis ædibus pensionem flagitanti, qui multo iam tempore expectasset, adeo inflammantur iracundia, ac si ab interrogante & odiose interturbante omnibus illis bonis uel cum puluisculo sint exuti atq; dispoliati, ac propemodū pueri interpellantis nasum solent mordicus abripere. Veruntamen, o amice, ne ad hunc modum uelis quoq; erga me animatus esse, si te thesauros effodientem & uolantē, cogitationesq; quaspiam naturæ nostræ non consentaneas animo concipientem, eaq; sperantes, quæ nullo modo te cōsequi posse uideo, amicus tibi existens, non patiar aut permittam per omnem uitam, ne quicquam somnio iucundo fortasse illo & dulci, somnio tamen congregientem oblectari, cum uehementer cupiam te regressum ad sanitatem agere quiddā, quod magis ex usu tuo esset. Cumq; te emittere cogitem, ut reliquum ætatis, quod superest ad communes cum alijs uitæ actiones sapientius institutum componeres. Nam quod hæcenus fecisti, & nūc facis, atq; etiam tecum uersaris in animo, nullo discrimine à fabulosa Hippocentaurorum & Chimerarum, Gorgonumq; narratione discerni potest. Præterea quæcumq; alia cum à somnijs offeruntur, tum à poëtis & pictoribus confinguntur, quæ neq; fuerint unquam, neq; post unquā fieri possunt, quibus tamen promiscua uulgi multitudo credit, et non mediocris uoluptate ista uidendo aut audiendo adficitur, quia peregrina sunt, & auditu admiranda, nec passim obuia. Et tu, fabulatore quopiam audito confirmante mulierem quandā esse supra modum formosam, quippe quæ ipsas Gratiæ pulchritudine superet, quæq; planè cœlesti quadā forma prædita sit, non prius apud animum tuum expendens, num uera diceret, & num uspiam gentium esse putanda sit, eiusmodi tam amabilis formæ mulier, statim eandem miserè deperires, quemadmodum perhibent Medeam ex solo somnio exarsisse in amore Iasonis. Hoc autem quod maximè ad amorem te illexit, aliosq; quotquot eius simulachri desiderio inflammati sunt, illud erat, ueluti mihi coniecturam facienti res appareret, quòd is qui de muliere memorabat, posteaquam statim initio narrationis creditus est uera dixisse, priori orationi non aliena aut dissimilia induxisse uideretur. In hoc enim solum attentus estis, & per hoc nare uostrahit

hit, posteaquam semel illi sub initium ansam suppeditastis, uosq; ad dilectam
 perduxit, per eam quam prædicebat rectam uiam. Nulla enim difficultate con-
 ficiuntur, & reliqua, ut ego quidem opinor, neque quisquam ex uobis iuxta in-
 gressum cōuersus exquirebat, num uerus sit, & an obliuione seu errore ductus
 eam uiam ingressus esset, quam deuitare oportebat. Verum ille eorum qui præ-
 cesserunt sequendo insistit uestigijs, ueluti oues præcedentem pastorem, aut
 arietem consequuntur, cum æquum furerat statim in ingressu perpendere, num
 quid in eam uiam diuertendum fuerat. Illud autem quod dicturus sum, mani-
 festius fortasse & facilius intelliges, si tale quiddam non absimile priori perspe-
 xeris. Quod si enim quispiam ex poëtis Herculeæ audacia nihil non affirmare
 audentibus diceret, olim fuisse tricipitem quendam & senis manibus instructū
 hominem. Iam si statim initio ista non grauatim credenda susceperis, neq; ha-
 bita ratione discusseris, num fidei consentanea dixerit, sed nihil cunctatus, con-
 stanter credis ita se habere, pari ratione & reliqua inferet, uidelicet quod etiam
 senos habuerit oculos, neque non senas auriculas, præterea quod tres uoces se-
 mel pariter emisit, quodq; per tria ora cibum sumpserit, quod triginta digi-
 tos habuerit, non quemadmodum quisque nostrum decem in utrisque mani-
 bus. Tum quoties illi belligerandum erat, tres manus tenebat unaquæque aut
 peltam, aut parmam persicam, aut clypeum. Tres autem alia, illa quidem secu-
 rim ancipitem ferebat, altera hastam uibrabat, tertia gladio utens depugnabat.
 Et quisnam hæc illi affirmanti fidem habere dedignabitur? Valde enim hæc
 omnia principio sunt similia & consentanea, de quo statim sub initium conside-
 randum fuerat, num ista omnia citra contradictionem suscipienda & conceden-
 da erant, ita se constanter & pro certo habere. Porro autem si semel illa conces-
 seris, etiam cætera consequuntur. Nec iam facile est illis fidem denegare, postea-
 quam ista à principio prius concessio, non discrepant, sed planè cum illo con-
 ueniunt, cuiusmodi & uos patimini. Siquidem præ magnitudine amoris &
 alacritatis, non expendentes ea, quæ circa quæque ingressum uobis obijciuntur
 tur quo pacto cuncta se habent, subinde porro progredimini, rerum consequen-
 tiæ ductu protracti, parum, aut nunquam in deliberationem sumentes, num
 quod priori uidetur consentaneum etiam falsum esse possit. Velut, si quis dice-
 ret, bis quinque septem esse, & tu illi fide habita, persuasus, apud te non numera-
 res, haud dubiè consimili quoque ratione inferet, ter quinque esse quatuordecim,
 quod quidem faciet, quousque libuerit, aut sibi uisum fuerit. Qualia permulta ad-
 miranda illa geometria facitare cōsuevit. Etenim illa ab his qui primum eam
 artem exordiantur, cum postulata quæpiam exotica & absurda efflagitet, eaq;
 ipsa sibi concedi contendat, nullo modo subsistere queuntia signa nonnulla indi-
 uisibilia, literulasq; quaspiam informes, aliaq; eius generis consimilia eiusmodi
 fundamentis putridis substruit, uolens ad demonstrationem faciendam uera
 adducere, tametsi à falsis facto initio, artem exordiat. Non secus uos quoque
 unamquamque sectam exorsi, cæteris quibusq; deinceps sequentibus fidem habetis,
 ueritatis certam cognitionem illorum consequentiam, licet falsam esse ex-
 stimate. Interea partim quidem uestrum spebus, ne quicquam amplis & ma-
 gnificis animo cōceptis, immoriuntur ante aliquanto, quam ueritatem cōspex-
 erint, eosq; à quibus illis turpiter impositum est, didicerint. Partim uero tamen
 si sagaciter subodorati fuerint, se miseris modis deceptos esse, sero tamen cum
 iam penè senio sint confecti, piget illos ab incepto regredi, uerentes ne tanti na-
 tu cum sint, confiteri cogantur, se puerilibus negotijs hætenus fuisse occupa-
 tos. Proinde, pudore obstante in studijs semel cōceptis perseverant, ea immo-
 dice collaudantes & commendantes. Et quoscunque persuadere possunt, ad
 ea pertrahunt, ut non ipsi soli decepti uiuant, sed consolationem habeant ex
 his, qui eadem fraude illecti, communibus cum illis malis conflantur.

Etenim

Amplificat si
multitudine
quidam.

Etenim & illud acutè perspexerunt: quòd si ueritatem semel ingenuè faterentur, fore, ut non amplius uenerandi haberentur, quemadmodum in præsentiā, neq; supra plebeiam sortem in ullo precio aestimarentur: sed ne tantillum quidem, ut prius, ullo honore habito, honestè consalutarerentur. Quare haud quālibet ista fatendo commemorant, cum non sint nescij à quibus rebus illis excidendum foret, & æquali cum alijs omnibus, honore & sorte fruendum. Vix enim fieri potest, ut in perquā paucos illorum incidās, qui magnitudine animi præditi, se deceptos esse confirmare audeant, aliosq; ab inauspicato instituto auertere atque dehortari similia tentare quæ statuissent. Quòd si in eiusmodi uirum unquam incideris, illum sanè, ueritatis amantem, & uirum bonum, & iustum, atque etiam si uis, philosophum compellato. Hunc enim solum huius nominis cōpellatione dignum existimauerim. Cæteri uero aut nihil de uero compertum habent, utcunq; sibi eius gnari & periti esse uideantur, aut si aliquid explorati habuerint, illud tamen præ paruitate animi & pudore, & desiderio, quo præ alijs in præclara hominum opinione & precijs haberi concupiscunt, occultant sedulo. Et sanè per Mineruam, quæcunq; hactenus à me disputata sunt, missa faciamus hoc ipso loco abiecta, & sit sempiterna quædam omnium illorum obliuio, qualem fuisse perhibent earum rerū, quæ sub Euclide duce Athenis peractæ sunt. Cæterum ponamus philosophiam Stoicam præ omnibus alijs ueram & rectam esse, dispiciamusq; num illam ullo modo queant cōsequi, aut num hi frustra lassitudine afficientur malè locata opera, quicunq; eius consequendæ desiderio capti sunt. Etenim promissiones magnificas, & illas quidem admirandas audio, uidelicet per omnia felices & beatos fore, quicunq; que ad summum philosophiæ fastigium unquam conscenderint. Solos enim illos omnibus bonis haud dubiè semel potituros perhibent. Sed enim quod deinceps dicturus sum, tu me longè exactius scire potes, num unquam cum eiusmodi Stoico tibi commercium fuerit, atq; inter Stoicos summo illo, nimirum quem nullus adfectus animi, ulla tristitiæ nebula perturbaret, quem nullæ uoluptatum illecebræ commouerent, qui non inflammatus iracundia, aliquando in furem erumperet, qui inuidiæ contagio nō esset infectus, qui diuitiarum amore & desiderio non tangeretur, sed illas pro nihilo duceret, breuiter qui p̄ omnia felix esset, quam regulam & amussim certissimam esse oportet, uitæ planè uirtuosæ. Etenim in quo uel minimum quiddam desideratur, ille etiam dum imperfectus habendus est, tametsi cæteris omnibus abundet, hoc tamen cum consecutus non sit, nondum exoptatæ & tantopere quæsitiæ felicitatis particeps dicendus est. HERMOT. Nullum quidem talem unquam me uidisse, mihi sum conscius. LVCIA. Euge Hermotime, quandoquidem lubens mendacium non dixeris. Ad quem ergo finem intentus, philosophiæ perdiscendæ impendis operam, cum neq; præceptorem tuum, neq; illius, neq; ullum alium ex prioribus, neq; si ad decem retrò secula descenderis, quæquam Stoicorum perfectè sapientem uideas, & per hoc quoq; fuisse felicem? Neque enim, ut opinor, hoc à te rectè dicitur, sufficere, si quis saltem felicitati proximus fuerit, posteaquā nihil inde fructus & utilitatis capi possit. Nihilo secus enim extra uiam sub dio uersatur is, qui iuxta ostium foris stat exclusus, quàm qui eminus adhuc labore itineris conficitur. Nisi, quod uerisimile est, illum non mediocri perturbatione discruciarī, uidētem in propinquo ea quibus priuatus est. Deinde, ut quā proximè etiam felicitatem accedas (illud enim tibi concedam) tanta laborando perfers, temetipsum miseris modis absumens & conficiens, atq; ita tantum ætatis per socordiam & supremam negligentiam tibi elapsum est, immenso labore & uigilijs multis attenuato, & obstipo capite in terram defixo. Quinetiā de integro, ut ais, alios uiginti annos ad minimum laboribus temetipsum exercebis, ut euadas octogenarius. Quis autem ostricta fide sponsor tibi factus est, te certò

Redit ad Sto
icā uia nō
est, o
stendens, etiā
illa uera et op
tima existēte,
tamen nō esse
frustra adeo
in illa tempus
terendū, quia
nihil re ipsa
prestiti, corū
que uulgo
pollicentur.

Anthypopho
ra per simile.

certò tot annos uicturum? Nihilominus tum eorum in numero habebitis, qui felicitatis nondum sunt compotes, nisi tu solus putes illud te constanter consequiturum, & insectando capturum, quod ante te non parum multi & boni, multoq; uelocitate præstāriores omnibus uiribus consecretantes comprehendere nō potuerunt. Sed esto, si uidetur te comprehendisse, iamq; uotis tuis optata omnino contigisse, tamen omnium primum bonum illud cuiusmodi nam sit, non possum perspicere, num tantis laboribus pro illo consequendo impensis & exhaustis, dignum & conueniens æstimari debeat. Deinde, non uideo quā illo per reliquam ætatem iucundē & dulciter frui possis, tantus natu cū sis, quippe iam incuruatus senio, & ad omnem uoluptatem capiendam parum aptus, & accommodus, iam capulo uicinus, & alterum pedem (quod aiunt) loculo insertum habens. Nisi fortasse, o generose Hermotime, ad aliam uitam uarijs laboribus temetipsum exerceas, ut in illam iam delatus uiuas mollius & suauius, certior iam factus, quemadmodum uita in posterum instituenda sit. Quod mihi perinde uidetur factum, atq; si quis deambulatiuncula & exercitijs quibuspiam se præpararet atque instrueret, quo maiore cum uoluptate cœnaret, donec nescius præ fame necaretur. Cæterum ne hoc unquam mihi animaduertisse uidere, ut opinor, solidam uirtutem in actione consistere, uidelicet in rectē & sapienter factis, & ijs quæ fiunt magno animo. Vos autem summi nempe philosophi, quos per uos quoties dixerō innutere soleo, posteaquam in his inuestigandis & faciendis parum estis occupati, uoculas quaspiam miseras consecretantes meditamini, connectentes syllogismos & perplexitates, atque in his maiorem uitæ partem sine fructu conteritis. At quicumq; in connectendis promptior fuerit & dexterior, huic uictoriæ palmam unanimi consensu defertis. Quo nomine, ut ego quidem opinor, etiam præceptor tuus tantopere uobis est in admiratione & existimatione multa, uir quidem ætatis decrepitæ, quia suos affectus unā secum sermonem sociantes, perplexis & captiosis quæstiunculis probe calleat inuoluere, tenens quid quærendum, & quo quisque pacto Sophisticis nugis sit circuducendus, optimus nimirum dolose & callidē agendi, inq; non euitabiles laqueos conijciendi magister exercitatissimus. Hoc planē nihil aliud esse confirmare ausim, quā neglecto fructu circa corticem occupatos esse, adeo ut tantum folia in disputationibus uestris uicissim decutere uideamini. Aut fortasse alia quæpiam sunt Hermotime, quæ uos à summo mane ad uesperam usque facere credendum est? HER. Non profecto, sed ea ipsa sunt quæ facitare solemus. LVC. An non igitur rectē quis dixerit, uos relicto corpore solam umbram uenari, aut neglecto uiui serpentis tractu, saltem exuuuium consecretari? Aut potius huic persimiles in agendo, qui infusam in mortarium aquam ferro pistillo magno conatu tunderet, rem quampiam summopere conducibilem se facere existimans, ignarus tamen quod etiam si humeros, ut aiunt, uerberando decutiat, tamen aquam quamlibet contusam manere aquam. Permite uero, ut ego te deinceps liberē interrogem: dic mihi, num in uotis habeas excepta eruditione in ceteris omnibus per omnia præceptorī tuo esse similis, nempe ut ita sis ad iracundiam propensus, ita morosus, ita sordidus, ita contentiosus, deniq; intantum uoluptatibus deditus, tamen si per Iouem ita paucis esse uideatur. HER. Quibus tandem. LVCIA. Si placuerit Hermotime, ea tibi commemorabo, quæ uirum quempiam multa canicie infectum super philosophia differentem audiui, ad quem permulti iuuenes sapientiæ comparandæ gratia certatim commigrant. Cum enim à quodam ex discipulis mercedem exigeret, uehementer incanduī, affirmans ultra præscriptum tempus solutionem debiti sibi prorogari, quod ante decimum sextum diem dissoluendum fuerat. Ita em pactum esse, & ob hoc quidem indignabatur. Cum autē forte fortuna astaret ibidem eius iuuenis auunculus, homo rusticus, & nostrarum rerū minimē pe-

Alia confutatio ab eleuatione præmissi propositi.

Amplificatio à simili.

Alia à uirtutis effectu seu fine, cū qua effectus Stoicæ philosophiæ comparat.

Amplificatio collationis.

Cōprobat exēplo rei gestæ.

ritus, Desine, inquit, tūc admirande, te magna iniuria adfectum esse contestari, si uoculas à te commercantes, nescio quas, mercedem tibi nondum reddiderimus. Ea enim quæ nobis fecisti, etiamdum ipse integra habes & possides, neque quicquam tibi imminutum est ex disciplinis tuis. In cæteris autem quibus sub initium adolescentem tibi offerens, eundem desiderabam imbui, nihilo melior tua opera factus est. Quippe qui mei uicini Echecratidis filia raptæ per uim uicium intulit: & sanè poenam dedisset damnatus iudicio, nisi ego à uicino paupere talento multam redemissem. Porro autem ipsi matri nuper incussit alapas, quod ipsum in manifesto furto deprehendisset, sub sintu cadum efferentem, ut haberet, nisi fallor, unde cum sodalibus bibens deponeret symbolū. Etenim quantum ad iracundiam & furorem, & impudentiam, & audaciam, & proloquenda mendacia, aliāque uicia attinet, superioribus quidem annis longè melius sese habebat, quàm nunc, cum his ipsis sit omnium contaminatissimus. At qui planè mihi persuaseram in hisce uitandis & dediscendis, illum præcipue à te adiutum & formatū iri, magis quidem, quàm quod illa perdisceret, quæ quotidie ille ad nos, quibus illa audire superuacaneum est, in mensa consuevit dissere, quemadmodum Crocodilus rapuisset puerum, patrique pollicitus esset se redditurum, si respondisset nescio quid. Aut, quod cum dies sit, necesse esset noctem non esse. Nonnunquam & cornua nobis affingere solet generosus ille, nescio quo pacto sermonem connectens. Nos autem his auditis ridere solemus, maximè uero quando obstructis auribus, sedula agitatione secum meditatur, habitus & dispositiones quæspiam, præterea Catalepses & imaginatiōes, multa denique id genus nomina percurrendo. Quinetiam non raro ipsum dicentem audiuius: Deum in cœlo non esse, sed per omnia certatim penetrare, nimirum per ligna, per lapides, per animantia usque ad ea, quæ sunt omnium de spectatissima. Cæterum matrem illum interrogantem, cur ad hunc modum delirans ista secū nugaretur, subsannare solet. Sed si eas nugas, inquit, exactè perdidicero, nihil uideo obstare mihi, quo minus non solus diues, non solus rex sim, cæteri uero mihi collati, mancipia & hominum purgamenta existimandi sunt. Hæc cum dixisset uir ille, uide mi Hermotime, cuiusmodi responsum ille dedit philosophus, quàm uero maturum & senile. Atqui nisi me ille, inquit, accessisset, nonne putas quod longè peiora flagitia admisisset, aut per Iouem etiam traditus fuisset torquendus carnifici. Nunc autem frenum quoddam illi iniecit Philosophia iuxta ac uerecundia, & ob hoc ipsum modestior uobis nostra opera factus est, & moribus adhuc tolerabilis. Illud enim pudorē illi incutit, quod indignus habitu & nomine philosophiæ appareat. Cæterū quæ à nobis abstulit, ea illum in disciplina continent, ita ut iustus esse uidear, si mercedem à uobis accepero, etsi illum haud multò meliorem reddiderim, nam in his quæ nōdum admisit, philosophiam reueritus est. Posteaquam nutrices quoque talia de pueris dictitare soleant, nempe præceptoris ædes illis adeūdas esse. Siquidem nusquam alibi locorum pueris relicta est copia bonum quiddam perdiscendi, sed neque mali quippiam unquam in se admittunt, quamdiu sub præceptorum custodia militauerint. Ego quidem omnes officij mei partes in excolendo iuvene mihi impleisse uideor, iam quicumque tibi placuerit nostrarum rerum non imperitus, illo tecum assumpto cras me accedas, & uidebis quàm promptè & expediatè interroget alios, quàmque ingeniose & argutè ad quæ sita respondeat, tū quam tam eruditionem sibi mea opera pararit, & quos iam libros euoluerit, de proloquijs ac syllogismis, de complexionibus & officijs, deque alijs multis & uarijs. Cæterum quod matrem pugnis ceciderit, atque etiam raptas uirgines uiciarit, quid ad me attinent? neque enim me illi pro pædagogo constituitis. Hæc quidem homo senex de philosophia differebat. Tu fortasse & ipse Hermotime diceres, abunde satis esse, si ob hoc ipsum philosopharemur, ne quid eorum quæ

mala

malis & uiciosa sunt faceremus. An non uero initio longè ampliori spe industrii philosophandum nobis esse existimabamus: non ob hoc saltem, quod paulò quàm priuatus quispiam ex uulgo honestiores essemus. Cur igitur non & ad hoc dignaris dare responsum? HERMO. Quid uero aliud tibi respondeam, quàm quod propemodum etiam mihi lachrymandum esse intelligo, usq; adeo me commouit oratio tua nimium uera. Et iam quidem grauiter lugeo, me miserum tantum temporis frustra insumpsisse & contriuisse, ad hæc mercedem tantam grandem pro laboribus impendisse. Iam enim tanquam ex ebrietate profunda ad sobrietatem reuersus uideo, cuiusmodi illa sint, quorum amore capiebarum quantas ærumnas pro illis consequendis ego miser exhauserim. LVC. Fle tu quidem & lachrymis haud opus est, o bone, longè autem præstabilius & prudentius esse opinor, quod in fabulis Aesopus commemorat. Ait enim quendam in maris littore confedisse, conatam singulas undas pernumerare: cumq; undarum mutuo se trudentium, multitudine obrueretur, animoq; grauiter angere tur, quod eas numero complecti non posset, adueniens callida uulpes, non in soloneo consilio hominis perturbatione subleuauit. Quid discruciaris, inquit, propter undas quæ prætergressæ sunt, hinc numerare incipias oportet, illas missas facito. Et tu, quandoquidem ita tibi uidetur, posthac magis ex usu tuo feceris, si communem cum alijs uitam uiuere decreueris, ac ita quidem cum multis in Repub. uersaberis, nihil absurdum aut fastuosum animo concipiens aut sperans. Nec est quod pudore afficiaris, quod iam primum decurso uitæ spacio, rectè sapere incipias, aut mutato consilio ad meliora te recipias. Proinde hæc omnia, o amice, quæcunque à me dicta sunt, nolim putes me de industria præmeditatum & instructum aduersus Stoicos, quasi mihi cum illis essent susceptorum inimicitia, dixisse, sed communem aduersus omnes orationem esse putato. Neque alia contra te protulissem, si aut Platonis, aut Aristotelis te sectatorem esse testatus esses, cæteris indicta causa, contemptis & posthabitis. Nunc autem posteaquàm Stoicos cæteris omnibus anteferebas, aduersus Stoicam omnem disputationem quoq; nostram instituiimus, nihil alioqui simultatis, aut dissidij aduersus illam susceptum habentes. HERM. Benè sanè dicis. Iam itaq; abeo, ut ego me totum unam cum uestitu & habitu commutem. Videbis igitur in breui, non ueluti nunc me neque barba tam densa & profunda horridum, neque ita afflictam & asperam uictus rationem, uerum molliora omnia, magisq; libero homine digna sequentem, fortasse neq; purpuram induere grauabor, ut omnibus fiat perspicuum, mihi priores nugas non amplius curæ esse. Atque utinam etiam ex intimis cordis penetralibus euomere ea omnia possem, quæcunque ab illis unquam audita deuorauit. Et ut pro certo scias, neque helleborum ebibere formidabo, propter hoc ipsum contra quàm Chrysippus cōsueuit, ne quid eorum unquam posthac, quæ dixerunt, mihi in mentem ueniat. Cæterum tibi Luciane, non mediocrem habeo gratiam, quod me hætenus iactatum & circumlatum à turbido torrente & aspero, iuxtaq; fluxum una cum undis fluitantem extraxeris, assistens iuxta Tragædorum prouerbium: Deus ex improviso ostensus. Videor autem mihi non absurdè secturus, si & caput rase-

*Exclusio qua fingitur Her-
motimus pe-
nitentia duci
prioris uitæ
adeo frustra
consumptæ.*

*Mitigatio p
translationē.*

ro, quemadmodum facere soliti sunt, qui & naufragijs enatant ipso
lumes, ita ut salutis meæ festiuitatem hodie concelebrem, po-
steaquam tantarum nebularum caligo ab oculis meis dis-
cussa est. Porro autem conspectum philosophi post
hac, & si inuitus inter eundum alicui obuiam
uenero, non secus deuiabo extra uiam
declinando, quàm rabiosos canes
fugere soleo.

R

LUCIANI
HERODOTVS VEL AETIO
VINCENTIO OBSOPEO INTERPRETE

A R G V M E N T V M.

Ostendit hac præfatione Lucianus, se exemplo Herodoti, et post hunc Aëtionis pictoris adductum, ut in conuentu totius Macedoniae, exhibere se, ac specimen aliquod sui præbere uoluisset. Effecit enim compendiosorem hanc uiam ad laudem et gloriam comparandam, quam singulas ciuitates circumcundo, magno negotio, multoque tempore tandem inclarescere. Exordium à uoto incipit, post narratione utriusque et Herodoti, et Aëtionis exemplum exponit, quæ quia maiorem scripti huius partem absoluit, utriusque nominis titulum quoque dedit. Hinc Adaptatio sequitur, quæ suum institutum cum superioribus exemplis comparat, amplificata per collationem, præsentis conuentu cum Olympico, à loci et hominum qualitate. Postremo petit, ut illorum exemplo, se quoque pro aliquo mediocri Oratore habeant, non cum optimis ac uetustissimis illis, sed cum præsentibus conferendo.

Exordium à
uoto.

Narratio.

TINAM uero & alias Herodoti uirtutes mihi imitari concessum fuisset, non omnes dico, quibus ille præditus præcelluit, maior enim uoto hæc res fuerat: uerum unam ex omnibus, uidelicet aut orationum elegantissimarum mundiciem, aut illarum numerosam concinnitatem, aut propriam & naturalem linguæ Ionicæ dictionem, aut sententiarum gravitatem & præstantiam, aut quæcunque alia, quæ & infinita sunt & elegantia, ille uno quasi fasciculo cōprehensa possidet, omnem imitationis spem excedentia. Cæterum, quæ cum libris à se elucubratiss fecerit, tum quemadmodum passim in breui temporis spacio apud Græcos in notitiam uenerit, mihi & tibi & alteri cuiuscunque tandem imitatu haudquaquam fuerit difficile. Cum enim relicta patria soluisset ex Caria, recto cursu in Græciam delatus est, ubi de se ipso eam cogitationem suscepit, quo pacto et celerrime & minimo cum negotio inclaresceret, ac famigerabilis fieret, cum ipse, tum eius quoque elucubrata uigilia. At enim obambulanti nunc quidem Atheniensibus, nunc autem Corinthiis recitare historiarum monumenta à se condita, mox Argiuis aut Lacedæmoniis, partim laboriosum esse existimabat, & longum: partim cunctationem & moram non mediocrem in illo fore prospiciebat. Voluit ergo negotium omne in compendium contrahere, neque ita particulatim innotescere, noticiam modicè & pedetentim congregans & colligens. Callidè uero obseruabat, si uspiam locorum Græcos unà congregatos omnes deprehenderet. Commodum itaque instabant magna olympia, Herodotus autem, hanc solam sibi uenisse occasionem arbitratus, cuius maxime erat cupidus, frequentissimis ludis obseruatis, iamque ex omnibus locis collectis Græcorum optimatibus progressus in Opisthodomum, non spectatorem sed certatorem se ipse exhibebat, cantillans historias memoriæ à se proditas, ac præsentium aures orationis suauitate demulcens, donec & Musarum nominibus eius libri nobilitari & uocari cœpti sint, & illis nouem existentibus. Proinde, iam omnes illum nouerant multo profecto magis quam Olympicorum certaminum uictores. Nec quisquam erat, cui Herodoti nomen inauditum fuerat, quem non nulli ipsi audiuerant in Olympia, alij uero ex ijs, qui ex ludis regressi fuerant audita et ipsi perceperunt. Tum uero ubicunque in publico saltem apparuisset, certatim monstrabatur digitis: Hic ille est Herodotus, qui pugnas Persicas lingua Ionica condidit atque conscripsit, qui uictorias nostras uenustissime concelebrauit. Talem ipse laudem historiarum nomine consecutus est, in uno conuentu ab omni populo totius Græciæ commune nactus suffragium, non ab uno per loquem præcone ebuccinatus est, sed in omnibus quaqua uersum ciuitatibus

tatibus, unde quisque erat eorum, qui ad ludos publicos confluerant. Hoc cum animaduertissent postea ad parandam cognitionem uiam esse compendiosissimam & Hippias illius generis Sophista, & Prodicus Cius, & Anaximenes Chius, tum Polus Acragantinus, alijque complures, orationes semper habuerunt, & illi in ludis publicis, unde breui notitiam sibi parauerunt. Quorsum uero tibi priscos illos percenseo, & scriptores, cum & hæc inter uetera commodè locum habere possint. Etenim perhibent Aëtionem quoque pictorem Roxanes & Alexandri depictas in tabula nuptias, in Olympiam pertulisse, ac imaginem spectandam ostentasse, adeo ut Proxenides, quem tunc certaminum iudicem Græci constituerant, artis præstantia delectatus, Aëtionem generum sibi ascuerit. Sed quæret aliquis, quod nam tantum ad fuerit picturæ miraculum, per quod adductus Proxenides, Aëtioni peregrino filiam suam nuptum tradiderit. Est equidem imago in Italia, quam egomet uidi, adeo ut tibi quoque de ea comper tam ueritatem dicere possim. Thalamus est supra modum elegans, & lectus nuptialis uestimentis instratus. Hunc iuxta locata est Roxane uirgo corpore & facie uenustissima, terram modestè intuens, Alexandri assistentis præsentiam honorificè reuerens. Cæterum Cupidines quidam ridentes, alter quidem à tergo stans digitis redimiculum aufert à capite, ac Roxanen sponso cōmonstrat. Alter nimium seruiliter à plantis aufert sandalium, ut iam decumberet. Alius Alexandri chlamyde inuolutus, illum ad Roxanen pertrahit, ualde uiolenter annexus: Sed enim ipse rex coronam quandam puellæ porrigit. Adest præterea & Parochus sponsæ ductor Hephæstion, ardentem faciem tenens in manibus, formoso admodum adolescēti innixus, hunc ego hymeneum esse opinor, neque enim nomen adscriptum fuerat. Ex alia autem parte tabulæ, alij Cupidines in armis Alexandri colludebant, duo quidem hastam illius ferētes, eos imitabantur, qui ferendis oneribus grauari uidentur. Alij duo unum aliquem iacentem super clypeum, penè ipsum, ut regem trahunt, scuti loris inuoluti. Porro unus in thoracem supinè iacentem ingressus, insidias tendenti similis esse uidetur, ut illos ex improviso perterrefaciat, ubi trahendo ad se peruenissent. Neque uero hæc ludicra sunt aut puerilia, & in quibus exprimendis temere elaborasset Aëtion, sed quibus Alexandri ad res bellicas amorem adumbrare uoluit, & quod eadem opera & Roxanes amore flagrarit, & armorum curam per obliuionem non abiecerit. Quanquā uero & aliās ipsa imagine nuptiale quiddam reuera ostensum est, nempe Proxenidē natam antè Aëtioni fuisse desponsam, illaque in matrimonium ducta abiit, iusis succisua opera Alexandri nuptijs, sub rege sponsæ ductore, pro nuptijs colore & penicillo expressis ueras nuptias præmium reportans. Proinde Herodotus, regredior enim ad illum, satis superque sufficere Olympiorum ludos existimauit, ad faciendam fidem Græcis eum scriptorem esse admiratione non indignum, qui Græcorum gesta illis recitaret, quemadmodum ipse factitare solitus est. Ego uero, ac per Iouem Philiū uos precor, ne insanire me suspicemini, neque mea me cum illius conferre uelle. Propitius sit mihi uir ille. Verum hoc mihi cum illo nō dissimile accidisse arbitror. Etenim quo tempore primum in Macedoniam suscepta peregrè profectioe ueni, apud me ipse cogitabam, strennuè mihi aduigilādum esse, eaquē iam tenebar cupiditate omnibus innotescendi, ac quā plurimīs Macedonum uigilias meas ostendendi. Porro autem singulas adeuntem ciuitates, interea ingrauescente ætate consenescere, haud quaquam facile factu apparebat. Sed enim, si conuentu uestro obseruato, deinde progressus in mediū, orationem propalam habuissē, sperabam omnibus ex sententia succedentibus uoti me compotem futurum. Vos itaque conuenistis, ex singulis equidem ciuitatibus quicquid præstantissimi, neque non ipsa summa uniuersorum Macedonum delectissima. Excepit uero uestrum conuentum ciuitas omnium optima, qua cum nulla ex parte Pisa

Aëtion:

Tabula et pictura Aëtionis

Adaptatio
sui institui ad
exempla superiora.Collatio præ
sentis conuentus et Olympici ueteris.

LUCIANI

A conditione
hominum.

Petito.

conferenda est, neque ea, quæ illic est loci angustia, neque tabernacula aut tur-
guria & suffocatio. Iam neque conuentum celebrantes uulgaris sex aut turba est,
magis cupida spectandi athletas, nempe uulgus Herodoti negligens, sed pro-
fecto cum rhetorum tum scriptorum atque Sophistarum omnium celeberrimi,
adeo ut parum mihi deesse uideatur, quo minus & mea actio perinde ut Olym-
piorum celebris habenda sit. Cæterum si me cum Polydamante, aut Glaucō,
aut Milone compositum contemplantini, ualde audax homo uobis esse uide-
bor. Sin uero ab illis memoria longè lateque auocata, in hoc solum intenti fueri-
tis, fortasse non admodum uobis flagellandus esse uidebor, ita ut in tanto sta-
dio & hoc mihi sufficiat.

ZEUXIS VEL ANTIOCHVS

VINCENTIO OBSOPEO INTERPRETE.

ARGVMENTVM

A Polloga quedam, scriptorum Luciani, est, qua ille ostendit non tantum nouitati seu peregrinitati stude-
re se, sed et rerum, sententiarumque elegantie, deinde et apte compositionis harmonie. Ceterum quod
sola nouitas illorum in admiratione sit, fieri communi quadam hominum natura, qui sola nouitate plerumque deti-
neantur, interim aliorum nulla habita ratione. Idem enim et Zeuxidi olim in pictura Centauri, in quam præter
nouitatem argumenti, multam artem impenderat, et Antiocho, in pugna contra Galatas accidisse, hostibus noui-
tatem et insolentiam elephantorū, non ipsius apparatus pertimescentibus. Tractatur autem eadem ferme ratio-
ne, qua et superior oratio: nisi quod hic ipsa causa à principio ponitur, exempla autem, eaque amplificata se-
quuntur. Etiam tituli eadem ratione, ut supra, impositi sunt.

Oratio sta-
tim ab exposi-
tione ipsius
causæ.

ABITA nuper in confessu uestro oratione, domum me cō-
ferebam. Permulti autem ex ijs, qui orationi interfuerant
me accesserunt. Nihil enim prohibere opinor, quin & ista
uobis meis iam familiaribus exponam. Itaque accedentes
porrecta dextra me consalutabant, & admiratione prose-
quentibus similes esse apparebant. Multo autem itinere
comitatu suo me deducentes, alius aliunde exclamabat,
laudabatque, donec pudore quoque me suffunderent, ueren-
tem, ne longè lateque à dignitate laudum, quas in me congerebant relinquerer.
Caput autem & summa laudationum hæc illis fuit. Et omnes uno ore unam e-
andemque sententiam præ se ferebant, confirmantes orationum mearum com-
positionem & sententiam peregrinam esse, ac multum in sese complecti noui-
tatis. Multo uero satius est, eadem illa uerba commemorare, quibus illi tum
usi fuere. O nouitatem, inquit. O Hercules dictionem inauditam. Homo
promptus & agilis. Certè nemo dixerit quicquam orationum tuarum cogita-
tione perinde esse nouum. Equidem illi id genus uerba permulta faciebant, pro-
ut quisque inter audiendum oratione mea affectus aut cōmotus fuerat. Aut quæ
alioqui talia mentiendi & assentandi aduersus me causam habuissent, hominem
peregrinum, quem aliàs contemptui habentes, non magnificiebant. Verum ta-
men ego, neque enim tacitum dissimulabo, non mediocriter illorum laude dis-
cruciabar. Tandem uero illis abeuntibus, cum ad me redissem, mente atque ani-
mo sic mecum agitaui. Ergo tantum hac gratia & uenustate scripta mea condi-
ta sunt, quod ad consuetam dicendi rationem formata non sint, nec iuxta com-
munem loquendi uiam fluant, uerborum uero elegantium nihil in illis admini-
tum est, ad ueterem sermonis regulam & canonem positorum, nulla præterea
sententia argute dicta exornata sunt, nulla industria, nulla Atticæ linguæ uene-
re perpolita, aut compositionis harmonia, aut arte ad amussim elaborata, sed ab
his

his omnibus longè lateq; discrepant. Neq; enim hæc ipsa à presentibus laudata sunt, sed uerborum nouitas illorum iudicio peregrina & aliena uisa est. Ego uero stolidus hoc ipso eos, si unquam ad me collaudandum subsilirent, potissimè adductum iri putabam. Verissimum enim illud Homeri esse persuasum habebam: nouam quamq; cantilenam audientibus esse gratissimam. Non tamen tantum laudis neq; adeo summam, nouitati concedi uolebam. Verum hanc non aliter atq; cumuli loco adijci, & non nihil sanè ornatus ad gloriàm afferre. Sed ita ut quæ uera laude & auditorum applausu digna haberentur, illa essent. Itaq; non modicè commouebam, penè eò adductus, ut illis fidem haberem, unum atq; adeo solum inter Græcos esse cõfirmantibus. Atq; id genus alia. Thesaurus autem iuxta prouerbiū, nobis carbones erant. Ac propemodum ut præstigiator quispiam ab illis laudor. Volo itaque uobis pictoris institutum denarrare. Zeuxis ille omnium pictorum præstantissimus, popularia & communia illa nequaquam pingere solitus est, aut admodum pauca, nempe heroes aut Deos, aut bella, semper autem noui aliquid comminiscendi illi consuetudo fuit. Cæterum inter alia audaciæ suæ egregia facinora & Hippocentaurum foeminam ipse Zeuxis adumbravit, alentem adhuc uberibus pueros Hippocentaurus geminos nimium infantes. Illius picturæ exemplum nunc Athenis repositum conseruatur, ad ueram imaginem accuratissimè expressum. Ipsum porro archetypum Sylla Romanorum Imperator unā cum alijs rebus aliquot præciolis in Italiam misisse ferebatur. Deinde iuxta Maleam Laconia promontorium, ut opinor, fracta nauis oneraria atq; submersa perijisse omnia, atque ipsam etiam picturam. At enim ueræ imaginis imago mihi uisa est. Ac ipse, quoad eius fieri poterit, eandem oratione uobis adumbrabo, non per Iouem, quod pingendi ualde peritus sim, sed quòd adhuc in recenti mihi hæreat memoria, quippe quā nuper admodum Athenis in pictoris cuiusdam ædibus uiderim. Ipsa quoque admiratio, qua tunc artem diligenter cõtemplando prosequeremur, non parū nunc mihi adferet adminiculi ad cuncta manifestius declaranda. In cespite nimium florescente & uiridi Centaurus ipsa facta est, ea parte qua equam refert, tota humi posita, pedes posteriores retrò extendit. Qua uero parte mulieris gerit imaginem, ea sensim subsurgit, usq; ad cubiti longitudinem. Pedes anteriores ne illiquidem porrectim extensi sunt, ueluti iacentis in latere, uerum alter quidem geniculatim inflexo similis est, ungula retrò tracta incuruus existens. Alter autem contrà extirgit, & solum attingit, quemadmodum ferè sunt equi, subsilire molientes. Cæterum infantes, alterum quidem ante se habet in ulnis complexum, quem humano more nutrit, muliebrem mammam in os illi inferens. Alterum uero ex equino lactat ubere, quemadmodum pulli à matribus lactari solent. In superiore parte tabulæ, ueluti è scopulo Hippocentaurus quispiam, uidelicet mulieris illius infantes utrinq; nutricantis maritus, prominenti capite ridens prospicit, haud quaquam toto adparens corpore, uerum media parte equi, leonis catulum in dextra retinens, quem sustollit in hoc, ut pueros re ludicra cum risu perterrefaceret. At reliquæ picturæ partes, propter quas non ubique accurata artis præstantia nobis idiotis comparere solebat, nihilo secus tamen summa industria erant elaboratæ, uidelicet linearum ductibus atque extensionibus rectissimis, colorum commixtionibus scientissimis, neque non tempestiuarum adiectionum circumductionibus. Insuper decentibus inumbrationibus, neque neglecta magnitudinis ratione, & mensurarum totius operis æqualitate atque harmonia, quæ omnia admirari solent pictores, quibus studium est, ea omnia cognoscendi. Ego uero eam in Zeuxide uirtutem & industriam præcipua laude extollebam, quòd in uno eodemq; argumento habitata diuersitatis ratione, artis discrimen egregiè indicaret. Virum quidè per omnia adornauit horridū atq; terribilè, ac uehementer agrestè, horrentè capillitio

Odyss. lib. 2.

Adaptatio ex
emploti, quod
huius ostendit
uulgo nouitas
et placere, et
pro ea cetera
negligi.

Tabula ex pi-
ctura eiusdem

Amplificatio
artis a modo

esse hirtum & hispidum, non per equinam tantum
 quoque, qua humanam refert speciem. Plurimum
 cit humeris, uultum ridentis præ se ferentem, i
 tantum ac immansuetum. Tali quidem imaginem
 rō, foeminam ad equæ pulcherrimæ imaginem
 mis sunt illæ Thessalæ indomitæ, necdum se
 mulieris partem, summa formauit elegātia, ex
 formes reliquit, & horridas. Porro autem cor
 tio, quatenus muliebris pars cum equina coit
 dense subsurgens, atque ex lento accessu deriu
 altero in alterum perducta. Alter autē ex infan
 stis est, & iam in ætate tenera aspectu sæuus
 perpendenti uisum est, admiratione singulari
 eriliter ad leoninum catulum respicerent, in
 colore matrem referentes. Hæc ergo cum sir
 set, ipse quidem in eam ueniebat cogitatione
 stantiam atque excellentiam, omnes in stupore
 ducturum. Illi autem actutū exclamabant.
 rimo incidentes spectaculo? Enimvero laudem
 quemadmodum & nuper me illi, nempe in u
 uum picturæ consilium ignotum prioribus.
 argumenti nouitate tantum illorū detineren
 pendenda abduceret, ita, ut neglectui darent
 gentiam, affatus discipulum: Age, inquit, o
 que sublatam domum auferte, etenim illi no
 am collaudant, eorum uero quorum elegātia
 absoluta sunt, nullum illi dignantur habere
 tiam argumenti nouitas. Ad hunc quidem
 par erat, commotius. Cæterum Antiochus
 non dissimile quiddam accidisse fama est, in
 laras habuisse dicitur. Si uultis, & hanc uobis
 censebo. Cum non ignoraret & corporis
 ditos, inusitata mē illorum multitudinem
 iunctam, à tergo uero æneis thoracibus in
 dum semper armatos uigintiquatuor ordi
 natum, qui uiginti millibus equitum consta
 octoginta currus falcatos erupturos, ac cu
 cum uideret, spem ualde malignam animo
 quam illis inuictis existentibus. Siquidem
 ampliter, neq; pro belli dignitate & ad par
 paucos ducens aduenerat, ac illos quidem
 nim ex ijs qui nudi erant, plures quā dicitur
 Itaq; iam de petendo fœdere, ferendisq; p
 entissimè componendo secum agitabat.
 si & generosi animi, instruendæ aciei no
 turbato animo esse nō sinebat. Et erāt A
 ti. Hos Theodatas iussit interea, quoad
 simè, ne ex acie apparentes conspicui fie
 datum esset, ac iam infestis signis concu
 ac hostium equitatus impressionem face
 immitterent, tunc unā cum quatuor ele
 rendum docebat. Octo autem reliquos

Alterū exem
 plū Antiochi

Hoc enim facto, inquit, illorum equi pertterebuntur, ac retro fugientes in ipsos Galatas illapsi impetum facient. Nec opinionem eius rei prædictæ euentus frustratus est. Cum enim antea nullum elephantum uidissent cum ipsi Galatæ, tum equi illorum, adeo nouo & inopinato elephantorum spectaculo animis consternati sunt, ut longè adhuc à beluis constituti, posteaquam solum rugientes audissent, dentesq; candore relucens uidissent, ueluti ex toto nigro corpore, tum etiam proboscides ad prædam & direptionem faciendam sublata, prius quàm ab arcubus tela extorsissent, uersis retro habenis, nulloq; seruatō ordine aufugerunt. Sed enim pedites aliquantisper alterna cæde semet hastis confodientes, conculcabantur ab equitibus in illorum ordinē illapsis. Cur rus autem subuersi, & illi deinceps denuo in suos non citra sanguinem ferebantur, ac planè iuxta illud Homeri:

*Amplificatio
periculi per
hypotyposim*

Subuersi currus passim iacuerē supini.

At uero equi posteaquam semel à recta uia auterfi declinassent, elephantorum impetum non sustinentes, sessores dorso excutiebant. Currus strepebant proscindentes per Iouem atque dissecantes acutis falcibus, quoscunq; ex amicis comprehendissent. Non pauci uero ut in tali tumultu electi prosternebantur. Hos elephanti insequabantur, pedibus proterentes atq; conculcantes, simul atq; in altum proficientes proboscibus, unaq; rapientes, ac dentibus correptos transuerberantes. Ad extremum illi summa ope annitentes Antiochō uictoriā peremerunt. Cæterum Galatæ, alij quidem dimicando occiderunt ingenti clade edita, alij autem uiui capti in uictoris potestate perueniunt, exceptis per quæ paucis, quotquot præuenientes fuga in montes semet abdiderant. Porro autem Macedones quicunq; cum Antiochō in prælium descenderant Pæana canebant, ac alijs aliunde accurrentes regem coronabant uictorem & clamantes. At ille profusus, ut fertur, lachrymis: Pudore afficimur, inquit, o milites, quibus salus in hisce undecim stetit beluis, adeo, ut nisi spectaculi nouitas hostium animos perculisset, quid nos erga illos fuisset? In trophæum nihil aliud quàm elephantum iussit sculpere. Itaq; iam hora est considerandi, ne & mea perinde censeantur, ut Antiochi adparatus bellicus. Etenim omnia alia pugna digna æstimanda non sunt. Quidam autē elephantes & peregrina terricula menta spectantibus metum & trepidationem incutientia, ac plena præstigijs, ea ab omnibus laude extolluntur. Porro, quibus ego confidebam, ea non admodum in illorum sunt sermone. Sed quia mulier centaurus depicta est, hoc solum est quod mentis stuporem, & admirationem inducit spectantibus, & quemadmodum est nouum & monstruosum illis esse uidetur. Cætera uero ne quicquam à Zeuxide facta sunt. At non frustra, etenim uos cum fingendi & pingendi artificij rudes non estis, singulæ arte magistra spectantes, expendite, num solum ista digna sint, ut theatro spectanda commonitrentur.

HARMONIDES

VINCENTIO OBSOPOEO INTERP.

ARGUMENTVM

Commendat se amico, ex principibus cuidam suo, adductus, ut ipse fingit, exemplo Harmonide, qui cū magistrum suum de paranda gloria & immortalitate consulisset, monitus ab eodem fuerit, ut artem quam à se didicisset, non omnibus Græcis, nam id impossibile fore, sed optimatibus ac præstantissimis quibusq; ostendat, sic enim fore, ut cum illi ipsi laudati fuerint, ubicunq; ipsum laudarent, ueram ex eo gloriam ac laudem consequeretur. Stauisse igitur se, eodem pacto, et huic commendari se, suaq; debere, ut qui primum ea præstantia, eoque iudicio sit, ut quod ipse suo calculo approbasset, deinde & cæterorum omnium probaretur, amplificando hanc personæ illius excellentiam, per collationem. Deinde & ex eadem patria secum natus sit, ut

uel

uel eo nomine fauere ac patrocinari sibi debeat. Postremo et a scriptorum ratione facilitatem ac meritum tam se ostendit. Orditur statim ab expositione exempli, cuius occasione adductum ac motum sese fingit. Concludit autem Orationem per comprecationem et uotum, a Dijs precando, ut ceptam laudem suam crescere ac perpetuam esse uelint. Titulus eadem ratione, qui in superioribus inditus est.

Occasio commendationis ab exemplo.

HARMONIDES tibi cen quodam tempore Timotheum magistrum suum interrogauit, Dic mihi, inquit, o Timothee, quomodo mea arte possum euadere clarus et nobilis? Aut quid faciendum mihi existimas, ex quo in uniuersae Graeciae cognitionem uerturus sim? Nam alia quidem omni me studio & beneuolentia iam edocuisti, nempe exquisitum tibiae & accommodum usum. Mox lingulam tenui & modulanti spiritu insufflare, infra autem digitos apte adhibere, nos crebro sustollere ac deprimere. Deinde ad numeros ingredi, & modos facere concinnos, choros congruos. Postremo, conseruare singulorum concertuum proprietates. Quidam in Phrygio attonitum; in Lydio turbulentum, grauitatem in Dorico, in Ionico suauitatem. Hæc, inquam, omnia te magistro didici. At enim quæ maxima sunt, & quorum gratia tibiæ cognoscendæ desiderio laboraui, nondum uideo, quomodo ab illa mihi paranda sit gloria, & apud multos celebris opinio, utq; in multitudine cum existimatione aliqua clarus & conspicuus obambulem, ac prætereuntium digito commonstrer. Tum sicubi propalam apparuerō, statim omnium oculi in me conuertantur, ac me nominatim collaudantes dicant: Hic ille est Harmonides tibi cen omnium præstantissimus. Quemadmodum quo tempore & tu, o Timothee, primum ab ædibus patrijs in Boeotia profectus, tibi cen agens Pandionidi, uictoriam in Aiacæ furente reportabas, ac melodia tuo cognomine nobilitaras, nemo fuit, qui nomen tuum ignorasset, ac Thebanum illum Timotheum. Sed & nunc ubicunque saltem in publico apparueris, certatim ab omnibus ad te curritur, ueluti ad Noctuum reliquæ auiculæ sturnatim & graculatim conuolitant. Et hæc sunt, quorū nomine aulædus fieri optauerim, tum quorū gratia tantū laborem strenuè exhauserim. Quandoquidem tibia canere per se citra famæ & existimationis accessionem, haud ualde concupiscerem, si in obscuro mihi delitescendum foret, tametsi hac arte ad amissim exornato, non si Marfyæ aut Olympo similis euasurus essem delitescens. Siquidem incelebris & occulta, quod aiunt, musices nullus est respectus aut utilitas. Atqui tu, inquit, & ista me doce, quomodo mihi me ipso rectè utendum sit, tum etiam arte. Ac tibi duplici nomine habebō gratiam, cum propter tibiæ peritiam, quam me excoluisti, tum, quod maximum est, propter gloriam, quam ex illa consecutus sum. Ad hæc autem illi ita respondit Timotheus: Atqui, o Harmonide, rei, inquit, non uulgari aut mediocri amore & cupiditate ardes, id quod scire potes, nempe laudis & gloriæ, utq; fama celebris sis ac uulgo notus. Hanc autem quanquam tibi ad hunc modum in medium multitudinis progresso, artem ostentando, consequi in animo est, multi ac longi laboris opus aggredieris, tamen ne sic quidem uniuersi te cognoscent. Etenim ubi gentiū, aut theatrum, aut stadium ita magnum inueniri potest, in quo omnes Græci tibiæ canentem te audiant? Ut aut aliquo pacto illis innotescas, ac tui uoti desiderio tandem potiaris, & hoc ego tibi subiciam. Vtere tu quidem arte tua, & in theatris nonnunquam, parum tamen tibi curæ sit promiscua uulgi multitudo. Porro compendiarie & facillime ad parandam gloriam uia hæc est. Si collectis Græciæ optimatibus, & paucis illorum, quicunque dignitate & autoritate præcellunt ceteros, atque indubitanter uiri magni sunt, & admirandi, & aliorum omnium antesignani, quorū

quorum fides in utraque fortuna spectata sit, ijs, inquam, si artis tuæ egregium specimen exhibueris, illi quæ laudis tuæ testimonio te cohonestauerint, omnibus græcis in puncto temporis te longè, latè quæ innotuisse putato, & passim inclarum esse. Et uide in quod compendium tantam rem tibi contraxerim. Nam si ijs, quæ omnibus noti sunt, & quos nemo non admiratur, tibi cinem præclarum & celebrem te esse cognoscet, quorsum tibi uulgi iudicio aut opinione opus est, tantum eos sequentis, qui meliores sunt rerum expensores & iudices. Siquidem popularis ista multitudo, ferè semper quæ optima sunt ignorat, cum maior illius pars manuarius sint opifices. Cæterum, quemcunque illi laudibus illustrauerint, qui reliquos uitæ splendore et dignitate antecunt, eundem nequaquam temere laudari planè persuasum habent. Itaque magnorum uirorum inducti præconio, laudant & illi. Quippe in ipsis quoque certaminibus multi spectatores athletis nonnunquam clarè solent applaudere, non raro etiam sibilis illudere, penes tamen septem, aut quinque, aut quocunque tandem fuerint iudicandi, potestas reposita est. His magistri sui consilijs parum obsecutus est Harmonides. Etenim inter tibias, ut fertur, cum primum in musices certamen descendisset, magna contentione insufflans, in ipsam tibiam inspirando exhalauit animam, & incoronatus atque exanimis eadem ratione prima & ultima uice tibia canendi usus in scena corruit, celebrante populo Dionysia. At sanè Timothei tam prudens oratio, non tibi cinibus, neque solum Harmonidæ mihi dicta esse uidetur, uerum omnibus quicunque appetentes sunt gloriæ, ingenij aut artis tuæ specimen publicè exhibentes, ac multitudinis laudem suppliciter ambientes. Quare, quo tempore & ipse non dissimilia de rebus meis agitabam animo, quæ rerem quæ quo pacto quam ocysime apud omnes inclarerem, prudentissimum Timothei consilium secutus, considerabam, qui nam in Repub. omnium foret præstantissimus, cuius plurimum fidei apud alios foret repositum, tum qui præ omnibus alijs esset acceptissimus. Proinde, talis tu nobis apparere debebas iusto omnium sermone, ueluti uniuersæ uirtutis caput & summa, ac talium rerum gnomon & recta regula. Porro, si mea tibi spectanda & excutienda offerrem, tu quæ ea prosecutus esses laudibus, essent haud dubiè ita apparitura. Ego quæ iam uotis tantoperè speratis potitus essem in uno calculo omnes affecutus. Aut quem tibi in eligendo præferens, non iure optimo deliquisse in habendo delectu existimarè. Itaque iuxta prouerbiū, in uno uiro iecimus aleam. Sed me hercle non aliter factum est, atque si omnibus ubique hominibus meam in dicendo facultatem ostendissem. Quippe in confesso est, quod & separatim singulos & collectim uniuersos ipse solus morum bonitate atque ingenij gloria exuperaris. Lacedæmoniorum reges alijs omnibus unicuique tantum calculum ferentibus, ipsi soli præ cæteris duos ferre soliti sunt. Tu uero & Ephoros, præterea & senes, in summa, uniuersos calculorum multitudine in disciplinis excedis. Quin etiam in primis tu candidum & saluti ferè semper suffragantem calculum addere consueuisti, quod non mediocrem in præsentia mihi addit animum, alioqui propter audacis facti magnitudinem iure optimo metuenti. Sed & illud per Iouem non uulgariter me consolatur, quod mea non prorsus à te sint aliena, qui & ex ea urbe sum oriundus, quam tu persæpe primum quidem priuatis officijs tandem etiam publicis iuuisti perbenigne et liberaliter. Itaque sicubi et nunc in pectore mihi partem calculi uergerint in oratione, ac paucior erit meliorum & candidorum numerus, tu adiecto Minervæ suffragio, ex te ipse defectum suppleto, tu quæ familiaris censorem & correctorem te egisse putato. Atqui ne hoc quidem contentus ero, si antehac multi me admirati sint, si iam per ora uirum clarus ego, & celebris uolitem, si orationes meæ audientium laudibus respondeant. Omnia illa uetosa & euanida,

*Propositio
qua se comen-
dat amico ex
principibus
uni.
Ratio I. à
præstantia ex
iudicio pson.
ne enim cui
scribit.*

*Amplificatio
pstone à collectio-
tione.*

*II. à eorum
paria.*

III.
A ratione
scriptorum

Conclusio

nat. d. xlv

ut est in proverbio, sunt somnia, & uerborum un
præsens certissimis argumentis declarabitur. Ill
tionum finis & terminus, nec amplius ambigui
quidem, quod uel ullius mentem aliquo dubio
ta disciplinas æstimandum est, quod tibi appo
meliora proferenda, & magis ominatiora, ad
mur uero ò superi, hominum opinione & existi
nobis ab alijs euentura est, laudem confirmate,
amplio rem perueniamus. Quippe omne stud
ei, qui magna olympia deuicerit.

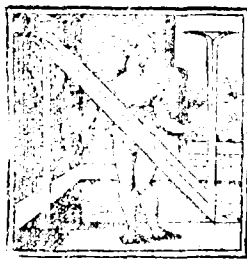
SCYTHA SEV

VINCENTIO OBSOPOEO

ARGUMENT

LAuda: Macedonicos quosdam ciues, patronos, ut uidetur
ceteros promotus fuerit. Facit autem hoc collatione quada
fis, ad quem cum alter Athenas profectus, à Toxare, populari su
lo, & breui toti ciuitati notus atq; acceptus factus est. Eodem
ab omnibus, ut ad illos, de quibus encomium hoc instituit, diuer
isse, ait. Vt enim apud Athenienses aliquando Periclem, Aristot
star fuisse, ita hos inter Macedonas reliquos excellere. Titulum
tio habet. Cetera plana sunt.

Exempli nar
ratio, qua
quos laudare
instituit, cū ue
teri Solone cō
parat, eosq;
quasi omniū
aliorū instar
quoddā facit.

NON fuit primus Anachar
peregre profectus est, gr
fiderio, sed ante illum &
& elegantia ac rerum o
qui domi nō erat de sang
tare solent, uerum unu
cunusmodi sunt, qui apu
gnificant aliquem duor
minum. Hic ergo Toxaris haud iterum pe
sed Athenis manens diem suum obiit, ac ne
est, atq; hunc peregrinum medicum Athe
ex heroum numero. Hoc enim nomen cur
pit. Sed enim causam cognominis, & qua
latus sit, unusq; ex Aesculapianis uisus sit
ut cognoscatis. Non Scythi tantū moris
& ad Zamolxim ablegare mortuos, sed
Græcia Scythas Deos facere. Quo tēpor
sis infestabatur, uidere uisa est Architelis
astitisse, dixisseq; fore, ut Athenienses à p
portus uino conspergerent. Hoc cum sæp
liercula uerba audita dederunt neglectu
eos grassaretur, siue uaporibus quibusda
ud quiddā maioris efficaciac norit heros
Atheniensibus facienda suaserit. Itaq; cu
uitur, nam niuei coloris equus ad eius
Quo loci monstrauit Dimanete illum
diximus imperasse. Et inuentus est eo l

one cognitus, tamēti non integra appareat. In primis uero quod super columnam uir ornatu scythico sculptus fuerat, laeva arcum intentum, dextra uero, ut uisus est librum tenens. Etenim adhuc plus quam dimidio corpore conspicitur, & arcus totus una cum codice. Reliquas uero partes statuæ una cum fronte temporis longinquitas iam deuastauit. Est autem non procul ab ædibus Dipyli, à leua in Academiam ingredientibus tumultus non magnus, & statua huiusmodi sita, uerum subinde recentibus fertis redimita. Aiuntq; nonnullos febre laborantes iam ab illo subleuatos esse, & per Iouem à uero non abhorret, quippe qui totam ciuitatem quoddam peste grauata liberauerit. Sed regrediamur ad id, cuius gratia illius mentionem fecimus. Adhuc quidē in uiuis erat Toxaris, Anacharsis autem cum nuper soluisset ē patriā, ex Pyreo in urbem uenit, ueluti hospes & barbarus, non mediocriter animo perturbato, omnia ignorans, ad multa meticolosus & trepidus, pendens animi quid ageret. Siquidem non obsecrē intelligebat à uidentibus, se haberi ludibrio, propter habitus peregrini insolentiam, & eandem linguam sonare callentem inueniebat neminem. In summa, iam illum susceptæ profectionis pœnitebat, constitutum habens in animo, uisis tantum Athenis, actutum retrò abire in patriam, conscensoq; nauigio iterum soluere in Bosporum, unde non multum itineris illi conficiendum restabat in Scythiam. Ad hunc modum hæc secum reputanti, Anacharsis dæmon quispian bonus illi sit obuiam, ut reuera credendum est, nempe Toxaris in Ceramico. Ad quod primum illum pertraxit habitus, quem uidebat sibi esse patrium. Deinde haud difficulter cogniturus erat, & ipsum Anacharsis, nempe ex illustri ortum genere, quicq; inter Scytharum primates non infimum locum obtineret. Porro autem, Anacharsis unde cognoscere potuisset popularem sibi esse Toxarim, more Græorum exornatum, mentum habentem detonsum, incinctum, nullo ferro munitum, iam multa facundia facetum, & lepidum, atque ex ipsis Atticis unum indigenam? Adeo iam transformatus erat longinquitate temporis. Verum Toxaris Scythica lingua affatus illum: Nonne tu, inquit, Anacharsis ille es Dauceto patre prognatus? Lachrymatus est præ gaudio Anacharsis, propterea quod eiusdem linguæ hominem inuenisset, planēq; callentem quis esset, aut quem apud Scythas dignitatis locum obtineret, & interrogauit: Tu uero unde me nosti, o hospes? Cui ille, inde ego sum, inquit, ē uobis oriundus ex Scythia, nomen mihi est Toxari, non ex claris illis ducenti generis originem, ut per hoc tibi notus esse queam: Num, inquit, ille tu es Toxaris, de quo ego inaudiuī, Toxarim quendam amore uisendæ Græciæ, relictis domi uxore, & infantibus filiis, Athenas esse profectum, & nunciis uersari, inq; magno esse precio apud optimates? Ego, inquit, ille ipse sum, si qua etiam nunc apud uos de me fama superstes est. Proinde, inquit Anacharsis, scias me tuum factum esse discipulum, ac amoris tui æmulum, quo huc perductus es scilicet ut uiderem Græciam. Itaque huius negotiationis gratia peregre profectus, uenio infinitis malis perfunctus apud gentes in medio sitas. Et nisi tu mihi factus fuisses obuiam, iam decretum erat, priusquam sol occidisset, me retrò ad nauem uoluisse referre gressum, usque adeo consternatus eram animo, peregrina & incognita omnia conspiciens. Sed age per Acinacem & Zamolxim deos nobis penates, tu me assumptum o Toxari, ut hospitem circumducito, ac mihi pulcherrima quæque, quæ Athenis sunt, commonstrato. Deinde, si qua etiam passim in reliqua sunt Græcia admiranda & uisenda, cum leges optimè constitutas, tum uiros quosq; integerrimos. Ad hæc mores & ludos publicos, & uitam illorum, & Rempublici Quorum indagandorum gratia prior tu, exin ego post te tantum itineris exhausi. Et ne permittas ut his omnibus nondum uisis mihi retrò pes mouendus sit. Hoc equidem, inquit Toxaris, minimè amanter dixisti, uix tactis

pede liminibus, mox te rediturum postliminio. Atqui bonū habere animum, neque enim, ut tu tecum cogitas, abibis, neque te facile dimissura est ciuitas. Neque uero adeo mouēca habet erga retinendos hospites demulcimenta aut illectamenta, uerum multo magis te susceptum ita tractabit, ut neque uxoris amplius, neque liberorum, si quos interea nobis absente suscepisti, admodum memor futurus sis. Cæterum, ut quā celerrimē uniuersam Atheniensium urbem uisam cognoscas, aut potius omnē Græciam, & ea quæ apud Græcos maximē uisenda sunt, ego tibi effectum reddam. Agit hic uir multæ & admirandæ sapientiæ, & quidem indigena: sed qui diu multumq; susceptis peregrinationibus, & in Asiam & in Aegyptum profectus sit, ac cum optimis quibusq; mortalibus uitæ consuetudinem habuit. Cætera homo non admodum diues, uerum infimæ penē fortunæ mendicus. Videbis senem adeo populariter exornatum. Veruntamen cum propter sapientiæ excellentiam, tum aliarum uirtutum, quibus præditus est, præstantiam, ab omnibus certatim colitur, adeo ut etiam pro legum autore eo urantur in constituēda Repub. neque iuxta eius præcepta uiuere dedignantur. Hunc si amicitia tibi iunctum possederis, ac planē cuiusmodi uir sit, perdidiceris, uniuersam Græciam in te habiturū haud dubitanter existima. Et quod caput est nosse, sic habere, ex omnibus bonis hic repositis, non maiori me tibi gratificari posse, aut officio aut obsequio, quā si huic te quā commendatissimum reddidero. Ne igitur cunctemur, o Toxarri, inquit Anacharsis, sed me assumens quantotius ad illum ducito. Sed enim illud uereor, ne difficilis accessu sit, tuumq; erga me studium tanquam superuacaneum respuat. Bona uerba, inquit ille, uideor enim illi rem omnium gratissimam facturum, beneuolentiæ erga hospitem ostendendæ occasionem sibi offerens. Tantum uero me sequere, statimq; qua sit erga hospites reuerentia, tum quā a comitate non auersus, tum quæ alia eius bonitas, & ingenij amœnissimi suauitas, cognoscas. Quin potius bona fortuna duce ille ipse nos accedit, nempe illi, qui cogitabundus secum loquitur. Et cum dicto Solonem allocutus: Venio, inquit, maximum tibi munus adducens, uirum peregrinum, egentem amicitia. Est autem genere & natione Scythia, unus apud nostrates, ex nobilibus & summo loco natis. Omnibus uero in patria relictis, huc uenit nobiscum conuersaturus, eaq; quæ per Græciam sunt præstantissima uisurus. Porro ego eius rei compendium illi inuentum curauī, quo pacto facillimē simul & expeditissimē uniuersa perdisceret, & optimis quibusq; innotesceret. Aliam uero ad hæc consequenda uiam compendiosiore non tenebam, quā si hunc tibi adductum familiarem fecissem. Itaque, si Solonem ego planē pernouī, sic facies, ac illum in bonorum notitiam & studium perduces, & germanum ciuem Græciæ esse ostendes. Et quod tibi paulo antè dixi, Anacharsi, omnia iam uiso Solone conspexisti. Hoc sunt Athenæ, hoc est ipsa Græcia. Neque amplius hospitem te esse puta, omnes te nouerunt, omnes certatim amore te prosequuntur. Tantum tibi in hoc sene bonorum repositum esse ne dubites. Omnium in Scythia relictorum te capiet obliuio, iuncta cum illo conuersatione. Habes peregrinationis tuæ præmia, ac amoris finem tantopere desideratum. Hic tibi græca est regula, neque non Atticæ philosophiæ index certissimus. Quare hoc tibi perluade, eum esse multo felicissimum, quicumque cum Solone uersatus fuerit, eoq; amico utitur, Perlongum esset referre, quantum cum Solon sit delectatus munere, tum quibus uerbis responderit, ita ut in reliquum tempus dulcissimē simul, & coniunctissimē conuixerint, alter quidem illorum, nempe Solon, docens & instituens rebus pulcherrimis, & amicum Anacharsin in omnium familiaritatem aggregans, Græcorumq; optimatibus adducens, tum per omnia

Omnia diligentissime curam agens, quo pacto quam iucundissime in Græcia in precio habitus præcelleret. Alter autem admirandam illius sapientiam attonito animo admiratus, ne altero quidem pede uolens à senis latere discedebat. Itaque quemadmodum illi pollicitus fuerat Toxaris, ex unico Solone in puncto temporis uniuersa cognouit, ac omnibus innotuit, & illius gratia à cunctis familiariter colebatur. Neque enim mediocri laude Anacharsis uirtutes solebat extollere Solon, uerum hominibus & hoc moris erat, ut quemadmodum Soloni legislatori libenter dicto audientes erant, amore quoque & beneuolentia prosequerentur, quoscunque ille aliquo precio dignos esse existimabat, ac prorsus eosdem in reliquum uiros optimos esse credebant. Solus uero ex Barbaris Anacharsis initiatus est, ac ciuitate donatus, si Theoxeno fides habenda est, qui præter cætera & hoc de illo literis ac memoriae prodidit. Sed neque, ut opinor, retrò ad Scythas Anacharsis abiit, nisi Solone mortuo. Vultis igitur fabulae finem iam imponam, ne sine capite obambulet? proinde iam tempus est cognoscendi ciues, cuius rei gratia mihi Anacharsis ex Scythia, & Toxaris in presentia uenerunt in Macedoniam, ad quos Solonem quoque adultæ ætatis hominem ab Athenis adduxi. Siquidem aio, & me non dissimile quiddam cum Anacharside passum esse. Ac per Gratias uos obsecro, ne indignabundo animo mihi uicio uertutis similitudinem, si uiro regio memetipse comparauero. Barbarus enim ille fuit. Cæterum nos Syros ulla in re Scythis deteriores non facile dixeris. Atqui neque res meas cum regia magnificentia componere annitor similitudine, nisi quantum ad ea quæ diximus. Nam cum primum in uestram urbem hospes immigrassem, statim animo obstupescens sum, uisa & eius amplitudine & pulchritudine, ac incolarum multitudinem, aliaque potentia & splendore omni cognito. Itaque multo tempore animo hærebam attonitus ad hæc, nec poteram cuncta abunde satis admiratione prosequi. Cuiusmodi quiddam & insularis ille iuuenis conspectis Menelai ædibus passus est. Neque uero alium ego obtinebam animum intuitus urbem tanto uigore uigentem, ac iuxta poetam illum omnibus bonis florentem, quibus ciuitas felix & beata solet affluere. Hoc tam affectus animo, deinceps de ijs quæ agenda forent mecum deliberabam. Iam enim olim constitutum habebam, oratione uos & laudibus illustrare. Quibus enim alijs ostendi, silentio tam præclaram ciuitatem præteriens? Quippe quærebam, neque enim ueritatem prudens celabo, si qui essent, qui reliquos dignitate anteirent, & quos aggressus aliquis, ac historia de illis memoria prodita, adiutoribus ueretur ad omnia. Ibi uero mihi non unus, quemadmodum Anacharsidi, & ille quidem barbarus Toxaris, sed plures, aut potius omnes eadem tantum non iisdem syllabis respondebant. Multi quidem & alij præclari & industrii uiri, o hospes, in hac urbe habitant, nec temere alibi eiusmodi uiros inuenies perinde bonos. Duo tamen cum primis sunt longè optimi & præstantissimi, generis splendore & dignitate omnibus longè superiores. Cæterum disciplinarum cognitione ac dicendi facultate Atticæ Musæ eos non absurde comparaueris. Populi mirus erga illos fauor, & studium singulare existit. Et hoc quoque quod in ciuitate optimum & præstantissimum esse constat, illorum bonitatem & obuiam erga hospites humanitatem, nullamque in tanta magnitudine inuidiam, ac reuerentiam coniunctam cum beneuolentia, tum animi mansuetudinem & morum facilitatem quibusuis accedentibus expositam, ipse haud dubie alijs uerbis celebrabis, paulo post harum rerum facto periculo. Atque ut mireris impensius ex una eademque familia sunt pater & filius. Alter quidē non alius, quam si Solonem, aut Periclem, aut Aristidem animo conceperis. Alter uero filius, te saltem conspectum actutum domum abducturus est. Adeo præstanti corpore uisendus est, & mascula quadam forma decorus & amabilis. Quod si modo ore in uocem soluto loqui inceperit, ducet te reuinctum ab auri-

*Adaptatio
sue causæ*

*Telemachus
scilicet.*

*Collatio
Amplificatio
personarum.*

bus, tantam dicendi uenerem, & uerborum suauis possidet. Quinetiam uniuersa ciuitas ad audiendum uerba facturus progreditur. Cuiusmodi aiunt Alcibiadem in Clinia filio adamando, præter quam quod summè poenituerit, quo Alcibiadem complexi fuerat solum arctissimè diligit, uetumetiam reuerentia. In summa, unicum hoc nobis popolare bonum est, utas omnibus. Hic, si te & eius pater susceperint, & te fecerint, totam ciuitatem deuinctam habebis. nus extendenda est, nec amplius res tuæ erūt in a omnibus dicebantur, etsi iureiurando oratio mea hi iam earum rerum facienti periculum, ne minime affecutus esse uideor. Itaque neque desidia, neque ut ait Poëta Cei, uerum omnes rudentes pariter hil non dicendum & faciendum, quo in amicitiam quidem si ex sententia consecuti fuerimus, tranquilli non improspera, ac mare placidum, & portus in

QVOMODO HIST

SCRIBENDA SI

IACOBO MICYLLO INT

ARGVMENTV

Didascalicus liber est, continens præcepta de regulis de historiis. In priore exposito sine seu officio Historici, et consuetis. Utile uidelicet et Delectabile, maxime uicia recenset, quæ tum in uerbis, tanta sint. Et hoc sub exemplis aliorum, quo quique modo aut genere per se parte primum, quæ afferre ad hanc rem, quæq; antea quasi domi suenda Historiam accedit, exponit. Deinde regulas primum de rebus, postremo et de partibus operis tradit. Etiam hic exemplis aliorum autem ab Occasione, quam collatione Abderitici morbi amplificat.

Exordium &
collationis.

ABDERITIS, aiunt, Lyfimacida, optime Philo, huiusmodi principio quidem coepisse. statim die febris continua ac ca septimum autem diem a profluens sanguis, alijs uero modicus, febrim dissoluit a dam perturbatione mentes.

uoluit. Omnes enim quasi ad Tragœdias agendum personabant, multumque uociferabantur. Maxima, canticis referebant, & Persei sermonem pro deo ciuitas erat pallidis, & macilentis illis, septimam.

At o tyranne hominumque diuorumque, Atque tur, magna uoce exclamantibus, & hoc in longum te iam hyeme, frigus nimium obortum ab infania. Causam uero eius rei uidetur mihi præbuisse, & illis temporibus celebris erat, qui media æstate, bulam ipsis egerat, ita ut multi ex theatro redirent, si, postea in eandem Tragœdiam delaberentur,

Andromeda, ac Perseo unā cum Medusa, singulorum animis & cogitationibus obuolante. Vt igitur alterum cum altero comparatur, quemadmodū uulgo dicunt, Abderiticum illud malum etiā hōc tempore plerōsq; doctorū in uasit: non ut ipsi quoq; Tragœdīas agant, nam in hōc minus delirarent, alienis Iambicis, ipsiq; haud malis occupati: sed ex quo obuia illa, & uelut ante pedes exposita, semel moueri cœpere, puta bellū istud aduersus Barbaros, & uulnus in Armenia acceptum, continuāq; uictoriā illā, nemo unus iam est, qui non historiam scribere uelit. Imō uero Thucydides, & Herodoti, & Xenophōntes, cuncti nobis facti sunt: & ut apparet, uerū illud tandem fuit, quod dicit: Bellum omnium pater est, quandoquidem & historiarum scriptores tam multos procreauit, idq; una hac plaga. Hæc igitur, o amice, posteaquam uiderem atq; audirem, Sinopenis illius in mentem uenit. Quando enim Philippus rex ferebatur cum exercitu iam aduentare, Corinthij omnes trepidi, turbare cœperūt, & pro se quisq; sedulo facere, alius quidē arma apparando, alius autē saxa cōporando, alius muros ciuitatis reficiendo, alius propugnacula & turres suffulciendo, deniq; alius aliud aliquid, quod ad rem pertineret subministrando. Diogenes autem, cum hæc aspiceret, quoniam ipse nihil haberet, quod ageret: nemo enim ipsum ad ullum aliquod ministerium adhibebat, cincto circum se pallio, seriō admodū & ipse dolium suū, in quo tum fortē habitabat, sursum ac deorsum per Cranium uolutare cœpit. Ac rogante quopīā, ex familiaribus, et, quid hoc, inquit, Diogenes agis? Volutō, respondit ille, etiā ego dolium meum, ut ne solus ociose ferri uidear, inter tot laborantes. Et ego igitur, o Philo, ut ne solus mutus forem, in hoc loquaci ac strepero seculo, neque perinde ac comicum aliquod satellitium, cum silentio hians præterueherer, non abs re facturum me esse arbitratus sum, si, quoad possibile mihi esset, etiā ipse dolium uolutarem: nō historiam scribendo, neq; etiā ipsas res gestas commemorando, non ita temerarius equidem sum, neq; etiā hōc de me timeas licet. Noui enim quantum periculum hoc sit, si quis per saxa ac rupes uoluet, & maximē tale, quale meum est doliolum, ne ualidē quidē satis etiā fictum ac coctum, adeo ut si quis exiguum aliquem lapillum ipsi illidat, statim admodum testæ colligendæ illi sint. Quid igitur decretum mihi est? & quo pacto bellum tutō capessam, ipse extra teli factum constitutus? Dicam equidem tibi. A fumo quidem, & fluctibus, & curis, quæcunq; historiam scribentem circumstant, abstinbo meipsum. Admonitionem autem quandam parua, & præceptiones huiusce modicas scribentibus subministrabo, ut ex edificationi saltem unā cum illis adsim, etiā si ab inscriptione abfuero, summo tantum digito uidelicet lutum attingendo. Quanquam neq; admonitione pleriq; opus esse sibi ad hanc rē putant, non magis, quā arte aliqua ad uadendum, aut uidendum, aut edendum, sed planē facillimum ac promptum, et cuiusuis hominis esse existimant, historiam scribere, si quis modo exponere uerbis possit, quod utcunq; in mentem uenit. Cæterum nosti & ipse, o amice, quod hoc neq; facillimorum quippiam sit, neq; eorum, quæ negligenter ac temere componi possunt, sed si quid aliud usquam, inter ea quæ oratione traduntur, multa cura opus habet, hoc certē habet, si quis, ut Thucydides ait, historiam quasi perpetuam possessionem adoret. Scio igitur paucos fore, quos mea hæc oratio conuertet, imo quibusdā etiā molestus uidebor, illis maximē, quibus iam opus suum absolutum est, & historia in publicum emissā. Quod si uero etiā laudata est ab ijs, qui tum audierunt eā, insania profecto fuerit, sperare illos inmutatos aliquid, aut transcripturos esse, eorum, quæ iam semel edita atq; autorata, & quasi in regiam aulam relata sunt. Sed tamen non abs re fuerit, etiā eos ipsos admonere hic, ut si quando bellum aliud exortum fuerit, uel Galatarum cōtra Getas, uel Indorum cōtra Bactrianos, neq; enim aduersum nos puto quisquam aliquid mouere susti-

*Adaptatio
exempli.*

*Occasio contra
sili.*

*Propositiū
operis.*

*Attentio ad
difficultates
rei.*

Diuisio.

Quæ uicia su-
genda sunt in
historia scribendiPropriū, si-
ue officium
historie.

nēbit, cunctis iam perdomitis & sub iugū missis, melius ac rectius componere tamen possint, adhibita hac quasi quadam regula, si modo recta eadem ipsis uidebitur: si minus, ipsi quidē tamen eodem cubitu, quemadmodū & nunc, metiantur negotium, medicus autem non admodum ægre feret, si omnes Abderi tæ isti, uolentes ac ultrò Andromedæ fabulam agant. Porro quando duplex huius consilij opus est, alia enim eligere ac sequi docet, alia uero uitare. Principio age dicamus quæ nam fugienda sint ei, qui historiam scribet, & à quibus integrum ac purum maximè præbere se debeat. Deinde quibus rebus utendo nō aberrauerit à recta uia, & eo quo tendit, ducente: nempe quo exordio incipiendum sit, quo ordine res quæq; iungendæ inter se, & componendæ sint, quis modus singulis adhibendus, quæ silentio prætereunda, quibus immorandum, & quæ cursu præteruehi fatius sit, quomodo exponenda eadē, & coaptanda sint. Atq; hæc quidem & his similia, posteriore loco tractabimus, nunc autem uicia ea commemorabimus, quæ malè scribentes, aut componentes sequi solent. Quæ igitur communia scriptorum uicia sunt, in uerbis, in sonoritate, in sententia, & cæteris malè & inscitè compositis, longum fuerit persequi, & à præsentī instituto etiam alienum. Nam communia, ut dixi, omnium sermonū uicia sunt, quæ in uerbis & concinnitate uocum peccantur. Quæ uero in historia peculiariter quidam peccant, ea facile deprehendas, obseruādo, id quod & mihi sæpenumero usu uenit inter auscultandum, & maximè si omnibus illis aures apertas præbueris. Sed non intempestiuū fuerit, interea etiam, exempli causa, quædam eiusmodi, repetere & commemorare, quæ iam ita composita atq; edita habentur. Ac primum quidem illud, quantum peccent, consideremus. Nam pleriq; ipsorum, neglecto eo, ut rem ipsam, perinde ut gesta est, exponant, in laudibus Imperatorum & ducum immorantur, suos quidem in cælum extollentes, contra autem hostes, ultra modum deprimentes, ignari uidelicet, quod non angusto aliquo Isthmo diuisa & intersepta sint, historia & encomium, sed magno quodam muro per medium eūre, distincta. Et, musicorum illud, *dis diæ παρῶν*, hoc est, his per omnes chordas: quod dici solet, inter se distāt. Siquidem ille qui Encomium scribit, hoc unū spectat, ut quibuscunq; modis possit, eū quem laudandum suscepit, extollar atq; oblectet, etiā si per mendaciū fortè id consequatur, quod tendit, parū id curat. At contrā historia, nihil falsum inseri sibi, ne paucillum quidē permittit, non magis, q̃ arteriam dicunt medicorū pueri, eam quæ trachæa siue aspera uocatur, quicq; potus aut cibi in se recipere. Rursum nescire iidem uident, q̃ & poetice quidē & poemata, aliud promittunt, aliud historiæ regulasq; diuersas habet. Nam illis quidē libertas nullius alterius arbitrio subiecta est, unaq; hæc lex est, quicquid poetæ ipsi uisum fuerit, Diuino enim spiritu agitur, & à Musis dependet, illarū numine afflatus, & siue equos alatos currui iungere uoluerit, siue alios super aquam, aut in summas aristas, cursuros per illas attollet, nemo uetat, neq; etiam quando Iupiter ipsorum ex una cathena alligata, in sublime attraxerit pariter terram & mare, quicq; ex eo sibi metuūt, ne uidelicet dirupta illa, conterant ac pereāt omnia illa deorsum præcipitata. Sed & si Agamemnonē laudare uolunt, nemo prohibet quo minus illū Ioui similē faciant, & quod ad caput, & quod ad oculos pertinet: quod aut ad pectus attinet, fratri ipsius Neptuno, & quod ad balteum, Marti: & omnino compositū quendam ex omnibus dijs oportet esse, filium illum Atrei & Aëropes. Neq; enim sufficit Iupiter, neq; Neptunus, neq; Mars, ut singuli illius pulchritudinē ac formam compleant. At uero historia, si quam huiuscemodi adulationē recipiat, quid aliud, quā pedestris quædam poetice redditur, grandiloquētia ista uerborum carens. Cæterum reliquas illas præstīgias ac uanitates nudas, absq; uersibus, & ob hoc etiam magis conspicuas, ostentans. Magnū igitur hoc, imo magis, plus quā magnum uicium fuerit, si quis nesciat ea quæ historiæ propria

pria sunt, ab ijs quæ sunt poëtices, separare, sed introducit in historiam, alterius ornamenta & fucum, fabulas uidelicet & laudes, & eos, qui in his rebus ueritatis excessus fiunt. non secus, ac si quis athletæ alicui istorum ualidorum, & uehementer robustorum, purpuram induat, ac ceteris ornamentis meretricis eum exornet, præterea & fucò, & cerussa faciem eius oblinat. Vt enim, Dii boni, omnino ridiculū redderet, deformando ipsum ornatu illo? Atqui nō hoc dico, quasi non & laudandum in historia interdum sit, sed suo loco & tēpore laudandum, modumq; rebus adhibendum esse censeo, ne qua molestia afficiantur, ij qui in posterum hæc eadem aliquando legēt. Et in summa, ita hæc omnia moderanda sunt, quasi posteris, non præsentibus scribātur, ut & paulò post ostendamus. Porro qui putant rectè diuidi in duo historiam, puta in iucundum & utile, & ob hoc & encomium in eam introducunt, tāquam quod & iucundum sit, & delectet legentes: uides nimirum, quantum à uero aberrēt. Primum quidem diuisione mala atq; adulterina utentes. Vnum enim opus est historiae, & unus finis, utilitas, quæ ex sola ueritate conciliatur. Iucundum uero, si & ipsum sequatur, melius quidem hoc, perinde ut si forma seu pulchritudo athletam: sin minus, nihil uetat ab Hercule progenitum esse Nicostратum illum, Isidoti filiū, generosus cum sit, & utroq; colluctatore suo fortior, etiam si ipse quidē, quod ad faciem attinet, turpissimus uideatur. Alcæus autem formosus ille, Milesius colluctetur cum eo, amasius quoq; ut aiunt, ipsius Nicostратi existens. Quare historia, si quidem obiter, & uelut auctarij modo, iucunditatem additam habeat, complures amatores ad se alliciet: sed quatenus perfectum atq; integrū, idq; solum habet, quod peculiare ac proprium ipsius est, ueritatis expositionem dico, non magnam pulchritudinis rationem aut curam habet. Præterea etiam illud dicere non indignū fuerit, quod neq; iucundum adeo in historia, quod ualde fabulosum est, & ad laudem maximè inclināt, utrobique auditoribus esse solet, dum non de fece hominum, ac multa promiscuaq; plebe hoc intelligamus, sed de ijs, qui iudicantium more, atq; adeo, per Iquem, sycophantarum modo auscultant, quos nihil subterfugere facile potest, utpote ipso etiam Argo acutius ac toto corpore undique omnia intuentes, mensariorum autem more, singula eorum quæ dicuntur, accuratè ac diligenter explorantes, ita ut alia quidē uelut adulterina reiiciant, ea uero quæ proba sunt & legitima, & quæ typum seu formam accuratè & expresse referunt, recipiant atque approbent. Ad quæ etiam respicere decet, eos qui historiam componunt, aliorum autem nullam aut paruam habere rationem, etiam si rumpantur laudatores. Si uero neglectis hisce, studebis historiam supra modum delectabilem facere, admixtis fabulis, laudibus, & cæteris huiuscemodī adulationibus, celerrimè similem illam reddes Herculi in Lydia. Vidisse enim alicubi te consentaneum est, pictum illum Omphalæ seruientem, atque admodum alieno ornatu ac habitu indutum. Illa uidelicet pelle ipsius Leonina uestita, & clauam manu tenente, eoq; Herculem scilicet præ se ferente. Ipso autem in crocoto & purpura, lanam trahente, & uapulante ab Omphale sandalio, & quod turpissimum spectaculū est, uestitu cum corpore non cōueniente, neq; ad proportionem illius quadrante, atq; ipso deo uirilem illum corporis habitum, turpiter adeo effeminate. Ac multi quidem fortassis etiam hæc tua laudabunt, pauci uero illi, quos tu contemnis, suauiter admodum, & ad satietatem usque ridebunt, aspicientes indòctam ac dissonam, maleq; coherentem rei compositionem. Nam quod uniuscuiusq; rei proprium est, id pulchrum est. Hoc si mutaueris, deforme id ipsum, uisu reddetur. Omitto hic dicere, quod ipsæ quoque laudes, uni fortassis alicui iucundæ ac delectabiles sunt, ei puta, qui laudatur: cæteris uero molestæ, & maximè, si immodicos ueri excessus siue Hyperbolas habuerint, quales

Respondet eorū
rū obiectiō
q duplicē hī
storiæ finem
faciunt.

I.
A ueritatis

II.
Ab ipsius laudis
effectum.

III.
A psona cont
laudatoris.

ipsas plerique faciunt, dum benevolentiam eorum, quos laudant, uenantur, & eo usque immorantur illis, donec omnibus adulationem hanc manifestam reddant. Neque enim secundum artem hoc facere norunt, neque adulationem tegunt, sed irruentes, conferta omnia & incredibilia, & nuda expuunt, quare neque illud consequuntur, quod maxime intendunt. Nam qui laudantur ab ipsis, oderunt multo magis ipsos, & auersantur, ut adultores, recte sane facientes, & maxime si uirili ac generoso animo praediti sunt. Quemadmodum Aristobulo accidit, qui singulare certamen Alexandri & Poriconscripsit. Eo enim ipso legente, hunc potissimum locum, quo pugnam hanc descripserat (putabat enim se maximam apud regem gratiam hoc pacto initurum esse, assignatis illi falso rebus quibusdam praeclarissime gestis, & effectis operibus ueritatem excedentibus) Alexander accepto libro (nam tum forte in flumine Hydaspis nauigabant) protexit precipitem in aquam, & te, inquit, eodem modo decebat Aristobule, praecipitari, qui talia pro me singulari certamine pugnaueris, & elephantos sagitta interfeceris. Et certe indignaturus ita fuerat Alexander, ut qui nec architecti illius audaciam ferre potuerit, pollicentis se montem Atho, ad illius imaginem efficturum esse, montemque ipsum illius similitudine exornaturum, sed statim pro adulatore homine illo agnito, non amplius, neque ad ceteras res, eodem, ut antea, usus est. Vbi igitur delectabile illud, in hisce manet? nisi si quis uehementer amens adeo foret, ut oblectaretur huiusmodi laudibus, quarum uanitas & confutatio ante pedes, & in promptu esset, perinde ut homines deformes interdum solent, & praecipue mulierculae, quae pictoribus mandant, ut se quam pulcher rimas pingant. Arbitrantur enim melius habituram sibi esse faciem, si pictor ipsis & plurimum ruborem illinat, & multum candoris intermisceat pigmento. Tales plerique scriptorum hodie sunt, qui & proprium & utile, quod ex historia sperandum fuerat, palpando tractant, quos odio habere conueniebat, ut qui in praesenti adultores manifesti & inertes sint, & in posterum, suspectum reddant totum negotium propter nimios ueritatis excessus, & incredibilitatem. Quod si uero quispiam existimat, omnino iucunditatem per totam historiam admixtam esse debere, praestet cetera illa, quae reuera delectabilia sunt, inter reliqua ornamenta orationis, quibus plerique neglectis, ea quae nihil ad rem pertinent, ingerunt atque inuoluunt. Ego uero etiam narrabo, quae non ita multo antea memini me audire, cum in Ionia historiarum scriptores, atque adeo per Iouem in Achaia quoque nuper quosdam auscultarem, idem hoc bellum exponentes.

Ac per Gratias, ne quis pro dubijs aut incertis ea habeat, quae dicuntur. Nam uel iureiurando affirmare auisim, si modo urbanum foret, iusiurandum insere re commentario, uera illa esse. Ac unus quidem ipsorum, statim a Musis exor diebatur, inuocando deas, ut ipsae ad opus hoc describendum adesse uellent. Vides ne quam scitum principium, & in promptu historia, & tali orationis figurae conueniens? Deinde paulum progressus, Achilli quidem, nostrum Imperatorem comparabat, Therisitae autem regem Persarum: ignorans uidelicet, quod Achilles multo melior futurus ipsi fuerat, si Hectorem potius quam Therisitae interfecisset, & si prior quidem bonus quispiam fugeret, persequeretur autem ipsum multo clarior alter. Posthac adducebat & pro se ipso encomium quoddam, & quod dignus esset, qui conscriberet res gestas, adeo praeclaras ac splendidas, uideri se uolebat. Hinc autem descendens, etiam patriam suam, Miletum laudabat, illud addens, quod rectius faceret ipse quam Homerus, quoniam ille nusquam patriae suae mentionem fecisset. Postremo ad finem Proemiae pollicebatur nominatim, ac planis uerbis, sese nostras res in maius sublatum, Barbaros autem contra, etiam ipsum per se debellaturum atque oppressurum esse. Ac historiam quidem in hunc modum incipiebat, simul & causas, unde id bellum coepisset, commemorando: Nam scelestissimus ac pessime perditus iste, Vologesus,

Probat exem
plo Alexandri

Subiicit exem
pla uiciorum

gelus, bellum mouere coepit, ob talem causam. Atq; hic quidem in hunc mo-
 dum. Alter uero quidam Thucididis imitator summus quispiam, & ad archa-
 typum seu primum exemplar, admodum bene comparatus, etiam principium
 perinde, ut ille, suo proprio nomine appposito, fecit, festiuissimum illud quidem
 omnium principiorum, et atticum animum plane spirans. Vide enim, Creperius
 inquit, Calpurnianus Pompeiopolita, conscripsit bellum Parthorum ac Roma-
 norum, quo pacto illud inter se gesserunt, statim ab eo exorsus, quando illud pri-
 mum moueri coeptum est. Quare post tale utique principium, quid tibi caetera
 amplius dicam? quomodo uidelicet in Armenia perorauerit, Corcyrensem illu
 oratorem se ipsum exhibendo, aut qualem Nisibenis pestem immiserit, quia par-
 tes Romanorum sequi noluerat, a Thucidide mutuatus omnia prorsus, excepto
 solo Pelasgico, & longis muris, in quibus tum habitauerunt illi, qui temporibus
 illis peste laborabant. Caetera uero etiam ab Aethiopibus exorsus est: quare & in
 Aegyptum descendit, & in terram regis multam, in illa quoque ibi mansit, recte sa-
 ne faciens. Ego itaque relicto illo, sepeliente adhuc miseros Athenienses Nisibe,
 abij, satis sciens, etiam ea quae, me digresso, dicturus postea esset. Nam rursus
 etiam illud abunde multum nunc est, putare, hoc esse Thucididi consentanea at
 que similia dicere, si parum reueritus, ea quae sunt ipsius illius dixerit quispi-
 am, ut, *μικρά καὶ ἀνὰ*, hoc est, parua & illa. &, *ὡς καὶ ἀνὰ τὴν φάσιν*, id est, ut etia
 am ipse dixeris. &, *ὅτι δὲ ἀνὰ τὴν φάσιν*, id est, non ob eam causam, per Iouem.
 &, *καὶ ἀνὰ τὴν φάσιν*, hoc est, Etiam illa parum abfuit, quin praeteriret.
 Nam idem hic scriptor, multa quoque armorum & tormentorum genera ijs-
 dem nominibus, quibus ea Romani uocant, perscripsit, & fossam, itidem ut il-
 li, & pontem, & similia, dixit. Ac mihi cogita, quanta haec historiae dignitas,
 & quam Thucididi hoc conueniens sit, inter Attica nomina, Italica ista, perin-
 de ut purpuram interponi, exornantia, & decentia, & omnino consonantia.
 Alius uero quispiam ipsorum, quasi quoddam commentarium actorum, nua-
 dum, in scripta relatum, ualde pedestre ac humi serpens: perinde ac si miles ali-
 quis, aut faber, aut caupo, qui una cum exercitu circumuagaretur, ea quae in sin-
 gulos dies acta fuissent, annotasset, composuit, nisi quod priuatus hic modesti-
 or certe fuit, quippe qui ipse quidem statim qualis esset, manifeste apparuerit,
 alteri autem alicui, maiori gratia praedito, qui quoque historiam aliquando aggredi
 posset, materiam subministrarit. Hoc unum in eo reprehendere soleo, quod ita
 Tragicè inscripsit libros suos, magis, quam pro ipsorum scriptorum fortuna,
 in hunc uidelicet modum: Callimorphi, medici hastatorum legionis sextae, hi-
 storiarum Parthicarum &c. & subscriptus infra erat unicuique libro numerus.
 Ac per Iouem, etiam Prooemium plus quam frigidum fecerat, ita colligens, Fa-
 miliare ac proprium Medici esse, historiam scribere: siquidem Aesculapius A-
 pollinis filius foret, Apollo autem Musarum dux, & omnis eruditionis princeps.
 Deinde quod & Ionica lingua exorsus scribere, mox, nescio qua sententia, quoue
 animo statim admodum ad communem transijt, *ιατρικὴν*, hoc est, medicam artem,
 & experientiam, & quaecumque, & morbum, pro *ιατρικὴν*, & *πείρασιν*, & *ἐπιόλῳ*, & *νόσῳ*
 & *πείρασιν*, & *ἐπιόλῳ*, & *νόσῳ* dicens, caetera autem cum multitudine consueta atque
 eadem, ac plurima etiam uelut ex triuio desumpta. Si uero & sapientis uiri me
 minisse me decet, ipsum quidem nomen in obscuro positum sit, sententiam au-
 tem dicam, & scripta paulo ante Corinthi edita, omni spe potiora. A principio
 enim statim, in prima exordij periodo, disputabat cum lectoribus, sermonem o-
 mnino eruditum ac sapientem exhibere studens, quod soli uidelicet sapienti conue-
 niret historiam scribere. Deinde post paulum, sequebatur alius syllogismus, dein-
 de iterum alius, & prorsus per omnes figuras disputando rationabatur, illi exordi-
 um istud adulatorium uidelicet usque ad satietatem, & encomia ista molesta ac ual-
 de scurrilia, syllogistica tamē & disputatoria, & contracta seu condensata etiam illa:
 Et

Et sane etiam illud perquam ineptum uidebatur mihi, & uiro philosopho, & barba cana promissaq; minimè dignum, quòd in protémio dicebat, principem nostrum hoc præter cæteros præcipuū & quasi seorsim habiturum esse, quòd eius res gestas etiam philosophi iam memoriæ prodere dignarentur. Nam tale, si modo fieret, conueniebat cogitandum nobis relinqui potius, quàm ipsum dicere. At uero neq; illius fas est obliuisci, qui tali principio exorsus est: Venio dicturus de Romanis ac Persis, & paulo post: Necessè enim erat Persis malè euenire. Et rursus: Fuit Osroës, quem Græci Oxyroën nominant. & alià id genus multa. Vides igitur, ut similis hic illi fuerit, in eo, quòd ille Thucydides, hic autem Hesiodum bene admodum assimulabat. Iam aliū quidam, ce lebris & decantatus ob dicendū uirtutem, Thucydidi & ipse similis, aut etiā melior paulò illo, omnes ciuitates, & omnes montes, campos præterea & fluuios interpretatus est, quàm planissimè ac ualidissimè, ut ipsi uidebatur. Illud autem in inimicorum capita uertat malorum auerruncator Hercules. Tanta enim frigiditas inerat, quæ & Caspias niues, & glaciem Gallicam superaret. Clypeus igitur Imperatoris uix toto libro ab illo describebatur, & Gorgon in umbone, & oculi eius ex nigro & albo & cœruleo compositi: præterea & balteus arcum cœlestem imitans, & dracones inter se implicati, & capillorum more dependētes. Nam Vologesi bracca, aut frenum equi, ò Hercules, quot millia uersuum unumquodq; horum absoluebat. deinde qualis fuerit coma Osroæ, natantis p̄ Tigrim, & in quale antrum effugerit, tectum uidelicet, ex Hedera, & myrto, et lauro, quæ eodem loco creuerant, & quasi in unum coaluerant, atq; idem illud opacum & umbrosum fecerant. Considera igitur, quàm hæc ad historiam necessaria sint, & quàm non absq; his, ea quæ illic gesta sunt, scire potueramus. Nam præ imbecillitate, quæ inter ea quæ utilia sunt cognitu, discernēdo laborant, aut præ ignorantia, dum quid potissimum dicendum sit, nesciunt, ad huiusmodi locorum & antrorum descriptiones diuertuntur. Ac quoties in multas ac præclare gestas res incidunt, similes esse uidentur, seruo recens locupletis facto, qui domino suo nuper in bonis successit, qui neq; uestem nouit, quo pacto induere debeat, neq; cœnam ex more ac legitimè capere nouit: sed sæpenu mero irruens, gallinis, & suillis, & leporinis apposis, pro ijs pulmento aliquo aut salsamento opplentur adeo, dum ingurgitando rumpantur. Hic igitur, de quo antea dixi, etiam uulnera descripsit admodum incredibilia, & mortis genera aliena, puta quo pacto in digitum pedis maiorem uulneratus quidam, cōfestim decesserit: & quod, inclamante solum duce exercitus, Prisco, septem & octo hostium mortui fuerint. Præterea & in numero occisorum, ab hac parte, etiam contrā quàm in Imperatorum epistolis scriptum continet, mentitus est. Nam circa Europum hostium quidem cecidisse millia trecenta septuaginta, & sex supra ducentos ait, Romanorum autem non amplius duobus, saucios autem factos fuisse nouem: quæ haud scio, an ullus sanæ mentis, ferre queat. Iam & illud dicendum, quod neq; ipsum paruum est. Nam præ nimio studio Atticæ elegantia, & quod uideri cupiebat, uocem omnino ad eius linguæ proprietatem quàm accuratissimè emundasse, uolebat eodem pacto & Romanorum nomina efferre, eademq; inter Græca transcribere. Vt Cronon quidem Saturni num uocabat, Phrontin autem Frontonem: Titanium, Ticianum, & id genus alia multò magis ridicula. Præterea idē hic, de morte Seueriani scripsit, quòd cæteri quidem omnes decepti ac falsi sint, qui putarunt ipsum gladio interfectum esse, quando inedia & cibi abstinentia perierit. Nam hanc mortem illi facillimam, & minimè grauem uisam fuisse, nesciēs uidelicet, quòd totum illud, quod ille passus est, trium, opinor, dierum fuit. Qui autem inedia moriuntur, etiam in septimum usq; diem pleriq; sufficiunt. Nisi si quis hoc credere uolet, quòd Osroës astiterit expectans, donec Seuerianus fame interiret, & ob hoc ante

ante septimum diem, in aciem non eduxerit. Porro eos, qui & poetiis nominibus, optime Philo, in historia utuntur, quo nam loco ponamus? eos putata, qui dicunt, ἐλάλῃς, hoc est, stridorem dedit machina impulsā, & murus cadens, uehementer ἐδούνησε, id est, fragorem dedit. Et in altera parte præclare huius historiae, Edeffa igitur, ita armis περιουμαρῶτο, hoc est, circumcirca per sonabat, & ὄηθ' erat, hoc est, fremitus, qualis maris infestuosus esse solet. Et, omnia illa κρόαθ', id est, tumultus ac strepitus erant. Et, ipse dux ἐμερμήριζεν, hoc est, animo huc atq; illuc uersabat, quo pacto potissimum muros inuaderet. Deinde autem inter hæc, adeo humilia & abiecta nomina, adeo plebeia & mendicis conuenientia multa infarta erant, in quibus uelut rimæ aut lacunæ ceteræ obturarentur, quale est illud: ἐπιστάσις δὲ στρατοῦ διελάχνης τῶν κυρίων, hoc est, scripsit castrorum præfectus, domino. Et, δὲ στρατῶνται ἡγούμεντα ἐγγράζοντα, id est, milites emebant necessaria. Et, ἀδ' ἡ λαλούμενοι πῶδ' αὐτοὺς ἐγγίγνοντο, hoc est, iam loti, ad ipsos uenerunt, & id genus alia. Vt mihi hæc res persimilis uideatur esse Tragædo, qui altero quidem pede, calciamento alto & grandi incedat, alterum autem sandalio subligatum habet. At uero & alios quosdam reperias, qui proœmia splendida ac tragica, & excellenter longa composita habent, ut speres ex eo, quæ sequuntur, omnino mirabilia quædam auditurum te esse. At mox corpus ipsum historiae exiguum quoddam & ingenerosum subtexunt. Vt & hoc non dissimile uideatur puero aut infanti alicui, sicubi fortè uidisti cupidinem ludentem, personam Herculis amplam & magnam, aut etiam Titani alicuius induentem. Statim igitur, qui auscultant, acclamare ipsis solent, notum illud, Παύριοντες montes &c. Decet autem non ita, sed similia inter se omnia, & eiusdem coloris esse, & capiti reliquum corpus, respondere, ut non aurea quidem sit galea, Thorax autem omnino ridiculus, ex pannis alicunde uetustis, aut pellibus putribus consutus: deinde & clypeus salignus, & tibiæ marinis conchis munitæ. Videas enim perquam multos huiusmodi historiarum scriptores, qui Rhodij illius Colossi caput, nani alicuius seu pumilionis corpori imponant. Vt rursum alios, qui corpora sine capitibus introducunt, absque proœmijs, & statim ab ipsis rebus incipientes, qui & Xenophontis sectatores in hoc uideri uolunt (quoniam & ipse sic exorsus est. Darij & Parysatidis filij nascuntur duo &c.) & aliorum ueterum, ignorantes, quod quædam proœmia uel seu potestate sunt, quæ plerisque latent, ut alibi ostendemus. Quanquam hæc omnia adhuc tolerabilia sunt, quæcunque uel circa compositionem uerborum, uel reliquam dispositionem peccantur. At uero circa ipsorum quoque locorum descriptiones mentiri, idque non solum parasangas aliquot, sed & totas mansiones, quantum unius diei itinere castra promoueri solent, illud quæso cui honesto aut pulchro comparabimus? Vnus igitur quidā, adeo oscitanter ac desidiose res ipsas collegit, utpote neq; Syro aliquo cōsulto, neq; notū illud, quod uulgo dici solet, Epicureorū fabulis de his ipsis rebus auditis, ut cum de Europo mentionē faceret, in hunc modū dixerit: Europus, inquit, sita quidē est in Mesopotamia, mansionibus duabus ab Euphrate distans: deduxerunt autē eam coloniā Edeffæi. Neq; hoc illi satis fuit, sed & patriā meam Samosata, idem generosus ille, in eodem libro sublatā, unā cum ipsa arce et muris in Mesopotamiā transtulit, ita ut tota ambiret ac terminaretur utroque flumine, utrinque altero, quasi cutē illius præterlabendo radente, & tantū non ipsos muros alluente. Ridiculū autē etiam foret, si tibi nunc Philo, apologiā aliquā cōtexam, quod neq; Parthus, neq; Mesopotamita sim: inter quos relatum me, egregius iste scriptor collocauit. Quin & illud ualde scilicet credibile, idem hic de Seueriano dixit, apposito etiam iurē reuocando, quod quæ dicat ex quodam audierit eorum, qui ex ipso eo opere effugerunt. Neque enim gladio illum mori uoluisse, neq; uenenum bibere, neq; laqueo collum innectere, sed mortem quandā excogitasse Tragici, & quod

In Anabasi
Xenophontis.

Hæc enim de
uicij uerborū
et cōpositi
onis, id quæ
in rebus peccat
antur.

1. Vicium,
mendacium.

Id est, duorū
dierū itineris.

ad audaciam attineret, omnino externam ac peregrinam. Fortè nim habuisse ipsum admodum magna uistrea pocula, ex uitro pulcherrimo facta. Postquam igitur omnino decretum illi fuisset mori, fracto ex scyphis maximo, uno quodam crustorum usum esse ad eadem, inciso uidelicet gutture, uitro. Atq; ita neque gladium, neq; lanceam repperit, quo moreretur, dūmodo uirilī ipsi, & herōica mors obtingeret. Postea aut, quoniam Thucidides funebrem orationem quandā habuit, pro ijs, qui primū tum eo bello occubuerunt, ipse quoq; Seueriano talem habendam esse cēsuit. Omnibus enī ipsi cum Thucidide, eo, qui nīhil in culpa fuit eorum malorum, quæ in Armenia acciderant, æmulatio atque contentio est. Sepulto igitur Seueriano, magnificè, adducit ad tumulum Afranium quendam Centurionem, æmulū Periclis, qui talia ac tanta rhetorico more de illo perorauit, ut ego, per Charites, multum admodum lachrymarum prærisu effunderem, & maximè, quando rhetor iste Afranius, ad finem Orationis lachrymans pariter, cum miserabili ploratu sumptuosarum coenarum, & propinationum illarum mentionem faciebat, deinde & Asiæ quendam colophonem imponebat. Nam gladio euaginato, generosè admodum, & ut Afranius decebat, aspicientibus omnibus, seipsum ad tumulum iugulauit, non indignus per Bellonam, qui multo antè mortuus fuisset, si talia rhetoratus esset. Atque hoc dixit idem aspicientes omnes, tum qui aderant, admiratōs fuisse, laudasseq; Afranium supra modum. Ego uero etiam cætera illius damnam, ut qui tantum non ossarum & ollarum meminisset, & placentarum memoria illachrymaretur. Hoc tamen præter cætera reprehendi, quod non scriptore ipso & actore fabulæ huius, ante se iugulato, mortuus fuerat. Multos autem & alios consimiles his, commemorare tibi, amice Philo, possem, ueruntamen paucis quibusdam adhuc additis, ad alteram promissionis partem, transibo, puta ad id cōsiliū, quo pacto rectius ac melius historiam scribere quispiam debeat. Sunt enim quidam, qui, quæ rerum gestarū maximæ, & memoria dignissimæ sunt, prætermittant, aut quasi in transcursum tantum attingant, præ imperitiā autem & ineptitudine, & ignorantia eorum quæ dicenda uel tacenda sint, ea quæ minima sunt, admodum prolixè & laboriosè immorando uerbis exponunt, non aliter ac si quis Iouis Olympici, uniuersam pulchritudinē ac formam, quæ tanta ac talis est, non uideat, nec laudet, neq; etiam ijs, qui de ea nesciunt, quicquam narret, sed subselli rectitudinem, & expolitionem, et crepidinis concinnitatem admiretur, & hæc admodum cum multa diligentia & cura exponat. Equidē audiui quendam, qui pugnam eam quæ ad Europum cōmissa fuit, ne totis quidem septem uersibus prætercurrebat, uiginti autem mensuras, aut etiam amplius, aque consumplerat in frigidam, & nihil ad nos pertinentem narrationē, quo uidelicet pacto Mauritanus quidam eques, Maulacas nomine, præfiterans per montes deprehenderit Syros quosdam, agrestes, prandium apponentes, et quod principio illi metuerint ipsum: deinde uero, intellecto, quod ex amicis unus esset, receperint ad se hominem, & cibum præbuerint. Nam et illorum fortè quendam, aliquando in Mauritaniam profectum fuisse, cum ipsius frater in ea terra militaret. Post hæc fabulæ longæ, & narrationes, quo pacto ipse in Maurusia uenatus esset, & ut uidisset elephantos multos in eodem loco pascetes, & quod parum abfuerit, quin à leone deuoratus fuisset: deinde & quantos pisces emerit Cesareæ. Atq; ita egregius iste historicus, relictis tot cadibus circa Europum factis, tot præliorum motibus, & foederibus necessarijs, & custodijs, alijs alijs oppositis, usq; in profundam uesperam substitit aspiciens Malchionem, Syrum istum, Cesareæ scaros ingentes uidelicet eumentem. Et nisi non occupasset ipsum, fortassis & ad coenam cum illo uenisset, scaris istis iam apparatis. Quæ, nisi ille tam diligenter historie tradidisset, magnas nimirum res ignoraturi nos fuisset, & damnum hoc Romanis intolerabile fuisset, si Maulacas

II. Vicium,
præterito
necessariū
et tractatio nō
necessariū.

Facas iste sitiens, potum non inuenisset, sed incenatus ad castra reuersus esset. Atqui quam multa alia longè magis necessaria, uolens ego nunc prætereo: quemadmodum & tibicina quædam uenit ex propinquo uico ad eos, & ut dona mutuo inter se dederunt, Mauritanus uidelicet ille Malchioni lanceam, hic autem contrâ Maufacæ fibulam: atq; alia multa talia, quæ pugna illius ad Europum ipsa adeo capita & summaria sunt. Proinde meritò dixerit quispiam, tales scriptores, rosam quidem ipsam non uidere, spinas autem quæ iuxta radicem enascuntur, diligenter contemplari. Iam alius quidam, ò Philo, admodum & hic ridiculus, qui alterum pedem ne extra Corinthum quidem unquam protulerat, neq; ad Cenchreas usq; peregre profectus fuerat, nedum Syriam aut Armeniam conspicatus, in hunc modum exorsus est, meminisse enim: Aures, quam oculi minus fide digni sunt. Proinde scribo quæ uidit, non quæ audiuit. atq; ita diligenter omnia uiderat, ut diceret, dracones Parthorum (signum autem hoc multitudinis ipsorum est, mille enim dracones uiuos, draco producit) ingentes esse, generariq; in Perside paulò supra Iberiam. Hos autem antea quidè ex hastis siue longurjs suspensos illos, in altum attollere, eoq; terrorem ijs qui à longe aduentarent, facere solere, in ipso uero prelio, quando iam congressi sunt, solutos illos in medios hostes immittere: nimirum multos nostrorum hoc pacto deuoratos esse, alios autem implicantibus & compungentibus ipsos, illis, strangulatos & contractos: altitisse autem ipsum atq; hæc uidisse, in tuto tamè, nempe ab arbore quadam excelsa spectando. Et rectè sanè fecit, quòd propius ad feras istas non accessit: neq; enim nos tam egregium scriptorem, & qui eminus ipse, præclara ac magna adeo in hoc bello effecerit, nunc haberemus. Nam & pericula multa subiit, & uulneratus est circa suram, à Cranio uidelicet iter faciès ad Lernam. Atq; hæc Corinthijs audientibus recitabat, satis sciētibus illis quidem, quæ ne in pariete pictum quidem bellum unq; uidisset. Sed nec arma ille quidè norat, neq; machinas, quales essent, neq; ordinum aut acierum nomina, prorsus enim studio habuit *πλῆγιν*, hoc est, obliquam, uocare, phalangem, *ἐπικίρως* autem, hoc est, protentis cornibus, id, quòd ex porrecta fronte educere dicitur. Alius autem suauissimus quidam cuncta à principio ad finem usq; gesta, quæcunq; in Armenia, quæcunq; in Syria, quæcunq; in Mesopotamia: præterea quæ ad Tigrim, quæq; in Medis acciderant, ne totis quidè quingentis uersibus cõplexus scripto edidit, eoq; facto historiam composuisse uideri uolebat. in inscriptione uero, parum absuit, quin longiorem ipso libro inscripserit, uidelicet hoc modo: Antiochiani certaminis, Apollinis sacri, uictor (nam cursus certamine, quòd Dolichum uocant, puer olim uicerat) eorum quæ in Armenia, in Mesopotamia, & in Medis à Romanis nunc gesta sunt, historica narratio. Iam & quendam ego audiui, qui quæ futura essent, historiam cūmendarat, & Vologesi captiuitatem uidelicet, & Osroæ cedem, quemadmodum leoni obijciendus esset, & postremo omnium etiam multoties ullum desideratū à nobis triumphū. Adeo omnino uatis in modum sese gerens, properabat iam tum ad finem scribendi, quin & ciuitatē idem iam in Mesopotamia condidit, magnitudine maximam, & pulchritudine pulcherrimam: adhuc tamen speculatur & deliberat, an eam Nicæā à uictoria conueniat nominari, an uero Homonæam, an etiā Irenæam. Et ob hoc quidem adhuc in dubio pendet, & sine nomine præclara illa ciuitas nobis est, nugis multis & fastu historico referta. Quæ uero in India posthac aguntur, etiam ea promisit se iam nunc scripturum esse: præterea et descriptionem maris exterioris, nauigantibus traditam. Neq; promissiones modo hæ sunt, sed & proœmium Indicæ historiam iam compositum est, & tertium tagma, seu tertius liber. Ac Galli quidem & Maurorum pars quædam modica, cū Cassio, omnes isti iam Indum fluuium traiecerunt. Cæterū quid facturi sint, aut quomodo excipient elephantorum incursus, non multo post egregius iste scriptor, à Mu-

Aliud extensum pluri.

Aliud extensum pluri eiusdem uicij.

*Vulgo sic. Po-
sito contrari
orum altero,
tollitur altera
rima.*

*II. Pars.
Quæ scribenti
historiâ potius
simul spectan-
da sint.*

*Tutorius Ac-
tolus quid sit
it, corpore pro-
cero, et robu-
state incredi-
bili, quæ et Milo-
nem viribus su-
perauit. uide
Celiû lib. II.
cap. 70. Leos-
trophides ue-
ro corpore te-
nui ac macile-
to fuit, unde
et prouerbiû
Macilemior
Leotrophide,
huius et Sui-
das meminit.*

furidæ, aut ex Oxydractis, ad nos scribet. Huius
imperitia nugantur, ea quæ uisu dignissima sunt
deant, pro dignitate exponere scientes. Excogi-
quid temerè in linguam, ut aiunt, uenerit. Eri-
superbientes, & maximè inscriptionibus. Nati-
læ sunt, ut istius, nescio cuius, Parthicarum uictori-
Parthidos primus, secundus, &c. ut Atthidos scilicet
lò. Nam legi Demetrii cuiusdam Sagalassensis
su habeam, & illudam historiis adeo præclaris, se-
ro, quod quisquis hæc atque huiusmodi alia euitar-
et scribendæ consecutus iam sit, imò pauca ade-
rum illud est, quod Dialectica tradit, quod eoru-
est, altero eleuato, alterum contrà deprimitur.
piam, purgata probè iam est, ac spinarum, quic-
rum aut ruinae ac rudera, iam exportata sunt, &
totum sublatum & complanatum est, quare ten-
quod superstruas, etiam ipse, quo ostendas, n-
generosum esse te, uerum etiam per te ipsum ex-
tale aliquid præstare posse, quod & dexteritate
nemine, ne Momo quidem, reprehendi ac carp-
optimè conscribere Historiam uolet, duo hæc p-
afferre debere: Prudentiam quandam siue int-
tem dicendi. Quorum alterum quidem, nulla
num quoddam est. Dicendi autem potestas, mu-
bore, & imitatione ueterum comparanda erit.
sunt, neque me consultore opus habent. Neque enim
& acutum reddere eum, qui non natura talis fue-
rit, quoniâ magni fanè æstimandus, imò omni-
formare, & quasi nouo quodam ornatu induere
ta uel ex plumbo, aurum reddere, uel ex stanno
tortum, uel ex Leotrophide, Milonem efficer-
litas ea est, non ut ea suppeditent, quæ antè adsi-
nienter uti doceant. Quo pacto nimirum & Iccu-
siquis alius artis palæstricæ magister, atque exer-
Perdiccam hunc acceptum (si modo hic est ille,
eo contabuit, & non potius Antiochus Sele-
more captus.) Olympionicen reddere, qui cum
Polydamante Scotussæo, certamine congrederi-
nium ad eam rem suppeditarent, sed ut materia
ad hanc palæstræ exercitationem suscipiendam
artem multò meliorem redderent. Quamobrem
promissionis, ut artem aliquam rei adeo magnæ
mus. Neque enim quemuis acceptum, reddere
sed ei, qui natura intellectu bono præditus, & a-
ercitatus fuerit, uiam quandam ostendere recta
qua utendo, citius atque aptius ad finem & scop-
re possit. Non enim neque illud dixeris, eum
erit, arte ac doctrina earum rerum, quas igno-
absque doctrina & institutione, cythara ludere
tera omnia sciret. Nunc autem, nisi doctus ab al-
nu facile attingit, at demonstrante aliquo uiam a-
rectè idem administrat per se ipsum. Proinde ne

tradatur, qui & ad intelligendas res, & ad dicendum non sit degener. sed actum tueatur, possitq; rebus uti, si committantur illi, ac animum habeat militare, sed tamen cum ciuilitate coniunctum: & experientiam, quam ducis militaris esse conuenit. Denique, per Iouem, & in castris aliquando uersatus sit, & milites ipsos, seu cum ad praelia exercentur, seu cum re ipsa in aciem educuntur, conspicatus sit: præterea & arma norit, & machinas quasdam, & quid sit diductis cornibus, & quid, exporrecta fronte instruere aciem, quomodo cohortes, & quomodo turmae constituantur, unde, & quid, erumpere, & quid item circumducere equitem, sit, sciat. Et in summa, neque eorum quispian sit, qui domi desidentes, nusquam foras ipsi progrediuntur, neque facile credat, ijs, quæ solum ab alijs narrari audiet. Maximè autem, & ante omnia, libero animo sit, ut neque metuat quenquam, neque ab ullo speret quicquam, quoniam similis hoc pacto foret, malis iudicijs, qui uel ad gratiam, uel ad odium, accepta mercede sententiam ferunt. Quin neque curet magnopere, neque Philippum oculo ab Astere, Amphipolitano isto sagittario priuatum circa Olynthum, sed talem, qualis re ipsa est, spectandum proponat: neque illi Alexander grauitè se excruciet, ob Cliti cædem, crudeliter in ipso conuiuio perpetrata, si planè ac manifestè coloribus suis depingendus sit: neque item Cleon illum perterrefaciat, eò quòd multum in concione potens sit, & suggestum, siue tribunal quasi possessionem suam detineat, quo minus hominem exciosum, & insanum hunc esse dicat, denique neque tota Atheniensium ciuitas, absterreat illum, ne non, ubi de cladibus in Sicilia acceptis historiam composuerit, omnia ista commemoret, quo pacto, & Demosthenes captus fuerit, & Nicias mortem obierit, quomodo exercitus siti laborarit, & qualem aquam biberint, & ut inter bibendum plerique trucidati fuerint. Existimabitur enim (id quod iustissimum est) ab ijs qui sana mente præditi sunt, non ipse in culpa esse, si ea, quæ infelicitè, aut stultè gesta sunt, ita ut gesta sunt, narrabit. Non enim ipse talia fingit, sed uerbis tantum indicat, atque exponit. Quare etiam siue praelio nauali superati fuerint, non ille tamen is est, qui eos submergit: siue in fugam conuersi fuerint, neque idem ille est, qui eos persequitur: nisi si, cum optandum fuerat, nequid tale eueniret, ille hoc intermisit. Quandoquidem, si tacendo hæc, aut in diuersum narrando, corrigi aut emendari possent, facillimum fuerat Thucididi, uni actenui calamo, inuerrere quidem Epipolarum munitiones, submergere autem Hermocratis triremem, & execrabilem istum Gylipum confodere interea, dum uias obstruit, & fossis intercludit. Deniq; & Syracusanos in Lapidinas conijcere, Atheniensibus uero copiam facere, tum Siciliam, tum Italiam, cum prima illa Alcibiadis spe, circumnauigandi. Verum enim, opinor, ea quæ semel facta sunt, neque Clotho reuoluet denuo, neque Atropos in diuersum mutabit. Proinde Historici opus unum est, ut quæque perinde ac facta sunt, exponat. Hoc autem facere non poterit, donec uel Artaxerxem metuerit, medicus ipsius existens, uel sperat Candyn purpureum, & torquem aureum, & equum ex Nisæis illis aliquem, se accepturum esse, mercedem uidelicet laudum earum, quæ scriptis inseruisset. At neque Xenophon illud faciet, iustus scriptor, neque Thucydides, sed siue priuatim oderit quosdam, nullo magis necessarium putabit esse, id quod publicum est, ueritatemq; pluris faciet, quàm inimiciam, siue etiam amauerit, tamen non parcat illi, quisquis peccauerit. Vnum enim hoc, ut dixi, proprium historiarum est, ac soli imolandum ueritati, ei qui ad Historiam scribendam accedet, cætera uero omnia postponenda. Et in summa, Vna una, & mensura certa est, aspicere non ad præsentis auditores, sed ad eos, qui in posterum in his scriptis legendis uersabuntur. At si quis continuò beneuolentiam & fauorem caprat, meritò

1. Præcepta
de libertate.

De Epipolis,
Hermocrate,
& cæteris,
Thucydides
lib. 6. & 7.

Nisæi equi ne
loctæ comē
dantur, à lo
co Persidis
Nisæo uocan
ti. Suidas.

*Alludit ad lo-
cum Platonis
in Gorgia, q
Comedi arte
gymnastica
opponit, in-
ter adulatori-
as artes uide-
licet.*

*II.
Que in uer-
bis et cōposi-
tione spectari
debet.*

*Dialogus
de oratore
liber
de oratore
liber*

in parte adulatorum recensetur, quos olim Historia statim ab initio auer-
sa est, non minus, quam Comendi artem, Gymnasticæ. Alexandri igitur
hoc quoque dictum refertur: Libenter, inquit, in uitam paulisper redirem o
Thæscrates, post mortem, ut cognoscerem quo pacto hæc legerent homines,
qui tum erunt. Nam si nunc ea laudant, & amplectuntur, mirum non est, pu-
tant enim non paruo illectamento uidelicet isto, quisque sibi beneuolentiam
apud me conciliaturos esse. Homero itaque, quanquam fabulosa plurima de
Achille scripserit, nonnulli tamen eò adducuntur, ut illi iam & fidem adhibe-
ant, unum hoc argumentum ad demonstrationem ueritatis magnū existiman-
tes, quod non de uiuo illo scripsit. Non enim causam aliquam uident, cuius gra-
tia mentiretur. Talis igitur mihi sit Historicus ille, ut & metu careat, & nul-
lis muneribus corrumpatur, & liber sit, & dicendi libertatem, ac ueritatem a-
met, & quemadmodum Comicus ille ait: Ficus ficus, ligonem ligonem nomi-
net, non odio, neque amicitie quicquam tribuens, non parcens, aut miseres-
cens, aut erubescens, aut exorari se facile patiens, æqualis iudex ac beneuolus omni-
bus, eò tamen usque, dum ne alteri plus æquo aliquid tribuat, hospes in libris,
ac peregrinus, suis legibus utrens, nullius imperio subiectus, non quid huc,
aut illi placitum sit, secum cogitans, sed id quod actum est, exponens. Thu-
cidides igitur, bene admodum lege hoc constituit, & uirtutes ac uicia Histo-
ricorum inter se discreuit, qui cum uideret Herodorum in summa admirati-
one esse, adeo ut & Musæ uocarentur ipsius libri, possessionem tamen ait se
scribendo compositurum esse, quæ in perpetuum duret, potius, quam quæ
ad præsens certamen comparatur, neque se id quod fabulosum sit, amplexu-
rum, sed ueritatem rerum gestarum relicturum posteris esse: deinde & utili-
tatem addit, & quem finem is, qui recte sapit, historiæ statuere debeat, ut si
quando etiam rursus similia quædam incidant, inquit, ad hæc descripta re-
spicientes, rebus ciuitatis recte uti possint. Ac animo quidem & sententia
tali præditus, historicus ille mihi accedat. Voce autem & expositionis ui, ue-
hementi illa quidem, & aspera, & cōtusionibus continua: deinde & aggressi-
onibus, flexa & rotunda. Præterea & reliqua oratoriæ facultatis grauitate,
non ita ualde instructus, & acuminatus, scripturam exordiat, sed sedacior
paulo & tranquillior sit. Ac sententiæ quidem inter se iunctæ ac sociatæ &
densæ sint: dictio autem, plana & ciuili, quam significantissimè manifestans,
id cui adhibetur. Nam ut menti scriptoris scopum hunc proponimus, liber-
tatem dicendi uidelicet, & ueritatem, ita & uoci eius unus hic scopus & pri-
mus propositus sit, ut planè indicet, & quam lucidissimè rem ipsam decla-
ret: uerbis, neque obscuris, & extra communem uiam positis, neque etiam
uulgaribus istis, & tabernarijs, sed ita, ut & à plerisque intelligantur, & ab
eruditis laudentur. Iam uero & figuris, & exornationibus utatur, mini-
mè molestis, minimeque affectatis: quoniam perinde ut ius aliquod, oratio-
nem quoque recte conditam exhibere debet. Ac sententiæ quidem etiam cum
poëtice communicet, eiusque partem aliquam contingat, in quantum grandis
loqua & in sublime elata etiam illa est. Et maximè quoties aciebus & pugnis,
& naualibus prælijs concurret. Opus enim tunc erit poëtico quopiam uento,
qui secundo statu uela impleat, & sublimem, ac per summos fluctus nauem
sublatam prouehat. At dictio tamen, humi incedat, cum pulchritudine qui-
dem ac magnitudine eorum quæ dicuntur simul elata, & ipsædem quam ma-
ximè licet, assimilata, ceterum neque peregrinitatem præ se ferens, neque intempe-
stiuè exultans, quasi quodam furore concitata. Periculū enim est ipsi, ne, quod
uel maximum est, prorsus de statu mentis emoueat, & in Corybantem istum
poëtices impingat. Quare maximè tamen fidendū freno est & ratione utendū,
illud

Illud scilicet, quod & in uerbis non mediocriter malum Hippotyphla est. Proinde satius fuerit, sententia tunc super equo incedente, expositionem seu dictionem humi iuxta currere, ephippio adhaerentem, ut ne a tergo relinquatur, cur superatuecta. At uero & compositione uocum temperata, ac media quadam utendum est, ita ut neque nimium distrahantur ac dissociantur, nam hoc asperum foret, neque rursus numerose omnia, id quod plerique student, consueverunt. Alterum enim uiciosum, alterum autem auditoribus molestum est. Ipsae uero res non ut forte sese offerunt, ita construendae statim sunt, sed diligenter ac laboriose de hisdem sapius etiam interrogare decet, ac maxime praesentem & coram intuentem. Quod si autem hoc fieri nequeat, tum ipsi aduertere animum, qui synecere & incorrupte magis narrare uidebuntur, & quos putaueris minimum uel ad gratiam, uel odio detracturos aliquid, aut etiam addituros esse, rebus gestis. Iamque etiam hic quispiam sit, qui & coniecturis colligere facile, & quod probabilius fuerit, constituere possit. Ac posteaquam iam omnia, aut etiam plurima collecta habuerit, principio capita rerum, & quasi summarium aliquod, contexit, delinietque corpus quoddam rude & informe, & nullis adhuc articulis expressum. Postea autem superaddito ordine, & formam inducat, & colorem dictione adhibeat, & singulis explicandis immoretur, & eadem numerositate quadam concinnet: & in summa, similem se tum gerat Homericis Ioui illi, qui nunc quidem equestrium Thracum terram aspicit, nunc autem rursus ad Mysorum terram oculos deflectit. Eodem enim pacto & ipse nunc quidem ad res Romanorum seorsim aspicat, indicetque nobis quales eae apparuerint, ex alto intuenti sibi: nunc autem rursus ad res Persarum se conuertat, postea etiam utrosque pariter contempletur, puta cum inter se pugna congressi fuerint. Etiam in ipsa acie non ad unam tantum partem respiciat, neque ad unum aliquem equitem, aut peditem, nisi Brasidas quispiam fuerit, qui de naui prosiliat, aut Demosthenes, qui scalas rescindat, & ascensum in terram prohibeat. Ac duces quidem primum omnium intueatur, & si quid hortati fuerint, illud quoque audiat, & quomodo, & quae sententia, atque consilio aciem instruxerint, uideat. Postquam autem iam manus consertae fuerint, communis utriusque partis contemplatio sit, ac tum uellut in trutina appendeat & examinet, ea quae geruntur, simulque & persequatur fugientes, & fugiat cum cedentibus. At omnibus hisce modis quispiam adhibeatur, ne ad satietatem usque, neue inepte, neue etiam iuueniliter progrediatur, sed cum facilitate quadam absoluat sese. Atque his hic alicubi subsistere iussis, ad illa transgrediatur, si festinat. Deinde rursus huc redeat, absolutus atque paratus futurus, quodcumque illa reuocauerint. Ac ad omnia festinet, & quatenus fieri potest, eadem tempora omnibus tribuat, transuoletque ex Armenia quidem in Medos, hinc autem curriculo uno in Iberiam, inde in Italiam, ita, ut nullam occasionem praetermittat. Praecipue autem speculo similem animum gerat, liquidum uidelicet ac splendido, & qui centrum accuratè impressum habeat, & qualescunque operum formas receperit, tales easdem etiam spectandas exhibeat. Peruersum autem & obtortum, aut colore diuersum, aut specie mutatum nihil reddat. Non enim perinde ac oratoribus scribunt, sed ea quidem, quae dici debent sunt, & mox dicuntur: facta enim iam sunt. Ceterum ordinare oportet, & exponere ipsa. Quare non, quid dicant, quaerendum ipsis est, sed quomodo dicant. Prorsus autem putandum est, eum qui historiam scribit, Phidiae, aut Praxiteles, aut Alcameni, aut alteri cuiuspiam illorum similem esse oportere. Non enim neque illi aurum, aut argentum, aut ebur, aut aliam materiam faciebant, sed illa antea praexistebat, & quasi ad eam rem preparata erat, suppeditantibus illam Eleis, aut Atheniensibus, aut Argiuis. Illi uero fingeant tantum, & secabant ebur, & poliebant, & conglutinabant, & concinnabant, atque auro incrustabant. Et hoc artis illorum erat, materiam uidelicet commodè exaedificare. Idem fer

Hippotyphla
Graeci pro ingenti fastu & nimia gloriae affectatione accipiunt. Nam in compositione augeri, & superbi & fastu significat.

III.
Collocatio rerum.

Intelligit ea quae in oppugnatione Polyaciderunt. de quibus Thucydides libro 4.

IIII.
De proœmijs
historicis et
ceteris parti-
bus.

mè igitur & Historici opus est, ut uidelicet ea
ponat, & quàm fieri potest clarissimè spectan-
sic scripta, recitari audiuit, putat se postea etia-
de ea laudat, tum demum opus hoc exactum
ueram laudem historico illi Phidiaz, siue artifi-
ita adornatis atq; paratis, etiam absq; proœmi-
do uidelicet non admodum urget ac postulat
& quasi ad futurum opus præfatione aliqua
tè etiam tunc proœmio utetur, indicante uis-
quibus rebus dicendum sit. Quando aut eti-
bus rebus tantum exordium sumat, non ut
riæ loco prætermisso, attentionem & docilit-
tent enim ipsi animum, si ostenderit, quàm de-
fos pertinentibus, aut utilibus deniq; rebus de
posteriora faciet, si causas præmittet, ac reru-
mas quasdam præscribet. Atq; huiusmodi
ptores usi sunt. Vt Herodotus quidem: Ne-
interirent, magnæ adeo, & admiratione dig-
rias & barbarorum clades declarantes &c.
am ipse bellum illud futurum existimaret, et
omnia ea quæ antea gesta fuissent. Magnu-
rebus æquale & consonum erit, siue produ-
Transitio uero ad narrationem mollis ac pl-
quum corpus historiæ, longa quædam narra-
tibus exornari debet, leniter atq; æqualiter
ut neq; extet alibi, neq; hiatus aut concavitas
spicuitas eluceat, dictione, quemadmodum
nata. Absoluta enim & perfecta omnia fac-
secundum inferet, continuatum illi, & in r-
pertusum, aut interruptum sit, neq; narrati-
deantur, sed semper quod primum est, sec-
mum sit, uerum etiam cum eo communic-
Breuitas in omnibus utilis est, & maximè
dicendarum, & hanc suppeditari oportet,
ex ipsis rebus. Dico autem, si præterueha-
& minus necessaria, exponas aut & expli-
uero & prætermittenda multa. Neq; eni-
nia apparatus fuerint, ob hoc inter media b-
tas, & sues feros, & leporina, & sumina u-
& pulmentum, etiamsi & illud apparatus
sunt, missa facies, Maximè autem temper-
scriptionibus montium, aut murorum, au-
uerborum ineptè ac præter rem ostentar-
um agere, historia omissa, sed modicè ad-
tantum gratia, mox inde digrediaris. V-
uniuersa tali gulositate euitata. Quemad-
mus ferme, ut uides, facit. Quanquã eni-
lum, & Ixionem, & Tityum, & reliquos
aut Callimachus eadem tractaret, quàm
labia Tantalii adduxisset: deinde quàm
& Thucydides ipse modicè hac orationi-
iterum recedat, quoties uidelicet aut ma-

V.
De modo ad-
bibendo.

fidionis speciem, quæ necessaria, atq; utilis sit, declarat, aut etiam ciuitatum formas, aut Syracusanum portum describit. Nam cum pestem illam narratione prosequitur, atque etiam longior esse uidetur: tum ipsas res considera, cognosces enim hoc pacto breuitatem, & ut fugientem illum, res gestæ tum apprehendant, ac retineant, ut quæ multæ sint. Quod si quando autem & dicentem aliquem introducere opuserit, curandum est ut maximè personæ decora, & rei conueniētia ac propria dicat, deinde ut quàm planissimè etiam hæc. Nisi quod tibi permittitur tunc rhetoricari quorq; & ostentare uerborum & orationis grauitatem. Nam laudes quidem, aut reprehensiones, omnino parca, & circumspecta, & calumnijs minimè obnoxia: præterea & cum demonstratione quadam, & breues, & non intempestiua: texendæ sunt. Nam extra iudicium ac forum illi sunt, de quibus hæc dicunt. Alioqui in eandem cum Theopompo culpam incurres, qui inuidiose nimis accusat plurimos, & eam rem in studium & exercitationem quandam uertit, ut accusare magis, quàm historiæ tradere, res gestas uideatur. Iam uero & fabula, si qua fortè incidat, dicenda quidem erit, non tamen credenda omnino, sed in medio relinquenda, ijs, qui quoquo modo uolent, coniecturam de ea facturi sint. Tibi uero, extra periculum sit, neq; in hanc uel in illam partem magis inclinet. In uniuersum autem, illud memineris (scæpius autem idem dico) & non ad præsens solum tempus respiciens, scribas, ut ijs qui nunc sunt, te laudent, & honoribus afficiant, sed in omne æuum intentus illis potius, qui in posterum uicturi sunt, historiæ componas, atq; ab illis mercedē scriptionis deposcas, ut dicatur et de te aliquando: Ille uero uir liber fuit, & ad dicendum fiducia plenus, nihil neque adulatorium, neq; seruale, sed ueritatem in omnibus secutus. Atque hoc si quis modestè sapiat, ante omnes præsentium spes merito ponat, breues adeo ac momentaneas existentes. An non uides Gnidium illum architectum, cuiusmodi fecerit? Cum enim extruxisset illam in Pharo turrin, maximum atq; pulcherrimum operum omnium, ut ex ea faces incensa nauigantibus uiam dirigerent, in multum usque maris, & ne deferrentur illi in Parætonium, locum omnino (ut aiunt) periculosum, & unde non facile redire atque effugere licet, si quis intra angustias ac septa illius delatus fuerit. Hoc igitur opus postquam exædificasset, intus quidem in saxo, suum ipsius nomen inscripsit, supernè autem calce illita, atque ita priore inscriptione occultata, nomen eius, qui tum regnauit, superinscripsit, ratus id, quod & euenit postea, paruo admodum tempore futurum esse, ut literæ istæ foris inscriptæ, unà cum calce illita reciderent, & euanescerent, appareret autem interior titulus, hic uidelicet: Softratus Dexiphani filius, Gnidius, Dijs seruatoribus, pro salute nauigantium, &c. Hoc pacto neque hic ad illud tempus quod tum erat, neque ad uitam suam, quæ modica ac breuis erat, respiciebat, sed ad hoc præsens, & in perpetuum, donec turris ea superstes futura est, ars quoq; illius manebit. Oportet igitur & historiæ eodem modo componi, cum ueritate magis in futuram spem, quàm cum adulatione ad gratiam & dulcedinem ijs, qui eam in præsentia nunc laudant. Atque hæc tibi regula & amussim historiæ iustæ. Qua quidem si quis examinando ac perpendendo utentur, benè res habet, & commodum hæc à nobis scripta sunt: sin minus, uolutatum est in Cratino dolium.

De hac turri
uide Strabon
nē lib. 17. Fm
it aut Paræto
niū locus par
lō supra Ale
xandriā uero
sin Libyā, uo
Plinim aiit

LUCIANI
HISTORIAE VERAE
LIBER PRIMVS.

ARGVMENTVM

VT *supra* & *Historia* præcepta & regulas tradidit, ita in his duobus libris, exemplum eiusdem proponit, non quidem rerum uerè gestarum, sed fictarum, simul ut formam aliquam operis, cen uideatur, proponeret, simul ut animos à rebus serijs auocatos, paulisper reficeret & delectaret. Quid autem in his narrationibus potissimè spectandè sit, nempe quæ occasiõe, quoniam consilio argumenti hoc tractatu, ipse in proœmio exponit.

Præfatio.

Os est athletarum, ac eorum, qui summa diligentia corpus exercent, non modo bonæ habitudinis, ac exercitationis habere rationem, uerumetiam, quod magnam exercitationis uim habere arbitrantur, nonnunquam remissioni corporis acquiescere. Idem literarum studiosis fieri oportere censeo, ut cum grauius ac serijs legendis defatigati fuerint, ad animi laxamentum aliquantisper declinēt, donec ad futurum laborem robustiores ac uegetiores efficiantur. Maximum uero ex hoc ocio atque quiete fructum caperent, si talium rerum lectio ni uacarent, quæ non modo tenuem ac ieiunam, uerum neq; rudem, neq; incinnam speculationem præ se ferrēt, quale quiddam & de his scriptis sensuros suspicor. Neq; enim solum materiæ nouitas atq; festiuitas, neq; id quod multa ac uaria mendacia uerisimiliter ac probabiliter confinguntur, eos ad legendum alliciet, uerum id præcipue, quod omnis fermè narratio, neminem, aut ex antiquis, aut scriptoribus aut philosophis, qui monstruosa quædam, & fabulis similiora quàm ueris, literis mandarunt, sine morfu reprehensionis prætermisit. Quorum quidem omnium nomina subiecissem, nisi ea tibi ex ipsa lectione perspicuum & manifesta fore, intelligerem. Ctesias enim Ctesiochi filius Cnidius mira quædam de Indorum regione conscripsit, atque ea quidem quæ neq; ipse audiuerat, neq; ab alio qui uera narraret, acceperat. Iambulus quoq; de his quæ in mari magno sunt, multa præter fidem ac opinionem hominum suis libris inseruit, omnibus quidem apertum commentus mendacium, non tamen in sua uis materiæ compositor. Multi præterea hos imitati in eadem ratione scribendi uersati sunt, qui errores suos ac peregrinationes, ac immensa beluarum corpora, & feritates hominum, & inusitados mores enarrarunt. Huius uero scurrilitatis artifex & inuētor extitit Homericus ille Vlysses, qui apud Alcinooum uentorum seruitutem, & unoculos, crudaq; uorātes homines, & multorum capitum animalia, sociosq; meretricum ueneficijs permutatos, multaq; monstriis similia rudi Phæacum populo est e mentibus. In quæ quidem cum incidissem, non multum sanè his ob mendacium succensebam, quum hoc genus sermonis ab his, qui se philosophos esse profitentur, usurpari uiderem. Illud uero non parum in eis admiratus sum, si quum falsa dicerent, id alios latere existimarent. Quapropter & ipse præ rerum nouarum studio, uolens posteris aliquid relinquere, ne solus expers sim libertatis in fabulis dicendis (nihil enim memoratus dignum, quod uerè narrare possem, mihi contigerat) ad mendacium me transuولي, atq; ut mea quidem fert opinio, multò tolerabilius quàm cæteri. Nam quum hoc ipsum, quod mentior, uerè dicam, idcirco me aliorum reprehensiones tunc ac merito effugere existimaui, quoniam nihil me ueri narraturum polliceor. Ea igitur scribo, quæ neq; ipse uidi, neq; passus sum, neque ab alijs audiui, quæ præterea omnino non sunt, neq; ab initio esse potuerunt. Quare qui hoc legerit, nullam his fidem adhibeat oportet.

*Narrationis
initium.*

Egressus olim ab Herculeis columnis, & in occidentalem Oceanum delatus
secun-

secundis quidem uentis nauigabam. Causa autē peregrinationis, & argumentum, animi curiositas, & nouarum rerum desiderium, quodq; scire cupiebam, qui sit Oceani finis, quidq; homines ultra Oceanum inhabitent. Huius igitur gratia, com meatum & supellectilem multam imposui; aquamq; quantum satis erat, ac coetaneos quinquaginta eiusdem animi mecum adiunxi, & armorum copiam parauī, gubernatoremq; optimum magno precio conducens accepi in nauem. Erat autem nauis mediocris, ad magnam ac uiolentam nauigationem robusta. Die igitur & nocte secundē nauigantes, terra adhuc apparens, non adeo multa ui agebamus. Sequenti die simul solē oriente uentus increuit, & fluctus intumescere, caligoq; suborta est, neq; iam demitti uelum poterat. Cum uento igitur conuersi, & committentes nos ipsos tempestati, hyematisque diebus nouē & septuaginta. Octuagesima uero die, oriente iā sole, repente conspiciamus non longē Insulam sublimē, & arboribus consistam. Circa eam fluctus non asperi frangebantur, etenim procellae iam maxima pars quiescebat. Adeuntes igitur & descendentes, ut ex multa maris molestia, super terrā strati diu iacuissemus. Tandē exurgentes, ex nobis ipsis statuimus triginta quidē custodes, qui naui adstarent, uiginti autē mecum qui ascenderent, quae in Insula erāt exploratū. Progredientes igitur circiter stadiis tribus à mari per syluam, uideamus columnam quandā aëream, graecis literis inscriptā, caducis tamen, & consumptis, quae indicaret eō usq; Hercule & Bacchū deuenisse. Erant autē & prope uestigia duo in saxo, unum quidē instar iugeris magnū, alterū autē minus, ut mihi quidē uideretur, Bacchi fuisse quod minus erat, Herculis autē quod maius. Venerantes igitur locum processimus. Non iam longē aberamus, quū ecce flumini adstetimus, uino fluenti simillimo, profecto illi quod in Chio Insula nascitur. Erat & fluxus inundans & multus, ita ut alicubi nauibus esset transitus. Nobis ergo maior addita est fides, ut literis crederemus, quas antea sculptas in columna uideramus, animaduersis signis de Bacchi peregrinatione. Cupiens tamen & fluminis initium inuestigare, ascendebam contra fluctum, & fontem quidē nullū, multas tamen ac magnas uices uiuis onustas inuenimus. Earum autē cuiusq; radicibus uinum scatebat lucens, quod in unū confluens flumen efficiebat. Videbamus & in eo pisces, & colore & gustu uino similes. Nos igitur cū cepissemus ex illis aliquot ac uorassemus, cōtinuo remulenti euasimus, quos etiam praecedentes, fece plenos inueniebamus. Deniq; re animaduersa cōmiscentes eos, qui ex aqua nascuntur pisces ac comedentes, uinalē uehementiā temperauimus. Tunc et flumen traicientes, quā uadibile fuit, uisū portentosam rem inuenimus. Nam truncus inferior, qui à terra surgebat, ferax erat & crassus, superior autē mulieres erant, ab utero ferē sursum perfecta omnia habentes. Talē apud nos Daphnem scribunt, Apollinē iam cōprehendente in arbore uersam. A summis autē earū digitis exoriebantur palmites uuis pleni. Quin & capitibus pro comis inerant clauiculi, & folia, & uuae. Eae ergo ad nos accedentes salutabant, et dexteras protendebant, quaedam quidē Lyda, quaedam Indica, plurimē Graeca lingua loquentes, oreq; nos deosculabantur: uerū qui osculum susceperat, ilico ebrius ac nutabundus reddebatur. Fructum autē decerpi non scribebant sed eo euulso dolebant, & quidem cum clamore. Gliscebant autem uehementer nobis commisceri, duosq; ex nobis cum illis coiussent, ab eis nō amplius soluti, sed ex pudendis connexi sunt. Traxerunt enim repente ex eadem specie naturam, & conradicati mansere. Iam & ipsis palmites digiti mittebant, & clauiculis circumplexantibus uuae plenae erumpiebant. Derelinquentes igitur eos in nauem confugimus, & cum conuenissemus, ijs qui sibi remanserant cum alia, tum et derelictorum comitum commixtionem cum uitis enarrauimus. Acceperis ergo amphoris aquas hausimus, item & e flumine uinum, in quo uelino lictore noctem durauimus. Mane autem ferebamur, & non uiolentis flatibus.

Circa

Circa meridiem uero, non iam apparente insula, repente turbo factus est, qui nauem circumuoluens, & in sublime eleuans, ad ter mille ferè stadia non iam in pelagus deposuit, sed sublatam suspendit, ingruensq; uelis uentus, et sinu facto deferbat carbasum. Septem igitur dies, ac totidem noctes per aëra decurrentes, octaua die inspicimus terram quandam magnam in medio aëris, uelut insulam lucidam, & circularē, multa luce micantem. Ad hanc ergo delati, portumq; ingressi descendimus. Explorantes autem regionem, inuenimus eam habitatam, & cultam: & die quidem nihil uidebamus, nocte autem apparebāt & aliae non procul insulae, quaedam ut uidebantur maiores, minores quaedam, igni colore similes. Erat & alia subtus terra, urbes in se habens & flumina, & maria, & syluas, & montes, quam hanc, quae à nobis incolitur, imaginabamur. Volentes ergo ulterius procedere, comprehensi fuimus, in Equiuultures (sic enim illos dicunt) incidentes. Hi autem Hippogypi homines sunt, equorum loco uulturibus insidentes. Magni etenim sunt uultures, & ut plurimum tribus capitibus innixi. Hinc autem discat quis illorum magnitudinem. Malo etenim onerariae nauis unaquaeque ala maior, & robustior est. His igitur Equiuulturibus imperatum est circumuolantibus terram, si quis aduena inueniretur, ad regem agere, qui & nos comprehendentes ad regem duxere. Is uero ut inspexit, ex ipsis, ut opinor, uestibus coniecturā capiens: Graeci certè, inquit, uos aduenae. Assentientibus autem nobis, quomodo, inquit, aduenistis, tantum aëris superantes? Et nos illi omnem rem retulimus. Tum ille incipiens, nobis, quae sibi contigerant, narrabat. Quod uidelicet homo esset, nomine Endymion, in nostra ortus terra, raptusq; olim dormiens eò delatus fuerit, ubi & regioni imperaret. Esse autem terram illam dixit, quae infra à nobis Luna uidetur. Sed bono animo nos esse iussit, neq; periculum ullum suspicari, etenim, ait, cuncta uobis aderunt necessaria. Si autem uicero bellum, inquit, quod nunc solem incolentibus infero, omnium felicissimè apud me uiuetis. Hinc nos interrogauimus, qui essent hostes, & quae odiorum causa. Tum ille: Phaëthon, inquit, eorum qui in sole sunt, Rex, etenim ille etiam habitatur, quemadmodum & luna, multo iam aduersum nos bellum gerit tempore. Coepit autem ea, quam audietis ratione. Ego olim pauperrimis quibusq; qui in meo erant regno, collectis, uolui coloniam in Luciferum deducere, desertum tunc & nullis habitati. Phaëthon autem inuidia stimulatus, transitum prohibuit, medio in itinere occurrens, Equiformicis aduectus. tunc quidem uicti (non enim apparatu aequales eramus) secessimus. Nunc autem iterum uolo bellum inferre, & coloniam emandare. Quod si uultis mecum communicare cum exercitu, ex regiis uulturibus dabo unum unicuiq; & ceteram armaturam. Cras autem faciemus exitum. Ita, inquam, quando tua haec est sententia, fiat. Tunc apud eos conuiuium excepti mansimus. Mane autem exurgentes statuebamus in aciem, nunciabant enim exploratores, hostes appropinquare. Magnitudo quidem exercitus centum milia erant, absq; peditibus & externis auxilijs, item absq; impedimentis & machinarum fabris. Horum autem octuaginta millia Equiuultures erant, qui autem ab Lachanopteris ferebantur, uiginti millia. Est autem ales haec maxima, oleribus pennarum loco obsita. Qui uero ex his uelociores erant, pennas habebant lactucae folijs maximè similes. Ibi uero & cum his Cenchroboli ordinati sunt, & Scorodomachi. Aduenerunt & à septentrione auxilia Psyllotoxotae quidem numero triginta millia, Anemodromi autem quinquaginta millia. Horum sanè psyllotoxotae magnarum pulicum sessores sunt, unde & appellatorem trahunt. Pulicum uero magnitudo, ut duodecim elephantes. Porro Anemodromi pedestres quidem sunt, feruntur autem uento absq; alis per medium aëra. Modus autem quo feruntur talis est, Subcingunt se talaris tunicas, easq; uento sinuantes, uelorum in morem, ac uelut naues aguntur. Hi in pugna

scutis

Endymion.

Phaëthon.

scutis armari plurimum ualent. Dicebantur autem aduētare ab his, quæ supra Cappadociam sunt stellis, Struthobalani quidem numero septuaginta millia, Equogruæ quinquaginta millia. Hos ego non uidi, non enim uenerant, quare neque eorum naturas scribere ausim. Portentuosæ quædam, ac incredibilia de his dicebantur, & is quidem erat Endymionis exercitus. Omnium autem armatura eadem erat. Galea quidem è fabarum spolijs. Magnæ autem apud illos fabæ & durissimæ. Thoraces autem squamei omnes, & squamis quidem lupinis. etenim lupinorum siliquas consuentes thoracæ faciunt. Sunt autem siliquæ ipsæ, ut cornu, duræ, scuta & enses quales Græcorum. Vbi uero occasio data est, sic in aciem deducti sunt. In dextro quidē cornu Equiuultures, & rex optimos quosque circa se habens, cum quibus & nos eramus, in læuo uero Lachanopteri. Porro inter utrumque auxilia, ut cuique magis placuit. Erat & peditatus myriadum sex millium. Hunc statuere in aciem in hunc modum, araneæ apud illos multæ, ac magnæ sunt: nam Cycladibus Insulis unaquæque multo maior. Has iussit intexere medium æris, quod à Luna in Luciferum diffunditur. Idque ut primum perfecerunt, campus substratus apparuit, in quo peditatum statuunt. Ducebat autem hunc Nycterion Eudianactis filius. Hostium autem læuum quidem Equiformici, & in his medius Phaëthon. Bestiæ autem magnæ sunt alatæ, hisque quæ apud nos sunt formicis, præter magnitudinem, non dissimiles. Harum maxima duorum iugerum mensuram implet. Pugnabant autem non solum qui desuper insidebant, sed & ipsæ cornibus maximè. Dicebant esse horum numerum penè quinquaginta millium. In eorum autem dextro Aëroculices ferè quinquaginta millia, sagittarij omnes magnis in culicibus insidetes. Post hos autem Aërocordaces, expediti quidem illi ac pedestres, uerum belliosi. Etenim procul raphanos iaculabantur maximos, percussusque, neque parum subsistere poterat: moriebatur enim confestim uulnere quodam foetore infecto. Namque sagittas maluæ ueneno delibutas ferebant. Hos iuxta Caulomyces posuerunt armis accinctos, & cominus pugnantes, numero decem millia. Dicuntur autem Caulomyces, quoniam scutis quidem fungibus utuntur, hastilibus uero asparagorum uirgultis. Steterunt autem post hos & Cynobalani, quos si miserunt, quicquam stellam inhabitant, quinquaginta millia numero, & hi uiri non humanis, sed caninis uultibus super alatas glandes pugnant, Dicebant autem ab ipsis hostibus, & alia auxilia defecisse à lacteo orbe emittenda, iaculatores scilicet ac Nubecentauri: sed hi commisso iam prælio, aduenerunt, quod utinam non fecissent. Qui uero funda utebantur, omnino non aduenerunt. Quare iratum Phaëthonta tradunt, omnem illorum regionem igne uastasse. Et is quidem Phaëthontis exercitus erat. Postquam uero signa erecta sunt, & a selli ruditu undique constrepere (nam his tubarum loco utuntur) committentes prælium, pugnant, & Solarium quidem læuum confestim fugit. Neque enim sufferre ualuit instantes Equiuultures, nosque insequemur eadentes, dextrum autem illorum cornu superius euadebat, nostro, quod in læuo erat, propulsato. Exeuntes autem Aëroculices insequabantur usque ad peditatum. Hinc auxiliantibus illis, defecerunt è regione declinantes, idque maximè, ubi senserunt suos, qui in læuo fuerant, manifestè deuictos. Fuga uero insigni facta, multi quidem capti, plurimi uero confecti occubere, in ipsasque nubes sanguis multus defluebat, ut inficerentur, ac rubræ apparerent, quales apud nos uidentur occidente sole. Multus & in terram decidit, ut cogitarem, num tale aliquid olim contigisset, quum Homerus suspicatus fuerit, Iouem in Sarpedonis morte sanguineas guttas pluuisse. Conuersi autem à cæde duo trophæa statuimus, unum quidem in aranearum telis, & pedestris pugnae, alterum autem pugnae in ære supra nubes. His tandem exactis, nunciatum est ab exploratoribus,

Nube

Iliados 10.

Nubecentauros aduentare, et irrumpere, quaterat. Iique ubi aduenere spectaculum præbuerant, alatis equis commixti. Magnitudinum colossi à medietate sursum, equorum nauiis. Equidem eorum numerum non scriptum erat. Ducebantur autem à sagittario, qui est uictos sensere, ad Phaetontem quidem misericordiam structi in lunares turbatos irruunt, in stibus fecerant fugam, & iam spolia diuidendum in fugam uertunt. Ipsum autem regatque ex illius ausibus conficiunt plurimas. Immem araneorum contextum. Campum dimittitibus duos. Iam autem & Phaethon aduerunt. Nos autem ad solem ipso die ducebantur post tergum ligatis. Hic ciuitatem obsidero medium aëris uallauerunt, ut de cætero ueniret. Vallum autem erat duplex, nubem & iam continua nox cuncta teneret. Quauit, ædificium demolirentur, neque se patere, tem & tributa persolvere, seque auxiliarem & laturum: insuper & obsides offerebat. Phaetonte primo quidem in ira perstitit, postremo munus acceptæ sunt huiusmodi: Fœdus interuenarijs, eorumque socijs his legibus, ut inter Lunam inuadant, statutoque precio captiuos stellas liberas, armaque posthac Solaribus nentur, si quis inuaserit, uestigalium conditionum amphoras roris decem millia, obsides in Luciferum communis fiat, & ex utrisque tur autem fœdera columna electrina, erigatur. Qui uero pepigere ex Solarium quidem pignus: Lunarium autem Nyctor, & Menelaus sequuta est. confestim murus euersus est, & Lunam ipsi regressi sumus, obuiauerunt ruerunt nos, & Endymion ipse. Atqui suaderemus, & in colonia communicaremus, sed hi pollicebatur suum quem habebat. Nam autem haudquaquam parui, sed petebam diu posse animaduertit, septem conuiuio accetera in Luna uersatus uiderim, quæ tunc ne Primum quidem eos non generari ex munu nuptijs utuntur, sed nec quid sit foemina gessimus usque annum omnes mulierum habentur, sed habent. Concipiunt non in te. Vbi autem foetus conceptus est, tumet es educunt mortua, tum eadem ad uentum uitam excitant. Inde & mihi uidetur ad C deuenisse, quod apud illos uentris loco denarrabo: Genus hominum apud illos enascitur: Testiculum hominis præcedentiunt. Inde autem exoritur arbor carnea habet & frondes, fructus uero cubitales

decerptas cudunt, atq; in homines effingunt. Pudenda autem habent appositionia, quidam eburnea, pauperes autem lignea quibus coeant, & uxoribus miscantur. Postquam autem senuerit aliquis non moritur, sed ut fumus solutus euasceat in aerem. Cibus est omnibus unus; structo etenim igne, ranas assant super prunas. Multae apud illos sunt ranae per aera circumuolantes. His autem assatis circumfusi uelut ad mensam lambunt euaporatum ex illis fumum, ac uescuntur, & cibo quidem tali aluntur. Potus autem illis est aer expressus in calicem, liquorem ex se ut rorem reddens. Non egerunt autem, neq; mingunt, neq; perfossi sunt ea parte qua nos: sed ne pueri quidem natibus rem obscenam praestant, uerum poplitibus supra suram, nam illic perfossi sunt. Pulcher apud illos habetur caluus, & sine coma, comatos autem abominantur. Apud eos uero, qui cometas inhabitant stellas, comati contra formosi habentur. Ad uenerunt enim quidam qui nobis illorum mores narrauerunt. Barbari autem ad genua demittunt, & in pedibus ungues non habent, sed unodigiti sunt omnes. In speciem caudae brassicae natibus cuiusq; illorum innascitur prolixa, semper germinans, quae & resupino cadente non frangitur. Emungunt & mel amarissimum, qui si quando uel labori insudant, uel luctantur, corpus lacte oblinunt, ut & caseus ex eo coaguletur, melle paululum distillante. Oleum autem e cepis educunt, maxime pingue, ac redolens ut unguentum. Vineas habent plurimas, & aquae feraces; uuarum autem acini sunt uelut grando quae piam, & mihi quidem uidetur ubi uetus inciderit, uites illas quati, fractisq; uitis grandinem huc ad nos mitti. Ventre ut sacculo utuntur, in eum quantum cupiunt mittentes. Apertilis etenim uenter est illis, & iterum clausilis, neq; in illo intestinum ullum, aut epar apparet, solum autem densus est intus & pilis obsitus, ita ut & paruuli ubi frigent, in eum subeant. Amictus autem diuitibus quidem uitreus & mollis, ceteris aereus contextus. Nam ea loca metallorum sunt foecunda, idemq; aqua macerata metalla ut lanam exercent. Quales autem habeant oculos omnino non ausim scribere, ne forte me quis mentiri putet ob sermonis absurditatem, tamen & id quidem dicam. Oculos exemptiles habent, ut qui uelit suos exemptos feruet eos apud se donec illis ad usum egeat, quos cum reposuit, cerat. Et multi cum forte proprios perdiderint, ab alijs mutantur, & uident. Sunt & locupletes qui plures habeant, occultos quidem & reconditos. Aures illis sunt platani folia, praeter eos qui ex glandibus formantur. illi enim solum ligneas habent aures. Ceterum & miraculum aliud in regia conspicatus sum: Speculum maximum supra puteum positum est, non adeo altum. In puteum si quis descenderit, omnia audiet, quae apud nos in terra dicuntur. Si uero speculum intueris, omnes quidem urbes, omnesq; gentes uides, non secus ac si omnibus interesses. Tunc & ipse meos uidi, & patriam omnem; an uero & illi me uiderint, satis exploratum non habeo. Quod si forte quis non credet haec ita se habere, cum eo perueniet sciet, me uera dixisse. Tunc salutato rege & ijs, qui circa illum erant, nauem ascendentes ferebamur. Abeunti autem mihi dona dedit Endymion, uestes quidem uitreas duas, aereas autem quinque, lupineamq; panopliam, quae omnia postea in ceto amisi. Misit & nobiscum Equiuultures mille, qui nos deducerent stadijs quingentis. Nauigantes autem circa terram illam, prouincias quidem plurimas & alias praeterlapsi sumus, appulimus uero ad Luciferum nuper inhabitatum, ubi descendentes aquas hausimus. Hinc zodiacum introeuntes, ad laeuam quidem solem praetergredebamur, circa illius terrae marginem nauigantes. Neq; enim descendimus, & quidem socijs id summè cupientibus. Erat enim uentus, qui nos a terra propelleret, quam uideremus regionem foecundam, ac pinguem, & irriguam, ac bonorum multorum plenam. Atqui Nubecentauri, hi uidelicet qui Phaethonti militabant, speculati nos longè, ac delapsi uolauerunt ad nauem, quumq; socios esse

didicissent, abiere, iam enim & Equiuultures discesserant. Nauigantes autem sequenti nocte ac die, circa uesperam peruenimus ad lucernarum urbem (sic enim illam uocant) iam iter nostrum ad inferiora secantes. Hæc autem ciuitas medio inter Pleiades, ac Hyadas stellas aëre sita est, zodiacoque multò inferior. Descendentes autem neminem quidem inuenimus, lucernas uero multas decurrentes, & in foro & secus portum deambulantes nonnullas quidem paruas, & ut ita dicam, egenas, ex magnis autem ac potentibus paucas, & has ualde illustres ac nobiles. Domus illis, & lychneones seorsum unicuique erant, & hominum more appellabantur, & uocem emittentes audiebamus, neque nocebant, sed potius ad diuertendum inuitabant. Nos tamen formidare, nec nostrum uel unus apud illos cenare, aut capere somnum est ausus. Palatium autem illis in media ciuitate extructum est, ubi per totam noctem earum sedet princeps, nomine unamquamque compellans. Quaecunque uero non paret, condemnatur ad mortem ut transfuga: mors autem est extingui. Astantes autem nos considerabamus quæ fiebant, simulque lucernas respondentes audiebamus, causasque quare abfuisent dicentes. Hic & lucernam nostram agnouit, et allocutus rogabam, quomodo se haberent domestici nostri, ea autem mihi omnia enarrauit, & noctem quidem illam ibi mansimus. Sequenti uero die soluentes, secus nubes nauigabamus. Hic & Nephelococcygiam uidimus urbem, uidentesque admirati sumus. neque in eam descendimus, non enim permittebat aura. Imperat autem illis Coronus Cottyphionis filius. Tum ego Aristophanis poetæ recordatus sum, hominis quidem sapientis & ueri, ac in his quæ scripsit frustra non crediti. Tertia autem ab illa die, & oceanum iam manifestè uidebamus, terram autem nusquam, præter aëreas illas, quæ iam ipsæ quidem igneæ & micantes mihi uidebantur. Quarta autem die circa meridiem molliter aspirante aura & subsidente in mare deponimur. Ut uero aquam attigimus, mirè ac supra modum læti fuimus, & omnibus prandium ex ijs quæ suppetebant exhibuimus, & descendentes natabamus. erat enim tranquillum mare. Sed ut uidetur, sæpenumero mutatio in melius, maiorum malorum consueuit esse principium. Etenim nobis duos tantum dies feliciter nauigantibus, illucente tertia ad orientem solem, repente beluas uidemus, & cete cum multa alia, tum omnium maximam, & quingentorum & mille stadiorum magnitudine. adueniebat autem hians, & mare procul turbans, spumaque undique circumfusum. Dentes exerebat phallis nostris multò longiores, acutos omnes, ut pali, ac ebore candidiores. Nos igitur cum postremum nobis mutuo uale dixissemus, & amplexi essemus, præstolabamur, & cum resorberet, unam cum naui ipsa nos deglutiuit. Non autem contigit in dentes offendere, sed per eorum raritatem naui delapsa intrò decidit. Vbi autem intus fuimus primo quidem obscurum erat, & uidebamus prorsus nihil. Tandem eo hianate uidemus cetum magnum, undiqueque altum latumque, & ciuitatis capacem, quæ uel decem hominum milia capere possit. Erant præterea passim & parui pisces, & alia quædam animalia concisa multa, nauiumque uela, & anchoræ, & hominum ossa, & onera. Circa medium uero & terra & colles erant, ut conficio, ex eo quem absorpserat limo, accumulati. Igitur & sylua in his innata erat, & arbores omnigenæ, oleraque accreuerant, ac cuncta cultis agris similia. circuitus autem terræ stadij ducenti & quadraginta. Erat autem uidere & marinas aues, laros, & alcyonas in arboribus nidificantes. Tunc uero plurimum lachrymati fuimus. Denique cum erexissem comites, nauem fulcimus, ipsique è silicibus excitantes ignem, & accedentes, cenam ex his quæ aderant fecimus. Aderant enim omnigenum piscium carnes, aquamque adhuc ex Lucifero etiam habebamus. Sequenti uero exurgentes die, si quando hiasset cetus, nonnunquam montes uidebamus, quandoque solum cælum, quandoque Insulas, nam sentiebamus eum concitè ferri ad omnem pelagi partem.

Post-

Postquam autem mansione iam assueti eramus, accipiens ē comitibus septem, deambulabam per syluam, cuncta lustrare ac explorare uolens. Necdum quinque stadiis totis digressus, inueni sacellum quoddam Nepruni, quemadmodum testabatur inscriptio, ac paulo post & sepulchra multa, & columnas desuper, iuxtaq; fontem perspicuae aquae, & canis etiam latratum audiui, longeque apparebat fumus, & domum quampiam consiciebamus. Festinanter igitur accedentes, offendimus senem & adolescentem, sedulē ac diligenter sulcum quendam facientes, ac per eum aquam de fonte deriuantes. Lati ergo simul ac terribi constitimus: illi uero idem & nobiscum meritō passi, sine uoce steterē. Tandem uero aliquando: Qui uos estis aduenae, inquit senex, num ex marinis estis dijs, an infelices homines nobis similes? Etenim nos homines, & in terra nutriti, marini nunc sumus, fluctuamusq; hac belua circūclusi, neq; quid de nobis sit, satis nouimus: mori quidem uidemur, uiuere tamen arbitramur. Ad hæc ego, & nos, inquam, o pater, adsumus hic homines aliunde profecti, ipsa cum nauī nuper absorpti. Accessimus autem nunc uolentes scire, quæ in sylua sint, quomodo se habeant, multa enim nobis & densa uisa est. Deus autem, ut uideatur, nos duxit te ut uideremus, sciremusq; nos in hac belua inclusos esse, non solos. Sed narra nobis tuam ipsius fortunam, quisquis es, & unde huc introieris. Is autem inquit: non dicam, neq; quæ apud me sunt scieris, nisi prius hospitio recepti, ex præsentibus bonis fruamini, simulq; acceptos nos duxit in domum. Cum autem nobis olera & glandes apposuisset, ac pisces, uinumq; infudisset, postquā saturi fuimus, rogabat quid nobis accidisset. Cui ego omnia, ut sese habebant enarraui, nimirum tempestatem illam, & quid in insula contigisset, tum nauigationem in aëre, atq; bellum, cum reliquis alijs, usq; ad id quod à ceto absorpti fuimus. Ille uero supra modum admiratus, & ipse ex parte quid sibi contigisset enarrabat, aiebatq;: Genere quidem hospites, sum Cyprius. Egressus autem ad mercatum cum filio quem uidetis, alijsq; meis familiaribus multis nauigabam in Italiam, naui quidem magna, ac uarijs mercibus onusta, quā fore in ore ceti dissolutam uidistis. Igitur in Siciliam usq; feliciter nauigauimus. Inde uiolento flatu ablati post tertiam diem in oceanum delati fuimus, hic incetum incidentes, & ipsa cū nauī ac comitibus absorpti, ceteris morientibus duos eos euasimus. Sepultis autem socijs templum Neptuno ereximus, eam quam uidetis agimus uitam. Olera quidem ex horto legimus, uescimur uero piscibus ac glandibus. Multa autem, ut uidetis, est sylua, & sanē uineas habet plures, & quibus nobis uinum exoritur dulcissimum, fontemq; nō minus optima quā frigidissima aqua. Lectulum autem subternimus ē frondibus, ignemq; succendimus copiosum, aduolantesq; uolucres aucupamur, piscamur & uiuos pisces, ad beluæ branchias sollicitatos, ubi abluimur, si quando cupimus. etenim stagnum salsum est non procul, uiginti stadiorum circuitu, quoduis piscium genus continens, in quo & namus, & nauigamus parua in cimba, quam ipse compegi. Annos autem à ceti absorptu septem & uiginti numeramus, & alia quidem utcumq; ferre possemus: sed incolæ, & uicini molesti uehementer sunt & onerosi, feriq; & agrestes. Papæ inquam ego, & alij etiam sunt in ceto? multi quidē inquit, & inhumani, ac uisu deformes. Nam occidentalem, & extremam syluæ partem, Tarichanes inhabitant, gens oculis anguillinis, & facie Carabea, bellatrix, temeraria ac mordax. Aliam quæ ad dextrum est latus, Tritonomendites tenent, superioribus quidem partibus hominibus similes, inferioribus uero felibus. Atqui alijs minus immites sunt. Ad laeuam uero Carcinochires, & Thy-nocephali, mutua inter se amicitia & foedere iuncti. Mediterraneam deniq; Paguradæ ac Psittopodes, genus bellicum, ac celerrimum. Quæ ad orientem, ad beluæ uidelicet os uergunt, deserta ut plurimum sunt, & à mari stagnantia: tamen & hæc ego teneo, uesfigal pendens Psittopodibus, ostrea quingenta.

Hæc autem sic se habet regio. Nos autem prospicere oportet, quomodo possimus tot cum gentibus congregari, & quo iure uiuere. Quot, inquam ego, omnes hi? Plures, inquit, mille. armis autem quibus utuntur? nullis, inquit, nisi piscium ossibus. Igitur, inquam ego, feliciter dimicabimus, si nos his bello congregiamur, utpote nos armati cum inermibus. Si enim eos superabimus, posthac sine timore uiuemus. Quæ ut probauimus, abeuntes ad nauem accingebamur. Belli autem causa futura erat, quod pensio non persolueretur, iam pacti tempore imminente. Et illi quidē misere, tributa postulantes: is uero superbe respondens, nuncios persequutus est. Primi igitur Psittopodes & Paguradæ Scintharo (sic enim uocabatur) indignati, cum tumultu ingruiebant. Nos uero aggressum præuidentes, stetimus armati, insidias statuentes hominum quinque & uiginti. Præceptum autem erat his qui ex insidijs erant, ubi prætergressos hostes uidissent, insurgerent, quod & fecere. Nam insurgentes à tergo cædebant illos, nos uero et ipsi uiginti quinque (siquidem Scintharus eiusque filius cōmilitabant) obuiauimus, committentesque manum ira & uiribus decernebamus. Denique conuersos in fugam, ad suas usque latebras insequuti sumus. Cæsi autem ex hostibus sunt nonaginta, e nostris uero unus, & gubernator, tergū triglæ costa perfossus. Die igitur illa & nocte mansimus in prælio, trophæumque statuiimus, arida Delphini spina in sublime erecta. Sequenti uero die aderant & alij, quæ facta fuerant sentientes. Dextrum quidem cornu Tarichanes, quos & Pelamus ducebat, laeuum Thynocephali, medium Carcinochires tenebant: nam Tritonem mendites quiescebant, neutri parti addicti. Nos uero congressi apud Neptuni templum obuiauimus, manumque conseruimus, multo clamore uisi. Resonabat autem cetus, ut antra solent. His item in fugam uersis, erant enim expediti undique, & in syluam fugatis, ex illo terra potiti sumus, neque post multum præcone misso, sustulerunt suos in bello mortuos, foedera & amicitias postulantes. Nobis uero de amicitia uel foedere non est uisum, sed postera die conuersi in eos, funditus omnes cecidimus, præter Tritonem mendetes. Siquidem hi ut uidere quæ contigerant, dilapsi per ceti branchias desiliere in mare. Igitur prouinciam ingressi iam hostibus uacua de cetero absque timore habitabamus, palaestris, aliisque gymnasijs plurimum ac uenationibus dediti. Quandoque uenas exercebamus aut ex arboribus poma legebamus, omnino his similes, qui in maximo & inuestibili carcere conclusi delictis & uoluptatibus indulgent. Annum autem & menses octo ibi exegimus. Nono autem mense, quinta die mensis, circa secundum oris hiatum (tunc enim id semel unoquoque anni tempore faciebat, ita ut nos coniectura assequeremur, quatuor ea esse anni tempora) Ad tertium igitur, ut prædiximus, oris hiatum, confestim uocem ac tumultum audiebamus, ut nautarum præcipientium ac remigantium. Turbati igitur ad ipsum bestiarum os prorepsumus, stantesque intra dentes aspiciebamus omnia, spectaculum, quod quidem uiderim inusitatissimum: Homines magis nos dimidij stadij statura, magnis Insulis, non secus quam triremibus nauigantes. & quanquam sciam me non uerisimilia narrare, dicam tamen. Insulae erant in longum quidem porrectæ, arduæ tamen, singulae centum stadiorum ambitu, in quibus nauigabant ex uiris illis circiter uiginti octo. Horum aliqui utrinque Insulae lateribus insidentes ordine remigabant, cupressis magnis, ipsis cum ramis ac frondibus, tæquam remis. Ponē autē ad ipsam puppim, ut uidebatur, gubernator, ut in colle quodam sublimi stabat, æreum regens gubernaculum, longitudine stadij unius. Ad prorā uero ex his armati circiter quadraginta pugnabāt, hominibus, præter comā, omnino similes. Ipsa enim coma ignis erat, & ardebat, ut galearum usu non sanè opus esset. Pro uelis uero uentus in syluam incidens, quæ plurima cuique inerat, sinuabat insulam & deferebat, quod gubernator ipse cupiebat. Erant & in his præfecti ad remigium incitantes,

ac ocyus mouebantur, quemadmodum longæ nāues consueuerunt. Primum igitur duos uidebamus aut tres, postremo autem sexcenti apparuere, stantesq; seorsum mittebant prælum ac pugnabant. Multæ quidem inter se commissæ obtritæ sunt, multæq; dissolutæ submersæ sunt. Alię connexæ certabāt fortiter, neq; facile ab inuicem soluebantur. Qui autem ad proram constituti pugnabant, omnem ostendebant industriam, conscendentes & cædentes, ne minem autem uiuum ceperunt. pro ferreis autem rostris polypos magnos inuicem connexos iaciebant, qui & syluis complicati tenebant insulas. Iaciebāt etiā ac cædebant ostreis, quorum unum currum impleat, & spongijs iugereis. Hos autem ducebat Aeolocentaurus, illos Thalassopota. Pugnare autem ipsis ut uidebatur, contigit prædæ gratia, etenim dicebatur Thalassopotes multos Aeolocentauri delphinorum greges surripuisse, ut erat audire, ex eo quod sibi inuicem exprobrarent, & regum nomina conclamarent. Tandem uicerūt qui ab Aeolocentauro stabant, & Insulas submerserunt centum circiter & quadraginta, tresq; ipsis unā cum hominibus ceperunt. cæteræ uero puppi collisa fuerunt. Sanē hi paululum illos insecuti, uespere facto ad naufragia cōuersi, plurima obtinuerunt, suaq; recepere. etenim Insulæ non minus octuaginta perierāt. Statuerunt autem trophæum insularis pugnae in capite ceri, unam ex hostium Insulis suspendentes. Nocte quidem illa circa bestiam commorati sunt, retinacula ad illam alligantes, & ancoris non procul iactis. Nam utebantur ancoris magnis uitreis fortissimis. Postera autem die supra ceti tergum litantes, suosq; ibi tumulantes, abire læti, & ut pæana canentes. Hæc igitur in insulari pugna gesta sunt.

HISTORIAE VERAE

LIBER SECVNDVS.

INTEREA non iam amplius illum ferens in ceto uictum, mansionisq; illius tædio affectus, quærebat qua nam arte nobis pateret exitus. Et primum quidem non inutile uisum, ad dextrum latus fodere, perq; defossum foramen tentare fugam. Incipientes igitur pertundebamus. Vbi uero progressi ad quinque stadia effodimus, nihil proficientes, ab opere destitimus. Tum syluam exurere uisum est, ut sic cecus moreretur, quod si fieret, facile liceret egredi. Igitur ab

extremitate incipientes comburebamus, & dies quidem septem, ac totidem noctes calorem nō sensit. Porro octaua ac nona intelleximus illum ægrotare, quā hiabat non solita cum uehementia, cum neq; hiatum suspendebat ac protrahēbat, sed confestim comprimebat. Decima autem & undecima moriebatur, ac malè olebat. At duodecima uix sensimus periclitari nos, & in cadauere concludi, ni hiante ceto cuneos submitteremus, quo fauces in posterum non præcluderēt. Itaq; maximis trabibus illius diuulso ore nauem parabamus, aquæ plurimum inferentes, & ad necessitatem cætera. gubernator futurus erat Scinthus. Postera autem die iam ille mortuus erat. Nos uero attrahentes nauem, & per raritatem dentium educentes, ac explicantes, leniter in mare demisimus. Ascendentes autem in dorsum apud trophæum Neptuno immolauimus, ibiq; tribus diebus mansimus (erat enim tranquillitas) quarta uero nauigantes accessimus. Hinc nos multis ex nauali pugna cadaueribus obuimus, & impigimus, ubi & corpora dimensi mirabamur. Diebus autem quibusdam nauigauius multa aëris temperie usi, tandem uiolento spirante Borea frigus magnum secutum est, ab eoq; totum glaciæ astrictum est pelagus, nō modo in superficie, sed & in profundum & altē, ad passus trecētos, ut descendentes super gla-

ciem curremus. Quum autem uetus perstaret, neq̄ amplius ferre possemus tale quiddam commentum sumus. Qui uero in ea re consilium dederat, erat Scintharus. Igitur in aquam antrum maximum fodientes, in eo latitauimus diebus triginta, ignemq̄ accendebamus, ac uescebamur piscibus: siquidem fodiendo plurimos inueniebamus. Vbi uero commeatus defecit, egressi infixam nauem euulsumus, ac uelum expandimus, trahebamurq̄, ut nauigantes mollis ac leniter per glaciem delapsi. Quinta autem die tepore glacies soluebatur, iterq̄ omnia in aquam soluta. Iam uero & circiter stadia trecenta nauigaueramus, quum ad Insulam delati, non adeo magnam, & eam desertam aquas hausimus (iam enim defecerant) taurosq̄ syluestres ibi duos arcu confecimus. Ipsi autem tauri cornua non in fronte, sed in ipsis habebant oculis, ut Momo phœnicio. Post paulum in pelagus deuenimus, non aqueum, sed lacteū, & in ea insula apparebat alba referta uitis. Erat autē Insula caseus maximus uehementer coagulatus, quemadmodum postea comedentes didicimus. Eius autem circuitus stadiorum uiginti quinque, & uites uuis scatebant, ex quibus lac, non uinum expressimus. Templum autē erat in media Insula Galatæ Nereidū sacrum, sicut ostendebat epigramma. Quamdiu igit in Insula consedimus, escam quidem nobis ac cibum terra suppeditauit: lac autē ex uuis expressum, potum. Regnare autem in regionibus illis dicebatur Tyro Salmonei filia, cum ē uita discessisset eo a Neptuno honore accepto. Exactis autē in Insula diebus quinque, sexta egressi sumus portum, tranquillo quidem mari abundis, ac aura quadā impellente. Porro octaua die nauigantes non amplius per lac, sed in salsa ac cœrulea aqua, uidemus homines multos supra mare decurrentes, omnino nobis similes & corporibus & magnitudine, præter solos pedes, siquidem hos suberinos habebant. Quare, ut existimo, & Phellopodes appellati sunt. Mirabamur autem cum uideremus eos nō demergi, sed supra fluctus extare, intrepideq̄ incedere. Qui & accedentes salutarunt nos Græca uoce, dicebant autē se in Phello patriam suam properare. Comitabantur autē aliquousq̄ nos præcurrentes, postea conuersi abstinerere ibant, felicem nobis nauigationem cōprecari. Post paululum uero & Insulæ multę apparere. Propē quidem a læua Phellō, ad quam illi properabant, quæ ciuitas super magno ac rotundo subere habitabatur. Longē autem, & ad dextram magis, quinque maximæ insulæ, & altissimæ, ubi ignis accendebatur multus. Ad proram autem una lata & humilis, distans stadiis non minus quingentis. Iam uero non procul aberamus, cum mira quadā nos afflauit aura, dulcis & odorifera, qualem historicus Herodorus a felice Arabia spirare dicere, nā qualis a rosis, narcissis, hyacinthis, lilijis, uiolis, myrto, uel lauro redolere consuevit, talis nobis odor aspsit, a quo delinīti, bonitq̄ aliquid longis ex laboribus sperantes, iam in Insulam prope adueneramus. Hic & portus uidemus plurimos tranquillōs, & magnos, nitentiāq̄ flumina leniter in mare prorumpere, prataq̄ & syluas, & canoras aues, partim quidē per littora canentes, multas autem super ramis. Aer autem lenis, ac placidē spirans regioni circūfundebar. Hinc suaues quędam aurę spirantes leniter syluā mouebant, ut ex motis ramis dulces, & perpetui cantus æderentur, similes ijs qui in locis desertis obliquis fistulis reddi solent. Atqui audiebat uox quadam promiscua non tumultuosa, sed qualis in cōuiuio reddi posset, cum quidā fistula canunt, alij probant, alij ad fistulam, aut citharam saltant. His illecti deferebamur in portum, egressiq̄ nauem, Scintharum in ea & ex socijs duos dimisimus. Procedentes autem per florens quoddam pratum in custodes incidimus, ac ministros, qui nos roseis uinculis uincientes (id enim apud eos maximum est uinculum) ad principem adduxere, a quibus & per uiam intelleximus, eam esse beatorum Insulam, regnareq̄ in ea Creticum Rhadamanthum: ad quem ubi adducti fuimus, stetimus in ordine iudicandorū quarto loco. Erat autē prima causa de Aiace Telamonio, an illi

Momo.

illi in heroum numero esse liceat, an non. Accusabatur autem quod furis a-
 etus, seipsum necasset. Denique multo prius habito sermone uisum est Radama-
 tho, hausto elleboro, ac demum resipiscente, tradere eum Hippocrati Co me-
 dico, indeque iam in heroum conuiuium recipi. Secunda autem causa amoris erat,
 Thesei scilicet ac Menelai pro Helena certantium, utri illa cohabitare debeat.
 Et Rhadamanthus quidem eam Menelao adiudicauit, qui coniugij huius gra-
 tia tantis olim laboribus sese obiecerit, periculisque. Etenim Theseo ipsi alias esse
 mulieres, Amazonem ac Minois filias. Tertia uero de preeminentia inter A-
 lexandrum Philippi filium, & Hannibalem Carthaginensem; uisum est Ale-
 xandrum precellere, eius sedes posita est apud Cyrum Persam primu. In quar-
 tam autem causam nos adducti sumus, & is quidem interrogauit, quidnam in
 causa esset, quod adhuc uiui ad sacrum illum locum deuenissemus. Nos autem ex
 ordine cuncta illi enarrauimus. Tum nobis paululum e loco summotis, secum
 diu pensitabat, & de nobis communicabat cum assessoribus. Considerant autem
 ei cum alij multi, tum & Atheniensis Aristides, cognomento iustus, cui ut pla-
 cuit decreuit, ut daremus poenas curiositatis, & peregrinationis, postquam mo-
 reremur. Nunc uero prescripto tempore licere nobis in insula apud heroas uer-
 sari, indeque abire. Prescripsit autem recessus terminum, non amplius quam men-
 sium septem. Hinc sua sponte defluentibus sertis a nobis, soluebamur, ac in ur-
 bem adducebamur, ad beatorum conuiuium. Ipsa autem ciuitas tota aurea, mur-
 rus uero smaragdo lapide cingitur. Porro portae septem sunt, omnes ex inte-
 gro ligno & amomo. Paulumentum uero ciuitatis, & quae intra moenia est ter-
 ra eburnea: omnium autem deorum templa beryllo lapide constructa sunt, & as-
 taria in eis maxima, uno e simplici lapide Amethysto constant, in quibus & dii
 immolant. Circa ciuitatem uero fluuius defluit unguento optimo, huiusque lati-
 tudo regalium cubitorum centum: altitudo, ut commodè nare posses. Porro
 ipsius balnea, domus magnae sunt uitreae, cynamomo succensae. Atqui pro a-
 qua ros tepidus in peluibus seruatur. Utuntur autem uestibus purpureis, tenu-
 issimis araneorum telis. Ii corpora non habent, sed & impalpabiles sunt, & abs-
 que carne. Formam autem & effigiem solam habent ac ostendunt. In corpore
 tamen cum sint, stant, mouentur, intelligunt, uocemque emittunt; omninoque ui-
 detur eorum anima nuda quaedam circūuagari, corporis similitudine circunda-
 ta. Si quis autem non tetigerit, non credet quod uidetur non esse corpus. Sane
 enim ut umbrae rectae non nigrae. Senescit nemo, sed ea aetate, qua se eo contu-
 lit, permanet. Denique hic haudquaquam est nox, neque dies admodum clara, sed
 quale crepusculum esse solet, iam aurora apparente ante orientem solem. talis
 lux terram habet, quare & unum solum anni tempus nouere. Semper enim apud
 eos uer est, unusque uentus spirat zephyrus. At locus cunctis quidem floribus,
 omnibus mansuetis plantis & umbrosis uiuet. Quae illic sunt uinae duodecies
 quotannis ferunt, & singulis mensibus uuas reddunt: mala uero granata ac ma-
 los, caeteraque poma terdecies ferre dicebant. Nam mense, qui apud eos Minous
 appellatur, bis ferre fructum. pro frumeto uero spicae in summitate paratos pa-
 nes emittunt, ut fungos. Fontes sunt per ciuitatem, aquae quidem quinq; & sexa-
 ginta, ac trecenti: mellis uero alij totidem, unguenti quingenti. Verum & hi mi-
 nores sunt: flumina lactis septem, & uini octo. Conuiuium autem celebratur extra
 ciuitatem in campo, qui Blysius uocatur. Etenim pratum est pulcherrimu, &
 circa illud nemus omni arborum specie constitum, umbram discumbentibus fa-
 ciens: stratum autem substernunt e floribus. Ministrant quidem ac cuncta affe-
 runt uenti, praeterque quod uinum non miscent, siquidem eo non indigent. nam
 circū conuiuii arbores sunt uitreae magnae, e micante uitro: harum fructus pocu-
 la sunt omni specie operis ac magnitudinis. Vbi autem quis ad conuiuium accesserit,
 unum uel ex illis duo decerpta mensis apponit: ea confestim uino replentur. Pro

seruatis

Minous mense

Blysius campus

fertis uero lusciniæ, canoræq; uolucres, cæ-
gentes, cum cantu eos superuolant, asper-
gunt: Densæ nubes unguentū combibenti-
um sparsæ, sensim exprimentibus uer-
rem distillant. In cœna autem musicæ & c-
primis Homeri uersus, qui & ipse adest, et
discumbens. Choreæ aut sunt è pueris & ui-
nunt Eunomus Locrus, & Arion Lesbîus
& hunc apud eos uidi iam ipsi Helena rec-
secundæ choreæ succedunt è cygnis, philo-
& illæ canere cœperint, iam tota sylua reso-
maximum ad lætitiā habent, fontes duo
risus, alter uero uoluptatis. Ex horum an-
bunt, deinde reliquum lætiæ ridentes ex-
quos apud eos uidi, dicere. Omnes quiden-
re, præter Locrensem Aiacem, nam hunc
supplicio affici. Barbarorum autem utrūq;
& Thracem Zamolxim, Numamq; Italicu-
curgum, & Phocionem, & Tellum Athen-
entes omnes. Vidi & Socratem Sophroni-
nugantem: circa quem Hyacinthus Laced-
Hylas, alijq; formosi. Videbatur autem Hy-
mentis. Ferebatur autem illi succensere Rh-
minatum, si pergeret ineptire, se illum ex in-
latione conuītaretur. Solus Plato non ader-
tare dicebatur, ubi repub. & legibus quas tu-
& Epicurus primi apud illos habebantur, ci-
resq; suauissimi. Aderat & Phryx Aesopu-
tur. Atqui Diogenes Sinopenis tantum a-
ut Laidem meretricem duceret uxorem, & i-
taret, debacchareturq;. Stoicorum autem a-
uirtutis uerticem ascendere asebant. Quin-
non prius fas esse ut Insulam ingrederetur,
garet, Academicos dicebant uelle quidē u-
considerare: neq; enim satis adhuc capere, n-
Verum, ut conijcio, Rhadamanthi iudiciū
forum iudiciarium sustulerint. Quanquam
erat, ut eos qui illuc præcesserant subsequere
neq; potuisse assequi, sed è medio itinere redi-
erant maximē memorabiles. Enim uero Ach-
mis colunt. Quod uero ad coitum & Vener-
nis simul & maribus palām, & spectantibus
pearbitrantur. Solus uero Socrates deierab-
fari, & quidem cum omnes illum peierare sci-
cillus fatebantur, ille autem negabat. Fœmi-
que quisquam uicino inuidet, sed sunt certē
quoq; uolentibus se exhibent, nihil reluctant-
dies ueneram, cum accederem Homerum po-
alia multa, tum illud rogabam, cuias esset, d-
hunc usq; diem esse in controuersia. At ille se
Chium, alij Smyrneum, alij Colophonium et
lonium esse aiebat: siquidem à ciuibz suis no-

tum fuisse, postea uero cum apud Græcos obsidis officio functus esset, pristina appellationem mutasse. Rogabam præterea, num & ij uersus, qui uulgo reijciuntur, ab se conscripti essent, nec ne. Ille autem omnes suos esse asseuerabat. Ibi ego Zenodoti & Aristarchi grāmatici frigidæ ratiocinationes non potui nō damnare. Vbi autem hæc abunde differuit, iterum rogabam, quamobrem ab ira poëmatibus sui initium sumpserit. Sic enim, inquit, mihi in mentem uenit, nāhil studio agentis. Tum & illud scire cupiebam, an, quod multi uolunt, Odysseam Iliade priorem scripsisset. Ille uero negabat. Nā quod cæcus non esset, quod & de eo affirmant, mox cognoui. Videbam enim, quare nō erat opus illum percontari. Quin idem aliās sæpe agebam, ubi illi uacare uiderem. Cū autem illum adirem, rogaremq̃, ipse contrā promptē ad omnia respondebat, maxime uero post causam quam uicit. Nam illū calumniæ Thersites accusauerat, quod se in poësi conuicijs agitaret. Vicit autem Homerus, causam agente Vlyssē. Aduenit & circa illa tempora Pythagoras Samius septies mutatus, qui in tot animalibus uixit, & animæ errores cōsummauit. Erat autem eius dextra pars aurea. & uisum est, ut communī cum illis republica uteretur. Dubitabatur autem adhuc, utrum Pythagoræ, aut Euphorbi nomine appellandus esset. Empedocles uero, nam & ipse uenit semielixus, & toto corpore excoctus, non receptus est, quanquam id multis precibus postularet. Procedente autem tempore instabat certamen, quod apud illos Thanatusia appellantur. Præfuit Achilles iam quintum, Theseus uero septimum. Porro quid in totum actum sit, lōgum esset commemorare; uerum summam, ac capita rerum perstringam. Lucta quidē uicit Carus, qui ab Hercule stabat, & pro coronā cum Vlyssē decertabat. Pugilum æqualis fuit pugna, Arii Aegyptij, qui Corinthi sepultus est, & Epij, qui sibi mutuo congressi erant. Nam apud eos Pancratij nullum præmiū proponitur. Porro quis cursū uicerit, non satis memini. Ex poëtis, ut uerē dicā, quamquam longē excelleret Homerus, uicit tamen Hesiodus. Præmia autē omnibus erat corona ex pauonum peninis contexta. At iam absoluto certamine nunciatum est, eos qui in impiōrum loco plecterentur, ruptis uinculis, & superata custodia, in Insulam irrumperē. Eorum duces esse Phalaridem Agrigētinum, & Busyridem Aegyptium, Diomedem Thracē, & Scironem, & Pityocamptem. Vt uero hæc animaduertit Rhadamanthus, statuit heroēs in acie super litus. Ducebat autem exercitum Theseus & Achilles, & Aiax Telamonius iam iam ad se reuersus. Commixti ergo inter se pugnabant, uiceruntq̃ heroēs, Achille uel in primis rem strennuē gerente. Fortiter se gessit & Socrates in dextro cornu constitutus, multoq̃ fortius, quā quum adhuc apud Delium pugnaret. Nam ingruentibus hostibus haudquaquam fugit, sed uultu intrepido cōstitit, quamobrem præmio donatus est, nimirum luculento & amplo horto, in quem conuocatis alijs differebat: quem locum Necracademiam appellauit. Compre-

Thanatusia

Necracademiam

Illa

Ille uero hoc probabat, ut cederent, ac in uicinam quampiam ex insulis proficiscerentur; nimirum in Phellō, aut Tyroëssam. Addiderunt & huic cōsilio conspiratos ē meīs comitibus tres audacissimos. Nam hæc patri non indicauerat. Sciebat enim quōdāb illo acriter increparetur. Itaq; cum ipsis oportunum uisum esset facinus perpetrarunt. Vbi enim nox aduenit, nam tum fortē non inuenteram, sed in conuiuiō distertebam, illi clam alijs correpta Helena, maturē se proripuerunt. Menelaus autem, cum circa medium noctis excitatus, thorū uacuum sensisset protinus clamore sublato, & fratre secum accepto, ad regiā Rhadamanthi profectus est. Porro illucescēte die aiebant exploratores nauem procul distantem apparere. Itaq; Rhadamanthus, cum quinquaginta heroēs in nauem Asphodelinā, & ex integro & solido ligno cōstructā, collocasset, iussit eos persequerentur. At illi cum magna alacritate remis incumberent, tandē circa meridiem eos deprehendunt, cum iam in lacteum Oceanū subirent, haud procul à Tyroëssa insula. tantum enim aberant ut elaberentur. Cum igitur nauem rosea catena reuinxissent, reuersi sunt. Helena itaq; flebat & erubescibat, operiebaturq;. Verum Rhadamanthus habita prius cum Cīnaro diligentique questionē, num & alij quipiam conscij fuissent, postquam ullum fuisse negauit, uinctum hominem ex pudendis, & malua prius benē cæsum, in impiorum locum amandauit. Decreuerunt & nos ante præscriptum tempus ex Insula ablegare, data unius proximæ diei mora. Ibi ego grauiter ferre, & lachrymari, utpote qui eiusmodi felicitate relicta, rursus erraturus essem. At illi cōtrā consolabantur me, quōd futurum dicerent, ut propediem ad se essem rediturus. Iamq; mihi in futurum sedem & locum optimis quibusq; uicinum ostendebant. Ego uero accedens Rhadamanthum obnixē orabam, ut quæ mihi futura essent prædiceret, & de nauigatione certiorē redderet. Is autem me quidem in patriam rediturum respondit, uerum multis prius erroribus & periculis exantlatis. Tempus autem quo essem rediturus addere noluit, sed ostensis uicinis Insulis, apparabant autem numero quinq;, & alia sexta longius, hæ, inquit, adiacentes sunt impiorum, in quibus uides ignis plurimum accensum. Sexta autem illa somniorum est ciuitas. Post hanc & Calypsus est Insula, uerum nondum tibi adhuc apparet. Vbi uero has præternauigantes, tum deuenies in magnam illam continētē, quæ ē regione est ei quæ à nobis incolitur. Illic multa passus, multasq; gentes prætergressus, & inter Barbaros incultosq; homines peregrinatus, tandem in alteram terram deuenies. Hæc ubi dixisset, euulsam ē terrā maluz radicem mihi porrexit, iubens ut hanc adorarem, cum in maximis periculis uersarer. Admonuit autem, si unquam in hanc terram incolumis redirem, ignem gladio ne foderem, nēue lupinis uescerer, nēue puero suprā decem octo annos nato congrededer. quorum si memor essem, benē sperarem de reditu ad Insulā. Ibi demum quæ ad nauigationem pertinent parauī, cumq; oportunum esset cū illis cibum cepi, die deinde proxima accedens Homerum, orabam, ut mihi duorum uersuum epigramma conderet. Quod ubi fecit, columna berylli lapidis erecta iuxta portum inscripsi. Erat autem epigramma huiusmodi:

Lucianus charus diuis hæc cuncta beatis

Vidit, & hinc iterum patrias remeauit ad oras.

Manens autem & diem illam, sequenti proficiscēbar, deducētibz heroibz. Hic & Vlysses accedens nesciente Penelope, mihi literas dat in Insulam Ogygiā ad Calypso ferendas. Misit & mecum Rhadamanthus portitorem Nauplium, ut si ad insulas appelleremus, nemo nobis manum iniiceret, uelut ijs, qui ad mercatum quempiam alium nauigarent. Vbi uero progressi odoratum aërem præterissemus, continuō nos teterrimus, nescio quis odor, excepit, uelut bituminis, & sulphuris, picistæ, cum simul ardent. Nidor autem erat grauis, intolerabilisq;, uelut ab exustis hominibus. Erat et aër obscurus & caliginosus, à quo distil-

distillabat ros quidam piceus. Quin & uerberū strepitus exaudiebatur, & multorum hominum eiulatus. Ad alias igitur non applicuimus. Illa uero quā ascendimus talis erat. Tota in girum præceps est, & exusta, cautibus & saxis aspera. Arbor autem aut aqua ne inerat quidem. Irrepsimus tamen per præcipitia, & per spinosam, & aculeis plenam semitam euasimus, transuimusq; regionis terram foeditatem. Procedentes autem ad carceres, & supplicij locum. Primum quidem loci naturam admirati sumus. Siquidem uniuersum solū gladijs & mucronibus effloreat, circum quod fluuij duo decurrebant, unus cœno, alter uero sanguine, & item alius intus igne, & quidem ingens & immensus: fluebāt autem uelut aqua, & instar maris agitabatur. Habebat etiamnum & pisces per multos, quorum aliquot torribus erant similes, nonnulli uero minusculi carbonibus igniti, quos Lychniscos uocabant. Aditus autem unus erat, & perquā angustus. Ianitor adstabat Timon Atheniensis. Ingressi tamen duce Nauplio, uidebamus eos qui supplicio afficiebātur, inter quos reges & priuati erant plurimi, quorum etiam nonnullos agnouimus. Vidimus & Cinyrum fumio enecari, & a pudendis pendere. Addebant & ductores singulorum uitas, & causas ob quas supplicio afficerentur. Maxima uero omnium pœna eos imminēbat, qui in uita quippiam ementiti essent, neque ueritatem literis mandassent. Inter quos erat Cresias ille Cnidius, & Herodotus, & alij non pauci. Hos ergo cū uiderem, bono animo esse cœpi. nam nullius mendacij mihi conscius eram. Ita que ad nauem maturē reuersus, neque enim tale spectaculum ferre amplius poteram, salutato Nauplio discessi. Neque ita multum post apparebat non procul somniorum insula, obscura illa & uix uisu conspicua. Habebat autem & ipsa somnijs aliquid simile. cedebat enim accedentibus nobis & subterfugiebat, ac longius se subducebat. Cum ergo tandem eam cōprehendissemus, & in portū qui somnus dicitur, delati essemus, prope eburneas portas, ubi ædes est Gallinaceo sacra, sub obscurā uesperam descendimus, cumq; in portā progressi fuissemus, somnia multa, uariaque, uidebamus. Verum de ipsa ciuitate libet ante omnia commemorare, quoniam de ea nemo adhuc conscripsit, solus autem Homerus eius meminit, non ita accurate exacteq; descripsit. Circa hanc undique circumiacet sylua. Arbores autem sunt papauera procera, & mandragoræ, in quibus magna uis uespertilionum sedet. Sola enim hæc auis in ea insula nascitur. Flumen autem iuxta præterlabitur, quod ab illis Nyctiporus appellatur. Sunt & fontes duo iuxta portas, quibus & nomen est, unū quidem Negretus, alteri uero Pannychia. Ipsa autem ciuitatis moenia alta sunt, uariaq; iridis colore simillima. Enim uero portæ sunt, non duæ, ut uoluit Homerus, sed quatuor. Nā duæ Molliciei campum respiciunt, hæc quidem ferrea, illa uero testa constructa, per quas horrenda, & sæua, immitiaq; somnia emitti alebant. Duæ uero alteræ ad portum & mare, ex quibus quædam corneæ erant, quædam, per quas transuimus, eburneæ. Ingressis autem ciuitatem ad dextram est templū Noctis. Nam illam ex deis in primis colunt, & Gallinaceū, cui iuxta portū sacellum dedicatū est. Ad sinistram uero Somni regia. Is enim apud eos regnat, duobus a se satrapis & præfectis cōstitutis, Taraxione Matæogenis, & Pludoclē Phantasionis filio. In medio autem foro fons est quem Careotin appellant, delubra duo adiacent, Imposturæ uidelicet & Veritatis. Vbi & illortim est adytum & oraculum, cui præfectus erat Antipho ille somniorum histrio, hunc apud Somnum honorem sortitus. Somniorum autem neque natura, neque forma eadem est. Nam quidam procera erant & formosa, suauiaq; quidam uero breuia & deformia. Nonnulla etiam aurea, ut uidebantur, sordida item & abiecta nonnulla. Erant & inter illa alata aliquot, & monstrosa, alia uelut in pompam instructa, nimirum in Reges, aut Deos, aut aliquid eiusmodi. Quin & ex illis non pauca agnouimus, utpote ea, quæ olim apud nos uideramus.

Quæ

Quædam etiam nos accedebant, salutabantq̃, uelut familiaria iam & domestica, quicum nos exceperant, ac sopiuissent, splendide planè, ac eleganter tractauerunt, apparato magnifico alio diuersorio, pollicita reges aut satrapas ex nobis se factura. Nonnulla & in suam quemq̃ patriam abduxere, & domesticos ostendere, rursusque eadem die reducere. Diebus ergo triginta, & totidem noctibus dormientes, commessantesq̃ apud ea mansimus. Hinc tonitru cum ingenti fragore repente ædito excitati ac consternati, saturi discessimus. Inde post tertiam diem in Ogygiam delati descendimus. Hic ego primum resignatis literis, quæ scripta erant legebam. Erant autem fere huiusmodi:

VLYSSES CALIPSONI S.

Nolim te ignorare, quod ubi primum abs te discessissem, rate instaurata postq̃ naufragium fecissem, et uix à Leucothea in Phæacum regionem seruatus fuisset, à quibus domum remissus fui, me multos uxoris procos deprehendisse, qui rebus nostris abuterentur ad uoluptates suas, quos cum omnes confecissem, tandem ipse à Telogono, quem ex Circe susceperam, è medio sublatus sum. Nunc autem in beatorum sum insula, uehementer dolens ob relictam, qua apud te uisus sum, consuetudinem & oblatam abs te mihi immortalitatem. Quod si per occasionem licebit, hinc arrepta fuga, ad te ueniam. Et hæc quidem quæ per literas significabantur, de nobis præterea, ut hospitio exciperemur. Ego autem procedens parumper à mari, inueni antrum tale quale Homerus descripsit, ipsamq̃ lanificio dantem operam. Postq̃ uero literas accepit, admisitq̃, primum quidem abunde fleuit, tum nos ad hospitium inuitauit, splendideq̃ excepit, interim de Ulysse multa sciscitata, & Penelope cuiusmodi forma esset. Num ita casta esset, quemadmodum de ea Ulysses factauerat. Nos autem ea, quibus potissimum eam delectari cōiciebamus, respondimus. Digressi igitur ad nauem prope litus obdormiuimus. Mane autem soluimus uehementius uento insurgente. Tandem post bidui tempestatem, die tertia, incidimus in Colocynthopiratas. Homines autem immanes sunt hi, feriq̃, qui ex uicinis insulis nauigantes infestant. At uero naues magnas habent cucurbitinas, sex cubitorum longitudine. Nam ubi exaruerint, excauata una, & medulla illius egesta nauigant. siquidem malis harundineis utuntur, & pro uelo cucurbitæ folio. Impetu ergo in nos facto, duabus instructis classibus oppugnabant, & è nostris complures sauciabant, uice lapidum cucurbitarum grana iaculati. ut plurimum enim cominus depugnabant. Circa meridiem uero à tergo Colocynthopiratarum uidemus ad nauigare Caryonautas. erant autem inter se hostes ut postea declauerunt. Nam ut eos adesse senserunt, nobis neglectis in eos conuersi, nauibus conflictabantur. At nos interea sublato uelo, illisq̃ pugnantibus inter se relictis, cepimus fugam. Manifesto autem uidebantur superiores futuri Caryonautæ, utpote qui numerosiores essent. Nam illis classes erant quinque, pugnantq̃ nauibus aliquanto fortioribus. Siquidem naues habebant corticeas, è putamine nucum per medium secto excatauoque. Magnitudo autem putaminis cuiusq̃ in longum decem & octo cubitos protendebatur. Vbi uero ab ijs subducti fuimus, eos qui sauci fuerant, curauimus, & postea in armis ferè stetimus, semper insidias quaspiam subueriti, neq̃ id quidem immerito. Nondum enim occiderat sol, cum ab Insula quadam deserta circiter uiginti uiri, delphinibus prægrandibus insidentes nobis adequitabant. Erant autem hi prædones, quos firmos ac stabiles ferebant Delphines, perinde ac equi subsultantes, & hinnientes. Cum autem iam propè adstarent, hinc atq̃ hinc diuisi, nos aridis sepijs, & cancrorum oculis feriebant. Verum cum nos sagittaremus & iacularemur, non potuerunt subsistere, sed magna parte eorum saucia, ad Insulam confugerunt. Circa mediam uero noctem cum tranquillum esset mare, non aduertentes in Alcyonis nidum miræ magnitudinis incidimus. Erat enim

eius

elus circuitus stadiorum sexaginta. Insidebat autem illi Alcyon, futebatq; our-
nido haud multo maior, quæ cum auolaret, parum abfuit quin alarū uento na-
uem submergeret. fuga enim se proripuit, edita tristi quadam & lamentabil uo-
ce. Nos igitur iam die apparente uidemus nidum ingenti naui similem ex ar-
boribus congestum. Inerant autem & oua, quorum unumquodq; Chio dolio
erat capacious. Atqui & pulli iam intus conspiciebantur, & crocitabant. Cum
igitur unum ex ouis securibus præcidissemus, pullum implūmem uiginti uul-
turibus ampliore eduximus. Vbi uero propè ducentis stadijs à nidō digres-
si fuimus, mira & inusitata prodigia nobis obuenerunt. Nam qui in prora erat,
cheniscus subito alas emisit, & exclamauit. Porro gubernator Scintharus cum
iam caluus esset, capillos produxit, & quod est omnium inusitatissimū, ipse ma-
lus nauis germinauit, & ramos propagauit, atq; in uertice fructum edidit. Erant
autem eius fructus fici, & uuæ permagnæ, necdum satis maturæ. Hæc posteaq;
uidimus, non iniuria turbati sumus, deos præcati, ut portentosam uisionem a-
uerterent. Nondum autem quingentis stadijs processeramus, cū uideremus
syluam magnam & frondosam pinis & cupressis. Nos autē arbitrabamur con-
tinentem esse, uerum erat gurgis, cui fundus non erat, arboribus quæ radices
non haberent totus consitus. Ipsæ tamen arbores immobiles stabant ac erectæ,
ac si supernatarent. Cum ergo accessissemus propius, & totam rem animadu-
erissemus, dubitabamus quidnam fieri conueniret. Nam per arbores nauigare
haud facile erat, quod densæ ac cōtiguæ essent, neq; reuerti facile uidebatur. Ita
que ascendens in altissimam arborem, contēplabar quomodo se haberent quæ
sequerentur, atq; syluam uideo supra quinquaginta stadia, aut paulo pauciora
porrectam, aliumq; uidi Oceanum succedere. Tum ibi uisum est nobis nauem
in arborum frondes, erant enim densæ, & si fieri posset, in aliud mare transfe-
re, quod & fecimus. Nam nauem magno fūne colligauimus, ac in arbores con-
scendimus, eamq; agrè in altum eduximus. quam cum super ramis demisisse-
mus, explicatis uelis uelut in mari uento impellente nauigabamus. Hic & mihi
Antimachi poetæ uersus in mentem uenit. Nam & quodam loco ille ait:

Antimachus

Iis qui syluosum tentant per cœrula cursum.

Superata tamen aliquando sylua ad aquā deuenimus, ubi demissa naui per pu-
ram & lymphidam aquam nauigabamus, donec ad hiatum quendam magnum
qui aqua hinc atq; hinc diuisa contigerat, peruenimus, quemadmodum in ter-
ra à terræ motu nonnunquam uoragines fieri uidemus. Nauis autem mox de-
tractis uelis facile constitit, quanquam parum abfuit quin in præceps delabere-
tur. At nos prospicientes uidemus uoraginem perquam horrendam & incre-
dibilem, ad mille ferè stadia patere. Nam aqua uelut utrinq; diuisa stabat. Circū-
spicientes autem ad dextram uidemus procul pontem extructum, aqua duo ma-
ria iungente, quantum ad superficiem attinet, & ex alio mare in aliud deflue-
nte. Incumbentes igitur remis ad illud delati sumus, ac multo labore præter spē
traieciimus. Hinc nos suscepit mare placidum ac mite, Insulaq; non magna, ad
quam facilis erat accessus. Hanc autem incolebant Bucephali homines ferè ac
agrestes, cornutiq; cuiusmodi apud nos Minotaurum fabulantur fuisse. De-
scendentes igitur ibamus aquatum, & si usquam fieri posset, commeatum com-
paraturi, iam enim nobis defecerat. Et aquas quidem illic non procul inueni-
mus, & præterea nihil apparebat, nisi fortasse quod mugitus creber non longè
exaudiebatur. Arbitrati igitur bouem esse gregem, paululū procedentes in ho-
mines incidimus. At illi ubi nos uiderunt, mox infectati sunt, & tres è comitū
numero ceperunt, reliqui uero ad mare confugimus. Hinc nos unā omnes ar-
mis instructi, neq; enim socios inultos negligere consiliū erat, irruimus in Bu-
cephalos, qui iam interfectorum carnes inter se diuidebant. Terrefactos igitur
ad unū persequuti sumus, & circiter quinquaginta interfecimus, captis ex illis

duobus uiuis, ac iterum reuerſi ſumus, captiuos nobiſcum trahentes. Porro cō meatus nihil offendimus. Quare nonnulli ſuadebant, ut captiui iugularentur. At mihi non probabatur, uerum uinctos ſeruauī, donec legati à Bucephaliſ re peterent, redimerentq; captiuos. Intelligebamus autem eos ex nutibus, & triſti quodam mugitu, quem edebant, uelut ſupplicantes. Erat autem redempti onis precium, multi caſei, & ſicci piſces, & cepe cum ceruis quatuor, quorum unicuiq; tres duntaxat eſſent pedes, duos quidem in parte poſteriore: nam qui in anteriore erant in unum concreuerant. Hiſ conditionibus redditis captiuis, unum tantum diem commorati, receſſimus. Iam inde nobiſ piſces apparebant, & aues præteruolabant, & eiufmodi alia, quæ terræ uicinæ ſigna ſolent eſſe, occurrebant. Neque uero multum poſt homines uidimus, qui nouo & inſolito more arte nautica uterentur. Ipſi enim ſimul & nautæ & naues erat. Libet au tem nauigationis modum indicare: Reſupinati ſuper aquam iacebant, erectis in altum pudendis: nam illa grandia ferunt, ex illiſ linteum extendebāt, & ma nibus pedem tenebant, ac incidente uento nauigabant. Poſt hos & ali j ſuberi bus inſidentes, iunctiſ duobus delphiniſ remigabant equitabantq;, ali j præce dentes ſubera trahebant. Hi nulla noſ iniuria affecere, neq; fugerunt, ſed intre pidē & pacatē uehebantur, nauis noſtræ figuram admirati, & undiq; circum ſpectantes. Sub ueſperam autem appulimus ad Inſulam non admodum mag nam, quæ, ut arbitrabamur, à mulieribus græca lingua loquentibus habitaba tur. Nam noſ acceſſerunt, & exceperunt, ſalutaruntq;, meretriciē admodum compræ, ornataq;, ac formoſæ omnes & iuuentulæ, talares tunicas ſecum tra hentes. Inſulæ quidem nomen erat Cabaluſa, ciuitatiſ uero Hydamardia. Suſ ceperūt itaq; noſ mulieres, & ſecum quemq; ſingulæ abduxerunt, ac hoſpitem fecerunt. Ego uero cunctabundus ſubſtiti, niſil enim fauſti ominabar: circum ſpiciens diſigentius, uideo multorum hominum oſſa, & caluas paſſim iacere. Ut autem clamorem ſuſcitarem, & ſocios conuocarem, ac ad arma proſiliſſem, non placuit: uerum accepta in manus malua enixē orabam eam, ut ex præſen tibus malis euaderem. ac paulo poſt cum miniſtraret hoſpita, uidi non mulie riſ crura, ſed ungulas aſini. Ibi mox & eam eduſto gladio corripio, & uinctam de omnibus interrogo. Illa autem, & ſi inuita, falſa eſt tamen ſe mulieres eſſe marinas, quæ Onoſceleæ appellantur, ueſciq; peregriniſ hoſpitibus. Vbi em̃ inquit, eoſ iam temulentos reddidimus, illiſ concumbentes dormientes inua dimus. Hæc poſtquam audiſſem ego, illam quidem uinctam reliqui, uerum ſu pra rectum aſcendi ipſe, & uociferabar, comiteſq; conuocabam. Qui ubi con ueniſſent illiſ totam rem indicabam, & oſſa oſtendebam, atq; intrō ad uinctam ducebam. At illa protinuſ in aquam uerſa eſt, & euanuit. Ego uero experiri uo lens gladium in aquam condidi, illaq; mox ſanguis effecta eſt. Ocyſ igitur na uem repetentes ab nauigauimus. Hinc poſtquam illuxit dieſ conſpecta terra, coniecimus eſſe eam, quæ noſtro orbi oppoſita eſt. Procidentē itaque atq; præ cati, quid eſſet futurum diſpiciebamus. Quiſdam autem placebat aſcende re duntaxat, & ruruſ redire: ali j uero illiſ relicta nauī, ad terræ meditullium proficiſci exploratum incolæ. Interea cum hæc cogitaremus, oborta uehemēſ tempeſtas, nauem littori impactam comminuit. Noſ uero ægrē enataui mus, armiſ, & quod quiſque poterat, ſecum correptiſ. Hæc autem & huiuſmodi fuere, quæ mihi, donec ad alteram terram ueni rem, contigere: nimirum quæ in mari, & inter nauigan dum, in Inſuliſ, & in aëre, & quæ poſtea in ceto, & cum ab illo exiſſemus, quæ apud heroēſ & So mnia. Poſtremo quæ apud Bucephaloſ & Onoſceleas, cætera autem, quæ in terra acciderunt, ſequenti bus libriſ enarrabo.

TYRANNICIDA.
TYRANNICIDA.
 ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

A R G V M E N T V M.

Quod ad Argumentum Declamationis attinet, infra ab ipso autore ponitur. Ceterum genus orationis iudiciale est. Statutū Qualitatis. De eo enim potissimum queritur: Dignus ne sit premio Tyrannicida, qui filium tyrannum occidit, an non. Incidit tamen legalis quoque. Nam et de eo, qui tyrannicida uocandus sit, et de legis sententia disputatur. Exordium attentione et docilitate comparanda ferme consumitur, dum et summam petitionis, et rei magnitudinem pariter ac nouitatem exponit. Nisi quod interim et beneuolentiam sibi ex merito facti, et aduersario ex suspitione inuidiam parat. Narratione, grauitatem atque seueritatem tyrannidis primum persequitur, cuiusque omnem causam in filium tyranni transfert, ut uideatur uidelicet certo consilio filium ante patrem aggressus esse, deinde et modum peractae caedis et consilium suum exponit. Hinc Propositio siue petitio sequitur. Postquam Confirmatio, in qua principio petitionem suam commendat amplificatione euentus et bonorum, quae ex hoc facto secuta sint, cum aduersarii obiectione comparata. Deinde uerbis legis opponit diffinitionem tyrannicidae, à genere comprobata, puta quod non solum is, qui sua manu et gladio tyrannum occidit, hoc nomine dicendus sit, sed etiam qui per alium, et quocumque modo illi tollit. Postea etiam à fine legis argumentatur contra scriptum. Ultimo locum, quem Rhetores à summo ad intum uocant, siue etiam commutent, tractat: in quo consilium siue uoluntas, conatus, actio, eaque per comparationem, aut effusionem amplificata, postremo et euentus considerantur. Peroratio autem locis patheticis constat, nam ipse quidem pro se affectus mouet à modo et instrumento actionis, à tyranni autem persona, hypotyposi quadam, seu descriptione dictorum ac factorum illius. Ad finem Propositionem repetit, et sui beneficii ueluti memoriam quandam in auribus auditorum relinquit.

VVM duos eodem die tyrannos occiderim Iudices, alterum quidem etate iam affecta, alterum æuo florentem, & ad scelerum successionem capessendam paratum, unicum tamen pro ambobus præmium petiit uenio, qui quidem unus omnium quotquot unquam tyrannicidae fuerunt, unico uulnere duos maleficos fuerim amolitus, necique dederim, filium uidelicet ense, patrem indulgenti charitate, qua filium adamabat. Itaque tyrannus pro his quæ commisit, abunde magnas poenas nobis dependit: quippe qui & uiuus aspexerit, filium prius morte sublatum, & quod est omnium maxime nouum, compulsus sit denique ipse sui tyrannicida fieri. At filius illius mea quidem manu peremptus est, ceterum occisus alteram ad eadem operam mihi suam commodauit, dum qui uiuo patri scelerum socius fuerat, eiusdem post mortem (quatenus licuit) extitit parricida. Ego itaque sum is qui tyrannidam sustuli, pariterque mecum gladius, quo cuncta confecta sunt, meus: tamen si caedis ordinem commutarim, ac morem modumque nouarim conficiendi sceleratos: nempe hunc qui ualentior erat, ac sese defendere poterat, ipse perimens, porro senem soli gladio reseruans. His igitur de causis & amplius quiddam à uobis me consequuturum arbitrabar, præmiisque latu- rum, quæ numero æquarent eos qui essent interempti: utpote qui non præsen- tibus modo malis uos leuarim, uerum etiam futurorum formidine, quicquid stabili- lem pepererim libertatem, nullo relicto qui scelerum capessat successionem. Ve- rum interim tantis rebus strennuè peractis, in discrimen adducor, ne præmio fraudatus à uobis discedam, ac ne solus non feram mercedem, quam leges à me seruatae præstituerunt. At qui contradicit, is mihi uidetur non Reipub. studio (quemadmodum ait) hoc facere, sed quod extinctos esse illos grauius ferat, at- que eum qui illis mortis autor extitit, ulcisci conetur. Vos igitur Iudices, mihi paulisper attendite, dum tyrannidis mala, tamen ipsi optime nostis, comme- moro. Siquidem hoc pacto futurum est, ut & beneficii mei magnitudinem intel- ligatis, & ipsi plus capiat is uoluptatis, reputantes nimirum quibus sitis leuati

Exordium, quo
dociles et at-
tentos facit.

Beneuolentiam
capit à sua
persona.

Aduersario in-
uidiam concitat

*Narratio,
qua magnitudinem tyrannidis exaggerat
et omnem eius causam in filium transfert.*

malis. Neque enim quemadmodum alijs quibusdam sæpenumero accidit, itidē & nos simplicem tyrannidem atque unicam seruitutem sustinebamus, nec unius domini uiolentiam tolerabamus: uerum soli omnium quos similis habuit calamitas, duos pro uno tyrannos habebamus, & in geminas contumelias distrahebamur infelices. Porro senex multo erat moderatior, quippe ad iras lentior, ad supplicia segetior, & ad cupiditates tardior: utpote cui iam ætas uehementiam impetus cohiberet uoluptatumque cupiditates refrenaret. Quin ad suscipienda maleficia filij instinctu nolens impelli ferebatur, ipse alioqui non admodum tyrannicus, nisi quod illi morem gerebat. Siquidem indulgens in filium supra quod credi queat, erat, id quod re declarauit, ita ut filius illi esset omnia. Illi parebat, per uim faciebat quicquid ille iusserat: supplicio afficiebat quoscunque præceperat, ac prorsus in omnibus illi obsequiundabat. In summa, filius in patrem tyrannum quendam agebat, pater filij cupiditatum satelles erat. Tamen si huic propter ætatem honorem cedebat adulescens, soloque imperij nomine temperabat, tamen res & caput tyrannidis erat ipse. Et quanquam tutamentum præsidisque principatus ab illo mutaretur, scelerum tamen emolumentis solus fruebatur. Ille erat qui satellites continebat, qui custodias obtinebat, qui tyrannidem affestantes e medio tollebat, qui insidias formidabat, ille qui castrabat ephebos, qui coniugia uiolabat, illi uirgines producebantur. Tum si quæ cædes, si quæ exilia, si quæ pecuniarum expilationes, delationes, contumeliæ, ea omnia iuuenis temeritate gerebantur. Porro senex illi obsequebatur, comitemque scelerum sese præbebat, ac comprobabat duntaxat filij sui flagitia. Itaque quum ea res nobis erat intoleranda, propterea quod quum animi cupiditatibus ex imperio potestas accedit, nullum flagitijs modum imponunt: tum illud in primis discruciabatur, quod prospiceremus diuturnam, uel æternam potius seruitutem eam futuram, & per successionem alij post alium domino tradendam Rempublicam, populumque homini scelesti hæreditatis instar obuenturum. Nam id alijs spem non exiguam facit, quod apud sese reputant, quod inter sese dicunt: at mox coerebitur, at mox demorietur, paulo post liberi sumus futuri. Verum de his nihil eiusmodi sperabatur, quin potius iam intuebamur paratum tyrannidis hæredem. Vnde factum est, ut ne aggredi quidem quisquam fortium ciuium, & qui eadem quæ ego, animo statuisset, auderet. Sed desperabatur ab uniuersis libertas, atque inexpugnabilis tyrannis uidebatur: quippe quum esset cum tam multis configendum ac dimicandum. At me nihil ista deterruerunt, neque perpenſa negotij difficultate refugi, neque ad suscipiendum discrimen trepidaui: uerum solus, solus inquam, aduersus adeo ualidam uariamque tyrannidem: uel non solus potius; sed gladio comite conscendi: quippe qui mihi sit auxiliatus, mecumque ex parte tyrannum interemerit, quum mors mihi interim ob oculos obuersabatur: at e diverso perpendenti, quod publicam libertatem mea cæde redempturus essem. Ergo ubi in primam irruissem custodiam, neque mediocri negotio satellites submouissem: occidens interim, in quem incurrissem, & quicquid obsisteret amolens, ad ipsum negotij caput ferebar, ad unicum tyrannidis robur, ad nostrarum calamitatum fontem, atque irrupto arcis propugnaculo, quum uiderem illum fortiter tuentem sese, multisque uulneribus resistentem, tamen occidi. Et iam tum erat sublata tyrannis, iam tum mihi confectum facinus. Ex eo tempore liberi omnes, nisi quod reliquus adhuc erat senex solus, inermis, nudatus custodijs: iamque amisso magno illo suo satellite desertus, neque deinde dignus forti dextra. Ibi nimirum mecum ipse Iudices, hæc animo reputabam. Cuncta mihi pulchrè habent, cuncta confecta sunt, cuncta eo quod destitutam, perducta. At cum qui reliquus est, quo tandem modo pœnas dare conuenit? Me quidem meaque dextera nequaquam est dignus, præsertim si post splendidum facinus iuuenile atque magnificum interimatur, priorem illam cædem dedeco.

*Confiliū et
modum cedit.*

dedecoraturus. Carnifex aliquis querendus est illo dignus, uerum post calamitatem, ne uel hanc ipsam lucrifaciat: uideat, discrucietur, appositum habeat ens sem, huic reliqua mandō. Hæc ubi mecum statuissē, ipse quidem illinc discedo: at ille peregit id quod ego prædiuinaueram, tyrannum occidit, summamq; meæ imposuit fabulæ. Adsum igitur, popularem ad ministrationem uobis adportans, cunctisq; bono iam ut animo sint edicens, ac libertatē annūcians. Iam meis frui mini factis: uacua, sicut uidetis, sceleratis hominibus arx: imperat nemo, quin & magistratus creare liberum est, & causas agere, & ex legibus contradicere. Atq; hæc omnia uobis mea contigerunt opera, mea q; fortitudine, uel delict ex una illa cæde, postquam pater iam uiuere non quibat. Aequum itaq; censeo, ut his pro meritis debitum mihi à uobis præmium donetur, non quod

lucrauidus, aut sordidus quispiam sim, nec is qui mercedis gratia de patria benemereri statuerim: uerum quod præmio cupiam officia mea comprobari, neque repudiari, aut inglorios fieri conatus meos, si uelut irriti præmioq; indigni iudicentur. At hic contradicit, negatq; æquum facere me, qui decorari munere, præmiumq; ferre cupiam. Neq; enim tyrannicidam esse me, neq; quicquid à me pro legis sententia confectum esse, uerum facinori meo deesse quiddam, ad hoc ut præmium postulem. Percontor igitur illum, quid præterea requiris à me? nonne uolui? nonne ascendi? nonne occidi? nonne libertatem peperit? num quis imperat? num quis iubet? num quis minitatur dominus? num quis nocentium manus effugit meas? haudquaquam dixeris, sed omnia plena pacis omnes restitutæ leges, libertas manifesta, Democratia stabilis, inuiolata conubia, pueri tuti, uirgines absq; periculo, publicamq; felicitatem solennibus feriis celebrat ciuitas. Quis igitur horum omnium autor? quis est qui illa sustulit? hæc peperit? Etenim si quisquā præ me dignus honore sit, cedam præmiū, desistam à petendo munere. Quod si solus omnia peregi, audens, periclitans, ascendens, interimens, excrucians, alterū ultus in altero, quid mea calumniaris officia? quid facis ut populus parū erga me gratus existat? At enim num occidisti tyrannum? Porro lex tyrannicide præmiū decernit. Verum dic mihi, nūquid interest utrum ipse interimas, an mortis causam ministres? Mea profecto sententia, nihil: uerū hoc solū spectauit legis conditor, libertatem, Democratiam, sceleratorū sublationē. Huic honorem decreuit, hoc præmio dignum iudicauit, quod quidē inficiari non potes, quā meā contigerit opera. Etenim si occidi eum, quo occiso, ille non poterat uiuere, nimirū ipse cædem peregi, ego occidi, sed illius manu. Itaq; ne discepta de cædis modo, neq; illud expende quem admodū interierit, uerū an iam perierit, & an quod perijt, id à me sit profectū. Quandoquidē & illud excussurus mihi uideris, atq; his aduersus benē de Reipub. meritos calumnijs usus, Si quis non gladio, uerum lapidē, lignoue, aut alio quouis pacto peremerit. Quid porro si fame tyrannū obsedissem, ad mortis necessitatem compellens? num ibi quoq; requisiturus eras à me cædem, meā ipsius manu peractā? aut desiderari adhuc quiddam diceres, ad id ut legi factū à me satis uideatur: atq; id quū scelestum acerbius etiā atq; atrociori mortis genere trucidassē? Vnum hoc dūtaxat specta, hoc require, hoc excute. Quis nocentium reliquus? aut quæ metus expectatio? aut quod calamitatū uestigium? Quod si purgata omnia, si pacata, profecto sycophanticū est, modum rei gestæ calumniante præmio frustrari uelle, quod ijs quæ uirtute confecta sunt, debeatur. Equidē & illud memini disertum in legibus, nisi fortē propter diuinā seruitutem oblitus sum eorū quæ ab illis dicuntur. Causam mortis esse duplicem: puta, si quis ipse occidat: aut si non ipse quidem occidit, neq; manu facinus peregit, uerum compulit, præbuitq; mortis occasionem. Ex æquo & hūc quoque lex censet supplicio affici oportere, idq; iure optimo. Neq; enim statuit minus ualere oportere audaciam quā facinus: ac postea superuacaneum est cædis ra-

Petitio.

Confutatio.

Prequematio.

i. Argumentū à frustatione tyrannicide.

Amplificatio à collatione effectus.

Finitio prae-bat à genere et causa efficiencie.

tionem uiamq̃ spectare. Deinde hunc qui sic occiderit, tanquam homicidam poenas oportere dare censebis, ac nequaquam absoluendum esse. At me qui per omnia consimili modo Remp. iuui, nōcenses ea capere oportere, quæ ipsi debentur, qui beneficio iuuerūt. Neq̃ enim illud dicere possis, me quidem imprudentem fecisse, sed exitum quendam commodum fortuito fuisse consequutum præter animi sententiam. Nam quid præterea iam formidasset, eo qui ualidior erat interempto? Cur autem gladiū in uulnere reliquisset, nisi planē quod erat euenturum, id ipsum prædiuinasset? Nisi forsan illud dices, hunc qui extinctus est, tyrannum non esse, neq̃ hanc appellationem in illum competere; neque uos multum premij hoc nomine, si ille fuisset occisus, decreturos fuisse. At qui istud dicere non queas: an tyranno interempto, ei quicquid causam ministravit, præmium negabis? O curiositatem, de illo laboras quo pacto interierit, quum interim libertate fruaris? Aut ab eo qui Democratiam restituit, nescio quid superuacaneū præterea requiris? Atqui lex (uti fateris) caput rei gestæ spectat. Quæ uero ad id conducunt, ea omnia missa facit, neq̃ iam ultra curiosius excutit. Quid enim, an si tyrannum exegerit quispiam, non is iam tyrannicidæ præmium cepisset? cepisset opinor, idq̃ iure optimo: siquidē & hic pro seruitute libertatem peperisset. At id quod à me patratum est, non exilium habet, non in posterum instaurandæ tyrannidis metum: uerum absolutam sublationem, totiusq̃ generis internitionem, omneq̃ malum radicitus excisum. Ecce mihi per deos, iam ab initio ad finem usq̃ (si uidetur) rem totam perpendite, nūquid eorum quæ ad leges pertinent sit prætermisum, & num quid in me desideret ex his, quæ tyrannicidæ oportebat adesse. Principio mentem prius oportet suppetere fortem & amantem Reip. quæq̃ pro communibus cōmodis periculum adire non recuset, quæq̃ priuato suo interitu multitudinis incolumitatem ausit redimere. Num hac parte quicquam mihi defuit? Num frangebar animo? Num quum præscirem per quæ pericula mihi perrumpendum esset, per ignauiam refugi? Profecto non potes dicere. In hac interim parte tantum commorare, atq̃ æstima, an non uel uoluisset tantum ista, ac statuisse, præclarū facinus futurum fuisse uideatur. Ac putato me solius animi, uoluntatisq̃ argumento præmium postulare, tanquam qui beneficio iuuerit. Tum si uoluntati meæ facultas defuisset: uerum alius post me tyrannum occidisset, dic mihi: nū absurdum aut præter æquum fuerat dare præmium? Minimè. Si dicerem, ciues, uolui, statui, aggressus sum: uoluntatis experimentum dedi, solus dignus sum qui præmium feram. Quid tum responsurus fueras? Nūc porro non hoc dico, sed insuper ascendi, periclitatus sum, atq̃ innumerabilia priusquam iuuenem occiderem, patraui. Neq̃ enim usq̃ adeo facilem, factūq̃ procliuem esse rē existimetis, custodias perrumpere, satellites opprimere, unumq̃ hominem tū multos amoliri. Quin isthuc penē maximum est omnium quæ sunt in tyrannicidio, totiusq̃ negocij caput. Nam ipse iam tyrannus non magna res est, neq̃ expugnatu, neq̃ confectu difficilis: uerum ea quæ tuetur continentq̃ tyrannidem, quæ quidem si quis superarit, is nimirum cuncta quæ destinauit, peregerit, & perpusillum est, id quod superest. Sed ad tyrannos peruenire nunquam mihi contigisset, ni prius qui illum cingunt custodes oppressissem, omnesq̃ satellites antē debellassem. Nihil adhuc addo: uerum in his rursus immoror. Custodiam oppressi, satellites superauī, tyrannum incustoditum, inermem, nudum reddidi. Vtrum his rebus confectis, non tibi uideor honore dignus: an adhuc eadem ipsam à me requires? Quinetiam si cēdem quæris, ne ea quidem desiderabitur. Non sum incruentus: uerum cēdem peregi, magnam ac strenuam: nempe iuuenis ætate ac uiribus florentis, atq̃ omnibus formidandi, per quem ille ab insidijs erat tutus, cui uni fidebat, qui complurium satellitū instar erat. An non igitur, quæso te, præmio dignus uideor. sed tantis rebus gestis hono-

A uoluntate.

II. Argumentū. A fine legis. a minore.

III. Locus assumptus ad inuentionem. I. Voluntas & consilium.

II. Conatus.

re fraudabor? Quid enim si satellitem unum, atque adeo quid si Tyrannum ministrum quempiam interemissem? Quid si seruum aliquem charum? an non hoc quoque magnum uisum fuisset, conscendisse, mediaque in arce, medijs in armis, aliquem è tyranni familiaribus iugulare? Nunc & hunc ipsum qui occisus est, cuiusmodi sit, considera. Filius erat tyranni, uel tyrannus potius crudelior, dominus intolerabilior, ad supplicia dirior, ad contumelias intolerior, quodque est maximum, hæres ac successor omnium, qui in longum nostras calamitates posset prorogare. Vin' hoc solum mihi confectum esse? Ipsum uero tyrannum uiuere adhuc, fuga ereptum? Iam horum nomine præmium postulo. Quid dicitis? Non dabitis? An non & illum uerebamini? An non dominus, an non grauis, an non intolerandus erat? Porro nunc negotij caput denique ipsum perpendite. Etenim quod hic à me requirit, hoc quam fieri potuit, pulcherrime confeci, tyrannumque aliena cæde occidi, non simpliciter, nec uolere uno, id quod fuerat optatissimum illi, uidelicet tantorum facinorum sibi conscio, sed posteaquam illum prius multo dolore excarnificassem, tum quo nihil habebat charius, miserabiliter prostratum coram oculis ostendens: puta filium in ipso æuiflore, tamen si scelestum quidem illum, attamen & ætate uigentem, & patri simile, sanguine taboque oppletum. Hæc nimirum sunt parentum uulnera, si gladij uerorū tyrannicidarum, hæc mors digna crudelibus tyrannis, hæc ultio tantis sceleribus congruit. Cæterum protinus interire, protinus excidere sibi, neque huiusmodi ullum spectare spectaculum, profecto nihil habet tyranni co supplicio dignum. Neque enim ignorabam uir egregie, non ignorabam inquam, neque quenquam alium latuit, quanta ille charitate filium sit prosequutus, adeo, ut illo extincto, ne paululum quidem temporis sibi in uita morandum esse fuerit ducturus. Atqui haud scio, an omnes patres hunc ad modum affecti sint erga liberos; uerum hic etiam ultra reliquos habebat quiddam, idque merito, quippe qui conspiceret illum unicū esse qui curaret seruaretque tyrannidem, quiq; solus pro patre pericula susciperet, & tutamen imperio adderet. Itaque si non ob charitatem, certè ob rerum desperationem sciebam illum protinus exiturum è uita: perpensurum enim, iam nihil esse quod uelit uiuere, adempto tutamine, quod illi filius ministrauerat. Nimirum effeci, ut hæc omnia illum agminatim circumstiterent, forma, dolor, desperatio, formido, quiq; in posterum imminuebant metus: his aduersus illum auxilijs sum usus, atque ad id extremum illum cō filium adegit. Interijt itaque uobis orbus, excruciat, plorans, lachrymans. Luctum, non illum quidem diuturnum, uerum qui satis magnus esset patri. Postremo quod est omnium acerbissimum, ipse sibi necē consciiuit, quod quidem mortis genus, præ cæteris miserrimum, multoque atrocius, quam si per alium inferatur. Vbi mihi gladius? Num quis alius eū agnoscit? Num cuius alterius hoc gestamen erat? Quis eum in arcem adduxit? Ante tyrannum quis eo est usus? Quis eum ad illum misit? O ensis particeps, successorque meorum egregie factorum, post tanta pericula, post tantas cædes contemnimur, & indigni præmio iudicamur. Nam si huius tantum nomine præmium à uobis postulare: si sic dicerem Iudices: Tyrannum quum mori uellet, quū id temporis inermem se deprehendisset, meus hic illi gladius inseruiuit, & ad consequendam libertatem auxilio fuit uniuersis, hunc quoque laude, præmioque dignum iudicassetis. Porro domino tam popularis rei non gratiam retulissetis? Nonne inter eos qui de Republica benemeriti sunt, scripsissetis? Nonne gladium inter sacra monumenta consecrassetis? Non illum secundum Deos ueneraremini? Nunc mihi considerate, quæ uerisimile est fecisse Tyrannum, quæ dixisse, priusquam sibi mortem conscisceret. Quum iuuenis à me trucidaretur, ac multis etiam uulneribus confoderetur, idque in his corporis partibus, quæ conspiciuntur magis, magisque sint oculis obuiæ, uidelicet ut quam maxime discrucietur eum,

III.
Amplificatio
rei per cōparationem.

III.
Eueniunt.

Amplificatio
à modo.

Peroratio
amplificatio
effectibus.

Confirmatio.

Hypotyposis
et pathos
patri.

qui genuerat, quoque primo statim ce-
bat, parentem implorans non adiut-
iam esset, atque inualidus: uerum don-
interim discesseram, autor qui fuera-
uer, scenam, gladium, reliqua quæ a-
ubi filium conspexit, quem habebat
de conspersum, tum uulnera perpeti-
mauit: O nate extincti sumus, intere-
mus. Vbi mactator? Cui me seruat?
propter occisum te fili sum extinctus
lenio supplicio me conficit: produci-
orem. Atque hæc locutus ensem quæ-
per omnia filio fideret: uerū ne is qui-
ratus, atque ad facinus futurum relictu-
re exempto, ait: Dudum me occidisti
tri lugenti solamen, sensilemque manu
occide, luctu libera: utinam prior in-
cupassem locū. Occidisset quidem, si
derem mihi superesse ultorem: nunc
quam cui desit etiam mactator. Atque
que sat potens. Cupiebat quidem, uer-
gendū. Quot hic supplicia? Quot uuli-
Quot præmia? Postremo spectastis
exiguū profecto, neque mediocrium
atque amborum sanguinem commixtu
meique gladii facinora. At gladius ipse
indignum se domino præstitit: testan-
si à me ipso fuisset patratum, minus fu-
ipsa nouitate. Atque ego quidem sum is
in multos est distributa, quemadmodum
quidem partes egi ipse. Secundas aut
Nam gladius omnibus inseruiuit.

Concludit re-
petitione peti-
tionis, et com-
memoratione
meriti sui.

DECLAMATI

ROTERODAMI, NON
sa, sed quæ superiori
ciano uersæ

ARGV M

Eiusdem generis hæc cum superiore, eiusdemque sta-
um esse dandum tanquam tyrannicide, ei qui filiu-
g, aut tyrannicidam esse, qui non ipsum tyrannum, sed
ptat, à persona ludicum, deinde calumnie aduersarij, e-
ranni di faueret, quia illi præmium dandum negabat, re-
ciationem ex locis coniecturalibus, eleuata interim illi
stionis uocato. Post exordium Propositio sequitur cu-
caussa maxime spectare debeat, atque inde ad consutatione
la, quæ alter in argumento ab imo ad summum tractarat,
dem opponit uoluntatem legis, ut quæ non quid quisque
sed facta præmijs compenset. Conatum uero eleuat uan-
pacto, aut contractu, aut certamine, aut alijs denique, id g-

flari oportere. Effect in conditione; sequi, non conatum. Et quod alter etiam conatum in legibus spectari dixerat, id distinguit, ostendens diuersam esse rationem premiorum et poenarum. In maleficijs interim et uoluntatem puniri, in beneficijs autem nunquam premium dari, nisi ei, qui quod lex proponit, re ipsa effecerit. Postremo et patrie gratis inscribere ac officium prestare ciues debere. Et illum satis mercedis pro conatu suo retulisse, laudem et gloriam. Effectum autem refellit, quia non simpliciter id effecerit, quod lex iubet, sed fortuna seu numine ita ferente, cædem filij, mortem patris consecutam esse. Non enim quia ipsius gladio tyrannus postea se ipsum confecerit, ob id ipsius hoc factum esse. Deinde etiam incertum fuisse exitum, et quid nam pater, occiso filio facturum fuerit, et hic consilijs quoque petitoris subiecit, primo ut incertum et periculosum, neque certis rationibus firmatum. deinde etiam ut fictum, et post euentum rei, demum simulatum. Denique non idem esse occidere, id quod lex iubet, et mortis causam qualemcumque præbere. idque iterum multis similibus probat. Atque hoc loco disputationem supra coeptam renouat, de eo quatenus uoluntas in legibus spectatur, et in quibus per se sufficiat, nempe in maleficijs et non in beneficijs, et ob id neque hic premium illi deberi, ut qui ceperit, non absoluerit beneficium. Consultatis igitur hoc pacto uoluntate, conatum et effectum, quarto loco id aggreditur, quod petitor in narratione potissimum ampliat, puta filium fuisse caput et causam tyrannidis, eoque sublato, etiam tyrannidem sublatam fuisse. Ac primo quidem filium ostendit non fuisse tyrannum, neque tyrannidie caput, consultatis signis, et ceteris rationibus, quæ alter ad eam rem probandam adduxerat. Deinde, ut maxime fuerit, legem iubere ipsum tyrannum, non ut quisque tyranno similis, aut nocentior etiam est, occidere. Et hic multis uerbis de autoritate legum disputat, et quod non temere uerba legum huc aut illuc deflectenda sint, alioqui multa pericula et incommoda ex eo secutura esse. Postremo etiam ipse locum ab imo ad summum tractat, et ut alter uoluisset, egisse, effecisse se dixerat, ita hic contra neque animum ad rem gerendam habuisse illum, neque recta uia aggressum esse, neque denique id quod lex iubet, perfecisse ostendit. Et sub hac orationem concludit breui ἀνακεφαλαιώσας, et conformatione seu προσοποεῖα, legum, reipub. et decorum quoque, expostulationem cum petitore, ut inique et præter meritum, premium petente.

I MIHI causa hæc Iudices, apud concionem popularem, quæ studijs potius, quam exacto rerum iudicio duci consuevit, esset agenda, ac non magis apud Iudices ex honestissimis ordinibus delectos, nimirum grauissimos sapientissimosque, non nihil profectò uererer, ne omnium animis noua hac & insperata læticia gestientibus, atque (ut ita dixerim) exultantibus, nec satis attentos, nec dociles essem auditores habiturus. Porro fauentes, beneuolosque multò minus: quippe qui frontem modo, quasi personam huius negotij intuentibus, non faciem ipsam propius contemplantibus uideri fortasse possim, in communi totius ciuitatis gaudio, tum autem in causa tam populari, uelut importunius obstrepere atque obturbare. Enimuero quum omnis affectus inutilis est ad rectè iudicandum, tum ingens, intemperans, atque exundans læticia, non solum iudicium omne funditus tollere solet, uerumetiam nostri sensus non raro nobis eripere: præsertim (si quemadmodum hæc nostra) post graues diuturnasque calamitates, ac uelut tempestatem sæuissimam repente præter spem (quæ si portus quidam) fuerit obiecta. Quid aut tam acerbum liberæ multitudinis, quam seruitus? Quid tam dulce, quid tam exoptatum, quam libertas? Itaque non rebus modo ipsis, sed uel inanibus harum rerum uocabulis, plebis animus queat ad quidlibet impelli: maximè primis his aliquot diebus, dum gaudiorum adhuc uelut æstus quidam impotens, omnia sursum ac deorsum miscet, dum læticiæ temulentia, dum gratulandi dulcis quædam ebrietas pectus occupans, animum ad cogitandum instituere non sinist. Verum uestra Iudices singularis sapientia perspicacitasque, non hoc tantum scrupulo me leuat, uerum & hanc mihi fiduciam suppeditat, uti sperem futurum, ut hoc contradicendū munus, quod equidem nec inuidentiæ, nec fauore in Tyrannidem (sicut iste calumniabatur) sed solita mea, & (ut opinor) nota Reipub. charitate suscepti, uobis non modò non inuidiosum, sed fauorabile, plausibileque uideatur. Etenim postquam uiderem manifesta quadam Deorum beneuolentia, post diuturnam ac miserissimam

Capit bene uolentiā à persona Iudicū.

Locus commūnis.

Respondet ad uersarij calūnia per absolutionem.

illam

DECLAMATIO ERASMICA

Amplificatio
à loco com-
muni.

Elevat psonā
adversarij &
factū ipsum.

Suspicionem
mouet eide à
modo actiōis.

Effatio.

illam seruitutem, toties Reip. uotis expetitam libertatem aliquando contigisse, nihil prius curandum nobis esse iudicauī, quā ut gratos nos exhiberemus in eos, à quibus nobis tam egregia felicitas esset profecta, quo uidelicet munus suum huic urbi proprium, perpetuumq; facere uellent, & constabilire, tueriq; quod largiti non essent grauatī, meminissimusq; ipsi in manu esse, ut eriperent ingratīs, quod optantibus dedissent. Sunt autem uel primæ gratitudinis partes, intelligere uidelicet, cui beneficium acceptum ferre debeas. Et hac una ratione mortales diuinæ beneficentię gratiam referre possumus: si beneficium acceptum agnoscamus: si celebremus, si ad illos autores referamus. Neq; mihi committendum putauī, ut dum nimum candidi in ciuem esse uolumus, in deos ingrati impij q; reperiamur. Neq; enim isthoc nomine nunc perinde laboratur, ne hoc præmij pereat ærario, & huius lucris accrescat (quanquam id quoq; longa iam tyrannide exhaustius est, quā ut inde temere dari præmia conueniat immerentibus) Illud agitur, ne dii immortales, qui huius malē consulta, nobis uerterunt benē, hoc tantum munus à nobis tanquam ingratīs reposcant, si, quod ipsis solis debetur honoris, laudis, gratiæ, id illis fraudatis, in hominem contulerimus. At quem hominem obsecro? Nempe qui quum priuatus contra leges iuuenem occiderit, atq; hac temeritate sua restitutæ libertatis periculosam occasionē modo præbuerit, idq; adeo imprudens (uti mox docebimus) non ueretur pulcherrimum tyrannicidæ titulum dijs eripere, sibi arrogare: Reipub. diem dicere, ac leges ipsas in ius uocare: ciuitatem ingratitudinis ream agere, nisi sibi totam hanc felicitatem ferat acceptam. Nullum quidem iudices facinus speciosius tyrannicidio, nullum dijs dignius: uerum hoc impudentior, qui sibi laudem tam eximiam usurpat immeritus. Nullum præmium honestius illustriusq;, quā quod tyrannicidæ debetur. Sed hoc impensius accurati-
usq; spectandum, ne temere decernatur indigno. Per multa siquidem, permulta ad id requiruntur, ut hoc tam egregio titulo, ut hoc tam diuino præmio dignus quis esse uideatur: quorum nihil in hūc competere, paulo post euincemus. Proinde quum non tolerandæ improbitatis mihi uideatur, qui legibus tum homicidij, tum temeritatis poenas debeat, eum à legibus præmium omnium maximum petere: petere dixi, imò flagitare: & ita flagitare, ut etiam si unum ex huius arbitrio dependerint, tamē multa insuper isti creditori sint debituræ. Quæ cuncta quum postulare iure potuisset: inaliuit tamen homo uerecundus, unico persoluto, reliqua sibi deberi: ut haberet nimirum, quod obnoxia Reip. quoties libido sit, possit impropere. Tum illud utrum risu potius, an odio dignum existimem, quod in tribunalibus, quod apud ornatissimum seuerissimorum iudicum confessum, Thrasonem quendam nobis è comœdia retulit? Sensistis iudices, ut è corona pleriq; risum tenere nequierint, dum personatus iste Hercules tragœdiam illam suā nobis recitabat: de sese terq; quaterq; tyrannicidæ, de sapiente illo gladio commilitone suo, qui per se prudens senem interemit: digno uidelicet, qui inter sydera collocetur, domino in deorum numerum relato. Dij boni, quibus phaleris, quibus fucis, quibus ampullis facinus illud nobis suum ornauit, iactauit, exaggerauit? quā militari iactantia, quā Stentorea uoce, quā fastuoso uultu, quā arrogantibus supercilijis, quā stupidis oculis, suum ipse uobis encomium detonabat? Quæso Iudices, ut etiam nunc hominis uultum diligenter attendatis: nōne uobis minitari uidetur? nōne dicere? nī mihi præmium decreueritis, haud feretis impune, incolumi diuino illo meo, ac fortissimo gladio, qui uel sine me, meas uices, ubi lubebit, acturus est. Quis tandem istam ferat iactantiam, uel in eo, qui uerē tyrannium occidisset? Hæc quoq; me causa Iudices (neque enim inficiandum est) commouit, ut huius obliterem petitioni, uel magis, ut immoderatam arrogantiam, ut odio-
sam huius imputationem retunderem. Videbam iam inde ab initio, quum cer-
tatim

statim uniuersa ciuitas dijs libertatis autoribus grataretur, ut hic sese ira tumē in medium ingesserit, quā indignē tulerit uictimas dijs seruatoribus immo-
 latus. Sibi hunc honorem eripi, sese unicum esse restitutæ libertatis autorem
 proclamabat, leges, aras, focos, omnia publica, priuataq; suæ dextræ, suo mag-
 nifico gladio deberi. Agite quid futurum deniq; Iudices auguramini, si ad hu-
 ius intolerabilem iactantiam, uestra autoritas, uestra comprobatio, si præmiū
 quasi pignus accesserit? Quid, nisi ut tyranno submoto, alter quidam huic ciui-
 tati paretur, qui uentosa lingua, gloriæq; quasi tyrannidem quandam exerce-
 at? Qui quotidie nobis odiosam istam suam tragœdiam ingerat, quotidie dex-
 tram istam Herculaneam, & gladium prodigiosum minitetur? Vtrum est hoc
 Iudices tyrannide liberari, an mutare Tyrannum? Videtis ipsi quā mina-
 ci fronte me iam obtueatur. Quid mihi succenses? Quid minitaris oculis?
 Quid terres supercilio? An mihi non licebit libertate in cōtradicens (tuo sci-
 licet munere) uti, quum tu sic abutare? qui liberum tibi putaris (id quod etiam
 in proscenio leges fieri uetant) crimen tam atrox, tam capitale in ciuem impin-
 gere, tantum quia libuit, idq; apud Iudices iratos, in tam frequenti ciuium co-
 rona, quod nequeas uel leuissimo confirmare argumento. Siquidem quā re-
 liqua gboriose, tam illud impudenter dicebas, mihi nullam fuisse causam, qua-
 re tibi contradicendi partes susciperem, nisi quo tyranni necem, quæ me discru-
 ciaret scilicet, ulciscerer. Quo quidem tuo exemplo si uicissim in te liberet uti,
 mox intelligeres quā atrociam, quanto probabilius in te possint retorqueri.
 Nam tuū istud tam inuidiosum (quemadmodum tu quidem existimabas) con-
 uiciū, me longē minus etiam territabat, quā (quod uulgo dicunt) expulsi
 redditum fulgur. Etenim præterquam quod neq; affinitas, neq; cognatio, neq;
 necessitudo, neque emolumentum, neq; prorsus alia res ulla mihi cum tyranno
 intercessit, quæ mea referret illum uiuere, sine quibus rebus nullam in quen-
 quam criminis hære suspitionem, tu quoque scires, nisi nunquam tribunalia
 uidisses, ac nisi hodie deuium te lucelli spes fecisset iureconsultum: equidem ar-
 bitror, meam fidem, integritatem, pietatem, totamq; meam uitam sic huic Re-
 ipub. spectatam esse, ut isto crimine tibi potius improbitatis odium, quā mi-
 hi suspicionem ullam conciliaris. Vides quā multis adductus sim causis, ut
 tibi obstitere. Denique (si scire uis) bona ciuium pars id à me enixissimè fla-
 gitauit, ut sui patrociniū aduersum te capefferem, negantes sibi uideri tyran-
 nide liberos sese, nisi te à tyrannicidæ præmio deicerem. Non quod pudeat ho-
 mini debere hanc felicitatem: tamen si id quoque durum, ei debere qui sic impu-
 tet. Sed debere arroganti, sanè quā molestum est: at debere, cui non debeas,
 isthuc uero non grauissimum modo, uerum etiam stultissimum. Equidem ne
 Ienoni quidem, uel uerbo refrager, si modo is promereatur: sed obnoxium
 esse tam importuno imputatori, tum qui nihil iuuerit, id uero bis miserum est,
 bis stultum est. Nullus enim insolentius exprobrat beneficium, quā qui
 quod non dedit, id uult dedisse uideri. Sed finge mihi nullā esse causam quæ
 tibi me opponerem, nisi quia sic animo lubitum sit meo, profecto nihil habes
 quod mihi iure succenseas. Etenim quum apud Iudices tam sanctos agatur: si
 uere præmiū meruisti, non tibi honorem eripio, uerum etiam uehementer
 illustro, quando non paulò magnificentius est tyrannicidæ præmiū euicisse,
 quā tulisse. Sin minus, æquus ueniam dabis, si boni ciuis fungor officio,
 si nullo meo emolumento Remp. debiti præmij ream defendo, si stulticiæ cri-
 men, si imprudentiæ infamiam à ciuitate depello, si non sino, ut nostro omni-
 um periculo hæc urbs in deos existat ingrata. Postremo si deorum immortali-
 um causam ago, quibus honorem debitū tu conaris interuvertere, ut uel hinc fat-
 liqueat, quanta religione reliquā causam egeris, qui statim ingrediens tam im-
 pudenter sis calumniatus: Contradicit, igitur contra Remp. fauet tyranno.

Quan-

*Apostrophe,
 qua calumnia
 aduersarij re-
 spōdet, uerū
 ex locis con-
 iecturalibus.*

*Translatio,
 qua actionem
 suā defendit.*

*Frequentatiō
 causarum.*

DECLAMATIO ERASMICA

Propositio
cū admonitio
ne, quorsum
animus in hac
causa intendē
dus sit.

Dimissio capi
tum.
Confutatio
I.
Voluntatis.
cui opponit
voluntatē le-
gis, quæ facta
nō cogitatione
res spectet.

Quamquam ego illud quoque liberæ ciuitatis esse iudico, hoc loco uel tyrannorum causas citra fraudē agere licere. Neque tamen à uobis postulo Iudices, ut uel mihi pro sit in causa hoc meum erga Remp. studium, uel huic obsit tam insolens arrogantia: imò non deprecor inuidentiæ suspicionem, non refugio uel atrocissimam illam, quam iste mihi conabatur impingere, inuidiam, ut tyranno fauissē uidear, nisi certioribus, quàm ut à quoquā refelli possint, argumentis euinco nisi demum & aduersatio persuadeo, modo ne tergiuer setur, ut quàm maxime ciuilitate quis agat, nullum ei deberi præmiū: Sin exactius, seueriusque, poenā etiam ab ipso deberi. Quæ quidem dum quàm potest breuissimè facio, quæso Iudices, ut me attentis animis atque auribus audiat. Meministis Iudices, ut iste inter dicendum subinde nobis conatus sit ob oculos ponere, id unum spectare iusserit, quantis malis tyrannide simus leuati. Hoc passim inculcabat, hac re bonam orationis partem occupabat, nihil nos aliud perpendere uoluit, nisi quod grauem seruitutem tolerassemus, nunc optata libertate frueremur. Nimirum id tantum uos spectare uoluit, quod ad hoc iudiciū nihil attinebat. Neque enim hoc in quaestionem uenit, quàm misera sit tyrannis, quàm optanda libertas. Sed de illo cognoscitis Iudices, quū libertas huic urbi sit restituta, quanta hinc laudis portio huius uirtuti debeatur, & an id quod euentu cū huius factio consummum est, idem cum eius merito coniunctum uideri oporteat. Relegam autem eadem uestigia, quibus ipse in causam ingressus est, quod equidem refellendi genus simplicissimum esse puto: sequarque partes illas, quibus iste rem secuit, id nimirum agens, ut quemadmodum ingeniosi conuiuatores iisdem carnibus alio atque alio modo coquendis, condiendisque efficiunt, ut multa opsoniorum genera uideantur, itidem iste nobis ex unico homicidio multa faciat tyrannicidia, Repetam igitur ordine gradus illos, quibus iste facinus suum sibi uisus est mirifice attollere, & in quibus identidem restitabat. Quod si me deturbante, uel in uno quolibet consistere poterit: tum ipse sese uictorem pronunciet licebit. Quot tyrannicidia, inquit, quot præmia? Primum quod uolui, deinde quod conatus sum. Tum autem quod filium occidi plus quàm tyrannum. Postremo, quod pater ob mortem huius sibi necem consciuit. Principio quod uoluit Iudices, quis non leuius esse uideat, quàm ut sit refellendum? nisi quod iste tanta uoce intonabat, toties inculcabat, quod tyrannum uoluisset occidere, atque id (ut nihil iam accideret) tamen præmio dignum asseuerabat. Quid autem tam ridiculum, quàm nudæ uoluntatis præmiū à lege flagitare? quæ adeo nihil ad se pertinere putat, quid uelint, aut in animo statuunt homines, ut neque poenam irrogent, si quid uelis modo perperam; neque præmiū ostendant, si quid officiose uelis: uerum id unumquenque uoluisse interpretantur, quod nulla uico actus effecerit. Ergone, inquires, non magna facti pars est uoluisse, quod quidem arduis in rebus uel solum sufficere solet? Rectè sanè. Sed apud deos modo: quippe quibus solis perspicuum est, quid nolis aut uelis, ab his præmiū expectandum, si quid præclarum animo conceperis. Lex hominum uices agit, & quid in obscuris illis sinuosi cordis specubus mortales agitent, adeo sua referre nihil putat: ut non dicam abdita aut suspiciosa, sed ne ea quidem admittat quæ populari sunt opinione famaque iactata. Postremo ut non nisi compertare cipiat, non audiat nisi quæ sunt certissimis argumentis deprehensa, probata, euicta. Cedo, quod est facinus tam nefarium, cuius simplex uoluntas in crimen unquam est uocata? Ista iudicia Aeaci, Rhadamanthique tribunalibus seruantur. Hic mihi non quid uolueris, sed quid feceris adferro. Quod si nulla lex ulli flagitio supplicium minatur, quod in animo statueris, quæ tandē est impudentia, pro merito quod præstare uolueris duntaxat, perinde quasi præstiteris, à lege quasi præmiū postulare? Quæ quidem quum ad id unum sit comparata, ut maleficia uel deterreat, uel coërceat, multoque magis ad eius partes pertineat, nocen

noentibus erogare poenam, q̄ bene merentibus largiri prēmia (id q̄d mox copiosius demonstrabimus) posteaq̄ in criminibus non accipit insimulationē merē uoluntatis, quēso te; in petendis prēmij ostentationem uolūtatis admittet? Quis autē est ciuī uel quantūlibet ignauus, qui non uelit tyrannū occidere, si tūto liceat? Quis nō uel leno, saltē emolumentī causā uelit? Deniq̄ quis nō facile simulare possit uoluisse se; uidelicet quo prēmij gratis auferat? Vis itaq̄ dicam, quantū hoc totū habeat momētī, uoluisse occidere? Nempe perindē est, quasi re somnariis occidisse. Par parī pensari cōuenit. Qui pręstitit beneficij, ei lex beneuolentiā repēdit: at q̄ bene uoluit tantū, ei quid debet, nisi ut uicissim bene uelit resp. In nunc, & hoc in gradu nos iube consistere. Rem tā eximīā, inquis, animo uerſauī, statui, decreui: an prēmij negabitis? Non fraudaberis prēmio, si isthōc nomīne postules: uerū illud interm prēmij feres, uelut homo nimij perfrictæ frontis, irrisus, explosus, exhibitus discedes, quē non puduerit id ā legē postulare, quod ne leno quidē ausit ā quocūq̄ petere, ut rem pro uoluntate auferat, nemo tam uecors qui concedat, ut uoluntatē nescio quam, hoc est, minus q̄ uerba precio redimat. At nō uolui tantū, inquis: uerū & periclitatus sum, ascendi, submoui satellites. Primum isthuc tu quidem consultē facis, q̄ de gradu illo desilisti, in quo nimis profecto incōmodē stabas, quantū ne in hoc quidem multo cōmodius consisteris. Nam etiā si paulo minus absurdum uideat, haud ita multo minus impudens tamen est, quū lex palām prēmij decernat ei, qui factum pręstiterit, te q̄d conatus modo sis, prēmium poscere. Ergo ne hoc quidē iuris erit apud te legibus, q̄d per illas est ciui priuato cum ciue priuato? Agē quid si quis ciuium tecū inijisset contractum, ita ut ille pecuniā stipulatus, tu conditionem pactus esses, mirū nī suū uterq̄ periculo, atq̄ is nondū pręstita conditione, nummos his uerbis abs te petat: Cedo mercedē, conatus sum, tentauī, admissus sum: an non protinus impudenti hominī respondebis: Cedo conditionē? Nā de tuo conatu quid mea refert? quando quidē effectum abs te pactus sum, non conatū. Pura totidem uerbis tibi nunc respondere legē: Agnosco contractū, non muto pacta: debeo prēmij, sed si tu conditionem pręstitisti, si tyrannū occidisti. Verbis aut obligantur, aut absoluunt homines. Si conato pollicita sum prēmij, non grauabor dare: sin ei qui facinus peregrisset, q̄d tādem ius est te ferre quod es stipulatus, me non ferre quod sum pacta. In priuatis ac minutis contractibus nemo tā improbus inuenitur, ut lucrū conditione promissum postulet, non pręstita cōditione, nemo tam stultus ut det, si quis postulet: & tu ā Rep. maximum omnij prēmij postulas, q̄ conatus modo sis? Nihil mihi nisi nugas adfers, donec illud unū audīā, quod te pręstare oportebat. Volui, inquis, ascendi, perurpi custodias, submoui satellites, quantulum iā est illud quod superest? Quid adhuc desideras? Nempe nihil in te desidero pręter illud, cui soli debebat prēmij. An non intellexisti in istiusmodi contractibus duplex esse periculū: quorum alterum ad hunc tātum, alter ad illum propriē pertineat: uidelicet persoluedendæ mercedis, & pręstandæ conditionis. Ego meo periculo prēmij dependendi onus recipio, neq̄ tua referre putes, neq̄ refert q̄ angusta mihi res, unde corradendum quod debeā premium. Tu itidem conditionē tuo suscipis periculo, neq̄ mea quicq̄ interest, quo sudore, quo periculo sit ea tibi pręstanda. Totā tam istam curā, totum hoc negocium tibi relinquo. Quod si ego iā pręstita abs te conditione cōmemorem tibi in agris meis malē puenisse segetes, merces naufragio perijisse, nihil auelli ā malis debitoribus, non sine graui dispendio conflare posse pecuniā, quā tibi debeā, dic obsecro, nonne nugas agere me dicēs, negans horum quicq̄ ad te pertinere? Hoc uno modo posse satisfieri tibi, si pecuniā numeretur. Neq̄ quisquam est iudex tam iniquus, quin te tuo uti iure fateatur. Et mihi pulchrē satisfactum existimas, si tu mihi tragoediā adferas, quantū adieris periculi, quantum sudorum, quantum uigiliarū exhauseris, dum studes

It.
Conatus est
opponit
pactum

A simili.

Aminio

Aliud simile.

DECLAMATIO PRÆMIICA

*Ab exemplo
certantiū in
ludis solēmb.*

præstare conditionē? Res est (mihi crede) calumniosior, scrupulosiorq̃, q̃ ut legibus tam occupatis conueniat, alienā expendere uoluntatem, alienos pensculari conatus: quorū suos quisq̃ nimio solet æstimare, non suos difficile est adamussim perpendere. At facti, facilis est æstimatio. Proinde ea in legis cognitionem cadit: hinc reliqua omnia cōsueuit metiri. Tametsi non piget interdū æquū boniq̃ rationē habere. Verum in his litibus, quæ de uetere illa formula pendēt inter bonos benè agier oportet: at in cōtractibus, quæ neq̃ ui, neq̃ dolo coierūt, quid est quod à præscripto recedatur, nisi quis uelit omnino à pactis discedere? Quid uis? Circūspice, & si potes usq̃ inuenire exemplum, non nego præmiū. Sæpenumero in pugilū Olympicis, sæpe in certamine spectator (opinor) sedisti. Cedo, num quando uidisti quenq̃ tam impudentem, qui palmā sibi hoc nomine uēdicaret, q̃ strenuē certasset? Non arbitror, atq̃ id in re penē ludicra, certē ad uoluptatē cōparata. Et tu in tam serio omniumq̃ splendidissimo negotio id tibi postulas, q̃d in scenicis illis pudeat uel impudentissimū tētare? Age quoties & illud uidisti euenire, ut qui sese fortissimē, doctissimēq̃ gessisset in cursu, is à præmio longissimē abesset, & ignauissimo faueret euētus? Habeat ille sanē, q̃d causetur, excidisse habenas, consternatū equum, fractā rotā, iactet se uel arte, uel uiribus tanto præcellentiorē, quanto Thersitæ præstitit Achilles, nisi metā prior attigerit, profecto postulandi præmiij ius nullū habebit, fortunā suā incusare licebit. Cæteræ Agonothetæ non indignabūt: propterea q̃ hoc animo in certamen descenderit, ut eius uterē cōdiciōne, id est, ita demū præmiū ferret, si uirtuti fortuna fauente uicisset. Alioqui si conatuī, non tantū effectui præmiū deberet, tot palmis esset opus, quot in Olympicum certamen uenissent. Quāq̃ in huiusmodi ludis, qui solennitatis uoluptatisq̃ gratia proponunt, sit interdum, ut uictis quoq̃ præmia statuant, non honoris, sed solatiij gratia: uerū serijs in rebus, atq̃ adeo periculosis, quānam obsecro lex unq̃ mercedem statuat, nisi si quis facinus peregisset: & ita peregisset, ut omneis numeros implevit? A quo tu quantū abis, mox audies: nā nunc de conatu tantū agimus. Lex igiŕ ciuicam promittit coronā ei, qui ciuem in bello seruarit. Quis unq̃ ad hunc honorem uel aspirauit, q̃ se telis obiecerit, quod non sine multis uulneribus discesserit? Profecto nisi ciue seruato, nemo ciuicā petit. Quis unq̃ his uerbis muralem petijt: Acriter contendi ludices, ut mœnia superarē. Omnia feci, sed depulsus sum. Quantumlibet enisus sit, nisi consensu muro, nemo tā inuerecundus ut muralem coronā sibi deberi dicat. Obsidionalem nemo flagitat, nisi depulsa obsidione. Postremo nullus honos petiŕ, nisi ab eo qui id effecerit, ad q̃d honor inuitat. Qui nauim in tempestate desertā ad littus perduxerit, huic ex lege uendicatio est earū rerū, quæ nauī uehebant. Quorsum attinet hic tuam tactare peritiam, sudores, pericula, conatus? Nihil non feceris, quo nauē in tutum reduces, sed uictus tempestate deseruisti, audebis quicq̃ ex his quæ sunt in nauī, tibi uendicare? Aut si ausis, futurū speras, ut quisq̃ te uel pilum sinat attingere? Nō opinor. Siquis unq̃ orationē, supplicationem, triumphū obtinuit, q̃ ad uictoriā am omnibus neruis esset enisus, q̃ gnauiter se gesserit in bello, nisi superior discesserit, nisi præscriptū à lege numerū hostium fuderit, aude & tu tibi præmiū promittere, q̃ tyrannicidū sis aggressus. Quod si nemini hominū memoria cōtigīt, desine tibi noua spe blandiri, desine inaudito exēplo postulare, q̃d sperare sit improbissimum, dare postulanti stultissimū. Noli nobis cōmemorare, quāto capitis periculo murū arcis conscenderis, qua uirtute satellitium tyrannicum perruperis, alios depuleris, alios occideris: quorū maximam partem tibi liberū est fingere. Ad obtinendū tyrannicidæ præmiū, duobus duntaxat uerbis est opus, tyrannū occidi. Quantūuis conatum exaggeres, alleues, attollas, nō nisi tyrannicidæ debet præmiū. Alioqui quid dices si eodem illo die, quo tu arcem conscendisti, p̃multi pariter aggressi, sua quisq̃ uirtute freti; quorū nemo tamē

tyran

tyrannum interemisset; utrum omnes tyrannicidæ præmio potentur ex æquo, nempe quia conati? Age quid si multis strenue rē aggressis, unī cuiptam, qui sit omnium ignauissimus (ut non semper uirtuti respondet fortuna) eum contingat interficere, an nō præteritis reliquis hic unus honorē auferet? Quamobrē tandem? Non quia plus adierit periculi, sed quoniam id cōfecit, cui lex honorē decreuit. Hic tu fortasse rursus incipies deplorare, frustra sumptā operā, negabis æquū esse uirtutis egregios conatus merito fraudari præmio, nisi fortunę suffragio adiuuent. Sed quæ tandē potest esse iniqua conditio, quam nemo compellitur accipere, nisi cui cordi sit? Quantūlibet iniqua conditio proponit, eam nimirum facit æquissimā, quisquis suapte sponte recipit. In alegg ludo (si fas est hoc exemplum conferre) quid iniquius, q̄ uel summum artificē ab imperitissimo sup̄erari, si modo iactus cōmodē cadat. Atq; id adeo nemo tanq̄ iniquum causatur; propterea quod cui lusus huius lex non probat, ei liberum erat nō suscipere. Itaq; lex quid præstari uelit, id palām atq; in medio pponit. Quid abs te præstari possit, id tibi relinquit expendendū. Illa nihil mauult, q̄ ut res quāmoptimē cadat: q̄ si postea q̄ nihil iam intentatū reliqueris, quo minus effeceris, per fortunā stetit, intelligis (opinor) nihil habere te, quod legi succenseas. Fortunā, si ita lubet, in ius uoca, cū lege nihil tibi rei: quę ut nihil promittit, ita nihil debet, nisi præstanti. Neq; uero existimemus Iudices, istud à maioribus qui hanc legē tulerunt, sine summa ratione fuisse factū, ut conato præmiū non esse statuendū putarint: uidelicet illud cauerūt, non tantū ne ancipites istas & inexplicabiles huiusmodi de conatu lites inuitarent, uerumetiā q̄ intelligerent tyrannicidij conatū nō posse, nisi summo ciuitatis periculo suscipi. Vnde futurū prospiciebant, ut si conatui præmiū statuissent, temeritate conantiū resp. subuerteret potius quā restitueretur. Etenim tyrannis quid aliud est q̄ graue capitalēq; ciuitatis huiusmodi huic si quis medeat, ei merces digna proposita est, quā ita demū ferat, si remediū præsentaneum attulerit. Verū huic malo neminē oportet admoliri manū, nisi certū artificē, qui sua diligentia peritiāq; fretus, nō sinat hoc licere fortunæ, ut dum ipse salutē dare conat, illa uitam penitus eripiat. Quid? utrū tu igitur in eiusmodi discrimine conatū præmio iudicās inuitandū esse: an potius pœna deterrendū, nisi quod conatus est quispiā, idem præstiterit? Nec illud te subleuat, q̄ nūhi uidebare ratiocinando colligere, quōd lex in maleficijs pœnā irroget simplicis sceleris molitioni, par esse ut multo magis in benefactis conatus habeat rationem: nam oportere legē multo propensiorē uideri ad cōpensandā uirtutē q̄ ad retaliandā culpā. Atq; uide q̄ hīc tota erras uia. Principio nō animaduertis hoc tyrannicidij facinus toto genere à reliquis discedere, propterea q̄ aliorum molitio cum priuato molientis periculo modo coniuncta est: huius cū publico reip. discrimine copulata, ut temere moliri tyrannicidiū nihil aliud sit, q̄ temeritate priuata rem omnium prode. Deinde lex nec in quouis crimine, nec qualemcunq; conatū in quēstionē uentre sinit, uerū in paucis duntaxat, quę uel propter insignē atrocitatem hoc odij merent, uel eiusmodi sunt, ut prius exitiū adferant, q̄ conatus dent significationē: quod genus parricidiū, ueneficiū, proditio. Postremo nō uides nihil esse simile, totaq; natura ratioēq; discrepare, pœnæ legitimā irrogationē, & honoris largitionem. Nam alterū quidem propriē legū munus, alterū quasi quēdam de iure concessio, legisq; candor (ut ita dixerim) quidā est. Hoc ita habere sic demum intelliges, si repotes q̄ multa sint quæ lex iubeat, addita pœna nī pareas: q̄ multa item uetet, nisi obtēperaris supplicium minitans: contrā, uix unū atq; alterū esse, ad quæ præmio sollicitet. Quædā em̄ eiusmodi sunt, ut durum ac seruire uideat ad ea metu malī adigī: quo de genere sunt, uxorē ducere, operam dare liberis. Hic lex nimirū urbanus ac uerecundius tecū agit, patris, non magistratus sumit habitū, precio ad id inuitat, qd̄ alioqui gratuito te præstare decebat. Rursus alia tametsi id genus sunt, ut à quo

Obiectio.

Acquiriti op
pōnt delibe-
rādi potestātēA consilio le
gislatoris.Finitio tyran
nidis.Constatio ob
iectiōnis.
à dissimili
periculo.Locut, de cō
paratiōe præ
miorum &
pœnarum.

De officio pa-
triae gratis
prestando.

Collationem
cedis & glo-
ria.

uis non improbo ciue prestari uelle oporteat, tamen & fortiora uidentur, quæ ut à multis prestari queat: & periculosiora, quæ ut multi uelint suscipere: nam in humanum uidetur cuique uitæ suæ contemptum imperare: ad hæc igitur premio animat, quasiq; calcar addit uirtuti. Proinde non oportet hanc legem indulgentiam longius trahere, quæ ad quæ semel ipsa astringit. Nec mirandum est si attentior, si uigilantior, si exactior est in proprio naturaliq; munere suo, quæ in eo in quo pro te poris ratione in alienas partes descendit. Huic astipula illud, quod nouis etiam criminibus exemplum, aut nouum noua lege solet institui, aut à simili lege mutuo summi. Neque tamen idem fieri consuevit, si quis quod noui facinoris cum laude patrauit, ut premium à simili constitutione decernat: nisi lex extet, quæ nominatim honorem statuat eius facti, quod roget, uix habebit: quod postulet, haudquaquam. Cur enim legi necesse sit passim ciuium suorum officium mercede redimere? quandoquidem nescit impunita improbitas, id publicitus omnium refert: at probus esse nemo gratis potest. Quid autem est quod non uel gratus patriæ debeat ciuis? cui si uel animam impenderis, quid mirandum, si quod acceperas, id restituis? Vt supplicio dignus sis, nisi si parenti pietatis officium persoluas, non premium illico tibi debeat, si persoluas. Idem, si quid in leges committas, non potes effugere supplicium: at non statim illæ tibi premium debita sint, si quid cum officio feceris. Nam si ciues omnes sese in officio continerent, ne opus quidem esset ullis legibus: quippe quæ non ad bonos mores comparata, sed malis est moribus nata sunt, id quod uerè uulgo dictitant, ac pharmaci uice fungant. Finge itaque nullas esse leges quemadmodum de aureo Saturni seculo fabulantur poëtæ, suo quæque sponte fungi officio: an tu hic clamabis perire benefacta, quod nulla lex premium decernat? Vt lex non minatur nisi improbis, ita non pollicetur optimis ciuibus. Quorsum enim opus promisso, quum uirtus absoluta abunde seipsa contenta sit? Proinde petere quod illa non sit pollicita, profecto plus quam impudentissimum est: improbe flagitare quod ea candidè ciuilibiter promiserit, ciuis est probitatis non satis spectata. Tu quid merueris, paulo post excutiet: interim finge sanè præcipuam quandam utilitatem attulisse, cui tamen ex lege premium non debeat. Vtrum protinus clamitabis in frugiferum fuisse officium: ciuitatem in ius uocabis, plebem ingrati uociferabere, minitabere iudicibus, nisi tibi mercedem ex animi tui sententia decernant? An potius ipsam uirtutem abunde magnū sui premium iudicabis? Oblectabis te conscientia recti. Hunc esse maximum fructum officij duces, quod de alijs citra tuum emolumentum benemerendo ad deorum benignitatem uidearis accedere? Nimirum hæc tibi futura sunt satis, si modo ciuis sis optimus. Quod si non contentus istis, aliud adhuc nescio quod premium desideres, certè maximo proximū est gloria: hoc tu iam propemodum tulisti. Quanto metiris precio, uolitare per ora mortaliū, celebrari, laudari, digitis notari mille, oculos omnium in te collectos circumferre? Ista, inquam, uel maxima premium pars: nam pecunia sanè quæ exiguum momentū adfert. Tu conatus duxeris ea, permagna portio, uel caput potius ipsum tuo deest facinoræ. At cum interim his rebus frueris, dum non occiso tyranno, tamē uelut tyrannicida celebraris, quæso te, quantula pars abest è tuo premio quod laturus eras, etiā si tyrannum occidisses? Postremo isthuc ipsum premium, penè dixerim, inuidendum mihi uidetur, quod iam tibi licuit toties Reip. tyrannicidium imputare, quod in celebri iudicio tibi contigit honestissimum premium flagitare, & in tam frequenti theatro spectare rep. magnificam istam tuam tragœdiam peragere. Mihi uidetur iudices, beneficij tulisse gratiam, quisquis exprobrare beneficium potuit. Tu fortunæ, tu deorum munus imputas ciuitati, & sunt fortassis qui tibi libertatem acceptam ferant. An hæc tanta premia cōtemnis? quæ uel uero tyrannicidæ sufficere debuerant, nisi lex maluisset premium conatum ab effectu distinguere. Quamquam nullum me hercle premium magis congruit ei, qui tyrannum conatus sit occidere, nec occiderit, quam ut illi contingat tyrannicidæ premium sperare, nec ferre tamē. Hicne erat ille gradus, in quo nos totum commorari iubebas? Quamquam hoc nomen tuus conatus minus promeretur premium,

quod aliorum propositio fortuna modo defuit, tibi uoluntas, ut ais. Effecisti quod uoluisti: id quod erat necesse, nec fecisti, nec uoluisti. Sed iam dudum aliud gradum (ut uideo) circumspicias, in quem te recipias: nam in hoc quam citra omnem praemij spem consistas, intelligis. Age sequemur te per omnia, & alia unde alio fugitantem persequemur, nec usquam sinemus consistere. At qui non tantum aggressus sum, inquis, uerum etiam occidi, nempe filium: atque id facinus in duo secas tyrannicidia, & quod filium sustuleris plusquam tyrannum, tum tyrannidis successorem: & quod parenti, necato filio, mortis causam ministraris. De illo mox nunc hoc cuiusmodi sit inspiciamus. Parentem ais abs te, iugulato filio, eadem occisum opera: negas enim referre, qua uia peremeris, modo sustuleris: imò splendidius isthuc uideri uis, quod tuo quidem ense, uerum ipsius dextera sit interemptus. Haec tam honesta Iudices, oratio possit parum attentum fallere, praesertim hoc rem fucis illis suis & phaleris utendit ante, dum nobis ob oculos ponit ualidum illum florentemque iuuenem, sic patri adamatū, crebris uulneribus confossum; parentem senem miserum, illic circumfusum, eodem exanimatum ense, sanguinem utriusque inter se confusum. Ista quidem dictu splendida, sed quid ad tuam causam attinent? Nemo tam caecus qui non uideat, nemo tam effrons qui neget, spectaculum illud multo omnium iucundissimum extitisse ciuitati, quum senem tyrannum iuueni uideret incumbentem, exanimem exanimi, & in altero gauderet sese leuatum malis praeteritis, in altero futurorum metu. Haec quum per se maxima, quum Reip. sint gratissima, quid attinet uerbis exaggerare? Illud unum in hoc iudicio uertitur, utrum tibi acceptum ferri oporteat, quod pater sine controuersa tyrannus occisus est, an fortunae superumque dexteritati. Quod enim tuo gladio peremptus est, id uero quia est futile nihilque. Quid si tuo gladio ab eo qui eum utendum abs te rogasset, tyrannus esset necatus, num tu protinus tyrannicidae praemium petendum uenires? Lex occisori pollicetur honorem, tu eum iugulasti, de quo certe controuersum esse poterat, tyranni nomine censendus esset necne: eum de quo nihil erat dubitationis reliquisti. Si prudens, prudens excidisti a praemio: sin metu, multo minus etiam causae est postulandi muneris. Verum illud tute uehementer urgebas, uti prudens uolensque reliquisse uiderere. Sed quod tandem erat istud tuum consilium, quum tibi sic in manu esset, non toto metu liberare Remp. sed ultorem tui facinoris, & uerum certumque tyrannum relinquere? intelligebas (ut ais) omne negotium confectum extincto iuvene, propterea quod modis omnibus futurum praescires, ut senex illico sibi met eodem gladio necem conscisceret. Videte Iudices, in manifestissimo mendacio qua rima conatur elabi: nisi diuinationi scientiam commentus fuisset, non poterat hinc explicare sese. Siquidem haec uel augur, uel haruspex, uel uates diceret, fortasse nonnullos inuenires, qui ista praedicanti fidem essent habituri. Nunc quid impudentius? quid uanius? quid ueri dissimilius? quam asseuerare, id certum praescisse te, quod tale sit, ut quiuis alius exitus potius fuerit expectandus? An coniecturis es assequutus id euenturum quod euenit? At quid aliud efficere coniecturis poterat, nisi ut uel sperares, uel suspicareret? Porro in re tam ancipiti, quae dementia erat spem incertae sequi, discrimen certum negligere? Sed audiamus obsecro certas illas coniecturas, quibus hic noster uates praesensit inopinatum omnibus exitum. Iam aetate fessus erat, inquis, iam uiribus defectus, nec obtineri iam autumabat posse tyrannidem adempto filio. Tum indulgentius amabat, quam ut filio uellet esse superstes. Nonne sentis haec adeo non esse naturae rerum consentanea, ut iam omnibus uideantur esse confutata, uel priusquam refellantur? Vtrum seni mentem ullam fuisse putas, an non putas? Si non putas, fieri potuit ut illi tutum uideretur, quod neutiquam erat tutum, atque ita protinus toto falleris augurio: sin, putas sapuisse, quum erat quod usque adeo diffideret? Quasi uero tyrannis uiri

lit.
effectus
causae filij.

Elevatio in
strumemi.

A scripto scilicet
uerbis legis.

Ab incerto
euenit.
Contra consilium
aduersarij
ut periculoso
sum et incertum.

Elevatio conie
cturas & rati
ones aduersarij.

I.
Ab accide-
ntibus et ijs quibus
conseruatur
tyrannus.

A persone co-
ditione.

II.
A remotione
causa.

Locum com-
mune et descri-
ptio tyranni.

Collatio cau-
sa et effectus.

bus duntaxat unius hominis, ac non multò largitione, crudelitateque contineatur: quæ ordo adolescentem competunt, quæ tu in diuersa la ætas usu rerum callentior est? an non altius? an non prospicit oculatius? irascitur imminit? meliusque in longinquum consulit? Hæc administratur. In militiæ duce quantulum es uires adferunt? at in tyrannide profectò mu-
ret ademptus filius, quàm extinctus satellites peresset approbè munira, superessent opes, ac in ciuitate factiosi potentesque, qui non solum etiam tyrannos agebant: quos equidem sper-
(nolim enim in fausta ominari) at ita tamen, que adeo senem cruda uiridique (quod omne sum, ambitiosum, non stultum, una filij mors co-
tinus è uita sibi migrandum duxerit? præse-
hilo reddiderit turior, sed multò inuidiosior insolentiam temeritatemque, adeo ut expedieret tyrannidem filium è medio tolli. Etenim qui-
cesserit tyrannis, hoc minus est inuidiæ obno-
hoc augebat, quod maximè tyrannos solet eu-
menta in callidi senis pectore erant collocata ut defuncto posset superesse. De matercula que
fene, callido, crudeli, denique tyranno? Quic-
mentis coarguendo summa in operâ, quem ipsa-
nis omnium sensus repudiat? Quis unquam
pio in liberos fuisse animo, ut non dicam com-
modè quiuerit? Credite mihi, priuatorum in-
quid natura, neque quid pietas, neque omnino que
omnia, simulatque tyrannum induit. Omnia
cessitate metitur. Solos hos amat (si quos tar-
dit) quos aut metuit, & tollere nõdum exped-
ad fulciendum imperium indiget. Quod si u-
sui diligeret, impios, uiolentos, rapaces, sceler-
charitatem efficacius morum similitudine. /
ri sunt, nisi quatenus adiuant, adeo ut præp-
dam Stoicum tyrannus exprimat. Neque enim
uacaret omnibus affectibus atque tyrannus: he-
losophus honesto metitur sua consilia, hic ce-
niculum in quenquam mortaliū sentire pe-
altricemque, qui in coelites omnium bonorum at-
delissima opprimat seruitute, horum phana-
ut largiamur tibi non nihil, sinamusque te pri-
hoc est, ignem in flumen transferre, an tand-
dulgender illum adamasse filium, usque adeo
prætes, opesque semel cõtulisse, ut illo sublato,
sibi reliquã esse putaret? Repete, non dicam
mortaliū genere; non ex hoc seculo, sed ab æ-
methei simulacro. Quotus quisque fuit pater,
berorum necem sibi facti accersuerit? Natu-
non modestè ferat. Priuatis parentibus uel
temperantissimis affectibus mediocris luctu

non nisi solam mortem satisfacturam esset Lynceus praeuidebas? Age, hoc quoque tibi donamus, uicerit homo tyrannus priuatorum in liberos pietatem, uicerit indulgentia materculas omnes: qui tibi compertum esse potuit, utro se dolor paternus inclinaret? In rabiem, an in desperationem? Quo dillegebat impotentius, hoc erat probabilius, ut senex natura ferus, ciuibus infensus, uel maxime uellet esse superstes, uel ob id denique, quo ueterem illam iram, nunc filij nece acerrime exasperatam irritatam Reip. supplicij saturaret. Quod si alias uita pertaesum fuisset, haec nimirum una causa poterat illum in uita retinere.

Quid autem senili animo uindictae cupidius? An nescis quam impotentes aetas illa concipiat impetus, quo raptatur aestu, quo flagrare solet incendio, si quando atroci insignique contumelia lacessatur? Quae uero potuit esse atrocior, quam filij caedes sic amati, ut tu quidem ais? Haec nimirum quicquid in illo fu-erit unquam crudelitatis, quicquid saeuisciae, quicquid immanitatis: si qua sanguinis sitis, si qua suppliciorum fames, denique si quid tyrannicum, id omne semel de integro poterat excitare, quasiq. renouare. Mitiora etiam animalia, datae orbitatis iniuria, in rabiem solet agere: & tu in tyranno (quo nullum animal immitius) nihil tale metuendum esse ceterislimus augur existimasti, quod in Tigribus uidemus euenire? Quod si tibi uni compertum erat, tyranno sic in delictis esse filium, quid igitur aliud tua fiebat opera, nisi ut saeuissima illa Tigris, rapti catulo, in rabiem uersa, in miseram hanc ciuitatem dilaniandam dilcerendaque insiliret? Id si non euenit, magna deus gratia, tibi magnum debetur malum: qui quantum ad te pertinet, tam diram beluam in nostra capita fortunaeque immiseris. Elige nunc utrum malis, an uerum fateri, nihil fuisse tyranno cum nostris affectibus commune, an confingere sic adamasse, ut matercularum quocunque uicerit delicias. Certè neutro modo tua constabit diuinitas: quae nisi constituerit, non est quod ad eius rei laudem aspiret, quae fortunae commoditate te imprudente euenierit. Postremo donemus & hoc tibi, ut praesciueris, & certum praesciueris, deo uidelicet quopiam te certiore faciente (nam alioqui fieri nequaquam potuit) perinde est ac si non praescieris, quum praescientiae tuae fidem legi facere non possis. Profer quibus praedixeris id euenturum quod euenit: doce quis deorum quando isthuc tibi praenunciaret, nihil habes quod dicas. Verum posteaquam rem feliciter euenisse uideres, tum demum post factum uates esse coepisti, quemadmodum in uulgo tum fieri, tum dici consuevit, post euentum stultos etiam sapere: & quo fortunae beneficiū uerbis in te transfereres, tragœdiam istam nobis comminisci coepisti, causas reperisti, quibus praescisse uideare: Sed deus boni, quam non bonum poetam te praestitisti, qui tam inconsistentia, tam cum natura pugnantia finxeris, saeuissimum tyrannum ob pietatem erga filium ultrò uitam fugisse: ob unius capitis necem tutum sibi non putasse in uita commorari, quum omnia superessent quibus tyrannis & paratur & obtinetur, sublato eo in quo ordine tyrannidis praesidium collocarat, repente rebus suis diffusum ad inferos abiisse. Age, mitto nunc argumenta, haec omnia uera, non ficta credemus esse, tametsi ne fucum quidem ullum habent ueri, si mihi ex omni hominum memoria uel unum tyrannum potes nominare, qui liberos suos sic adamarit, ut non spadones ac pallacas longè praetulerit: qui sic illis indulserit, ut non suspectos haberet obseruaretque: qui sic illis sit filius, ut non in barbaris quibusdam latronibus, ac seruis stigmaticis plus quam in illis fiducia posuerit. Ego tibi permultos referre possum, qui filios sic oderint, ut uiuos esse pati non possent: adeo metuerint, ut nec cibum quidem unum capere uellent: adeo diffiderent, ut tum demum se tutos esse putarent, si quis illos e medio submouisset. Nullus inuisior tyranni facelles quam filius. Ex extrema barbarie conductitios mauult ille scarios, fugitiuos, homicidas, sacrilegos: his uitam suam mauult committere, qui sua patria frui non possint, & alienam

*Amplificatio
a periculo rei*

*Aliud argu-
mentum a de-
scriptione ty-
rannidis, et eo-
rum facilius uide-
tur aduerti.*

DECLAMATIO ERASMICA

Aliud a persona filij.

Obiectio quā diluit, alia causa euentus allata.

Contra cōsiliūm periclitū fictum, xlvij. 11.

euertere gaudeant, qui barbaricis ferinisque uiribus antecellant, & gigantes illos impios referant, qui propter animi cupiditatem non difficile ad quiduis periculi suscipiendum perducuntur, & propter ingenij feritatem a nullo facinore abhorrent. Hi sunt idonei tyrannorum ministri, hi fiducia, munimentum, praesidiumque tyrannidis multo tutissimum: hos si quis ademerit, causam uideatur dedisse, cur rebus tyrannus diffidat. Nam filius qua tandem ratione dominatus sustinebat: Aetate? at utilior aetas grandior: Robore? unus erat: Prudentia? magis sapit senectus: Custodijs quas obtinebat? at si aduersus patrem obtinebat, mors illius seni etiam optanda. Si patris nomine, quid nisi unus satelles ademptus erat? Nam custodiam quod deficerent, nisi ad eum cui aiebantur? Tutior igitur erat futurus tyrannus amoto filio. Res enim tyranno suspecta, filius uiolentus & insolens, propterea quod reliqui illi Barbari solo lucro contenti sunt. Filius illud praemium spectat, tyrannidis successionem. Nec ullus pietati locus, ubi mentem possidet dira regnandi libido. Ibi contemptis naturae legibus, & filius horret pater, & patris interitum optat filius. Sed dicturis iam dudum nescio quid: mane, praesens, nihil inexpugnatum omittam. urges, Nisi praeter modum admauit filium, nisi diffusus est, cur sibi mortem consciuit? Isti huc uero merito de mirandum, quippe quod praeter omnium, actum etiam spem euenit. Verum ego nihil ad me pertinere puto, ut tibi rationem reddam, quid illi dii in mentem immiserint, ut sibi uim adferret: hoc tantum euincere sat est, te nullis coniecturis hunc exitum certo praescire potuisse, quantumlibet amarit filium: tamen si causa non admodum obscura. Iam deorum si qui fuerunt huic insensui Reip. iras diuturna nostra calamitas fatiuerat. Iam propitios nostra uota, nostra sacra commouerant: aderat illud fatale tempus, quum impius ille senex dijs atque hominibus dignas admissorum poenas daturus erat. Iam aderant ultrices Erynnes, aderant Furiae, facibus & hydris omnibus armatae: haec illi mentem ademerunt, haec uanam formidinem incusserunt, haec attonitum ad spontaneam suam caedem impulerunt. Nihil minus arbitrabatur quam fugisse, qui filium peremerat, quam una caede contentum fore, qua quidem una in re iure potes gloriari, quod tyrannum uehementer se felleris. Virum esse putabat, qui hoc facinus peregisset. Credebat esse tale, quales audierat esse solere tyrannus, qui magno suae uitae contemptu, tyranni caput impeterent: qui non adoriretur facinus, nisi ratione probe perspecta, qua possent perficere. Hanc suspicionem Pan ille, aut si quis alius est deus, nouis terriculis exagitabat. Arbitrabatur instare sibi carnis ficem, sensit adesse necessitatem illam fatalem, quam nemini nocentium uitare licuit. Itaque quod huius urbis pietati, quod deorum bonitati debetur, cur tu id phaleratis dictis in te transferre conaris? Vbi discrimen erat subeundum, ibi fugitabas: nunc ubi res praeter spem pulchre cecidit, tutumque putas, fortunae laudem in te deriuas. Sed finge diuersum exitum fuisse consequutum, pone tyrannum ira percitum, passim ciues ad exquisita supplicia rapere, proscribere, iugulare, in exilium agere, possessionibus exuere. Quid hic dices? non fines, opinor eorum malorum causam in te tanquam in autorem referri, & fortunae argumento culpam deprecaberis. Negabis tibi imputandum esse, si quid fortuito praeter propositum euenit. At nunc nonne iniurium est, quod boni, fortunae commoditate praeter spem euenit, id totum in te uelut autorem uelle traducere? Etenim te nihil expectasse minus, quam id quod euenit, uel ipsa res clamat. Si hoc animo conscendisses arcem, ut filium, non patrem occidisses, credi poterat te talem quandam spem animo concepisse: nunc casu nescio an metu potius in iuuenem incidisti, & tum denique diuina ista mens & futurorum praesaga, sed quae non nisi post euentum sua prodat oracula, te corripuit. Quum esset fugiendum, ibi demum Iudices, in re tam tumultuosa, secum uelut ociosus consulare coepit, utrum senem sua dextra dignum existimaret, ibi demum prauidere coepit, fore ut pater, ipse sibi

tibi manus adferret. Et quo commentum tam impudens Iudices, efficiat paulò
 probabilius, quæ nec uidit, nec uidere potuit, ea perinde descripsit, nimirum (ut
 iactat) poëta, quasi spectator astiterit, quid in mentem uenerit tyranno, quid di-
 xerit, quid fecerit, quomodo ferrum strinxerit. Eiusdem profecto impudentiæ
 fingere præscisse se, quod esset euentu consequuturum, & quod non uideris, id
 ita narrare quasi uideris. Quanto melius tuo commento, id est, fabulæ sua fides
 constitisset, si ita finxisses: te quæ perempto iuvene, stricto gladio ad senem ire
 destinasses, repente à tergo adfuisse Palladem illam Homericam, & iam euntē
 capillis reuocasse te: uetuisse ne tam luculentum facinus senili cede obscurares;
 sese citra tuam operam curaturam, ut ille suapte manu, sed tuo gladio peremp-
 tus, gloriæ tuæ nihil tenebrarum offunderet, sed multum etiam adderet lucis;
 dehinc abditum te per rimam contemplatum, uel (quod est te dignius) repen-
 te deam sepsisse te nebula, ut tyrannicæ necis tutus & ociosus spectator assi-
 steres, nec prius illinc discessisse, quàm negocium omne confectum uidisses.
 Hæc si confinxisses, paulò minus malum poëtam te præstitisses. Sed ocium, o-
 pinor, non suppetebat ad omnes fabulæ partis commodè tractandas, uideli-
 cet lucri cupiditate te protinus ad præmium postulandum rapiente. Nunc uel
 ipsa te prodit inconstantia, figmentiq; coarguit. In arcem ascendisti, quo tyran-
 num occideres, neque tum præuidebas, quod sole ipso clarius uideri uis. In me-
 dio negotio subito, nescio quis deus, oculos tibi restituit, ut uideres futurum id
 quod accidit. Porro si ueris fidem facere uoluisses, narrare debueras quemad-
 modum nocturnus explorator furtim arcem conscenderis, in ædes clanculum
 irrepseris, forte fortuna obuio nemine, non dicam ut tolleres aliquid, sed ut ex-
 perireris, si quod tutò facinus posses designare: hæc molienti commodum fa-
 uisse fortunam: itaque quum adolescentem solum atque incustoditum offen-
 disses (ut est ea nimirum ætas securior, periculiq; minus cogitans: præterea di-
 uturnia tyrannis iam magnam metus partem exuerat) tum haud scio (ut mo-
 res illius erant) multo uino sepultum, atque immodica libidine defessum, forti-
 ter iugulasse scilicet, & somnum illi cum morte, id est, germanum (ut ait Ho-
 merus) cum germano coniunxisse: deinde ubi iam cardines procul stridere cœ-
 pissent, exaudito uidelicet morientis gemitu, tibi te metu exanimatum ita fugis-
 se, ut non uacaret gladium è uulnere tollere, quem nec parricidæ, nec sicarij so-
 lent relinquere, ne deprehendantur. Interea domi latitasse te, iamdu dum de
 fuga cogitantem, & longinquas aliquas, semotasq; mundi latebras animo cir-
 cumspectantem, in quibus abditus posses irritati patris sæuitiam fallere. Iamq;
 te ad spontaneum exilium accincto, repente in uulgus exisse famam, liberam
 esse ciuitatem, tyrannum unà cum filio iugulatum, reliquos metu fugisse, au-
 ctorem ignorari facinoris: Ibi repente ad nouam tuæ fabulæ catastrophem im-
 mutasse te animum, & qui prius de salute fueras sollicitus, protinus ad præ-
 mii spem arrectum fuisse, lucrique auiditate, priusquam tibi satis esset excogita-
 ta ratio, quæ totam huius inopinati euentus laudem in te traduceres, profuisse
 in medium: id quod uidimus, clamitasse tuum illum esse ensem, tuum facinus,
 non unum præmium tuæ uirtuti fore satis. Hæc nemo non credidisset, sunt
 enim rerum naturæ consentanea, usu comprobata, omnium opinione recep-
 ta. At tu dum sedulo quidem, sed tamen parum ex arte, tuam nobis præscien-
 tiam niteris persuadere, quàm multa comminisceris, non dicam tota facie à ue-
 ro distantia, uerum etiam cum sensu communi, cum more, cum natura penitus
 pugnantia: primum tyrannum tam maternè filiū adamasse, ut sine eo uiuere no-
 luerit: sic ob unius mortē metu fuisse consternatū, ut in uita manere non sit au-
 sus: sic illi toto pectore filium, ut ipse nullas circū se custodias haberet: adeo fra-
 gili animi fuisse, ut tam chari pignoris truculenta cæde non potuerit ad ultionē
 inflammari: tam inualidū, ut tua dextra fuerit indignus: tam inermem, ut nitu

Aliud argu-
 menti à qua-
 litate fictiōis

DECLAMATIO ERASMICA

illi gladium reliquisses tuum, defuturum fuisset, quo se iugularet. Non uides quod non competat tam insignis in tyrannum pietas, tam secunda in eam ætatem fiducia, tantus metus in hominem, excepto filio, reliquis omnibus præsidij munusculum, tanta cōsternatio in hominem tot periculis exercitatissimum, tanta imbecillitas in iratum? Quid igitur erat, cur tu senem illum tantopere contempseris, ut indignum habueris, qui tua ista magnifica dextera iugularetur? Tunc indignum iudicabis quem occideres, quum eum Respub. non putarit indignum quem formidaret, quem maximo suo cum dolore ferret. Non talem illum Iudices, non talem sensimus, ut cuiquam contemnendus uideri debuerit. Neque tu eum unquam contempsisti, nisi fortè contemnere est, misere formidare. Sciebas arcem armis refertam, sciebas superesse satellites, quorum uel unus (si seni uires deerant) sufficiebat iugulando tibi. Non ignorabas (id quod nemo nostrum nescit) quantum uirum illi partim exercitatio, partim ingenij feritas etiã in illa senectate reliquerat. Tum non te fugiebat, frigidum illud senium sic interdum acris dolore inflammari, ut iuuenibus etiam ualidissimis sæpenu-mero fuerit intolerandum, si quando solitum illud robur quod ætatis gelu uelut obtorpuerat, magno aliquo animi motu recanduit. Quis autem tam inualidus est, ut non illi pudor, ira, dolor ingens uires suppeditet? Hoc erat uidelicet cur tu filium quàm patrem malueris occidere, quod illum inopinantem, inermem, dormientem fortuna obiecit. Cum hoc pugnandum erat, armato, uallato, irato denique. Hoc erat cur gladium relinqueres, ratus ne tantisper quidẽ morari tutum dum reciperes, metuens uidelicet ne tantillum sarcinæ te redderet in fuga tardio-rem. Reliquisti inuitus, quo tyranno prodi posses: sed prodi maluisti quàm deprehendi. Neque ego nunc formidinem tuam accuso, imò miror magis quod pedibus consistere, quod fugere potueris, quum audires moueri tyrannicam familiam, stridere arma: intelligeres tibi non cum puero, sed cum uigilantibus uiris, accinctis, armatis, sobrijs, irritatis, denique cum rabioso patre dimicandum esse: non quod illum usquæ deo filij mors commoueret, sed quod arbitraretur, & haud scio an uerè, se petitum fuisse, dexteram tuam errasse tantum in filio. In nunc & spera, non dicam hos Iudices uiros omnium perspicientissimos, sed uel è media plebe quenquam esse tam mucosis naribus, cui non suboleat, imò qui non planè odoretur, præsentiatque totam hanc fabulam abs te confictam. Et quod poëtæ solent, quum hærent in explicando tragœdiæ argumento, hanc ueluti deam diuinationem arte quadam induxisti, quo præsentionem tuam iudicibus probares, sine qua uidebas præmium obtineri non posse. Sed occasionem, inquit, ministraui paternæ mortis, qui gladium quo se feriret reliquerim: atque id solum non modo satis esse putat ad petendum præmium, uerum etiam meritum esse, ut ipse ens inter arma deorum consecratur, dominus pro deo præsenticolatur. O hominem suauem, si has spes uerè concepit: impudentem, si quum non speret, postulat. Itane tyranno gladius erat defuturus, nisi tuum illum reliquisses? Tu in arcem arma, hoc est, in syluam ligna portanda putasti? Nisi fortè tuum illud ferrum magicis precaminibus erat imbutum, ut ultrò ad mortis adegerit necessitatem: an uero nihil referre putas, quam præbeas occasionem, quomodo, quo animo? Primum, gladium reliquisti, quod nihil minus deest Tyranno: nunquam ferrum abest, non in cubili, non in triclinio, non in sacris: reliquisti metu trepidus. Tua quidem in re illud interim demiror, qua fronte eum gladium tuum ausis appellare, quem habueris pro derelicto. Metu, inquam, exanimatus reliquisti, quem postea receptum optabas: reliquisti rem ancipitem. Quid si tyrannus illum eundem ensẽ in ciuium iugulos distrinxisset? quid si eodem lectos aliquot ex huius urbis iuuentute adolentes filio suo inferias mactasset? Si tyrannum occidisti, quia tuo occisus est gladio, & horum omnium indigna cædes ad te pertinebit: quippe cuius en-

Aliud ab in-
credibili ex
circūstantijs.

Persona.

Rei.

Instrumenti.

se peracta est. Id si non euenit, nihil ad te pertinet, nam anceps occasio quam in partem cadat, id dijs in manu est: si bene uerterit, nihil gratiæ debet ei qui dedit imprudens: si malè, temeritas imputatur. Neque enim culpa uacat, qui periculolam ministrat occasionem: quæ si feliciter, mirètur omnes: si infeliciter, merito accidisse dicant. At quanto probabilius erat, futurum ut tyrannus tuo ensè alios in usus abuteretur. Scio me iudices hæc pluribus refellere uerbis, quàm necesse uideatur, quippe tam friuola: uerùm id mihi propositum est, nullum illius argumentum non excussum, non exagitatum, non reuictum prætermittere.

Quare quæso ne pigeat ita ut antehac fecistis, patienter atque attentè cognoscere, dum hunc ab gradu firmissimo deijcio. Hic sibi uehementer fidebat, hunc acrius urgebat locum. Negabat uitari posse, quin præmium deberetur quod patri necis causam ministrasset, si non relicto gladio (nam hoc opinor argumentum iam habet pro derelicto) certè necato filio. Nam ita in legibus disertum aiebat, nihil interesse utrum manu sua quis occidat, an mortis causam præbeat.

An id sit casus
san mortis
præbere, an
occidere?

Addebat, æquum esse, ut quum in maleficijs causam datam imputarent leges ad supplicium, multò magis idem obseruaret in benefactis ad præmium. Hæc aiebat meninisse sese in legibus esse disputata, illud addens Thraconicū, nisi sibi diuturna seruitus legum memoriā obliterasset. Non tu legum oblitus propter diutinam desuetudinem, sed nunquam quid sibi uelint leges inquisisse uideris. Bis enim hic erras, qui neque causæ datæ rationem, neque dantis animum discernas, id quod legibus traditum est, nec animaduertis longè diuersam esse rationem maleficii & beneficii imputandi. Quid ais noue iuris interpret? Itane satis esse iudicas uel ad poenam, uel ad præmium, qualemcunq; quomodocunq; causam dedisse? Nihil igitur refert, Hector an Aiace m occiderit manu, an gladium illum dederit, quo se postea confodit? Atqui hanc laudem nunquam ille sibi uendicasset: tamen si probabile uideri poterat, in eum usum hosti ab hoste datum fuisse ferrum. Quin ergo fabros ærarios omnes uel ad poenam uocamus, uel ad præmium, quoties armis in eorum officina perfectis, aut iugulantur ciues, aut seruantur? Postremo quur hoc quod tu petis præmium, non ensis istius tui opifex petit potius? Tyrannus gladium erat habiturus, te non porrigente: tu porrigere non poteras, nisi huius industria tibi ministrasset. Age si telo inter uenandum temere misso, fortè tyrannum uicinum interfecisses, clamares tibi tyrannicidæ deberi præmium, an potius nihil tibi deberetur laudis, quod imprudens & inscius iaculum torisisses? Imò in ius potius uocandus esses, qui missi teli temeritate ciuem (quod in te fuit) occideris: nam quod in tyrannum incidit, id nihil ad te. Quid si caupo uinum lene ac suauè, quale Polyphemo dedit Vlysses, tyranno uendidisses, atque ille eius dulcedine captus, audius sese ingurgitasset, eaque re concepta febris decessisset, auderes ne caupo, uini titulo tyrannicidæ præmiū flagitare? At quis non te cum tua flagitatione, ut temule tiri, ut innox madidum exploderet? Cæterum quanto frigidiore titulo nunc idem postulas? Vt cunq; coniecturis præcipi poterat: ut ætas uinosa tam illicibili uino audius, intemperantiusq; frueretur, crapulā consequeretur morbus, præsertim in senē: morbum mors, uulgo hæc eueniūt. Tu eam tyranno mortis causam dedisti, cuius nullū extat in hominum memoria exemplū. Quis enim antè hac ob fili necē sibi manus intulit? Accedam propius. Finge te tyranni coquū esse: probè callere palatum domini, medicos interdicare cibū, quo tamen ille oppidō subens uescat: interminari morbum capitale, nī temperet: id te nō fugere, eum cibum tu arte tua, cupedijsq; & condimentis magis ac magis illecebrosum reddis. consequitur edentem morbus, quem prædixerant medici: emoritur tyrannus, liberatur ciuitas. Hicne coquus ē culina in forum prosiliens, & adhuc iure madens, fulgine niger, tyrannicidæ præmium postulabis? Mortarium, tonsillum, & ollas ostentabis, arma scilicet quibus tyrannidem expugnaris?

A dissimili

Amplificat
exemplo.

A consequenti

Simile

Aliud

Non

DECLAMATIO BRASIMICA

Aliud.

Non disputatio, quatenus causa et uoluntas in legibus sufficiant, et quando cuius spectari soleat.

Non eris (opinor) tam impudens in ea causa, qua tamen ista tua multo est absurdior. Nam illi uoluntas occidendi non defuit, probabilem praebuit causam. Tu nec in hoc angulasti filium, quo pater ultro uitam relinqueret, & causam dedisti, ad quid uis porius quam ad istud idoneam. Accipe exemplum tuo simile, quam ouum sit ouo (quod aiunt) simile. Quid si tyranni amicam, quam ille miserè ac perditè deperisset, occidisses: eaque cognita re tyrannus sibi uitam abrumperet, auderes ad praemium aspirare: auderes dicere, te certum praescisse, fore, ut tyrannus sponte fugeret è uita? Certè quanquam plures amicas extinctas sequuti sunt, quam filios, nemo tamen tibi crederet, nemo tibi praemium decerneret, tuum factum periculosum & anceps dicerent: omnes fortunę gratias haberent, cuius commoditate res ea feliciter cessisset. Tibi abundè magnum praemium existimarent, si commissi uenia donatus discederes. Primum igitur diuersam imputandi maleficij, & ascribendi beneficij rationem conueniet distinguere, deinde causę æqualitatem, postremo animum: atque ita demum liquebit, quid tibi lex debeat. Nam quod aiebas legem prolixiorē esse oportere ad reddendum praemium, quam ad infligendam poenam, id in priuilegijs, quę in exemplum non uocantur, fortasse locum habet. In iure communi longè secus est. Siquidem (uti superius demonstraui) nulli nocenti lex non minatur poenam: paucis benefactis praemium ostendit. Tum in maleficijs etiam conatu simplicem supplicio prosequitur, in benefactis semper exitum requirit. Nec mirum, nec iniquum, si lex est diligentior in eo negotio, ad quod unum est nata atque instituta, quam in eo, in quo temporis ratione tanquam alienas sibi sumit partes. Ergo in utroque communiter spectat, ut causa sit idonea: deinde ut animus ad sit non tantum casus. Hoc rursum interest, quod in benefactis nec causa idonea, nec animus idoneus satis facit legi, nisi his accesserit euentus item idoneus. In malefactis, si quid nocendi animo tentes, non expenditur nec euentus, nec causa: sed ex animo factum tuum lex metitur. Sic enim iudicat, tibi nihil ad scelus defuisse praeter fortunam: qua te subleuari, quod tandem ius sit? In euentu simul & causam datam & animum expendit. Si animum uiciosum comperit, nihil moratur causam, quam sit idonea, putat animum & euentum ad poenam commendam sufficere. Sin animo simplici data est causa mali idonea, & non consequitur euentus: lex quasi conuiuet ad id, & non putat ad suam cognitionem magno opere pertinere. Sin euentus est consequutus, etiam si de animi uicio doceri non potest, tamen temeritatis & negligentiae nomine poenam irrogat: partim propter suspectam dantis uoluntatem, partim ut hæc latebra peccantibus eripiatur, imprudens feci, discantque homines uel suo periculo cauere, quod alieno faciant periculo. Ergo qui prudens & sciens, certam atque euidentem noxae causam dederit: eum perinde lex censet, quasi facinus manu peregerit. Veluti si quis hostem opibus copiisque iuuerit, perinde est ac si ipse arma contra ferat. Siquidem id suppeditauit, sine quo bellum geri non poterat. Aut si quis inimicum suum per dolum nauigio solutili imponendum curet, ut naufragio intereat: aut in conclaue pensili testudine inducat, ut ruina opprimatur: aut iuxta lectulum ægroti, loco pharmaci uenenum ponat, futurum sperans ut eo hausto pereat, tamen si non bibit ægrotus, tamen ueneficij postulari potest qui posuit, propter uiciosam animi uoluntatem. Nam uehementer erat probabile id euenturum, quod ille moliebatur. Huic si detrahas nocendi uoluntatem, nihil illi cum lege rei futurum est. Si detracta nocendi uoluntate, apponas euentum: non effugiet temeritatis crimen, nisi illum inculcata ignorantia absoluerit. Porro si in loco non ad id destinato, puta in uia publica, aut in fundo alieno, arcu temet exerceas: lex tecum non agit, nisi si quem occideris, aut uulneraris, aut si cui damnum dederis. Cæterum quod facis, tuo facis periculo. Quod si quid horum consequitur est, cum lege tibi res est. Neque tibi tua patrociniabitur imprudentia: quippe quæ culpa

culpa temeritatis non uacet. Siquidem in te fuerat praeuere, quod probabiliter poterat praetineri. Vides quāto discrimine diffita sint, inter quae tu nihil interesse dicebas. Primum non statim imputatur ad praemium, quod ad poenam, idque non a malignitate legum latoris, sed partim ex ipsa rei natura proficiscitur, partim a legum officio. Deinde discernitur animus, causa data disjudicatur: spe statatur euentus. Age nunc si libet, tuam causam, qua tuum facinus aestimari uis, expendamus. Finge te certam, ineuitabilem mortis causam tyranno dedisse, sed imprudentem, nulla tibi sit praemij petitio. Quis enim insciens benemereri dicitur? Fortibus uiris praemia dantur, non fortunatis tantum. Nam eucimus iam dudum, opinor, ne posthac affirmes te in hoc iugulasse filium, ut pater sibi necesse conficeret: quod euentum ne uates quidem quisquam praescire poterat, tu nec suspicari. Imò posteaquā rem plenā discriminis, fortunae arbitrio commisit, quia bene successit, hoc nomine lex te non postulat: at idem si male euenisset, temeritatis poenas eras debiturus. Neque enim tibi succurreret inculpata ignorantia. Quid enim aequē formidandum erat, quā ne tyrannus, simulatque occiso filio se peti insidijs persensisset, omnia tyrannidis mala in nos conduplicaret? Iam ut de animo res tibi constet, causam dedisti non solum non idoneam, uerum etiam periculosissimam Reip. Vin' hoc tibi argumento euidentissimo demonstrari. Finge te quempiam e ciuibus uicio occidisse: tum extincti patrem id facere, quod modo fecit tyrannus. Vtrum tu duplici cadis crimine teneberis, an simplici? Simplici opinor. At uxor & mariti mortē imputabit, qui necato filio, seni causam mortis dederis: atque his ferme tuis argumentis utetur. Indulgentissime filium adamabat, in illum omnem familiae curam reclinauerat, illo se oblectabat. atque haec de priuato sene cum fide dicet, quae tu de tyranno nimis dure (ne dicam ridicule) dicebas. Addet ea te scisse, prauidisse futurum, ut ille uitam fugeret orbatus filio, in quo uno omnia uitae oblectamenta collocarat. Non tibi defuisse ingulandi senis uoluntatem, sed hoc tantū egisse, ut miserabilius sua dextra periremeretur, ut odium tuum plenius miseri patris malis exaturares. Ideo iuuenem necasse, in hunc usum gladium in uulnere reliquisse. Vides quāto sunt haec probabiliora in hoc, quā in tuo negotio: & tamē negabis paternam necem ad te pertinere, atque animi suspensionem, causae qualitate purgabis. Negabis causam idoneā fuisse, cur ille sibi met manus adferret. Te nec praescire, nec timere potuisse id, quod sit consequutum: quod rarum extet exemplum patris, ob filij necesse sponte fugientis ē uita. Alioqui futurū fuisse, ut & mater sibi fatum accerseret: quippe quam impotentius amare sit consentaneum, ac minus aduersum dolorem animi uiribus ualere. Haec non dubitares tibi profutura, ad alterum crimē depellendum, & prodesse dubio procul. Atqui quod in maleficijs ualet, ne quid imputetur, id multo magis in hac causa ualet, ne quid acceptum feratur. Ibi te liberaret a uoluntatis suspitione, quod causas parum idoneas dederis, hic ex causis multo minus idoneis propter personam tyranni, uideri uis non modo quod euenit, fuisse suspicatus, uerum etiam certum praescisse. Ibi temeritatis postulari non poteras, propterea quod tamen si uirgo abs te data est causa, tamē idonea non sit ad id quod euenit. Imò ipsi tota res imputabitur, & legibus poenas dabit, sepultura prohibitus, quod ciuitati citra causam idoneam, ciuem unum ademerit. Tibi non nisi unius filij mors imputabitur, etiam si mater quoque & filiae & sorores, & tota tribus huius necem fuerit imitata. Hic poterat, nisi feliciter euenisset: quippe ubi summum Reip. periculum & uerteretur, & praetimeri probabiliter posset. Venio nunc ad quartum illud praesidium, Iudices, quod iste tutissimum, ac penē inextinguibile iudicabat: unde ego illum ita deturbabo, ut non solum sit non habiturus, quo tyrannicidij & huius laudis arcē obtineat: uerum uix etiam latebrā inuenturus, ubi temeritatis ac maleficij poenam effugiat, quo nimirum intelligat, quā non inimicē, non curiose (ut aiebat) secū

*Adaptatio
praesentis cau
se.*

*Int.
An propter fili
um, ut tyranni
dis ois auctorē
et causā, occi
sum, praemiu
debeat.*

DECLAMATIO ERASMI

Constitutio à
opponentibus.

Conditione
a quo ty-
rannidem remo-
uet ab incredi-
bili.

Ab absurda
fictione.

Ab etatis de-
cidentibus ex
persona pri-
oris.

agam: ut quum possim in crimen ac poenam uocare, sat habeam ab honore non promerito secludere. At sibi debere primum, uel hoc uno nomine, quod iuue-
nem occiderit, iam plusquam tyrannum, tum tyrannidis paratum heredem, etiam
a nisi hunc euentum dii non dedissent, ut senex ipse uitam abrumperet. O deplora-
ratam impudentiam. Tu tibi primum peteres, si tyrannum suae furiae non essent
ultra? Diis quid uis potius dederint, quam isthuc quod tu fingis. Sed tamen fin-
gamus interim oratione, quandoquidem id tutum licet: tamen si ad solam mentio-
nem inhorrescit animus. Tunc, inquam, occiso filio, relicto sene uiuo, tyrannidi-
cidae premium peteres? An potius nec ipse superesses, qui possis petere: nec esse
Resp. quae dare posses? Nam tu aut exquisitis supplicijs exanimareris, aut in ex-
tremis Orcadis exul delitesceres: nos pro tyranno iam immanissimum carnificem
pateremur: & tuum caput ubicunque terrarum latitares, diris imprecationibus
deuoueremus, qui nos tua incogitantia, uel praecipiti magis lucri cupiditate in
tantam malorum tempestatem coniecisses. Sed re filius erat tyrannus (inquit)
patri praeter inane nomen nihil erat reliquum. Quid ego audio? duos igitur haec
ciuitas tyrannos alebat? Nam de patre nemo unquam dubitauit, quin tyranni
uocabulum mereretur. Quando autem antehac unquam fando auditum est, duos
una in ciuitate sedisse tyrannos? id quod magis etiam natura repudiat, quam eo-
dem in corpore gemina capita. In iisdem aluearibus duo se reges pariter non fe-
runt. In armentis taurus tauro cedere cogitur. In iisdem lustris non conuenit du-
obus inter se leonibus: & tyrannus (quo nullum animal efferacius) parem in ea-
dem urbe patitur? Non uides necessario fieri, ut e duobus, aut alter alterum op-
pugnet, aut alter alteri cedat? Vtrum tu fuisse maior in patre, an in filio? Si iu-
uenis aduersus senem obtinebat tyrannidem, quid a Repub. premium postu-
las? Tyranni partes adiuuisti, non Reipub. Sin patri cessit: quid tandem illum
uocare potes, nisi tyranni uel praefectum, aut satellitem? Quandoquidem seni
ori tyrannicam appellationem ne tu quidem audes detrahare. Verum ut quo-
modo tyrannidem omnem in adolescentem oratione deriuares, quam multa
tu quidem non ex re, sed pro causae tuae commoditate comminisceris? Ceterum
quam in his confingendis decori, quod in personis situm est, nullam habu-
isti rationem? Sic enim (ut memini) inducebas in fabulam senem iam aetate mi-
tem, et qui omnem tyrannidis acerbicatem ob senectam exuisset: non secus atque
mala, quae natura acerba, tempore mitescunt, & in alium abeunt succum. Porro
iuuenem ferocem, illo incolumi gerentem tyrannidem, iamque patri uiuo suc-
cedentem. Priuatus paterfamilias non fert filium se uiuo successorem: & tu uis
isthuc credi in tyranno? Ille non sinit ullum e liberis rem domesticam ex animi
sui libidine moderari: & tyrannus sese ueluti abdicans imperio, negotium omne
in adolescentem reiecerat? Non dubito, quin & ipse uideris, quam dura sine
ista, & quam a communi sensu abhorrentia. Verum quid faceres, nisi tales
personas induxisses, exitum inuenire tragodia tua non poterat? Quaeso te, an
unquam auditum est Tyrannum aetate mitescere? Quando tu defines ea quae
sunt priuatorum, quae bonorum principum, tyrannis tribuere? Ut eodem igni
cera mollescit, limus durescit: ita aetate plerique redduntur mitiores ac temperan-
tiores, tyrannus magis exasperatur. Ut tempus nonnullis pomis amaritudinem
adimit, ut uinis nonnullis acorem conciliat: itidem tyrannis non adimit saui-
tatem aetatis, sed exaggerat. Vis ipsissimam tyrannici ingenij tibi demonstrare
imaginem? Spinam cogita, quae quo magis senescit, eo pungit acrius. Echam
nos cogita, qui quo plus habent aetatis, hoc testa sunt asperiore. Vulgaribus
ingenijs forlasse nonnulla uitia senectas uel detrahit, uel certe mitigat, etiam si
plura irritat, nonnulla parit. At tyrannorum mentibus ad scelus, ad crudeli-
tatem natis, scelere & immanitate imbutis atque educatis, praeter uiciorum
omnium incrementum adferre senectas quid potest? Nisi forte libidinem adimit?

Quam.

Quaquam ista Tyrannidis quantula tandem est portio? Sed esto fuerit sane propter aetatem ad uoluptates segnior, uerum erat fastidiosior: unde fit, ut imbecillior sit ad coitum, ad raptum audior. Fortasse pauciores huic execabatur ephebi, sed insigniores. Pauciores producebantur uirgines, sed exquisitiores. Quur non autem & plures? uidelicet quo senile fastidium optione & uarietate uinceret. Hoc ita esse, quot ego tibi testes citare possem, qui quo nobiliores sunt, quo fortuna praestantiores habent liberos, hoc magis eis a flagitiosissimi senis cupiditate metuebant. An tu putas una cum uiribus senescere libidinem? Multo secus habet. Immo quantum aetas improborum hominum facultati detrahit, tantum adijcit cupiditati. Quaquam tyrannicum animum his in rebus non tam uoluptatis usus capit, quam nostra delectat contumelia. Ut frigeat in sene tyranno Venus, certe feruet uigetque malitia, sauitia, nocendi libido. Postremo solum illud uitiorum agmen, quae propria tyrannorum sunt, cupiditas, rapacitas, improbitas, impudentia, impietas, iracundia, uiolentia, impotentia, suspicio, fraus, perfidia, crudelitas, implacabilitas, immanitas, periurium (Quid autem oportet omnia commemorare nobis omnibus heu nimium nota?) horum inquam nullum non aetate fit acerbius, propterea quod iuuenta nonnunquam naturae bonitate uincitur: praeterea quaedam mala nondum didicit: at senecta, si quid pudoris, si quid humanitatis, si quid melioris ingenij a natura insitum est, id omne multo ac diuturno flagitiorum usu penitus exuit, & prorsum in immanissimam quandam feram abiit. Id ita euenisse, Iudices, in execratissimo illo sene, quid ego coner argumentis docere, quum sua cuique memoria abunde satis exemplum suppeditet? Quod si iuuenis sese gerebat insolentius, uidelicet patris abutens imperio: num tu hunc continuo tyranni nomine donabis? Ergo ex eadem tyrannide sexcentos tyrannos facile reddideris. Nam quis est omnino in tyranni familia, uel extremum mancipium, qui non ipse penes tyranno sit ferocior, uiolentior, sceleratior? Filius, inquit, emolumentis imperij potiebat: patri praeter nomen nihil cessit. Quasi uero non sit isthuc omni tyrannidi commune. Longe minima fructuum pars, qui solent ex tyrannide capi, ad ipsum redire tyrannum. Quemadmodum in latrocinio fieri consuevit: praedae communiter in omnes distribuuntur, uel in eos potius quorum opera capiuntur. Alioqui non cohærebit cohors illa scelerata: nisi dux ille, qui quis fuerit, plus etiam permittat suis, quam sibi ipsi. Solum nomen sibi propriè uendicat. Et in nullos est tyrannus indulgentior, quam in scelerum ministros: quippe quorum opera sentiunt suum imperium contineri. Proinde sub unius umbra satellites omnis, omnis minister, familiaris, leno, tyrannidem quandam in ciues exercet. Ridiculè fecero, si hoc quoque coner argumentatione probare, Iudices. Vidimus, sensimus, experti sumus, nisi fortè tam diutinae calamitatis memoriam, tam pauculi dies obliterauerunt. Neque enim esset res usque adeo misera tyrannis, si unius modo foret toleranda uiolentia. Quot ferendi latrones, quot sacrilegi, quot ex extrema barbarie aduenae, feris quam hominibus similiores? Neque desunt, qui se simulent apud tyrannum sceleribus suis gratiam promeritos esse, quo nimirum hoc nomine metuantur à ciuibus. Horum igitur unumquemlibet tyrannum appellabis, & pro quolibet occiso tyrannicidae praeuium petes? Non in tantum omnem ex eis pudorem opinor. Sed pater aetate fessus, omnem dominatum in filium transtulerat, quicquid tyrannicum in urbe gerebatur, id iuuenis uiolentia committebatur. Sed isthuc quantum absit ab imagine ueri, quis tam caecus, ut non uideat? quis tam obliuiosus, ut non possit experimento refellere? Ego tibi complures nominare satellites possum filio insolentiores. Ad haec, uerissimum est nullius insolentiam minus approbasse senem quam filium, uel quod odit omnem tyrannidis affectatorem omnis tyrannus, uel quod intelligit ex illius facinoribus longè plus inuidiae odijque sibi consari (Callidissimi autem tyranni est,

*tyrannus
non à pro
tyrannum*

DECLAMATIO BRASMYCA

eatenus legitimum imitari regnū, quatenus obtineri tyrannis possit, uel quòd pater etiam pessimus, tamen liberorum nonnihil offenditur uirgīs, & ad crudelitatis ministeria alienis quàm suis uti mauult. Quòd si clām patre rapinas, raptus, atq; id genus facinora designabat filius, profectò nō tyrannum agebat, sed insolentem satellitem. Sin approbante patre, quasiq; per illum exercente tyrannidem, utri tandem par erat imputari cōmissa, huic per quē gerebantur, an ei cuius autoritate arbitrioq; fiebant? Nō arbitror obscurū, quā huic cui in manu erat nutu ne fierent uetare. Quid autē non agunt per alios tyranni? Nam ipsi quidem neque pueros emasculāt, neque uirgines abscipiunt, neque proscribunt, neque bona diripiunt, neque phana dispoliant, neque hereditatibus manum iniiciunt, neque compilant ærarium, neque tormentis excruciant, neque quenquā iugulant, neq; armis uicos expugnant; neq; incendunt uillas. Torum hunc tyrannicū ludum per ministros exercent. In unum tamen tyrannici nominis inuidia cōpetit, in unum occidendū lex præmium instituit, in unum stringendi ferri ius facit, illos suæ cognitioni reseruat. Quorū ut quisq; sua opē tyranno profuit, ita aliud atq; aliud uocabulum imponi potest, certē tyranni uocabulum nemini cōgruit, nisi uni illi, sub cuius ueluti clypeo, tota illa perniciosissimorum hominū colluies latitat. Arbitror uobis, Iudices, sæpenumero auditum esse, id quod eleganter à doctissimis uirīs est scriptum, tyrannis non longamodo, uerum etiā plurimas esse manus, plurimos oculos, eosq; acerrimos, plurimas aures, easq; longissimas. Omnino prodigiosum quoddam est animal tyrannus, multoq; Titanibus illis Briareo & Encelado portentosius, centenis capitibus, centenis linguis, centenis manibus, pedibusq;. Quot enim habet scelerum ministros, totidem habere membra uidetur. Atq; ut ex mēbris corpus, ita tyrannis ex huiusmodi constat ministris. Verum ut illud quod corpus appellatur nihil est aliud, quàm quiddam omnibus ex membris aggregatum, ita in tyrannide unum quippiam est, quod neq; pes sit, neq; manus, nec ullū aliud membrum, contineat autem uniuersa: at ita contineat, ut ab ijs possit separari, idq; tyrannus uocatur. Proinde exaggera quātū libet iuuenis insolentiam, uiolentiamq;, præfectum arcis uoces licebit, oculum nomines licebit, aut si mauis dextram: aut si ne id quidem satis, præcipuum tyranni caput dicas licebit: tyrannum certē uocare nequaquam potes. Vnum enim illud portentum tyranni nomine censet, cuius autoritate tituloq; cuncta hæc membra uelut animantur: idq; unum forti ciui permittit occidere. Non uult te in oculum aliquem inuolare: nō sinit ut caput aliquod amputes, ne tale quiddam eueniat, quod de Lernæa hydra fabulantur poëtæ, ut pro uno capite resecto, duò pestilentiora subnascantur: pro uno excusso oculo, plures acrores succedāt: pro una rescissa dextera, multæ robustiores subpullulent: unius uiræ te dominum, arbitrumq; constituit, qui sibi sit ausus tyranni uindicare nomen: quo sublato futurum sit ut membra reliqua quasi destituta spiritu, emoriātur, aut certē sanētur. At quid ego tecum iam accuratis argumentationibus ago? Possum illico tuis te uerbis reuincere, ac uelut tuo te laqueo capere. Iuuenem paulo antè magnum patris satellitem nominabas. Non inficiabere. Rursum alio loco dicebas omnem tyrannidem occupasse filium: solius appellationis honorem cessisse. Qui cōuenit eūdem & satellitem, & tyrannum appellari? Tum si cessit, nō igitur usurpauit tyranni nomē. Contractus autem uerbis aut rati sunt, aut rescinduntur. Lex hac tecum formula contraxit, si quis tyrannum occiderit, præmiū ferat. Quid tu mihi iuuenis flagitia, cōmemoras? Id te lex uoluit occidere, quodcūq; illud esset animal, quod tyrannus diceretur. Magnum (ut ipse fateris) satellitem occidisti, non tyrannū: quid tibi cum lege rei est? At rem, inquis, legis sequutus sum, nō syllabas; eum interfeci, qui caput erat tyrannidis, paratus hæres paterni dominatus: libertatem peperit, seruitutem sustulit: hoc lex sensit, huius rei auctori præmiū præstituit.

Opposit uer-
ba legis.

Satel-

Satellitem, inquam, occidisti, nihil moror quantum, quam gratiam, quam ferro
 cem, quam scelestum: satellitem tamen occidisti tyrannidis, non caput: aut si ca-
 put, unum est pluribus. Sed hæc omnia tibi ex animi sententia largiamur: fuerit
 sanè res tota tyrannidis filius: pater nihil nisi uocabulum quoddam inane tyrā-
 ni: quemadmodum in fabulis habetur, Echo nympham, nihil aliud quam me-
 ram quandam fuisse uocem sine corpore. Qui tibi licuit in re tanta, à uerbis le-
 gis discedere: præsertim ita dilucidis, ut perspicuum magis nihil esse possit, &
 commentitiam interpretationem domitux naram in iudicium adferre? Ego
 Iudices, nullum in Remp. exemplum perniciosius induci posse iudicò, quam si
 consuecant homines calumniosi à præscripto legum recedere: & interpreta-
 mento, quod ad prætexendum facinus quisque suum maxime idoneum commi-
 nisci queat, id Iudicibus obijcere. Quis autem unquam meminit de legis sentē-
 tia quæri solere, nisi quum in scripto quiddam apparet ambiguè, obscure uel di-
 ctum: aut quum ex uerbis & euentu absurditas quæpiam extitit, eaque manifesta?
 In priore non cuiusuis commentum, sed iuris prudentium responsa, sed Iudicū
 sententia recipi solet. In hoc posteriore, necessitas ipsa compellit aliquantisper
 à legis uocibus deflectere: & æquitatem iuris potius, quam uerba spectare. Du-
 plex itaque periculum uidetis Iudices: alterum ne superstitiosa cauillatione lite-
 rarum legis ab eo quod lex spectauit abducamur: alterum ne passim à præscri-
 pto discedendo, leges omnes & iudiciorum religionem subuertamus. Quorū
 illud quidem multo leuius est: propterea quod uix unquam accidat, ut legisla-
 tor obscure quid uoluerit, explicuerit: aut absurdum quiddam exoriat. Hoc
 multo periculosissimum, perniciosissimumque. Etenim quæ tandem lex futura
 est, quam uersurus calumniator, quo poenam effugiat, non facile possit aliquo
 commento subuerrere? Neque quisquam non elabetur è iudicio uestro nocens,
 nisi qui sit usque adeo nullius ingenij, ut ne friuolam quidem aliquam commen-
 tatiunculam queat inuenire. Atque ut cuique commodum erit, aut animi libido fe-
 ret: ita pro sene iuuenem, pro tyranno satellitem, pro homicidio tyrannicidū:
 & passim aliud pro alio interpretabitur. Vestra interim Iudices religio, uestra
 iusiurandum, qua tandem ratione seruabitur: quibus nihil futurum est certi,
 quod in cognoscendo sequamini: uerum ambiguas diuersasque litigatorum co-
 secturas spectare necessum erit? Ergo quum in omni causa maximopere cauē-
 dum est, ne sine grauissima ratione à legis præscripto discedatur: tum in hac nō
 periculosum modo, uerum etiam absurdissimum: quum legis uerbis nihil pos-
 sit esse dilucidius: sententia nihil æquius: interpretamento quod præter legis
 mentem inducitur, nihil pestilentius. An credimus legis huius autorem usque
 adeo infantem, & uerborum inopem fuisse, ut dicere non potuerit: qui quouis
 modo Tyrannidem sustulerit, huic præmiū est, si modo istuc sensisset? Neque
 uero fugit illum, totam tyrannidem per satellites & præfectos exerceri solere,
 permultosque in his esse uel Tyrannis ipsis sceleratioris: atque ut ita dixerim,
 Tyrannicos magis, et omnino supplicio digniores: nisi & omnium omnia mi-
 nistrorum scelera Tyranno imputarentur. In unum tamen illum, qui hoc no-
 mine censetur, tibi ferro grassandi facultas data est. In reliquos non tibi permit-
 titur idem: nō quod illos uita dignos iudicet lex, sed quod unius cæde totam ty-
 rannidem tolli uelit, non multorum cæde reddi duriolem. Tuum erat legi sim-
 pliciter parere: neque eius uerba quasi plumbeam quandam regulam ad tuum fa-
 cinus accommodare, uerum ad illius præscriptum factorum tuorum rationem
 instituere. Præsertim in hoc exemplo, quo non aliud potest admitti pestilentia-
 us, ut ex legis arbitraria interpretatione, quem uelis interficiendi tibi pro tua li-
 bidine licentiam sumas. Non illud hic spectandum, iudices, quam inuisus Reipub.
 sit, qui occisus est, quam maiore etiam supplicio dignus: uerum id etiam
 atque etiam perpendere oportet, exemplum præter leges iugulandi homines, se-

*Concessio.
 Etia si filius
 tyranni ma-
 ximus fuerit,
 tñ occidendū
 non fuisse.
 Locus p legem
 bus, eas nō te-
 nente à uerbo
 rū uī deflectē-
 das ē inter-
 pretādas esse*

À periculo

*À consilio
 gladiatoris*

*Aliud à pe-
 riculo*

*A uoluntate
e sine legis.*

*Amplificatio
a rei qualitate*

Epilogus.

semel in ciuitatem receptum, semel uestris sen-
mio compensatum, quo tandem licentiæ sit-
ni filiū licere uoluit, hoc alius sibi uolet in d-
quis pauper à locuplete contumelia afficietur
bit, & ueneno aut ferro adoriatur. Postremo
cui iudex erit inuisus, non dubitabit è medi-
sionem, Sophistam quempiam aut sycophan-
diore fuerit) & nouam legis interpretationem
sisse legislatorem, quàm ut huiusmodi ciuium
nidem agentium, ferro, igni, ueneno tollatur
est, ut quod in uno factum semel & probauit
sæpius & doleamus, & improbemus. Credo
neq; conuenienter accipiendum, ut titulo re-
tum interficiat. Id ita esse facile liquebit, si qu-
um esse, quod lex parcius, circumspectiusq; p-
bus dūtaxat temporibus lex indulsit, ut quis
Primum adulterum, sed in uxore deprehens-
perabili mariti dolori donatum est. At ita si
si argumentis idoneis deprehensum fuisse d-
ita si demōstres te mortem effugere nequiss-
interpretatur, quasi sese tueri potius sit isthu-
men facti sui rationem reddere compellitur
donec in ius trahatur; atq; (ut ita dicam) ultra
si omnia cōstabunt argumenta: ita demum à
de dignus esse uideatur. Postremo in tyrann-
ti magnitudinem lex præmium quoq; propo-
uelut insigni tyrannici nominis denotauit,
alio scelere sustuleris: neq; patietur te ius occ-
unicum tyrannici caput trahere, nisi si quis ob-
se sit ad illum penetrare. Iamq; hoc factum tu-
Huic tertio generi fortasse proxima uideatur
quam tuæ tamen libidini lex non permisit. N-
in Imperatoris uerba iuraris, nisi ille aciem e-
bi fraudi futurum est, hostem interfecisse. Tu
plus quàm hostilia faciebat, nomen hostis ta-
Lex respondebit, suarum partium fuisse, he-
lere fruetur: uerum ne serpat exemplum, po-
abste factum est: Vnum tibi lex nominatim
tuapte autoritate in alium transfers, quod n-
neq; traduci debet ab eo cui lex attribuerit, i
magistratum, quem uoles iudicem, quem uo-
que uero sine grauissimis causis lex tot uinc-
centiam. Perpendit nihil maius eripi cuiqua-
ctum facile uarias causas confingi etiam ir-
sit refutaturus, qui iacet. Vidit quàm multi
prætexere, si post occisum hominem ulla ca-
bus sint expressæ. Quid quòd grauatim sibi
mini uitam eripiat: quàm comperta, quàm
ta concedit reo, quàm malignè agit cum ac-
accusare: quantum spacij largitur ei qui de fi-
nem. Quantum igitur à mente legis abesse
suo priuato dolore, uel domestica iuris inte-

cuiusquam uitam grassari? Nequid ad rem pertinet, quantum criminum aceruum exaggeres, quantum uis etiam uerorum, addo notorum: dicas parricidam, facti legum, incestum, proditorem, peculatorem, ueneficum interfeci. Tyrannum lex iubet occidi. Atqui hic unus multis tyrannis erat sceleratior, pestilentiorque ciuitati. Ad ista tam multa crimina lex tibi uerbo respondebit. Nihil moror quod fuerit scelerosus, qui perijt: in unum tyrannum tibi ius feceram occidendi, in reliquos in ius trahendi. Si detulisses: auditus, reuictus, damnatus a me palam poenas dedisset, omnique Reip. salubri exemplo fuisses. Nunc tu priuata libidine interficiens, pro saluberrimo exemplo, perniciosissimum in ciuitatem induxisti, & legum instaurationem, a legis uiolatione auspicias: hoc est, malis malo mederi studes. An me clam esse putas, quam multi sint in hac turba uita indigni, morte dignissimi? At eos meae cognitioni, non tuis manibus seruo: sunt fora, sunt tribunalia, sunt Iudices, sunt carceres, secures, carnifices. Quis tu mihi praere conaris? quis nullo mandante magistratum occupas? & dum Tyrannicida uideri uis, tyrannum imitaris? Nam quo alio nomine tantopere mihi est inuisus ille, nisi quod mihi parere recusat, & praere conatur? Ei deum ferrum tractare licebit, cuius manibus ego permisero. Si iuuenem occidisses, quod non alia patuisset ad tyrannum uia, darem neniā necessitati: nunc occidisti, non obstitentem, non auxilium ferentem patri, sed patris opem implo rantem. Huius unius caedere contentus discessisti, tyrannum nec impetisti, in quem unum tibi ius feceram. Meum erat expendere, utrum ex usu Reipub. fuerit, an iuuenis occideretur: malueram illum exquisitoribus excruciatum supplicijs, exemplum omnibus aedere. Neque haec dico Iudices, quasi paritugaudam pariter cum patre sublatum filium: utinam eadem opera simul omnes sint oppressi, quibuscunque tyrannus placet. Sed quis prohibet, simul & gaudere, quod eorum bonitas nobis hanc rem bene uerterit, et tamen non committere, ut huius temeritas, si iudicio comproberetur, in legem atque in exemplum trahatur? Nec de iuuenis iniuria uindicanda nunc agitur, sed de legis uiolatae maiestate. Non enim par est, ut cuiquam personae praeter ius extincti odium in scelere suffragetur. Neque tam spectandum in quem commissum sit facinus, quam quo exemplo commissum. Alioqui quis non eadem opera fas sit in tyranni nepotes, pal-lacas, pueros, uxores, liberos, lenones grassari? Bonam Tyrannidis partem uxor saepenumero suggerit. Ad summam inhumanitatem nonnunquam liberus aliquis, aut uernula instigat: quis non & hos iugulas, si tibi ius est aestimatione priuata meritorum ciuem iugulare? Quid quod est aliquid tyrannico nocentius, in quod tamen haudquaquam tibi ius sit occidendi. Finge esse qui totam hanc urbem, templa, domos, curiam conatus sit incendere, imo qui iam compluribus locis ignem subiecerit, sed incendium subito exorto imbris restinctum: autorem non obscurum, uerum abditum latitare. Eum forte fortuna repertum, manu tua trucidas. Num lex tuum factum approbabit? Non opinor. Atqui tyrannus ille quanto erat nocentior? Tanto nimirum, quanto est atrocius ciuitatem semel funditus euertere, quam expilare: ciues uniuersos uno igni finire, quam in pauca quaedam sauire capita. Et tamen in unum tyrannum stringendi ferri potestas priuatim permittitur. Illum deferendi modo ius habes. Hic in re tam aperta legis mentem calumniari, & nouo interpretamento tuum facinus palliare: quid tandem aliud est, quam legum auctoritatem euertere, atque id per cuniculos quosdam agere, quod tyrannus palam ac ui facere consueuit? In recipienda lege fas est populo causam, aequitatemque legis excutere. Caeterum receptae, & longo iam usu comprobatae, simpliciter oportet obtemperare. Neque enim existimandum est maiores illos nostros, uiros sine controuersa sapientissimos, ita sine gra- uissimis rationibus instituisse, ut priuatim interficiendi Tyranni facultas uni- co capite finiretur. Primum ad iugulandi licentiam, fenestram aperiendam

*Amplificat
confirmatio*

*Proccipio
tio.*

*Redit ad argu-
mentum su-
perius. Non
quicquid ty-
ranno nocenti
us aut eque na-
cens occidendi
esse.*

*Redit ad aucto-
ritatem legis.*

DECLAMATIO ERASMICA

ciuibus non putauerunt: deinde perspiciebant tyrannidem fatale quoddam esse Reip. malum, quod minore noxa toleraretur, quam malè exagitaretur: neque posse semel tolli, nisi tyranni ipsius caderet. Quo submoto, uidelicet qui legibus imperabat, non parebat, iam nihil opus esse priuata audacia, nimirum illis in Reip. administrationem uindicatis. Quod si tyrannus in ius uocari potuisset, ne hunc quidem tuæ dextræ arbitrio permisisset. Videbant & illud: tyrannidem non nullam habere monarchiæ legitimæ speciem: hoc tantum interesse, quod in monarchia populus regi pareat, rex legibus: in tyrannide omnia unius libidini subiecta sunt. Rex publicam spectat utilitatem, tyrannus priuatim suam: unde publicitus expedit, ut tyranno ueluti principi legitimo ciuitas pareat, donec idoneus aliquis iudex extiterit, qui legum auctoritatem in pristinum statum restituat, atque id unius (si fieri potest) capitis iactura. Nam hac moderatione in fatilibus illis pestibus, quæ totum Reip. quasi corpus corripunt, legum prudentia consueuit uti: ut exemplo magis, quam admissi talione morbo medeatur: ne dum ciuitatem sanare studet, magnam ciuitatis partem interimat. Hinc est quod in seditionibus publicis non nisi in ipsos auctores consueuit animaduerti, reliquis quos tempestas illa commouerat, dari uenia: aut uix etiam dari uenia, qui in publico Reip. tumultu quietem egissent. Quæ potest aut pestis esse fatalior, quam tyrannis? Quæ sese latius in ciuitatis membra diffundit? Quota quæque urbis pars ab hoc uicio sincera potest esse? Omitto iam quicquid est ambiciosorum, ære alieno obstrictorum, scelere contaminatorum, barbarorum (nam hæc tota sentina hominum tyrannide gaudet, ut in qua nullis maiora, quam sceleratis sint præmia) bonos etiam ciues hoc malum inuoluit, dum uel timent fortunæ suis, uel rectum iudicant seruire temporis. In hoc itaque rerum statu leges non extinctæ, sed oppressæ modo, cautim & circumspectius agunt, intelligunt hoc hulus citra summam ciuitatis perniciem exasperari non posse, unius capitis dispendio commodè sanari posse. Quare docto cuiusdam medico præmium ostendunt, digito demonstrant, quod membrum secari uelint, quibus abstinere. Caput indicant illæ, tu dextram secuisti. Illæ tyrannum, tu tyranni satellitem occidisti. Quo præmio dignus? Nempe eo, quo qui morbo incitè exagitato, totum hominem in extremum uitæ discrimen adducat, quo qui hominem legibus uetantibus occidat. Neque ego nunc te cadis reum ago, aget alius fortassis, cuiuslibet iudicium erit: uerum illud modo consilium fuit, ostendere tibi quàm insignitæ sit impudentiæ in ea causa, tam eximiam tibi uendicare laudem, tam eximiam tibi uendicare laudem, tam egregia poscere præmia, in qua nequeas obtinere, si modo tecum exactius ac seuerius agatur, ut grauis poenas effugias. I nunc & curiosum me uoca: qui tam candidè, tamque ciuiler tecum agam: ut quum te possim in graue discrimen uocare, sat habeam legis & Reip. causam defendere, ne circumuenta præmium dare cogatur ei, qui nihil boni sit promeritus. Id quod non iudicibus modo (quibus isthuc iam dudum liquere puto) uerum tibi etiam ipsi cupio persuadere: & facturum me confido, si modo tantisper animum possis attendere. Vin igitur, ut quemadmodum tu faciebas, itidem et nos summam totam causam ob oculos reuocemus: dispiciamusque quàm multa tuo in facto desiderantur ad id, ut legi satisfeceris: & quantum tu sis hallucinatus, quum multa diceres etiam superesse. Tria quædam requirit lex, & ita requirit, ut si quodlibet horum desit, aut poenam te, aut certè nihil gratiæ debere se credat. Quorum ego non unum aliquod, sed unumquodque deesse docebo. Quod si facio, utrum æquo animo cedes præmio, an impudenter petere persistes? Ergo rem accipe. Nisi tria hæc tibi constiterint, non est quod tyrannicidæ præmium petas: Animus, uia, & effectus. Animus duo quædam cõplectitur, uel quid speraris, uel quid proposueris. Nam si tyrannum per imprudentiā occidisses, si præter propositum, non magis profecto præmium tibi debeatur, quàm

Correctio.

*Locus ab imo
ad summum.*

*I.
Animus.*

Si quis tyranno amicissimus idem fecisset, nam idem potuit accidere. Tu porro quid propositi in arcem attuleris, ipse uideris: ita demum legi persuasum erit, te uoluisse occidere tyrannum, si occideris. Non occidisti, atque id etiam quum tibi in manu fuerit (ut ais) si libuisset interficere. Lex negat sua referre, utrum tyrannicidij propositum in arcem non attuleris, an allatum repente mutaris. Iam quid speraris, exequiamur. Quanquam isthuc leges non ita ualde curiose pensculantur: sed tamen in tam absoluto facinore partes omneis constare oportet. Quid enim si Tyrannum interfecisses, quo tyrannidem ipse occupares, utrum præmium sperares? an supplicium metueres? Quid si quo priuatum animi tui dolorem ulcisceraris, tyrannum occidisses, atque id esset palam, num præmium auderes poscere? Quid, si latrones tyrannum forte fortuna obuium obtruncassent, num ad hunc honorem aspirarent? Quid si quis tyranno priuatim infensus, magna te pecunia conduxisset, quo ei tyranno uenenum dares, dedissesque, num quæso, tyrannicidæ præmium postulares? Ego hic tecum non ago coniecturis: nihil dico in uitam tuam, quæ quidentibuscurior est, quàm ut tu aliquam gloriosus quicquam de ea ausus fueris dicere: illud unum affirmare nõ dubitem, qui tyrannum quum tuto scuerit, non occidit, planè noluit occidere. Qui eum occiderit, cuius mors extremum exitum Reip. uideretur allatura, potius quàm ullam commoditatem: is aut priuatum dolorem ulcisci uoluit, non libertatem publicam uindicare, aut emolumentum suum sequutus est Reip. periculo, non suo periculo Reipub. studuit prodesse. Postremo non potest nisi gloriæ se iunio adductus uideri, qui tam insolenter se faciat. Non potest non uideri lucrum sequutus, qui tam improbè præmium flagitat. An non uides igitur quantopere hac parte à tota legis mente dissentias? quem illa tuæ uitæ periculo sua causa uoluit occidere, eum tu non solum uolens præteristi, uerum etiam periculose in Remp. irritasti: quem sua causa noluit occidi, eum tu maximo nostro periculo tui compendij, aut animi fortasse gratia iugulasti. Sed finge te animum tyrannicida dignum ad facinus attulisse, lucri perinde ut uite contemptorem: magni tamen refert, qua ratione tyrannidem tollere aggrediaris. Iam enim omnia tibi ex animi tui libidine largior, quæ tamen nemo alius tibi cõcessurus est. Te in filio iugulasse patrem, in non tyranno tyrannum. Largior isthuc Delium aliquem tibi prædixisse, ut certum præscire potueris, quod ipse etiam uix diuinare Delius potuerit. Licuisse tibi patrem occidere, si libuisset, uerum hoc poenæ genus tibi magis placuisse. Sustuleris sanè tyrannidem, idque noua quadam & inusitata ratione. Vides quàm multa tibi dono. Tamen obsistam tibi, nec si nam ferre præmium, propterea quod ea uia sustuleris, quæ legi non probatur, quæ non expediat moribus ciuitatis, quæ non sit forti uiro digna. Age quid si tyranni filium infantem in cunis iugulasses, & rursus adfuisset Delius ille, per quem certum præscire posses, fore ut necato puero pater sibi mortem accerseret, atque id euenisset, utrum te tanquam tyrannicidam suspiceret Respub. an potius tãquam immanem & ferum hominem execraretur, qui in eam sæuieris ætatem, cui etiam ab hoste armato parcitur, quæ leonibus etiam miseranda uideatur? Quin ergo? Utetur tuo maleficio Resp. cæterum exemplum haudquamquam probabit. Quid si tyranni uxorem, quam ille miserè deamaret, per uim constuprasses, atque ille eius impatiens contumelia, fugerit è uita: utrum tyrannicidij laudem flagitabis, an raptus & adulterij supplicium potius formidabis? Res obscura non est, Conferam tuo facto propiora. Quid si Tyranni medicus quum esses, ueneno ægrotanti dato, illum sustulisses, utrum ut ueneficum odegit te Resp. an ut uirum fortem admirabitur? Tyrannum sublatum gaudebit, facili rationem, modumque detestabitur. Quid si quum te tyrannus familiariter uteretur, tu in conuiuio prætextu necessitudinis uenenum porrigeres? Denique si per magicas imagines ac maleficas quasdam deuotiones tyranno uitam ademisses:

utrum,

11.
Actio.

DECLAMATIO ERASMICA

utrum à lege præmium, an poenam expectares? Atqui tyrannidem utcumq; stulisti. Euentu gaudet lex. Verum exemplum tam perniciosum in Rempub. non recipit: ut consuecant ciues scelus ulcisci scelere, patrem in filio iugulari. Vides quantum momenti sit in modo, uiaq; ut factum tuum approbetur? Quod lex permittit ut fiat, non statim permittit, ut id uia qualibet efficias. Adulterum ferro occidere licet: ueneno aut incantamentis non licet. Cur ita? Quia pestilens exemplum omnino tractare uenena. Nec id ulla causa quantumuis honesta, sinit in ciuitatem irrepere. Quid quod ne hostem quidem ueneno, aut malis artibus interficere fas est? Nam nusquam non improbat maleficia lex: & ueneno tincta tela etiam in bellis interdicta sunt. Quod si modus facti spectatur in his, in quibus nullum petitur præmium, quanto magis id fiet in his, in quibus summum petitur. Lex triumphum statuit ei, qui certum hostium numerum fuderit. Fuderit aliquis non acie, sed aquis et pabulo ueneno tinctis. Vtrum ciues hunc quis oculis spectare poterunt triumphantem, an potius sicuti ueneficis oderint, auersabuntur, execrabuntur? Quid quod priuatis etiam in rebus uia, modusq; perpeditur: quo magis idem oportebit, tum in publico, tum in splendidissimo facinore, ut à quo conueniat omnem sceleris suspicionem abesse? Age illud tecum reputa, si medico mercedem pactus esses, quote morbo leuaret, atq; ille non pharmacis, sed maleficijs & incantamentis morbum exemisset, utrum præmium dabis, an magis hominem in ius trahes? iniuriæ malis artibus datæ reum ages? Clamabit ille, morbo te leuauit, qua uia quid isthuc tua refert? Hoc tantum spectabas, ut morbo liber esses, ei rei merces est promissa. Ingratum te uocabit, qui nisi sua opera, ne esses quidem, qui præmium negare posses. Tu protinus respondabis, opinor, medico te præmium esse pollicitum, non mago, neq; debere quicquam, nisi rem malam ei, qui beneficium male dederit. Quanquam ne dedisse quidem uidetur, qui malum malo tollit. Id enim mutare est incommodum, non amouere. Dices enim animo nocitum, dum corpori subuenitur. Atq; istum item uinces, etiam iniquo iudice. Atqui eadem, aut melior etiam, & uincibilior est tecum causa legi, quam quæ tibi futura fuerat cum medico. Nam ibi de priuata mercedula disceptaretur, hic de publico honore. Ibi falsus est unus, hic legis fraus facta, per quam cautum oportuit, ne quisquam ciuium circumueniatur. Ibi salus data, certa quidem & efficaci, sed suspecta & improbata uia: hic nefarius scelere (quor enim non sic appellatur homicidium, quod in ciuem contra legem admissum sit?) non libertas restituta, sed in extremum discrimen adducta. Resp. quandoquidem tuum factum perinde habet, ac si medicus quispiam ad curam mercede conductus, uenenum pro remedio ministret: quod tamen aegrotanti (ita ut non raro consueuit accidere) per occasionem morbum adimat. Quod reualuit, suis satis acceptum feret quod uiuat, tibi mortem, tametsi uitarit, imputabit. Neq; sua referre putabit, utrum imperitia, an perperam, ac studiose pro pharmaco uenenum porrexeris: propterea quod tui fuerat officij, aut non suscipere negocium, aut fidem simul, & artem, & industriam, ac diligentiam, & quicquid à probato artifice solet requiri, ad curam adferre. Sed age, sinimus adhuc possidere te, quod dudum sumus largiti: ut planè ista uia tyrannum occideris, extra ullum Reip. discrimen. Lex non approbabit facinus tuum: nisi non tantum à crimine, uerum etiam ab omni criminis specie procul abfuerit: ne uidelicet ea quæ in hoc potissimum adhibita est in ciuitatem, ut maleficium omne secludat, incolumitatem suam quam conueniebat, aut Deo cuiuspiam, aut certè Dijs similimo homini acceptam referri, sceleris debere dicatur. Non approbabit, inquam, nisi Tyrannum ipsum, quem nominatim indicauit ipsa, quaq; permittis uia sustuleris: ne per rimam istam periculosum exemplum in Rempub. irrepat. Postremo non nisi ferro, non clancularijs ac maleficis artibus: nisi uirtute, nisi manu, nisi uiræ tuæ manifesto contemptu tyrannum trucidaris. Neq; enim hoc

Tantum spectat lex, ut Tyrannus in praesens submoueat: utrum illud multo magis respicit: ut omnes mortales intelligant in ea ciuitate uiros esse fortes, qui non uereantur uitae suae dispendio patriae commodis consulere: ac praecleari exemplo facinoris, omnes etiam in posterum ab affectatione tyrannidis deterreantur: cum uideant in ea ciuitate nullum esse Tyrannidis satis tutum praesidium: quandoquidem illud nemo nescit, qui uitae suae sit contemptor, eum esse alienae uitae dominum. Nam quod omnino satellitum, quae excubiae, qui parietes, quae arx, quae arma aduersus huiusmodi animum Tyranni caput defendant: qui patriae libertatem sua uita bene credat emi? Postremo autem: ut maxime tibi constet animus, ut constet uia, id quod est totius negotij caput, non effecisti. Tantum enim abes ut tyrannum occideris: ut quantum in te fuit, tyrannidem maiorem in modum auxeris, interfecto tyranni filio. Quid autem refert, malicia, an stulticia Remp. in discrimen adduxeris? Nam illo quod uulgo dicunt nihil uerius: Intempestiuam beneuolentiam nihil a simulate differre. Tantum abest ut occideris tyrannum: ut ne suspicari quidem potueris id euenturum, ut ipse semet occideret. Sed iuuenem occidisti patre insolentior: quid tum postea? si patri & huius scelera lex imputat? Magnum proinde tyranni satellitem, non Tyrannum occidisti. Sed paratum tyrannidis haeredem occidisti: in tyrannidem succedit, qui prior, qui potior est in occupando. Verum esto sane, certum haeredem sustuleris: igitur qui tyrannus erat futurus, interemisti. Atqui quod futurum est, id nondum est. Porro lex eum qui iam tyrannus sit, tolli iubet: non quae aliquando futurum diuines. An qui statum ex pacto debeat, & rudem truncum praestiterit, fidem persoluisse uideatur? Non arbitror. Vbi nunc igitur sunt illa tam multa, quae tibi ad praemium postulandum supererant? Vides quam ne unum quidem omnium tibi constet, quorum nihil oportebat deesse. Volui, inquis: id demum uoluisse te lex credit, quod effeceris. Postea de re nata propositum est commutatum. Hoc igitur praemij tibi debetur, quod ei, qui in Olympijs medio est cursu, relicta meta, ad carceres reflectit habenas. At periclitatus es. Proinde id laudis auferes, quod is qui sudauit in Olympijs, nec uicit. Sed occidisti denique: uerum eum, quem neque lex permittebat arbitrio tuo, neque ex usu publico fuerat occidi. At bene uertit ciuitati, quod fecisti. Numini igitur gratia debetur, tali, qualem Palladem Articis fuisse ferunt: de qua pro uerbum extrat: quod Atheniensium male consulta, in bonum exitum uertere consuevit. Non tu leges seruaisti, sed sustulisti: non libertatem restituiisti, sed nomen aliquod huic urbi propitium, quod euentum tuae temeritati debitum, sua commoditate a nobis auertit, quod tuam stultitiam nobis uertit in occasionem restituendae libertatis. Non ego ingratum erga te populum constituo, imo tu populum ingratum in Deos reddere laboras: quem quum semel in periculum uocaris, ne pro simplici Tyrannide duplicatam pateretur, nunc rursus in discrimen trahere conaris, ne ab iratis superis in pristinam seruitutem, aut grauius aliquod iufortunium retrudatur. Quid tu te fucis & phaleratis dictis in alienum meritum insinuas? Quid tibi in eo negotio laudem uniuersam uendicas, ex quo praeter poenam temeritatis, nihil ad te redire meritum possit? Si Reipublicae, si Iudicibus probare potes, animum tuum Tyrannicida dignum, qui nullum periculum uitae Reipublicae causa recusat: si facinus non scelere, non pernicioso exemplo, sed legitima uia peregisti, si fortuna tuis egregijs conatibus bene expeditum dedit euentum: aude Tyrannicidam te uocare: aude pulcherrimum, ac penae diuinum munus a Republica poscere: aude nobis seruatas leges, restitutam ciuitatem: aude templa, aras, focos, fortunas omnes, tutos pueros, inuiolatas uirgines, impolluta matrimonia, denique hoc ipsum quod hic lege & apud Iudices agimus, exprobrare: aude mihi minari, quod obstitierim: aude ciuitatem ingratitudinis insimulare, nisi laudem

promove-

III.
Effectus

Peroratio

DECLAMATIO ERASMICA

promeritam persoluerit: aude Iudices, uel iniquos, uel corruptos clamitare, nisi suis sententijs præmium tibi decreuerint. Contrà: si suspectum quid uolueris, si periculosum, si contra leges, si cum scelere coniunctum quod feceris: sit pudor, ac desine tandem improbe præmium flagitare, quod nulla ratione promerueris: poenam, si sapias, incipe deprecari. Isti huc fortassis ab æquitate Iudicium, à ciuitate deorum munere læta, queas impetrare. Neque enim putes unum me te à præmio detertere. Imaginare isthac in causa pariter & leges, & Rempub. & deos tibi aduersari. Puta leges his tecum uerbis agere: Si nos uerè restitutas uideri uis, sine nostram auctoritatem primum in hac tua causa uale re. Longè plus laudis ex hoc iudicio referes: si nobis cesseris: si parueris: si tuam cupiditatem nostro sub miseris arbitrio: si primum exemplum in te ciuibus ædideris, reuixisse nos: si monstraris ciuitati iam non ex sceleratorum libidine, sed ex nostro præscripto cuique uiuendum esse. Atq; altera ex parte Rempub. hac tecum oratione tui puta. Si ciuem bonum mihi præstare studes, noli hanc stultitiæ notam mihi inurere: ut in posterū re cognita, dicar ebrietate quadam gaudiorum ei præmium decreuisse, cui poena magis deberetur: noli mihi deos, quos uix deniq; tam diutinis uotis, tot sacris, tot precibus, tot meis malis placui, commoui, propitios reddidi, denuo per ingratitude iratos atq; in fensos reddere. Sine ut mihi per te liceat, saltem illorum beneficio frui. Quod si te neque leges, neque Respub. commouet: certè Deorum orationem uereri debes, quos ita tecum agere putato. Quid tu te in nostræ laudis possessionē ingeris? Quid honori nostro inuides? Quur non sinis nos in hanc ciuitatem perpetuò benignos esse? Quur tu ipse tam ingratus existis? Ciuitas hæc semel mihi restitutam libertatem debet, tu bis debes, cōmoditati nostræ: & quod Rempub. seruauimus, cuius tu pars es, & quod commoditate nostra tuam periculo sam stultitiam, uel scelus potius in maximam felicitatem uerterimus. Etenim nisi nos dextri, propitijq; ad fuissēmus, quid aliud tu quā perieras, & per te Respub. Quod si planè contendis, ut præmium aliquod feras, abundè magnum præmium à nobis persolutum est, quod per nos res à te malè instituta, benè uerterit. A legibus merito maior relata gratia, si nostræ prosperitatis respectu, te meritis simul & sceleris ueniam condonarint. A ciuitate satis amplam laudem feres, si ea patiatur, ut in restitutæ libertatis historia tuum quoque nomen admisceatur. Hac laudis parte contentus desine nobis debitum uelle præripere, ciuitati munus nostrum eripere, legibus auctoritatem adimere. Sed finem facio, nimirum extillata iam aqua. Quod superest, nunc uestre partes sunt Iudices, statuere, utrum secundum leges, secundum Deos, secundum Rempub. sententiam dicere, an secundum hunc gloriosum ostentatorem pronūciare uelitis. Vtrum hanc urbis felicitatem huius temeritati, huius sceleri acceptam ferre malitis, sapius exprobrandam, & breui fortassis à superis iratis (id quod ab ominor) auferendam: an in Deos quibus sine controuersia tota debetur, referre, eorundem pietate seruandam, augendam, beneq; fortunandā. Vtrum magis ex usu sit, ut primo hoc iudicio statim leges circumuentæ dicantur, an ut appareat legum restitutarum seueritatem, & Iudicum sapientiam aduersus unius iniquam postulationem ualuisse.

ABDICATVS

ERASMO ROTERODAMO INTERP.

ARGVMENTVM

Quidam abdicatus artem medicine didicit. Patrem insaniam laborantem, reliquæ medicis desperatibus, dato pharmaco cum sanasset, denuo receptus est in familiam. Post hæc nouercam insaniam correptam sanare iussus, abdicatur.

Argumentum

Argumentum Orationis huius patet. Porro genus Iudiciale est, Status qualitatis. Sub hac enim & Ab dicationis causas Quintilianus ponit, quarum duas species facit: alteram, Criminis perfecti, & alte- ram imperfecti, ad quam & presens causa haec pertinet. Exordium maxima ex parte querela constat. Nam & de iniquitate patris conqueritur, qui se non secundum artem, sed ad praescriptum curare iubet, & de ingra- titudine, ut qui pro beneficio restituit sanitatis, eam sibi nunc gratiam referat, ut iterum abdicare cogitet, hanc querelam personarum, suae & nouercae uidelicet, conditionibus amplificat, Inuidiae paterne accusationis etiam occurrens a consuetudo & more patris, id quod statim ab initio facit. Exordium Propositio sequitur, cui Nar- rationem submittit, non tam exponende actionis gratia, quam ut antea vitam suam, & beneficium in patre collatum Iudicibus commendet. Confirmatio tribus locis consumitur: primo, quo ostendit non licere patri, ut in familiam receptum, denuo abdicet, a causa legis & uoluntate legislatoris, quod argumentum similitudine et fictionibus, seu *καὶ τῶν ἄλλων*, amplificat. Secundo, quo iniquum esse docet, se, tam bene meritum de patre iterum abdicari, & pro premio, poena affici. Hic locus uarie amplificatur, ex qualitate beneficii, a conditio- ne personae, a difficultate & accidentibus artis, a natura & lege & ceteris. Postremo, neque causas ab dicationis satis idoneas aut efficaces esse probat. Neque enim se quicquam peccasse, neque nunc cogi debere, ut arte sua ubiuis inueniat, idque exemplo reliquarum artium, & ob artis huius conditionem & praestantiam, deinde ex sua persona, qui illam non impensis patris, sed tum, cum a familia alienus esset, didicerit, alioqui etiam necessitatem quandam rei absurdam conseruturam esse. Denique non posse curari hunc morbum, quo loco multa de qualitate corporum, morborum & medicine in genere disputat, ostenditque, etiam si alias sanabilis hic morbus esset, in nouerca tamen suspicionis periculum sibi metuendum esse, si quid ipsum fallat, aut ars deficiat. atque ita Orationem concludit, admonens patrem periculi superioris, in quod ne iterum per iram & indignationem recidat, cauere ipsum iubet.

AVD quaquam noua sunt haec Iudices, neque miranda, quae in praesentia facit pater, neque nunc primum ad hunc iras- scitur modum, uerum haec lex illi facilis est, & assuetus ad hanc causam accedit. Verum illud mihi nouo calamitatis genere accidit, quod cum nullum proprium sit crimen, quod mihi possit imponi, tamen in periculum uocor, ne poe- nas dem artis nomine, nisi huius subenti per omnia parere possit. Qua quidem re quid fieri possit absurdius? uti cu- ram ex praescripto, non iam quatenus ars ualeat, sed patris arbitratu. Quare optarim equidem ut medicorum ars, eiusmodi quoque remedium aliquod ha- beret, quod non modo laborantes insaniam, uerum etiam praeter aequum irascen- tes liberare possit, nimirum quo liceat & patris iracundiae mederi. Nunc autem ipsa quidem insaniam leuatus est, ceterum iracundia magis etiam exasperatur. Quodque est omnium grauissimum, erga ceteros omnes sanus est, in me unum insanit, a quo morbo fuit liberatus. Videtis igitur cuiusmodi mercedem cu- rationis feram, cum rursus ab illo abdicor, iterum alienor a familia, ceu ob id ipsum ad breue tempus receptus, ut maiore infamia saepius eijcerer domo. At ego quidem in his quae praestare queam, ne expecto quidem patris iussum, ut qui pridem non accersitus ad opitulandum accesserim. Verum ubi res est eiusmodi, ut nulla omnino spes sit, tum nec aggredi uelim. Porro in hac muliere mul- to etiam minus ausim, neque id temere. Siquidem reputo quae in me facturus sit pater, si res non successerit, cum iam abdicet nondum aggressum curationem. Quare doleo Iudices, nouercae uicem, grauiter laborantis. Erat enim proba. Deinde patris nomine, quem huius morbus excruciat. Maxime tamen mei ip- sius causa, qui uidear immorigerus patri, cum non possim quae iubeor praesta- re. partim ob morbi magnitudinem, partim ob artis imbecillitatem. At sane non arbitror aequum esse ut abdicer, si quod efficere non queam, id ne recipiam quidem. Itaque quibus de causis prius abdicarit me, facile fuerit ex hoc ne- gocio conijcere. Quanquam ad illas, opinor, satis respondi, ipsa post acta ui- ta. Ad haec autem quae nunc obijcit, pro uirili sum responsurus, si prius de sta- tu meo pauca uobis exposuero. Ego intractabilis ille, & immorigerus, patrem

Inuidia pater- ne actionis remouet a co- sucto.

Querela de indignitate rei, et ingratu- tudine patris.

Amplificatio a sua persona

A persona no- uercae & pe- riculo.

Docilitas.

Propositio

Narratio.

dedecorans, & indigna genere meo patrans
 nus uociferanti, ac sine fine occlamanti, pau
 rum domo cedens, existimaui mihi grauissi
 culum, ita actam deinde uitā, ut appareret mi
 longissimē abesse, sed potius honestissimis si
 mis uiris habuisse consuetudinem. Iam uero
 ac suspicabar fore, ut aliquando pater, qui ne
 hi sine causa succenseret, falsaq; in filium cri
 ista morbi initium interpretarentur, minasq;
 Nempe odium absq; causa, mores asperos, co
 clamorem, iracundiam, in summa, omnia ple
 debam, ut mihi aliquando arte medicinae fore
 ac probatissimorum, quos in peregrinis reg
 usus doctrina, plurimo labore, uehementiq;
 ro domum reuersus, offendo patrem manife
 huius loci medicis desperantibus destitutum
 admodum exactē morbos dijudicant. At eg
 filium, neque superioris abdicationis iniuria
 operiebar. Neque enim erat quicquam, qu
 Verum peccata illa omnia fuerant aliena. Ne
 bam, ipsius morbi. Ergo cum inuocatus acce
 nus medicatus, neque enim hic nobis mos es
 lud omnium primum iubemur obseruare, sa
 lis, atque artis terminos prætergressus. Ac
 coramode possimus aggredi, aggredimur, to
 seruemus. Quod si uiderimus iam inualuisse
 mur omnino, idq; uetustam quandam legem
 diderunt artem, secuti: qui negant tentandos
 Itaque cum patrem adhuc intra spem esse peri
 ris uires esse, diu obseruatis ac pensatis singu
 macum fidenti animo porrexī. Multi sanē eo
 habebant administrationem pharmaci, calum
 parabant in ius uocare me. Aderat autem & n
 id quidem odio mei, sed quod metueret, ut pe
 borare. Nam sola nouerat omnia, quippe fac
 tanti. Attamen ego nihil his rebus deterritus
 signa non mentirentur, neque falleret ars, ad
 idoneo. Quanquam erant amici nonnulli, qu
 rem, ne fortē si res malē successisset, maiorem
 rem, quasi patrem ueneno ultus essem, memo
 In summa, ille protinus conualuit, pristina r
 na. Familiares admirabantur; deniq; laudab
 utriusque nomine gaudebat, tum mihi laudei
 tem reuerso. Atque hic quidem, nam illud di
 neq; quopiam his de rebus in consiliū adhūc
 miliaribus cognouit, irritam fecit abdicationi
 uatorem ac beneficū appellans, confitens
 pisse, deq; illis antē factis semet excusans. Id
 ptatem, nimirum quotquot aderant probi. C
 no filij iucundior fuerat reuocatione. Proinde
 ea re gaudentes omnes, sed erat cuius & color
 bari, & uultum iracundum, quemadmodum

Nos igitur ut est consentaneum, in complexibus et animi gaudijs uersabamur, utpote utroque alteri reddito. Cæterum nouerca paulo post ægrotare protinus cepit, morbo, Iudices, graui & impotenti. Nam statim obseruabam, ut nascebatur malum. Neque enim simplex erat, aut leuis insanix species, quin potius uetus quidam morbus, qui iam pridem delituerat in animi domicilio, erupit, ut ætorque in apertum prodijt. Sunt autem nobis cum alia multa signa, insanabili laborantis insanix, tum illud commune in hac obseruauimus muliere. In cæteros placitior est ac mitis, atque illis præsentibus conquiescit morbus. Quod si quem cõspexerit medicum, imò si uel audierit tantum de medico, in hunc supra modum incenditur. Quod & ipsum argumento est, illam graui & insanabili teneri malo. Hæc cum perspicerem, equidem acerbè ferebam, miserebarque mulieris, ut debui, præter meritum tanto laborantis infortunio. Pater uero ob imperitiã, neque enim nouit, uel originem mali, quò tenetur, uel causam, uel morbi magnitudinem, iussit uti medicarer, ac simile pharmacum exhiberem: arbitratus idem esse insanix genus, eundem morbum, eandem ægrotationem, quæ si millem curandi rationem admitteret. Verum ubi id quod erat uerissimum dico, fieri nullo pacto posse, ut mulier seruetur, fateorque me morbo imparem esse, indignatur ac succenset, atque me studio detrectare, ac mulierem destituere, mihi crimini uertens artis imbecillitatem. Atque huic quidam accidit, quod solet ijs qui dolent. Succensent enim omnes ijs, qui liberè uerum loquuntur. Tamẽ ego sanè pro uiribus illi respondebo, tum meo ipsius nomine, tum artis. Ac primum quidem à lege sumam initium, per quam hic me parat abdicare, ut intelligat sibi non esse posthac eandem abdicandi facultatem, quæ prius fuit. Neque enim legislator omnibus, o pater, istam potestatem permittit, neque uti quolibet filios, neque quoties libuerit, abdicent, neque quibuslibet de causis. Verum quemadmodum patribus concessit, certis de causis irasci, ita prospexit & liberis, ne id immerentibus accidat. Eaque gratia iussit, ne libera esset, ac citra iudicium uindicta: sed ad Iudices uocat, æstimatores constituit, qui neque per iracundiam, neque per calumniam, quod iustum sit iudicent. Nouerat enim frequenter accidere multis, ut ob causas iniquas ad iram commouerentur: hic quidam alicui falsæ calumniæ credens: ille famulo fidem habens, aut uxori cuiuspiam inimicæ. Quare noluit rem iniudicatam agi, neque indefensa causa liberos statim capi, uincique: uerum & aquam infundit, & ratio redditur, & nihil inexcussum relinquitur. Quandoquidem solum hoc auctoritatis datur patri, ut ad Iudices uocet: uerum iudicandi auctoritas, an meritò accuset, id penes uos, qui iudicio præsidetis, ac nondum spectate crimen, quod mihi imponit, cuiusque gratia nunc indignatur: uerum illud prius expendite, num posthac illi ius sit abdicandi, qui semel abdicauerit, iamque sit usus facultate, quam lex cõcedit, atque hæc paternam potestatem expleuerit, deinde rursum in familiam receperit, ac superiore abdicatorem irritam fecerit. Nam ego certè iniquissimū istud esse dico, ut liberorum quoque sint infinitæ pœnæ, ut multæ condemnationes, ac meus perpetuus: utque lex nunc irato inseruiat, mox deinde faciat irritum, quod actum est: rursum ut eodem modo ualeat: in summa, ut ius sursum ac deorsum torqueatur, utcumque patribus pro tempore uisum fuerit. Verum initio quidem æquum erat uti concederet, cumque indignante pariter indignaretur, ac puniendi ius faceret ei, qui genuisset. Porro ubi semel potestatem absumpserit, ac lege sit abusus, iracundiam expleuerit, post hæc rursum in familiam receperit, & in hanc opinionem discesserit, ut frugi putet, in his perseveret necessum est, neque postea resiliendum, aut retractanda sententia, neque rescindendum iudiciū. Neque enim scire poterat, opinor, is qui natus fuerat, frugi ne, an contrà esset euasurus. Atque hanc ob causam permissum est, ut genere indignos abdicent, quos cum educabant, cuiusmodi essent futuri nesciebant. Cæterum ubi non coactus

Confirmatio.

*Locus cois de
causæ potest
state iudicis
rum.*

1. Locum.

*Non licet pã
tri ut iterum
abdicet.*

*A causa et ill
lumen legis*

*Confirmatio
legislatoris.*

*Amplificatio
à simili.*

Epilogus.

A fictione.

*Aliud à ficti
one.*

Transitio.

*II. Locus.
Inquit esse se
abdicari.*

A meritis.

sed suapte sponte atq; autoritate ex sese comprobatum recipit, qua deinde rati-
one possit mutare factum, aut quis legis usus superest? Etenim ipse legislator
hunc ad modum tecum egerit. Hic si improbus erat, dignusq; quem abdicare
quid accidit uti reuocares? Cur denuo in familiam reduxisti? Cur legem irrita
fecisti? Nam liber eras, tibiq; in manu erat ista non facere. Neq; enim tibi conce-
dendum est, ut legibus tuo arbitratu abutaris, utq; iudicia utcūq; mutatus sit a-
nimus tuus, eò trahantur. Neq; uti nunc irritentur leges, nunc rursus ualeant,
iudices interim testes sedeant, uel ut rectius dicam, ministri tuæ uoluntatis, mo-
do punientes, modo absoluentes, quancūq; tibi uisum fuerit. Semel genui-
sti, semel educaſti, pro his semel item abdicare potes, atq; ita potes, si istud meri-
tò facere uidearis: uerum ut hoc fiat sine fine, ut perpetuo, ut frequenter, ut fac-
ile, id uero supra patris ius est. Quare per Iouem Iudices, ne permittatis huic, ut
qui sua sponte receperit, superioris iudicij sententiam irritarit, iram damnarit,
rursus ad eandem prouocet pœnam, & ad patriam recurrat potestatem, quoniam
tempus iam excessit, eua nūq; priuilegium, nec huic uni quicquā ualens, quā-
pe antehac consumpta. Etenim illud considerate, quemadmodum in reliquis
iudicijs, ubi Iudices sortibus ferunt sententiam, si quis perperam pronūciatum
existimat, permittitur alios adire Iudices. Porro si qui ipsi suapte sponte Iudi-
ces, constituerint, delectisq; arbitris causam commiserint, posthac non idem
licet. Etenim si quis, quorum sententijs initio stare non cogeatur, hos sponte
delegerit, iam æquum est boni consulere quæ statuerint. Itidem sanè tu quo-
que, quem antea liberum erat non recipere, nisi dignus maioribus uideretur,
hunc si probum arbitratus esse, denuo recepisti, iam deinde non erit abdicandi
iūs. Siquidem indignum esse, in quem ista denuo fiant, ipse testatus es, iam de
integro frugi filium esse confessus. Itaque non conuenit pœnitere receptionis,
sed firmā reconciliatio sit oportet, nimirum post toties pronūciatam senten-
tiam, ac rem bis iudicatam, primum cum abdicares, iterum, cum ipse mutasti
consilium, meq; in familiam reuocasti, rescissis decretis superioribus, confir-
mans illa quæ postea sunt placita. Proinde perseuera in his quæ proximè sta-
tueris, tuumq; ipsius iudicium serua. Pater sis oportet, quandoquidem id abs te
decretum, id probasti, id ratum fecisti. Ego quidem si natura non essem filius,
sed adoptatum abdicare uelles, ne tum quidem existimarim tibi licere. Quod
enim initio liberum erat non facere, id semel factum, iniustum est rescindere.
Porro cum qui primum natura sit filius, postea iudicio, sententiæq; accersitus,
quæ so num par est rursus expellere, & eadem familiaritate priuare sæpius?

Age quid si fortè seruus essem, ac tu quidem primum improbum esses ratus, in
uincula cōiecisses, deinde ubi cognitum est me nihil peccasse, manumississes, nū-
tibi liceret, utcūq; contigerit irasci, rursus in eandem reuocare seruitutem? Ma-
nime liceret. Istiusmodi igitur acta, leges firma uolunt esse, ac perpetuò ualere.
Ego cum pluribus etiā argumētis docere possim, non esse ius huic abdicare de-
nuo, quem semel abdicatum, sponte sua receperit, tamen finem faciam. Nunc
spectate cuiusmodi filium parat abdicare. Atq; illud nondum dicā, me tum im-
peritum abdicatum fuisse, nunc abdicari medicum (nihil em̄ mihi in hac causa
suffragetur ars) tum iuuenē, nunc ætate prouectum, ut ætas etiā ipsa fidem fa-
ciat, me nihil peccasse. Nam leue fortassis hoc quoq; uerum tū quidem, etiā si
nullo commissso peccato, ut ego quidē dixerim, sed nec benemeritus, alienabar
à familia. Nunc porro cum nuper salutem dederim, ac beneficis extiterim, exi-
gor. Qua re quid fieri potest ingratius? ut mea seruatus opera, tantoq; elapsus &
discrimine, protinus sanationem illam huiusmodi factis penset, nulla meritorū
habita ratione, sed usque adeo facile mādarit obliuioni, atq; in solitudinem abi-
gat eum, qui iure sit obsecutus, cum præter ius eijceretur, neq; solum non memi-
nerit iniuriæ, uerum etiā & salutem attulerit, & sanæ menti restituerit?

Neq;

Neque enim exiguo Iudices, neque uulgari in hunc collato beneficio, tamen huiusmodi malis nunc uideor dignus. Porro quanquam hic ignorat, quo in statu tunc fuerit, uos tamen omnes nostis, quid facientem hunc, simul & patientem, & quibus affectum modis, ego curandum susceperim, ac medicis reliquis desperantibus, fugientibus familiaribus, nec propius accedere audentibus, talē redididi, ut etiam accusare possit, ut de legibus differere. Quin magis si exemplum queris pater, cum propemodum talis esses, qualis nunc est uxor, ad pristinam sanitatem reuocaui. Quare non est æquum, ut pro his officiis, huiusmodi mihi gratia reponatur, utque in me unum tantum modo sanus sis. Etenim te non mediocribus à me beneficiis affectum esse, uel ex his ipsis liquet, quibus me criminariis. Nam quem ob hoc odio persequeris, quod uxorem extremo laborantem periculo, grauissimeque affectam non sanem, qui sit, ut eundem non multo potius charissimum habeas, quum simili morbo liberarim? non gratias agas, tam acerbis ereptus malis? At tu, quod quidem est ingratißimum, simulatque ad te redisti, protinus in ius trahis: salute donatus, punis, & ad uetus recurris odiū, eandem recitas legem. Egregiā igitur mercedem persoluis arti, dignamque pro remediis refers gratiam, qui quidem aduersus medicum tantum sanus es. Vos autem Iudices, huic concederis, ut de benemerito pœnas sumat, ut salutis autorem expellat, ut eum qui sanitati restituerit, oderit: ut per quem reuixit, ulciscatur. Haud profecto concederis, siquidem quod æquū est, facietis. Etenim si maximum aliquod flagitium in præsentia commissem, tamen superioris beneficii nomine non mediocriter mihi debebat: cuius respectu memoriaque conueniebat hunc præsentem iniuriā negligere, & ob illa priora facile ignoscere: maxime si tam ingens sit beneficiū, ut omnia superet, quæ postea possint accidere. Quod equidem mihi in hunc cōpetere puto, quem seruauī, qui mihi totius uite debitor est: cui præsstiti ut sit, ut sapiat, ut intelligat: præsertim cum cæteri omnes iam desperarent, sequē morbo impares esse faterentur. Nam & illud, opinor, ad meriti mei cumulum accedit, quod cum id temporis filius non essem, cum nihil esset causæ, quæ me cogeret curationem suscipere, uerum cum liber essem, atque alienus, à naturali causa solutus, tamen haud dissimulaui, sed ultroneus, inuocatus, iniussus adij, succurri, adnissus sum, sanaui, restitui, meum ipsius patrē seruauī, de abdicatione me purgaui, iram beneuolentia sedauī, legem pietate sustuli, magnoque beneficio redditum in familiam emi, atque in tempore adeo periculoso fidem erga patrem demonstraui, meque ipsum artis auxilio insinuaui, ac tribus in rebus legitimus filius apparui. Quam multa enim me fuisse passum arbitramini, quantum & exhaustisse laborum? dū adsideo, dum obseruiō, dum opportunitates capto, nūc cedens patris uehementiæ, nunc artem ad mouens, ad breue tempus concedente morbo. Est autem hoc omnium quæ sunt in arte medicorum periculosissimū, huiusmodi medicari, ac propius accedere ad hos, qui ad eum sunt affecti modum. Fit enim non raro, ut ex æstuāte malo, rabiem in proximos exercent. Me tamen nihil horum piguit, neque grauatus sum, uerum aderam, modis omnibus cum morbo luctans, postremo superaui pharmacō. Ne uero quisquam hoc audito, protinus apud se cogitet: Quis aut quantus labor miscere pharmacum. Etenim multa prius sunt faciēda, præsstruenda uia dando pharmaco, præsparandum corpus, quo facilius recipiat medicationem, deinde omni corporis habitu sollicitus sit medicus oportet, inaniens, extenuans, cibis idoneis alens, mouens ad omne quod conducit, Somnos accersendi rationes excogitans, solitudines arte reperiens. Quibus in rebus ægroti cæteri facile pareant. At qui laborant insanā, ob animi libertatem intractabiles sunt, ac gubernatu difficiles, ipsique medico periculosi, neque qui facile cura expugnentur. Proinde sæpenumero cum effecerimus, ut iam speremus proximē adesse morbi finem, leue aliquod erratum incidens, renouatque malo, cuncta illa superiora

Amplificatio beneficii à morbi difficultate.

Obiectio inaequalitatis gratitudinis.

A fictione.

Alia amplificatio à sua cōditione et difficultate artis.

Enumeratio laborum et molestias artis mōdicæ.

Alia ampli-
ficatio à natu-
ra et honesta-
te.

facile subuertit, curationem impedit, artem fallit. Eum igitur qui hæc omnia su-
stinuerit, qui cum morbo tam graui sit luctatus, qui malum malorum omnium
expugnatum difficillimum uicerit, huic ut iterum abdicet permittetis, utque leges
in benemeritum interpreterur suo arbitratu concedetis, atque eum cum ipsa natu-
ra bellum gerere sinetis. Ego naturæ parens Iudices, patrem mihi ipsi seruo, cu-
stodioque, etiam si hic quidem iniuria me afficiat. Quod si filium benemeritum,
leges, ut ait, secutus, perdit, & à familia alienat: hic nimirum liberorum os ore-
rit: ego pius in patrem. Ego naturam amplector. Iste naturam contemnit, fasque
& ius uiolat. O patrem iniuste prosequentem odio. O filium iniustius aman-
tem. Nam mihi ipsi uicio uerto, patre compellere, quod odio habitus, eum præ-
ter causam amo, & magis amo quam oporteat. Atqui natura comparatum est,
ut patres liberos ament magis, quam liberi parentes. Verum hic studio tum le-
ges contemnit, quæ filios nihil cōmeritos familiæ seruant, tum naturā, quæ pa-
rentes ad uehemens natorum desiderium incitat. Non solum enim cum plures
habeat in me beneuolentiæ causas, maiorem, uti debebat, beneuolentiā non ad-
iungit atque addit, aut quod est minus, me saltem imitatur, meumque æmulatur a-
morem: sed ò calamitatē, quin insuper odit amantem, charitate prosequentem
expellit, benemerentem lædit, complectentem abdicat, legesque liberis fauētes,
ceu liberis infensas, in me torquere conatur. O bellum, quod contra naturam le-
gibus moues pater. Non sunt ista, non sunt inquam, quemadmodum tu uis: le-
ges bene cōditas, malè interpretaris pater. Non pugnat natura cum lege, in his
quæ ad beneuolentiā pertinent. Hic inter sese consentiunt, & altera utriusque au-
xilium est ad delendas iniurias. Contumelia afficis benemeritū. Offendis naturā,
Cur legibus quoque simul cum natura facis iniuriam? Quæ cum honestæ, iustæ,
liberorum amantes esse cupiant, non pateris esse: quippe quas aduersus unum
filium, tanquam aduersus multos sæpius tentes. Nec finis in suppliciis quietem
inuenire, quæ uelint in beneuolentiā liberorum erga parentes conuiuiscere: quam
quam alioqui ne possitas quidem aduersus eos, qui nihil peccarint. At sanè leges
ingratiitudinis actionem concedunt in eos, qui benemeritis non retulerint gra-
tiam. At qui non solū non refert gratiam, uerum etiā punire conatur ob ea ipsa
quibus adiutus est beneficio, considerate num quicquā facere possit iniquius.
Itaque non posse hunc iam abdicare denuo, qui paternam potestatem semel exple-
uerit, ac lege sit usus: præterea non esse æquum, eum qui tanta præstitit bene-
ficia, expellere, familiamque exigere, satis opinor demonstratum. Nunc autem ad ip-
sam abdicationis causam ueniamus, & crimen cuiusmodi sit expendamus. At
rursum ad mentem eius qui legem condidit, recurramus necesse est. Etenim ut
istud tibi donemus ad breue tempus, licere quotiescunque uelis abdicare, utque præ-
terea potestatem istam tibi largiamur, etiam aduersus benemeritū, haud tamē
simpliciter opinor, neque quibuslibet de causis abdicabis. Neque hoc dicit legis cō-
ditor. Quicquid utcumque criminatus fuerit pater abdicato, ut satis sit tantū uoluisse
queri. Nam si id esset, quid opus erat iudicio? Verum uos istud expendere
iubet Iudices, num grauibz ac iustis de causis irascatur pater, nec ne. Hoc igitur
in præsentia considerate. Exordiar autem ab ijs, quæ protinus huius infanti-
am sunt consecuta. Iam primum omnium quod fecit sanæ mentis redditus, illud
erat: Rescidit abdicationem. Ego seruator, beneficus, breuiter omnia eram. In
his, nisi fallor, nihil adhuc esse poterat, quod cum crimine uideretur esse cōiun-
ctum. Deinde quid est omnium quod accusat? Quod obsequium, quam curam,
filio dignam prætermisi? Quando foris cubui? quas intempestiuas potationes,
quas comessationes obijci? Qui luxus? Quis leno pulsatus est? Quis accusauit?
Nemo profecto. Atqui hæc sunt, ob quæ præcipue lex permittit abdicare. Cæ-
terum cœpit ægrotare nouerca. Quid istud mihi uertis crimini? morbi prope-
nam à me reposcis? Non reposco, inquit. Sed quid? Quod eam curare iussus
recusas.

Alia, à legē.

Transitio.

III. Locut.

Nulla iure se
abdicari.

Ab antea facta
uita.

recusas, ob hoc dignus fueris qui abdiceris, quippe immorigerus patri. Ast ego quidem cuiusmodi sint ista quæ iubet, in quibus quia non possim obsequi, uideor immorigerus, paulisper differam. Sed illud prius in totum dico. Neque lex huic concedit, ut quiduis imperet, neque mihi necesse est in omnibus omnino parere. Quædam enim mandata sunt huiusmodi, ut si non parueris, non sis obnoxius poenæ. Quædam id genus, ut nisi obtemperaris, ira, supplicioq; sis dignus: ueluti si ægrotes ipse, & ego non curem. Si quid rerum domesticarum curandum sit, & ego negligam. Si quid rem rusticam curandam mandes, atq; ego recusem. Hæc omnia atq; id genus alia, probabiles adferunt causas paterna querelæ. Porro cætera nostri sunt arbitrij, nempe quæ ad artes, & artium usum pertinent: Maximè si nulla in re fiat iniuria patri. Iam si cuiuslibet præcipiat pater: Hæc pinge fili, illa nequaquam. Rursum musico: Hanc pulla harmoniam, illam ne pulla: Tum fabro ærario: Ista cude, illa ne cude: num quisquam hunc patietur abdicare filium propterea, quod non ex ipsius arbitrio artem exerceat? Nemo opinor. Atqui medendi ars, quanto est honoratior, utiq; conducibilior, tanto conuenit esse liberiores qui hæc utuntur, ac iustum est ut ars aliquo gaudeat priuilegio in exercendi facultate, ut neq; cogatur usquam, neque ferat imperium, res sacra, deorum doctrina, uirorum eruditorum cura: neque in seruitutem trahatur legis: neque timori, poeniseq; tribunalium, neque calculis, ac patris minis, & indocti hominis iræ sit obnoxia. Proinde si tibi palam ac simpliciter ad hunc modum respondissem: Nolo curare cum possim, sed artem soli mihi didici, ac patri, cæteris omnibus imperitus esse uolo: quis est tyrannus usque adeo ferox, ut cogat etiam nolentem uti arte? Siquidem istiusmodi officia blanditijs precibusq; ni fallor, non legibus, ira, iudicijs, conuenit elicere: persuadere medico oportet, non iubere, ut uelit, non ut metuat: neque ad sanandum adigendus est, sed ultrò ac lubens accedat oportet, immunis à compulsionem patris. Immunis est ars ipsa, quandoquidem ciuitates quoque publicis honores, præminentias, immunitates, priuilegia medicis tribuunt. Hæc igitur in genere poteram artis nomine respondere, etiam si tu me illam docuisses, si multum studijs, multum pecuniarum insumpisses, ut discerem, & unam hanc curationem, etiam si eiusmodi esset, ut præstare possem, recusassem. Nunc illud cogita, quàm rem modis omnibus ingratam & iniquam facias, qui non sinas me, à meipso mihi partis libere uti. Hanc ego artem tum cum non essem filius tuus, perdidici, neque tuis subiectus legibus. Atque hanc tamen tibi didici. Huius fructum primus sensisti, quum nihil adiumenti contuleris ad eius cognitionem. Quem præceptorem mercede conduxisti? Quem pharmacorum apparatus comparasti? Nullum omnino. Verum inops, ac rerum necessariarum indigens, à præceptoribus mei missertis sum edoctus. Nam abs te patre huiusmodi mihi dabatur ad discendum uaticum, molestia, solitudo, egestas, familiaris odium, cognatorum auersatio. Pro istis itaq; factis postulas uti arte mea, uisq; earum rerum esse dominus, quas mihi parauimus cum mihi non esses dominus. Boni cõsule, si quid antehac ultrò, nullo prouocatus officio, benè de te sum meritis: cum nullo nomine ullam abs te gratiam possem reposcere. Cæterum non conuenit sanè, ut meum beneficium mihi in reliquum tempus pariat necessitatem: ut quod uolens beneficio iuui, uertatur in occasionem, ut postea nolenti præcipias: iamq; in consuetudinem trahatur, ut qui semel sanauerit aliquem, semper deinde curet omnes quoscunq; uoluerit is, qui sanatus est. Etenim ad istum modum fieret, ut quos curaremus, eos dominos nobis creauerimus, nosq; met ipsos illis tradiderimus, mercedis loco seruitutem accepturi, & ad omnia, quæ iusserint obtemperaturi. Quare quid esse potest iniquius? Quoniam te grauius a deo laborantē restitui, ob id existimas tibi ius esse arte utendi mea? Atq; hæc quidem dicere poteram: si mihi hic imperasset ea, quæ mea sunt facultatis, atq;

A quali
causa.

A simili.

A conditione
artia.

A sua persona
et instru-
mento artia.

A consequenti-
tibus.

*A qualitate
rei imperatae.*

*Locus cois de
natura & ge-
nere morborū
& medicinae
tum.*

ego non omnino modis omnibus, uel inuitus obtemperassem. At nūc tandem perpendite, cuiusmodi sint huius imperata. Quandoquidem, inquit, me laborantem insania, sanasti: insanit autem & uxor, eodemque tenetur morbo (sic enim opinatur) & à cæteris medicis ad eundem modum destituta est: tuque potes omnia, id quod re demonstrasti: sanato hanc quoque, ac morbo leuato. Id si quis simpliciter ad hunc audiat modum, uehementer æquum uideatur, præsertim illiterato, artisque medicinæ imperito. Sin autem me auscultetis artis nomine respondentem, intelligetis nimirum nec omnia esse nostræ facultatis, neque consimiles morborum naturas, nec eandem medendi rationem, nec eadem remedia in omnibus efficacia. Ac tum palam fiet, quantum intersit, nolis quippiam, an non possis. Vos interim patienter auscultate me, hisce de rebus philosophantem: exultantes nec inelegantem fore, nec extra causam, nec alienam à re, nec intemperatam de his disputationem. Iam primum naturæ corporum, ac temperaturæ, haud quaquam eadem sunt: tametsi maximè in confesso est, ipsæ ex elementis constare. Verum alia de his, alia de illis magis aut minus participant: idque loquor adhuc de corporibus uirorum, quæ neque similia sunt omnibus, neque eadem temperatura, neque eadem constitutione. Vnde necessario consequitur, ut morbi quoque tum magnitudine, tum specie differentes, his accendant: utque alia sanata sint facilia, atque ad curationem sponte propensa: alia rursus prorsus desperata: ut quæ & facillimè corripiantur, & grauissimè à morbis prehendantur. Proinde si quis existimet, quamlibet febrim, aut quamuis tabem, aut peripneumoniam, aut insaniam, quolibet in corpore unam atque eandem esse genere: is non uideatur ponendus inter sobrios: neque doctos: neque inter eos, qui in rebus huiusmodi exquirendis elaborarunt. Quin idem malum in hoc corpore facile sanabitur, in hoc minimè. Quemadmodum uidelicet triticum, si idem in diuersos eijcias agros: aliter proueniet in plano solo, profundo, irriguo, aprico, uentis salubribus exposito, exculto, nimirum ubere, lato, copiosoque fructu: Rursus aliter in montuosa petricosaque terra, aliter in opaca, aliter in subiecta montibus. In summa: pro cuiusque loci diuersa natura, uarie proueniet. Itidem & morbi, pro ratione corporum, in quæ inciderint, aut maiores & uberiores, aut minores eueniunt. Verum his omissis pater, nec omnino discussa re, uult quamuis insaniam in quouis corpore consimilem esse, similemque desiderare curationem. Super hæc tam multa, muliebria corpora plurimum differre à uirorum corporibus, uel ad morbi corruptionem, uel ad sanandi spem, aut desperationem, facile fuerit cognoscere. Siquidem uirorum corpora bene compacta sunt, nervosa: laboribus, agitationibus, uita sub dio acta, exercitata. Contrà foeminarum, flaccida, malè compacta, in umbra alita: Candida ob sanguinis inopiam, calorisque penuriam, & humoris superuacanei abundantiam. Quare facilius corripiuntur, quam uirorum: utpote morbis exposita, nec ferètia curationem: præcipue uero ad insaniam procliuiora. Nam cum multum habeant iracundiæ ac leuitatis, facileque commoueantur: porro corporis exiguæ sint uires: facile in hoc malum prolabuntur. Proinde non conuenit, in utrisque eandem à medicis sanandi rationem requirere. Cum intelligatis, hæc ab illis longissimo distare interuallo: iam ab ipso protinus ortu discreta: tum tota uitæ ratione, tum actionibus omnibus, tum studiis atque exercitiis uniuersis. Quare cum dicis. Insania laborat: ad hoc quoque laborat mulier. Neque confundas hic omnia sub unam & eandem insaniam referens appellationem. Verum discretis ipsis, quemadmodum & natura discreuit, quid in quoque præstari possit considera. Nam nos, quemadmodum initio dixisse memini, illud in primis spectamus: ægroti corporis naturam, ac temperaturam: & cuius qualitatibus magis sit particeps, calidius an frigidius, uigens an ætate deficiens, magnū an pusillum, crassum an macilentum: reliquaque ad genus omnia. Quæ si quis penitus expendierit, is demum erit idoneus cui fides

fides habetur, uel desperanti, uel recipienti. Quandoquidem & insaniam innumera sunt genera, & causae complures: nec uocabula quidem eadem. Neque enim idem, desipere ac delirare, rabire & insanire. Verum haec omnia nomina significant magis aut minus obnoxium esse morbo. Porro causae aliae sunt uiris, aliae foeminis. Rursum inter ipsos uiros, aliae iuuenibus, aliae senibus: puta iuuenibus immodica ferme repletio: senibus autem importuna calumnia, ira impotens, quae saepenumero incidit aduersus domesticos. Haec initio perturbant animum: deinde paulatim uergit in insaniam. Porro mulierum corpora & multae res infestant, & facile in morbum adducunt: praecipue uero si quem oderint uehementius, aut si inuideant inimico, secundis rerum successibus utenti: aut si quid molestum sit: aut si cui succenseant. Haec paulatim subgliscentia, multoque alia tempore, tandem in insaniam euadunt. Eiusmodi rerum aliquid uxori quoque usu uenit pater: & haud scio, an nuper aliquid illi aegritudinem aliquam attulerit. Nihil enim illa oderat, quanquam morbo sane tenetur, neque his malis ullius medici cura poterit eripi. Quod si quis alius se facturum receperit: aut si quis eam liberarit: tum me oderis licet, uelut iniuriam. Tamen si ne illud quidem uerebor dicere patet: Etiam si non prorsus esset, ut est, desperandum: sed adhuc aliqua salutis spes leuis ostenderetur, nec sic quidem facile manu ad mouerem: neque statim auderem ministrare potionem: uidelicet ueritus fortunam, ac multorum hominum obrectationem. Vides, ut omnes arbitrantur, priuignos inuisos esse noueris omnibus, etiam si probae fuerint: easque hanc ceu communem quandam mulierum insaniam insanire. Quare facile suspicatus fuisset aliquis, si malum hoc secus euenisset, neque profuissent remedia, perfidam ac dolosam fuisse curationem. Atque uxoris quidem res pater ad hunc sese habent modum: idque loquor, quod prorsus exploratum habeo: nunquam melius est habitura, etiam si millies biberit pharmacum: eoque non operae precium conari, nisi me in hoc solum urges ut frustrer: idque uis, ut foedam mihi famam accersam. Patere, ut mihi eiusdem artis professores inuideant. Quod si me rursum abdicaris, ego quidem etiam si ab omnibus deserar, tamen tibi nihil imprecabor graue. Sed quid si (quod auertat deus) redeat morbus: (solent istiusmodi ferme mala irritata recurrere) quid erit mihi faciendum? Curabo, ut nosti, tum quoque: neque unquam defuturus sum officio, quod liberis natura praescripsit: neque generis, quoad in me fuerit, obliuiscar. Deinde si resipueris, num credere debeo futurum, ut me denuo recipias, illud uide. Iam ista quum facis, accersis morbum, pestemque refricas: heri ac nudius tertius e tantis elapsus malis, contendis, uociferaris: quodque grauissimum est, irasceris: ad odium propensus es: leges reuocas. Hei mihi pater, istiusmodi fuerat superioris insaniam tuam proemia.

*A periculo e
uentus et per
sona noueris*

Peroratio

Commissio

1110

PHALARIS PRIMVS

VINCENTIO OBSOPEO INTERPRETE.

ARGVMENTVM

Phalaris Agrigentinum tyrannus fuit. Cui filius quidam Perillus siue Perilus, taurum arcum obuium ita factum, ut in eum homines dammati coniecti, succenso igne totrentur, atque inter cruciandum, dum nociferarentur, magis uis bouem edere. Hunc taurum singulis hic Delphos mittere, ut ibi in templo inter cetera donaria, deo consecrarentur. Et quia apud omnes pro crudelissimo atque immanissimo idem habebatur, et ob id metuebatur, ut donum hoc Delphi, ut ab impio et nefario profectum, reijcerent. Oratione hac contra famam hanc de se sparsam, per Legatos sese defendit. Oratio generis iudicialis est, statim qualitate. Non et tyrannus dum occupasse, et nocentes quosdam punisse, se fateatur, sed id iure ac necessitate quadam factum ostendit. Eandem ordium a uoto incipit. Narratione consilia et causas susceptae tyrannidis, et quo modo eandem gesserit. Postremo etiam quae necessitate, ad supplicia sumenda, et custodiam corporis compellenda, compulsum fuerit.

L V C I A N I

rit. exponit, quæ & ipsa confirmandi uicem habent. Post hæc autem Confirmatio sequitur, quæ se à crimine criminis defendit, Argumentis à similibus, à legibus & causis, à signis & comparatione sumptis. Eleuando interim etiam tyranni nomen & inuidiam ab exemplis, & exaggerando necessitatem puniendi, ob multitudinem periculorum in dies in hoc genere succrescentium. Peracta causa, ad commendationem muneris transit, quam à causis & honestate dedicationis trahit. Peroratio ex persona Legatorum fit, quæ effecratione dictorum, & ipsorum obtestatione perficitur.

Exordium, à uoto.

Ratio.

Attestatio quæ fidem facit oratori.

Narratio, quæ uitæ et actiones suas exponit.

Causa & cõsiliū occupatæ tyrannidis.

Modus administrationis.

IS IT nos huc Legatos, ò Delphi princeps, noster Phalaris, taurum hunc Apollini adducturos, ac uobis pauca quædã auditu non inidonea, cum super duce nostro, tũ super oblato munere uerba facturos. Itaq; quorum gratia huc profecti uenimus, hæc sunt. Cæterum, hæc uobis exponenda nobis in mandatis dedit. Ego, inquit, ò Delphi, talem de me apud omnes Græcos esse existimationem qualis sum, at non qualem me odio prosequetium, aut inuidorum mendax fama apud ignotos traduxit, præ omnibus rebus permutatione facta amplecti uelim. Maximè uero omnium apud uos talem de me opinionem esse optarim qui & cæteros uitæ sanctimonia antecellitis, & Pythij assessores estis, ac tantum nõ Dei familiares atq; domestici. Etenim persuasissimũ habeo, si me uobis purgauero, atq; ostendero, frustra crudelitatis suspicionẽ de me incidisse, etiam aliis omnibus me per uos purgatum fore. Porro autem, ipsum Deum eorum quæ dicturus sum testem inuoco, quem nullo modo possum decipere, aut falso & ficto sermone circumducere. Fortasse enim, hominibus imponere haud operosum est, at deo uerba dare, maximè uero huic, id uero nullo modo fieri potest. Cæterum, ego inter Acragantinos non ex obscuris sum maioribus, uerum si quisquam alius, ex illustri loco natus, ac liberaliter educatus, tũ ingenuis disciplinis, & artibus imbutus, urbi memet popularem exhibere non destiti, ijs uero qui mecum in eadem uersabantur Repub. æquum & modestum me præstiti. Violentiæ autem, aut illatæ iniuriæ, aut contumeliæ, aut præcipitati iudicij, nemo me unquam sub prioribus uitæ annis insimulauit. Verum, cum argumentis non dubijs perspicere eos qui diuersam à me in administranda Repub. rationem sequebantur, uitæ meæ moliri insidias, ac omnibus modis mei est mediocritatis tollendi occasionem captare ac quærere (nostra uero ciuitas seditionibus factis osis dissecta ferueret) unicum illud effugium in tantis rerum difficultatibus securitatemq; reperi, pariter & ciuitati tuendæ salutem, si occupato per uim principatu, illorum ferociam refrenarem, eosq; à struendarum insidiarum studio sedatos retraherem, eademq; opera ciuitatem popularium factionibus flagrantem ad modestum & tranquillum statum adigerem. Et erant sanè non parum multi hoc meum institutum collaudantes uiri & modesti, & amantes Reipub. quibus & mea sententiæ & instituti iam conatus necessitas non fuit obscura. Horum itaq; usus & opera, & consilio, haud difficulter uoti compos reddebam. Ex illo itaq; illi quidem non amplius rebus nouandis, aut turbis concitandis studentes inter se discordanter dissidebant, sed iussis obtemperabant. Ego uero imperium obtinebam, ipsa autem ciuitas sua libertate carebat. Cæterum, cædes aut insectationes aut proscriptiones ne in eos quidem à quibus sæpenu-mero insidiosè petitus eram, usurpauit aut exercui. Atqui operæ precium aude- re eiusmodi, in tuendo principatus imperio potissimũ. Etenim humanitate, comitate, & mansuetudine, præterea ex honoris & dignitatis æqualitate mirificam in spem ueniebam, fore, ut ad obediendum omnes pertraherentur. Statim igitur omni similitudine deposita, cum inimicis in pristinam & gratiam et concordiam redij, ac illorum plurimis, & in dandis in eundisq; consilijs, & conuersatione domestica utebar familiarissimè. Porro, cum ipsam urbem animaduertẽ magi-

Magistratum negligentia, atque incuria corruptam, multa furentium, aut potius communes ciuitatis opes rapientium, & aquæ ductus reparauit, & ædificiorum sumptuosis extructionibus exornauit, ac muro circumducto firmauit, prouentusque, quotquot magistratum curam communes erant, accessione non modica cumulaui, iuuentutis recte educandæ impendio magnam curam habui, senes peculiari reuerentiâ prosequabar. Populum uero, spectaculis ac largitionibus, præterea solennitatibus, atque epulis publicis mihi deuinctum detinui. Virginum uero, contumeliosas corruptiones, aut epheborum supra abominanda & nefaria, aut iniurias satellitum immisiones, aut comminationes tyrannicas ita auersabar, ut ne audire quidem fas putarem. Iam uero, de dimittendo quoque imperio, principatuque deponendo mecum inito consilio deliberabam, si quomodo tranquillè atque securè à curarum fluctibus liberatus quiescerem. Etenim principem agere, ac res omnes ut recte fierent administrare, prouinciâ grauè, ac odiosam esse existimabam, & rem non sine inuidiâ laboriosam. Sed enim ne post hac tali administratione egeret ciuitas, in ea cogitatione suscepta adhuc uersabar. Ac iam olim ea animo cogitabundo quærebam. Porro autem, ciues mei concitata seditione iam aduersus me insurrexerant, deque struendarum insidiarum ratione, faciendaque defectione deliberabant. Quinetiam clandestinis conspirationibus iam coniurauerant, armaque collegerant, pecunias priuatis impensis comportauerant, ciuitates finitimas ad ferendum missis copiis auxilium accersuerant, iamque in Græciam ad Lacedæmonios atque Athenienses legatos petitorum subsidium miserant. Quorum autem criminum reum me facturi essent, iam illis deliberatum erat, tum quemadmodum ad mortem memetipsum mihi consciscendam adacturi forent, atrociter comminabantur. Præterea quæ supplicia excogitabant, his qui publicè puniendi forent, occultè non tulerunt. At enim quod nihil tale, præter illorum spem atque sententiam perpeffus sim, dijs immortalibus acceptum refero, quorum opera mihi detectæ sunt insidiæ. Omnium uero maxime Pythio, cuius beneficio et insomnia mihi ostensa sunt, illique missi quorum iudicio singula cognoui, atque sagaciter deprehendi. Ego uero, hoc loco uos, o Delphi, in hoc ipso metu, quem nunc ipsa oratione quam acerbus fuerit facile sentitis, uolo super his, quæ tunc acta sunt, consilium mihi detis, quo tempore nulla munitus custodia ferme capere, rebus difficillimis urgentibus salutem quærebam. Proinde, paulisper animo saltem suscepta Acragantem uersus peregrinatione ad me, uisisque illorum apparatibus, ac minis auditis, dicite, quid nam faciendum sit? Humanitate ne erga illos amplius utendum est, concessaque impunitate perditorum ciuium malignitati & nefarijs conatibus parcendum, & dissimulanter ferendum scelus illorum est, tametsi mihi actutum extrema perpetienda forent? Magis aut conueniebat, ut nudus à cruentis ciuibus miseram cædem sustinerem, eosque qui mihi fuerunt charissimi coram crudeliter peremptos perire cernerem? An uero talia hominis fuissent nimium insensati; sed consentaneum erat generosiori, uiroque digniore cogitatione animo cõcepta, hominisque prudentis & iniuria affecti iracundiâ suscepta illos prosequi. Mihi uero ipse est presentibus periculis emerso, in posteræ securitatem præparare. Hæc sat scio mihi facienda fuissetis. Quid ergo ego post hæc feci, quod accersitis rebus atque noxijs, & concessa illis sandi atque respondendi copia, & adductis argumentis, singulisque diligenter & accuratè exploratis atque cõuictis, posteaque nihil amplius inficari poterant, meritum de illis sumpsi supplicium, uehementer excandescens, non quod mihi perniciem machinati fuerant, sed quod in illo proposito me permanere non sinissent, quod ab initio prosequendum mihi constituerat. Et iam ab illo tempore me ipse comitatu satellitum stipatum custodire non desino, atque ex illis quotquot ex occulto insidiosè me petiuerint, supplicio afficere pergo. Deinde homines crudelitatis me accusant, non ualde reputantes ab utro nostrum primum huius mali initium

Consilium deponere tyrannidis per insidias atores euersum.

Communi causa, quod in ciuitatem facti sunt colligitur ex causa.

Extirpatione flammis.

Propositis subita

- Confirmatio.* subintroductum sit, ea quæ in medio euenire, & quam ob rem de ciuibus nefarijs sumptum sit supplicium negligenter complectentes, poenas tamen sceleratis ciuibus irrogatas in crimen uocant, easque quæ sibi in illis excruciandis committi uisæ sunt crudelitates. Non dissimile factum, si quis apud uos sacrilegum quendam præcipicio mulctatum uidisset, cæterum quæ nefarie designasset, non reputaret, quemadmodum noctu in templum ingressus sublati furtim præciosissimis quibusque donarijs fanum religiosissimum impie depeculatus esset, ac etiam statuis manus sceleratas admouisset, magnæ tandem crudelitatis uos accusaret, quod cum & Græci & sancti esse perhibeamini, supplicio affecissetis hominem græcum prope templum. Etenim non ita procul ab urbe fertur esse petra, huic destinata supplicio. At uos, ut opinor, eiusmodi hominis stoliditatem risu prosequuturi essetis, si quis hæc aduersus uos dicere auderet, alij autem omnes uestros aduersus impios maleficos crudelitatem collaudabunt. *In summa*, populi non perpendentes, qualis nã ille sit, qui rebus imperio præest siue iustus, siue iniustus, simpliciter ipsum nomẽ tyrannidis prosequuntur odio, ipsique tyranno extreme infensi sunt, tametsi Aeacus aut Minos, aut Rhadamanthus principatũ gesserit, omnes tamen ex æquo è medio tollere appropriant, malos illorum ante oculos sibi proponentes, bonos uero communi accusationi innocentem obnoxios eodem odio complectentes. Ceterum, audio apud uos quoque in Græcia multos fuisse tyrannos sapientes, sub hoc uicio, ut uidetur, nomine commodos & mansuetos omnibus sese utendos præbuisse, è quorum numero nonnullorum orationes quoque breues & succinctæ in delubro uestro unã cum statuis ac muneribus Pythio repositæ continentur. Respicite autem ad legum scriptores etiam irrogandarum poenarum rationi & consuetudini plurimum tribuentes, quasi cæterarum rerum nulla expectanda sit utilitas, nisi metus malefactoribus esset propositus, ac certa spes constituta luendi pro flagitijs supplicij. Cæterum nobis tyrannis in hoc longè maior imposita est necessitas, qui cæteris necessario præsumus, quicquid communem cum nobis odiose inuiden-
tibus tum necem machinantibus consuetudinem agimus, ubi ne personati quidem ullam securitatis utilitatem sentimus, sed omnis nostra res perinde ut fabula, quæ de hydra fertur se habet. Quanto enim plures præciderimus, tanto plures nobis puniendi occasiones suppullulant. Est autem opera pretium, ut ista feramus, ac capita subinde recrescẽtia semper recidamus, & per Iouem iuxta Iolai institutum igne quoque absumamus, si salui rerum potiri cupimus. Etenim, cum qui necessitate coactus semel in hæc inciderit, & ipsum materiæ non dissimilem esse necesse est, aut sceleratis ciuibus parcentem, perire funditus. In summa, quem putatis usque adeo mentis esse agrestit, efferatque immanitatis hominem, cui uoluptati sit alios flagellis cedere, aut cruciatorum audire gemitus, aut cædes & carnificinas spectare, nisi uehementem infligendarum poenarum causam haberet? Quoties igitur dum alij flagris cederentur lachrymatus sum? Quoties autem meam ipsius fortunam lugere ac deplorare cogor, grauius ego supplitium & diuturnius sufferens? Etenim uiro natura bono, necessitate
„ autem sauo & amarulento, multò durius est de alijs sumere, quàm de se sumi
„ supplicium. Si uero liberè quod sentio proferendum est, ego profecto, si mihi
„ daretur optio, utrum uelim nonnullos innocentem punire, aut me ipsum potius
„ mortem oppetere, planè persuasum habete, quod nihil cunctatus mori potius
„ eligere, quàm homines nihil malè præter æquum commeritos supplicio afficere. Dixerit uero aliquis, præoptas potius ò Phalari, ipse iniuste interire, quàm iustis ex causis poena affligere insidiatores, uelim profecto hoc. Rursus enim uos Delphos in consilium uoco, utrum præstabilius esse putatis iniusta morte oppetere, an iniuste seruare eum qui exitium machinatus sit. Nemo, ut opinor, adeo uercors est & egens animi, qui non uiuere potius præeligat, quàm
seruatio

seruatis hostibus interire. Et quot nam ego ex ijs, qui manus mihi admouere conati sunt, seruaui? Quorum de numero est Achantus ille cum Timocrate & Leogora, ueteris quæ mihi cum illis fuit consuetudinis & amicitie recordatus. Ceterum, si ita uester fert animus, atque adeo uobis cordi est meos mores nosse propius, eos qui in Acraganta frequenter commeant hospites interrogate, cuiusmodi ego me erga illos gerere soleam aut ostendere, & num humanum & liberalem me præbeam accedentibus. Qui exploratores etiam in portis constitutos habeo, neque non auditores, qui nam & unde nauigarint, ut certior factus pro dignitate honorem habens dimittam illos. Nonnulli quoque studiose & sua sponte me uisunt, Græcorum quidem sapientissimi, neque nostram conversationem respuunt aut subterfugunt. Quemadmodum nuper sapiens ille Pythagoras ad me uenit, cum longè alia de fama mea inaudisset. Postea uero quam omnia secus se habere comperit, discessit collaudans me in scitiam, ob crudelitatem uero necessariò mihi exercendam mei miseresceus. Postremo putatis ne eum, qui erga peregrinos tam humano affectus est animo, aduersus domesticos tantam exercere iniusticiam, nisi præter modum iniuriâ afficeretur? Hæc ferè sunt, quibus me uobis abundè purgatum esse opinor, uerâ profecto & iusta, ac multo magis laude, ut ego mihi persuadeo, quam odio digna. Sed enim de misso donario, iam tempus est ut audiat, unde nam & qua ratione tantum hunc possederim, statuarij opera non locata. Neque enim tam dementis sum animi, ut tales possessiones mihi desiderandas esse putem. Sed erat quidam Perilaus nostratis gentis homo, egregius quidem & ingeniosus artifex, ceterum natura malus & improbus. Ille tota uia cum à sententiâ mea aberrasset, putauit se mihi rem admodum gratam facturum, si nouum quoddam supplicij genus excogitasset, quasi præ omnibus rebus præcipuam in sumendis supplicijs uoluptatem cupientissimè caperem. Iam uero boue fabricato, ad me uenit ferens illum, aspectu sanè pulcherrimum, atque accuratissimè ad ueri bouis imaginem expressum: Tantum illi motus & mugitus deerant, quo minus uiuus esse putaretur. Viso autem illo, statim exclamabam: dignum munus Pythio, mittendus est hic taurus Apollini. Porro Perilaus assistens, quid si, inquit, sapientiam quæ in illo est perdisceres, ac usum cui præbendo formatus est. Et cum dicto taurum per dorsum aperuit. Si quem, inquit, cruciatibus torquere uolueris coniecto illo in machinam, ac dorso iterum concluso, hæc tibias naribus bouis ad motas accommoda, ignem autem succendere iubeas. Ac ille quidem inclusus plorabit, uociferabiturque inusitatis & ineffugilibus detentis doloribus, ceterum uociferatio per tibias, cantum tibi absoluet nimium stridulum, & lugubre quiddam modulabitur: quinetiam insuper mugitus ciebit tristissimos, ita, ut ille inter modulandum tormentis crucietur, tu uero singulari uoluptate afficeris. Porro, ego his auditis crudelem machinam extremè auersatus sum, & immanem illam instrumenti indolem prorsus respui, conueniensque & debitum illi supplicium imposui. Et age, inquam, o Perilaë, ne uana uideatur esse tua promissio, ipse nobis in taurum ingressus, ueram artis tuæ industriam comprobato, ac uociferantes imitare, ut certò cognoscam, num ea quæ iactas carmina per tibias cantata exaudiantur. Perilaus nihil cunctatus his dictis promptè obtemperat. Ego autem, postquam ingressus est, concluso tauro, ignem iussu succendere. Recipe, dixi, debitum arti tuæ tam admirandæ præmium, ut magister musices ipse primas omnium canas. Ac ille enim uero iustissima passus est, sua ipsius excellenti fruens industria. Porro autem ego uiuentem, & adhuc semiuiuum spirantem iussi eximere, ne si immoreretur, nece sua opus contaminatum implaret, illum inhumatum per scopulos præcipitari imperaui. Taurum uero piaculis mundatum deo dedicandum legauì, omnemque de illo historiam iussi adscribere, dedicantis mei nomen, Perilaum artificem, illius immanem

Clementis
exempla.III.
A signis aliis
ud.V.
A minori.

Epilogus.

Transitio.

Comendatio
donarij.

Peroratio ex
persona lega-
torum.

sententiam, meam in puniendis maleficis æquitatem, conueniens supplicium, primos artificis concentus & modulationes, præterea primam musices experientiam. Vos autem Delphi iuste facietis, si pro me unâ cum legatis sacra feceritis, taurumq; deo in elegantî delubro dedicaueritis, ut omnibus perspicuum fiat, quo ego aduersus criminosos sim animo, tum qua acerbitate tunc scilicet soleam superuacuas illorum ad perpetranda maliciam cupiditates. Itaque hoc ipso solo facto satis superq; quibus moribus præditus sim, manifestatum est, Perilao supplicijs affecto, ac tauro dedicato, neq; amplius ad aliorum torquendorum musicam reseruato, quem nihil aliud modulatum esse pro certo affirmo, præter quàm solos mugitus artificis. Quodq; in solo ipso artis periculum fecerim, ac statim barbaram illam & inhumanam musicam compescuerim. Atque hæc quidem in præsens deo offerre libuit. Dedicabo uero illi & alia sæpenumero, ubi tantum illius munificentia consecutus fuero, ut amplius poenarum acerbitate erga noxios non egeam. Hæc equidem, ô Delphi, quemadmodum à Phalaride facta sunt, singula quàm uerissimè percensuimus. Iusti uero utiq; habendi simus, si fidem uobis faciētes, ueritatis testimonium illi præstiterimus, quippe qui harum rerum non imprudentes nullam nunc mentiendi occasionē aut causam habeamus. Quod si quoq; necesse est, pro uiro nos esse supplices, quem falso multi suspicantur esse improbum, quippe qui inuitus & coactus in malos animaduertit, supplicamus uobis nos Acragātini, qui & Græci sumus, & ex antiquo Diores, complectamini humanitate uestra uirum amiciciam uobiscum iungere cupientem, ac eum qui multum & publicè & priuatim unicuique uestrum benefacere & prodesse studeat. Assumite igitur uos ipsi tantum, deoq; dedicatum offerte, ac pro Acragante ipsiusq; Phalaridis salute præcætes, uota facite. Et nolite nos infecta legatione dimittere, ne & illum contumelia afficiatis, eademq; opera deû elegantissimo iuxta ac iustissimo munere priuetis.

PHALARIS SECVNDVS.

VINCENTIO OBSOPOEÏ INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Declamatio breuis, sed arguta est, qua ex Delphicis sacerdotibus quidam suadere fingitur, quo donum Phalaridis, de quo in superiore Oratione agitur, in templum recipiatur, ac deo consecratur. Genus est Deliberatiuum est, Status negotialis. Exordium habet densum, ut in quo una fere periodo, et suspiciones est, quibus fauore aliquo adductus, aut aliis corruptus, ad suadendum accessisse uideri poterat, à se remouet, et sola beneuolentia, studioq; communis utilitatis ad dicendum se progressum esse, docet: deinde et dociles et tenos eadem breuitate facit. Post Exordium Propositio sequitur. Hanc confirmat primum ex locis honestatis, ostendens, impium ac propè sacrilegum fore, si donum hoc à templo excludatur. neque enim quenquam posthac quicquam oblaturum esse, et deum suis sacris, ac debito cultu priuatum iri. Deinde contra uoluntatem ipsius dei esse, ut qui certis iudicijs ac signis declarari, gratam istam legationem sibi esse. Hinc, quod de crudelitate tyranni obieciatur, diluit, consutatis testimonijs à conditione personæ et incertitudine: et contra ab officio admonet, ut sacra magis procurent, et deo operentur potius, quàm iudicijs uacent. Post hæc ad locum utilitatis transit, docetq; contra communem utilitatē fore, si dona excludantur. Nam ex his omnem proueniri esse Delphorum, et omnem item famam et gloriam. Deniq; nullo ueterum exemplo hoc fieri. Et si maxime in de liberationem hanc rem uocare uelint, officio eos uti debere, iuste ac liberè iudicandum, non ex affectu aliquo rē aestimare. Peroratio, repetitione argumentorum, cum admonitione eorum incommodorum, quæ ex hac re consequi sint, et quod nihil temere innouandum sit, perficitur.

Cum

VM antehac nulla mihi, ò uir Delphi, neq̃ cum Acragani-
tinis ciuibus hospitalitas intercessisset, neq̃ cum ipso Pha-
laride priuatim ulla domesticæ familiaritatis contracta es-
set societas, neque aliam haberem erga illum aut peculia-
rem causam sociandæ beneuolentiæ, aut olim iungendæ
cum illo amicitie spem, tantum uero missos ab eo legatos
audierim æqua & modesta perorantes, callideq̃ prospici-
cerem, & quid piè à uobis fieri possit, & quid publicæ u-

*Captat bene-
uolentiā à re-
motiōe suspici-
tionis, et uoluntate
erga
temp. sua.*

Attentio.

Propositio

Confirmatio.

*I.
A pietate &
religione.*

*Amplificatio
ex consequen-
tiis.*

*II.
A uoluntate
dei, quā ex si-
gnis probat.*

*Amplificatio
ab absurdo.*

*Obiectioni te-
stium occurre
à qualitate
personarum.*

*A locorū di-
stantia et pro-
prio officio.*

utilitati conducibile foret, cum primis uero quid Delphis non indecorum factu
futurum esset, surrexi in medium oratione mea uos cohortaturus, ne & uirum
principem, & piè agentem contumelia temere afficeretis, neq̃ munus ipsum,
quod Deo iam destinatum est, à uobis alienaretis. Præsertim trium maxima-
rum rerum perpetuò monimentum futurum, artis præstantissimæ, cogitatio
nis crudelissimæ, & iusti supplicij. Itaque ego quod & in incerto habetis, quid
hac de re statuendum sit, quodq̃ magistratus deliberandum uobis proposue-
rint, num munus suscipiendum, an iterum retrò ablegandum sit, parum religi-
osum esse arbitror. Multò autem potius impietati nullum modum relinquetis
neque enim aliud hæc res erit, quàm nefarium sacrilegium, quod turpitudine
sua omnia longè lateq̃ excedit flagitia. Nec minus impium erit factu, Deo do-
naria dedicare uolentibus, ne facultatem quidem offerendorum munerum cō-
cedere, quàm ea quæ Deus iam oblata possidet depèculari. Præcor autem uos,
cum & ego unus sim è Delphorum numero, ac ex æquo publicæ gloriæ parti-
ceps, si conseruata fuerit, tum diuersæ opinioni obnoxius, si quid in præsens
aduersus existimationem nostram perperam admissum fuerit, ne templum ob-
seratis pijs & religiosis hominibus, neque ciuitatem nostram omnium morta-
lium contumeliæ atque calumnijs traducendam obijciatis, quasi ea quæ Deo
offerenda mittuntur lycophantijs illudentem, calculisq̃ & iudicio donaria de-
dicantes rectificantem. Siquidem nemo quicquam posthac muneris offerre au-
debit, certior factus, Deum nulla beneuolentiā suscepturum, quod prius Del-
phis non uisum sit probabile. Proinde Pythius iam ante non iniquam de misso
donario tulit sententiam. Si enim aut Phalarim odio haberet, aut eius munus
contemptim auersaretur, facile ac promptum illi fuerat illud unā cum nauione
raria, quæ allatum est in medijs Ionij maris fluctibus submergere. Iam uero, il-
le à uestra sententia longè lateq̃ dissentit, cum & sereno cœlo illis Ionium tra-
ñcere præstitit (quemadmodum ipsi testificantur) ac saluos in Cirram usque
pertulit. Quo facto satis manifestum est, monarchæ pietatem sibi non impro-
bari. Oportet autem, & uos diuinæ sententiæ adiectis calculis, & hunc tau-
rum reliquis templi ornamentis adiungere. Quandoquidem haud dubiè res
foret omnium absurdissima, si quis adeo magnifico & excellenti munere huc mis-
so, uestris calculis ab ingressu templi arceretur, ac præmiū impietatis auferret,
uidelicet indignus iudicatus, qui donum offerret Apollini. Cæterum, illius cu-
ius diuersa est à me sententia, quemadmodum ex Acragante huc delatus nau-
igio, cædes quaspiam & iniurias, & rapinas, & deprædationes à tyranno factas
nimium tragica uociferatione extulit, dicens propemodum omnia sibi coram
uisa esse oculis, quem non ignoramus ne ad portū quidem usque peregre profe-
ctum esse. Non autem dissentaneum est talia neq̃s quidē omnino credere, qui
ista se perpeffos esse commemorant. Etenim nobis obscurum est, num uera præ-
dicent, ne quo modo eos, de quibus nihil certi nobis compertum est, iniuste sce-
leris accusemus. Quod si tale quippiam in Sicilia quoq̃ peractum est, quid hæc
de re Delphos sollicitè curiosos esse attinet, nisi pro sacerdotum officio iudicū
partes nobis præposterè uendicemus. Et iam nobis sacrificandum erat, atq̃ cæ-
teris omnibus deus colendus, ac si quis misisset donaria, ea dedicare nostri fuerat

III.
Inutili, ex
cessu, in
hoc & effe-
ctu sacrorum
templiq.

III.
Anonitate
rei, & q. con-
tra ueterū ex-
empla fiat.

V.
Ab officio in-
dicantium.

Peroratio,
qua et capita
argumentorū
repetit et Del-
phos admonet
ne qd temere
innouent, sed
potius cōmu-
nem utilitatē
considerent.

officij. Nunc hic expendentes sedemus, si qui ex illis qui trans Ionium continentem incolunt, legitime an secus administrent imperia. Atque aliorum quidem res prout ipsi uoluerint se habeant. Porro, nobis pernecessarium esse opinor, ne nostra ipsorum nobis ignota sint, tum qui olim rerum nostrarum status fuerit, & quo modo nunc in praesens eadem se habeant, & quid magis ex usu nostro sit facere. Nam quod in praecipitijs & arduis cautibus habitemus, ac steriles petras colere soleamus, Homerus monitor nobis non est expectandus, qui nobis haec palam faciat, sed ista coram ipsi oculis intuemur, tum quantum semper in terra uersemur cui portus sit profundus haud obscure animaduertimus. Ceterum, templum ipsum & Pythius & oraculum, tum sacrificantes & pietatis operibus seruientes, si sunt Delphorum campi, si prouentus, inde abundantia, inde comestus nobis abunde et affatim offunditur. Par enim est, ut apud uos quod uerum mihi uideatur tacitum non habeam aut dissimulanter praeteream, & quod a poetis dicatur, citra sementem, citraque orationem nobis omnia proueniunt, de agricolae opera. Qui non solum ea quae apud alios bona nascuntur nobis ampliter et cumulate exhibet, sed siquid preciosi aut rari apud Phryges est, aut Lydos, aut Persas, aut Assyrios, aut Phoenices, aut Italos, aut apud ipsos denique Hyperboreos, omnia certatim ad Delphos perferunt. Ac nos secundo loco post deum ab omnibus misericenter colimur, parataque rerum copia affluentes felicem uitam agimus. Sed haec iam olim uobis ignota non sunt. Quod autem ad praesentem deliberationem attinet, danda est nobis opera, ut in hoc uite semel instituta tuendo proposito constanter perseueremus. Nullus, ut mea fert opinio, memoria tenet ullo tempore de quoquam donario apud nos latam esse sententiam, neque quenquam a sacrificando aut donario deducendo fuisse exclusum aut prohibitu. Eamque ob causam, opinor, delubrum Apollinis tantopere auctum esse, in tantum, ut iam supra modum abundet muneribus. Oportet itaque, neque in praesens quicquam temere innouare, neque aliquid praeter morem patrium constituere. Sed nec amoris respectu iudicanda sunt nobis donaria, nec generis ratione ea quae mittunt aestimanda, unde nam aut a quo, aut cuiusmodi sint quae huc legantur. Suscepta autem munera nulla curiositate delubro sacrandae sunt, ac ambabus manibus per nos inseruendum est, cum deo, tum pietatis gratia huc uenientibus. Videmini uero mihi, o uiri Delphi, super rebus quas in praesentia deliberationi expendendas subiecistis consultissime facturi, si primum omnium eam cogitationem suscepistis, de qualibus nam ac quantis rebus consilium ineatis. Principio enim super deo ipso ac templo, tum sacrificijs atque donarijs, super ritibus ac moribus antiquis simul atque legibus uetustis ac gloria uaticinibus. Exinde super uniuersa ciuitate, ac rebus priuatim & publice omnibus Delphis conducentibus. Praeter haec omnia consultants non contemnendum in discrimen uenietis apud omnes homines aut fruendae gloriae, aut tolerandae infamiae. His profecto nihil maius (siquidem rationis copotes estis) aut perinde necessarium esse existimabitis. De quibus igitur in praesens consultamus haec sunt. Non equidem solum Phalaris, neque taurus ille, neque aes tantum, sed omnes reges ac principes, quotquot nunc templi utuntur opera. Praeterea aurum, argentum, & quaecumque alia preciosa, multa ac saepenumero deo dedicanda ueniunt. Primum enim iuxta dei consilium expendere conuenit. Cuius ergo rei gratia non ut semper nobis moris fuit, neque ut iam olim consueuimus de dedicandis muneribus faciemus? Aut quid in antiquis constitutionibus censoria nota reprehendentes, rebus nouis studemus? Et quod nunquam ex quo hanc urbem incolimus, ac Pithyus interrogatus reddidit oracula, & tripos loquitur, & ipsa sacerdos diuino afflatur numine, fecimus, nunc faciendum constituemus, iudicantes uidelicet ac expendenteis eos, qui huc missitant munera. Quin potius illud apud animum uestrum cogitatis ex prisco illo more & instituto, quo munerum offerendorum facultas interclusa fuit, ne mini, quantis bonis templum auctum & cumulatam fiet, omnibus offerentibus,

ac quibusuis pro substantiæ suæ modulo donarijs Deum cumulâtibus. Quod si nobis ipsi iudicum & censorum prouinciã sumemus missorum huc mune-
rum, uereor, necito eorum qui nobis probandi aut expendendi sunt, penuriã
laboremus, nemine scilicet sufferente semetipsum reum obiectare iudicio, & in
hoc ipsum impensas & sumptus facientem, ut iudicetur, de quibus omnibus in peri-
culum ueniat. Aut cui humaniter patiendum existimatis, si donariorum dedi-
candorum libertate indignus esse iudicabitur?

ALEXANDER SEV PSEVDOMANTIS

ERASMO ROTERODAMO INTERP.

ARGUMENTVM.

Historica narratio est, uitã ex res Alexandri cuiusdam impostoris, qui se Podalirij filium faciebat, et pro-
uate uenditabat, exponens, lectu iucundissima, nõ per se modo, uerum etiam quod sub huius prestigato-
ris exemplo, aliorum atq; similium, quorum nonnullos superior etas quoq; tulit, scelera atq; imposturæ depre-
bendi, coarguiq; possunt. Proœmio, difficultatem suscepti operis collatione quadam amplificat, institutumq;
suum, exemplo defendit. Hinc ad Narrationem descendens, à descriptione personæ orditur. Cetera plana sunt.

V quidem charissime Celse, leuem fortẽ quandam ac faci-
lem prouinciã tibi mandare uideris, cum iniungis ut A-
lexandri Abonotichitæ impostoris uitã, commenta, ne-
que non audaciã præstigiãsq; libro complexus, uolumen
ad te transmittam. Verum si quis ea conetur omnia ad ple-
num enarrare, id profecto non minoris sit negotij, quã A-
lexandri eius, cui Philippus fuit pater, res gestas literis pro-
dere: tantus fuit scelere, quãtus ille uirtute. Attamen si can-
didẽ ignoscenterq; legere uoles, & quod narrationi deerit, id ex te imputare at-
que addere: conatum hunc te autore capeßam, & Augiæ bubile, si non omne,
at certẽ pro mea uirili repurgare nitar, paucis aliquot elatis cophinis: nimirum
ut ex his coniecturam facias, quantus, quamq; immẽsus fuerit fimus uniuersus,
quem ter mille boues multis annis reddere potuerint. Sed amborum interim
nomine calumniã uereor, tuo pariter ac meo: tuo, qui iubeas memoriæ literã-
rumq; monumentis tradi uirum longẽ sceleratissimum: meo, qui sumam ope-
ram in huiusmodi narratione, rebusq; gestis hominis, quem nequaquam oport-
tebat ab eruditis legi, sed in frequentissimo quopiam & amplissimo theatrõ spe-
ctari à simijs aut uulpibus discerptum: quanquam si quis hoc crimen nobis im-
pegerit, poterimus & ipsi nos exemp'o quodam simili tueri. Etenim Arrianus
ille discipulus Epicteti, uir inter Romanos cum primis laudatus, ac per omnẽ
uitã in literarum studio uersatus, cum simile quiddam fecerit, pro nobis quo-
que responsurus est. Nam is quidem illibori latronis uitã describere non est
grauatus, Nos uero multum crudeliorem latronem memoriẽ prodemus, quip-
pe qui non in syluis ac montibus, sed ipsis in urbibus sit latrocinatus: neque qui
Minyam tantum, aut Idam sit pergrassatus, neq; paucas quasdam Asiæ partes,
uidelicet desertiores depopulatus, sed qui uniuersam (ut ita dixerim) Romano-
rum ditionem suo complerit latrocinio. Ac primum tibi depingam hominem
effigiem eius quoad potero proximẽ uerbis adumbrans: tamen si non sum ad-
modum pingendi peritus. Corpore igitur, ut interim & hoc tibi representem,
procerus erat, & aspectu decorus, plameq; specie diuina quadam ac maiestatis
plena, colore candido, barba non admodũ hirsuta, coma partim natiua tectus,
partim appositicia: sed hac adeo scienter efficta, ut uulgus ferẽ non sentisceret
imitatam asciticĩamq; esse, Oculi uehementer acres ac uersatiles, tum diuinum

Exordium. à
difficultate
rei, quã colla-
tione quadam
amplificat.

Defendit insti-
tutum suũ, exem-
plo superioris
scriptoris

Collatio utri-
usq; argumen-
ti.

Descriptio p-
sonæ à qua ad
narrationem
paulatim des-
cendit

quiddam relucens. Vox dulcissima pariterque clarissima. In summa quoad haeres, nulla ex parte poterat improbari: ac figura quidem hominis erat huiusmodi. Cæterum mens atque animus, o malorum depulsor Hercules, & auerfor tristitium Iupiter, seruatoresque Dioscuri, in hostes potius contingat incidere, quam cum eiusmodi quopiam habere commercium. Siquidem ingenio, solertia, acumen longe præstabat cæteris mortalibus. Tum curiositas, docilitas, memoria, et ad disciplinas ingenij felicitas, horum unumquodque supra quàm dici possit illi superpetebat, quibus tamen pessimam in partem est usus. Et quum haberet arma tam egregia sibi suppeditata, illico nimirum omnium qui essent sceleribus nobilitati, facile summus euasit, uel superior Cercopibus, Eurybato, Phrynonda, Aristodemo, Sostrato. Nam ipse cum aliquando Rutiliano scriberet genero, modestissimeque de se loqueretur, Pythagoræ semet adsimilabat. Atqui ueniam mihi dabit Pythagoras, uir ille quidem sapiens, ac mente diuina: cæterum si huius ætate uixisset, puer (sat scio) præ hoc uisus fuisset. Sed heus tu per Gratias, caue putes hæc in Pythagoræ contumeliam me dicere, quasi uelim eos similitudine rerum gestarum committere. Verum si quis deterrima quæque & probrosumissima, quæ de Pythagora per calumniam feruntur (quibus equidem haudquam fidem perinde ut ueris habuerim) si quis tamen conferat in unum, ea nimirum omnia, uix etiam minimam particulam adæquent Alexandrinæ uersutiae. Prorsum enim imaginare mihi, & cogitatione finge, quàm maximè uariam ingenij temperaturam, indolemque ex mendacio, dolis, periurijs, maleficijs confusam, promptam, audacem, uersatilem, & ad efficiendum quæ cogitasset nullum refugientem laborem, appositam ad persuadendum, cuique facile fides habenda uideretur: tum quæ mirè simularet optima quæque, ea quæ à mente essent diuersissima, præ se ferret. Primum igitur nemo cum illo congressus est, qui non hac cum opinione discesserit, ut eum mortalium omnium optimum æquissimumque: præterea simplicissimum minimeque fallacem iudicaret. Accedebat ad hæc omnia grandium rerum conatus, quum nihil pusillum cogitaret, sed ad maxima semper appelleret animum. Ita quum esset adolescentulus adhuc, formosus admodum, ætate uidelicet tenera, ac uelut herbescente: id quod licebat parum est stipula coniungere, partim audire ex his qui ita prædicabant: passim sese proficiebat, ac mercede suæ copiam faciebat ijs quibus lubitum fuisset. Inter multos autem incidit in hunc amans quidam præstigiator, ex eorum numero, qui magiam & diuinas incantiones profitentur, tum illectamenta ad conciliandam in amoribus gratiam, malorum immisiones in hostes, rationem eruendi reperiendi que thesauros, hæreditatum successiones. Hic ubi conspiceret benè ingeniatum puerum, atque ad subministrandum arti negotioque suo propensissimum: ut pote qui non minus illius adamaret maleficiū, quàm ipse huius formam: eruditum eum, semperque deinceps pro adiutore ministroque est usus. At is publicitus quidem & apud uulgus medicum scilicet agebat: didicerat autem apud Thoonis Aegyptij coniugem

Pharmaca mixta, salubria multa, at noxia multa.

Quorum omnium successor hic atque hæres factus est. Porro doctor ille & idem amator, natione Tyanæus erat, uidelicet ex eorum numero, qui cum egregio Apollonio Tyanæo illo erant uersati, tota que illius tragœdiam pernouerant. Vides quam è schola tibi hominem refero? Verum ubi iam barba plenus esset Alexander, Tyanæo illo uita defuncto, in egestatē redactus, deflorescente simul & forma, unde uictum parare licuisset, nihil postea paruum agitabat animo. Sed inito commercio cum Byzantino quopiam, annaliū scriptore uiro, qui in certamina descendunt, omnium ingenij longe sceleratissimi: Cocconas, opinor, erat cognomen: circūibant, imposturis ludificantes, ac pingues homines (sic enim illi peculiarimagorum lingua uulgus appellant) detondentes. In his Macetum mulierem

Hactenus psonam ac faciem huius depinxit deinceps ad animi et eius prauitatem accedit.

Amplificatio per collationem.

Ubi quaedam et generalis uiciorum descriptio.

Que adolescentem gesserit. I.

Quando et quæ a quibus dixerit, et qui huius cum uersatus fuerit.

II. Que sub uicalem etatem.

rem opulētā nacti sunt, natū quidem grauiorem illam, quā ut à moribus esset idonea, sed quæ studeret etiam dū amabilis haberi. Ab hac uictus copia supereditabatur, atq; hanc ex Bithynia in Macedoniam usq; sunt consequuti. Nam illi patria erat Pella, qui locus olim floruit sub Macedonicis regibus: nūc à paucis, ijsq; obscuris & humilibus incolitur. Ibi quū conspicerent immani magnitudine dracones placidos admodum ac mansuetos, adeo ut à mulieribus alerentur, & cum pueris unā cubarent, & calcātes ferrent, neq; cōmouerentur, si quis stringeret premeretq; deniq; perinde atq; infantes lac ē papilla suggerent (nam sunt id genus apud illos permulti, unde uerisimile est, olim illam de Olympiade fabulam increbuisse: quū Alexandrū conciperet, huiusmodi dracone quopiam opinor, cum ea concumbente) mercati sunt ex his serpentibus unum, qui esset pulcherrimus, obolis sanē paucis. Atq; (ut Thucydidis utar uerbis) hinc iā bellum oritur: nimirum quum duo facinorosissimi, et immani audacia præditi, neq; non ad maleficia promptissimi, societatem iniissent, facile perpenderunt, hæc duo potissimum in hominum uita tyrānidem obtinere, spem ac metū: quorum utroq; si quis ad commoditatem uteretur, fore ut is illico dītesceret. Siquidem utriq; iuxta, uel ei qui metu laboraret, uel huic qui spe teneretur, uidebant præscientiam quā maxime necessariam esse, summeq; desiderari: atq; hac uia Delphos olim fuisse ditatos, factosq; celebres: præterea Delum, Clarū, & Branchidas: nimirum hominibus per hos quos modo dixi tyrānos, nempe spem ac metum, ad sacra confluentibus, ac futura prædiscere cupientibus, atq; huius rei gratia hecatombas immolantibus, aurosq; dedicātibus lateres. Hæc ubi inter sese uersassent, ultroq; ac citro agitaissent, uisum est uaticiniū oraculumq; constituere: etenim si res ea processisset, sperabāt se protinus diuites atq; felices fore. Quod quidem negocium magnificentius etiam illis successit, quā expectauerant initio, & uel spe melius euenit. Hinc iam spectare cœperunt: primū quidē de loco, deinde quonam exordio, quā ueratiōe negocium oporteret auspicari. Cocconas igitur Chalcedonem opportunam esse censuit, utpote regionē, à negociatoribus frequentatam, tum Thraciæ Bithyniæq; confinem, neq; longē distitam ab Asia Galatiæq; cunctis item imminētibus populis. At ē diuerso patriam suam prætulit Alexander: nam aiebat, id quod erat res, ad huiusmodi negociorum auspicationem aggressionemq; hominibus opus esse crassis & stolidis, & qui uiderentur admissuri: cuiusmodi Paphlagones affirmabat esse hos, qui supra Abonī murū incolunt, nempe superstitiosos plerosq; ac stolidos: qui si quis tantum apparuisset, tibicinem aut tympanistam, aut qui cymbala pulsaret secū adducens, cribro (quod aiunt) uaticinans, illico uehemēter omnes in illum inhiant, & perinde ut cœlitū quempiam intueantur. Hæc de re quum controuersia nonnihil inter illos fuisset, tandem cessit Alexander. Itaq; profecti Chalcedonem (nam id oppidum uisum est hac parte habere nonnihil ipsis conducibile) in Apollinis templo, quod est apud Chalcedonios uetustissimū, æreas desodiunt tabellulas, quæ dicerent, breui admodū Aesculapium unā cum patre Apollīne in Pontum aduenturū, atq; Abonī murum inhabitaturum. Eæ tabellæ quum essent de industria repertæ, facile effecerunt, ut hic rumor in omnē usq; Bithyniam ac Pontum dimanaret, multo aut ante alios in Abonī murum: nam hi protinus statuerant etiam templum erigere, iamq; fundamentis locum effoderant. Hic igitur in Chalcedone relictus Cocconas, ancipitiā quædam atq; ambigua obliquaq; conscripsit responsa. Deinde paulo post diem obit, à uipera (sic ut opinor) ictus: in huius demortui locum accersitur Alexander, ac succedit iā comatus, cæsariēq; promissa, tunicam indutus purpuream albo intermixtam, supra eam ueste amictus candida, falcem tenens exemplo Persei, à quo se mater num genus ducere prædicabat. At perditissimi illi Paphlagones quū ambos illius nosset parētes obscuros atq; humiles, tamē oraculo crediderūt ita canētī:

Causa et occasio rei gerenda

Consiliū, et effectus spei de metu.

Consultatio de loco.

Principium imposturae.

Cocconas mors, in cuius locū Alexander, et quomodo idē p diuino haberi captum

L V C I A N I

Persides genere gratus Phœbo iste uidetur:

Dius Alexander Podaliri sanguine cretus.

Hic nimirum Podalirius libidinosus erat, ac natura mulierosus, adeo ut à Trieca ad Paphlagoniam usq; in Alexandri matrem sit incitatus illectusq;. Reper-

tum est aliud oraculum, quasi Sibyllæ prædiuſantis.

Ad maris Euxini littus, iuxtaq; Sinopam

Tirside erit quidam Ausonia de gente sacerdos:

Qui prima ex monade, tribus ac decadis, referabit

Quinq; alias monades, uicenaq; ter repetita

Quadrorbem numerum, referentem nomina diui,

Qui ueniet laturus opem mortalibus ægris.

Idq; propter
A. A. E. E.
cū quibus liti-
ris cūq; cō-
positū, Ale-
andriū cōstitu-
it. significat
aut A. 1. A. 30.
E. 5. E. 60.
ui numeri
additi 96. cō-
stituūt, nume-
rū in quatuor
et uiginti qua-
triduiſibile.
nstrumēta su-
turæ actionis.

Alexander itaque multo post in patriam irruens cum eiusmodi Tragœdia, cō-
spicuus erat ac splendidus: quum interim furore afflatum sese nōnunquam ad-
simulabat, ore spuma cōpleto: id quod ille facile efficiebat, radiculæ (ea est her-
ba lauandis lanis idonea) radice commanducata. Cæterum illis diuinum quid-
dam, ac formidandum spuma uidebatur. At multò antea sibi finxerant, para-
uerantq; è linteis confectum draconis caput, quod speciem quandam humanā
præ se ferret, colorum fucis mirè adsimulatum, quodq; pilis equinis os & aper-
ret, & clauderet. Tum lingua (sicut est draconū) bisulca atra prominebat, quæ
& ipsa pilis agebatur. Porro Pellæus ille draco iam pridem erat in promptu,
domicq; alebatur: quum res postularet, tum ab illis proferendus, unaq; in partē
Tragœdiam acturus, uel princeps potius huius futurus fabulæ. Iam uero ut e-
rat maturum aggredi, tale quiddam machinatur: noctu ueniens ad templi fun-
damenta nuper effossa. Constiterat autem in eis aqua, siue quòd ea indidem ali-
cunde destillauerat, siue quòd ex æthere deciderat: illic ouum antea excauatū
deponit, quod quidem intus occultabat fœtum recens æditum serpētis. Id quū
altè demersisset in abditas luti cauernas, rursum illinc discessit. At mane quum
in forum proſiliſſet nudus, nisi quòd subligari circum pudēda tectus erat, eoq;
inaurato: tum falcem illam gestans, simulq; solutam uentilans, iactansq; comā,
eorum more, qui à Cybele deorum matre afflati conueniunt, ac numine rapium-
tur: conscensa sublimi quapiam ara concionabatur, ciuitatem eam beatam esse
prædicans, quæ mox deum propalam esset ostensura mortalibus. Porro qui
aderant (nam concurrerat uniuersa prope ciuitas) unā cū mulieribus, senibus,
pueris, admirabantur, ac uota facientes adorabant. At ille uoces quasdam so-
nans incognitas, nihilq; significantes, cuiusmodi sint Hebræorum aut Phœni-
cum, attonitos eos reddebat, ut qui nihil intelligerent eorum quæ dicebat nisi
solum hoc, quòd Apollinem Aesculapiumq; passim admiscebat. Sub hac ad
institutum templum curriculo fugiebat, accedensq; ad fossam ac fontem illum
quem iam ante conditum oraculum præstruxerant: ingressus aquam, magna
uoce canebat laudes Apollinis et Aesculapij, inuitabatq; deum, uti dexter ac fe-
lix in ciuitatem adueniret. Deinde phialam postulat, eam porrectam à quopi-
am, facile immergens, unā cum aqua lutoq; haurit & ouum illud, in quo nimi-
rum ille deum concluderat, candida cera cerussa q; commissuram operculi ferru-
minans. Id quum manu cepisset, affirmabat iam Aesculapium tenere sese. In-
terim illi stupidis defixisq; intuebantur oculis, expectantes quidnam esset futu-
rum postea, iamdudum admirantes ouum in aqua repertum. Porro posteaquā
fregisset idem caua uola compressum, ac serpentis illius fœtum exclusum exce-
pisset, simulatq; mouentem hunc sese conspicerent ij qui aderant, ac digitis cir-
cunuoluentem, protinus uocem tollebant, deumq; consalutabant, ac ciuitatem
eam fortunatam esse dictitabant: singuliq; affatim uotis implebantur, thesau-
ros, opes, prosperam ualitudinem, aliq; id genus ab illo flagitantes bona. Hic
ille rursus cursim sese domum abripuit, unā secum asportans, modo editum in
lucem

lucem Aesculapium, bis natum scilicet, cum semel duntaxat nascantur homines; atque eum non ex Coronide per Iouem, id est, cornicula (nam id matris nomen fertur) neque ex cornice, uerum ex anseris progenitum. Populus autem uniuersus consequebatur, omnes afflati deo, atque ob spes animo conceptas furore correpti. Interdum igitur se domi continebat, sperans fore, id quod & euenit, ut fama permoti, Paphlagonum pars maxima concurreret. Ergo posteaquam urbs ita esset hominibus referta, ut iam redundaret: sed quibus omnibus iam tunc cerebrum, tum cor esset exemptum, nec ulla parte similes uiderentur uiris pane uictitantibus (ut loquuntur poetæ) uerum qui præter solam figuram nihil à pedibus distarent: in ædiculis quibusdam, in lecto residens, eo uidelicet ornatus, qui uatem mirè deceret: imponit in sinum Pellem illum Aesculapium, qui quidem erat, ut dictum est, maximus pulcherrimusque. Hunc totum ubi collo circūdedisset, caudam foras prominere sinēs (Erat autē ingens adeo, ut cum pectus illius effunderetur, pars tamen humi traheretur) solum autē caput sub alis abditum teneret, illo nimirum omnia ferente: linteaceum illud draconis caput, altera in amictus parte contextum ostēdebat, quod prorsum illius esse draconis uideretur, qui à pectore prominebat scilicet. Iam uero mihi cogita, ædículas non admodum illustres, nec ad satietatem usque luminis capaces: tum turbam hominum conuenarum, quique alijs ex locis alij concurrissent, tumultuantes: ac prius etiam quàm ista uiderent, mēte attoniti stupefactique, denique spebus illis sublatis: quibus ingressis, non mirum si res uisa est portentosa, uidelicet ex modo pusillo serpente, intra pauculos dies tam immanem extitisse draconē humana specie, atque eum insuper mansuetum tractabilemque. Protinus autē ad exitum properabant, & priusquam exactius essent contemplati, protrudebantur ab ijs, qui noui semper ingrediebantur. Porro ē regione ianuæ, per quam intrabatur, patefactum erat & aliud ostium, per quod exiretur. Cuiusmodi quiddā & Macedonas in Babylone fecisse ferunt in Alexandri morbo, quum ille grauiter iam ægrotaret: illi obsessa regia desiderarent eum intueri, ac supremum alloqui. Atque hoc spectaculi scelestus hic non semel, uerum crebrius exhibuisse dicitur, maxime si qui diuites aduenissent recentiores ac nouitij. Hoc loco, mihi charissime Celse, si uera fateri uolumus, æquum est uentiam dare Paphlagonibus ac Ponticis illis hominibus, nimirum crassis et ineruditis, si delusi sunt, quum draconem manu cōtingerent: nam hoc quoque largiebatur Alexander ijs qui uoluissent: quumque conspicerent in dubia malignaque luce imitatum illud illius caput, os scilicet nunc aperiens, nunc claudens, tanto artificio, ut res planē Democritum aliquem requireret, aut certē Epicurum Metrodorumue, aut alium huiusmodi quempiam, qui prorsus adamantinam aduersus hæc atque id genus alia, mentem obtineret: qui nullo pacto crederet, qui que uel quid esset rei coniecturis colligeret: uel si uiam etiam modumque præuestigare non quiret, illud tamen antea sibi persuasum haberet, fugere quidem sese modum rationemque prestigiaturæ: cæterum quicquid esset negocij, prorsus simulatum fucatumque esse, ac ne fieri quidem ulla ratione potuisse. Paucis ergo diebus confluit tum Bithynia, tum Galatia Thraciaque: eorum qui renunciabant, unoquoque ut sit, affirmante sese primum nascentem uidisse deum, deinde paulopost eundem contrectasse iam grandem admodum factum, uultu etiam homini ad similem. Accedebat ad hæc picturæ, imagines, signa deum referentia, partim ex ære, partim argento efficta. Postremo nomen etiam inditum: nam Glycon appellatus est, idque iussu diuino carmine prodito. Ad hunc enim modum eloquutus est Alexander:

Sum ille Glycon: hominum lux, ex Ioue tertia proles.

Ast ubi iam maturum esset, ut cuius rei gratia hæcenus omnia fuerant excogitata, responsa quoque redderet ijs, qui requisitiuissent: diuinaretque, accepta uidelicet ansa ab Antilocho, qui apud Cilices uatem egerat. Nam is quoque post patris

Amphiarei

Proemii de
tionis, quo sit
bi uia ad ca-
tera strauit.

Fidē facit nar-
rationi ex cir-
cūstantijs loci
et hominum

Principiū de
tionis. et cō-
siliū ab exco-
plo captum.

Amphiarei interitum, posteaquā quam ille inter Thebanos extare desisset, patria pulsus, atque in Ciliciam profectus, haud incommode rem gessit, quum Cilibus euentura prädiceret, binos obulos pro singulis accipiens responsis. Ab hoc, inquam, arrepta ansa, prädicit Alexander omnibus qui aduenerant, fore ut deus ipse responsa daret, eiusque rei diem quendam certum prælatus est. Iussit autem ut quisque quod uideretur, quodque maximè discere uellet, id in libello conscriberet, eumque funiculis obuinctum, cera, argillâue, aut simili re quampiam obsignaret. Se uero receptis libellis, cum subisset adyta (iam enim oraculum erat extructum, & apparatus cortina) ordine per præconem ac theologum euocaturum eos qui tradidissent; dehinc ubi de singulis esset edoctus à deo, libellos redditurum, ita ut traditi fuerant obsignatos: subscripto illis responso pro cuiusque argumento, deo nimirum respondente, quacunque de re quis esset sciscitatus. Erat autem hic dolus, homini cuiusmodi tu es, aut etiam (si modo dictum non est inuidiosum) cuiusmodi sum ego, manifestarius, neque difficilis animaduersus, uerum idiotis, quibusque nares essent mucco obsitæ, minimeque emunctæ, prodigiosum, planeque incredibile quiddam esse uidebatur. Etenim quum uarias esset cōmentus artes, quibus signa tollerentur, quæ quisque sciscitabatur, ea legebat: atque ita quæ uiderentur, ad interrogata respondebat. Deinde rursum obuincta obsignataque reddebat, non sine summa admiratione eorum qui recipiebant. Plurimus enim hic inter illos erat sermo, qui tandem scire potuisset iste, quæ ego illi tradidi, sanè quàm diligenter obsignata signis, imitatu neutiquam facilibus, nisi reuera deus esset quilibet, cui cuncta sint perspicua. Sed iam quibus artibus effecerit, forsitan à me requires. Accipe, quouidelicet imposturas eiusmodi deprehendere queas, & coarguere. Prima ratio sic habebat Celse charissime. Eam ceræ partem quæ post signum hærebat, acucandefecta liquefactam diducebat: tum ubi legisset, rursum calefactam acuceram, eam quæ à tergo funiculi fuerat, signo eodem manente, facile coagmen-
tabat. Porro secundus modus constat per id, quod collyrium uocant. Id conficitur ex pice Berytta, bitumine, ac lapide perspicuo trito, cum cera & mastiche. Confectum igitur ex his omnibus collyrium ignicallfactum, inuncto prius suillo pingui, signo applicabat, ac symboli figuram excipiebat. Id simul atque siccum esset factum (siccabatur autem protinus) commodè resignabat libellos: quibus prælectis, imposito ceræ denuo, perinde atque è lapide signum idem imprimebat, ad archetypi similitudinem mirè effectum. Post hæc iam tertiam accipe rationem: Calce in gluten iniecta, quo uulgo codicillos adglutinant, atque ex his confecta ceu cera, mollè adhuc eam admouebat signo, statimque detrahebat. Nam illico siccescit, adeo ut cornu uel ferro potius reddatur solidius. Hac ad imprimendum signum uti cōsueuerat. Sunt præter has & aliæ complures uia, quas omnes referre nihil necesse est, ne parum uidear modestus, maxime quum tu in his quos de magorum artibus conscripsisti commentarijs tum pulcherrimis, tum utilissimis, quicquid modestos reddere queant, si quis in eis euoluendis uersetur, abundè multa retuleris, longeque his nostris copiosiora. Reddebat igitur oracula, diuinabatque, non mediocri ad eam rem utens ingenio, arteque negotium reddens probabilius, dum alijs obliqua quedam & ambigua responderet ad ea quæ proponebantur, alijs penitus obscura. Quandoquidem & hoc oraculis ille conuenire iudicabat. Alios item deterrebat, alios adhortabatur, pro ut sibi magis conducere coniectasset. Nonnullis remedia morborum, uitæque rationes præscribebat, cum sciret (ut initio diximus) complura atque efficacia phar-
maca. Maiorem autem in modum Cytmides ab illo probabantur, id est nomen confictum emplastri, ursino adipe confecti. Porro spes, rerumque successus & incrementa, neque non hæreditatum obuentus semper in aliud tempus reiciebat, illud interim addens: Cuncta hæc tum obtingent, cum ipse uolam, quumque uires

Quæ arte ob-
signatas libe-
ras resoluerit

Modus respo-
dendi.

res meus Alexander me rogabit, pro quo uobis uota faciet. Denique merces erat unicuique responso praeistuta, nempe drachma cum obulis duobus. Ne uero pusillum aut exiguum fuisse putes amice hunc quaestum, quum in annos singulos ad septuaginta aut octoginta millia redierit, usque adeo auidis & insatiabilibus hominibus, ut singuli supra decem aut quindecim rogationes traderent. Ceterum ea quae capiebat, non ipse solus solitus est insumere, nec rursus ad congerendas opes in thesaurum reponere, uerum complureis et alios habebat secum adiutores & ministros, tum qui scitarentur, qui uersibus oracula cōderent, qui responsa seruarent, qui subscriberent, qui obsignarent, qui interpretarentur, quorum unicuique pro dignitate meritoque lucrum impartiebat. Ad haec nonnullos foras & in longinquas regiones emandarat, qui famam eius oraculi inter gentes dissiparent, affirmantes ipsum etiam praedicere reuocareque fugitiuos, fures ac praedones indicare, thesauros effodiendos ostendere, morbo laborantibus mederi, quosdam etiam uita defunctos in uitam reuocare. Concurrebatur igitur undique, magnoque tumultu concitati ad properabant, sacrificabatur, dabantur munera, eaque duplicata, prophetę discipuloque dei. Iam enim et tale quoddam oraculum exierat,

*Quibus sociis
is et auxiliis
usum.*

Muneribus decorare meum uatem atque ministrum

Præcipio: nec opum mihi cura, at maxima uatis.

Verum ubi iam plerique, quibus mentis plusculum inerat, non secus atque ex alta ebrietate resipiscentes, conspirassent in illum, praesertim ex his, qui studebant Epicuro: iamque paulatim in oppidis deprehenderetur uniuersa praestigiatura, fictusque fabulae apparatus: horrendum quiddam in eos edidit, dicens impijs & Christianis impleri Pontum, qui non uerentur in sese turpissime maledicere: eos iussit lapidibus pellerent, si modo uellent propiciū habere deum. Porro super Epicuro huiusmodi quoddam oraculū prodidit: Sciscitanti cuiquam, quid ageret apud inferos Epicurus: plumbeis, inquit, cōpedibus uinctus in cœno desidet. Et adhuc miraris, si magnopere creuit eius celebritas oraculi, cū uideas interrogationes adeuntium, quam sint prudentes, quamque eruditę? Modis aut omnibus bellū erat illi cum Epicuro seu & irreconciliabile, idque iure optimo. Nam cum quo tandem iustius bellū gerat, homo praestigiator, & monstrosus ac portentis amicus, ueris inimicissimus, quā cum Epicuro, uiro uidelicet qui rerum naturā perspectam haberet, quique unus quid in his esset uerū uideret? Nam Platonē, Chrysippum aut Pythagorā erat amicus, atque alta cū illis pax intercedebat: At intractabilis ille Epicurus (sic enim appellat eum) erat illi plurimū inuisus, atque id merito: quippe qui haec omnia ridicula ac ludicra duceret. Quā ob causam inter urbes Ponticas Amastrin in primis habebat exosam, eo quod acceperat eos, qui cum Lepido erant, alios item horum consimiles quā plurimos ea in ciuitate uersari. Neque unquam Amastrino cuiquam oraculum reddidit: quin ubi conaretur etiam fratri proconsulis respondere, deridiculē profecto discessit, cum nec ipse quem admodum idoneū oraculum fingeret, inueniret, nec haberet qui sibi in tempore posset componere. Nam cum illi de stomachi dolore conquerenti, uellet praescribere, uti suillum pedem cum malua prae paratum ederet, hunc in modū ait:

Maluaca porcorum sacra cunimato Sipydno.

Crebrius autem (uti iam diximus) draconem ostendebat ijs qui uellent, haud totum tamen, sed caudam potissimum, ac reliquū corpus oculis exponens: caput uero ne uideri posset, abditum in sinu seruabat. Verum quo magis etiam redderet attonitam multitudinem, pollicitus est sese exhibiturum ipsum deum loquentem, citraque interpretem adentem oracula. Deinde non magno negotio, gruum arterijs contextis, ac per lineum illud draconis caput, quod erat arte ad simulatum, insertis, alio quopiam per has foras insonante, responsitabat ad ea quae proponebantur, uoce nimirum per linteaceum illum Aesculapium

*Quia arte illa
uersarios et
philosophos
reclutit.*

*Autophonia
responsa quae
et quomodo
dantur.*

L V C I A N I

ad aures promanante. Huiusmodi responsa *ἐν τῇ πόλει* dicebantur, id est, ipsius uoce reddita: neque quibuslibet, neque passim dabantur, uerum splendidis modo atque opulentiis, et qui grandia largirentur. Itaque quod Seueriano redditum est, super expeditione in Armeniam suscipienda, ex Autophonis erat. Adhortans enim illum ad incursum eius regionis, sic ait:

*Exempla re-
sponsum.*

Parthis Armenijsque citato Marte subactis,
Romam urbem repetes, & claras Tybridis undas:
Vertice ferta gerens radijs distincta serenis.

Deinde posteaquam uocors ille Gallus persuasus, incursum fecisset, evenissetque ut una cum exercitu cederetur ab Othryade, hoc oraculum a monumentis sustulit, atque aliud in eius locum substituit huiusmodi:

Agmen in Armenios ne duc: neque enim expedit isthuc:
Ne tibi foemineis uir amictus uestibus, arcu
Exitium immittat, uitaque ac lumine priuet.

Siquidem & hoc interim callidissime fuerat commentus, ut posterioribus substitutis responsis, ea quae perperam maleque evenissent, sarciret ac mederetur. Saepius enim aegrotis priusquam morerentur, praedixerat fore ut reualescerent: quibus morientibus, alterum oraculum illico paratum erat, quod superiori diuersa caneret:

Posthac desine opem morbo petere exitiali:
Mors etenim manifesta, nec euitare licebit.

Porrò cum non ignoraret, qui in Claro ac Didymis, Malloque responsa ferebant ipsos quoque huiusmodi quadam arte diuinandi celebres haberi, eos sibi reddebat amicos, plerisque consultores ad illos remittens, his uerbis:

Nunc Claron ito, mei uocem patris auditurus. Et rursus:
Branchydica accedas adyta, atque oracula quaeras. Et iterum;
Mallon abi, Amphilocho quaerens oracula uatis,

*Transitio ad
ad ea quae cum
Romanis et
ceteris exter-
nis acta.*

*Rutilianus
Romanus.*

Et haecenus quidem de his, quae intra patriae fines usque ad Ioniam, Ciliciam, Paphlagoniam, Galatiamque designauit. Ut uero & in Italiam oraculi fama peruenit, inque ipsam Romanorum urbem: iam nemo omnium erat, qui non aliud alium anteuertere studeret, dum hi quidem eo proficiscuntur ipsi, illi uero mittunt, potissimum hi, qui potentia atque autoritate plurimum in Rep. pollebant: quibus princeps quasi signifer extitit Rutilianus, uir alias quidem honestus ac probus, tum compluribus in praeliis Romanorum spectatae uirtutis: sed qui in his quae ad deos pertinent, parum sane sciret, ut cui prodigiosa quaedam de illis essent persuasa, adeo ut sicubi lapidem uel inunctum, uel coronatum conspexisset, continuo procideret atque adoraret, ac diutius aduolutus uota faceret, bonaque ac laeta ab illo postularet. Hic igitur simulatque de oraculo inaudisset, parum aberat quin omisso quem tenebat exercitu, in Aboni murum auolarit: alios autem post alios eo legabat. Porrò qui mittebantur, seruuli nimirum idiotae quidam facile decepti, domum redibant, referentes partim quae uiderant, partim tanquam uidissent, audissentque: per multa insuper accumulantes illis, quod domino fierent commendatiores. Inflammarunt itaque senem infelicem, & in uehementem insaniam impulerunt. At ille passim ad omnes amicos accedens, quos habebat quum plurimos, tum potentissimos, enarrabat, partim ea, quae ab his quos miserat, accepisset, partim quae ex sese effinxerat. Et ad eum modum iste compleuit urbem, concitauitque, quam plurimis item aulicis expauescitis atque attonitis. Qui protinus & ipsi cupiditate flagrare coeperunt, ut aliquid suis de rebus audirent. Porrò Alexander aduenientes comiter excipiebat, ac xenijs, aliisque magnificis donatis muneribus, ad eum remittebat: hoc agens, uti non solum renunciarent oracula, uerum etiam dei laudes canerent, ac portentosa quaedam de oraculo, deque ipso mentirentur. Excogitabat autem ter scelestus ille quidam

damne utq; inscitum, & ingeniosius, quàm ut in uulgarem competat latronem. Etenim resignatis libellis, ac perfectis: si quid offendisset in ijs, quæ proponebatur, ita scriptum: ut cum periculo ac discrimine eius qui scripsisset, si proferretur, coniunctum uideretur, apud se detinebat, neq; remittebat, quò uidelicet obnoxios, ac propemodum seruos ob metum sibi redderet eos, qui miserant: quò in mentem illis ueniret, cuiusmodi de rebus consulissent: Intelligebat autem esse consentaneum, ut qui opibus ac potentia præcellerent, eiusmodi rogationes essent proposituri. Ab his munera quàm plurima ferebat: quippe qui non ignorarent sese intra casses eius teneri. Libet autem aliquot ex his responsis commemorare, quæ Rutiliano reddidit. Huic sciscitanti de filio, ex uxore priore suscepto, qui iam per ætatem maturus esset, ut disciplinis erudiretur, quem instituendo in literis illi præceptorem deberet adhibere, ita respondit.

Pythagoram, egregièq; canentem prælia uatem.

Deinde paucis post diebus, extincto puero, ipse quidem hærebat: nec habebat quod incusantibus responderet: oraculo uidelicet ita re præsenticonfutato. At Rutilianus optimus ultrò occupans, defendebat oraculum, affirmans hoc ipsum portendisse deum, qui fuisset neminem quidem è uiuis adolescentulo deligi præceptorem, sed Pythagoram potius, atq; Homerum iam olim defunctos, quibus cū credibile esset eum iam uersari. Quid igitur Alexandro uitio uertere conuenit, si istiusmodi homunculos dignos habuit, quibus fucum faceret? Rursum eidem percontanti, cuius tandem animam esset sortitus, ait:

Principio fueras Pelides, deinde Menander,

Deinde is qui nunc es: post fax phœbea futurus.

Octoginta æuum ac centum produxeris annos.

At hic septuagenarius interijt, in insaniam uersus, haud expectato dei promisso, quanq; hoc quoq; oraculum ex Authophonis erat. Eidem item de uxore ducenda percontanti, aliquando incunctanter ac palam respondit:

Ducito Alexandro natam, Lunamq; puellam.

Siquidem iam olim rumore dissiparat, filiam quam habebat, è Luna sibi susceptam fuisse, Lunam enim ipsius amore captam fuisse, quum dormientem aliquando conspexisset: nam id illi familiare est, & formosos somno sopitos ad mare. Porro Rutilianus uir prudentissimus, nihil cunctatus, protinus accersit uirginem, nuptias conficit, sponsus iam sexagenarius, concumbitq; socrum suam Lunam solidis Hecatombis placans: tamq; sibi unus è cœlitum numero uidebatur. At hic ubi semel in Italia rem esset aggressus, maiora indies ad hæc excogitabat, & in omnes Romanæ ditionis partes, qui perferrent oracula, dimittebat, prædicens ciuitatibus cauendam esse pestilentiam, incendia, terremotus, se certa remedia traditurum, ne quid horum accideret, pollicebatur. Iamq; quæ pestilentia increbuisse, unum quoddam tale oraculum, Autophonon & hoc quoquò uersum gentium prodiderat, unico carmine comprehensum.

Intonsus nubem pestis depellit Apollo.

Atq; hunc uersiculum uidere erat passim pro foribus descriptum tanquam aduersus pestilentiam remedio futurum. Verum ea res plurimis diuersam in partem euenit, propterea quòd fortuna quadam sic accidit, ut ex domus, quibus hic uersus esset inscriptus, potissimum desolarentur. Neq; uero me putes illud dicere, carmen in causa fuisse ut interierint, uerum casu quodam ad hunc modum accidit. Et haud scio, an pleriq; freti carmine, negligentius ac securius uixerint, nihil aduersum pestem, præter oraculum adhibentes: perinde quasi syllabas pro sese pugnantes haberent, & intonsum Apollinem telis pestem propellentem. Exploratores item ex sua coniuratione quàm plurimos Romæ constituerat, qui sibi qua quisq; mente esset, indicarent: ac priusquam oraculum adijssent, illi significarent quid nam essent percontaturi, quidq; potissimum cu-

L V C I A N I

*Sacra & ri-
tus peculia-
res ab eodem
instituta, &
que circa ea-
dem flagitia
se commissa.*

I.

pereviderentur, ut etiam priusquam aduenissent, qui mittebantur, sic iam ad respondendum instructus ac paratus esset. Atque hac quidem & id genus alia machinamenta, aduersus Italicas urbes praestruxerat. Nam praeter haec & initiatio- nes quasdam instituerat, tædarum per manus tradendarum gestationes, & sacro- rum ceremonias, quæ quidem tribus ex ordine diebus continenter perageretur. Ac primo quidem die Atheniensium ritu, denunciatio fiebat huiusmodi. Si quis impius, aut Christianus, aut Epicureus mysteriorum explorator aeceffit, discedat. Cæterum qui deo credunt & parent, sacris feliciter initientur. Sub hac protinus exigebantur, illo praecunte, dicenteque: Foras pellantur Christiani. Tum multitu- do acclamabat uniuersa: Foras pellantur Epicurei. Dehinc Latonæ puerperium agebatur, & Apollinis natiuitas: tum Coronidis nuptiæ: demum nascebatur Aesculapius, Altero die Glycon in lucem emergens, deique exortus, Porro ter- tio die Podalirij cum Alexandri matre coniugium agebatur. Dadis autem is ap- pellabatur, idque ex re, propterea quod faces quædam incenderentur. Postremo loco, Lunæ atque Alexandri amores, ac nascens Rutiliani coniunx. At uerò fa- cem gestabat, mysteriaque agebat Endimion Alexander, cum hic dormiens scilicet, in medio iaceret: descenderet autem in eum è tecti fastigio, tanquam è coelo, Lunæ uicem agens, Rutilia quædam formosissima cuiusdam è Cæsareæ do- mus praefectis uxor, quæ nimirum ut amabat Alexandrum, ita uicissim ab illo amabatur. Ac sub oculis perditissimi illius mariti: tum complexus agebantur, tum oscula, idque in propatulo. Quod nisi complures fuissent tædæ, forsitan non- nihil & eorum quæ fieri solent infra sinum, patratum fuisset. Paulopost rursus introibat ornatu sacerdotali, multo cum silentio, Deinde ipse primus clara uoce sonabat, Io Glycon. Assonabant autem benè canori scilicet homines: nempe præ- cones aliquot Paphlagonες, Carbatinīs ca lceati, plurimum alij nidorem ructan- tes, Io Alexander. Porro subinde inter gestandas tædas, atque inter mysticas salta- tiones, femur illius de industria renudatam, aureum apparebat: pelle, sicuti conijcio, inaurata circumdata, atque hac ad tædarum fulgorem relucente. Itaque quum duobus quibusdam ex eorum numero, qui desipienter sapientes sunt, su- per hac re uerteretur altercatio: utrum Pythagoræ animum possideret, uideli- cet ob femur aureum, an alium Pythagorico illi consimilem, atque eam controuer- siam ad ipsum Alexandrum retulissent: rex Glycon oraculo litem dissoluit.

Pythagoræ mens emoriturque, oriturque uicissim.

Vatis at est animus diuina è mente profectus.

Hunc pater auxilio misit iustisque pijsque.

Et rursus:

Tecta Iouis repetet, Iouiali fulmine tactus,

*Consecratio
puerorum.*
II.

Porro cum cunctis alijs denunciaret, ut à pueris concubitu temperarent, eedem nefaria, uir ille egregius tale quiddam ipse machinatus est. Ponticis ac Pa- phlagonicis urbibus imperabat, ut tertio quoque anno mitterent, qui deo dica- rentur, eiusque laudes apud se canerent. Verum mitti oportere spectatos ac se- lectos: nempe nobilissimos & ætate florentissimos, formaque eximios. Quibus inclusis perinde ut emptitijs ad libidinē abutebatur, modis omnibus in eos de- bachari solitus. Præterea legem quoque condiderat, ne quis maior annis octo- decim sese ad motu ore complecteretur, nèue cum basio saluaret, sed reliquis manum duntaxat osculandam porrigens, solis ætate, formaque floridis osculum dabat: atque his quidem inde cognomen inditum, ut intra osculum constituti de- cerentur. Atque in hunc modum uecordibus ac stupidis mortalibus illudens, per- peuo deinceps suas nequitias exercebat, passim constuprans uxores, passim liberos abutens. Quin magnū quiddam, cunctisque optandum uidebatur, si cuius uxo- rem uel aspexisset modo. Porro si quam etiam osculo dignatus fuisset, nemo non

ita

ita putabat, quicquid esset bonarum felicitatum, id omne semel in eam domum influxurum esse. Erant insuper, atque ea non pauca, quae sese etiam peperisse ex illo factarent, quod ita esse mariti suo testimonio confirmabant. Labet etiam Dialogum tibi referre Glyconis & sacerdotis, utri cuiusdam Tyanei, cuius sapientiam ex his quae sciscitatus est, conicias licebit. Hunc equidem legi pridem aureis descriptum literis, Tii, in ipsis sacerdotis aedibus. Dic, inquit, mihi rex Glycon, quisnam es? Sum ille, inquit, minor Aesculapius. Num alius ab illo prior? quid ais: Haud fas est ut isthuc audias. Sed quot annos apud nos permanfurus, atque oracula redditurus? Ad millesimum tertium, Deinde quo demigraturus? Ad Baetra, atque in eas regiones. Siquidem oportet & barbaros meo conuictu, meaque praesentia frui. At reliquae sortes, puta quae in Dydimis, Claro, Delphisque redduntur: utrum ab autore proficiscuntur Apolline, an uana sunt quae illic aduntur oracula? Ne isthuc quidem scire quaesieris, nefas enim. Caeterum ego quis tandem post hanc uitam futurus sum? Camelus, deinde equus, post haec uir sapiens, ac uates non inferior Alexandro. Atque haec Glyconis cum sacerdote confabulatio. Postremo & oraculum carmine comprehensum addidit, quum non ignoraret illum amicum esse Lepido:

Ne pare Lepido, namque huic fatum instat acerbum.

Misrum etenim in modum metuebat Epicurum, sicuti superius dictum est, nimirum ut artificem ac sapientem, suis artibus atque imposturis hostem, atque in sensum. Itaque ex Epicureis quempiam, ausum se multis praesentibus coarguere propemodum in uitae discrimen adduxerat. Siquidem adiens ille, clara uoce dicebat: Tu nimirum Alexander Paphlagoni cuiusdam persuasisti, ut seruos suos apud Galatiae praefectum capitis accerferet, hoc nomine, quasi filium ipsius, qui tum Alexandriae erudiebatur, occidissent: Atqui uiuit adulescens, incolumis, quod reuersus est, famulis iam supplicio affectis, qui tua opera bestijs traditi perierunt. Porro huiusmodi quiddam acciderat. Cum adulescentulus amne aduerso in Aegyptum nauigasset, ad inundationem usque subducto nauigio: persuasus est, uti pariter in Indiam nauigaret. Itaque dum diutius abesset, infelices illi eius ministri rati uidelicet, uel in Nilo nauigantem interisse puerum, uel a latronibus (nam id temporis per multi grassabantur) esse peremptum, reuersi sunt domum, renunciantes quemadmodum e medio sublatus esset. Deinde proditum oraculum, damnati serui, sub hac adest adulescentulus, peregrinationem suam enarrans. Atque haec quidem ille. At Alexander indignatione percitus, quod coargueretur, neque ferens opprobratam sibi uanitatem, iussit ut qui aessent, lapidibus illum impeterent: alioqui & ipsos impios futuros, atque Epicureos appellandos. Dumque illi iam lapidare coepissent: Demonstratus quidam, qui diuersabatur in ponte: primus hominem sui corporis obtegens objectu, morti subduxit: alioqui lapidibus obruendum, idque iure optimo. Quid enim oportebat unum inter tam multos insanientes, sanum esse, atque a Paphlagonum stultitia malum sibi accersere? Et illi quidem haec euenerunt. Caeterum aduocatis iuxta oraculorum ordinem ijs qui proposuerat (nam id fiebat pridie quod responsa redderet) pracone rogante, an uaticinari uellet, si cuiuspiam illorum ex adito respondisset, in malam rem, huiusmodi hominem neque tecto quisquam excipiebat, neque igni, aquaque impertiebat: uerum erat illi solum aliud alio uertendum, tanquam impio, deorumque contemptori, atque Epicureo: quod quidem probrum omnium erat grauissimum. Quapropter unum etiam Alexander quiddam designauit ridiculum. Nactus perculsares Epicuri sententias, librum (ut scis) longe pulcherrimum, summamque Epicurae disciplinae decreta complectentem, medium in forum deportauit, ac lignis ficulis exussit, tanquam autorem ipsum exuret scilicet: ac cinerem abiecit in mare, oraculo insuper eam in rem adito,

Edico decreta senis comburere caeci,

Exemplum
dialogi, sacer-
dotis cuius-
dam & Gly-
conis.

Aliud pericu-
losum, Epicu-
ri cuiusdam

Alia respon-
forum exem-
pla, quorum
euenus om-
nino diuersi
fuer.
 Haud perpendit scelestus ille, quantum adferret is liber commoditatum, qui in eo legendouersarentur, quantamq; illis quietem, tranquillitatem libertatemq; pareret: propterea quod à pauoribus, spectris, ac prodigijs liberaret: tum spes inanes, atq; immodicas adimeret cupiditates, mentem sanam ac ueritatem insereret, planè lustraret animum, non tæda quidem, aut squilla, aut aliis id genus nugamentis: imò recta ratione, uero, ac libertate. Accipe iam facinus quoddam hominis sceleratissimi, unum inter omnia multo impudentissimum. Quum iam non mediocrem in Regiam aditum sibi patefecisset, inq; aulam Cæsaream, præsertim Rutiliano rem adiuuante, atque approbante: quum bellū quod in Germania gerebatur, maxime flagraret, diuo Marco cum Marcomannis & Quadis conferente, oraculum diuulgauit, quo iubebat, uti duos leones uiuos in Danubium immitterent, uarijs cum odoribus, ac sacris quibusdam magnificis, sed præstat ipsum oraculum referre:

Gurgitibus fluuij turgentis ab imbris Istrī

Immisisse duos Cybeles edico ministros:

Monte seras alitas: tum quantum alit Indicus aër

Florum atq; herbarum benè olentum, moxq; futura est

Et uictoria, pax & amabilis, & decus ingens.

Ea quum essent facta, quemadmodum ille præscripserat: leones quidem simulatq; in hostium regionem enataissent, Barbari canes quospiam aut lupos esse rati, fustibus arcebant. At nostrorum protinus maxima strages est consequuta, uiginti ferme milibus simul extinctis. His cōsimilia sūt ea, quæ in Aquileia contingerunt, quum parum abfuerat, ut urbs ea caperetur. At is ad id quod euenerat Delphicam illam responsionem, Croesoq; redditum oraculum, frigidè sanedetorsit: dicens deum quidem prædixisse uictoriam, haud tamen explicuisse, utrum Romanorum esset futura an hostium. Tandem quum plurimi iam eam in urbem confluerent: premereturq; Abonotichitarum ciuitas multitudine eorum, qui ad oraculum uenitabant, neq; sufficeret suppeditandis ijs, quæ ad uictum erant necessaria, comminiscitur oraculorum genus quoddam id, quod nocturnum appellabatur. Siquidem libellis indormire solet, ut aiebat ipse, deinde, tanquam in somnio diuinitus edoctus respondebat: nihil certi tamen, Sed ambiguè plerumq; ac confusim: maxime si quos libellos conspexisset accuratius atq; obseruātius obsignatos. Ad hūc em̄ modū citra ullū resignandi periculum, quicquid temerè in mentē uenisset, subscribebat: ratus & hoc ipsū oraculis conuenire. Erant autem ad id nōnulli cōstitutī interpretes, qui mercedem non exiguam colligebant ab ijs, qui eiusmodi capiebant oracula, ut enarrant ea, explicarentq; atq; hoc illorum munus conductitium erat. Nam interpretum quisq; talentum Atticū pendebat Alexandro. Nonnuncq; quum neq; cōsuleret quisquā, neq; missus esset aliquis: imò quū ne esset quidē huiusmodi quippiā: tamē oraculū ædebat, uti stultos mortales redderet attonitos. Quod

Nocturna
oracula.

Interpretes
oraculorum.

Hunc age quære tuā qui tectus in ædibus, ac te

(genus illud erat.

Clam prorsum, uxorem uultuq; oculisq; decoram

Stuprat adukerio, seruorum ex agmine primus.

Ipse cui solus suasisti hæc omnia demens.

Eius enim florem libasti, hoc dedecus ille

Nunc tibi compensans, cum coniuge dormit herili.

Quin ijdem tibi iam pridem letale uenenum

(Vt neq; quæ faciant, possis audire, nec unquam

Cernere luminibus) tectē furtimq; pararunt,

Inueniesq; tuo sub lecto pharmaca, iuxta

Parietem, sub ceruicali condita, porro

Istis conscia criminibus tua seque Calypso est.

Quis

Quis Democritus principio non commoueretur, ubi nominatim & auctores, & loca palam audisset designari? Verum illico despuisset, simulatq; cognouisset, quo hæc artificio generentur. Insuper & Barbaris non raro respondit, si quis patria lingua sciscitaretur, puta Syriace aut Gallice, quociens difficile erat inuenire conterraneos eorum, qui rogationem proposuissent: proinde receptis libellis, multum intercedere solet interualli, priusquam oraculum redderet quo uidelicet interim per ocium posset & soluere tuto libellos, & nancisci, qui cuncta possent interpretari, Quod genus erat & illud Scythæ cuiusdam redditum oraculum.

Exempla barbaris redditum.

Morphie bargulis in umbram chnenchicranc, relinquet lucem.

Alias rursum, quum nec adesset item quispiam, neq; tale quicquam omnino contigisset, citra carmen eloquutus est: Redito unde uenisti. Siquidem is qui te misit hodie, perijt, interemptus à Diocleuicino, accedentibus latronibus, Magno, Celere, ac Bubalo, qui nunc etiam comprehensi tenentur in uinculis: Cæterum pauca nunc accipe ex his quæ mihi ipsi respondit. Sciscitato an caluus esset Alexander quum libellos palam atq; accurate obsignassem, responsum nocturnum subscribitur: Sabar Dalachi Malach Attis alter erat. Rursum quum diuersis libellis eandem rogationem proposuissem, puta cuiatis esset uates Homerus, idq; alio atq; alio nomine: alteri subscripsit, uidelicet deceptus à puero: qui rogatus qua gratia uenit, ut remedium, inquit, peterem aduersus laterum dolorem.

Exempla eorum quæ ipsi Luciano respondit ac falsæ.

Cytmide te iubeo, ac Latonæ rore perungi.

Alteri uero ubi sciscitanti ei dictum esset, utrum mihi satius esset in Italiam nauigio, an pedestri itinere proficisci, respondit: nihil quidem quod ad Homerum attineret.

Carpe uiam pedibus, rate ne sulcaueris undas.

Multa id genus aduersus illum sum machinatus, quorum de numero fuit & illud, unica rogatione proposita libello pro more inscripto talis cuiusdam rogationes octo, nomen aliquod ementitus, missis drachmis item octo: præterea quod fieri solitum esset adiungens. At ille persuasus, partim missa mercede, partim inscriptione libelli, ad unicam rogationem, ea erat huiusmodi, quando deprehendendus esset impostor Alexander, octo misit oracula: sed quæ neque cælum (quod aiunt) neque terram attingerent, uerum absurda & intellectu difficilia omnia. Quod ille ubi in posterum persensisset, præterea quod Rutilianum à matrimonio conatus essem auertere, suasissetq; ne prorsus in diuinatione spes reponeret suas: oderat me uidelicet, ita uti par erat, sibiq; acerrimum hostem iudicabat. Quodam itaque tempore percontanti de me, Rutiliano ita respondit.

Noctiuagis gaudet scortis, spurcoq; cubili.

In summa, iure optimo me inuisissimum habebat. Proinde quum me in oppidum aduenisse sensisset, meq; Lucianum esse illum cognouisset: adduxeram autem milites duos, alterum lancea: alterum conto armatum, quos quidem à Capadociæ præside mihi tum amico acceperam, quo me ad mare usq; deducerent: accersit illico, sanè quàm comiter multaq; cum humanitate. Ego quum aduenissem, complures apud illum reperio: porrò bona quadam fortuna & milites unà mecum adduxeram. Tum ille manum mihi porrigit osculandam, quemadmodum uulgo facere consueuerat: ego ad motus, perinde atq; osculum daturus acrimorsu corripio, ita ut parum abfuerit, quo minus illi manum mancā reddiderim. Itaq; qui præsentibus erant, præfocare me accedere conati sunt tanq; hominem sacrilegum: quippe qui iam inde ab initio grauiter tulerant, quod Alexandrum illum, non autem prophetam, compellasset. At ille oppido quàm generose obnitens compescuit illos, pollicitusq; est se facile me placidum redditu

Congressus Alexandri et Luciani.

rum declaraturumque quantum posset Glycon, qui nimirum & hos qui maxime saeuirent ferocirentque, sibi redderet amicos. Moxque ablegatis omnibus, mecum exposculauit, negans se clam esse quae suauissem Rutiliano. Ecquid melius sisset ut ista in sese facerem, quum possem illius opera apud illum magnas ad res promoueri? Equidem hanc hominis humanitatem commoditatemque libenter accipio, perpendens nimirum, quo forem in periculo constitutus: pauloque post prodibam, iam illi factus amicus. Ea res profecto ijs cui uidebant, uehementer erat stupenda, quod tam facile fuisset commutatus. Posthac quum iam nauigare statuissem, missis Xenij ac muneribus permultis (eram autem forte solus cum Xenophonte, patre cum reliquis meis in Amastrim praemisso) pollicetur & nauim praebiturum sese, & remiges qui nos auerherent. Etenim arbitrabar haec animo simplici, atque officiose fieri: uerum ubi iam in medio essemus mari, uideremque gubernatorem lachrymantem, & nescio quid reliquis nautis contradicentem, non optimae de euentu spes me ceperunt. Erat autem illis ab Alexandro mandatū, ut tollentes nos in mare praecipites darent. Quod si contigisset, facile quod mecum gerebat bellum, illi debellatum fuisset: sed is qui lachrymabatur, effecit ne quid in nos grauius patrarent. Ac mihi quidem ita loquutus est: Annos natus, uti uides, sexaginta, quum antehac pie atque inculpate uixerim, haud quaquam uelim in hac tam grandi aetate, praesertim quum uxorem & liberos habeam, homicidio manus impiare: indicās uidelicet, cuius rei gratia nos suscepisset, quaeque sibi mandasset Alexander. Expositis autem nobis in Aegialos, quorum etiam egregius meminit Homerus, retro legit cursum: ibi forte nactus praeternauigantes legatos quosdam Bosporanos Eupatoris regis nomine in Bithyniam proficiscentes, deportandi uectigalis gratia, quod in singulos pendebatur annos: cum exposuissem illis, quod me periculum circumuallaret, atque illi se mihi commodos facilesque praebere, receptus in nauigium incolumis in Amastrim perueni: tantillum abfuerat ut perierim. Ex hoc nimirum tempore & ipse aduersus illum arma capiebam, omnemque (quod aiunt) morebatur funem, quo hominem ulciscerer, quem iam tum ante mihi structas insidias oderam, proque summo ducebam hoste, propter morum impietatem. Iamque ad accusationem intenderam animum, non paucis mecum facientibus, maximeque qui erant ex Timocratis Heraclaeotae schola philosophi. Verum qui tum Bithyniae Pontoque praesidebat nos cohibuit, penē supplicans & obsecrans uti desisteremus. Etenim ob necessitudinem quae sibi cum Rutiliano intercederet nequaquam posse supplicio afficere: nec si manifesto in crimine deprehendisset. Atque ita quidem ab iracundia destiti, meque repressi: non in tempore rem aggressurus, cum iudicem haberem ad eum modum affectum. Sed quid? an non & hoc inter alia facinus audax Alexandri: a principe Romano postulare ut Abonimurus, commutato uocabulo, Ionopolis appellaretur: utque nomisma nouū signaret, altera quidem parte Glyconis obtinens imaginem, altera uero Alexandri, qui insignia aui Aesculapij, ac falcem illam Persei, unde maternum ducebat genus, teneret. Porro cum esset de sese uaticinatus, oraculo prodito, fatis decretum esse, ut annos uiueret centum & quinquaginta, dehinc fulmine ictum, interitu maxime miserando periturum: nondum septuaginta natus annos interisset, uidelicet (uti conueniebat Podalirij filio) pede ad inguen usque putrefacto, & uermibus scatens. Quo tempore simul & illud deprehensum est, quod caluus esset: quum medicis caput humectandum praebere, ad mitigandum cruciatum, id quod haudquaquam facere potuissent, nisi detracto galericulo. Hunc habuit exitum Alexandri tragœdia, atque haec fuit totius fabulae catastrophe, ut res uideri possit prouidentia quadam esse gesta, quum casu nimirum ad hunc modum euenerit. Restabat illud, ut et epitaphium uita acta dignum ei constitueretur: neque non certamina quaedam agerentur ab ijs, qui in uaticinium conu-

rauerant

Stom Alex-
andri.

tauerant, uidelicet impostoribus insignibus ac præcipuis ad Rutilianum arbitrum sese conferentibus, ut is pronuntiaret, quem ex ipsis oporteret in oraculi successionem capeffendam eligi, atq; sacerdotali propheticaq; corona redimiri. Erat autem in hoc numero simul & Pætus, qui artis professione medicus, tum canus quum esset, ista faciebat, neq; medico, neq; homini cano decora. At Rutilianus certaminis arbiter, incoronatos eos remittebat, ipsi sibi diuinandi autoritatem seruans, posteaquàm inde iam demigrauerat. Hæc amice ex plurimis, *Conclusio* pauca, quo degustamentum hominis præberem, scribenda putauī, cum uti tibi *dedicatio* gratificarer, homini familiari atq; amico, quemq; ego unum omnium maximè *operis.* suspicio: idq; pluribus nominibus, uel propter sapientiam singularem, uel ob amorem ueri, uel ob morum mansuetudinem ac moderationē, uel ob uitæ tranquillitatē, postremo comitatē atque humanitatem erga hos, quibus cum uiuis. Tum uero (quod quidem tibi fuerit etiam incundius) ut Epicurum ulciscerer uirū uerè sacrum, ingenioq; diuino, quiq; solus quæ uerè sunt honesta & nouerit, & tradiderit: quiq; solus extiterit, qui liberos reddere solitus sit eos, qui secū haberent consuetudinē. Deniq; arbitror fore, ut ijs qui in hanc lectionem inciderint, liber hic nonnihil utilitatis afferre uideatur, dum quædam redarguit, quædam in opinionibus horum, qui & rectè sentiunt, confirmat ac stabilit.

DE SALTATIONE.

VINCENTIO OBSOPOEO INTERP.

ARGUMENTVM.

DEfendit hac Oratione saltandi artem Lucianus, contra Cratonem quendam, à quo studium eius rei reprehendebatur, ut effœminatum ac molle, ac uiro, præsertim philosopho indignum. Colligit autem honestatem ac dignitatem artis, Primum ab antiquitate, multis ac uarijs exemplis ostendens, quantum in usu saltandi studiū ueteribus fuerit, et quāto opere eo omnes propè gentes iam inde ab initio delectati sint, quibus item laudibus eam artem cum poëtæ tum alij quidam celebrarint. Confutata interim Tragœdiæ, Comœdiæq; præstantia, quarum certamina atq; actiones Crato saltationibus anteposuerat. Deinde et præstantiam artis à difficultate commendat, docens multarum ac uariarum rerum peritum, multisq; tum ingenij tum corporis dotibus saltatorem præditum esse oportere. Iner quæ et effectum ac uim artis prosequitur, docens non oblectare tantū eam, uerum et corporis agilitatem quandam decentem atq; utilem inde comparari, roburq; et uires augeri. Deinde et animi quandam sapientiam ac mores hominum formari. Idq; exemplis tum philosophorum, tum barbarorum quorundam amplificat. Postremo et uicia saltatorum aliquot recenset, et præcipue quantum noceat, ut aliàs: ita uel in primis in hac arte Cacozelia seu nimia affectatio, exemplis docet, quæ res et ipsa ad difficultatem artis confirmandam pertinet. Exordium ab occasione sumitur. A quo mox Cratonis reprehensio sequitur, qui studium huius rei in Luciano reprehendit, à personæ qualitate et modo rei, addita etiam amplificatione quasdam à collatione, quam antequam ad rem accedit, Lucianus, ab inequalitate refutat, ipsumq; Cratonem indignè et absurdè facere ostendit, qui rem nec uisam, nec cognitam, temere reprehendat. Atq; ita ad argumentum, illo auscultandi operam pollicente, descendit.

LUCIANVS.

PROSTE AQUAM tu Craton, iam olim acerba quadam accusatione adornata, ac diu multūq; meditata in sus uocasti cū saltationes, tum ipsum saltandi artificium, insuper autem & nos reos fecisti tali gaudentes spectaculo, quasi in re friuola & muliebri multum ponamus operæ, audi obsecro, quantum à recto aberraris, tum quemadmodum deceptus per imprudentiam rem omnium in mortalium uita optimam innocenter accusaris. Et equidem uenia tibi habenda est, si statim sub initium asperæ uitæ temet assuescens, & tantum quod durum

*Exordium
ab occasione
cum docili-
tate.*

LUCIANI

Reprehensio
saltationum
a persone
conditione
ac modo rei.

Saltationi
opponit tra-
gœdiarum
et comœdia-
rum certami-
na, quam col-
lationem in-
fra Lucianus
refutat.

Amplificatio
a collatione.

Confutat
hanc collatio-
nem.

Confutatio
reprehensio-
nis ab absur-
do.

fuerat, bonum existimans, rerum ductus imperitia, ista accusatione digna cen-
sueris, CRA. Cum uir sies, o optime, & maxime disciplinis liberalibus innutri-
tus, necnon in Philosophiæ studijs mediocriter uersatus, posthabeas autem o
Luciane rerum optimarum exercitium, & priscorum illorum conuictum, cæ-
terum sedere sustineas in theatro omnium posticas sannas excipiens, & homi-
nem effœminatum spectans mollibus uestimentis indutum, ac cœntilenis las-
ciuis & turpibus perstreptem, tum prisci seculi mulierculas amatorias imi-
tantē, nempe libidinosis Phædras & Parthenopas, & Rhodopas. Et hæc
oia cum pulsationibus & lasciuis et obscœnis carminib, & pedū strepitu, hæc in
quam res est perquam ridicula, & quæ hominem ingenuum, qualem te esse con-
spicio, minime deceat. Quare ego cū certior factus essem huic tam turpi te in-
cumbere spectaculo, non tantum metui puduit, sed uehementer etiam discursus
atus sum animo, si Platonis & Chrysippi & Aristotelis oblitus sederes, non dis-
similia cum ijs passus quorum aures penna leuiter perfricantur. Maxime uero
alijs innumeris disciplinis existentibus, & spectaculis grauib, & serijs, si quis
omnino choraules exigat, ac cytharœdos artificiosē canentes requirat. Cū pri-
mis uero cū grauem aliquam spectādo tragœdiam, aut plenā hilaritatis comœ-
diam, non minorē uoluptatem capere possis, de quæ palmario certamina quo-
q̃ poëtis proponi solent. Multa itaq; & accurata, o generose, defensione apud
eruditos tibi opus erit, si nolis per omnia uideri excidisse, & ē bonorum grege
exactus esse. Atq; istud mihi optimū factu uideē, ut his oib, constanti negatio-
ne medearis, neq; sub initium fatearis aliquid tale te flagitiosē deliquisse. In reli-
quū uero caue, ne nobis ignoratibus ex uiro quem olim egisti, in Liden quāpi-
am aut Baccham amissa pristina facie transmuteris. Qua in re non tibi solum
sed & nobis culpa imputanda foret, si non Vlyssis in morem a Ioto degusta-
ta abstractum ad consueta literarum & Philosophiæ commercia & studia te re-
duceremus, priusquam omnino deceptus a Sirenibus in theatro excubanti-
bus occuperis. Iam illæ solis insidiantur auribus, eamq; ob rem hæc nauigio
prætereuntibus cera opus est. Ceterum, tu & ab oculis uidere prorsus illarum
præstigijs esse subactus. LVC. Papæ o Craton, quā uero robustum in nos ca-
nem solutis Ioris concitasti. Nisi quod exemplum sumptum a Iothophagis, &
comparationem tractam a Sirenibus parum scite, atq; adeo ineptissime mihi in-
duxisse uideris, ad ea quæ mihi acciderunt. Etenim ijs qui Iotum degustaue-
rant, ac Sirenas cantillantes audierant, exitio fuit manducationis & auditio-
nis prolubium. Mihi uero præterquam quod uoluptatem spectando cepi miri-
ficam & iucundissimam, etiam finis peruenuit cecidit. Neq; enim in obliuio-
nem rerum domesticarum, aut negotiorum præsentium incognitionem delap-
sus sum, sed si mihi ingenuē ueritas fatenda est, longē sapientia excultior, ac in
rebus humanis multo solertior atq; prouidentior ex theatro regressus sū. Ma-
gis autem illud Homeri in præsentia adducere perpulchrum esse existimo,
quod is cui illud uisum sit spectaculum, multorum gnarus simul oblectatus ab-
iuit. CRA. O Dii immortales, Luciane qualia pateris, quem istorum ne pude-
at quidem, sed factanter etiam laudī tibi ducere uideris. Igitur quod hac in re
grauissimum est, nullam spem curationis aut remedij nobis ostendisti, qui lau-
dibus efferre audeas tam execranda & turpia. LVC. Age hoc mihi responde Cra-
ton: istud de saltatione, tum ea quæ fieri in theatro consueuerunt, coram ne ti-
bi uisa sunt, ut ea ita crebro probrosis dictis insecteris. Aut an potius spectaculi
prorsus expers atq; ignarus, nihilosecus tamen illud, ut turpe atq; execrandum
(ut ais) existimas? Quod si enim aliquando ea præsens uidisti, iam nobis & tu
hac stulta spectandi curiositate paria fecisti. Sin non, uide ne parum modesta &
nimis temeraria tua uideatur esse insectatio, ea in crimen uocans, de quibus ni-
hil habes comperti. CRA. Ergo hoc mihi adhuc supererat, ut in tam profunda
baro

DE SALTATIONE.

barba & cano capite federem inter mulierculas, & insaniētes illos spectatores, applaudens & præconijs ineptissimis acclamans homuntioni cuipiam perditio nulla necessitate lachrymas profundenti? LVC. Est equidem hoc tibi ignoscendum ò Craton, illud tamen pro certo exploratum habeo, si meis monitis morem gerens tantum tempusculi spectandis saltationibus impertires, quantum uel periculo faciendo sufficeret, nihil tibi posthac rebus omnibus fore prius aut antiquius, quam ut loco commodo occupato, seruire queas spectaculis, unde exacte & uidere, & clare audire possis omnia. CRAT. Nunquam ergo forma fiam amabilis, siquid tale unquam prudens ac sciens fecero, semper autem membris hirsutis & barba incompta atq; horrida, ut me nunc tui ex animo miseret, omnibus modis insaniētis, LVC. Vis ergo, ò amice, omissis blasphemijs atq; conuictijs, arrectis auribus attentē mihi dare operam nonnihil super saltatione, eiusq; uirtutibus differenti, tamen quemadmodū non solum oblectamento sit spectantibus, uerumetsiam emolumento, tum quantis de rebus humanis animos cōmodē admoneat & erudiat: præterea quemadmodū spectantibus apte componat, pulcherrimas exercens spectaculis, ac optimis præceptis imbuens: ad hæc communem quandam corporis & animæ pulchritudinem ostēdens? Etenim quæ illi accedunt à Musica & modulationibus, hæc inquam oīa facere, non dedecori aut uituperio, sed illi potius laudi tribuenda sūt. CRAT. Quanquam mihi in præsentia otium non est, insaniētem hominem auscultādi, suum ipsius morbum laudibus efferentem, attamen si nugis & inanibus fabularum cōmentis me opplere tibi consultū factū uisum est, paratus sum in hoc tibi officiose inseruire, & aures præbere, uel sine cera inutilia uerba obaudire ualēs. Quare compressa uoce hanc tibi operam dabo. Dic uero quodcumq; aīo tuo libitum fuerit, quasi nemine auscultante. LVC. Euge ò Craton, istuc ipsum oīum maxime mihi egentī in optatis fuit. Paulo enim post ipsa re comperies, num nuge tibi censendæ sunt, quæ in mediū producturus sum. Ac principio quidem illud planissimē mihi ignorare uidēre, quā nō nouitium inuentū sit saltatio, neq; heri aut nuper natū & inceptū, puta apud maiores nostros aut illorū. Sed qui super saltationis ortu, quā uerissima perscrutati sunt, affirmant illam unā cū mundi ac oīum rerum generatione natā esse, & cū amore deo illo uetustissimo in lucē prodissse. Etenī ipsa syderū chorea, & errantiū cum non errantibus cōfunctio, eorūdemq; modulata atq; concīna participatio, & illa bella, tū pulchrē instituta harmonia primogenitæ saltationis argumēta fuere, & inditia certissima. Ea uero temporis progressu subinde incrementis aucta maioribus, neq; nō additiōes melioris inuēti sortita nō modicas, sūmo nūc absoluta uidet esse fastigio, ac res esse oīfariā uaria, & oīb. modis concīna & cōgruēs, tū bonū multiplicis ornatus & scientiæ. Hoc uero saltādī artificio aiunt Rheam potissimū oblectatā, in Phrygia quidē Corybantas, in Creta autē Curetas saltare iussisse. Neq; uero modicū cepit ex illorū cōpendiū. Quippe circū saltātes Iouē illi seruauit incolumē, ita ut Iupiter nō grauātē fateat & salutis contributæ præmia se illis debere, p̄ illorū saltationē patrios dētes effugiēs. Porro aut hæc saltatio ab armatis desaltabat, gladios ad scuta collidētibus, ac bellicū quiddā & attonitū saltātibus. Mox uero inter Cretēses, ut quisq; maximē nobilitate præcellabat, sūmo studio hæc rem exercētes, præstantissimi saltatores reddebant, nō tm hoīes priuati & humili loco orti, sed nobiliores q̄q; & regij sanguinis & primates in populo. Home. q̄q; Merionē nō suggillare, uerū pulcherrio laudis testimonio ornare uolēs, saltatorē noīauit. Itaq; in tm claritudinis & notitiæ ob saltādī peritiā apud omnes uenerat, ut hæc non Græci solum de illo cōperta tenerent, sed & Troianis hostibus non ignota forent. Videbant enim, ut mea est opinio, eius in bellando agilitatem, & concinū membrorum motū, quæ ex saltatione in usū cōuersa peculiariter possidebat. Versiculi Homeri ad hunc loquūtur modū.

Te cito Merione, quamuis saltare peritum

Strabo lib. 11.

Propositio
et uel tota
ue orationis.

1. Arg. ab
tiquitate.

Exemplū
Syderum. 1.

Corybantū
et Curetū
II.

Cretensium
III.

Amplificat
testimonio
Homeri.

Strauissem in dura confossum cuspide pugna.

Tametsi eundem non strauerat, ut enim in saltando semet magno studio exercuerat, sic facile, ut opinor, effugiebat iacula in eum contorta atque emissa. Iam quanquam & alios complures ex heroibus enumerare possim, eo ipso saltandi studio diligentissime exercitatos, quique ex hac ipsa re artem fecerint, sufficere tamē suspicor uno à me producto Neoptolemo, Achillis filio, qui usque adeo hoc præcelluit artificio, ut cum speciem quoque saltandi pulcherrimam sibi adiecisset, Pyrrhichij nomen ab illo acceperit. Achilles quoque ipse his de filio suo inauditis, maiori gaudio suffusus est, ut ego extimo, quam propter eius formæ præstantiam & membrorum robur insuperabile. Atqui interea semper Ilion fuit inexpugnabile, donec illius saltatione captum concideret, & direptum solo æquaretur. Lacedæmonij quoque, qui Græcorum præstantissimi esse censebatur, cum à Castore & Polluce Caryatissare perdidicissent, quæ saltationis species à Carijs urbe Laconia ducta erat, omnia cum carminibus facere soliti sunt, adeo ut ad tibiarum quoque modulos & rhythmum & moderatum pedis ingressum prælium committere illi genti moris fuerit. Ac primum quidem conferendarum manuum signum Lacedæmonijs tibia dare solitum est, Proinde de omnibus quoque reportant uictoriam, musica & modulorum concinnitate illos ducente. Videres itaque illorum Ephæbos nihilo minore cura saltationi, quam armis exercendis dare operam. Vbi enim iam summis colluctati sunt digitis, ac mutuis ictibus semet ceciderunt, quiescunt parumper, & omne illorum certamen in saltationem solum conuertitur. Quorum in medio tibicen locatus est tibiā incinens, ac pedibus instrepens, Cæterum illi per ordinem alter alterum sequentes, omnigenas figuras corporis agilitate expriment ad rhythmum ingredientes, alias quidem bellicas, alias uero saltatorias, quæ Bacho & Veneri gratæ sunt. Quinetiam cantus, quem inter saltandum modulantur, Veneris & Cupidinum cognomento nobilitatus est, quasi unā cum Venere & Cupidinibus communi choreæ saltationi indulgerent. Et altera quidem cantilena, duæ enim canuntur, rationem quoque & præcepta saltandi in se complectitur. Procul, aiunt, o pueri, promouete pedem, & saltate perfectius. Non disparia faciunt, quibus Hormus saltare curæ est. Hormus autem genus saltationis est, adolescentibus uirginibusque commune, alternatim ad choream dispositis, ut planè hormum, hoc est segmentum referant. Solet autem adolescens chorum ducere more iuuenili saltans, quo postea in adoriendis hostibus usus sit. Sequebatur hunc puella modestia quadam conspicua, quæ foemineum saltum decenter admodum peragebat, ut hormum ex temperantia & fortitudine compositum rectè dicere possimus. Cæterum quæ Homerus super Ariadne in clypeo memorix prodidit, de quo choro, quem illi Dædalus instituerat, ea, ut iam olim tibi lecta, præteribo silentio. Præterea duos illos saltatores, quos eodem in loco Poeta Cibesteteras uocat chorum ducentes. Rursus quæ in clypeo memorat, in medioque duos iuuenes agitare choreas cernere erat, tanquam rem omnium pulcherrimam saltationē Vulcanus clypeo addidisset. Etenim Pheacas saltatione, ut par erat, uehementer fuisse oblectatos mirum uideri non debet, cum tantis affluerent delitijs, ac in omni rerum abundantia & fortunæ indulgentia uictarent. Quare Homerus Vlysem ex omnibus quæ uisenda apud Pheacas conspexerat, hoc cum primis admirantem testatur, agilesque pedum motiones spectantem. Iam in Thessalia eo usque progressum est saltationis exercitium, ut populi præsides & antesignanos illorum præsaltatores uocare non dubitarent. Cui rei etiam num statuarum inscriptiones, & tituli suo suffragantur testimonio, quas ipsi, qui in bello optimam nauassent operam erexerunt. Prætulit, inquit, præsaltatorem ciuitas. Et iterum, Elationi posuit hanc imaginem populus, propterea quod pugnam probè desaltarit. Mitto illud, apud ueteres nul-

las tunc fuisse celebratas festiuitates aut ceremonias citra saltationem, quippe
 quas ab Orpheo & Museo optimis tunc saltatoribus constitutas fuisse satis cer-
 te constat, qui & hoc ut cetera omnia ut honestissimum quiddam legibus sanxisse,
 uidentur initiari cum rythmo & saltatione, Quod autem hoc ita se habeat, reti-
 enda erant orgia, propter prophanos nondum initiatos. Illud autem omnes au-
 diunt, quod illi, qui linguae uicio atque incontinentia mysteria prodidissent, plerique
 eos desaltasse dicunt. Porro autem in Delo nulla sacra peragebantur, cui sal-
 tatio non fuisset adhibita, sed & cum illa & musica cuncta persoluebantur. Ingres-
 si uero puerorum chori, tibia & cythara praecinentibus saltabant, quos subsecu-
 ti optimi facto delectu choreis excipiebant. Itaque & cantilenas illiusmodi choris
 conscriptas hyporchemata nominare consueuerunt, talibusque lyra impleta fue-
 rat. Quid uero Graecorum gentes tibi commemorem, cum Indi quoque postea-
 quam mane estrato surrexerint, Solem precibus ueherati fuerint, non quemad-
 modum nos deosculata manu perfectam precationem esse arbitramur, uerum illi
 ad orientem conuersi, saltatione solem consalutant, sed est silentio seipsos con-
 formantes, dei choream imitari atque effingere conantur. Et haec Indorum est pre-
 catio, & chori & sacrificii. Duabus uero uicibus ad hunc modum Deum placare
 solent, nempe mane & uespere. At enim Aethiopes non alia quam saltandi rati-
 one illatis iam signis bellum ingrediuntur, nec quisquam Aethiopum uel sagittam
 excussam emitteret auulsam a capite (hoc enim uice pharetrae utuntur, radio-
 rum instar tela capiti circumponentes) nisi prius saltauerit, & saltatione hosti terro-
 rem incusserit. Consentaneum uero esse opinor, posteaquam totam Indiam &
 Aethiopiam peragrauimus, ut in uicinam Aegyptum oratione diuertamus. Ete-
 nim uetus illa fabula Protheum Aegyptium nihil aliud, quam saltatorem fuisse exi-
 mium mihi plane confirmare uidetur, hominem effingendi imitandi peritum, qui
 semet in uarias rerum facies demutare & transformare potuerit, ut modo in a-
 quas tenues dilapsus abiret imitando, modo ignis celeritatem & uehementiam
 agilitate corporis, mox leonis immanitatem, ac Pardalis impetum, deinde arbo-
 ris motum flexibilem, postremo in summa quicquid collibuisse, exprimeret. Cete-
 rum, fabula eas Prothei proprietates ad inusitatam opinionem detortas, eam
 eius naturam fuisse commenta est, quasi ea ipsa quoque fieret quaecumque saltandi arti-
 fitio imitaretur. Qua facultate & eos qui hodie saltationibus nauant operam
 praeditos esse animaduertimus, uideasque illos eodem tempore diuersissimis mo-
 dis immutari, ac plane ipsius Prothei esse emulos. Et si quid coniectura assequi
 dum est, & Empusam suspicor, quae & ipsa in uarias rerum facies semet transfun-
 dere dicta est, non aliam quam saltatricem fuisse, fabularum inuolucro signifi-
 care uoluisse homines. Adhuc iustum esse opinor, ne Romanorum quidem sal-
 tationem praeterire tacitam, quam nobilissimi quique illorum, quos uocant Salios
 (est autem nomen sacerdotum) Marti Deo bellicosissimo saltant grauissimam, & re-
 ligiosissimam. Neque uero Bithynicae fabulae commentum ab Italicorum instituto abhor-
 ret admodum, perhibentium Priapum Deum bellicosum, unum, ut opinor, ex Titanibus,
 aut Ideis dactylis, illud opus factum, rebus militaribus instituendum fuisse, quem
 Mars a Iunone offerente acceptum adhuc puerum, dum porro, & rudem & supra
 modum uirilem, non prius amorum peritum reddidit, quam perfectum eundem saltato-
 rem effecisset. Quamobrem & merces illi a Iunone destinata est, ut ab illo semper
 decimam partem spoliis in bello partorum reciperet. Ut autem Dionysii
 aca & Bacchica tibi expediam, opinor te non expectaturum ut audias, cuius
 tota actio nihil aliud quam saltationem complectitur. Cum itaque tria sint ce-
 leberrimarum saltationum genera. Cordacis & Scinnidis & Emmeliae, qui-
 bus Bacchi ministri Satyri inuentis, a se ipsis cuique nomen indiderunt, Et haec
 saltandi arte uens Bacchus Tyrrhenos & Indos, & Lydos deuictos subiugauit,
 ac gentes adeo bellicas ipsis saltu thyrsis desalauit. Quo circa, o admirande,
 uide

Eorumque
 in sacris so-
 lemnia sube-
 runt.

Hyporchemata.
 Indorum.

Aethiopes

Aegyptiorum

Empusae

Saltorum
 apud Roma-
 Priapum

II. Argu. à
laude qua à
ueteribus ce-
lebratur salta-
tio.

Exemplū Ho-
meri.

uide ne parum pium aut religiosum sit, in crimen uocare exercitium adeo dī-
num & mysticum, & cui colendo tanti Dī nauarint operam, quodq; in illorū
honorem & cultum toties peragitur, insuper quod tantum oblectamentum si-
mul atq; institutionem adeo utilem exhibere solet. Illud ego demiror, non igno-
rans Homeri atq; Hesiodi te amatorem esse maximum, iterum enim ad Poetas
me conferam, qua fronte illis contradicere audeas, præ omnibus saltationem
summē laudantibus. Siquidem Homerus cum res mortalium longē iucundissi-
mas iuxta ac elegantissimas uno quasi fasce coniunctim efferret, nempe somnū,
amorem, cantum atq; saltationem. Hanc tamen solam præclaro nobilitauit en-
comio, inculcata eadem nominata, ascribens per Iouem cantui dulcedinem,
quæ utraq; saltandi artificio adesse uidemus, & dulces modulos, & saltationem
inculpatā, quam uituperare cogitas. Rursus alia in parte suæ poëseos ita inquit.

Iupiter hunc belli reddit uirtute potentem.

At leuibis membris alium saltare peritum,

Est quem dulcisona sustollit uoce canendi.

Hesiodi.

Socratis.

Suavis profecto est uocum modulatio, quæ saltationi adiuncta est, ac minus
quod à Dīs immortalibus præstari potuit longē pulcherrimum. Ac mihi adpa-
ret Homerus omnes res mortalium in duo tantum diuisisse, nempe in bellum &
pacem, cæterum rebus bellicis tantum hæc tanquam præstantissima studia pa-
cis opposuisse. At uero Hesiodus, qui non ab alio percensente hoc auditu per-
cepit. Sed ipse statim sub auroræ exortū Musas saltantes uiderit, in carminis sui
initio de illis hoc sūmum et elegantissimū referre non est ueritus encomiū, nimirū
eas circa fontem floridū mollibus saltare pedibus, iuxta patris aram agentes tri-
pudiū. At tu, o generose, tantum non cum Dīs ipsis pugnans, saltationem con-
scindis contumeliolis conuictijs. Ceterū, ipse Socrates, uir omnium sapientissimus
si Pythio hoc illum testimonio cohonestanti fides habenda est, non tantū saltatio-
nem laudibus extulit, sed illam quoq; discere non erubuit aut grauatus est, pluri-
mū tribuens uenustæ concinitati & elegantiae, tū apto motui, neq; non mouentis
afformationi. Nec ueritus est iam natu grandior saltationē inter serias habere dis-
ciplinās, uidebaturque non parum huic rei perdiscendæ impensurus operæ,
quem leuiores ac uiliores perdiscere non piguit, sed tibicinarū quoq; scholas fre-
quētare solebat, neq; à meretrice muliere Aspasia quiddam audire dedignatus
est. Atqui ille artem non ita pridem natam uidit, necdum tanta elegātia & pul-
chritudinis accessione auctam & elatā. Qui si nunc eos quorū opera in summū
usq; fastigium euecta est, spectaret, fat scio illum omnibus reliquis post habitis,
hisce tantum spectaculis operam daturum, neq; pueros quicquā perinde atq;
saltationem docturum. Videris autem mihi laudans Comœdiam atq; tragœdi-
am, oblitus esse, in utraq; illarum proprium quoddam saltationis genus exerce-
ri, ac tragicā quidē esse Emmeliā, comicā uero esse Cordacā. Nonnunquā
usurpari & tertiā, nempe Sicinniden, Postea uero quā in principio saltationi
tragœdiam, & Comœdiam tibicinasq; & cytharam anteferre non dubitaris, tan-
quam ista in certamen ueniant, atq; per hoc grauia dicenda sint, age uicissim ista
singulatim excutiamus. Tibias aut & cytharam relinquamus. Etenim et istæ
saltationis partes sūt ducendis choreis subseruiētes. Porro autē ipsam tragœdiā
primum ab habitu contemplerur, cuiusmodi sit, quā turpe & minimē iucun-
dum spectaculū, homo lōgitudine deformi, atq; in composita exornatus, altis cal-
ceamentis ingrediēs, caput larua minaci obductū habēs, tū per amplo ore hyāte,
quasi spectatores esset deuoraturus. Mitto ascititia pectora, & uētres factitios,
adiunctam & arte compositam corporis crassitudinem, ne longitudine discors
compositio intenui corpusculo magis reprehendenda ueniat. Deinde indeco-
ra histrionis uociferatio, iam se ipsum inclamantis, iam uerberantis, aliquan-
do etiam iambicos uersiculos cantillantis, & quod turpissimum est, grauissimas
calamita

Collatio tra-
gædiæ et
Comœdiæ
quibus salta-
tionem ante-
ponit.

calamitates modulantis, ac sola uoce semetipsum reprehendendum exhibentis. Quippe alia prisca poetarum industria inuenta sunt. Et quam diu quis Andromachen agit, aut Hecubam, tolerabilis est contio. Vbi uero ipse Hercules carmine lugubri in scenam ingressus est, sui oblitus, neque leoninam, neque clauam, quae praepositur, ueneratur, adeo ut sanae mentis homo quispiam iure optimo talem actionem solocismum uiciosum possit reprehendere. Iam quod cum primis quoque in saltatione damnaui, uiros histriones mulierum mores imitari, hoc equidem commune quoque est et tragodiae & comediae uitium. Etenim in utraque plures introducuntur mulieres quam uiri. Quinetiam Comedia partem personarum omnium maximè ridiculam & oblectationis plenam huic tribuit, uidelicet lampadum & tibicinarum & coquorum personas. Sed enim saltationis habitus, quam decens sit & modestus, quorsum attinet dicere, cum caecis quoque ista sunt perspicua. Larua ipsa pulcherrima & subiectae fabulae respondens, non immane hiat, ut illae, sed saltationi per omnia conuenit. Habet enim permultos sub illa uociferantes. Olim uero ipsi quoque saltatores canebant, & unà saltabant. Deinde animaduertentes continuo motu grauari anhelitum, & per hunc turbari cantilenam, uisum est factu longè consultius, ut alijs saltantibus succinerent. Porro autem argumenta utrisque communia sunt, neque ulla in re à tragicis distinctim separata sunt saltatoria, quam quòd multipliciori uarietate exornata sunt illa, maioriq; studio perdiscenda, atque infinitas mutationes habentia. Quòd autem saltationum nulla sunt certamina, hanc ego causam esse opinor, quòd certaminum auctoribus res maior & grauior uisa sit esse saltatio, quam ut de ea exactè pronunciarì possit. Vt praeteream ciuitatem in Italia Chalcidici generis praestantissimam, & hanc quemadmodum ornamentum aliquod, certamini quod apud ipsos decertandum praepositur, adieciisse. Iam uero super his respondere tibi stat sententia, quae oratione mihi omissa sunt, quae non pauca esse uideo, ne quam ignorantiae aut imperitiae opinionem apud te incurram. Neque mihi obscurum est, complures ante nos de saltatione libellos conscripsisse, ac omnem suam in scribendo operam et industriam in hoc posuisse, ut omnia saltationis genera atque species numero comprehenderent, earundemq; nomina percererent, tum cuiusmodi unaquaeque illarum, aut quo auctore foret inuenta, quo instituto magnam multiplicis scientiae opinionem sibi adiuncturos existimabant. Ego uero hanc ambiciosam super hisce rebus contentionem & ineptum & serae cognitionis, & mihi ipsi in praesens minimè tempestiuam & accommodam esse arbitror, eamq; ob rem illa supersedeo. Deinde & hoc te cogitare uelim, ac tenere memoria, quòd neque in praesentia statuerim, omnem saltationem à prima stirpe repetitam uelle indagare, neque hunc orationis meae scopum esse propositum, saltationum nomina numero complecti uelle, praeter paucas illas quarum initio memini, tanquam generosioribus propositis. Verum hoc orationis meae caput & summa futura est, ut eam saltandi rationem quae nunc constituta in usu uersatur, laudibus illustrem, planumq; faciam, quantum cum uoluptatis tum fructus in se complectatur, & quam non nuper primum incepta ad tantum uenustatis & elegantiae culmen & fastigium peruenerit, nec minus de se exhibens reuerentiae. Quippe priores illae perinde ut radices & saltationis fundamenta fuerunt. Eius autem floridam uenustatem et fructum absolutissimum, qui nunc omnium perfectissimè cunctis augmentis ematurus, illi nunc in praesens oratione nostra explicabimus, posthabita Thermaestradae & gruum saltatione, & alijs praesenti parum conuenientibus. Sed ne Phrygiam quidem illam saltandi speciem aptam conuiuijs et comotationibus, & quae tantum ebrietate dux exerceri solet, hominibus rusticis saepenumero ad tibiam muliebriter saltantibus saltus duros & laboriosos, et quos etiam annum agrestium studio relictos uidemus, praeter ignorantia obricui, sed quia à praesenti saltatione omnibus modis aliena est, nec quicquam cum illo commune habet. Quandoquidem ipse quoque Plato in legibus, nonnullas illius species commendat, nonnullas uero in totum reprobat, diuidens eas iuxta uoluptatem & utilitatem

Obiectioni respondet.

Hactenus ex antiquitate et ueterum usque laudauit saltationem. Iam ex difficultate artis, eiusque dignitatem ostendit.

Repetitio propositiois cum comotione.

Quarum re-
rum cognitio
saltatori neces-
saria.

indgens ex illis quæ sunt indecentiores, anteponeus autem & admirans reliquas. Es-
de ipsa quidem saltandi ratione hæc dicta sufficiant. Etenim singulis persequendis o-
rationem extendere, absurdum mihi uidetur, & ineptum. Iam uero ea quæ saltator e-
eximium habere oportet, tum qua ratione ijs quæ perdidicit rectè uti, quibusq; rebus
artem possit assequi, tibi expediam, ut cognoscas quàm non ista ars omnino sit com-
prehensu facilis, & cuiusuis ingenio obuia & exposita, sed oim disciplinarum exactis-
simè cognitarum adminiculo excolenda sit, non musices tantum, uerum etiam rhy-
thmices & geometricas, cum primis uerò philosophiæ tuæ naturalis & moralis.
Solum uero dialecticam illi tanquam superfluam & parum accommodam existima-
tum est. Neq; uerò abhorret à rhetorica, sed & illius est particeps, quatenus mores
atq; affectus demonstrat, quorum iudicandorum cupidi sunt etiam rhetores. Sed
nec à graphica exclusa est, & plastice, uerum harum in membris exprimendis con-
cinnitatem magnopere imitari uidetur, adeo ut ne Phidias quidem in tantum, aut
Appelles in ea uidetur præcellere. Ante omnia uerò præsens & singularis in sal-
tatore requiritur memoria, eiusq; filia Polymnia, ut omnium rerum callentissimè
memor sit. Etenim iuxta Calchantem Homericū saltatorem scire necesse est, quæ
sint, quæ fuerint, quæ mox uentura trahantur. Ne quid rerum prorsus ignoret, sed
memoriam habeat promptam & expeditam. Caput autem argumenti est, imitatio
nis atq; demonstrationis scientia, ac rerum mente conceptarum explicatio, neq; nō
obscurorum perspicua declaratio. Et quod de Pericle literis ac memoriæ prodidit
Thucydides, eum uirum collaudans, hanc summam & clarissimam esse saltatoris lau-
dem, nosse quid deceat, & id ipsum explicare posse. Explicationem autem habitu-
um, perspicuitatem ego dico. Cæterum, ad hanc rem potissimum facere uidetur
omnis illa rerum præscarum historia, ut à me prædictum est, cum prompta memo-
ria, tum decenti gesticationi coniuncta demonstratio. Statim enim à chaos & pri-
ma terræ generatione factò exordio, cuncta illi ad unguem cognita esse necesse est
usq; ad Cleopatram Aegyptiæ tempora. Hoc enim seculorum interuallo circūscrip-
ta est nobis multiplex illa saltatori paranda cognitio. Media omnia perfectissimè cal-
leat, cœli sectionem, Veneris partus, Titanum pugnam, Iouis incunabula & natiui-
tatem, Rheæ fraudulentam imposturam, lapidis suppositionem, Saturni uincula,
trium fratrum regna per sortem diuisa. Deinde Gigantum seditiosam rebellionē,
ignem furto Promethei subtractum, Hominum formationē, Promethei supplicii
amoris utriusq; robur & uolentiā. Post hæc Deli errationē, et Latones ex partu do-
lores, & Pythoniscæ dē, et Tityi insidias, ac mox quæadmodū mediū terræ aquilarū
uolatu inuentū sit. Ad hæc Deucalionem, ac magnū illud id ætatis naufragium, tum
unicam illā arcam humani generis reliquias conseruantē. Præterea quemadmodū
denuo ex lapidibus homines prognati sunt. Mox Iachidilationē, & Iunonis do-
lū, & Semeles conflagrationē, & Bachi utranq; stirpem. Tum quæcunq; de Miner-
ua referuntur in fabulis, quæcunq; de Vulcano, atq; Erichthonio, ac disceprationē
illam de Attica, & primū in Areopago iudicium. In summa totum illum sermonē At-
ticum fabulosis narrationibus refertissimū. Præcipue tamen memoria teneat Ce-
reris errorem, atq; inuentam proserpinā, & Celei hospitalitatē, & Triptolemi agri-
culturam, & uiuum plantationem factā ab Icaro, & Erigones ærumnas, præterea
quæcunq; de Borea, quæcunq; de Orithya, & Theseo & Aegeo memoriæ prodita
sunt. Adde his Medæe susceptionē, eiusq; denuo in persas fugā, ac regis Erichthei
filias, et natas Pandionis, tū quæcunq; in Thracia perpeffe sunt et fecerūt. Deinde
nō ignorādus est illi Acamas, nō Phyllis, nō primus raptus Helenē, tū Castoris atq;
Pollucis aduersus urbē expeditio, neq; nō mors Hippolyti, et Heraclidarū reditus.
Iure em̄ & ista in fabulis atticis cēsebuntur. Et hæc quidem ex rebus gestis Atheniē-
siū sanè quàm pauca exēpli gratia ex multis à me prætermisissis percurri. Deinceps
uero memoria quoq; tenenda est Megara, & Nilus & Scylla, & crines purpurei,
& Minois regis Cretensium discessus, ac erga benē de se meritam ingratitudo.

Quis

Quibus postea annectenda sunt cū Citherone quaecunq; Thebanis ciuibus acta sunt, & Labdacidarum ærumnæ, & Cadmi peregrinatio, & bouis procubitus, & dentes serpentini, et Spartanorū retributio†. Et rursus, Cadmi in serpentē transmutatio, & ad Iyram præcinentem murorum substructio, & murorum instauratoris infania, † *Seminato- rum origo.* & uxoris eius nempe Niobes sibi ac suis exitiosa iactantia, & in luctu silentiū, tum quæcunq; de Pentheo, quæcunq; de Acteone, quæcunq; de Oedipode, quæcunq; de Hercule cum omnibus illius certaminibus literis prodita sunt, eiusque liberorū per infaniam facta internitio. Deinde Corinthus, & ipsa plena fabulis, Glaucom et Creonta habens. Et ante illos Bellerophontem, & Sthenobæam. Solisq; & Neptuni pugnam. Post hæc autem Athamantis furentem infaniam, ac nubis liberorum in ariete fugā æriam. Inus & Melicertæ suspensionem. Adhæc neque Pelopidarum facta saltatori negligenda sunt, neque Mycenæ, & quæcunq; in illis memorabiliter gesta sunt. Et ante illos Inachus & Io, & ipsius custos Argus, & Atreus, & Thyestes, & Aerope, & uellus aureum, & Pelopiæ nuptiæ, & Agammemnonis interfectio, & Clytemnestræ supplicium. Iam adhuc ante illos septem principum aduersus Thebas expeditio, & generorum exulum Adraști susceptio, & oraculum de illis proditum, præterea ducum in bello cæsum interdita sepultura, et propter hanc Antigones & Menecæ miserabilis interitus, Insuper quæcunq; feruntur in Nemea Hyplipyle et Archemorus saltatori monumenta cum primis necessaria. At etiam quæ ante illa tempora acciderunt exactè callebit, Danaæ uirginitatem, Persei natiuitatem, certamen quod aduersus Gorgonas suscepit. Adde illis & Aethiopicam narrationem, Cassiopæam & Andromedam, & Cepheum, quos inter astra annumerauit quoq; hominū id ætatis credulitas. Quinetiam illa non ignorabit prisca facta Aegypti & Danai, & insidias quibus petiæ sunt nuptiæ. Non pauca uero eius generis suppedabit & Lacedæmon, uidelicet Hyacinthum & Apollinis riualem Zephyrum, & pueri exitium à disco illatum, enatumq; ex illius sanguine flosculum, & gementem in eodem inscriptio nem *æ æ*, & Tyndarum à morte reducem, & Iouis ob hoc ipsum aduersus Aesculapium exandescentiam. Præterea paridis apud Menelaū hospitium, & Helenæ raptum post factum propter pomum iudicium. Planè enim existimet Spartanæ historiæ & Iliacam esse adiunctam copiosam profecto & multiplicem. Itaq; iuxta unum quenq; apud Troiam occisorum fabula agenda scenæ præponitur. Consentaneum uero est, ut horum subinde memor sit, cum primis uero eorum, quæ mox à raptu usq; ad græcorum procerum in patriam reditum peracta sunt. Neq; Aeneæ erroris obliuiscatur, neq; Didonis amoris. Inter quæ locum quoq; habebunt, quæ de Oreste circumferuntur fabulæ, tum qualia satis fidenter ausus est in Scythia. Sed nec illa, quæ antehac gesta sunt, inepta putabit, Achillis in Scyro cum uirginibus conuersationem, Vlyssis infaniam, Philoctetæ à Græcis derelictionem. In summa, totam Vlyssiam errationem, & Circen, & Telegonum, & Aeoli in uentos imperiū, aliāq; usq; ad procorum supplicia. Ante hæc uero quibus sycophantijs Palemedi perniciem machinatus est, & ira Nauplii, & Aiæcis furentis infania, & alterius ad petras naufragium facientis exitium. Quinetiam Elis multas occasiones præbebit saltare conantibus, Oenomaum, Myrtilum, Saturnum, Iouem, primos olympiorum Athletas. Atqui nec Arcadia fabularum expers est, Daphnes fugam, Callisthus ferinam uitam, Centaurorum temulentiam. Panos parentes, Alphei amorem, & Hyphali peregrinationem exhibens. Iam si oratione in Cretam descenderit, permulta inde sumet saltatio, Europam, Pasiphaën, thauros utrosq; Labyrinthum, Ariadnen, Phædrum, Androgeum, Dædalum, Icarum, Glaucom, Polyidi uaticinium, Talo, æneum Cretæ custodem. At si in Aetoliam diuerteris, habet & illic non pauca quæ mutuo sumet saltatio, Altheam, Meleagrum, Atalanten, Dalum†, fluminis cum Hercule luctū, Stre- † *Titionem seu torrentem.* num procreationem, Echínadum, & post infaniam retributionem, Alcmaonis habitationem, Deinde, Nessum & Deianiræ Zelotypiam, cui adplicanda est Hercules in Oeta monte pyra & conflagratio. Habet etiam Thracia non parum multa sal-

tantinecessaria,nempe Orpheum,& illius factam à mulierculis dilanationem,eius
 q̃ caput loquens,idemq̃ unà cum lyra natans.Præterea Hænum & Rhodopen,et
 Lycurgi supplicium.Porrò,Thessalia adhuc plura his subministrabit,Peliam,Iaso-
 nem,Alcestim,classem quinquaginta nauibus congregatam,Argo,& loquacē el-
 us carinam.Insuper res in Lemno gestas,Aeetam,Medeæ somniū, Apsyrti dilace-
 rationem,tum omnia illa quæ inter nauigandum acciderunt.Posthæc autem Prote-
 silaum & Laodamiam.Rursus si in Asiam postliminio te contuleris,multam ibi in-
 uenies fabularum copiam.Statim enim tibi occurret Samus,mox Polycratis calami-
 ras,atq̃ filiz eius usq̃ ad Persas erratio.Quinetiam his adhuc antiquiora nimirū Tan-
 tali loquax incontinentia,tum Deorum apud eundem conuiuī,& Pelopis carnea
 depastio,eiusq̃ elephantinus humerus.In Italia uero Eridanus & Phaëton,& popu-
 li lugentes sorores & electrum lachrymantes.Sciet eiusmodi quoq̃ Hesperidas,&
 custodemaurei fructus Draconem,& Atlantis laborem,& Gerionem,tum boum
 ex Erythia abactionem.Neq̃ ignorabit omnes fabulosas formarum transformatio-
 nes,quæcunq̃ in arbores aut animantes,aut aues transmutatæ sunt,& quot ex mulie-
 ribus uiri facti sunt.Dico autem Cenea & uatem Thiresiam.Super hæc in Phenitia
 Myrrham,& luctum illum Assirum qui geminus est.Et hæc habebit cognita,et ad-
 huc recentiora,quæcunq̃ post Macedonum imperium ausus est Antipater,& Se-
 leucus ob amorem Stronices.Aegyptiorum quæ magis erunt arcana cognoscet qui-
 dem,ea autem saltando repræsentabit significantius.Epaphum dico & Osirim,præ-
 terea Deorum in animalia transmutationes.Ante omnia uero ea quæ circa amores
 illorū uariè & mirificè contigerunt,quæq̃ de Ioue ipso feruntur fabulæ,tum in quas
 cunq̃ facies semet transfigurarit.Omnē uero inferorum tragoediam tanquàm digi-
 tos unguesq̃ suos tenebit,tum suppliciorum genera,& quæ cuiusq̃ causa extiterit
 Et Pirithoi & Thesei indiuulsam usque ad inferos amicitiam.Vt autem,uno quasi
 fasce summatim perstringam omnia,nihil quod ab Homero & Hesiodo,tum ab reli-
 quis poëtis eximijs & excellentibus maximè tragicis dictum est,ignorabit.Hæcad-
 modum pauca ex multis,aut potius ex innumeris istam syluam,rerumq̃ saltationi
 necessariarum saltem capita aliquot percensui.Reliqua uero cum Poëtis,tum ipsi-
 saltatoribus demonstranda reliqui,actibi quoq̃ iuxta dictorum similitudinem inda-
 ganda.Quæ omnia in numerato parata saltatori reponenda sunt,ut cum tempus ex-
 egerit,nullo negotio possit expromere.Quoniam uero imitatrix est saltatio, moti-
 busq̃ & gesticatione ea quæ cantantur semet expressurā pollicetur,summopere il-
 li necessarium est,quod & rhetores factitare consueuerunt,ut perspicuitatem exer-
 ceat,ut unumquodq̃ quod ab illa demonstratum fuerit,ita clarè,ita perspicuè ob o-
 culos positum repræsentetur,ut nullius enarratoris egeat opera.Sed quod Pythico
 oraculo proditum est,oportet saltationis spectatorem & mutum saltatorem intelli-
 gere,& nihil loquentem audire.Id quod Demetrio Cynico quoq̃ accidisse fama est
 Quandoquidem & ipse non secus atq̃ tu in iudicium uocare solebat Orhesticen,di-
 cens tibiz & fistularum & strepituum superuacuum quoddam esse saltatorem,quip-
 pe qui argumento conficiendæ fabulæ parum afferret,motū modo insulsum & uia-
 num adhiberet, ab omni ratione atq̃ intelligentia seiunctum. Cæterum homines,
 qui hac in re præstigijs illuderentur,uestitu serico,personatuq̃ aptè accommodato,ti-
 biaq̃ & lasciujs cantilenis,& canentium modulata concinnitate quibus exornaretur
 nequaquam saltatoris esse officium. Saltator ergo Neronis tempestate eximius
 & celebris,nec,ut ferebatur,imprudens,sed si quis etiam alius,historiarum memo-
 ria & mouendi eleganti artificio præcellens plurimum,præcatus est Demetrium
 sapientissimis,ut mihi uideretur,precibus,ut eum saltantem spectare uelit, deinde si
 uideretur reprehenderet,ac saltationem acerbissimè accusatam exhibaret atq̃ ex-
 ploderet.Pollicebatur adhuc se nullis tibijs & cantilenis adhibitis saltaturum,quem
 admodum & fecit. Etenim strepitibus & tibijs & choro imposito silentio, ipse
 per se saltauit Veneris & Martis adulterium,Solem furtiuū concubitus prodito-
 rem

Agilitas Sal-
 tatoris et per-
 spicuitas gesti-
 culationis.

Probat exem-
 plo Demetrii
 Philosophi et
 testimonio.

rem, Vulcanum moechantibus insidias machinantem, ac uinculis utrosque & Martem & Venerem illaqueantem, Deos spectaculo assistentes, Venerem sufo rubore pudefactam, subuerentem & meticolosius Martem supplicantem. Præterea quascunq; alias hæc fabula partes complectitur. Adeo ut Demetrius ipsa artificiosa saltatione iam exhilaratus maxima laude saltatorem extulerit. Exclamabat enim uoce quàm potuit acutissima in hæc uerba prorumpens, Audio ò homo cuiusmodi facias, neque enim tantū uideo, sed mihi uidē re ipsis loqui manibus. Quoniam uero circa Neronis tempora nostra uersatur oratio, animus est uiri barbari super eodem saltatore tibi referre testimonium, quo laudem præclarissimam saltandi artificio attributam esse cognoscas. Quippe è barbaris quidem homo regi usè Ponto cum ex negotio ad Neronem Romam uenisset, unaq; cum alijs hunc spectasset saltatorem, adeo saltantem per spicue, ut quanquam nihil eorum quæ canebantur audire poterat (Erat enim lingua semigræcus quispiam) omnia tamen calidè intelligeret. Iam uero cum iterū ad suos regressurus esset barbarus, eumq; Nero benignius atq; amantius inuitaret, & si quid uellet postulare, liberaliter iuberet scq; promptè daturum polliceretur. Da mihi, inquit, hunc saltatorem, et me hoc munere plurimum exhilarabis. Percontante uero Nerone, cui rei domi tuæ utilis tibi futurus est? Sunt mihi, inquit, uicini barbari lingua dispares, ad illos intelligendos interpretum parare copiam haud mihi promptum & facile est. Itaque, si alicuius egens ero, ille innuens lingula quæq; mihi interpretabitur. Tantum consecuta erat agilis saltationis imitatio, cum clara & manifesta apparuisset. Cæterum, exercitium iuxta quod immorandū est, & saltationis scopus est repræsentatio, ut dixi, eadem opera & rhetoribus exercenda, maximè uero ijs qui declamationibus, quas uocāt, uacant. At hæc quoq; in saltatoribus præcipue laudi datur, ut personis in scenam introductis, saltator per omnia gestu respondeat, neque ea quæ dicuntur ab introductis optimatibus, aut tyrannicidis, aut mendicis, aut agricolis discrepent, sed in uno quoq; illorum demonstretur proprietas & excellentia. Volo itaq; & alterius tibi barbari orationem ea ipsa de re percensere. Etenim cum quinque personas uidisset saltatori adparatas, tot enim partibus seu actibus constabat fabula, unum uidens saltatorem, quærebat, qui nam reliqui essent futuri, qui alias personas saltando repræsentarent. Postea uero quàm certior factus est, ut illum omnia saltatione sua repræsentaturum, Fefellisti nos, inquit, ò optime, quòd cum corpus unum tibi sit, animas plures habeas, Et hæc quidem barbarus. Non iniuria uero & Itali, saltatorem Pantomimi nomine cohonestarūt, ab ipso penè facto ad hoc introducti. Nec inelegans habenda est illa poëtica cohortatio, ò fili, Polypi mentem obtinens in omnibus uersari urbibus, saltatori equidem pernecessaria, quem rebus adhaerentem oportet semetipsum quibusq; factis applicare. Præcipue uero mores & affectus se demonstraturam & simulaturam pollicetur saltatio, nunc quidem amantem, deinde irascentem introducens. Mox alium insanientem, alium animo perturbatum, ac omnia talia ualde concinnè & modeste. Et quod omnium maximè mirandum est, una eademq; die, nunc quidem Athamanta furem, nunc Ino metuentem exprimit. Et aliàs ipse ille Atreus est, aliàs Thyestes, post pusillū Aegistus, deinde Aerope. Et omnia hæc unius hominis artificiose refert industria. Alia quidem spectacula & disciplinæ unam quampiam rem ostendunt, aut enim tibia est, aut cithara, aut uocis modulatio, aut fabula tragica, aut plausibilis aliqua comœdia. Cæterum saltator hæc omnia simul comprehensa in se complectitur, & est uarium quendam & mixtum ex omnibus illius uidere apparatus, tibiam, fistulam, pedum strepitū clangorem cymbali, repræsentatoris uocem concinnam, canentium concentum consonum & unanimum. Præterea alia quidē alterutrius in homine partis sunt opera, alia enim sunt mentis, alia corporis. Cæterum, in saltatione ista mixta sunt. Etenim mentis demonstrationem corpore exercitij actione ipsis rebus quæ fiunt inesse uidemus. Maximi uero omnium ducenda est rerū quæ geruntur sapientia, et quòd

Aliud barbari cuiusdam.

Aliud alterius barbari.

Pantomimi.

Effectus eius est artis.

Sobrietas eius prudentia saltatorum.

nihil contra rationem committitur. Quo circa Lesbos Mytilenæus planè uir honestus ac bonus saltatores Chiriosophos, id est, manu sapientes nominare solitus est, ibat quæ frequenter ad illorum spectacula, quasi melior à theatro subinde esset reuersurus. Thimocrates autem eius præceptor, uiso quondam semel non de industria assistens saltatore suis rebus indulgente. Quali me, inquit, spectaculo priuauit uerecundia, quam è Philosophia hauseram. Quod si uera sunt quæ de anima Platonem disseruisse constat, tres eius partes pulcherrimè ostendit saltator: uim irascendi, quoties iratū exprimit; desiderandi, quoties amantē repræsentat; ratiocinandi, quādo singulos affectus quasi frenis quibusdā coercitos explicat. Et hoc in omnes saltationis partes, quemadmodum tactus inter sensus corporeos, disseminatū est. Porro autem cum pulchritudinis tantā rationem habere soleat, atque inter saltandū decentis & concinæ formositatis, quid aliud quàm Aristotelis pulchritudinē confirmare uidetur, eandē collaudantis, atque inter bona tertio loco constituentis. Audi uero aliū super saltantium personarum silentio longè iuuenilius differentē, quod eo Pythagoricæ disciplinæ dogma subobscure significari uideatur. Præterea cum aliæ uitæ actiones, illæ quidē oblectationē, aliæ uero utilitatē exercentibus suppedient, soli saltationi utraq; hæc iuxta adesse uidemus ac utilitatē longè præstatiorem, quatenus cum uoluptate illa exhibetur. Quanto enim hoc spectatu iucundius, quàm uidere pugnis decertantes iuuenes, ac sanguine diffusæ, aliosque luctantes in puluere, quos non raro saltatio et longè tutius simul atque decetius & maiori cum uoluptate demonstrat. Quocirca apti decentesque in saltando motus, ac corporis inuersiones et circunductiones, insuper saltus & resupinationes quibus utitur, alijs equidē sæpe numero fuere oblectamento spectantibus, ipsis autem hæc eadem exercentibus saluberrima. Etenim illud ego gymnasijs pulcherrimū & maximè omnium conducibile haud dubiè dixero, quod corpus emolliant, et mēbra flexibilia iuxta ac leuiora efficiant, et ad omnē mutationem promptiora instituunt, neque mediocri robore corpora solidius confirmant. Qui ergo saltatio reserit non omnium elegantissima, quæ et mentem acuat, & corpus exerceat, spectantes oblectet, multas res præclaras homines doceat, tibijs, cymbalis, numeroso carminum concentu animū quantū ad oculos & aures attinet ex æquo demulcens. Itaque, si perfectā uocū modulationem requiris, ubi alibi inuenies aut chorū pleniorē aut concinniorē? Quod si tibiæ aut fistulæ sono dulcissimo caperis, sufficiens in saltatione quoque fruendi tibi parata est copia. Mitto dicere quod moribus quoque emendatis multo euades melior, crebro hisce utēs spectaculis, quoties uideris theatrum abominari & odio, psequi male facta, contra lachrymis deslere innocentem affectos iniuria. In summa totā spectantium uitam emendari. Quod autem præcipua in saltatoribus laude extollendū est, illud iam dicturus sum, mēbrorum robur atque mollitiem rectè exercere, utrunque iuxta mihi admirandū uidetur, ut si quis in eodem argumento iam robur herculeū, mox Veneris tenerā & delicatā ostenta ret mollitiem. Iam uero oratione tibi ostensurus sum, qualem & corpore, & animo optimū saltatorē esse oporteat. Et sanè mentis dotes tam magna ex parte excutus sum. Quippe memoria præcellere, ac præcipua ingenij indole clarū, adhuc solerti & acuta intelligentia præditū esse, illū oportere aio, & qui potissimū temporis rationem habere possit, præterea autem ut poematum ingeniosus censor sit, tū cantum atque carminum præstantissimorum peritus expensor, uitiosè uero factorum reprehensor argutus. Cæterum corporis modum iuxta Polycleti canonem adumbrabo, ut neque impense altus sit, neque præter modum crassus, neque brevis nimium aut humilis, neque natura depressus, Nanus aut Pomilio, sed moderatæ staturæ per omnia. Neque carnosus admodum, & obesus, absurdū enim est, neque rursus corpore impense tenui, hoc enim aridi cadaveris præ se fert imaginem. Memorabo uero tibi populū cuiusdam ad huiusmodi notanda non inertis exclamationes. Anthiochia ciues habet ingeniosissimos, quibus studio est saltationem omnibus alijs antepondere exercitijs, adeoque dictorum & factorum obseruantes sunt, ut nihil omnino earum rerum illorum subterfugere possit iudicium. Ergo cum corpusculo admodum modicū saltator in

scenam

A iucundo et
nili.

Effectus et
que saltatio-
ne consequun-
tur.

Hactenus inge-
nij dotes, iam
et corporis re-
censet in salta-
tione.

scenam ingressus saltaret, Hectorem, uno ore omnes exclamauerunt. Astia nascentem uidemus, ubi autem Hectorem mansisse dicemus? Rursus alio tempore quopiam præter modum longo Capanea saltare conante, idemq; Thebanorum muros adiecturus esset. Transcende, inquit, muros, nihil tibi scalis opus est. Quinetiam impendio corpulentum & obesum saltatorem false subsannarunt, qui cum ingentem saltum facere adniteretur, Theatrum nobis, inquit, suffulciendum fuerat. Contra, nimium arido & tenui tanquam malè habenti, benè ualere certatim precati sunt. Horum profecto non concitandi risus gratia mentionem adduxi, sed ut cognosceres multas quoque gentes magno studio saltandi coluisse artificium, adeo ut & uitia & uirtutes in illo potuerint sagaciter deprehendere. Sit ergo saltator corpore per omnia mobili & soluto simul atque firmo, ut & flecti postulante tempore, & firmiter consistere si opus sit, possit. Quod autem saltatio à manuum gesticulatione in certaminibus proponi solita aliena non sit, sed particeps sit & Mercurij & Pollicis & Herculis æditarum in certamine uirtutum, deprehendere poteris haud obscure, singularum imitationum periculum faciendo. Herodoto auctori grauissimo ea quæ oculis adparent certiora uidentur quàm quæ percipiuntur auribus.

Saltationi & oculorum & aurium iudicium præsto est. Vsq; adeo uero mouet saltatio, ut quidam misere & perditè puellam quandam deperiens in theatrum ingressus, conspectis quorum causa amor esset malis, mentis sanitatem receperit, ac nunc cupatis uotis theatro egreditur fronte iam serenata hilarior, quasi pharmaci quoddam priorum malorum obliuionem inducens, & iuxta Poëtam dolorem & acerbissimam omnem abstergens hausisset. Quod autem ista populo fuerint familiaria, ac quisque spectantium ea quæ inter saltandum demonstrantur callidè, cognoscat, argumento sunt spectatorum profusæ non raro lachrymæ, quoties casus aliquis acerbus & miserabilis productus fuerit. Bacchica saltatio in Ioniam præcipue, & Poro tanto certè studio celebris, quam & satyricam uocant, usque adeo hominibus ea detentis uoluptati esse consuevit, ut statutis temporibus cæterarum rerum obliti omnium, perpetuos dies desideant, spectantes Titanas & Corybantas, & Satyros & bubulcos. Saltabantq; id genus saltationes nobilissimi quicq; ex singulis ciuitatibus primores atq; principes, non reuerentiæ gratia, sed potius ob hoc ipsum magnos sese ferebant, magis quàm ob generis claritudinem, & obsequia, & dignitates, quæ debentur nobilibus. Postea uero quàm uirtutes saltatorias percurri, audi iam nunc deinceps & saltatorum uicia. Sed enim quæ corpus plerumq; comitantur iam ostendi, mentis autem uicia ad hunc ferè modum, ut opinor, obseruabis. Permulti enim illorum propter inscitiam (fieri enim non potest, ut omnes sapientia exornati sint) turpibus inter saltandum solœcismis delinquant. Illi quidem dum citra rationem mouentur, ac nihil, ut aiunt, ad chordam. Alia quippe pes, alia rhythmus loquitur. Cæterum alij quidem saltando à rhythmum non discrepant, res autem parum aptè

Redit ad affectus artis.

Vicia saltationum ex quibus rursus dignitas diffinitur artis colligitur.

- & tempestiue saltationi accommodant, quorum ego permulta uidens memini. Quidam enim Iouis parentes saltans, neq; non Saturnum deuorantem liberos, Thyestæ calamitates adsaltabat. Rursus alius Semelen percussam fulmine repræsentaturus, Glaucon illi assimilabat, tempore longe posteriorem. Atqui nequaquam eiusmodi saltatorum gratia, saltationem respuendam esse censeo, neque ipsum odio prosequendum exercitium, sed illi potius, ut sunt, imperiti habendi sunt. Laudandos atem eos qui legitimè ac iuxta rhythmum satis artificiose cuncta obeunt. In summa, oportet saltatorem omnibus numeris esse absolutissimum, ut totum quod agit sit concinnum, sit aptè accommodatum, ac intra mensuram cohibitum, sibi ipsi non diuersum, à sycophantæ morsu alienum, reprehensioni minimè obnoxium, & quo nihil desiderari possit. Est præterea summopere necessarium, ut saltator optimis cogitationibus temperanter instructus sit, acuto ingenij acumine docilis, mente ad deliberandum profunda, summa uero in illo requiritur hu-

manitas. Statim enim solidam à spectatoribus laudem cōsequitur, quoties quisque uidentium sua ipsius acta illo repræsentante cognouerit. Magis uero uelut in speculo, in saltatore se ipse conspexerit, tum qualia passus sit, quæque quondam factitare illi studio fuerint. Neque enim tunc præ uoluptate homines se cohibere queunt, sed certatim ad effundendas laudes prouunt, quisque suæ ipsius animæ simulachra conspiciens, ac semet ipsum cognoscens. Planè enim Delphicum illud uerbū, Nosce te ipsum, ex eiusmodi reportant spectaculo. Atque è theatro discedunt, posteaquàm quæ expetenda, quæq; fugienda sint, perdidicerint, & eorum quæ prius ignorabant, periti euaserint. Accidit uero quemadmodum in orationibus, sic pari quoque ratione in saltationibus ea quæ multis uitio datur Cacozelia, hoc est, mala affectatio, imitationis modū transgredientibus, ac pro ut quàm par fuerat actione excidentibus. Et si magnum quiddam demonstrandum est, illud præter modum demonstrantibus, rursus si quid molle ac tenerum repræsentandum est, illud plus satis effoeminantibus. Porro actiones graues atq; uiriles ad immanitatem usque ferinam euehentibus. Quod ego quondam saltatorem facientem uidens memoria teneo, ante a quidem mirum nec non celebrem saltandi artificem, cætera sanè prudentem, nec hominum opinione indignum. Verum haud scio quo casu tunc in ita deformem repræsentationem immoderata affectatione delapsus sit. Quippe, cum illi Ajax desaltandus esset, mox furens post uictoriam, tantum à saltationis decoro excidit, ut nullo modo Aiæcis furentis insaniam repræsentare, sed ipse oīm iudicio planè furere atque debacchari uideretur. Vnius enim ferreis calceamentis instrepentiū uestimentum uiolenter discidit, alterius è Mulicorum numero correptam tibiam, Vlyssis iuxta stantis, ob positam armorum uictoriam gestientis capiti illidens incussit. Et nisi tyra obstitisset, & plagæ uiolentiam excepisset, infelix ille Vlysses perisset, ad uerberantis saltatoris pedes prolapsus. Atqui uniuersa spectantium corona simili morbo uesaniæ correpta unā cum Aiace pariter insaniebat, & exilientes uociferabantur, ac uestes à se proiciebant. Itaq; uulgus, neq; nō idiotæ, decori non admodum obseruantes, neque quod benè, neque quod secus sit discernere queunt, hæc omnia ad summam doloris exprimendi affectationem pertinere arbitrabantur. Ciuiliores uero, tametsi rem probè callebant, ac non parum ob factum pudore suffunderentur, neq; tamen illud reprehendebant silentio. Ipsa porrò laude saltatoris amentiam honestè contegebant, planè perspicientes hæc non Aiæcis, sed saltatoris uesania esse perpetrata. Neq; uero generosus ille hisce contentus quietem egit, sed aliud quiddam multo magis admisit ridiculum. Progressus enim in medium senatorū inter duos consules confedit medius, admodum metuentes, ne unum ex illis correptum flagellis quemadmodum arietem cederet. Quam audaciam partim ex illis admirabantur, partim ridebant, Nonnulli uero suspicabantur, ne ex immodica insanie affectatione uero furoris morbo implicatus esset. Et sanè perhibebant illum, postquam à tanta uesaniæ temulentia sobrius esset factus, in tantum ob hæc quæ turpiter admiserat, affectum esse poenitentia, ut præ nimia mentis moestitia ægrotus decumberet, reuera ita propter immodicè affectatam insaniam perturbatus. Atqui ne ipse quidem hoc occultè aut dissimulanter habuit, sed satis manifestè declarauit. Si quidem postulantibus iterum æqualibus, ut Aiacem in illorum gratiam desaltaret, adhibito repræsentatore, inquit ad theatrum, satis superq; esse semel insaniuisse. Maxime uero omnium eius animum discruciauit emulus. Cum enim idem Ajax illi ex composito desaltandus esset, adeo modeste & temperanter eius repræsentauit insaniam, ut magnam inde laudem reportaret, saltationis fines nusquam egressus, neq; repræsentando furenter in quenquam debacchatus. Hæc tibi o amice, pauca sanè ex perquam multis decerpta ostendi saltationis studia atq; exercitia, ne prorsus indignè aut dolenter patiaris, si ista libenter & magna cum uoluptate spectare soleam. Cæterum, si animus est, te mecum eiusmodi participem esse spectaculi, sat scio illius celebris te captum iri, ius super etiam tripudiatum, Itaq; nihil opus est, ut illud Circes dict-

Nimia affectatio artis.

Exemplū Cacozelia.

Conclusio à causate affectatione.

Odyf. π.

dictum tibi occinam, obstupui quod te nil pharmaca nostra bibentem demulxere. Haud dubie enim demulceberis, & per Iouem neque asini caput, neque porci cor habebis, uerum mens tibi firmitior erit & cultior. Tu uero præ uoluptate quam spectando misticam capies, non multum Ciceoni potando tribues. Nam quod Homerus de Mercurij uirga aurea affirmat, quod illius adminiculo quorum oculos uoluerit in somnum soluat, rursus alios dormientes excitet, hoc plane efficit saltatio, et oculos demulcens, & excubare faciens, & mentem ad singula humanæ uitæ acta accuratius discutienda excitans. CRA. Atqui iam tuis me Luciane dictis persuasisti, iamque mihi patent & aures & oculi. Et uide o amice ut memoria teneas, ut si quando posthac in theatrum iueris, & me tecum una pariter spectatum abducas, ne tu solus inde nobis sapientior regrediaris.

Odyss.

LEXIPHANES.

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

ARGUMENTVM.

Deridet hoc dialogo Lucianus Cacozelos istos, & affectatores obscuro, atque inuoluti sermonis, qui dum uerbis plerumque obsoletis, & ab ultima uetustate repetitis, interdum etiam nouis et à se confectis, omnia obscurant, & quasi quibusdam tenebris innoluunt, egregie eloquentes, ac docti perhiberi cupiunt. Ficto ad hoc exemplo Lexiphaneis cuiusdam, quem, dialogum quendam ad imitationem (ut ipse quidem uideri uult) symposij Platonis compositum, recitationem introducit, adeo ineptum atque ridiculum, ut propter uerborum obscuritatem, quæ tamen eiusmodi sunt, ut uix ab ipsis illis, antiquæ comæ diæ scriptoribus, ex quibus pleraque desumpta sunt, si redeant, intelligi satis posse uideantur: res quoque, & ipsum argumentum eiusmodi sint, ut non facile quicquam fragilius excogitari queat. Quo illud nimirum indicare uoluit, affectatores istos, dum non res, quas dicant, sed uerba, ad quæ res accomodent, querunt, in utroque pariter ridiculæ ac stultæ sese dare solere. Subiicit tamen ad suam paranejes quasdam, quibus eundem hunc Lexiphancem, rectam eloquentiæ, ac studiorum bonorum rationem edocet. Quale quiddam infra quoque in Rhetorum didascalo facit, ubi duplicem ad eloquentiam comparandam uiam proponit: alteram asperam quidem, sed ueram ac rectam, alteram autem compendiosam ac facilem, sed ad nouum atque affectatum istud genus, cuius exemplum hic proponit, ducentem. Semper autem hoc hominum genus apud omnes odio habitum fuit. Quid enim detestabilius, quam id quod omnium prestantissimum à natura accepimus, & quo solo à ceteris animantibus differimus, ita corrumpere ac deformare, ut iam neque affectum amplius suum habeat (quem enim moueant, aut doceant non intellecta?) neque ad id adhiberi queat, ad quod ab initio comparatum est. Proinde & olim, legimus Augustum Cæsarem ob hoc uicium Meecenatem, & item Caium nepotem reprehendere solitum, & apud Athenæ uirulentum cum alijs quidam, tum Dionysium, qui uirgineum *μεινιδεον*, & bouem *γεγετραν*, & porcum *ταχυον*, et alia id genus nouis atque affectatis uerbis dixisset. Nostra quoque etate Dialogus Oskorum atque Volschorum ille, indicio est, quantum ab hoc dicendi genere, doctorum ingenia semper abhorruerint. Porro quod ad uersionem attinet, equidem ueniam à lectoribus precor audacie huius meæ, qui scriptum adeo tenebrosam, & alicubi, ut uidetur, non satis integrum quoque, uertendum mihi sumpserim, præsertim in tanta ueterum authorum paucitate, atque penuria, sine quibus pleraque intelligi recte non possunt. Quod sane haud unquam facturum fuisset, nisi institui operis, & amici eius, cui hanc operæ locaui, maiorem, quam fame rationem habendam putassem. Nam illud ingenuè fateor me non pauca plane adhuc affectatum non esse, & pleraque per coniecturas, & modica quædam uestigia incedendo, leuiter, et quasi per quamdam transfennam, ut dicitur, magis aspexisse quam deprehendisse. Ob quæ etiam si reprehendendus fuero, illud tamen non omnino contemnendum effecisse me puto, quod per hoc alijs ac doctioribus quibusdam, ansam inuestigandæ atque ultra contendendi prebuisse uideor. Neque uero illud me latet, quod hoc argumentum, non simplicibus uerbis uertendum atque tractandum fuerat, & quod simili aliquo dictionis genere ludendum, & grecis respondendum erat, propterea quod hic nihil aliud quam uerba, & eorum siue antiquitas, siue obscuritas spectanda uenerant, reb. ipsis, ne tamen illi quidem, eos, qui hæc latine legant, iuueniunt. sed tamen cum in eo genere ipse mihi nihil tribuam, neque me dignum aliquid prestare posse, uideam, malui equidem quibuscumque uerbis ac modis, reddere hæc. Cetera autem, quæ ad ludum & festiuitatem pertinent, illis relinquere, qui & ingenio plus ualent, & in eo genere aliquando periculum fecerunt.

LVCI

LVCIANI

LVCIANVS.

Calidū uerti propter consonanciam uocū caloris et squaloris, nam αὐχμός cum squalorem significat, qui ex nimia siccitate provenire solet. Vnde et pro peste quæ ex nimio aestu contrahitur, positū reperi-
tur. αὐχμός autē id quod nuper factum est. Videtur autem et prauā pronuntiatio nem affectatoris istius notare.

αὐχμηλὸς aurium sordes significat. Cypselus autem et Periander Corinthiorum reges uetustissimi fuisse, quorum et Pausanias meminit.
αὐχμηλὸς quæ uocem ipse infra in Rhetorū didascalō exponit. τὸ δ' αὖτὸν ἐρμηνεύει.

περιδυσσομεν, quod uoluitabimur proprie magis significat.

δύσσορ græce.
το εὐέλδορ.
ἐγγυοθήκη, græce et notat Hesychius ἐγγυὰ etiam ὁ τὸν ἀμὲν significare.

In græco est ἀσπάλειν et ἀσπαβιλάειν quorū alterum nonnulli pro mulo, seu iumento, alterum pro cphippio seu sella, nō pro mulione accipiunt. uide Suidam.

καῦμα. Cuius uocis et Athenæus in hac significatione meminit lib. 3. ubi et ipse de affectatoribus huiusmodi tractat.
γυπαῖταλ græce, apparet autem bulbi genus esse. Bracana uero agrestia holera uult, ut apud Suidam.

LEXIPHANES, formosus ille, cum libro scilicet; LEX. Per Iouem Luciane, scriptum est horum quoddam meorū, calidum adhuc. LVC. Iam enim quippiā de squaloribus nobis scribis? LEX. Haud equidem. Neque uero squalor ē dixi, sed uenustas quædam est scriptū adhuc recens ita appellare, Tu autē uideris, aures sordibus oppletas habere. LVC. Ignosce amice, Nam multū affinitatis inter se habent calor, & squalor. Sed dic mihi, quod nam argumentū scripti istius est? LEX. Conuiuium in eo uicissim instituo contra Aristonis illum. LVC. Multi quidem Aristones sunt, sed tu quantū ex symposio colligere licet. Platonem uideris mihi dicere, LEX. Rectē sentis, cæterū quod dicitur ut
* facile cuius alteri inexplicabile fuisset *, LVC. Proinde mihi pauca ipsius libri recita, ut ne omnino expers sim epuli istius. Nectar em̄ quoddam pocillaturus ex ipso nobis esse uidēre. LEX. Cauillatorem igitur hūc abs te in humū proijce. Ipse uero auribus factis permeabilibus ausculta iam, absit autē obturatrix ista Cypselis. LVC. Dicaudacter. Nam mihi quidam neq; Cypselus neq; Periander in auribus residet. LEX. Aduerte itaq; interea, quo pacto peragam, Lycine, orationem. An ea principium cōmodum utiq; habeat, ac multum eloquentiæ præ se ferat. * stilo haudquaquam trito, atq; obuiō composita, præterea autem & uerbis bonis ornata. LVC. Apparet huiuscemodi esse. Præsertim tua cum sit, sed incipe tandem. LEX. Proinde cœnabimus postea, inquit Callicles. Exin uespertinum illud (quod solet) in Lyceo * obambulabimus. Iam nunc autē tempus est ungendi, pro meridiano atq; æstiuo more, & ad solis splendorem apricandi, ac postquam lauerimus, panem esitandi. Atq; adeo abeundum iam est. Tu uero puer, strigilem mihi, ac * uestē pelliceam linteaq; & saponem, ut mittas in balneum atq; * ablutoriam ut afferas. Habes autem humi iuxta * armariolum duos obulos. Sed & tu quid ages, Lexiphanes. Venies ne, an amplius hic demoraberis. Tum ego, Iam olim, inquam, lauaturio. Nam & ægrē incedo, & ex ip̄s quæ circa annū sūt, malē habeo, mula * elitellaria uetus uidelicet. Approperabat enim mulio, tamen si claudicaret ipse. Sed & in ipso agro absq; labore non fui. Deprehendī enim operarios cantilantes, æstiuam cantionem, eos nimirum, qui patri meo sepulchrum extruebant. Postquam igitur cum illis unā fodissem, & cum ip̄s quoq; qui ripam aggeriebant, ipse parumper manū operi admouissem, illos quidem reliqui, & frigoris causa, & quia * uredo quædam erat. Scis autē quod in frigore uehementi uredines generentur. Ego uero obambulans culta agrorū etiā allia repperi inter ipsa enata. Ac * terræclauis aliquot effollis, scanarīsq; herbis, & Bracanis elui collectis, præterea & hordeo cōempto (nondum autem prata florentibus uicibus fragrabāt, ut pedibus incedere liberet) sublatus in mulā, attriui summum podicem. Et nunc ex eo ægrē & cum dolore incedo, & sudo frequenter, & corpore languesco, opusq; habeo quā plurimum in aqua pernatāre. Iuuat autem post laborem ablui. Proin & ipse puerum curriculo ablegabo, quē
uer

uerissimile est, aut apud *Lecithopolim, aut certe apud eū qui *sacculos distrahit, me expectare. Atqui edictum illi fuerat, ut ad *Selga obuiam ueniret. Sed in tempore e cum ipsum, adest, mercatus panem, Colostratum, & alios subcineritios, & cæpas uirescentes, & Fucas, & *Oebū istum, & *leporinam & binis intestinum illud multiplex & rugosum, & *Phoctas. Euge Atticion, rectè abs te factum, quod magna itineris peragendi parte me subleuasti. Ego uero, inquit, ille *Sillus propemodum, here, factus sum, dum te circumspicio. Cæterum ubi tu heri cœnasti? Num apud Onomacritum. Haudquaquam per louem inquam ego, sed rus ibam, ubi sripæ aggerem protendi. Scis autem quā studiosus agrorum sim. Vos autem fortasse putabatis me cottaborum strepitus exercuisse me. Sed ingressus, hæc atq; alia suauiter condito, ac macram emunda, ut *Thridacinas nobis pīnfatis. Ego autem abiens in sicco, & ad solem ungar. Et nos, inquit, Philinus, ego uidelicet & Onomarchus, et Hellanicus hic sequemur. Nam & gnomon medium iam horologium umbra designat, et periculum est ne in aqua ista impura, & aliorum eluue co inquinata, lauandum nobis sit à tergo. Carimantum inter fecem uulgi, confertis illis undiq; nos trudentibus. Ibi tum Hellanicus. Ego uerò, inquit, etiam agrè intueor, & mihi pupillæ oculorum, quasi quodam atramento offuscatæ sunt, & nicto frequenter, & lacrymas subinde emitto atq; ipsi mihi oculi medicinam gestiunt. Ac opus habeo Aesculapī filio aliquo, medicinæ ocularis probè perito, qui miscendo atq; infundendo medicamentum aliquod, rutilare mihi faciat oculos, & non amplius lippitudine laborare, aut humidum & aquosum uidere. Atq; huiusce modi quædam inter nos uerbis profecuti, omnes qui tum aderamus, abiimus. Et postquam uenimus ad gymnasium, exuti uestibus, alius quidem pancratio, alius autem luctu, & palestra recta exercebatur, alius pinguiter perunctus membra uariè distorquebat, alius iaculo cōtendebat alius plumbeos quosdam lapides obnixè atq; uibratim tenens, manu faciebat. Deinde ubi mutuo exercuissēmus nos, atq; alter alterum postergassēmus, gymnasioq; satis illulissēmus. Ego quidem & Philinus, postquam in labro calido abluissēmus nos, abiimus. Reliqui uerò, ubi caput frigida tinctum, Delphinum more immerissent, mirabili quodam modo inter aquas iuxta adnatabant. Reuersi autem iterum, diuersis locis diuersa agitabamus. Ego quidem subligatis crepidis, caput fricabam dentato strigile. Non enim in cepij, sed in Scaphij modum tonsus eram, ut qui non multo antè mentum ac uerticem detondissem. Alius autem calida glutiebat, alius uentrem reiecit ab alio raphanis in tenues partes concisis, absorbebat sal-
sas ac pisculentas illas offellas, alius agrestes poliuas com-
manducabat, alius etiam hordeum ingurgitabat. Atq; ubi iam tempus erat, incubitus inclinati, cœnabamus. Positæ autem erant & sellæ & grabatula quedam. Proin cœ-

*Hoc est, quæ pīsa, uel etiam oua uendit.

* Nam Suidas γουμάς ἢ σπυδοῦναι ait, Pollux à quibudam peram dici affirmat.

* Vtrum corruptum hic aliquid sit nescio, certe quid uelit, non puto facile à quoquam intelligi posse.

* Sic interpretari placuit πρὸς ἄνδρα, quem tamen alij pro ipso πρὸς, hoc est colostrum accipiunt. Idem πρὸς φθός dicitur. Comment. in Aristoph. Vespas. Athen. lib. 14. & Pollux li. 2. ca. 12.

* Gaza interim fucas, interim squillas uertit apud Aristotelem. Athenæus lib. 7. φουκὶδ' αὖς uocat.

* Neque de Oebo, neq; de Phoctis reperio quicquam. pro λευγώνιον autem λευγώνιον lego, quod & apud Hesychium legamus, quanquam neque de hoc adeò comendo.

* Hoc est strabus, ἢ συναλέειν, quod proprie significat substantiandi causa, oculos recutere, seu reterquere, unde & Silli uersus. Pollux.

* ὕψιστον. i. πρόχυμα, quod contra aquæ impetum opponitur. Suprà ἀνδ' ἄνδρα idem dixit. Vide Hesychium.

* De Cottaborum ludo Athen. lib. 10. 11. & Pollux li. 6. ca. 19. & Suidas meminit, & Plautus. Vide ne crebri in te Cottabi crepent.

* Hoc nomine μάχης quoddam genus Attici uocant.

* Inde ἐν τῷ λαῶς locus Cōstantinopoli fuit, cuius alibi mentio fit.

* ἐν λουτρῷ, Vide Hesychium. Carimantes autem quos dicat, non satis intelligo, nisi si accipiamus sordidos quospiam, & mercenarios, qui caput obligatum habeant, aut onera gestent, quales ab Hesychio & καρμολοῖς dicuntur.

* τῷ κούριον ἐν τῷ λαῶ. Vide Hesychium.

* καὶ πρὸς σκαφίον tonsura species erat. Scaphium quando tota coma ad cutem usque de tonsa erat, Cepium autem seu cepus quando ad frontis ornamentum capilli resecti erant, ut Cōment. Aristoph. in Aues tradit.

* θερμότερα, fortasse id quod Plautus dixit thermopolare.

* τὴν νῆσιν ἡμῶν, significat autem νῆσις ieiunium, & item intestinum ieiunium inter stomachum & uentrem.

* φανλίας, Ita Suidas exponit, quanquam Hesychius genus mali grandioris esse dicat.

* Intellego pedes, eò quòd bifidi sunt.

* Id est fruxum, Proprie tamen λοβόν extre-
mam partem epatis vocant.

a Inritum quoddam Barbaricū est. Vide Suid.

b Pollux inter placentas recenset θρυμματίδ' us.
De Thrijs autem Commentator Aristophanis in
Equitibus copiose.

c τῶν ἐκ σπεργάνων. de cuius significatione
Hesychius,

d Capum intelligo.

e Ipsa quidem vox parajiti, quid significet, notū
est, sed quorsum spectet, piscis parasitus, puto
obscurum esse.

f σιφαῖος. s. pro σιφαῖος Atticè, Est autem
τίφος, ut Hesych. exponit ὁ λυγρός, quæ à Lari-
nis quoque olyra, quibusdam autem siligo dici-
tur. Vnde σιφαῖος panes, quorum Ὁ Athenæ-
us meminit lib. 3.

g ὠπύγεα τε καὶ ὠπύεφ' ἢ. nisi quis malit per
na ac magna accipere.

h Obscurum quam intelligat, nisi si tripodem,
qualis ἢ δ' ἐλφικῶν fuit.

i Poculum est angustū oris, inter bibendum soni-
tum edens. Athenæus Ὁ Pollux.

k Vt apud Homerum ἀμφικλυπῶλον. de cui-
us Etymologia Athenæus li. 11.

l De Thericleo poculo, vide item Athenæum.

m ἀντιμορφονία, hoc est, quæ uento ferri queant.

n Hoc est, licetis inscripta, quorum ipsorum quo-
que meminit Athenæus eodem li. 11.

o ὁ κύλικας, sic enim malim, nisi quis κύλικας
pro ora seu labro poculi accipiat, Ὁ τὸ μέ-
σον ad γράμματα refert.

p ἱππολέβης, quod Athen. li. 3. à Romanis mi-
liarium dici ait, uas ad calefaciendam aquam cō-
paratum.

q Quodnam ungentum hoc sit, obscurum. Podo-
cypa autem Ὁ Trigonistria, nomina psaltriarū
uidemur esse, Nam Trigonis Ὁ Hesychius Ὁ
Pollux meminere.

r λικόνδ' αὖ ἀλικεῖν uidelicet, cuius uerbi A-
thenæus meminit li. 1.

s De hoc Pollucem uide lib. 4. ed. 14.

t Suidas proprium hoc esse tradit, quanquam
apud illum ὁ ὀστέα τ' αὖς legitur, ego tamen co-
gnomenium magis esse puto ab ouis uel frangen-
dis, uel deuorandis, uel simili aliquo factum.

u λῆγον μύα. Pollux tñ λῆγον. per n habet.

* ἀγροῦα Ὁ ἀφ' ὁρίδ' α, tamen si æ nocet pro-
prie mutiles, Ὁ gestu inhabiles significent.

† Eum qui gestat lampada, ut sacerdos Pro-
phetæ, Vulcani Ὁ c.

na quidem collatitia erat. Apparata autem erant multa,
& uaria, * bifida uidelicet suilla, & laterum pulpamenta,
& suminis quædam, & suis nuper enixæ intestinum illud
quò fortis recipit, & epar * è sartagie, & alliatum, et Abyr-
tace, & similia quædam condimenta opipara, deinde
& b Thrymmatides & frictillæ ficulnis folijs inuolu-
tæ, & ex melle dulciaria. Ex natatilibus autem & mar-
inis cartilaginea multa, & quæcunq; ostraceis teguntur
& offæ ponticæ, eorum quæ c Sportulis siue nallis ex-
cipiuntur, & anguillæ ciprides, & gallina alkilis, et gal-
lus, * qui canere desijt. Etiam piscis erat c parasitus. &
ouem totam in furno assatam habebamus, bouisq; iam
grandioris atq; æuo confecti, pernam anteriorem. At
ueropanes aderant f siliginei, non mali, & alij nouilu-
nares, post festū, ceu præterito uadimonio dilati, & ho-
lera, tum s subterranea, tum in altū ex crescentia. Vñ
autem erat, non uerus, sed ex ijs, quæ in utribus offerū-
tur, quòd iam mistum quidem desierat esse, nondum
tamē ad plenum coctū erat. Pocula uero posita erant,
omnis generis in Delphinide k mensa, puta crater ille
occultator frontis, clauatus. Mentorem opus, habēs
ansam prehensu facilem, & i Bambelius & k Dirocype-
lum & fictilia multa, qualia l Thericles coquebat, mul-
ticapaciaq; atq; alia lati oris, quorum quædam ex pho-
cæa, alia uero è Gnido aduecta fuerunt. Omnia uerò
tenuia, m fragiliaq; ac teneras testas habentia. Erant au-
tem ibi et cymbia, & paruæ phialæ quædam, & pocula
quædam n grammatica, ita ut plenus esset o abacus. At
uerò p lebes furnarius ebulliens, in caput nobis euer-
tit carbones. Bibimus autem continuis haustibus, &
iam inebriati eramus, atq; exinde ungebamur q cancha-
ride, & introduxit nobis quispiam Podoctypam &
Trigonistriam, atq; exinde alius quidem in tabulatū
assultans, irrumpendi locum querebat, alius autem cre-
pitu ac plausu digitorum r ludebat, alius porro cum ri-
sulumbos lasciuiter s agitabat. Atq; interea ubi iam la-
uissimus, commessantes ad nos intrò irruperunt, ultrò
non accersiti. Megalonymus, causarum ac litium secta-
tor ille, & Cherea aurifex, is qui tergum uariiegatum
habet, & Eudemus t Oocataxis. Ego uerò interroga-
bam eos, quid nam accidisset eis, cur tam serò uenirēt.
Cherea igitur, u segmētum quoddam inquit, et inaures
& pedicas filix meæ apparabā, & ob hoc ad repetia uo-
bis ueni. At ego, inquit, Megalonymus, alijs rebus oc-
cupatus fui. Dies enim fuit, haudquaquam iudicialis,
ut scitis, & nefastus. Proinde, utpote silentio in foro ex-
istente, neq; perorare licuit, neq; per diem dicendo, a-
quam & clepsydram dispensare. Cum audissem autem
quòd imperator conspiciendum sese præberet, accep-
tis uestibus inusitatis, & bono stamine textis, subliga-
tisq; calceis antea * non gestatis, proripui me ipsum fo-
ras. Atq; exinde statim incidi in † Daduchum et Hiero-
phantem

phantem, ac ceteros arcanis ac turpibus operantes, qui Diniam obrorto collo ad magistratum rapiebāt, reum facientes, quod ipsos nominasset, idē cum sciret, quod ex eo tpe quando initiati fuissent, & sine nomine foret & innominabiles, utpote sacrinomines iam facti. At nescio, inquam, quemnam hunc Diniam dicas. Vocabat igitur me nomine. * Est inquit, in tabernis aleatoris homo perditus, * ex egenis ac uilibus istis, semper comatus ac squalidus, endromidū, aut bancidarū † calceamento subligatus, ac ueste manicata indutus. Quid igitur, inquam, dedit ne pœnas aliquo modo, an calcibus insultans, aufugit. At uero ille, inquit Megalonymus, qui antea inter tibias & cantores perstrepebat, iā immobilis ac tacitus est. Nam imperator segregatum, & à reliqua grege seorsim amotum, circumdatis illi maniciis, & intento uinculo collari, in pedicis ac tibialibus tormentis degere hominem fecit, Quare in uinculis existens, pedebat nonnihil miser ille præ timore, & crepabundus erat, pecuniamq; pro redimenda uita dare uolebat. At me, inquit, Eudemus, summò diluculo accerseri ad se fecit Damasias, is qui olim quidem athleta fuit, multasq; uictorias rettulit, nunc autem præ senectute iam à certaminibus abstinet. Nosti greem statuam in foro positam. Ac alia quidem picando, alia inflammando peregi. * Domum enim deducturns hodie fuerat filiam suam ad nouum maritum, iamq; adeo exornabat illam. Cum interea anxium * quoddam malum interueniens, diremit festū. Nam filius ipsius Dion nescio quacausa, mœrore affectus, imò deorum odio aliquo agitat, strangulat seipsum. Ac satis scitote, periisset ille, nisi ego supueniēs ablaqueassem ipsum, & à resti soluissem, diu geniculatim assidens, & compungens hominē huc, illuc, ceu infantem in cunis, uersans & undequaq; explorans ac tentans sicubi cōcretum adhuc guttur haberet. Quod autem potissimū profuit, illud erat, quod ambabus manibus comprehendens illius latera, * ui cōpressi. Tum ego, num illum, inquam, Diona dicis, cingendum, & scortum propendens habentem, mulierosum, † & lentiscum subinde rodentem * adolescētem, mastrupantem, & obscœnē tractantem, si quem probè mutoniatum senserit ipsum admittens, at ille certē etiā delictatus & gulosus ‡. At deam, inquit Eudemus, admiratus, Diana enim ipsis est in media aula posita, Scopadium opus. Ad hanc procidentes & Damasias, & uxor eius, uetula iam, & capite admodum cano, supplicabāt ei, ut miseretur sui. Illa autem statim annuit. Et nunc Theodorum, seu potius Artemidorum adolescentem hunc habent. Consecrarunt autem illi, cum alia quædam, tum sagittas, & arcus, quoniam his delectatur. Sagittaria enim & iaculatrix, & bellatrix Diana est. Bibimus igitur, inquit Megalonymus. Etenim & lagenam hanc uini uetustioris uenio uobis afferens, & recentis

ἐγκυκλίος δ' αὖτος, quod si ἀβύκας πῆμα ὡς καὶ δ' αὖτος deriuetur, ceptum belluonem significabit. Sed tamen apud Hesychium καὶ τῶν δ' αὖτος περὶ τῶν λέγεται, pro eo, ut ipse ait, ὅς μετὰ τῶν τὰ ἀλφίτα μὴ δὲ δόντων τυγχάνει ἀλάμενος. quod neq; ipsum quale sit, satis planū est. αὐτολήκνθος autem ὡς αὐτοκἀδ' αὖτος ab Hesychio exponuntur.

† Endromides cursorum sunt, ὡς propriè Διδανέ. Bancides autem Croceæ, muliebres. Pollux.

Nescio corruptum ne sit locus, an mutilatus.

* μέγιστον. sed haud scio an τὰ μέγιστον potius legendum. de quo etiam in prouerbijs Erasmus.

* τὰ ἄκρα, latera uerti, propterea quod ὡς in acie latera, τὰ ἄκρα dicuntur, ut Pollux.

† μύρτωνος ἀπὸ μύρτις, scilicet genitali muliebri.

* σχινοφόκτον. quo nomine notabantur qui ea legamiae ὡς cultui muliebriter studebant.

‡ λεκαλιῶ, ἀπὸ λεκίδος, seu λεκίος, qd' patinam significat, ut Pollux. Coniecturaliter tamen, quanquam haud scio an corruptus locus sit, uidentur enim deesse quoq; nonnulla.

¶ ὡς ἀ δὲα seu Diana restitutum, ὡς uita donatum.

Pro Anti quis
simis accipio

* Fortasse eas
que et hodie
ex uino uel a
qua asatis car
nibus p falsa
mento attri
bentur.

* εμωδ' α
νωσε à π' α
δ' α' uide li
cet.

b Fuerūt aut
Crobili cer
te quedā tex
tura capillo
rū, in acutum
desinentes, an
tiquorū Athe
nensiu gestamen, ut Com
menta Thuci
didis in lib. 1.

* π' α' δ' α' ο' ο' ο'
μα, quo noie
ei mangonem
ei pucrorum
moderatiorem
intelligi posse
puto.

* Fortassis à
λαλεῖν ἡδ' α'
δ' α' γ' α' α'
νωσε.

* χειροσβε
φες, quos ip
se infra in
Rhet. didas.
exponit de
χ' α' s' s' s' id est
saluatores.

casei massas, & oliuas humi collectas. Custodio autem ipsas sub sigillis cartosissi
mis, & oliuas alias natatiles *, & lutea hæc pocula, acutissime ac destillantia *
ut ex ipsis bibamus, præterea & placentia ex intestinis concinnatam, & quibus
dam quasi Crobilis intextam b. Tu uero puer plus aquæ infunde mihi, ne capite
gruari incipiam, & exinde ob id mangonē *, seu castigatorem contra te accersam.
Scitis enim quàm grauiter concitari soleam dolore, & caput habeo densum, nec fa
cile uaporibus peruium. Post potum autem nugabimur mutuo, qualia & quæ con
sueuimus. Non enim intempestiuū scilicet hoc, temulenter agere. Tum ego, lau
do, inquam isthuc. Emolumentum enim quodcunque etiam sumus. Atticæ propieta
tis, haud postremum. Rectè dicis, inquit Callicles, nam nugis mutuo prouocare
nos, uoluptatem & quandā affert. Ego uero, inquit Eudemus, frigus enim est, me
raciori uino malim intus stipari. Nā frigoris impatiens sum, et tepesactus, liben
tius audiuerō * digitis gesticulantes istos, tibicinē puto & Barbitædū. Quid hæc
ais Eudeme, inquam, an tu silentium nobis imperas, tanquā ore carētibz & lingua
spoliatis? Mihi uero & lingua iam pridē dicturū, adeoque iā animo prouehabar,
quasi antiqua uobis narraturus quedā & ablaturus omnes uos lingua. Sed tu si
mile quiddā fecisti mihi, ac si quis nauem onerariā, tribus instructā uelis, secun
do uento nauigantem, implentibus linthea Notis, prosperè labentem, & per sum
mos fluctus euntē, retinaculis quibusdā ancipitibus ancoris ferreis, nualibusq;
pedicis demissis retineat, & curius impetū inhibeat, inuidens uidelicet tranquil
litati. Proinde, inquit ille, tu quidem si placet, nauiga, & nata, & curre per undas
intempestas. Ego autem interea bibens, de terra, ut Homericus ille Iupiter de rupi
bus alicunde, aut de summo cœli uertice spectabo & te iactari fluctibus, et nauem
ipsam de puppi à uento aquis immerfari. LVC. Satis o Lexiphanes & potus &
lectionis istius. Ego enim tibi ebrius iā sum, & nauseo, & nisi quæprimum euomue
ro ista omnia, quæcunque recitando persecutus es, sat scias, uideor mihi mox insa
nus ac furiosus fore, obstrepentibus mihi undique uerbis istis, quæ mihi modo of
fudisti. Quancūq; à principio ridere in mentem ueniebat mihi illorū gratia. Verū
postquæ ea multa, atq; omnino similia erant, miserabar tui ob miseriam, & infelicitate
tem istam, cū uiderem in labyrinthum quandam irremeabilem incidisse te, mor
bumq; ægrotare maximū, imò uero atra bile percitū. Cogito itaq; apud me ip
sum, unde tam multa mala collegeris, & quā longo tempore, & ubi deniq; con
clusum habueris tantum examen absurdarū, ac distortarū uocum, quarum alias
quidem ipse finxisti, alias autem defossas alicunde eruens, iuxta Iambicum illud:

Pereas miserias qui eligis mortalium. tantum cœnū unde quaq; cogens
in me exhausti. Porro uideris mihi neminem amicum, aut familiarem, aut be
neuolum habere, neq; etiā in uirum liberū, & qui loquendi libertate uteretur in
cidisse unquē, qui uera monendo, liberaret te à morbo isto intercutaneo, quo quid
deni correptus es, & præ malo illius, periculū, ne disrumparis, sustines. tibi ipsi
autem benè habito corpore esse uideris, et calamitatem istā pro bona uoletudine du
cis, ac ab ijs quidem qui, nihil intelligunt, laudaris, quando illi quid tu patiaris,
ignorant, à doctis autem miseratione dignus putaris. Sed commodū Sosipolim hæc
medicum accedere uideo, age huic tradendo te, & super morbo differendo reme
dium aliquod inueniamus tibi. Intelligens enim uir est, ac multos iā ad se receptos
itidem ut te, semisanos & infatuatos à morbo infuso pharmaco liberauit. Salue
Sosipoli, atq; hunc Lexiphanem, quæso ad te receptū, sodalem, ut scis, nostrum,
nugis autem in præsentia quibusdā, & peregrino circa sermonem morbo correptū,
periculumq; sustententem, ne prorsus pereat, serua, quocunque tandē modo. LEX.
Nequaquæ Sosipoli me, sed hunc Lycinū, qui manifestè desipit, & homines men
te præditos parū sapere existimat, ac iuxta Mnesarchi filiū, Samium illū, silen
tium, ac linguæ ignauiam nobis intendit. Sed per Mineruā haud unquē erubescen
tem, aut trepidam, & per magnū ferarū debellatorem Herculem, ne tantū ipsum
quantum

quantum Gry, uel phuy faciamus. Moneo autem omnino ne obuiā quidem ueniendum ipsi esse. Videor mihi uero etiam ringi *, cum talia increpātem audio. Ac iam utiq̃ abeo, ad sodalem Cliniam, quoniā audio uxorem eius iā diu mensibus non laborasse †, & ex eo agrotare illam, quia non fuit. Quare non amplius ne incenditur quidem, sed inaccessible, & inarabilis est. sos. Quid autē? an agrotat, Lycine, Lexiphanes? LYC. Ipsa hæc, Sosipoli, annon audis, qualia loquitur, ac nobis, qui nunc cum eo conuersamur, relictis, quasi ante mille annos nobiscum sermocinatur, distorquens linguā. Ac aliena atq̃ externa hæc componens, omnemq̃ operam in illis sumēs. Perinde ac si magnum quiddā foret, si peregrinis uerbis utatur, & consuetā atq̃ receptam monetam sermonis adulteret. sos. Per Iouem haud paruū quendam morbu narras Lycine. Subueniendum itaque homini est, quauis arte. Atq̃ adeo diuino quodam instinctu, insanoꝝ ac bile peritorum alicui pharmacum hoc mixturus, domo abij, ut epoto hoc uomeret. Age primus ipse bibe Lexiphanes, ut sanus nobis & mundus fias, tali uerboꝝ absurditate euacuatus. Verū obedi mihi, ac bibe, & minus difficilis eris. LEX. Ne scio quidnā etiā facietis mihi, Sosipoli, tu et Lycinus hic, obtrudētes mihi pharmacum hoc epotandum. Metuo itaq̃ ne ruina quādam mihi sit sermonū portio hæc. LYC. Bibe, & ne cūctare, ut humana deinceps sapias ac loquaris. LEX. Ecce obediō, & bibo, Pheū. Quid hoc rei est? Quantus tumultus uentris? Equidē diuinatōrē quendā demonē uideor mihi imbibisse. sos. Incipe igit̃ uomere, Pape. Primū hoc μᾶλ *. Deinde post illud exiuit κατὰ istud. Postea & ἄδ' ὅς & ἀμὴν γίγνηται, & λῶσι, & ἀγῶνι, & continuū illud ἀτῆα. At coge tamen, & insere in fauces digitos, nondū uero κατὰ istud euomuiſti, neq̃ σπορδῶν ἀδαι illud, aut τῶν ἀδαι αὐτὸν ἀδαι, multa adhuc intus abdita latēt. Satiū aut̃ fuerit, si per inferiora quoq̃ seceruant nōnulla. σιμπερδῆα siquidem ista, magnū strepitum faciet, unā cum spiritu erumpens. At iam quidem mundus hic est, nisi siquid remansit reliquū in inferioribus intestinis. Tu uero post hac acceptū eum, Lycine, dedoce, atque instiue, quē decet loqui. LYC. Ita faciemus Sosipoli, postq̃ nobis uia iam ad eam rem abs te patefacta est. Ac tecū deinceps, Lexiphanes, cōsultatio mihi est. * Quod si igitur cupis uerē ob dicēdi potestatem laudari, ac in multitudine hominum celebrari, huiuscemodi quidem omnia fuge, atq̃ auersare. Vbi aut̃ exorsus fueris ab optimis poētis, & sub præceptoribus eos legeris, transi inde ad oratores, cum iam cum illorū sermone quasi educatus unā fueris, ad Thucididis & Platonis scripta in tempore accede, multū adeo et in pulchra comœdia, & in graui tragœdia te ipsum exercitando. Ex his em̄ ubi pulcherrima quæq̃ decerpseris, eris aliquis dicendo. Nam nunc certē, non animaduertens, similem te præbuiſti ijs, quæ à lutifigulis ad forū singuntur, foris quidem illitus minio ac cœruleo, intus aut̃ & luteus & fragilis existens Hæc si feceris, & nō recusaueris aliquandiu ob inscitā refelli, neq̃ etiam dediscere erubueris, bono animo esto, uerfaberis in multitudine, & non quemadmodum nūc, irrideberis, neq̃ etiā in ore peiore conditione melioribus eris, Græcum atq̃ Atticū uocitantibus te, qui necum barbaris quidem, inter manifestissimos recenseri dignus sis. Ante omnia uero illud memineris mihi, ne imiteris Sophistas, eorū qui paulō ante nostram ætatem fuere, uilissima quæq̃, neuē etiā depaschas illa, perinde ut nunc, sed talia quidem, proculca pedibus: imitare aut̃ uetera exempla. Neq̃ uero demulceant te anemonæ uerboꝝ, sed iuxta legem athletarum, solidus tibi cultus, consuetus ac familiaris sit. Præcipue aut̃ Gratijs, & perspicuitati sacrificia: à quibus plusq̃ nimis nunc à tergo relictus es. Et fastus autem, & iactantia, & mala ista scribendi cupiditas, præterea & tumidū istud atq̃ insolentem te gerere *, uerbaq̃ plus æquo dilatare, procul absit. Et acerbum illud irridere aliorum scripta. & putare quod tum demum primus ipse futurus sis, ubi aliorum omnium uerba & orationes calumniosē reprehenderis. Iam uero neq̃ illud paruum, imō uero maximū

* *ἰωάννης*
ὁ ἀπὸ γρᾶς.
† *ἀνάσσει*
τοῦ ἐν. κυ.
ἰωάννης
Ἀθηνᾶς
ἰωάννης
ἰωάννης

* *ἰωάννης*
ὁ ἀπὸ γρᾶς.
ὁ Εὐριπιδὲς
ἰωάννης
ἰωάννης

* *Id est, num.*
atq̃ exinde.

Inquit.

aliquo modo.

oprimē.

uidelicet.

quedam.

propē.

Protendere

membra cum

oscitatione.

Curiose agere

Vnguibz ra

pere, & infē

stū esse. unde

& Scyllæ nō

mē uidetur fā

ctum.

Id est, petulan

tia et lasciuia

* *Paraneses*

de recta dicē

di ratione.

* Hefychius. meminit οὐ μαλακικῆς cuiusdā, aitq; παρὰ τὴν ἐστὶν quā τὸ μὲν εἶναι significetur.

uicium committis, quod nō antea sententias ac res, quā uerba paratas habes, ac postea uerbis eas exornas, sed sicubi uerbum alienum ac peregrinum repperisti, aut ipse fingens pulchrum putasti esse, huic postea quæris sententiam ac commodare, ac damnum quoddam existimas, si illud non alicubi intruseris, etiam si ad id, quod dicitur, minimè eo opus sit, quemadmodum paulo antè *δυμάλει* *ωα* * illum, nesciens quidem quid significaret, proiecisti, cum ille cum argumento nihil conueniret. At qui idiotæ & indocti quidem omnes obstupuerant, præ peregrinitate percussis atq; attonitis illorum auribus: at qui docti erant, amborum causa & tui, & eorum, qui te laudabant, ridebant. Illud uero omnium maxime ridiculum est, quod cum plus quā Atticus uideri cupias, & sermonem ad uetustissimam dicendi formam diligenter exercuisse, talia quædam, imò uero plurima intermisces uerba, quæ ne puer quidem, qui nuper discere cœpit, ignorare queat. Qualia sunt illa: *πῶς οἶσι, κατὰ γῆς δ' ὕπαι ἀνθρώπων, ἀκούων σὺ ἐπὶ πᾶσι μὲν*. Cum * *χατὰ νιογ* quidem etiam uirilem uestem dici putabas, *δουλέρια* autem masculos pedisse quas appellabas. Quæ quis non nouit? quod uidelicet *χατὰ νιογ* quidem muliebris uestitus, *δουλέρια* uero, de foeminis tantum dicantur. Atque alia multa, longè his clariora. quale est *ἡγὰρ*, & *ἀπαντῶμεν*, & *καθισθῆς* illud, quæ ne inquilina quidem attici sermonis sunt. Nos autem ne poetas quidem laudamus, qui uerbis obscurioribus, & minus usitatis, * poemata scribunt. Tua uero, ut pedestrem orationem cum carmine conferamus, perinde ut Dosiadæ Ara, & Lycophronis Alexandra sese habent, & si quid istis sermone etiam miseriore scriptum est. Quod si igitur hæc imitatus fueris, & dedideris, optimè de te ipso statueris. Sin autem nihil animaduertens iterum in auiditatem istam prolapsus fueris, ego quidem admonitioni atque officio meo satisfecisse uidebor, tu uero te ipsum accusabis, si utique etiam intellexeris, deteriorem esse esse te factum.

Id est, quomodo putas, sub terra ire optabam, quando audiebam te recitantem.

* Id est tumulum.

Serulus.

Volauit.

Obuiam ueniens.

Sedens.

* κατὰ γλῶτταρ. ut etiam

Oymtilianus

lib. 2. cap. 14.

EVNVCHVS SEV

PAMPHILVS.

BRASMO ROTERODAMO INTERP.

ARGVMENTVM.

Historica quedam narratio est, qua Dioclis & Bagoæ, peripateticorum philosophorum, inter se contentiōnem exponit, Eunuchus autem inscribitur, quod potissima contentiōnis pars in eo nescitur: utrum Eunuchus debeat, aut possit philosophum agere, Cum alter ab indignitate rei, & ab accidentibus philosophiæ, & professionis hoc negaret, alter autem exemplis, & sine seu officio philosophi, item à consequentiis sese tueretur. Vbi interim tacitè illud quoque indicat Lucianus, quod ea tum etate philosophi ex nijs & sceleribus magis, quā ex doctrina, & uite integritate censebantur. Exordium ab admiratione trahitur, qua atteneos facit, amplificando conditionem & professionem personarum, & rei qualitatem.

Vnde

NDE nobis aduenis Luciane, seu quid nā rides? Semper tu quidē & aliās consueuisti nobis hilaris ac festiuus occurrere, uerū istuc maius aliquid solito uideē esse, de quo risū nec cōpescere queas. LVC. E foro tibi adsum ò Pamphile: porrō mox efficiā, ut tu quoq; mecū rideas, simulatq; audieris cuiusmodi litis adfuerim actioni, duobus philosophis inter sese contendentibus. PAM. Iam istuc ipsum profectō ridiculū est quod ais, philosophos inuicem lites agitare. Nam

*Exordium ab admiratio-
ne qua atten-
tos facit, et
plificatione
rei à modo
ex personarum
professione
petita.*

etiam si quid magni fuisset negocij, inter ipsos modeste citraq; pugnam contro- uersiam compositam oportuit. LVC. Quid ais? tranquillē componant illi, qui quidem solida plaustra conuicijs onusta, alter in alterum effuderint, uociferan- tes mira q; peruicacia contendentes? PAM. Videlicet de disciplinis atq; opini- onibus Luciane, ita ut assolent, dissentiebant, quod erant diuersæ factionis.

LVC. Nequaquam, imò aliud quiddam erat hoc de quo dissidebant: nam eius- dem sectæ erant ambo, eiusdemq; scholæ, & tamen orta inter eos lis erat. Por- rō iudices qui cognoscebant, primates erant huius Reip, natuq; maximī ac sapi- entissimi. Breuiter, apud quos pudeat aliquis etiam parum aptē quippiam elo- quutus, nedum ad tantam prouectus inuerecundiam. PAM. Quin tu igitur

litis argumentum exponis, quo uidelicet ipse etiam cognoscam, quæ res tibi tantum risum concitarit? LVC. Scis Pamphile salarium, idē ne utiquam ex- iguum ab imperatore fuisse constitutum singulis philosophorum generibus: pu- ta Stoicis, Platonis, Epicureis: cumq; his etiam Peripateticis: ita ut unicuiq; sectæ præmiū esset æquale. Cæterum de mortuo ex his quopiam, alius aliquis in eius locum subrogandus est, qui sit optimatum calculis probatus. Porrō præ- miū illud, neq; bubula pellis erat quæpiam, quemadmodum ait poëta, nec por- cellus: uerum singulos in annos decies mille mummum, quos accipiunt, uti do- ceant iuuentutem. PAM. Memini quidem ista. Quin aiunt nuper ex illis di-

*Narratio à
causa litis.*

em obisse quempiam: alterum (ni fallor) ē Peripateticis. LVC. Hæc ipsa Pam- phile Helena, propter quam illi inter sese singulari certamine conflictabant. Et hæc quidem nihil etiam ridendum erat in illis præter hoc, quod quī philo- sophos esse se profiterentur, ac pecunias pro nihilo ducere: tamen earum gratia perinde atq; pro patria in discrimen adducta, pro religione maiorum, pro mo- numentis progenitorum decertarent. PAM. Atqui Peripateticorum istud

est decretum: non admodū esse negligendas pecunias: uerum eas in tertio quo- dam bonorum ordine esse ponendas. LVC. Rectē dicis. Nam ista quidem aiunt. Proinde bellum hoc ex maiorum iudicio, sententiāq; illis extitit: uerum

quæ postea consequuta sint, iam ausculta. Primum complures quidem alij in defuncti illius funebribus ludis decertabant: sed inter hos præcipue duo uiri-

bus pares: puta Diocles ille senex: nosti quem dicam, contentiosum illum in- quam: præterea Bagoas, qui quidē ea specie est, ut Eunuchus esse uideatur. In- ter hos initio de doctrina, deq; philosophiæ decretis atq; opinionibus est decer- tatum: uterq; sui specimen ac documentum dedit, quod esset Aristotelicæ facti-

*Modus ex
persona.*

onis, quodq; eius placita sequeretur ostendit. At per Iouem in hoc certamine, neuter altero superior erat. Lis igitur huc deflexit deniq; Diocles desinens iam

eruditionis suæ periculum ac specimen ostendere, ad Bagoam descendit, ac uti-

tam illius in primis carpere est aggressus. Bagoas itidem huius uitam uicissim taxabat. PAM. Idē meritō Luciane. Siquidem eius rei magis erat habenda ra-

tio. Proinde si ego fortē iudex causæ sedissem, magis in hoc ut mihi uideatur, fu-

turus eram occupatus: potiusq; spectassē, uter moribus esset præstantior, quam

uter ad disputandum ac dicendum promptior: atq; illi potius quam huic uicto-

riam adiudicassē. LVC. Rectē dicis: Equidem isti tuæ sententiæ meum & ipse calculum addo. Verum ubi iam conuicijs, ubi maledictis essent satiati, tan-

Utrum Eunuchus debeat aut possit Philosophum agere.

Defensio ab exemplis.

Accusatio ab accidentibus.

Defensio à se et officio.

A Consequentiis.

*Novi obiecti
o et occasio
suspensio sensus.*

dem Diocles illud aiebat nefas esse, uel conari aut proponere Bagoam, uti cum philosophiæ studio, cumq; pulcherrimis illius præmijs commercium haberet, qui quidem Eunuchus esset. Imò hoc hominum genus, non solum ab eiusmodi contubernio secludi oportere, uerum ab ipsis etiam sacris, ac uasis puris, breuiter ab omnibus publicis cætib; ejici: ostendens inauspicatum quoddam & occursum infaustum spectaculum fore, si quis mane domo egressus, uel uideat istiusmodi quippiam. Atque hac de re multis uerbis differebat, affirmans Eunuchum neque utrum esse, ueque mulierem, sed quiddam utrinq; compositum & conflatum, planeq; monstrum ab hominum natura specieq; alienum. PAM. Nouam accusandi rationem nobis narras Luciane. Iamq; & ipse ridere compellor, crimen audiens tam inauditum. Sed alter ille quid? Num obticebat? An uicissim & ipse quiddam ausus est ad ista respondere? LVC. Initio quidem pudore ac metu (nam id est istis familiare) diutius obticebat, erubescens interim, palamq; præ se ferens id quod erat. Tandem autem tenuem quandam ac muliebrem ædens uocem, negabat æquū facere Dioclem, qui se quod Eunuchus esset, ob id à philosophia secluderet, cum qua foeminis etiam esset commercium. Allegabantur, Aspasia, Diotima, Thargelia, quæ causam illius adiuuabant. Præterea Academicus quidam Eunuchus natione Gallus, qui paulo ante nostram ætatem maximi nominis apud Græcos floruisse. Porro Diocles etiam illum ipsum siquidem extaret, ac simili negotio sese misceret, prohibiturum sese respondit, nihil expauefactum opinione, quam apud uulgus obtinebat. Ad hæc quum ipse quædam dictæria in illum iaciebat, tū referebat in eum, quæ à Stoicis maximeq; Cynicis dicta ad risū concitandum erāt idonea, de corpore mutilo atq; imperfecto. Hac in re iudicium cognitio uersabatur. Deniq; totius causæ iam illud caput esse cepit: Num Eunuchus idoneus esset censendus, qui ad philosophiam admitteretur, quiq; iuuenibus præficipostularet, quum alter interim formam etiam ac corporis integritatem, in philosopho requirendam esse diceret. Maxime uero uti barbam altam ac promissam gerat, quo uidelicet ijs, qui discendi cupidī aduenirent, uir grauis appareat, & is cui fides haberi debeat, neq; indignus uideatur decem illis drachmarum milibus, quæ forent ab imperatore capienda. Cæterum Eunuchorum conditionem etiam quàm Spadonum esse uisorem. Nam illos aliquando uirile quiddam expertos fuisse, at hunc ab ipso statim ortu fuisse exectū planeq; animal esse quoddam uariū atq; anceps, non aliter quàm cornices, quæ neq; inter columbas, neq; inter coruos numerari queant. Alter contrā responderet eo iudicio nō de corporis agi figura, uerum de animi uirtute, proinde mentis qualitatem expendi oportere, deq; dogmatum cognitione quærendum esse. Eius rei testis citatus Aristoteles, qui quidem Ermeam eunuchum Atarne oriundum tyrannum supra modum sit admiratus, adeo ut illi perinde atq; Dijs Sacra fecerit. Ausus est & illud addere Bagoas, multo magis idoneū esse eunuchum, cui adolescentes erudiendi credantur, quod ab hoc nulla in illos calumnia possit hære, neq; Socraticum illud crimen in hunc competat, quod adolescentulos corrumpat. Deinde quæ ille potissimum in mentum imberbe fuerat cauillatus, ea hic facite, ut ipsi quidem uidebatur, reiecit. Etenim si è barbæ prolixitate, inquit, philosophos æstimare conuenit, nimirum hircus ante omneis primas tenebit. Hic tertius quidam assistens (nomen hominis silebitur) atqui iudices, inquit, hic malis leuibus, ac foeminea uoce, reliquoq; corporis habitu eunuchio adsimilis, si quis uestes detrahat, egregiè uir esse uidebitur. Alioqui mentiuntur qui ferunt eū aliquando in adulterio deprehensū, membra in mēbris, ut legum tabulæ loquuntur, habentem: atq; id quidem temporis ad Eunuchum confugisse, eaq; reperta latebra absolutum fuisse, quum iudicibus crimen persuaderi non posset, ut qui è specie hominem iudicarent Eunuchum. At nunc mihi palinodiam canturus uideretur, idq; propter ostentatum præmium.

Hæc

Hæc quum dicerentur, omnibus, ut par erat, risus est obortus. Porro Bagoas magis etiam perturbabatur, omnem in speciem sese uarians, atq; in innumerabiles uersus colores, tum frigido sudore fluens: ac neq; decorum sibi existimabat adulterij crimen agnoscere, ueque rursum eam accusationem inutilem ad præsens certamen arbitrabatur. PAM. Profecto deridicula sunt ista Luciane, neq; uulgarẽ uobis, uti coniectandum est, uoluptatem præbuerunt. Verum quo tandem res euasit? Et quid super his pronunciarunt iudices? LVC. Non erat eadem omnium sententia. Verum alijs quidem uisum est, uti nudato illo, quemadmodum in emptitijs seruis fieri consueuit, inspicerent, num in ijs quæ ad penem pertinent, philosophari posset. Alij uero sententiam dixere multo magis etiam hac ridiculã nempe ut accersitis è lustris mulieribus aliquot iuberẽt illum cum illis congregi ac uiri officio fungi, astante interim è iudicibus quopiam, qui quidem esset natu maximus, fideq; spectatissima, qui inspiceret, num philosophum præstaret. Hæc ubi omnium risu fuisset excepta, neq; quisquam omnino adesset, cui non do leret alius risu concussus, uisum est, ut integra causa in Italiam reijceretur. Et nunc alter, ut aiunt, ad eloquentiæ ostentationem semet exercet, atq; instruit, & accusationem quàm elaboratissimam meditatatur, adulterij crimen aggrediens, id quod ipsi maxime aduersatur. Quod quidem & hic facit, iuxta malorum rhetorum morem, quum ex ipso crimine aduersarium inter uiros recenset. Contrã Bagoas diuersa cura, quemadmodum audio, & assidue uirum agit, negotiumq; præ manibus habet. Postremo uicturum sese sperat, si modo docere possit, se nihilo deteriorem esse æquas ineuntibus asinis. Id enim amice uisum est optimum philosophiæ documentum, atque una demonstratio, quæ re felli non queat. Proinde optarim, ut filius qui mihi est adhuc admodum adulescens, non animum & linguam, sed penem haberet ad philosophiam idoneũ.

*Amarum in
philosophos*

DE ASTROLOGIA

D. ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

ARGUMENTVM

Astrologiæ defensio quadam est, à dignitate uidelicet, quam ab antiquitate, & præstatiã eorum, qui illam ab initio coluere trahit, & à certitudine, quam ex similibus, & signis, ratiocinatione quadam colligit. Recenset autem principio uarias gentes & populos, à quibus illa inuenta, tractata, ac locupletata fuerit, Deinde & homines, & quid quisq; in illa singularum uel obseruauit, uel tractarit, Quo loco & fabulæ plerasq; Græcorum Poëtarum, de Orpheo, Tyresia, Atreo, Thyeste, Bellerophonte, Phryxo, Dedalo, Endimione, Phætonte, ac cæteris quibusdam explicat. Postremo & utilitatẽ artis tradit, quo futuris rebus per hanc obseruatis, & mala facilius tolerare, ut pote præuidentes illa, possumus, & bonorum spe nos ipsos confirmare, Exordio doctiles facit, statim proposito de quo, & qualiter dicturus sit, & obinrgu eos qui artem, ob imperitiã ueniẽtium ac profitentium reprehendant.

De coelo, deq; astris est nobis institutus sermo. Non de ipsis quidem astris, neq; ipso de coelo, uerum de diuinatione ac. *Propositiõ.* ueritate, quæ ab illis in hominũ uitam proficiscitur. Neq; rursum mihi libellus hic se traditurũ aut docturũ proficitur, quo pacto diuinationem hanc essequi liceat. Sed illud queror, doctos omnes cum in cæteris omnibus exerceãt sese, suisq; oĩbus tradãt, solam Astrologiam nec habere in præcio, nec exercere. Atqui hoc doctrinæ genus uetustum est,

neq; nuper ad nos peruenit, sed inuentum est priscorum regum, quos *Dij* amabant. At huius ætatis mortales non solum inscitia societateq; uerum etiam odio laboris, diuersa ab illis sentiunt. Cumq; forte inciderint in eos, qui falsa prædicunt, tum & astra culpant, & ipsam Astrologiam habent exosam, neque salutarem eam, neq; ueridicam arbitrantur. Sed autē magis falsam atq; inanem, haud rectē, sicuti mihi quidem uidetur, sentientes. Neq; enim ob imperitiā fabri, ars ipsa culpatur, neq; ob cantoris inscitiam, ipsa musica parum est erudita: quin illi potius artium sunt ignari. Cæterum ars unaquæq; suapte natura scita est. Primum igitur Aethiopes hanc rationem mortalibus tradiderūt. In causā fuit partim gentis eius sapientia. Nam cæteris quoq; in rebus Aethiopes reliquos homines antecellunt sapientia. Partim regionis quam incolunt opportunitas, propterea quod apud eos perpetua sit cœli serenitas, tranquillitasq; neq; patiuntur anni mutationes, sed eadem temperie uiuunt. Itaq; cum primum uident lunam non semper eodem uultu apparentem, sed uaria subinde specie, & in aliam atq; aliā uerti formam, uisa est illis ea res admiratione atq; disquisitione digna. Deinde cum inquisissent, reppererunt hanc esse earum rerum causam, quod lunæ non esset lumen proprium, sed à sole mutuatum. Inuenerunt autem & reliquarum stellarum motus, harum quas nos erroneas appellamus, nam stellarum hæc solæ mouentur, naturamq; earum ac potestatem, & effectus, quos unaquæq; præstet nominibus quoq; inditis, non illis quidem utcumq; uisum est, confictis: sed qua notæ rerum essent. Hæc igitur in cœlo perspexerunt Aethiopes, mox Aegyptijs finitimis artem imperfectam tradiderunt. Porro Aegyptij diuinandi rationem, quam ab illis dimidiatam acceperant, in maius prouexerunt: quippe qui mensuram etiam, ad quam unaquæq; stella moueretur, indicarint. Ad hæc annorum, mensium, horarumq; numerum instituerunt. Ac menses quidem illi luna metiuntur, atq; eius recursum finiunt. Annum uero sole, & huius circuitu metiuntur. Quin his etiam maiora ostenderūt. Nam ex uniuerso cœlo reliquisq; stellis, & errantibus & fixis, neq; simul cum cæteris sese mouentibus, duodecim partes effecerunt in his quæ mouentur, & unamquæq; suis animantibus re præsetarunt, partim marinis, partim homine, partim feris, partim uolatilibus, partim pecudibus. Vnde & sacra Aegyptiorum uariæ fiunt. Neque enim omnes Aegyptij, ex omnibus duodecim partibus diuinabant, Sed alij alijs utebantur partibus. Itaq; arietem colunt, qui ad Arietem spectabant: piscibus non uescuntur, qui Pisces annotarant. Nec hircum mactant, qui Capricornū uiderant, atque alij item alia uenerabantur, quæ quisque inuenerat. Quin raurum etiam ob honorem cœlestis Tauri colunt. Nam Apis apud illos, res in primis sacra, regionem sortitus est, & qui eam incolunt partem, oraculum quoq; dicarunt, signum uidelicet diuinationis, quam à cœlesti tauro petunt, Ac non multo post Libyes quoq; artem hanc sunt aggressi. Siquidem & oraculum quod est apud illos Ammonis, ad cœlum, & huius sententiā refertur, iuxta Ammonem, quem illi arietis specie fingūt. Calluerunt autem hæc omnia & Babylonij, atq; hi quidem affirmant se primos omnium fuisse. Verum ut ego existimo, multo posterius ad hos scientia peruenit. At uero Græci nec ab Aethiopibus, nec Aegyptijs de Astrologia quicquam audierunt. Verum illis Orpheus Oeagro Calliopeq; prognatus, primus ista monstrauit, non ille quidem admodum dilucidē, neque rem clarē docuit, sed præstigijs ac mysticis inuolucris obtexit. Sic enim illi uisum est, Nam concinnata lyra Orgia instituit, sacrasq; cantiones decantabat. Porro lyra cum septem haberet chordas, concentum mobilium stellarum representabat. Hæc conquirens atq; hæc agitans Orpheus, omnia delinebat, omniaq; uincebat. Neque enim illam hominis lyram spectabant, neq; illi alterius musices studium erat, uerum hæc magna illa Orphei lyra. Hiscerebus cum Græci honorem habere uellēt, locum illi in ipso cœlo designarunt, & complusculæ

A simili.

*A quib. primo hæc ars inuenta, culpa ex locuple-
tata fuerit.*

Aegyptij.

Libyes.

Babylonij.

Græci.

*Orphei Lyra
quæ sit in-
telligenda.*

culæ stellæ uocantur Orphei lyra. Quod si quando Orpheum uideris uel laxo expressum, uel coloribus effictum, sedet in medio, canenti similis, manibus tenens lyram. Circum hunc animantium innumera multitudo, inter quæ & homo, & taurus, & leo. Cumq; horum singula uideris, fac horum mihi memineris, cuiusmodi sit illius cantus, cuiusmodi lyra, cuiusmodi taurus & cuiusmodi leo Orpheum audiant. Quod si eorum quæ dico, causas intelligas, tum & in cælo horum unum quodq; contemplator. Fertur aut & Tiresia genere Bœotius, diuinandi gloria multum celebris fuisse. Hunc Tiresiam ex Græcis aiunt dixisse, Itellæ erraticæ *Tiresia.* rum alias esse fœminas, alias mares, nō tamen eadem efficere. Vnde eundem accipiti quoq; sexu fuisse fabulantur, aliquando fœminam, aliquando marem. Porro Atreo & Thyeste de regno paterno decertantibus, iam tum maximā Astrologiæ, cœlestisq; doctrinæ curam fuisse Græcis, palam est. Ac publico consensu statuerūt Argiui, ut uter scientia præcelleret, is imperio potiretur. Ibi Thyestes arietem illis in cœlo demonstrauit, atq; hinc aureum arietem Thyestæ fuisse proditum est fabulis. At Atreus de sole, deq; uario illius exortu locutus est, ostendens nō eodem modo ferri solem & mundum, sed contrario inter se cursu rapi. Et qui nunc uidetur occidit, cum sit occasus mundi, Solis exortum esse. Hæc locutum Argiui regem creauit, magnamq; doctrinæ laudem est assecutus. Equidem & de Bellerophonte similia sentio. Nam alatum equum illi tuille, non admodum credo. Verum arbitror illum hanc disciplinam lectantem, iubilantemq; cogitantem, & inter astra uersantem, in cœlum non equo ascendisse, sed animo. Eadem de Phryxo Athamantis filio dixerim, quem aureo ariete per aërem uectum fabulantur. Quin & ipsum lane Dædalum Atheniensem, etiam si res est noua auditu, tamen haud existimo eum ab Astrologia fuisse alienū. Sed cum ipse ea maximè est usus, tum filiū suum eandem perdocuit. Ast Icarus cum iuuentutis calore & inscitia, non ea disquireret, quæ conueniebāt, sed ad ipsum usq; polum animo tolleretur, delapsus est à uero, totaq; aberrauit arte, & in mare præceps decidit rex immensæ profunditatis. De quo Græci secus fabulant, qui ex huius nomine sinum eius maris Icarium frustra uocant. Fieri potest, ut Pasiphaæ quocq; cum ex Dædalo de Tauro audisset inter stellas apparente, deq; ipsa Astrologia, in artis amorem inciderit, ob id existimant factū, ut Dædalus illam tauro copularit. Sunt aut qui scientiam in portiones partiti in singulis partibus singuli elaborarint, alij in ijs quæ ad lunā, alij quæ ad Iouem, alij quæ ad solē pertinent congerentes, neq; non cursum ac motū, & uim illorum. Atq; Endymion lunæ rationem tradidit. Phaëton solis cursum deprehendit, non ille quidem uerè, sed moriens imperfectā artem reliquit. Hæc qui ignorant, Phaëtonem solis filium credunt, fabulamq; de illo haudquaq; ueram narrant, adijisse Solem patrē, ac postulasse ab eo, ut sibi liceret lucis currū moderari, illum id concessisse, monuisseq; qua ratione foret aurigandū, Phaëtonem uero consensu curru, partim ob ætatem, partim ob imperitiā ita egisse, ut aliquando esset uicinus terræ, aliquando longo semotus spacio à terra, interim mortales frigus atq; estus intolerabilis conficiebat. Ob hæc indignatū Iouem ingenti fulminis telo percussisse Phaëtonem. Eum deiectū sorores circumstantes magno luctu prosequerentur, donec immutarent formas, quæ nunc sunt populi, ac lachrymarum uice, quibus fratrem deplorabant, electrum destillant. Haudquaq; hæc ita gesta sunt, neq; piū est his habere fidem, neq; Soli fuit filius, neq; illi filius interijt. Sed narrāt Græci & alia permulta fabulosa, quibus ego non admodum credo. Nam qui consentaneū est, credere Aeneam Veneris fuisse filiū, aut Minoa Iouis, aut Ascalaphum Martis aut Autolicum Mercurij? Verum hi homines pī dijsq; grati fuerunt, eosq; nascentes, hunc Venus, illum Iupiter, alium respiciebat Mars. Etenim qui patres familiās sunt mortalibus, in hoc progignendi genere, ij uelut parentes libi similia producant omnia, & colorem, & formam, & facta, & animum.

*Tiresia.**Atreus & Thyestes.**Bellerophon.**Phryxus. Dædalus.**Pasiphaë.**Quæ quis flagellatim obseruat.**Endymion. Phaëton.**Aeneas.**Minos.**Ascalaphus.**Autolycus.**At*

Saturnus, &
cur ligatus di-
catur.

Quis sit Tar-
tarus.

Concubitus
Veneris &
Martis.

Etiam oracula
ad astrologie
rationem rela-
ta fuisse.

Lycurgus le-
gis.

Deuiac pote-
stas astrorum.

A similibus
& ignis.

Utilitas artis

At rex quidem Minos Iouis auspicijs Aeneas formosus Veneris fauore natus est. Fur Autolycus. At ea furacitas illi ex Mercurio cōtiguit. Iam uero nec Saturnum Iupiter coniecit in uincula, nec in tartara præcipitem dedit, neq; cetera machinatus est, quæ putant homines. Verum Saturnus extremus mouetur, proculq; à nobis semotus est. Segnis illi motus, neq; facilis animaduersu mortalibus, atq; hanc ob causam illum itare dicunt, ceu uinculis alligatum. Cæterum ingens æris altitudo tartarus appellatur. Sed potissimum ex Homeri poetæ Hesiodiq; carminibus liceat intelligere priscorum fabulas cum Astrologia consentire. Siquidem ubi Iouis catenam narrat, ac Solis iacula, quæ quidem ego radiorum ictus esse conficio, tum urbes quas in clypeo finxerat Vulcanus, præterea choream, & uineam, ad hæc quæcunq; de Veneris ac Martis adulterio dixit, deq; detectione, haud aliunde, quam ex hac scientia sunt conficta. Quandoquidem Veneris & Martis concursus, Homericæ cantilenæ præbet argumentum, in alijs autem uersibus utriusq; diuersum effectum descripsit, Veneris, cum ait illi:

Tute Venus iucunda magis connubia cura.

Porro de belli negocijs.

Cuncta cito hæc curæ fuerint Marti atque Mineræ.

Hæc cum intelligerent ueteres illi, maxime diuinationibus utebantur, nec eam ociosam esse putabant, adeo ut nec urbes conderent, neque mœnia circumducerent, neque quenquam occiderent, neque ducerent uxores, priusquam de singulis à uate responsum acceperint. Deniq; nec ipsa deorum oracula, ab arte astrologica erant aliena. Verum apud Delphos uirgo prædicendi munus administrat, quæ cœlestem illam Virginem repræsentat: ac Draco sub tripode uocē edit, quoniam & inter stellas Draco conspicitur: in Didymis uero templum est Apollinis, et hoc, sicuti mihi uidetur, ex his Didymis, id est, geminis, qui cœlo sunt, appellatum. Vsq; adeo uero diuinatio uisæ est illis res sacra, ut Vlysses etiam cum errando fessus uellet certò de rebus suis cognoscere, ad inferos penetrarit, non quo uideret umbras & locum inamœnum, sed quod cuperet cum Tiresia colloqui.

Qui simulatq; in locum peruenerat, quem Circe monstrarat, foueam fodit, oues mactabit, cumq; cōplures essent umbræ, atq; inter has matris quoq; sanguinem bibere cupientes, non prius permisit ulli, ne matri quidem, q̃ Tiresia gustasset, coactusq; esset sibi uaticiniū ædere: potuitq; interim matris umbram uidere sitientem. Ad hæc Lycurgus Lacedæmonijs omnem Reip. administrationem ex cœlo temperabat, ac legem illis dedit, ne quando in bellum prodirent, ante plenilunium. Non enim exultabant eandem esse ciuitatis administrationem, crescente luna & euanescente, propterea q̃ omnia ab illa regerent. Porro Arcades soli hæc non receperunt, nec in precio habuerunt Astrologiam, sed iidem ob imperitiā & stultitiā aiunt se luna antiquiores esse. Proinde cum nostri maiores usque adeo fuerint Astrologiæ studiosi, huius ætatis homines partim aiunt fieri nō posse, ut homines finem inueniant diuinandi scientiæ, propterea q̃ neq; certa sit, neq; uera, neq; Martem aut Iouem nostra causa moueri in cœlo, uerū illis humanarum rerum nullam esse curam, neq; quicq; esse eis cum his negocijs cōmercij, uerum secundum hos necessitate circumaguntur: partim dicunt Astrologiam non esse quidem mendacem, at inutilē. Non enim mutari uaticinio quæcunq; fatis decreta instant. At ego sanè utrisq; respondere possum, stellas in cœlo suo quidem motu uolui, cæterum obiter eius motus effectum ad nos peruenire. An uis equo currente, et gallinis aut hominibus tumultuantibus, lapides subsilire, stipulasq; moueri uentis cursu cōcitatis, syderum uero uertigine nihil præterea effici: tū ab igni exiguo calor ad nos permanat, neq; nostra tamen causa quicquam erit ignis, neq; illi curæ est æstus noster, ab astris autem nihil ad nos defluit. At sanè fieri nō potest, ut per Astrologiam ex malis bona faciamus, neq; mutare quicquam earum rerum, quæ ab illis ad nos demanant. Sed hanc utilitatem ars adfert utentibus. Bona multo antè delectant eos, qui uentura præscierint: mala uero facile cum nō imprudentibus uene-

sint, accipiuntur. Neque enim in illos irruunt, sed quia meditata expectataque sunt leuia mitiaque uidentur. Hæc mea est de Astrologia sententia.

DEMONACTIS VITA

VINCENTIO OBSOPOBO INTERP.

ARGVMENTVM.

ORATIO demonstratini generis est, quæ historice ac didascalice tamen dictioni propior, quam eneo-
miasitica. Describit autem Genus, uitam, studia, eruditionem & professionem Demonactis philosophi,
quæque idem & priuatim & publice fecerit, & ab alijs passus fuerit. Præterea & apomnemoneumata seu dicta il-
lius memorabilia, aut alias argutæ ac falsæ responsa, in quibus recensendis, potissimam orationis partem consumit.
Postremo etiam quæ circa mortem & sepulturam illius acta, quibusque officijs & honoribus illum Athenienses et
reliqui Græci persecuti sint. Exordio attentos potissimum facit, laudando suam ætatem, quod ea quoque uiros
memoria ac laude dignos, & ueteribus illis, Herculi & Socrati simillimos, procrearit. Cuiusmodi sint Demonax
hic & Boetius ille Sostratus. de quo alibi ipse fecerit mentionem.

QUOD VIDEM consentaneum erat & nostram ætatem non in *Exordium. d*
totum expertem fore uirorum laude et memoria dignorum, *laude ætatis*
sed ips quoque qui & eximijs corporis uirtutibus, & mente sa-
pientie studio excultissima præcelluerunt florere. *sua.* Dico au-
tem cum in Boeoticum Sostratum ista referes, quem Græ-
ci Herculem uocare soliti sunt, & esse existimabant, tum ma-
ximè in Demonactem philosophum, quos ego & ipse ui-
di, & uisos magna admiratione suspexi. Cum altero quoque
nempe Demonacte aliquandiu cōiunctam conuersationem habui. Sed enim uis-
tam Sostrati in alio quopiam libello diligenter perscriptam executus su, mdecla-
rata eius & animi magnitudine, & excellenti fortitudine. Insuper quæ eius fue-
rit in monte Parnaso sub ipso dīo uiuendi ratio, quod stratum laboriosum, quæ
alimenta in montibus conquisita, quæ opera à nominis celebritate non abhor-
rentia. Adhæc quanta in tollendis è medio latronibus, pericula exhauserit, tum
quanta per inuia faciendis itineribus, aut per traiectu difficilia præbendo tran-
situ pertulerit. Iam uero equum mihi uidetur de Demonacte non nihil in lucem
edere, duarum rerum gratia, ut & illius memores sint uiri nostræ ætatis præstan-
tissimi, & iuuenes quique generosissimi animum ad philosophiam adplicantes, nō
necesse habeant ad uetera tantum exempla semetipsos componere, sed ex nostra
quoque uita habeant quem sibi pro uiuendi regula imitandum proponant, facti il-
lius emuli, quem ego omnium optimum ex philosophis esse cognoui. Erat itaque
Demonax genere Cyprius, non ex obscuris ortus parentibus, quantum ad dig-
nitatem & possessionem ciuilem attinebat. *Genus & pa-
tria.* Cæterum his omnibus ille longè e-
rat excelsior atque superior, & cum rebus pulcherrimis atque præstantissimis se ipse
dignum iudicasset, ad philosophiæ studium semet contulit, non per Iouē ab A-
gathobulo tantum & Demetrio, qui ante illum fuerant, neque ab Epiceteto exci-
tatus, sed cum illis conuersabatur, præcipue uero cum Timocrate Heracli-
ote, uiro cum primis sapiente, neque non eloquentia, & industria plurimum
ornato. At Demonax nequaquam ab aliquo illorum, ut dixi, persuasus, sed
peculiari, quo rapiebatur ad res præclaras impetu, & insito quodam ad phi-
losophiam amore, statim à puero permotus, omnia humana bona in uniuersum
contempsit. Ac se cum totum libertati tradidisset, dicendi quoque fiducia,
in ea constanter perstitit, cum & ipse rectam ac sanam & inculpatam uitam
uiueret, ac uidentibus & audientibus suam ipsius mentem exemplum exhi-
beret, ueritatēque quam in philosophando perpetuam obtinebat,

Cæterum

*studium phi-
losophiæ.*

Eruditio. Cæterum nequaquam illotis, quod aiunt, pedibus, hoc est, à dicendi facultate alienus, ad philosophiæ studia accessit, sed in poetarum lectionibus enutritus, multo stenebat memoria, dicendique artes non mediocri studio exercuerat. Ea uero quæ in philosophia tractari solent, haud modice, neque, ut est in proverbio, summo tantum digito attrigerat, sed exacte comperta habebat. Corpus præterea exercuerat, & ad tolerantiam uarijs laboribus assuefecerat. Breuiter, in hoc summo studio & cura elaborauit, ne alicuius alterius egens esset. Quare postquam sensit quoque se ipse sibi amplius non sufficere, uoluntaria morte è uita discessit, multo super hoc ipso Græcorum optimatibus sermone relicto. Philosophiæ uero, haud quaquam una tantum speciem ab alijs seiunctam colebat, sed multis in idem cõmixtis, non admodum aperte ferebat, qua potissimum illarum oblectaretur. Adparebat quidem Socrati se magis addixisse, tamen si habitu & uitæ frugalitate Diogemem emulari uideretur. Non tamen ambisitosè adulterabat ea quæ ad uictum pertinebant, admirationis popularis emerendæ gratia, utque illi quibus cum conuersaretur in eum coniectos haberent oculos. Verum cõmunem cum alijs uiuendi ratione utebatur, ne tantillum quidem philosophico fastui infectus, & cum alijs iunctam consuetudinem exercebat, & cõmunibus Reip. legibus non grauati parebat. Porro Socraticam ironiam nulla ex parte accedebat, gratia uero attica plenas semper disputationes sermonibus haud obscuris in medium adferebat, ita, ut eius discipuli abeuntes neque contemnerent eum tanquam parum generosum, neque eius inhumanam in obiurgando seueritatem atque acerbicatem fugientes pertimescerent, sed omnimodi orationis amabili lætitia reddebantur, ac subinde multo modestiores, de futuris precipiendis optimam concipiebant animo. Itaque nunquam uisus est uociferari, aut mira peruicacitate contendere, aut indignari, etsi aliquis illi esset increpandus. Ipsa quidem peccata reprehendebat, ceterum peccantibus benigne ignoscebat, exemplum illud à medicis petiit usurpans, qui morbos adhibitis pharmacis propulsare solent, iracundia uero erga ægrotantes utitur minime: Existimabat enim hominis esse peccare. Dei uero aut uiri Dijs proximi errata emendare. Ad hunc ergo modum cum uitam instituisset sapientissime, nullius in rebus suis egebat auxilio, ipse uero amicis in istis quæ par erat persæpe fidelem nauabat operam, Ac nonnullos ex illis siqui secundiori fortuna uti uidebantur, submonefacere solebat, quod bonis ad breue tempus duraturis & planè caducis ac transitorijs efferrî atque gestire animo uiderentur. Nonnullos quoque inuisum paupertatis onus lugentes, aut exilium grauius molesteque ferentes, aut senectutem aut morbum incusantes cum ritu consolabatur, non uidentes breui futurum, ut omnia quæ dolorem & molestiam in præsens illis adferrent, cessarent. Bonorum uero ac malorum obliuio una cum longa libertate omnes esset in exiguo temporis spacio complexura. Adhæc curæ illi erat, fratres quoque inter se dissidentes atque discordes ad pristinam concordiam reducere, ac mulieribus cum maritis reconciliatis illorum animis pacem componere. Ac sanè aliquando populum seditionibus exulceratum scite & utiliter differendo compescuit, multosque illorum persuasit, ut patriæ tranquille & modeste subseruirent. Talem quempiam in philosophia exercendamorem obtinebat, mitem & mansuetum ac hilarem. Solum uero amici, aut morbo, aut morte discruciabatur, ita, ut rem omnium maximam et præstantissimam in rebus humanis amicitiam & uoluntatum coniunctionem esse existimaret. Quocirca amicus erat omnibus, nec fuit quisquam, quem non familiarem compellasset, qui quidem homo erat. Maiorem uero aut minorem animi alacritatem uultu præ se ferebat, conuersatione nonnullos ex illis utens, eosque coarguens, quotquot illi uidebantur propter spem exhibitum obsequij delinquere. Et hæc omnia cum tanta gratia, eaque uerborum uenere faciebat dicebatque, ut semper iuxta Comicum, suadela labijs suis infudisse credibile sit. Itaque & Atheniensium uniuersus populus, & illi, qui in dignitatibus erant constituti, summa cum reuerentia illum admirabant, eaque in sententia permanserunt, ut unum ex optimatibus suspicientes.

*Que prima
tum cogit.*

Cæterum cum in Reipub. procurationibus obeundis uersaretur, multorum prauis & nefarijs conatibus restitit, unde odium & inuidiam non mediocrem multitudinis sibi conflauit, tum propter dicendi interritam fiduciam, & monendi libertatem. Vnde factum est, ut nonnulli quoque aduersus illum insurgerent Anyti & Meliti, ea ipsa in Demonacte accusantes, quæ prius per illos in accusando Socrate in crimen uocata fuerant, nempe quod nunquam uisus sit sacrificans, quodque solus omnium nunquam sit Eleusinis initiatus. Ad quæ magno animo & corona redimitus, & nitida ueste amictus, inque contionem progressus, partim scite & dexteriter, partim uero asperius quam philosophica requirebat professio, respondit. Etenim ad hoc quod nunquam sacra fecisset Mîneruæ: Nulla uos capiat admiratio, inquit, uiri Athenienses, si prius illi nunquam sacrificauerim, nequaquam enim illam sacris per me oblati egere existimabam. Ad secundam uero accusationis partem, nempe mysteriorum, eam dixit subesse causam, quo minus cum illis festiuitatis particeps fuisset hætenus: quod si mysteria, inquit, praua & friuola comperisset, apud nondum initiatos non tacuisset, sed ipsos ab orgijs celebrandis auersos fecisset. Sin bona, rursus humanitate adductus, omnibus expositurus erat. Ita Athenienses qui iam aduersus illum lapides sustulerant, actutum mitem erga eundem & placidum animum induerunt, atque ex illo eum coeperunt habitis honoribus reuereri quoque & colere, postremum uero admiratione etiam prosequi. Ille autem statim initio orationis ad illos habitæ, asperiore procemio usus est. Viri enim inquit, Athenienses cum me seris coronatum uideatis, quin me iam sacrificatis, etenim antehac nunquam litastis. Quædam uero quæ ab illo acutè pariter & urbane dicta animaduerti, uolo deinceps subiungere. Optimum autem factum uidetur, ut à Phauorino, & ijs quæ ad illum dixit exordium faciam. Postquam enim Phauorinus quendam audisset suas dissertationes à Demonacte haberi ludibrio, maxime uero membrorum in illis nimium fractas delicias, ingenerosam & muliebrem mollitiem, ac philosophiæ minime congruentem, accessit Demonactem, interrogauitque quis nam esset à quo subsannaretur, Homo, inquit, cui aures sunt deceptu difficiles. Occurrente uero quodam Sophista, atque interrogante, quibus nam uaticis instructus à Demonax à puero ad philosophiam accessisti, respondit, testiculis. Alio tempore cum semel idem ille accessisset, quæsiuit ex Demonacte, quam philosophiæ sectam præ alijs studiosius amplecteretur. Quis uero, inquit, te certum fecit me philosophari? Et cum dicto abiens, risit apud se ualde luauiter. Illo uero interrogante, quid esset quod rideret, Demonax perridiculum, inquit, hoc mihi uisum est, si tu à barba philolophantes iudicandos esse existimas, ipse barbam non habens. Sidonius autem rhetor cum Athenis celebris & clarus haberetur, ac aliquando de se eiusmodi publica oratione decantaret encomium, quod totius philosophiæ peritus esset, nec minus dicendi facultate ea possit exequi quæ diceret. Etenim, inquit, si Aristoteles ad Lyceum ne uocaris, sequar. si Plato ad Academiam, ueniam si à Zenone ad porticum Variam prouocabor, nihil cum status præstō ero: si Pythagoras me acersuerit, silebo: Surgens itaque è medio auditorum Demonax heus tu, inquit, uocat te Pythagoras. Cæterum Pythome quodam eorum, qui fuerant è Macedonia splendide & nitide culti, iuvene formoso subsannante illum, ac quæstionem sophisticam proponente, iubenteque ut syllogismi solutionem diceret, Vnum, inquit, fili noui, quod subigeris. Cum ergo ille stomachanti animo indignaretur, propter scommatis amphiboliam, illique comminaretur, statim tibi uirum ostendam, ille in multum risum effusus, interrogauit adolescentem, ergo uirum habes? Quodam tempore cum quidam etiam athleta ab eo fuisset derisus, propterea quod cum uictor extitisset in olympia, uestitu molli & florido amictus, conspiceretur, uulnus illi lapide in caput incussit, adeo ut sanguis efflueret. Itaque qui aderant indignantes factum grauiter & moleste ferebant, quasi unus ex illis fuisset percussus, cunctique exclamarent, ut ad proconsulem iret: nequaquam, inquit, uiri ad proconsulem, quin multo magis eamus ad medicum. Dum aliquando ob ambulans annu-

Que publica
et fecit
passus est.

Apomneia
neumata.

lunum aureum in itinere fortè fortuna reperisset, proposita in foro schedula, uoluit eum, qui amissi annuli dominus extitisset uenire, atq; si illius pondus & gemmam & typum rectè indicasset, recipere. Venit ergo adolescens quidam forma honesta & amabili, qui se amississe perhibebat. Cæterum cum nihil sani diceret, abi, inquit, ò puer, ac tuum ipsius annulum diligenter obserua, etenim hunc non amisisti. Qui ipsam uero è Romanis senatoribus cum Athenis illi filium suum iuuenem supra modum formosum commonstrasset, effœminatum uero & corruptum delitijs, dixissetq; salutat te Demonax hic meus filius, pulcher est, inquit, & te dignus, & matris non absimilis. Porro Cynicum in pelle ursi philosophantem, non Onocratũ, quod illi nomen erat, sed Arcesilaum uocare dignatus est. Cum quidam ex eo quæsisset, qui nam illi felicitatis finis esse uideretur, respondit, solum eum esse felicem qui liber esset. Illo autem subiiciente, multos esse liberos. Atqui hunc ego solum, inquit, liberum esse existimo, qui neq; sperat aliquid, neq; pertimescit. Ille uero. & quomodo, inquit, hoc fieri potest? Omnes enim plurimum his seruientes subiecti sumus. atqui inquit, si recto iudicio res humanas excusseris, haud dubie easdem reperiēs, neque spe, neque metu dignas, propterea quòd & quæ doleant & iucunda sint iuxta finem capiant & euanescant. Peregrino autem, cui & Proteo cognomen fuit, ob surgente eum, quòd pleraq; omnia naso suspenderet, hominibusq; illuderet, dicensq; Demonax non uiuis Cynicum. Respondit, Peregrine non uiuis hominem. Physicum quoque super Antipodibus differentem, surgens deduxit ad puteum, illiq; umbra in aqua commonstrata, quæsiuit, nunquid tales confirmas esse Antipodas? Præterea quopiam magum se esse proficente, habereq; carmina efficacissima quibus omnes homines impellere possit ac persuadere, ut sibi quæcunque uellet exhiberent. Ne hoc tibi mirum uideatur, inquit, eandem enim tecum artem exerceo. Et si placet ad pistricem me sequere, uidebisq; me unica tantum incantatione cula, ac modico ueneficio per suadurum ipsam, ut mihi panem det, sub obscure monetam innuens, æqualem cum incantationibus uim obtinentem. Cum uero Herodes grauiter & peracerbe Pollucis immatura morte sublato obitum lugeret, uelletq; curum illi iungere, ac equos præstare tanquam ascensuro, & cœnam adornare, aggressus hunc Demonax, à Polluce, inquit, epistolam tibi adfero. Cæterum, cum ille gauisus esset, putaretq; illum quoque alijs esse dolori, dixit, quid igitur ò Demonax tibi uult Pollux? Accusat te, inquit, quòd ad illum abire cuncteris. Idem quendam alium filij sui mortem inconsolabiliter lugentem, ac tenebris semet occultantem accessit, seq; magnum professus est, ac filij simulachrum ab inferis posse reducere, si tres tantum homines illi nominauerit, quos nunquam ullius obitum luxisse ceterò compertum haberet. Cum ergo diu multumq; secum hæsitaret, nec unum quidem, ut opinor, talem posset producere, ait tandem Demonax, ò ridicule, an te solum intoleranda mala perferre existimas, cum luctus expertem uideas neminem? Atqui & illos false deridere solitus est, qui in sermonibus nimium uetustis & peregrinis uocabulis uti consueuerant. Itaq; cum unum aliquando super oratione quadam interrogasset, illeq; plusquam Attice respondisset. Ego quidem, inquit, amice nunc te rogauit, tu uero mihi quasi Agameinnone regnante respondisti. Dicente quopiam ex amicis, abeamus Demonax in sanum Aesculapĩ pro filij salute oraturi uehementer, inquit, surdum existimas Aesculapium, si nequeat nos nisi istic orantes exaudire. Cum aliquando uidisset duos philosophos egregie rudes & indoctos super quæstione quapiam satis ridicule altercantes, ac alterum absurda quærentem, alterũ uero ad rem nihil sanè respondentem, nonne uideatur uobis, inquit, ò amici alter illorum hircũ mulgere, alter autem illi cribrum supponere? Agathocles uero peripateticus cũ superbe & insolenter se ferret, & arroganter iactitaret dialecticorũ se solum & primum esse. Atqui, inquit, ò Agathocles, si primus non solus, sin uero solus non primus. Porro aut Cethego uiro cõsulari dignitate prædito, quo tempore per

per Græciam legatus abiret in Asiam, patri suo multa turpia & ridicula dicente & faciente, posteaquàm ex amicis quispiam eadem uidisset, dixissetq; Cethegum magnum scelus esse, per Iouem, inquit, Demonax neq; magnum. Idem cum aliquando conspexisset Apollonium philosophum multis cum discipulis discedentem, commodum uero abibat accersitus, quali disciplinarum nomine regi esset conuersaturus: accedit, inquit, Apollonius & eius Argonautæ. Alio autem quondam ex eo quærente, num anima illi immortalis esse uideretur: sane immortalis, inquit, sed ut omnia reliqua. De Herode dicebat uerum dixisse Platonem, affirmantem nobis haud unam saltem esse animam. Neq; enim esse eiusdem animæ Regilæ & Pollucem ut tanquam uiuentes epulis suscipiat, taliq; illi curæ sint: Ausus est quoque aliquando Athenienses publicè interrogare, audita sacrorum præfatione, quam ob causam excluderent barbaros, præsertim cum eam mysterij festiuitatem constituisset illis Eumolpus, quem Thracem & barbarū fuisse non ignorabat. Postea uero quàm illi semel nauigandum erat negotij gratia existente hyeme, & iam nauem erat inscensurus, dixit amicorum quispiam, an non perimelæcis Demonax, ne nauis fracta atq; subuersa à piscibus deuoreris? Atqui, inquit, perabsurdum foret metuere à piscibus depasci, cum tot ipse pisces antè deuorauerim. Cuidam rhetori uiciosissime declamanti consuluit, ut frequenti exercitio incumberet. Cæterum, cum ille dixisset, nunquàm non apud me ipsum declamo ergo iure optimo inquit, tam ineptè dicis, qui semper stulto auditore uti soleis. Augure quoq; semel publicitus mercedis gratia uaticinante conspecto, non uideo, inquit, quam ob rem mercedem exigas. Etenim, si hoc nomine exigis, quasi queas ea quæ à Parcis immobili consilio decreta sunt depellere, modicum postulas, quantumcunque tandem postulaueris. Sin omnia, quemadmodum Deo uilum esse uentura sunt, quid tua præstare potest uaticinatio? Sane uero, quopiam romano benè corpulento, armatam illi pugnam aduersus ligneum palum susceptam commonstrante, interroganteq; quanto tibi feruore à Demonax pugnasse uisus sum: magno, inquit, siquidem hunc ligneum habuisti aduersarium. Atqui ad intricatas & captiosas quæstiuinculas acutè instructus erat, Interrogante enim quopiam ludibrij gratia, si mille minis ligna combuissero Demonax, quot minæ fumo cessuræ sunt? Pondera, inquit, cinerem, & reliqua omnia fumuerunt. Polybio autem homine omnium fermè literarum rudelati tamen animi arrogantiùs iactante, rex romanorum ciuitate me donauit, Utinam, inquit, te magis græcum quàm Romanum fecisset. Rursus conspecto quopiam ex molliter & delicatè conueltis, propter purpuræ latitudinem superbiente, insolentiusq; incedente, admotò ad illius aurem capite, apprehensaq; ueste & commonstrata: heus tu, inquit, hoc ante te ouis ferre solebat, & ouis fuit. Cum semel in balneis lauans in aquam feruentem inscendere recusaret, ac quispiam eundem meticulosum & parè audacem accusaret, Dic mihi, inquit, num hoc ipsum pro patria passurus eram? Quærente ex eo quopiam, qualia nam à Demonax in orco esse existimas? Præstolare, inquit, & inde literis missis ubi rescribam. Admeto uero, cuidam inepto poetæ dicenti se scripsisse Epigramma monostichon, quod testamento quoque suæ statuae inscribendum mandarit, neque malum esse illud perhibenti:

Corpus humio tegitur, Admetus ad astra uolauit,

Solutus in cæchinno, inquit, adeo elegans est à Admete Epigramma, ut magno emerim illud iam inscriptum esse. Cum uidisset quispiam crura eius tarda & turgida, qualia ferè senibus fieri consueuerunt, quæsiuit ex eo, quid hoc sibi uult Demonax? ille subridens, Charon me momordit, inquit. Intuitus semel Lacedæmoniū seruum suum flagris cadentem, Desine, inquit, seruo tuo similem te ostendere. Puella quædam, cui nomen erat Danaë, fratri in iudicio litem intendente, fratrem inquit in foro reum facies, neq; enim es Danaë Acrisij filia. Magno uerò, atq; implacabili odio semper aduersus eos pugnabat, quos non iuxta ueritatis ductum, sed ad ostentationem philosophari animaduertet. Itaque cum uidisset Cynicum, pallium qui

dem & peram habentem, ceterum pro baculo supra modum fastuose & arroganter uociferantem, dicentemq; Anthisthenis & Cratetis ac Diogenis sumemulus. Caue impudenter mentiaris, inquit, siquidem tu Hyperidæ discipulus existis. Cum nō paucos semel uideret athletas male et ignauiter pugnantes, præterq; legem eisdem constitutam, pro eo quod Pancratio decertandum fuerat, mordicus se proscindentes: non iniuria, inquit, nostri temporis athletas concomitantes socij leones uocant. Neq; illud dictum sale urbano caret, ac mordacitatis expers est, quo erga proconsulem usuisse fertur. Etenim unus ex his erat, qui crura totumque corpus unguento solebant perungere. Porro autem quidam Cynicus cum in lapidem ascendisset, hoc ipsum in eo turpibus uerbis accusauit, & tanquam obscœnum & fœde factum pro brose calumniatus est, adeo ut proconsul inflammatus iracundia, Cynicum captum abripi iuberet, quem aut fustibus contusus, aut exilio mulctaturus erat. Verum, cum forte fortuna interuenisset Demonax, deprecatus est proconsulem, ut illi delicti gratiam concessa uenia faceret, cum hoc peculiari quadam dicendi libertate Cynicorum ausus esset. Ad quæ ille ita respondit: in præsens quidem hunc tibi impune dimittam, Cæterum, si post hac tale quippiam animi temeritate ac linguæ intemperantia inductus, designauerit, qua poena afficiendus erit? Ad quem Demonax, sanè tunc illum inungi seu Dropace uelli iubebis. Alteri cui rex & castra & magnum exercitum unâ cum imperio crediderat, quærenti, qua ratione quispiam imperium quàm optime administrare possit: si ira, inquit, uacauerit, & quam minimum loquens plurima audierit. Sciscitanti cuidam, num & ipse placentis uesceretur. Antu igitur, inquit, apes existimas fatuis suos fauos concinnare? Apud porticum multa pictura & arte uariam conspecta statua manibus mutila. Sero tandem, inquit, Athenienses ænea imagine Cynigerum honestarunt. Atqui Rufinum quoque Cyprium, claudum illum dico ex schola peripatetica, cum multo tempore uidisset conuersantem cum peripateticis. Claudio peripaterico, inquit, nihil est turpius atque impudentius. Cæterum cum Epictetus quoque aliquando obiurgans ei consuleret, ut uxore domum adducta, liberis procreandis daret operam, affirmans & hoc utrophilosopho non indecorum esse, alterum uidelicet sui loco naturæ relinquere: festiuissimè illi redarguto respondit. Da mihi igitur o Epictete unam filiarum tuarum. Sed nec hoc quidem indignum memoratu esse uidetur, quo Herminum Aristotelicum acerbè notauit. Etenim cum non ignoraret illum extremè malum esse, innumeraque flagitia designantem, Aristotelem uerò eiusq; decem categorias, quas prædicamenta uocant Dialectici, nunquam non in ore habentem. Sanè uero, inquit, Hermine decem Categorijis te haud quaquam indignum esse opinor. Atheniensibus quondam consultantibus quadam emulatione erga Corinthios de singulari certamine congregientium constituendo spectaculo, accedens dixit, ne prius hæc Athenienses decernatis, quàm misericordiæ aram subuertatis. Cum in Olympiam semel profectus uenisset, illiq; Helei æream statuatam erigendam decreuissent, nequaquam hoc facietis, inquit, uiri Helei, ne maiores nostros probro afficere uideamini, cum neque Socrati, neque Diogeni statuatam poni curarunt. Quin ipse præsens hæc illum ad Iurisperitum dicentem audiuit, uir, periculum esse ne leges omnes sint inutiles atque superuacua, quodque nec bonis nec malis rogentur. Etenim illi non egent legibus, si uero per easdem nihilo fiunt meliores. Ex Homericis uersiculis unum exactissimè calluit,

Strenuus ut segnis fato potius nunc eodem.

Diad. 9.

*Actæ et nite
faciendo.*

Laude prosequi solitus est Thersiten, ut Cynicum quendam libere linguæ cōciōnatorem. Interrogatus, quis illi potissimum ex philosophis probaretur, inquit, Omnes equidem admiratione digni sunt. Cæterum, ego quidem Socratem colo, Diogenem: admiror. Aristippum autem amore complector. Vixit annos ferme centum, nullo unquam morbo implicitus, nulla affectus animi ægritudine, neminem unquam facessendis negocijs molestauit, aut in ius productum accusauit.

Ami.

Amicis utilem se præbuit ac officiosum. Qui inimico in illum fuisset animo, nullum unquam habuit, ipse hostis nemini. Tanto uerò amore cum ipsi Athenienses tum uniuersa Græcia eundem prolequebatur, ut præterienti honoris gratia, etiam ij qui magistratus officijs fungebantur, assurgerent, magnumq; illo præsentem omnes agerent silentium. Postremum, ubi iam ætate supra modum ingrauescente, cõseuisset, inuocatus in quamcunq; domum fortuito incidisset, in ea cibum fumebat, ac dormiebat. Quo nomine earundem ædium familia plurimum sibi gratulabatur Demonacte uiso Deum sibi ostensum esse existimans, aut aliquem bonum genium seu dæmonem in domum intrauisse. Prætereuntem uero, piltrices certatim ad se trahebant, unaquæq; cupiens, ut à se panem acceptaret, ac magnam felicitatem sibi datam esse interpretabatur illa, à qua panem accepisset. Quinetiam pueri poma illi afferre solebant, patrem honorificè compellantes. Gliscente aliquando inter Athenienses discordia per seditionem dissociatis ciuium animis, in concionem ingressus est, cunq; tantum comparuisset factò silentio discordantes compescuit. Verum cum poenitentia ductos eosdem resipuisse animaduertit, nullo adiecto uerbo & ipse abiit. Cæterum cum iam haud obfcure persentisceret, se sibi amplius auxilio esse non posse, dicta ad præsentem qua in certamine præcones uti solent clausula.

Amor & officia aliorum in illum.

Iam finis est pulcherrimorum munerum
Certaminis, non esse differendum amplius
Tempus monet.

Ac discedens ab omnibus hilario uultu diem suum obiit, quali semper obuiam uenientibus conspectus est. Aliquanto ante uero quam moriebatur, interrogante quopiam: de sepultura uerò quid imperas? Ne uos hæc cura remordeat, inquit, sollicitos, etenim fœtor me sepeliet. Respondente autem illo, An non turpè foret et nefarium, si tanti uiri corpus uolucris & canibus dilaniandum obijceretur? At qui nihil absurdum est, inquit, si mortuus quoq; nonnullis animalibus utilitatem aliquam allaturus sim. Cæterum Athenienses magnifico funere elatum illum sepelierunt, multoq; tempore eius obitum luxerunt, ac sedem illam lapideam, super qua si quando correptus lassitudine quiescere solebat, adorabant, sertis coronantes in honorem uisiti, existimantesq; sacrum esse lapidem in quo sedisset. Circa funeris uerò effereudi procurationem, nemo erat qui non accurrisset, maximè uero ex Philosophis. Illi subiectis humeris pheretro, usq; ad sepulchrum efferebant mortuum. Hæc nunc pauca ex multis super Demonactis uita per censere libuit, ex quibus haud difficulter coniecturam facere licet legentibus, cuiusmodi nam ille uir fuerit.

Quæ circa funus ac sepulturam.

AMORES.

INCERTO INTERPRETE.

ARGUMENTVM.

Hoc dialogo de amoribus, & eorum uoluptate disputatur, introductis Chariclis, et Callicratide personis quorum alter amorem mulierum ut antiquiorem, & naturæ magis consentaneum, deinde & diuturniorem, magisq; mutuum, et utrinq; oblectantem, defendit, alter autem turpem istum in pueros affectum, sed honesto tamen, & philosophico nomine palliatum, commendat. Cõsuetato eo quod alter de naturæ ductu opposuerat, et pro proposito malicidarum uiciorum insolentia ac sceditate. Occasione dialogi ex repetitione & memoria antea habiti sermonis sumitur, inuitante ad hoc etiam temporis opportunitate. Exordium autem & præparatio disputationis ab attentione & rei magnitudine, quam longa deinde narratio sequitur, continens causam & quasi fundamentum totius negotij, in qua illa quoque non indigna lectu sunt, descriptio templi Gnidiacæ Veneris, & exemplum impotentis amoris, quo quidam ipsam deæ statum noctu aggressus est. Cuius commemoratio, contentioni ac disputationi principium & ingressum facit. Cæterum haud scio, an & hic philosophos taceat perstringat Lucianus, dum pederastias esse, solis illis permittit.

LUCIANI
LUCIANVS.

Occasio dialo-
gi, ex occasio-
ne & memo-
ria amabili
sermonis.

Petitio.

Ab oppor-
tunitate tem-
poris.

Seu stimulus
ut in Epigrā-
mate, ΛΥCΙ-
ΑΝΟΣ ΟΙ ΚΥ-
ΠΡΙΣ ΕΠΙ-
ΠΑΣΧΕΤ ΜΥ-
ΘΩΣ, ΧΡΥ-
ΣΕΟΥ ΕΥΧΥ-
ΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ
ΑΘΗΝΑΙΩΝ
ΔΙΟΣ.

* Hoc est ex
progenie so-
lus, cui sem-
per infesta
Venus fuit,
ob proclium
Vulcano ad-
ulterium.

Commenda-
tio nite secu-
re & amato-
rie.

MATORIO quodam lusu, amice Theomneste, summo sta-
tim mane impleuisti nobis aures, continuo, serioq; studio iam
defessas. Ac mihi uehementer sitienti talem aliquam relaxa-
tionem, in tempore adeo iucundorum istorum sermonū tuo-
rum gratia affluxit. Infirmior enim animus est, quā ut stu-
dia continua sustinere queat. Desyderant autem labores pau-
lo contentiores, ut curis grauioribus atq; molestis, paulisper
relaxatis, in uoluptates remittantur. Admodum igitur me
sub auroram hodie lasciuorum istorum uerborum blanda ac dulcis suadela exhila-
rauit. Quare parum absfuit, quin Aristides ille uiderer mihi esse, Milesijs sermoni-
bus supra quā delinitus. Doleoq; per amores equidem tuos, quibus latus adeo sco-
pus inuentus est, quod narrare desisti. Ac te per ipsam obsecramus Venerem, si * ab-
unde mihi dicere uideris siue masculum aliquod, siue etiam per Iouem muliebrem te
incessit desyderium, ut id paulatim memoria repetendo excitare uelis. Nam alioqui
festum & solemnem celebramus diem, Herculi sacra peragentes. Caterum haud
ignoras scilicet, deum hunc quā acer & proclius erga Venerem fuerit. Proinde
lubentissimē uidetur mihi sermonum hac sacrificia admissurus esse. **THEO.** Citi-
us uerō mihi, Luciane, maris fluctus, & densas ē cōelo delabentes nīues numeraueris
quā meos amores. Ego itaq; totam ipsorum uacuum reddidisse pharetram me pu-
to, ac si quando ad alium aliquem auolare uolent, inermis ipsorū dextera, ridebi-
tur. Propemodum enim ex eo, cum a prima pubertatis aetate egressus, inter adole-
scentes receptus sum, alijs atq; alijs subinde cōcupiscentijs delusus pereō. Alij q; amo-
res alijs succedunt, ac priusquam desinant priores, incipiunt sequentes, capita pror-
sus Lerneā, rediuiuā istius Hydrae longe magis multiplicia, neq; etiam lolium ali-
quem auxiliatorem recipere sustinentia. Neq; enim igne, ignis extingui solet. Adeo
humidus quidam oculis inhabitat meis asilus, qui omnem formam ad se se rapiens,
nulla facierate expletur. Ac assidue dubitare, in mentem uenit mihi, quānam hac
Veneris ira sit. Non enim ex * Heliadis quispiam ego sum, neq; Lemniadū contem-
tio, neq; etiam Hippolyteum agreste ac durum illud supercilium indutus, ut ob id
irritare Deae inexplebilem hanc iram in me debeam. **LVC.** Omitte fictitiam hanc
Theomneste, & difficilem responsionem. An tu enim grauius fers, quod per for-
tunam talem uitam sortitus es, & acerbum esse putas, si cum mulieribus formosis, &
cū pueris suauiter efflorescentibus, subinde cōuersaris? An tibi etiā purgationibus
forsan opus erit, contra difficilem adeo hunc morbum. Graue enim malum hoc scil-
cet est. Quin tu potius multa hac dementia abs te proiecta, beatū esse te ipsum existi-
ma, quod tibi Deus non squalidā agriculturā exercendā sortito assignauit, aut mer-
catorū errores ac peregrinationes, aut etiam militarē in armis degendam uitā, sed
tibi pingues ac nitidā palestra curae sunt, ac splendida quidem uestis, usq; ad pedes
delicate demissa, compositio autem comae, discriminatim exercita & apparata. Ama-
toriarum uero oblectationū etiam ipsa tentatio iuuat, ac dulcis desyderij dens mora-
det. Nam interim dum periculum facis, speras: ubi uero uoti cōpos factus es, frueris
eo quod optasti. Aequali autem uoluptate afficiunt, & quod adest iam, & quod fu-
turum speratur. Paulo antē igitur, cum narrares longum istum, perinde ut & apud
Hesiodum est, catalogum eorū, quos ab initio inde amasti, suauis quidem oculorū
tuorum ictus molliter subinde liquecebant. Vocem autem ad modum Lycambae il-
lius filiae tenuem ac dulcem emittens, ex ipso statim habitu prae te ferebas, quod nō
illos solum, uerum etiam ipsam illorum memoriā amares. Sed si quid tibi ex ea,
quam secundum Venerem, nauigationem perfecisti, reliquum relictum est, nihil
queso illius nos ceta, Herculi autem sacrificiū hoc absolutū atq; perfectum praebe.

THEO

THEO. Tauriorus quidē Luciane, deus iste est, & sacrificijs illis, quæ sine nidore perficiuntur, ut aiunt, minime delectatur. Sed postquam annuam ipsius festiuitatem sermone celebramus, meæ quidem narrationes, à summo statim mane in medium allatae, ad societatem iam peruenere. Tua uero Musa, à consueto resoluta atq; dimissa studio, hilarem cum deo, diem hunc totū peragat. * Ac mihi quæso, æquus iudex esse uelis, quoniā in neutram adeo partem huius cupiditatis inclinatū, aut primum te uideo, utrum melius habere putes, eos qui masculos amant, an qui foeminas delectantur. Nam ego quidem, qui utrinq; æquē ictus sum, perinde atq; accurata ac proba aliqua trutina, ambabusex utraq; parte lancibus, æqualiter huc atq; illuc inclinor. Tu uero, qui extra hanc sortem es, incorrupto iudice, ratione uidelicet, quod melius fuerit, dignosces ac fecernes. Proinde omni reculandi protextu ac simulatione deposita, o amice, calculum, quem tibi commendauit ac credidit, illud de meis amoribus conuocatum iudicium, iam tandem feras. LVC. Ludum, Theomneste, aut risum putas narrationem hanc. Ea uerō etiam serium quoddam promittit. Ego itaq; nuper adeo eius rei periculum facere coepi, sat scio, nimium, et non olim. Ex quo duos quosdam uiros audiui, de hac re contentiose admodum quasi dimicantes, memoriā adhuc recentem et paulo ante facta repetentem habeo. Diuisi autem eorum erant, cum orationibus etiam ipsi affectus. Et non perinde ac tu, qui facilitate quadam animi peruigil & insomnis duplicem capis mercedem,

Hanc armenta regens, pecora illam candida pascens.

Sed alter quidem puerorum amore suprā modum oblectabatur, muliebrem Venerem tanquam Barathrū quoddam ducens, alter autem à masculo amore, purum se gerens, in foeminas quasi attonitus ferebatur. Duobus igitur inter se pugnantibus affectibus instituto certamine, haud facile dixero, quantum uoluptatis ex ea re coepi. At mihi uerborum, illorum tamen uestigia, propemodum auribus impressa haerent, utpote quæ nuper adeo dicta sunt. Omnem igitur obiurgationis prætextum & causam ē medio submouendo, illa, quæ tum ambos audiui dicere, quā accuratē fieri potest, tibi commemorabo. THEO. Atqui ego quidem hinc surgens, ex aduersum tibi sedebo.

Ac cecidum expectans, dum Carmina finiat ille,

Tu ueronebis

Veterem gloriam amatoriam

Perage differentiae canendo.

LVC. Instituenti mihi, in Italiam nauigare, uelox atque citatū nauigium apparatus erat, ex biremibus istis quoddam, quibus maxime Liburni, quæ gens ad Ionii sinum habitat, uidentur uti. Postquam autem iam nauigandi tempus erat, uniuersos deos patrios cōprecatus, ac Ioue hospitali, ut propitius expeditionē peregrē susceptam, coadiuuare uellet, inuocato, ab urbe uehiculo iumentario ad mare descendī. Deinde ualere iussis ijs qui nos deduxerant, sequebatur autem eruditum turba sedula ac frequens, qui cum assidue nobiscum uersati fuissent, ægre atque inuito à nobis segregari se patiebantur, conscensa puppi, iuxta gubernatorem assedi. Atque impetu remigum paulatim à terra in altum prouecti, postquam admodum, & à tergo excitando fluctus, prosequebantur nos auræ, malo ex medio naui erecto, * summo Carchesio antemnam astrinximus. Deinde conferta per funes uela effundentes, sensim impletis uento linteis, nihilo minore curru, opinor, quā sagitta peruoluimus, fluctibus grauiter frementibus infra, circa proscindentem ipsos proram. At uero quæ inter nauigandum seueria uel etiam iocosa contulerimus, longius hic persequi tempus non sinit.

f 4

*Esq; uox
id est uorax.
et insatiabilis.
allusio autem
fit ad id, quod
Hercule cum
Lepreo uox
citare cōtendit
se tradunt, ac
totū bouem si
mul unam
sa deuorasse.
* Antioxios
et occasio di
sputationis.
Questio et
propositio to
tius negocij.
Exordij ab
attentione et
rei magnitudi
dine.*

** Est autem
Carchesius sit
ma pars mali
ut apud Pola
luem et An
thensium.*

*Insula ad ca-
pum pampby-
liae ora. Stra-
bo lib. 11.*

Personae.

*Apparatus
domesticus.*

*Intellige fig-
uram Veneris
Gnidie à Pre-
xiteles factam
cuius ex Plu-
tarcho lib. 16
cap. 4.*

postquam autem maritimam Ciliciae oram praeteruecti, Pamphiliū sinum con-
tigimus, ultra Cheliodoneas felices illos ueteris Graeciae terminos, haud citra labo-
rem cursu elati, ad singulas Liciae ciuitates hospitio diuertimus, sermonibus ac fa-
bulis, ut plurimum, nos oblectantes. Neque enim ullum in ipsis manifestum prio-
ris felicitatis cernitur uestigium reliquum. Donec ad Solis sacram delati Rhodū,
continuum nauigandi laborem, quo hucusque usi fueramus, interpellare aliquantisper
percreuimus. Remiges itaque nauigio ē mari in terram subducto, propē litus
tentoria fixerunt. Ego uero, parato mihi hospitio, e regione templi Dionysij, ocio
se per urbem incedebar, immensa adeo uoluptate interim fruens. Est enim re ipsa
ciuitas haec Solis, conuenientem huic deo pulchritudinem praese ferens. Obambu-
lans autem in Dionysij porticibus unamquamque picturam contemplantur, unā cum
uoluptate ea, quam uidendo capiebam, Heroicas quoque fabulas memoria repe-
tens. Statim enim mihi duo uel etiam tres propemodum praecipui superuenerunt,
qui mihi omnem historiam enarrabant. Pleraque autem & ipse coniectura praecipie-
bam, ceterum cum iam contemplatione ista satiatus essem, ac domum ire cogitare
dulcissimum peregrinē obtrixit mihi lucrum, uiri longo iam olim tempore mihi noti
ac familiares, quos neque ipsum ignorare te puto, cum sepe ad nos itantes huiusmodi
Nempe Charidem illum Corinthium, adolecentem haudquaquam deformem, de-
ditum nonnihil comendi, & fucandi corporis studio, ut qui, mulieribus opinor, for-
ma atque elegancia ista commendari affectaret. Vna autem cum ipso, & Callicratidem
istum Atheniensem, moribus ac habitu simpliciorē. Nam se ueluti ducem atque
antesignanum in ciuilibus orationibus & in hoc forensi dicendi genere gerebat.
Erat autem & corporis exercitationibus deditus, ob nihil aliud, ut mihi uideretur, pa-
lestras tantopere amans, quam ob puerorum amores, prorsus enim in hoc quasi at-
tonitus ferebatur. Ob odium autem quo foeminas omnes prosequabatur, etiam Pro-
metheo male imprecari solebat. Cū igitur a longe uterque me conspiciatus esset, gau-
dio atque letitia pleni, accurrerunt. Deinde, quemadmodum fieri consuevit, salutato,
atque excepto me, uterque ut ad se uenirem, rogabant. Atque ego, cum uiderem ipsos de
hac re inter se contendendo linguis procedere. Hodie quidem, respondens inquam
Callicratida & Charicles, ambo uos, decet apud me frequentes esse, ut ne contentio-
nem maiorem inter uos excitetis. Sequentibus autem diebus (nam tres, aut quat-
tuor etiam hic commorari constitui) per uices accipietis me mutuo, sorte inter uos mis-
sa, uter id priore loco faciat. Haec ita tum placuere. Atque illa quidem die conuiuij
praefectus ego fui. Sequenti autem Callicratidas, & post ipsum, Charides. Porro
animaduertebam etiam inter ipsos conuiuiorum apparatus, manifesta utriusque af-
fectionis indicia. Nam Atheniensis quidem ille, pueris per quam formosus instru-
ctus erat, & propemodum omnes illius serui, imberbes erant, non amplius ab illo re-
tineri soliti, quam dum prima lanugine inficerentur, postquam autem barba frequen-
tiore generum illorum addensabantur, dispensatores & fundorum, quos ille Athenis
habebat, procuratores amandabantur. At uero Charidem magnus saltatricum &
psaltriarum chorus sequebatur, ac tota illius domuncula, perinde ut in Cereris sa-
cris, mulieribus referta erat. Viro aliquo, ne puncto temporis ibi apparente, nisi si
cubi infans aliquis, aut senex decrepitus, coquus uidelicet conspiceret, in quem pro-
pter aetatem Zelotypiae suspicio amplius ulla cadere non posset. Erant igitur &
haec ut dixi, satis multa atque aperta utriusque animi documenta. Veruntamen aliquo-
ties etiam breues quaedam quasi futuri certaminis coitiones, inter ipsos inceptaban-
tur, tanquam finem aliquem quaestio haec haudquaquam haberet. At postquam
iam tempus erat, ut iterum in altum prouheremur, socios nauigationis, uolentes alio
qui ipsos abducere mecum studebam, constituiebant enim in Italiam nauigare, &
que atque ego. Et cum nobis uisum esset in Gnidum appulsa ibi naue, spectandi causā
ascendere, & Veneris templum uidendi desiderium nos incessisset (celebratur
autem ibi Praxitelis facilitatis ac promptitudinis illud uerē Venerium & amabile)

pau-

paulatim ad terram subiecti sumus, ipsa opinor, dea pulchra tranquillitate, nauigium deducente. Ceteris igitur solitæ res atque arma curæ fuere. Ego uero, amatorum istud par, utrinque suspensum habens, Gnidum circum circa obambulabam, non sine risu figulinæ istius proteruitatis participem me prebendo, ut in Veneris ciuitate. Porricus autem Sostrati, ac cætera quæ nos oblectare poterant, principio circum eundo uidentes, mox ad templum Veneris imus. * Nos quidē duo, ego uidelicet, et Charicles admodum alacriter, Callicratidas autem ut ad spectaculum muliebre, inuitus, libentius, ut opinor, pro Venere Gnidia, Thespiesensem illum cupidinem, per mutatione facta, habiturus. Ac statim quodammodo nobis, ab ingressu luci, Veneræ aspirarunt auræ. * Serenitas enim ac lumen illud supernum, nō in solum, sterile maxime, & lapideis tabulis constratum, excipiebat, sed erat illud utpote in Veneris templo foecundum arboribus ac frugiferis arboribus, quæ frondibus uirentibus in longum usque promanantibus aërem circum circa quasi concamerabant. Abunde uero illa frugibus densa myrtus, apud dominam suam copiosa nascens, effluerat, deinde & aliorum arborum singulæ, quæcunque pulchritudine præstant, neque ipsæ quamquam longa exacta iam ætate, canæ, arescentes, sed præ uigore quasi iuuenescētes, nouis subinde ramis, formosæ atque integræ erant. His autem intermixta erant, etiam illa fruticum genera, quæ alioqui fructuum quidem feracta non sunt, cæterum pro fructu, pulchritudinem habent. Cyparissorum uidelicet, & platanorum æriæ proceritates, & inter ipsa trans fuga Veneris, deæ ipsius olim fugitiua facta, Laurus: Cuius uero arbori circumuoluta, studiosa illa amoris, Hedera obserpebat, et uites foecundæ crebris racemis dependebāt. Est enim iucundior Venus cum Baccho & temperatum illud dulce, quod ab utrisque uenit. Quod si autem à se mutuo disungantur, minus exsultant. Erant autem sub umbris istis opacis & obscuris, amoenæ quædam cellæ, eorum usui, qui intus conuiuia agitare uellent, comparatæ. In quas urbanorum quidem, rari commeabant ulli, sed populi frequenres turbæ solemniter conueniebant, re ipsa Veneri indulgentes. Postquam autem abunde plantis istis oblectati fuimus, intro in templum ingressi sumus. Ipsa igitur dea in medio posita est, ex Pario marmore, opus sanè pulcherrimum atque præclarum, & risu quodam simulato parum subridens. Tota autem pulchritudo eius detecta, nulla ueste ipsa mtegente, nuda conspicitur, nisi quatenus altera manu pudenda, quasi oblita sui, abscondit. Tantum uero artifex illa ars ualuit, ut solida adeo, ac dura marmoris natura singula etiam membra deceret. Charicles igitur, insanum quiddam & fursundum exclamans, ò fortunatissime, inquit, deorum, Mars, qui propter hanc uinctus fuisti. Et simul accurrens plenis labijs, quo ad fieri potuit, extēto collo, deosculabatur illam. Tacite autem adstans Callicratides, secum in animo admirabatur. Est autem biforis ipsius ædes, ut possint, qui uolunt, deam ipsam diligentius inspicere, etiam à tergo contemplari, & ut nihil ipsius cum admiratione non spectes. Facile itaque licet, per alteram portam accedentibus posteriorem quoque formositatem contueri. Proinde cum uisum nobis esset, totam ipsam deā uidere, in posteriorem templi partem circumuiimus. Ac reclusa ianua ab ædituo, qui & ipse creditur mulier esse, repente obstupimus ad pulchritudinem illam. Atheniensis itaque iste, qui tacite paulo ante uidebat, postquam eas, quæ in pueris appetuntur, partes, aspexit, continuo longe, quàm Charicles, infansore modo exclamauit. Hercules, inquit, ens, quanta scapulorum concinnitas! ut autem exuberantes nitent lumbi, amplexantis manus implentes! Quam scitè circumductæ dunium pulpæ, in se rotundantur, neque tenues nimis ipsis ossibus astrictæ, neque rursus in immensam effusæ pinguedinem. Formarum autem, quæ utrinque natibus infra coeuntibus uelut impressæ redduntur, dici non potest, quàm suauis risus. Femoribusque & tibiæ in rectum ad pedem usque protentæ, accurate seruata modulatio. Talis igitur & Ganymedes in celo, Ioui nectar dulcius infundit.

*Quid si per
figuline, ma
retricia acci
pias. Quoniam
et Athenis in
Ceramico mo
rettrices habi
tarum, aut
quod hoc gen
nus in fornic
bus plerumque
habitat.*

** Descriptio
templi Veneris
Gnidiae.*

** Vestibulum
et inuolu.*

*Signū Ven
ris Gnidiae*

Nam

Nam ab Hebe equidem subministrante, potum haudquaquam acceperim. Cum autem hæc quasi quodam numine correptus, Callicratidas exclamaret. Charicles præ nimio ac uehementi stupore, parum ab fuit quin diriguisset, humidum quendam & manantem in oculis dolorem colligans. Cæterum postquam ab admiratione facietas nos auerit, in altero femore maculam conspiciamus, perinde ut in ueste asperginem lutæ aliquam. Arguebat autem deformitatem ipsius, reliquus totius marmoris mitor. Ego itaque uerisimili coniectura, ueritatem colligendo, naturam lapidis, id quod apparebat, esse putabam. Nam neque huiusmodi rerum casus alieni sunt. Multis autem, quibus extremè & uelut ad unguem pulchris esse licebat fortuna interim aliquid, quod in mora sit, obijcit. Proinde nigram quandam maculam natura aspersam marmoris esse existimans, etiam hac parte Praxitelem admirabar, quod eam lapidis deformitatē in illis potissimū partibus abscondisset, quæ minus coargui ac deprehendi possent. At ea quæ nobis propè stabat, templi ministra, incredibilis cuiusdam orationis nouam historiam narrauit. Nam adolescentem quendam inquit, haudquaquam ignobili genere natum (nomen autem ipsa res gesta taceri fecit) crebro ad delubrum hoc uentitantem, infelici quodam genio impulsus, deam ipsam amare coepisse, & quia totos plerumque dies in templo commorabatur, à principio sanctimoniz cuiusdam religiosioris speciem de se præbuisse. Nam statim à lecto matutino, multò auroram præuertens, huc uenire solitus fuisse, ac post occasum solis inuitum agrè domum redisse, atque totum diem ex aduerso deæ sedendo, rectos in ipsam perpetuò oculorū ictus direxisse. Obscurè autē inquit, interim secum ipse nescio quæ susurrabat, & suffurante quodam sermone, amatorias peragabat querelas. Cæterum ubi etiam paulisper affectus illius molestiam à se remouere uolebat, affatus deam, in mensam autem quattuor talis Libycæ capræ, denumeratis, ludendo spem experiebat. Ac quoties id quod intendebat, iecerat, maximeque si quando deam ipsam iactu feliciore sortitus erat, nullo uidelicet talo, eadem figura cum alio aliquo cadente, adorabat illam, sperans se id quod expecebat, consecuturum esse. Sin autem, quemadmodum solet, simplicius paulo permentiam iecisset, ac tali id quod abominabilius erat, surgendo reddidissent, toti Gnidomale imprecabatur, uelut ob cladem aliquam immedicabilem, & morore plenus erat. & paulo post correptis illis, alio iactu, quod male antea ceciderat, emendabat. Iam uerò, ubi affectus atque animus illius magis accendebatur, omnis paries insculpebat, & ut quæque arbor mollis erat, ita cortex illius, formosam Venerem prædicabat. Eodem autem in precio cum Ioue, Praxiteles erat. Et quicquid præciosum ac pulchrum illi domi repositum inter ornamenta fuerat, id omne donarium Deæ offerebatur. Postremo, nimia in eo desideriorum uehementia, in insaniam uersa est. Inuenta autem est, cupiditatis illius mastupatrix quædam audacia. Cum enim iam ad occasum Sol inclinaret, sensim ac tacite, ita ut quis aderant, non animaduernerent, post ianuam clam irrepsit, & stans, ita ut cerni non posset, in interiore parte, adeo se tacitus continebat, ut propè ne anhelitum quidem emitteret. Aedituis autem perinde ut consueuerant foris ianuam attrahentibus intus nouus iste Anchises concludabatur. At quid ego arcane noctis audaciam, accuratius uobis exprimā, aut etiam alius quispiam? Amatoriarum amplexuum uestigia hæc postridie conspecta sunt, et maculam hanc habebat dea, indicem uidelicet eorum, quæ passa fuerat. Ipsum uerò adolescentem, ut uulgo fama refert, uel de petris alicubi, aiunt, uel in fluctus maris nos præcipitem datum, omnino euanuisse. Atque hæc cum ministra templi ita narraret, interea, exclamans Charicles, Proinde foeminiū genus, inquit, etiam si saxum fuerit, amatur. Quid autem si quis animatam uideret huiusmodi formam, an non una nox, ipsis Iouis sceptris æquiparetur? Subridens autem Callicratidas, Nondum, inquit, scimus, Charicles, an multas audituri simus huiusmodi narrationes, si quando Thespīs quoque essemus. Et nunc sanè tuæ istius Veneris, cuius tanta æmulatione teneris, manifestum adeo hoc indicium est. Hic, quo pacto, interrogauit Charicles.

*Historia im-
potētis cuius
dam amoris.*

*Principiū di-
sputationis et
parescere cer-
taminis.*

Charicle, admodum uerissimiliter dicere Callicratidas, uisus mihi est. Dixit enim quod cum adolescens ille amator, ocium ac spacium totius noctis consecutus fuisset, ut facile totam affectus istius exatandi facultatem haberet, quasi cum puero tamen, marmori cohaesisset, illud nimirum uolens, neq; anteriore parte faeminam ualere. Multis itaq; absq; delectu ac temere utrinq; uerbis effutitis, ego promiscuo eorum tumultu ac turba compositis. Viri, inquam, amici, modestam atque ordinatam insistite disputationem, quoniam decora ac decens lex eruditionis atque doctrinae est. Sublata igitur in composita hac, & nullum finem habente, contentione, uicissim pro sua uterq; sententia, iustam ac solidam orationem instituite. Neque enim etiam idum tempus est, ut ad nauem redeamus. Ac ocio hoc utendum est ad hilaritatem, & ad ea studia quae cum delectatione, prodesse possint. Proinde abscedentes hinc e templo, multa enim religionis gratia turba huc uenit, in unum aliquod istorum conuiuiorum accumbamus, ut per ocium & cum silentio & audire, et dicere quae cuiq; libet, liceat. Illud autem memineritis quod qui hodie uictus fuerit, is in posterum nobis de iisdem rebus amplius molestus futurus non sit. Recte uisus sum hac dicere. Et eodem cohortantibus etiam illis, exiuius, ego quidem latus, nulla me premente cura, illi uero cogitabundi, magnam apud se in animis disputationem sursum ac deorsum uersantes, perinde ac si de principatu ac ductu apud Plataeas certaturi essent. Postquam autem uenimus in densum quoddam, atque umbrosum, pro aestatis tempore, receptaculum, ubi commodere quiescere licebat. Suauis hic locus, inquit ego, nam & supra uerticem canorum quoddam resonant cicadae, in medio admodum iudiciali more confidebam, ipsam illam supercilijs praeferebat. * Eliazam. Proposita autem utrisq; sorte, super eo, utrum priore loco dicere oporteret, posteaquam Charicles priorem locum sortitus est, continuo ut auspiceretur orationem, hortatus sum. Ille uero cum dextera faciem paulum attriuisset cum silentio, & parumper sustinuisset sese, mox ad hunc ferme modum orditur. ¶ Te domina orationi meae, Venus, te auxiliatricem, preces meae uocant. Nam cum omne opus, si uel exiguum propriae suadelae instillaueris, illi absolutissimum esse solet, tum uero amatori sermones praeter caetera te indigent. Tu enim eorum germana adeo mater. Ades itaque mulieribus patrona, foemina nimirum ipsa, largire autem & uiris, ut maneant mares, perinde atque generati sunt. Ego igitur statim ab initio orationis primam omnium matrem, & totius generationis radicem ac seminarium, eorum quae propono, testem aduoco. Dico autem sacram illam uniuersorum naturam, quae primis illis inter se conglutinat elementis mundi, terra uidelicet, aere, igne & aqua, mutua illorum & temperata commixtioni omne procreauit animatum, Sciens deinde quod omnes mortalis sumus materiae officium, & quod breue adeo tempus uiuendi, unicuique fato praestitutum est, alterius interitum, ut alterius ortus esset, excogitauit, ac morienti, id quod nascitur e diuerso adpendit, ut mutuis successibus in perpetuum tempus utueremus. Postquam autem impossibile prope erat, ex singulis seorsim aliquid procreari, duplicem in unoquoque genere naturam effinxit. Nam maribus quidem propria seminum quae i quaedam fundamenta, largita est, foeminam autem proinde ut receptaculum quoddam genitalis seminis esse fecit. Commune igitur utrique sexui desiderio indito, coniunxit inter se mutuo illos, lege necessitatis sancta quadam praescriptis, ut manerent propria uterque natura contenti, & neque foemina praeter naturam in marem transiret, neque mas indecore ac turpiter emollesceret. Atque hoc pacto utrorum cum mulieribus conuersationes, in hoc usque tempus, hominum uitam immortalibus quibusdam successibus conseruant. Neque quisquam uir ex utro se natum esse gloriatur. Intra duo autem nomina uenerabilia, omnis honor manet, eorum qui ex aequo matrem ac patrem adorant. Ab initio igitur cum adhuc Heroica saperet uita, & uicissim deorum coleret uirtutem, legibus a natura constitutis, obtemperabat.

Alludit ad contentionem ambitione Atheniensium lacedaemoniorum qua de principatu inter se ante pugnam Plateensem contenderunt. Vide Herodotum.

* Fori Aethiopes sunt, unde et Eliazam iudices uocabantur.

Oratio Chariclis, pro amore et concubitu mulierum.

¶ Exordium ab immolatione.

Confirmatio a natura legibus et antiquitate.

Confutatio al-
terius amoris
à causa, &
modo.

Aliud argu-
mentum, ab ex-
plo cætorum
amantium.

* Haud scio
an hic pro
ἀντίπρῳ νόμῳ
legendū sit,
quod latine so-
ret natationē
Exclamatio
et τῶνδε in
πᾶσι.
* Confutatio
Socratica,
qui puerorum
amores ad e-
ducationem
uirtutis per-
tinere dice-
bant.

Odysseæ. 8.

Ac secundum ætatis mensuram, cum mulieribus, coniuncti, generosorum patres fiebant liberorum. Paulo autem post tempus à magnitudine illa, ad uoluptatis descendendæ uoragines, nouas, & commutatas fruendæ uias aperuit. Deinde, quæ nihil non audet, uoluptas, naturam ipsam contempta lege, uiolauit. Atque aliquis igitur primus oculis aspexit marem, perinde ut foeminam, ex alterutra uidelicet horum causa, aut quod ui tyrannica eò illum compulerit, aut quod uerbis dolose ac fraudulenter induxit. Conuenit autem in unum lectum una eademque natura. Ac seipsum inter se mutuo aspicientes, neque eorum quæ faciunt, neque quæ patiuntur, pudore afficiuntur. Per rupes autem, ut dici solet, steriles proiecto semine, permutatione facta, pro modica uoluptate magnam accipiunt infamiam. Dixeris uero eo usque tyrannicæ uiolentiæ audaciam ipsam progressam esse, ut iam & ferro naturam sacrilego quodam modo deprædentur, Ac marem masculis exhaustis & exinanitis, inuenerunt uoluptatis superuacaneos, & adposititios modos. Miseri autem illi, & infelices, ut eò magis pueri sint, iam ne uiri quidem amplius manent, ambiguum naturæ duplicis obicramentum, cum neque, ad quod nati sunt, conseruentur, neque id ad quod transire, habeant, flos autem ille, qui in iuuentute adest ac manet, in senium præmaturum marcescere ipsos facit. Simul enim inter pueros numerantur, & iam conseruere nullum uirilitatis interuallum habentes. Ita celestis illa, & omnis mali magistra, molities, uoluptates impudicas aliam ex alia, excogitando, in eum morbum, qui ne diu quidem amplius decore potest, prolapsa est, ut nullam uidelicet partem petulantiae & obicramentis ignoraret. Quod si uero in ijs, de quibus ipsa prouidentia legem sancit, unusquisque nostrum sese firmaret ac persisteret, conuersationibus ijs qui cum mulieribus fiunt, contenti essemus, & ab omni conuicio ac probro uita nostra pura atque integra foret. Certè inter ea animantia quæ nihil ex mala atque peruersa affectione deprauare possunt, illibata naturæ legislatura illa custoditur. Leones non insaniunt in leones, sed quæ tempore suo accedit Venus, in foemineum sexum concupiscentiam illorum excitat. Taurus, armenti dux, cum bobus miscetur, & Aries totum gregem masculo implet semine. Quid autem? An non suum cubilia sectantur aperiunt? Lupas autem ineunt lupi? Et ut in summa dicam, neque quæ aërem uolatu perstrepunt aues, neque quæ humidam aquæ sortita sunt mansionem *, neque etiam aliquod in terris animal, congressum maris appetit, sed manent inter ea immota prouidentiae decreta. Vos autem, o frustra sapientiæ nomine iactati, animal ut uere dicam, uile ac malum, homines, quonam nouo morbo delinquentes, in mutuam inter uos contumeliam accensi estis? Quo nam animi cæco stupore effuso, adeo ab utraque aberratis uia, fugientes uidelicet ea quæ sectari uos decebat, & contra sectantes illa, à quibus refugere oportebat? Ac singula talia æmulari omnibus uolentibus ne unus quidem postremo reliquus erit. * At enim hic Socraticis istis, etiam præclara illa oratio renascitur, qua puerorum quidem auditis, perfectis ratiocinandi uiribus adhuc carentes, decipiuntur, illud autem quod iam per prudentiam ad summum euasit, subduci facile nequit. Animi enim amorem quandam comminiscuntur, & cum corporis pulchritudinem uereantur amare, uirtutis uocant sese amatores. Ob quæ sæpenumero risu disfluere, in mentem mihi uenit. Nam quid uobis accidit, o nimium graues philosophi, quod id, quod longo iam tempore sui experimentum de se quale sit, præbuit. Cui canities accedens, & senectus, uirtutis testimonium dat, per negligentiam adeo dimittitis, omnis autem ille præclarus amor in iuuenem concitatur, cum tamen in eo ratio & uis colligendi nondum habeant, ad quæ iudicium conuertant. An hæc uelut lex quædam est, ut omnis quidem deformitas malitiæ damnata sit, pulchrum autem quod est, id recta uia ut bonum & honestum laudetur, Alio uero iuxta magnum ueritatis interpretem Homerum.

Alius pulchro minus enitet ore.

At formam deus exornat uirtute loquendi,
Quique uident illum, uerbis mulcentur, at ipse

Intrepidus satur suavi commixta pudore,
Et medios inter uultu supereminet omnes,
Perq̃ urbem, aspiciunt, uenientem, numinis instat.

Et rursum alibi dicens, inquit:

At tibi formoso sub corpore, nulla fuit mens.

Certè formoso illo Nireo, cordatus Vlysses magis laudatur. Quo pacto igitur sapientiæ quidem, aut iusticiæ, ac cæterarum uirtutum, quæ cum perfectis uiris consortem & quasi hæreditarium nactæ sunt ordinem, nullus amor cōueniens uobis est, pulchritudo autem in pueris illa, uehementissimos affectuum impetus excitat? Prorsus enim amari oportebat Phædrum, propter Lysiam, ò Plato, quæ prodidit? Aut uirtutem Alcibiadis amari probabile fuit, quando ille deorum statuas amputando uiolabat, & sacris Eleusinijs illæ inter potandum iactatæ uoces insultabant? Quis igitur amatorem illius fuisse se perhibet, cum Athenæ proderentur, & Decelia munitionibus obfirmaretur, ac tota uita ad Tyrannidem spectaret? At donec quidem barba nōdum, iuxta sacrum illum Platonem, oblitus erat, omnibus amabilis fuit, postquam autem transijt à puero in uirum, qua ætate intellectus, qui tamē imperfectus erat, totam ac plenam ratiocinandi uim conseq̃uebatur, ab omnibus odio habebatur. Quid igitur affectibus turpibus uerborum prætendentes uerecundiam, animi uirtutem appellant, corporis elegantiam, iuuenum isti amatores magis, quàm sapientiæ? Atq̃ hæc quidem à nobis dicta sufficiant, ne uideamur clarorum uiroꝝ inuidiose nimis mentionem facere. Parumper autē à uehementiori studio, ad uestram Callicratida, uoluptatem descendendo, ostendam puerorum consuetudine, muliebrem multo potiorem esse. Ac principio quidem, omnem ego delectationem censeo iucundiorē esse, quæ diuturnior est. Acuta siquidē uoluptas, quæ celeriter præteruolat, priusquam satis percipiatur cognitione ac sensu, desinit. Illud autem quod lætitiā affert, quō magis abundat, eō potius est. Quare utinam & uitæ longiores terminos, parca ac tenax illa nobis præfinisset Parca, & totum hoc spacium perpetua sanitas gubernaret, nulla mentis perturbatione atque molestia interueniente. Festum enim diem, et quasi quendam solennem conuentum, totum hoc tempus perageremus. Verum postquam maioribus bonis malignus deus inuidit, in præsentibus utique rebus dulcissima illa sunt, quæ quàm longissimè extenduntur. Mulier itaque ab eo quando uirgo fuit, usque ad mediam uitæ ætatem, priusquam omnino postrema illa senectutis ruga superuenit, ad amplexandum apta ac digna uiris conuersatio est, atque etiam si illa, quæ formæ atque ætatis tenerioris sunt, effluxere, habet tamen aliquid experientia dictu sapientius ac doctius, quàm iuniores. At uero si quis puerum uiginti annorum aggrediatur, ille mihi certè uidetur, pathica affectione laborare, ambiguum uidelicet uentrem sectando. Nam & duri sunt membrorum thori iam adulti & uiriles, & asperum quidem, pro eo quod dudum molle ac tenerum fuit, densatum crebra lanugine, mentum, femora autem idonea ac commoda illa, se ris quasi quodam squalore, obducta. Quæ uero sunt his occultiora, uobis, qui periculum eius rei fecistis, cognoscenda relinquo. In muliere autem semper omni, & coloris resplendet gratia, & largæ capillorum capitis texturæ, perinde ac suauiter florentes hiacinthi, nigricantes, aliæ quidem per tergum effunduntur, scapularum nimirum decus, aliæ uero secundum aures & tempora, multo quàm in pratī apium est, crispiores. Reliquum uero corpus, ne minimo quidem crinis uestigio ipsis subnascente, Electro, ut aiunt, aut uitro Sidonio perspicuum magis effulget. Cur autem non & uoluptatum mutuos atque alternos affectus persequar, quando quidem ex æquo cum ijs qui agendo afficiuntur, patientes quoque lætitiā capiunt. Propemodum enim non eodem modo ut bruta animantia, solitarias conuersationes amamus, sed amica quodam

De his in symposio & Phædro Platonis.

De his uide Plutarchū in uita Alcibiadis & Thucydidem.

Aliud argumētū à diuina uirtute non lupatū.

De uirtute aliter uoluntatis.

Aliud à mutua participatione uoluntatis.

modo societate coniuncti, & suauiora, quæ bona sunt inter nos mutuo, existimamus, & aduersa itidem inter nos mutuo, leuiora. Vnde & inuenta est mensa communis, & amicitiæ mediatrice illa in medio posita debitam uentri adnumeramus uoluptatem, non soli Thasium, si id fortè contingat, bibentes uinum, neque singuli per se, præciosis ac caris implentes nos oblationibus, sed illud suaue ac delectabile putantes, quod quisque cum alio capit. Ac uoluptates inter nos communicantes, maiori lætitia afficimur, Illi igitur cum mulieribus congressus, delectationis permutationem ac uicissitudinem parem habent. Nam inter se mutuo utrinque ex æquo afficientes, cum maiori uoluptate dissoluuntur. Nisi uero Tiresiæ iudici accedendum fuerit, quod uidelicet mulieris delectatio, toto gradu uirilem præcedit. Honestum autem esse arbitror, non ambitiosè, ac sibi tantum frui uolendo, quo pacto priuatim aliquid commodi auferant, spectare, totam ab aliquo accipientes uoluptatem, sed illo, quod percipiunt, diuiso, paria facere, & similia recompensare. Atqui hoc de pueris dicere, nemo adeo insanus est, qui possit. Sed alter quidem affectus, quocunque tandem modo hæc existimat, uoluptate uelut exempta, ac propria quadam percepta, abit, illi uero, qui contumeliam hanc passus est, principio quidem dolores ac lachrymæ oboriuntur: paulo uero post, ubi per tempus dolor aliquid remisit, magis, ut aiunt, nihil quicquam molestè feceris, uoluptas autem ne ulla quidem aliqua. Quod si autem & curiosius quiddam ascitum addere decet (decet autem in Veneris ludo, opinor) muliere licet, Callicratida, etiam puerorum modo aliquantulum utendo, uoluptatem capere, duplici fruendæ illius uia aperta. Masculum autem quod est, nullo modo præbet delectationem atque usum muliebrem. Quare etiam si uobis quidem placere potest, nos autem mutuo inter nos ueluti quodam septo discludamur. Iam uero, si maribus honestum adeo est, cum maribus consuetudinem habere, ament sese mutuo de cætero etiam mulieres. Age nunc, o iunior ætas, & nouarum uoluptatum inuentrix, posteaquam nouas masculæ molliciei uias excogitasti, largire & mulieribus parem potestatem. Congrediantur & illæ inter se mutuo, quemadmodum uiri, lasciuorum autem instrumentorum iungentes inter se machinamentum, obscurum atque monstrosum, ex sterilibus compositum, concumbant mulier per inde ac uir cum muliere. Illud autem, quod raro auditum est, nomen, & pudeo sane dicere, Tribadum obscœnitatis istius, passim ac liberè uagetur. Omne autem gynæceum nostrum, Philænis sit, semimares quosdam amores turpiter agitans, & quanto melius est in masculam libidinem cogi mulierem, quam generosum illud uirorum in mulierem effœminari? Talia cum magna contentione, atque inter dicendum grauiter affectus, postquam Charicles dixisset, conticuit, uehemens quiddam atque ferinum, ex oculis intuens, Videbatur autem mihi & expiatione uri contra masculos amores. Ego uero tacitè subridens, & ad Atheniensem oculos sensim conuertens: Iulus, inquam, & risus Callicratida, iudicem confedissem arbitratus, nescio quo pacto, Chariclis uehementia, ad serias atque seueras cogitationes abreptus sum. Propemodum enim quasi in uico Martio de cæde atque incendio, aut per Iouem, etiam de ueneficio, certaretur, supra modum grauiter affectus fuit. Tempus igitur, si unquam antea fuit, nunc maximè est, ut Athenas ipse repetas. Periculi autem pare, ac decem illorum Rhetorum linguas contra Macedonas armatas, unica tua oratione exerceas, actionum earum, quæ in * Pnyce haberi consueuerunt, unam aliquam ob oculos ponendo. Postquam igitur paululum sustinuisset Callicratidas, uidebatur autem (quantum de facie coniecturam mihi facere licebat) contentionis atque timoris, minisq; plenus esse, orationem superiori aduersariam orditur. Si mulieribus, inquit, concionum, & fori, cæterarumq; ciuiliū

A cōsequenti
fœditate.

Pro eo qd' est,
talìa ppetret,
qualia Philæ
nus solbat, ut
puto.

Quid? si
pudens de
medu. hoc
est Periclis
suadela.

* Locus A
thenis fuit, ubi
conciones
haberi solbāt

etullum rerum tractandarum facultas aliqua foret, dux nimirum, aut praeses illarum suffragiis iam pridem creatus esses. Acte statuis aereis per fora passim positis, Charicles, uenerarentur. Ferme enim ne ipsae quidem de se ipsis, quae cunque aliquando sapientia atque doctrina excellere existimatae sunt, si quis ipsis dicendi potestatem permetteret, cum tanto studio, tantaque contentione dicerent. Non illa quae contra Spartanos armata processit, Telephilla, propter quam Argis inter Deos numeratur, Mars muliebris. Non mellita illa, qua se Lesbibus iactat, Sappho, & Pythagoricae doctrinae filia Theano. Fortassis autem neque Pericles ita Aspasiae suae patrociniatus est. Verum enim, quando honestum adeo est, mares pro mulieribus dicere, dicamus sane & uiri pro uiris. Tu uero, propitia nobis sis Venus, Nam & nos Amorem tuum ueneramur. Ego itaque existimabam, non ultra ludum ac iocum, hilarem hanc contentionem nobis processuram esse, quia uero uerba ab hoc profecta, etiam philosophari pro mulieribus, in animum induxerunt, libenter occasionem hanc arripui. Solus enim masculus amor, commune uirtutis, ac uoluptatis, opus est. Optarim autem, si quo pacto fieri posset, & platanum illam, quae Socraticos olim sermones auscultauit, arborem Academiae & Lyceo * felicior, prope alicubi nobis altare, eo loco tamen natam, ubi Phaedri accubitus fuit, quemadmodum sacer ille uir dixit, gratia praeditus plurima. Fortassis ipsa quoque, ut fagus illa Dodoneae, ex ramis sacram erumpens uocem, puerorum amores praedicasset, memor adhuc formosi illius Phaedri. Verum quia hoc fieri nullo pacto potest.

Nam quam multi medij inter utrosque,

Montes umbrosi, & resonantes aequoris undae:

hospitesque in terra aliena relictis sumus, & quasi quaedam praerogatiua Chariclis, Gnidus est, ueritatem tamen haud quaquam prodemus. Tu modo nobis Aetherie deus, in tempore assiste, amicitiae fautor, & arcanorum sacerdos Cupido, haud quaquam prauus infans, qualem ludendo fingunt pictorum manus sed quem prima rerum omnium primordia procrearunt, perfectum & consummatum iam inde ab initio gentium. Tu enim ex obscura atque confusa deformitate, uniuersum hoc effigisti, proinde tanquam sepulchro aliquo communi totius mundi, sublato, circumfuso chaos uidelicet, illud quidem in ultimi Tartari secessus fuga praecipitasti, ubi uere stant.

Ferratae postes, atque aerea limina portis, ut ibi dura atque insuperabili detentum custodia, a reditu, & uia ad superos repetenda prohiberetur, splendida autem luce obscurae nocti praetenta, omnium & inanimatorum, & animam habentium, opifex extitisti. Propriam artem ac singularem infundendo hominibus concordiam, graues illos amicitiae affectus conglutinasti, ut uidelicet ex anima, adhuc maliciae omnis experte & tenera; beneuolentia illa simul enutrita, in perfectionem, & quasi quandam uirilem etatem consummaretur. Nam nuptiae quidem, successionis necessariae inuentae sunt remedia, Solus autem masculus amor, animi philosophici, quasi quoddam imperatum est. Omnia uero ea, quae ex integro ac liberè ad decorem, exercitatione prouehuntur, plus honoris consequitur, quam illa quae praesentis necessitate opus habent. Et omnino melius est honestum, quam quod fit necessarium. Proinde quamdiu quidem uita haec hominum rudis & indocta fuit, neque adhuc dum quotidianam rerum experientiam, ad id quod melius est, per oculum conuertere licebat, demissa atque abiecta, praesentibus tum necessariis rebus contenta erat,urgens autem tempus, melioris uiuendi rationis inuentionem non praebat. At postquam necessarij quidem usus, ac festinatio illa finem iam capiebat, ac posteriorum cogitationes, a necessitate liberatae, melioribus subinde occasionibus ad inueniendum aliquid, potius, utebantur, paulatim

Exordium à re
prehensione
mij studij in
aduersario.

De hac uide
Pausaniam in
Argolicis.

Propositio.
δύχ.

*
Plato uidet
et in Phae
dro.

Inuocatio.

Cōstitutio prae
mi argumenti
Chariclis, p
absolutione.
Tribuit enim
necessitati,
quae ille ut arti
ficus et natus
re consentia
nea cōmendat

scientiæ accreuerunt. Atque
 atque inferioribus istis artibus
 mines creati fuere, contra fan-
 que ita circumuenti atque con-
 quod melius esset, facultatem
 bant, & radices molliores effi-
 medentes. At posterior ætas
 nem autem frumenti & hord
 reperta ratione, qua illa quoti-
 rit, puto, qui dicat, quod que-
 non statim quidem à principi-
 gerent, uellera, excoriatis fer-
 tra frigus subirent, excogitari
 concauitates? Facta autem d-
 mora, uestes quidem sibi ipsi
 ita interim dum non animad-
 tempore quasi quodam magi-
 liorem facere ac uariiegare co-
 munculis, alia tectorum fasti-
 runt, ac nudam parietum de-
 runt. Nisi quod singulæ isti-
 dæ obliuioni subiectæ, tanq-
 rescendo peruenerunt radiq-
 riori tradidit, atque ita succo-
 tea didicerat, apponendo, qu-
 los ab antiquis temporibus d-
 rat, ne prorsus absque semina-
 ctriæ, & elegantioris huius
 quod nihil intentatum, aut in-
 ut cum diuina Philosophia, &
 ricles, ne, quod antea inueni-
 quam uile ac malum argue,
 congressus antiquioribus in-
 Sed uetera quidem exerciti-
 ocium cogitationibus incur-
 cio habenda atque colenda
 am ridere, paulo antè in ne-
 tia, & Scytharum solitudin-
 ne, etiam pœnitentia duceb-
 contraria loqueretur, quæ c-
 mido uocis tono, furtim effi-
 inquit, se mutuo leones, ne
 solum dominatur, qua ergo
 rum? Quæ enim ex ratio-
 ocinari nequeunt, consequi
 us deorum quispiam, si me
 solitudo, & uita montana,
 bula haberent, sed ex æquo
 torum quisque habitans, co-
 rum aut alienum, si anima
 suppeditat, à prouidentia a

Cōstitutio ex-
 emplorum, à
 causa efficiēte

teris rebus etiam concupiscentia in mares, priuata sunt? Non amant sese leones, neque enim philosophantur. Non amant ursi, non enim honestum ac pulchrum illud, quod in amicitia est, norunt. At hominum illa cum scientia coniuncta prudentia, ex eo quod sapius periculum fecerat, optimum quod erat eligens, firmissimorum amorum iudicauit esse masculus. Nequaquam igitur Charicles, proteruæ & intemperantis uitæ collectis meretriceis narrationibus grauitatem nostram sermone nudo insecteris, neue coelestem illum Amorem infanti huic connumeres. Sed uel nunc tandem apud te considera, quoniam id nūquam antea fecisse uideris, quod duplex Deus, Amor est, haud quaquam una uia uentitans, neque uno spiritu animos nostros accendens, sed alter quidem, quantum equidem arbitror, ualde puerilia ac stulta sapiens, nulla ipsius mentem ratione gubernante, frequens in animis insipientium congregatur. præcipue autem ipsi muliebria desideria curæ sunt. Et hic est quotidianæ istius contumeliæ socius, absque discrimine, cuicumque uolenti sese celeriter applicans.

A duplici Amoris specie.

Alter autem Amor, parens teterrimorum temporum
Spectaculum uisugraue, & prorsus sacrum,
Custosq; temperatiorum affectuum,

blandum quiddam mentibus uniuscuiusque inspirat, ac propitium hunc deum sortiti, uoluptatē, uirtute immixtam amplectimur. Geminos enim reuera, iuxta tragicum spiritus efflat Amor. Vnum autem & commune nomen, affectus dissimiles habent. Nam & uerecundia utilitatis pariter & damni ambigua atq; anceps Dea est.

Quæ simul & fructus homini, & mala plurima confert.
Iam uero neq; contentionum genus unum est,
Terræq; per orbem

Amplificat & similibus.

Verfantur geminæ: quarum hanc cum laude sequuntur
Prudentes, illam damnant ceu fraudis amantem.

Nihil igitur nouum aut mirum, si affectus peior, uirtuti communem appellatationem fortè nactus sit, ita ut amor uocetur, & intemperans illa uoluptas, & modesta hæc beneuolentia. Nuptias igitur, inquit, pro nihilo putas, & scemineum genus è uita expellis, deinde quo pacto, homines conseruabimur. Beatum sanè quiddam fuerat, iuxta sapientissimum Euripidem, si absque illo cum mulieribus congressu, ad sacra & templa Deorum uentitantes, argento atque auro liberos à successionem mercari possemus. Necessitas enim graui ceruicibus nostris iugo imposito, imperatis parere nos cogit. Quod pulchrum igitur est, id ratione eligimus, necessitati autem cædat necessarium. Quantum igitur ad liberos procreandos attinet, mulieres in numero aliquo sint, in cæteris uero rebus, apage ne mihi ulla fuerit. Quis enim sanæ mentis sustinere queat, à summo statim mane mulierem comentem atque exornantem sese alienis atque ascititijs imposturis? Cuius uera ac nariua facies, turpis est. Peregrina autem ornamenta, naturæ deformitatem tegunt, atque aspicientibus imponunt. Quod si igitur, ad auroram contempletur aliquis mulieres à nocturno lecto surgentes, turpiores putabit esse bestijs, quæ intra unam horam nominari, aut excitari se difficillimè patiuntur. Vnde diligenter domi concludunt sese, ut ne ab ullo uiro conspiciantur. Aniculæ autem, & ancillæ, consimilis formæ turba, circumstant, uarijs medicaminibus infelices illas facies inficiendo ac medicando restituentes

Quatenus mulierum consuetudine uicium.

Voluptati opponit mulierum sceditatē et integritatē illa operositatē immodicam. Deinde et uia te morumq; insolentiam.

Nec enim latice meri

Aquæ profundam ubi ablueri crapulam. protinus ad serium
aliquod, studioq; dignum accedunt negocium, sed crebræ medicamentorum

compositiões, foedam faciei cutem expoliunt. Perinde autem ut in publica pompa, alia subinde alia ancillarum instrumenta manibus exhibent, pelues uidelicet aureas, & gutturnia, speculaq̃, & quemadmodum in pharmacopolio, pyxidum turbam, & uascula plena multae infelicitatis. In quibus dentium uis absterfua, aut palpebris denigrandis ars comparata, ueluti thesaurus quispiam, feruatur. Plurimam autem partem consumit textura capillorum. Nam aliae quidem medicamentis rubefaciendi uim habentibus ad solis meridiem, capillos, perinde ut lanarum coloribus, flauo inficiunt fulgore, propriam damnantes naturam. Aliae uero quibus sufficere ad formam nigra coma uidetur, omnem maritorum opulentiam in hanc expendunt, totam propè Arabiam ex capillis redolentes, ferreaq̃ instrumenta, ignis obtusa ac modica flamma calefacta, uiquadam, cincinnorum flexus inter se implicant. Ac curiosius quidem compositae illae, & ad supercilia usque attractae comae, breue interstitium fronti relinquunt. Post tergum autem in scapulas usque demissi capilli, insolenti quodammodo succutiuntur. Huc accedunt & uarijs coloribus tincta sandalia intra carnem pedes ipsos astringentia, & tenuis atque pellucida, pretextu tantum assumpta, uestis, ne corpus ipsum nudatum esse uideatur. Omnia autem quae intra ipsam sunt, cognitu faciliora quam facies, usq̃ ad turpiter propendentes istas mammillas, quas semper circumferunt obligatas ac uinctas. Quid autem opus est opulentiora istis mala recensere? lapillos uidelicet Erythreos, ab extremis auriculis numerofo pondere suspensos, aut illos circum manus & brachia euntes dracones, qui utinam uerè, pro auro, dracones sint. Etiam cotona caput circum circa ambit, lapillis Indicis stellata, praeciosa autem de ceruicibus monilia dependent, & usque ad extremos pedes miserum illud descendit aurum, omne, quicquid tali ubique nudum est, reuinciens & astringens. Dignum autem fuit, ferro potius religata crura ista uinciri. Iam uero ubi totum corpus adulerinae istius formositate, fallaci elegantia, quasi quibusdam praestigijs efformatum fuerit, impudentes etiam genas rubefaciunt illitis fucis, ut uidelicet nimis ipsarum, & pinguem colorem, purpureus ille nitor, insuper additus, rubere faciat. Quae igitur uita porrò tantum apparatus consequitur? Nempe statim è domo egressiones, & omnis spectator, atterens atque enecans maritos.*

videtur hoc loco nel deesse quaedam, uel corrupta esse. Colias & Genetillas Veneris cognomen est apud Aristophanem. Comus autem saltationis species, pastoralis, & item Phrygia, quibus etiam inter conuiuia utebantur. Apparet ergo mulierum mores, & insolentiam in publicis conuentibus, spectaculis, & saltationibus notari, eaq̃ partim omissa hic, partim corrupta esse.

Quorum nonnullorum infelices uiri, ne ipsa quidem nomina norunt Coliadas, si fors ita ferat, & Genetillidas. * aut Phrygiam illam deam, & Comum amorem perditum in pastore. * Sacrificia autem arcana, & absque uiris suspecta mysteria. Quid enim attinet & animorum corruptelas complecti? Postquam autem his peractis iterum discesserunt, domi statim prolixa balnea, ac sumptuosissima quidem & lauta mensa, erga uiros autem multa ac simulata recusatio. Postquam enim nimis quam repletæ fuerint sua ipsarum gulositate, cum amplius neque guttur ipsarum cibi quicquam recipere potest, summis digitis uelut inscribentes, appositorum unumquodque degustant, noctes ad hæc narrantes, & diuersorum corporum somnos, & muliebritate lectum refertum, ex quo surgens quisque, statim lauacro opus habet. Atque hæc constantis uitæ argumenta sunt. At uero quae acerbiora sunt, si quis ueritatem ex parte modo, diligentius persequi uelit, uerè execrari Prometheum posset, Menandri illam erumpendo uocem:

Ergo immerentem dicunt Promethea
Pendere fixum Cauasiderupibus?
Et geritur illi Lampas, at aliud nihil
Bonum, quod omnes autumo odisse superos,
Fecit mulieres, proh supreme Iuppiter

Genus

Genus scelestum, ducit aliquis coniugem?
 Clam ducit, & quodammodo oblitus sui.*
 Nam mox cupiditates sequuntur plurimæ,
 Thoroq; adulter nuptiali subsidens
 Illudit, hinc nascuntur insidiæ & metus,
 Et temperata toxico mala, pocula,
 Morbiq; uarij, atque omnium grauissima
 Inuidia, cum qua mulier omne æuū exigit.

Et hic dubito
 an integra sa-
 tis omnia sint

Quis hæc bona uidelicet sectatur? aut cui uita adeo infelix ac misera animi de-
 mulceat? Aequum igitur fuerit muliebribus istis malis opponere masculā pu-
 erorum uiuendi rationem. Nam mane surgens ex lecto hauquaquam coniuga-
 li, postquam residentem in oculis somnum reliquum, aqua simplici absterfit, la-
 era chlamide humeralibus fibulis astricta, à paternis ædibus egreditur, demis-
 so in terram uultu, ac neminem ex omnibus ex aduerso intuens. Comites autē
 & pædagogi, turba ipsum decens, sequuntur, uenerabilia uirtutis instrumenta
 manibus tenentes, nō secti pectinis incisuras, quibus coma demulceri queat, ne-
 que specula, repercussarum formarum, abiq; penicillo expressas effigies, sed uel
 multiplices pugillares à tergo sequuntur, uel ueterum uirtutes operum custo-
 dientes libelli. Quod si etiam in ludum Mūsici itare illum oporteat, apta atq; so-
 nora lyra, Omnibus autem philosophicis animi disciplinis abundanter exerci-
 tatus, ubi iam mens cyclicis illis bonis satiata fuerit, corpus quoque liberis exer-
 citationibus exercet. Nam Thessali equi curæ illi sunt, ac breuiter iuuentutem
 domans ac subiugans, in pace meditatur res bellicas, emittendo spicula, & euir-
 brando iacula, perita ac certa feriendi, dextera. Deinde & nitidæ palestræ, & ad
 solis meridianum calorem oppletur puluere corpus densatum, destillantesq; cō-
 tentiosorum laborum sudores, post quos lauacra breuia, & mensa sobria, rebus
 paulo post gerendis non adueria. Rursum enim ipsi tum præceptores, & ue-
 terum operum exempla repetentes, atque in his cum cura uersantes, recor-
 dationes. Nempe quis heros uirilis ac fortis fuerit, aut quis ob prudentiam
 publico testimonio laudatus, aut qui iusticiam ac temperantiam amplexati fu-
 erint. At talibus uirtutibus tenerum adhuc animum imbuens, quando iam
 uespera rebus gerendis finem imponit, tributo, qui uentri ex necessitate de-
 betur, depenso, suauiores somnos dormit, post diurnos istos labores, ad tem-
 pus conquiescens. Quis igitur amator ephēbi talis non fieret? Aut cui ita he-
 bes oculorum quidem fuerit acies, cæcæ uero atque offuscatae mentis ratio-
 nes? Quomodo uero non amaret illum in palæstris quidem Mercurium, in
 ter lyras autem Apollinem, equitatore uero Castorem, diuinas autem uir-
 tutes mortali prosequentem corpore? At mihi quidem, o Dī cœlestes, uti-
 nam uita sit hæc perpetua, ex aduerso amici sedere, & luauē loquentem propē
 audire: cum exeunte autem, pariter exire, & in summa, omne cum eo o-
 pus commune habere. Optarit igitur amator quispiam per illā sam, & incon-
 cussam uitam, amasium suum, absque omni molestia ad senectutem perueni-
 re posse, nullius fortunæ inuida impressione labefactatum. Quod si uero eti-
 am, qualis humanæ naturæ conditio est, morbus quispiam inuaserit ipsum,
 cum laborante pariter agrotabo, & si per intempestum mare in altum tol-
 latur, cum eo simul nauigabo. Quod si etiam tyrannica uis uincula illi in-
 necciat, par ferrum mihi ipsi quoque circundabo. Et quicumque illum ode-
 rit, idem mihi inimicus quoque erit. Si uero prædones, aut hostes uideam
 in ipsum grassantes, etiam ultra quā potero armabor: & si moriatur, uiue-
 re neque ipse sustinebo. Postrema autem mandata ijs, quos proximē post illum
 amauī, ista dādo, ut comune ambobus sepulchrum accumulent. Ossibus au-

Collatio uitæ
 ac diete pueri
 rorum.

*Aliud de ex-
emplis.*

tem permiscendo ossa, ne mutum quidem puluerem à semutuo segregari stant. Atque hæc non primi ita effingant mei erga dignos amores, sed illa Dijs proxima, heroum prudentia, uelut quādam lege sanciuit. In quibus amiciciæ amor ille, ad mortem usque durauit, & unā cum uita tandem expirauit. Phocis ab infantilibus adhuc annis, Orestem Pyladi coniunxit, Deum autem, cum mutuorum affectuum uelut mediatorem quendam accepissent, perinde atque in uno, eodemq; uitæ nauigio, simul nauigarunt. Ambo Clytemnestram interemerunt, uti Agamemnonis filij, ab ambobus Aegisthus occidebatur. Et furis, quibus Orestes exagitabatur, Pylades magis quā ille infestabatur. Idēq; cum illo, cum iudicaretur, periculum iustinebat. Amatoriam autem amiciciam, non Græciæ modo terminis metiebantur, sed ad extremos Scytharum fines nauigarunt, alter quidem morbo laborans, alter autem curam adhibens. Tauricam quippe terram ascendentes, statim occisæ matris ultrix Erinnyes perinde atque hospitio ipsos excepit. Ac barbaris undique circumstantibus, alter quidem ex consueta insania collapsus iacebat. Pylades autem

Spumam oris abstergebat, atq; corporis

*Hec ex Iphi-
genia Tauri-
ca Euripidis
desumpta
sunt.*

Curam gerens, tegebat illud uestibus, Non amatoris modo, sed & patris affectum præ se ferens. Quando igitur iudicio lata sententia fuerat, ut altero ad supplicium & cædem manente, alter Mycenæ proficisceretur ad afferendas literas, ambo manere alter pro altero uolunt, uterque in altero uiuente, seipsum uiuere existimans. Reiecit autem & epistolas à se Orestes tanquam Pylade digniore, qui illas acciperet, tantum non amator pro amato redditus.

Namq; hunc perire occisum (inquit) onus mihi graue,

Ego enim ille sum, qui hoc concilio nobis malum,

Et paulo post ait:

Huic quidem da literas,

Argos enim mittam, tibi ut res benè habeat,

Occidat autem nos, cui opus.

Nam uniuersum negotium ita se habet. Quando enim à puero, dignus ac seruus ille amor simul enutritus, in eam ætatem, quæ iam ratione uti, aliāq; ex alijs colligere potest, confirmatus fuerit, id quod olim amatum est, mutuos atque alternos amores uicissim reddit, adeoq; difficile est sentire, uter alterius amator existat, perinde ut è speculo simili, amantis beneuolentiæ, in amatum recedente imagine. Quid igitur ceu peregrinā uoluptatem nobis exprobras, id quod uitæ nostræ proprium est, diuinis legibus definitum, & per successionem ad nos transmissum. Libenter uero ipsum recipientes, cum pura mente, ueluti sacram quandam rem tractamus. Nam uerè beatus ille est, iuxta sapientum sententiā:

Cui pueri molles, & equi solidam ungulam habentes,

Atq; senecta uiro, minus intolerabilis illi est,

Siquem adamant pueri.

*Defensio So-
cratis à testi-
monio Apolli-
nis.*

Socraticæ uero doctrinæ, & splendidum illud uirtutis examinandæ iudicium, etiam delphicis cortinis approbatum est. Oraculum enim ueritatis Pythius ille ex adyto dedit. Virorum omnium Socrates (inquies) sapientissimus, qui pariter cum cæteris disciplinis, quibus uitam hominum promouit, & puerorum amorem, ceu rem præcipue utilem, adinuenit. Conuenit autem iuuenes amare, perinde ut Alcibiadem Socrates, qui sub una atque eadem chlamyde patris somnos dormiuit. Atque equidem Callimachi illud præconium ad finem orationis libentissimè cunctis apponerem:

Namq; utinam, cupido sectantes lumine amatos

Erchius * ut pueros iussit amare senex.

Sic & ametis eos, fortiq; habitetis in urbe.

Epilogus p
exhortationis

His cognitis, adulescentes, modestè pueris bonis conuersamini, neque modicæ delectationis gratia, longa effusa beneuolentiâ, usque ad uigorem modo ætatis, fictos ac simulatos amandi affectus protendite, sed cœlestem amorem adorantes, à pueris usque ad senectutem stabiles animorum motus conseruate. Nam hoc pacto amantibus, suauissimum quidem uitæ tempus est, nulla inhonesta conscientia cohabitante. Celebris autem & multa post mortem illorum fama, ad omnes passim promanat. Quod si uero conuenit philosophorum pueris fidem adhibere, etiam æther, post terram, excipit eos, qui hæc sectantur. Illi autem meliori fato morientes, uirtutis præmium hoc, incorruptibile consequuntur. Atque hæc cum Callicratidas ualde iuueniliter, iactando amplificasset, Chariclem quidem denuo dicere conantem, repressi. Tempus enim erat, ut ad nauem descenderemus. Rogantibus autem, ut, de eo quod mihi sapere uiderentur, sententiam ferrem, paulisper utriusque uerbis connumeratis & perpensis. Haud quaquam subito, inquam, ac temere uidentur, amici, orationes istæ à uobis effutitæ, aut citra præmeditationem compositæ esse, sed continuæ, longæq;, & per Iouem etiam solidæ cuiusdam curæ, manifesta hæc uestigia sunt. Propemodum enim nihil est, quod ab utroque dici potuerit, ac prætermisum sit. Ac multa quidem rerum experientia, maior autem orationis grauitas. Vt ego quidem optarim, si modo possibile foret, uel Theramenes ille, cothurnus fieri, ut ambo uictores ex æquo hinc discederetis. Veruntamen quoniam ipsi nihil remissuri uidemini, & ego inter nauigandum, de hisdem rebus, haud quaquam admittere turbam aliquam iterum constitui, id quod mihi maximè uidetur iustum esse, pronuntiabo. Nuptiæ quidem, ad uitam hominum promouendam, res imprimis utilis, & beata, quoties ex sententia contingunt. Puerorum autem amores, quotquot amiciciæ pura & casta iura conciliant, solius philosophiæ opus existimo. Quare sanè coniugio quidem uacandum omnibus est: pueros autem amare, solis philosophis relinquatur. Minimè enim mulieribus perfecta ac solida uirtus innascitur. Tu uero, Charicles, nequaquam ægrè feras, si Athenis, Corinthus hic cedit. Atque ego quidem præ uerecundia, breui oratione, iudicio ita tum approperato, surrexi. Animaduertebam enim Chariclem supra quàm tristem esse, propemodum non aliter, ac si morte damnatus esset, Atheniensis autem alter, læto quodam modo alacer exiliens, incedebat ualde insolenter. Putasses ipsum circa Salaminem nauali prælio Persas superasse. Etiam illud ex iudicio hoc consecutus sum, quod splendidior conuiuio nos idem accepit, dum uictoriæ epulum nobis præbet. Erat enim aliàs quoque, quod ad uitam attinet magnificentior. Tacitè autem & Chariclem consolatus sum, ob grauitatem uerborum, assiduè admirando, quod difficiliiori parti, tam potente oratione patrocinator esset. Cæterum ea tum in Gnido commoratio, quæ apud ipsam Deam uerbis ultro citroq; iactata sunt, habentia pariter & serium hilare, & eruditionem à Musis non alienam. ad hunc ferè modum dirempta sunt. Tu uero Theomneste, qui antiquarum adeo rerum harum memoriâ nobis excitasti, si tum iudex fuisses, quo pacto sententiam tulisses? THE. Melitidem, aut Corebum me putas esse, per deos, ut ego his, quæ abs te iustè adeo iudicata sunt, contrariam sententiam fererè? Qui quidem præ summa eorum, quæ modo dicebântur, uoluptate, in Gnido commorari me putabam, propemodum paruam hanc domunculam, ipsum illud templum esse existimans. Sed tamē (nihil enim puto, in hac diei festiuitate, indecorè dicitur, & omnis risus, etiâ si nimius & affectatus fuerit, solemnissimus esse, & ad festum pertinere uidetur) orationē illam ab amatore puerorū, cū nimio supercilio prolatam, admirabar quidem ob grauitatē, uerum non admodum ad demulcendū animum

Sententia L. 1
citm.

animum facere arbitrabar, cum puero nondum pubescenti consuetudinem quotidianam habere, & interim Tantali poenas sustinere. Ac pulchritudinem in oculis tantum non exundante, cum haurire ac bibere liceat, sitim malle pati.

Neque enim satis est, aspicere eum, quem amas, neque ex aduerso sedentem, atque loquentem audire, Sed perinde atque schalis quibusdam uoluptatis compatis, amor primum gradum uisus habet, ut aspiciat uidelicet amatum. Deinde ubi aspexerit, cupit adductum ad se propius, etiam contingere. Summis itaque digitis, tametsi solum attigerit, fruitionis istius delectatio, totum mox corpus percurrit. Postquam autem etiam hoc potitus facile est, tertium experimentum addit, nempe baliationis, non statim curiosum illud, & affectatum, sed paulatim labia admouendo labijs, quæ priusquam planè contingat, rursus absistit, nullo suspitionis uestigio relicto. Deinde uero ad id, quod porrigitur, applicando sese, exquisitiore semper quidem amplexibus illiquefcit, interdum etiam ipsum os tacite diducens, manuum autem nullam admittit segnitiam. Nam manifestæ, ac mutuae eorum quæ sensu percipiuntur amplexationes, uoluptatem conglutinant. Aut clàm dextra molliter per sinum subingressa, mammillas, pro sua natura, modicè extantes, premit, & astricti solidique uentris plenum atque exuberans illud digitis contrectat æqualiter. Posthæc & primam succrescentis pubis lanuginem. Ac quid attinet me occultiora ista longius perlequi. Tantam igitur nactus potestatem amor, calidioris cuiusdam rei opus attingit, atque ita à femoribus, quasi quodam exordio facto, iuxta Comicum, ipsum percutit. Mihi quidem ita amare pueros contingat. Illi uero de sublimibus disputantes, & quicumque philosophiæ supercilium ultra ipsa tempora adductum habent, tumidorum uerborum insolentia rudes & imperitos pascant. Amatori enim deditus fuit, ut quisquam alius, Socrates, & sub uno eodemque cum ipso pallio accumbens Alcibiades, haud quaquam intactus inde surrexit. Ac ne mireris, non enim neque Patroclus ab Achille amabatur eò usque modo, ut ex aduerso illi sederet

Æacidem expectans, dum cantus finiat ille.

sed erat & illorum amiciciæ mediatrix uoluptas. Cum igitur gemeret Achilles Patrocli mortem, parum custodito affectu in ueritatem erupit,

Femorum & morum sancta conuersatio,

Melior (inquiens) illos uero, qui apud Græcos Comastæ, seu comeffatores appellantur, nihil aliud, quàm certos ac manifestos amatores puto. Fortassis autem dixerit quispiam, turpia hæc dictu esse, uera certè tamen sunt, per ipsam Gnidiæm Venerem. LVCIA. Haud quaquam feram te, chare

Te omneste, aliud principium tertij sermonis ferentem, quod

audire solemni ac festo die solum par est. Cætera uero ab

auribus meis procul hinc ablegare decet. Sed omittentes,

plus temporis commorando hic accumulare, in forum hinc exeamus. Iam enim

probabile est, accendi deorum

gum. Est autem non iniucundum

spectaculum, eorum

quæ ille in Oeta

passus est, memoriam,

in animum

reuocans præsentibus

& spectantibus.

IMAGINES

VINCENTIO OBSOPOLO INTERP.

ARGUMENTVM

Effigat hoc dialogo Lucianus typum siue exemplar formosissimæ atq; honestissimæ mulieris, quæ non tantum pulchritudine corporis perfecta et numeris omnibus absoluta sit, uerum etiam eas a uitiis iotes, tamq; morum uerustatem, ac gratiam habeat, quæ fœminarum propriissima sit, et pro personæ qualitate quamq; maximè commendent. Ac priorem quidem descriptionem, corporis ac formæ uidelicet, ex sua persona, effingit, collatione facta omnium earum et statuarum, et imaginum, quæ unquam à clarissimis artificibus factæ, præcipue celebrantur. Sumendo ex unaquaque quod in ea potissimum fuit, ac plurima laude nobilitatum. Alteram autem, quæ sermonis ac uocis suauitatem, eloquentiam, studia, cognitionemq; liberalium scientiarum, præterea sapientiam quoque ac prudentiam, modestiam, pudiciam, et (quam in hac cum primis commendat) animi æquabilitatem ac moderationem describit, sub Polystrati cuiusdam persona, cum quo dialogum hunc instituit, proponit: etiam ipsam collationibus exemplorum cum poetarum, tum historicorum, eodem modo illustratam. Vtrum autem Imperatoris alicuius, eorum, sub quibus ipse uixit, an externi regis cuiuspiam uxorem, aut etiam concubinam, hoc tam exquisito ac singulari encomio celebret, dubitari potest. Nam Traiani quidem, atque Adriani uxoribus, sub quorum imperio pleraque scripsit, et nomen, et patria repugnare uidentur, cum altera Plotina, altera Sabina dicta fuerit: hanc autem ipse, ut illam apud Xenophontem Abastote uxorem, Pantheam uocari dicat, et ex Smyrna, Ionica ciuitate natam fuisse. Et tamen appellacione regis Magni, quæ ueteres Greci, solum Persarum regem nominabant. Idem infra etiam Imperatorem Romanum designat, cum in Toxari, aut Diniam à præfecto Asiæ ad regem magnum (quanquam ibi regem Persarum, qui sum nullus fuit, Brasmus quoque uerterit) in Italiam missum, et ab eo damnatum, in Gyrum Insulam relegatum fuisse.

LUCIANVS.

T profectò tali quopiam illi absumpti sunt exitio, quibus Gorgonis facies conspecta est, quali ego paulo antè penè interissem, ò Polystrate, uisa summa forma muliere. Et, quod in ea fertur fabula, parum aberat, quo minus ego factum ex homine factus sim, spectaculi admiratione rigore attracto. PO. O Hercules, inusitatum quoddam & nouū dicis spectaculum, nimisq; uiolentum, si Luciano quoque stuporem induxerit muliercula. Hoc equidem formosis conspectis iuuenibus facilè tibi solet accidere, ita ut quispiam citius totum typicum loco dimoueret suo, quàm te à formosis queat abstrahere: qui non solum hianti ore illis assistere consueuisti, sed lachrymas quoque non rarò profundere tibi moris est, quemadmodum illam perhibent Tantalii filiam. Veruntamen responde mihi, quæ illa tandem est Medusa saxifica, & unde generis ortum ducit, ut & nos illam uideamus. Neque enim, ut mea est opinio, nobis inuidebis spectaculum, neque Zelotypiæ morbo laborabis, si & nos illa conspecta rigore concreuerimus, LVC. Atqui hoc planè tibi compertum esse oportet, quòd si ex sola specula illam intuitus fueris, mutum ilico ac ipsis statuis immobiliorem te faciet. Et fortasse quod dixi, leue est præ hoc quod dicturus sum. Vulnere quoque non admodum tempestiuo te confauciabit, si coràm ipse illam intueberis. At si illa conuersis oculis temet inspexerit, quæ facultas tibi relinquatur te ab illa auellendi? Adducet te alligatum quocunque collibuerit, quemadmodum lapidem heracleum ferrum ad se attrahere perhibent. PO. Desine uero ò Luciane, prodigiosam quandam & monstrificam effingere pulchritudinem. Sed hoc mihi expedit, quæ nam illa fuerit mulier. LVCIAN. An tu me oratione eius formam immodicè attollere existimas, qui uereor, ne eam tibi iam uisam ingenij culpa, atque infirmitate nimis ieiunè laudarim. Tanto tibi

Exordium ad
admiratione
et effectum for-
mae.

eius

Descriptio
formæ p colla
tionem statua
rū, quotquot
usquā nobilis
simæ & præ
clarissimæ ab
optimis artifi
cibus effictæ
sunt.

II.

III.

III.

V.

et us facies oratione mea amplior uidebitur atq; excellentior. Cæterum, quæ nō sit, mihi non promptum est dicere. Magnus circa illam cernebatur cultus & ad paratus splendidus, Eunuchorum numerofo satellitio stipata, multis præterea alijs & illis teneris puellis comitata incedebat. In summa, omnia erant ampliora quàm quæ priuatæ fortunæ mediocritas sustentare possit. PO. Ergo ne nomen quidem inaudisti tu, quæ nam uocaretur? LVC. Ne nomen quidem teneo, nisi hoc solum, illam esse oriundam ex Ionia. Siquidem spectatorum quispiam, conuersis in proximum oculis quando præteribat, Tales, inquit, Smyrneæ sunt pulchritudines. Nihil autem mirandum est, si ex Ionicis urbibus pulcherrima, mulierem produxerit pulcherrimam. Visus uero est et ille mihi Smyrneus esse, qui ista dixerat, adeo insolenter de illa iactabat. POL. Proinde, hoc reuera ut lapis fecisti, qui neq; illam consecutus es, neque Smyrneum illum quæ fuerit interrogaris. Atqui ialtem speciem, quoad eius fieri potest, oratione mihi adumbrato, si queam fortasse ista ratione illam cognoscere. LVC. Vide quantam rem à me exigas? Neq; enim tanta præsto est facultas orationibus, præcipue uero meis, adeo admirandam imaginem in lucem producendā, ad quam deliniandam uix Apelles, aut Zeuxis, aut Parrasius sufficerent, aut si quis fuit uspiam Phidias, aut Alcamenes. Ego uero artis imbecillitate non mediocriter læsum, deformabo archetypum. POL. Age tamen, effare obsecro, quali fuerit uultu prædita? Neque enim periculosa erit audacia, si familiari tuo ostenderis imaginem quibus lineamentis adumbrata fuerit. LVC. At enim longè tutius ipse mihi facturus uideor, si quos priscorum illorum artificum ad præsens opus absoluedum asciuerō, ut mulieris formam mihi depingant. POL. Quorsum ista dicis? Aut quo nam pacto illi tibi asciri uenient, qui tot retrò seculis fato functi sunt? LVC. Perfacile, dummodo te mihi non pigeat ad quæ sita respondere. PO. Rogæ quæcunque fert animus. LVC. Nunquam ne Polystrate ad Cnidios peregrè profectus es? POL. Imò, maximè. LVC. Proinde ante omnia Venerem quorūque illorum uidisti? POL. Sanè per Iouem Praxitelis monumentum pulcherrimum. LVC. Sed nunquid etiam fabulam memorantibus de illa incolis inaudisti, quomodo unus aliquis eius imaginis infando amore correptus fuerit, tum quemadmodum latenter in templo derelictus, noctu cum imagine, quantum fieri potuit, rem habuerit? Sed hæc alio tempore inquirito, quippe hæc ut ais tibi planè uisa est. Age uero & hoc mihi responde, nunquid etiam illam Athenis quæ in hortis est, uidelicet Alcamenis conspexisti? PO. Sanè omnium inertiſſimus o Luciane, meritò censendus essem, si pulcherrimum Alcamenis ſigmentum negligenter contempſiſſem. LVC. Illud quidem Polystrate te non in terrogabo, num sæpe in arcem conscenderis, ac Calamidis Solandram specta ris? POL. Et hanc uidi sæpenumero. LVC. Iam & ista abundè sufficiunt. At ex operibus Phidiæ, quod nam maximè collaudasti? PO. Quod nam aliud, quàm illam Lemniam, quam hoc quoque titulo nobilitare non dubitauit Phidias? In super illam quoque Amazonem, quæ hastæ innititur. LVC. Pulcherrima sunt ista, o amice, itaque alijs non amplius egebis artificibus. Age uero iam ex omni bus his, quoad eius fieri poterit, unicam imaginem compositam tibi ostensurus sum, ab unaquaque præcipuum specimen habentem. PO. Et quo pacto hoc fie ri potest? LVC. Haud difficili o Polystrate, si nunc in præsens traditis orationi imaginibus illi permiserimus exornandi copiam, tum componendi & coaptan di facultatem, quantum fieri poterit luculentissimè, eadem opera temperaturæ obseruantī, & iucundam uarietatem. PO. Rectè dicis, proinde assumptis illis demonſtret. Perlibenter uero uidere geſtio, qui nam illis usura ſit, aut quomo do ex ijs omnibus unam compositam, nec ulla in parte discrepantem abſolutu ra ſit. LVCIAN. Atqui iam tibi uidendi facultas præſtabit nascentem imagi nem ita componens. Veneris è Cnido adductæ, si tantum caput ſumpſerit, reli quis

liquis nudi corporis partibus opus non habebit. Porro, quod ad comam & uultum
 attinet, ac decentem superciliorum ambitum, illi habendum concedes, quemadmo-
 dum à Praxitele absoluta est. Quinetiam oculorum mobilem agilitatem, amabili hi-
 laritate & gratia temperatam retinebit, sicut uisum est Praxiteli. Cæterum, ubera
 & quæcunq; uultus sunt partes, priores ab Alcamenis Venere quæ in hortis sita est
 mutuo accipiet. Ad hæc manus teretes, earundemq; concinnam iuncturam, digito-
 rumq; tenellorum ductum non difficilem, in extremis in orbiculatam exilitatem de-
 sinentium, ab ea quæ in hortis est & illa utenda recipiet. At uero totius faciei descri-
 ptionem & lineamenta genarumq; teneram mollitiem, & nasum intra rectum mo-
 dum cohibitum præstabit Lemnia & Phidias. Idem quoque dabit oris conformem
 compositionem, ceruicem uerò lacteam sumet ab Amazone. Porro autem Sofan-
 dra & Calamis eandem ornabunt uerecundia. Rifu præterea tenui fallente intuen-
 tis oculos animi orisq; hilaritatem ostendet, qualis & illius esse solet. Vestitus fruga-
 lem mundiciem à Sofandra concessam habebit, præter quàm quod illa nudo & as-
 perito erit capite. Aetatis autem mensuram, quantacunq; illi fuerit, iuxta Cnido-
 rum Venerem metienda est. Etenim & hanc Praxitelem diligenter emensum esse
 uideo. Et quid tibi uidetur Polystrate, erit ne imago satis ornata & elegans, & maxi-
 mè posteaquam exactissimè absoluta fuerit? PO. Ad huc ò generosissimè, nonnul-
 la formositatis pars in excolenda imagine tibi intermissa est, adeo omnes exornandi
 rationes in unum contulisti. LVC. Illud enim uero amice quod dixisti maximum est,
 nisi tuo iudicio minimum momenti ad summam formæ præstantiam colores adde-
 re posse uideantur, & cuius in quaque corporis parte maximè ratio habenda est, de-
 corum, ut exactè, ut perfectè nigra sint, quæcunq; nigra, & alba, quæcunq; alba es-
 se conuenit, utq; apto decentiq; rubore florescant omnia. Ac iam de his periclitamur
 cum adhuc quod maximum est, desyderamus. Vnde ergo eius rei copiam nobis
 parabimus, aut accersimus uidelicet pictores, cum primis uerò illos, quos hoc artifi-
 cio præ cæteris longe præcelluisse cognouimus, ut colores nobis aptè commixtos te-
 perent, eosdemq; pro decoro luculente & artificiose accommodent. Sanè uerò ac-
 cersatur Polygnorus, & Euphranor ille, atq; etià Apelles, Aetione unà comitante.
 Illi diuiso inter se opere, Euphranor comam pinget, qualem Iunonis depinxit. At
 Polygnorus superciliorum decoram distantiam, & malarum decentem rubedinem
 cuiusmodi Cassandram apud Delphos fecit in conuenticulis, exprimat. Amictum
 uerò ille quoque præparet, quàm poterit tenuissimè elaboratum, ut quæcunq; par-
 est corpori decenter applicet, multa uerò uentis diffundenda relinquat. Porro, reli-
 quum corpus ipse Apelles absoluat, secundum Pacatæ simulachrum, ita tamen, ne
 nimium addat albedinis, sed planè temperanter rubescat. Labia autem non sint
 alia, atq; Roxanæ Aetion addidit. Quin porius præstantissimum inter omnes pi-
 ctores Homerum, Euphranore & Apelle posthabito, in partem operis suscipimus.
 Siquidem cuiusmodi ille colorem Menelai adiecit femoribus, ebori purpureo os-
 stro infecto assimilatis, tali uniuersum corpus colore niteat. Cæterum, ille ipse pin-
 gat & oculos, bouinis, hoc est, pulchris & nitentibus oculis præditam exprimens.
 In partem laboris ueniat illi opem ferens, & poëta ille Thebanus ut uenustate sua
 exornet palpebras. Homerus quoque illam risus amantem & studiosam faciat, &
 candidis humeris, atque lacertis decoram, & roseos habentem digitos. In summa,
 totam aureæ Veneris formositati longe iustius illam comparet, quàm Brisei filiam.
 Hæc inquam fectores atq; pictores & poëtæ elaborabunt. Quod autem per omnia
 amabili quadam elegantia niteat, hoc Gratia erit officium, aut potius omnium quot
 quot uspiam sunt Gratia atque Cupidines chorū ducentes. Quis talem imitatione
 assequi possit imaginem? PO. Diuinum quoddam opus productis ò Luciane, & pro-
 fecto ab ipso Ioue demissum cœlitus, & cuiusmodi apud superos absolutum esse cre-
 dibile est. Quid autem rei ipsam facientem uidisti? LVC. Codicillos habebat in
 manibus, duabus partibus complicatos, uidebaturq; alteram iam perlegisse, alteram

Hactenus ex
 nudis simula-
 chris effigiem
 collegit, ià ex
 pictis clarissi-
 morū artificū
 tabulis et poë-
 tarū descrip-
 tionibus quo-
 que colorū e-
 legantiam cō-
 parat

Gestus ineca-
 demis et loca
 quærit.

uero etiam dum legendo perlustrare. Porro autem inter progrediendū nescio quæ uerba cum quadam ex pedissequis faciebat, neque enim tam clarè ut exaudiri possit loquebatur. Veruntamen tenuiter ridendo ò Polystrate dentes ostendebat, Dī boni quàm albos, quàm mediocres, quàm apte inter se constitutos. Sicubi segmen- tum aut monile uidisti pulcherrimum nitidissimis & æquali magnitudine pollen- tibus margaritis confectum, tam concinna decentiq; serie erant enati. Plurimum ue- rò decoris & ornatus illis accedebat, ex labijs perpulchrè rubentibus. Elucebant ita- que ipsi Homérico ebori recenter secto similes. Neque uerò alij alios deformi lati- tudine excedebant, aut alij cæteris altius eminebant, aut præcedendo extabant, cui- iusmodi in multis est cernere, sed erat una omnibus æqualitas, idemq; color, & mag- nitudo eadem, eadem serie connexis. In summa magnæ admirationis spectaculum de se præbebat, omnem humanæ formositatis uenustatem exuperans. PO. Quie- sce parumper. Iam enim planè intelligo, quàm tu mulierem dicas, his omnibus quæ dixisti, atque adeo ex ipsa patria coniecturam facienti mihi cognita est, tum quod Eunuchos quoque illam comitatos esse confirmasti, & per Iouem etiam milites. Regis uxorem ò beate, illam uidelicet multis nominibus memorabilem, tu memo- ras. LVC. Et quid illi nomen est? PO. Planè & illud nimis dulce & delicatum ò Luciane, & omnibus modis amabile. Etenim cognominis est formosæ illi Abra- datæ coniugi. Haud dubie enim nouisti sæpenumero audito Xenophonte mode- stam quampiam & formosam admodum mulierem collaudante. LVC. Sanè per Iouem quasi illam oculis coram intuerer, ita animo affectus sum, quotiescunq; eū Xenophontis locum per lego, ac tantum non illam loquentem audio, dum quæ fa- cta sint, commemorat. Et quemadmodum maritum armis induat, tum qualis erat eundem in pugnam emandans. PO. Atqui tu ò optime illam tanquam fulgur præ- tercurrentem saltem semel conspexisti, uiderisq; facilia & prompta illa, nimirum cor- pus & formam illustrare laudibus. Cæterum dotes animi quibus prædita est, intu- entium oculis non sunt obuiæ. Neque compertum habes, quantò præcellat ista pul- chritudine, qua mens illius exornata est, quæq; corporis forma longè præstantior, deabusq; conformior esse solet. At ego, qui & familiaritate illi iunctus sum, & sæ- pe in colloquium ueni, nimirum conterraneus illi existens, planè earum rerum cer- tus sum. Quippe, quod ne tibi obscurum esse opinor, mihi moris est morum sua- uitatem, humanitatem, animi magnitudinem, modestiam, & pudicitiam formosi- tati antepondere. Digna enim sunt, quæ modis omnibus corporis dotibus antefera- tur. Quoniam planè absurdum foret atq; factu ridiculum, si quis uestitus cultum at- que mundiciem præ corpore admiraretur. Porro autem ea mihi demum omnibus numeris absoluta pulchritudo esse uidetur, quoties in idem concurrunt anima ex- culta uirtutibus, & corpus amabili forma exornatum. Omnino enim non pauca tibi commonstrare possum, corporis equidem & formæ elegantia uisendas & scitu- las & nitidas, cæterum formæ præstantiam morum foeditate deturpantes. Adeo ut id quod solum in tam specioso corpore laudandū fuerat, ferè emoriatur atque flac- cescat, reprehensioni & turpitudini obnoxium, ac planè præter dignitatem heræ tam prauæ uitiosæ nimirum animæ conuersans. Et sanè tales templis Aegyptijs iu- dicio meo uidentur esse persimiles. Illic enim ipsum quidem delubrum forinsecus pulcherrimum est simul atque maximum, sumptuosis lapidibus extructum atq; cō- positum, cæterum si intus Deū requisieris, aut simiam inuenies, aut ciconiam, aut hircū, aut selem. Eius generis mulieres non parum multas passim est cernere. Proinde corporis nitor & uenustas non sufficit, nisi ueris & iustis ornamentis decorata & exulta sit. Non aut dico, ut uestimentis purpureis & aureis, aut gemmeis moni- libus exornata sit, sed ijs quæ prædixi, nempe morum elegantia, uirtute, tempe- rantia, æquitate, humanitate, ac alijs quocunq; tandem fine comprehenduntur. LVC. Proinde ò Polystrate sermonem penlabis ipsa mensura (quod alunt) aut etiam cumulatius, potes enim, ac quandam animi imaginem adumbratam nobis

*Pastorali-
cer. Vide lib.
6. & 7. pedi-
as Cyri.*

*Transit ad de-
scriptionem
morum & do-
tes animi.*

*Locus com-
munis.*

ostens

ostendes, ne tantum ex dimidio illam admiremur. PO. Duram & difficilem mihi iniungis prouinciam o amice, neque enim perinde facile atque promptum est, ex qua obicura sunt oratione retegere, quam id quod manifestum est omnibus laude extollere, Videor uero et ipse ad hanc imaginem exprimendam multorum egēs esse operæ, non fictorum saltem & pictorum, sed philosophorum etiam, ut ad illorum canonem, & regulam hoc simulachrum recte absoluator, & in lucem ad antiquam plasticen formatum producat. Sed ad rem accingamur. Sit ergo primum fandi facultate prædita ac dulci uoce instructa, ut orationem melle dulciorem de illius fluxisse uerius quam de senis illius Pylji contionatoris lingua Homerus dixisse uideatur. Omnis autem uerborum & loquelæ tonus, cuiusmodi delicatissimus esse solet, neque nimium graui & aspero tinnitu insonet, quasi ad uirilem uocem informatus sit, neque rursus nimium tenui, quasi impense effœminatus aut fermè fractus sit, sed qualis esse solet pueri nondum pubescentis, dulcis & blandus, comiter & mansuete in auditum semet inserens, ut etiam illa loqui desinente uerba audita iucundo murmure tinniant, ac quædam dulcissime uocis reliquæ aliquantisper perdurent, auresque blando susurro circumsonent. Tum quandam Echo alterna uocis imitatione auditum prorogantem imitetur, mellitissima quædam uerborum uestigia neque non per suasionis plenissima in animo audientium relinquens. Caterum, quando uoce illa tinnula canere adorta fuerit, præcipue uero ad citharam, tum uero tempus est ex æquo tacendi & halcyonibus & cicadis & canoris oloribus, aliena enim à Musis hæc sunt omnia, si ad hanc collata fuerint. Et si Pandionis natam dixeris, rudis & inepta est, quanquam uocem multifonam ædere solet. Orpheus autem & Amphion à quibus maximè motus auditorum animos esse constat, quique syluas & saxa sequentia cantus dulcedine ad se pertraxerunt, illi, ut ego opinor, si hanc audissent posthabitis citharis, altitissent auscultantes cum silentio. Quippe, omnes harmoniarum rationes accuratissime obseruare, ut ne quid rhythmus deliret, sed tempestiua decetique elevatione atque depressione modulari ac emensurare concentum, præterea uoce per omnia respondere citharæ, utque plectrum à lingua non discreperet, aptique digitorum tactus, & agilis membrorum flexibilitas, unde nam hæc suppetissent huic Thraci, ac illi in Citherone boues pascenti? Itaque Luciane, si quando illam cantantem audieris, non amplius illam à Gorgonibus monstrificam ullam immutationem patieris, lapis factus ex homine, sed Sirenium modulantiu uirtutem qualis nam sit, cognosces. Ita enim sat scio adductus demulceberis, ut patriæ ac familiarium tibi obreptura sit obliuio. Atque etiam auribus cera obstructis, per ceram quoque oppositam penetrabit iucundissimæ uocis modulatio, tantam cantando uoluptatem audientibus exhibet. Terpsichores aut Melpomenes aut Calliopes uocem dixeris, infinita et omnifarîa aurium animorumque demulcimenta in se complectentem. Ut uno uerbodicam, optarim cum primis talem mihi & tam concinnam modulandi rationem auditam, cuiusmodi par est per talia labia & dentes illos emissam erumpere. Visa uero est & tibi hæc eadem quam dico, itaque & auditam esse existima. Sed enim exacta & perfecta linguæ eloquentia, ac uocis Ionice puritas, tū illa in familiari colloquio extemporale dicendi facultas atque suauitas, quæ Gratijs Atticis ubique conspersa est & condita, ne admiranda quidem est. Habet enim hoc à maioribus quasi hæreditario iure patrum, Neque alia ratione conueniebat illam in hac peregrinatione Atheniensium esse participem. Atqui ne illud quidem admiratione mihi prosequendum uidetur, poetice lectionibus illam uoluptuose oblectari & gaudere, eandemque multo iam tempore studiose in illis uersari, quando unā cum Homero eiusdem urbis ciuis sit & incola, Vnam equidem Luciane illius iucundæ & amœnæ uocis ac modulationis imaginem expressam esse uides, si quis tenuiter admodum exprimere studuerit. Id uero & alias non oscitanter cōsidera. Neque enim unam saltem sicut tu ex multis compositam consilium est absolvere, nam hoc esset perexile & ieiunū, tum more graphico absolutū, ex tot formis tamque multiplicibus speciebus hinc inde collectam unam

Vocis suauitas & sermo
nis.

Proterius.

*Studet cog
nitio liberali
um disciplina
rum.*

*Sapientia
iudicium.*

*In symposio,
apud Platonem.*

Modestia.

Prudentia.

corporis pulchritudinem componere sibi ipsi discrepantem. Sed omnibus animi uirtutibus una imago depingatur, imitata formam archetypi LVC. Diem festum & epulas publicas omnifariam instructas mihi annuncias, o Polystrate. Videris itaque multo cumulatius mensuram mihi remetiri. Proinde perge admetiendo, nulla enim nunc res est qua perinde mihi possis gratificari. PO. Ego, quoniam omnium honorum liberaliumque disciplinarum cognitio necessaria esse putatur, maximè uero earum quæ usu ac meditatione constant, age & illam iam constituemus, multifariam quandam, ac multiplici uenustate conspicuam, nequa in parte fingendi artificio te inferiores adpareamus. Et sanè ita pingatur, ut omnia bona comprehensim possideat, quibuscumque Helicon affarim atque abundanter affluit. Nequaquam uero ut Clio aut Polymnia, aut etiam ut Calliope, utque omnes aliae, quarum unaquaque unus tantum rei perita excellenter præcellit, uerum nostra omnium ex æquognara & prudentia sit. Præterea nec minus Mercurij atque Apollinis dotibus prædita sit. Quæcumque enim poetæ lepidissimis celebrata uersiculis in lucem dederunt, quæcumque a scriptoribus classicis literis ac memoriæ prodita sunt, quæcumque philosophi extulerunt laudibus, hisce simul omnibus imago præclarissimè exornata sit. Neque uero tantum penicillo obiter colorata, sed pigmentis penitus imbuta, & ad satietatem usque tincta sit. Et ignoscendum est, si nullam huius picturæ archetypum queam ostendere. Neque enim uispiam in ueteribus de eiusmodi absoluta disciplinarum cognitione facta extat mentio. Veruntamen si uidetur & hæc sacra superis dedicetur, neque enim, ut mea fert ratio, uispiam culpari potest. LVC. Elegantissima profecto, o Polystrate, ac omnibus cum numeris tum lineis absoluta. PO. Iam deinceps post hanc ipsius quoque sapientiæ & intelligentiæ imago depingenda est. Opus autem nobis erit ad hanc absoluendam exemplis quam plurimis, præcipue uero multis ueteribus, ac uno quidem illo & Ionico. Caterum pictores & illius artifices erunt Aeschines familiaris Socratis, atque ipse etiam Socrates, imitandi dexteritate omnes longo intervallo post se relinquentes, qui aliqua cum gratia & uenere unquam pinxerunt aliquid. Aspasiam porro illam Milesiam qua cum & olympius ipse maximè admirandus conuersatus est, exemplum intelligentiæ non malum, præponentes, quanta rerum peritia, quanto in officiis ciuilibus acumine, quanta denique industria atque solertia perpolita fuerit hoc omne ad nostram hanc imaginem translatum accurata amulsi applicabimus. Præterquam quod illa modica in tabula depicta fuerat, hæc uero Colossea polles magnitudine, LVC. Quorsum ista dicis? PO. Quoniam ego Luciane, nequaquam æqualiter magnas imagines esse opinor, similes existentes. Nequaquam enim similis est uetus Atheniensium Respublica, ac præsens Romanorum potentia. Itaque etsi similitudine illa respondeat, hæc tamen potior est magnitudine, ueluti in latissimam depicta tabulam. Deinde, & tertium exemplum si lubet producamus, nimirum illam Theano, ac uersificatricem Lesbiam unam cum Diotima, Theano quidem animi magnitudinem ad picturam conferentem, Sapho autem institutæ uitæ iucunditatē adferet. Porro Diotimæ non tantum ut illam laudauit Socrates, similis erit, uerum illi omnibus ingenij ornatissimi dotibus comparata respondebit. Itaque & hanc Luciane, imaginem dedicatam suspende. LVC. Per Iouem Polystrate nimium admirandam, Sed enim tu o amice, alias quoque benignitatis ac humanitatis imagines perge depingere, quæ morum mansuetudinem, tum placidam erga egentes comitatem consueuit ostendere. PO. Proinde & illa Theani comparetur, illi nempe Antenoris coniugi, neque non Aretæ & filiae eius Nausicaæ. Præterea si qua alia in fortunæ indulgentis affluentia animi modestiam obtinuit. Deinceps uero post hanc modestiæ imago depingatur, ac ostensæ erga conuersantem benedictiæ, ut iuxta illam Icarum filiam maximè modesta & pudica sit, quemadmodum ab Homero adumbrata est. Talē enim Penelopes effinxit imaginem, atque etiam per Iouem propter nos affinitatē, etiam Abradatē coniugis, cuius paulò ante mentionē fecimus. LVC. Omnibus profecto modis & hanc præclare absoluiisti imaginem o Polystrate, iamque fermè exprimendarum imaginum finē attingisti. Nullas enim animi ac laudum partes prætermisisti.

PO. Nondum omnes, summum enim & maximè laudis caput omissum est. Dico uerò cum in tantam rerum magnitudinem euecta sit, ut neque factu ob blandientis fortunæ prosperitatem intumescat, neque ultra humanæ sortis mensuram effertur temere, fortunæ confidens. Sed seruata æquabilitate animi, se ipsam cohibeat, nihil procacius aut insolentius, quod alijs foret molestiæ, animo concipiens, sed ut erga accedentes populariter affecta sit, ac dextris copulatis eosdem benigne atque amanter suscipiat. Tanto enim his quibus cum sermonem conferunt, sunt acceptiores, quanto altiori fortuna euecta, nihil superbi, fastidij aut contemptus tragici præse ferunt. Veluti omnes illi qui sua potentia non in hoc utuntur, ut procaciter contemnant alios, sed potius ut benigne aliorum subleuent inopiam, illi soli acceptis à fortuna bonis maximè digni habendi sunt, ac soli illi inuidentiæ malum possunt effugere. Nemo enim facile ei fortunato inuidebit, quem prosperis rebus affluentibus moderato utentem animo conspexerit, neque iuxta Aten Homericam illam super hominum capita incedentem, ac inferiorem calcantem. Quod plerumque euenire solet ijs qui humili atque abiecto sunt animo, fortunæ arridentis procacitate intemperanter efferatis. Posteaquam à fortuna nil tale sperantes ex improviso sublimes in currum quendam uolatilem euecti sunt, intra fortunæ mediocritatem consistere uequeunt, neque deorsum elatos torquent oculos, sed semper nituntur in arduum. Quare non raro ueluti Icarus liquefacta illis quàm celerrimè cera, ac alis de fluentibus per præceps in marinos fluctus deuoluuntur, spectatoribus risum exhibentes. Quotquot autem instar Dædali alarum utuntur remigio, neque admodum in sublime elati uolant, certe quòd alæ ex cera illis conglutinatae sunt, rerum autem abundantiam ad humanæ uitæ societatem subleuandam expromunt, neque non contenti sunt saltem ab undis paulo altiores inferri, adeo ut crebro etiam alas uolando humefactant, nec solis æstui & feruoribus easdem liquefaciendas exhibent. illi tutò iuxta ac moderatè uolatu utuntur. Quem cursum quispiam & in hac maximis efferre laudibus iure optimo possit. Quocirca dignissimum etiam ab omnibus fructum percipit, optantibus ut hæc alæ quàm diutissimæ illi permaneant, bonis subinde affatim affluentibus, LVC. Sic quidem fiat, o Polystrate, neque enim corporis uenustate solum conspicua est, ut Helenam admiranda forma fuisse constat, sed animo quoque lepido amabili talibus expolita dotibus spectantes ad se allicit. Digna uero magno illo rege, mansueto existente & affabili habenda est, ut hac quoque præcipua felicitatis parte cum alijs bonis innumeris quibuscumque amplissimè instructus est, fruatur. Vt sub illius imperio ea quoque forma & uirtute mulier nata sit, & quæ cum illo conuersans arctissimo desiderio eum complectatur. Quippe haud quaquam mediocris felicitatis mulier existimanda est, de qua aliquis Homericum illud commodissimè dicere possit, quod cum aurea Venere de formositatis palmario contendere possit, ingeniosis autem operibus Mineruam æquiparare. Neque facile quispiam ex omni mulierum numero aliquam illi comparabit, neque corporis, neque ingenij gloria, ut idem ait Homerus, neque item mente & artificiosis operibus PO. Vera sunt quæ dicis o Luciane. Quare si consultum factu tibi uideretur, commixtis iam in unum imaginibus, & ea quam tu corporis effinxisti, & ijs quibus ego mentis ingenijque dotes adumbraui, unam ex omnibus compositam, collecto libello omnibus contemplandam, admirandamque exhibeamus, & ijs qui hoc ætatis degunt apud superos, tum etiam illis qui paulo post futuri sunt. Itaque longe, ut mea fert opinio, hæc erit stabiliior & diuturnior, quàm ulla fuit, aut Apellis imago, aut Parrasij, aut Polygnoti. Eaque ipsa multo plus gratiæ spectantibus exhibuit, quatenus non ex ligno aut cera aut coloribus formata, sed solertia atque industria à Musis ad hoc accitis expressa est, quæ haud dubie imago omnium accuratissimè absoluta futura est, & corporis elegantiam, & uirtutes animi iuxta contemplandas ostendens.

*Æquabilitas
animi et mode
ratio.*

Illiad. 7.

Epilogus.

LVCIANI
PRO IMAGINIBVS
VINCENTIO OBSOPEO INTERP.
ARGVMENTVM.

A Pologa hæc est, eorum quæ superiore dialogo, nimio extollendi studio, ultra quàm decet, ac piàm est, de Panthea dicta, uideri poterant. Priore igitur loco Polystratus, accusationem ac reprehensionem Pantheæ, recenset, quæ hisce duobus capitibus potissimum continetur. Primo quòd immodice ac nimium illam laudauit Lucianus. Deinde, quòd etiam cum dijs illam compararit, quorum prius contra modum atque officium uerè laudantium sit, et adulatoris speciem præ se ferat: alterum uero etiam impium, et periculosum, et ab illius natura et ingenio alienum, adeoque contraria sibi ipsi facere Lucianum, qui cū tantum illius modestiam prædicaet, interim ultra deos eandem efferat. Hanc accusationem postea etiam ex sua persona confirmat Polystratus, hortaturque ut scriptum, siue encomium hoc muiet. Ad quæ Lucianus ita respondet, primum, ut dicat, se neque adhuc dum satis laudasse illam, nedum nimium, et quicquid huius fecerit, ex libertate atque officio laudatorum fecisse, neque hoc adulatorum esse, nam alia ratione alioque sine adulatoribus laudare, atque uerè laudantes, eaque omnia exemplis ac orationibus ostendit. Alterum autem, quòd illam cum dijs contulerit, ita defendit. Non esse in eo aliquam impietatem, aut insolentiam. Neque enim illam cum dijs ipsis, sed cum eorum imaginibus ac statuis comparasse. Deinde etiam si hoc fecisset, aliorum tamē exempla extare, quibus factum hoc suum uicatur, qui non modo homines cum dijs contulerint, sed et deorum nomina sibi usurparint. Ideoque non esse periculum hinc aliquod metuendum, cum idem antea tam multi, etiam philosophi, fecerint.

POLYSTRATVS.

Quòd immodice laudauit

A modo et si ne laudum.

Amplificatio à contrario.

A similibus.

Numquam.

GO Luciane, inquit mulier, aliàs quidem magnam tuam etiam me beneuolentiam euidenter perspexi, tum etiam honorem ex libello ædito per te mihi habitum non obscure animaduerti. Neque enim ita effuse quispiam me laudaret, nisi beneuolentia adductus talia scriberet. At ut nescius non sis, quo ego sim animata animo, sic de me planè persuasum habe. Neque aliàs quidem hominibus ad assentandū eruditis gaudere soleo, sed qui sunt eiusmodi, subdoli præstygiatores mihi esse uideantur, ac minimè natura liberi. Cæterum, in laudibus quoties quispiam præter modum me extulerit, molestis ac immoderatis amplificationibus attollens atque exaggerans omnia, pudore quodam afficior, nec parum abest, quo minus non ferè semper aures obstruere soleam. Eaque res subsannatione magis & risu quàm laude mihi digna uidetur. Eatenus enim laudes tolerabiles atque ferendæ sunt, quatenus ille qui laudatur sibi conscius est ab his quæ dicuntur se non discrepare, sed parem esse encomio. Quodcumque super hoc additū fuerit, alienū est, & apertæ assentationis suspitione non carebit. Atqui ego permultos noui, inquit, quibus uoluptati est, si quis eos laudibus cohonestans, etiam ea orationi adiecerit, à quibus longe lateque alieni sunt. Velut si quis confectæ ætatis uetulos ob iuuenillum annorum uigorem felices pronunciauerit. Aut illis qui informi sunt corpore, Nerei aut Phaonis adiungat pulchritudinem. Siquidem arbitrantur immodicis laudum testimonijs suas formas immutatum iri, et senem denuo repubescere, quæ in opinione Peliam quoque fuisse non sum ignara. Hoc uerò longe secus se habet, nam laus res esset quantiuis præcisi, si illa quoque re perinde frui possemus ex eiusmodi dementiente superiectione. Jam uere tale quiddam mihi pati uidentur, inquit, ita falso laudati, ac si quis culpam turpi facie atque deformi, lar uam admodum uenustam afferens apponat. Porro ille ob pulchritudinem sibi uehementer placeret, præsertim cum hæc ab illo auferri possit, & ab occurrente cōminui. Vnde maior quoque risu subsannandus foret, naturæ faciei deformitate detecta, quæ ascititia forma ocultauerat. Aut per louem, si quis pusilla statura existens indutis cothurnis super magnitudine contendat cū ipsi qui toro cubito ex æquo illi collati esset excederent. Mentionem faciebat & huiusmodi cuiuspiam, Aiebat mulierem quandam ex matronis primarijs, aliàs quidem pulchram & lepidam, corpore aut pusillam, & cui multum de iustæ staturæ mensura decesset, à quodam poëta carminibus

celebratam, cū ob alias quidem uirtutes quā plurimas, tum quōd forma esset scū-
tula, & corpore magno & pregrandi. Cuius staturam & longitudinis rectitudinē
assentator ille populo conferre non dubitabat. Ceterum, illam laudum illecebris ue-
hementer lātātā esse, quasi mendaci carminis assentatiuncula aliquid exiguo cor-
pusculi modulo accessisset, manūq; gestiēdo concussisse. Porro autē poētā hoc
illi crebrius occinisse, cum uideret mulierem laudibus uehementer delectari. Donec
quispiam ex præsētib; admoto ad aurem eius capite dixisset illi, Desine o amice,
ne mulierem etiā exurgere facias. Non dissimile quiddam huic, multo tamen ma-
gis ridiculum affirmabat fecisse Seleuci uxorem Stratonicen, quā poētis oblato ra-
lento certamen proposuit, quicunq; maiori arte atq; ingenio eius comam laudibus
illustrasset. Atqui caput habebat turpi deformatū caluitio, cui ne pauci quidem ca-
pilli inerant. Sed enim cum deformiter calua esset, omnibus exploratū habentibus,
ex diuturno morbo egrotanti capillos defluxisse, nihilō secus tamen audiebat à poe-
tis execrandis illis assentatoribus, hyacinthinos illius crines dicentibus, & molles
quospiam capillorū globos nectentibus, ac apīs nusquam existentē cæleriē com-
parantibus. Itaq; hæc omnia deridebat, unde adulandi materia assentatoribus sup-
petit. Addebat præterea illud non in laudibus tantū usuuenire solere, sed in picturis
quoq; easdem assentandi & decipiendi occasiones homines studiosē querere. Gau-
dent enim, inquit, mortales pictoribus, cū primis uerō illis, à quibus paulō formo-
siores depicti sunt. Esse autem nonnullos, qui eiusmodi artificibus iniungerent eti-
am, ut aut aliquid deformitatis aut magnitudinis naso detraherent, aut oculorū ni-
gritiem atriores depingerent, aut aliud quiddam quod suæ formæ adiectū concu-
puerint. Deinde fraudulenter imponunt alienas imagines coronantibus, quæ nullo
modo illis respondent similitudine. Hæc atq; eiusmodi dicere solebat, alia quidē
in libello tuo collaudans, hoc unū autē minimē sufferens, quōd illam deabus lunonē
atq; Veneri cōparaueris. Longe enim ista me ait, aut potius omnem humanā natū-
ram excedunt. Ceterū, egone illud quidem unquam in uotis habui, ut priscis heroi-
dibus, nimirū Penelope & Arete & Theani meam formam conferret, tantū ablit
ut Deabus omniū maximis et præstantissimis comparari postularim. Etenim uehe-
menter, inquit, res diuinas horreo atq; superstitioso animo reueor. Itaq; periculū
est, ne ut Cassiopæa eam laudem cupide ac desyderanter affectasse uidear. Atqui
Nereidibus hæc tantū formæ præstantia opponebatur. lunonem & Venerem reli-
giose coluit. Quocirca Luciane, ista te facta recantatione iussit transcribere, aut ip-
sas Deas testatura est hæc ipsa se inuira per te scripta esse. Te autē scire uoluit, quōd li-
bello non mediocriter discrucietur ita propalam obambulante, ut nunc is à te infor-
matus est, nō nimium pie neq; sancte admodū Deorum cultū perdoctens. Existima-
bat uerō ab omnibus se uisum iri non uulgarī peccato obnoxiam, si sustineret Ve-
neri Gnidia aut Hortensi se dici similem. Quare te eorū quæ libelli tui in extremis
à te de illa prolata sunt, iussit ut submone facerem, quibus eius animi moderationē
omnis fastus nesciam testatus es, quippe quæ super humanam mensuram semet nō
efferreret, sed terræ uicina seruata mediocritate uolaret. His ille dictis, nunc sui obli-
tus super ipsum cœlū mulierem extollit, Deabus illam assimilans. Postulat uerō à te
ne semet Alexandro incogitantiorē esse putes, qui, architecto quopiā pollicente
se Athototū transformaturum, & ad eius simulachrum adcommodaturū, ut totius
montis uastissima moles regis effigiem obtineret, duas in manibus urbes habētem,
tam prodigiosis pollicitationibus non accessit animo, opus architecti uiribus maius
esse opinatus, hominis temerariam audaciam compescuit, non admodum cre-
dibiliter Colossorum magnitudinem effingendo assequentem. Iussit itaque ut
suo loco Atho intactum relinqueret, neque montem ita magnum ad tam parū
corpusculi similitudinē imminueret. Laudabat autem Alexandrum animi mag-
nitudinis, dicens, illum sibi hoc facto maiorem statuam quā Atho erexisse in ho-
minū animis, apud quos eius rei memoria nunquā esset inter moritura. Neq; enim

Aliud Stratonice.

Quod cū Deabus ipsam comparasset.

Ab ingenij repugnancia et periculo.

Ab impietate.

A repugnantiis.

Amplificatio exemplo.

*Ab exemplo
aliud.*

*Aseueratio
accusationis.*

*Ab effectu et
impietate.*

*Epilogus qui
à consuetudi-
ne et ingenij
natura et ex
plo cohorta-
tur.*

parui aut abiecti erat animi, honorem adeo amplum atq; inusitatum contemnere. Quin se quoq; tuum figmentum laudare aiebat, neque non imaginū industriam admirari, ceterum, similitudinem non agnoscere. Quippe nequaquam dignam esse tantis ac talibus, & minimē harum esse affinem, sed ne aliam quidem mulierem ullam ad eas posse aspirare. Itaq; libenter tuos admirandos honores ei habitos tibi remittit, teq; orat, ut natiuo ac proprio archetypo suam faciem adumbres, utq; humano more illam laudibus illustres, neque pedis modum excedat calceus, ne os quoque mihi inquit, fortē illi occurrenti obduret. Illud quoque ut tibi exponerem, mihi in mandatis dedit. Audio, inquit, multis confirmantibus, num autem uerum sit, uobis uiris explorate compertum, neque uictoribus Olympicis maiores corpore statuas erigi concessum esse, sed curā esse Hellanodicis, ut ne unus quidem ueritatem excedat temere, atque exactissimē statua expendatur ad athletæ certamen & corporis quantitatem. Quocirca tibi uidendum est, inquit, ne unde mentiendī causā sumamus in mensura, ac deinde Hellanodicæ ueltram subuertant imaginē. Hæc profecto ab ipsa dicta sunt. Ceterum tu Luciane eam cogitationem suscipe, ut diligenter consideres, quo pacto libellum mutatum aliter exornes, eaq; auferas, ne impietate adductus in Deos flagitiose pecces, ueluti ipsa omnium grauissimē ista tulit, ac planē inter legendum inhorrescebat animo, ac Deas ut sibi essent propiciæ suppliciter precabatur. Et sanē ignoscendum est, si muliebri quiddam passa est. Atqui si ueritas non dissidenda est, ego mihi ipse tale quiddam dixisse uisus sum. Quippe, initio audiens delictum non animaduerti, oculos in scripta defixos habens. Postea uero quā illa mihi fecit indicium, incipio & ipse sentire de illis non dissimilia. Ac prope modum consimile quiddam passus sum, quod in ijs quæ intruemur sæpenumero nobis cuenit. Contemplantes enim quippiam in propinquo sub ipsis oculis constitutū, nequaquam accuratē peruidere possimus. At si iusto interuallo disiuncti illud intuemur, omnia liquidius comparent obtutui, & quæ bene & quæ secus se habuerint, iam hanc hominem existendem, Iunoni conferre ac Veneri, quid aliud est, quā præfracte eleuare tantarum Dearum existimationem. Siquidem in eiusmodi comparationibus non tam quod modicum est collatione crescit et maius fit, quā quod maius est imminuitur, dum ad id quod uilius fuerat pertrahitur. Exempli gratia, si duo pariter incederent, alter quidem corpore prægrandi, alter uerò per ætatem admodum exiguo penē humi repens, tandem si æquandi essent, ne alter alterum longitudine excederet, illud nunquam breuiore quantumuis semet extendente fiet, etiam si summis pedibus ipse semet arrexit. At si eadem ipsis longitudinis obtinenda est æqualitas, maior ille demittat caput necesse est, ac se humiliorem ostendat oportet. Non secus in eiusmodi accidit imaginibus, neque enim perinde tantis incrementis hominis uirtus augetur Deo comparati, quā Dei magnitudo imminuitur, ad id quod uilius est inæqualiter deriuata. Atq; si qui terrestrium impericus ad cœlestia oratione temere raperetur, minorem ille suspicandī causā præstaret hominibus, hoc à se impietatis impulsu factum esse. Sed enim tibi nulla fuit necessitas tot mulierum speciosissimarum pulchritudinibus extantibus, hanc tam audaciter cū Venere atq; Iunone comparandi. Itaq; uide Luciane, quo pacto hac tam grani inuidia te & illam exoneres. Neq; enim ualde hoc moribus tuis familiare est, quī ne alias quidem ad laudandum facilis ac propensus esse consueuisti. At nunc nescio, quo fato impulsus tam subito mores mutaris tuos, omnem laudum mediocritatem excedendo. Et qui hactenus laudum eras parcissimus, nunc in eisdem effundendis omnium ad pares intemperantissimus. Sed ne hoc quidē dedecori tibi fore putato, si orationem iam æditam adhibita lima retrahes. Quandoquidem hoc Phidiam quoq; fecisse perhibent, quo tempore apud Heleos Iouem iam absoluerat. Stetisse enim illū post ianuam, ubi primum opus in lucem productum hominibus uisendum ostendisset, subauscultasseq; quid quisq; spectantium laudaret aut reprehenderet. Ceterū hic quidem nasum reprehendebat, quasi plus æquo crassiorē, alius uerò faciem tā quam

quam oblongam, tertius aliud quiddam pictori uertebat uisio. Deinde, digressus
 spectatoribus, rursus Phidiam semet concludentem correxisse, atque ad multorum o-
 pinionem & iudicium imaginem emendasse. Neque enim mediocriter aut contemnen-
 dum esse existimabat populi tam numerosi consilium, sed hoc sibi persuaerat ne-
 cessario fore, ut multi semper plus quam unus peruiderent, tametsi ipse semet Phidi-
 am esse non ignorabat. Hæc tibi ab illa uenio adferens, quæ & ipse non possum non
 probare, ac tibi suadere ut facias, qui & singulari familiaritate et beneuolentia tibi
 coniunctus sim. LV. Hactenus quidem ignorauit Polystrate, te tantum esse rhetorē.
 Itaque orationem ita prolixam, accusationem ita uerbosam aduersus libellum meum
 effudisti, ut nullam parandæ apologiæ spem mihi feceris reliquam. Verum enimue-
 ro in hoc forensis iudicii rationem & morem egressi estis, cum primis uero tu, quod
 lucubrationem meam indicta causâ condemnaueris, non assistente illi patrono. Fa-
 cillimum autem ut opinor, illud est iuxta Parœntiam, solum currentem uincere. Ita-
 que nihil mirandum est, si nos comprehensi simus, neque aqua nobis effusa, neque res-
 pondendi facultate concessa. Quin potius illud omnium est absurdissimum, si uos
 & accusatoris & iudicis officio iuxta functi estis. Vtrum ergo uis, ut rebus iam se-
 natus consulto decretis contentus quiescam, an potius iuxta Imeræum poetam, Pa-
 linodiam quandam conscribam? Aut dabitis mihi prouocandi copiam ad aliud iu-
 dicium? PO. Sanè per Iouem, dum modo habeas quod probabiliter & iuste ad ob-
 recta respondere possis. Neque aduersariis præsentibus, ut tu ais, sed amicis cogno-
 scentibus causam perorabis tuam. Ego uerò unâ tecum iudicium perpendere quo-
 que paratus sum. LVC. At hoc me non mediocriter conturbat Polystrate, quod il-
 la non præsentem causâ mihi dicenda sit. Etenim hoc longe fuerat præstabilius.
 Nunc uero mihi iusto uelim nolim necessarium est defensionem aggredi. At si pol-
 licitus fueris talem mihi fore apud illam internuncium, qualem illius apud me egi-
 sti, audebo factare aleam. PO. Enim uero illius rei gratia bonum habeo animum Lu-
 ciane, quod me non malum habiturus sis in defendendo responso rem aut interpre-
 tem, si quam paucissimis dicere conatus fueris, quo facilius memoria complectar
 singula. LVC. Atqui admodum mihi opus fuerat oratione longissima, ad tam
 uehementem & acerbam accusationem refellendam. In tuam tamen gratiam quan-
 tum poterò defensionem decurtabo. Itaque illi hæc à me annuncianda curabis.
 PO. Nullo modo Luciane, sed tanquam illa præsentem orationem habebis. De-
 inde ego te apud illam imitabor. LVC. Proinde quando ita tibi uidetur Polystra-
 te, illa præsto est, eaque prædixit uidelicet, quæcumque tu ab illa mihi annunciaſti. No-
 bis autem secunda oratio exordienda est. Et sanè non uerebor hoc tibi palam facere
 quod mihi accidit. Nescio quam mihi trepidationem incusseris, ut planè metuloso
 sim animo. Et quemadmodum uides, iam totus sudo & horreo, ac tantum non illâ
 uidere uideor, ipsaque res magnam mihi iniecit perturbationem. Attamen incipiam
 neque enim illa iam præsentem mihi patet locus effugij. PO. Verum per Iouem mag-
 nam uultu præ se fert beneuolentiam. Viden? ut læta sit atque alacris, & mansuera
 animo, quare sumpta audacia animo præsentem orationem aggredere. LV. Ego te fœmi-
 narum præstantissima mirifice, ut ais, & præter modum laudatam, non uideo quo tanto
 præconio tuas uirtutes extulerim, quanto te ipsa nobilitaris encomio, cum Deorum cul-
 tum ita in magnis ponere soleas. Hoc enim fermè omnibus quæ à me dicta sunt ma-
 ius est atque excellentius. Et precor, ut benigne mihi des ueniam, quod neque hac ascripta
 imagine te honestarim, quæ obstare ignorantia nunquam mihi in mentem uenit. Neque
 enim aliâ ante hanc depinxissem citius, non ut hæc adiuncta aliquo modo reliquas ex-
 celleret, sed mihi multo minus dixisse uideor, quâ rei dignitas exigebat. Igitur cõsy-
 dera, quantum à me solidæ laudis testimonium prætermisum sit, quanta significatio ad fa-
 ciendum indicium uitæ optimæ & mentis probatissimæ neglecta. Nam quibuscumque
 moris est deorum immortalium numina non negligenter colere, illi quoque in humanis acti-
 onibus optimi celsendi sunt. Itaque si ois oratio retexta de integro mihi exornanda foret
 &

*Querela Lu-
 ciani de actio-
 ne iniquiore
 modo institu-
 ta. Et de diffi-
 cultate respo-
 dendi, estque
 hæc cum paraf-
 racæ quædam
 ad Apologiam
 qui sequitur.*

*Exordium ab
 attentione.*

Exortatio.

*Carminis con-
 futatio, per
 inuersionem.*

*A pietate ex-
 modestia.*

& imago emendanda, nihil esset quod perperam adimere auderem, illud uerò esse additurus, tanquam totius corporis caput atq; fastigium. Magnas ergo me tibi gratias debere hoc nomine non diffitebor. Siquidem ego cum animi tui moderationē laudassem, & quod nihil procacitatis aut insolentiae, aut fastus, tanta tibi cōcillasset rerū magnitudo, his tu in oratione mea reprehēsis, ueram laudandi rationē cōpleuisti, Quippe tales laudationes nō auidē arripere, sed hisce auditis rubore affici, easq; maiores esse testari quā ut tuæ mediocritati conueniant, moderati & popularis animi est indicium. At tu quando impensius hoc erga laudes affecta es animo, tanto te digniorem esse ostendis, quā immodicis laudibus certatim celebreris.

Amplificat a Chria.

Ac penē tibi res iuxta Diogenis cecidit sententiam. Qui interrogante puopiam, quo pacto quis gloriam potissimum consequi posset, si gloriam, inquit, contemperit. Dicerem, nimirum & ipse interrogante me quoquam, qui nā laude digni essent maximē: quotquot laudari grauate ferunt. At hæc aliena sunt & præsentī instituto parum respondentia. Cæterum, de quo mihi respondendī cura incumbit, illud est quod Veneri Cnidiae atq; ei quæ in hortis est, adhæc lunoni & Mineruæ formam tuam effingens comparauerim. Hæc inquam tibi omnem modum excedere, & ultra pedem uisa sunt. Ad hæc iam mea delabetur oratio. Et sanē uetus uerbum est

Alia eiusdem defensio a libertate & officio laudanti.

poētās atq; pictores esse liberos. Ego uero laudantes maiori libertate dignos esse cēleo, tamet si humi aut gressim incedant, quemadmodum nos, nec ulla uersiculorum inferantur magniloquentia. Est enim laus res quædam libera, cuius licentia nullis mensuræ aut magnitudinis aut breuitatis legibus astricta est. Sed in hoc solo præ omnibus elaborat, ut admirandum ut omnium amore dignum declararet eū quem laudauerit. At ego hac uia non incedam, ne imprudens ductu imperitiæ hoc tibi facere uidear. Illud autem puto tibi non obscurum esse, eiusmodi nobis esse laudatos riarum orationum occasiones, quemadmodum oporteat laudantem uti ad demonstrandum comparationibus, imaginibus atq; similitudinibus. Et fermē summa in hoc sita est rectē aliquid adumbrandi & effingendi, quod ita optimē iudicari potest. Non si quis quiddam cum similibus conposuerit, neque si cum eo quod uilius est illud comparauerit, sed si id quod effertur, laudibus quā poterit effusissimē ad excellentioris archetypum extulerit. Exempli gratia, si quis canem laudaturus, eundem dixerit uulpe maiorem esse, aut felle, nunquid ille laudandi rationem tibi calere uidebitur? non utiq; dixeris. Sed neque, quanquam lupo illum æqualem esse dixerit, admodum laudauit magnificē. Sed ibi tandem uera laus absoluitur? si canis leoni similis esse perhibetur & magnitudine & membrorum robore. Veluti Orionis canem laudans poëta Leonidam illum esse affirmauit. Et hæc perfecta laus canis est. Rursus sicut Milonem Crotoniantem, aut Glaucum illum ex Carysto, aut Polydamantem laudare foret animus, ac tandem unumquēq; illorum muliere rubustiorē fuisse perhiberet, nonne iure optimo ob laudis uæcordem stultitiam deridendus esset, quem si unius uiri fortitudinem excessisse dixisset, neq; tamen hoc ad cumulatam laudem suffecisset. At quibus laudibus ille eminentis ingenij poëta Glaucum extulit, neq; Pollucem robustissimum cum eo ex aduerso manus ausurū conferere, neq; ferreum & animosum Alcumenæ filium, uides cuiusmodi illū Dips comparauit? Quin potius ipsis imaginibus illum quā uerissimē expressit. Et neq; Glaucus ipse indignanter tulit Deis inter athletas primarijs collatus celebrari, neq; illi ulti sunt aut Glaucum aut poëtam, quasi impie et contumeliosē in Deos circa laudes agentem, sed utriq; in magna fuerunt gloria, & apud græcos honore & gratia floruerunt, alter quidem ob præcipuum inusitati roboris specimē, nempe, Glaucus

Comprobat exemplis.

Remouet a se nomen atheniensis, exponens differentiam inter aulicū & laudatorem.

poëta uerò cum propter alia, tum in primis propter doctissimi carminis editionem. Itaq; ne mirandum tibi ueniat, si & ego assimilare uolens, quod laudanti pernecefarium est, exemplo altiori usus sim, oratione illud subiiciente. Postea uero quā & in assentationis mentionem incidisti, confirmans te homines assentatione gratiam eblandientes habere odio, laudo te, equidem nec aliter fieri conueniebat. Sed enim ego

ego tibi & laudantis opus & adulatoris dementientem superiectionem discernere & diffinire uolo. Itaq; assentator quæcunq; sui compendij gratia laudat, nulla ueritatis ratione habita, ea omnia immodicis laudibus extollenda esse existimat. Impudenter autem mentiendo plura addit de suo, adeo ut non uereatur Thersiten quoq; forma turpissimum, ipso Achille pulchriorem esse ostendere. Ac Nestorem inter omnes eos quotquot ad Ilium pugnatuiri uenerant, natu esse minimum. Persanctæ quoq; deieraret Cræsi filium acutiori auditu esse præditum Melampode. Præterea Iphnea acutius cernere quàm Lyncea, dummodo spes aliqua cōsequendi lucris obmendacium adpareat. Porro autem laudator, nequaquam mentitur, aut addere solet aliquid, quod in totum in laudato non compareat. Sed ea quibus natura præditus est bonis, tametsi non admodum magna sint, extollit, ac maiora cumulationis que esse ostendit. Nec dubitaret dicere, equum laudare uolens, natura leuem (ut ea scimus esse animantia) & cursu ualentem. Ille per intactæ segetis uel summa uolaret Gramina, nec teneras cursu læsisset aristas. Rursus non formidaret dicere uolucipedum cursus equorum. Præterea si domus elegans & sumptuosissimè exornata illi laudibus illustranda foret, nihil hæsitabundus diceret. Talis & intus erat magni Iouis aula suprema. Ad hunc uersiculum assentator etiam subulci scrophipalci sordidissimo tugurio accommodare auderet, si qua modò muneris à Sybota recipiendi spes reluceret. Veluti Cynethus ille Demetrii Poliorcetæ assentator, cum iam omnes assentandi rationes & uias sua parasitatione consumptas cerneret, laudare solitus est Demetrium, quem frequens tussis molestissimè infestabat, quod dulciter atq; modulatè tussiendo sonaret. Non solum autem hoc discrimine uterq; ab alio interno sci potest, quod ij qui ad assentationem eruditi sunt, non uereantur ad gratiam laudatorum inuerecunde mentiri. Laudatores uerò corporis animiq; doctes plus iusto extollere, sed & in hoc nō mediocri interuallo inter se discrepāt, quod assentatores ubicunq; poterint, immodicis utuntur Hyperbolis. Porro autem enco miastæ in hisce utendis moderationem magistrā sequuntur, ac intra certos fines se cohibent. Hæc sanè per pauca ex infinitis adduxi adulatoris & ueri laudatoris signa atq; discrimina, ne omnes quotquot aliorum concinnandis student præconijs innocenter in suspensionem à te rapiantur, sed diligenter discernas, atque utrunq; proprio pede ac modulo metiaris. Age itaq; si uidetur, & ea quæ à me dicta sunt ad utriusq; canonem expende, ut cognoscas num rectius huic an illi sim conferendus. Si quidem ego si inamabilis atq; odiosæ formæ cascā quandam Cnidio simulachro comparassem, merito præstygioris uituperationem apud te incurrerem, ipsoque Cynætho adulantior esse iustissimè existimarer. Sin uerò, eam quam omnes eiusmodi esse non ignoramus, non erit mihi uehementer uitio uertenda ista audacia. At dices fortasse, aut potius iam dixisti, quod ad pulchritudinem laudandam attinet, tibi concessum sit. Sed enim conueniebat laudem nulli inuidiæ obnoxiam facere, neque deabus immortalibus hominem me existentem comparare. Ego uero, eò enim adducor, ut uerum reticere non possim, te ò præstans animi mulier, nequaquam Deabus comparauī, sed eximiorum artificum monumentis atq; operibus ex lapide aut ære aut ebore confectis. Iam ea quæ hominum elaborantur industria, hominibus assimilare, impium esse non arbitror. Nisi fortetu Minervam esse suspicatus sis, simulachrum illud, cuius author atque opifex extitit Phidias, aut hoc coelestem Venerem, quod in Cnido non ita pridem penicillo & coloribus ad umbratum fabricauit Praxiteles. At uide, ne absurdum sit, talem de deabus opinionem animo concipere, quorum ueras imagines nulla, ut ego arbitror, humana industria aut imitatio potest assequi. Quod si etiam maximè illis te assimilassem, non meum hoc erat inuentum. Neque ego primus hanc laudandi uiam inueni aut aperui, sed Poëtæ sanè multi & eximij, cum primis uerò Homerus conciuistuus, quem etiam nunc ab inferis excitabo, ut suo me tueatur patrocínio: neque periculum est, ne & ipse unā mecum capiatur. Itaque ipsum interrogabo, aut potius te illius loco,

Amplificatio exemplo.

Adaptatio.

Capituli defensio per infictionem.

Reijcit crimē impietatis in accusantem.

Ab exemplis aliorum.

cicero

Iliad. T.

Iliad. B.

A maiori alia

*Epilogus
quo metū pe-
riculi tollit.*

Ab exemplo

etenim crebra lectione monimenta ab illo multis uigilijs elaborata, percurris, quod
præclare facis, quid tibi illud uidetur, ubi de captiua Briseide sic loquitur, quod au-
reæ Veneri similis Patroclum occisum defleuerit. Deinde paulo post, quasi parum
esset illam Veneri formositatis elegantia parem esse, addit, ita inquit, Sic itaque
est mulier lachrymans effata Deabus consimilis. Hæc ergo quoties dixerit, non
propterea illum odio prosequeris, ac librum è manibus proijcis, aut potius illi eam
in laudando libertatem permittis? Atqui, etsi tu illi eandem non permiseris, tamen
tanta seculorum series atque uetustas illi concessit. Neque unquam inuentus est,
qui hoc in eo malitiosè reprehenderit, neq; illi qui eius imaginè flagellare ausus est
neque qui uersiculos nothos atque supposititios censoria uirgula aut obeliscis no-
tare aggressus est, iam, si illi permissum est mulierem barbaram insuper & ploran-
tem aureæ Veneri comparare, ego ut pulchritudinem taceam, propterea quod non
suffers coram laudari, non comparem Dearum imaginibus mulierem lætam & hila-
rem, & cum plurimum ridentem suauissimè? Quod homines cum Dijs commu-
ne habent. In Agamennone uero laudando, uide quantum Deorum exstimatione
ni parserit, & quam undiq; ad concinnitatem imagines sumptas à Dijs exprompserit,
quem & oculis & capite Ioui similem esse perhibet. Porro Marti cinctura, pe-
ctora autem Neptuno, diuidens hominem penè membratim ad tantorum Deorum
imagines collatum. Et rursus hunc homicidæ Marti similem esse ait, ac alium alto
Deo conferens. Deiformem Phrygaillum Priami filium quoties esse ostendit.
Sæpenumero Deo similem Pelidam pronunciat. At rursus ad muliebria exempla re-
grediar, haud dubie enim illum alicubi dicentem audisti. Hæc pulchræ est similis
Veneri simul atq; Dianæ. Non solum autem ipsos homines Dijs componit, uersū
Euphorbi quoque comam assimilauit Gratijs, & hanc sanguine madentem & pula-
uere deturpatam. In summa, earum rerum tanta est apud Homerum copia, ut nula
sit pars poëseos, quæ non diuinis comparationibus exornata sit. Itaq; aut hæc ue-
luti perperam scripta expungantur, aut mihi similia audendi libertas non interclu-
datur. Tanta uero est in similitudinibus & comparationibus adducendis licentia, ut
Homerus etiam Deas ipsas non dubitarit laudare ab inferioribus. Nam Iunonis o-
culos bouinis comparauit, Alius autem quispiam Veneris palpebras composuit ui-
olis. Nam auroram rhododactylum quis ignorat, uel ex ijs qui minimum operæ in
euoluendo Homero ponunt. Atqui quod ad formam attinet, planè temperanter
& moderate mihi factum uidetur, si quis Deo similis esse prohibetur. Verum, quo
numero illi comprehendendi sunt, qui deorum compellationes imitati sunt, ac Dio-
nysij, & Hephæstiones, & Neptuni, & Mercuriales nominati sunt. Fuit quædam
Latonæ Euagoræ Cypriorum regis uxor, nectamen Dea indignata est, quamuis
illam in lapidem, quemadmodum Nioben potuisset conuertere. Vt silentio præte-
ream Aegyptios, qui tamen si ex omnibus gentibus Deos habeant infelicissimos,
diuinis tamen nominibus ad satietatem usq; utuntur. Penè itaque plurima pars è
cœlo illis pertracta est. Quare nihil est quod ob laudem hanc ulla animi consterna-
tione perturbata sies, ultionem aut supplicium à superis metuens. Nam si quid in eo
libello aduersus Deos peccatum est, tu extra noxiam es, nisi putes et in auditione cul-
pam quandam esse. De me uero deorum ultio sumptura est supplicium, posteaquæ
ante me Homerum & alios poëtās irati superi ulsi fuerunt. At nondū philosopho-
rum omnium principem punierunt, qui hominem Dei simulachrum esse testatus
est. Multa adhuc ad te dicenda supersunt, attamen huius Polystrati gratia dicendi
finem faciam, ut dicta nostra facilius memoria repetita tibi referre possit. PO. Haud
scio Luciane, num hoc mihi amplius promptum factu sit, tam enim uerbosè ista pro-
loquutus es, ac ultra effusæ aquæ spacium. Attamen quoquo modo meminisse con-
nabor, Et quemadmodum uides, iam ista ad illam deferre studeo obstructis auribus
ne qua pars elapsa orationis seriem mihi confundet, ac ego deinde à spectatoribus
explosus ronchis & sibilis illudat. LVC. Istud sanè tibi curæ erit Polystrate, ut quæ

optimè respondeas. Cæterum, ego quoniam semel tibi fabulam de saltandam tradidi, in præsens quidem excedam e medio. Proclamatis autem iudicum calculis, iterum præsto ero, uisurus quem nam finem hoc cer tamen habiturum sit.

TOXARIS SIVE AMICITIA

BRASMO ROTERODAMO INTERP.

ARGUMENTVM.

Videtur hoc dialogo Lucianus, amicitie dignitatem, atq; effectum commendare uoluisse, dum Toxarim et Mnesippum introducit, alterum Scytharum, alterum Græcorum, in amicitijs colendis fidem, prædicantem, utrumq; autem pro patria sua, contendentem, connumeratis aliquot suæ ætatis hominum, exemplis, qui multa inter se amicitia deuincti, extrema etiam pericula interim alijs pro alijs obiere. Occasio contentionis à solempni sacrificio et cultu Pyladis et Orestis, quibus illos Scythæ uenerantur, sumpta est, altero uidelicet mirante, et causam sciscitante, ob quam homines externos, et etiam hostes suos, diuinis honoribus Scythæ prosequerentur, altero autem, fidem et amicitiam illorum exponente, ob quam tantos honores consecuti essent. Neq; enim qui: quam sanctius, aut religiosius à Scythijs obseruari, et custodiri, quam amicitiam, eaq; magis illos iactare se esse, quam ullis alijs operibus ac rebus. Interim tanq̃ et illa memorabilia sunt, que de ritu iungendi fœderis, et amicitie, cuius etiam Herodotus meminit in Melpomene, et de consuetudine contrahendi auxilia atq; exercitus, obiter addit.

INTERLOCVTORES, MNESIPPVS Græcus, TOXARIS Scythæ,

MNESIPPVS.

VID ais Toxaris? Sacrificatis Orestis ac Pyladi uos Scythæ, deosq; esse illos creditis? TOX. Sacrificamus Mnesippe, sacrificamus inquā: haud tamen deos esse arbitrati, sed uiros bonos. MNE. An uero mos apud uos, etiam bonis uiris posteaquam uita defuncti sint, perinde ut dijs sacra facere? TOXA. Non istuc modo, uerum eosdem festis diebus ac celebribus conuentibus honoramus. MNE. Quid captantes aut sperantes ab illis? Neq; enim quo beneuolentiam illorū concilietis, ob id rem diuinam illis facitis, quā tam sint mortui. TOX. Nihil officiat fortassis, si & eos qui mortui sunt, propitios haberemus: utranquam non ob id tantum hæc facimus: quin magis existimamus nos rem uehementer conducibilem & his, qui in uita sunt, esse facturos, si præstantium uiro-
rum memoriam celebremus, honoremq; habeamus ijs, qui uita defuncti sunt. Siquidem hac ratione futurum arbitramur, ut multi apud nos illorum similes euadere cupiant. MNE. Ista quidem rectè iudicatis: at Pyladem atq; Orestem quo nomine potissimum suspexistis, ut dijs eos æquaueritis: idq; adeo quum hospites uobis essent; uel, quod grauius, hostes? Quippe posteaquam naufragio eiectioni ab ijs, qui tum Scythiam incolabant, essent comprehensi, abductiq; ut Dianæ immolarentur: adorti carcerarios, neq; non oppressis excubijs, & regem trucidarunt, & assumpta sacer dote, quin ipsa quoque Diana sublata, nauigio sese proripuerunt, irrifa publica Scytharum lege. Quod si ob istiusmodi facta honorē habetis uiris: facile assecuti fueritis, ut multos illorum similes reddatis. Iamq; ipsi ab hoc die usq; ad prisca illa respicite: num uobis expedierit multos in Scythiam Orestes ac Pylades appellere. Nam mihi quidem istopacto mox futurum uidetur, ut religionis ac deorum expertes reddamini: dijs qui reliqui sunt, ad eundem modum e regione uestra in exilium ablegatis: postea, opinor, deorum omnium uice, uiros, qui illos eiectionem uenerant, diuinitate donabitis: & qui sacrilegi in uos fuerunt, ijs tanquam dijs sacrificabitis. Quod si nequaquam horum gratia Orestem ac Pyladem colitis, sed aliud quidpiam Toxaris in uos beneficij contulerunt: qua gratia quum olim non esse deos iudicaueritis, nunc e regione, sacra illis facientes, deos esse decreuistis: Et qui tum parum ab-

Exordium dialogi ab occasione et dissertatione, de sacrificijs Orestis et Pyladis.

erant ut uictimæ fierent, ijs nunc uictimas offertis: Enim uero ridicula uideantur ista, & quum his quæ quondam statueratis pugnantia. TOXA. Et ista quidem Mnesippe præclara sunt uirorum illorum facinora, quæ commemorasti: uidelicet, duocum essent, tam ingentem ausum audere, ut tam procul à sua patria profecti, mare transmitterent, Græcis ad id usque temporis intactum, nisi solis his, qui Argo in Colchidem traiecerunt exercitum: nihil expauescenti, neque fabulas, quæ de illo feruntur, neque appellationem ueriti, quod inhospitum uocaretur, uidelicet, opinor, quod feræ undiq; gentes accolerent: deinde quum iam capti essent, usque ad deo strenue sese gesserint, neq; sat habuerint, si tantum incolumes euaderent, nisi & à rege acceptam contumeliam ultri, & Diana sublata ab nauigassent. Quid? an non admiranda hæc, & quæ diuino quodam honore digna iudicent, quicquid est hominum, qui uirtutem suspiciunt? Quanquam non ista spectantes in Orestes ac Pylade, pro heroibus illos habemus. MNES. Atqui iam dices, quid nam præter ista suspiciendum patrarint atque diuinum. Nam quantum ad nauigationem & peregrinationem attinet, non paucos profecto diuiniore istis ostendero negociatores, atque inter hos præcipuos Phœnices, qui non in Pontum, neque ad Meotidem usque, aut Bosporum tantum enauigant, uerum quaquæ uersus, Græcum ac Barbarum mare permetiuntur. Hi si quidem omnem oram, & omne litus (ut ita dixerim) perscrutati in annos singulos, extremo demum autumno in suam patriam reuertuntur: quos scilicet ad eandem rationem pro dijs habeto, idque etiam si complures illorum caupones ac salsamentarios esse reperiēs. TOX. Audi nunc o uir admirande, considera que quanto nos, qui barbari uocamur, rectius uobis de bonis uiris sentiamus. Si quidem in Argo atque Mycenis ne sepulchrum quidem ullum insigne uidere est Orestis ac Pyladis, apud nos uero & templum ostenditur, ambobus illis communiter sacrum (ita ut par erat amicis) & hostiæ offeruntur, reliquusque omnis honos. Porro quod hospites erant, non Scythæ, id ueroni hil obstat, quo minus boni uiri iudicentur: neque enim perpendimus ciuitates sine uiri honesti ac probi: neque inuidemus, si cum amici non fuerint, res egregias gesserunt. Quin magis admirantes ea quæ patrarunt, ab ipsis factis domesticos ac nostros illos ducimus. Quod autem potissimum stupentes in illis uiris efferimus, illud est, quod nobis uisi sunt amici inter sese longè optimi extitisse, atque alijs exemplo fuisse, qualisque legem statuisse, quemadmodum oportet amicos omnem inter se communicare fortunam, Simulque promeruisse, ut à Scythiis, qui in amicitie laude primas tenerent, colerentur. Itaque quæcunque alter cum altero, uel alter pro altero tulit, ea maiores nostri descripta in columna ærea reposuerunt in templo Orestis: ac leges statuerunt, ut ea columna prima esset institutio disciplinaque liberis suis, si meminissent, quæ in illa essent adscripta. Itaque penè patris quisque sui nomen citius obliuisceretur, quàm res gestas Orestis ac Pyladis ignoraret. Quin & in porticu templi eadem quæcunque in columna notantur, priscorum picturis adumbrata uisuntur. Nempe Orestes unâ cum amico nauigans, deinde fracta inter abruptas cautes ipsorum naue comprehensus, & ad uictimam adornatus, iamque Iphigenia initiat eos. Ex aduerso uero in altero pariete idem iam uinculis exutus depictus est, ac Thoantem occidens, multosque ex Scythiis alios. Postremo soluens, abducta Iphigenia ac dea. Porro Scythæ frustra scapham adoriuntur iam nantem, hærentes gubernaculis, ac conscendere conantes. Deinde re frustra tentata, alij quidem ex eis fauci, alij uero eius rei metu compulsi, natatu semet in solum recipiunt, ubi uel maximè liceat perspicere, quantam alter in alterum beneuolentiam præstiterit in conflictu cum Scythiis. Fecit enim pictor utrumque de hostibus in semet ruentibus securum, propellentem autem eos qui in alterum feruntur, ac præ illo iaculis occurrere conantem, pro nihiloque ducentem, si intereat ipse, modo seruet amicum, uel suo ipsius cor-

*Causa sacro-
rum & cultus
Amicitia.*

*Historia Ore-
stis & Pyla-
dis.*

pore praeventi, amplexibusq; ictus in illum intentos. Iam uero tantam illorum be-
 neuolentiam, atq; in rebus tristibus communionem, fidem, humanitatem, ueritatē
 deniq; constantiam alterius in alterum amoris, hæc haud quaquam humana putau-
 mus esse, uerum animi cuiusdam præstantioris, quàm pro more uulgarium istorū
 mortalium, qui donec secundis uentis nauigatur, amicis indignantur, nisi ex æquo
 participes fiant rerum lætarum: quod si uel paululum eis uenti reflare cœperint, au-
 fugiunt solos in periculis deferentes. Enim uero, & illud noueris, nihil amicitia me-
 lius arbitrantur Scythæ, neq; est in quo Scythæ magis gloriatur, quàm in adiutan-
 dis amicis, communicandisq; rebus acerbis; quemadmodum neque probrum apud
 nos maius ullum, quàm amicitia desertorem uideri. Has ob res Orestem ac Pyla-
 dem ueneramur, quod præstantes extiterint in Scytharum uirtutibus, atq; in ami-
 citia præcellentes, id quod nos omnium maximè admiramur. Appellationem quo-
 que ex his illorum factis imposuimus, ut Coraci uocentur, quod quidem nostra in
 lingua perinde sonat, ac si quis dicat: dij amicitia præsides. MNES. Hui Toxaris,
 profecto non arcu modo ualuerunt Scythæ, bellicisq; in rebus cæteris antecelluerunt
 uerum uidentur & ad orandum persuadendumq; omnium aptissimi; unde mihi quā-
 dudum secus uideretur, nunc eidem merito fecisse uidemini, qui sic Orestem, ac
 Pyladem in deorū numerum retuleritis. Verum illud me fugerat uir optime, quod
 pictor quoq; bonus esses. Admodum enim euidenter ostendisti nobis, quæ sunt in
 Orestis templo, picturas, pugnamq; uirorum, alteriq; pro altero suscepta uulnera.
 Tamen si non putaram amicitiam uique adeo cultam fuisse quondam apud Scythas
 magis autem quod barbari essent, atq; agrestes, similitate quidem, ira, rabieq; per-
 petuò committit; amicitiam uerò, ne in familiarissimos quidem exercere solitos id
 que coniiciens, quum ex alijs quæ de illis audimus, tum ex hoc, quod progenitores
 suos uita defunctos denorant. TOX. Annos Græcis quum alijs in rebus, tum in
 his quæ ad parentum attinent cultum, sanctiores, magisq; pii sumus, in præsentiarū
 haud quaquam contenderim. Quod autem nostrates amici longe fideliores sint a-
 micis Græcis: quodq; amicitia ratio maior apud nos, quàm apud uos, haud diffici-
 le fuerit docere. Ac per deos Græcorum, ne tibi molestum sit audire, si quæ per spe-
 xi, dixerō, multum iam temporis apud nos uersatus: uos enim mihi uidemini præ-
 clarius cæteris de amicitia uerba posse facere, uim uero factaq; illius, adeo non solū
 pro sermonum dignitate non exerce, ut sat uobis sit prædicare eam, & quantum
 sit bonum, ostendere. At ubi usu uenit, deficientes à sermonibus, nescio quomodo,
 è medio negotio aufugitis. Cæterum quum Tragœdi in scenam progressi, istius-
 modi amicitias uobis repræsentant, pleriq; laudatis atq; applauditis, ac pro se mu-
 tuo periclitantibus illis lachrymatis, ipsi uero nihil dignum laude pro amicis presta-
 re audent. Quin si quando fortè accidat, ut egeat amicus, ibi protinus non secus at-
 que insomnia, procul auolantes euanescent uobis multæ illæ tragœdiæ, uosq; simi-
 les relinquunt inanibus istis, ac mutis personis, quæ diducto rictu, atq; immane hiā-
 tes ne minimum quidem loquuntur. At nos ediuerso, quo sumus in dicendo de ami-
 citia posteriores, hoc in præstanda ea præcedimus. Quare si uidetur, in in præsen-
 tiarū agamus, priscos illos amicos ualere sinamus, si quos uel nos uel uos ex his, qui
 olim fuere, recensere ualemus, quando ista quidem parte uos nimirū superaueritis
 cōpluribus ac grauib; adductis testibus, nēpe Poëtis, qui Achillis & Patrocli ami-
 citiam, tum Thesei Perithoiq; neq; non aliorum necessitudinem, pulcherrimis uer-
 sibus carminibusq; contexuerunt. Quin paucos quosdam in medium adferamus
 ex his, qui nostra ipsorum memoria fuerunt, atq; eorum res gestas exponamus: Ego
 quidem Scythicas, tu uero Græcanicas. Et in his uter superarit, melioraq; produxe-
 rit amicorum exempla, is & uictor esto, ac suam ipsius uictoriam promulgato, tan-
 quam qui pulcherrimum honestissimumq; certamen decertarit: adeo ut ego quidē
 non paulo malim mihi in singulari uictio certamine dextram amputari (nam ea est
 apud Scythas uictio poena) quàm in amicitia quopiam inferior iudicari, præfer-

Collatio Græ-
 corū & Scy-
 tharum qd. ad
 ad amicitia
 fidem attine-
 atq; hæc oc-
 casio sequen-
 tis amicorum
 recensio.

sim Græco, ipse Scythæ quum sim. MNES. Quanquam est haud mediocri negotij cum uiro, ita ut tu es, bellatore, singulati certamine congregi, tum admodum instructo missilibus ac penetrabilibus narrationibus, haud tamen usq; adeo ignauiter tam citò uniuersam deferens Græciam, tibi cesserò. Etenim uehementer absurdum fuerit, quum duo illitantum uicerint Scytharum, quantum fuisse declarant tum fabulæ, tum uetustæ uestræ picturæ, quas paulo ante scitè admodum representabas, Græcos omneis, tot nationes, tot ciuitates, nullo deficiente uinci abs te. Nam istuc si fiat, non dextram, quemadmodum apud uos solet, sed linguam execari conueniat. Sed utrum spectare nos oportet, numerum ne eorum, quæ amicè quis gesserit, an magis quo plures alteruter amicos referre poterit, hoc uictoria dignior uidebitur. TOXA. Nequaquam, imò non multitudine uis horum spectetur, uerum si quæ tu narrabis facta, his quæ narrabo, uideantur præstantiora, magisq; penetrantia, tum nimirum etiam si numero paria sint, opportuniora magisq; letalia mihi facient uulnera; Ac penè memet adictus accommodabo. MNES. Probè loqueris. Statuamus igitur quot erunt satis. TOX. Mihi quidem satis fore uidetur, si uterq; quinq; narret exempla. MNES. Idem mihi uidetur, ac prior dicito, uerum adiuratus, nimirum non nisi uera dicturum, alioqui fingere eiusmodi, non admodum fuerit difficile, palam autem refelli non queant. Porro si iuraris, nefas sit non habere fidem. TOX. Iurabimus, si quid etiam iureiurando opus esse censes. MNES. At quis tibi è dijs nostratibus, num satis faciat Iupiter Philius? TOX. Et maxime. Ego quoque tibi nostratrem iurabo, me apte in lingua. MNES. Testis igitur esto Iupiter Philius, quæcunq; dicturus sum apud te, ea nimirum uel quæ uiderim ipse, uel quæ ab alijs, quo ad fieri potuit, diligentissime perceperim, narraturum, nihil ex me ipso comminiscem, alleuantemq;. Ac primo quidem loco, Agathoclis Diniaq; amicitiam referam, quæ apud Ionas est celebratissima. Nam Agathocles hic, qui Samius fuit, non ita pridem uixit, uir in amicitia quidem præcipuus, ita ut re declarauit: cæterum reliquis in rebus uulgo Samiorum nihilo præstantior, neq; genere, neq; cæteris item opibus. Huic cum Dinia Ephesio, Lysionis filio, amicitia à puero intercesserat. Porro Dinias supra modum ditatus est, & quemadmodum solent ij, qui nuper opes nacti sunt, complures & alios secum habebat, satis quidem idoneos illos, & ad compotandum, & ad uoluptariam cõsuetudinem, ab amicitia uerò longe alienissimos. Atq; inter hos interim habebatur Agathocles, conuiuēbatq; & compotabat illis, non admodum approbans eam uiuendi rationem. Dinias autem nihilo hunc potiore habebat, quàm cæteros adulescentes. Tandem etiam offendere cœpit, crebrius obiurgans, molestusq; uidebatur, quippe qui admoneret eum maiorum, præciperetq; ut seruaret, quæ multo labore parata, pater illi reliquisset, adeo ut ob hæc ne ad comessationes quidem illum deinceps adhiberet, sed solus cum illis comessaretur, celare cupiens Agathoclem. Demum ab assentatoribus illis misero persuasum est, quod adamaretur à Chariclæa Demonactis uxore, uiri illustis, atq; inter Ephesios in honoribus ciuilibus primarij. Iam et literulæ à muliere ad illum uentitabāt, & serena semimarcida, & mala quædā admorsa: deniq; quicquid ad hęc lenæ machinantur in adulescentes, quo paulatim illis amorē artibus quibusdā inserant, primumq; hac incendunt opinione, quod sese credant amari. Nam plurimū illicit & hoc, præsertim eos, qui sibi formosi uidentur, donec imprudentes in casses inciderint. Erat autē Chariclæa urbana quidem & elegans muliercula, at supra modū meretricia, semperq; illius, quicūq; fortè adijisset, etiam si quis admodū leuiter concupiuisset: quin si uel aspexisses duntaxat, protinus adnuebat, nec ullo pacto metuendum erat, ne quando recusaret Chariclæa: admirabilis autē alioqui artifex, quauisq; meretrice doctior allucere amatorem, & ambiguus quū adhuc esset, totū subigere: at quū iam teneretur, incitare, ac magis magisque accendere, nunc ira, nunc blandimentis: ac mox fastidiosius deinde infecta suspicione, quasi ad aliū sese deflexura esset: postremo omni ex parte egregie docta erat mulier, & absoluta, artibusq; omni generis in amantes instru-

In iurandum

1. par. Agathocles et Dinias.

sta. Hanc igitur tum Dinia adulescentes accersuerant in adolescentulum multa-
 ad simulabant, quo eum in a morem Chariclæ impellerent. Illa porro quæ com-
 plureis iam adolescentes iugularat, & innumerabiles amores fuerat mentita, do-
 mosq; opulentas euerterat: uarium quoddam, atque inexpugnabile malum: ubi
 nacta manibus est simplicem, & huiusmodi artium imperitum adolescentulū, haud
 quaquam amittebat ex unguibus: sed undiq; oppugnans tentansq; ubi iam omni-
 um esset compos, tum ipsa dum captat capta perit, tum infelici Dinia innumerabi-
 lū malorum extitit causa. Nam primum quidem statim literulas illa ad illum
 dat: ac subinde missitat ancillulam, quæ renunciaret ut fieret, ut uigilaret: postre-
 mo ut misera præ amore suffocatura esset sese: donec iam beatus ille persuasus, sibi
 formosus esse uideretur, atque Ephesiortū uxoribus præter cæteros adamabilis.
 Actandem in congressum adductus est multis precibus exoratus. Et ex eo qui-
 dem tempore facilis iam erat coniectura fore ut caperetur à muliere formosa: ad
 uoluptatem congredi docta: & in loco flere, & inter loquēdum miserabiliter suspi-
 rare: & iam abeuntem amplecti: & adeunsi obuiam occurrere: & formam colere, sic
 ut maximè placitura esset: interdum uel uoce, uel cithara canere: quibus omnibus
 in Diniam usa est. At ubi sensit excruciarī, iamq; amore illaqueatum, ac subiugum
 esse factum: aliud ad hæc excogitat, quo miserum subuertat: gravidam se ex eo si-
 mulat (nam hoc quoque efficax ad magis ac magis inflammandum stultum aman-
 tem) Neque postea comneabat ad illum, affirmans à uiro obseruari sese, qui iam
 amorem per sensisset. Hic uero rem iam non ultra ferre potis erat: neque durare qui-
 bat, quum illam non aspiceret: sed lachrymabatur, adulescentesque ad sese accersebat:
 æ Chariclæ nomen indamabat: imaginemq; illius amplexus (candido enim lapide
 fecerat) etulabat. Demum in solum abiiciens sese iactabatur: planeque res
 extremæ dementiæ speciem obtinebat. Siquidem munera reddita sunt mulie-
 ri, non pro malorum aut corollarum precio: sed solidæ domus, agri, famulæ,
 uestes florulentæ, auri quantum optaret. Quid multa? Breui Lysionis do-
 mus antea inter lones nobilissima, exhausta est, atq; exinanita. Deinde ubi iam
 exuccus esset, eo relicto, alium quempiam adolescentulum Cretensem, bene-
 ritummatum uenata est, atq; ad illum deficiuit. Iam uidelicet illum adamabat: arque
 is quidem credebat. Itaq; Dinias neglectus non à Chariclæ a modo, uerum etiam ab
 assentatoribus (nam isti quoque ad Cretensem amatorem iam deficiuerant) abiit ad
 Agathoclem, iam pridem non incūm, quā illi res miserè haberent. Ac pudesces
 quidem initio, tamen exposuit omnia: amorem, egestatem, arrogantiā mulieris, ri-
 ualem Cretensem: in summa, non uicturum sese, nisi cum Chariclæ consuetudinē
 haberet. Ille uero intempestiuum esse ratus id temporis exprobare Dinia, qua pro-
 pter ex amicis unum sese non admisisset, sed tum quidem assentatores suos sibi an-
 teposuisse: diuendita, quam unam habebat in Samo, domo paterna, præcium illi at-
 tulit, talenta tria. Quæ simul atq; recepisset Dinias, haud clām erat Chariclæ: rur-
 sus subito formosus factus: rursus ancilla & literulæ, & expostulatio, quod iam diu
 sese non adisset, concurrerunt item adulescentes applaudentes, ut uiderunt Dinia ad
 hoc esse quod daret. Cum autem pollicitus esset sese uenturum ad illam, uenissetq;
 primo ferè somno, essetq; intus Demonax Chariclæ maritus: siue quod alioqui
 præsenferat: siue de composito, proditioneq; uxoris (nam utrunq; fertur) exiliens
 uelut ex insidijs, & atrium iubet occludere, & Diniam comprehendere, ignem ac fla-
 gra minitans: neque non gladium tanquam in moechum educens. Ille porro repu-
 tans quibus in malis esset: uecte quopiam de proximo, ut iacebat, arrepto, tū ipsam
 occidit Demonactem, in tempus adigens: tum Chariclæ: atq; hanc quidem non
 ictu uno, uerum etiam & uecte sæpius, & postea Demonactis gladio feriens. At fa-
 muli interea muti stabant, rei nouitate attoniti: Deinde cōprehendere conati, quū
 in hos quoque ferro insilliret, ipsi quidem aufugerunt, Dinias autem clām sese sub-
 duxit, tanto patrato facinore. Et ad auroram usq; apud Agathodem diuersabatur:

II. par. Euthydicus et Damon Chalcidensis.

pariterq; & quæ facta essent reputabant, & quid in posterum esset eventurum, considerabant. Vt autem diluxit, milites aderant, (iam enim res erat diuulgata) comprehensumque Diniam, nec hunc inficiantem homicidium, adducunt ad præfectum qui per id tempus Asiam moderabatur. Hic eum ad Persarum regem remittit. Nec ita multo post relegatus est Dinias in Gyaron insulam ex Cycladibus unam, damnatus à rege, ut in ea, quoad uiueret, exularet. Agathocles autem cum reliquis in rebus nunquam abfuerat, tum pariter soluit in Italiam, & amicorum solus una est in iudicium comiratus, neque usquam defuit officio. Porro ubi iam in exilium profectus est Dinias, ne tū quidem desertus est ab amico. Quin potius ipse suapte sponte damnatus uersabatur in Gyaro, simulq; cum illo exulem agebat. At quum iam rerum necessariorum omnium inopia laborarent, locans seipsum purpurarijs, una cū alijs urinabat, quodque hinc partum est referens, Diniam alebat. Quin & ægrotans, et diutissime inseruiuit: & ubi uita defunctus est, noluit unquam in patriam reuerti, uerum inibi perseverauit in insula, pudori sibi fore ratus, si uel mortuum amicum deseruisset. Hoc tibi Græci factum amici retulerim, quod quidem non ita pridem accidit, haud enim scio anni quinque præterierint, quod Agathocles in Gyaro mortem obiit. TOX. At utinam iniuratus ista Mnesippe dixisses, uidelicet quo mihi fas esset, eis non habere fidem. Adeo Scythicum quendam amicum Agathoclem istū descripsisti, quin uereor ne quem & alium isti similem narres. MNES. Audi iam & alium Toxari, Euthydicum Chalcidensem. Retulit autem mihi de hoc Simylus naucleus Megarensis, adsurans profecto se teste rem factam esse. Aiebat enim nauigauisse sese ex Italia Athenas, circiter Pleiadum occasum, collectitios quosdam homines uehementem, in his fuisse Euthydicum, unaq; cum hoc Damonem Chalcidensem eiusdem amicum. Ac natu quidem eos æqualeis fuisse: uerum Euthydicum ualentem, robustumq; Damonem contrā, suppalidum atq; ualeudinarium, quasi qui nuper (ut apparebat) ex diuturno morbo reualuisset. Itaq; ad Siciliam usque feliciter aiebat Simylus nauigasse ipsos. Cæterum ubi transmissio freto, in ipso iam Ionio mari nauigarent, tempestatem maximam eis incubuisse. Quid autem attinet multa referre: immane eis quasdam procellas ac sinuosas, tum grandines, & si quæ alia tempestatis mala? Vt uero iam haud procul abessent a Zacyntho, nuda nauigantes antenna: præterea & funes quosdam trahentes, quo nimirum uim, impetumq; fluctus exciperent: circiter noctis mediū, Damonem, qui in tanta iactatione nauicaret uomuisse in mare propendentem. Deinde, ut conicio naue uehementius in eam partem, in quam ille propendebat, inclinata, simulq; propellente fluctu, excidisse eū pronocapite in pelagus: neque nudum tamen, uidelicet ut misero uel natare commode liceret. Mox itaq; succlamasse quum præfocaretur, uixq; sese ab undis sustolleret. Porro Euthydicum simulatq; audisset (nam forte fortuna nudus in strato tū erat) abiecisse semet in mare, arreptoque Damone, qui iam deficiebat (diutius enim ista uideri poterant, luna scilicet relucente) una iuxta illum nasse, ac subleuasse. Ac uoluisse quidem illis optulari sese miseratos uiro- rum calamitatem, uerum nequisse, quod uento præualido raperentur. Illud tamen fecisse, subera complura ad illos protulisse, tum ex contis aliquot, ut ab his suspensi narent, si quem fortè ex eis nanciscerentur, postremo scanforia quoq; tabulata, quæ quidem erant nequiquam exigua. Cogita iam per deos, quod aliud grauius beneuolentæ documentum quisquā addere queat in hominem amicum, qui noctu decidisset in mare, usque adeo sauiens, quā communicata morte? Iamq; adeo mihi ante oculos pone imminentes procellas, fragorem aquæ sese adglomerantis, spumam undiq; effervescentem, noctem, ac desperationem. Ad hæc illum iam præfocari incipientem, uixq; undis extrantē, manusq; porrigentem amico: hunc autē incōtanter insilientem, simulq; nantem, prorsusq; sollicitū, ne se prior Damon interiret. Sic enim profecto cognosces, quod haud ingenerosum hunc quoque amicum, uidelicet Euthydicum, retulerim. TOXARIS. Vtrum perierunt uiri Mnesippe, an salus quæpiam ex insperato illis contigit?

Adeo

Adeo ego illis non mediocriter timui. MNES. Bono animo es Toxaris, seruati sunt, quin hodieq; Athenis agunt, ambo philosophiæ dantes operam. Nam Symilus eademum narrare poterat, quæ noctu uidere licuit, hunc delapsum, illum desilientem simulque nantes, quatenus per noctem dabatur aspicere. Porro quæ post hæc acciderint, Euthydicus ipse narrat. Primum quidem, tubera quædam forte nactos, suscipuisse de his sese, atque ita hærentes fluitasse, tanè quàm incommode. Deinde ubi tabulata conspexissent, iam sub auroram annasse, consensissq; illis commode, deinde nantes appulisse Zacynthum. Post hos autem, qui neutiquam mali sunt, ut ego quidem autumo, accipe iam tertium, nihilo istis inferiore. Eudamidas Corinthius Aretæo Corinthio, & Charixeno Sicyonio amicis utebatur, & ijs quidem opulentis, quum ipse pauperrimus esset. Hic uita decedens, testamentum reliquit, alijs quidem fortasse deridiculum, tibi uerò, haud scio, an tale sit appariturum, uiro probo, & apud quem amicitia in precio sit, quique uel cum præcipuis in ea certare queas. Sic enim in eo scriptum erat: Lego Aretæo quidem matrem meam alendam atque in senecta fouendam: Charixeno uero filiam meam elocandam cum dote, quanta ab illo maxima dari poterit. Erat autem illi mater anus, ac filiola iam marura nuptijs. Si quid autem interim acciderit alterutri, huius quoque partem inquit, alter habeto. Huiusmodi lecto testamento, ij qui tenuitatem quidem Eudamidæ nouerant: at amicitiam, quæ illi cū his uirjs intercesserat, ignorabant, rem pro ludo iocq; ducebant. Nemo certè aderat qui non cum risu discederet, quòd eiusmodi hæreditatem Aretæus & Charixenus essent accepturi, felices uidelicet, atque ita aiebant: Siquidem persoluent Eudamidæ, superstites etiam ipsi hæreditatem tradent mortuo. At hæredes, quibus ista erant legata, ut audierunt, uenerunt illico, agnoscetes rataq; facientes ea, quæ erant testamento madata. Itaque Charixenus quinque dunnaxat dies superstes, diem obiit. Aretæus autem optimus successor factus, tum illius, tum suo ipsius suscepto onere, & matrem alit Eudamidæ, & filiam non ita pridem elocauit, ex quinque talentis quæ possidebat, duobus in propriæ filiæ dote, duobus in amici filiam erogatis: Ac nuptias ambarum eodem die fieri uoluit. Quid tibi Toxaris, Aretæus iste uidetur, num nam leue amicitiae argumentum ex habuisse, adita huiusmodi hæreditate, neque deserto amici sui testamento: an hunc quoque in perfectis idoneisq; calculis ponimus, ut sit unus è quinque? TOXA. Et iste quidem egregius, quanquam equidem Eudamidam multo magis ob fiduciam admiratus sum, qua fuit erga amicos: declarauit enim, quòd & ipse eadem fuisset facturus erga illos, tamen non essent ea scripta in testamento, uerum ante alios uisisset non scriptus talium hæres. MNES. Probe dicis. Sed quartum iam tibi narrauo, Zenothemim Charmolæi, Massilia oriundum. Commonstrabatur autem mihi in Italia, patriæ nomine legatum agendi, uir decorus, procerus, ac diues, ut apparebat. Assidebat illi uxor in rheda iter facienti, quum alioqui deformis, tum dimidia nempe dextra corporis parte manca, alteroq; capta oculo, terribilissimum quoddam & refugiendum terribulum. Deinde quum demirarer, si decorus ille quum esset, ac uenustus, sustineret eiusmodi mulierem sibi adiunctam: is qui mihi eum commonstrabat, causam exponit, quare in id matrimonium incidisset: nouerat enim compertè omnia, nam ipse quoque Massiliensis erat. Menecrati (inquit) huius foedæ patri, amicus erat Zenothemis, uiro diuiti ac honorato, ipse ipsdem rebus par. Deinde aliquanto post, facultatibus exutus est ex condemnatione Menecrates, quo tempore pariter infamis, & ad capeffendos magistratus inidoneus est iudicatus à sexcentum uiris, tanquam qui sententiam iniquam pronunciaisset. Ad hunc autem modum, inquit, nos Massilienses mulctamus, si quis corruptè iudicet. Grauius itaque ferebat Menecrates. primum, quòd esset condemnatus: deinde, quòd è diuite pauper: postremo, quòd ex nobili repente factus esset infamis, ac reiectius. At præter cætera eum ipsa discruciat filia iam nubilis, utpote annos nata decem & octo, quam ne cum omni quidem patris substantia,

III. Eudamidas, Aretæus Corinthii, & Charixenus Sicyonius.

III. Zenothemis Massiliensis, & Menecrates.

quàm ante condemnationem possederat, dignatus fuisset quisquam ingenuus ac pauper facile accipere, quæ tam infelici fuerit forma. Quin & concidere dicebatur idq; circa lunam crescentem. Hæc ubi apud Zenothemim deploraret, bono, inquit, animo es Menecrates. Neq; enim ipse egebis necessarijs, & filia tua dignum aliquẽ suo genere sponsum inuenerit. Atq; hæc eloquutus, statim apprehensa illius dextra, deduxit domum, ibiq; opes, quæ illi multæ erant, partitus est cum illo, ac cœna parari iussa, conuiuio accepit amicos, & in his Menecratem, ueluti iam è necessarijs cuiptam persuasisset, ut puellam in matrimonium acciperet. Posteaquam autem cõuiuium peregerant, libassentq; dijs, tum uerò plenum illi calicem porrigens: accipe, inquit, Menecrates, à genero symbolum affinitatis poculum, nam hodie ducturus sum ego filiam tuam Cydimacham, dotem autem iam olim accepi, talenta quinq; et uiginti, illi uero respondente, absit ne feceris, ò Zenothemis, nèue ipse usque adeo inaniam, ut te neglectum, qui & iuuenis es, & formosus, conspiciam cum de formi puella, ac debilitata coniugatum. Hæc inquam, illo loquente, hic sponsam adiunctam tollens, abduxit in thalamum: ac paulo post prodijt, ea deuirginata, atq; ex eorẽ pore cum illa uiuit, supra modum diligens, & quemadmodum uides, circumferens eam. Et non solum non pudet matrimonij, uerum etiam perinde atq; glorians de eo, sic ostentat, propterea quòd negligit corporis formam ac fœditatem, ad hæc opes & famam, tantum amici rationem habet Menecratis, neq; arbitratum eum sexcentum uirum sententia deteriore esse factum, quantum ad necessitudinẽ. Quamquam pro his iam illi gratiam retulit fortuna, ad hunc modum. Puellus enim ei formosissimus ex illa deformissima susceptus est. Neq; diu est, quòd tollens hunc pater intulit in curiã, frondibus oleaginis coronatum, ac pullis amictum, quo plus miserationis a uo conciliaret. At infans arridebat iudicibus, manibus complodebat. Itaque curia commota super illo, remisit multam Menecrati, atque ille iam rei, famæque restitutus est, eiusmodi patrono usus apud iudices. Hæc affirmabat Massiliensis Zenothemim amici gratia fecisse, haud mediocria, sicuti uides, neq; qualia passim Scythæ faciunt, qui concubinas formosissimas summa cura deligere dicuntur. Restat nobis quintus. Neque uerò mihi uideor alium quempiam debere dicere, Demetrio Suniensi præterito. Nauigarat in Aegyptum Demetrius, unã cum Antiphilo Alopecensi, qui cum illi iam inde à teneris annis fuerat amicitia, atque ephesusephebo conuixerat, pariterq; fuerat eruditus, ipse quidem Cynicam disciplinã sequutus, sub Rhodio illo sophista, Antiphilus uerò medendi scientiam exercuerat. At hoc temporis fortè prefectus fuerat in Aegyptum, ad spectaculum Pyramidum Memnonisq;. Nam audiuerat illas, quum essent sublimes, umbram non facere. Memnonem autem uocem ædere, ex oriente sole. Harum igitur rerum cupiditate adductus Demetrius: uidelicet ut Pyramidas intueretur, ac Memnonem audiret: sextum iam mensem aduerso Nilo nauigabat, relicto Antiphilo, quòd is itinere atque æstu defessus esset. Huic autem interea calamitas incidit, quæ singularem quẽpiam amicum postularet. Nam puer eius ut nomine, ita & patria Syrus, inita societate cum sacrilegis aliquot, unã cum illis in Anubis templum irrupit: sublatoq; deo, ad hoc phialis aureis duabus, tum caduceo, aureo & hoc, neque non cynocephalis argenteis, atque id genus alijs: omnia apud Syrum deposuerat. Deinde forte comprehensi, (capti enim fuerant, diuendentes nescio quid) rem omnem protinus confessi sunt, districti in rota: deportatiq; uenerunt in ades Antiphili: ibi res furto sublatas de promebant, sub lectica quadam in abdito conditas. Syrus itaque illico uinctus, unãq; herus huius Antiphilus: atque is quidem interea dum præcepto rem audit, auulsus. Nec opitulabatur quispiam: quin magis hi qui fuerant hæcenus amici, auersabantur hominem tanquam qui templum Anubis sacrilegio compilasset: seseq; impiari credebant, si cum illo bibissent, aut edissent. Porro duo qui reliqui erant pueri, quicquid erat in domo, conuasantes, fuga discesserunt. In uinculis igitur erat miser Antiphilus multum iam temporis: habitus interim omnium,

quan-

V. p̄tr. De-
metrius Suni-
ensis et Anti-
philus Alope-
censis.

quantum in carcere erat, solum scelestissimus. Porro praefectus carceris Aegypti
 us, homo superstitiosus, ratus sese gratum facere deo, atque illius ulcisci uices, gra-
 uis Antiphilo imminabat. Quod si quando defenderet, affirmans se nihil eiusmodi
 patrasse, impudens habebatur: atque hoc nomine multo etiam magis erat inuisus. Sub-
 egrotabat itaque iam, maleque habebat, nec mirum: quippe qui humi cubaret, idque etia-
 am noctu: neque crura sineretur protendere, ligno inclusa: nam per diem catasta strin-
 gebatur, altera manu uincta ferro: at noctu cogebatur totus in uinculis esse. Ad haec
 insuper domicilij paedor ac praefocatio, multis ibidem uinctis, locumque angustum
 prementibus, adeo ut uix respirarent: tum ferri stridor, ac somnus exiguus: haec om-
 nia molesta erant, atque intoleranda: nimirum homini eiusmodi rerum insueto, mini-
 meque ad tam durum uitae genus exercitato. Quum uero iam deficeret, ac ne cibum
 quidem capere posset, reuersus est tandem & Demetrius, nihil dum sciens eorum
 quae acciderant. Vt aut cognouerat quo in loco res esset, statimque curriculo ad carce-
 rem uenisset: tum quidem admissus non est, propterea quod uespera iam esset: et car-
 ceris custos iam dudum oclusis foribus dormiebat, ministris excubias agere iussis.
 At mane quum esset ingressus, multis uidelicet precibus admissus accedens multo
 tempore quarebat Antiphilum: quippe malorum multitudinem sic immutatum, ut
 cognosci non quiret. Circumiens igitur, & uinctis unumquemque contemplantur:
 eorum more qui familiarium cadauera iam marcida facta, requirunt in stragibus.
 Quod ni nomen fuisset eloquutus, Antiphilum Denomenis filium: ne longo qui-
 dem tempore potuisset agnoscere quisnam esset, usque adeo praemalis erat transfigu-
 ratus. Vt uero ad uocem agnitam respondisset, atque adeunte illo comam diduxisset:
 eam a uultu abigens sordidam atque impexam, ostendit sese quis esset. Hic ambo col-
 lapsi sunt, oculis oborta caligine, in tam inopinato spectaculo. Verum aliquanto post
 posteaquam & ipse sibi redditus, & Antiphilum recipiens Demetrius de singulis
 esset illum diligenter percontatus, bono animo esse iubet. Tum dissecto pallio, di-
 midiato quidem induitur ipse: reliquum autem illi donat, detractis illi putribus at-
 que detritis, quibus erat opertus panniculis, atque ex eo die modis omnibus illi ade-
 rat: curam eius agens, inseruiensque. Locans enim sese istis, qui uersabantur in portu mer-
 catoribus, a mane ad medium usque diem, oneribus gestandis non parum lucrum facie-
 bat. Deinde ab opere reuersus, mercedis partem carcerario in manum dabat, quo illi
 mansuetum hunc, ac pacatum redderet. De reliquo autem, in amici curam assatim
 suppeditabat. Atque interdum quidem aderat Antiphilo, quo illum consolaretur:
 ubi uero nox occupasset, pro carceris foribus facto ex herbis thorulo, substratisque
 frondibus, acquiescebat. Et in hunc quidem modum aliquandiu degebant: ut De-
 metrius nullo uerante ingrederetur, atque ob id mitius ferret calamitatem Antiphi-
 lus: donec extincto in carcere latrone quopiam, idque ut putabatur ueneno, & custo-
 diae exactissime obseruatae, neque deinde quisquam admissus in domicilium uinculis
 liber. Quas ob res dubius atque anxius, quum alia uia non pateret, qua liceret amis-
 co adesse: adito praefecti collega, seipsum defert, tanquam in irruptione templi Anu-
 bis communem operam addidisset. Id simul atque confessus est, abductus est illico in
 carcerem, ac ductus ad Antiphilum. Nam hoc magnis precibus uix obtinuerat a car-
 cerario, ut proximè Antiphilo, atque eadem in trabe uinceretur. Hic igitur uel maxime
 declarauit, quanto in illum fuerit amore, quum sua ipsius incommoda negligere-
 ret, cum & ipse interim aegrotaret: illud autem curae haberet, quo pacto fieri posset,
 ut ille & quam plurimum dormiret, & minimum angeretur. Atque ita commode to-
 lerabant, communicatis inter ipsos malis: donec aliquanto post, tale quiddam acci-
 dit, quod finem ferme eorum imponeret calamitati. Si quidem e uinctis quispiam,
 haud scio unde nactus limam: adiunctis coniuratis captiuorum plerisque, catenam in-
 secuit, qua seriatim erant astricti, cyphonibus in hanc insertis, soluitque omnes. Qui
 quidem facile trucidatis, quippe paucis custodibus, coglobati prosiliere, atque hi quidem
 illico quo quisque poterat, dissipati: postea plerique sunt comprehensi. Porro Demetrius et

Antiphilus inibi remanserunt: Syro quoque retento, qui iam aufugere parabat. Vt autem diluxisset: Aegypti praeses, cognito quod acciderat, emisit quidem qui illos insequerentur: accersitis autem ijs, qui erant cum Demetrio, soluit à uinculis collaudatos, quòd soli non aufugissent. At illis haud quaquam faterat, ut hoc titulo dimitterentur. Clamabat autem Demetrius, sibiq; nò mediocribus in rebus iniuriam fieri prætendebat, si pro maleficis habiti, uiderentur uel commiseratione, uel ob id laudis, quòd non aufugissent, dimitti. In summa, compulere iudicem, ut causam exactius excuteret. At hic ubi repperit, nihil eos commritos, collaudatos illos, Demetrium autem seorsum quoque admiratus, liberos esse iussit, consolatus super poena quam tulerant, præter ius in uincula coniecti. Quinetiam ambos munere prosecutus est, idq; de suo: Antiphilum drachmarum decem milibus: bistantò Demetrius. Ac Antiphilus etiam nunc quidem in Aegypto est. Demetrius autem sua quoque uiginti milia relinquens amico, concessit in Indiam: profectus ad Brachmanas, tantum hoc loquutus Antiphilo, merito sibi iam ignoscendum uideri, quòd tum ab eo discederet. Neq; enim sibi opus fore pecunia, quo ad is perseveraret esse, qui erat, uidelicet qui possit paucis esse contentus: neq; illum amplius egere amico, qui sepe cui res iam feliciter haberent. Huiusmodi sunt Toxaris amici Graeci. Quod ni in itio norasses nos, tanquam qui uerbis nos iactarem: idem profecto relaturus eram tibi complures orationes, atq; eas egregias, quas Demetrius habuerit in iudicio: quæ interim pro se ipso nihil responderet: Pro Antiphilo uerò lachrymas funderet, atq; etiam supplex esset: totamq; causam in se reciperet, donec Syrus flagris cæsus, ambos eos liberos fecit. Hos igitur paucos è plurimis, quos mihi primum memoria suggestit, tibi narrauerim præclaros ac firmos amicos. Quod reliquum est, iam decedens à narratione, tibi dicendi partes tradò. Tu porro uti Scythas his non inferiores referas, sed longe præstantiores, tibi ipsi curæ fuerit, siquid de dextra sollicitus es, ne ea tibi præcidatur. Verum oportet strenuum præstare uirum. Etenim res quædam uehementer ridicula tibi contigerit, si cum Orestem ac Pyladem admodum sophistice laudaris, pro Scythia dicens, orator ignauus appareas. TOX. Rectè tu quidem Mnesippe: qui quidem ad dicendum etiam exhortaris: perinde quasi nihil sollicitus sis, ne tibi lingua execetur, uictò in narrationibus. Sed iam exordiar nihil quiddè quemadmodum tu, uerbis phalerans atq; exornans (neq; enim is Scytharum mos) præsertim quum res ipsæ longe magis loquantur, quam uerba. Nihil aut etiam modò expectaueris à nobis cuiusmodi in cōmemorando laudibus extulisti: puta si quis sine dote duxerit deformem mulierem: aut si quis amici filiae nubenti pecuniolam donauerit, duo talenta: ac per Iouem, si quis sponte eat in uincula, quum certò sciat se paulopost esse soluendū. Admodum enim leuia ista: neq; quicquam inest in his, uel magni negotij, uel uirile quod sit. Cæterū ego tibi referam multas cædes, bellaq; & mortes, amicorum causa susceptas, ut intelligas uestra ista lusum esse, si cū Scythicis conferantur. Neq; tamen istuc sine causa facitis, sed meritò parua ista miramini: propterea quòd non sunt uobis admodū graues occasiones declarandæ amicitiae, quippe in alta pace uiuentibus. Quemadmodū nec in tranquillitate queas scire, bonus sit gubernator, nec ne. Tempestate enim tibi opus fuerit ad hoc, ut dignoscas. At apud nos bella perpetua, & aut inuadimus alios, aut cedimus inuadentibus, aut ubi fortè concurrimus, pro pascuis prædaq; pugnamus. Hic potissimū opus est bonis amicis, eoq; quam firmissimè constituimus amicitias, sola hæc arma inuicta atq; inexpugnabilia esse iudicantes. Prius autem uolo tibi commemorare quo ritu faciamus amicos, non ex poculis, quemadmodū uos, neq; si quis æqualis sit, aut uicinus: uerum ubi strenuū quempiam uirum conspexerimus: quique præclara facinora patrare possit, in hunc omnes studio incumbimus, & quod uos in ambièdis coniugijs, id nos in amicis non grauamur, diu quasi procos agentes, nihilq; non facientes, ne uidelicet frustremur amicitia, neue reiecti esse uideamur. At ubi iam in amicitias cæteris repulsis, delectus est quispiam, protinus fœdus initur, ac iusturandum, quid sit

*Haftenus
Graecorū
amicitias recte
fuit. Iam ad
Scythicas
transit. Ordī
tur aut ab at-
tentione & e-
leuatione
græcorum.*

Mitigatio.

*Quomodo
amicos eli-
git Scythæ.*

sit maximum: nimirum & uicturos eos pariter, & mortem appetiturum, si sit opus alterum pro altero. Atq; ita facimus. Etenim simulatq; incisis digitis, sanguinem in calicem destillauerimus, summisque intinctis gladijs, ambo pariter admoventes biberimus, non est quicquam quod deinde nos queat dirimere. Admittuntur autem ad huiusmodi foedera, ad summum tres. Nam qui multis sit amicus, is eo loco habetur apud nos, quo communes istae atq; adulterae uxores, arbitramurq; iam non perinde firmam illius amicitiam fore, posteaquam est in plures partes dissecta. Exordiat autem ab his, quae nuper Dandamis fecit. Dandamis enim hic in conflictu cum Sauromatis, quum esset captiuus abductus eius amicus Amizocas. Quin potius ante tibi iurabo nostrum iusiurandum, quandoquidem istuc initio sum pollicitus. Non enim per Ventum & Acinacem, quicquam mentiturus sum apud te de Scythicis amicis. MNES. Equidem tuum iusiurandum haud magnopere desiderabam: proinde recte facis, qui nullum deorum iures. TOXA. Quid tu narras? An non tibi uidentur esse dii, Ventus & Acinacis? Adeo ne te fugit, quod nihil sit maius mortali bus uita ac morte? Per haec utiq; iuramus, quoties per Ventum & Acinacem iuramus: uidelicet per Ventum, tanquam qui uita sit causa: per Acinacem uero, ut qui mortis sit autor. MNES. Atqui si ista idonea causa est: profecto multos alios quoq; deos estis habituri tales, qualis est Acinaces: puta iaculum, lanceam, uenenum, funem, atq; his consimilia. Quandoquidem uariius est iste deus interitus, atq; innumera biles aperit uias, quibus ad illum sit aditus. TOX. Vide quam contentiose nunc quamq; litigiose istuc facis: dum medio sermone interpellas me, excutisq; ac disturbas orationem meam. At ipse loquente te, silentium agebam. MNES. Age, non sum istuc post hac factururus Toxaris. Et optimo iure obiurgas: quare perge confidenter quod restat dicere: perinde quasi nec adlium loqueris, adeo tibi silebo. TOX. Quartus igitur agebatur dies Dandamidi & Amizocae, ex quo amicitiam inierant ac mutuū sanguinem pariter biberant. Venerant interea in regionem nostram Sauromatae, cum equitum decem milibus: peditum autem ter tantum aduenisse ferebatur. Ii nimirum quum in nos iruissent imparatos, neq; expectantes illorum insultum, omnes quidem cedere cogunt, complures autem repugnantes occidunt, nonnullos & uiuos abducunt, nisi si quis effugerat tranans in ulteriorem fluminis ripam, ubi nobis dimidium copiarum, & pars curruum erat. Sic enim id temporis castra fueramus metati, haud scio quo consilio Archiplanorum, id est, ducum nostrorum, ad utranq; Tanaisidis ripam. Protinus itaq; & praedas abigebant, & captiua abducebant, & tentoria diripiebant, & curribus potiebantur, atq; ipsi plerisque cum uiris captis, & sub oculis nostris concubinas, uxoresq; nostras constuprabant. Nos porro rem indigne tulimus. At Amizoca quum duceretur (erat enim captus) nominatim inclamauit amicum, miserē uinctus, simulq; calicis & sanguinis commune fecit. Quod simulatq; exaudierat Dandamis, nihil etiam constatus, spectantibus omnibus, tranauit ad hostes. Ibi Sauromatae densatis telis truerunt in illum: iam confixuri, nisi succlamasset: Zirim. Hoc uerbi si quis sonuerit, postea non interimunt, sed recipiunt, tanquam de dentem sese precio redimendum. Moxq; ad illorum ducem adductus, repositus amicum: Ille redemptionis precium postulabat. Neq; enim prius dimissurum sese, nisi si maximum pro illo recepisset. Tum Dandamis: quae possidebam, inquit, ea omnia a uobis direpta sunt: quod si quid est quod nudus praestare queam, id sum paratus polliceri uobis: & imperato quicquid uoles. Et si ita uis, me ipsum huius in locum recipe, & abutere ad quodcunque tibi lubitum erit. Ad haec Sauromata: Nihil, inquit opus retinere te: praesertim quum temet dedideris. Quin tu parte eorum quae possides tradita amicum abducto. Rogat illico Dandamis, quidnam uellet accipere. Ille oculos postulat. Atq; hic protinus exhibuit eruedos. Deinde ubi essent execti, iamq; precium per solutum esset Sauromatis, recepto Amizoca, reuersus est innites: illi unaq; tranantes, incolumes ad nos redierunt. Id factum animus reddebat Scythiis omnibus neque iam uictos esse rebantur sese, quum uiderent, quod apud nos esset bonorum

Quorū mō
mo obstrin-
guntur.

Iusiurandum
Scytharum.

I. par. Danda-
mis & Amiz-
ocae.

maxia

LVCIANI

maximum, id nondum esse abductum ab hostibus: uerum superesse egregiam mentem, & in amicos fidem. At idem Sauromatis formidinem non mediocrem incutiebatur: reputantibus cum cuiusmodi uiris, si se prae parassent, essent pugnaturi: tamen si tum quidem ex improviso superassent: proinde sub noctem relictis maxima ex parte pecoribus, incensisque curribus, fuga sese subdixerunt. Porro Amizoca non tulit diutius, ut uideret ipse, amico caeco Dandamide, sed ipse semet ex oculauit. Atque ita sedent ambo, omnique honore à populo Scytharum publicitus aluntur. Quid tale Mnesippe uos referre possitis? Etiam si quis tibi donet, ut possis uel decem alios ad istos quinque adiungere: etiam citra iusiurandum, si ita uis, ut & multa liceat affingere: At ego tibi rem nudam exposui. Tu uero si quem talem narrasses, non sum necicius, quantas adornandae rei gratia phaleras narrationi fueris admixturus: quem admodum supplicarit Dandamis: & quomodo sit excacatus, & quae dixerit, & quo pacto redierit, & quemadmodum exceperint eum Scythae, adgratulanres, beneque ominantes, atque id genus alia: cuiusmodi uos ad demulcendas aures soletis artificio quodam addere. Audi igitur & alium huic parem Belitram, huius Amizocae consobrinum. Is ut detractum ex equo à leone Basthen amicum conspexisset: nam forte simul erant in uenatu: iamque leo circumplexus illum, iugulo admotus esset, atque unguibus laniaret, desiliens & ipse, inuolauit in tergum beluae, reflexitque, in sese prouocans, auertensque, atque inter dentes digitos inferens, conatus quo ad licuit, Basthen è rictu leonis eximere, donec leo omisso illo iam semimortuo, ad Belittam sese conuertit, atque ipsum quoque circumplexus occidit. At ille moriens (nam tanto anteuerit) acinacem in leonis pectus defixit. Itaque pariter exanimati sunt omnes: nos autem sepeliuimus eos, duobus aggestis tumulis inter se uicinis: altero amicorum, altero è regione leonis. Iam tertio loco tibi referam Mnesippe, Macenta, Leuchatae, & Arfacomae amicitiam. Hic enim Arfacomas deperibat Mazaeam Leucanoris filiam, qui regnabat in Bosporo: tum quum legatione fungeretur super tributo, quod Bosporini semper nobis pendere soliti: id temporis tertium iam mensem ultra diem legitimum distulerant. In conuiuio igitur quum Mazaeam uidisset proceram atque decoram uirginem, amore captus est, grauiterque discruciabatur. Iam itaque quae de tributis agebantur, erant transacta: responderatque illi Rex, conuiuioque accipiebat, mox illum dimissurus. Est autem mos in Bosporo, uti proci in conuiuio petant puellas, narrantes quinam sint, quibusque rebus freti, decreuerint eas in matrimonium accipere. Atque id temporis forte fortuna multi aderant in conuiuio proci, reges, ac regum filij, in his erat & Tigrapates Lazorum princeps, & Adymachus Machlynæ dux, alijque cum his permulti. Oportet autem unumquemque pro cum postea quem exposuit quis sit, & qua fiducia ad ambiendas nuptias accesserit, conuiuari cum reliquis, tacitumque accumbere. Deinde peracto conuiuio, postulara phiala, uinum in mensam effundere, atque ita sponsam ambire, multum interea collaudantem sese, quo genere, quibus opibus, qua sit potentia. Ad hunc igitur modum cum multi iam libassent, postulassentque, regna & opes commemorantes: tandem Arfacomas, postulata phiala, non libanit (neque enim mos apud nos uinum effundere, quin magis contumelia ista esse iudicatur in deum) sed haustum bibens: Da mihi rex, inquit, filiam tuam Mazaeam uxorem, qui multo sum potior istis, quantum ad opes ac possessiones attinet. Leucanore uero admirante (sciebat enim rex pauperem Arfacomam, ac de plebe Scytharum esse) percontanteque quantum pecorum, aut quantum habes plaustrorum Arfacoma: nam ijs rebus uos diuites estis. Imo nec plaustra, inquit, possideo, nec armenta, uerum sunt mihi duo amici, honesti, probique, quales alij Scytharum nemini. At tum quidem ista dicens, risus est, contemptuique habitus, uisusque temulentus. Maene uero reliquis praelatus est Adymachus, iamque sponsam abducturus erat in Maetidem ad Machlyenses. Porro Arfacomas domum reuersus, amicis indicat, quemadmodum reiectus esset à Rege, risuque habitus in conuiuio, quum pauper esse putaretur.

III. par. Belit
am et Basthen

III. Macen
tae, Leuchatae
& Arfacomae

Atqui dixeram, inquit, illi quantas haberem opes: nempe uos, ò Lonchata atq; Macenta, uestramq; beneuolentiā longē pręstare, multoq; firmiorem esse Bosporanorum opibus. Verum hæc dicentem, me sublanauit, contempsitq; & Adymacho scilicet Machlyensi tradidit asportandam sponsam, quod aureas phialas se diceret habere decem, præterea currus quaternis sedilibus octoginta: ad hæc ouium boumq; multam copiam. Sic uidelicet antetulit fortibus uiris pecorum multitudinem, operosa pocula, & currus graues. Proinde ò amici, dupliciter excrucior: nam & Mazæam amo, & iniuria mihi inter tantum hominum illata, non mediocriter mordet animum meum. Arbitror autem & uos ex æquo iniuria affectos esse. Etenim ad unumquemq; è nobis tertiā contumeliæ pars pertinebat: si modo ita uiuimus, quemadmodum cœpimus quum coniungeremur: nimirum ut unus homo simus, isdē dolentes, isdemq; gaudentes. Imò, inquit, Lonchates unusquilibet è nobis totus iniuria afficiebatur, tum quum in te ista fierent. Quomodo igitur (inquit Macentes) his in rebus agemus? Per partes, inquit Lonchates, negocium suscipiamus. Atque ego quidem recipio Arfacomæ me caput apportaturum Leucanoris. Tu uero sponsam ereptam huic adducas oportet. Ita fiat, inquit. At tu Arfacoma, inter hæc (nam his peractis uerisimile est exercitu ac bello fore opus) hic mane, quo contrahas & appares arma, equos, atq; aliarum rerum uim, quātam potes maximam. Facillimè autem plurimos adiunxeris: partim quod ipse strenuus, partim quod nobis non pauci sunt familiares. Maximè uero si desederis in tergore bouis. Hæc ubi placuissent, hic quidem quantum potuit, rectā profectus est in Bosporum, puta Lonchates: alter, id est, Macentes ad Machlyenses, eques uterque. At Arfacomas domi manens, & cum æqualibus contulit, & ex familiaribus uim hominum armauit. Demum & in tergore bouis desedit. Consuetudo autem de sedendo in tergore bubulo huiusmodi est apud nos. Vbi quis ab alio læsus est, cupitq; ulci sci, neque par esse pugnæ uidetur: tum boue immolato, carnes frustulatim con- *Consuetudo sedendi in tergore.* eisas, igni torret. Dehinc ipse porrecto humicorio, sedet in eo: in tergum reducis manibus, more eorum, qui à cubitis uincti sunt. Et hoc quidē apud nos maximum est supplicandi genus. Appositis autem bouis carnibus, adeuntibus domesticis: præterea si quis alius uelit, quisq; partem sibi sumit, ac dextro pede tergum bouis calcans, pro facultate pollicetur: hic quidem equites præbiturum se quinque suoque cibo, suoq; stipendio: ille decem, alius plures, alius armatos pedites quot possit: atq; qui pauperrimus, seipsum duntaxat. Colligitur itaq; in tergo bouis, ingens nonnunquam multitudo. Et huiusmodi quidem exercitus, & certissima fide cohæret, & hostibus expugnatu difficillimus est: non aliter, quā si iureiurando esset adactus. Nam in tergum ascendisse, instar iurisiurandi est. Arfacomas igitur his in rebus procurandis satagebat: coieruntq; illi equites quidem circiter quinquies mille: tum armati ac pedites promiscuè, uicies mille. At Lonchates ubi ignotus peruenit in Bosporum, Regem adit, tractantem quiddam de regni negocijs, atq; uenire quidem sese publico Scytharū nomine, sed priuatim res maximas apportare. Ille ubi dicere iussisset: De publicis, inquit, negocijs, hæc in præsentiarum denunciant Scythæ: ne uestri pastores in planiciem usq; transgrediantur, sed intra Trachonem pascant. Cæterum latrones de quibus expositularis, quod regionem uestram incurserint: negant eos publico consilio emitti, sed priuatim sui quencq; lucri causā prædari. Quod si quis illorum deprehendatur: tui arbitrij esse, ut in eos animaduertas. Hæc quidem illi denunciant. At ego tibi indico, grauem in uos insultum futurum ab Arfacoma Marianæ filio, qui nuper legatum egit apud te, idq; (opinor) quum filiam tuam postularit, non assequutus sit abs te: ob id indignatur, sedetq; in tergore taurino septimum iā diem, contractusq; illi est exercitus haud exiguus. Audiui (inquit Leucanor) & ipse, cogi uim copiarū in tergum bouis. Quod autem aduersum nos co-

gerentur, quodq; Arsacomas huius rei dux esset, id uero me fugerat. Atqui tu te, inquit Lonchates, hic apparatus constituitur. Mihi autem inimicus est Arsacomas, grauiusq; fert, quod sibi preferat a natu maioribus, & quod in omnibus illo uidear esse prestantior. Quod si mihi sponderis altera filiam tuam Barce-
tim, alioqui nec indigno uestra affinitate, breui tibi reuersus caput eius apporta-
uero. Spondeo, Rex inquit, uidelicet supra modum formidine correptus, propte-
rea quod non ignoraret, quam ob causam iratus esset Arsacomas: nimirum ob
nuptias, tum alias quoque metuerat semper Scythas. At Lonchates: Iurato, in-
quit, te praestitutum pacta, neq; inficiaturum. Id quum fieret, iamq; resupinatus
in coelum iurare uellet: Absit, inquit, ut hic: ne quis spectantium coniciat, qua
gratia iuremus. Quin potius hoc templum Martis ingressi, oclusis foribus ius-
iurandum aedamus, ubi nullus exaudiat. Nam si quid horum inaudierit Arsaco-
mas, uereor ne me ante bellum immolet, manu iam nunc non parua cinctus. In-
troeamus, inquit Rex. Vos autem absistite quam longissime. Neq; quisquam
ad templum adeat, quem ego non accersiuero. Posteaquam igitur ipsi quidem
introgressi sunt, satellites autem procul abstiterunt, uibrato gladio, simulq; alte-
ra manu obturato ore, ne uociferaretur, ictum in pectus adegit. Deinde caput
defectum, sub chlamyde tenens prodibat, quasi confabulans interim cum illo,
breuiq; sese dicens ad futurum, tanquam ad negocii quippiam emitteretur ab il-
lo. Atq; ita reuersus eo, ubi equum uinctum reliquerat, consento illo, redequi-
tauit in Scythiam. Porro nemo est eum insequutus: quippe diu ignorantibus
Bosporinis, quod acciderat, tum ubi rescissent, factiose de regno decertantibus.
Hac itaque gessit Lonchates, praestititq; promissum allato Leucanoris capite.
Porro Macentes in uia factus certior super his, quae in Bosporo acciderant, per-
uenit ad Machlyenses: primusq; illis nuncium attulit de Rege trucidato. At po-
pulus, inquit: te Adyrmache, gener cum sis, ad regnum uocat. Proinde fac ut ip-
se prior occupans, imperium arripias, in rebus perturbatis obortus, puella ue-
ro te sequatur a tergo in curribus. Facile enim isthoc pacto tibi conciliaueris mul-
titudinem Bosporanorum, ubi Leucanoris filiam conspexerint. Ego porro non
solum Alanus sum, uerum etiam sponsae tuae cognatus maternus: siquidem no-
stra e gente Masteram Leucanor asciiuit uxorem. Et nunc tibi adsum, missus
a Masterae fratribus, qui sunt in Alanis, denunciantibus ut quam potes ocys-
sime, te recipias in Bosporum, neque per negligetiam committas, ut imperium
ad Eubiotum deueniat, qui tamen si frater nothus est Leucanoris, tamen Scy-
tharum partibus semper fauit, cum Alanis similtates gerit. Hac quidem di-
cebat Macentes. Erat autem eodem cultu, eademq; lingua cum Alanis. Com-
mune enim horum utrumque Alanis cum Scythis, nisi quod non magnopere
comati sunt Alani quemadmodum Scythae. At Macentes in hoc quoque il-
lis erat assimilis, uidelicet detonsa coma: quatinus conueniebat Alanum mi-
nus esse comatum, quam Scytham. Itaque his rebus factum est, ut illi fides ha-
beretur, putareturq; Masterae ac Mazae cognatus esse. Et nunc, inquit, o A-
dyrmache, ad utrumuis paratus sum: uel proficisci tecum in Bosporum, si ue-
lis: uel manere, si sit opus, ac sponsam adducere. Istihuc equidem, inquit A-
dyrmachus, longè malim, quandoquidem cognatus es, te puellam adducere.
Nam si nobiscum una proficiscaris in Bosporum, unum duntaxat equitem nu-
mero addideris. Quod si mihi uxorem aduexeris, multorum instar fueris. Atq;
ita factum est, & hic quidem iter ingressus est, Macentae tradens ducendam Ma-
zæam, quae uirgo etiam dum erat. At ille per diem quidem illam curru uehe-
bat: uerum ubi nox incubuisset, imposita equo (nam id curarat, ut alius quidam e-
ques sese consequeret) tum insiliens & ipse, nequaquam deinceps ad Mazotum iter
faciebat, sed deflectens ad mediterraneam, relictis ad dextram Miræorū monti-
bus, quum uirginem interim aliquoties interquiescere iussam refocillasset, intra
triduum

eridum à Machlyensibus in Scythiam usque permensus est uiam: statimq; equus eius ubi destitisset à cursu, paulisper altans exanimatus est. Porro Macentes Arsacomæ Mazæam in manum dans: Accipe, inquit, à me quoq; id quod sum pollicitus, At illo ad insperatum spectaculum stupefacto, gratiasq; agente: Desine, inquit, Macentes, ac noli me alium à teipso putare: nam mihi profecto gratias agere ob hæc quæ feci, perinde est, ac si sinistra mea gratias agat dextre, quod uulneratæ sibi subministravit, atq; officiosè curam egit ægrotantis. Ridicula nimirum & nos fecerimus, si iamdudum commissi, & quatenus licet in unum conflati, magnū adhuc esse credamus, si qua pars nostri officiosè quid egerit pro toto corpore. Etenim pro seipso fecit, quum pars sit totius beneficio adiuti. Atq; ad hunc quidem modum Arsacomæ gratias agenti, Macentes respondit. Caterum Adyrmachus ubi sensit insidias, non perrexit ire in Bosporum: iam enim Eubiotus rerū potiebatur accersitus à Sauromatis, apud quos fuerat diuersatus: uerum in patriam reuersus, contractis ingentibus copijs, per montuosa irrupit in Scythiam: pauloq; post irruit & Eubiotus, cum Græcos undecunq; poterat secum ducens, tum Alanos & Sauromatas accersitos, utrinq; uicies millenos. Coniunctis autem copijs, Eubiotus atq; Adyrmachus nonaginta millia confecerunt, atq; ex his tertia pars equites sagittarij. Nos autem (nam & ipse ad hanc expeditionem contuleram, addens ijs, qui in tergum taurinum conuenerant, equites ad plenum instructos centum) contractis haud multo minus triginta milibus, unā cū equitibus operiebamur insultrum, ductore Arsacoma. Ut autem admouentes illos conspeximus, contraduximns agmen præmissis in hostem equitibus. Atq; ubi iam diu acriter esset pugnatum, tandem cessere nostri, interrupta phalange. Postremo in duo dissectum est uniuersum agmen Scythicum: pars subduxit sese, non omnino palam uicta, uerum ita fugebat, ut locū dare uideretur: adeo ut Alani ad multum tempus insequi nō auderēt: partem alteram, quæ eadem erat imbecillior, cingentes Alani ac Machlyenses, undequaque cædebant, confertim iaculis emissis, atq; sagittis, sic ut uehementer laboraretur à nostris, qui tenebātur obsessi. Et iam pleriq; arma proiecerant, quorum in numero fortē erat Lonchates & Macentes: iamq; ambo uulnus acceperāt, dum ante alios sese periculis obijciunt. Hic quidem adusto femore, puta Lonchates. Porro Macentes securi sauciato capite, tum conto in humerum impacto. Quod simulatq; sensit Arsacomæ, quum in altero agmine esset nobiscum: turpe ratus si desertis amicis non adesset, subditis equo calcaribus, cum clamore in hostes tendere cœpit, sublato gladio adeo, ut Machlyenses uim animi nō sustinuerint, sed uiam illi fecerint, ut transiret. At ille receptis amicis, tum aduocatis & alijs, impetum fecit in Adyrmachum, impactoq; in ceruicem gladio, ad zonam usq; dissecuit. Quo fuso, dissipata est omnis acies Machlyensiū, paulopost & Alanorum: Deniq; cum his Græci quoq;. Atq; ita redintegrato prælio, nos superiores extitimus, diuq; sumus insequuti trucidantes, donec nox finem imposuit. Postero die ab hostibus uenerunt legati, qui supplices pacem atq; amicitiam orarent. Bosporani duplicatum tributum pensuros sese pollicebantur: Machlyenses obsides daturos se confirmabant. Alani ita eam inuasionem compensaturos sese spondebant, ut Sindianos nostro nomine uellent aggredi, quibuscum multo iam tempore nobis fuerat simultas. His de rebus auditis suffragijs, in primis autem Arsacomæ & Lonchatæ: pax inita, duobus illis cuncta pro arbitratu suo moderantibus. Huiusmodi Mnesippe, audent Scythæ amicorum causa facere. MNES. Tragica prorsus, o Toxari, fabulisq; similia. Et propitius sit Acinaces & Ventus, per quos iurasti: si quis ista non credat, non admodum reprehendendus esse uideatur. TOXA. At uide, uir egregie, ne incredulitas ista ab inuidia uestra proficiatur. Quanquam non me deterrebis nō habendo fidem, quominus & alia his consimilia referam, quæ nouerim à Scythis esse gesta. MNES.

III.
Toxaris &
Sisinnus.

Tantum ne longum facias, uir optime, neque usque adeo admissis, uagisque uti-
re sermonibus; ut nunc sursum ac deorsum Scythiam, Machlyanamque percur-
rens: deinde in Bosporum discedens: postremo rediens prorsus abutare silen-
tio meo. TOXA. Parendum tibi, & hanc præscribenti legem, dicendumque pau-
cis, ne fatigeris unâ nobiscum, audiendo circumcursitans. Quin magis auscul-
ta, quæ in me ipsum amicus Sisinnus nomine præstiterit. Quum enim Athenas
relicta patria proficiscer, idque cupiditate Græcanicarum literarum, appuleram
Amasirim Ponticam. Ea est urbs haud procul à Carambe dissita in promonto-
rio, obuia istis, qui à Scythia nauigant. Comitabatur autem Sisinnus, mihi à pu-
ero amicus. Nos igitur ubi res quasdam importatas in portu spectassemus, in
eumque è naui subduxissemus, emimus, nihil suspicantes mali: interea fures qui-
dam effracta sera, sustulerunt uniuersa, adeo ut non reliquerint, quod uel in e-
um diem sufficere posset. Ergo quum domum essemus reuersi, cognito quod ac-
ciderat, non uisum est in ius uocare uel uicinos, qui plures erant: uel hospitem,
ueritine plerisque sycophantæ uideremur, si dixissemus nobis ab aliquo subla-
tos esse Daricos quadringentos, tum uestium permultum, ad hæc tapetia quæ-
dam, denique quicquid habueramus. Cōsultabamus igitur hisce de rebus, quid
esset faciendum, omnium rerum egenis, idque in urbe peregrina. Ac mihi quidē
ita uisum est tum temporis, statim demerso in ilia Acinace, uitam fugere, prius-
quam ignauum quippiam, aut indignum esset ferendum, uel fame, uel siti ene-
cto. Contrā Sisinnus consolabatur, obsecrans ne quid tale facerē. Aiebat enim
excogitasse sese, unde nobis uictus suppeteret. Et eo quidem die baiuladis è por-
tu lignis allata mercede uictum suppeditauit: mane autem obambulans in foro,
pompa quandam aspexit iuuenum (quemadmodum aiebat) elegantium ac
strenuorum. Hi nimis uirum lecti, uti mercede proposita, singulare certamen
inirent, in tertium diem erant decertaturi. Ergo quum omnes huius negotij cō-
ditiones audisset, accedens ad me: Caue posthac, inquit, Toxari, ne te ipsum pau-
perem dixeris. Siquidē tertio abhinc die diuitem te reddidero. Hæc ait, atque
interea agrè parato uictu, quum iam spectaculum esset institutum, spectaba-
mus & ipsi: etenim assumptum me duxit in theatrum, tanquam ad iucundum
aliquod, nouumque spectaculum Græcorum. Ergo ubi confedissemus, spectaba-
mus. Ac primo quidem feræ partim iaculis confixæ, atque à canibus agitæ,
partim in homines quosdam uinctos emissæ, nocentes quospiam, ita ut conijci-
ebamus. Ut autem prodierūt, qui erant ad singulare certamen conducti, ac pro-
ducto iuvene quodam prægrandi, dixisset præco: Si quisquam uelit cum hoc
singulari certamine congregi, prodeat in medium, præmium pugne acceptu-
rus drachmarum decem millia. Ibi protinus assurrexit Sisinnus desiliens, polli-
ceturque se dimicaturum, simulque poscit arma. Tum acceptam mercedem, decem
millia mihi deferens, in manum dat: Si uicero, inquit, Toxaris, unâ proficisce-
mur, suppetetque cōmeatus: sin cecidero, sepulto me, redi rursus in Scythiam. E-
go quidem his auditis singultiebam. At ille sumptis armis, reliquum quidē cor-
pus muniuit. At galeam nequaquam imposuit, sed nudo consistens capite pug-
bat. Et initio quidem ipse uulnus accepit, retorto gladio, succiso poplite, ita ut
multum sanguinis deflueret. Ego interim iam metu præmortuus eram. At ille
confidentius inuadentem aduersarium obseruans, ferit in pectore, transfigitque:
ita ut protinus ad pedes illius procumberet. Ille fessus & ipse uulnere, mortuo in-
cumbebat: parumque aberat, quin ipse quoque efflaret animam. At ego accurrens
erexi, animumque reddidi. Porro ubi dimissus est, iam uictor declaratus: sublatū
illum, domum deportauit: multumque temporis curatus à medicis, superuixit qui-
dem, hodieque agit apud Scythas, ducta in matrimonium sorore mea, claudus ta-
men adhuc est ex uulnere. Hæc res Mnesippe nō apud Machlyenses, neque in Ala-
nia gesta est: ut testibus careat, & ficta credi queat: uerū complures extant Ama-
striani

Striani, quide pugna Sisinnae memorant. Finem iam faciam: si tibi quinto loco factum Abauchae retulero. Appulitaliquando Abauchas hic in Borysthenesium ciuitatem secum adducens & uxorem, quam unicè diligebat, liberos duos, alterum quidem masculum lactentem, altera uero erat puella septem annos nata. Erat autem peregrinationis comes & huius amicus Gyndanes, atque is quidem è uulnere laborans, quod in uia acceperat à latronibus, qui eos fuerant adorti: cum quibus dum pugnaret, ictus est in femore: ita ut ne stare quidem posset præ cruciatu. Itaque noctu dormientibus illis (nam fortè in coenaculo quodam diuersabantur) ingens ortum est incendium, omniaque circumclusit, iamque flamma undique domum circumdedit. Ibi experrectus Abauchas, relictis liberis plorantibus, repulsa uxore, quæ inhærebat, iussaque ut ipsa sese seruariet, amico in humeris sublato descendit, perrumpensque euasit, ita ut nequaquam incendio laederetur. Vxor infantem baiulans consecuta est, monens puellulam, ut sese consequeretur. Ea uero semiusta, abiecto ex uulnis infante, uix exiliit è flamma. Deinde puella una cum illa ueniens, penè & ipsa extincta est. Post hæc quæ probro obiectaret quispiam Abauchæ, quod desertis liberis, atque uxore, Gyndanem extulisset: Imò liberos, inquit, denuo parare haudquaquam difficile: tunc incertum, an hi boni sint futuri: porro amicum diu fuerit, priusquam iuueniam talem, qualis est Gyndanes: cuius amor mihi multis argumētis est exploratus. Dixi Mnesippe, è pluribus his quinque propositis: iam tempus est pronunciarī, utri nostrum, aut linguam, aut dexteram oporteat amputari. Quis igitur futurus est iudex? MNES. Nemo. Neque enim constitueramus narrationis arbitrum. Sed scin' quid agemus? Quandoquidem in præsentiarum, nullo proposito scopo, sumus iaculati: de integro delecto arbitro, alia amicorum paria apud illum referamus: deinde uter succubuerit, ei tum quidem amputeretur, uel mihi lingua, uel tibi dextera. At si hoc crudele, quando tu amiciciam admirari uisus es: ego nihilo secius puto, nullam esse mortalibus possessionem hac præstantiorem neque pulchriorem: quin ipsi quoque in unum copulati, illud approbamus: ut ex hoc die in totam usque uitam simus amici, utrique uictores, utrique maximis potiti præmijs: uidelicet pro unica lingua, unaque dextra, binas uterque habebitur: atque insuper oculos quoque quaternos, pedesque quaternos: in summa, duplicia omnia. Eiusmodi namque quiddam est, cum duo tresque copulantur amici, qualem Geryonem scriptores depingunt, senis manibus, ternisque capitibus hominem. Siquidem (ut mea fert opinio) tres illi fuerunt, qui communiter omnia gererent: ut dignum est his, qui amicicia coniuncti sunt. TOXA. Probè dicis, atque ita faciamus. MNES. Verum neque sanguine opus est Toxaris, neque Acinace, qui nobis amiciciam confirmet. Hæc enim confabulatio, & quod eadem amamus, id multo certius est calice illo quem bibitis: propterea quod huiusmodi non obligationem, sed animum postulare mihi nidentur. TOXA. Placent ista, iamque amici atque hospites simus: tu mihi hic in Græcia: ego tibi, siquando in Scythiam perueneris. MNES. Nimirum ut sis sciens, nequaquam me pigeat uel longius etiam proficisci, si tales amicos nancisci liceat, qualem esse te Toxari ex tua oratione conijcio.

V.
Abauchus et
Gyndanes.

LVCIVS, SIVE ASINVS

ARGUMENTVM

Iocosa quedam et ficta narratio est, quo pacto uidelicet in Thessaliam profectus studio discende artis Mdaigeæ, ibi à puella quadam, dum in auem conuerti, coque periculum artis facere cupit, in asinum mutatur, ac deinde uaria fortune, atque locorum uicissitudine, rusticis, urbanis, sacris, profanis, diuenditis, ad postremum cum in theatrum quoque, spectaculi de se præbendi causa, introductus esset, deuoratis, quas ibi tum fortè conspicerat, rosas, in pristinam hominis figuram iterum redierit. Præcipue autem admiratione digna est, mira casuum

atq; periculorum uarietas, quibus sursum atq; deorsum iactatum sese, interim etiam bene acceptis fingit. Vt non immerito prorsus putarint quidam, uoluisse Lucianum, totius humane uitæ speciem atque imaginem quamdam sub hoc lusu proponere, uidelicet quàm uarij casus, quàm fallax, et inconstans fortuna, quàm incerti consiliorum, etiam bene ac sapienter captorum, exitus, quàmq; insperati quandoq; eorum rerum, quas nunquam cogitaris, euentus esse soleant, asini huius exemplo, qui corporis quidem permutatione facta, ex homine transformatus fuerit, animum tamen et mentem hominis retinuerit, adumbrando. Hanc fabulam Apuleius undecim libris imitatus est, afficit etiam alijs compluribus ad idem argumentum, quorum quædam mythologice Fulgentius interpretatus est, is qui in cæteris quoq; poetarum fabulas, mythologas scripsit.

V V M in Thessaliam, ubi quædam mihi paternæ rationes erant, cum eius gentis uiro proficiscerer, in Thessalos quosdam incidi, qui in Hypatam Thessaliæ urbem, redibant, uehebar equo, necessaria quædam usui ferens, unico comitatus seruo, qui sequebatur pedes, inter eundum cum uarijs de rebus eloquentes iam urbi appropinquaremus, à Thessalis petij, num eius urbis ciuē nossent nomine Hipparchū (habere enim me ad eum literas, ut apud ipsum uelut hospitem dicererem) illi & hominem sibi notum esse dixerunt, locupletem, avarum qui solum domi uxorem, & unicam ancillam haberet, & quo in loco urbis habitaret describentes, hortum quempiam in quo esset eius habitaculum. Data deinde salute acceptaq; abierūt: ego domum Hipparchi adies, hostium leuiter pulso, accessit uxor, quā rogo, an sit Hipparchus domi, illa cū & quis essem, & quid mihi uellem quæsisset, à Deciano Sophista Patrēsi habere me literas respondi. Mulier manere paulum hortata, occluso ostio abiit, pauloq; post rediens, me iubet introire. Ingressus salutato homine epistolam trado, erat ille in cœnæ principio in lectulo sedens admodum paruo, una muliere discumbente, mensa cibus uacua. Lectis literis amicissimus mihi, inquit, Græcorumq; excellentissimus Decianus fecit optimē, qui suos ad me amicos fidēter miserit. Vides Luci habitaculum hoc paruum esse, sed quod satis sit habitanti, uerum reddes tua præsentia domum, si æquo animo tuleris, ampliorem. Vocata deinde ancilla Palæstra: Des, inquit, huic hospiti nostro tunicam, & siquid secum detulit, conde: de hinc mitte ipsum ad balneum quod longa uia à nobis abest. Cepit me Palæstra, ostēsaq; domo pulcherrima: In hoc, inquit, lecto nocte dormies, huic puero tuo lectum substernam, & addam puluinar. Cum hæc dixisset, ego in balneum profecturus, hordeum in cibum equi ancillæ dedi. Lotus cum rediissem, Hipparchus me benignē excipiens penes se iussit sedere: cœna splendida fuit, uinum suauē & uetus: post cœnam & potus & sermo dignus hospite. ita potando uespere absumpto dormitum profecti sumus. Postridie rogat me Hipparchus, quō pergerem, & quot diebus essem apud se affuturus: Laryssam peto, inquam sed hic ferē quinque diebus morabor (id nequaquam dixi ex animi sententia) optabam siquidem ibi aliquandiu esse, quoad aliqua à me maga reperta esset, cuius ueneficijs aliquod monstrum conspicerem, aut hominem uolantem, aut lapidem factum. Huic curæ deditus cœpi urbem perambulare, quamuis quo in modo inquirendum esset, nescirem. Interim mulierem uideo accedentem, ut ex uia conijci poterat, iuuenem opulentam: uestis enim erat floribus intexta, serui plures, aurum sumptuosius, appropinquans mulier me compellat: Ego inquit, Abria sum amica siqua unquam fuit matris, quæ quum eius filios non secus ac meos diligam, uolo fili apud me diuertas. Magnas, inquam, gratias tibi ago mater. Cupio tecum esse, sed pudore impediōr, ne uidear hospitem amicum contemnere, si eius domum relinquam, animo autem & benigno rectū ero. Nunquid Hipparchus avarus ille tuus est hospes, inquit? Non his uerbis utaris mater, inquam, splendidus quippe ac sumptuosus in me fuit, adeo ut ex nimia

hinc impensa laetitia culpam pari soleat. Illa subridens, manuq; apprehensa seorsum ducens: Caveas, ait, uelim omnicura Hipparchi uxorem, maga etenim est præcipua admodum ueneficiorum potens, appetens uiros, atque si quos in adolescentes oculos coniecit, nisi quis uoluntati eius pareat omni conatu illos ulciscitur, hos perimens, hos in beluas transmutans: tu uero fili adolescens es, ac formosus, ut facile placeas mulierî: præterea externus & aduena, qui ut plurimum contemnuntur. Ad hæc animaduertens, me id quod iamdiu querito habere domi, foeminam relinquo, abiens mecum ipse cœpi de uia loqui: Age, inquam, tu qui tantopere hanc mirandam artem te profiteris appetere, excita te ipsum paulò, atque eam disciplinam condiscere, qua quod libuerit, poteris. Et quandoquidem amici hospitis uxorem non licet, aggredere ancillam Palæstram tibi illam omni ratione concilia. Nam si illam expugnaris, absque labore quod cupis cognosces: seruis quidem & honesta & turpia omnia dominorum nota esse consueuerunt. Hæc mecum loquens domum, ubi neque Hipparchum neque uxorem offendo. Palæstra penes focum sedebat, cœnam nobis parans. Hic ego: ô pulchra Palæstra, inquam, quam uenustè & admodum nates simul & ollam circumfers atque euoluis. Tum illa, lumbis meis paulum humoris superabundat, ex quo beatus erit, si quis paulum degustarit, illa lasciuior admodum, & uultu grata: Abi hinc, inquit, si sapias adolescens, nisi tibi manus uitam eripi, & loca fuge ignis & fuliginis plena. Nam si me tetigeris, uulnus tibi inferetur igneum, quo apud me deficies, ab hoc medicus alter, neque deus poterit te curare. Sed ego te urens mirum in modum dolore afficiam, cuius curam haud facile sustinebis, neque lapidibus pulsatus dulcem uisabis dolorem. Quia autem ridens ita respicis hominem coquum doctum non solum hos uiles parare cibos, sed homines quoque, quod his maius est, iugulare, pellem adimere, partiri in frustra, uiscera quoque ipsorum & corda rimari. Hoc, inquam, enarraisti rectè: nam me quamuis procul à te remotum, non solum concallescisti, sed ignem in mea uiscera absque aliqua iniuria exurenda coniecisti. Itaque te oro, ut mihi salutem afferas his asperis & suauibus, quas dixisti medelis, meq; iam mortuum excoria, ut lubet. Illa his uerbis arridens, cum iam mihi facta esset propitior, pollicita est postquam Domini essent dormitum, se mecum esse concubituram. Interea cum redisset Hipparchus, loti imus cœnatum, potus fuit frequens nobis inuicem cœpulantibus. Ego somnum fingens cum surrexissem abij dormitum, ubi omnia mihi optimè intus præparata erant: extrâ lectus seruo stratus, mensa iuxta lectum sita, & in ea calix ac uinum una cum frigida calidâq; aqua, quæ singula disposuerat Palæstra, quæ & lectum plurimis quoque rosis sparserat, & ferta supermiserat ex eis confecta. Ego symposium promptum uidens, compotricem censui expectandam. Illa ut patronam in lecto collocauit, euestigio ad me uenit. Erat autem hilaritas inuicem nobis, & potum & oscula propinantibus, sumpto potu, qui nos efficeret in nocte paratiores. Tum illa: Hoc præ cæteris, adolescens, memineris oportet, te in Palæstram incidisse, nunc ostendas licet, an sis factus inter adolescentes agilis, & huiusmodi certamina exercitatus. Cui: haud, inquam, defugiam hanc prouocationem, ut iam nudari, & palæstræ exercitio incumbere sum paratus. Tum illa: uolo obtemperes mihi, ait, ego doctoris & præsidis more certaminum, quibus te exerceri uolo, præscribam nomina: tuum erit iussis promptè parere. Manda, inquam, quod lubet. sed aduerte ut nostra certamina in tempore concinnè cum humore fiant. Illa stans nuda, & exuta ueste imperat: Exue te adolescens, sumptoq; unguento aggredere contra certantem femori confuncto femore, prosterne me resupinam, deinde super incumbens, meis in altum cruribus erectis femori inhære, & quaque uersus percyte uulnera, telum etiam

ferens, quoad fueris defessus, & lumbi bellum egregium peregerint, tum educto telo, rursus illud in ignem iunge, ac ualidius percute atque insta, quousque ad uersarium ad parietem impellas. Sed cum lapsus eris, paululum tibi indulge, ne que festines. postmodum communi Marte pugnes. His dictis quum omnia quae mandata erant perfecissem diligenter, finisque iam nostri certaminis adesset: tum ego paulo subridens Palestram alloquor: Magistra, inquam, uides, ut facile prompteq; paruerim tibi. Sed animaduertas uelim, an satis recte has mihi impolueris colluctationes: commutas enim luctandi genus, aliud ex alio iubens. Illa me in faciem percutiens, quem nugatorem discipulum habeo, inquit: Vides ne uapules, ni dictis pareas. Dehinc surgens, seq; ad nouum certamen parans, nunc, inquit, ostendes, si uiribus ualidis luctator egregius existas, sisq; in eo luctandi genere exercitatus, quod genicularium appellant. Tum subnixis genibus in lecto prona: Age tu luctator, mediam corporis partem ualenter aggressus percute, uulnusq; adige profundius, nudam uides, utere promptius, inijce introrsus telum, deinde introrsus flectens iterum impellens absconde & comprime, nequit quam huic certamini adijcias interualli: caue autem ne citius quam iusserim telum extrahas, sed incuruans aduersarium insequere, quo prostrato rursus certamini incumbere quoad lassus uictusq; deficias, & sudore sis madefactus. Ego in risum effusum uellem magistra, inquam, a me quoq; aliqua huiusmodi tibi praecpta tradi, in quibus mihi obtemperes uelim, sed iam te erige, poneq; sedens data dextera mihi reconcilieris, nam tempus est iam dormiendi his uoluptatibus atq; exercitijs nox traducta obliuionem penitus attulit itineris in Larissam. Cum autem in mentem uenisset occasio quae cupiebam discendi: o dulcissima Palestra inquam, ostende oro, te dominam tuam suis praestigijs usam in aliquam se transformam uertentem. Iamdudum enim aliquod huiusmodi mirandum spectaculum uidere exopto, sed a te praecipue, si quod nosti, quam credo minimè huius artis ignarus hoc a nullo alio te praeter (quae anima mea es) percipere cupio. Me quidē qui hactenus uelut adamantinus (ut aiunt) in nullam unquam mulierem oculos amoris causa conieci, seruum effecisti, animo amatorio deuictum. Tum Palestra: iocari, inquit. Quis enim cantibus superare amorem potest eius artis magistrum. Ego per hoc caput ac beneuolentiam ei ga te meam iuro, me (neque enim literas noui) insciam horum penitus esse: uerum si facultas dabitur, dabo operam, ut uidere queas dominam in aliam formam transmutatam. His dictis quum dormissemus, paucis diebus post quum nūciat mihi Palestra, dominam se in auem conuersuram, ut ad suum amatorem aduolet. Nunc tempus, inquam, ad est, quo diutino nostro desiderio possis facere satis. bono animo sis, ait, & quum iam nox aduentaret, me apprehensum ad ostium domus ducit, in qua illi dormiebant, meq; iubet per rimulam ostij introspicentem quae fierent, animum ad uertere, uideo patronam deposita ueste nudam prodire, accensa lucerna duo tenentem grana, quorum altero thuris ardenti lucernae imposito multa in lumen locuta est. Deinde grandiusculam referans arcam, plures continētem pixides, unam effert, quid in ea contineretur, incertum. Sed quantum oculi conijcere poterant, oleo plena uidebatur. Ex hoc assumens, a summo usq; ad imas partes totum corpus perunxit, statimq; alae innascuntur illi, & rostrum corneum & aduncum omnisq; in auem conuersa est nocturnae cornici persimilem. Vt uero se uolantem aspexit, aspere cantans, prout hae aues solent, perq; ostium euolans abiit, ego qui mihi uidebar insomnium uidisse, palpebras oculorum tetigi, nequaquam oculis fidens, aut quod ea aspexerim, aut quod essem excitatus a somno. Tandem ut uix sensi haud quaquam dormire, Palestra rogauit, ut ego quoque eo unguento unctus in auem conmutarer. Cupiebam enim experimēto discere, an ex hoc anima quoq; auis possem fieri, illa ostium domus aperiens, pixidem profert, ex qua festinans exutus perungor totus, auis uero infelix nequaquam

fio, sed cauda è uestigio à posteriori innascitur parte. Digiti omnes nescio quorū
 sum abierint, ungues in quatuor ungulas uersæ, manus ac pedes iumentis trura
 effecta, auriculæ longæ, magna facies: quæ omnia circumspiciens cognoui me
 asinum euasisse: uox hominis ad querendum de Palæstra de fecerat, sed labia dē
 mittens, ipsamq; qua poteram forma respiciens, accusabam, quod me pro aue in
 asinum uertisset. Illa manibus demulcens caput: Miseram me, inquit, quantum
 mali feci: festinantem similitudo pixidum me decepit, non capientē ea, quibus
 homines in auem cōmutantur. Sed cōfide, anime mī, facilis erit huius erroris cu-
 ra, nam si rosas comedes, statim exues iumentis formā, & in amatorem meū redi-
 bis, ac una nocte æquo feras animo, asini formā diluculo curabis: afferam sanē
 rosas, quas ut ederis, fies homo. Hæc quū dixisset, tractans me, & aures, & reli-
 quū corpus demulcebat. Ego corpore asinus, sensu tamen menteq; hominis fun-
 gebar, ipse ille Lucius præter uocem. Mecū igitur multus erat tum Palæstræ cō-
 questus, labiaq; mordens, abij ubi sciebam equū meum et alium uerū asinum Hi-
 parchi esse. Qui ut me ingressum conspexere, ueriti ne fenum ipsorū comederē,
 demissis auribus parati erant ad me calcibus repellendū: quod ego perpendens,
 longē à præsepe recessi, stans ac mecū ridens, sed risus rugitus erat. Cœpi uero
 interim mecū cogitare: Quid si lupo nunc aliquis ad nos intret, aut alia fera in-
 sultet mihi, qui nihil mali cōmisi: hac detentus cura timebam aliquā malam fu-
 turam esse fortunā. Nox intempesta cū esset ac silentium, & dulcis somnus, stre-
 pitus quidam exterius tanquā effossi parietis est factus. Iamq; adeo dirutus erat
 ut ingressui hominis pateret. Tum unus & itē alter, pluresq; intrant armati, om-
 nes Hipparchū, Palæstram ac seruum meū colligant, domum spoliant pecuni-
 am, uestē, omnemq; supellectilē auferunt: adeo ut nil relinqueretur domi. Tum
 me equumq; atq; alterū educentes asinum strauerunt, impolitisq; rebus, quas as-
 portauerant, ad graue onus ligno nos abigentes, ad montes uia desueta effuge-
 runt. Ignarus eram quantum pressi pondere mei socij paterentur laboris: ego de-
 suetus absq; soleis iter facere, laxis præacutis admodum offendebar, ideoq; sæpi-
 us cespitans, deficiebam sub pondere. Sed è uestigio uir subsequens me sæpius
 feriebat baculo. Quum Cæsaris inuocans præsidium, pro uoce rugitum edebā,
 hoc solum absurdē proferens uoce maxima, Cæsaris uero nomē minime seque-
 batur. Ad hæc uapulabam magis, ueluti qui rugitu proderem nocturnos fures:
 nil ergo proficiens rugiendo, statui uerba silentio redimere. Iam dies aderat,
 & nos multos transieramus montes, religati ora, ne pascendo iter moraremur.
 Meridie ad diuersorium quoddam peruenimus hominum, quibus cum nostris
 latronibus ueterem esse consuetudinem, tum ex mutua salutatione, tum ex ocu-
 lis poterat percipi: iubent illi sarcinas deponere, & prandium parant, nobis iu-
 mentis hordeum præbuere, quod quum cæteri comedissent, ego ualde esuri-
 ens (nam is cibus mihi esui difficilis erat) cogitans qua re famem sedarem:
 hortulum retrō diuersorum conspicio multis oleribus plenum, in quo & rosæ
 esse uidebantur. Itaq; uidens omnes prandio intentos, accedo ad hortum, tum
 ut pascerem olera, tum ut ederem rosas: quibus in cibum sumptis sperabam me
 in hominem reuersurum. Hortum ingressus raphanos atque apium, quibus eti-
 am crudis utuntur homines, ad saturitatem comedi. Quæ uisæ fuerant, non e-
 rant rosæ, sed lauri syluestris flores: laurum uocant homines, malum & asino
 & equo cibum, cum ferant ex eo edentes è uestigio mori. Hoc aspiciens horti
 custos, raptō ingressus ligno, ut olera ita depasta uidit, tanquā irati domini erga
 fures deprehenso solent, neq; natibus, neq; lateribus pepercit: aures insuper ac
 totum caput fuste contriuit. Ego iam uerberum impatiens, cum ambobus calci-
 bus resupinū super olera strauissem, aufugi ad mōtes: qđ ille ut animaduertit ca-
 nes aduersus me incitauit, hi cū plures essent, atq; ad ursos expugnandos ualidi,
 ueritus ne me dilaniarēt, si me cōprehēdissent: decreui satius esse domū reuerti:

itaq;

itaq; eodem cursu ad stabulum è uestigio sum regressus, illi continuerunt canes currentes, me uero haud prius percutere destiterunt, quàm ut ex dolore cacerem olera comesta, & iam abeundi tempus aduenerat cum illi grauioribus rebus quas furto surripuerant, dorso impositis abierunt, ego & uerberibus & onere admodum defatigatus, unguis in super de uia contritis decreui me in uia prosternere, neque exurgere, etià si me uerberando necassent, eo pacto speraui illos necessitate compulsos, sarcinam qua pressus eram inter equum & asinum partituros, meq; ut inutilem relicturos lupis. Sed nescio quis demum inuidia motus, mea consilia in contrarium uertit. Nam alter asinus fortassis idem cogitans de uia cecidit, quem illi miserum baculis percutientes, ubi exurgere nequibat, neq; prodesse uerbera, alij cauda, alij auribus apprehensum surgere impellebant. Cum uano labore incassum tempus tererent, asinus enim in uia stratus uel uti lapis iacebat, illi ad fugam intenti, ne frustra tardarent, dempta ab asino onera mihi & equo imposuerunt. Asellum uero miserum captiuitatis & oneris ferendi socium, abscissis ense cruribus, adhuc semianimem è loco præcipiti deiciunt: mors illi attulit laborum finem. Ego uidens quorsum mea euassent consilia, statui equo animo ferre sarcinam, & promptè iter conficere, sperans ros aliquando repertis me pristinam formam recuperaturum: præsertim cum ex latronum percepissem uerbis, parum itineris superesse ad locum, in quo depositis sarcinis manerent, meq; etiam cursu, si opus fuerit, ad proficiscendum paro. Ante uesperam uenimus domum, anus uetula intus sedebat ad ignem: illi depositis sarcinis uetulam rogant, cur sedeat, ac non potius prandium paret. Illa omnia esse prompta, ait, panes plurimos, uinum uetus, ac syluestres carnes. Collaudata uetula uestibusq; depositis ad ignem se oleo unxerunt. Vas erat aquæ plenum calidæ, qua se lauerunt. Superuenere paulo post adolescentes aurum, argentum, uestes, ac muliebrem uirilemq; ornatum portantes communè omnibus prædam: quibus rebus intus delatis, & eodem ipsi pacto se lauerunt. Erat illis prandium fertile, sermo homicidarum uarius. Anus mihi & equo horreum præbuit, ille cibum auide uorauit, timens (ut par erat) ne essem in edendo socius: ubi mulier abest, ego panem qui intus erat, comedi. Postridie relicto cum uetula adolescente quodam, ad opus suum abierunt. Ego sentiens custodes mihi impositos diligentes, ingemiscebam. Ac anum quidem contemnebam, cum facile ex eius conspectu aufugere possem. Sed adolescentem præcinctum ense in me sapius respicientem, atq; ad seruantem ostium formidabam. Postridie circiter noctem mediam reuersi fures, neq; aurum neq; argentum tulere, sed uirginem formosam sanè, flentem, capillis sparsis, ac scissa ueste. Hæc in straminibus positam bono animo esse iubent, mandantes uetulae, ut continuo domi esset, uirginemq; adseruaret diligenter, quæ neq; potum neq; cibum capere uoluit: solū gemens ac lacerans capillos, adeo ut ego quoq; illius commotus fletu sibi iuxta propinquus lachrymarem. Interim extra domum fures in porticu cœnant, facto die explorator quidam adueniens nunciat, quendam aduenam ea die multis cum opibus transiturum. Hi ut erant armati consurgentes, me & equum stratos abeuntes ducunt: ego infelix ignorans me ad pugnam & bellum duci, cum tardè irem ligno percutiebar. Postquam ad locum peruentum est, quâ aduena ille profecturus erat, in uehicula & sarcinas incidentes hominem cum familia occidunt, preciosioribus rebus mihi & equo impositis, cum reliqua in syluis abscondissent, reuersi sunt. Ego cum baculo sapius ictus essem, ungula offendo in lapidē acutum, ex offensione fit summo cum dolore uulnus: quo factum est, ut reliquā uia conficerem claudus. Tunc illi: quid opus est inuicem autem hunc asinum nutrire sapius cespitantem, ex aliquo demus eum præcipitem loco, inutilem bestiam, tanquam futuram exercitus expiationem. Cum hæc aduersum me machinarentur, ego intelligēs omnia, quod itineris super fuit, oblitus uulneris peregit

egi: timor enim mortis omnem abstulit uulneris dolorem. Ut uero ad diuersum
 um peruentum est, onera cum deposuissent à nobis, discumbentes cœrant. De
 inde noctu cum recedere uellent, quo reliqua è syluis deportarent: Quid, unus
 inquit, hunc miserum deducamus asinum inutilem, propter ungulæ uulnūs?
 hæc quæ supersunt partim nobis metipsis, partim equo deferenda imponemus.
 His dictis abierunt, unâ equum ducentes, nox cum luceret lunæ beneficio, ego
 mecum loquutus: Quid amplius, inquam, expectas miser, esca uulturibus & eo
 rum pullis futurus. nunquid non intellexisti quæ isti de te sunt inuicem colloca-
 ti? uis ne ex alta crepidine deijci? nox resplendet, fures abiire. pete fuga ab
 istis homicidis salutem. Hæc mecum cogitans, cum uiderem me solutum (la-
 queus enim suspensus pendeat) ad fugiendum maximè sum commotus. Itaq;
 domum exiens cœpi cursu fugere. Quod anus ubi conspexit, me per caudam
 retinebat: ego rem dignam præcipitio, & alia quauis morte putans, si à uetula
 retinerer. mulierem trahebam, illa magna uoce implorat uirginis opem. Quæ
 cum prodisset, conspecta re facinus est ausa nobile & memoratu dignum. Nam
 super me ascendens, fugæ comes facta est. Ego tum fugiendi cupidus, tum pu-
 ellæ gratia, extento cursu abibam, anicula post nos relicta. Virgo orabat pro sa-
 lute deos: ad me uero: Si me, inquit, ad paternam domum perduxeris, primum
 ab omni opere te liberum faciam, tū hordei medimnus erit tibi singulis diebus
 cibus. At ego tum interfectores meos fugiens, tū pollicitationibus puellæ mo-
 tus, neglecto uulnere currebam. Ut uero ad tritium quoddam peruenimus ho-
 stes nostros redeuntes incidimus, qui à longè propter lunam infelices captiuos
 cognouere. Currentes cum me comprehendissent, in uirginem uersi: O speciosa
 uirgo, quid misella, inquit, per ignota pergis loca? nunquid dæmones nō exti-
 melcis: redi igit, nam te tuis restituemus. Quæ quū ridentes dixissent, me retro
 uerterūt, tū pedis et uulneris memoria, quū renouata esset, claudicare cœpi. Illi
 nunc tandem captus claudus factus est, aiunt. cæterū fugiens non sentiebas uul-
 nus, sed sanus uidebare, equo & ausibus uelocior cursu: Hæc inter uerba adeo
 me lignis percutiebant, ut iam ulceribus posteriora infecta sint. Domū ingressi
 anum laqueo è petra suspensam inueniunt: uerita enim (ut æquū erat) latrones
 propter uirginis fugam, laqueo uitā finierat, quod illi admirantes, scisso fune in-
 anum præcipitem egere. Deinde ligata uirgine sunt ad cœnā profecti, qua mul-
 to poru traducta, quā de uirgine colloquerentur: Quid, ait quispiam ex eis, de
 hac fugitiua agendum? quid censes, alter, nisi eodē illam loco, quo uetulam no-
 stram præcipitem agamus: nam & pecuniā nobis auferre conata est, & nos, ar-
 temq; nostrā prodere. Scitis enim, si ad suos peruenisset, in quanto periculo uer-
 saretur uita nostra, nā omnes à pluribus ex improviso circūdati fuissetus capti.
 Quare ulciscamur hanc uitę nostrę insidiatricē: sed nō ita ut è saxo proiecta mor-
 te pereat repētina, mortis genus, quo longo dolore afficiatur, reperiundū est no-
 bis. Cū de illius morte disceptarent: Adijciam, ait, huic quod & uos probabitis:
 asini interitum, quoniā semper tardum, nunc uero fictē claudicantē oportet per-
 dere, etem fugę uirginis factus est socius et minister, hunc interficiamus primū,
 tum scindamus uentrē, atq; intestinis abiectis, intus uirginē includamus, ita ut
 solū superextet caput, ne euestigio suffocetur, reliquū corpus infra uentrē lateat:
 quo cōsuto ambos uulturibus enīciamus, nouo more preparatū cibū. Aduertite
 quęso ad hoc tormētī genus: primū uiua mortuo asino inherēbit, deinde sole u-
 rente in eius uentre decoquet: insuper fame ad mortē torquebit, neq; poterit se-
 ipsam perimere, cetera quibus excruciatū tū ex putrefacti cadaueris foetore, tū
 ex uermibus scatulentibus, prætermitto, uultures deniq; cadauer depasti, & ui-
 uentē quoq; unā laniabūt. Ad hoc monstro simile acclamantes oēs rē cōproba-
 uere. ego me ipsum deplorabā tanq; iam moriturū, neq; tantum meo interitu do-
 lebam, quātum quod receptaculū essem futurus infelicis puellæ, quæ nihil ad-
 miseram

miserat mali. Iam diluculum aderat, quum subito manus aduentat militum ad hos sceleratos latrones capiendos, quos omnes uinctos ad eius oræ præsidem perducunt: inter hos milites, qui puellam desponderat latronum inuestigator aderat. Hic uirginem dorso meo impositam, ad suos reduxit: domestici nos etiam à longè conspectos ut agnouere, me illis aduentum nostrum uoce significâte, profecti obuiam domum perducunt. Virgo multum de me locuta, & captiuitatis & fuge socio, & unâ ad mortem destinato. Cura mei demandata cæteris, médium hordei præbere iussit, etiam fœnum quantum sufficeret camelo. Ego cōspectis canibus, qui in aulam introeuntes, multa ut in diuitis hominis nuptiis uocabant, Palæstram sum execratus, quæ me non in canē, sed asinum sua arte transmutasset. Haud multos post nuptias dies, uolens mihi uirgo promissam gratiam referre, patrem, ut me liberum dimitteret, hortata est. Ille sub diu cum equarum armentis liberum in uoluptate, & equas subagitare cum uellem, permisit. Quæ tum mihi optima redhibito uisa esset, si mei arbitrij res fuisset. Ad uocato itaq; equarum pastore, me sibi permisit lætum, tanquam non amplius sarcinarum molestiam subiturū. Equabus pastor immiscuit, ducens simul ad pascen-

† Oportebat autē & hic mihi accidere, qđ olim Cædauli. (Videtur aliter ad historiam Cædaulis, quæ est lib. 1. Hero doti.) dum. † Sed cōtrā atq; opinabar accidit: nā qui armento præerat, inclusum me rebat autē & liquit uxori: illa ad pistrinum illigatum, & triticum & hordeum molete cōgit. Mediocris hic erat labor, grato præsertim asino molere, quantum domino sat esset. Sed mulier intentā quæstui, & in aliorum quoq; qui plurimi in agris erāt opera ad farinæ mercedem miserum fatigabat collum. Insuper hordeum mihi debitum cibum confricans, ac molere cogens, placentas ex eo in suum usum faciebat, dabatur mihi furfur pro hordeo. Si quando pastor inter armenta ire ad pabulum equorum sineret, quia me uelut adulterū suspicabantur, calcibus & moribus infestabar, adeo ut nullo pacto zelotipiā ualerem fugere. Macilētus igitur paruo tempore factus sum ac deformis, neq; domi à pistrini labore quietus, neq; in agris pascens, quum non essem ab equorum persequutione tutus. Destinabar etiam quandoq; ad montes, lignorum sarcinas laturus: quod malum cæteris erat in omnibus deterius, nam primum ascendendus mōs erat saxosus, aspera ac dura mihi, ut qui absq; soleis essem, uia ducebar à puero asinario, qui me aliquando nouo more perderet. Is percutiebat currentem, neq; simplici solum ligno, sed eo cui frequētes atq; acuti stimuli essent infixi. Is semper posteriora dorso perurgebat, adeo ut nates ulceribus inquinatæ, semper ab illo eodem loco uapularent. Onus præterea imponebat & elephantō graue: descensus montis licet esset præceps, tamen continuīs premebat uerberibus, si quando sarcina in alteram declinaret partem, nequaquam aut demebat ligna, aut imponebat leuius ut æquaret latera, sed graues addebat lapides leuiori parti, ita redibam miser trā ligna tum saxa inutilia ferens. Flumen erat in itinere absq; nauti, ille calceis parcens, à posteriori parte post ligna supra me, quoad fluuiū transiuissem, insidebat: si uero (ut sæpe contigit) labore atq; onere nimio lapsus cecidissem, tum mihi calamitas aderat non ferenda. nō enim deses me subleuabat manibus, aut camo erigebat, aut reddebat sarcinam leuiorē: sed à capite atq; auribus incipiens, me ligno percutiebat continuē, quoad plagarum multitudo me cogeret ad surgendum. Aliud quoq; malum intolerabile sum perpeffus: spinarum quippe acutarum fascem, quē ferebam à posteriori parte suspensum caudē alligauit, ut pendens crura mouentem (ut ambulanti necesse erat) acerrimē pungerent. Neq; uero huic malo obuiare potis eram, hærentibus semper spinis, ac propter incessum reppercutientibus: nam si remissius incedens deuiarē spinarum ictus, ligno ualde uapulabam. si baculum euitarem citius ambulans, grauius posteriora torquebantur à spinis: erat asinario illi omnino me perdendi animus. Itaq; cum illum aliquando calce percussissem, nunquam est id oblitus, iussus stupam de una regione in aliam trāsferre illam super dorsum meū arcē alligauit, interitumq; ex eo mihi

mihi machinatus, cum paululum processissem, raptum ex igne torrem exultum, infra stupam abscondit, qua subito incensa, ego ignē sentiens me comburendū, in conspectum fortē de uia stagnum me conieci, meq; in aqua unā cum stupā cōuolui sapius, quoad ignis extingueretur: ita absq; discrimine reliquum confeci uiā, cum non daretur illi facultas stupam amplius incēdendi, limo atq; aqua plena. At scelestus ille asinarius domū reuersus, omnem in me culpam coniecit, asserens, me mea sponte in ignē profluuisse. Alter deinceps impurus puer ingēs aduersum me excogitat malum: nam cum me ad montem deduxisset, grandi lignorum imposito onere, rediens uicino agricolæ ligna uendidit, meq; uacuum lignis domum reducens, apud dominum ueluti inutile accusat, inquit: Quid hunc asinum amplius nutrimus frustra, difficilem, tardum, grauem: inspicere quæ sit eius cura: si mulierem aut uirginem formosam conspicit, ē uestigio calcibus profiliens, cursu ad eam fertur, tanquam homines ad mulieres dilectas solent morfu, tanquam osculo appetens nititur concumbere, ex quo lites tibi & odia omnibus conquerentibus pauentibusq; insurgunt. Enimuero nunc ligna ferens conspecta in agrum abeunte foemina, ligna abiecta dispersit, mulierem tanquam coiturus insequitur, donec alijs aliunde accurrentibus, mulier ab huius formosam amatoris impetu liberata est. Hæc patronus credens, posteaquam, inquit, neque piger ire uult, neque sarcinam ferre, sed mulieres appetens, amores hominum imitatur, occidite eum, & intestinis uulturibus datis, carnes operarijs seruate. Si quis quomodo sit mortuus, quæret, fingite à lupo interemptū. ad hoc absurdus ille puer gauisus, me subito parat iugulare. Sed fortē accidit, ut uicinus quidam agricola me ab interitu uendicaret, quædā consulens aduersum me grauiora: nequaquā hunc asinū occidas, inquit, pistrino aptum atq; oneri ferendo, neq; etiam magnū si in amores mulierū labitur, castra ipsum, summotā enim ueneris cupiditate, mitis erit & pinguis, cui non sit difficile etiā grauissimū onus ferre. Si quomodo castretur, ignoras, triduo aut quatrīduo uisum adducā huius artis peritissimum. Approbatur à singulis qui aderant, consilium: hoc audiens fundebam lachrymas, tanquā uir essem asino desiturus, neq; enim uiuere amplius cupiebam, si fierem eunuchus, potius ergo aut inedia deficere decreui, aut ex monte aliquo me præcipitem dare, ut morte misera effugerem uitā miseriorem. At nocte intempesta superuenit in agros & uillam nuncius, puellam à latronibus nuper raptam, & eius sponsum meridie iuxta littus deambulātes, ab inundantis maris aqua raptos atq; absorptos fuisse, hūc finem & rerum & uitæ sortitos. Serui nouis dominis uacua domo, decreuere omnes nequaquā de cetero seruitutem pati, raptisq; quæ in agris erant, aufugiunt. Qui equis præerat, absumptis quæ poterat mihi & equis imponit, agrē ferebam nō ferre me onus asino dignum: lætabar tamen me euasisse id periculum executionis. Vniuersa nocte confecimus longū iter, tertiā diē in urbem Macedoniæ peruenimus Beraā, quippe magnā ac populosā, in qua habitare statuerat, qui me ducebat, & simul iumenta uēdere. Præco mediū stans in foro nos proscribat: emptores diligenter inspiciebant omnia, aperientes os, atq; ex dentibus ætatē cuiusq; coniectantes emerunt alijs iumenta reliqua. Me ultimū relictum præco iussit reduci domum, inquit: hunc solum uides non repperisse emptorem. At fors multa reuoluens sapius & cōmutans, dominū minimē gratum parauit. Cynedus erat senex unus ex eis, qui deam Syram per uillam & agros circūferentes stipem deæ offerre impellunt. huic magno uendor precio: drachmis triginta, quem ligatus sequor. Vbi domum Phyleni (hoc emptor nostro nomē erat) peruenimus, magna ad ostium uoce: o Carasia, inquit, seruum nobis emi pulchrum ac grandem genere Cappadocem. Erant ea Corasia cynedorū turba Phyleni coadiutorū, qui omnes ad illius uocē applaudentes, existimabant uerum seruū emptum esse: ut uero asinum uidere, Phylum increpant, qui non seruū, sed sponsum sibi ad

duxerit suis nuptiis digni, ex quo certè pullos eiusmodi quamprimum pararet. Ad hæccum risissent omnes exercitio suo intenti, paratis domi sacris mihi deæ superimposuerunt. Ciuitatem egressi cum patriam perambulant, in quãdam uillam peruenimus, in qua ego deam ferens constitui: quidã qui rei præerat, cum ueluti deo plenus nõnulla protulisset uerba, reliqui mitra proiecta caput subius guttur ligantes, ensibus laceratos feriunt, linguam insuper foris dentes exactã, quisq; incidit, ut breui tempore omnia sanguine manarent. Hic ego ualde eximiescebam, ne asini quoq; sanguine deæ opus esset. Eo pacto cū sibi sanguinẽ eduxissent drachmas & obolos à circūstantibus colligunt, alij caricas præbent, et uinum, caseiq; fiscellas, alij medimnas tritici atq; hordeũ in asini cibũ. Ex his & habebant uictum, & sacra deæ faciebant. Perambulãtibus illis aliquando uillã quandam iuuenem grandiorẽ à se conspectum expiscati, domum in quam fortẽ diuerterant, deducunt. Illi muliebria (ut illis nefarijs cynædis mos erat) perpeSSI sunt. ego dolens me in asinũ esse uersum, cum tantum scelus non possem ferre: ò scelesti, cum uellẽ exclamare, pro uoce hominis magnũ rugitum dedi. Quidam ex ea uilla amissum asinum quærentes, repente audito rugitu nullo præmonito ingrediuntur domum, quũ æstimarent me suũ asinum esse, repertis qui infanda patrabant cynædis, multo cum risu locũ egressi, scelestam sacerdotum nequiciã per totam uillam diuulgant. Illi ob eorũ scelera deprehensa, pudore territi proxima nocte abeunt. Cum in locum solitariũ peruenissent, increpabant me iratĩ admodum, quòd eorũ mysteria patefecissem. Tolerabile hoc erat damnum, uerbis mala audire, quod sequitur non ferendum: deam quippe deponentes, sublata sella, nudum arbori robustæ alligant, deinde fuste ex neruis facta, me ad necẽ uerberant, iubentes in futurum esse taciturnũ, & simul post uerbera me statuunt iugulare, qui uillicorũ iram in se incitarim, neq; per melicuerit facere consuetũ questum: sed ope iacentis humi deæ id prohibentis, ne deesset, qui eã ferret, cædem effugit: post multas tamen plagas, reposita supra me dea, iter prosecuti sunt. Vesperĩ in hominis opulenti prædiũ peruenimus, qui liberius nos domi excipiens sacra Deæ peregit. Hic ego ingens periculũ adij: Amicus quidã nostri hospitĩs partem syluestris asini dono misit, quã canes qui intus occlusi erant, coqui negligentiã comederunt. Hic præter modũ, ne domini iussu uapularer, cum de morte cogitaret, consilio mulieris pepercit uitã: Si mihi credes, inquit, & te saluabis, et ælarcies hoc damnũ: Habent hĩ cynædĩ asinũ, quem si deduxeris in desertum locum, facilẽ illũ potes occidere, sumptamq; ex eo partẽ parare in cibum domino: reliquũ corporis in præceps abijce: existimabunt cynædĩ au fugisse asinũ, neq; amplius deprehẽdi posse: hic uero asinus pinguis est, & persimilis syluestri. Approbato mulieris consilio, coquus intelligens hoc pacto irã patroni declinaturũ, mihi propinquat, ut consultum facinus patraret. At ego, quid de me futurum esset præuidens, optimũ factu duxi id periculũ subterfugere. Igitur effracto quo ducebar loco, profiliens feror intus cursu, ubi cynædĩ cū hospite cœnabant, subito eo aduentu & lumen & mensam subij, existimans hoc scitũ inuentum salutĩ mihi futurũ, dominumq; uestigio me ociosum aliquo tuto in loco detenturũ: uerum hæc res in extremũ est mihi uersa discrimen, nam furiosum me opinatĩ, ensibus, iaculis, longis baculis uelut occisuri me appetiuerũt: quo periculo perspecto, in interiora domus, ubi cynædĩ dõrmituri erant, curro. Illi ostiũ loci exterioris occludunt. Diluculo nebulones illi, dea mihi superposita, recedẽtes ad aliam ciuitatẽ, copijs & opibus potentem perducunt, in qua nouũ interuenit prodigium: nam cū dea priuatæ domus diuersorũ abnueret, in tẽplo se poni iussit eius loci, qui à ciuibus maximẽ coleretur. Illi libenti animo deã externã prope suũ deum in templo collocant: nobis tradunt pauperculæ hospitũ domus, hic plures cynædĩ dies cõmorati. Cũ abire uellent, deãq; à ciuibus peterent, templũ ingressi deã asportant: uerũ facinorosi homines phialã auream e templo ablatam furto

infra

infra deam recondunt: qua re palā facta ciues nos insecuti, ut appropinquarent, ex equis desilientes cynedos capiunt, impios illos ac sacrilegos appellantes, cum phialam ereptā repeterent, scrutati singula, eam reperiunt in sinu Deae abscon-
sam. Quamobrē hos mulieres uiros colligatos, in urbemq; traductos in carcerē conijciunt: deam alio in templo ponentes, aurū suo deo restituit. Postera die & res eorum & me insuper uendunt. Ego ā pistore incola propinquioris uillae emptus sum, impositisq; decem tritici, quas emerat, medimnis, in uilla difficili atq; aspera uia perductus. Erant domi iumenta conserua, molaeq; plurimae ab illis agitatae, omnia intus farinae plena. me uero, ueluti seruū nouū solent: ac de uia propter grande onus fessum eo die quiescere sinūt, postridie me iugo molae alligatum linteo uelatis oculis molere iubent, planē noram, id sapius expertus quopacio esset molendū: sed simulans me eius operis rudē, frustra quietem speraui. nam plures qui aderant, acceptis baculis de improviso me id minimē expectantem (neq; enim aspicere poterā) adeo me percusserunt, ut ē uestigio more turbini circūducerem molā: expertus sanē didici seruū ad ea quae fienda sunt promptum esse debere, neq; expectare domini manū. Eo labore admodū macer euasi, & corpore debilis: quapropter hortulauo me uendidit, qui hortū ceperat colendum. Is olera in forum mea opera ferebat sapius, agro deinde effodiendo, plantandoq; ac rigando inrentus. ego interim ociosus, sed uita propter frigus (erat enim hyems) satis molesta, cū patronus nedum mihi, sed nec lectum sibi parare posset: me tū molle lutum, tum dura terra atq; acuta multū offendebat, Cibus itē lactucae amarae, ac praedurae erant. Ambobus contigit aliquando nobis ad hortum adeuntibus, ut obuiarem generoso uiro, ueste induto militari: qui primū uerbis Italis hortulanū allocutus, petijt ab eo, quo asinū ducat: ille uocem militis (ut opinor) non intelligens, nihil respondit. Miles id ueluti se contemptū ferens molestius, hortulanū fuste cum percussisset, ille militē amplexus ad terrā in uia prostrauit, iacentē tum manibus, tum pedibus, tum saxo ferit. Miles cū se tureretur, minareturq; si exurgeret, se illum ense interfecturū. Hortulanus quid de se futurum esset praemonitus, extractum ē uagina ensem, additis uerberibus lōgē proiecit. Miles uitae periculo motus, se ob uerba mortuū simulat: quod ueritus hortulanus, iacentemq; relinquens, ense supra se posito, in ciuitatē pergit, datoq; alteri ad colendum orto, ob timorem penes amicum unā me ducēs, ubi latēter diuertit: deinde amici consilio se in arca inclusit. me pedibus per gradum abstractum recludunt in superiori aedium parte. Miles ubi de uia surgens, uixq; ambulans ob susceptas plagas in urbem redisset, narrat cōmilitonibus qui obuiam fortē facti sunt, iniuriā hortulani. Hi cum nossent quod essemus in loco, sumpto magistratu uenientes domum, licitorē intus destituunt, iubentes eos qui domi essent educi. Cum lateret hortulanus, exclamant milites, illum & asinum intus esse: qui domi erant nullos esse alios praeter se, neq; uirum neq; asinum affirmant. Cum tumultus & clamor plurimus in paruo loco esset excitatus, ego quidnam esset cupidus sciendī, caput ē fenestra extuli: quo illi uiso, statim exclamant in mendacio deprehensos. Scrutantes singula hortulanum inuenerunt in arcu la iacentē. extractum iudicibus tradunt, errati poenā daturum. Me inferius demissum dant militibus, ridebant in me uersi omnes, qui meo indicio prodissens dominum: ex quo id uerbum primum prodijt in uulgus: ex asino conspecto. Quid deinceps patrono acciderit ignoro: miles me emittit minis uiginti, qui minister erat uiri praediuitis Thessalonicae Macedonicae ciuitatis. Eius ministeriū erat epulas parare diuiti. Cū isto conseruus frater habitabat pistor, placentas melle conficiens: cōmunia suae his erant artis utensilia atq; instrumenta. Hi mihi diuerforium dederunt in eo loco ubi reliquiae coenae domini ab ipsis importabantur per plures, ab altero carnes ac pisces, ab altero placentae: inter has me inclusum relinquentes abeunt lauatū. Ego omissio hordeo humano cibo uentrē refer-

si. Cum rediissent tum ex ciborum multitudine non animaduertunt cibos à me comestos, tum quia parcè, ne quid perciperent, comedi. Vbi illos id non perspexisse sensi, eorum fretus ignorantia, melioribus fructis corpus repleui. Tandem ut clamum cognouere, alter alterum illa surripuisse suspicatus, pudore inuicè retiebant. Diligentius igitur adseruantes, reliquas portiones deinceps & frustra adnumerant. Ego uitā uoluptuosam in delicijs agēs, factus sum corpore pinguior adeo ut pellis ex pilis nitidis admodū luceret. Illi me pinguiorē factum uidētes, hordeum uero nequaquā minui, in suspitionē mei ducti, simulant se foris ire lauandī gratia, clauso ostio quid agam per rimulas aspiciunt. Ego ignorās dolum ad prandium proficiscor: illi primo ridere incipiunt in cibo asini desueto. Conseruis deinde ad id spectaculum uocatis, rident simul omnes uehementius, adeo ut patronus peteret, quid nam accidisset, ut adeo efferrentur risu. Vt causam percepit, surgens à symposio atq; introspectiēs, posteaquam me uidit syluestris aper frusta edentem, statim ridens se intus corripuit. Ego ægerrimè tuli me in furto & gula fuisse deprehensum. Ille suborto risu, me iubet in conuiuium deduci: deinde mensam parari adeo multis cibis, ut nullus alter asinus eos potuisset edere. Cocleæ crudæ erant pisces, partim garo & oleo, partim sinapi conditi. Fortunā ego accidentem mihi sentiens, cogitansq; his iocis salutē mihi afferri posse, mensa astans prandium sumpsit: qua ex re uniuersum conuiuium se in risum effudit. Cum dixisset quispiam: bibet hic asinus & uinum, si quis ministret: idq; patronus iussisset efferri, oblatum potaui: hoc ille præter modū admiratus, duplex eius quo uenditus eram precium annumerari emptori iussit, meq; dari adolescenti cuiusdam liberto suo, tum nutriendū tum instruētem, quæcunq; illum oblectare possent. Facile fuit illi me docere parentem sibi, facientemq; singula quæ mō straret: primum flecti me in genua supra lectum uelut hominem docuit, tū sibi alludere, ac stantem pedibus anterioribus erectis psallere, ad eius quoq; uocem annuere atq; abnuere, omnia deniq; quæ poteram imitabar. Vulgatum iam per urbem erat, asinum uinum bibere, ludere, saltare, & quod mirabilius uideretur uocibus hominis obtemperare. Cum uellem bibere, oculorū nutu admonebam ministrum. Mirabantur hæc omnes ut rem insuetā, inscī hominem in asino esse. Lætabar eorū stulticia, discens ambulare, ferre patronū, currere absq; ulla se sorsis molestia: erā sumptuosius ornatus, purpureis phaleris, frenō auro atq; argento distincto. Pendebant insuper tintinabula, suauem sonum præbentia. Me noctes patronus in Thessalonicā abiit: ob hanc causā, ut ferebat, quod erat pollicitus patriæ, se gladiatorios ludos daturū: qui cum ad pugnandū parati adessent, nos mane profecti sumus. Ferebam dominum uia dura & uehiculis difficili: ubi Thessalonicā uenimus, omnes ad spectaculum & me uidendum cōuenerunt: iam em fama diffusa longius uulgauerat, me in modum hominis saltantem uarios ludos edere. Patronus post potum suis concuiuis (hi nobiles erant) in cœna mei iocos illos incredibiles iubet edere. Libertus qui mihi præerat faciens ex me quæstū tenebat inclusum, eos qui meos ludos uolebant aspicere, aperta ianua datisq; nummis intromittens. illi aliud, alter in meum cibum afferebāt, & ea præsertim, quæ uentri asini minimè conuenirent. Me & domini & aliorū ciuium epulæ & magnum & pinguiorem reddiderant. Mulier quædam & externa, mei uidendi cupida accedit, ut me aspiciat prandentem: ut aspexit, è uestigio in cupidinem mei exarsit, tum asini specie adducta, tum impulsu ludorū uenustate. Hæc cum liberto ut unam noctē mecum esse sinat magno precio paciscitur, qui parum curans mei iacturā, precio accepto cum ad uesperasceret, post cœnam domini iussu abiens me ad locum ubi dormiebam, perducit. Ibi mulier ē in uenimus lectum ingressā, puluinarīa mollia importata erant, uestes quoq; & stragulæ & stratum decens humi positum mulieris. Serui alio in loco abeūt iuxta domum dormitum: illa lumen intulit permagnum igni simile, exutaq; ueste nuda

nuda propter lumen stetit: deinde ex alabaastro proferens unguentum, se primum inungit, naresque unguento replet: postmodum exosculatur, ea loquens, quæ amor in hominem dilectum proferre cogit. Deinde me fune in stratum trahit: ego nequaquam tertio egens hortatore, quò ducor accedens, cum uino ueteri essem respersus, unguenti quoque odore incitatus, pulchritudine insuper puellæ commotus, inclinò me dubius, quo nam pacto concumberem cum muliere, nam ex quo asinus fui, expers coitus fui: neque cum asinis in ea re consueueram, neque asinam cognoram. Itaque haud paruus timor incessit, ne scinderem dilaceraremque in coitu au mulierem: ac postmodum tanquam homicida meritam subirem poenam: sed hæc incassum à me cogitabantur, nam mulier multis amatorijs me osculis prouocans, ubi me ad opus paratum sensit, ut homini superincumbens me complectitur, ac paulum eleuans, totum inguen accepit. Ego cum retrò cederem, adhuc reformidans, illa meos amplexa clunes ad sese trahit, cedentem paulò: Quorsum, inquit, refugis? atque acius complexui inhæret. Vt uero sensi supellectile iam mihi deesse ad explendam foeminae libidinem ac uoluptatem, timore deposito haudquaquam amplius insequentecedens, eius obtemperauit libens cupiditati: existimauique non esse me Pasiphaëis adultero deteriore. Hoc pacto uniuersa nox ueneri data est, in uoluptatem coitus frequenter consumpta. Cum dies aduenisset, abiens mulier custodem meum conuenit, precioque noctem aliam redimit. Ille diuor meo opere factus, quàm rem domino significasset, cum foemina reliquit inclusum: quæ priori exercitio intenta, uoluptati operam summo cum desiderio impendit. Libertus interim uesper, me incito, ad interiorè, quo dormiebamus locum productio patrono, me per rimulam ostendit cum adolescentula coeuentem. Eo aspectu oblectatus rem prohibet efferri, cupiens me in theatrum duci ludore tempore, quo id me spectaculæ, in aliqua ex his, quæ ad bestias damnatae essent, foemina, in conspectu omnium uideretur. Ad me introductam mihi hædere, & demulcere manibus iubent, ut cum ludorum instaret dies, in theatrum deduceremur, omnibus spectaculo futuri. Lectus erat magnus ex Indica factus testudine, atque ornatus auro, in hoc me collocat, & ponunt mulierem: deinde supra machinam lectum positum in medium theatri ferunt, magna cum acclamatione populi plausuque, manus aduersus me extendentis. Nobis mensa erat pluribus præparata rebus, quæ in cœna deliciarum causa hominibus apponuntur: Astabant nobis formosi pueri pincernæ, uinum nobis aureo poculo ministrantes. Ibi custos astans meus, iubet me prandere: uerecundabar in theatro situs, & simul extimescebam, ne quis ursus aut leo ad me disianandum prosiliret. Hic ego inter alios flores recentium rosarum folia conspiciat, statim è lecto prosilio: arbitrabantur reliqui me uelut saltaturum ad ludum præbendum surrexisse: at ego inter homines ad flores usque delatus, rosas selectas pascor: tum singulis rem admirantibus iumentum speciem depono, omnique prioris asini sublata forma, in Lucium illum priscum ante eos nudus redij. Hoc insperato uelut mirando monstro stupefactus populus, magno coorto murmure, in diuersas sententias distrahebant, alij ut magum, inque uarias formas murari solitum, statim igni comburendum: alij paulò expectandum, meque prius audiendum censebant, ac postea sententiam ferendam. At ego ad præfectum urbis, qui aderat in theatro currens, dixi me à serua Thessaliæ uxoris, quæ maga erat, unguento perfusum in asinum fuisse conuersum: rogo me in custodia detineat, quoad certior fieret me loqui uera. Dic, inquit præses, tuorum parentum & cognatorum, si quos habes, & ciuitatis nomen. Patrem esse mihi Lucium respondi, fratrem Caium, eodem quo ego uocatus cognomine: me historiarum aliarumque rerum scriptorem, fratrem poetam atque augurem esse, patriam urbem Achaia Patras. Quæ ubi præses audiuit: Hospitis, inquit, filius es, hominis mihi amicissimi, qui me domi solitus est excipere, & donis prosequi. Scio te nullo mentiri tali parente natum: de sella descendens me att

LUCIANI

plexus ex osculatur ac deducit domum. Interim meus aduenit frater argentum afferens, aliq; multa, cum præsens astantibus omnibus me missum fecisset, ad mare descendimus. Preparata iam naui, comteatūq; imposito, optimum factum sum ratus, priusquam abirem foeminam conuenire, quæ me asinum adeo dilexerat: multo enim magis uirum me asino pulchriorem fore sibi charum existimaui. Illa admodum læta me uidit, rei miraculo delectata, ac coenare cubareq; secum hortata est. Existimabam illam quæ asinum dilexisset, multo uaiorem in homine uoluptatem sumpturam, cum coenasset, unguento ungor, coronaq; ex a mantissimis rosis, ut quæ mihi formam hominis restituisent, imposita capiti, cum tempus dormiendi iam nocte intempesta adesset, uestes exuo astans nudus, ueluti rem gratam foeminæ facturum, cum pro asino uirum haberet. At illa ut me nudum aspexit, & singula hominem esse, in me expuens: Abi hinc in malam rem, ait: abscede ocyus, alibi dormiturus. Cum peterē quodnam oberratū meum id diceret: Quoniam non te, ait, sed asinum dilexi, quo cum non tecum concubui: Equidem arbitrabar te asini solam speciem deposuisse, insigne illud quod dilexeram seruasse; tu uero omisisti id, quod solum in asino pulchrū uidebatur atq; utile, in simiam quēdam conuersus: statimq; uocatis domesticis mandat, extra domum foras me nudum eici. Ego ante domū nudus, coronatus, unctus, in nudo solo iacui. Diluculo mare uersus respiciens, nudus fratri narraui, non absq; risu infortunium meum. Vento deinde flante nauem ascendentes paucis diebus in patriam uenimus, ubi dñs meæ salutis autoribus sacra persolui, ac in templo dona suspendi: non quòd ex canis podice (ut uulgo aiunt) sed ex longa asini peregrinatione, ac uix tandem in patriam redierim, salutem cōsecutus.

IVPITER CONFUTATVS

VINCENTIO OBSOPEO INTERP.

ARGVMENTVM

Summa Dialogi huius est. Quando fito ac necessitate quadam omnia in hoc mundo geruntur, ei; etiam dii obnoxij sunt, superuacaneam esse omnem religionem, ac cultum diuinum. Ideoq; neq; dijs sacrificandum esse, neque ab illis quicquam sperandum. Imò ipsos illos non meliores, aut etiam feliciores hominibus esse, sed solum fati, ac necessitudinis istius sempiternæ ministros, qui per se neque prodesse nobis, neq; nocere possint. Nam si ulla illorum prouidentia, aut rerum humanarum administratio foret, neque malos ac sceleratos multos manere, & pios, bonosq; beneficijs, ac munere illorum prouchi debere. Nam quæ de supplicijs inferorum, ac poenis nocentum feruntur, ea, si quæ sint, eiusmodi certò esse, ut immerito & iniuste illis eueniant, qui ea patimur, cū nemo sua uoluntate, sed ex prædestinato, fatoq; impellente peccet. Imgitur autem Cyniscus, uti intrepidus, atque impudentior paulò quispiam, cum Ioue disputare. Estq; hic Dialogus ex illis unus, ob quos Lucianus, proprie blasphemus, atque æbrius uocatus est. Quid enim in rebus mortalium sanctum, aut inuiolatum usquam erit, si religione ac metu deorum è medio sublato, hominibus persuaferis, siue bene siue male agant, id necessitate quadam fati fieri, eoq; ipsos à crimine solutos atq; innoxios esse?

Interlocutores CYNISCVS & IVPITER, CYNISCVS,

Exordium ab
exiguitate &
facilitate peti-
te rei,

GOuero te Iupiter talium rerum gratia nunquam molestus conturbabo, extructas diuitias, aut multum auri pondus, aut imperij dignitatem à te postulans, quæ quidem uulgo non parum multis maxime in uotis sunt, tibi uero largitu haud quaquam facilia. Itaq; permulta eiusmodi illis sollicitè expetentibus surdis auribus uideo te negligere. Cæterum unum illud facillimum à te mihi uelim contingere. IVP. Quid hoc uero rei est Cynisce, neq; enim indigentia

Gigenti diutius discruciareris, maximè si rerum mediocrium, ut ais, inopia cō-
 fluctaris. CYN. Responde mihi ad quæstionem quandam non difficilem. IVP.
 Exiguum profecto uotum & præstatu facile. Proinde quære quæcunq; fert a-
 nimus. CYN. Vide Iupiter, etenim uerisimile est & tibi uidelicet Homeri atque
 Hesiodi lecta esse poemata. Dic ergo mihi, num uera credenda sunt ista, quæ de
 Fato & Parcis illi consarcinatis cecinerunt uersiculis. Et an nullo modo ea uitā-
 ri queant, quæcunque illæ cuique nascentium fatali decreto adneuerint. IVP. Et
 ualde quidem uera sunt ista. Etenim in rebus humanis nihil est quod Parcarum
 dispensatione & consilio non ordinetur: uerum omnia quæcunque fiunt, dum
 sub illarum colo circumferuntur, statim ab initio unumquodq; illorum certum
 & infallibilem sortitur euentum, nec fas est aliter fieri. CYN. Proinde, quoties
 Homerus alia in parte suæ poëseos dixerit. Infera ne Parcis inuitis regna subin-
 tret, ac id genus alia, nugari uidelicet tunc illum dicemus? IVP. Et maximè, ni-
 hil enim extra Parcarum legem fieri credendum est, atque adeo præter linum.
 Cæterum Poëtæ, quæcunque ex Musis suggesta cecinerint, illa uera habenda
 sunt. Porrò quoties à Deabus deferuntur, ac per se aliquid literis ac memoriæ
 proditum protulerint, tunc à uero tota uia aberrant, neque non cum prioribus
 pugnantia atque contraria commemorant. Et ignoscendum quidem facinus,
 si, cum homines sint, ueritatem ignorent, præsertim illo digressio numine, quod
 præsens per illos canere solebat. CYN. Atqui hoc sanè ita se habere dicemus.
 Ad hæc uero & illud mihi responde: nonne tres sunt Parcæ, nempe Clotho, La-
 chesis & Atropos? IVP. Rectè putas. CYN. Fatum ergo & Fortuna, cum &
 ipsæ Deæ sint, multum uulgo celebratæ, cuiusmodi sunt, aut quæ nam unicui-
 que illarum est potentia? An uero æqualem cum Parcis sortem obtinent, aut
 maiore quàm illæ in rebus humanis gubernandis potentia præditæ sunt? pas-
 sim enim omnes affirmantes audio, Fortuna & Fato nihil uspiam esse potenti-
 us. IVP. Haud fas est omnia tibi comperta esse, o Cynisce. Cuius ergo gratia hæc
 de Parcis me interrogasti? CYN. Si prius mihi Iupiter & illud exposueris, num
 & in uos illæ imperium obtinent, & necessum sit ex illarum lino uos pendere?
 IVP. Necessarium omnino o Cynisc. Quid ergo risisti? CYN. Commodum Ho-
 meri illi uersiculi in mentem mihi uenerunt, quibus te in Deorum concilio con-
 cionantem introduxit, & indignanter comminantem te cathena quadam aurea
 omnia sursum subducturum. Etenim dixeras, cathenam coelitus te dimissurū,
 actunc si uelint, omnes Dii ex illa pendentes, quamuis certatim summo studio
 te conarentur detrahere, nullo tamen modo te loco essent moturi. Te uero, si lu-
 bitum foret, nullo negotio uniuersos, unā cum terraq; et uasto gurgite ponti uel
 le subducere. Tunc equidem inusitato & admirando membrorum robore pol-
 lere mihi uidebare, ac mirificè inhorrescebam animo audiēdo uersiculos. Nunc
 autem te ipsum uideo, unā cum cathena & uerbis tuis minacissimis à tenui filo,
 ut ais, pendentem: uidetur itaque mihi multò iustius Clotho arroganter glori-
 ari posse, quod & te ipsum in sublime tractum, et ex colo pendulū uideat, quem
 admodum piscatores ex calamo subductos contuentur pisciculos. IVP. Haud
 compertum habeo, quid istæ tuæ sibi uelint quæstiunculæ. CYNIS. Illud nimi-
 rum Iupiter, & per Parcas ac Fatum te obsecro, ne acerbè atque grauiter acci-
 pere uelis, si ueritatem ore liberiore protulero. Si enim ista, ut tu dicis, ita se ha-
 bent, & Parcæ omnium rerum potestatem & gubernationem obtinent, & ni-
 hil à quoquam eorum, quod illis decretum est, immutari potest, cuius ergo gra-
 tia uobis nos homines sacrificamus? quamobrem hecatombas uobis ad aras
 adducimus, uotis expetentes bona nobis uestra largitione contingere? Neque
 enim uideo quem fructum ex tanta cura, & sacrificandi studio capimus, si ne-
 que malorum auersiones ipsis precibus inuenire possumus, neque aliud bo-
 num diuinitus datum consequimur. IVP. Noui unde tibi istæ superperant argu-

I.

Questio et
argumentum
ex quo ea
quæ sequitur
inferuntur.

II.

An idē Fortis-
na, Fatum et
Parce.

III.

An et Iupia-
ter fato succu-
mibat.

I. Conclusio,
ergo neq; sa-
crificandum
dijs, neq; ab
ijs aliquid po-
tendum.

tia & immodesta interrogatiuncula, nempe ab execrandis & maledictis istis Sophistis, qui nulla providentia res humanas administrari garrunt. Itaque illi eiusmodi crebris quaestionibus impetratis ductu perquirunt in hoc, ut à sacrificando & votis nuncupandis auertant homines, tanquā vulgare quiddam esset. Nobis tamen earum quae apud uos aguntur rerum nullam curam esse, neque quicquam omnino posse in his quae in terris sunt negocijs, impudenter mentiuntur. Verum enimvero nequaquam talibus disputationibus implicati gaudebunt.

CYN. Non per colum Parcarum, ò Iupiter, ab illis persuasus haec te interrogavi. Disputatio uero nostra nescio quò modo eò progressa in hoc ipsum incidit, ac su peruacanea hominum sacrificia esse confirmat. Rursus uero si uidetur, paucis te interrogabo, tu porrò ne graueris, precor, ad quaesita respondere, & uide ut maxime providenter respondeas. IVP. Roga, si tibi ocium est talia nugandi. CYN. Ais ne omnia Parcarum nutu & decreto agi & fieri? IVP. Aio sanè. CYN. Vobis uero relictam esse facultatem cōmutandi & reglomerandi? IVP. Nullo modo. CYN. Vis ergo, ut quod sequitur, inducam?, siue clarum ac planum illud dixerò, seu secus? IVP. Clarum utiq; est. Nam qui Dijs sacra faciunt, nulla necessitate adducti sacrificant, sed alternè retributioni seruiunt, perinde ac si bona à nobis mercarentur, aut alioqui honesto dediti colunt, quod uiderint esse praestanti us. CYN. Et hoc abundè satis esse ducis, potissimum cum affirmes nullius utilitatis respectu fieri sacrificia, uerum bonitate quadam hominum praestantiora contentum. At si quis ex Sophistis illis presto esset, haud dubiè ex te quaereret, quo nomine Deos hominibus potiores esse pronunciares, praesertim conseruos hominum existentes, eidemq; Parcarum imperio, quae rerum sunt dominae, subiectos. Neque enim, nisi me fallit opinio, illi respondebis, Deorum sortem hoc esse potiore habendam, quòd immortales sint. Nam hoc ipso nomine infeliciores dicendi sunt. Homines enim etsi aliud nihil, certè mors in libertatem uendicat.

II.
Deos non esse
potiores aut
beatiores ho-
minibus.
Cōstat bonū
immortalis-
tis per inuer-
sionem.
Adimit et ce-
terarū rerum
felicitatē, p di-
tributionem,
uniuscuiusq;
incommoda
enumerando.

Ceterum uobis in inmensum huius rei incōmoditas protenditur perpetuae seruituti mancipatis, quae uario multipliciq; tractu sub lino subinde circumuolutur. IVP. Atqui, ò Cynisce, haec perpetuitas & immensa temporū series nostra est felicitas, ac uitam omnibus bonis affluentem agimus. CYN. Nō omnes pari felicitate fruimini, ò Iupiter, uerū apud uos quoq; praefinita est quaedā dispar rerū fruitio, multis coniuncta perturbationibus. Tu quidē feliciter et beatè agis p omnia, cum Deorum summus Imperator sis, possisq; & terram & mare subducere, quasi fune demisso. Ceterum Vulcanus claudus est, unus ex mechanicis camino & igne artem fabrilem exercens. Prometheus uero quondam etiam in crucem actus est. Quid autem patrem tuum commemorem, quem etiam nū uinculis constrictum tartareis sub umbris agere cōstat? Quinetiam nefandis amoribus uos capi perhibent, ac uulneribus indignè uiolari: praeterea aliquando seruili conditione hominibus esse deuinctos, quemadmodum fratrem tuum Laomedonti dicto audientem fuisse. Apollinem uero apud Admetum egisse in seruitio inficiari non potes. Haec cum ita sint, non uidetur mihi solida esse & synce- ra uestra felicitas. Sed sunt quidem uestrū nonnulli felices & egregiè beati, sunt rursus qui non item. Mitto enim ut latrocinio non secus atq; nos dispoliemini, neque non à sacrilegis compilemini, atq; ex ditissimis ad extremam rerum angustiam in puncto temporis redigamini. Non pauci uero ex uobis & iam conflati sunt, aurei aut argētei existentes, quibus uidelicet hoc fataliter decretum fuerat. IVP. Vide, ut uerba contumeliae plena in nos euomas Cynisce, ac te fortasse illorum aliquando poenitebit, intemperantis linguae poenas sufferētem. CYN. Tolle minas ò Iupiter, certò enim persuasum habeo, nihil me mali passurum, quod antete mihi Parca sufferendum nō destinauerit. Quoniam neque illos ipsos sacrilegos supplicio per te affectos uideo, sed plurimi manus uestras indemnes effugiunt. Opinor uero in fatis non esse, ut capti scelerum poenas expendant. IVP.

Nonne

Nonne dicebam aliquem esse illorum, qui disputationibus suis deorum providentiam tollerent? CYN. Nimum pertimescis illos Iupiter, nec scire possum, cur ius gratia. Proinde, omnia quaecumque dixerō, illorum doctrinam esse existimas. Ego uero ab alio quouis potius quam à te ueritatem peruestigare. Cæterum & hoc perlibenter ex te quærerem, quæ nam ipsa uobis esset Providentia, nunquid una ex Parcarum numero, aut an Dea quæpiam his longè potentior, tanquam illarum regina? IVP. Iam & antè tibi dictum est, nullo modo fas esse, te harum rerum nihil non nosse. Tu uero sub initium cum dixisses te unum quiddam quæsiturum, nullum finem facis apud me de rebus eiusmodi friuolis, ac scitu parum necessarijs, nugandi, & iam quidem disputationis tuæ summam, quod tēdat perspicio, nempe ut planum facias in rebus humanis nihil fieri nostra providentia. CYN. Non meum hoc quidem est, sed tu paulo antè constanter affirmasti Parcas esse, quarum dispensatione gubernarentur & efficerentur omnia, nisi iam horum uerborum te poeniteat, ac quæ dicta sunt reuocanda putes, propulsoque fato de habenda cura deliberas. IVP. Nequaquam, sed Parca nostra ope effecta reddit singula. CYN. Intellico, ergo Parcarum famulos atque ministros uos esse perhibetis. Verum & sic illæ sunt, quas cuncta providere certum est. Vos autem non secus atque fabrilia quædam illarum instrumenta habendi estis. IVP. Quæ ratione isthuc dicis? CYN. Ea nempe, quemadmodum & ascia fabro lignario, & terebrum cooperando non nihil adfert ad artem perficiendā adminiculi. Nemo tamē qui quidem compos sit rationis, dixerit, hæc ipsa esse artificem, neque nauis ascia aut terebri opus dicenda est, sed eius qui nauem fabricauit. Non dispari ratione singula fabricans fatum putandum est. Cæterum uos sororum fatalium ascia & terebra estis tantummodo. Et, quemadmodum non iniquum uidetur, homines multò iustius Fato sacra facere debebāt, ac ab illo bonorum largitionem postulare; cum illi interim ad uos cursitent, prece ac muneribus deuenerantes. At neque si Fatum sacrificijs & uotis colerent, rectè mihi facere uiderentur. Neque enim opinor, ullo modo fieri posse, ut Parcis quoque hoc immutare liceat, neque non aliquid eorum subuertere, quæ initio illarum decreto immobili de singulis irreuocabiliter statuta sunt. Proinde, nequaquam equo animo sufferret Atropos, si quis in contrarium stamen colit torserit, laborem Clothus dissoluēs. IVP. Tu iam Cynisce neque Parcas quidem ipsas ab hominibus colendas esse contendis, sed uidere mihi omnia non illibenter uelle confundere. Nos uero, ut maximè aliam ob causam nullam, certè ob diuinationem et oracula, neque non eorum prædictionem quæ singula de quouis rato consilio decreta sunt, iure optimo colimur. CYN. In summa, nihil utilitatis adfert, o Iupiter, eorum præscientia, quibus ea obseruatione deuitare nullo modo concessum est, nisi in hoc dicas, ut is qui certus sit hasta ferrea se moriturum, mortem queat effugere, ipsa uidelicet in cistam conclusa. Atqui fieri non potest, siquidem educit illum Parca ad uenandum, & hasta obficiet. Ac Adrastus emissā in suam cuspide, ab illa quidem aberrabit: porro Croesus si filium perempturus est, quasi uiolento quopiam Parcarum decreto feratur in iuuenem. Sed neque illud quod Lato datum est, risu caret, nempe illud: Caue sis dijs nolentibus prolem seras (ait enim) Nam sobole suscepta, occidet te filius. Etenim superuacaneam atque adeo infrugiferam opinor esse admonitionem earum rerum, quæ non possunt non fieri. Quippe post acceptum oraculum, & prolem suscepit, ac deinceps à filio peremptus est. Quare non uideo, quam ob rem & mercedem exigatis propter uaticinium. Vt interim silentio præteream, quod obliqua & ambigua, & quæ in utranque partem referri possunt, non paucis respondere soleatis, non admodum clarè explicantes, num ille trajecto Hale suum ipsius imperum euersurus esset, an Cyri. Vtrumque enim potest oraculum. IVP. Erat, o Cynisce, Apollini quædam aduersus Croesum causa similitatis & iracundiæ, propterea quod illum pertenta uerat, carnes ouillas ac testudinem unā elixando

Deos esse ministros Fati, neque ex se quod possit.

Consultat oracula et prædictiones, ab effectu et incertitudine. Historia est apud Herodotum lib. 1.

Scilicet Croesus, ut eodem libro.

*Tacite negat
Prouidentia
deorū, ex effe-
ctu & rerum
humanarum
conditione.*

*Transit ad im-
feros, & illo-
rū supplicia,
ac pœnas ele-
uat quoq; q-
si qui etiam
disine, imme-
rito defunctis
accidant, ut q
non uolūate
sed fato pecca-
runt.*

elixando. CYN. At enim uero conueniens atq; adeo æquum & bonum fuerat, ut cum deus esset, ab omni iracundia foret alienissimus. Verum, ut mea fert opinio, fortasse ita in Fatis fuit, ut Lydus ille oraculo deciperetur, ac iam olim ne perspicua futura inaudiret illius stamini Fatum aduenerat. Vnde liquet uaticinium quoq; uestrum, illius maximam esse partem. IVP. Nobis uero nihil facis reliquum, sed, ut uideo, nequicquam dei sumus, qui neq; prouidentia aliqua res humanas dispensare soleamus, neq; sacrificijs digni esse uideamur, sed re uera a scitarū terebrorumq; instar sumus. Ac sanè uideris me iure optimo ad hunc modum superbè contemnere, quòd cum fulmine armatus sim, sustineam te impunita alia aduersus nos contumeliosè differentem. CYN. Feri ò Iupiter, si mihi fatale est fulmine percussum interire, neq; te ob ictum quicquam in ius uocabo, sed potius ipsam Clotho, per te uulnus mihi incurientē. Neq; fulmen quidē ipsum accusabo, quasi tā infelicitis ruine causa mihi extitisset. Veruntamē hoc quoq; uos interrogabo, nempe te & Fatum, ceterū tu mihi illius loco respondeas uelim. Eteim minis tuis hoc in memoriā mihi reuocasti, qui sit tandē, ut omis sis tot sacrilegis, præterea tot criminosis & uiolētis, & periuris hominibus dissimulantes posthabitis, unā aliquā ilicem aut lapidē, aut nauis uelū nihil mali unq; per iniusticiā meritē fulmine feriat? Non raro quoq; hominē frugi & uiatorē spectata sanctimonie? Qd' uero cōpressis labijs obticuiisti Iupiter? Aut fortasse ne hoc quidē me nosse fas est? IVP. Sanè nefas est te ista inquirere. Tu uero extremē curiosus es, adeo ut me fugiat, qui nā tibi uoluptati sit istis me obtundere. CYN. Proinde neq; hoc à uobis perquirendū mihi uideo, nepe à te et Fato et Prouidentia, quam ob rem Phocion uir sanctus & iustus, in tanta omnium rerum inopia atq; angustia diem suum obierit, tum etiam ante ipsum Aristides, Callias autem & Alcibiades nepotes intemperantissimi omnium affluentia exuberabant, neque non Medias multis sceleribus coopertus, ac Charops Aeginetes homo mascula Venere extremē infamis, à quo matrem suam fame necatam pro certo constat. Contrā Socrates undecim uiris traditus est, Meletus uero non itē. Ad hæc cur Sardanapalus mollis atq; effœminatus, delitijsq; totus fractus regnauerit, Persarum uero tot ac tanti uiri uirtute longē optimi atq; clarissimi eius iussu in crucem subacti sunt, propterea quòd factis illius parum delectabantur. Vt taceam, quæ in præsens fiunt, longum enim esset singulis perconsensendis immorari, quemadmodum mali & facinorosi per omnem uitā faciliē agant, & feliciter omnibus rebus affluentes, ceterum boni ducantur & ferantur, paupertate, morbis & cæteris infinitis malis impliciti, ærumnosè conflictantes. IVP. An ignoras Cynisce, quanta supplicia & cruciatus post hanc uitam prauos & sceleratos homines manere soleant, aut in quanta felicitate uicturi sint boni? CYN. Orcum mihi narras, & Tityos & Tantalos. Ego uero si quid talium rerum est, haud ob scurè cognoscā ubi Fato functus fuero. Quantum autem ad præsens attinet, uelim ut quantumcunq; hoc temporis in uiuis mihi exigendum est, ego interea omni felicitate perfunctus, tandem mortuus à sedecim uulturibus iecur meum depalceretur: uerum non ut hic in uita siti pressus, quemadmodum fertur Tantalus, in beatorum Insulis cum heroibus biberem, in Elysioprato constitutus. IVP. Quid ais? An non credis esse quædam parata supplicia & pœnas malis destitutas, & honores ac forum iudiciale, ubi singulorum uita habita ratione cognoscendi expenditur? CYN. Audio Minoa quendam Cretensem infrā talibus rebus cognoscendis atq; dijudicandis dare operam, ac mihi super illo quoq; responde, estne tuus ut fertur filius? IVP. Quam ob rem uero ista de illo quæris Cynisce? CYN. Quos maximè afficit supplicio? IVP. Prauos uidelicet, cuius generis sunt parricide & sacrilegi. CYN. Quos autē ad Heroum contuberniū amandare solet? IVP. Nempe bonos, & sanctitate uitę præcellētes, quiq; semet uirtute excoluerunt. CYN. Cuius uero gratia hoc facit ò Iupiter? IVP. Propterea q; illi suppli-

Supplicio, si uero honore remunerandi sunt. CYN. Cæterum, si quis nolens & inuito animo mali aliquid designauerit, num & hunc supplicio afficiendum condemnat? IVP. Nequaquam. CYN. Proinde, neque si quis inuitus boni aliquid fecerit eum honore dignabitur? IVP. Nequaquam. CYN. Itaque haud conuenit illi ò Iupiter ullum neque honore ornare, neque supplicio afficere. IVP. Qui uero nullum? CYN. Quoniam nihil nos homines animo uoluntario facimus, sed necessitate quadam ineffugibili ad hoc compulsi: si tamen uera sunt illa, quæ ante confessus es, nempe Parcam esse omnium rerum causam. Iam si quis alterum peme-
merit, Parca in culpa est, quæ admisit parricidium. Si quis sacrilegio deorum fa-
na compilauerit, facinus à Parca sibi iniunctum admisit. Quocirca, si Minos re-
cto uti uelit iudicio, multò æquius Fatum pro Sisypho puniet, & Parcam pro
Tantalo. Quid enim illi iniuste egerunt, quando iussis dicto audientes fuerint?
IVP. Amplius quidem uel respondere tibi indignum facinus existimo, talia præ-
sertim interroganti. Audax enim es & Sophista, ac iam quidem te relicto ab eo.
CYN. Debebam equidem adhuc & hoc ex te quæsisse, ubi nam locorum Parcæ
degerent, aut quomodo res tantas tam exacta cura & cogitatione queant asse-
qui, præsertim illis tantum tribus existentibus. Etenim laboriosam & minimè
felicem atque iucundam uitam mihi uidentur agere, tantis implicatæ negocijs. Et
quemadmodum uerisimile est, ipsæ quoque Fato parum propicio & fauente in lu-
cem sunt editæ. Itaque ego, si mihi daretur optio, nequaquam cum illarum uita me-
am commutauerim, uerum eligerem potius, ut adhuc egentius agerem, quàm
ut colo Parcarum assiderem, tantis negocijs & difficultatibus referto, obseruans
singula. Cæterum si tibi graue est, ò Iupiter, ad hæc respondere, etiam his con-
tenti erimus, ad quæ respondisti. Satis enim est, quòd de Fato & Prouidentia ser-
monem nos non celaueris. Reliqua fortasse in Fatis non est ut audiam.

I V P I T E R T R A G O E D V S.

VINCENTIO OBSOPEO INTERP.

A R G V M E N T V M.

Eiusdem propè argumenti & hic Dialogus est, nisi quòd hic Epicureum etiam quendam introducit, qui de
eos omnino negat ullos esse, nedum prouidentia sua mundum gubernare, fortuitumque ac temere omnia geri con-
tendit. Deinde & ipsa tractatio in plures personas spargitur, ac tota dramatica est. Principio enim Iupiter fingi-
tur, audita disputatione Timoclis Stoici, & Damidis, eius quem modo dixi, Epicurei, grauiter incensus, ac me-
tu pariter atque dolore commotus esse. Cuius rei causam, dum cæteri ab eo inquirunt, eandemque disputationem ab
eisdem illis iterum instaurari audiunt, tandem consilijs mutuo inter se collatis, generale deorum omnium concili-
um, super eadem re congregandum, decernitur. Conuocatis itaque per præconem Mercurium, uniuersis, & ipsa-
dem pro sua cuique dignitate, assignatis sedibus, cum diu inter se, de consensu altercati fuissent, postremo imperato
silencio, Iupiter cum magna perturbatione, totum negocium, ac summam disputationis illius, exponit, admonens,
& ob oculos imminente posito periculo, exhortans, ut in commune omnes consulere, & malo huic remedium am-
liquoque querere uelint. Primus igitur, accepta dicendi potestate, Momus, graui obiurgatione deorum securita-
tem ac negligentiam reprehendit, ut qui & malos euehi sinant. & contra bonos ac iustos opprimi, neque respon-
sa certa & expedita hominibus dent, neque etiam poetarum scripta aboleri faciant, per quæ supra, adulteria, bel-
la ac seditiones ipsorum euulgentur: quare quicquid huius accidat, ipsorum culpa atque inertia accidere. Atque
hinc oratione ad ipsam louem conuersa, etiam exemplis hæc confirmat. Post quem cum alij alia censerent, omni-
um ferè sententias idem consutat: uel quòd per se absurde & inutiles essent, uel quòd absurda & incommoda
ex ijs secutura. Præcipue uero Apollinis consilium reprehendit. Cuius etiam oraculum super euentum & uictoria
disputationis huius prolatum ob uanitatem, irridet. Ob quæ Hercules, cum ipse postremus sententiam dix-
isset, audiretque, fas is prohiberi sese, quo minus sacra, ac templa sua, ui contra impios ueri posset, eò tandem re-
dit, ut dicat se male apud inferos esse, atque ibi ab umbris metui, quàm inter deos contemni, ac pro nihilo haberi.
Quæ dum ita geruntur, interea noua occasione fingitur Hermes ille Agoræus, qui Athenis ad porticum Poe-
eilon consecratus stabat, propere aduenire, ac nunciare disputationem Damidis & Timoclis iterum iam ince-
ptam

LUCIANI.

ptam esse, et ad eam magnam hominum multitudinem confluere. Relicto igitur consilio, ad auscultandum omnes conuertuntur. Porro tota Timoclis disputatio in hoc uersatur, Deos esse, ac providentia illorum omnia gubernari, idque argumentis hisce confirmat. Primo, ab ordine ac cursu rerum naturalium, quæ omnes suis ac certis uicibus redeant ac uariantur. Deinde auctoritatibus et testimonijs poetarum, Homeri et Euripidis. Post hæc, communi consensu gentium, qui deos uenerentur, sacrificijs et aris constitutis. Inde et ab effectis, quia oracula dent, et fulmina Iupiter iaciat. Postea autem et à minori, collatione ac similitudine à nauium gubernatoribus sumpta, quod ut illi nauiga sua, sic decorum providentia mundum administret. Vltimo etiam à signo et consequenti: quia aræ decorum sint, quæ nullo modo futura fuerant, nisi et dii essent. Ad quæ singulatus respondens Danis. Primum argumentum de naturali rerum ordine, à diuisione diluit, etsi talia quedam sunt, non tamen cum ordinem à Dijs ideo certum constitutum esse, Confutatione, ut apparet, non satis efficaci. Auctoritates autem poetarum, ab ipsorum officio, et contrarijs testimonijs eleuat. Consensum præterea gentium, ab eo, quod a quoniam deos colant, non tamen eosdem omnes, et quidam etiam scæda ac turpia pro Dijs habeant, impugnat. Deinde et oracula, et fulmina eiusmodi esse ait, ut hæc ex naturali causa fiant, Ioue iam olim in Creta sepulto, illa autem ambigua et obscura, nihil certi predicant. Similitudinem uero naucleri dissoluit, ex dissimilitudine rerum comparatarum, ostendens diuersa omnia in hoc mundo, atque in nauibus esse. Vltimum à signo locum, ut frigidum ac friuolum, eludere tantum satis habet.

MERCVRIVS.

Exordium ab
attentione et
rei magni-
tudine, quam ip-
sis etiam uer-
bis exprimit.

IVPITER, quid animo cogitabundo tecum comminiscens loqueris, pallidus obambulans, ac Philosophi colorem uultu præ te ferens? Quin mecum ista comunicas, et me propter rerum difficultatem, qua premeris, in consilium adhibes. Haud enim famuli tui nugas habebis contemptui. MI. Sanè magne parens hominum rex atque deorum, Te precor en glaucis oculis Tritonia Pallas, Fare age, ne celes, quo sint hæc cognita nobis. Quod te consilium dubio sub pectore uersat? Cur gemis? & tacito pallor subsurgit in ore? IVP. Nunquam grauis res ulla sic dici potest. Non passio, non ullus usquam dolor. Sed nec calamitas ulla sic tragica & mala est. Quæ sit dolori conferenda cœlitum. MI. O Phœbe quæ libus incipit procemijs. IVP. O pessimum genus mortalium, Tuque Prometheus me quibus afflixisti malis? MI. Quid est? nec enim celabis hæc domesticos. IVP. O murmur ingens fulminis magnicrepi. Quid utilitatis addis aut adfers mihi? MI. Compesce iracundiam, si tragica magniloquentia, quemadmodum illi tibi pares esse nequeamus. Neque enim totum Euripidem deuorauimus, ut tibi dictis poeticis è fabula petitis subseruiamus. IVP. An nobis obscurum esse opinaris tristitiæ tuæ causam cuiusmodi sit? IVP. Nosti nequaquam, etsi grauis quiddam boës. IV. Noui ecastor dolorum tuorum summam, quibus discruciaris. Neque tamen uociferor aut cocciso, quippe quæ iam sæpenumero præter morem eiusmodi per te sim passa contumeliam. Valde igitur credibile est iterum aut Danaës cuiuspiam, aut Semeles, aut Europæ inuictæ amore te angere. Deinde uero assumpte imagine, aut tauri, aut satyri, aut aurum te factum uelle per impluuium in sinum amatæ puellæ influere. Hoc enim haud dubitanter significant crebri isti tui gemitus & suspiria, neque non lachrymæ. Præterea pallor quoque non alterius rei quam amoris argumentum est certissimum. IVP. O beata, quæ res nostras in amore & talibus ludicris sitas esse opinaris. IV. Et quid aliud te nisi hoc sollicitat Iouem existentem? IVP. In extremum discrimen res nostræ perductæ ô Iuno, et planè, ut est in proverbio, in acie nouacula constitutæ sunt, ut aut colamur amplius, oblati in terra sacris fruente, aut neglectui demur ab omnibus habiti contemptui, ac nullius quidem momenti esse uideamur. IV. Nunquid terra Gigantes produxit iterum? aut nunquid Titanes disruptis uinculis, deuictaque custodia rursum aduersus nos arma & uim parant? IVP. Confide, nam res inferæ cœlestibus extra omne sunt periculum. IV. Quid ergo aliud rei grauis et acerbæ accidit? Neque enim uideo, quando talia nihil te cõturbant, quæ ob re nobis Polus aut Aristodemus pro

Histrionum no-
mina sunt, ut
infra.

pro Ioue apparueris: IVP. Timocles ille Scoicus ò Iuno & Damis Epicurens heri nescio quo initio in eam delati disputationem de Providentia differuerunt, in magna probatorum hominū frequentia & celebritate populari, id quod omnium maxime me conturbauit animo. Ac Damis quidem neque Deos esse, neque omnino eorum quae fierent curam ullam habere, aut ea ordine gubernare impudenter affirmare non uerebatur. Caterum optimus ille Timocles nostras partes omni studio tueri conabatur. Deinde multa turba hominum certatim accurrentium confluyente nullum finem sortita est disputatio. Etenim hoc foedere initio ab utrisque discessum est, ut in diem posterum de integro reliqua nondum discussa adcuratius examinarent atque perpenderent. Et nunc omnes suspensio ad audiendum inhiant animo, uter uictoriam adepturus sit, ac ueriora prolaturus. Videtis periculum, quam omnibus modis in angustum res nostrae coactae sunt, in uno uiro periclitamur, & ex duobus alterum euenire necesse est: ut aut omnia nostra habeantur contemptui, & solum inania quaedam uideantur uocabula: aut ut ea pietate colantur, qua prius culta sunt, si Timocles disputando superior euaserit. I VN. Periculosissima profecta sunt illa, nec temere Iupiter more tragico propter illa efferebare. IVP. Tu uero Danaes aut Antiope alicuius potiundae cogitatione me implicitum esse opinabare, cum ita exanimatum me esse conspiceres. Quid igitur ò Mercuri & Iuno & Minerva nobis faciendum est? Quin & uos consilij promptè inuenti partem expromitis. MER. Ego quidem oacto prope concilio hanc rem communi omnium deliberationi offerendam esse existimo. I VN. Et ego huius accedo sententiae. MI. Atqui mihi diuersum uidetur ò pater, ne uidelicet excitato tumultu coelum terrore compleas, ne ue palam fiat hanc ob rem te tumultuari aut consternari animo. Caterum priuatore cum consilio effectum reddas, ut Timocles disceptando potiatur uictoria, Damis uero omnium risui expositus atque subannatus ex disputatione abeat. MER. At qui ista non manebunt obscura & tacita Iupiter, cum philosophis in propatulo futura sit disceptatio. Ac tu quidem tyrannū agere uideberis, si de tantis rebus, ad omnes communiter pertinentibus, cum reliquis nihil communicaueris. IVP. Quin ergo iam ut in contionem ueniant proclamas, ut mox praesto sint omnes. MER. Rectè mones, Heus uos superiocyus in concilium omnes conuenite, ne cunctemini, confluite omnes, uenite maximis de negotijs collaturi consilia. IVP. Adeone nudis ò Mercuri & uerbis simplicibus, ad haec solutis praconem agis, praesertim maximis de rebus Deos conuocans? MER. Et qui nam alia ratione expetis Iupiter? IVP. Rogas? Aequum esse opinor, ut praconium tuum nonnullis uersiculis ac magniloquentia poetica exornes, ut hac impulsisti studiosius & frequentius confluant. MER. Sanè. Veruntamen hoc poetarum & rhapsodorum est officium. Porro, ego minime sum poeticus, adeo ut praconium quoque corrupturus sim, si uersiculis confarcinatis & male cohaerentibus proclamarem. Ac risui ero omnibus ob uersiculorum structuram parum concinnam. Itaque & Apollinem in dandis oraculis rideri à nonnullis uideo, dum multa securo animo inuoluit, & data opera obscurat, ne omnino audientes ocio indulgeant, sed expendant uersiculos. IVP. Proinde Mercuri, Homericos uersiculos plerosque admisce praconio, quemadmodum ille nos conuocare consuevit. Credibile autem est illorum te commemorasse. MER. Profecto non admodum promptè & callide, tamen periculum faciam. Ergo Deum nemo nec mas nec foemina desit, Insuper Oceani sint omnia flumina praesto, Omnes summa Iouis nymphae quoque tecta frequentent. Cuncti in concilium gressu prope rate citato. Vos quibus oblati cedunt sua munera sacris. Praeterea quotque mediae seu fortè secundae Classis erunt, seu quos tenet ultima, seu qui Penitus obscura diuorum sorte fruuntur. Degentes pingues cupidi nidoris ad aras. IVP. Euge ò Mercuri, optimum egisti praconem, ac iam plenis uis conueniunt. Quapropter assu-

ήλη δὲ ἡ
μα τοῦτος
ἐπὶ
ἐπὶ
ἐπὶ

Deliberatio
de consilio
cogendo.

Sententia.

Concilij indi-
ctio.

Ordines seu
classes deorū
et confessus
eorundem.

mini, his postremo succedant ænei atq; lapidei. Verum in his etiam ipsi Phidiae aut Alcamenis, aut Myronis, aut Euphranoris, aut talium consimilium artificum gratia præhonorantur. Cæterum uulgares illi nulla arte nobiles, longè alicubi conclusi in angulum locentur cum silentio, complentes tantum contionem. MER. Fieri ista ut imperas, ac sua quisq; ut par est sede dignabitur. Atqui hoc ne utiqua promp-

Faceta fictio, tum aut nosse proclive est, si quis illorum aureus fuerit ac multitudine talentorum *qua tñ homi-* præponderet, opere uero nō ita insignis sit, sed priuato penè ac vulgari & minimè *nū quoq; mo* artificioso, si Myronis æneis ac Polycleti & Phidiae & Alcamenis lapideis confere- *res perstrina* tur, quo nam locandus sit, si artem præferendam esse putas. IVP. Oportebat quis- *q; apud quos* dem ad hunc modum fieri, sed tamen aurum anteferendum est. MER. Intellego, *ubi; illud,* nempe iubes ut per opulentiores delectu habito, non ex optimatibus electim locen- *tur ægetur* tur, atq; etiam ꝑa pretio. Proinde, uenite priora sedilia occupaturi uos aurei. Atta- *men ut uides* men ut uides Iupiter soli barbari præsidebunt. Etenim cuiusmodi nam græci sine *φία νικίσι* animaduertis, pleni quidē uenustate ac gratia, neq; non uultu honesto & liberali, et *χάλοναι.* quantū ad artificij præstantiam attinet, probè culti & perpoliti, nō tamen nisi lapi- *Γρεκι ἀ-* dei aut ænei uniuersi. Aut qui ex illis maximis sunt ac sumptuosissimis impensis fa- *πὸ τιμημα* bricati, elephantini sunt, modicū ab asperso auro splendorē retinētes, quippe quo *τορ,* hoc est, tantū colorati sunt, pauloq; facti nitidiores. Ceterū intus sublignei, quidem illi, tota *secundum cen-* que muscarū examina interne cōuersantia cooperientes. Porro aut ipsa Bendis & *sus.* Anubis ille, & propter hunc Attis, præterea Mithres in uniuersum ex solido auro

Contentio de
consequ.

conflati sunt, & graues & multi reuera pretij. NEPTV. Et qui hoc tibi iustum uide-
tur Mercuri, ut Aegyptium illum canino ricu deformem mihi anteferre non uere-
aris, præsertim Neptuno existentis? MER. Rectè dicis, at te quidē ò Neptune Ly-
sippus tantū fecit æneū & pauperem, quippe Corinthijs tunc aurū nō habentibus.
Hic aut omnibus metallis longè est opulētior. Vides itaq; patienter & placatè hoc
tibi sufferendū esse, si huic postponaris: neq; indignandū est, si tui cui tantus natus est
aureus, tibi prælatus fuerit. VE. Proinde Mercuri, me quoq; assumptam transfer ad
Deos aureos qui præsident, sum enim aurea. MER. Minimè ò Venus, quantum
quidē egouideo. Sed nisi prorsus hallucinor aut cecutio, ex lapide candido ex mon-
te Penteli exciso opinor, cū ita uisum esset Praxiteli Cnidijs Venus facta tradita es.

Penteli pa-
pus Atticus
fuit, ad tribū
Antiochidē
pertinens, ut
Stephanus, et
Pentelicus
mons ibidem,
ubi Latomia
fuere, ut Pau-
sanias in At-
hica.

** Inter zeug-*
tas græcæ,
que tertia
clasis Atbe-
niensiū erat.
Nam totā ci-
uitatem in 4.
clases diuise
rat Solon, in
Pentacosio-
medymnos,
Hippada,
Zeugmas & Tbetas. Vide Plutarchum.

VE. Atqui grauissimū simul ac fide dignissimū testem Homerū tibi producam, su-
sum ac deorsum suis in rapsodijs auream Venerem me esse perhibentem. MER. Sed
enim ille ipse quoq; Apollinem prædiuitem & opulentū esse adfirmat, nihilo secus
tamen iam ipsum in extremis sedentem conspicies, a latronib. contumeliose affe-
ctū, atq; etiam fidibus cytharæ compilatū. Quare & tu contenta esto, equi boniq; cō-
sulens, si non prorsus in locū seruilem & sordidū detrusa, contioni interesse cogare.
COLOSSVS ꝑ. Quis uerò mecū in contentiōem descendere audeat, cū & solem me esse
conspiciatis, & tanta mole spectabilem. Ceterū, si non magno admodum ingenio
& artificio Rhodij me sculperè dignati sunt, tamen & alios pari arte ad nostri archi-
etypum sedecim deos aureos formauerunt? Quapropter ratione probabili omniū
preciosissimus meritò æstimandus essem. Artis uero atq; operis præstantia & nobi-
litas tanta pensatur magnitudinē. MER. Quid uerò facto opus est ò Iupiter, si qui-
dem & hoc nō mediocrem mihi adfert iudicandi difficultatem. Etenim, cum ad
materiam oculos deflexero, totus quidem æneus est. Porro cū apud animum meū
perpendo ex quot talentis conflatus est, præter hippada quingentos excusurus est
modios. IVP. Quorsum uero attinebat & hunc interesse contioni, sua magnitudine
aliorū paruitatem expolitū contemptū, neq; non ob dignam sedem nos pertur-
baturū? Verū enim uero ò Rhodiorū optime, & si maximè omnibus aureis antepo-
nendus esses, quō præsidere possis, nisi cæteri omnes exurgant foras, ut soliti tibi ad
sedendū locus pateat atq; sufficiat, oī spatio uel alteris tantū natibus occuparo. Quo
circa rectissimè feceris, si stans cōtioni intentus fueris, inflexo in cōciliū capite. MER.
Ecce rursum altera in discernendo mihi difficultas obijcitur. Aerei enim estis utriq;

** Rhodium intellige de quo Plinius lib. 34. cap. 7.*

cius

eiusdemque artificij, nimirum in Lyssippi officina uterq; formatus. Et quod maximum est, generis nobilitate pares, utpote Iouis filius Dionysus ille cum Hercule. Vter ergo illorum anteferendus est alteri? Siquidem de loco pugnant inter se ut uides. IVP. Nimirum uero cunctamur Mercuri, iam dudum concionatum esse oportuit. Quare in præsens quidē nullo habito discrimine, sessum eant promiscuē, ubi cuiq; uisum fuerit. Deinceps uerò hisce de rebus cogetur de integro concilium, ac deinde certum habebō, qui mihi hac in re ordo constituendus sit. MER. Sed o Hercules quā pro more solito tumultuantur, cum uociferatione quotidianam illam distributionem efflagitantes. Vbi est nectar? Vbi relicta ambrosia? ubi sunt hecatombæ? ubi sacrificia? IVP. Compesce illos Mercuri indicto silentio, ut intelligant cuius gratia accersiti sint, eiusmodi nugis posthabitis. MER. Atqui non omnes græcam linguam capiunt Iupiter, ego uerò uarias linguas minimē sonare calleo, ut Scythi & Persi & Thracibus ac Celtis intelligibilia prædicem. Consultus itaq; factu opinor, si manu signo dato silentium imposuero. IVP. Quin ergo facis. MER. Euge, Pythagoricis taciturniores tibi facti sunt, itaq; iam tempus est concionandi. Vides ut omnes oculos in te coniectos habeant, cupid ē atq; desyderanter expectantes, quid nam dicturus sis. IVP. At quod ego patior Mercuri, cur tibi exponere uerear filio existenti meo. Haud tibi obscurum esse reor, quā impendio audax ego semper & magniloquus in contionibus esse soleam. MER. Satis cōpente noui, ac profectō magno metu consternatus eram contionantem te audiens. Maximē uero quando minabare te terram ex ipsis fundamentis euulsam, & pontum unā cum dijs sursum tracturum, aurea illa cathena ex altō demissa. IVP. At qui nunc o fili, nescio quo modo siue præ magnitudine periculorum impendentis um, siue præ multitudine præsentium, conuentus enim ut uides est frequētissimus animus confusa mente mihi penitus obstupuit, planeq; sub trepidanti lingua constricta esse uidetur. Et quod omnium est absurdissimum, orationis quoq; multum diuq; meditata proœmium mihi excidit, quod adornaueram, ut exordio erga illos uererer bellissimo atq; luculentissimo. MER. Perdidisti omnia o Iupiter, ceterum illi tuo silentio in suspicionem uenient, ac grande aliquid malum se audituros expectabunt, cuius gratia tui ta lente & cunctanter ad dicendum progredieris. IVP. Vis ergo Mercuri, Homericum illud proœmio illis occinam? MER. Quale nam? IVP. O superi dictis animos attendite nostris. MER. Apage, iam enim abunde satis ista sub initium nobis per contumeliam inculcasti. Veruntamen, si consultum uidetur, uersiculorum odiosam difficultatem missam facito. Ceterum unam aliquam ex Demosthenis orationibus aduersus Philippum habitis, quæcunq; argumento tuo appositissima uidebitur, desume, pauca quædam immutans. Facies hoc multorum rhetorum exemplo, quibus idem facere nunc solenne est. IVP. Rectē sanē dicis, confarcinatam quandam rhetoricam, neq; non promptam & facilem perplexis & animo hæsitantibus. Proinde factō aliquando principio exordiar. Pro magna pecuniarum copia o uiri Dei uos electuros opinor, si palām uobis fieret quid tandem illud sit, cuius gratia in hunc cœtum estis accersiti. Quod cum ita sit, consentaneum est, ut me dicentem attentis audiat animis. Porro o Dñ præsens quidem tempus emissa uoce propemodum loquitur, instantibus periculis omni conatu ac studio uobis occurrendum esse. Nos autem ad hæc summa ope prouidentia parum sollicitē affecti uidemur. Iam uero, quoniam Demosthenis subsidiaria uerba me deficiunt, hæc ipsa uobis manifestius declarare statui, propter quæ perturbatus animo, conuocata contione concilium coegerim. Heri enim, ut nemini uestrum obscurum esse opinor, cum Mnesitheus Nauclerus obseruatam ex undis nauem, quæ ad Capharei scopulos fermē illisa perisset, sacra persoluisset, accepti epulis in Peiræo conuiuium agitabamus, quotquot nostrā Mnesitheo uocati eramus ad sacrificium. Deinde oblati libaminibus uos alius aliō, quo cuiusq; ferebat animus, secessistis. Porro autem ego, necdum enim profunda erat uespera, in urbem

Amplificatio
negocij ex cō
sternatione a
nimi.

Iliados 8.

Oratio Iouis
quæ causā cō
filij cōuocati
exponit.
Exordium ab
attentione. Et
prima Olim
thiaca sumptum.

Narratio

regressus sum, ut tempore pomeridiano otiosus ab animo deambularem in Cerami
co, simul mecum sedula agitatione Mnesitheï tenue ac frugale, ne dicam sordidum
conuiuium perpendebam, qui cum sedecim Deos epulis acciperet, solummodo gal
lum sacrificauit, senem quidem illum, ac iam mucro & pituita laborantem. Thuris
præterea grana quatuor iam prorsus putrida, adeo ut prunis iniecta statim exting
uerentur, ut neque summæ nares emergente fumo contingeret, præcipue uero cum
totas hecatombas ample & liberaliter polliceretur, iam nauis appropinquante scopu
lis certo inclusa periculo. Interea dum hæc mecum uoluere in animo, ad porticum
Variam progrediendo de labor, ubi consistens ex improviso inusitatam hominum
multitudinem conspicio: partim quidem illorum intra porticum, partim uero ipso
sub Ioue, insuper nonnullos uociferantes ac mira peruiacitate disceptantes, inque
sedibus confedentes. Tandem uero rem ipsam facile coniectura assequutus, nempe
Philosophos esse ex contentiosis illis & rixosis, uolui propius admoto gressu explo
ratus intelligere, quid nam illud esset, cuius gratia inter se tantopere digladiaren
tur. Ac me illico nube ex crassioribus illis circumuolutum illorum habitu exornaui,
prolixaque barba attracta, per omnia non inepte philosopho similem turbæ memet
immisi. Multis uero qui mihi obfistebant cubito è uia protrusis, ingredior omnibus
ignorantibus quis essem. Cæterum intra turbam iam consistens, offendo Damim
illum Epicureum hominem perditissimum, ac Timoclea Stoicū uirorum longe op
timum pertinacissimè disceptantes. Itaque Timocles largo sudore persuens, præ ni
mio clamore iam penè uocem amiserat. Damis uero risu sardonio diffuens magis
ac magis Timoclea exasperabat. Porro omnis illorum sermo de nobis habebatur.
Etenim execrandus ille Damis, humanarum rerum nihil à nobis prouideri affirma
bat, neque eorum quæ in terris fierent quicquam nobis curæ esse. Breuiter, nihil ali
ud quàm in uniuersum nos non esse, tanta uicomprobandi eius ualuit oratio, erant
que nonnulli qui laudarent illum. Alter uero nempe Timocles nostra optimè senti
ens propugnabat, indignabaturque, ac omnibus modis hostem pugnis inuadens la
cessebat, curam & sedulitatem nostram collaudans, ac planum faciens cum ex mun
do, tum omnium rerum conuenienti ordine Deos esse, quòdque per nos ordinationem
disponerentur singula. Nec defuerunt quibus & ille fuit admirationi, eius oratio
nem non improbantibus. Verum iam extreme defessus erat, ac grauiter & laborio
se loquebatur. Vniuersa autem turba in Damim coniectos habebat oculos. Cæterum
cum ego Deorum existimationem periclitantem animaduertirem, iussi noctemocy
us circumfusam conuentum dissoluere. Abierunt ergo excomposito ut die postero
inchoatam de Dijs disputationem ad finem deducerent. Inde ego multis me domum
abeuntibus comitem adiungens inter eundem audiebam Damidis uerba certum
in cælum ferri, atque à pluribus supra modum probari. Præsto tamen aderant eti
am qui dicerent nihil esse præiudicandum, sed expectandum, si quid in crastinū ip
se quoque Timocles dicturus esset. Hæc ferme sunt quorum gratia uos conuocari ius
si. Non modica uero sunt hæc o Dijs, si ratione diligentius inita cōsideraueritis om
nem nostrum cultum, omnem gloriam nostram ac prouentum ipsos esse homines.
Porro autem illi si persuasi in eam cogitationem discesserint, aut omnino deos uen
esse, aut si sint, restamen humanas nulla illorum administrari prouidentia: pericu
lum est, ne omnia nobis in terris negentur sacrificia, subtrahantur munera, cultus
intercipiantur, ac ne quicquam sublimes in cælo collocatum fame conflictemur,
diebus festis & solennitatibus, & certaminibus, & sacris, & ludis nocturnis & pom
pis orbat. Super tantis itaque rebus in præsentia quidem æquum esse opinor, ut om
nes collatis consilijs accurate perpendamus, si quam imminentibus periculis salutē
inuenire queamus. Tum qua potissimū ratione adiutus Timocles potiatur uictoria
ac ueriora dixisse uideatur. Damis uero conuictus atque confusus auditoribus ri
sui exponatur. Cæterum ego Timocli non admodum confido, quasi per omnia de
stinatus auxilio uicturus esset, nisi nonnihil opis per nos illi allatum fuerit. Facito.

Mer-

*Amplificatio
rei à pericu
lo.*

*Sententia, si
ue Penitio.*

Mercuri præconium quod lege fieri cautum est, ut surgentes consulant. **MER.** Audi, ac silentio linguam cohibe, ne turba. Quem ex Dijs maioribus animus ad contionandum impellit, quibus consentaneum est? Quid hoc rei est, nemo surgit in medium, sed cunctiora tenetis, fortasse earum rerum magnitudine, quæ expositæ sunt, obstupefacti. **MOMVS.** At uos sic muti tellus factus & unda. Ego uero si mihi cum quadam dicendi libertate copia sandi concessa fuerit, permulta haberem ò Iupiter quæ in præsentiarum conferrem in medium. **IVP.** Confidenter dic ò Mome, atque interrito animo, uidere enim utile quiddam ad rem præsentem libere proloquuturus. **MO.** Proinde ò Dei, agite, cuncti attentissimis estote animis. Ego enim iam olim admodum expectabam in eam difficultatem res nostras delapsuras, ac multos eiusmodi Sophistas nobis suppullulatuuros, iam dudum prospexi animo, à nobis ipsam abominandæ atq; inauditæ audaciæ causam suscipientes. Et sanè per æquitatem indignum facinuse est, eam ob rem irasci Epicuro, aut eius assecclis, eiusq; discipulæ successoribus, si talia de nobis suspicati sunt. Quam enim æquam opinionem de nobis illi habendam esse contendat quispiam, quando tantam omnem rerum perturbationem in uita uideant. Bonos quidem ex illis, ut quisq; agit uitam maximè inculpatam, potissimū negligi, paupertate, morbis ac iugo seruili indignissimè afflictos opprimi. Cæterum homines facinorosos nefarijs sceleribus contaminatissimos, honore & dignitate priores esse, diuitijs extructissimis affluere, melioribus imperitare. Quin etiam sacrilegos nullis supplicijs multari, uerum concessa impunitate tuò latere. In crucē uero subigi, ac uarijs modis pulsari eos, qui nihil mali sunt commeriti, per iniustitiam delinquentes. Hæc itaq; cum uideant, iure optimo talem de nobis opinionem obtinent, nihil prorsus nos, esse. Maximè uero quando oracula prædicentia audierint, quale est illud, Traiecto Hale maximum subuerter imperium. Haud quaquam planè manifestantia, num suum ipsius, an hostium imperium subuersurus sit. Et iterum uxorū Salamis charissima pignora perdes. Etenim & Persæ, ut opinor, & Græci iuxta è mulieribus editi sunt. Cæterū auditis etiam rhapsodis illis quòd et amori operā demus, quòd uulneremur et seruiamus, quòd uinculis constringamur, quòd motis seditionibus dissideamus, atq; id genus innumeris alijs rebus satis ridicule simus impliciti, præsertim cum beati atq; immortales esse contendamus, quid uero aliud perinde, quàm rīderent, facerent, ne flocci quidem nostrā diuinitatem estimantes. Nos porrò indigne ferimus, siqui sunt homines nō prorsus uecordes, & mentis inopes, qui ista differunt, ac omnem nobis providentiā extorquent è manibus, cum potius contentos nos esse oporteat, si nobis etiam dum nonnulli sacra facerent, talia flagitiose delinquentibus. Ac mihi hoc loco ò Iupiter (soli enim sumus, nec ullus hominum in hoc cœtu præsto est, extra unū Herculem ac Dionysum & Ganymedem & Aesculapium, qui nothi sunt & Dijs ascripti) cum ueritate responde, quando uero in tantum res humanæ tibi curæ fuere, ut habita ratione perpēdisse, qui nam illorum prauī & malī, aut iusti ac boni essent. Haud quaquam uero in hanc curam unquam te incubuisse dixeris. Itaq; nisi Theseus ex Trezene Athenas profectus, iugulasset in itinere maleficos, sanè quantum ad te & providentiā tuam attinet, nihil obstaret, quo minus non uiuerent & Scyron & Pityocampes & Cercyon, alijsq; innumeri parricidijs & latrocinio uiatoribus negotium ualde securi facessentes. Ac nisi Eurystheus homo cum iustus tum multum prouidens singulari humanitatē impulsus, singulis apud quosq; diligenter exploratis, hunc famulum suum emisisset, hominem manu promptum factisq; strenum, & ad obeunda pericula ac labores suscipiendos interritum, nunquam tibi ò Iupiter Lerneæ hydra in mentem uenisset, nunquam aues Strymthalides curæ fuissent, multo minus equi Threiti. Quando uero Centaurorum contumeliolæ temulentiae memor fuisses unquam? Atqui, si uerum proferendum est, tantum compressis manibus in Olympo desidemus, tantum hoc inconniuentē obseruantes, si quis li-

Alludit ad morem Albe mensium.

Oratio Momē qua deorū ob iurgat securi tatem, eamq; causam esse dicat, tocū huius mali, & contem-

ptus. Socordia in puniendo malos, & prouehendo bonos.

Obscuritas raculorum. Herodotus libro 1.

Ibidem lib. 7. Stupra, Adulteria, & bella

Aseueratio per Apostrophē qua loquimur exēplis quoq; supra dictis conuincit.

se iuxta fluxum feruntur, ut quisq; illas fortuito attraxerit. Itaque meritis nostris digna ac iusta patimur, atq; etiam amplius patiemur, ubi homines post pusillum inspicientes animaduernerint nihil se utilitatis consequi, tamen si nobis sedula pietate sacrificarint, & oblati libaminibus litauerint. Deinde, breui uidebis ab ipsis Epicureis nos rideri contemptissimè, haberi pro abiectionissimis, Metrodoros uero & Damidas suis disputationibus inualefcere, propugnatores autem nostros ab illis iugulari. Quare nostrarum erat partium, his rebus finem imponere ac periculis emergentibus mederi, illisq; summa ope obniti, quorum opera hæc eo perducta sunt. Equidem, quod ad me attinet, non ualde periclitabor, si despectus ero. Neque enim olim in eorum censebar numero, quibus honos habebatur, rebus uestris adhuc stantibus & florentibus, uobisq; oblato sacrificio fruentibus. IVP. Enim uero, hunc o cœlites delirantem & nugantem missum faciamus, semper altis quoque asperum obiurgatorem agentem. Est enim, ut præclare dixit admirandus ille DEMOSTHENES, criminari & insectari, atq; etiam obiurgare cuius uolenti promptum ac facile. Cæterum demonstrare, qua ratione rebus presentibus commodissimè succurratur, profecto consultoris officium est non nisi impense cordati. Quod quidem uos alios sedulo facturos etiam hoc tacente constantissime persuasum habeo. NEPTV. Ego quidem alias quod uobis obscurum non est, sub undis dego, in profundo marinæ Reipub. procuracionem obiens, pro uirili quoad eius fieri potest nauigantes seruo, puppesq; sursum ac deorsum magna cura deduco, neque non uiolentam uentorum rabiem mollio atque demulceo. Nihil secus tamen & earum quæ hic aguntur rerum cura me habet sollicitum. Proinde Damim è medio tollendum esse opinor, priusquam ad contentionem descenderint, aut ictu fulminis, aut alia quapiam machina, ne disputando uictor euadat. Siquidem perhibes illum Iupiter omnes persuadendi uias ac artes callere. Quo facto illud quoq; testatum faciemus, nos supplicium de illis sumere, qui ista aduersus nos petulanter affirmat. IVP. Ludis o Neptune, aut præfinito ordinis oblitus es? Nihil enim tale in nostra manu situm est, uerum Parca sunt quæ cuique fatali lege decernunt, hunc quidem fulmine, alterum ferro, tertium febricula, quartum tabe consumptum interire. Etenim, si mea facultatis fuisset punire maleficos, dimisisssem scilicet nuper sacrilegos nullo ictos fulmine ex olympia, cū duos torti capillitij nodos mihi detondissent, sex minas utrunq; ponderantem? Aut tu ipse dissimulanter neglexisses in Geræsto piscatorem illum ex Oreo, qui furtim tibi tridentem abstulerat? Accedit his quod etiam indignanter & iracundè ferre uidebimur hoc facto perturbati, & Damidis sermones perhorrescere, ac propterea ea infidiose esse molitos, ne nobis expectandum esset, dum ille ex aduerso cum Timodeo compositus congrediretur. Quod quid aliud quam desertam causam uincere uidebimur? NEPTV. Atqui compendiosam ad parandam uictoriam ego me utam excogitasse arbitrabar. IVP. Apage, furiosum & illiberale consilium o Neptune, ac propemodum pingue & stolidum de tollendo antetempus aduersario, ut nondū conuictus mortem oppetat, relicta in ambiguo disputatione. NEPTV. Proinde, uos aliud quod factu sit præstantius excogitate, si mea consilia uobis tantopere repudianda uidentur. APOL. Si nobis quoq; natu iunioribus, & nondum barbatis per legem concederetur contionandi copia, fortasse utile quiddam & frugiferum afferrem in medium rei super qua deliberatis. MOMVS. Equidem ea nobis est o Apollo de rebus ita arduis proposita deliberatio, ut non ætatis respectu, sed communis utilitatis seruiendæ gratia omnibus quoq; sermo sit propositus. Quam uero lepidum esset atque festiuum, si in extremis periclitantes discriminibus, circa legis facultatem atque licentiam ambitiose disceptaremus. Cæterum, tu iam admodum concionator es legitimus, nempe iam olim ex ephœbis egressus, præterea in duodecim uirorum tabulam relatus. Ac parum abest, quo minus etiam in Saturni concilio uersatus sis. Quare non est quod iuueniliter te geras erga nos, uerum sumpta audacia confidenter quæcunque tibi optima factu uisa sunt, proloquere. Neque propterea pudore afflicta

Sententia

Impetum cōsi-
lii uolens.
Exordium à
sua persona.

Sententia cō-
ratione à fine
et effectu.

Consultatio Io-
uis à lege fato
vni.

Alia ex conse-
quentibus.

Apollinis cō-
siliū. Parascē-
ne ab ætate.

Uidetur allu-
dere ad aram
xij. deorum,
que Athenis
fuit, cuius et
Thucydides
M. c. meminit

afficiare, quod imberbis existens contioneris, præsertim cum ita profunda barba tibi sit filius Aesculapius. Quin etiam alioqui non indecorum tiberit, id ætatis maximè spectmen aliquod sapientiæ exhibere, ne frustra uideare in Helicone confectum, unâ cum multis Philosophando. APOL. Atqui nequaquam peneste est, o Mome facultas eiusmodi permittendi, sed penes Iouem, qui si tanti potestatem mihi dederit, fortasse quippiam ex promam non ineruditum aut inconditum, sed quod ei quæ mihi in Helicone fuit conuersationi respondeat. IVP. Dic inquam o fili, tam enim permisi tibi. APOL. Timocles ille uir profecto non malus esse uidetur & pius, & qui disputationes Stoicas ad unguem excusserit. Vnde compluribus quoque conuersatur iuuenibus propter exactam Philosophiæ cognitionem, & mercedem non mediocrem hac ratione colligit, persuadendi facultate impeditio polens, quoties priuatim inter discipulos differendo uerba facit. Cæterum in hominū frequenti cœtu aut celebritate populari ad dicendum infantissimus & timidissimus existit, uoce instructus uulgari ac planè barbara, ita ut inepte & uitiose dicendo in conuentibus non raro auditoribus risum excutere soleat, nihil aptè inductum connectens, sed argumentis putidis & barbaris commiscet omnia. Maximè uero omnium hoc illi uisum uenit, quoties eloquentissimus uideri gestit. Enim uero, alioqui quod ad ingenij acumen attinet, uir est perspicacissimæ intelligentiæ, & mentis planè diuinæ, quemadmodum testantur illi, quibus res Stoicæ propius atque compertius notæ sunt. Dicendo uero atque interpretando præ imbecillitate corrumpit plerumque omnia, non ualde planum faciens quid sibi uelit, uerum ænigmatum inuolutis non dissimilia proponens obscurat omnia. Ac rursus multo inuolutiora ad quæstiones propositas respondere illi moris est. Porro, auditores parum intelligentes quid affectata obscuritate sibi uelit, ferè sublannant eum. Consentaneum autem esse opinor, perspicue & significanter dicere, cui rei plurima cura impendenda est, ut audientes ea quæ loquimur nullo cum fastidio intelligunt. MO. Equidem hoc rectè dixisti Apollo, collaudatis istis qui in orationibus perspicuitate utuntur, quamquam tu hoc ipsum in promendis atque reddendis oraculis non admodum usurpare soleas, ancipitia & ambiguitate intricata multa in medium secure proiciens, adeo ut audientes alio ad interpretandum oracula opus habeant Pythio. Sed quid est quod adfers consilij? Quo remedio Timocles in dicendo infantia succurrendum esse existimas? APOL. Si quo modo patronum illi o Mome, queamus adiungere alium qui facultate dicendi polleat, eaque pro dignitate eloquatur, quæcunque Timocles excogitata illi effanda suggesserit. MO. Non sapit profecto hoc quod dixisti pilos sed adhuc pædagogus eget adminiculo, de patrono in conuentu Philosophorum ad fungendo, ad præsentem interpretaturo, quæcunque Timocli dictu necessaria uisa fuerint. Damis uero ipse per se loquatur, porro alter interpretis utatur opera, priuatim in aurem illi susurrans, quæcunque sibi placuerint. Cæterum interpres rhetorice, cum neque ipse fortasse quicquam ex his intellecturus sit, quæ Timoclem suggerentem audierit. Hæc quomodo turbæ non uideri possint extremè ridicula? At qui hoc alia uia aggrediamur, quando hæc parum successit. Tu uero o admirande, etenim & uatem esse te confirmas, ac mercedem non mediocrem his præstigijs cumulasti, donec aliquando & lateres aureos consecutus es, cur non data iam occasione in tempore aliquod egregium artis tuæ specimen exhibes, prædicens nobis penes quem ex Sophistis disputaturis futura sit uictoria. Siquidem cum augurij peritia excultus sis, credibile est futurarum rerum euentum te prædiuinare posse. APOL. Qui hoc ullo pacto fieri possit Mome, neque præsentem nobis tripode, neque thimiamatis, nec fonte augurali, cuiusmodi est Castalia. MO. Vide, ut confutatus tergiuerleris dum in angusto constringeris. IVP. Atamen dic o fili, neque huic sycophantiæ calumniandi occasionem, tuæque sublannandi concedas, quasi omnis tua uaticinandi peritia in tripode & aqua & thure sita sit, adeo nisi hæc tibi præsto sint, omni arte priuatus sis. APOLLO.

Festum

Descriptio
Timoclis eadē
demq; ratio
sententiæ.Reprehensio
ex repugnantiis.

Sententia.

Cōfutat sententiā
Mome ab absurdo.Alia occasio
ex personæ
officio, quæ
Apollinē de
uictoria uaticinari iubet.

LYCIANI

Equidem ista in Delphis aut Colophone melius à me fieri poterant ò pater, oraculis omnifariam ut assolet mihi præsentibus, Attamen uel sic his omnibus nudus, imparatusq; tentabo prædicere, utrum secutura sit uictoria. Suscipietis uero haud dubie nisi uersiculis inclusum oraculum protulero. MO. Dic modo, uide ut clara & aperta proferas Apollo, quæ nullo patrono egeant, aut interpretis requirant operâ. Etenim, nequaquam iam ouilla caruncula aut testudo in Lydiâ coquitur, uerum quibus de rebus nobis sit proposita deliberatio, non te præterit. IVP. Quid ò nate dicturus es? Quàm uero quæ oraculi prædictionem antecedunt, quàm plena terroris sunt, nempe color pallore immutatus, oculi hinc inde mobiles, comarum semet e rigentium horror, motus corporis furore incertus, ac omnino omnia nominis præsentiam testantia, plena sunt mysteriorum atq; terriculi. APOL.

Alludit ad historiam Croesi, quæ est lib. 1. Herodo.

Oraculi Apollinis super uictoria.

Percipe Faricani gens diuim miracula Phœbi,
Lite super dura, quam constituere Sophistæ
Clamosi, largis armati uocibus omnes.
Multa quidem uarij alterno clamore tumultus
Miscentes stitua complebunt rostra carinæ.
Ast ubi iam curuo comprehenderit ungue cicadam
Vultur, postrema cornices uoce sonabunt.
Excipiet sperata suos uictoria mulos,
Verum alinus ferlet longo sua pignora cornu.

Alludit ad historiam Themistoclis quæ est apud Herodotum lib. 7.

Consilium Herculis.

Consulatio à consequentibus periculis et incommo-
dit.

Ibi enim illorum effigies et tota Marathonis pugna depicta erat, ut Pausanias testatur.

Fati uis occasio mutandæ sententiæ. Procatascen-
te à personâ.

IVP. Cur autem sublato cachinno risisti ò Mome, atqui ista minime risu prosequenda sunt, quæ nostris ceruicibus iam imminent. Desine uero sedato risu infestissimè, aut immodicis cachinnis præfocaberis. MO. Et qui nam risum, queam comprimere ò Iupiter, talis tam claro & perspicuo audito oraculo? IVP. Quin igitur & nobis interpretaris, quid nam sibi uelit. MO. Valde quidem aperta & liquida, ita ut nihil nobis opus sit Themistoclis opera. Siquidem perspicue hoc testatur oraculum hunc uidelicet esse præstygiatorem, nos autem alios ditellarios, ac per Iouem etiam mulos, qui tam facile persuasi, illius uerbis credamus: neque tantum habeamus mentis aut cerebri, quantum habent locustæ. HERCV. Ego uero pater tamen si inter superos inquisitus sim & ascititius, tamen quæ nostris rebus in præsens usui fore uisa sunt, non grauabor exponere. Cum enim iam ad disputandum in unum coherint, tunc si Timodes superior euaserit, sinemus conuentus de nobis habiti disceptationem progredi: sin res secus cesserit, tunc ego ipsam porticū concussam radicibus super Damim præcipitabo, ne homo execrandus ore blasphemio amplius nos inuadat. MO. Hercules heu Hercules, quàm immane & barbarum est quod dixisti, & uehementer boëoticum consilium, eadem opera uolens tot unâ cum scelesto Damide exitio absumere. Adhæc ipsam quoque porticū unâ cum Marathone & Miltiade atque Cynigero diruere. Et quo nam pacto his collapsis rhetores amplius debito fungerentur declamandi officio, maximo ad conscribendas orationes argumento priuati? Equidem ista uiuenti tibi licuisset perpetrare, ex quo uero in Deorum numerum relatus es, factus & ipse diuinitatis particeps, didicisti, ut opinor, solas Parcas effecta reddere posse talia, porro uos eiusmodi perficiendæ facultatis expertes esse. HERCV. Proinde, quando leonem aut hydram claua illisa leto dedit, Parcæ per me ista operatæ sunt? IVP. Sanè uero. HER. Ac nunc si quis contumelia petulanter me impeteret, aut templum nefario sacrilegio compileret, aut statuam meam subuerteret, nisi iam olim Parcis uisum foret, non conteram illum scilicet? IVP. Nequaquam. HER. Ergo me cum libertate dicentem quæ sentio, audi ò Iupiter. Ego enim, ut Comicus ait, homo sum agrestis & rusticus ligonem, ligonem uocans. Si ad hunc modum res nostræ se habent: honoribus, nidori, ac sacrificiorum sanguini, quibus hic fruimur longum ualere iussis, in ortu descendam, ubi me nudum arcum habentem, saltem demor-

demortuorum umbræ & idola pertimescent, propter feras terribiles ac monstra à me passim trucidata. IVP. Euge testem, quod aiunt, domi adductum. Conseruasti igitur Damidi ista ad dicendum subiiciens. Sed quis tanto accedit propterandi studio, nempe æreus ille est probè politus & exacte expressus, subligata in morè priscorum coma. Magis uero tuus est ò Mercuri frater, forensis ille, cuius circa porticū Variam crebra est conuersatio: Proinde pice oppletus est, quippe, qui in dies singulos à statuarijs refingitur. Quid hoc nate, cur tanto cursu ad nos contendis? Nunquid nouarum rerum quippiam è terris annuncias? HERMAGORAS. Ingens quidam ò Iupiter, quodq; summam & maximam requirat operam et diligentiam. IVP. Quin ergo actutum expromis, sibi aliud fortè mali nobis ignorantibus subortum sit. HERM. Cum ad porticum iam fabricarer æreus, ac perq; dorsum perq; petus inungerer, & factus inepte corpori thorax meo adpenderet, nec arte dispari foret ex ære totus additus mihi baltheus, turbam uideò tumultuantem adcurrere, quacum duo sophisticæ certaminis ibant periti fronte tristi ac pallida pugiles Damis et IVP. Parce precor optime Hermagora, uerbis intonare tragicis. Noui enim quos dicis. Sed age hoc mihi expedi, num iam dudum consertis manibus in pugnam descendunt? HER. Nondum, sed adhuc in initio uelitaris pugne ac intra teli iactū constituti sunt, funda iaculantes & alternis eminus conuictis mutuò se petunt. IVP. Quid ergo nobis porro faciendum est ò superi, an non prolato capite auscultandū? Quo circa horæ ostiariæ iam auferant à ianua pessulum, ac deductis nubibus olympi portas referent. O Hercules, quanta multitudo hominum ad audiendum confluxit. Cæterum Timocles ille non admodum mihi placet, ita perturbato animo trepidans, funditus hodie perditurus est omnia. Neq; enim dubijs argumentis indicat, nullo modo Damidis impressionem ac impetum se perpassurum. Sed quod nobis factū est facilimū, uota pro illo faciamus nobiscū, at tacitè ne Damis inaudiat ista. TIMOCLES. Quid uero ais Dami sacrilege, nullos esse Deos, neque eosdem quicquam in rebus humanis providere? DA. Non, sed tu mihi prius responde, quo sermone persuasus illos esse credidisti. TIMO. Nequaquam, sed tu mihi ò scelerate responde. DA. Non inquam, sed tu. IVP. Hac equidem una ratione noster præpoller multo maximè, nam uocalius & intensius exasperat omnia. Euge uero ò Timocles, multa mala in hominem perditumingere conuicta. In hoc enim omnis quauis sita est, ut maximè aliàs ipsis piscibus mutiorem te esse declaret, ostibroppri mens. TIMO. Arqui per Mineruam, prior tibi nunquam respondebo. DA. Proinde ò Timocles, roga. Siquidem in hoc iam uicisti postquam iuraueris. Sed enim, si uidetur citra blasphemias. TIMO. Rectè mones ò execranda bellua, nulla ne uidentur tibi superi uti providentia? DA. Nulla. TIM. Quid ais? omnia ergo fortuito contingunt, & citra Deorum providentiam? DA. Sanè uero. TIMO. Neq; ullius Deicura quicquam ordinatur aut disponitur? DA. Non. TIM. Cuncta uero temere feruntur & casu fortuito? DA. Sanè. TIMO. Cæterum uos ciues ista audientes impune suffertis huius execrandæ in deos blasphemias, nec sceleratum hunc saxi obruitis. DA. Quid uero hominum animos in me exasperas ò Timocles? Aut quem nam te esse dicam, qui Deorum gratia magno aduersus me stomacho exacerbatus es, præsertim illis ipsis nequaquam indigne ferentibus? Iam enim olim ista audientes, nondum ulla re mala aut acerba me affecerunt, nescio ramen, si ista audiunt. TIMO. Audiunt ista ò Dami audiunt, cæterum in aliud tempus grauius supplicij te excarnificandum reseruant. DA. Et quando illi de me cogitando tantum à rebus suis sibi fumerent oçij, tot ac tantis ut tu mihi perhibes districti occupationibus, res quæ sunt per mundū innumeras disponentes? A deo ut te quoq; nondum ob tua nefanda periuria dignis supplicijs affecerint. Neque non ob cætera nefaria flagitia, ne & mihi necessitate coacto ad cōuitia et maledicentiā ppter probra falsò obiecta confugiendū sit. Et me hercule nō uideo, quo certiore argumento suam testatā facere possint. Providentiā superi, quàm si te malū & nefariū malis

Hermes Agreus qui ad Pacile arcus stabat, ut Pausanias annotauit.

Noua occasio quare relicto consilio, ipsos sophisticas iam cōtendentes auscultant, tum cum,

Nam Horatius Horas coli hostiarias fecit.

Disputatio Damidis et Timoclis somphistica de deorum providentia et administratione.

Thema dissertationis seu propositio.

exemplum.

Alludit ad
Homeri locū
Iliados 1.

Timoclis cō-
firmatio ab
ordine et di-
spensatione
rerū natura-
lium.

Confirmatio
Damidis à di-
uisione.

Aliud argu-
mentū ab auto-
ritate Home-
ri.

Confutatio ab
officio poëta-
rum.

Labefactat
Homeri fidē
et autorita-
tem proprijs
illius exēplis
Iliad. 1. et 2.

Iliad. 5.

Iliad. 9.

exemplis cruciatum perderent. Atqui pro certo constat illos peregre esse profes-
ctos, super Oceanum fortasse ad inculpato Aethyopas, Solent enim crebro ad illos
ire comessatum, & profecto nonnunquam inuocati. TIM. Quid ad tam impuden-
tem & blasphemam contumeliam tibi respondeam o Damis? DA. Nimirum illud
quod iam olim auidissimè audire desyderabam, nempe qua ratione persuasus De-
os prouidere existimas. TIM. Equidem ipso rerum quotidie accidentium ordine
primum ad hoc credendum inductus sum Nempe, quod sol subinde diurni spaciū
cursu suum iter conficiat, ad eundem quoque modum luna perpetuo tenore eat ac re-
deat. Tum alterna stellarum utcussitudo, & plantæ è terra succrescentes, & animan-
tia in dies singulos nascentia. Quodq; eadem tanta industria procreata sic alantur,
sic moueantur, sic cogitent, sic incedant, Quodq; ea sit ratio ædificandi, ea incidendi
coria. Quæ omnia aliq; id genus innumera mihi clarissima & certissima uidentur
esse diuinæ Prouidentia inditia. DA. Tu quidem Timocles quæstionem discer-
pis, neque enim clarum aut certum est, num horum quodq; disponente Prouiden-
tia conficiatur. Cæterū quod hæc fiant, nec ipse negauerim. Non tamen ideo mox
persuasus sum, ut credam ista necessario, ac quodam coactu Prouidentia fieri. Iam
enim alias incepta sunt, & nunc parī uicissitudine, eademque uia constituuntur.
Tu uero harum rerum ordinem necessitatem uocas. Deinde uidelicet indignaris
si quis à sententia tua dissentit, cum ea quæ fiant, enumeres ac laudibus efferas, exi-
stimans hinc demonstrasse etiam unumquodq; illorum imitari posse prouidentia.
Itaque iuxta Comicum hoc profecto quod adduxisti friuolum est, proinde aliud ad-
ducito. TIMO. Equidem ego in ea sum sententia, ut putem aliam demonstrationē
huius rei comprobandæ mihi non esse adducendam, attamen ego te interrogabo, cæ-
terum tu mihi responde. Videtur ne tibi Homerus fuisse poetarum præstantissi-
mus? DA. Et ualde quidem. TIMO. Huic ergo ipsi ego fidem habui, Deorū pro-
uidentiam haud obscurè asserenti. DA. Atqui o admirande, Poëtam me hercule ex-
cellentem fuisse Homerum, omnes tibi haud difficulter assentimur. Porro autem
testem super hisce rebus fide dignum aut hunc aut alium Poëtam ullum esse, id ue-
rò nullo modo concedimus. Neque enim ueritatis proferendæ curam illis fuisse cō-
stanter opinor, sed ut audientium animos uerborum lenocinijs atq; dulcedine de-
mulcerent. Quapropter & uersiculos cantillant, & fabularum inuolucris perstres-
punt, ac breuiter super fumo machinantur omnia. Perlibenter uero ex te audirem,
quibus nam Homeri dictis maximè in hanc opinionem esses adductus. Nunquid
ijs, quæ de Ioue memoriæ prodidit, quomodo illum insidiosè petitum uinculis cōstrin-
gere uoluerint, & filia & frater & uxor eius? Et nisi Thetis indignum facinus mise-
rata, Briareum Ioui in auxiliū aduocasset, optimus ille Iupiter nobis constrictus atq;
discerptus fuisset. Pro quibus memor dati à Thetide beneficij, ludit Agememno-
nem somnio quodam fallaci immisso, in hoc ut multi ex Achiuis hostili manu per-
empti occumberent. Vide uero quā non facile & promptum Ioui fuerit fulminis
extorci incendio inflammare Agememnonem, nisi miseris modis illum decepisset.
Aut illa fortasse omnium maximè tibi audienti fidem fecerunt, quemadmodū Dio-
medes Veneris manum uulnere uiolauerit, atq; etiam Martem ipsum Mineruæ im-
pulsu. Aliquanto uero post ipsi cœlites furore collapsi, singulari inter se certami-
ne mixtim masculi & foemina præliati sunt. Ac Minerua quidem Martem supera-
tum prosternit, quippe quem tardatum ac fessum uulnere opinor, quod paulò ante
à Diomede acceperat adorta sit. Contra Latonem steterat Cyllenia proles. Aut
fortè ea quæ super Diana nugatus est, probabiliter tibi dicta uisa sunt, quemadmo-
dum ipsa nimium querula indignanter & maligne tulerit, quod sola ad epulas con-
uiales ab Oeneo uocata non fuerat. Ac propterea aprum inusitatae magnitudinis
ac roboris inauditi in regionem illius immisit: nunquid ergo talia legentem te per-
suasit Homerus? IVP. Papæ, quanta turbæ acclamatio o superi consecuta est Da-
mim collaudantis. Noster uero hæsitanti & perplexo similis esse uidetur. Proinde

animo meticuloso turbatus subtrepidat, ac planè clypeum se abieciurum haud ob-
 scurè præ se fert. Etiam quidem circumfert oculos, ubi nam è turba elapsus aufugi
 at. TIM. Proinde neq; Euripides quicquam sani tibi dicere uideretur, quoties in sce-
 nam introductis Dijs perspicuè indicat illorum auxilio bonos ex heroibus seruari,
 improbos autem propter impietatem crudeliter perdit. DA. Atqui Timocles phi-
 losophorum generosissime, si hæc facientes poëta tragici te persuaserunt, necessum
 est alterum ex his duobus consequi, ut aut Polum & Aristodemum & Satyrum de-
 os esse existimes, aut Deorum personas esse hæc ipsa, nempe calceos ac tunicas ad
 pedes usque porrectas, & chlamydes & chirothecas & uentriculos & corpuscula,
 aliaq; id genus innumera, quibus illi tragœdiam exornare solent, quòd ego absur-
 dissimum esse arbitror. Alioqui per se quoties nulla necessitate urgente suam in fa-
 bulis opinionem explicat. Auduisti ne unquam & hæc ab illo prolata libere? Vi-
 des supernum simul & immensum æthera. Terram humidis circa tenentem in bra-
 chijs illum Iouem arbitrare, nec non hanc deam. Et rursus. Quicunq; Iuppiter De-
 us sit nescio. Nisi quòd Iouem sermone uulgi audiuerim. TIM. Proinde, omnes ho-
 mines & gentes turpiter decipiuntur deos esse existimantes, eorumq; dies festos
 magna religione celebrantes. DA. Euge ò Timocles, quoniam in memoriam mi-
 hi reuocasti gentium opinionem, quam de Dijs obtinent. Ab illa uero maximè licet
 intelligere quàm nihil firmum & stabile in se habeat, quæ de Dijs fertur oratio.
 Multa enim est & conturbata opinionum confusio, ac planè alij alia opinantur. Si
 quidem Scythæ Acinaci sacrificant. Thraces Zamolxidi homini fugitiuo, què ex
 Samo ad illos delatum esse constat. Phryges autem Lunæ, Aethiopes diei, Cyllenij
 Phaleti, columbæ Assyrij, Persæ igni, Aegyptij aquæ, ac omnibus quidem Aegyp-
 tijs aqua pro Deo communiter colitur. Cæterum priuatim Memphis quidem bos
 deus est, Pelusiotis uero cepe. Iam alijs ciconia aut crocodilus, alijs cynocephalus,
 aut feles, aut simia. Præterea uicatim, his quidem dexter humerus deus est, cæteris
 uero è regione habitantibus sinister. Item alijs dimidia pars capitis, alijs poculum
 sanctum, aut catinus. Nonne hæc tibi uidentur risu prosequenda esse ò bone Timo-
 cles? MO. Nonne prædicebam ò Dijs ista omnia uentura in propatulum ac fore ut ex
 actè indagarentur? IVP. Dixisti ò Mome, & nos rectè obiurgasti Ego uero his om-
 nibus diligenter emendatis mederi conabor, præsentij euitato periculo. TIMO. At
 qui tu ò deorum hostis acerrime, oracula & rerum futurarum prædictiones, cuius
 opus esse dicēs, nonne deorum eorumdemq; providentiæ? DA. Tace uero de oracu-
 lis uirorum optime, alioqui ex te quæram, cuius rei gratia illorum potissimum men-
 tionem feceris. Nunquid illius gratia, quòd Pythius Lydo respondit? Quàm uero
 callidè sermone usus est ancipiti. Cuiusmodi sunt quædam Mercuriales imaguncu-
 læ duplices, & utrinq; similes, ad quancunq; illarum partem te uerteris. An potius
 Croesus trajecto Hale, suum ipsius an Cyri imperium subuersurus est, Attamen nò
 paucis talentis Sardanum illud exitium uocem hanc ambiguam rex mercatus est.
 MO. Hæc ipsa ò super uir iste cōmemorat, quæ omniū maximè perituri. Vbi nūc
 noster est festiuus ille Citharædus? Quin profectus tuam existimationem ipse tue
 ris obiecta refellendo. IVP. Tu quidem nos mactas ò Mome, nequaquam in tem-
 pore nunc obiurgationibus increpans. TIMO. Vide qualia facias ò scelerate Dami,
 qui propemodum ipsa quoq; Deorum simulachra unā cum aris non uerearis sub-
 uertere. DA. Haud omnes aras subuertiscupio ò bone Timocles. Quid enim mali
 adferunt, si thymiamatum odore & fragrantia plenæ sint? Cæterum Dianæ aras
 quæ in Thauris substructæ feruntur, non illibenter funditus euerfas uiderem, su-
 per quas ipsa uirgo conuiuium magna alacritate agitare solet. IVP. Vnde uero
 nobis hoc insuperabile malū obijcitur, quā nulli deorū parcit hic uir, nullius numen
 reueritus, sed tanquā ex plautro magna libertate omnes carpit ac lacerat, nulloq;
 discrimine in uniuersos debachatur, iuxta in fontes atq; innocentes. MO. Arqui per
 paucos inter nos reperies ò Iuppiter à culpa imunes. Statim uero progressus unū ex
 op

Aliud ab au-
 toritate Euri-
 pidis.

Cōstitutio ex
 consequenti-
 bus.

Opponit ali-
 os eiusdem lo-
 cos, quibus
 deos cōstat.
 III. argumen-
 tum à consensu
 gentium.

Confutatio à
 diuersitate o-
 pinionū, quæ
 ostendit nihil
 certi id esse de
 quo opinantur

III. argumen-
 tum ab effectu.

Cōstitutio à
 qualitate et
 natura eorum-
 dem.

A crudelitate
 sacrificiorum

*Aliud argu-
mentum ab ef-
fectu.* optimatibus inuasurus est. TIMO. Neque Iouem ipsum audis? Deorum impu-
nator cientem tonitrua? DA. Et quo nam pacto? Timocles non audirem tonitrua?
*Confutatio a
causa & lo-
uis sepulchro
ac morte.* Ceterum num cienstonitrua sit Iupiter, ipse melius calles, qui in Deorum immor-
talium concilio quondam conuersans inde huc delatus es, Quamquam illi qui huc ex-
Creta frequenter comitant, longè alia nobis atq; tu commemorare solent, sepul-
chrū quoddam illic ostendi, iuxtaq; positam columnam, indicantem non amplius
Iouem tonare, sed iam olim Fato functum esse. MO. Enimvero hoc iam multo ante
non ignorabam hominem dicturum. Quid ergo Iupiter ita albescens expalluisti, ac
dentes præ tremore concutis. Bonum habere animum conuenit, ac tales hominum
nones magna mente contemnere. IVP. Quid ais? Mome, contemnere? Nonne uides
quanta hominum frequentia ista differentem audiat, tum quemadmodum iam per
suasa ista de nobis constanter credat, iamq; illos sententiæ suæ differentes abducit. Da-
mis ab aure reuinctos. MO. At tu Iupiter quando Iubatum est, aurea ex alto demissa
sa cathena, omnes illos unā cum terra & Oceano haud difficulter sursum trahere po-
teris. TIMO. Dic mihi hominum sceleratissime, nunquam ne nauigasti? DA. Ac
*Aliud argu-
mentum a si-
mili.* læpnumero? TIMOCLES. TIM. Proinde, nonne ferebat id temporis uos uentus il-
lapse in carbasum, ac puppim propulit, aut remigantes? Ceterum unus superne
assistens gubernaculo nauim regendo seruauit? DA. Maxime. TIM. Deinde nauis
nullo modo nisi gubernaretur, posset progredi. Tu uero in uniuersum hoc omne ci-
tra gubernatoris & ducis operā temere sursum ac deorsum ferri existimas? DA. Eu-
*Confutat simi-
litudinem ex
repugnantia
per inuersio-
nem.* ge significanter, ista Timocles atq; firmiter exemplo corroboras. Sed enim? Deo-
rum amantissime, gubernatorem illum quidem uidisti nunquam non ea quæ ex uo-
lu sunt nauigantium considerantem animo, ac ante tempus necessaria adornantē,
neq; non nautis quæ factu sunt conducibilia imperantem. Tota uero nauis nihil
habet inutile aut temere importatum, quod illorum alicui necessitati non sit addi-
ctum. Ceterum tuus ille gubernator, cui tu magnæ illius nauis regendæ curam at-
tribuis, & eius connautæ, nihil cū ratione, nihil ex dignitate ordinant aut instituunt.
*Descriptio
rerū humana-
rum.* Sed si fuerit rudens ad puppim usque protenditur, utriusque uero pedes ad proram.
Ipsæ autem anchoræ nonnunquam sunt aureæ, cætera pars plumbea. Quinetiam
inferiora nauis colore uariiegata sunt, porro superiora inueniunt atq; informia. Præ-
terea ipsis ex nautis cernere est, hunc quidem inertem, & ab omni arte nautica alie-
num, & ad labores obeundos meticulosum, dimidia aut tertia parte dragmæ dignū.
At uero eum qui ad narandum sit impiger, & ad excurrendum ad antemnas usq;
adpositus, quiq; ad gubernandum utilia omnia ad unguem calleat, hunc exhausti-
dæ tantum sentinæ destinatum esse uidemus. Eadem quoque rerum facies circa
eos est, qui à remigando immunes sunt. Vbi uerbero quispiam cæteris honore &
præsentia prælatus iuxta gubernatorem sedere atq; coli conspicitur. Mox alius
quispiam cynædus spurcissimus, aut impius parricidio, aut contaminatus sacrile-
gijs, præ alijs habitis honoribus ueneratur, & nauis summa apprehendit fastigia.
Porro autem non pauci spectatæ eum gratiæ tum probitatis uiri in secessu carinæ
in angustum locum coacti ab improbiis, & quantum ad ueritatem & rectam
uiuendi rationem attinet deterioribus, indignis modis calcantur pedibus. Conside-
*Subiicit ex-
plū doctorū,* ra uero apud animum tuum, quemadmodum Socrates & Aristides & Phocion na-
uigarint, qui ne uictu quidem necessario pro sufficienti copia instructi fuerint, neq;
pedes in nudas tabulas per sentinam potuerunt extendere. Contra, quanta in om-
nium rerum ubertate & affluentia Callias atque Midas & Sardanapalus molliter
& luxuriose uixerint super omnes homines aduersus illos expuentes. Eiusmodi ue-
ro in tua nati contingunt? O sapientissime Timocles, propter quod etiam infinita
sunt naufragia. At enim si gubernator quispiam assistens uideret, ac ordine singu-
la faciendæ imperaret, primum quidem nequaquam ignoraret, qui boni, qui item
mali essent ex nauigantium numero. Deinde, cuique pro sua dignitate conuenien-
tem prouintiam obeundam traderet, & locum melioribus in superiore parte nauis
apud

apud se obtinendum deligeret, infra uero deteriorem peioribus. Præterea præstantiores quoque in consilium socios sibi adiungeret, tum ex nautis, quo quisque foret cum manu tum mente promptior, illi quidem proræ regendæ curam delegaret, illi laterum tuendorum officium daret. Porro autem alteri in omnes imperium credidisset. Ceterum ignaui segnicies per diem quinquies cæsi in uinculis emendaretur fustibus. Quare ò admirande, periculū est, ne exemplum quod de nauī adduxisti, subuersum sit, quippe quod gubernatorē malum & imperium nactum sit. MO. Hæc quidem ex uoto ac iuxta fluxum succedunt Damidi, & iā plenis uelis fertur ad uictoriā. IVP. Rectē putas ò Mome. Etenim nihil firmi Timocles excogitat, sed communia illa & protrita, & quotidiana, quæ nullo negotio refelluntur, alia alijs agglomerando ingerit. TIM. Proinde, quando exemplum de nauī productū parum firmum, et uehemens tibi uisum est: audi iam nunc sacram (quod aiunt) anchorā, & quā nulla machina perrupturus es. IVP. Quid nam dicturus es? TIMO. Haud dubiè enim cognosces, nū ista syllogismis probabilibus collegero, & num aliqua ratione ea cōfutare queas. Etenim, si sunt aræ, sunt etiā Dī; atqui sunt aræ, sunt ergo etiā Dī. Quid habes, quod ad ista uel mussites? DA. Vbi prius ad satietatē risero, respondebo tibi. TIM. At uideris nunc ridendi finē facturum, attamen effare obsecro, quam obrē ista tibi dicta tam ridicula uisa sunt. DA. Propterea, quod non senseris à tenui chordula anchoram tibi esse alligatā, præsertim sacram existentē. Siquidem ex hoc quod coniunctim inferre postulas, propterea deos esse, quia aræ sunt, firmā existimas ab illis impressionē te fecisse. Quocirca, quādo aliud te negas habere firmius, abeamus in præsentia. TIMO. Fateris ergo prius ex arena discedens te uictū esse? DA. Ita profectō ò Timocles, tu enim quemadmodū ij, qui ad supplicium repetuntur, ab ali quo ad aras nobis confugisti. Itaque per sacrā illam anchorā ego iam oblatiis sacris aduersus te libare cōstitui, ac super ipsas quidem aras, ne posthac de his amplius contendamus. TIM.. Ista quidē cauillaris illudendi mihi gratia mortuorum deprecator scelestus, execrāde, mastigia, propudiu. Neque enim nobis cōpertum est, quo patre natus sis, quomodo autē mater tua lasciuia meretrix, pudiciā in quæstu habuerit, scimus: tum quemadmodū fratris cæde ac sanguine manus tuas impiaueris. Qui mulieres ingenuas moechus infamis cōstuprare, ipsos uero iuuenes corrumpere soles, homo gulæ ac uentri deditissime atque impudentissime. Ne igitur fuga te prius subducas, quā a me acceptis plagis contusus abieris. Iam enim hac te ista tibi uulnus incutiā, omnibus modis scelerato ac nefario existenti. IVP. Alter quidē, ò Dī, risu ac cachinnis diffluens discedit, alter uero à tergo sequitur affatim ingerendo conuicia, cauillis insultantē Damim non perferēs. Planeque caput illius testa obuerberaturus esse uidetur. Cæterū uobis quid super his rebus faciendum cōsultitis? MER. Præclare mihi illud Comicus dixisse uidetur: Graue passus es, nihil boni si consulas. Quā enim hoc nostris rationibus admodū nocere potest, si pauci homines persuasi, eam de nobis opinionē obtinentes abierint. Sunt enim permulti diuersum sentiētes, plures profectō quā Græci, nimirū promiscua illa uulgi multitudo, insuper omnes ille gētes barbaræ. IVP. Atqui ò Mercuri Darij illud, quod de Zopyro dixisse memoriæ proditum est, nimium pulchrè se habet. Quare ego quoque unum talem præoptarim à me stare auxiliarem socium potius, quā infinitas Babylonas mihi superesse.

Argumentū à
signis p hypo
theticiū syllo
gismum. per
stringit aut o
biter Stoicū
disputandi ge
nus.

Illusio à uoce

Epilogus
Timoclis per
conuicia.
Rursum autē
ingenia istorū
hominū notat
q cū per uerū
latē, qd uolūt
efficere neque
ant, iādem ad
uim et comen
telias confu
gunt.

SOMNIVM, SEV GALLVS.

ERASMO ROTERODAMO INTERP.

ARGVMENTVM.

Hoc dialogo, diuitiarum, atque Potentiæ incommoda, molestiaque persequitur, ostendens, quā cōtrā tranquillares paupertas sit, si modo sit sorte sua contenta. Facit autem hoc ueluti collatione quadam. Nam

In priore quidem parte dialogi, Micyllus, somnium exponendo suum, Eueratis cuiusdam opulenti, coenas, diuitias, luxū, et quæcunq; uulgo speciosa, et expetenda uidentur extollit, adiecto etiam encomio auri, tum exemplis, tum ab effectu et usu et cæte. amplificato. In posteriore autem parte, Gallus, qui ex Pythagora, in aenum transformatus, cum hero suo Micyllo colloquens introducit, diuitum, cum priuatorum ac ciuium, tum regum atq; potentum molestias, curas et pericula recenset, quæ illis et belli et pacis temporibus, præterea etiam circa ualitudinem, quam luxus et crapula istæ labefactant, accidere solent, additis etiam exemplis eius rei, et hypotyposi quadam, dum fingitur idem ui pennarum suarum reueratis ædium foribus, ad ipsas diuitum cellas, Micillum perducere, et coram illa, quæ uerbis narrauerat, spectanda exhiberi. Ceterum omnia hæc ita rursus Lucianus agit, ut non minus interim Pythagoram quoq; ut impostorem, ac præstigitouem quendam sugillet, quippe qui ridiculas et absurdas, et à natura quoque abhorrentes, sui transformationes commentus fuerit, et multa eiusmodi, docendi simulatione tradiderit, quibus hominibus deceptis, solum sibi auctoritatem comparauit. Deinde et Stoicos eodem more suo, corripit, ut arrogantes ac fastuosos, qui in rebus friuolis sapientiam affectent, et officiorum obseruantes uideri cupiant, in ceteris uero, neq; domesticis, neq; publicis hominum conuersationibus appositi atq; idonei sint. Omnino autem festiuissimus iocus est, gallum cum hero suo ridiculè adeo, ac familiariter nugari, et interim tamē sapientius, quàm quenuis in schola philosophum, aut, per Iouem, etiam Theologum, philosophari.

Interlocutores, GALLVS. MICYLLVS. MIC.

Exordium ab
imprecatione

Amplificatio
à tempore.

Defensio p ab
solutionem, à
fine.

Aliud, ab ad-
miratione.

Nouitatē rei
eueat, ab ex-
emplis.

T te scelestissime Galle, cum ista tanta inuidentiā, uocem tam acuta ipse perdat Iupiter, qui quidem opibus affluentem me, ac dulcissimo in somnio uersantē, & admirabili felicitate fruentem, penetrabile quiddam & clamorū reso- nans expergefeceris, adeo ut ne noctu quidem effugere liceat paupertatem, uel te ipso longē nocentiorē. Atqui si coniectandum est, tum ē silentiū, quod etiamdum ingens est, tum ē rigore frigoreq; quod nondum me quemadmodum affolet, antelucano morsicat titillatq; (nam hic mihi certissimus gnomon aduentantis diei) ne medium quidem adhuc noctis est. Sed iste peruigil, perinde quasi uellus illud aureū seruet, ab ipsa protinus uespera uociferari cœpit. Verū haudquaquam impunē: siquidē mox pœnas de te sumam, fusteq; cōtinuam, si diluxerit modo. Nam nunc negociū mihi faceres, subsiliens in tenebris. GAL. Here Micylle, equidem arbitrabar me tibi gratum esse facturū, si quoad possem alta nocte lucē anteuertissem, quo posses antelucano surgens, quā plurimum operis conficere. Etenim si priusquam sol exoriatur, uel unicam feceris crepidā, isthuc laboris lucro tibi accesserit ad parandum uictum. Quod si tibi magis libet dormire, equidem tuo arbitratu quietē egero, longeq; magis mutus fuero piscibus. Cæterum tute uideto, ne per somnium diues, esurias experrectus. MIC. O prodigiorum auersor Iupiter, o malorum depulsor Hercules: Quid hoc mali est? uocem humanam sonuit Gallus. GAL. Hoccine tandem tibi prodigium uidetur, si eadem qua uos lingua loquor? MIC. Quid? an non hoc portentum? sed auertite Diī malum à nobis. GAL. At tu mihi uideris admodum illiteratus esse Micylle, nec euoluisse Homerī poëmata, in quibus equus Achillis, cui nomē Xantus, posteaquam hinnitus longum ualere iussisset, medio in prælio constitit, differens, totosq; uersus ordine recitans: non quemadmodum nunc ego pro sa oratione loquens: quinetiam uaticinabatur ille, deq; futuris ædebat oracula, neq; quicquam prodigiosum facere uidebatur: neque is qui tum audiebat, malorum auersorem, ita uti tu facis, implorabat, quasi rem abominandam & auertendam audisse sese iudicaret. At quid tandem facturū erās, si tibi nauis, cui nomē apud Homerum est Argo, carina fuisset elocuta, ita ut olim in Dodonæa sylua phagus per se loquens oraculum ædidit? Aut si tergora direpta serpere uidisses, si carnes bouum mugire semiaffas, coctasq; uerubus transfixas? Ego uero quum Mercurij sim assessor loquacissimī, deorūque omnium facundissimī: præterea

præterea contubernalis uobis & conuictor, haud mirum uideri debet, si sermonē humanum edidici. Quod si mihi recipias taciturnum te, haud quaquam grauabor uerriorem tibi causam aperire, unde factum sit, ut eadem qua uos lingua loquar, & unde mihi suppetat huius orationis facultas. MICYL. Modone isthuc ipsum sit somnium Galle, quod ita mecum loqueris, Sed dicito per Mercurium o præclare: quid etiam aliud rei tibi sit in causa, ut istam linguam sones? Nam ut taceam, neque cuiquam proferam, quid attinet te sollicitum esse? Quis enim fidem mihi sit habiturus: si cui narrem, me Gallum hæc loquentem audisse? GAL. Ausculta igitur, nam orationem ex me audies, omnium (scio) maximè nouam atq; incredibilem. Si quidem hic qui nunc tibi Gallus appareo, non ita pridem homo fui. MICYL. Profecto & olim istiusmodi quiddam de uobis inaudieram: Adolescentulum quempiam fuisse Gallum, Marti adamatū, atq; hunc deo compotasse, collusitasseq; & in uoluptatibus gessisse morem. Itaque cum Venerem adiret Mars cum ea cubiturus hunc quoque Gallum unā secum adduxisse. Quoniam autem Solem potissimum metueret, ne si ē sublimi conspexisset, Vulcano se proderet, foris ad ostium adolescentulum semper relinquere solitum, cuius indicio certior fieret, quando sol emergeret. Deinde Gallum aliquando somno correptum, excubias deseruisse inscientem, Solemq; nullo præsentiente imminuisse Veneri ac Marti securè dormienti, propterea quod confideret Gallum indicaturum fuisse, si quis interuenisset. Itaque Vulcanum à Sole edoctum, eos deprehendisse implicitos atq; irretitos ijs uinculis, quæ iam olim in illos fuerat fabricatus. Porro Martem simulatque dimissus est, indignatum aduersus Gallum fuisse, atque eum in auem transmutasse, ijsdem armis, ut in capite pro galea cristam obtineret. Hanc ob causam quo uos Marti purgetis quum iam nihil opus, simulatq; Solem exorientem sensistis, multo ante uociferari atq; illius exortum prænunciare. GAL. Feruntur quidem & illa Micylle, At quod ego sum narraturus, multo aliud quiddam fuit, atq; adeo nuper admodum in Gallum transformatus sum. MIC. Quoniam modo? Nam isthuc maximopere cupio cognoscere. GAL. Audisti de Pythagora quodam Mnesarchida Samio? MIC. Num sophistam illum dicis & gloriosum: qui instituit, ne quis uel carnes gustaret uel fabas ederet, suauissimum mihi edulium, salubre & parabile à mensa submouēs. Præterea autem qui mortalibus suasit, ne intra quinquennium loquerentur? GAL. Scis nimirum & illud, quemadmodum priusquam Pythagoras esset, Euphorbius fuerit? MIC. Præstigiatorum & prodigiorum artificem hominem aiunt fuisse, o Galle. GAL. Ille ipse ego tibi sum Pythagoras. Quare parce, quæso, mihi conuictari, præsertim quum ignores, quibus sim moribus. MIC. At hoc rursum multo etiam quàm illud portentosius: Gallus philosophus? Attamen expone Mnesarchi gnate, qui factum sit, ut ex homine auis, ex Samio Tanagraeus repente nobis prodiciis. Neque enim ista uerisimilia, neque omnino facilia creditu. Quandoquidem duas quasdam res iam mihi uideor in te animaduertisse, nimirum alienas à Pythagora. GAL. Quas? MIC. Alterum quidem, quod garrulus es, & obstreperus, quum ille silere in solidos quinque annos (si memini) præceperit. Alterum uero planè cum illius legibus pugnat. Etenim cum non haberem, quod tibi obijcerem, fabas heri (sicut nosti) ad te attuli. At tu nihil cunctatus protinus eas sublegebas, unde sit ut necesse sit, aut euentum esse te Pythagoram esse, quum aliud quiddam sis: aut si Pythagoras es, legem præter gressum esse te, iusq; uiolasse, quum fabas ederis perinde ac si caput patris comederis. GAL. Non cognouisti Micylle, quæ sit harum rerum causa, neq; quæ ad unumquodque uitæ genus conducant. Ego tum quidem non esitabam fabas, propterea quod philosophus essem. Nunc contrà comesturus sim, quippe auicio congruas, neq; nobis repudiandum pabulum. Verum si molestum non est, audi quemadmodum ē Pythagora cœperim esse id, quod sum in præsentia, quàmque in multis uitæ generibus ante hac uixerim. Et quid ex una quaq; transformatione sim consequutus. MIC. Narra quæso; nam mihi quidem æ

A causa illi:

Fabula de Gallo adolescente in aenem conuerso.

Pythagoras metamorphosis et præstige.

Tacite notat Pythagoras unitatem, ut qui sibi ipsi repugnat.

*Occasio totius
in disputatio
nis.*

*Derivatione
sonnionis di-
gressiuncula
ex Homero.*

*Commendat
sonnionem suam
a materia seu
subiecto.*

*Narratio con-
tinens descri-
ptionem coenae
Eucratidis et
causam son-
nionis.*

ditu iucundissimum fuerit. Adeo ut si quis mihi deferat optionem, utrum te ista
narrantem audire malim, an rursus felicitissimum illud somnium, quod paulo antè
vidi, uidere, haud sciam utrum electurus sim, usque adeo cognata germanaq; uiden-
tur esse ista tua cum suauissimis illis uisis, & ex æquo uos æstimo, te pariter ac præ-
clarum illud insomnium. GAL. Etiamnum tu somnium illud quod dudum tibi ui-
sum est, in animum reuocas, & inania quædam obseruans simulachra, atq; (uti lo-
quuntur poëtae) euanidam quandam felicitatem memoria consecraris? MIC. Imò
illud scias Galle, ne ullo quidem tempore unquam uisi illius mihi uenturam obli-
uionem. Tantum mellis somnium aufugiens in oculis mihi reliquit, ut præ illo ui-
queam palpebras attollere, rursus in somnum coeuntes. Itaq; qualem uoluptatem
mouent pennae in auribus uersatae, talem titillationem mihi præbent ea quæ uidi.
GAL. Nouum quendam Hercule mihi narras amorem insomnij, siquidem alatum
quum sit (sicut aiunt) metasq; uolandi præscriptas habeat somnium, iamque septa
transiit, in oculis etiam uigilantis obuersans, adeoq; mellitum & euidentem apparet.
Quare peruelim audire, cuiusmodi nam sit istud, quod te supra modum delectat.
MIC. Gestio narrare. Nam dulce est hoc ipsum meminisse, & commemorare de
illo quippiam, Verum heus Pythagora: quando tu narrabis de tuis transformatio-
nibus? GAL. Vbi tu Micylle desieris somniare, melq; illud ab oculis absterferis.
Interim prior dicito, uti intelligam, utrumne per portas eburneas, an per corneas
tibi somnium aduolarit. MIC. Neque per has, neque per illas, ò Pythagora. GAL.
Atqui duas has tantum commemorat Homerus. MIC. Valere linas nugatorem
illum Poëtam, qui nihil de somnijs intellexit. Paupertina fortassis somnia per istas
commeant portas, qualia uidebat ille: neq; id admodum perspicue, quippe captus o-
culis. Mihi uero per aureas quasdam portas dulcissimum hoc aduenit somnium, &
ipsum aureum, & aureis undiq; circum amictum, & auri plurimum secum adduc-
cens. GAL. Desine optime Mida de auro fabulari. Nam dubio procul ex illius uo-
to, istud tibi accidit insomnium, & solidas auri uenas mihi duxisse uideris. MIC.
Multam auri uim uidi Pythagora, multam, quam putas pulchri? quo fulgore corus-
cantis? Quid tandem Pindarus in illius laudem dicit? nam in memoriam redige, si
quidem meministi, quum aquam præstantissimam dicens, postea aurum admiratur
idque iure, statim in initio carminis unius omnium bellissimi. GAL. Num illud
quæris?

Aqua est illa quidem optima:
Cæterum aurum, uti candens
Ignis, ita enitens, noctibus eminet eximie unum
Cæteras supra opes: quæ
Gloriam ac decus addunt.

MIC. Per Iouem, isthuc ipsum: perinde enim ac si insomnium meum uideat Pin-
darus, ita prædicat aurum, sed ut tandem cognoscas quale fuerit, ausculta iam sapi-
entissime Galle. Meministi ut heri nullum domi cibum acceperim: siquidem Eucra-
tes diues ille fortè mihi in foro factus obuiam, lotum me in tempore ad coenam ueni-
re iusserat. GAL. Isthuc equidem planè memini. Nam totum esuriebam diem, do-
nec mihi profunda tandem uespera domum reuersus, subuiuidus, uisnoq; madens,
quinq; illas fabas proferres, non admodum opiparam coenam Gallo, qui quondam
fuerit athleta, quiq; olympia non segniter olim decertarit. MIC. Ast ubi reuersus
a coena fabas tibi obiecisses, obdormij protinus. Tum mihi, iuxta Homerum, am-
brosia sub nocte diuinum quoddam haud dubie somnium assistens. GAL. Sed prius
us quæ tibi apud Eucratem acciderint Micylle narra: & cuiusmodi fuerit coena
quæq; super coenam acta sunt omnia. Nihil enim prohibet te denuo coenare, si ue-
luti somnium quoddam eius coenæ reducas, & quæ tum ederis, rursus commemo-
ratione quasi rumines. MIC. Credebam molestum futurum me, si hæc quoq; reui-
lissem: uerum posteaquam tu desideras, en id quoque narrantabo, quum nunquam an-
te

sehac in uita coenasset apud ullum diuitem, ò Pythagora, heri bona quapiam fortuna in Eucratem incidi, atque ego quidem simultaque dominum illum saluasset ita uti consueueram, subducebam me: ne pudori illi essem, si lacera in ueste fuisset assectatus. At ille, Micylle, inquit, hodie natalicia filiae celebros, plurimosq; ad conuiuium amicos inuitauit, uerum quoniam alunt quendam ex his incommoda esse ualitudine, neque posse pariter ad conuiuium nostrum accedere: tu etus loco uenitotus, nisi ipse fortè qui uocatus est, semet ad futurum renunciarit. Nam nunc quidem ambigit. Hoc ubi audissem, adorato diuite discedebam: omnes obsecrans deos, ut algidam febrem aliquam, aut laterum dolorem, aut podagram morbi auctarium immitterent ualitudinario illi, cuius ego sellæ occupator, coenæque uicarius, & hærs eram uocatus. Interim hoc spatij, quod usque ad balnei tempus intercessit, longissimum seculum esse iudicabam: dum subinde respicio, quotquot pedum esset litera, & quando illos iam lauisse consentaneum esset. Hic ubi tempus tandem aduenisset, ocyus me corripio, atque ab eo, nixidè admodum cultus: sic obuerso palliolo, ut quia esset parte purissimum, ita uideretur. Offendo autem ad fores, & alios complures, in quibus etiam illum (gestabatur autem à uiris quatuor) cuius eram subconuiuia uocatus: qui malè habere dictus erat, atq; id etiam præ se ferebat, quod afflicta esset ualitudine: nam ex alto gemebat, tussiebatque, ac screabat, uelut ex abdito: quodq; ægre graderetur totus pallidus actumens, annos natus circiter sexaginta. Ferebatur autem philosophus quispiam esse, ex his, qui apud adolescentulos nugas deblaterant. At barba mirè erat tragica, id est hircina, supra quam credi posset tonsoris e gens. Porro increpante Archibio medico, quam ob rem quum ita esset affectus, aduenisset: non oportet, inquit, promissa deferere, præsertim hominem philosophum etiam si mille urgeant & insistent morbi. Putabit enim Eucrates sese à nobis haberi ludibrio. Haud quaquam, inquam ego: imò collaudabit te, si domi potius apud te uel semori, quam in conuiuio animam unà cum phlegmate excreans. Atque ille quidem præ arrogantia dissimulabat sese disterium audisse. Haud multo post accessit & Eucrates iam lotus: cōspectoque Thesmopolide (nam id erat philosopho nomen) Præceptor, inquit, probè quidem factum ab te, qui ipse ad nos ueneris. Tametsi nihilo deterius tibi fuerat futurum. Siquidem etiam absenti omnia ordine missa fuissent, Hæc simulatque dixerat introgreditor, manus illi porrigens pariter & famulis innotenti. Ego igitur iam abire parabam: uerum ille conuersus ubi diu secum hæsitasset, posteaquam me tristem admodum uideret: ades, inquit, tu quoque Micylle, ac nobiscum coena. Nam filium in mulierum conclaui unà cum matre conuiuium agere iubebo, quo tibi sit locus. Ingrediebar itaque, quum parum absuerit, ut lupus frustra hians discederem, uerum ingrediebar pudefactus, quod Eucratis filium è conuiuio uiderer expulisse. Ast ubi iam tempus esset ut discumberemus, primum tollentes Thesmopolim composuerunt, haud sine negotio per louem, quinq; (si displicet) proceri iuuenes, ceruicalia illi supponentes undiquaq; quo nimirum in eodem habitu permanere, ac longum etiam tempus durare posset. Deinde ubi ne mo iam tolerare posset, ut iuxta illum accumberet, me adductum reclinant, ut eadē in mensa essemus. Deinceps coenabamus, ò Pythagora, opiparam quandam & uariam coenam, multoq; in auro, multo item argento. Pocula erant aurea, ministri formosi: tum cantores, & concitandis risus artifices. In summa, iucundissima quapiam erat uita: nisi quod unum quiddam me uehementer malè habebat: Thesmopolis obstrepens atque obturbans, uirtutem nescio quam mihi commemorans, docensque, quod duæ negationes unicam efficerent affirmationem: quodq; si dies sit, nox nō sit. Nonnunquam & cornua mihi dictitabat esse, atque id genus multa philosophabatur erga me, quibus etusmodi nihil opus: planeq; uoluptatem interpellatione minuebat, quum nō sineret exaudiri eos, qui cithara, uoceq; cane bāt. Habes Galle de coena. GAL. Non admodum suauis Micylle: maximè posteaquam cum illo deliro sene sortitus eras accubitu, MIC. Audi nunc & infomnium: Visus enim mihi

Arbitror
gnomonē ho
rologij intel
legendum esse

Notat obiter,
et Stoicorum
mores, qui cū
ἀπ' αἰσῶν esse
uolunt. Ince
rim nihil non
appetunt.

Stoicorum in
epia doctrina
et conuersa
satio.

*Quae indit-
tibus speciosa
ac beata habet
ut nullo.*

Eucrates ipse, quum orbus esset liberis, nescio quomodo e uita decedere. Deinde ubi me accersisset, ac testamentum condidisset, quo me in solidum ha redem omni-
& tum aurum, argentumq; ingētib; quibusdam scaphis exhaurire, perpetuò sub-
scaturiēns & affatim affluens: tum autem uestes, mensas, pocula, ministros, omnia
mea, ut par erat, esse. Postea candido uehiculo uectabar resupinus, cunctis qui in-
tuebantur, conspiciendus & admirandus. Accurrebant permulti, ac circumequita-
bant: complures sequebantur. Ego interim illius indutus uestitum, & annulos ge-
rens circiter sedecim digitis insertos: epulum quoddam splendidum iubebam ador-
nare, quo amicos acciperem. Iamq; illi, ita ut in somnio fieri consentaneum est, ade-
rant: iam epulae erant comportatae, iam potus ex animi sententia ministratus. In his
quum uersarer, & aureis phialis praeberem omnibus qui aderant amicis, quum
iam inferrentur bellaria, intempestiuo tuo clamore perturbasti nobis conuiuium,
mensasque subuertisti, ac diuitias illas ita dissipasti, ut in auras euanescerent. Num
tibi uideor iniuria stomachatus in te: nam uel tris noctes perpetuas libenter adhuc
somnia illud quod mihi accidit, uidere cupiam. GAL. Adeone es auri cupi-

*Auri encomi-
um, estq; haec
prior collatio
nis pars, quae
diuitias com-
mendat.
Ab ipsius Py-
thagorae ex-
plo.*

us, & opum auidus Micylle: idque ex omnibus unum admiraris, ac felicitatem u-
nicam esse iudicas, si plurimum possideas auri? MIC. Equidem haud solus ita co-
gito Pythagora: quin ipse quoque, tum quum Euphorbus esses, auro atq; argen-
to comis intexto, prodibas pugnaturus cum Achiuis, idque in bello, ubi ferrum
quam aurum gestare satius fuerat. At tu etiam tum uoluisti calamistris auro inter-
nexus in periculum descendere. Atque ob eam (opinor) causam, Homerus co-
mas tuas Gratijs similes dixit, quod auro argentoque reuincirentur. Etenim lon-
ge nimirum meliores atque amabiliore uidebantur, quod essent auro religatae,
unaque cumeo relucere. Neque isthuc nouum est Auricome, si tu Pantho patre

*Amplificatio
ab exemplo
Iouis.*

prognatus, aurum in precio habuisti: quin & ipse deorum omnium, hominum-
que pater ille, Saturno Rheaque progenitus, quum Argolicam illam puellam ada-
maret, ubi nihil inueniret amabilius in quod sese transformaret, neque quo Acrisij
custodias posset corrumpere, audisti uidelicet, ut aurum sit factus, atque ita per te-
gulas illapsus, potitus est ea quam deperibat. Iam uero quid tibi commemorem,
quam multos usus praebet aurum? Et ut eos quibus adfuerit, formosos, & sapien-
tes, & potentes reddat, decus & gloriam illis concilians: utque nonnunquam ex
obscuris & infamibus, claros ac celebres repente efficiat? Nam nostri uicinum mihi
& eiusdem artificij Simonem, qui paucis ante diebus apud me coenauit, quum le-
gumen coquerem Saturnalibus, duasque extorum castruras immittens? GAL.

*Ab effectu et
usa.*

*Probat exem-
plo, Simonis
vicini.*

Novi Simonem illum breuem: qui fictilem ollulam, quae nobis erat unica, suffura-
tus, peracta coena abiit, sub ala gestans. Nam ipse uidi Micylle. MICYL. Atqui
quum eam sustulerit, tam multos ille deos postea iurabat. Sed quid non prode-
bas, ac uociferabare tum, o Galle, quum nos furto spoliari conspiceres. GAL.
Coccizabam, quod mihi solum licebat id temporis: uerum quid Simon ille? Nam
uidebare de illo dicturus, nescio quid. MICYL. Ei consobrinus erat uir supra mo-
dum diues, nomine Drimylus, is quoad uiuebat, ne obulum quidem donauerat Si-
moni, nam qui daret, quum ne ipse quidem pecunias attingeret? At simul atque
mortuus est nuper uniuersis illis opibus iuxta leges Simon ille, qui coria putria, qui
patellam circumlingebat, gaudens potitur, purpura ostroque circumtectus, famu-
losq; & currus, & aurea pocula, & mensas eburnis innixas pedibus possidet, ab om-
nibus adoratur, iamque nos ne aspicit quibem. Etenim nuper quum illum proce-
dentem conspexissem, Salue, inquam, Simon. At ille indignè ferens, Edicite, in-
quit, mendico isti, ne uocabulum meum diminuat, neque enim Simon, sed Simo-
nides appellor. Porro (quod est omnium maximum) mulieres etiam illius amo-
re capiuntur. Atque is quidem eluditeas, ac fastidit, & alias quidem admittit, co-
memq; sese praebet, aliae porro quae negliguntur, necem conscituras sibi minitans

tur. Vides quantas commoditates pariat aurum: quandoquidem eos qui sunt deformissimi, transfigurat, & amabiles reddit, non secus atq; cestus ille poëticus. *A testimonio poetarum.* Audis insuper & à Poëtis dictum.

O aurum auspicata res, & ostentum optimum.

Et rursum,

Aurum est quod opibus imperat mortaliū.

Sed quid interim risisti Galle? GAL. Quoniam tu quoque per inscitiam Micylle & mihi modo falleris opinione de diuitibus, quemadmodū uulgus: uerū (crede mihi) longē etiam erumnosiorē uitā uiuunt, quā uos. Hęc autē loquor, qui ipse et pauper, & diues aliquādo fuerim, atq; omne uitę genus sum expertus. Porro paulo post ipse quoque hęc omnia cognosces. *Propositio diceris partis collationis.* MIC. Per Iouem tempestiuū iam est, ut & tu referas quemadmodū sis transfiguratus: & quid in unoquoq; uitę genere perspexeris. *Transitio.* GAL. Ausculta, hoc tantū premonitus, me neminem feliciorē uirā, quā tu sis, unquam uidisse. MIC. Quā ego sum o Galle? Hanc felicitatē tibi ipsi imprecor. Nam uidere me tibi ridendū pponere. Verū age, narra, exordiens ab Euphorbo, quo pacto fueris in Pythagorā transformatus. Deinceps ordine ad Gallū usq;. Contenta ne uenī est, seuarias res tū uidisse, tū tulisse, nimirū tam diuersis uitę formis. GAL. Quemadmodū initio ab Apolline pfecta anima in terram deuolat, & corpus humanū subierit, ut illic poenā quandā dependeret, id longū dictū futurū sit. Præterea neq; mihi referre fas est, neq; tibi eiusmodi audire. Verū ubi Euphorbus factus essem. MIC. Sed ego priusq; essem is, qui nunc sum, o præclare quisnam erās? hoc mihi prius dicito, nunquid & ego uersus fuerim itidē ut tu? GAL. Maximē. MIC. Quis igitur eram? si quo modo potes dicere, peruelim enī isthuc cognoscere. GAL. Tu formica fueras Indica, ex earū genere, quę aurū effodit. MIC. Et postea neglexi infelix, uel paucula frusta in uitā importare: quū illo essem alitus? Sed age quid post hęc futurus sim dicito: quandoquidē consentaneū est scire te. Etenī nisi quid bonæ sit rei, iā nunc suspendero me ab ista pertica, in qua nūc stas. GAL. Istuc pfecto nulla ratione possis cognoscere. Ceterū quū Euphorbus essem (nam ad illa redeo) in Troia pugnabā, atq; à Menelao necatus, aliquanto post tempore in Pythagorā perueni. Porro eousq; absq; recto perdurabā, donec Mnesarchus aliquando mihi domū ædificaret. MIC. Obsecro te, nū absq; cibo potuq;? GAL. Maximē. Nihil enī istis rebus opus, nisi corpori duraxat. MIC. Illud igitur prius dicito, ea quę ad Troiam gesta sunt, num ita se habēt, qualia fuisse dixit Homerus? GAL. Quinam ille scire potuisset Micylle: qui quidem dū ista gerebantur, ipse Camelus erat in Bactris? Ceterū ego tibi tantū effabor diuinitus, nihil id tēporis eximū fuisse, neq; Aiace usq; adeo magnum, neq; Helenam adeo formosam, quemadmodum arbitrantur: liquidem uidi candida, quandam & procera ceruice, ut hinc cygno prognatam esse adsimularent. Ceterū uehementer anum, æqualem ppemodum Hecubæ. Hanc Theseus primum raptam in Aphidnis possedit. Is uixit Hercules fermē ætate. Porro Hercules prius Troiam ceperat, patrum nostrorum memoria, qui per id tēporis maximē florebant. Nam hęc mihi Panthus narrauit, se cum esset admodum adolescens uidisse Herculem. MICYL. Quid autem Achilles? Num talis erat, nempe quauis in re præstantissimus? An & istæc fabulamenta sunt. GAL. Cum illo quidem congressus non sum: neque queam adeo comperire de rebus Græcorum dicere. Etenim qui scire potui, quum hostis essem? Certe Patroclum illius amicū, haud ita magno negotio peremī lancea dissectum. MICYL. Deinde de te Menelaus minore negotio: uerum istis de rebus satis: Nunc res Pythagoricas refer. GAL. Illud in summa Micylle: sophista quispiam eram (oportet enim uidelicet fateri uerum) alioqui non imperitus, neque inexercitatus

Series mutationū Pythagore, pertinentis ad fidem faciendā sequentibus.

Micylle mutationes, per digressū uinculā

Redit ad Pythagoram.

Alia digressio de rebus Troianis, ex Homero.

Redit ad propositū & taceat Pythagoram, ut philosophi tam et præstigiatores perstringit, qui & quæ docuit imponendi causa docuerit, & in quæ transmutati se dixit, ab ipsa natura quoque repugnant.

Ridiculi ab absurdo.

Defensio absurda, ab exemplis.

Digressio in quaestionem iocosam.

Redit ad primam disputationem de diuitiis, & quæta eadem in comoda iuncta habent. Estque hæc altera collationis pars.

in honestissimis disciplinis. Profectus sum autem in Aegyptum: quocum prophetis congregarer, de sapientia communicaturus. Hic adytis subij, atque ibi Ori & Isidis libros perdidici. Post rursus in Italiam renauigabam, ac Græcos iuxta ea quæ in Aegypto didiceram, ita institui, ut me proinde ac deum suspicerent. MIC. Equidem in audieram ista: cetera quemadmodum creditus fueris, defunctus in uitam rediisse, utque aureum femur illis subinde ostenderis. Verum illud mihi dicito, quid tibi uenit in mentem, ut legem statueres: uti neque carnibus, neque fabis uescerentur homines? GAL. Ne perconteris ista Micylle. MIC. Quam obrem? GAL. Nam pudet hisce de rebus uerum fateri. MICYL. Atqui non conuenit, uti id facere graueris apud hominem contubernalem & amicum: nam herum post hac, absit ut dixerim. GAL. Nihil sani, neque præclariquequam erat: uerum animaduertebam, si consueta modo, atque eadem quæ uulgo traduntur à multis præcepissem: non fore, ut mortales in admirationem adducerem, sed quo peregriniora, magisque aliena proposuissem, futurum, ut hoc magis nouus, magisque uiderer admirandus. Proinde institueram in animo, nouæ quiddam rei designare, eiusmodi proposito decreto, cuius causa esset inexplicabilis, quo uidelicet alijs aliud coniectantibus omnes redderentur attoniti: quemadmodum in obscuris oraculis solet usu uenire. MICYL. Illud uide ut rides me tu quoque: non minus atque Crotoniatas, ac Metaponticos, & Tarentinos: cumque his alios, qui muti sequuntur, tuasque adorant uestigia, quæ tu calcata reliquisti. Verum ubi Pythagoram exueras, quem post eum induisti? GAL. Aspasiam Miletensem illam meretricem. MIC. Papæ, quid ego audio? Siquidem inter alia mulier quoque fuit Pythagoras: itane fuit aliquando tempus, quo tu Galle generosissime oua pariebas, cumque Pericle rem habebas, tam Aspasiam uidelicet: atque ex illo grauida facta es? Præterea lanam tondebas, tramamque deducebas? Postremo meretricum in morem gestiebas, uultumque componebas? GAL. Ista quidem omnia feci, tamen si non ego solus: uerum & ante me, tum Tiresias, tum Elati proles Carneus. Proinde quicquid in me conuitij dixeris, tantumdem & in illos dixeris. MIC. Age igitur, utra tibi uita erat suauior, quum uir esses, an quum Pericles tecum haberet consuetudinem. GAL. Vides cuiusmodi istuc est quod percontaris? nempe cui ne Tiresia quidem expediret respondere. MIC. Atqui si minus fateare tu: tamen istuc Euripides satis explicuit, quum ait: se malle ter sub clypeo consistere, quam parere semel. GAL. Imò præmoneo te paulo post puerperam fore: siquidem & tu mulier es olim futurus, idque sæpius longo nimirum seculorum orbe atque recurso. MIC. Non tu pendebis, o Galle, qui quidem omneis mortales Milesios aut Samios esse ducas? Nam aiunt te etiam tum quum Pythagoras esses, uenusta forma decorum, sapius Aspasiam fuisse tyranno: Verum age secundum Aspasiam, in quem uirum aut mulierum denuo renatus es? GAL. In Cratem Cynicum. MIC. O Castor, & o Pollux, quam dissimile, ex scorto philosophus? GAL. Deinde rex: deinde pauper: paulo post satrapes, dehinc equus, graculus, rana, aliaque innumera, perlongum enim fuerit singula recensere. Postremo Gallus, atque id sapius, nam hoc uitæ genere sum delectatus. Interea & alijs diuersis mortalibus serui ui, regibus, pauperibus, diuitibus, postremo nunc tecum uiuo, rideoque quotidie, quum uideo te paupertatis tadio complorantem, eiulantemque, ac diuitum admirantem fortunas, propterea quod ignores quantum illis adsit malorum, alioqui si curas noris, quibus illi distringuntur, te ipsum profecto riseris, qui antea credit deris eum, qui sit opulentus, statim felicissimum esse omnium. MIC. Ergo Pythagora, aut quid maxime gaudeas adpellari, ne confundam orationem, si te nunc hoc, nunc illo nomine compellem. GAL. Nihil intererit, siue Euphorbum, siue Pythagoram, siue uocaris Aspasiam, siue Cratem, quandoquidem ista omnia sum unus, nisi quod rectius feceris, si (id quod in præsentiarum esse uideor) Gallum me uoces, ne autem hæc paruè ducere, continereque uideare, præsertim quum tam

tam multas contineat animas. MIC. Ergo Galle, quandoquidem omnia penè uidentur genera iam expertus es, atq; omnia cognita habes, age dilucide mihi narrato quæ sint peculiaria diuitem ad uitæ rationem, quæ pauperum propria: quo uide licet cognoscam, uere ne isthuc affirmes, me diuitibus esse feliciorē. GAL. En hunc ad modum interim perpende Micylle. Te quidem non magnopere tangit cura belli, si quando rumor sit aduentare hostes: neq; sollicitus es, ne in agros incursum populentur, ne uel hortum proculcent, proterantq; aut uineas uastent: sed simul atq; tubam audieris, si tamen audieris, de te ipso uno circūspectas, quo deflexus seruari queas, ac discrimen effugere. Contra illitum de sese solliciti sunt, tum animo diſcruciantur, quum de mœnibus quicquid opum possidebant in agris, id omne tēllī, dem temporibus deportariq; conspiciunt. Ac siue inferendum est aliquid in ærarium, soli accersuntur: siue in prælium exeundum, periclitantur: aut peditum turmis, aut equitum alis præfēcti. Tu interim uimīneum gerens clypeum, expeditus ac leuis, ad salutē consu lendum, paratus uictoriale conuiuīum agere, si quando uictor exercitus sacra fecerit. Rursum pacis tempore, tu quidem quum de plebe sis, ingressus in concionem, tyrannidem in diuites obtines, illi uero trepidant, pauitantq; ac largitionibus, choragisq; te placent: siquidem quo tibi balnea, ludi, spectacula, reliquaque id genus abunde suppedient, ea omnia curant illi. At tu, censor & acerbus expensor, perinde quasi dominus, ne alloquio quidem interdum dignaris illos: quod si tibi collubum sit, ingentibus saxis in illos degrandinas, uel facultates eorum publicas facis: ipse neque calumniatorem metuis, neque latronem, ne rolat aurum, uel ædium conscenso fastigio, uel pariete perſoſso: neque necesse habes rationibus occupari, neq; exactionibus: neque tibi cum sceleratis dispensatoribus conflictandum est, neq; tantas in sollicitudines distraheris: uerum simulatq; crepidam unam perfeceris, mercedemque retuleris septem obolos, sero surgis crepusculo: & si libuerit, lauaris, tum emptro saperda quopiam, aut mænide pilicūlo, aut paucis ceparum capitulis, temetipse oblectas, canens plerumque, optimaque cum paupertate philosophans, adeo ut eas ob res salubris sis, ualentique corpore, obduruerisq; aduersus gelu: siquidem labores, qui te exacuunt, muniuntque, certatorem haud quaquam contemnendum reddunt aduersum eas res, quæ compluribus inexpugnabiles esse uidentur. Atque hinc nullus ex morbis illis grauioribus impetit te. Quod si quando leuis cœperit febricula: paulo negotio eam medicatus, protinus exilis, inedia temet inde excutens. Illa porro fugit illico: quippe metuenste, quem uideat etiam frigore ali, futurumque fieri ac medicorum certis illis recursibus longum plorare renunciantem. At illi ex aduerso propter intemperantiam uitæ, quid tandem mali non habent infelices: podagras, phthiſes, pulmonum exulcerationes, aquas intercutēs. Nam hæc omnia à sumptuosis illis conuiujs nascuntur. Proinde quicumque ex his Icari in morem (ut ferè faciunt) sese attollunt, propiusque se soli admovent, haud cogitant, quod alas habeant cæra adglutinatæ, ingentem nonnunquam strepitum mouent. Cæterum qui Dædali exemplo non admodum sublimia, neque excelsa appetunt: uerum humilia, terræque uicina, adeo ut cæra nonnunquam salis aspergine madesceret, ij tuto plerumque ac citra discrimen transuolant. MICYL. Moderatos istos & cordatos narras. GAL. Verum aliorum Micylle naufragia foedissima conspicias: nempe ubi Croesus reuulsis alis risum exhiberet Perlis, conscenso rogo: aut Dionysius quum abdicatus tyrannide, Corinthiorum in urbe ludi literarij magistrum ageret, post gestum tantum imperium pueros compellens ut syllabas connecterent. MICYL. Dic mihi Galle: tu quum rex esses (nam ais te regem quoque fuisse) cuiusmodi tandem id uitæ genus experiebaris? Mirum nō tum felix eras, quandoquidem id quod est bonorum omnium caput possidebas. GAL. Nemini in memoriam regeras o Micylle, usque adeo supra modum infelix tum eram. Nam quo ad res externas, quemadmodum dixisti, planè fortunatus esse uidebar: at intus innumerabilibus curis distringebar. MIC.

Quæ belli iſ
poribus diu
tē excruciant
et cōtra quæ
pauperem iſſ
dem temporibus commodat
sequuntur.
arſiſſimis.

Quæ pacis
temporibus.

arſiſſimis.

Quæ circa
uolucudinem.

arſiſſimis.

Amplificat
exemplis,

Hactenus
quæ priuatis
ac ciuibus ac
cidunt iam
quæ regibus ac principibus, ac primum quæ speciosa uidentur,

Quibus tandem curis? Nam rem prorsus absurdam neq̃ credibilem narras. GAL; Equidem imperabam regioni neutiquam exiguae Micylle, omnijugarum rerum feraci, tum incolarum frequentia, neq̃ non urbium pulchritudine cum primis ad mirandæ; præterea fluminibus nauigabilibus, ac mari portuoso com. modæ. Ad hæc exercitus ingens, equitatus spectatissimus atq̃ excellens, satellitum haud exiguum, trémes, pecuniarum uis maior quàm ut posset numerari, uasorum argenteorum plurima copia, reliquaq̃ omnis illa principatus tragœdia, strepitusq̃ & apparatus supra quàm credi queat, extructus atq̃ accumulatus. Itaq̃ quum prodirem, pleriq̃ adorabant, deum quempiam intueri sese rati, aliq̃ trudentes alios concurrabant, quo me conspicerent, nonnulli consensu tectis, magni æstimabant, si plenè contemplari licuisset quadrigam, stragulam, diadema, tum anteambulones, & eos qui à tergo comitabantur. Ego inter hæc mihi conscius, quantæ meris discruciarer, uerlarentq̃, illos quidem propter inscitiam uenia dignos iudicabam, at mei ipsius miserescebat, qui prægrandibus illis Colossis uiderer persimilis: quales uel *Amplificatio à collatione* Phidias, uel Myron, uel Praxiteles fabricatus est. Etenim illorum quisque quo ad ea, quæ foris apparent, Neptunus ipse est, aut Iupiter, mirifice decorus auro, ebore, q̃ compactus; & aut fulmen, aut fulgur, aut tridentem fuscina dextra sustinet. Cæterum si immisso capite quæ sunt intus inspicias, uidebis uectres quosdam, paxillos, & clauos introrsum prominentes, neque non uimina, cuneosq̃, & picem sublitam, & aliam item id genus deformitatem intrinsecus inhabitantem. Omitto recensere muscarum, mustelarumq̃ uim, quæ nonnunquam in eis manulant. Huiusmodi quædam res nimirum regnum quoq̃ uidetur. MIC. Nondum explicuisti lutum & clauos, & uectres, quinam fuerint in imperio, neq̃ foeditatem illam plurimam quænam sit; nam istum ad modum uectaritatem multis imperare mortalibus, ac uiminis instar adorari hætenus quidem cum Colossi exemplo quadrat. Siquidem hoc quoque diuinum quiddam & admirandum: nunc autem quæ sint intra Colossum expono. GAL. Quid primo loco tibi referam Micylle: utrum metus, curas mor- *Il. Quædam cerba & periculosa.* daces, suspiciones, odium, quo regem persequuntur ij, qui cum illo uiuunt: insidias, atq̃ eas ob res somnum rarum, & hunc ipsum pertenuem, ac plena tumultus in somnia, cogitationes perplexas, spes semper improbas: an ocij penuriam, & occupationes, iudicia, expeditiones, edicta, fœdera, consultationes: quibus rebus sit, ut ne per somnium quidem aliqua re suauiter frui liceat, uerum ut omnibus de rebus solus dispiciat necesse est, milleq̃ negocia sustineat.

Quippe nec Atriden Agamemnona dulcis habebat
Somnus, multigenas uersantem pectore curas.

Exempla di- storum. Idq̃ quum reliqui omnes Achiui sterterent. Adde quod Lydum illum discruciat filius mutus: Persam uero, Clearchus ad Cyrum desciscens. Atque alium quempiam, Dion cum Syracusanis nonnullis ad aurem communicans. Rursum alium quendam urit Parmenion collaudatus. Item Perdiccam Ptolemæus. Ptolemæum Seleucus. Quin illa quoque molestiam adferunt: amasius per uim non sponte conuiuens, concubina alio gaudens, tum si qui defectionem parare dicantur: aut duo quatuorue satellites inter sese confusurrantes. Porro (quod est omnium grauissimum) amicissimi quicq̃ uel maximè sunt formidandi, semperq̃ metuendū, ne quid magni mali ab illis exoriat. Nam alius à filio ueneno necatus est: alius item ab amasio. Alium simile quoddam fortassis mortis genus eripuit. MIC. Apagelis. Atrociora, mira q̃ sunt ista quæ narras ò Galle. Mihi igitur multo sit tutius operæ cerdonicæ prouum incumbere, quàm ex aurea bibere phiala comiter delatum haustum: cæterum cicuta, aconitoq̃ temperatum. Nam mihi quidem hoc unum est periculi: ut si paulum aberret similion, defleatq̃ à recta incisione, summum secantis digitum exiguo sanguine tingat. At isti quemadmodum narras, letifera agunt conuiuia, atque id innumerabilibus in malis constituti. Deinde ubi conciderint, persimiles esse *Alia collatio histronum.* uidentur tragœdiarum histrionibus. Nam multi sicut uidere licet, quo ad Cecropes sunt

sunt scilicet, aut Sisyphi, aut Telephi diademata gestant, argenteisq; capulis gladios, comamq; uentilantem, & auro intertextam clamydem: quod si quis (qualia nimirum per multa solent accidere) impulsos illos media in scena præcipites des, risum profectò moueant spectatoribus: uidelicet persona unâ cum ipso diademate contrita, uero aut actoris capite luxato, cruribusq; maxima ex parte re-nudatis: ut iam interioris amictus, quàm miseri sint panni fiat perspicuû: ac co-thurnorû quos pedibus induxerunt, appareat deformitas, haudquaquam ad pedis modum respondentiu. Vide ut me iam similitudines conferre docueris optime Galle. Cæterum tyrannis talis quedâ res tibi uisa est esse: uerum ubi equus esset, aut canis, aut piscis, aut rana, quomodo eam uitæ ratione ferebas? GAL. Istû quem nunc suscitasti sermonem & longior sit, neq; huius temporis. Illud autem unum in genere dixerim: nullam ex omnibus uitam mihi non uisam tranquilliorẽ uitã humana, naturalibus duntaxat cupiditatibus & usibus circumscriptã. Siquidem publicanum equum, aut sycophantam ranam, aut sophistam graculû, aut popinatore culicem, aut cinædum gallum, atq; id genus alia, quæ uos studio comminiscimini, haudquaquam inter illos uidebis. MIC. Quæ dicis, ô Galle, fortassis uera sunt: uerum non me pudebit apud te fateri, quod mihi accidit. Haud unquam quiui dediscere cupiditatem illam, à puero mihi insitam, uidelicet ut diues euadam. Quin nunc quoq; somnium illud ob oculos uersatur, aurû ostentans: potissimum autem scelestus ille Simon excruciat, qui quidẽ tantas inter opes delicietur. GAL. At ego te isto leuabo morbo Micylle, tametsi nox etiam nunc est. Surge modo, ac sequere me. Siquidem ad ipsum te Simonem adducã, atq; in aliorû diuitum ædes, quò nimirum uideas, quomodo res habeant apud illos. MIC. Isthuc quo pacto, clausis foribus? Num me parietes transfodere cõpelles? GAL. Nequaquã, uerum Mercurius, cui sum sacer, hoc optanti mihi largitus est, ut si quis longissimã caudæ plumam, quæ ob molliciẽ inflectitur. MIC. Atqui duas habes eiusmodi. GAL. At dextrã ex his auulsam cuiuscunq; ego gestandam dederò, is quoq; uoluerò, fores omneis poterit aperire, cunctaq; uidere, ipse inuisibilis. MIC. Equidẽ ignorabam, ô Galle, te præstigiis quoq; peritû esse. Porro si mihi isthuc semel præstiteris, uidebis illico Simonis uniuersas opes huc deportatas, nam eas huc rediens transferã. At ille rursus circumrodet, ebibetq; putria coria, quibus cõsueuit soleas cõpingere. GAL. Atqui nefas sit isthuc facere. Siquidẽ Mercurius illud mihi mandauit, ut si quis pennam tenens, istiusmodi quippiã patrarit, uociferans furẽ proderem. MIC. Rem neutiq; uerisimilem nar-ras, nempe Mercuriû quû ipse sit fur, non sinere alios, ut idem faciãt. Sed tamen abeamus. Nam aurû auferã, si modo possim. GAL. Pennam prius reuellito. Quid hoc rei? ambas reuulsisti. MIC. Tutius hoc quidẽ ô Galle, tum tibi minus fœdû sit futurû, ne alterã caudæ parte mutilatus claudices. GAL. Age sanè: sed utrû Simonẽ prius adimus, an aliũ quẽpiã diuitû? MIC. Haud aliò, imò ad Simonem, qui uidelicet pro dissillabo, tetrasyllabus esse affectet, posteaquã diues euasit. Sed iam ad fores accessimus. Quid igitur deinceps facio? GAL. Pennã seræ admoue. MIC. Ecce autem, dñi boni, ostium perinde atq; clauis resiliit. GAL. Perge porrò præcedens, Vides illum uigilantẽ ac supputantem? MIC. Vide oper lo-uem, & quidẽ ad obscuram siticulosamq; lucernã. Præterea pallet, haud scio unde Galle, totusq; exaruit, atq; extenuatus est, mirû, ni curis. Neq; enim auditum est illum alioqui malè habere. GAL. Ausculta quid dicat, siquidẽ intelliges, quibus de causis ad eum modû sit affectus. SIMON. Nimiru septuaginta illa talenta tutò admodum sub lectica defossa sunt, neque quisquam alius omnino uidit. At uero, sedecim illa Sosylus equis uidit me sub præsepi occultantem. Itaque de curando stabulo non est admodum sollicitus, quanquam nec aliàs admodum laboris appetens, uerisimile est autem illum multò etiam his plura sustulisse. Nam unde alioqui Tibius heri tam ingens fassamentum illi opsonio proposuisset?

Cõclusio, nullam uitã molestiorẽ esse humanã.

Iam et exemplis probat, quæ dixit haec tene.

Effectio diuitis cogitabundis et rationem supputantis.

fuisse? Tum autē aiunt, illum monile emisse uxori drachmis quinq̃. Heu misero mihi. Hi omnia mea dissipabunt bona. Quid quod ne pocula quidē sat in tuto mihi recondita sunt, quā sint multa. Vereor enim, ne quis ea suffosso pariete tollat. Complures mihi inuident, atq̃ insidias parant. Præter ceteros autem Micyllus iste uicinus. MIC. Ita per Ionem. Nam tibi sum similis, ac patellas sub ala gesto. GAL. Tace Micylle, ne protinus ipso in furto nos prodas. SIMON. Optimū igitur fuerit, ut ipse insomnis seruem. Omnem obibo domum in orbē obambulans. Quis iste? uideo te per Iouem. O parietum perfossor, posteaquam es columna, benē res se habet. Pernumerabo denuo refossum argentum, ne quid fortē dudum me fugerit. En rursum, obstrepuīt mihi nescio quis. Nimirum obfideor, atq̃ insidijs appetor ab omnibus, ubi mihi gladius? Si quenquā deprehendero, rursum aurum defodiamus. GAL. Sic tibi habent ō Micylle, res Simonis. Sed abeamus ad alium quempiam, donec noctis adhuc aliquantulum superest. MIC. O miser, cuiusmodi uiuit uitam? hostibus eueniat ad hunc modum diuitem esse. Itaq̃ pugno illi in maxillam illiso, uolo discedere. SIMON. Quis me pulsauit? La trocinio despolior miser MICYL. Plora ac uigila, auriq̃ similis corpore reddaris, quandoquidem illi affixus, deditus es. Nos autem, si uidetur, Gniphonem foeneratorem uisamus. Nam nec is procul hinc habitat: ipsæ nobis suapte spōte fores patuerunt. GAL. Vides hunc quoq̃ curis inuigilantem, & usurarum rationes iterantē digitis contortis? cui propemodum relictis his omnibus sit in silpham, aut culicem, aut muscam abundē. MIC. Equidem uideo miserum ac uecordem hominē, ne nunc quidem multo meliorem uiuere uitam, quā silphæ aut culicis. Adeo totus & hic a curis & rationibus est extenuatus. Nunc ad aliū eamus. GAL. Ad tuum, si uidetur, Eucratem. En tibi fores per se patuere. Quin introimus? MIC. Paulō antē hæc omnia mea erant. GAL. At etiam nunc tu diuitias somnias? uides igitur Eucratem ipsum quidem a famulo, uirum natu grandem. MIC. Video profectō quiddā haudquaquam uirile. Porro altera ex parte ipsam item uxorem a coquo constuprari. GAL. Quid ergo? Num optaris & horum hæres existere Micylle, cunctaq̃ possidere, quæ sunt Eucratidis? MIC. Haudquaquam Galle. Imō fame citius interierim, quā id genus quippiam patrarē. Valeat aurum & conuiuia. Duo oboli mihi potiores diuitiæ sunt, quā si a domesticis mihi domus perfodiatur. GAL. Sed iam nunc quandoquidem dies ferme disfluxit, domum ad nos redeamus. Reliqua rursus aliās uidebis Micylle.

ICAROMENIPPVS, SIVE

HYPERNEPHELVS,

D. BRASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Quod suprà in specie, idem hic in genere tractat. Reprehendit enim in uniuersum omnium hominum tum priuatorum, etiam regum ac principum, omnia facta ac studia, siue ea priuata sint, siue etiam ad cultum, ac religionem decorum pertineant, præcipue autem philosophos, ut semper alias, insectatur, quos indicat non modo circa res humanas incerta ac stulta docere, uerum etiam de rebus sublimibus, de mundo, de deo, de prouidentia diuina & id genus alijs, absurda, atq̃ impia quædam tradere, quæ neque uiderint ipsi, neque aliunde cognouerint. Atque hæc omnia sub Menippi nomine, quem alias quoque, ut philosophis insectum atque inimicū exhibet. Hunc enim fingit, cum uideret hominum res incertas & ridiculas esse, cuperetq̃ ueritatem naturæ, ac uirtutem cognoscere, ad philosophos sese contulisse. Qui cum multa qui dem, ac speciosa habitu, ac uerbis pollice rentur, doctrina autem inter se diuersa, atque aliena quædam traderent, neque ipsi sibi consensirent, pro ueritate, nugæ quasdam docendo, postremo consilij inopem, de cælo conscendendo, ac ipsarum illarum rerum, experimēto capiēdo cognasse. Assumptis igitur & affictis alijs, Dædali exemplo, in cælum subuolasse, ubi, primum circa Lunam factō cen diuerticulo quodam, contemplatum esse omnia, quæcunque in terris, siue publi-

et, siue priuatum, et in oculo quoque geruntur, non modo à regibus et principibus, uerumetiam à ciuitatibus, populis, diuitibus et plebeis. Deinde autem in caelo ea uidisse, quæ stultè ac ridiculè Iupiter circa hominum uota, sacrificia, iuramenta, et cætera officia dispensanda exercet, quæque item alij Dij in conuiujs, in concionibus, et cæ. non quidem ipsi agere solent, sed à stultis et imperitis hominibus agere creduntur. Vtrobique autem grauem de philosophis querelam audiuisse. Nam Lunam quidem de contumelijs, quibus ab illis afficeretur, conquestam esse: propterea quod ab alijs lumen furtiuum habere, ab alijs ceu speculum, supra oceanum suspensam esse, dicebatur. Iouem autem omnem illorum uitam, mores, sectas, habitum, doctrinam, facinora domestica et lingue petulantiam, accusasse. præcipue autem contra Epicureos, ut qui Deos omnino ullos negarent esse, incensum fuisset. Porro Tituli ratio hæc est, quod, ut Icarus alatus in altum subuolasse dicitur, ita hic Menippus quoque cælum alatus ascendit, unde et alter titulus ἐπιπνεύμων additur, quasi dicas, eius qui supra nubes ascendit. In primis memorabilis et propria descriptio illa Philosophorum est, qua Iupiter in concilio deorum illos depingit, quæ non modo in philosophos olim quadrasse uidetur, uerum etiam theologis plerisque nostrorum temporum, præcipue monachis et scholasticis istis, quos uocant, accommodari posse. Fuit autem, ut hoc quoque addamus, Menippus quidem reuera Cynicus philosophus, natione Phœnix, ac seruus natus. de quo Laërtium uide.

MENIPPVS.

ER mille igitur erant stadia à terra usque ad lunam, ubi prima nobis fuit mansio. Porro hinc sursum ad solem parafangæ ferme quingentæ. Rursum ab hoc usque ad ipsum denique cælum, arcemque Iouis in edito sitam, tantum ferè spacij fuerit, quantum aquila probè, succinctè, atque expeditè queat uno die peragere. AMICVS. Dic mihi per Gratiâs, Menippe, quæ sunt ista quæ de astris loqueris, ac tacitus tecum supputas? Etenim iamdudum te affectans, audio soles & lunas: præterea autem & magnifica ista, mansiones ac parafangas, peregrina quædam commemorantem. MENIP. Ne mireris Amice, si sublimia aëriâque tibi uideor loqui. nam summam apud me reputo nuper actæ peregrinationis. AMIC. Nimirum Phœnicum exemplo uiam stellis notaras. MEN. Haudquaquam per Iouem: quin magis ipsis in stellis sum peregrinatus. AMIC. Papæ, longum profectò somnium mihi narras. Siquidem totas edormisti parafangas insciens. MENIP. Quid ais? somnium tibi referre uideor: qui modo ab ipso Ioue ipse reuersus adsum? AMIC. Quid audio? Itane Menippus nobis à Ioue delapsus adest è cælo? MENIP. Ita sanè. Ego tibi ab ipso illo summo Ioue hodie uenio, rebus interim dictu miris, & auditis, & conspectis. Quod si nō credis: equidem hoc ipso nomine supra modum gaudeo: cū supra fidem esse uideo meam felicitatem. AMIC. Et quo pacto diuine atque Olympie Menippe, mortalis cum sis, ac terrestris, queam non credere uirō, qui nubes superarit: quicquid ut Homericis dicam uerbis, iam sis cœlitum è numero unus? Verum illud mihi dicito, si molestum non est, quibus modis in altum subuectus es, aut unde nactus scilicet tanta magnitudine? Nam quantum ad faciem ac formam attinet, non es admodum similis illi Phrygio: ut coniectare possimus, te quoque ab aquila raptum fuisse: quo pocillatoris alicubi munere fungereris. MENIP. Non me clām est iamdudum irridere. Neque uero id omnino mirum: si narrationis nouitas tibi fabulæ uidetur adsimilis. Cæterum ad consensum nihil mihi erat opus, neque scilicet, neque uti pueri illius in morem ab aquila raperer: propterea quod alæ mihi essent propriæ. AMIC. Iam uero istud quod narras, uel ipsum Dædali factum superat. Siquidem præter alia, nobis insciētibus, miluius quispiam aut gracculus ex homine factus es. MENIP. Rectè amice: neque procul à scopo coniecisti. Etenim illud Dædali de alijs inuentum ipse quoque sum machinatus. AMIC. At inter omniū audacissime, non ueritus es, ne tu quoque alicubi in mare delapsus, Menippeum aliquid quod pelagus tibi cognomine redderes: quemadmodum ille Icarium? MENIP. Nequaquam. Siquidem Icarus cum alās haberet cera adglutinas; eaque quamplurimum ad solem esset liquefacta: defluxis alīs, non mirum

Ocassio Dido
logi.

Docilius et
Aurum.

si decidit. At nobis citra ullam ceram erant pennæ. AMIC. Istud quæ fieri potuit? Iam enim haud scio quo pacto paulatim me adducis, ut uera uideantur quæ nar-
ras. MENIP. Ad hunc ferme modum. Aquilam egregiè magnam, tum aut & uul-
turem ualidum arripui. His cum alas unâ cū ipsiis brachijs præsecuissem. Quin-
potius si uacat, totius commenti rationem ordine tibi percensebo. AMIC. Mihi
quidem uel maximè uacat. Adeo sublimis à sermone tuo pendeo: iamq; ad nar-
rationis finem inhio. Ne uero me negligas, per Iouem amiciciæ præsidem: auri-
bus in aëre suspensum, ob tuam narrationem. MENIP. Ausculta igitur. Neque

*Narratio, ac
primū quibus
de causis ad
philosophos
se conuulcrit.*

*Ignorantia et
inscitia uulgi.*

enim ciuile fuerit, si spectem animum ore hianti relictum: eumq; quemadmodū
tu ais ab auribus suspensum: Ego igitur cum expendens ea quæ sunt in uita mor-
taliū: protinus omnes res humanas repperissem ridiculas, humiles, instabiles:
nempe opes, imperia, magistratus: contemptis his, atq; horum studio, adiectoq;
animo ad ea, quæ uerè sunt bona: conatus sum ab his tenebris emicare, & ad u-
niuersi naturam suspicere. Atq; hic mihi multam attulit hæsitacionem, primū
hic ipse qui à sapientibus appellatur mundus. Neq; enim inuenire poteram, ne-
que quo pacto factus fuisset, neq; quo opifice: neq; quod esset illius uel initium,
uel finis. Deinde cum particulatim contemplerer, multò etiam magis ambige-
re sum coactus. Quippe qui uiderem stellas temerè per cœlū disiectas. Tum so-
lem ipsum, quid tandem esset, scire gestiebam. Super omnia uero, quæ Lunæ ac-
cidebant, mihi uidebantur absurda ac planè mira: putabamq; causam aliquā ar-
canam et inexplicabilem esse, cur illa subinde speciem formamq; uariaret. Quin
etiam fulgur emicans, tonitru crumpens, tum pluuia, nix, grando, è sublimi de-
missa. Videbantur hæc quoq; omnia coniectu difficilia: quæq; nullis notis depre-
hendi possent. Itaque cum ad eum modum essem affectus: optimum factu ratus
sum, ut horum unumquodq; à philosophis istis perdiscerem. Siquid è existima-
bam illos ueritatem omnem docere posse. Quare cum ex illis præstantissimos
delegissem, quantum mihi coniectare licebat, è uultus austeritate, eq; coloris pal-
lore, ac barbæ profunditate. Mirum enim ut mihi ex ipso protinus aspectu subli-
miloquos quosdam, & cœlestium rerum peritos uiros præ se ferebant. His ubi
memet docendum tradidissem magna pecunia: quam partim euestigio præsen-
tem numerauit: partim tum me per soluturum sum pollicitus, ubi ad philosophiæ
summam peruentum esset: non grauabar erectus ad nugas doceri, & uniuersi
dispositionem discere. At illi tantum aberant, ut me pristina liberarent incitiae:

*II.
Causæ, quib.
cōmotus, cœ-
lū ac Iouē ip-
sum adeundū
censuerit. Nē
pe philosopho-
rū diuer-
sa et incerta
doctrina.*

*De cœlo et re-
bus sublimis.*

ut in maiores etiam dubitationes cōiecerint: principia nescio quæ, ac fines, tum
insecabilia, inania, syluas, idæas, atq; id genus alia, mihi quotidie offundētes. Ve-
rum illud interim mihi uidebatur omnium esse grauissimum: quod cum nihil in-
ter illos conueniret: uerum pugnantia, diuersaq; inter se omnia loquerentur: ta-
men postulabant, ut sibi fidem haberem: ac ad suam quisque rationem me cona-
batur adducere. AMIC. Rem absurdam narras. Si uiri cum essent sapientes, in-
ter sese de rebus factiose dissidebant: neque de iisdem eadem probabant. MENIP.
Atqui rideres Amice, si audieris illorum arrogantiam, & in differendo prodigi-
osam confidentiam. Qui quidem cum humi ingrederentur: nihiloq; præstan-
tiores essent nobis, qui super terram ambulamus: ne cernentes quidem acutius
quàm qui uis alius astans: nōnulli cæcutientes etiam senio atque inertia: tamen
& cœli terminos perspicere sese profitebantur: solem quoque ipsum dimetien-
tes: & ea quæ supra lunam sunt, aggredientes. Ac perinde quasi ex ipsis delapsi
stellis: ita & magnitudinem illarum, & figuram explicabant. Ac sæpenumero
cū fortè ne illud quidem certò scirent, quorū stadis à Megara abessent Athenæ:
tamen spacium, quod interest inter solem & lunam, quod esset cubitorum, aude-
bant pronunciare: Tum aëris altitudinem, maris profunditatem, terræ ambitū
dimetientes. Ad hæc, circulos depingebant, ac triangulorum iuguras super qua-
drangulos inducentes: neq; nō sphaeras quasdam picturatas, cœlum scilicet ipsum
metientes

merentes. Iam uero illud an non insulsum, & insignis arrogantia: quod cum de rebus usque adeo incertis loquantur, nihil tamen ita proponunt, quasi coniecturis ducantur: uerum supra modum contendunt, neq; ullum uincendi locum alijs relinquunt. Tantum non iureiurando confirmantes, Solē massam esse can defactam: incolī Lunam, stellas aquam potare: idq; sole uelut i situla quadam per funem demissa, uaporem ē mari attrhēte, atq; illis omnibus ordine potum distri buente. Nam quanta sit in dictis pugnantia, id haud difficile fuerit cognoscere. Iam mihi specta per Iouem, num illorum decreta inter se cōsentiant, ac non ma-
gis longissimis dissita interuallis. Quandoquidem primum de ipso mundo uar-
ria est sententia: cum alijs & ingenitus, & nunquam interiturus esse uideatur. *De mundo,*
Rursus alij, & opificem illius, & fabricandi modum eloqui sint ausi. Quos equi-
dem cum primis admirabar: propterea quod cum deum quendam rerum om-
nium opificem præposuissent: non illud etiam adderent, uel unde is esset profe-
ctus, aut ubi loci consisteret cum omnia fabricaretur. Nam ante uniuersi exortū
non possis uel tempus, uel locum imaginari. AMIC. Prorsus audaces quosdam
Menippe, homines, ac prodigiorum autores mihi narras. MENIP. Quid autem
si iam audias, uir optime, quæ differant, & de Ideis, & de incorporeis: tum quæ
de finito & infinito nugantur? Nam & his de rebus acriter inter se digladian-
tur. Dum alij sine circumscribunt uniuersum: alij contrā, finem illud nescire ex-
istimant. Quin insuper quidem ex istis complures esse mundos demonstrabāt:
damnantes eos, qui de hoc uelut uno quopiam illorum disputarent. Rursus ali-
us, nescio quis uir, haudquaquam amicus paci, bellum rerum omnium parentē
esse censebat. Nam de dijs, quid iam attinet loqui? Cum his Deus esset nume-
rus: illi rursus, per canes & anseres ac platanos deferarent. Deinde alij, reliquis
omnibus dijs expulsi, unī soli rerum omnium imperium tribuebant: ita ut me-
cum etiam animo discruciarer, cum tantam audirem deorum inopiam. E diuer-
so, alij liberaliores, multos deos faciebant: ac dissectis illis, hunc aliquem primū
deum appellabant: his secundas aut tertias diuinitatis partes tribuebāt. Ad hæc
alij incorporeum quiddā & informe putabant esse numen. Alij corpus esse ima-
ginabantur. Deinde non omnes erant in hac opinione, ut putarent dijs esse curæ
res mortalium: uerum erant nonnulli, qui eos omni cura liberantes, haud aliter
atq; nos consueuimus ætate defectos, à ministerijs dimittere: nihilo alius modi
eos inducunt, quā cuiusmodi in comœdijs induci solēt satellitia. Iam alij supe-
rantes hæc omnia, ne esse quidem ullos omnino deos credebant: sed mundum
nullo domino, nulloq; duce temere ferri sinebant. Atqui cum hæc audiebam, ue-
rebar non habere fidem uiris altisfremis, ac probè barbatis, Neq; tamen inuenie-
bam, ad cuius dicta me uerterem: ut aliquam illorum sententiam nanciscerer ir-
reprehensam, ac nequaquam ab alio subuersam. Itaq; planè tandem Homericū
illud mihi usu ueniebat. Nam sæpenumero animus incitabat, ut huic alicui illo-
rum crederem: sed me mēs diuersa uetabat. In quibus omnibus cum perplexus
hæsitarem: desperabam futurum, ut super his uerum aliquid in terris audirem:
cæterum unica tārū uia, uniuersa dubitatione liberari posse, si ipse alis aliqua
ratione additis, in cœlum ascenderem. Etus rei conficiendæ spem mihi præbuit
primum ipsa cupiditas: deinde fabularum scriptor Aesopus: cui aquilis ac scara-
beis, interdum & camelis cœlum adiri potuisse demonstrat: uerum ut mihi ipsi
alæ prouenirent aliquando, id nulla ratione fieri posse uidebatur. Cæterū si uul-
turis, aut aquilæ alas induissem: nam has solas sufficere ad humani corporis mo-
dum: futurum forsitan, ut mihi succederet experiētia. Itaq; correptis auibus, al-
teri dextram alam, porrō uulturī sinistram amputaui: idq; admodū scitē. Dein-
de quum obligasse m, humerisq; lorīs ualidis accommodasse m: rum summis pen-
nis ansas qualdam manibus inferendis addidisse m: mei ipsius periculum facie-
bam: primum subsiliens, ac manibus interim subseruiens, & anserum exemplo

*De mundo,**De infinito**De Deo**De diuina
prouidencia**Quibus ratio
nibus addu-
ctus perficiē-
de rei pposi-
te spem cape-
rit.
Hypotyposis
uolatiū et ascē-
sum meditant
tis.*

paulum adhuc à terra uolatu me sustollens, inter uolandum summis interim pedibus ingrediens. Postea quum res ex animi sententia succederet, iam audacius etiam experimentum aggrediebar: consensuq; arce demisi meipsum per præceps, atq; inde in ipsum ferebar theatrum. Mox ubi nullo periculo deuolasssem, sublimia iã & ardua cogitare cœpi: ac tollens me à Parnetho siue Hymetto, ad Geraneam usq; uolabam. Rursum inde ad Acrocorinthum subuolaui: deinde supra Pholoën & Erymanthum ad Taygetum usq;. Ergo quum tandem audax facinus satis essem meditatus: iamq; perfectus et altiuolus euasissem, non amplius de pullis imitandis cogitabam: uerum consensu Olympo, cibo quàm leuissimo pastus, inde rectà in cœlum tendere cœpi: initio quidem oborta oculorū uertigine ob profunditatem: & postea ferebam, et hoc quoq; facile. Verum ubi iam ipsi lunæ uicinus essem, plurimumq; nubium essem emensus: sentiebam me de fatigatum, maximè in ala sinistra, nempe uulturina. Huc igitur diuertì, ac supeream insidens quiescebam: in terram interim è sublimi respiciens, neque secus quàm Homericus ille Iupiter, nunc bellacium Thracum regionem despiciens, nunc Mysorum, mox (si libuisset) Græciam, Persidem, Indiamq;: ex quibus omnibus uaria quadam uoluptate perfundebar. AMIC. Ergo ista quoq; narrabis Menippe: ne ulla prorsus peregrinationis parte fraudemur: quin potius siquid obiter in itinere conspexisti, fac ut hoc quoq; sciamus. Nam ego sanè haud mediocria dicturum te expecto: de terræ forma, deq; omnibus quæ in terra sunt, cuiusmodi tibi uisa sunt ex alto contemplanti. MENIP. At tu quidem rectè coniectas Amice. Quamobrem quatenus licet, consensa luna inter narrandum peregrinanti comes esto, simulq; mecum contemplare totam terræ speciem, habitūq;. Atq; initio quidem admodum pusillam quandam terram mihi uidere uidebar: multo, inquam, luna minorem: ita ut ego repente intentis oculis diu dubitare mubinam essent tanti illi montes, ac tantum mare: quòd nī Rhodiorum colossus conspexissem, tum Phariam turrim; haud dubiè prorsus ubinam esset terra, me prorsus latuisset: uerum ista quòd sint sublimia, præq; cæteris eminentia, præterea oceanus paulatim ad solem resplēdescens, indicabant terram esse id quod uidebam. Mox ubi fixius intenderem oculos, iam mihi omnis mortalium uita cœpit esse conspicua: nō solum singulæ nationes atq; urbes: sed planè uidebā nauigantes, bellantes, agricolantes, litigantes, mulieres, feras: & ut summatim dicā: Quicquid tellus educat alma.

AMIC. Ista quæ nunc dicis, haud quaquam sunt uerissimilia, ac secum pugnantia. Etenim quum pauloantè Menippe terram requireres, propter ingens in medio interuallum in arctum contractam: adeo ut nisi colossus tibi fecisset indicium, forsitan aliud quiddam uiderete credidisses, qui repente factus lynceus, cuncta quæ sunt in terra, dignoscis: homines, feras, ac propemodum etiam culicum nidos. MENIP. Rectè tu quidem admones: nam quòd maximè dictum oportuit, id nescio quomodo præterij. Siquidem quum ipsam quidem terram conspectam agnoscerem, cæterum reliqua nō possem perspicere propter altitudinem: nimirum iam non pertingente oculorum acie, grauiter ea res me discrucia bat, ac uehemēter perplexum habebat. Ego quum ad hunc modum essem sollicitus, ac propemodum etiam lachrymarer: adest à tergo sapiēs ille Empedocles, ea specie ut carbonarium quempiam esse diceres, cinere oppletus, atq; exustus. Hunc ego quum uidissem (dicendum est enim) non nihil perturbabar, ratus dæmonē aliquem lunarem uidere me. At ille: Bono, inquit, es animo Menippe.

Nullum ego sum numen: quid me in mortalibus æquas? Sum Empedocles ille physicus: etenim ubi me præcipitem in crateras iniemissem, fumus ab Aetna raptum huc subuexit. Itaq; nunc lunam incolo, aëri uagus plerumq;, ac rore uictito. Adsum autem hæsitantiam istam tibi adempturus: nā illud (ni fallor) malè te habet, torquetq;, quòd non liceat tibi perspicuè terræ cernere.

1. Diuersorū
Lunæ, unde
prospectu in
terram capto
cuncta quæ in
inferioribus
hiscæ regionibus
geruntur
inspicit.

Tacitè et hæc
ut ambitiosa
hominū opera
perstringit

Modus et fa-
cultas rei ge-
rendæ.

Empedoclem
hic nota' uelut
si quipse quo-
q; de rebus na-
turalibus ab-
surde nugatus
sit. alludit aut
ad id, qd' idē
ut quidā tra-
dunt, in cra-
teres Aetnæ præcipit se.

nere. Benè abs te factum est, inquam, optime Empedocles, ubi primum deuola
 ro rursus in Græciam, tui memor sacrificabo tibi in fumario: atq; in Nouilunijs
 ter ad lunam inhians uota faciam. Imò per Endymionem, inquit ille, haud huc
 accessi præmij gratia, sed affectio quædam mouit animum meum, quum te uide
 rem affectum molestia: uerum scis quid facies, quo perspicax fias? Non per Io
 uem, inquam, nisi tu mihi forsitan caliginem amoueas ab oculis, nam in præsen
 tia uideor non mediocriter lippire. Atqui me, inquit ille, nihil erit opus. Etenim
 ut acutè uideas, id ipse tecum è terra allatū habes penes te. Quid igitur est istud
 inquam, neq; enim noui. An ignoras, inquit, te dextram aquilæ alam indutum
 esse? Scio, inquam maximè, sed quid alæ cum oculo? Quoniam, inquit, aquila in
 ter animantia cætera acutissimi uisus est: unde sola solem aduersum obtuetur, at
 que ita demum est rex & ingenua aquila, si non conniuentibus oculis aduersus
 radios aspiciat. Ita quidem aiunt, inquam. Quare iam me pœnitet, qui non meis
 exemptis oculis aquilinos inseruerim, cum hac ascenderem. Nam nunc sanè di
 midiatu aduenio, neq; omni ex parte satis regaliter adornatus, quin magis ad
 similis uideor nothis istis & abdicatis. Attamen in te est, inquit, ut pròtinus al
 terum oculum regalem habeas. Etenim si assurges, uelisq; cohibita uulturis ala
 alteram solam mouere, iuxta proportionem alæ, dextro oculo cernes acutè: quo
 minus altero cæcutias, nulla ratione succurri potest, propterea quòd ad partem
 pertineat deteriore. Mihi, inquit, satis est, si uel dextra ex parte aquilino mo
 re cernam. Nihilò enim fuerit deterius, cum mihi non raro uidisse uidear fabros
 altero oculo melius etiam ad regulam ex æquantes ligna. Hæc locutus simul ea
 faciebā, quæ præceperat Empedocles. Ille interim paulatim subducens sese, sen
 sim in fumum euauit. At simulatq; mouissem alam, ingens lumen mihi circū
 fulsit, adeo ut cuncta fierent in conspicuo, quæ hactenus latuerant. Deflexis igitur
 in terram oculis, clarè uidebam & urbes, & homines, & quæ fiebant: neq; so
 lum ea quæ sub dīo, uerum etiam quæ domi faciebant, rati sese à nemine uideri.
 Ptolomæum uidi cum sorore rem habentem, Lysimacho struentē insidias fili
 um, Antiochum Seleuci filiū, nouercæ Stratonicæ clanculum innuētem, The
 salum Alexandrum ab uxore tolli è medio, Antigoni filij uxore adulterio stu
 prantem, Attalo nenenum porrigentē filium. Rursum ex altera parte Arsacen
 interficientem mulierculam, & Arbacē eunuchum gladium educentē in Arsa
 cen. Porro Spartinus Medus è conuiuio foras protrahabatur à satellitibus, cali
 ce aureo in frontē impacto. Atq; his fermè cōsimilia tū in Libyā, tum apud Scy
 thas ac Thraces, in regijs gerī licebat cernere. Nempe adulterantes, occidentes,
 insidiātes, rapientes, pelerantes, trepidātes, nonnullos ab intīmis amicis prodi.
 Ac regum quidē negocia huiusmodi mihi spectaculū exhibebant. Cæterū quæ
 factitabant plebei, longè magis erāt ridicula. Siquidem inter hos uidebam Her
 modorum Epicureū ob mille nummūm pelerantem, Agatholem Stoicū de mer
 cede discipulum in ius uocantē, Cliniā rhetōrem ex Aesculapij fanophialam
 auream suffurantem, Herophilum Cynicū in fornicē dormientem. Quid enim
 alios cōmemorem, qui parietes perfoderent, qui lites agitabant, qui fœnerabāt,
 qui reposcerent? Nam uarium quoddam & undiq; mixtum erat spectaculum.
 AMIC. Atqui rectè facies Menippe, si ista quoq; retuleris. Consistent enim est om
 te ex his non uulgarem cepisse uoluptatem. MENIP. Ne fieri uidem potest A
 mīce, ut cuncta ordine recenseam, quum spectare modica fuerit difficillimū:
 uerum rerū fastigia eiusmodi fermè uidebāt; qualia refert Homerus in cly
 peo, ubi erant conuiuia, nuptiæq;. Alterā parte iudicia, & cōciones. Rursum
 alia ex parte sacrificabam ipsam. In proximo uero conspiciebatur aliquis lu
 ctum agens. Porro uum ad Geticā respicerem, uidebam belligerātes Getas,
 Rursum ubi Scythas deflecterem, cernere erat errātes in plaustris. Mox ubi
 paululū in dier sam partem deflexissem oculū, spectabam agricolantes Aegypti

Regum uita
 et moris.

Plebei uita
 et studia.

Getarum uita
 et proprietates.

*Amplificatio
à simili.*

*Vanum atq;
inutile studi-
um plura pos-
sidenti.
à collatione
partium ac to-
tius.*

*Ciuitatū pro-
pria studia.*

*Collatio for-
micarum.*

*Querela Lu-
na de philoso-
phorum con-
tumielijs.*

os, Phœnix scortabatur, Cilix latrocínabatur, Lacon loris cædebatur, Atheni-
ensis causas agebat. Hæc omnia quum eodem tempore gererentur, cogita nūc
cuiusmodi uisa fuerit rerum confusio. Non aliter, quàm si quis producat multos
saltatores, uel potius multas choreas: deinde præcipiat, ut omisso concentu pro-
priam quisq; cantionem canat. Deinde si certatim canat unusquisq;, & peculiarẽ
suum cantum absoluerẽ studeat, uocisq; magnitudine uicinum superare conten-
dat: cogita tecum per Iouem, cuiusmodi futurus sit eiusmodi cantus. AMIC. Mo-
dis omnibus Menippe ridiculus ac confusaneus. MENIP. Atqui Amice, hoc ge-
nus sunt omnes qui in terris choreas agunt, omnisq; mortalium uita ex huius-
modi constat discrepantia: quippe qui non modo sonent absona, uerum & orna-
tu sint dissimili, diuersaq; moueant, neq; quicquam idem cogitent, donec chora-
gus omnes è scæna exigat, negans diutius choreas ducere oportere. Id ubi factũ
est, iam omnes sunt inter se similes, taciti, nec amplius confusam illam, & incõ-
positam canentes cantionem. Verum in uario ipso ac multiformi Theatro, uide-
licet ridicula erant quæ gerebantur omnia, præcipue uero mihi risum mouebat
ij, qui de agrorum finibus contendebant, quicq; sibi placerent hoc nomine, quod
Sicyonium agrum colerent: aut quod Marathonis eam partem haberet, quæ est
iuxta Oenoën, aut quod in Acarnania iugerũ mille possiderent. Cum uniuersa
Græcia, quemadmodum id temporis mihi è sublimi despicienti uidebatur, qua-
tuor digitorum spacium habere uideretur. Attica, nisi fallor, proportionẽ, mini-
ma pars erat. Itaq; perspexi quid esset reliquũ, quod diuitibus istis animos tolle-
ret. Etenim is qui inter hos quamplurimum agrĩ possidebat, uix unã ex Epicu-
reis atomis colere mihi uidebatur. Cæterum ubi ad Peloponnesum flexissem o-
culos, deinde terram Cynosuræ subiectam aspexissem, ueniebat in mentem, pro
quantula regione, quæ nihilo esset latior lente Aegyp̃tia, tam ingens Argiuorũ
ac Lacedæmoniorum multitudo cecidisset uno die. Porro si quem cõspexissem
auro superbientem, quod annulos haberet octo, phialas quatuor, magnopere ri-
debam & hunc. Nam Pangæum uniuersum, unã cum ipsis metallis, uix erat ma-
gnitudine micæ. AMIC. O te felicem Menippe, qui tam nouum spectaris specta-
culum. Sed age dic mihi per Iouem, ciuitates atq; homines ipsi, quanti uideban-
tur, ex alto contemplanti? MENIP. Equidem arbitror te sæpenumero formica-
rum concionem uidisse, Aliquas in orbem obambulantes, nonnullas exeuntes,
rursum has in ciuitatem redeuntes. Atq; hæc quidem simum exportat, hæc ali-
cunde raptam fabæ tunicã, aut dimidiatum frumenti granum cumq; es apportat.
Consentaneum est autem pro ratione uitæ formicarum, esse apud illas & adif-
fabros, & concionatores, & magistratus, & musicos, & philosophos. Sed urbes
sanè cum ipsis uiris, formicarum nidis maximè uidebantur adsimiles. Quod si
tibi uidetur humilius exemplum, uiros cum formicarũ republica conferre, uetu-
stas Thessalorum fabulas specta. Reperies enim Myrmidonas, gentem bellico-
sissimam, è formicis uiros natos esse. Iam posteaquam satis spectassis omnia, sa-
tisq; risissem, excussi me ipsum, subuolaui,

Ad reliquos diuos Iouis altitonantis in ædes.

Nondum stadium ascenderam, cum Luna, sceminea sonans uoce, Menippe in-
quit, ita tibi uigent quæ optas. Inserui mihi in re quapiam apud Iouem. Dic
inquam, neq; enim er molestum, nisi si quid oneris sit portandum. Nuncium in-
quit, quendam haud graue iac petitionem meo nomine Ioui perferes. Enecor
Menippe, & multa, & intoleranda istis philosophis audiens. Quibus præte-
rea nihil est negocij, nisi ut curiosi res meas exquirat: quæ sim, quanta sim, &
quam ob causam dissecer, dimidiataq; fiam, curq; utrinq; ibbosa uidear. Tum
hi me dicunt inhabitari: illi speculi ritu, supra mare suspensum esse. Alij rursus,
quod quisq; secum excogitarint, hoc mihi tribuunt. Postremo, sum quoq; lu-
men aiunt mihi et furtiuũ esse, & adulterinum: quodq; supernè sole proficisca-
tur,

tur, neq̃ finem faciunt, etiam cum hoc qui mihi frater est, committere me, & factionem inter nos serere conantes. Neq̃ satis erat illis, quæ de ipso dixerunt sole saxum esse illum, et massam candentem. Et tamen quàm multarum rer̃ illis sum conscia, quas noctu patrant turpissimas & execrandas, cum interdiu tetrici sint & aspectu uirili, habituq̃ graues, & imperitorum oculos in se coniectos habentes. Atq̃ ego cum ista uideam, sileo tamen. Neq̃ enim decorum arbitror, retere atq̃ in lucē efferre nocturnas illas diatribas, & quam quisq̃ in operto uiuat uitam. Quinetiam si quem conspicerem adulterantem, aut furantem, aut aliud facinus quàm maxime nocturnum audentem: continuo contracta nube tegebam, ne uulgo ostenderem, uiros senes, ea gerētes, quæ neq̃ barbæ prolixæ, neq̃ uirtutis professioni essent decora. At istis pro nihilo est oratione me discerpere, modisq̃ omnibus contumelia afficere. A deo ut, testis est mihi nox ipsa, sapius in animo habuerim, quàm possem hinc longissime demigrare quopiam, ubi liceret curiosam istorum linguam effugere. Hęc igitur memineris, ut Ioui renuncies: si mulq̃ illud addas, ne fieri quidem posse, ut hoc in loco dūrem, nisi phycos illos comminuat: dialecticis os occludat: Stoam demoliatur: Academiā exurat, quæ in Peripato habentur: diatribis finem imponat. Siquidem ad hunc deniq̃ modū fiet, ut mihi paretur quies, desinantq̃ me quotidie commetiri. Fient, inquam, quæ mandas, simulq̃ rectā ad ipsum cœlum tendebam,

*Amplificatio
ab immeruo.*

Epilogus

Nulli ubi comparent hominū me boīm me labores.

Etenim paulopost ipsa etiam Luna mihi perpusilla uidebatur ē sublimi. Tandē & terram obtexerat: Porro relicto ad dextram sole, per ipsas uolans stellas, tertio die ad cœlum perueni. Ac primum quidem mihi uisum est, protinus ita ut eam, introfre: ratus facile fieri posse ut fallerem. quippe dimidia mei parte aquila. Porro aquilam sciebam iam olim esse Ioui familiarem. Post apud me perpendebam, illos quamprimum deprehensuros esse me, qui alteram alam uulturinā indutus essem. Quapropter optimum factu ratus, non temere uenire in periculum, adiens pulsaui fores. At Mercurius audito pulsu, ac nomen percōtatus meum, festinato abiit, Ioui renunciaturus. Nec multo post, intrō sum accersitus, magno opere pauitans ac tremens. Offendoq̃ deos omneis pariter confidentes: nec hos absq̃ sollicitudine, Non nihil enim animos illorum turbabat nouus & inopinatus aduentus meus. Et quantum antea, nunquam expectabant futurū, ut mortales omnes mox aduenirent, ad eundem modum alati. Porro Iupiter, admodū terribili uultu toruoq̃ & Titanico me obtuens, inquit: Quisnam es, & unde uenis? ubi nam urbs tibi, qui ue parentes? Hoc ubi audissem, propemodum metusum exanimatus. Attamen constiti stupidus, præq̃ uocis magnitudine attonitus. Aliquanto post ad me reuersus, omnia dilucidē exposui, ab ipso exorsus capite: Quemadmodum concupissem sublimia illa cognoscere: Quemadmodum accessissem ad philosophos, quemadmodum pugnantia loquentes audissem: Quemadmodum desperassem, distractus illorum dictis: Deinde meum inuentum, tum alas, reliquaq̃ omnia, usq̃ ad ipsum cœlum. Post omnia addidi, quæ Luna mandarāt. Itaque ridens Iupiter exporrectis aliquantum supercilijs: Quid dicas, inquit, de Oto & Ephialto: cum ausus sit & Menippus in cœlum ascendere? At in præsentia quidem, te ad hospitij consuetudinem inuitamus. Cras, inquit, super his quorum gratia huc aduenisti, dato responso dimittemus: simulq̃ cum dicto surgens, ibat ad eam cœli partem, unde maxime omnia poterant exaudiri: iam enim tempus erat, ut uotis audiendis consideret. Atq̃ interim inter eundem percontabatur me super his negocijs, quæ essent in terra, ac primū quidem illa: Quanti nunc uenit triticum in Græcia: Et num superior hyems grauius uos tetigit: Et num holera egent hymbre copiosiore. Sub hæc rogabat: nūquis adhuc superesset ē Phidiæ genere: Et quam ob causam Athenienses tot an nos Iouialia intermisissent: Et num in animo haberent Olympium suum ab-

*II. Ascensus
in cœlū et ad
ipsum Iouē.
Et hætenus
quidē hominū
stultitiā et cupiditates per-
secutus est. Iā
et illa quæ de
dijs feruntur
eodem modo
exagitat.*

*Ridicula et
inepta cura
Iouis.*

*His de expe-
stulatio, q. cō
tāni incipiat.*

*Quo pacto
uota hominū
examinantur*

*II.
Iuramentū.*

*III.
Sacrificia.*

*III.
Quae cuiq.
sublimiū im-
perare soleat.*

*V.
Conuiuia de-
orum.*

soluere. Et num essent comprehensi, qui templum Dodonæum sacrilegio spoli-
assent. Ad ea cum respondissem: Dic mihi (inquit) Menippe, de me uero quæ uam
habent homines opinionem? Quam, inquam, o here, nisi maximè piā? nimirū
omnium deorū regem esse te. Ludis tu quidem, inquit. Cæterum ego contentio-
nem illorū probè noui, etiam si nihil fateare. Siquidem fuit olim tempus, cum il-
lis & uates esse uiderer & medicus. In summa, unus eram omnia. Tum Iouis ple-
næ erant, & uix omnes, simul & mortaliū conciones. Pifa ac Dodona splendi-
dæ erant, ac conspiciendæ omnibus. Porro præ fumo sacrorū, nec attollere oculos mihi licebat. Verum posteaquā Apollo apud Delphos cōstituit oraculum,
Aesculapius medicinæ officinam Pergami, simul atq. Bendidum natum est in
Thracia, Anubis templum in Aegypto, Dianæ apud Ephesios, ad ista quidem
concurrunt omnes, solennes conuentus celebrant, Hecatombas offerunt: mihi
uero tanquā etate defecto, abunde magnum honorē habuisse se putant, si solido
quinq. nio sacrificarint in Olympia. Proinde uideas aras meas frigidiores, q̃
sint uel Platonis leges, uel Chrysippi syllogismi. Huiusmodi quæpiam confabu-
lati, in eum peruenimus locū, ubi confessus erat ad exaudienda uota. Erant au-
tem ordine sitæ fenestræ, cuiusmodi sunt ora puteorū, habentes opercula, iuxta
unamquāq. sella posita erat aurea. Itaq. Iupiter cum ad primā assedisset, detra-
cto operculo, præbuit sese petentibus. Optabant aut ex omni undiq. terra, diuer-
sa uariaq. Nam ipse quoq. admotis pariter auribus, simul audiebam uota. Erant
aut huiusmodi: O Iupiter, contingat mihi regnū. O Iupiter, cōtingat cepas & al-
lia mihi prouenire. O Iupiter, utinā pater mihi breui moriatur. Rursum alius al-
quis dicit: Utinā existam hæres uxoris. Utinā nemo resciscat me struxisse insi-
dias fratri. Contingat mihi uincere litē, coronari Olympia. Porro ex his qui na-
uigabant, hic optabat ut spiraret Boreas, ille ut Notus. Agricola optabat pluui-
am, contrā fullo solē, At Iupiter audiens, & singula uota diligenter expendens,
non omnibus pollicebatur.

Verum hoc concessit Saturnius, abnuī illud,
Nam iusta uota per os fenestræ sursum ad mittebat, admissa ad dextrā statuens.
Rursum iniqua remittebat irrita, flatu deorsum redigēs: ne possint ad cælum ac-
cedere. Super uno quodā uoto uidebam illum etiā ambigentem. Etenim cum es-
sent duo qui diuersa peterent, æquales uictimas pollicitantes, nō inueniebat utri
potius annueret. Itaq. iā Academicon illud illi accidebat, ut nihil statuere posset.
Verum exemplo Pyrrhonis suspensus hærebat etiā ac considerabat. Porro cum
iam satis uota proponentibus dedisset operā, ad proximam digressus sellā, et ad
secundam fenestrā, prono capite fœdera ferientibus, ac iurantibus dabat operā.
Vbi his quoq. responsum esset, ac Hermodorū Epicurē fulmine cōminuisset,
ad proximā deinde sellam sese trāstulit, de diuinationibus omnibus & augurijs
auditurus. Hinc ad sacrificiorū fenestrā transiit, per quod fumus ascendens, de-
nunciabat Ioui nomen uniuscuiusq., qui rē diuinā faceret. Rursum omīssis his,
uentis & horis mādabat, quæ facere deberēt. Hodie apud Scythas pluito, apud
Libyes fulgurato, apud Græcos ningitō. At tu Borea spira in Lydia. Tu Note
quiesce, Zephyrus Adriani undas concitet. Tū in Cappadociā grandinis mille
modij dispergant. Tandē omnibus fermē ordinatis, discedebamus in eū locū u-
bi cōpotant dij. Iam em cœnæ tempus erat. Meq. Mercurius arreptū iussit accū-
bere iuxta Panē & Corybantes, & Attimac Sabariū, inquilinos istos & ancipi-
tes deos. Interea panem exhihebat Ceres, Bacchus uinū, Hercules carnes, Myr-
tū Venus, Neptunus Menides, simul interim & ambrosiā & nectar furtim de-
gustabam. Nā optimus ille Ganymedes, ut est hominū amans, siquando conspe-
xisset Iouē auertere oculos, nectaris cyathū unū, nonnunq. etiam duos mihi in-
fundebat. Dij uero, quemadmodū alicubi dixit Homerus, & ipse opinor, ut ego
illic cōspicatus, neq. frumentū edūt, neq. potant nigrantia uina: uetū ambrosiā
apponunt,

apponunt, & nectare inebriantur, præcipue uero gaudēt uesci sacrificiorum fumo, unā cum ipso nidore, subuolante ad hæc sanguine uictimarum, quem sacrificantes artis infundunt. Cæterum inter cœnandum, & Apollo citharā canebat, & Silenus Cordacem saltabat, & Musæ surgentes in mediū, tum Hesiodi Theogonias nobis canebant, tum primam ex Pindaricis hymnis odam; deinde omnium saturi requieuiimus, quo quisq; sederamus loco, satis uuidi potu.

At reliqui noctem diuicq; hominesq; per omnem

Dormibant, me nequaquam sopor altus habebat.

Verum mecum animo uersabam cum alia permulta, tum illa præcipue: quī fieret, ut Apollini tanto iam tempore non proueniret barba, aut quo pacto nasceretur nix in cœlo, quum sol semper adesset, unaq; conuiuium agigaret. Ac tum quidem pusillum obdormij, mane uero surgens Iupiter, iussit indici concionē, mox quum adessent omnes, sic farier inquit: Vt uos conuocarem, in causa fuit hoc spes hic, qui heri aduenit. Verum quum alioqui iam olim mihi fuerit animus cōmunicare uobiscum de philosophis, maximeq; uero à luna, hisq; de quibus illa queritur commotus, statui haudquaquam diutius prorogare consultationem.

Est enim hominum genus, quod non ita pridem in uita fluitare cœpit, iners, cōtentiosum, gloriæ auidum, iracundum, gulæ studiosum, stultum, fastuosum, cōtumeliosum, & ut uerbis Homericis dicam:

Telluris inutile pondus.

Isti igitur in sectas diuisi, ac uarijs rationum labyrinthis excogitatis, alij sese Stoicos appellant, Academicos alij, alij Epicureos, alij Peripateticos, alijs item uocabulis, his multo magis ridiculis. Deinde ubi nenerandum illud uirtutis nomē induerint, tum adductis in altum supercilij, promissaq; barba, fucato habitu obambulant, detestandos mores secum circumferentes, simillimi nimirum istis Tragediarum histrionibus: quibus si personas, stolamq; illam auro sparsam detraxeris, quod superest, id ridiculum est, nempe homunculus septem denarijs ad agonem conductus. Atqui huiusmodi quum sint, mortales quidem uniuersos alpernantur, de dijs uero absurda prædicant, contractisq; cœtibus adulescentulorum, quos nihil negocij sit fallere, nobilem illam uirtutem ostentant, & uerborum ambiguitates docent, atq; apud discipulos temperantiam semper ac modestiam laudant, opes ac uoluptatem execrantur. Cæterum ubi soli & apud sese esse cœperint, quid attrinet dicere, quantopere sese ingurgitent, quā immodici sint ad Venerem, quemadmodum autem etiam assium sordes oblingant? Iam illud est omnium grauissimum, quod cum ipsi nihil agant, neq; publicum, neque priuatum, sed inutiles ac superuacanei desideant:

Nusquam in consilijs, nusquam numerentur in armis.

Tamen reliquos accusant, ac uirulentis quibusdam dictis congerentes, neq; nō maledicta quædam meditati, obiurgant, proximisq; conuitiantur. Adeo ut inter hos primas tenere uideatur, qui clamosissimus sit, & impudentissimus, & ad maledicendum audacissimus. At sanē si quis istum sine fine ista facientem, uociferantem, & cæteros incusantem percontetur, ad hunc modum: Tu uero quid tandem facis? Aut quid per deos dicemus te ad uitam conferre? Nimirū respondit, si modo recta ueraq; fateri uolet, hoc modo: Nauigare quidem, aut agros colere, aut militare, aut artem aliquam aggredi, superuacaneum mihi uidetur. Cæterū clamo, squaleo, frigida lauo, incalceatus per hyemem obambulo: ac ueluti Momus ille, quæ ab alijs geruntur, calumnior. Ac si quis diuitū sumptuosius opsonarit, aut amicā habeat: id exquiro, atq; indignor. Quod si amicorū quispiā aut sodalium, morbo decumbat, curaq; et obsequio egeat, id ignoro. Hoc genus sunt nobis odij hæc pecudes. Iam uero qui ex his uocantur Epicurei, uehementer sunt etiam contumeliosi: neq; mediocriter nos mordent, affirmantes neq; dijs esse curæ res mortalium, neq; omnino considerari à nobis quid apud illos agatur.

Quas

Ridiculum.

Oratio Iouis
contra philosophos.

Descriptio
philosophorum
Mores.

Sectæ.

Habitus.

Collatio
histrionum.

Doctrina.

Vicia domestica.

Petulantia
lingue.

Epicurei,
quos speciatim
notat, ut
qui deos esse
negant.

LUCIANI

A periculo,
exhortatio.

Reiectio causae.

Quasobres tempus est, ut de his consultemus: propterea quod si semel ualeant hæc persuadere ijs, qui sunt in uita, non mediocriter esurietis. Quis enim post uobis rem diuinam faciat, cum nihil inde expectet emolumentum? Nam de quibus Luna hos accusat, omnes audistis heri narrantem hospitem. Super his consultate, quæ pariter & hominibus sint quamutilissima, & à nobis quam minime periculosa. Hæc locuto Ioue, frequens adfremebat concio: mox clamatum est ab omnibus: effulmina, exure, comminue: in barathrum, in tartarum: uti gigantes. At Iupiter rursus indicto silentio: Fient ista, inquit, quemadmodum uultis. Omnes comminuentur cum ipsa sua dialectica. Quanquam in præsentia sanè fas non est punire quenquam. Est enim Hieromenia, sicuti nostis, quatuor hos menses. Iamque inducias promulgavi. Itaque proximo anno, ineunte uere, mali malè perdentur formidando fulmine.

Sic ait, atque supercilij pater annuit atris.

Porrò de Menippo hæc mihi uidentur, inquit: ut ademptis illi alis, nequando denuo redeat, à Mercurio deferatur hodie in terram. Hæc locutus dimisit coetum. Me uero Cyllenius dextra aure suspensum, heri circiter uesperam deposuit in Ceramico. Audisti omnia: omnia, inquam Amice, quæ è coelo mecum adfero. Quare ab eo iam eadem hæc renunciaturus philosophis in Pœcila inambulantibus.

BIS ACCUSATVS, SEV FORA

IACOBO MICYLLO INTERP.

ARGVMENTVM.

EThic Dialogus maxima ex parte contra philosophos, idque nominatim etiam institutus est. Introducit enim iudicio inter se contendentes. Primo, Academicam et Ebrietatem, pro Polemone philosopho, actione fingit, quod is cum antea per omnem ætatem ebriatus, ac crapulæ deditus fuisset, audito forte quodam Xenocrate, subito, relictis priore uita, ac habitu, ad frugem redierit, ac philosophari coepit. Secundo, Stoam et Voluptatem, pro Dionysio Heracleensi, iniuriarum: quoniam hic ab initio Stoicam professionem secutus, mox cum morbo quodam correptus, et uictus esset istam, quam Stoici docent, cum corpore, ac uoluptudinis affectione pugnare uideret, eamque præstare non posset, ad Epicureos defecerat. Tertio, Molliciem et Virtutem pro Aristippo, consimili actione. Nam et hic cum ab initio Socratis auditor et uirtutis sectator extitisset. Postea uoluptatem ut finem bonorum asserere coepit. Quarto, Mensariam Diogeni Cynico, actionem fugæ intendentem, quoniam hic, cum à principio quæstum patris secutus, pro mensario sese gessisset, postea cum ob adulteratam monetam solum uertere coactus fuisset, Athenas uenit, et philosophiam sectari coepit. Quinto, pictoriam artem, Pyrrhonem, ut desertorem accusantem, quod ab initio pictor fuerat, postea autem relictæ ea arte, ad philosophiam sese contulerat. Videtur autem uelle Lucianus ostendere, et quam ipsi homines abiecti ac uiles, quidam autem etiam perditii per se fuerint, qui apud alios de uirtute, ac summis rebus philosophari, et foris sapientiæ titulo gloriari soliti sint: et quam à malis, interdum etiam turpibus principiis et causis, ad tantarum rerum professionem profiluerint: Cum alium uidelicet ex ebrio subito Academicum factum, alium ex impostore, Cynicum, alium autem etiam ex propria affectione, bonorum finem, et uirtutis naturam aestimasse ostendit. Postremo autem et se ipsum à Rhetoricâ, et à Dialogo reum fieri fingit, ab illa quod ea, à qua plurimum adiutus, et nobilitatus fuerat, deserta, ad Dialogum transierit: ab hoc autem, quod ueterem eius characterem et modum egressus, iocosa et comica argumenta, contra uetus Platonis exemplum, tractare coepit. Quo iterum uidetur, et studiorum suorum, et instituti rationem quandam exponere uoluisse, et pariter illis respondere quoque, qui ob scribendi genus, et dictionis nouitatem, ipsum fortassis nonnihil corripuerant, quemadmodum et supra in Prometheus fecit. Ab Exordio autem longam querelam Iouis de curis et officiis deorum, præmittit, qua occasione instituto dramati querit, et quasi quandam uiam ad futuram actionem sternit. Deinde et alteram iusticiæ, quæ se in terras iterum à Ioue, ad præsidendum iudicijs uidelicet, demitti grauatur. Vbi in genere quoque philosophorum initia, siue creationes, et contentiosas atque clamosas disputationes persequitur, adhibita ad hoc Panos persona, utpote liberioris dei, et ipsam rem, ut est, *παχυμπεσσογ* etiam narrantis. Titulus alter ab eo, qui bis hoc est, à Rhetoricâ, et à Dialogo, accusatur, sumptus est, alter à toto argumento.

At

I V P P I T E R.

T malè pereant, quicunq; philosophorum apud solos deos felicitatem esse dicunt. Quòd si igitur nossent, quàm multa nos hominum causa patiamur, haudquaquam nos ob ne-
 ctar, aut ambrosiam beatos prædicarent, Homero uideli-
 cet credentes, homini cæco, & prestigiatori, beatos uocitã
 ti nos, et ea quæ in cœlis geruntur, exponenti: cum ipse ne
 illa quidem, quæ in terris fiunt, aspicere potuerit. Iam pri-
 mum certè, Sol quidem hic, iuncto curru, totam diem cœlum circumuagatur, in-
 durus igne, & resplendens radijs, ne tantum quidem ocij habens, quantũ ad scal-
 pendam aurem, ceu dici solet, sufficit. Nam si uel paululum cessauerit insciens,
 arreptis habenis equi, & à uia transtuerse euntes; omnia miscere incendijs solēt.
 Luna autem, in somnis & ipsa circumit, lumen exhibens ijs, qui nocturnis com-
 messationibus atq; lasciujs indulgent, quicq; præter tempus à cœnis domum re-
 deunt. Rursus autem et Apollo, negociosam quandam artem professus, parum
 abest, quin totis obsurdescat auribus, tanta illi multitudine quotidie obstrepente,
 atq; oracula efflagitante. Ac nunc quidem in Delphis illi esse, necesse est, Pau-
 lo autem post Colophonem currendo petit. Inde & Xanthum transit, & cursu
 postea in Clarum abit, Deinde uero etiam in Delum, uel ad Branchidas. Et in
 summa, ubicunq; sacerdos oraculorum interpret, postquam de sacro latice bibe-
 rit, & laurum cõmanferit, ac tripodem impulerit, adesse iubet, impi grũ ac stren-
 nuum quamprimum assistere necesse est, connectentem oracula, uel intercideret
 artis huius gloriam sibi pati. Nolo enim dicere, quàm multa experiendæ artis,
 & probandorum uaticiniorum causa, insidiosè quidã contra ipsum machinan-
 tur, dum carnes agninas testudinesq; uno & eodem uase coctas illi apponunt.
 Vt nisi nasum acrem & acutum haberet, abisset eo etiam deriso Lydus ille. Nã
 Aesculapius quidem, cum ab ægrotantibus quotidie uexetur, & tuetur graue,
 & tractat iniucunda, alienisq; ex malis proprias sibi contrahit molestias. Quid
 enim Ventos dicam, planta esouentes, et promouentes nauigia, ijsq; qui frumẽ
 ta uentilant, ac paleas secernunt, aspirantes? Aut somnum, ad omnes uolantẽ?
 aut etiam Insomnium unã cum somno, pernoctans, ac ueluti interpretem quen-
 dam illius se gerens? Omnia enim hæc humanitate ac beneuolentiã quadam er-
 ga mortales dñj operantur, & ad uitam in terris agendam singulis contribuunt.
 Accæterorum quidem negocia adhuc mediocria. Ego uero ipse, omnium ille
 rex, ac pater, quàm multas molestias sustineo? quàm multa autẽ negocia habeo,
 tot actantis curis distractus? Cui principio quidem necesse est, cæterorum deo-
 rum opera inspicere, quicunq; aliquid commune in administrando imperio no-
 bis cum agunt, ne desides sint, & ad res obeundas torpescant. Deinde uero seor-
 sim ac per me ipsum, innumerabilia quædam peragere, eaq; quæ propè incom-
 prehensibilia & inaccessa sint, præ tenuitate sua. Non enim solum generalibus
 illis administrationis, pluuijs uidelicet, grandinibus, uentis & fulguribus admi-
 nistratis, ceu curarũ parte subleuato, quiescere mihi licet, sed oportet me & hæc
 quidem facere, & præterea aut aspicere eodem tẽpore in omnes partes, omniaq;
 contemplari, non secus, atq; illum in Nemea bubulcũ, Furantes, peierãtes, sacri-
 ficantes, si quis libauit, unde nidor ac fumus ascēdat, quisnã ægrotans, aut nauig-
 ans inuocarit, et quod omniũ acerbissimũ est, uno eodemq; tẽpore in Olympiã
 Hecatombæ adesse, in Babylone belligerãtes intueri, in Getis grandinare, & in
 Aethiopibus cõuiuari. Et tamen querelas ac reprehensionẽ ne sic quidẽ euitare
 facile est, sed sæpenumero dñj quidem cæteri, atq; hominũ populus cauda crista-
 tus equina, dormiunt totam per noctem. Me uero Iouem uidelicet placidus so-
 por haud tenet unquam. Nam sicubi uel paululum nictauerimus, uerus illico
 Epicurus iste est, qui nulla nos prouidentia, ea quæ in terris geruntur, prospici-
 cere affirmat. Atque adeo periculum hoc, haudquaquam contemnendum,

Quærela Iou-
 uis, quæ nego-
 cia & curas
 deorũ, cõtra
 opini onẽ ho-
 minũ, et philo-
 sophorũ exag-
 gerat, per di-
 strictionẽ.
 Solis officiũ.

Lunæ.

Apollinis.

Alludit ad ea
 quæ de Crœ-
 so scribit He-
 rodotus lib. 1.
 Aesculapij.
 Ventorum.
 Somni, & in-
 somniorum.

Iouis.

Amplificatio
 à comparati-
 one.

Alia induci-
ri.

Epilogus

Occasio sequē-
tis actionis.

Asseratio
Mercurij, &
causa naturā
di negocij.

Cōsiliū de in-
dicendo foro.

ορεινὰς θεὰς
quo nomine
Erinnyes A-
thenienses ap-
pellant.
Querela ius-
ticiae.
Cōsolatio eius
dē a prae senti
statu.
Confirmatio
querelae ab ex-
emplo.
Consutatio a
tempore.

si homines ei haec credent. Sed sine coronis quidem templa nobis stabunt, sine
nidore autem plateae, sine libamentis crateres, frigidaque passim arae. Et in sum-
ma, sine sacrificijs, ac uictimis omnia, multaque fames futura. Proinde ueluti na-
tuum gubernatores sublimis solus in puppi stare soleo, clauum tenens manibus,
atque alij quidem, qui in nauis uehantur, inebriantur scilicet, & si fors ita ferat, etiam
am dormiunt: ego uero insomnis atque ieiunus, pro omnibus illis cura exerceor,
& sollicitus sum mente animoque, solo eo nomine honoratus, quod omnium do-
minus esse uideor. Quare libens equidem interrogari philosophos istos, qui
solos deos beatos praedicant: quando tandem, & nectari uacare nos, & ambro-
sia putarent, innumerabilibus adeo implicatos negocijs. Ecce enim prae conti-
nuis occupationibus, quam multas controuersias intus repositas iam olim ser-
uamus, situ adeo, atque araneis iam propere corruptas, praecipueque eas, quas scien-
tiae atque artes, aduersus homines quosdam habent, admodum antiquas illarum
nonnullas. Illi uero uociferantur undique, & indignantur, ac iusticiam incla-
mant, meque ob tarditatem accusant & pigritiam: nescij uidelicet, quod haudqua-
quam negligentia aliqua, iudicia ultra diem extrahi atque differri haec contingit,
sed prae felicitate scilicet ista, in qua uersari nos credunt. Hoc enim nomine oc-
cupationes haec perpetuas illi uocant. MERCVR. Et ipse, Iupiter, multa huius-
cemodi audiens grauiter ferentes & indignantes illos, dicere tibi non audebam.
At postquam tu ipse de his mentionem incepisti, eloquar sane. Valde indignatur,
pater, & animo ferunt iniquo, atque etiam manifeste quidem profiteri non au-
dent, subraurmurant autem apud sese, inclinati & incuruati accusantes tempus:
quos tamen conueniebat iam olim, proprijs suis uiribus cognitis, contentum
unumquemque esse, rebus iudicatis. IVP. Quid igitur uidetur Mercuri? Statim
ne illis forum constituemus, & agendi potestatem dabimus: an uis, ut in proximū
prorogato termino, diem illis dicamus? MER. Haudquaquam, sed iam agendi
copiam faciamus. IVP. Ita igitur facias. Tu quidem deuolans, proclama, quod
forum, atque iudicium constituetur, hoc pacto: Omnes, quotquot actiones atque li-
bellos suos obtulerunt, uenire hodie debere in uicum Martium. Illic autem iu-
dicatorum quidem praesidem Iusticiam, sortituram esse ipsis fora, secundum ratio-
nem ac litis aestimationem, ex cunctis Atheniensibus. Quod si quis autem in-
iustum putauerit factum esse iudicium, seque sententia grauatum, licere illi pro-
uocanti ad me, de integro tum iudicio experiri, perinde ac si sententia prorsum la-
ta non fuisset. Tu uero, filia, assidens iuxta deas uenerandas & graues, actio-
nes sorte distribue, & inspicie iudicantes. IYST. Iterum ne in terram? ut eiecta ab
illis, denuo fugitiua est uita abeam? ubi iniusticiam ferre non potero irridentem.
IVP. Bene sane sperare decet. Omnino enim iam persuaserunt illis philosophi,
ut te iniusticiae anteposant, ac maxime filius ille Sophronisci, laudato eo quod
iustum est, & uelut omnium bonorum maximo comprobato. IYST. Proinde et
ipsi illi, quem dicis, admodum multum profuerunt, habiti de me sermones, ut qui
traditus undecim uiris istis, capitalibus, & in carcerem coniectus, a conitum mi-
ser biberit, ne gallo quidem Aesculapio persoluto. Intantum praeualuerunt ac-
cusatores, contraria de Iusticia philosophantes. IVP. Peregrina adhuc plerisque
tum philosophia erat, paucique etiam dum philosophabantur: quare merito ad A-
nytum & Meletum fora tum inclinabant. At nunc an non uides quantum ubique
palliorum? & baculorum, & perarum? & ut nusquam non barba profunda, &
libellus in sinistra? atque omnes adeo pro te philosophantur. Plena autem & am-
bulacra, turmatim atque gregatim, mutuo sibi obuiam euntium: nemoque prorsum
est, qui non uirtutis alumnus uideri cupiat. Multi igitur relictis artibus, quas
antea exercebant, ad peram proficientes, & pallium, & corpore ad solem, ad Ae-
thiopis modum, infuscato, subiti, & extemporales quidam philosophi, ex coria-
rijs, aut fabris prodeuntes, obambulant: teque ac tuam uirtutem collaudant. Ut
iuxta

iuxta prouerbiū: Citius aliquis in nauicadens, ligno destituatur, quā hic quocūq; aspexerit oculus, philosophum desideret. IVST. At uero, Iupiter, hi me territant, dum inter se altercantur, & improbè se gerunt, in ijs ipsis, quæ de me commemorant. Aiunt autem & plurimos eorum, in sermone quidem, simulare me, re ipsa autem, omnino ne in ædes quidem intrò admittere, sed manifestè præ se ferre, quòd exclusuri me sint, si unquam ad fores illorum propius accessero. Nam iam olim iniusticiam ab ipsis hospitio acceptam esse. IVP. Non omnes filia, flagitiosi adeo sunt. Et abundè satis est, si uel paucos quosdam bonos reparias. Verum abite iam, ut uel paucæ aliquæ actiones hodie finiantur. MERC. Abeamus, Iusticia, rectà uersus Sunium, paululum sub Hymetto ad sinistram Parnethis deflectentes, ubi duo illi uertices. Tu enim uideris oblita iam olim esse uia istius. Sed quid fles, atq; indignaris? ne metuas. Nam amplius eodem pacto res humanæ se habent, ac mortui sunt, omnes illi Scirones, Pityocampæ, Busrides, & Phalarides, quos tunc pertimescebas. Nunc aut Sapiëntia & Academie et Stoa tenent omnia, et ubiq; te querunt, & de te disputant, hiantes & expectantes, sicunde ad ipsos iterum deuotes. IVS. Proinde, tu mihi uerum, Mercuri, solus dicere poteris, utpote qui cum ipsis degas plerumq;, & conuerseris unā, tum in gymnasijs, tum in foro. Nam & forensis quoq; es, & in concionibus præconē agis, quales tandem sint: & num uidear apud ipsos commorari ac permanere posse. MERC. Per Iouem enim iniustè equidem agerem, si ad te, sororem utique meam, non dicerem. Non enim parum utilitatis ex philosophia perceperunt, plerique ipsorum. Nam etiam si nihil aliud, illud saltem consecuti sunt, quòd pudore ac reuerentia habitus, modestius paulò delinquant. Veruntamen & in flagitiosos quosdam ipsorum incides. Decet enim, opinor, uerum quod est, fateri, nonnullis autem & semidoctis, & propè seruilibus. Nam postquam acceptos eos alio colore inficeret Philosophia: illi quidem, quotquot ad satietatem usque tincturam imbiberunt, exactè boni, probiq; effecti sunt, nullo alieno colore permixti. Et ad suscipiendam te, tales quā maxime appositum sunt. Quotquot autem præ ueteri squalore atque illuue, minus altè, quantum medicamenti illius, imbuendi uim habet, intrò receperunt, alijs quidem meliores, sed tamen imperfecti, & semialbi, & quasi compuncti, pardaliumque modo, quod ad colorem attinet, uariiegati euasere. Sunt autem etiam, qui cum solum attigerint foris lebetem, summo digito, ac fuliginis nonnihil sibi illeuerint, abundè putent & ipsi sese tinctos denuo esse. Tibi uero, certum est, quòd cum optimis conuersandum erit. Sed interea dum sermones cedimus, iam appropinquamus Atticæ: quare Sunium quidem ad dexteram relinquamus, ad arcem autem iam hinc declinemus. Ac postquam descendimus, ipsa quidem hic alicubi super uicum sede, ad Prycem aspiciens, & expectans, donec ea proclamauero, quæ à Ioue imperata sunt. Ego uero conscensa arce, facilius hoc pacto uniuersos ex alto, & unde exaudire uocem omnes possint, illos aduocabo. IVS. Ne antea abieris Mercuri, quā dicas, quis nam iste sit, qui huc accedit, cornutus uidelicet, ac fistulam habens, & hirsuta crura. MERC. Quid ais? an non nosti Pana illum, ex Dionysij ministris omnium maxime Bacchicum? Hic antea quidem habitabat in Parthenio monte, temporibus autem illis, quibus Datis cum classe aduectus est, & Barbari in Marathonem egressi, ultro, atque inuocatus uenit Atheniensibus auxilium laturus. Et ex eo, spelunca hac, sub arce, uelut præmio eius rei, accepta, habitat paulum infra Pelasgicum, inter aduenas, & inquilinos census. Ac nunc quidem, ut uerisimile est, ex uicinis nos conspiciatus, accedit, salutatos excepturus. PAN. Saluete Mercuri, & tu Iusticia. MERCVR. Et tu. IVST. Et tu utique o Pan, Musicorum studiosissime, & saltatorum

Alia querela à moribus philosophorum Confirmatio.

Dilutio à diuisione.

Alia Mercurij consolatio, a præsentis rerum statu.

Alludit ad ep. μὴν ἀγῶνας op. de quoslibet præ.

Occasio sequētis descriptionis philosophorum.

Fictio creationis philosophorum.

Locus Athenis fuit, ubi conciones haberi solebant.

Pan, et eius de Marathone fabula.

Locus in arce Atheniensis fuit hoc nomine cuius et Aristophanes meminit.

Inter omnes Satyros agillime-
tem rei Mercuri est? aut qua-
enarrabit omnia. Ego uero
eo. IVST. Iuppiter, o Pan, d-
renses. At tibi quo pacto res
haudquaquam pro dignitate
raram, & hoc, cum tantum c-
Sed tamen bis, aut ter quota
coleato, grauiter ac multum
nes illas, me læticiæ eius uel
te: applausu: quanquam me
sus. IVST. In cæteris uero, o
gis redditū sunt à philosophi-
num tetricos illos, ac tristes
tum ac barbā attinet, non
admodum. PAN. Non sanē i-
entia illorum. In montibus e-
que urbana haudquaquam di-
uel philosophus foret? Vsq-
ego sum: quod ad cætera atti-
sit. Sed tamen audio certē illo-
& ideas, & naturam, & inco-
ac peregrina nomina. Ac pr-
mones: cæterum procedente
que ad Tonum seu modum, c-
distenduntur, atque eloqui m-
lum intumescat, & uenæ exta-
quando angustam tibiam inf-
monibus, & eo quod à princ-
uiciantes se mutuo plerique, &
tes. Atq; hic demum uincere u-
fidentior alijs fuit. Sed tum
ximē n̄, quibus alioqui necessa-
stant, confidentia, atque clame-
mines quidam arrogantes ob-
pter barbæ similitudinem. V-
conducens, clamori ipsorum i-
retur ipsis, dicere sanē, haudq-
que, deposito metu, quod uer-
la quadam, ut uides.) multos i-
caprofundam uesperam. IVS. S-
mare uisus est? PAN. Admodu-
cium, quod felix, faustumq; sit,
Quicunq; igitur actiones detur-
tietur fora, atq; ipsa præstō erit
dabūtur, merces tres obuli uni-
mationem litis. Quotquot autē,
ere, fato functi sunt, & hos Aea-
catum esse putauerit, appellatio
tio ad Iouē fiat. PAN. Papæ, qu-
Vt autē seriō undiq; concurrūt,
Areopagum? Ipse autem Merco-
indicem trahentium.

*Supra creatio
nem phorum
depinxit Mer-
curius: hic
Pan, mores.*

*Tonus quidā
Græcorū Mu-
si orū fuit, cu-
ius et Gellius
meminit in A-
rione.*

*Proclamatio
Iudicij.*

*Hypotyposis
ad iudiciū cō-
fluentium, et
se mutuo ad*

actionibus & iudicijs operam date, sortimini & disceptate, pro eo, atq; legitimū vobis est. Ego uero ad speluncam hinc digressus, fistula canam, carmen aliquod amatorij, quo Echonem soleo probris incessere. Cæterum auscultationum & orationum iudicialium abundè habeo, quotidie contententes, ac litigantes in Areopago audiens. MERCV. Age Iusticia, aduocemus istos. IVST. Rectè dicis. Conferti siquidem, ut uides, accedunt, tumultuantes, & perinde ut uespæ circumstrepentes uerticem. ATHENIENSIS. Cepite, ò scelerate. ALIVS. Sycophanta agis. AL. Dabis tandem iam pœnas: AL. Conuincam te, quod grauius atque indigna perpetraris. AL. Mihi primo sortire. AL. Sequere, scelerate, ad iudicem. AL. Ne suffoca me. IVST. Scis, quid faciamus, Mercuri? Cæteras quidem lites in crastinum reiciamus, hodie autem eas tantum sortiamur, quæcunque ab artibus, aut uitis, aut scientijs, contra homines promulgatæ sunt. Ac mihi has in medium profer actiones. MER. Ebrietas contra Academiam, pro Polemone, plagij. IVST. Sortire septem. MER. Stoa contra Voluptatem, iniuriarum, quod amatorem ipsius Dionysium, seductum ab ipsa abstraxerit. IVS. Quinque sufficient. MER. Pro Aristippo Mollicies, contra Virtutem. IVST. Etiam his quinque iudicent. MER. Mensaria contra Diogenem, Fugæ. IVST. Tres sortire solos. MER. Pictoria contra Pyrrhonem, ut desertorem. IVS. No uem cognoscant. MERCV. Vis ne & has sortiamur Iusticia, duas uidelicet istas pauloantè, nosti, contra Rhetorem institutas atq; delatas. IVS. Antiquiores illas prius decidamus, hæc autem postea continuò disceptabuntur. MER. Atqui si miles etiam istæ superioribus sunt, & id quod intenditur, etiam si recens ac nouum, affine tamen illis est, de quibus modo sortiti sumus. Quare inter ea, disceptari quoque dignum est. IVS. Videris, Mercuri, indulgere nonnihil petitioni. Sed tamen, sortiamur, si tibi uidetur. Veruntamen duas has solas. Sufficiunt enim hæc, de quibus sortiti iam sumus. Cedo ipsas actiones. MER. Rhetorica contra Syrum, malæ tractationis. Dialogus contra eundem contumeliæ. IVST. Quis autem Syrus iste est? Neq; enim nomen adscriptum est. MERC. Ita sortire: contra Rhetorem, Syrum. Nihil enim uetabit, etiam absq; nōmine proprio. IVS. Ecce, externas quoq; iam & peregrinas Athenis in Areopago sortiamur, quas rectius fuerat ultra Euphratem disceptatas fuisse. Veruntamen sorti re undecim, eosdemq; utriq; liti. MER. Eia Iusticia, parce nimum adeo exhaurire fiscum, tot mercede iudicum. IVS. Primi confidento, Academiæ & Ebrietati iudicaturi. Tu uero aquam infunde. Prior autem dictu Ebrietas. Quid taces? & nutas? Audi, Mercuri, accedens. MER. Non possum, inquit, certamen hoc perorare, lingua mihi præ mero impedita, atq; illigata, ne etiam risui me exponam in iudicio. Aegrè autem, ut uides, constitui quoq;. IVS. Proinde patronū adducat, ex uehemētibus ac grauib; istis aliquem. Sunt enim multi, qui uel tri oboli gratia, disrumpi parati sunt. MER. At nemo certè uolet manifestè patrocinari Ebrietati. Verum æqua utiq; hæc postulare uidetur. IVST. Quænam? MER. Academia hæc, semper in utranq; parata atq; instructa est orationem, idq; etiam exercet sese, ut contraria probè possit dicere. Ea igitur, inquit, pro me prior dicat, atq; ita deinceps pro se ipsa uerba faciat. IVS. Noua quidem hæc. Sed dictamen Academia, orationem utraq;, quandoquidem hoc tibi facilè est. ACA. Audite uiri Iudices, priore loco illa, quæ pro Ebrietate afferuntur. Illius enim est, id quod nunc dicitur. Iniuria affecta est misera, ut cum maximè, à me Academia, mancipio, quod solum habebat beneuolum, ac fidele, quodq; nihil turpe, eorum, quæ ipsa imperasset, putabat, spoliata, Polemone illo, inquam, qui interdiu cum lasciuia ac petulantia per medium forum ferebatur, psalteriam secum habens, & cantu perstrepens, à summo mane ad uesperam usque ebrius semper, & crapulæ indulgens, caputq; corollis ac floribus implicatum gerens. Atti filius, homo luxu et crapula à principio perditus. postea audito fortè Xenocrate, ad philosophiam conuersus.

Sortitio Iudicij, secundum genera actionum.

Ad clepsydram cum dicebāt.
I. Actio
Ebrietatis contra Academiam

Narratio, amplificata circumstantijs, quæ causam exponit.
Hic Philostratus Laërtius.

*Amplificatio
à testimonio,*

*à consequen-
tiis.*

*Academia
Apologia.
Exordium ab
attentione.
Narratio, et
ipsa ut superi-
or amplificati-
o circumstantijs*

*Amplificatio
lasciuie, qua
caussa gratia
et beneuolen-
tiam conciliat.*

*Translatio
culpe.*

*Confirmatio
ab ipsius de
quo agitur, te-
stimonio.*

que hæc, quod uera sint, testes sunt Athenienses uniuersi, qui ne unquam quidem Polemonem sobrium uiderunt. Postquam autem infelix ille, ad fores Academiae quoque comessabundus, & per lasciuiam illudens, accessisset, perinde ut ad omnes solebat, mancipatum illum, atque à manibus Ebrietatis uereptum, & ad se adductum, aquam bibere, ac sobrium esse docuit, corollasque capiti detractas discerpit. Ac quoties bibendum, atque accumbendum fuerat, uerba quædam perplexa, ac misera, & multa curiositate referta, illi tradidit. Quare pro eo, qui antea efflorescebat in illo, rubore, pallidus, miser, & incuruus corpore factus est, & cantilenis illis uniuersis obliuioni mandatis, sine cibo interdum, & sitibundus ad mediam usque uesperam sedet, nugando uidelicet, qualia multa, Academia, ego nugari doceo. Quod autem maximum est, etiam conuiciatur Ebrietati, à me eo inductus, & innumera quædam mala de ea commemorat. Dicta ferme sunt, quæ pro Ebrietate adduci possunt. Iam uero & pro me ipsa uerba faciam. Et exinde, peroratum à me esto. IVST. Quid igitur ad hæc respondebit? Veruntamen infunde, & huius parem uicissim, ACA. At hoc quidem pacto, auditus admodum probabilis uidentur, uiri Iudices, quæ à patrono pro Ebrietate dicta sunt. Quod si autem & me eadem beneuolentia audietis, intelligetis sane, quod nulla ipsam iniuria affecti. Nam Polemonem hunc, quem seruum illa suum esse ait, natum haudquaquam seruiliter, neque ita ut ebrietatem referret, sed familiarem mihi, & natura similem, præreptum, adolescentem adhuc, atque tenerum existentem, adiuuante ad hoc Voluptate, quæ illi in plerisque muniam operam præstat, corrupti miserum lasciuis comessationibus, & meretricibus, quasi in deditiorem tradendo: ita ut ne paululum quidem uerecundia in eo remaneret. Atque ea quidem, quæ illa pro se paulo antè dici putabat, pro me dicta esse existimate. Circumibat enim miser ille à primo statim mane coronatus, ac crapula perditus, per medium forum, sonantibus undique circum ipsum tibijs, nunquam sobrius, lasciuus, ac petulans in omnes, dedecus & contumelia maiorum, & præterea ciuitatis totius: ludibrium autem peregrinorum ac hospitum. Posteaquam autem ad me uenit, ego quidem forte quadam, ut consueui facere, patentibus foribus ad amicos, qui tum præsentibus erant, sermones quosdam de uirtute, atque modestia, faciebam. Ille uero, cum tibia, & coronis astans, principio quidem uociferabatur, ac perturbare nos tentabat, conuersationem nostram clamore suo inturbando. At postquam nos nullam illius rationem habebamus, paulatim (neque enim omnino, aut extremè uino madefactus erat) resipiscere coepit ad sermones, & simul auferebat coronas, & tibia nam compescebat, & ob purpuram erubescerebat. Ac ueluti è profundo somno experrectus, cum seipsum aspiciebat, quo pacto ornatus, atque affectus esset, tum uitam superiorem, & antea actam damnabat. Et rubor quidem ille ex temulentia contractus deflorescebat, euanescebatque: ipse autem præ pudore eorum, quæ fecerat, erubescerebat. Postremo ab illa aufugiens, ita ut erat, ad me transiit, neque uocante me, neque cogente. Perinde ut illa de me ait, sed ultrò ac uolens, meliora hæc nostra esse credens. Ac mihi iam ipsum huc aduoca, ut cognoscatis quo pacto à me immutatus, atque affectus sit. Hunc ego, uiri Iudices, ad me receptum, ridiculè omnino sese gerentem, & neque uocem edere, neque consistere præ mero ualentem, conuerti, ac sobrium reddidi, & ex uili mancipio, uirum modestum, ac temperantem, precioque dignum, Gracis effeci. Et mihi nunc ipse gratiam pro ea re habet, & propinqui eius prospicio. Dixi. Vos autem iam spectate, Iudices, utri nostrum satius fuerit illum conuersari. MER. Agite itaque, ne cunctemini, ferte sententiam, atque inde exurgite: nam & cæteros iudicare oportet. IVS. Omnibus calculis superat Academia,

Academia, excepto uno: MER. Nihil nouum aut mirum, si quis sit, qui & pro Ebrietate ferat. Sedete nunc, uos qui Stoa contra Voluptatem sortito electi estis, ad iudicium de amatore ferendum. Infusa est aqua. Heus picturata, ac uari coloribus induta, tu iam dic. STOA. Haud equidem ignoro, uiri iudices, quam contra formosam aduersariam oratio habenda mihi sit, sed & uestrum plerosque uideo, ad illam quidem aspicere, & eidem arridere, me uero contemnere, quod uidelicet ad cutem usque tonsa sum, & uirile quiddam obtueor, tetricaque ac tristis appareo. Sed tamen, si me dicentem audire uolueritis, confido equidem multo iustiora, quam haec, dicturam me esse. Nam hoc ipsum illud est, quod in praesentia accuso, quod ita meretricio modo exornata, aspectus illecebris, amatorem meum uirum tunc modestum ac temperantem, Dionysium uidelicet, fraude circumuentum, ad sese auulsum hinc abstraxit. Et quam praecedentes illi causam iudicauerunt, inter Academiam, & Ebrietatem, quasi quaedam soror praesentis causae est. Examinabitis enim in praesentia, utrum porcorum more, in terram deiectos, uiuere nos deceat, uoluptati indulgentes, neque quicquam generosum in animo cogitantes: an uero posteriore loco, eo quod est delectabile, posito, praelata honestate, liberos libere philosophari: neque dolorem, ut ignauum quiddam pertimescentes: neque id quod dulce est, mancipiorum more sectantes, felicitatemque in melle & caricis quærentes. Huiusmodi enim illectamenta, haec stultis obijciēs, & labore, ceu quadam larua, perterrefaciens, plerosque ipsorum ad se illectos adducit. Inter quos & miserum illum, uelut excusso iugo, a nobis secedere secit, cum ægrotantem tacite obseruasset. Neque enim recte ualentem ac sanum oratione sua unquam facile adduxisset. Quanquam quid ego adeo aduersus illam indignatus sim, quando ne ipsis quidem dijs parcere soleat, sed administrationem ac prouidentiam illorum calumniatur. Quare si recte sapitis, Iudices, etiam impietatis poenas de ipsa sumetis. Porro audiui equidem, quod neque orationem ipsa habere parata sit, sed Epicurum istum patronum pro se huc adductura. Adeo scilicet illud etiam ipsi iudicio. Veruntamen illa certe ipsam interrogate, quales nam putet fuisse Herculem, ac Theseum nostrum, num etiam illi indulgentes uoluptati, laborem euitarint. Nihil enim prohiberet, quo minus plena iniusticia terra foret, si illi laborem non sustinuissent. Atque haec dixi, ut quæ non ad modum longis orationibus delectari soleam. Quod si utique uoluerit & parumper respondere mihi interrogata, celerrime cognoscetur, quod nulla sit. Veruntamen uos certe iurisiurandi memores, decernite iam, quæ iusta ac pia sunt: haudquaquam Epicuro fidem adhibentes, qui, deos dicit, nihil eorum, quæ apud nos geruntur attēdere. MER. Transi hinc. Heus Epicure, pro Voluptate dicito. EPIC. Haudquaquam prolixius apud uos, uiri Iudices, dicam. Nam multis uerbis ne opus quidem mihi est, Verum si incantationibus aut medicamentis quibusdam Voluptas, eum, quem Stoa hæc amatorem suum ait, Dionysium uidelicet, coegit, ab hac quidem abstinere, ad se autem conuertere sese, uenefica merito uisa est, & iniuriam fecisse huic coarguitur, tanquam contra alienos amatores, praestigias ac dolos machinata. At si quis liber, in ciuitate libera, legibus non uetantibus, molestiam atque acerbitatē, quæ ab hac proficiscitur, perosus, & quam quasi caput laborum, felicitatem inde prouenire, ait, pro nugis ac nihilo habita, obliquos et incuruos huius sermones, labyrinthisque similes reliquit, ad Voluptatem autem lubens transfugit, uerborum istorum retijs, tanquam uinculis quibusdam abiectis haudquaquam stolidus, sed humana sapiens, laboremque ipsum, id quod est, malum, Voluptatem autem suauem ducens: excludere ne eum decebat, quasi ex quodam naufragio, ad portum enatantem, & serenitatis cupientem, præcipiti capite in laborem impellendo, & ceu dedititium, inopiae atque egestati, miserum illum tradendo: idque cum ille supplicis instar ad Voluptatem, tanquam ad Misericordiae

loris acerbitalcm sensisset, ad Epicureos transijt. Vide Laërtium.

II.

Stoa contra uoluptatem. Exordium à difficultate a gendi ex persona aduersariae.

Propositio Causae amplificatione.

Amplificatio à consequentibus.

Alia ab occasione et personae qualitate.

Locus in personam qui ceteris quoque facta criminatur.

Alia ab exemplis.

Epicuri responsio pro uoluptate.

Defensio per ab solutionem, à causa.

Fuit autem hic Dionysius Heraclensis filius Theophrasti, qui ab initio Zenonem Stoicam professio nem secutus, mox cum aegrotus factus, do

*Qualis Athe-
nis fuit, cuius
meminit Pau-
sanias.*

*Amplificatio
à causa finali
Cōfirmat cau-
sam à testimo-
nio et iudicio
ipsius de quo
agitur.*

*Descriptio
Stoicorum.*

*Notat Stoico
pū pertinaciā
et genus dispu-
tandi quoq-
De his uide
Ciceronē in li-
bris de finib.
bono. et malo.*

III.

*Virtutis et
Molliciei.
Nam et hic ab
imitio Socra-
tis discipulus
fuit, postea vo-
luptatē secu-
tus. Dioge-
nem uide.*

III.

*Mensaria et
Diogenis.
Fuit hic Icesij
mēsarij filius,
et adulterata
moneta, depre-
hensus, solam*

aram aliquam confugeret. Nimirum, ut passim ac multis iactatam illam uirtu-
tem, cum multo sudore in arduum progressus, aspiciat, atq; exinde per omnem
ætatem laboribus exercitatus, demum post uitam peractam felix atque beatus
fiat. Atqui quis quæso, iudex iustior in hac causa fuerit, quam ipse ille, qui et ea
in quibus Stoa uersatur, cognouit, ut quisquam alius, & cum antea, solum illud
quod honestum est, bonum putaret esse, postea, quantum malum foret, labor, co-
gnito, id quod melius ex utroque probauit esse, delegit. Videbat enim, opinor,
eos qui de tolerandis ac perferendis laboribus multa commemorare solent, pri-
uatim autem Voluptatem colunt, eò quidem usque iuueniliter sese iactare. Do-
mi autem secundum Voluptatis præcepta uitam degere, erubescere quidem,
si deprehendatur: remittere aliquid de firmitate, & contentione, prodereq; pro-
fessionem suam, patientes autem miserè interea Tantalii illud, & ubi latere sese,
ac tutò leges transgredi posse confidunt, hiantibus faucibus uoluptatem ingur-
gitantes. Proinde si quis ipsis Gygis annulum daret, ut eo inducto, conspici non
possint, aut etiam Orci galeam: sat scio quòd laboribus longum ualere iussis, ad
Voluptatē prosilirent, & cuncti imitaretur Dionysii. Qui quidem antea quàm
morbo correptus esset, sperare solebat, illos de tolerantia sermones, multum si-
bi profuturos esse. At postquam dolere, atque ægrotare cœpit, ac labor, re ipsa
illum inuasit, animaduertens corpus suum diuersam à Stoa philosophiam sequi
& contraria statuere, illi magis, quàm istis credidit, atque ita sibi persuasit, ho-
mo cum esset, etiam corpus humanum habere sese, uixitq; exinde, non ut sta-
tua, illo utens, sed hoc sciens, quòd quicunque aliter dicit, ac Voluptatem accu-
sat, uerbis quidem delectetur, animum autem illuc conuersum habeat. Dixi.
Vos autem ob hæc sententiam ferte. STOA. Nequaquam, sed pauca etiam inter-
rogare mihi permittite. EPIC. Interroga: respondebo enim. STOA. Malum ne
putas laborem? EPIC. Etiam. STOA. Voluptatem autem bonum? EPIC. Atq;
admodum. STOA. Quid autem? Scis ne, quid sit differens, uel indifferens, &
promotum uel reiectum. EPIC. Maximè. MERC. Negant se Iudices intelligere
Stoa, dissyllabas istas interrogationes: quare silentium agite. Iam enim senten-
tiam ferent. STO. Atqui uicissim sanè, si interrogassem in tertia figura, eorum
uidelicet, quæ demonstrari non possunt. IVST. Vtra superauit? MERC. Volu-
ptas, calculis omnibus. STOA. Prouoco ad Iouem. IVST. Bona sanè fortuna,
ut lubet. Tu uero alios accerse. MERC. De Aristippo contententes, Virtus at-
que Mollicies, & Aristippus uero etiam ipse, adesto. VIRTUS. Priorem me di-
cere conuenit, Virtutem uidelicet. Meus enim est Aristippus, perinde atque
indicant sermones, & opera. MOLLI. Haudquaquam, sed me potius. Meus e-
nim est homo ille, quemadmodum uidere licet, ex coronis, & purpura, & un-
guentis. IVST. Ne ambitiose adeo contendite: differetur enim & hæc causa, eò
usque, dum Iupiter de Dionysio sententiam feret. Non enim dissimile quippi-
am hoc quoque uidetur esse. Quare tum quidem, si uoluptas uicerit, etiam Ari-
stippum Mollicies habebit. Vincente autem contra Stoa, & hicerit Virtutis
deninatus. Proinde alij adsunt. Istud autem ne accipiant hi, iudiciale præmi-
um puta. Nam causa hæc incognita & indiscussa mansit ipsis. MERC. Frustra
ne igitur per longam adeo, atque accliuem uiam, ascenderint uiri hi senes? IVS.
Abunde est, si tertiam etiam partem acceperint. Abite. ne indignemini, aliàs
iterum iudicabitis. MERC. Diogenem Sinopensem adeste, tempus est. Actus
itaque Mensaria dicit. DIOG. At uero nisi desinat molesta esse? Iusticia, non am-
plius de fuga mecum apud Iudicem aget, sed de multis atque altis uulneribus.
Ego enim quamprimum adeo fuste hanc contundam. IVST. Quid hoc rei est?
profugit Mensaria: ille autem sublato baculo, insequitur. Haud mediocrem ma-
lum aliquod uidetur misera illa acceptura esse. Pyrrhonem proclama. MER.
At pictoria quidem, iam dudum adest, Iusticia: Ipse autem Pyrrho principio ne
uerit, et Athenis ad philosophos sese contulit. Diogenes. ascendis

ascendit quidem huc. Ac uidetur hoc facere. IVST. Qua de caussa Mercuri?
 MER. Quia nullum putat iudicium, aut forum, uerum esse. IVST. Proinde con-
 tumacia ipsum condemnent. At iam scriptorem profæ orationis, Syrum illū
 accersere. Quamquam nuper adeo actiones contra ipsum hæc delatae sint, & nihil
 necesse erat tantopere festinari, atque eas tam statim disceptari. Veruntamen
 quia ita uisum est, priorem introduc Rhetorices caussam. Papæ quàm multi ad
 audiendum conuenere? MER. Merito, Iusticia. Nam hoc ipsum, quod actio
 hæc minimè uetus, aut obsoleta est, sed noua ac peregrina: heri, quemadmo-
 dum ais, primum intentata: deinde, quod & sperant audituros se esse, Rhetor-
 icam quidem atque Dialogum per ulces accusantes, utrisque autem Syrum re-
 spondentem, multitudinem tantam ad iudicium contraxit. Veruntamen inci-
 pe tandem Rhetorica caussam dicere. RHETOR. Principio quidem, uiri Athe-
 nienles, deos, deasq; precor omnes, ut quanta ipse beneuolentia affectus sum,
 erga hanc ciuitatem, ergaq; uos omnes, tantam à uobis ad præsens certamen
 hoc consequi possem. Deinde, quod est æquum maximè, id uobis in mentem
 à Dijs immortalibus dari, ut aduersarium quidem silentium agere iubeatis, me
 uero, quemadmodum constitui, mecumq; ipse deliberaui, accusationem pera-
 gere posse faciatis. *Cæterum haudquaquam eadem in mentem uenit statuere,
 quoties ad ea quæ passus sum aspicio, & ad orationem, ac uerba, quæ audio,
 Nam uerba quidem, quàm simillima meis, iste ad uos faciet: res autem eò usq;
 processisse uidebitis, ut mihi iam necesse sit spectare, nequid peius etiam ab ip-
 so mihi accidat. At enim, ut ne longiore proœmio utar, aqua iam dudum fru-
 stra effluente, accusationem ipsam incipiam. Ego enim, uiri Iudices, hunc, cum
 admodum adhuc adolescens esset, neque non barbarè etiamnum loqueretur,
 ac tantum non Candyn indutus, Assyriorum more incederet, circa Ioniam in-
 uentum, errabundum adhuc, & quid de se ipso statueret, nescientem, ad me re-
 ceptum, educaui: & quia uidebatur mihi ingenio admodum prompto, & ad di-
 scendum appposito esse, meq; fixis in me oculis intueri (Nam & uerebatur adhuc
 tum me, & colebat, ac solam in admiratione habebat.) relictis cæteris, quotquot
 nuptias ambabant meas, diuites atq; formosi, & quod ad maiores attinet, etiam
 illustres, ingrato huic me ipsam despondi, pauperi uidelicet, et obscuro, & adole-
 scienti: dote haudquaquam exigua insuper allata, multis, & admiratione dignis
 orationibus. Post hæc adducto eo ad contribules meos, nomen eius in tabulas
 tacitè rettuli, acciuem reddidi: ut ij, qui à spe desponsationis meæ exciderant,
 exinde suffocarentur. Porro cum ipsi uisum esset, terrarum orbem circumua-
 gari, felicitatemq; cōiugij passim ostentare, ne tum quidem à tergo relictus sum,
 sed quoquò uersum sequens, sursum atque deorsum circumducebar, clarumq;
 ipsum, ac celebrem faciebam, ornando pariter & componendo. Atque ea qui-
 dem, quæ in Græcia, & in Ionía acciderant, mediocria sunt. Postquam autem
 & in Italiā proficisci statuit, unā cum eo Ionium mare traieci: & postremo, us-
 que in Galliam unā progressa, ditescere ipsum feci. Ac in longum quidem usq;
 per omnia mihi obtemperabat, & cōuersabatur mihi, ne unam quidem noctem
 extra lectum à nobis diuertens. At ubi iam abūde uaticum sibi cōparasse uisus
 est, & quantum ad famā & existimationē attinet, rectè sibi omnia habere credi-
 dit, adductis supercilijs, & elatū præ se animū ferens, me quidē neglexit: imò ue-
 ro prorsus missam fecit. Ipsum uero barbātū illum, ex habitu conspicuū, Dialo-
 gum uidelicet, quē Philosophiæ filiū esse perhibent, suprā q̄ decet, amandū, atq;
 admodū amatorie prosequendo, naru, quàm ipse est, grandiolem; cum eo nunc
 consuetudinem habet, Neque pudet ipsum libertatem quidem hanc, orationis
 meæ, qua ueluti laxatis habenis soluta ac libera fertur, concidere, in paruas au-
 tem, & per breuia cōmata tractandas quæstiones, seipsum includere. Ac pro eo,
 quod licitū ipsi fuerat, quodcūq; libuisset, plena ac sonorosa uoce eloqui breuiter

V.

Pictorie &
 Pyrrhonis.
 Eleus hic fuit
 Plistar: hi fili
 us, ab initio
 pictor, postea
 philosophus
 factus. ab hoc
 Pyrrhonij om-
 nigenem traxe-
 runt, q̄ nihil
 certū affirma-
 bāt. quorū et
 Cicero memi-
 nit in officijs.

VI.

Rhetorices
 contra Syriū.
 Exordium à
 noto. sumptū
 aut est ex ora-
 riōe p̄ corona
 Demosthenis.
 * Amplifica-
 tio à difficul-
 tate.

Narratio cō-
 tinēs causā.

Amplificatio
 ab eueni alio-
 rum.

Factū in quo
 crimine uerba-
 tur.

Amplificatio
 à persone
 qualitate &
 cōsequentijs.

quasdam sententias inter se implicare, & quasi per syllabas numerare. Vnde sanè conferta quidem laus, aut multus applausus haudquaquam obuenerit ipsi, arrisio uero auditorum nonnulla, & attollere manum, intra fines tamen, & longè annuere capite, & ingemiscere dictis, Talia nimirum sunt, quibus generosus iste amatus, me contempsit. Aiunt autem ipsum ne cum isto quidē amasio suo pacem agere, sed & erga illum, contumeliose, opinor, se gerere. Quomodo igitur non ingratus, atq; obnoxius ijs quæ de mala tractatione sanctæ sunt, legibus censendus fuerit? qui legitime quidem nuptam, à qua tanta accepit, & per quam nobilis & clarus adeo est, ita ignominiose reliquit, ac nouas atq; alienas res appetiuit? idē nunc, quando solam me cuncti mirantur, & ueluti præsidem suum, scripto testantur. At ego quidem repugno, tot procis ambiētibus me: & pulsantibus ianuam illis, ac nomine inclamantibus me, uoce elata ac magna, neque aperire uolo, neq; etiam exaudire. Video enim illos nihil amplius clamore isto hinc auferre. Iste uero, etiam ne sic quidem ad me reuertitur, sed ad amasium illum suum respicit. Et quid tandem boni, o dii, ab eo accepturum se speras? quæ præter pallium habere, uidet amplius nihil. Dixi, uiri Iudices. Vos aut si meo iste orationis atq; uerborum modo, respondere uoluerit, ne permittite. Iniquum enim foret meam, contra me, macharam acui. Sed iuxta amatum à se Dialogū illum respondeat, si potest. MER. At hoc quidem non persuadebis, Rhetorica. Neq; enim fieri potest, ut hic solus, iuxta formam & morem dialogi respondeat, sed perpetua oratione ipse quoq; dicat. SYRVS. Posteaquā, uiri Iudices, hoc quoque malè habet aduersariam, si logiore paulò oratione utar, ipso quoq; eo, quod dicere possum, ab illa accepto, multa quidem uerba, apud uos haudquaquam faciam: capita uero ipsa dissoluendo, eorum de quibus illa me accusauit, uobis uniuersum negotium exinde inspiciendum ac perpendendum relinquam. Omnia enim, quæcunq; modo de me narrauit, ita ut sunt, ac uerè narrauit. Nam & educauit me, & mecum unā, quocunq; abij profecta est, & Græcarum ciuitati ascriptit: eoq; certè nomine etiam gratiam lubens egerim nuptijs istius. Ceterum ob quas causas relicta ea, ad Dialogum hunc diuerſi, de eo quæso, uiri Iudices, ut me paulisper audiat. Ac me commodialicuius gratia nihil quicquam falsi dicere existimetis. Ego enim cum uiderem hanc, haudquaquam amplius temperantem esse, neq; etiam in eo modesto habitu permanere, quo olim ornatam ipsam, Pæaniensis ille duxerat. Comptam autem, & capillos, meretricio more collocantem, præterea fūco illitam, & genas cerussa quoq; pingentem, suspicari statim cœpi, ac tacite obseruare, quorsum uerteret oculum. Ac cætera quidem missa facio. Singulis autem noctibus angiportus quidem noster replebatur, amatoribus temulentis, & lasciue erga illam petulanterq; multa agentibus, ac fores pulsantibus: quibusdam uero etiam ui intrò sese, citra omnem modestiam ferre audentibus. Hæc autem ridebat, & ijs quæ agebantur, delectabatur, ac plerumque uel de detecto prospiciebat, canentes illos aspera uoce cantilenas quasdā amatorias, auscultans, uel etiam apertis clam foribus, dum me latere ista putat, lasciue se gerebat, & stuprabatur ab illis. Quod cum ego ferre non possem, accusare quidem ipsam adulteri non placebat: ad Dialogum autem hunc, in uicino habitantem accedens, rogabam ut is me recipere uellet. Atq; hæc illa sunt, Iudices, quibus ego tanta iniuria Rhetoricam affeci. Quanquam etiam, si nihil tale ab ipsa commissum esset: tamen, puto, deceret me, uirum iam propè quadraginta annos natum, à tumultibus quidem istis, & causis agendis desistere, ac uiros iudices pati quiescere, cum Tyrannorum accusationibus tum optimatum laudibus euitatis. In Academiam autem uel Lyceum ingressum, cum optimo hoc, Dialogo uidelicet unā deambulare, paulatim ac sensim cum eo disputando. Multa adhuc habes, Iudices, quæ dicere poteram, in præsentia quiescam. Vos autem, sententiam iurjurando nostro consentaneam proferte. IVST. Vter uincit? MERC. Omnibus

Peroratio p
repetitionem

Amplificatio
à tempore.

Apologia Sy
ri.

Exordium ab
occasione pe
titionis aduer
sarie.
Concessio.

Defensio per
translationē.

Narratio ex
ponēs causā.
Demosthenē
intelligi à pa
go Attico Pe
æniæ, ut Sui
das.

Epilogus
Confirmatio
ab ætate.

Omniſbus calculis Syrus, excepto uno. *IVS.* Apparet rhetorem fuiſſe aliquem, qui contrarium tulit. Heus Dialogue, ſub iſdem ludiciſbus dic tu quoq. Vos autem, ſedentes manete, duplicem accepturi mercedem, pro utraque uidelicet li-

VII.

Dialogi contra Syrum.

Exordium ab extenuatione.

Transitio.

Narratio que cauſam exponit.

te. *DIAL.* Ego uero, uiri Iudices, longiorem quidem proferre orationem, apud uos, haudquaquam ſtatueraſſem, ſed breuibus uerbis, ut conſueui, rem expedire. Veruntamen, uſtilex eſt in Iudicijs, ita peragam accuſationem: quanquam im- peritus planè, atque iſtarum rerum indoctus ſim. Atque hoc ad uos exordium peractum mihi ſit. Quæ uero per iniuriam, & contumelioſe ab hoc paſſus ſum, ea ita ſe habent. Nam me, cum grauis antea, ac uenerandus eſſem, ac de dijs ple- raque, & natura, & uniuerſi huius ambitu conſiderarem, ſublimis ſupra nubes alicubi per aërem incedens: ubi magnus ille per cœlum Iupiter, alatum currum agens fertur: abſtractum inde ipſe, cum ſam in ſumma conuexitate uolare, at que ultra cœlum aſcenderem, & aliſ conſractis, æqualem, & eiſdem conditi- onis cum multitudine promiſcua fecit. Ac tragicam quidem illam, atque mode- ſtam perſonam abſtulit mihi: comicam uero aliam, atq. Satyricam quandam im- poſuit, ac tantum non ridiculam. Deinde in eundem locum ad me adducta, cō- cluſit mecum: Conuicium, Iambum, Cynicam petulantiā: præterea Eupolim & Ariſtophanem, uehementes uidelicet uiros ad exagitantem grauiā illa, & ad irridendum ea quæ præclara, ac pulchra ſunt. Poſtremo autē & Menippo quo- dam, ex antiquis illis canibus admodū latratu facili ac prompto, ut uidetur, de- inde mordaci atq. aſpero quoq. effoſſo: hūc quoq. ad me introduxit, terribilem reuera canem, & morſu latenter inuadentem, eò nimirum, quod etiam ridendo pariter, mordeat. Proinde quomodo non graui cōtumelia affectus uidear? qui neq. familiari ac proprio habitu ampliſ conſpicior, & comœdias agendo, ac ri- ſus ciendo, argumenta q. aliena tractando, quaſi quendam hiſtrionem illi me ge- ro. Nam quod omnium abſurdiſſimum eſt, temperatura quadam aliena, ac no- uia mixtus ſum. Et neq. pedestris ampliſ ſum, neque in ſublimibus incedo: ſed planè centauri modo, compoſitum quiddam, ac peregrinum ſpectrum, audito- ribus appareo. *MER.* Quid igitur ad hæc dicis Syre? *SYR.* Inexpectatum equi- dem, uiri Iudices, certamen hoc apud uos ſuſtineo. Quiduis enim citius putarē Dialogum, quā hæc de me dicturum eſſe. Quem ego ſuſceptum, tetricum ad huc pleriq. apparentem, & præ continuis interrogationibus præfractum ac du- rum, eoq. nomine uenerabundum quidē aliquid præ ſe ferentem, haudquaquam tamē omnino ſuauem, aut etiam multitudinī acceptum. Principio quidē ipſum per terram incedere, ad humanum hunc morē aſſueſeci: poſtea autem ſqualore iſto multo abſterſo, & ridere ipſo coacto, ſuauiorē ac gratio- rē aſpicientibus ex- hiſui. Supra omnia aſt, Comœdiam cum ipſo coniunxi, ac per hoc multam illi beneuolentiā apud auditores conciliaui: qui antea ſpinas in eo iſtas metuentes, perinde ut Echinū, in manus accipere ipſum fugiebāt. Ceterum noui ego, quod maximē ipſum malè habet. Nempe q. non tenuia illa atq. exilia, ſedendo cum eo argutari ſoleo: ſit ne anima immortalis, uidelicet, & quot heminas Deus, quan- do mundum fabricauit, ſynceræ, & eodē modo ſeſe habētis, ſubſtantiæ in crate rem illum, in quo uniuerſa miſcēdo temperabat, infuderit: & num Rhetorica politi- cæ parti- culæ, imago, adulatoriæ pars quarta ſit. Delectatur enim neſcio quo pacto, huiusmodi argutias diſputando, perinde ut illi, qui ex pſora libenter fricantur. Ac cogitatio iſta & cura, dulcis ipſi uidetur, ac magnificē ſe effert: ſi dicatur, quod non cuiusuis hominis ſit, ea intelligere, quæ ipſe de ideis ſubti- liter & acutē ſpeculatur. Huiusmodi uidelicet à me quoque poſcit, & alas illas quærit, ac ſurſum aſpicit: illa interim quæ ante pedes ſunt, non uidens. Nam ce- terorum certē cauſa haudquaquam, puto, accuſauerit me, quod ueste hac Græ- ca detracta, barbaricam ipſi induerim, & hoc, cum barbarus ipſe uidear eſſe. In- iuriā enim feciſſem, ſi legibus præteritis, in ipſum talia cōmiſiſſem, ac patriæ uestitu

Peroratio.

Amplificatio ex effectu.

Defenſio Syri

Exordium ab inexpectato.

Defenſio per inueſiſionem.

Translatio.

Perſtringit Platonem. huiusmodi enim ille in Phædo- ne, Gorgia, et de legibus, et alibi quoq. tractat.

Epilogus

uestitu grassatorum more spoliasset. Respondi Iudices, quantum possibile mihi fuit. Vos autem, similem priori sententiam, quaeso, ferte. MER. Papæ, omnibus decem uinctis. Nam ipse ille prior, ne nunc quidem eadem cum cæteris sentit. Nimirum consuetudo hæc illius est, atq; omnibus perforatum calculum ferre solet, nec facile desierit, optimis quibuscq; inuidere. Sed uos quidem nunc abite bona cum fortuna; in crastinum autem & de reliquis cognoscemus.

DE PARASITO, SIVE QVOD

ARS SIT, PARASITICA.

VINCENTIO OBSOPOEO INTERP.

A R G V M E N T V M.

Didascalici generis Dialogus, in quo contendit ac docet Parasiticam, artem esse, eamq; omnium aliarum præstantissimam. Dispositio et series orationis plana est. Nam artem esse, principio ex diffinitione artis ostendit, singulis eius partibus cum Parasitica comparatis, uidelicet, quoniam et sua, ac certa principia habeat, exercitationeq; et usu constet, et ob finem uitæ utilem: nempe uoluptatem, exerceatur. Quod autem uoluptas utilis uitæ finis sit, autoritate ac testimonio Homeri defendit. Et quod hic finis Parasitice magis proprius quam Epicurorum philosophiæ sit, comparatione studiorum, ac uitæ utrorq; probat. Deinde uero, hanc omnium aliarum artium præstantissimam esse, primum in genere docet, collatis omnibus accidentibus, effectibus et causis aliarum artium, cum ijs, quæ huic arti accidunt. Postea seorsum etiam Philosophiæ et Rhetoriæ, utpote artium ceterarum summis, et maxime laudatis, antepomit. Primum quia ille incerte, alijs aliter de illis sentientibus atq; tradentibus. Parasitica autem ubiq; eadem, ac certa sit. Deinde quia nusquam reperiuntur parasiti affectasse philosophiam, aut rhetoricam: contra autem parasiticam rhetores, ac philosophi plurimi. Postremo ab usu eorum, qui artes has sectantur, et profitentur, duplici uidelicet, altero in bellis, altero in pace. Vbi ad utrumq; tempus philosophos, et rhetoras inutiles, et ineptos esse, multis exemplis et rationibus docet: contra autem parasitos idoneos ac paratos maxime, idq; ex Homero, et item ex historijs probat, addita etiam hypotyposi, qua parasitum ad prælium parantem et expedientem sese describit. Præterea et priuam, atq; domesticam utrorumq; uitam inter se comparat, multo meliores, atq; etiam beatiores esse parasitos ostendens, quam uel rhetoras, uel philosophos. Sub finem ipsam artem ex locis finalibus commendat quoq; et ipsius nominis honestatem etymologia, et analogis defendit.

Occasio à per
sona, et uitæ
genere.

VID tandem in caussa est Simo, quod cum alij homines, siue serui sint, siue ingenui, quisque artem quandam calleat, qua cum sibi ipsi, tum alijs sunt utiles. Tu uero, quantum ego perspicio, nulli rei aut negotio intetus es, unde aut tu aliquem fructum caperes, aut alteri benignè impertiendo adiumento esse possis. PARA. Quid hæc tua sibi uult interrogatio o Tychiade, nondum enim capio: proinde planius ac manifestius me interrogato. TY. Est ne aliqua ars, cuius tu sciens & peritus es, uidelicet Musicæ? PARA. Non per Iouem. TY. Quid autem, Medicinæ? PARA. Ne illius quidem. TY. Atque Geometriæ? PARA. Nequaquam. TY. Quid autem, Rhetoricæ? Nam à philosophiæ studio usque adeo abhorres, quantum ipsius uicij contagium à philosophia alienum est. PAR. Atq; etiam si fieri potest, adde quiddam amplius. Proinde ne animum inducas hoc te mihi ignoranti exprobrare. Fateor enim me ignauum esse, atq; etiam tua opinione longè peiorem. TY. Sanè, sed hæc fortasse artes propter illarum magnitudinem atq; difficultatem nō perdidicisti. At ex popularibus illis quam tandem tenes, num architectonicam aut sutrinam? Neq; enim ea est rerum tuarum conditio, ut non talis alicuius artis egeas ad miniculo. PAR. Rectè dicis o Tychiade, neq; enim ullam illarum calleo. TY. Quam igitur aliam? PAR. Quam? Profectò, ut mea est opinio, generosam, quam & te, si pernoueris, laudaturum planè existimo. Eandem uero opere atq; re ipsa perpulchrè obire posse me dico,

Attentia.

tamen

ueluti nomismata hominum m
hæc & sapiens reprehendit Eur

In Medea.

At quo malus noscendus

Innatus est nullo charact

” Et quo multo & præclarior Pa

” abditas magis quam uaticinan

mones proferre accommodos,

quibus semet quam beneuolen

non singularis intelligentiæ, a

esse uidetur? TY. Admodum

per omnia plus habens, eosque

parauerunt, an hoc citra ration

posse arbitraris? TY. Nequaqu

borumque uirtutes & uicia, nū tu

Vsu.

stimas? præsertim Platone ge

” pturus est, nec rei coquinariæ

” pertenuè est iudicium. Quod

citata quoque sibi uendicet, in

cognitiones & dies & noctes,

manent, non tamen artes ipsæ

gnitiones, nisi quotidie in usu

Finis.

pinor, sed ipsum quoque artific

uitæ exitum tendentem, uerec

re & bibere in uita mortalium

uita non potest subsistere. TY

est parasitica, cuiusmodi est pu

sed quædam uis atque potentia.

Quod enim arte caret, nullo r

ipse nauim in mari commississ

di imperito, num euasurus es?

tandem obstat, an quod arte c

nè uero. PAR. Proinde arte s

dum. PAR. Ergo Parasitica n

adparet. PAR. Arqui gubern

ru non raro delapsos esse cōp

porrò nonnullos prorsus ext

Epilogus.

possit producere. Proinde, si

aliqua, comprehensio autem

die nobis fatendum est. TY.

in hoc tibi uigilandum esse in

bis attribuas. PAR. Rectè sa

Definitio Pa-
rasitica.

explicari posse: Parasitica ars

conquirendorum gratia dice

tuam artem præclare definiss

sus philosophos aliquos de f

abundè sufficit hunc esse fine

quidem Homerus ille sapien

atque felicem, ita inquit:

Cōprobatio

finis ab auto-

ritate Homeri

Haud ego finem ullum

Quàm si mente omnis

Iuxta autem mensæ sur

Atque pocillator dulce ē

Fundens distribuat per pocula parua bibendum.

Iam quasi parum cumulatè hæc admiraretur, sententiam suam longè pleniorè apertiorèq; hisce uerbis facit, perfectiue subiiciens. Hic finis nobis pulcherrimus esse uidetur. Haud aliud ex ijs, quæ dicit beatū ac felix quàm parasitari existimans. Sed enim hæc uerba non cuiuslibet è uulgo attribuit, uerum omnium sapientissimo. Et sanè si Vlyssi fuisset in animo Stoicos secuto laudare finem uirtutem, potuisset illud dicere, quando Philocteten ex Lemno adduxit, quando Troiam subuertit, quando Græcos fugam adornantes compescuit atq; detinuit, quando Troiam ingressus est, se ipse indecoris uulneribus flagellatum adficiens, ac sordido & planè Stoico indumēto amictus. At tunc huius pulcherrimi finis nusquam commemorat. Cæterum ne tunc quidem, cum in Epicureorum uita constitutus apud uenustissimam Calipso uersaretur, illiq; liceret in ocio uoluptuose & molliter uiuere, ac in omnibus delicijs Atlantidis lectum conscendere, neque non rebus, quas animi libido ferebat, indulgere, illius pulcherrimi finis memor est, sed cum apud Pheacas parasitum ageret. Vocabantur autè tunc temporis parasiti Dætymones. Quomodo enim dicit? Dignum enim est, ut iterum atque iterum suauissimorum uersiculorum recordaremur, neque enim ad satietatem audiri possunt, nisi sæpius repetantur: Dætymones sedeant ex ordine, & iuxta mensæ adsint epulis & carne repletæ. Porro Epicurus nimium impudenter hunc finem detractū parasiticæ, ad felicitatem suam detorsit. Quod autem hæc res non absit à furto, quodq; Epicuro uoluptas nihil curæ sit, sed parasito, ita potes colligere. Ego uoluptatem existimo primum tranquillum statū corporis. Deinde neque mentem ulla perturbatione aut molesta cura onerari. Horum utrumque parasitus assequitur, Epicurus autem ne alterutrius quidem sit particeps. Etenim cum curiose satis de habitu terræ, de infinitis mundis, de magnitudine solis, atque distantijs, de primis elementis, atque etiā de dijs siue sint siue non sint, deq; ipso fine peruestigans, nunquam non digladiari soleat, semper cum aliquibus contentiose dissidens, non humanis solum, sed & mædanis uexationibus atteritur atque consumitur. At parasitus horum omnium securus, omnia benè se habere existimās, credensq; hæc meliori loco nō esse posse quàm sint, cum multa securitate et animi tranquillitate, nullo istiusmodi nugarum scrupulo illi facessente negocium: edit suauissimè, ac dormit supinus, porrectis & manibus & pedibus, quemadmodum Vlysses rate ad patriam nauigans. Atqui nō propter illa tantum nulla in re Epicurus uoluptatis potitur, sed etiam propter hæc. Quippe Epicurus ille, quicumque tandem fuerit ille sapiens, aut habet quod edat, aut non. Si non, ille quidem uoluptuose uiuet minimè, imò ne uiuet quidem: sin autem habuerit, habebit aut à seipso, aut ab alio. Itaque si ab alio quod edat habuerit, parasitus est & ille, & non is quem se superbè uenditat. Sin à seipso, uoluptuose non uiuet. TYC. Quomodo uero non uoluptuose? PARA. Si etiam suppeterit illi apud se ipsum uictus copia, multa ò Tychiade, eiusmodi uitam consequi necesse est. Vide uero qualia, oportet enim eum, qui uoluptate duce molliter & delicatè uicturus est, omnibus incidentibus cupiditatibus abundè indulgere. Aut quid tu ais? TYC. Et mihi idem uidetur. PARA. Proinde ei qui re familiari ampliter instructus est, fortasse unde libidinem suam expleat, non ægrè suppetet. At qui æstiuè atque tenuiter nutritus erit opibus, illi harum rerum potiundi nulla supererit copia. Itaque si pauper fuerit Epicurus, sapiens esse non potest, neque unquam uoluptatis finem sibi propositum consequetur. Sed ne diues quidem copiosæ pecuniæ dominus, cui per facultates suas cupiditatibus prolixè suppeditare atque inseruire promptum est, præfixum uoluptatis finem nanciscetur. Quid ita tandem? Propterea quod necesse sit eum, qui sumptum de suo fecerit, in multas atque adeo odiosas illabi molestias. Iam enim illi cum cocorixandum erit, quod parum opi-

Amplificatio
testimonij à
circūstantijs.

Dætymones.

”
”

Cāsatatio Epi-
cureorū finis
ac uoluptatis.
à studio et ca-
ra illorū, et si
mitione uolup-
tatis.

A uictu præ-
motionem.

Epilogus.

Transitio per
divisionem.

II.

Præstare ois
bus artibus pa
rasiticâ, idq;
uariè ab acci
dentibus, esse
factum sine cõ
firmat, et pri
mum in gñe.

II.

III.

III.

V.

VI.

VII.

parè atq; apparatus edulîa adornauerit. Aut si citra rixam coci negligentiam dis
simulanter habuerit, tum ferculis inconditis, et minimè delicatis uescitur, ac per
hoc sperata uoluptate priuatur. Aut iam illi cum domus præfecto rem familia
rem indiligenter accuranti delitigandum est. An uero hæc ita se non habent
TY. Per Iouem idem quoque mihi uidetur. PAR. Hæc ergo omnia ut Epicuro
accidant necesse est, itaque nunquam uoluptatis sine miser ille potietur. At uo
ro parasito neque cocus est ullus, cui propter incuriam irascetur, neque ager,
neque uillicus, neque argentum, quorum nomine famuli excusationem perfe
rens doleret, & tamen omnia habet, ut edat & bibat soli illi nulla re existēte, qua
ut Epicurus perturbaretur. Iam quod ars sit parasitica, & ex his iam dictis, atq;
alijs satis superq; ostensum est. Reliquum est, ut planum faciam, quàm sit etiam
omnium optima, & hoc quidem non simpliciter, sed primum declarabo, quàm
communiter omnes alias artes sua anteire soleat præstantia. Deinde quàm eti
am priuatim præcellat cæteras. Communiter ad hunc modum præstat alijs.
Etenim uniuscuiusq; artis studium discenti adducere laborem, timorem, ac uer
bera necesse est, quæ qui non deprecetur nullus unquam inuentus est. Hanc ue
ro artem cuius ego professor sum, solam ut uidetur, licet sine labore perdiscere.
Quis enim unquam à conuiuio flens digressus est, ueluti quospiam uidemus pu
erulos à præceptoribus discedere? Quis proficiscens ad conuiuium unquam tri
stis atque seuerus conspectus est, quemadmodum illi qui ludos literarios fre
quentare solent? Atqui parasitus sua sponte, atque adeo uolens ad cœnam ua
dit, artis consequendæ omnium cupidissimus. Cæteri uero qui alijs artibus per
discendis nauant operam, easdem prosequuntur odio, ita ut nonnulli aufugien
tes artes suas summa detestatione repudiant. Et cur non hoc quoque conside
randum tibi uenit, quod eos, qui in alijs artibus fecissent aliquod operæ precii
parentes his potissimum honorare solēt, quibus parasitū quotidie cohonestant.
Elegantes, ita me Di iament, inquirunt, puer pinxit literas, date illi quod edat.
Malignas literarum notas descripsit, nihil date illi. Adeo res & honore pensan
da, & supplicio punienda esse uidetur. Quinetiam cum cæteris artibus ita com
paratum est, ut primum hoc posterius habeant, postquam iam multo sudore pa
rata sunt dulcem & expetitum uoluptatis fructū subministrant suis cultoribus,
ad quam rem multa est uia, nec minus aspera. Cæterum sola ex omnibus parasi
tica statim initio inter discendū arte sua fruitur, ac simulatq; incepta fuerit, quan
to cyus est in quæstu. Præterea reliquæ artes non saltem aliquæ, sed omnes simul
tantum uictus conquirendi gratia inuentæ sunt. At parasito actutum parata est
alimentorum felix copia, simulatq; artem exorsus fuerit. An uero non animad
uertis agricolam agros colere non colendi gratia, & fabrum fabricare non fabri
candi gratia? At parasitus nihil sectatur aliud, sed hoc ipsum quod illius nego
cium est, & cuius gratia ei negotio intentus est. At hæc cui obscura sint, neminē
esse arbitror, quod ij, qui reliquarum artium exercendo tractant commertia, per
omne tempus afflictis laboribus uiuunt ærumnose atq; infeliciter, ac uix unum
atq; alterum diem festum per mensem agunt. Propterea quod ciuitates alias qui
dem per annum, alias per mensem indicta solennitate dies festos agere soleant,
& tunc animo remissiore lætari dicuntur. At parasitus ferè singulos semper tri
ginta dies agit in otio. Omnes enim dies illi uidentur sacri deorum numinibus.
Præterea quibus consiliū aut animus est reliquis uti artibus cum aliqua laude et
existimatione, illi tenui frugaliq; uictu & potu utantur necesse est, tanquam qui
morbis decumbunt impliciti. Nam qui uictu paulo copiosiore, potuq; largiore
semet inuitat et oblectat, ille studio minimè est accommodus. Accedit his quod re
liquæ artes sine instrumentis, magistro suo nihil fructus asferre possunt. Neque
enim citra tibiā tibia canere, neq; citra lyram psallere, neq; absque equo equita
re quisquam potest. Porro hæc usque adeo bona est, adeoq; non onerosa artificii

ut omnibus etiam instrumentis carenti tamen uictum largè suppeditet, eaq; com-
modissime uti possit. Et sicut uidemus, alias artes perdiscentes magistris merce-
dem persoluimus, hanc autem discentes præmium accipimus. Præterea aliarum
artium omnium sunt doctores quidam & professores: ceterum qui parasiticam
tradat aut doceat, nullus est. Sed quemadmodum Poësis iuxta Socratem, et ipsa
quidem fato quodam accidit. Quinetiam illud apud animum tuum expendito,
quod alias artes aut iter facientes aut nauigantes exercere nequeamus, hæc uero
uti licet & in itinere & inter nauigandum. TY. Admodum profectò. PAR. At
qui ò Tychiade, reliquæ artes omnes huius opem mihi desiderare uidentur, hæc
uero nullius alterius egens est adminiculo. TY. Quid autem? nonne qui alienas
res accipiunt, tibi iniuste agere uidentur? PAR. Et qui non? TYC. Quomodo
ergo parasitus aliena accipiens solus extra iniusti noxiam habendus est? PAR.
Huius quæstionis causam tibi non possum reddere, Verum aliarum artium prin-
cipia plerumq; sunt uilia atq; simplicia, parasiticæ autem principium admodum
generosum & illustre est. Etenim omnibus modis iactatum ac tritum illud ami-
ciciæ nomen, non inueneris aliud quam parasiticæ esse auspiciū. TY. Quo-
modo dicis. PAR. Quoniam nemo inimicum aut ignotum hominem, sed ne medi-
ocriter quidem familiarem ad cœnam uocat. Sed necessarium est, ut antè cum il-
lo amicitiam contraxerit, quam cum libationis & mensæ participem fecerit, at-
que ad huius artis mysteria ad miserit. Audiui ego sæpenuerò dicentes quos-
piam, cuiusmodi ille amicus est, qui neq; edit neq; bibit unquam nobiscum, qua-
si eum qui unà cibum capiat atq; conbibat, solum fidum amicum esse existiment.
Quod autem ars sit omnium præstantissima, inde facillimè poteris cognoscere.
Etenim artes reliquas non tantum grauius laborantes, & sudore persipientes,
sed per louem sedentes aut stantes exercent, quasi artibus seruiliter mancipati
sint. At parasitus ueluti adducto mancipio sua arte utitur, ueluti rex accumbens
ociosus ab animo. Illa autem quorū sum recensere attinet, certissima felicitatis pa-
rasiticæ documenta, quod solus iuxta sapientem Homerum, neq; ullam prælatā
inserit manibus, neq; terram uersat aratro, sed citra arationem, citraq; semētem
omnia parasitando consequitur. Præterea rhetori aut mathematico, aut fabro
ærario nihil ob stare uideo, quo minus artem suam exerceat, etiam si improbus
fuerit aut morio. Porro autem parasitum agere nemo potest, qui aut stultus fue-
rit aut improbis moribus. TY. Papæ, cuiusmodi rem ostendisti esse parasiticā.
Itaq; & me iam ea inuasit libido, ut parasitus esse cupiam pro eo, qui nunc in præ-
sens sum. PAR. Itaq; quemadmodum omnibus alijs artibus potior sit parasiti-
ca communiter, abundè mihi demonstratum esse opinor. Age nunc deinceps,
quomodo priuatim quoq; excellat singulas cōsiderabimus. Vt autem hanc cum
mœchanicis aut manuarijs artibus cōferam; ineptū mihi esse uidetur, aut potius
eius qui huiusce artis dignitatem indignis modis subuerteret. Sed illud potius,
quomodo maximas atque pulcherrimas sua præstantia exuperet, demonstnan-
dum est. Est autem in confesso apud omnes, rhetoricam atque philosophiam ce-
teris longè celebriores haberi, quas plerique propter generositatem atque cog-
nitionem omnibus antepōnunt. Prōinde posteaquam ostendero, & his longè
potiorem esse parasiticam, satis constabit eandem quoque ceteris artibus uni-
uersis longè lateq; præstare, ueluti Nausicaa corporis uenustate atque procerita-
te omnes præcellebat famulas. Equidem communiter utrasque excellenter an-
teit, & rhetoricam & philosophiam. Primum quantum attinet ad artis substan-
tiam. Illa enim subsistit, hæc uero minimè. Neque enim de rhetorica eadem o-
mnium est sententia, neque eandem idem omnes esse sentimus. Sed nonnullis
ars esse uidetur, nonnullis ab arte seiuncta. Plerique etiam prauitatem quandam
artis seu imposturā esse existimant, alij aliud. Haud alia est hominum de philo-
sophia disputantium opinio. Alii enim Epicuro res philosophicæ habere ui-

VIII.

IX.

X.

XI.

XII.

XIII.

Epilogus

Transitio.

Hactenus in

ghe cū oibus

artibus cōpar

auit parasiti

ticā. Itā et spec

iatim philo

sophiæ ac rhe

toricæ præ

fert.

Odys. 2.

1. Argumen

tū à certitudi

ne et cōstantia

artis collatiōe

cū utraq; fū

ctā.

Quintil. li. 2.

cap. 16.

sentur, aliter Stoids, aliter Academi-
 tis opus est: omnino alius aliam
 tur. Et ad hunc usque diem neque
 rum una esse uidetur. Ex quibus
 quod statim sub initium illam ar-
 niam cur tandem arithmetica uenit
 nos & apud Persas, sint quatuor
 apud Barbaros. At Philosophi
 terea neque fines, neque principia
 nim unam philosophiam esse a
 autores. PAR. Atqui in reliqua
 piam uero progressus illud igno-
 oqui perfectæ essent, earumque
 certe ille repudiandus non esset.
 neret unam & simplicem non
 pantem, longè magis quam in-
 est una philosophandi scientia,
 Multi autem esse non possunt,
 paria de rhetoricæ quoque sub-
 posita omnes non idem sentire
 gnare sententijs, documentum
 esse probabile, cuius non est unum
 illis æstimanda sit rhetorica, ac-
 ritur tollit essentiam. Porro autem
 inter Græcos, & inter Barbaros
 Parasitandi ratio ubique. Neque
 cere Parasiticam. Neque sunt
 autores, cuiusmodi sunt aut Stoici
 sed una omnibus apud omnes
 ut mihi uidetur, periculum est
 quoque sit singularis & præci-
 sufficienter differuisse. Quod
 rasitica deterior existimanda
 mihi sub initium dictu pernece-
 phiam amasse. At parasiticæ de-
 historiæ, quo desiderio etiam
 potes philosophos, qui Parasiti-
 chiade, quos neque tu ignoras
 mulas, ueritus ne ea ex re de-
 Non per Iouem hoc mihi in-
 animi pendeo, quos nam ei re-
 generose, equidem tu mihi ru-
 phorum uitas memoriæ pro-
 osdem quos dico legere potui-
 ter audire gestio, qui tandem
 & nominatum perstringam, &
 philosophos, sed ut ego opinor
 hoc uel suspicari indignum fa-
 craticus, longis illis & lepidis
 conscriptis, semel uenit in Sto-
 eri possit, eorum opera Dion-
 tiade, uisus est sibi non medio

II.

Collatio Para-
sitice.

Aliud, à sig-
no & stu-
dio
sectantium.

Exempla phi-
loso-
phorum
parasiticam
secuti sunt.

tempus permansit in Sicilia, parasitans Dionysio, Socraticis disceptationibus longum ualere iussis. Quid autem? nonne & Aristippus ille Cyreneus unus ex præstantibus & eximijs philosophis tibi esse uidetur? TYC. Maximè, PAR. Et ille per id ætatis Syracusis uersatus est, parasitando apud Dionysium. Itaque ex omni Parasitorum numero ille in maximo precio habitus fuit apud illum. Erat enim præter cæteros ad hanc artem singulari præditus industria. Quare & coquos quotidie ad illum missitare solitus est Dionysius, quo adparatus tanto magistro artem perdiscerent culinariam. Ille sanè uidetur etiam artē pro dignitate excoluisse. Quinetiam Plato uester generosissimus, & ipse non aliam ob causam in Siciliam profectus est, ac sanè pauculos aliquot dies parasitatus, statim ab incepta parasitatiōe, propter artis imperitiā elapsus est. Rursus autem, Athenas regressus, cum uarijs semet studijs exercuisset & adornasset, deinceps secunda uice in Siciliam nauigando contendit, ubi iterum pauculos aliquot dies cœnatus ob parasitandī imperitiā Dionysio excidit. Et hæc quæ Platoni in Sicilia parum scitè parasitanti accidit aduersitas, persimilis mihi esse uidetur Nicias. TY. Et quis ea Simo de Platone tibi dixit? PAR. Equidem & alij complures. Porro autem Aristoxenus Musicus uir clarus atq; memorabilis, & ipse Nelei parasitus fuit. Quòd uero Euripides apud Archelaum parasitum egerit usque ad extremum uitæ diem, Anaxarchus autem apud Alexandrum, planè tibi compertum est. Neq; Aristoteles parasiticam intactam reliquit, sed eandem ut reliquas artes omnes exorsus est. Philosophos quemadmodum parasiticæ operam dederint, ostendi. Parasitum uero nemo unquam potest producere, qui philosophandī captus sit desiderio. Et sanè si felicitas putanda est, neq; fame cruciari, neq; siti urgeri, neq; algore torqueri, hæc nemini alteri quàm parasito supperunt. Itaq; philosophorum non parum multos quispiam inuenerit, & algētes grauiter & esurientes, parasitum uero nequaquam. Aut alioqui Parasitus habendus non esset, sed infelix quispiam, aut mendicus circumforaneus, aut etiam philosopho similis. TY. Hæc equidem tibi satis superq; disputata sunt. At Philosophiā atq; Rhetoricā etiam reliquis potiore esse Parasiticā, quomodo cōprobabis? PAR. Sunt in uita humana tempora, ò optime, alia quidem pacis, ut opinor, alia uero belli. Iam in his om̃ibus modis necessarium est, artes cuiusmodi sint manifestas fieri: sed & illi necessum est ut se aperiant, qui artibus sunt imbuti. Primum autem, si ita tibi uidetur, tempus belli subducta ratione excutiamus, et qui nam ingruente bello omnium maximè tum sibi ipsis priuatim, tum Reipub. sunt utiles. TY. Quàm non mediocre uirorum certamen annuncias. Et ego iam dudum apud me ipse rideo, cogitabundo animo mecū considerans, cuiusmodi futurus sit philosophus cum parasito comparatus. PAR. Ne uero nimia capiāris admiratione, neue hanc rem cauillo aut subfannatione dignam existimes, age hoc totum expressis typis oculis nostris subiiciemus. Annunciatum est ex improviso hostes in regionem irruptionem fecisse: per necessarium autem est collecta manu illis exire obuiam, neq; enim per socordiam committendum est, ut impunè ab actis pecoribus agros nostros deuasent atq; depopulentur. At dux belli denunciat, ut ad delectum faciendum iuuenes confluant, alij uero discedant. Sint autem inter hos nonnulli & philosophi, & rhetores, & Parasiti. Itaque initio abiectis uestimentis exuimus nos. Quippe qui armis induendi sunt, antè se denudent, necesse est. Proinde intentis oculis specta, ò generose, unum quēq; ex ordine, habitoq; delectu probato corpora. Itaq; illos propter uictus indigentiam haud dubiè uisurus es tenues atq; pallidos, & planè corpore horrido, quasi iam confecta sint uulneribus. Qui ergo non summè foret ridiculum, affirmare eiusmodi uiros perferre posse certamē aut pugnam statariam, aut impressionem, aut puluerem atq; uulnera, qui curationē aliqua refocillandi sunt. At iam contrā ab illis regressus Parasitum quo corpore adpareat, contēplare. Nun

*tributor
Parasitorum.*

III.
*Ab usu corū
q ipsas artes
psitentur. per
diuisionē tem
porum belli
ac pacis.*

*Ac primū de
tpe belli, ex
quales circa
hoc philoso
phi ac rhetor
res.*

*Collatio para
sitorum.*

Comprobat
exemplis, et
primo rhetorū.

II.
Philosophorū

quid non ille membris præditus est planè gladiatoris, ac colore uiuo atq; rufum-
do, neque nigro, neq; rursus per albo. Hoc enim muliebre esset, illud seruire. De-
inde animosus quoque, terribile quiddam obtuens, uultu minaci et rubicundo,
quod paralitorum est proprium. Neque enim consultum factu uidetur hominē
meticulosum aut foemineis oculis præditum in aciem producere. Nunquid non
igitur istiusmodi sit elegans, & uiuens armatus, elegans etiam si honestè in præ-
lio ceciderit? Sed quorsum istis collationibus utimur, cum illorum exempla no-
bis in promptu parata sint? ut enim simpliciter quæ sentio eloquar, priorum rhe-
torum atq; philosophorum partim extra murum in bellum progredi nunquam
ausi sunt. Quod si quis etiam necessario coactus militatum egressus est, illum e-
go deserta acie turpiter aufugisse dico. TYC. Quam admiranda omnia, & quam
nihil exiguum aut mediocre polliceris. PAR. Nihil secus tamen orationem se-
mel exorsus expediam. Equidem ex rhetorum numero Isocrates, ne semel qui-
dem in bellum egressus est, at ne in foro quidem iudiciali unquam orationem ha-
biturus ascendit propter animi pusillanimitatem. Opinor uero, & ob hoc ipsum
illiuocem defuisse. Præterea nonne Demades & Aeschines & Philocrates ti-
more statim cōsternati bellum Philippo indicente, urbem atq; seipso hosti pro-
diderunt, neq; nō pertinaciter perseuerarūt, Athenis illius res atq; negocia sem-
per administrantes. Adeo, ut si quis etiā alius Atheniensium eandē sequeretur
bellandi rationem, protinus in illorū amicitia ascisceretur. At uero Hyperides,
& Demosthenes, & Lycurgus, qui paulo uidebant cæteris animosiores, tamen
si in cōtionibus subinde tumultuarentur, ac Philippum cōtumeliosis dictis pro-
scinderent, qd nā memorabile facinus in eo bello, quod aduersus illum gessere
Athenienses, ediderunt? Equidem Hyperides & Lycurgus, nunquam egres-
si sunt, sed neque uel modicum exerto ē portis capite ausi sunt prospicere. Verū
intra murum clausi sedebant, iam apud se ipsi obsidionem perferentes, sententi-
olas atq; senatusconsulta componentes. Sed enim antesignanus illorū atq; cory-
phæus nempe Demosthenes, cui ista pro contionibus ciuū auribus subinde
occinere moris erat, Philippus Macedonum exitium, a quo ne mancipium qui-
dem aliquis emere sustineret, ausus uenire in Boeotiam priusquam uterq; ex-
ercitus commixtus ad manus deueniret, abiecto clypeo aufugit magna cum ig-
nominia atq; dedecore. An & hæc antea neminem cōmemorantem audisti, que-
nedum Atheniensibus pro certo cōperta sunt, sed & Scythiis & Thracibus, un-
de illud piaculum profectum fuerat. TY. Ista equidem mihi compertè nota sunt.
At illi quidem fuerunt rhetores, quibus studio fuit concionari, & causas perora-
re, non uirtutem armis exercere. Quid autem de philosophis habes quod dicas.
Neq; enim hos quemadmodum illos accusare potes ignauia. PAR. Illi equidem
Tychiade, qui quotidianis dissertationibus multa de fortitudine disputare con-
sueuerunt, uirtutis nomen nunquam non in ore habentes, multo quā rhetores
apparent fugatiores, ignauiores, atq; etiam effœminatiores. Ad hunc uero mo-
dum rem consydera. Principio quidem nemo est usquam, qui pro certo affirma-
re possit ullum philosophum in bello oppetisse. Aut potius, in uniuersum nun-
quam meruere stipendia: aut si meruerunt, omnes audita tuba aufugerūt. Equi-
dem Antisthenes & Diogenes, & Crates, & Zeno, & Plato, & Aeschines, et P.
riscoteles, & illa uniuersa philosophorum turba, nunquam uiderunt aciem. So-
lus autem sapiēs ex illorum numero Socrates sumpta fiducia in bellum, quod ci-
uitati fuit aduersus Lacedæmonios exire ausus, fuga inde salutē consulens, ex
Parnethe in Taurei palæstram diuertit. Existimabat enim sibi longē fore tutius
atq; ciuilius sedenti cum puerulis studiose exornari, ac unā sermones, n. sociantes
sophisticis captiunculis illaqueare, quā cum uiro Spartano manus conferere.
TYCH. Ego uero ista iam olim, o generose meo mrata accepi, o alijs, quibus per
louem

Iouem nequaquam uoluntas erat hæc illis illudēdi gratia exprobrare sicut tibi. Itaq; parum gratiæ arti tuæ conciliare uidere, tantos uiros falsis contumelijs afficiēdo, At si uidetur, age iam ac mihi cuiusmodi uir parasitus in bello sit expedi. Et num quid omnino ex ueteribus illis quispiam parasitus fuisse credendus est. PAR. Atqui ò amice, neminem usque adeo Homericæ Poëseos rudem atq; imperitum esse existimo, neq; si prorsus à literis alienus aut idiota fuerit, qui nesci at apud illum, ex heroibus omnium præstantissimos parasitos esse. Siquidē Nestor ille, à cuius lingua perinde ut mēl fluebat oratio, regis parasitus fuit. Sed neque Achillem, quemadmodū et uidebatur, eratq; corporis forma atq; uiribus excellentissimus & iustissimus, neq; Diomedem, neq; Aiace Agamemnon rātis laudibus extulit, & admiratus est, quanto laudis testimonio ornauit Nestorem. Neq; enim decem Aiaces sibi dari exoptat, neq; decem Achilles. Quippe iam olim Troiam funditus excisam cœpisset, si eiusmodi decem alios milites, cuiusmodi parasitus ille fuerat, quanquam iam confectus senio, habuisset. Quin etiam Idomeneas Iouis filium eadem ratione Agamemnonis parasitum fuisse confirmat. TY. Hæc equidem & ipse non ignoro. Nondum tamen mihi intelligere uideor, quomodo illi duo heroēs Agamemnonis parasiti fuerint. PAR. Perlege ò generose, uersiculos illos, quibus ipse Agamemnon Idomeneas alloquitur. TYC. Quos nam dicis? PAR. Semper tibi plenior uni stare solet cyathus, uelut & mihi, quando bibendi est mens ut potes. Inde quod dixit, semper plenior emastare cyathum, non ita accipiendum est, quasi semper poculum uino plenum Idomeneo & pugnantī & dormienti sit propositum, sed quod illi per omnem uitam soli cum rege cœnandi facultas cōcessa fuerit, sed non perinde ut aliis militibus certis quibusdam diebus ad mensam uocatis. Etenim Aiace quod singulari certamine congressus cum Hectore optimē se gesserat, proceres ad Agamemnonem diuinum cœnatum abduxisse commemorat, tanquam propter uirtutem in pugna editam honoratum, admodum sera cœna apud regem appa- rata. At uero Idomeneus atq; Nestor ferē quotidie cum rege cœnitabant, ut idē autor testatur. Porro Nestor regum parasitus mihi fuisse uidetur, multa arte industrius. Neque apud Agamemnonem primum hanc parasitandī artem exorsus est, sed multis retrō temporibus apud Cæneā atque Exadium. Visus uero est neque parasitandī finem antē fecisse, quā Agamemnon diem suum obiit. TYC. Equidem ille præclarus & insignis fuit parasitus. At si quos alios id genus heroas parasitos fuisse nosti, hoc mihi nominatim explicare ne pigeat. PAR. Quid igitur ò Tychiade, nonne & Patroclus Achillis parasitus tibi fuisse uidetur: præsertim cum nullo aliorum Græcorum fuerit deterior aut ignauior, neq; animi neq; corporis dotibus, tametsi iuuenis existens? Mihi equidem nulla in re ipso Achille uidetur fuisse inferior, ex eius operibus coniecturam facienti. Etenim Hectorem perruptis portarum obicibus, ac intra munitionem iuxta naues pugnantem, fortissimē repulit. Et Proteusilai nauim iam incensam, & ardentem extinxit. Quanquam in ea essent non ignauissimi, uerum Telamone nati, & Ajax & Teucer, alter hasta strennuus, alter arcu ualens. Multos præterea ex Barbaris neci dedit: inter quos & Sarpedonem Iouis filium Achillis parasitus peremit. Prostratus uero occubuit nequaquam ut alijs, sed ipsum quidem Hectorem uita spoliauit Achilles: at Achillem Paris, unus unum. Porro autem parasitum & Apollo, & duo uiri occiderunt. Ac iam moriens eas uoces edidit, non quales generosissimus Hector ille, Achillem suppliciter precatus, ut cadauer eius suis sepeliendum redderet: sed quales par est, parasitum expirantem emittere. Cuiusmodi tandem? Si mihi uiginti duro in certamine tales Antē occurrissent, cunctos ego cuspidē cæcos stauissem læto. TYCHIADES. Ac de his quidem abundē satis multa uerba fecisti. Cæterum Patroclum nonamicum, sed Achillis parasitum fuisse, quo pacto testatum facies? PARASIT,

Extraria exempla parasitorum.

Nestor.

Iliad. B.

Idomeneus.

Iliad. A.

Iliad. H.

Patroclus.

Iliad. H.

Cōprobatio ab etymologi a appellatiōis Iliad. ↓. **IP**sūm ō Tychiade, Patroclum quōd parasitus fuerit, dicentem tibi exhibebo. **TY.** Admiranda dicis. **PAR.** Audi igitur hosce uersiculos:

Nemē Pelida condī patiāre seorsim
Ossa, sed amborum sint uno tecta sepulchro,
Sicut & antē domi nutriti uiuimus unā.

Et rursū eodem in loco:

Nam me susceptum Peleus studiōsus alebat,
Nōmine, meq; tuum noto Theraponta uocauit,

Therapontay. Hoc est parasitum esse uoluit. Etenim si Patroclum Achillis amicum dicere uoluisset, haud illum theraponta nominasset. Erat enim Patroclus liberalior, quā ut Achillis seruus dici sustinuisset. Quos igit dicit esse therapontas, qui neq; serui sunt, neq; amici, nēpe parasitos. Quo nomīne & Merionem Idomenēi theraponta compellat. Atq; ita tunc parasitos dictos esse planē coniectura auguror.

Aristides. Quinetiam hoc considera, quam ob rem Idomenēa Iouis filium non dignatus sit Martiæqualem dicere, uerum Merionē eius parasitum? Nonne uero & Aristides uir popularis existens & pauper, ut inquit Thucydides, parasitus fuit Armodij? nonne & amator? Sunt enim parasiti suorum alumnorum peramantes. Huius itaq; parasiti opera Atheniensium Reipub. tyrannide oppressæ, libertas iterum recuperata est. Et nunc in foro stat æneus inter reliqua ciuitatis monimenta spectabilis. Illi equidem cum tanta uirtute claruerint, tamen parasitos agebant. Tu uero, quo nam animatum animo parasitū in bello esse putas? Nonne subiniciū talis curato probē corpore sumpto ientaculo prodit in aciem, quē admodum & Vlyse fas esse contendit? Quippe cui statim sub auroræ exortum pugnandum erit, ille prius cibumumat necesse est. Et quo tēpore alij milites, præ metu, hic quidem galeam diligenter adornat, ille thoracem curiose induit, alius aliud quiddam malum belli suspicans trepidat, parasitus uultu prorsus hilaro & exporrecto indulget epulis, ac mox postquam in aciem progressus est, inter primos fortissimē dimicat. Cæterum qui alit parasitum tum in ordine subsequitur, quem ille non secus atq; Ajax Teucrum clypeo defendit. Cupit enim impensius suum seruare alumnū parasitus, quā seipsum tueri incolumem.

Iliad. 7.

Effictio parasiti ad prælium cunctis.

Quōd si etiā in bello cæsus parasitus occubuerit, neq; imperatorem, neq; militum quenquam pudore afficit, tantum existens cadauer, quali corporis dignitate quondam in simposijs accumbere solitus est. Adeo ut indignum sit facinus philosophi cadauer huic appositum conspici, aridum & sordidum, prolixo barbaricio informe, hominem prorsus miserandum, & qui ante initum prælium mortuus sit, imbellis atq; inualidus. Quis uero eam ciuitatem non extremē contemneret, cuius tam miserandos atq; infelices cerneret satellites? Quis non eam urbem cum robustis tū animosis auxiliatoribus egere existimet, qui adeo pallidos & comatos homūciones inter militum cadauera dispersos intuitus fuerit, eosq; qui in excubijs stationes agitant, nullius in bello esse precij? Tales equidem sunt in rebus bellicis parasiti, cum philosophis atq; rhetoribus comparati. Cæterum in pace tantum præcellit philosophiam parasitica, quantum ipsa pax bello præstat. Ac primum, si uidetur, pacis loca atq; studia contemplemur. **TYC.** Nondum teneo, quid hæc tua sibi uelit oratio, consideremus tamen. **PAR.** Igitur forum, & iudicia, & palæstras, & gymnasia, tū uenationes & symposia ego ciuitatis loca, atq; loca tranquillo urbis statu esse dixerim? **TYCH.** Et rectē sanē. **PAR.** Quōd autem parasitus in forum caussas acturus non prodit, quodq; in iudicijs nulli clientulorum uocatus patronus præstō est, hanc ego subesse causam opinor, quōd isti loci magis sycophantis & rabulis illis forensibus pateant atq; conueniant, quodq; nihil moderati in illis fieri soleat. Palæstras uero atq; gymnasia unā cum simposijs parasitus frequentat sedulo, quibus solus ille ornamento est, atq; decori. Quoniam quis nam philosophorum aut rhetorū exutus uestimen-

Transitio ad tēpus pacis, et qd in eo uisus rhetorū, phōrum, & parasitorum.

Forum.

tis

An in palaestra dignè componendus esset cum parasiti corpore? Aut quis illorū
 conspectus in gymnasio non potius probro atq; dedecore locum afficeret? At- *Palaestra.*
 qui ne in deserto quidem illorum quispiam irruētis alicuius beluæ impetum su- *Venatio.*
 stineret. At parasitus earundem uim atq; ferociam fidenter expectat, ac sine ne-
 gocio compescit, quippe qui easdem in conuiujs contemnere didicerit. Sed ne-
 que ceruus, neq; sus, setis inhorrescens parasitum conterret, sed sue aduersus il-
 lum dentes acuate, parasitus aduersus suam contraacuit terribilis. Cæterum le- *Conuiuia.*
 pusculos magis insectatur, quàm ullus canis uenaticus. Porro autem in cōuiuio
 quis cum parasito certamen susciperet, aut locos ciente aut comedente? Et quis
 magis conuiuarum tristitiam discutit? an ille cantillans ridicula, & ludens dicte- *Vita priuata et domestica.*
 rijs: an homo potius nihil ridens, in sordida tritaq; lacerna accumbens, terram
 tristis intuens, quasi ad luctum non ad simpositum uocatus uenisset. Ac mihi pro-
 sectò tale quiddam in symposio uidetur esse philosophus, quod canis in balneo.
 Sed age istis posthabitis, ad ipsam Parasiti uitam nos conferamus excutientes
 atque comparantes illum. Primum igitur quis est qui non uidet parasitum nun- *Ambitio et auaricia.*
 quam non contemptorem esse gloriæ, quippe cui nihil curæ est, quam de se opi-
 nionem homines obtineant. At uero ipsos rhetores atq; philosophos nō saltem
 illorum aliquos, sed in uniuersum omnes fastu atq; gloria transuersos agi quis- *Affectus et p-*
 piam inuenerit, ac non tantum gloriæ deditos, sed quod adhuc turpius est, argē- *turbationes an-*
 ti sitientissimos. Sed enim parasitus, hoc erga pecuniam affectus est animo, quo *imi.*
 non aliquis negligentiore erga lapillos passim proiectos in littore animatus est.
 Ac nihil illi inter aurum & ignem uidetur esse discriminis. Rhetores autem, &
 quod absurdus est, etiam illi, qui philosophiæ professione se uenditant, tam au-
 de argento inhiant, quasi hac ratione maximam sibi nunc conciliarent, & opini-
 onem & auctoritatem philosophi. De rhētoribus quid multa attinet dicere, cum
 ille corruptus largitionibus causam orare soleat, alius dicendi artem profitens
 & discipulis mercedem exigit. Tertius à rege similiter præmium flagitat, non
 ob aliud nisi quòd cum illo conuersionem lociet, nec pudore suffunditur. Est
 præterea alius qui iam ætate confectus, nō ob aliud peregre proficiscitur, quàm
 ut lucrum faciat aut stipendio mereat, non aliter atq; Indus quispiam aut Scy-
 thæ aptius. Neq; eundem pudet nominis, quòd merces sit illud quod accipit.
 Non solum uero his uitjs eos inuenies obnoxios, sed sunt adhuc alij degeneris *Affectus et p-*
 animi affectus, quibus sunt plenissimi, nempe molestæ perturbationes, iracun- *turbationes an-*
 dia, inuidia, ac omnis generis concupiscentiæ. Parasitus autem his omnibus *imi.*
 uacans affectibus, neq; irascitur propter animi tolerantiam, tum etiam quòd illi
 nemo sit cui irascetur. Atq; etiam si quando uictus mentis impotentia indigna-
 tur, nihil tamen mali aut iniuriæ iracundiæ impulsu designat perperā. Quin po-
 tius risum omnibus eius excandescencia excutit, ac oblectamēto est conuersan-
 tibus. Minimè uero, omnium perturbatur tristitia, aut ulla mentis molestia dis-
 cruciatur. Etenim tam præsens illi parasitica suppeditat aduersus omnes mole-
 stias remedium, ut nulla etiam causa existat, quam ob rem afficiatur tristitia. Ne-
 que enim illi sunt opes, neq; domus, neq; famulus ullus, non uxor, nō liberi, qui
 bus pereuntibus habētem disruciari animo omnino necesse est, si horum iactu-
 ram fecerit. Atqui neq; gloriæ ullius est appetens, neq; opulentiā, sed nec formo-
 sum quenq; desiderat. TY. Veruntamen, o Simo, planè consentaneū est illum ob
 uictus indigentia perturbari animo. PAR. Ignoras, o Tychiade statim initio hūc *Obiectio.*
 non parasitū, quicumq; laborat uictus inopia. Neq; enim fortis inopia fortitudi- *Elusio à con-*
 nis fortis perhibendus est, neq; sapiens sapientiæ penuria sapiens putandus, alio *iunctis.*
 qui parasitus esse non possit. Nos enim de eo qui re ipsa parasitū agit, loquimur,
 non de eo, qui solum parasiti nomen falsò obtinet. Iam si fortis non alia ratione,
 q̃ presente fortitudine fortis, & sapiens presente sapientiā sapiens habēdus est,
 sequitur, neq; parasitum, nisi parasitandi facultas suppetat parasitum esse posse.

Quare

Metus.

Quare nisi hoc illi suppeditatum fuerit ab alio, nequaquam parasitus existimandus est. TY. Proinde parasitus nunquam alimenti laborabit inopia? PAR. Ita quidem adparet. Itaque neque huius neque alterius cuiuspiam rei gratia discruciatur animo. Verum omnes ad unum philosophi pariter atque rhetores, maximo semper in metu sunt. Illorum igitur plurimos plerumque ligno armatos in publicum prodire uidemus. Quod proculdubio non facerent, nisi armatos metuerent.

Adulteria, rapine, etcet. publica crimina.

Quid? quod etiam ianuas probe oppellulatas concludunt, metuentes, ne quis noctu domum ingressus, illis perniciem machinetur. At parasitus adicula suae ianuam quidem claudit, sed plane incuriose & temere, ne uidelicet uenti uiolentia irruens aperiat. Cæterum noctu orto tumultu, non magis animo timore concutitur, quam si nullus exitisset. Præterea per sola loca iter faciens, nullo accinctus gladio ambulat, nihil enim prorsus uspiam gentium metuit. At ego sæpe numero uidi philosophos nullius periculi ne suspicione quidem existente arcus adparantes. Semper enim baculis armati incedunt, atque etiam si quando in balneas lorum abeunt, aut uocati ad prandium. Nullus uero est, qui parasitum aut adulteri, aut uiolentiae, aut rapinae aut alterius cuiuspiam delicti insimulare possit.

Exitus uitæ, & mors.

Quoniam qui talibus uitis esset cõtaminatus, iam non amplius parasitus foret perhibendus, sed se ipse grauissimæ iniuriæ exponeret. Itaque adulterium flagitiose committens, unã cum perpetrato delicto, etiam flagitij nomen incurrit. Quæ admodum autem qui improbus fuerit, non bonus sed malus habendus est, sic quoque parasitus si quid turpiter in se admisserit. Illud enim ipsum quod fuerat abiicit, assumit autem id quod deliquit per flagitium. Cæterum eius generis praua facinora per multa extant à philosophis & rhetoribus turpissimè perpetrata, quæ non nobis tantum comperta sunt, utpote quæ nostro tempore saltem designata forent, sed libris editis relicta monumenta habemus eorum facinorum, quorum illi autores extiterunt. Extat apologia Socratis, extat Aeschinisi atque Hyperidæ, neque non Demosthenis. Ac ferme plurimorum rhetorum atque philosophorum defensiones etiam hodie leguntur. At nulla extat parasiti apologia, nec ullus est qui pro uero affirmare possit, ubi parasito iniuriarum scriptam esse dicam. TYC.

Comendatio parasitices ex locis finalib.

At per Iouem parasitus meliori quam rhetores atque philosophi uiuendi condicione fruitur, Fato tamen deteriore absumitur. PAR. Equidem longè diuersum est quod dicis, nã & Fato multò felicior functus est uiuis migrat parasitus. Quippe compertè exploratum habemus philosophos ferè omnes, aut illorum maximam partem malo extinctos esse exitio. Nonnullos cõdemnatione iudicij in maximis flagitijs manifesto deprehensos sumpto ueneno, alios toto corpore exustos, plerosque urinandi difficultate absumptos, alios ex fuga retractos atque occisos. At quis tandem tali quopiam exitio Parasitum sublatum esse referre potest, sed mors felicissima ferè illi contingit edenti atque bibenti. Quod si quis etiam uiolenta morte defungi uideretur, mortuus auolasse creditur. TYC. Hæc equidem satis superque tibi pro parasito contra philosophos decertata sunt. Superest ut & illud explices, num honesta & utilis sit hæc alenti possessio. Siquidem opulentiores mihi uidentur parasitos alere, tanquam officiosi & beneuolè gratificantes illorum tenuitati, quod ego ei qui alitur dedecus esse existimo. PARA.

Ab honesto.

Quam simpliciter fatuum te esse constat, o Tychiade, si hoc nequeas intelligere hominem diuitem, etiam si Gygis opulentiam possideret, solum edentem esse pauperem. Atque ille progrediens in publicum non comitante parasito mendicus est. Et quæ admodum miles sine armis habetur despectior, & uestis sine purpura uilior, & equus sine phaleris leuior: sic etiam diues egregiè & ampliter nummatus longè adparet sine parasiti satellitio humilior atque contemptior. Atqui parasitus quoque non parum ornamento est diuiti, diues parasito non item. Alioquin neque probrum est, ut tu ais, huic parasitari, ut præstantiori deteriorem. Quod autem opulento utile sit parasitum alere, præter quam quod ornamentum nõ uulgare illi adiungit,

Ab utili.

etiam

etiam securitatem multam parasi præsentia & comitatus diuiti suppeditat. Neque enim quispiam temerè pugna adoriatur diuitem, qui hunc illius lateri assisitentem conspexerit, sed neque metuendum est eum ueneno periturum, qui parasitum conuiuium habuerit. Quis enim auderet insidijs petere quempiam, hoc premandante atque præbidente? Itaque diues non tantum à parasito ornatur, sed eius quoque opera à maximis periculis tutus conseruatur. Ita enim parasitus propter charitatis affectum, quia diuitem ex animo complectitur, omnibus semet obiectat periculis. Neque tantum concedit solum cibum sumere, sed unam quoque edens exoptat oppetere. TY. Omnia mihi, o Simo, satis disertè disseruisse uideris, nec quicquam quod ad artem tuam commendandam pertinet prætermisisti. Neque ut tu dixisti ad hanc rem inexercitatus accessisti, sed planè omnium instructissimus atque exercitatissimus. Quod reliquum est scire gestio, an parasi compellatio non turpis & dedecorosa habenda sit. PAR. Vide quod responsum à me exigas, si sufficienter super his uerba tibi fecisse uideor. Responde uero mihi uicissim ad quaestionem, si rectè factum existimas. Age *οἷος* prisca illi quo uocarunt nomina? TYC. Alimentum uocabulo. PAR. Quid autem *οἷος* dicitur, nonne alere? TYC. Sanè uero. PAR. Est ergo in confesso, neque aliud esse parasitari. TYC. At illud ipsum Simo est, quod turpe esse adparet. PARAS. Age iterum mihi responde, quid tibi discriminis esse uidetur, aut utrisque propositis, utrum electurus esses, num nauigare an adnauigare? TYC. Ego quidem eligerem adnauigare. PAR. Quid autem, currere an adcurrere? TY. Adcurrere. PAR. Quid autem, equitare an adequitare? TY. Adequitare. PAR. Quid autem, iaculari an adiaculari? TYC. Adiaculari. PAR. Proinde non alia quoque ratione procedere parasitari fat scio, quoque eligeres. TYC. Velim nolim sententiæ tuæ refragari non possum. Acte quidem in posterum uelut pueri & sub auroram, & à prandio accedam, arti tuæ perdiscendæ operam daturus. Tu uero eandem docebis citra inuidiam ingenuè, quoniam primus tibi ero discipulus. Perhibent autem & matres primam prolem adamare impensius.

Quod etiā nomen parasi bonestū, ab eymologia & analogis.

Conclusio

ANACHARSIS, SEV DE GYMNASIIS.

VINCENTIO OBSOPOBO INTERP.

ARGVMENTVM.

Disputant de gymnasijs siue exercitijs adolescentum, Anacharsis et Solon. Cuius rei occasio hæc fingitur. Quum Anacharsis Athenas ex Scythia profectus, ut et Solonem, qui temporibus illis pro sapientissimo habebatur, audiret, et Græcorum instituta ac mores cognosceret, quia forte inter cetera iuvenes Athenienses inter se luctantes, ac mutua in luto ac puluere sese prosternentes ac uoluitantes aspiciit, ignarus quid agerent, aut quorsum ea contentio pertineret, rem et causam à Solone perquiri: qui cum exercitandi genus esse diceret, et laudem ac præmia certaminum, corollas, ac poma quædam commemoraret: ille ob tam paruas res, tanto et tam acris studio illos inter se comendare, pro stulto ac deridendo putat. Proinde altero institutum hoc, ut suum, commendante, altero uero ceu stulticiam atque demenciam quandam ridente, paulatim eò ueniunt, ut Solon totam ciuitatis et informandæ iuuentutis rationem exponat. Ac primum quidem, quibus disciplinis, quibusque exemplis animos ac mentes ciuium informet, commemorat: deinde et corporum exercitium, et qui finis eorundem, quæque utilitas sit, recenset, atque ea pars propria instituti argumenti est. Ceterum quia finem à dissimilitudine rerum, et instrumentorum, et quod hæc puerilia, ad seria certamina, ac bella parum profutura uideantur, Anacharsis iterum confutat, monetque ut iusta potius armorum exercitatione ad futuros casus sese parent, Solon solentium quoque ludorum auctoritatem et instituta, deinde publicum morem, et postremo etiam Lacedæmoniorum exemplum allegat. Vbi tum ad Lacedæmoniorum ludos, et puerorum uerberationes, ita respondet Anacharsis, ut uideatur Lucianus reprehendendi magis causa, illorum mentionem facere, quam quod inhumanitatem atque stulticiam istam laudet. Porro uidetur interim et illud noluisse Lucianus, ostendere uidelicet rationem quandam, quæ iuuentus institui atque informari, ad rem publicam bonè ac rectè possit. Cuiusmodi et pleraque ea sunt, quæ à Platone de legibus lib. 7. et 8. de educatione et institutione iuuentutis traduntur. Adeoque breui isto Solonis sermone, omnia sermè ea Lucianus complexus est, quæ ille multis uerbis et libris nix absoluit.

Hæc

Exordium ab
occasione ip-
sius rei præ-
sentis actioe.
Lucia.

Periclitium.

Solus.

Situa quædã
et sylua nego-
cij.

Narratio
Locum.
Gymnasium.

Certaminum
species et nomina

AEC uero Solon, quam ob rem uestri facit iuvenes? Par-
tim enim illorum complexi mutuo se supplantant, partim
uero alius alium præfocat, ac uerberat, è cœno semet immi-
scant, uolunturque perinde ut fues. Atqui initio statim ex-
utis uestimetis, spectator enim assistebam, alter alterum uis-
cissim & ralis, & unxit oleo ualde pacatè & amicitè. Dein
de uero nescio qua offensa dissociati mutuo se de loco pro-
pulerunt innuentes, fronteq; arietantes concurrunt non se-
cus atq; arietes. Et uide ut ille alterum sublatum cruribus humi prostrauerit, de-
inde in eum illapsus suspicendi facultatem non permittit, in cœnum deorsum
adigens. Postremo uero iam illius crura secundum uentrem complexus, circũ-
iecto gutturi cubito, miserum ærumnose præfocat. Alter autem eius obuerbe-
rat humeros, supplicans, ut opinor, illi, ne prorsus præfocetur. Sed ne olei quidẽ
gratia agunt modestius, ne luti aspergine inquinarentur: uerum obscurata un-
ctione, & luto completi largò sudore perfluentes, copiosam ridendi materiam
mihi exhibent, ueluti anguillæ è manibus elabentes. Rursus alij in aulæ area hoc
ipsum sub Ioue facere consueuerunt, neq; tamen illi ipsi in cœno, sed profundam
arenam subiicientes in fossa conturbant se mutuo. Ipsiq; ultrò spargunt puluerẽ
gallorum in morem, quo minus, ut mea fert ratio, in complexibus effugiant, are-
na omnem lubricitatem discludente, aduersarijque comprehensionem firmiorem
in arido subministrante. Cæterum illi stantes erecto corpore pulueribus pleni,
& ipsi mutuis semet afficiunt uerberibus, & calcitrant. Itaq; infelix ille & den-
tes expuenti similis esse uidetur, adeo illi os totum & arena & sanguine opple-
tum est, palma, ut cernis, in maxillam percusso. Sed ne præses quidem ille inter
eos pacem componit, ac pugnam inducta concordia dissoluit. Etenim purpura
coniecturam facio, hunc esse unum ex illis principem. Quin animose quoq; co-
hortatur & laudat eum, qui alteri incussa in faciem palma, plagam intulit. Porro
alij alibi omnes accelerantes in puluere, ueluti currentes subsiliunt eodem in lo-
co permanentes, & in altum prosiliētes calce lacessunt aëra. Quocirca ista per-
libenter scire uelim, cuius compendij aut utilitatis gratia facitare soleant. Equi-
dem omnino hæc res mihi uidetur esse insania, nec quenquam esse arbitror, qui
me facile persuasum ab ista sententia abducturus sit, ut non credam hos insigni-
ter desipere quibus studio est ista facere. so. Ista me hercle ò Anacharsis non in-
iuria ita tibi uidentur, cum et peregrina sint, & multum à moribus Scythicis ab-
horreant. Quemadmodum & uobis non parum multas disciplinas & corporis
exercendi studia esse uerisimile est, quæ nobis Græcis absurda & aliena esse uide-
rentur, si quis quemadmodum tu illis spectandis arbiter assisteret. Atqui bonum
habe animum, ò amice, neq; enim ista insaniæ sunt opera, neq; impulsu contume-
liæ hi mutuo se obuerberant, inq; cœno uoluntur, aut semet conspergunt pul-
uere. Sed inest huic rei necessitas non iniucunda, neq; mediocrem uigorem ad-
iungit corporibus. Itaq; si diutius, ut te planè facturum opinor, in Græcia uersa-
tus fueris, non in longum & tu unus ex eorum eris numero, qui cœno oppleti
sunt aut puluere. Vsque adeo res tibi uidebitur & uoluptuosa & utilis. ANAC.
Apage ista à me ò Solon. Vobis hæc oblectamenta utilitatẽ adferant. Me si qui-
dẽ quis uestrum ea affecerit contumilia, sentiet me haud nequicq; accinctum es-
se acinace. Veruntamen dic mihi, quod nomẽ huic rei indidistis, aut quid nam
operis hoc facere dicamus? so. Locus ille, ò Anacharsis, à nobis uocatur gym-
nasium, estq; templum Apollinis Lycij. Cernis autem eius simulachrum quod
supra statuariam situm est, sinistra quidem arcum gerens, dextra uero supra caput
refracta tanquam ex multa defatigatione Deum quiescentem indicat. Cæterum
exercitiorũ aliud quidẽ, quod in cœno sit, Lucia uocatur. Illi uero in puluere
quoq;

quod fluctantur. Porro eos qui erecto stant corpore, ac semet uerberibus mutuis onerant, Pancratio decertare dicimus. Sunt præterea & alia nobis eiusmodi gymnasia, & pugillatus, & disci, & saltus, quorum omnia certamina solemus proponere, quorum qui palmam adeptus fuerit, is præstantissimus ex omnibus esse iudicatur, ac certaminis tollit præmia. ANA. Cuiusmodi uero sunt ista præmia? SO. In olympijs corona oleagina, in Isthmis pinea, in Nemeis ex apijs concinnata. Porro autem in Pythijs poma Sacerdotes Apollinis proponere consueuerunt. Cæterum apud nos Athenienses oleum ex oliua. Quid autem sublati cachinnis risisti Anacharsi? an quia hæc tibi uisa sunt esse modica? ANA. Non, sed præmia omnibus modis clara atque præstantia percensuisti o Solon, cum dignijs qui ea proponunt. In certaminibus ob munificentiam, tum etiam athletis, qui ista nauiter consequi studeant. Itaque pomorū gratia atque apiorū tanta antè laboriose perferūt, & periclitantur, dū indignis modis præfocantur mutuo, ac inhonestis uerberibus ceduntur, ita ut non liceat sine negotio potiri malis, siquem cepisset pomorum desiderium, aut coronari apio, aut fertis pineis, cuius nullo luto defœdaretur facies, neque aduersarij eius uentrem pede calcitrassent. SO. Atqui o optime, nos non ad nuda tantū dona intentos habemus oculos. Etenim hæc saltem signa sunt atque indicia uictoriæ, per quæ uictores cognoscuntur. Cæterū quæ hæc comitatur gloria quauis re digna uidetur esse uictoribus. Pro qua consequenda etiam in uentrem calcitrari, præclarum est uenantibus gloriam ex laboribus: Neque enim hæc citra sudorem atq; laborem contingit mortalibus, sed illius flagrantem desiderio oportet sub initium multa dura perpeti, quibus nauiter perpeisis, illi dulcis & tantopere exoptatus finis est laboribus expectandus est. ANA. Hunc ne fimem ais o Solon, dulcem atque utilem, ut ab omnibus uiridi redimiti corona conspiciantur, atque ob uictoriam laude uehantur, quorum paulo antè nemo non ob indigna uerba misertus est. Cæterum nunc mirifica felicitate perfruuntur ditati pomis atq; apijs. SO. Nostrarū rerum etiamnum imperitus esse uidere, non multo uero post alia tua erit super hisce rebus sententia, posteaquā in frequentissimos Græcorū conuentus profectus, uideris tantam hominū multitudinem collectam ad illorū confluisse spectaculum, ac theatra multis millibus hominū repleta, athletas uero ipsos diuinis efferri laudibus. Porro eū qui præconis uoce uictor pronunciatu fuerit, ab omnibus propemodum deū existimari. ANA. Hoc ipsum quod dixisti o Solon longe miserrimum est, quod non paucis præsentibus tam infanda patiuntur, sed in tanta spectantium corona atq; celebritate, qui acceptæ contumeliæ testes sunt oculatissimi. Illi nimis eos felices esse pronuntiabunt, quos uident sanguine perfluere, aut à suis aduersarijs compresso gutture præfocari. Hæc enim summa felicitas illorū præsto est uictoriæ. Sed enim apud nos Scythas, si quis Solon uel unū e ciuibus pulsauerit, aut obuiam factus est uia detruserit, aut uestem disciderit, graui multa in eū animaduertunt senes, tametsi hoc ipsum uel paucis præsentibus arbitris quispiam passus fuerit, taceo in tam numerosis spectaculis, cuiusmodi tu percenses in Isthmo celebrari aut Olympiæ. Cæterum athletarum me hercule uicem ex animo doleo, eorum nomine quæ ab illis sufferenda sunt. Spectatorum uero demetiam, quos tu ex omnibus locis optimos quosque ad ludos uisendos ais cōfluere, demiror magnopere, si negocijs necessarijs posthabitis, hisce rebus uacare non uereantur. Nondum enim illud possum intelligere, quodnam oblectamenti, quid uoluptatis deniq; hoc illis adferat, si uideant homines cedi uerberibus, atq; decertantes, tum humi prosterni, inq; uicem semet conteri. SO. Si iam tempus esset Anacharsi, aut Olympiorum aut Isthmiorum aut quinquatrium, ipsa res per facile docuisset, quā non frustra aut temerè harum rerum studiosissimus. Neque enim quispiam ita nudè percensendo rerum, quæ ibi geruntur uoluptatem ullam tibi ita persuaferit, quasi ipse in medijs sedens spectatoribus, ui-

Premia
florum.

Finis exerci-
tationis.

Inuersio.

Cōfutatio
exemplo.

*Alia cōstitutio
ab inuiti et
superuacaneo*

*Paulatim oc-
casione expo-
sitione parat,
reip. cōstituen-
de mentionē
inferens.*

*Propositio,
de quibus di-
sturus sit.*

rorum uirtutes cernerēs, & corporum excellentium formositates, & habiles ad mirandorum membrorum uigores, multaq; praeclara experientiae documenta, et uim inexpugnabilem, & audaciam, & ambitiosam contentionem, & sententias nullo modo uincibiles, atque indefatigatum pro consequenda uictoria studium. Sat enim scio te ista spectantem nullum finem facturum laudandi & exclaimandi & applaudendi. ANA. Et per Iouem, o Solon, etiam ridendi & sublan-
nandi. Siquidem haec quae enumerasti, nempe uirtutes, ac corporum habitu-
dines & pulchritudines, & interritam audaciam nullius magnae rei gratia atque adeo nequicquam uobis perire uideo, cum neque periclitetur patria, neque regio incendijs atque populationibus diuexetur, neque amici aut domestici ad iniuriam rapiantur. Itaque hoc magis mihi risu digni uidentur, uiri illi, ut tu ais, optimi frustra tanta sufferentes, talibusq; difficultatibus confluentes, et eas pulchritudines & heroicas corporum proceritates ita turpiter arena atque tumentibus uulneribus foedantes, ut parta uictoria poma aut pinu potiantur. Semper uero mihi uoluptati erit talium certaminum recordatio. Veruntamen dic mihi, omnibus ne athletis talia cedunt praemia? SO. Nequaquam, sed uni ex omnibus, qui ceterorum uictor extiterit. ANA. Ergo Solon pro tam obscura atque ancipiti uictoria tam multi semet ipsi inanis conficiunt laboribus, praesertim non ignorantes unum prorsus ex omnibus fore, qui uictor declarandus sit. Reliquos autem uincendos atq; nequicquam uerbera & uulnera miserè suscepturos? SO. Vide ris o Anacharsi, Reipub. bene institutae statum prorsus nihil intelligere. Neque enim alioqui nostrae gentis ritus atque mores pulcherrimos in uituperationem ponerēs. Nam si quando tibi curae erit nosse quomodo omnium optimè ad ministranda sic Reipub. tum qua ratione ciues in ea quam optimè reddendi sint, laudabis haud dubiè & tu tunc illorum exercitia, neque non ambitione, cui in hisce gymnasijs dediti seruiunt. Scies quoq; per multum fructus eos capere, qui his ipsis commixtus est laboribus, ut cuncti nunc tibi inani studio operam dare uideantur. ANA. Atqui ego o Solon, nullius rei gratia ex Scythia ad uos profectus sum, tantum emensus itineris, magno Euxino atq; tempestuoso traiecto, quam ut Graecorum leges perdiscerem, ac mores illorum praesens perscrutarer, tum ut optimam Reip. formam multo studio cognoscerem. Quapropter te mihi potissimum ex omnibus Atheniensibus atq; peregrinis amicum adiungendum curauī, posteaquam inaudissem & optimarum legum scriptorem, moxq; praestantissimorum inuentorem te esse comperi, neque non utilium institutorum interpretem. In summa, totius Reip. formatorem. Itaq; haud quaquam tu cupidior es me docendi, tuumq; discipulum faciendi, quam ego sum auidus discendi, adeo ut tibi & incubatus & sitibundus assidens, quoad usq; tu docendi laboribus par esse possis, dictis tuis inhians audire te super Reip. institutis & legibus differentem concupiscam. SO. Equidem omnia breuiter perstringere o amice, haud quaquam facile aut promptum est. Gradatim tamen ac pedetentim ingressus cognosces singula, cuiusmodi nobis de dijs, aut parentibus, aut nuptijs, aut alijs uisa atq; constituta sint. Ceterum quae de iuuenibus decreuimus, tum quemadmodum illis utamur, ubi iam primum quod rectius est sapere coeperint, & corpore maturiores facti, laborum patientes euaserint, haec tibi in praesentia percensere mihi delib-
beratum est, ut intelligas cuius gratia haec illis exercitia proponere soleamus, tum quam ob rem assiduis laboribus eosdem corpora exercere cogamus. Non profecto certaminum saltem gratia, ut praemia queant consequi, ad ea enim celebranda omnino per pauci illorum perueniunt, sed ob fructum longè maiorem, qui inde ad uniuersam manat Remp. et quo ipsi fruuntur consimiliter. Siquidem aliud quoddam commune omnibus bonis ciuibus certamen est, propositum, et corona non pinea, aut oleagina, aut contexta ex apijs, sed quae in se comprehensim uniuersam hominum felicitatem complectat, nempe libertatem dico, quae cuiusq; priuatim est, et communiter patriae.
Prae-

Præterea diuitias, gloriam, honoris ac dignitatis gradus amplissimos, solennia-
tatumq; patriæ fruitionem, rerum familiarium salutem. Atq; ut summam di-
cam, pulcherrima quæq; quæ à dijs immortalibus quispiam assiduus uotis sibi da-
ri soleat expetere. Ex ijs omnibus ea, quam dixi, corona concinnata est, eaq; ex
certamine paranda contingunt, ad quod hæc exercitia atq; labores ducunt. ANA.
At tu o multis modis admirande Solon, cum talia ac tanta mihi percensenda
haberes præmia, poma atq; apia commemoras, ac uirentem syluestris oleæ ra-
mum, & pinum. SO. Atqui o Anacharsi, ne illa quidem tibi uidebuntur modi-
ca, ubi quæ dicturus sum intellexeris. Eodem enim consilio fiunt & illa, suntq;
planè partes quædam exiguæ maioris illius certaminis, atq; coronæ per omnia
felicis quam percensui. Nescio uero quo pacto oratio nostra confusa narrandi
serie ordinè penitus præpostero, horum prius commemorat, quæ in Isthmo atq;
Olympijs & Nemea fieri consueuerunt. Verantamen nos, sumus enim ociosi, *Cobortatio*
& tu ut ais audiendi cupidus es, facile ad principium recurreremus, ac commune *ab opportuno*
illud certamen, cuius adminiculo omnia hæc parari confirmauit. ANA. Præstat
equidem ita facere. Inter eundem uero in locum nobis profluxit oratio. Et for-
tasse his citius iam persuadebor, ne quem posthac amplius subsannem, quem cū-
que oleastro aut apio coronatum grauius atque iactantius incedentem conspe-
xero. At si uidetur sub illam opacam progressi consedeamus, ne illi disceptan-
tes sua uociferatione nos conturbent. Quin aliàs etiam solis, quid enim dissimu-
lem, sum impatiens, ita acuti & feruentis, & nudum caput infestantis. Etenim ti-
aram domi consulto mihi abstuli, ne solus hic inter uos peregrino & insueto ha-
bitu obambulare. Et iam quoq; anni tempus est, quo sydus illud feruentissi-
mum exoritur, quod uos canem dicitis, omnia exurens, aëremq; ariditate & ca-
lore infestum faciens, sole circa meridiem supra caput assistente, & eiusmodi fer-
uorem intolerabilem corporibus inducente. Itaque demoror, qui fiat ut tu, cū
ætate sis planè confecta, non perinde ut ego sudore perfluas, neq; prorsus a so-
le infestari uideris, neque uspiam locum umbriferum exploras quem subires, sed
æstum facile & patienter toleras. SO. Inanes illi & superuacanei labores, o A-
nacharsi, & assidue in cœno uolutiones subaëriæ, præterea in arenâ miseriæ
nobis hoc præstant, ut feruentis solis radios facile contemnamus. Neque am-
plius egemus pileo, ut solem a contingendo capite prohibeat. Itaq; sub umbram
concedamus. Noli uero ijs quæ dicturus sum, tanquam legibus mentem adhi-
bere, ut per omnia fidem illis habeas, sed ubicunque aliquid parum rectè tibi di-
xisse uidebor, statim illud contradicendo refelle, ac uerba mea emendato. Ete-
nim ab horum duorum alterutro me omnino haud aberraturum existimo, aut
enim te constanter persuadebo, si non dissimulante habueris quæ contradicen-
da sunt. Aut ego de integro discam, quam non rectè de his senserim atq; statue-
rim. Quo nomine uniuersa Atheniensium Resp. tibi non prolixè aget gratias.
Quantum me enim docueris, atq; ad saniores sententiâ suadendo pertraxeris,
illâ maximis beneficijs tibi obstringes. Neq; hoc eam celabo, sed statim in me-
dium adferam, ac stans in senatu his uerbis uniuersos compellabo: Ego quidem
uobis, o ciues Athenienses, leges conscripsi, quas ego Reipublicæ utilissimas
fore arbitrabar. At hic hospes, te o Anacharsi digito commonstrato, tametsi o-
riundus est ex Scythia, uir tamen multa ornatus sapientia, aliter me persuasit, et
disciplinis uitæq; institutis longè melioribus imbuir. Itaq; ob sua in Remp. me-
rita ciuitate donetur, ac æneam illi statuam apud reliquos huius urbis proceres
erigite apud Mineruam. Persuasissimum uero habet, ciues Athenienses sibi ne-
quaquam dedecori fore, existimatuos ab homine peregrino atq; barbaro ea per-
discere, quæ sunt ex usu Reip. ANA. Hoc equidem erat quod ego de uobis A-
theniensibus inaudieram, quod in omnibus ferè sermonibus nasci essetis illuso-
res. Vnde enim ego homo agrestis & erro, qui omnem ætatem meam in plaustris

*Digressio de
tolerantiâ es-
tius & frigo-
ris, et quomodo
pareatur.*

*Modus et lecti
disputationis.*

*Extenuatio
Anacharsidis*

*Repetit pro-
positionē seu
petitionem.*

*Redit ad mos-
dū et legē dis-
putationis, et
ea à simili co-
more publico
commendat.*

*Accedit ad rē
ac primo que
sit uera ciui-
tas, et quantū*

degens contriui, subinde solum pro solo mutans, quicquid nunquam in ulla ciuitate habitauit, neque unquam ullam nisi nunc primum uidi, de administranda Rep. uerba facerem, atque adeo docerem homines indigenas, hanc urbem clarissimā optimis legibus fundatam tantis temporibus incolentes. Cum primis uero te o Solon, cui hoc ut perhibent, statim sub initium studio ac curæ fuit, nosse quibus procurationibus Respub. quā optimē administrarerur, tum quarum legum præscripto uteris quā florentissima atque felicissima redderetur. Verum tamen & in hoc tibi ut legumlatori mos gerendus est. Itaque tibi contradicam, si qua mihi parum scitē aut rectē proponere uideberis, tantum in hoc ut cuncta perdiscam certius. Et uide, ut iam euirato sole simus in umbra, neque desunt sedes per commodæ & amœnæ in hoc frigido lapide. Dic igitur orationem exorsus ab initio, quam ob rem statim à pueris iuuenes exerceatis laboribus. Tum quemadmodum uobis uiri optimi ex cœno illo & eiusmodi euadant exercitationibus. Insuper quid ad uirtutem consequendam illis præstet adminiculi puluis, & istæ in cœno uolutationes. Hoc enim uel omnium cupientissimē statim sub initium audire desiderabam. Reliqua uero in posterum me docebis, singula suo tempore. Hoc autem inter dicendum fac Solon cogites, ad uirum barbarum te uerba facturum: Dico autem, ne de industria orationem neſcendo obſcures, neque impendiō producas. Vereor enim, ne prima mihi excidant, si nimium multa per te adducta fuerint. SOL. Tu quidem hoc, o Anacharsi, longē melius constitues, ubicunq; parum perspicua sibi uidebitur oratio, aut alicubi prorsus à uero aberrare temerē fluendo. Licebit enim hunc tibi interrogando quotiescunq; libitum fuerit interpellare, eiusq; prolixitatem decurtare. Quanquam ubi non prorsus ab instituto aliena, aut à scopo in totum abhorrentia dicuntur, nihil uetat orationem paulō longius progredi. Quoniam & senatui Areopagitico cui rerum capitalium iudicia cognoscenda sunt, à maioribus usq; acceptum ita facitare solenne est. Ingressi enim in Areopagum confedunt, cædis aut uulneris ex destinato infligti, aut incendiij causam cognituri. Deinde, utriq; iure contententium dicendi copia permittitur. Dicunt uero alternis uicibus, & qui litē intendit, & qui reus est. Aut ipse per se aut rhetorum sibi conducit operam, quibus causā oranda est. Illi ergo quāmdiu ea quæ ad rem attinent, dixerint, perferuntur à Senatu auscultante cum silentio. Cæterum, si quis meditato proœmio orationem exorsus fuerit, ut iudicum animos aliqua beneuolentia sibi propensiores faciat, aut miserationem, aut præcipuam aliquam orationis uim atque potentiam causæ adduxerit, qualia permulta rhetorum filij machinantur, ut hisce uerborum præstigijs iudicum perstringant oculos, progressus actutum præco illi indicit silentium, non permittens rhetori ad senatum nugandi libertatem ac uerbis causæ inuoluendæ potestatem, quo minus Areopagitæ ea quæ facta sunt inde queant perspicere. Itaq; & te o Anacharsi, in præsens quidem Areopagitam constituo, ac iuxta senatus legem à me conditam ausculta, meq; silentio in dicto compesce, ubi extra causam inuuliter rhetoricantem senseris. Quā diu uero ea quæ ad causam attinent dicentur, licebit orationem extendere. Neq; enim amplius sole sub ardenti colloquimur, ut magnopere dolēdum sit, si in longum producta fuerit oratio. Sed & umbra planē densa est, & nos in præsentia ocium agimus. ANA. Per benigna sunt ista quæ dicis, o Solon. Atq; ego ob hæc magnā tibi habeo gratiam, quod hac orationis tuæ digressiuncula etiam ea quæ in Areopago fieri consueuerūt mihi humaniter exposueris, admirāda profectō ac bonorū senatorum opera, ueritati suffragantiū. Iam igitur de illis disſere, ac ego Areopagita, hunc enim me esse uoluisti, pro more iudicum uestroq; tibi dicenti dabo operā. SO. Proinde, paucis tibi antē audiendum est, quā nos de ciuitate ac ciuibus opinionem obtineamus. Siquidē nos ciuitatem, non ædificia illa esse existimamus, cuiusmodi sunt muri, delubra, & alia, sed hæc tanquam corpus in ciuibus ponant, exponit.

quod-

quoddam firmum esse atq; immobile ad receptum & securitatem hominum urbem incolentium. Omnem uero uim atq; auctoritatem in ciuib; sitam esse arbitramur. Hos enim esse, qui cuncta implent, singula ordinant, omnia perficiunt atque custodiunt, quali in nobis singulis gubernadis officio anima fungitur. Hoc ergo intelligentes, sanè sedulam curam habemus ciuitatis corpus nō negligendi, exornantes illud, ut quā maximè niteat: cum intus uisendis ædificijs adornatum, tum externè munitis et firmissimis propugnaculis circumseptum. Cum primis uero omnem curam impendimus, ut & ciues mente boni, & corpore efficiantur ualidi. Tales enim ipsi sibi prodesse in pace possunt, unā Remp. administrantes, neq; non in bello ciuitatis libertatem atq; salutem seruare atq; propugnare. Primam itaque illorum educationem matribus atq; nutricibus, & paedagogis formandam permittrimus, ut disciplinis liberalibus eisdem imbuantur atque educant. Cæterum ubi iam res honestatem per ætatem sapere cœperint, ac unā cum illis uerecundia & pudor & metus, neq; non rerum præstantissimarū concupiscentia enata fuerit, ipsaq; corpora laboris patientia uisa sunt, membrorum robore solidiora facta, ac iustis uiribus consistentia: tunc iam illos assumptos docemus, alijs quidem animi disciplinis propositis, aliter etiam erga labores perferendos ipsorum corpora assuefacientes. Neq; enim satis esse existimamus tantum natos esse, ut quisq; natus est, quantum ad corpus & animum excolendum attinet, sed præceptionibus etiam & disciplinis, ad eos rectè instituendos nobis opus est. Hac enim sedulitate & iuuenum industria alitur atq; augeatur, animi uero & corporis uitia emendantur. Huius rei exemplum ab agricolis sumimus, qui quamdiu plantæ adhuc sunt humiles & teneræ, eas contegunt atq; fulciunt, ne uenti uiolentia accepto detrimento perfringantur. Vbi uero iā iustum robur collegerint, tunc inutiles & superfluos ramos amputant, easq; uentorum arbitrio mouendas atq; agitandas permittentes fructuosiores efficiunt. Itaq; mentem iuuenum primum Musica atq; Arithmetica excolimus, ac literarum formas pingere, easdemq; excellenter pronunciare docemus. Deinde, ætatis progressu aduolutoribus sapientum uirorum sententias, res olim fortiter gestas à maioribus: tum orationes quoq; utiles uersibus exornatas, quò tenacius atque fidelius memoria teneant, illorum auribus frequenter occinimus. Illi autem auditis fortiū uirorum uirtutibus, & rebus memorabilibus, paulatim ista desiderare occipiunt, ac demum ad imitationem accenduntur, ut & ipsi celebrentur, & in cœlum ferantur à natu iunioribus post futuris. Cuiusmodi multa nobis ab Hesiodo, atque Homero luculentissimè perscripta sunt. Porro autē ubi ad Reip. procurationem se iam contulerint, illisq; publica officia obeunda sunt. Sed hæc fortasse à præsentī instituto discrepant, neq; enim quibus rationibus illorum mentem excolere soleamus, sub initium dicere decretum erat, sed quam ob rem hisce laboribus eisdem exercere dignum arbitramur, explicare fuit in animo. Itaq; mihi ipsi silentium iniungo, non expectato præcone, neq; te Arcopagita, qui, ut ego suspicor, ductus reuerentia tanta extra causam nugantem me pertulisti. ANA. Dic mihi Solon, cuius rei gratia Senatui uisum est, nulla pœna afficiendos esse res maximè necessarias non dicentes, sed silentio prætereuntes? SO. Cur hoc ex me quæstisti, nondum enim intelligo. ANA. Quoniam rebus omnium pulcherrimis, & mihi auditu iucundissimis præteritis, nempe quibus exornatur animus: exercitia non perinde necessaria, & labores corporum percensere cogitas. SO. Memor sum eorum, ò generose, quæ initio præfatus sum, ac orationem temerè ab instituto aberrare nolui, ne citra ordinem effluendo tuam confunderet memoriam. Veruntamen, & hæc quā potero paucissimis perstringam, siquidem harum rerum accuratior disputatio, propriam orationem uidetur requirere. Proinde, illorum mentes saluberrimis opinionibus imbuimus atq; formamus, cōmunes leges exactè perdocentes, quæ in pub-

*Dimissio ac
an totius in-
stitutionis.*

*Educatio libe-
rorum, et pri-
mo, quibus aios
ac mētes eorū
informant.*

*Ab exēplo cō-
mendat insti-
tutum.*

*Que discēda
proponantur.*

*Reiectio, quæ
ueniam ei rei
parat, q. alie-
na à primo p-
posito dicere
cœperit.*

*Redit ad rē et
institutionē et
uīū psequitur*

Hæc magnis descriptæ literis omnibus legendæ proponuntur, quæ fugienda,
 quæq; facienda sunt imperantes. Tum quod integerrimorum uirorum conui-
 ctu utendum sit, apud quos ea quæ decent perdiscunt, tum iusta facere, tum ex
 æquo inter se uersari in Repub. Neq; ullam rem turpem peruerse appetere, sed
 rerum honestarum tangi desiderio. Nihil autem alteri per iniuriam facere. Illi
 autem de quibus dixi sapientibus, Sophistæ atq; Philosophi apud nos appellantur.
 Preterea ipsos quoq; in theatrum collectim perductos erudimus in publico,
 comediarum ac tragicarum scenicis actionibus priscorum uirorum uirtutes
 atq; uicia spectantes, ut ab his auersi feruenti studio ad illas complectendas con-
 tendant. Liberam quoq; prauos ciues diceris incessendi, atq; inuadendi faculta-
 tem poetis Comicis permittimus, quoscunque turpia atq; flagitiosa & Reipub.
 dignitate indigna exercentes intellexerint. Horum enim opera malè audientes
 meliores euadunt, ut posthac uulgi reprehensionem ob paria facinora effugi-
 ant. ANA. Noui quos dicas o Solon, Tragicos, & Comicos, si illi sunt latis, &
 altis subnixa calceamentis, aureis autem tanis per uestem uariegiati, laruis uero
 induiti planè ridiculis, & magnum hiantibus. Verum ipsi intus intenso clamore
 uociferabantur, incedebantq; nescio quomodo securè talibus induticalceamen-
 tis. Et nisi fallor, tunc ciuitas celebrabat Dionysia. Porro, Comici cæteris erant
 humiliores & pedestres, laruas tamen habebant multò etiam magis ridiculas,
 quos uniuersum theatrum risu prosequeretur. Sed enim alios altiores nemo non
 tristi atq; contracta fronte audiebat, eorumq; ut opinor, omnes commiseraban-
 tur, tantas pedicas pertrahentium. SO. Non illorum o bone, miseri sunt, sed po-
 eta fortasse priscam aliquam & miserandam calamitatem in scenam adduxit ui-
 sendam spectatores, orationesq; miserationis plenas audiente theatro tragica
 actione habuit, quibus in luctum atq; lachrymas auditores pertracti sunt. Verissi-
 mile autem est & tibicinas te uidisse, tum alios canentes in medio theatri consti-
 tutos. Iam, neque hanc canendi rationem & usum tiliarum inutilem esse cen-
 semus, uerum ipsi omnibus atq; eiusmodi mentem acuentes meliores uobis red-
 dimus. Ceterum corpora, quod omnium maximè audire desideras, ad hunc mo-
 dum exercemus, exutis ut initio dixi uestimentis, primum illa ad aërem assue-
 scimus, nondum tenera & imbecilla existentia, omnibus eadem temporibus ac-
 commodantes, ut neque feruentem solis æstum grauiter ferant, neque rursus
 algoris sint impatientia. Deinde, ea ipsa oleo perungimus atque emollescimus,
 ut habiliora firmioraq; reddantur. Siquidem absurdum est, si coria oleo emol-
 lita atque peruncta ruptioni minus obnoxia, ac diutius duratura existimamus,
 quæ iam sunt emortua, corpus autem adhuc uita animatum nequaquam melius
 fore usu olei opinaremur. Mox uarijs excogitatis exercitijs, ac singulorum ma-
 gistris constitutis, hunc quidem pugilatu, alterum uero Pancratio decertare do-
 cemus, ut laboribus tolerandis assuefiant, pariterq; ictuum declinandorum pe-
 riti euadant, neq; metu auerferentur uulnera. Ceterum hæc exercitatio duas ma-
 ximas utilitates adportat iuuenibus, nam & animosos eos reddit, ad subeunda
 pericula corporibus non parcentes, præterea ut prospera utantur ualeitudine,
 sintq; per omnia robusti, & laborum patientes. Quotquot autem illorum deie-
 cto in terram uultu luctantur, & securè procidere, & promptè exurgere, eadem
 discunt opera, ut & propellere, & tenaciter amplecti, & loco mouere, & præfo-
 care, & in altum sustollere possint aduersarium. Quæ sanè non sunt inutilia ha-
 benda exercitia, sed unum illud atq; adeo maximum statim initio sibi præparât.
 Etenim firmiora sunt & robustiora corpora, quæ talibus exercentur laboribus.
 Alterum uero neq; ipsum modicum est, ex hoc enim consequuntur peritiam, si-
 quando in necessitatem adducti fuerint talium disciplinarum in armis. Quippe
 in confesso est, quod & talis hostem complexus, citius supplantatum proster-
 net, & proleptus ipse quàm facillimè noscet exurgere. Hæc enim omnia o Ana-
 charsi,

Que spectan-
 da atq; inuen-
 da exhibeant,

Differentia tra-
 gicorū, & co-
 micorū p di-
 gressuunculā.

II. Pars insti-
 tutionis, quō
 corpora firmi-
 ora et laborū
 patientiora red-
 dāt. Estq; hæc
 ppria institu-
 ti opis, & ab
 initio propo-
 siti.

Duplex utili-
 tas exercitio-
 rum palæstri-
 corum.

charis, ad uerum illud certamen, quod in armis peragitur, referre solemus, planeque in eam opinionem descendimus, ut certò putemus, longè melioribus nos uisuros ita exercitatis, posteaquam primum illorum nuda corpora emollita atque exeretam & robustiora reddidimus, neque minus leuia & habiliora, eademque aduersus graui effecerimus. Intelligis enim, nisi fallor, cuiusmodi illi armati futuri sint, qui nudo saltem corpore terrorem hostibus incutiunt, neque immodicam ostendentes corpulentiam & segnem & candidam, aut nimiam quoque corporis macritudinem pallore deformatam, qualia ferè sunt mulierum corpora sub umbra marcescentia, trepidantia, ac siccò multo sudore perfluentia, neque non sub galea anhelantia, maximè uero, si quando ut nunc sol sub meridiem aestu supra modum calente feruerit. Cui enim rei quispiam uteretur sitientibus & puluerem ferre nequeuntibus, quiq; saltem uiso sanguine statim exanimantur, ac antè moriuntur quàm intra teli iactum, atque ad manus cum hostibus uentum fuerit. Sed enim nostri iuuenes partim rubore, partim nigredine temperanter sub sole colorati, uultu planè masculino, multum uigoris atque caloris & uirilitalis præ se ferentes, neque nimium sunt obesi, neque rursus nimium tenues & aridi, nimio pondere pergrandes, uerum iusto corporis modo formati cū inutilem, tum superfluam carniū molem & abundantiam sudore absumunt. Illud autem quod robur præstat, & uigorem citra mali admixtionem conseruant. Quod enim si qui uentilando purgant triticum, faciunt, illud nobis præstant gymnasia in corporibus, paleas ac plicas inanes flatu propellunt, purum autem fructū separatim & accumulantiā. Quocirca iuuenes nostros firma prosperitate ualitudinis uti, ac quàm diutissimè in laboribus perdurare necesse est. Quinetiam talis sero sudare incipit, & raro admodum morbis affectus decumbit. Quemadmodum si quis ignem allatum in triticum, eiusque stipulas & paleas inijceret (rursus enim ad uentilantem regredior) dicto citius, ut opinor, conflagrarent stipulae, at uero triticum modicè, neque flamma admodum magna exurgente, neque uno impetu, sed sensim atque modicè suffumigans potestate, & ipsum incensum absumeretur. Ita neque morbus, neque defatigatio tale corpus corripuens, facile arguerit, neque superare poterit. Etenim ab internis probè præparatum, nec malè munitum est, externa quoque ualde firmiter aduersus illa circumsepta sunt, quo minus uis morbi aut lassitudinis ad interna penetrare queat, tum neque aestum, neque algorem suscipere aliquo detrimento corporis. Ad perdurandum autem in laboribus multus calor intus influens, ueluti multo exercitio antè præparatus, atque in usum necessarium repositus, præstat tolerantiam illico membra uigore irrigans, eaque cum plurimum nulla lassitudine uincibilia exhibet. Multorum enim & uariorum laborum præmissa exercitatio, nequaquam uires absumit, sed multis incrementis augere solet, dumque subinde refouentur, fiunt etiam maiores. Præterea in curriculo quoque iuuenes nostros exercemus, ut & longo alicui spacio cursu transmittendo sufficiant, assuefacimus, utque in breui quàm celerrimi sint corporis leuitate, uti quàm promptissimè docemus. Neque uero cursus in loco plano aut solido conficitur, sed in profunda arena, ubi nulla firmitate planta figi potest aut sustentari, neque suffulciri promptum est, cedentibus subinde ad singulos passus pedibus. Fossam quoque transiliri, si necessitas exigat, docemus, aut aliud quoddam impedimentum. Qua in re exercentur grandia plumbi pondera habentes in manibus. Deinde hasta quoque in longum proijcienda decertant. Vidisti uero & alium quendam globum iacentem in gymnasio aeneum atque teretem, in parui scuti figuram formatū, neque lorum neque baltheum habentem. At illum quoque periculi faciendi gratia manu sustollebas iacentem in medio, uidebaturque tibi grauis, & propter leuitatem comprehensu difficilis. Itaque illū sursum manu extortum iaculantur in aërem, inque longū contentes, qui nam ex illis eundem quàm longissimè iactu promouerit, ac omnium

Amplificatio à simili.

Ratio physica ab efficiēte

Cursus exercitatio.

Saltus:

Iaculandi.

Cur in luto et
arena exercet-
antur.

Arenæ usus
et commoda.

Epilogus.

Amplificatio
ex cōsequen-
tibus.

Cōfutatio Ana-
charsidis
ironica, à dis-
similitudine fi-
nis et causæ.

aliorum metas excesserit. Quæ res & humeros illorum firmiores reddit, & bra-
chia non mediocriter corroborat. Cæterum quamobrem & arena & lutum illis
luctantibus substernatur, quæ initio perquam ridicula tibi uisa sunt, nunc audi
ô admirande. Primum quidem ne in duro casus illis contingat, sed in loco mol-
liore citra periculum prostrati corruant. Deinde multa lubrica effugia accidere
in cœno sudantibus necesse est, quam rem tu anguillis conferebas, sed quæ non
sunt inutilia habenda aut ridicula. Nam & hæc plurimum ad robur & membro-
rum firmitatem consolidandam conferunt, quando ad hunc modum luctando,
alter alterum fortiter adprehendere coguntur, tamen si crebro elabantur è mani-
bus. Tenere enim perunctum oleo, & sudore perfluentem excidere conâtem, et
è manibus esluere laborantem, ne tibi res uideatur esse modica aut nullius mo-
menti. Et hæc omnia, ut à me antè prædictum est, in bello quoque non parùm præ-
stant utilitatis exercitiis, si aut amicus uulnere faucibus sine negotio sublatus
ex acie efferendus esset, aut hostis comprehensus sublimis rapiendus. Eam ob-
rem penè inmodicè eos exercemus difficilioribus propositis, ut hoc facilius mi-
nora queant perpeti. Rursus arenam planè diuersa ratione utilem esse censemus,
ne dum complexibus implicantur, labantur. Posteaquam enim in cœno multo
exercitio didicerunt compescere aduersarium, quo minus elabatur è manibus,
propter corporis lubricam comprehensionem, etiam ipsi comprehensi effugi-
endi rationem multa assuetudine familiarem sibi faciunt, præsertim cum tepentur
medijs. Quin sudorem largiter semet effundentem arena quoque mihi uidetur cō-
primere, dum aspergitur: utque uis corporis par sit laboribus efficere, estque uen-
tis obstaculo, quo minus lædantur corpora, in tenera atque denudata incumben-
tibus. Alioqui sordes quoque corporis arena eluit, ac hominem longè canden-
torem reddit. Et ego equidem perlibenter unum ex albis illis, cuius conuersa-
tio semper sub umbra fuit, & quencunque tu ex his, qui semet in Lyceo exercent
eligeres, huc sisterem, ac cœno & puluere ablutis te interrogarem, utri nam po-
tius similis esse optares. Satis certò compertum habeo, te primo statim aspectu
electurum, tamen si neutrius uitæ periculum feceris, alteri potius esse similis, quàm
delitijs frangi atque diffuere, ac album esse præ sanguinis inopia ad præcordia cō-
fugientis. Hæ sunt ferè, ô Anacharsi, quibus iuuentutem nostram exercere sole-
mus, existimantes eandem hisce gymnasijs optimam fore custodem Reip. & cuius
opera in libertate nos uicturos speramus, semper de hostibus, quicunque nos ado-
riuntur, uictoriam reportantes; terribiles uero finitimis existentes, adeo ut illo-
rum plurimi & potentiam nostram perimescant, ac nobis tributum pendere so-
leant. Porro autem in pace longè melioribus illis utimur, de nulla re turpi ac fla-
gitiosa contendentibus, neque ob inertiam ad mutuo inferendam iniuriam con-
uertentibus, sed circa ista uersantibus, inque his ipsis exercitijs occupatis existen-
tibus. Et quod commune bonum dixi, summamque ciuitatis felicitatē, ea est quo-
ties & ad pacis artes & belli scientiam quàm optimè atque diligentissimè iuuen-
tus præparata fuerit, studijs ac rebus pulcherrimis feruenti sedulitate impendēs
operam. ANA. Proinde Solon hostibus uobis ingruentibus oleo peruncti, &
oppleti puluere in bellum progredimini, nempe pugilatu instructi aduersus ar-
matos. Et illi uidelicet pertimescunt uos ac fugiunt, metuentes, ne ipsis hiatis
arenam in os spargatis. Aut fortè post tergum resilientes illorum crura appre-
henditis, eosdemque præfocatis iniecto circa collum cubito. Ac per Iouem illi pe-
tent uos arcibus, & iaculabuntur spiculis. At uos quemadmodum statuas, telo-
rum acies non penetrabunt; quippe ad solis feruorem denigratos, ac multo san-
guine abundantes. Neque enim uos estis aut spicæ aut stipulæ, ut quàm primum
plagis succumbatis: sed admodum sero, ac uix profundis confecti uulneribus mo-
dico sanguine monstrato. Talia enim sunt quæ dixi, nisi exemplum à te ad-
ductum planè obaudierim. Aut fortasse Comîcorum & Tragœdorum potius
arma-

armaturam assumetis, etsi iussu senatus in aciem uobis exeundum fuerit, galeas illas hiantes capiti imponitis, ut hoc magis terrori sitis aduersarijs, laruis ac terreficulamentis anilibus eos exanimantes. Præterea calceos quoque peralios illos pedibus accommodatis, qui si fugiendum uobis esset, leues sunt, rursus si alios insectati fueritis, hostibus erunt ineffugibiles, tanta mole uobis aduersus illos irruentibus. At uide potius, ne ista uestra arguta sedulitas, nugæ sint & ludicra puerilia, & inertium iuuenum ignauitæque deditorum exercitia. Si uero uobis in animo est pro-sus esse liberis et per omnia felicibus, alijs uobis opus erit gymnasijs & uero in armis exercitio. Neque cum aliquo alternis certaminibus iuuenes uobis componendi sunt, sed aduersus hostes depugnandum erit certo cum periculo uirtutem exercentibus. Quapropter relictis puluere atque oleo, docete illos arcu contendere, & hasta uti: neque illis leuia dabitur sacula, quæ uenti flatu feruntur, sed sit hasta grauis, quæ cum turbine atque sibilo extorqueat: præterea lapis prægrandis, & gladius, & scutum sinistrè insertum, & thorax & galea. Nam sicut in præsens instructi estis, dei cuiuspiam benignitate mihi seruati esse uidemini, quo minus nondum perijstis à perpauca saltem leuis armaturæ militibus irruentibus. Ecce enim si stricto saltem gladio quo succinctus sum, solus in iuuenes uestros omnes irruerem, actum unum cum clamore gymnasium haud dubie caperem, illis passim diffugientibus, ac nullo contra ferrum aspicere audente. Verum post statuas aut columnas consistentes risum mihi exhiberent lachrymantes, atque trepidantes permulti. Tunc uero uideres illos non amplius rubescere corpore, cuiusmodi nunc sunt in præsentia, sed omnes ilico expallescentes, transcoloratos præ formidine. Adeo multa pax uos eneruatos effœminauit, ut non facile saltem cristam hostilis galeæ, conspectam sustineretis. SO. At nequaquam talia de nobis prædicauerunt, o Anacharsi, Thraces, quotquot Eumolpum secuti bello nos lacerauerunt, neque uestre mulieres, quæ duce Hippolyta aduersum urbem expeditionem instituerant. Neque item alij quotquot in armis & acie uires nostras experti sunt. Cæterum nos, o beate, non hoc consilio nuda iuuenum corpora exercemus, ut propterea eos in aciem aduersus pericula producamus. Sed ubi in hisce ludicris quàm optimi atque exercitatissimi euaserint, deinceps & armati exercentur, quibus longè promptius utuntur ad hunc modum antè instituti. ANA. Et ubi nam locorum illud uobis est gymnasium, quod armorum usui exercendo destinatum est? Neque enim ego usquam in urbe eiusmodi conspexi, cum totum oppidum sursum ac deorsum diligenter perreptassem. SO. Sed certò uidebis o Anacharsi, multum nobis temporis conuersatus, rum unicuique permulta esse arma, quibus necessitate urgente utimur, & cristas, & phaleras, & equos, et equites ferme quartam partem ciuium. Siquidem semper armatum incedere, neque non acinace succinctum esse, superuacaneum in pace esse existimamus. Præterea multa cautum est, ne quis in urbe cum nihil necesse sit, ferrum gestet, aut armatus procedat in publicum. Vobis uero, non iniuria ignoscendum est, perpetuò in armis uiuentibus. Viuere enim in loco aperto incustodito, facile insidijs obnoxium est, & hostium ualde numerosa est copia. Neque illud certum, quo tempore assistens quispiam dormientem è plaustro pertractum iugulet. Ipsa quoque mutua infidelitas, & quæ legibus nequaquam coerciti unam remp. incolitis, ferrum uobis semper facit necessarium, ut in propinquo sit ad propulsandam iniuriam, si quis uim alteri inferre adgrederetur. ANA. Adeo uero Solon ferrum gestare nulla necessitate adigente superuacaneum esse censeatis, ut & armis parcatis, ne in manibus frequenter habentes corrumpantur, sed reposita conseruatis, ut necessitate uocante utamini. Sed enim iuuenum corpora nullo cogente periculo, uerberantes laboribus conficitis. Quinetiam sudore absumentes, nulli rei magnopere necessariae aut conducibili uires illorum expromitis, sed incassum in coeno atque arena effunditis. SO. Videris o Anacharsi, talem de robore corporeo opinionem obtinere, quasi

Commonitio.

Amplificatio
ex consequen-
tibus et suo
exemplo.Diluit confes-
siones ab exem-
plo antecesso-
rum.Alia dilutio,
à publico mo-
re et legibus.Alia cōsuetudo
Anacharsidis
ab mutui.

*Dilutio à na-
tura corporis*

quasi uino aut aquæ, aut alijs cuiuspiam rei humidæ similitudine respondeat. Itaq[ue] metuis, ne quemadmodum ex uase Samio robur clanculum effluens in laboribus, deinde nobis corpus inane & aridum discedendo relinquat, cum à nemine intus repleatur. Atqui ad hunc modum res se non habet, sed quâto quis impenitus exhauserit, tanto copiosius influit, iuxta hydræ fabulam, si qua unquam tibi inaudita est: cui pro uno capite præciso, semper alia duo renascebantur. Cæterum si ab initio in exercitatio corpore fuerit, parumq[ue] firmo, neq[ue] satis habuerit subiectæ materiæ, tunc illico fatigatione defessus, detrimento afficitur, atq[ue] marcescit, ueluti in igne ac lychno usu uenire uidemus. Etenim eodem statu & ignem potes incendere, inq[ue] breui maiorem facere, nimirum inflammâs spiritu, ac lychni lumen extinguere, non habens sufficientem materiæ suppeditationem, quæ aduerso flatui par esse possit, neq[ue] enim ab altius acta radice productum fuerat.

*Cur in solenni-
bus & sacris
certaminibus
armati non
certent.*

ANA. Hæc equidem, ô Solon, non admodum intelligo, argutius enim ista tibi dicta sunt, quàm ut ego queam intelligentia assequi, exactam quandam curam & mentem acutè cernentem requirentia. Illud porro omnino mihi responde, quàm ob rem tandem nō etiam in Olympicis certaminibus, & Istmicis, & Pythicis, alijsq[ue], quando multi, ut ais, confluxerint iuuenes certantes spectaturi, in ipsis armis certamen conficiendum proponitis: sed nudos in medijs adductos, qui & calcitrentur, & uerberentur ostenditis, ac deinceps uictoribus mala aut oleaginam coronam præstatis. Hoc enim scitu dignum est, cuius rei gratia facti tate soleatis. SO. Quoniam opinamur, ô Anacharsi, hæc ratione gymnasiarum desiderium in iuuenibus magis accendi, si eos qui optimè sese gesserint, in illis honorari conspexerint, & in medio Græcorum præconis uoce magnificè proclamari. Quapropter etiam tanquam illi ex utris uestimentis optimi corporis æstimandæ habitudinis curam non negligunt, ne denudati pudore afficiantur, ac se quisque uictoria quàm dignissimum præparet. Quinetiam præmia, quem admodum à me prædictum est, non mediocria sunt proposita, nempe honorificum & laude plenum à spectatoribus testimonium, & esse clarissimū, ac demonstrari prætereuntium digito, inter æquales hunc uisum esse etiam sua opinione præstantissimum. Etenim non pauci ex spectatoribus, quibus per ætatem etiam num exercitatio colenda est, abeunt nō mediocriter ex his uirtutis & laborum

*Locus cois de
gloria*

amore inflammati. Itaq[ue] ô Anacharsi, si quis è communi hominum uita laudis et gloriæ amorem sublatum efferet, quid nam amplius præclaræ rei nobis ille faceret reliquum, aut quis nam facinus aliquod magnum & memorabile concupisceret? Iam ex ijs haud difficulter coniecturam facere potes, quales in bello pro tuenda patria, defendendis liberis & uxoribus, & pro templis suscepto futuri sint arma habentes in manibus, qui oleagina corona aut pomis inducti, tanta cupiditate ad uictoriam consequendam ferantur. Et quid nam dicturus esses, si apud nos & coturnices & gallos gallinaceos compugnantes uideres, ac harum rerum spectandarum & adornandarum studium non mediocre. Rideres uide- licet, at tunc maxime, si rescisceres lege à maioribus lata illud nos facere, omnibusq[ue] iuuenibus ut intersint imperatum esse, ut spectent uolucres rostris inter se depugnantes usq[ue] ad extremam defectionem usq[ue]. Atqui ne hoc quidem institutum risu dignum est. Irrepat enim sensim in animos iuuenum impetus ad fortiter subeunda et contemnenda pericula, ne gallis ingenerosiores, atq[ue] ignauiores esse appareant, neue defessi uulnera aut labores aut aliam difficultatem ferre recusent. Cæterum, ut in armis harum rerum periculum faciât, utq[ue] mutuis uulneribus semet conficientes spectamus, apage: ferinum enim illud esset, & omnibus modis crudele, ad hæc nō minus damnosum & inutile mactare iuuenes præstantissimos, quorum opera & uiribus longè melius aduersus hostes uti queamus.

*Alia certami-
nū Atticorū*

mus. Quia uero ais, ô Anacharsi, te reliquam quoque Græciam uidendi gratia peragra-

commendatio, ab exemplo Lycurgi, & Lacedæmoniorum ludorum.

peragratum, uide ut memoria teneas, si quando in Lacedæmona ueneris, ne & illos irrideas, neque putes eosdem inutilibus uacare laboribus, quando aut de pila in theatro impetu facto collapsi, mutuis uulneribus semet deformauerint, aut in locum circum circa aqua obseptum ingressi, ac in cohortes distributi, hostili animo alter alterum inualerit, & ipsi nudi, donec pars alterutra diuersam e loco aquis circumdato eiecerit, nempe Lycurgi asseclæ, sectatores Herculis, aut rursus in aquam impulerint. Ab illa enim pax insequitur, nec ullus amplius pulsatur. Maxime uero, si uideris pueros ad aram flagellis ac loris cædi, ac sanguine defluentes, & patre & matre assistentibus, non ut aliquem ex hoc facto dolorem capiunt, sed minaciter interminantibus, nisi uerba perseueranter tulerint, ac supplicantibus quoque, ut quam diutissime labori tolerando sufficiant, neue uerborum difficultatibus cedentes succumbant. Itaque permulti plagis ipsis immoruntur, dedecorosum existimantes, si etiam dum uiuentes in familiarium conspectu uerberibus superati deficerent, aut corpore flagrorum ictibus cederet, quos etiam statuis in memoriam illorum erectis publice à Spartanis honestatos uidebis. Quando ergo ista coram oculatus arbiter intueberis, caue illos insanire temere suspiceris, neque dicas citra causam iustam ac necessariam talibus eos difficultatibus conflictari, neque urgente alicuius sæua tyrannide, neque hostibus imminetibus. Dixerit enim haud dubie Lycurgus Laconicarum legum autor pro illis tuendis tibi rationi ualde consentanea, quibus nam causis impulsus, pueros ita uerberibus affligendos statuerit, neque inimicus illis existens, neque inuidentia adductus hoc faciens, neque ciuitatis iuuentutem nequicquam absumens, sed uolens, atque contendens reddere quam fortissimos, ac omni difficultate superiores eos, qui patriam ab iniuria essent seruaturi atque defensuri. Quanquam uero ipse Lycurgus nihil dixerit, facile tamen animaduertis, ut talis quispiam quondam in bello comprehensus, nullam uocem Spartana magnitudine indignam emisit, inimicis eundem diris tormentis torquentibus. Sed illos false subfannans, flagellis cædebatur, cum uerberante infracta animi tolerantia contendens, uter nam citius uiribus deficeret. ANACH. Num Lycurgus quoque Solon, in iuuentute loris cædi solitus est, aut an huius certaminis autor existens, citra periculum talia iuueniliter commentus est? SO. Cum iam prouectæ ætatis esset, ciuibus Spartanis leges condidit, profectus è Creta. Aliquandiu enim apud Cretenses peregre egit, quoniam eisdem audiuerat optimis legibus instructos uiuere, quibus Minos Iouis filius legum scriptor extiterat. ANAC. Quam ob rem igitur Solon, & tu non imitatus es Lycurgum, ac iuuenes loris proscindis? Etenim perpulchra hæc sunt instituta, & uobis non indigna. SO. Quoniam nobis Anacharsi, sufficere uidentur ista gymnasia, quorum ipsi repertores existimus, neque magnopere necessarium existimamus peregrinorum æmulatores esse. ANA. Nequaquam, sed intelligis, ut opinor, quam res sit friuola flagris obuerberare nudi scapulas, palmas utraque suppliciter extenditis, ex qua nulla proueniat utilitas, neque priuatim ad eum qui cæditur, neque item ad Remp. communiter. Itaque, si quando Spartam peregre profectus uenero, quo tempore ista factitare solent, uideor me statim lapidibus obrutum iri ab illis publice, singulos deridentem: si quando uidero pueros ueluti fures flagris onerari, aut ueluti peculatorem, aut alium facinorosum. Planè uero illorum ciuitas mihi uidetur egere helioboro, quæ usque adeo ridicula à se ipsa pati consuevit. SO. Ne desertam causam o generose, neque uiris absentibus te solum dicentem uincere inducas in animum. Neque enim deerit quispiam etiam Lacedæmone, qui harum rerum causam tibi promptissime redditurus est. Verum enim uero quandoquidem ego tibi nota ex ordine gymnasia percensui, quæ tibi non admodum placuisse non occulte tulisti, uideor mihi non iniqua postulaturus à te, ut & tu uicissim me audiente percurras, qua ratione uos Scythæ uestros iuuenes exerceatis, tum quibus gymnasijs

*Cōstitutio non
runda, nipo
te crudeliū, et à
natura alieno
rum.*

Epilogum

educatos

educatos insuecitis, & quo nam pacto eosdem uiros strennuos efficitis. ANA. Aequissima sunt ò Solon quæ postulas. Ac ego quidem Scytharum leges tibi commemorabo, fortasse non admodum admirandas illas, & quæ non multum uestris sunt responsuræ. Neq; enim uel in maxillam alicui plagam illidere aude remus, sumus enim perquàm meticolosi. Sed tamen qualiacunq; sunt, nostra exercendorum iuuenum instituta dicentur. Cæterum si uidetur, ea de re colloqui um in crastinum usq; differemus, ut ea quæ ipse dixisti, magis quietus apud me retractare possim, tum etiam ea quæ mihi dicenda sunt, memoria percurrere. Itaque quod nunc restat, in præsentia quidem abeamus. Iam enim inualescenti hus umbris appetit uespera.

DE LVCTV.

ERASMO ROTERODAMO INTERP.

A R G V M E N T V M

VT supra sacrificiorum ritus, ita hic lugentium stultitiam, & inutilem curiositatem irridet, ut qui causa friuola, & adhuc parum comprobata, sed solum poetarum fabulis tradita, adducti, manes post hæc uitam uel malè ac uariè torqueri, uel in Elysio benè atq; beatè agere credant, eoq; mortuorum uicem, cum ciuium, & multis alijs rebus, dolorem testantibus, prosequantur. Vtiur autem Protopopeia quadam patris, amissum filium lugentis, & filij respondentis ad illius querelas: & uanitatem cum eorum quæ ab illo fiunt, tum etiam opinionis, quam de inferis habeat, coarguentis, ostendentisq; inutilia planè esse, quæ pro defunctorum solatio atq; leuamine instituantur, cum nihil eorum ad illorum sensus pertingat. Quam consutationem Lucianus postea ex sua quoq; persona amplificat, enumerando ea, quæ ex luctu stulti, ac malè curiosi homines, passim, circa funera ac lamentationes, circa sepulturas, inferias, ludos funebres, & coenas exequiales, facere consueverunt. Videtur autem uoluisse hoc scripto, illud ostendere uidelicet, Mortem haudquaquam metuendam, aut pro malo putandam esse.

Propositio.

Narratio, qua scdm poetarū fabulas describit Inferorum locū & penas tanq; causam existentē, omnium eorum quæ in luctu fiunt.

PERAEPRECIVM sanè fuerit obseruare ea, quæ in luctu uulgo tum dicantur, tum fiant, item quæ dicantur ab ijs, qui eos consolantur scilicet, quamq; non ferenda putent, lugentes ea quæ sibi acciderint, & sibiipsis, et ijs quos flent. Cum haudquaquam pernouerint, mala ne sint ista, ac dolenda, an contra iucundiora, melioraq; ijs quibus accidunt. Sed ex more & consuetudine dolorem accersunt. Itaq; cum mortuus fuerit aliquis, faciunt ad hunc modum. Quin prius uolo tibi narrare, quas habeant de morte ipsa opinionēs. Sic enim palam fiet, quæ gratia superuacanea ista mollantur. Vulgi quidem hominum multitudo, quos sapientes isti uocant idiotas, Homero, Hesiodo, reliquisq; fabularum autoribus, super his fidem habentes, & illorum poësim pro lege ducentes, locum quendā subter terram profundum esse putant, quem tartarum uocant. Eum existimant magnum & spaciosum esse, caliginosum atq; opacū, qui tamen istis, haud scio quo pacto illustrari uidetur, quo singula quæ illic sunt, introspiciant. Tum regnare in hoc specu Iouis fratrem, cui nomen Plutoni, ut mihi retulit quidam harū rerum mirè peritus, ob id eo uocabulo honestatum, quod mortuorū copia diues esset. Porro Plutonem hunc Inferorum remp. & manium uitam constituisse in hanc formam. Nam sorte obtigisse huic, ut uita defunctis imperaret. Quos ubi demissos receperit, arreptos uinculis ineffugibilibus coercet, nulli prorsus permittens, ut ad superos redeat, præterquam admodum paucis ex uniuerso æuo, idq; grauissimis de causis. Interluitur autem regio illius, fluuijs & magnis & horrendis, uel solo nomine. Siquidem Cocyti, Phlegethontes, atq; huiusmodi uoculis appellantur. Quodq; est grauissimum, præiacet Acherontica palus, quæ prima excipit obuios, quam non possis neq; transmittere, neq; transire sine uectore.

tectore: Nam & profundior est, quam ut pedibus transiri possit, & spaciolior, quam ut tranari queat. In summa huiusmodi est, ut nec auium manes possint eam transuolare. In ipso uero descensu, portaque, quæ quidem est adamantina, Aeacus est, regis patruelis, cui mandata est custodia, iuxtaque hunc canis triceps, saeuus admodum. Is aduenientes satis amice, pacateque intuetur. Cæterum si quis conetur aufugere, latrat, terribitosque in speciem redigit. Iam qui transmissa palude ingressi sunt eos excipit pratum ingens, Asphodelo consitum, ac fluuius memoriae hostis, eoque Lethe nomen est inditum. Nam hæc uidelicet priscis illis mortalibus narrarunt, qui illinc redierant. Nempe Alceſtis & Proteſilaus, Theſſalus uterque, neque non Theseus Aegeo prognatus, & Homericus Vlyſſes, testes admodum graues, dignique quibus habeatur fides, qui mihi non uidentur e fonte illo bibisse, alioquin non meminissent horum. Itaque Pluto & Proserpina, ut aiebant illi, remp. ad ministrant, rerumque omnium dominatum obtinent. Sed inferunt his, & in administrando principatu adiungunt, ingens turba, Furiae, poenae, terrores, ac Mercurius, quanquam his sane non adest perpetuo. Praefecti autem & Satrapae, & Iudices sedent duo, Minos & Rhadamanthus, uterque Cretenſis, uterque Iouis filius. Atque hi quidem bonos ac iustos uiros, qui cum uirtute uitam peregerint, ubi iam multi collecti fuerint, uelut in coloniam quandam emittunt in campum Elysium, uitam optimam inibi uicturos. Quod si malos aliquos ceperint, hos Furijs traditos, in impiorum locum eiciunt, pro ratione malefactorum puniendos. Quo quidem in loco, quid tandem mali non patiuntur? torti, exusti, a uulturibus arrosi, rota circumacti, saxa sursum uoluentes. Nam Tantalus ipse ad paludem stat, in periculum adductus, ne siti moriatur infelix. Rursum alij mediocris uitae, sunt autem hi complures, uagantur in prato sine corporibus iam umbrae facti, & ad tactum ceu fumus euanescentes. Aluntur autem uidelicet nostris libationibus inferijsque, quæ sepulchris inferuntur. Adeo ut si cui nullus sit in terra reliquus amicus, aut cognatus, hic mortuus, ieiunus ac famelicus inter illos uersatur. Hæc usque adeo ualide uulgi animos persuaſerunt, ut simulatque familiaris quispiam mortuus fuerit, primum obolum illi in os imponunt, traiectionis mercedem, quam uectori daturus sit, nec illud prius expendunt, cuiusmodi nomisma legitimum sit, ambuletque apud Inferos, & apud illos ualeat, Atticus, an Macedonicus, an Aeginensis obolus. At ne id quidem cogitant, multo satius esse, non posse naulum reddere. Sic enim fiat, ut non recipientem portitorem, post liminio redeant in uitam. Post hæc lotos eos, perinde quasi tartarea palus non satis sit idonea lauandis his, qui illic degunt, & unguentis optimis uncto corpore, iamque uicta graueolentia, tum coronatos pulcherrimis floribus proponunt splendidè uestitos, ne uidelicet algeant per uiam, neue nudiconspiciantur a Cerbero. Accedunt ad hæc mulierum efusus, omnium certe lachrymarum, pectorum planctus, comæ dilaniatio, genarum cruentatio. Alijs autem & uestis discerpitur, & puluis capiti inspergitur, adeo ut uiuentes miserabiliores sint mortuo. Nam illi humi uolitantur sæpenumero, capita solo allidunt. Hic uero decorus ac formosus, ac diligentissime coronatus, sublimis propositus est, & excelsus, uelut ad pompam adornatus. Deinde mater, atque adeo pater quoque ex medijs cognatis progressus, ac mortuo circumfusus, (Nam sorge iuuenem aliquem, ac formosum propositum esse, quo magis in hunc comperat actio fabulae) absurdas ac stultas uoces emittit. Ad quas mortuus ipse responsurus sit, si contingat uocem recipere. At enim pater, flebili quadam uoce uerbum unum quodque producit in longum: Fili iucundissime, peristi mihi, mortuus es, ante diem præreptus es, me super hæc misero solo relicto. Non duxisti uxorem, non parasti liberos, non militasti, non coluisti agros, non ad senectam peruenisti. Non comessaberis posthac, non amabis fili, neque cum æqualibus in comotatione inebriaberis. Porro hæc atque id genus alia dicet, quasi putet filium adhuc rebus

Hypotyposis
 eorum que a
 parentibus fi
 unt.

Querela pa
 trum.

his egere post obitum, ac desiderare quidem, uerum potiri non posse. Sed quid hæc loquor? Quot enim sunt qui equos ac concubinas, rursum alij, qui pincer-
*Inferie mor-
tuorum.* nas etiam in funere macerant, qui uestem reliquumq; mundum, pariterq; in ro-
*Amplificatio
a causa.* gum infectum exusserunt, aut unā cum cadauere sepelierunt, perinde quasi illic
sit usurus, & apud Inferos fruiturus? At senex iste luctum agens, hæc omnia at-
que his etiam plura quæ dicit, neq; filij causa iactare uidetur, ut quem sciat non
auditurum, etiam si Stetorem clamore uincat, neque rursum sua ipsius gratia,
Satis enim erat illi, cogitare & cognoscere, uel sine uoce. Nihil enim opus est, ut
quis apud sese clamet. Superest igitur, ut ad hunc modum deliret, ob eos qui ad-
sunt. Cum nesciat, neque quid acciderit ipsi filio, neq; quò concesserit. Imò cum
ne suam quidem ipsius uitam, cuiusmodi sit perpenderit. Neq; enim alioqui ceu
*Responsio fi-
lij, qui stulti-
tia lugentiu,
uti res super-
uacanea et inu-
tilis coargui-
tur.* rem acerbam grauius ferrer, illum ex hac demigrasse. Filius igitur huic ita re-
sponderit, exorato Aeaco atq; Orco, quo liceat tantisper è specu proferre caput
dum patrem insanientem compescat. Homo infelix quid clamas? Quid mihi
*A consequen-
tiibus.* molestus es? Desine uellitare comam, ac uultus etiam cutem lacerare. Cur mi-
hi conuicium facis, ac miserum appellas, & infortunatum, qui iam sim te multo
*Morsus, con-
potationes.* tum melior, tum felicior? Aut quid acerbi mihi putas accidisse? An quia non
*A contemptu eo-
rū, que inter-
ris p. bonis ha-
bentur.* sim factus senex talis, qualis es tu, capite caluo, facie rugosa, incuruus genibus,
segnis, in summa, totus ætate putris, multis expletis Triacadibus & Olympiadi-
bus, deniq; ad istum modum delirans apud testes tam multos? O demens, quid
tibi uidetur in uita boni, quo post hac non simus potituri? Nimirum usuras di-
cis, ac coenas, uestemq; & concubitus, eoq; metuis, ne rerum harum inopia pere-
am. Non cogitas autem, longè bellius esse, non sitire, quàm bibere; non esurire,
quàm edere; non algere, quàm uestibus abundare. Age igitur, quando quidem
ignarus uideris, docebo te lugere uerius. Iamq; denuo incepto luctu, clama: Fili
miser, non amplius sities, non amplius esuries, non amplius algebis. Peristi mi-
hi infelix, qui morbos effugeris, qui febrem iam non timeas, non hostem, non ty-
rannum, non amor discruciat te, non auocabit coitus, neq; huius rei causa bis
aut ter quotidie perdes impensam. Heu calamitatem. Neq; contemnēris factus
senex, neq; molestus eris iuuenibus, si quando conspiciaris. Hæc si dixeris pater,
an nō putas te multo ueriora, magisq; ridicula dicturum, quàm ista quæ modo?
*A falsa opi-
one ac metu.* At uide ne illud te malè habeat, dum noctem, quæ apud nos est, magnamq; co-
gitas caliginem, proinde metuis, ne tibi præfocer, conclusus in monumento. Ve-
rum in his illud oportet pendere, oculis putrefactis, atq; adeo exustis (si qui-
dē paulopost exurere me decreuistis) nihil opus erit, nec ad tenebras, nec ad lu-
Ab inutili. men inspiciendum. Atq; ista fortassis utcunq; ferenda. Verum eiulatus iste ue-
ster, quid mihi confert? aut quid ista pectoris ad tibis modos percussio? aut quid
mulierum immodica lamentatio? Quid autem saxum, quod sepulchro imponi
tur, coronis ornatum? Aut quid ualet, quod merum infunditis? Num putatis il-
lud ad nos destillaturum, & ad Orcum usq; permeaturū? Nam de parentalibus
ipsi quoq; ni fallor, uidetis, quod ex apparatu potissimum ad nos redire debue-
rat, id fumo correptum, sursum in cælum abire, neq; quicquam iuuare nos, qui
infernè agimus. Porro quod superest, puluis est inutilis, nisi creditis nos cinere
uelci. Non est usque adeo sterile, neq; in frugiferum Plutonis regnum, neq; nos
destituit Asphodelus, ut à uobis cibos huc deportemus. Itaq; iuro per Tisipho-
nem, iam pridem mihi libebat uehementer exclamare super his, quæ & facieba-
tis, & dicebatis, sed uetabat linteum ac lanæ, quibus mihi fauces obligastis,

Atq; ita profato, mors ultima lamina clausit.

*Hactenus per
p. soporiciā.* Sed dicito per Iouem. Si conuersus ad eos mortuus ille, loquatur hæc cubito in-
*Id ex sua p. so-
na stultitiā lu-
gentiū ridet, ex consequentiis et effectu.* nitens, annon uidebitur rectissimè dicturus? Attamen uecordes isti uociferan-
tur, & accersito quopiam lamentorū artifice, qui multas antiquas calamitates in
unum congerat, certaminis adiutore, & amentia Chorago abutuntur ubicunq;
cœperit,

cœperit ille, ipsi ad melos eiulatu respondentes. Verum quantum ad lamentationes attinet, omnibus eadem est ineptiendi consuetudo. At deinceps sepultura rationem in uarios diuidunt modos. Nam Græcus exurit, Persa defodit, Indus adipe suillo oblinat, Scythæ deuorat, muria condit Aegyptius. Atq; hic quidam (rem à me uisam narro) desiccatum cadauer, conuiuiam & compotorem adhibet. fit autem frequenter, ut Aegyptium aliquem indigentem pecuniæ, leuet egestate pignus frater aut pater in tempore factus. Nam libationes, pyramides, columnæ, tituli, ad breue tempus duratura, an non superuacanea, & ludicris simillima? Sunt uero qui ludos quoq; constituent ad sepulchrū, ac funebres orationes habeant, perinde quasi patrocinentur, ac testimonium perhibeant defuncto apud inferos iudices. Post hæc omnia superest exequialis cœna. Iamq; ad sunt necessarij, ut defuncti parentes consolentur, suadentq; uti cibum capiant, quanquam illi per Iouem non illibentes ad id compelluntur, quippe perpetuum iam triduum enecti fame. Et quousq; quæso flebimus? Sine quiescant Plutonis manes. Quod si tibi deliberatum est omnino flere, uel ob hoc ipsum cibus est capiendus, quo tanto luctui par esse possis. Tum deniq; tum ex omnibus cōtexuntur duo uersus Homericij:

Nam cœpit meminisse cibi Niobe auricapilla:

Tum illud:

Vita defunctos flere haud sinat alius Achiuos.

At capiunt quidem illi, sed initio pudibundi, uerentesq; ne post charissimorum obitum uideantur adhuc affectibus humanis commoueri. Hæc atq; his longè magis ridicula reperiet, quisquis obseruarit ea quæ fiunt in luctu, propterea qd uulgo existiment mortem summum esse malum.

RHETORVM PRAECEPTOR.

BILIBALDO BIRCKHEIMERO INTERP.

ARGVMENTVM.

Inspectatur hoc scripto Lucianus, corruptam suorum temporum eloquentiam, et affectatum dicendi genus eorum, qui se maxime facundos esse, atq; egregie perorare existimant, cum uerba quædam ex ultima uetustate reperta, et uix ipsi Eumandri matri intellecta, orationi possim adnascant, aut uerius infarciunt. Quales et nostra ætate non paucos, cum apud Germanos alicubi, tum precipue apud Italos, quibus maxime ea cura fuit, loqui, ut à nemine intelligerentur. In quorum gratiam et superioribus annis dialogus ille, qui Volscorum et Oschorum titulo ferebatur, editus apparet. Ceterum ipsa oratio didascalica est. Duas enim uias ad eloquentiam consequendam, adolescenti à quo (ut fingitur) ad id impulsus fuerat, prescribit. Priorem quidem asperam, ac duram, et uix longo tempore peragendam: ceterum ueram ac rectam, quam non modo ad eloquentiam, uerū ad omnem uirtutem parandam, ingredi opus est, ei qui uolet uel mediocrem laudem assequi. Alteram autem planam et expeditam, sed quæ ad improbitatem, et penuriam, non uirtutem, perducit: quam cum ipse ironica quadam epitrope commendat, ac adolescenti obeundam proponit, scilicet ad temporum suorum morem alludens, quibus ut quisq; indoctissimus et impudentissimus erat, ita pro precipuo ac summo habebatur. Vtriq; autem uie doctorem quendam addit: alterum uidelicet, ea quæ recta sunt, et ad ipsam rem pertinent, monentem: alterum autem, quæ ad arrogantiam, improbitatem, et temeritatem spectant, ueriusq; rabulam ac sycophantam aliquem, quam oratorem efficiunt, docentem: qui primo quidem, quæ de seipso asserre conueniat discipulum, præcipit. deinde quibus maxime studere, publicè primum in affectandis uerbis, et componenda oratione, deinde inter agendum, et in foro, et in frequentia hominum, post hæc priuatim quoq; et domi inter suos idem debeat, docet. Quæ omnia eiusmodi sunt, ut mores, ac uicia illorum temporum planè refrant, quemadmodum cum ex alijs plerisq; tum ex Quintiliano, multis in locis idem animaduertere licet, qui ipse quoque huiusmodi affectatores, et arrogantes non semel perstringit. Exemplum autem talis oratoris, qualem hic describit, supra in Lexiphane expressum habes, et hodie in multis coram, et ob oculos uidere licet.

*Occasio scri-
pti a petitiōe
eius ad quem
scribitur.*

*Res sacra con-
siliū.*

*Multi ob se-
monē ad glo-
riā perueni-
runt.
Propositio.*

*Hesiodus ex
pastore poēta*

*Sidonij merca-
toris consiliū.*

Alexander.

CISCITARIS ò adulescens, quonam pacto Rhetor euade-
re, & uenustissimum illud, ac oppido quàm honorificum,
nomen Sophista, ipse esse censeris possis. Tibi enim uiuendū
esse negas, nī talem in dicendo uim quandam assequaris, ut
inexpugnabilis ac intolerabilis existat, omnesq; in admira-
tionem & uenerationem rapiat, ac Gracis res celeberrime
famæ esse uideatur. Ideo uias illac perducentes, quæ nam
tandem sint, addiscere cupis, atq; nulla inuidia, fili mi: præ-
cipue cum quispiam adulescens adhuc existens, optima desiderat, ignarus tamē
unde hæc hauriat, sitq; res sacra quædam consiliū, quemadmodum tu iam ac-
cedens, hoc expostulet. Igitur ex me audi, & admodū cōfide, quòd in perquam
eloquentem euadas uirum, ita ut ea quæ deceant & cognoscere & explicare pos-
sis, si tute interim memor esse, illorum quæ à nobis audieris, assiduoq; labore ex-
ercere, & alacriter uiam capeffere uolueris. Ita enim ad optatum peruenies ter-
minum. Cæterum huius rei adeptio minimè est exigua, neq; mediocri indiget
studio, sed pro qua multos labores, multasq; uigilias subire, ac quicquid euene-
rit sustinere decet. Considera igitur quot nam huc usq; cum nullius essent mo-
menti, ob sermonem clari & opulenti, ac per Iouem nobilissimi quoq; apparue-
re. Atqui ne timeas, neq; ob speratorum magnitudinem desperes, infinitos quos-
dam labores subeundos existimans: Siquidem minimè per asperam quandā aus-
ardam, sudorisue plenam nos perducemus, ut ex ipsa media lassus regredi co-
garis, quandoquidem nil ab alijs differimus, qui per consuetam illam deducunt,
longam, inuiam, laboriosam, & ut plurimum desperatam, sed consilij nostri præ-
cipuum hoc est, ut per iucundissimam pariter ac compendiosissimam facilemq;
& accluem uiam, cum multa animi uoluptate, delitijq; inter florida prata, um-
brasq; amœnas deambulans, ocio, ac gressu placido, absq; sudore in summo con-
sistas uertice, illicq; citra laborem uenari, et per Iouem discumbens quoq; conui-
uari possis, ac illos qui per aliā incedunt uiam in ascensus cliuo ab edito despicias
quin per confragosa & lubrica præcipitia, uix surrepentes, ac nonnunquā in ca-
pita deuolutos, multaq; uulnera cautium asperitate accipientes. Tu uero pridem
antea in summo coronatus, felicissimus eris, breui uniuersa quotquot in Rhetorica
sunt bona, tantum non dormiendo accipiens. Atqui promissio hæc admo-
dum magna est, uerum per hospitalē Iouem ne diffidas, si facile pariter & iucun-
dissime tibi hæc ostendi posse asserimus. Etenim si Hesiodus cum pauca ex Heli-
cone folia sumpsisset, cōfestim Poëta egregius ex pastore euasit, atq; Musarū nu-
mine afflatus, deorum & Heroum genus decantauit, cur Rhetorem, qui multo
infra poëtices est magniloquentiam, in breui creare impossibile erit? si quis com-
pendiosissimam didicerit uiam, quemadmodū & ego tibi enarrare uolo, Sido-
nij cuiusdam mercatoris consiliū, quod ob incredulitatē imperfectum reman-
sit, ac audienti inutile. Imperabat iam Alexander Persis, postquā Darium in Ar-
bellis pugna deuicerat, ac oportebat undiq; per imperium nuncios emittere, qui
Alexandri ferrent edicta. Erat uero ex Persis lōgissima in Aegyptum uia. Siqui-
dem montana circuire oportebat, hinc Arabiam per Babyloniam intrare, inde
longis emēsis desertis, uix tādē in Aegyptum perueniebatur. Statiuis uiginti
prolixis, uiro expedito. Ferebat id agrē Alexander, quoniam Aegyptios nō
nihil tumultuare audiebat, nec habebat quo pacto quæ sibi agenda uiderentur Sa-
trapas annunciare posset. Tum mercator Sidonius: Ego rex, inquit, uis haud lō-
gam ex Persis in Aegyptum, me tibi ostensurum polliceor, etenim si quis mon-
tana hæc superabit, transgredietur autem triduo, cōfestim in Aegypto erit. Et
sic se res habebat, uerum Alexander non credidit, sed deceptorem esse mercato-
rem existimabat. Ita quā plurimis promissiones admirandæ incredibiles uiden-
tur. Sed ne id tibi accidat, caue, etenim experientia cognosces, q; nil prohibebit

te Rhetorem cenferi, unius nec totius quidem dñei, montem ex Persis in Aegyptum transgressum. Proinde Rhetorices primo imaginem sermone describere, & quemadmodum Cebes ille utranq; uiam tibi ostendere uolo. Etenim duo sunt quæ ad Rhetoricam perducunt, quam haud mediocriter mihi amare uidearis. Illa itaq; in eminenti residet solio, admodum formosa, ac aspectu eleganti, in dextraq; Amaltheæ retinet cornu, fructibus omnifarijs refertum. Ex altera autem parte, astantes mihi diuitias aspicere uidetur, penitus aureas, ac perquã amabiles: iuxta quas gloria quoq; & uehementia consistunt, ipsam uero laudes permulta, pusillis amoribus similes, ac undiq; confertæ circumuolitant, instar Nilisi quandoq; illum depictum uidisti, Crocodylo alicui, uel equo fluuiatili, quales multi sunt in eo, insidentē, paruulos autem pueros Peches illos Aegyptij uocant, circa ipsum lusitantes, tales & circa rhetoricā laudes. Tu uero amator accedis, desiderans scilicet quā celerrimē in summū euadere, ut tibi ascendenti nubat, ac omnia ea possideas, diuitias, gloriā, laudes, lege etenim cuncta nubentis sunt. Inde cum monti appropinquas, sub initium de ascensu desperabis, resq; tibi si milis esse uidebitur, quemadmodū Aornos Macedonibus apparet, undiq; aspicientibus prærupta, & uix auiibus transuolatu facilis, Dionysio aliquo, aut Hercule, si cōplanari debeat, indigens, et ita tibi sub initium uidebitur. Inde paulō post duas qualdā uias cernes, uel potius altera semita est, angusta, spinosa & aspera, multum sitis ac sudoris præ se ferens, quā iam antea Hesiodus perquā egregiē ostendit, ita ut nihil mei indigeas. Altera uero lata est, florida, ac manantibus aquis irrigua, & penitus talis, qualē paulo ante dixi, ne eadem sepius repetens, te qui iam Rhetor esse posses detineā, tantum hoc addendū uidetur, quod aspera illa & ardua, non multa uiatorum retinet uestigia: & si aliqua, ualde uetusta. per illam ego miser ascendi, tantum laborans, cum haud necesse esset. Altera uero undiq; plana, ac nil confragosi habens, qualis nam sit, à longe tantum mihi apparuit, non tamen per illam incesi. Haud enim cum adhuc iuuenis essem, quid optimum foret cernebā, sed poetam illum uera loqui existimabam, dicentē: Ex laboribus germinare bona. Illud uero minimē sic se habebat, multos enī uideo absq; labore, maiori dignitate euectos, felici sermonum & uiarum electione tantum. Cū uero ad ingressum perueneris, rectē noui te hesitaturum. Quin iam dubitare ad quam nam sit uertendum. Quid igitur iam tibi faciundum sit, ut facile ad summum ascendas, fortunatus euadas & nubas, omnibusq; admirabilis uidearis, ego tibi expediam. Satis enim est me ipsum deceptum esse & laborasse. tibi uero citra sementem & arationem, tanquam Saturni seculo, cuncta prouenient. Consectim igitur tibi se obuium feret uir quidam robustus, prædurus, gressu uirili, multum solis in corpore ostendens, aspectu masculo, uigilator, asperæ illius uiaedux, nugas qualdam uanas prædicans, ut se sequaris cohortans, Demosthenis, Platonis, & aliorum quorundam uestigia demonstrans, magna quidē & super præsentia, uerum iam obscura, & ut plurimum à tempore oblitterata. Addet te beatum fore, ac lege Rhetoricam tibi nupturam, si per illa incesseris, ueluti eos qui ad bona pergunt, ac si parumper transgrediaris, uel extra rectum tramitem aut incesu aliquorum magis declines, te à uera uia & ad nuptias deducente aberraturum, inde te priscos illos uiros imitari iubebit, inutilia sermonum præponens exempla, nec imitatu facilia, qualia uetustē sunt constructionis Hegesij, & quæ circa Cratetem, Nestotem quoq; seuera, neruosa & dura, diligenterq; à literis amputanda. Laborem autem, uigilias, et puræ aquæ usum, squalorem quoq; hæc cuncta necessaria & inuitabilia dicet. Etenim impossibile esse absq; illis uiam perficere, & quod omnium molestissimum, per longum tempus ad perficiendum iter tibi præscribet annos multos, non per dies, neq; triennalia, sed per integras numerans olympiades, ita ut priusquam audiens laborem subierit, & defatigatus fuerit, lōgē felicitati illi speratæ, ualere dicat. Insuper ob hæc mala haud

Imago rhetorices.

Due uia ad rhetoricam.

Aspera uia.

Plana uia.

1.
Vera rhetorices præceptor.

Hegesias.
Crates.
Nestotes.

*Demosthenē
et Aeschinem
intelligit.*

II.

*Alterius uie
dux, et fucate
istius eloquē
tie descriptio
Sardanapalus
Cinyra.
Agatho.*

*Verba docto-
rum.*

*Notat uariā
stantiam in
doctrinam.*

paruam expetet mercedē, sed neq̃ dux esse incipiet, nisi magna prius acceperit. Et hæc tibi dicet superbus, & uerē antiquarius, ac Saturninus homo, mortuorū uetustos ad imitationem proponens, sermonesq̃ pridē defossos eruere dignum ducens, ac si maximum esset bonum, gladiorū fabri, & alium Atrometi cuiusdā grammaticæ imitari filiū, & hæc in pace, neq̃ Philippo ingruente, neq̃ Alexandro cogente. Quo tempore illorū sermones utiles sunt uisi, ignorans quæ nā sint nunc innouata, celeritas, laboris euitatio, & uia ad Rhetoricā perquā compendiosa. Tu uero haud acquiescas, neq̃ illi mentem adhibeas, ne te suscipiens alicui præcipitet, uel demum priusquam tot labores exhaurias, in senium perducatur. Sed si omnino amore flagras, ac celerrimē Rhetoricæ cōgredi desideras, adhuc uigens, ita ut illi diligentē operam impendere possis, aspero huic homini, & ultra mediocritatē uirili longē dīc ualere, ipsum uero ascendere, & alios quotquot decipere potest secum ducere permitte, ut tandem anhelantes, & multo sudore per fusos destituat. Ad alteram uero perueniens uiam, alios quoq̃ multos, inter quos perquā sapientē quendam ac perpulchrum inuenies uirum, incessu molli, ceruice infracta, uultu effoeminato, uoce suauī, unguētō spirantem, ac summo digito caput scalpentem, capillos quidem paucos adhuc, intortos tamen & hyacinthinos componentē, perquam delicatum Sardanapalum quendam, uel Cinyram, aut Agathonem ipsum lepidum illum tragœdiæ poētā. Hæc ideo refero, ut ab ijs eum cognoscas signis, ac res tam diuina, Veneriq̃ & Gratij amica, minimē tēlateat. Sed cur hæc dico? etenim si ad cæcutientem te accedens, solum quid proloquutus fuerit, Hymetium os illud aperiens, & consuetam uocē tantū emittens, quamprimum intelliges eum non ex nobis quēpiam, qui terræ fructu pascimur, esse, sed spectrum peregrinum, rore uel ambrosia enutritum. Ad hūc itaq̃ si accesseris, te ipsumq̃ tradideris, confestim Rhetor eris egregius ac cōspiciuus, & ut ipse uocat, rex in sermonibus citra laborē constitueris, orationis moderans quadrigas, etenim suscipiens te, prima illa docebit, sed potius ipse te alloquatur. Siquidem ridiculum pro tanto Rhetore me uerba facere, malū forsitan talium, tantorumq̃ mimum, ne alicubi cadens heros, quē repræsentare conor, ateram, te igitur compellabit, comam interim quæ adhuc residua est demulcēs, subridensq̃ iucundum illud & tenerum, quēadmodum assueuit comicam Thaidem, uel Malthacē, aut Glyceram in emittenda uoce imitatus. Siquidem rusticana est uirilitas, & minimē ad molliciē & blanditias Rhetoris apta, dicit igitur de se ipso perquā modestē loquens: Num ō præclarē te Pythias ipse ad me misit, Rhetorum optimū dīiudicans, quēadmodum Chærephonti olim perquirenti ostendit, quis nam ex tum uiuentibus sapientissimus esset? at si non ideo, sed propter gloriā aduenis, quoniam audieris nostra omnia esse perquā ornatissima, decantata, stupenda & mirē expolita, confestim intelliges, ad quā diuinum accesseris uirum, expectabis autē nihil tale uisurum, sicuti hoc uel illud accipere. Verum si quis Tytius, aut Otus, seu Ephialtes, lōgē super illos tibi res uidebitur immensa & admiranda, me etenim tantū alios uocalitate excellere inuenies, quantum tuba fistulas, & cadæ apes, choriq̃ eos qui remisse cantare assueuerunt. Postquā uero & ipse Rhetor euadere cupis, idq̃ haud facile ab alio addiscere potes, solū ō gloriolæ studiū, ea quæ dico sequere, ac omnia imitare, leges quoque quibus te uti iubeo, mihi diligenter obserua. quā potius nil cunctatus iā accede, neq̃ admireris, si ante rhetoricā, prius ea non didiceris, quæ alia præexercitatio multo labore, stultis & uanis inculcat hominibus, nullius enim eorū indigebis. Sed illotis pedibus (inquit paroemia) irrue, nil minus ideo habiturus, neq̃ sititissimū illud literas scribere ignoraueris. Etenim ultra hæc omnia aliud quid Rhetor est. Primū igitur referam, quodnam te domi digressum, uaticū ad peragendum iter afferre oporteat, qualiterq̃ cōmeatum instruere, ut illud perquā celerrimē perficere possis. Inde ego ipse quēdā procedenti per uiam ostendens,

non

nonnulla uero admonens, ante solis occasum, rhetorē te supra omnes, qualis ipse sum efficiam, indubitanter prima, media & nouissima, eorū qui declamare conantur possidens. Igitur quod maximū est, ignorantia affer: dein temeritatē, audaciam præterea, & impudentia: uerecundiam aut, mansuetudinē, mediocritatem, & erubescētiā domi relinque, inutilia enim sunt & negotio per quā contraria. Præterea clamorē ualidissimum, ac tantum turpē, incessum quoq, qualis meus est. Siquidē hæc ualde sunt necessaria, & sola quodammodo sufficiunt. Vestitus aut sit conspicuus & candidus, opus Tarentini operis, ut corpus transpareat. Crepida uero attica, & muliebriter effigiata. Solea sicyonia, ligamentis albis decorata. Sectatores uero quā plurimi, libellusq, semper. Hæc te ipsum conferre oportet: at reliqua per uia iam procedens uide & audi. etenim iā tibi leges enarrabo, quibus si usus fueris, rhetorica te cognoscet, & accedet, minimeq, auertetur, aut quapiā afficiet contumelia, tanq, haud initiatū, & arcanorū speculatorem quendā. Proinde formæ ac uestitus decori, per maximā curam adhibere oportet. inde quindecim, uel non ultra uiginti, attica quædam selige uerba, hæcq, diligenter exercēs, in summa lingua prompta habe, utpote, quippe, nempe, quoniam quidem, igitur, utiq, & heus optime, ac talia. In omniq, sermone illa tanq, condimentū quoddam insperge. Aliorū nulla tibi sit cura, si his sint dissimilia, inconuenientia et inconcinna. Tantūmodo purpura sit pulchra ac florida, licet palliū ex crassioribus cōsitum sit pellibus. Deinde ubi obsoleta & peregrina, raroq, ab antiquis usitata collegeris uerba, hæc expeditē in eos cū quibus conuersaris easaculare, ita enim te populus ille magnus uenerabitur, & admirandum suspiciet. Doctrinā igitur quæ eorū exuperat intellectum, expertam, tanq, experitia habita tam nominabis. Buttubata nugatoria, pro ualde dices antigerio, pro cito toper, pro bestia similē belutum. Nonnunq, tu quoq, noua effinge, & monstrosa compone nomina, nam poetam uersificē appella, præstantē præstantem, uenerabilē uenerandohabilē, certamina agonismata. Cum uero solœcismū uel barbarissimū cōmittis, unum tibi sit remediū impudentia, confestimq, in promptu sit, nomen poetæ cuiusdā, uel scriptoris, qui nec est, nec fuit unq, ut cū ita dixeris: uir sapiens esse censearis, uocē uero data opera altissimē tolle. Proinde uetusta minime perlegeris tute, neq, si qua nugator Isocrates, uel Gratiarū expers Demosthenes aut Plato frigidus scripta reliquere, sed orationes eorū qui paulō ante nos fuere, et quas hæc exercitationes appellant, ut illis instructus, ac tanq, ex penu depromēs, habeas quibus in tēpore abuti possis. Postq, uero orandū erit, præsentēsq, argumēta quædā ac sermonū occasiones subiecerint, uniuerſa, & quotquot sunt cū indignatione dicantur, uilipendanturq, tanq, nil penitus ex his uirile existat. De illis uero quæ tute elegeris, caue mediteris, sed quicquid uerbi in linguā uenerit effutias. Quin nec hoc tibi curæ sit, ut primū quemadmodū primū est, debito proferas tēpore, secundumq, dein, ac tertium post illud, uerum quicquid primum inciderit, primo quoq, dicatur. & si ita euenerit, ocrea capiti, tibiq, uero adaptetur galea, præterea accelera, & undiq, connecte, solūmodo ne taceas. Quod si de contumeliolo quodam, uel mœcho Athenis uerba facies, quæ apud Indos ac Ecbatanas gerantur, referas In omnibus uero sit Marathon & Cynegerus, si ne quibus nil fiat, semperq, Athos nauigetur, & Hellespontus pedibus teratur, et solā Persarū sagittis obumbretur, & Xerxes fugiat, & Leonides admirationi existat, & Othriadi literæ legantur, & Salamis, & Artemisiū, & Platea, multa hæc & inculcata. In omnibus uero pauca illa uerba immisceantur, & tanq, flosculi interspergantur, assidueq, in ore sit, utiq, illud, & quoniam quidē igitur, etiā si illis minime indigeas, pulchra etenim sunt etiā fortuito prolata. Proinde et si aliquando canendi tēpus esse uideat, omnia canant, & melos fiant. Quod si aliquando canendi quoq, ignarus fueris, uiros qui iudicio præsidēt exactē sonoroſe nominās, harmoniā explere puta. At illud, heu malorū, sæpius repetat, et femur per

Primū præceptū de ijs: quæ ipse secum affert.

II. Præceptū quæ discenda ac facienda.

Quæ admodū nostri fecerūt

III. Quæ inter agendum præstanda.

Qualē rhetoricam & Marcialis describit epigramma lib. 6. cuius initium. Nō de ni, neq, de co de etc.

Alia doctrina

Admonitio le-
pida.

III.

Quæ post a-
ctionē, et fu-
riū inter cun-
dam.

Plato.

Egregiū præ-
ceptum.

V.

Quæ in audi-
torijs, et circa
aliorū scripta
iudicanda.Transitio ad
quæ priuatim
et domi agen-
da. II.

cutiatur, murmurillo interim susurra, & dictis ad ganneas, ac incedendo clunes exagita. Quod si te haud laudent, indigneris, & eos conuicijs insecteris. si uero surrexerint, & ob pudorem exire parati iam fuerint, eos sedere iube, sitq; penitus res tyrannica. Vt uero multitudo quoq; sermones tuos admiretur, ab Iliacis incipiens, uel per Iouem, à Deucalionis si uideretur, & Pyrrhæ nuptijs, ad præsentia sermonem detorque, etenim qui hæc intelligant pauci erūt, qui maximè propter beneuolentiam tacebunt. Quod si quid dixerint, ob inuidiam id facere uidebuntur: multitudo uero & formam, & uocem, & incessum, & deambulationē & cantum, & crepidas, & utiq; illud tuum admirabitur. Præterea sudantē te & anhelantem cernens, nil prohibebit, quin te perquam aptum quēdam in sermonibus certatorem esse credat. Proinde celeritas illa haud paruam defensionem habet, admirationemq; apud multos: ideo caue ne aliquando scribas, uel meditatus procedas. Siquidem id manifestæ est redargutionis: amici uero semper applaudant, ac cœnarum precium exoluant, si quando te à memoria excidisse intelligant, manus porrigentes, & inter laudes tuas, spacium præbentes, ut rursus inuenire possis, quod dicendum erat. Siquidem hoc tibi præcipue curæ sit, ut chorum habeas domesticum, tibiq; concinentem, & hæc tibi in sermonibus obseruanda erunt: dein uero ubi processeris, ille te stipans, satellitum uices expleat, et de quibus dicis interim conferat. Quod si quis obuiam factus fuerit, admiranda de te ipso referas, ac summis te laudibus extollas, grauemq; te illi ostendas, quid enim Pæanensis in mei est comparisonem, & utinam mihi cū ueteri quopiam certamen foret, & alia huiusmodi. Proinde, quod maximum est, & ad estimationem perquam necessarium, paulò minus prætermiseram: omnia quæ dicuntur, irride: & si quispiam benè loquutus fuerit, aliena, & non sua ostentare uideatur: quod si uel mediocriter contrā niri uoluerit, omnia carpantur. Præterea in auditoria post cunctos ingredi oportet, id enim insigne est, omnibusq; tacentibus, peregrinam quandam laudem, præsentium auditum auertentem & inturbantem, inchoare: adeo ut omnes tantorum nominum onere nauſeant, ac aures obstruant. Interim manum haud frequenter moueas, nam id factum facile. neque præterquam semel, uel ut plurimum bis assurgas. Substantia autem quàm plurima, & palam ostende minus tibi quæ dicuntur. abundè autem reprehensionum occasiones Sycophanticis aures suppeditabunt. at in reliquis confidere oportet: etenim audacia, & impudentia, mendacium quoque promptum, ac semper in labijs summis periurium, & inuidia erga cunctos, odium quoq; & blasphemia, necnon calumniae frequentes. Hæc te in breui, celebrem & conspicuum reddent, & talia quidem sint, quæ manifestè ac palam fiunt. Priuatim uero res omnes perpetrare uidearis ludere, inebriari, scortari, moechari, iugulare quoque, & si non facis, coram omnibus tamen te facere iactita, literasq; aliquando à mulieribus conscriptas ostende. Nam & pulcher esse uelis. præcipuaq; tibi sit cura, ut à foeminis celebrari uidearis. Nam per hanc uiam quàm plurimi ad Rhetoricam usque ascenderunt. Ideo & tu quoq; per illam ad Gynæceum usque clarescere poteris. Atque istud, ne uereare, etiam si à uiris ob aliud quiddam amari uidearis, & hoc barbarus, aut etiam, per Iouem, caluus iā existens. Sed adsint, qui etiam ob id tecum consuetudinem habeant. At si nemo alius fuerit, uel serui sufficient. Nam hinc multa ad Rhetoricam utilia oriuntur: augetur impudentia, & temeritas. Cernis etenim ut loquaciores sunt foeminae, impotentiusq; ac supra uiros conuicijs debacchantur. Quod si itaque & tu similia patieris, alijs longè præstabis. Iam uero & uolsum esse maximè oportet per omnia. Quod si non, illa prorsum utiq;. Et ipsum autem os quoq; ad cuncta libenter tibi diducatur, & lingua sermonibus, & reliquis quantum potest subseruiat: potest autem non solum solœcismum & barbarissimum committere, nugari, peierare, conuiciari, criminari, mētiri, sed et aliud quid peragere noctu

&

& maxime, quando unus tam multis amatoribus non sufficies. Nam cuncta face
 re noscat, ut expeditior reddatur, & penitus à re nulla abstineat. Hæc fili mi si
 rectè didiceris, poteris siquidem, nihil enim ex his graue, confidenter polliceor,
 te haud longo tempore Rhetorem præstantissimum, nobisq; similem euasurū.
 Quæ uero sequuntur, haud me dicere oportet, quanta tibi bona breui à Rhetori
 ca aderint. Cernis etem me, qui è patre sordido, nec penitus libero, quicq; super
 Xœm et Thmum seruitutem seruierit, natus sum. matre uero sartrice, in biuio
 quodam, ipse uero forma non omnino illiberali esse uisus, sub initium ob uictus
 penuriam, cum infelici, suauitamen conuersabar amatore. At postquam uiam
 hanc quàm facilis esset conspexi, & transgrediens in summum perueni, siquidē
 o amabilis Adrastia, omnia quæ iam enumerauis uaticina abundè mihi suppete
 bant, audacia, ignorantia, impudentia. Primū igitur haud amplius desiderabilis
 appellor, sed iam Iouis & Ledæ filijs cognomine similis sum effectus. Dein cū
 anu mihi contubernium fuit, quam primò uentris causa amare simulabam, mu
 lierem septuagenariam, quæ adhuc dentes quatuor, & illos auro colligatos ha
 bebat. Veruntamen ob paupertatem certamen sustinebam, ac frigida illa ex se
 pulchro oscula, perquàm suauissima mihi fames reddebat. inde parum abfuit,
 quin omnium bonorum quæ possidebat, hæres euasissem, nisi execrandus qui
 dam, illi indicasset famulus, quod ob eam tollendam uenenum comparassem.
 In caput igitur præceps electus, minimè tamen necessarijs interea carui. Sed &
 Rhetor esse uideor, ac in iudicijs me ostento, multa prodens, ac iudices corrum
 pendo fatuis concilio hominibus. ut plurimum uero succumbo, fores tamen obi
 ter uiridi coronantur palma. his enim illecebris erga infelices utor: uerum ab o
 mnibus odio haberi, & morum prauitate, longe priusquam sermonum esse in si
 gnem, ac digito demonstrarier, en ille qui cunctis flagitijs præcellere fertur, non
 parua mihi res esse uidetur. His te admonere uolui, longè prius per Venerē me
 ipsum admones, ac gratiam haud mediocrem mihi ipsi referens, & egregiè qui
 dem, generosus itaq; hæc dicens cessabit. Tu uero si dictis acquiesces, iam illic es
 se puta, quo sub initium peruenire desiderabas, nec quicquam tibi impedimento
 erit, si leges has obseruaueris, quominus in iudicijs excellas, apud multitudinē
 clareas, acceptus quoq; sis, & tibi nubat, non uetula quædam comica, quemad
 modum legislatori & præceptori illi tuo, sed mulier pulcherrima Rhetorica ip
 sa. Ita ut cum Platonis curru illo alato ueharis, magis te deceat de te ipso loqui,
 quàm illum de Ioue. Ego uero, nam degener sum & timidus, è uia uobis dece
 dam, ac circa Rhetorices superficiem nauigare desinam, ignarus quo pacto ue
 stra cum illa conueniant, quin potius iam desino. Verum citra puluerem uicto
 res declarati, et admiratione dignissimi. Hoc solum reminiscamini, quod non fe
 stinatione illa uestra celeriores apparentes, uictores euasistis, se quia ad facilitate
 rem & proniorem uiam declinastis.

Epilogus.

Cohortatio à
spe.A proprio ex
emplo.Apollini &
Diane.

Dirus labor.

Egregius uir.

Iurantis.

Hucusq; locu
tus est rhetor,
loqui nunc in
cipit Lucianus.Conqueritur
Lucianus de
seipso.

PHILOPSEVDES, SIVE INCREDVLVS

THOMA MORO INTERPRETE.

A R G V M E N T V M.

Disputatio est de ni magica, de incantamentis, de spectris, et mortuorum animis, an ea uidelicet super ter
 ram ambulent, seseq; quibus libitum fuerit, ostendant. Cuiusmodi et hodie quedam, superstitione atque
 illusionibus demonum uexati pleriq; credunt. Quamquam autem alia quodam ratione adductus Lucianus (cum
 enim intelligo sub Tychiadis persona, sententiam suam hic exponere) omnia ista pro nugis et imposturis ducat,
 nempe Democriti auctoritatem (ut ipse innuit) secutus, qui animas à corporibus segregatas nihil esse censuerit
 illa tamen interim contendit, quæ et nostræ ætatis ac religionis homines, saniores paulo, ac prauis superstitioni
 bus minus dediti pleriq; sentiunt: uidelicet spectra atq; phantasmata huiusmodi, omnino nulla esse, aut si quæ etia
 am sint, demonum illusiones quasdam esse, quæ ueritate, ac rectis opinionibus inuicis, haudquaquam nocere pos
 sint.

sint. Deinde autem et magicas vires, et incarnationes, non aliud quam meris prestigiis esse, quibus imperitorum oculi, ac mentes circumuehantur. Fingitur autem res apud Eucratem philosophum agi, quo uidelicet iterum philosophorum uanitatem persequitur, ut, qui ueritatem ac sapientiam apud alios proficientes, ipsi interim apud sese, nugis, et incredibilibus huiusmodi rebus animo adherant, nullis certis rationibus innitentes, sed fabricantium apparitionibus ac somnijs, et meris auicularum fabulis fidem dantes. Tota enim confirmatio philosophorum exemplis et apparitionibus constat, quæ Eutychides partim ridendo, partim ab insequentibus et caussarum defectu diluit. Exordium ab admiratione sumitur, quæ ille affectum mentiendi in plerisque, præsertim philosophis et sapientiæ professoribus nulla probabi causa impellente, miratur. Titulus ab utraque parte impositus est, hinc ab eo, qui rebus huiusmodi fidem negat, illinc ab ijs, qui mendacia talia astruunt, et ex ijs quasi quandam uoluptatem captant.

TYCHIADES AC PHILOCLES, TYC.

Exordium ab admiratione, scilicet quæ tantæ causæ ad ducti multi mendacijs gaudeant.

OTES mihi Philocles dicere, quid nam id tandem sit, quod multos in mentiendi cupiditatem adducit, ut pariter gaudeant, quum & ipsi nihil sancti loquuntur, & his qui talia narrant, maximè animum intendant. PHIL. Multa Tychiades sunt, quæ nonnullos mortales mentiri compellunt, quia in rem uident conducere. TYCH. Nihil ad rem hæc, ut aiunt, neque enim de his rogabam, qui quum usus postulat mentiuntur; uenia nimirum hi, imò laude plerique eorum digni sunt, quicumque uel hostes fefellerunt, uel ad salutem tali quopiam pharmaco usi sunt in necessitatibus. Cuiusmodi multa Vlysses etiam fecit, ut & uitam suam, & sociorum reditum redimeret; sed de illis uir optime dico, qui nulla necessitate mendacium ipsum ueritati longè anteponunt, ipsa re uidelicet delectati, atque in ea sine ulla idonea occasione uersati. Isti ergo scire cupio, cuius commodi gratia istud agunt. PHIL. An alicubi tales aliquos iam deprehendisti, quibus hæc insita sit mentiendi libido? TYCH. Et quidem admodum multi sunt huiusmodi. PHIL. Quid aliud ergo in causa sit, quod mentiuntur, nisi dementia? siquidem rem pessimam, optimæ loco præoptant. TYCH. Hoc nihil est, nam ego tibi multos ostenderim ad cætera prudentes, ac sapientia mirabiles; nescio tamen quopacito captos hoc malo, mendacijs studiosos, adeo ut ego certè molestè feram, quod uiri tales, omnibus cæteris in rebus optimi, gaudent tamen & se, & eos in quos inciderint, fallere. Nam ueteres illi, id quod tibi notius est quàm mihi, Herodotus Ctesiasque Cnidius, atque his superiores: denique Homerus ipse, uiri celebres, mendacijs etiam scriptis utebantur, ut non solum eos falleret, à quibus tunc audiebantur, uerum usque ad nos etiam mendacium per manus traditum perueniret, in pulcherrimis uersibus metrisque seruatum. Me ergo sæpe illorum uersuum nomine subiit pudor, si quando cæli sectionem, ac Promethei uincula recensent, gigantumque rebellionem, atque omnem illam de Inferis tragœdiam. Et quo pacto ob amorem Iupiter in taurum & cygnum uersus sit: & quemadmodum ex muliere quispiam in auiculam uersamque mutatus sit. Pegastos præterea, Chimerasque & Gorgonas, ac Cyclopos, atque id genus omnia, admodum absurdas monstrosasque fabulas, & quæ mentes afficere puerorum queant, qui laruam adhuc lamiamque metuunt; quanquam poetica sint fortasse tolerabilia. At urbes ita gentesque totas una uoce ac publicitus mentiri, an non hoc ridiculum? Veluti cum Cretenses sepulchrum Iouis ostendere non pudet: Athenienses Erichthonium additum è terra ferunt, primosque illos homines in Attica olerum more ex terra emeruisse. Hi tamen multò ueracundiores quàm Thebani, qui ex serpentis dentibus fatiuos quosdam progerminasse narrant: quod si quis hæc, quum sint ridicula, uera esse non credat, sed ea prudenter examinans Coræbi cuiuspiam, aut Margitæ existimet esse: si quis aut Triptoleum credat in alatis draconibus per aërem uectum esse, aut Pana quendam ex Arcadia in Marathonem uenisse auxilio, uel

uel Orithysam à Borea raptam esse, impius nimirum hic atque insanus uideatur eis: quippe qui tam manifesta ueraciter non credat, usque adeo obtinet mendaciter. PHIL. At poetis Tychiade, urbibusque fuerit fortassis ignoscendum: nam illi delectationem illam quæ ex fabula proficiscitur, ut quæ maxima sit illecebra, poematibus suis immiscunt, qua potissimum erga auditores opus habent. Athenienses uero Thebanique, & si qui sunt alij, patriæ suæ plus maiestatis ex huiusmodi fingentis conciliant: quod si quis fabulas auferat è Græcia, nihil obstitit quo minus earum narratores fame intereant, quando iam nemo futurus sit hospitum, qui uerum uel gratis audire uelit. At si qui nulla tali causa, gaudent tamen mendacio, hi omnino ridiculi merito uideantur. TYCH. Recte dicis, nam ego protinus ab Eucrate illo celebri uenio, ubi multa incredibilia ac fabulosa quum audissem, imò uero medio in sermone discessi, non ferens narrationem tam supra fidem, sed me uelut furie quædam abegerunt, dum monstrosa multa atque absurda referrent. PHIL. Atqui Tychiade uir grauis Eucrates est, & nemo certe crediderit illum tam promissa barba uirum sexagenarium: & qui præterea sit plurimum in philosophia uersatus, sustinuisse ut alium quenquam audiret se presentem mentientem, nedum ut ipse tale quicquam audeat. TYCH. At nescis amice, qualia referebat: tum ea quam constanter asserbat: præterea quam sanctè in plebisque iurabat, ad motis etiam filiis, adeo ut ego quum eum respicerem, uaria mecum cogitarem, interdum quidem illum insanire, neque animo constare: interdum uero ita cogitabam, fugisse me, quod impostor esset, ac tantum temporis sub leonis pelle ridiculam quandam simiam circumtulisset: adeo absurda narrabat. PHIL. Quænam illa (per lares) sunt Tychiade? nam cupio cognoscere quamnam præstigiaturam sub tam longa barba occuluerit. TYCH. Solebam quidem etiam amantissimus Philocles aliquoties eum interuifere, si quando uidelicet multo ocio abundarem. Hodie uero quum opus esset mihi conuento Leonthico (est autem, ut scis, amicus mihi) edoctus à puero, eum se ad Eucratem mane contulisse, ut eum morbi inspicendi causa uisiteret, amborum nomine, nempe ut & Leonthicum conuenirem, & Eucratem uiderem: ignoraueram autem quod ægrotaret, ad eum peruenio. At Leonthicum sibi iam non inuenio: nam paulo antè, ut dicebant, exiuerat: alios uero confertos reperio, in quibus erat & Cleodemus Peripateticus, & Dinomachus Stoicus, & Ion, nosti uirum? Illum dico, qui ex Platonica doctrina magnam sui admirationem expectat, ut qui solus mentem uiri deprehenderit, quicquid eius oracula alijs quoque possit enarrare. uides quos tibi uiros nomino, nimirum omni sapientia, atque omni uirtute præditos, utpote ipsum ex quaque secta caput, reuerendos hercle omnes, atque aspectu propemodum terribiles. Aderat præterea medicus Antigonus, ut usui in morbo esset aduocatus opinor: & melius iam habere se uidebatur Eucrates, ac morbus quidam ex familiaribus erat: humor enim rursus in pedes ei descenderat. Sedere me ergo Eucrates in lecto iuxta se iussit uoce languidulè remissa paululum, quum me conspiceret: quanquam interim dum ingrederer, uociferantem eum ac uocem intendentem audieram: tamen ego admodum curiose cauens ne pedes eius tangerem, ubi me uulgaribus istis uerbis purgaueram, quod eum ægrotare nesciuerim: quod ubi rescissem, curriculo uenerim, ad sedi propè, & illis quid esset sermo iam de morbo erat, et quædam iam antè dixerant, quædam uero etiam tunc narrabant: præterea medicamenta quædam quisque proferebat. Cleodemus igitur: Si quis ergo (inquit) sinistra manu tollens humo mustellæ dentem, sic interfecit, ut antè dixi, in leonis pellem alligauerit, nuper excoriati, ac deinde circè crura posuerit, ilico sedatur dolor. Nō in leonis pellem (inquit Dinomachus) ut ego audiui, sed in ceruæ potius foemellæ uirginis adhuc, & nondum initæ, & res quidem magis est hoc pacto credibilis: uelox enim cerua est, maximeque ualet pedibus: & leo quidem fortis est, pinguedoque eius ac manus dextra, pilique qui recti è barba prominent,

Accedit ad rem et præsens institutum ad ea refert, quæ habentur de alijs dixit. Amplificatio à persona.

Narratio.

Occasio dissertationis.

magnam

magnam uim obtinent, si quis uti nouerit, cum proprio cuiusque carmine, at pedum curam minimè pollicentur. Et ipse quoque, inquit Cleodemus, olim sic putabam ceruina pelle utendum, propterea quòd cerua uelox esset. At nuper uir quidam Libycus, peritus profectò in rebus huiusmodi contrà me docuit, ceruis ostendens uelociiores esse leones: quippe qui eas, inquit, etiam persequendo capiunt. Laudabant qui aderant, tanquam rectè dixisset Libycus ille: Tum ego: Putatis inquam, incantamenti quibusdam sedari talia? aut foris ad motis appendiculis, quum intus malum grassetur? Riserunt hunc sermonem meum: & palàm in me magnam damnabant amentiam, qui apertissimas res ignorarem, & quibus nemo qui sapiat, contradicat, quin sic se habeant. At medicus certe Antigonus delectari mihi uisus est hac rogatione mea. Iamdudū aut neglectioni habitus fuerat, opinor, quum opem Eucrati ferre ex arte uellet, denunciando uidelicet uino ut abstineret: atque oleribus uesceretur. & uigorem animo omnino minueret. Cleodemus ergo subridens interim: Quid ais, inquit Tychiades? incredibile tibi uidetur esse, ut ex rebus huiusmodi parètur quaedam aduersus morbos remedia? Mihi certe uidetur, inquam ego: nisi naribus adeo mucosis sim, ut credam ea quæ foris applicantur nihilque cū his quæ morbos excitant, intus communicant: per uerbula tamen, ut dicitis, ac præstigiaturam operari: & quum appenduntur, sanitates immittere. id profectò nunquam fieri possit, nec si quis uel in Nemei leonis pellem sedecim mustelas integras insuerit. Ego profectò leonem ipsum è doloribus sæpe claudicantem uidi in uniuersa suū ipsius pelle. Nimum idiota es, inquit Dinomachus, neque unquam tibi curæ fuit, ut disceres quonam modo res istiusmodi aduersus morbos, quum adhibentur conferunt, ac mihi uideris ne notissima quidem ista recepturus: febrium uidelicet istarum profligatōnes, quæ certo quodam ambitu recurrunt, tum serpentum demulsiōnes, ac bubonum sanationes, & cetera: quæcunque anus etiam iam faciunt: quòd si illa fiunt omnia, quur tandem non putabis hæc etiam similibus rebus fieri? Infinita congeris, inquam, Dinomache, clauumque, ut aiunt, clauo extrudis. Neque enim constat ea quæ commemoras, eiusmodi ui fieri. Quamobrem nisi reddita ratione persuaseris primum natura fieri posse, ut febris tumorque uereatur, aut nomen aliquod diuinum, aut dictionem aliquam barbaricam: ob idque ex inguine fugiat: aniles adhuc fabulæ sunt quæcunque retulisti. Tu mihi uideris, inquit Dinomachus, quum ista dicas, ne deos quidem esse credere. Siquidem putas fieri non posse, ut per sacra nomina remedia morbis adferantur. Hoc, inquam ego, uir optime ne dixeris, nihil enim prohibet quo minus, etiā si maximè dii sint, ista tamen sint uana. Ego uero & deos colo, & medelas eorum uideo, & leuamenta quæ laborantibus conferunt, pharmacis uidelicet, atque arte medica restituentes. Itaque Aesculapius ipse eiusque posterī salutaria pharmaca admouētes medebantur ægrotis: non leones, aut mustelas circunligantes. Mitte hunc, inquit Ion. At ego uobis mirabile quiddam narrabo: Eram adhuc adulescentulus, annos natus ferme quatuordecim, quum quidam ad patrem meum uenit nūcians ei, Midam uitis cultorem seruum, etiam alijs in rebus robustum atque industriū, circa plenū iam forum à uisera morsum iacere iam putrefacto crure. Etenim dū ligaret palmites, ac uallis circumplicaret, adrepentem bestiolum maximum ei pedis mormordisse digitum. Tum illam quidem ilico aufugisse, & sese rursus in latebram condidisse. Illum uero eiulare perditum è doloribus. Hæc ergo quum nūciarentur, iam Midam ipsum uidebamus lectica domum à conseruis adportari, inflatū totum, liuidum, ac superficie tabefactum, uix iam spirantem. Pater ergo quum id molestè ferret, amicorum quispiam, qui tum fortè aderat: Bono animo es, inquit, Ego enim uirum quendam Babylonium ex Chaldaeis, quos uocant, protinus huc adducam, qui sanabit hominem: & ne diem narrando conteram, uenit Babylonius, ac Midam restituit: effugato ex corpore ueneno, quadam incantatione

Propositio.

Confirmatio
à similibus et
notis.

Dilutio:

Alia, à potestate ac uideris.

Dilutio, ex insequenti.

Alia ab exemplis, quibus deinceps ad finem usque incantamentorum, et spirituum uis et effectus docetur. ac primū Babylonij cuiusdam.

one, & ad pedem eius appenso uirginis defunctæ lapillo, quem è columna exciderat. Atq; istud quidem hæcenus forsitan mediocre fuerit. Tum Midas iam ipse sublato, in quo allatus erat scabello, discessit in agrum: tantum potuit incantatio, & columnaris ille lapis. At idem iste Babylonius alia præterea diuina planè fecit. Nempe in agrum profectus manè, quum pronunciaffet sacra quædam ex uetusto codice, septem nomina, sulphure ac face lustrato loco in orbem ter obambulans, serpentes omneis inuitos exciuit: quicumque intra eam regionem erant. Veniebant ergo tanquam ad incantationem tracti, serpentes multi, atq; aspides, & uiperæ, & cerastæ, & iaculi, phryniq; ac physali: relinquebatur autè unus draco, annosus, prorepere (ut opinor) ob senectam non ualens, qui non fuerat audiens dicto. At magus: Non adsunt omnes inquit. Tum unum quendam ex serpētibus, eum uidelicet qui natus minimus erat, selectum legatum mittebat ad draconem: ac paulo post uenit etiam ille. At postquam iam collecti constitissent, Babylonius in eos insibilauit. Atq; illi repente admodum omnes ab eius flatu incensi sunt, nobis interim admirantibus. Tum ego, dic mihi inquam Ion: Serpens ille legatus, iuuenem illum dico, utrum manu deduxit draconem, qui iam (ut ais) senuerat, an ille baculum gestans innitebatur? Ludis tu quidem, inquit Cleodemus. At ego, qui & ipse quoq; olim minus talia credebam, quā nunc tu, putabam enim nulla ratione fieri posse, ut ea crederem: tamen quum uolantem primum conspicerem, peregrinum illum barbarum (erat autem ut ferebāt ex Hyperboreis) credidi, ac uictus sum: quum tamen multum diuq; repugnasset, nam quid facerem quum eum cernerem in aëre uolantem, atq; id interdum, ac super aquam ingredientem, atq; per medium ignem incedentem, idq; lentè ac sensim? Tunc, inquam ego, ista uidebas, uirum Hyperboreum uolantem, aut super aquas ambulantem. Et maximè, inquit ille, carbatinas indutum, quo calceamenti genere illi potissimum utuntur. Nam minutula ista, quid attinet referre, quæcunq; fecit, quo pacto amores immiserit, ac dæmones exegerit, mortuosq; marcidos in uitam reuocauerit, atq; Hecaten ipsam palam conspectibus exhibuerit, lunamq; è cælo detraxerit? Quin ego uobis referā, quæ ab eo fieri conspexi in Glaucia Alexidis filio. Glaucias hic quum patris nuper defuncti substantiam suscepisset, Chrysidem amabat Demæneti filiam, ac me quidem præceptore in disciplina utebatur: ac nisi amor ille à studio deduxisset eum, uniuersam Peripateticorū doctrinam perdidicisset: ut qui octo & decem quum esset annorum, iam absoluerat analytica: tum physicam auscultationem in finem usque percurrerat. Amore tamen uictus, mihi rem omnem significat. Ego uero quæ admodum par erat, quippe qui præceptor eram, Hyperboreum illum magum ad eum duco: conductum quatuor ilico minis in manum datis, oportebat enim præparari quiddam ad sacrificia, tum sedecim præterea, si Chryside potiretur. Ille uero crescentem obseruans lunam (Nam tunc ut plurimum huiusmodi sacra peraguntur) fossam cum effodisset in aperto quodam loco domus, sub dio circa mediam noctem, euocauit nobis primum quidem Anaxiclem Glauciæ patrem, ante septem menses uita defunctum. Succensebat autem ob amorem senex, atque indignabatur. Tandem tamen ei permisit, ut amaret. Postea uero Hecaten quoque eduxit, adferentem unā Cerberum: tum lunam detraxit multi forme quoddam spectaculum, & quod aliàs aliud apparebat. Primum quidem muliebrem formam referebat: deinde in uaccam formosam uertebatur: Postremo uero catula uidebatur. Hyperboreus ille tandem, quum finxisset quendam è luto Cupidinem: Abi, inquit, atq; huc perducas Chrysidem: ac lutum quidem protinus euolabat: paulo post autem affuit illa pulsans ostium. Tum ingressa Glauciam complectitur, eum quā insanissimè deperiens, & cum eo uersata est, quoad gallos canentes audiuius. Tum uero luna subuolabat in cælum, atque Hecate subiit terram, ceteraq; spectra disparuerunt: & Chrysidem tandem

Aliud exemplum eiusdē.

Aliud Hyperborei cuiusdā.

Aliud, eiusdē.

*Dilutio ab in-
credibili, ex p-
sonæ conditi-
one.*

*Aliud, Syri
cuiusdam.*

*Annulus ma-
gicus.*

*Aliud, de spe-
ctris et spiriti-
bus nocturnis*

emissimus circa ipsum ferme diluculum. Hæc Tychiades si conspexisses, haud
quaquam amplius dubitasses, esse multa in carminibus istis commoda. Bene di-
cis, inquam, ego credidissem equidem, si uidissem ea: nunc uero ignoscendum
mihi puto, si qualia uos uidetis, acutè perspicere non possum: ueruntamē Chry-
sidem illam quam dicis, noui, mulierem planè meretricem ac facilem: nec uideo
sanè cuius gratia ad illam egueritis luteo illo legato magoq; ex Hyperboreis us-
que, atque ipsa insuper luna, Quippe quam uiginti drachmis ducere in Hyper-
boreos usque potuisses. Mirificè enim sese offert ad hanc incantationem muli-
er. Et contrarium quiddam spectris istis habet. Nam ea quidem æris ferriue so-
num si audierint, fugiunt (nam id uos prædicatis) illa uero si argentum uspiam
sonuerit, accurrit ad tinnitum. Præterea ipsum etiam magum admiror: quòd
cum ditissimas mulieres in amorem sui possit elicere, atque ab eis solida talenta
suscipere, is tamen ob quatuor minas admodum tātilli lucelli audius Glauciam
amoris compotem fecerit. Ridiculè facis, inquit Ion, qui nihil credis. Ego te li-
benter ergo rogauerim quid de his respondeas, qui dæmoniacos liberant errori-
bus, adeo manifestè spectra illa carminibus eicientes? Atq; hæc me dicere non
opus est, uerum omnes nouerunt, Syrus ille ex Palestina, qui harum rerum ar-
tífex est, quàm multos mortales suscipiat, qui ad lunā concidant, oculosq; distor-
queant, spumaq; os oppleant: quos tamen erigit ac sanos remittit, magna acce-
pta mercede, diris eos malis liberans. Etenim quum iacentibus instet, rogaue-
ritq;, unde sint in corpus ingressi, ægrotus quidem ipse tacet: at dæmon uero re-
spondet (aut lingua Græca loquens, aut barbaricam, aut undecunque fuerit ip-
se) & quomodo & unde intrauit in hominem. Ille uero adiurans eum, ac ni pa-
ruerit minitans etiam, expellit abigitq; dæmonem. Quin ego quoq; dæmonem
quendam exeuntem uidi nigrum certe, & colore fumidum. Non magnum erat
inquam ego, talia te Ion cernere: cui ipsæ etiam apparent Ideæ, quas uestre fa-
milie parens ostendit Plato: rem uidelicet spectatu tenuem, atq; euanidam, quā
tum ad nos homines lusciosos. Itane solus Ion, inquit Eucrates, istiusmodi uidit:
ac non alij etiam multi inciderunt in dæmones: alij noctu, alij etiā inter diu? Ego
profectò non semel, sed millies iam talia conspexi, ac primum quidem turbabar
ad ea: iam uero ob cōsuetudinem nihil nouum, aut prodigiosum mihi uidere ui-
deor, maximeq; nunc ex quo annulum mihi Arabs dedit ex ferro de cruce qua-
psam sumpto, factum: carmenq; docuit nominibus multis plenum, nisi fortè ne
mihi quidem fidem sis habiturus Tychiade. At qui fieri possit, inquam, ut Eu-
crates non credam Dinonis filio: uiro in primis sapienti, ac liberè, quæ sibi uiden-
tur, domi in priuato suo cum autoritate narranti? Illud ergo de statua, inquit Eu-
crates, quæ omnibus qui in domo sunt, singulis noctibus apparet, tum pueris,
tum adolescentibus, tum senibus: hoc inquam, non à me duntaxat audieris, ue-
rum etiam à nostris omnibus. De qua statua, inquam ego? Non uidisti (inquit)
quum ingredereris statuatam quandam in atrio collocatam, sanè quàm pulchrā,
opus Demetrii: qui statuas humana specie fingere consueuit? Nonne illam di-
cis, inquam, quæ discum iacit: quæ inclinata est ad emissuri gestum, reflexa in
eam quæ discum fert, altero pedem modicè inflexo, quæq; se erectura uidetur una
cum iactu? Non inquit: nam unum est ex Myronis operibus ille disci iactator,
quem dicis. Sed nec eam, quæ est ei proxima: eum loquor cui tenijs caput uinctū
est, formosam illam. Nam id Polycleti opus est: uerū eas quæ à dextra sunt egre-
dientibus omitte, inter quas & tyrannicidæ illi stant: Critiæ Nesiotæ plasma-
ta: tu uero an non ad aquam illam quæ influit, quampiam uidisti uentre promi-
nulo, caluam, seminudatam, uulsis quibusdam barbæ pilis, insignibus uenis
uero homini simillimam? Pelichus dux Corinthius esse uidetur. Per Iouem
inquam, uidi quandam à dextra Saturni, quæ tenias coronasque aridas ha-
bebat, pectorēque folia quædam inaurata. Ego, inquit Eucrates, ea inau-
raui,

rau i, quum me sanasset triduo, febre pereuntem. Erat ne igitur etiam medicus, inquam ego, optimus iste Pelichus? Est, neque ride, inquit Eucrates: alioqui homo te haud multo post inuadet. Noui ego certe quantum ualeat haec quam tu rides statua. An non eiusdem putas esse immittere febres in quos uoluerit, quandoquidem potis est eijcere? Propicia, inquam, placataque sit haec statua mihi, quae tantum ualeat. Quidnam ergo aliud facientem eam uiderunt omnes qui in domo sunt? Quum primum nox est, inquit, haec est base descendens in qua steterat, in orbem totam domum circuit: omnes occurrunt ei interdum etiam canenti: nec quisquam est quem unquam laeserit, diuertere tantum oportet. Illa uero praeterit nihil intuentes infestans, quum & lauat saepe, & tota nocte ludit, ut ex ipso aque strepitu licet audire. Vide ergo inquam ego, ne forte non Pelichus haec statua sit, sed Talus potius Cretensis, qui apud Minoem fuisse dicitur, Nam & ille aereus quidam Cretae custos erat: quod si non ex aere, non autem ex ligno facta esset, nihil eam prohiberet, quin non opus Demetrii, sed una potius ex Daedali machinis esse uideatur. E base namque (ut ais) etiam ista fugit. Vide, inquit, o Tychiade ne te post hac scommatis huius poeniteat. Noui quidem ego quid illi euenerit, qui obulos surripuit, quos ei quoque nouilunio suspendimus. Prorsus atrocis, inquit Ioni oportebat accidere: quippe qui sacrilegus erat: quomodo ergo illi ultus est o Eucrates? Nam audire cupio, etiam si quam maxime Tychiades iste diffusurus est. Multi, inquit ille, ad pedes eius oboli iacebant, aliaque item numismata, quaedam argentea ad crus eius affixa cera, ac laminae quoque argenteae: uota cuiusque, aut merces ob sanationem eius, qui ab eo liberatus esset, quum febre detine retur. At erat nobis seruus quidam Libycus sceleratus, equorum curator. Hic nocturno aggressus est ea auferre omnia, abstulitque digressam iam quum obseruasset statuam. At quum primum reuersus intellexit sacrilegio se compilatum Pelichus, uide quo pacto sese ultus est, atque furti prodidit Libycum. Tota nocte atrium obambulabat in orbem miser, exire non ualens, tanquam in Labyrinthum incidisset, quoad orta die iam deprehensus est, ea tenens quae furto abstulerat: ac tum quidem comprehensus, plagas non paucas recepit, nec temporis multum superstes malus male periit: uapulans, ut dicebat, singulis noctibus: adeo ut uibices postridie apparerent in corpore. Inunc, & post ista quoque Tychiades Pelichum ride, ac me tanquam coactaneum Minoem iam delirare puta. At o Eucrates, inquam ego, quam diu as erit as, operisque plastes Demetrius Alopecensis fuerit: qui non deos, sed homines fingere consuevit: Pelichi nunquam statuum uerebor: quippe qui nec ipsum etiam uiuentem, si mihi minaretur, admodum timuissim. Ad haec medicus Antigonus: Et mihi o Eucrates, inquit, Hipocrates aereus est magnitudine ferme cubitali: qui tunc duntaxat quum lucerna extincta sit, totam in orbem domum ambit, perstrepsens ac pyxides euertens, pharmacaque commiscens, atque ostia circumuertens: maximeque si quando sacrificia praetermittimus, quibus in singulos annos ei sacrificamus. Postulat ergo, inquam ego, etiam Hipocrates medicus iam ut sibi sacrificetur: indignaturque nisi in tempore iustorum sacrificiorum epulis accipiat: quem nimirum decebat boni consulere, si quis ei libauerit, aut mulsum insperserit, aut caput coronaue rit. Audi ergo, inquit Eucrates, istud certe etiam testibus probauero, quod ante annos quinque uidi. Erat ferme uindemiae tempus. Ego uero in agrum circa meridiem uindemiatum dimissis operariis, in syluam solus abibam: cogitans interim quiddam atque considerans. At postquam in saltum perueni: canum primo latratus insonuit. Ego uero Mnasona filium meum, cum aequalibus uenientem, ludere uenariisque (quemadmodum solebat) coniecebam. At res haudquaquam sic se habebat: uerum paulo post facto terrae motu, sonoque uelut tonitru, mulierem aduenientem uideo terribilem: proceritate ferme semistadiali: habebat autem in sinistra facem: in dextra uero gladium uiginti circiter

*Dilutio ab in
credibili et fa
buloso.*

*Dilutio, à me
teria.*

*Aliud, eiusdem
rationis.*

*Dilutio à cau
sa.*

*Aliud exem
plum spectri.*

*Amplificat in
dignitatē rei
à persone cir
cumstantia.*

cubitorum. Et infernè quidem pedibus erat serpentinis, supernè uero Gorgo-
nem referens uultu uidelicet, atque aspectus horrore: pro coma quidem draco-
nibus, tanquam cæsariæ circumcincta: alijs collum amplectentibus, alijs etiā
per humeros sparsis. Videte, inquit, amici quo pacto etiā inter narrandum
exhorruī; & simul hæc dicens Eucrates, ostendit omnibus brachijs sui setas ere-
ctas metu. Ion ergo ac Dinomachus, & Cleodemus uehementer inhiantes au-
scultabant eum uiri senes, tanquam naribus traherentur, adorantes apud sese
tam incredibilem Colossum: mulierem semistadiale, Gyganteum quoddam
Mormolycium. Ego uero considerabam interim, cuiusmodi erant hi, qui cū
iuuenibus sapientiæ nomine uersentur, uulgoq; in admiratione habeantur: quā
sola nimirum canicie barbaq; ab ipsis differant infantibus. Cæterum etiā il-
lis ipsis facilius ductiles ad credenda mendacia. Dinomachus ergo, dic mihi,
inquit, Eucrates: illi canes deæ, quanta magnitudine erant? Elephantis, inquit,
ille, proceriores Indicis, nigri & ipsi hirsutiq;, sordido squalidoq; uillo. Ego igitur
quum uiderem, restiti, inuerso protinus in interiorem digiti partem (quod
Arabs mihi dederat) sigillo. Hecate ergo percussio draconicis illis pedibus so-
lo, hiatus effecit maximum: & qui immani magnitudine penitus æquaret tar-
tarum. Deinde paulo post abiit in eum desiliens. Ego uero præsentē animo por-
recta ceruice inclinatus, inspexi apprensa arbore quapiam, quæ uicina stabat, ne
obortis mihi tenebris ac uertigine, in caput præceps inciderem: deinde conspe-
xi ea quæ in inferno sunt omnia: pyriphlegetontem lacum, Cerberum, manes:
adeo ut quosdam etiā eorum agnoscerem. Patrem ergo meum manifestè cer-
nebam adhuc his ipsis amictum, quibus eum sepeliuimus. Quid agebant (in-
quit Ion) o Eucrates animæ? Quid aliud, inquit ille, quā per tribus famili-
asq; cum amicis cognatisq; uersantur: in Asphodelo collocati? Contradicant
ergo etiā nunc (inquit Ion) Epicurei sacro Platoni, eiusq; de anima rationi-
bus. At tu nōne Socratem etiā ipsum Platonemq; uidebas inter manes? So-
cratem (inquit) uidi: neq; illum tamen euidenter, nisi quod inde conieci, quoni-
am caluuius, ac uentricosus erat. Platonem uero non cognoui: nam apud ami-
cos nimirum uera fateri oportet. Simul ergo atque ego omnia conspexi, & hia-
tus coijt, & ex famulis meis quidam quærentes me, atque in his Pyrrhias hic, su-
peruenere hiatus nondum plenè obducto: dic Pyrrhia, an non uera narro? Per-
Iouem (inquit Pyrrhias) & latratum audiui per hiatus: & ignis quidem à face
mihi suffulgere uidebatur. Tum risi ego profectò, teste latratum ignemq; in cu-
mulum addente. Tum Cleodemus: haud quaquam noua ista, inquit, neque ali-
is inuisa uidisti. Nam & ipse haud ita pridem quum ægrotarē tale quiddam con-
spexi. Prospiciebat mihi curabatq; Antigonus hic, ac septima dies erat: febrisq;
o qualis? incendio certè uehementior. Omnes ergo me relinquentes solū, clau-
sis foribus foris manebant. Sic enim iusseras Antigone: si quo pacto possem ob-
dormiscere. Tunc igitur astitit mihi iuuenis quidam uigilanti, pulcher admodū
ueste circumamictus candida. Ac me quum excitasset, per hiatus quendam du-
xit ad inferos: sicuti ilico cognoui: Tantalum quum uiderem ac Tityum Sisy-
phumq;. At cætera uobis quid commemorem? Postquam uero ad tribunal per-
ueni (aderat autem & Aeacus, & Charon, Parcaq; atq; Erinnēs) quidam uelut
rex (Pluto certè mihi uidebatur) assedit singulorum nomina percensens, qui mo-
rituri erant, quos diem iam uitæ præscriptum præterisse contigerat. Iuuenis
ergo me adducens illi exhibuit. At Pluto tunc incanduit, & ad eum qui me du-
cebat, nondum illi completum est stamen, inquit. Abeat ergo. Tu uero fabrum
Demylum adduc: iam siquidē ultra colum uiuit. Tum ego letus recurrens, ipse
quidem iam febre liber eram: denunciabā uero omnibus, quod Demylus esset
moriturus. Manebat autem nobis in uicinia ægrotans etiā ipse nō nihil ut re-
mune-
muntur. Ac paulo post audimus eiulatum eorum qui lugebant eū. Quid
miri

*Aliud, cuius
fidē statim in
dubiū uocat,
à psonæ refe-
rētis qualitate*

miri est, inquit Antigonus? Ego etenim quendam noui post uigesimalium diem quam sepultus est, resurrexisse. Nam hominem & antequam moreretur, & postquam resurrexit, ipse curauit. Et quo pacto (inquam ego) in diebus uiginti, neque tabuit corpus, neque preterea fame corruptum est, nisi fortassis Epimenidem quem tu curasti? Hæc quum diceremus, protinus ingrediebantur Eucratis filij & palæstræ redeuntes. Alter quidem iam ex ephebis excesserat, alter uero annos natus erat circiter quindecim. Tum salutatis nobis iuxta patrem adsidebant in lecto, ac mihi quidem sella illata est. Tum Eucrates tanquam & conspectu filiorum admonitus: sic his frui mihi contingat, inquit, simulque manum eis iniicit, ut apud te Tychiades uera narrabo. Felicis memoriæ uxorem meam horum matrem nouerunt omnes, quo pacto dilexerim. Nam declarauit his rebus quas in eam feci, non modo dum uiueret, uerum etiam postquam uita functa est. Quippe qui mundum eius uniuersum uestemque, qua dum uiueret, oblectabatur, in rogum illius iniecerim. Septima uero post mortem die, ego quidem hic in eundem lectum incumbibam: quemadmodum nunc, lectum eum mihi committigans, quem de illa conceperam. Legebam enim tacitus Platonis illum de anima libellum. Ingreditur interim Demenete ea ipsa, atque adsidet iuxta: quemadmodum nunc Eucratis hic, minorem designans filium. Hic uero ilico tremuit admodum pueriliter, ac dudum ad narrationem pallebat. Ego uero (inquit Eucrates) ut conspexi, amplexus eam singultim lachrymabam. Illa uero me uociferari non patiebatur, uerum incusabat me, quod quum ei fuissim in reliquis gratificatus omnibus, & sandalijs aureis alterum non cremaueram, superesse autem id dicebat, quod sub arca ceciderat: atque ob id nos quum non inuentremus, alterum tantum cremaueramus. Nobis autem adhuc differentibus scelestissimus quidam caniculus qui mihi in delicijs erat, in lecto cubans allatrabat, ea uero ad latratum euanuit. At sandalium sub arca repertum est: posteaque à nobis incensum. An hæc etiam Tychiades recusabis credere, quum tam sint euidentia, quotidieque obseruentur? Per Iouem, inquam ego, digni fuerint, quibus aureo sandalio nates puerorum more feriantur, si qui ista non credant, atque usque adeo impudenter uero resistat. Interea Pythagoricus intrabat Arignotus comatus ille, ab aspectu uenerabilis. Nosti illum doctrinæ nomine celebrem: qui cognominatur sacer. Atque ego quidem, ut eum conspexi, respirauit: hoc ipsum, quod prouerbio dici solet, aduenisse mihi ratus: nempe securim quampiam aduersus mendacia: Occludet, inquā, eis ora uir sapiens, adeo monstruosa narrantibus: atque prorsus, iuxta uulgatum illud adagium, repente deum immissum esse mihi hunc à fortuna putabam. Hic uero postquam adsedit, assurgente ei accedente Cleodemo, primū de morbo percontatus est, secū audisse dicebat, Eucratem iam se melius habere. At quidnam, inquit, inter uos philosophamini? Nam interim dum ingrediebar subauscultaui, ac mihi certē uidemini in re quampiam pulchra conuersari. Quid aliud, inquit Eucrates, quam ut huic adamantino persuadeamus (me demonstrans) ut dæmones credat aliquos esse, phantasmataque, ac mortuorum animas super terram obambulare, & sese, quibus libitum fuerit, ostendere? Ego igitur erubui, uultūque deiecti reueritus Arignotum. At ille, uide (inquit) Eucrates num hoc dicat Tychiades. Eorum tantum qui uiolenter interierint, animas errare, ueluti si quis suffocatus, aut capite truncatus, cruciue suffixus fuerit, aut alio quopiam istiusmodi modo & uita discesserit: eas uero quæ fatali morte naturali que discesserint, haudquaquam amplius oberrare. Nam si hoc dicat, non usque adeo absurda dixerit. Per Iouem, inquit Dinomachus, ne esse quidem istiusmodi, nec præsentia cerni putat. Quid ais, inquit Arignotus in me toruē aspiciens, nihil horum tibi uidetur fieri? præsertim quū omnes (ut ita dicam) uideant? Ignosces, inquam ego, mihi, si non credo, nam solus omnium non uideo. Quod si uidissem, profecto & credidissem, quemadmodum & uos. Atqui, inquit ille, si quando Corin-

Aliud de morte
tuo rediuiuo.

Dilutio ab im-
possibili.

Aliud, uxoris
Eucratis.

Dilutio, per
irrisionem.

Alius ac no-
uus testis Ar-
ignotus Py-
thagoricus.

Arignoti asse-
ructio p. dia-
uisionem.

*Exemplum spe-
ctri eiectionis, se-
mile ei quod a
Plinio in Epi-
stolis refertur.*

thum ueneris, roga ubi sit Eubatidæ domus. Atque ubi tibi fuerit indicata, nēpe circa Craneum, in eam ingressus, dic ianitori Tibio, uelle te uidere, unde dæmonem Pythagoricus Arignotus quum adduxisset, abegerit, ac deinceps habitabilem domum reddiderit. Quidnam hoc erat Arignote? rogabat Eucrates. Inhabitabilis erat, inquit ille, diu propter terricula, quod si quis inhabitasset, expauesfactus ilico fugiebat exactus à quodam horrendo ac terribili spectro. Deciderat ergo iam, tectumque rumpebatur, neque quisquam erat omnino, qui in eam ingredi fuerit ausus. Ego uero ubi hæc audiui, libellos sumens (Sunt autem Aegyptij mihi de talibus rebus admodum multi) ueni in domum circa primam uigiliam, dehortante hospite, ac ferme detinente, postquam didicerat quo iturus essem, in certum, ut putabat, exitum. At ego sumpta lucerna, solus ingredior, atque in uatissimo atrio collocato lumine, humi sedens tacite legebam. Adest uero dæmon ille, cum quopiam è uulgo se congressurum ratus, ac me quoque quemadmodum alios perterriturum squalidus, hirsutus, ac tenebris nigrior. Atque hic quum adstaret, undique me adsum impetens tentauit, si qua posset expugnare, ac modo in canem, modo in taurum, modo in leonem uertebatur. At ego correpto in manum quam maxime horrendo carmine, simulque uocem imitatus Aegyptiam, et incantans eum in domiciliij tenebroso angulum quendam compuli. At quum animaduertissem, ubi se in terram condidit, tum destiti. Manē autem desperantibus uniuersis, ac me quemadmodum alios mortuum sese reperiuros putantibus, præter omnium spem progrediens, Eubatidem adeo, feliciter illi adnuncians, quod puram sibi ac spectris liberam domum iam liceret incolere. Atque illum assumens aliosque multos (sequebantur autem huius inopinata rei gratia) quum ad locum duxissem, ubi condentem se dæmona conspexeram, iussi ut sumpris ligonibus matulisque suffoderent. Atque ubi id fecerant, inuentum est ferè ad passum defossū cadauer quoddam marcidum, ossibus tantum humana specie coherentibus. Illud igitur effossū sepeliuimus, domus uero postea turbari prodigijs desijt. Hæc ubi narrauit Arignotus, uir prodigiosa sapientia, ac reuerendus omnibus, nemo erat ex his qui aderant, qui uon multam mihi imputaret insaniam, qui talia non credam, narrante præsertim Arignoto. Ego tamē nihil ueritus neque comam, neque illam quam de eo habebant opinionem, Quid hoc inquam, Arignote? Etiam tu talis eras, in quo mihi sola spes fuit, fumo plenus ac simulacris. Illud ergo nobis in te, quod dici solet, euenit: ut thesaurum quum sperauerimus, carbones offenderimus. At tu, inquit Arignotus, si neque mihi credis narrati, neque Dinomacho, aut huic Cleodemo, neque ipsi Eucrati, dic age quemnam digniorem, cui his de rebus fides habeatur, existimas: qui nobis dicat contraria? Per Iouem, inquam ego, uirum apprime mirabilem Abdera oriundum illum Democritum, cui tam firmiter erat persuasum, eiusmodi nihil esse in rerum natura posse, ut quum se in monumento extra portas clausisset, ibique degeret dies noctesque scribens atque componens, iuuenesque eum quidam illudere cupientes, ac perterrefacere, nigra ueste in modum cadueris ornati, ac personis in capita adfectis circumstantes, illum circumfiliarent, crebro subsilientes: hic neque eorum commenta pertimuerit, neque eos omnino respexerit, sed inter scribendum: desistite, inquit, ineptire. Adeo firmiter credidit animas nihil esse postquam è corporibus exierint. Hoc cineais, inquit Eucrates, dementem quempiam uirum esse Democritum? siquidem sic existimauit. Ego uero uobis etiam aliud referam, quod mihi ipsi cōtigat, non quod ab alio acceperim, fortassis etiam tu Tychiades quum audieris, compelleris accedere, ipsa narrationis ueritate coactus. Quum in Aegypto uersarer adhuc adolescens, à patre uidelicet doctrinæ gratia transmissus, cupiebā nauigio profectus in Coptum illinc adiens Memnonē, miraculum illud audire, eum uidelicet sonū redentem ad orientem solem. Illum igitur audiui non hoc uulgarī modo, quo audiunt

*Reprehensio
credulitatis à
persona.*

*Dilutio ab au-
toritate, et na-
tura anime.*

*Aliud, magis
ce potestatis.*

diunt alij sonum quempiam inanem, sed mihi oracula etiam edidit Memnon ipse aperto ore septem uersibus: quod nisi esset superuacaneū, ipsos uobis uersus recenserem. Inter nauigandum uero incidit in nos unā nauigans uir Memphiticus quidam, ex sacris illis scribis, mirabili sapientia, & qui uniuersam Aegypti orum doctrinam callebat. Dicebatur autem tres ac uiginti annos in adytis subterraneis mansisse, Magiam interea doctus ab Iside. Pancratem dicis (inquit Arignotus) praeceptorē meum, uirum sacrum, rasum, lineis indutum, doctum, pureque lingua Graeca loquentē, procerum, simum, labijs promissis, cruribusque gracilibus. Illum ipsum inquit ille, Pancratem, ac primum quidem quis esset ignorabam. At postquam uidi eum, si quādo in portum appulisset, cum alia multa miracula facientē, tum crocodilis insidentē agitalle, & cum feris uersantem, illas uero reuerentes eum, caudisque adulantes, agnouī sacrum quempiā uirū esse, paulatimque comitate mea me in eius amicitiam ac familiaritatem insinuauī, adeo ut omnia arcana communicaret. Ac tandem mihi persuadet, ut famulis omnibus in Memphide relictis, se solus sequeretur, neque enim defuturos nobis ministros: atque ex eo tempore sic uitam duximus. Quum in diuersorium quodpiam ueniremus, homo accepto pistillo, scobistāue, aut pessulo, uestibus implicans, quum in id carmen quoddam dixisset, effecit ut ambularet, utque alijs omnibus hominibus mouideretur. Illud ergo abtens, & aquam hauriebat, & coenam parabat, instruebatque, atque in omnibus cōmodē subseruiebat ministrabatque nobis. Deinde postquā iam satis huius ministerij fuit, scobinam rursus scobinam, ac pessulum pessulum aliud recitans carmen reddebat. Hoc ego uehementer conatus non reperiēbam, quo pacto ab illo expiscarer. Nam id mihi inuidebat, quanquam in alijs esset facillimus. At quadam die in angulo quodam tenebricoso clam illo delitescens subauscultaui propius incantationem illam. Erat autem trisyllaba. Tum ille quum pistillo mandasset quae curanda erant, abiit in forum. At ego postridie illo apud forum occupato, acceptum pistillum quum ornassem, syllabas illas simili modo pronuncians, aquam iussi ut hauriret. Tum impletam amphoram quum tulisset, desiste inquam, neque aquam amplius haurito, sed rursus esto pistillum. At illud mihi haud amplius iam obtemperare uolebat, sed aquam hauriebat continuē, quoad hauriendo totam domum nobis impleveret. At ego quum resistere huic rei non ualerem, timebam autem ne Pancrates reuersus (id quod etiam euenit) irasceret, correpta secū pistillum in duas partes dissecō. At utraque pars amphoram sumens hauriebat aquam, iamque unius loco duo mihi ministri esse coeperunt. Interea Pancrates superuenit, ac re intellecta illas quidem in ligna rursus, quemadmodum ante carmen erant, mutauit. At ipse me clanculum relicto, nescio quo clanculum se subducens abiit. At possis istud etiam nunc, inquit Dinomachus, hominem ex pistillo facere? Per Iouem inquit ille, dimidia ex parte scio, nam in priorem formam nunquam a me restitui potest, postquam semel aquarius esse coeperit. Sed deferenda nobis domus esset aquae iam impleta. Non desistitis, inquam ego, huiusmodi monstrosa narrare uiri senes? Alioqui horum saltem adolescentium gratia incredibiles istas ac terribiles fabulas aliud in tempus omittite, ne clanculum terroribus ac prodigijs fabulamentis impleantur. Parcere ergo eis oportet, ne talia consuescant audire, quae eos per totam nitam comitata perturbabunt, atque ad omnem strepitum mericulosos reddent, posteaquam eos omnigena superstitione impleuerint. Recte admonuisti me, inquit Eucrates, quum superstitionem dixisseti. Nam quid tibi Tychiade de rebus huiusmodi uidetur: de oraculis loquor ac uaticinijs, & quaecumque quidam uumine afflati proclamant, quae uē ex adytis audiuntur? aut quae uirgo numeris eloquēs futura praedicat? an uidelicet nectalia credis? At ego quod annulum quēdam sacrum habeo, Pythij Apollinis imaginem exprimente sigillo, quodque hic Apollo mecum loquitur, non dico, ne tibi uidear

Memnon Aegyptiacus, de quo et Iuuenalis meminit

Aliud, de oraculis.

Conclusio.

ad gloriam meam res incredibiles narrare. Caterum quæ apud Amphilochem audiui in Mallo, heroë mecum diu differente, deumq; meis de rebus consulente, tum quæ ipse uidi, uolo uobis narrare. Deinde ex ordine & quæ uidi in Pergamo, & quæ audiui in Pataris. Itaq; quum ex Aegypto redirem domum, audiremq; illud in Mallo uaticinium apertissimum simul ac uerissimum esse, tamē sic oracula dare, ut ad rem respondeat his, quæcunq; prophetæ quispiā in schedulam inscripta tradiderit, rectē me facturum putauī, si dum præternauigārē, experirer oraculum, deumq; de futuris quippiam consulerem. Hæc adhuc Eucrate dicente, quum uiderem quā longē res esset processura, quodq; non breuem incepisset de oraculo Tragœdiam, ratus non expedire, uti solus contradicere rem omnibus, relinquens eum ex Aegypto adhuc in Mallum nauigantem. Nā & intelligebam molestam illis esse præsentiam meam, utpote qui dissentirem refelleremq; eorum mendacia: Atqui ego abeo, inquam, quæsiturus Leonthicū, nam opus habeo cum eo congregari. At uos, quandoquidem parum sufficere uobis res humanas putatis, ipsos etiam deos deniq; in fabularum uobis partem uocate. Atq; hæc simul ac dixi, discessi. Illi uero alacres iam libertatem nacti, ut est uerissimile, mutuō sese epulis accipiebant, ac mendacijs ingurgitabant. Talibus ō Philocles apud Eucratem auditis, uenio per Iouem inflato uentre, non aliter quā hī qui musto poti sunt, opus habens uomitu. Tum libenter alicunde magno emerim pharmacum aliquod, quod mihi obliuionem induceret eorum, quæ audiui, ne me uonnihil earum rerum lædat inhærens memoria: nempe mōstra, dæmones, atq; Hecatas mihi uidere uideor. PHIL. Quin mihi quoq; ō Tychiade, tale quiddam hic sermo tuus attulit: aiunt etenim non solum in rabiem ueriti, atq; aquam formidare, quoscunq; rabidi canes mordeant, uerum etiam si quē mordicus homo morsus momorderit, illum morsum quoq; non minus canino ualiturum, atq; eum etiam eodem modo formidaturum. Quin tu ergo uideris quum sis ipse apud Eucratem à multis mendacijs morsus, mihi quoq; morsum illum communicasse, adeo mihi mentem dæmonibus impleuisti. TYCH. At bono animo simus amice, quum magnum aduersus huiusmodi res remedium habemus, ueritatem rectamq; omnibus in rebus rationem: quo si utamur, nullis huiusmodi uanis stultisq; mendacijs turbabimur.

HIPPIAS, SEV BALNEVM.

VINCENTIO OESOPOEO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Balneum Hippie descriptum, principio ipsum artifices, à cognitione artium, atq; peritia commendat. Orditur autem à loco communi, ita uidelicet proponens, eos esse potissimum laudandos artifices, qui non solum uerbis prolixè polliceri, aut de scientijs disputare soleant, sed qui ipso opere, hoc quod profitentur, præstare possint. hunc locum exemplis aliquot illustrat, deinde ad præsens institutum accommodat. Proinde, inquit, etiam mechanici artifices maxime laudandi illi sunt, qui non uerbis tantum opera aliqua describunt, aut promittunt, sed qui re ipsa illa quā optime atq; artificiosissime extruunt, qualis et Hippias hic unus est, id quod opus ab eo, nempe balneum extructum, comprobatur. atq; exinde ipsum balneum describit, situm, elegantiam, proportionabilitatem operis: deinde et utilitatem et opportunitatem omnium cellarum, et laudandi in eo usus commendans.

Orditur à the
si seu loco cō
muni.

LOS ego uiros sapientes cum primis laude celebrandos esse existimo, quicunq; non orationes solum magna industria elaboratas, ac singulis de rebus memoriæ proditas posteris reliquerunt, sed operibus quoque non dissimilibus ea quæ orationibus ampliter & magnificè polliciti sunt, confirmarunt. Quippe ægrotus, cui quidem pectus sapit,

sapit, non eos accersit medicos, qui super arte multa luculentè & excellenter disputare nouerunt, sed qui usu medendi illam diu multumq; exercuerunt. Potior autem & maioris precij habendus est, ut mea fert opinio, musicus, qui psallendi & pulsandæ citharæ peritia exornatus est, quàm is, qui tantum rhythmos & cōcentuum harmoniam indicare nouerit. Quorsum enim attinet bellorum atque exercitus duces tibi enumerare non iniuria optimos, & præstantissimos hominum opinione iudicatos, quòd eorum uirtus nedum in instruenda acie & militum animis tempestiua oratione accendendis & inflāmandis eluxerit, sed quòd in prælijs quoque fortissimè dimicando optimè se gesserint, ac manu non secus, quàm lingua prompti memorabilia facinora ediderint. Cuiusmodi ex uetustis illis Agamemnonem & Achillem, ex paulò autem recentioribus Alexandrū & Pyrrhum fuisse cognouimus. Quorsum uero ista percensui? Non quòd alia ratione historiam edere statuens, harum rerum mentionem fecerim, sed quòd ex mechanicis quoque eos laude & admiratione non indignos putem, quicumque uisendis operibus aliquam ingenij famam sibi parauerunt, eademq; opera artis suæ egregia monimenta post se reliquerunt. Quandoquidem illi, qui solis semet orationibus exercuerunt, multò iustius Sophistarum quàm sapientium adpellationem meruerunt. Talem multorum relatu percepimus fuisse Archimedem, ac Sostratum illum Cnidium, quorum alter de Ptolemaeo subiugato uictoriam reportauit, ac Memphis, sine obsidione fluminis intercepti auersione occupauit, alter singulari artificio hostium triremes absumpsit incendio. Tales quoque Milesius ante illos Croeso Lydorum regi pollicitus, exercitum sicco pede se traieciturum, sua industria in unius noctis spacio Alys fluuij alueum à tergo exercitus deriuatum circumduxit, tametsi è mechanicorum numero non fuerit, uerum altoqui magna intelligentia & singulari ingenij acumine præditus. Etenim, quod de Epeo fertur, commentum peruetus est, qui non tantum Achillis equi machinam fabricasse, sed unā cum Græcorum optimatibus in eam conscendisse perhibetur. Inter hos & Hippia huius, quem nostra memoria uixisse constat, meminisse æquum puto, uiri dicendi facultate & studio ita exercitati, ut cum quouis ex priscis illis & ueteribus optimè conferri possit, præterea qui ingenij acrimonia atque intelligentia multum præcelluerit, quique interpretando multa perspicuitate usus sit. Cæterum, opera ipsis orationibus longè præstantiora exhibebat, & quæ arte sua pollicitus fuerat re ipsa absoluta reddidit: neque uero in talibus saltem promissionibus, in quibus illi qui ætate eum præcesserunt feliciter floruerunt, sed iuxta geometricam quoque rationem proposita (quod a sunt) linea triangulum rectè potuit describere. Atqui aliorum quisque unum quiddam ab arte decerptum, & singulare opus exercuit, in quo parata sibi hominum opinione aliquis esse uisus est. Porro ille primum rebus mechanicis perpolitus, ne dimensionum quidem geometricarum rudis fuit, nec ab harmonicis & Musicis alienus apparuit. Ac unumquodque ex illis una eademq; opera ita perfectè cognitum demonstraui, quasi in eo solo cognoscendo elaborasset. Multi uero temporis res esset, eius laudare industriam circa radiorum, & repercussionum, ac speculorum expressionem. Præterea quanta in Astronomia cognitione excelluerit, in qua omnes eos, qui annis eum anteuerunt pueros esse ostendit. Sed enim quæ nuper ipse uidi opera illius industria elaborata, quæque mihi spectanti stuporem & admirationem incusserunt, ea nunc in præsens referre non grauabor. Est enim argumentum commune, & in nostra memoria admodum frequens, balnei substructio, solertia autem, & in communi illo argumento singularis admirationis spectatur industria. Locus erat prorsus inæquali deformatus planicie, decliuis & arduus, quem ille occupans ex utraque parte magnopere humilem, utrinq;

Adaptatio.

Descendit ad
hypothesin et
præsens insti-
tutam.Laus Hippie
à collatione ali-
orū artificū.Ab opere et
effectu.Descriptio
balnei.

L V C I A N I

utrinque soli altitudine æquauit, firmamentum munitissimum omni futuro operi subiiciens, fundamentorum positione substruendi ædificij certitudinem confirmauit, fastigijs uero magnopere præruptis & præcisīs, & ad firmiorem coniunctionem complicatis totum opus consolidauit. Ceterum quæ substructa sunt loci magnitudinem mensuræ quantitate non excesserunt, sed ædificij proportionibus conuenientissime atque decentissime responderunt, lucis ubique infusæ rationem constanter custodientia. Portarum altitudo latos ingressus retinens, superna magis quam erecta ad ingrediētium conuenientiam informata fuit, ingredientem uero statim domus communis excipit, sufficientē exhibens pedissequis & ministris conuersandi amplitudinem. Porro ad leuam cameræ sunt ad delicias exercendas substructæ. Proinde & ista in balneo decentissime sunt obseruata, amœni & luce multa illustrati recessus. Deinde, domus illorum quam quidē longē præstantiorem, quam ut lauacro conueniat dixeris, per necessariam tamē ad melioris noræ homines & opulentiores suscipiendos. Post hanc utrinque sufficientes exuentibus ad reponendum uestitum habitationes. Ac mediā domus & fastigio excellissima, & iucundo lumine amœnissima, tres aquæ frigidæ piscinas in se complectitur, Laceno lapide exornata. Sunt etiam in illa statuarum geminæ ex albo lapide antiqui operis & artificij, altera quidem Sanitatis, altera uero Aesculapij. Ingressos autem excipit domus sensim ac gradatim tepescens, calore non insuauis occurrente, quæ in lōgum porrecta, ac circum circa orbiculatim extructa est. Post hanc ad dextram habitatio est magnopere amœna & elegans, copiam delicatis & uoluptuosis unctionibus exhibens, ex utraque parte habens adytus & ingressus lapide Phrygio ornatissime decoratos, à palæstra ingredientes suscipiens. Quæ deinde hanc cōsequitur habitatio, omnes reliquas pulchritudine excedit & elegantia, & ad standum sedendumque accommodatissima, & ad diutius immorandum minimē noxia: tum ad uoluitandum utilissima, & ipsa lapide Phrygio ad summum usque fastigium expolita relucens. Deinceps uero locus thermis dicatus, lauantes excipit, Nomade lapide extructus. Porro, interior habitatio omni amœnitate referta & elegantia, plurima luce conspicua est, ac instar purpuræ floribus & uenustate renitet: Ad hæc tria labra thermarum exhibet. Porro autem tibi iam loto non integrum est per easdem habitationes regredi, sed ea quæ ad frigidam tendit uia per uaporarium lento tepore calefescens regrediendum est. Et hæc omnia copioso lumine illustrata, & multo diei intus lucentis splendore exornata sunt. Ad hæc ipsa fastigia ab ædificio nō discrepantia, tum latitudines longitudinibus apte coherent: in summa, multa ubique relictum summa cum elegantia & uenustas, & gratia. Etenim iuxta elegantissimi Pindari præceptum, opus exordientibus facie eleganti & splendida exornandum est. Hoc certē cum primis in huius domi substructione cum ipso lumine tum fenestris obseruatum est. Etenim sapiens ut reuera fuerat Hippias habitationem frigido lauacro destinata ad Boream tendentem instituit, nec aëris meridiani expertem. Reliquas autem multum feruoris & caliditatis requirentes Notho et Euro ac Zephyri flatibus subiectas opposuit. Quid ad hæc tibi palæstras memorem, & uestes asseruantium communes habitatiunculas, cōpendiosam citra ambages uiam quæ ad lauacrum ducit habentes singularis utilitatis capiendæ & in commodi uitandi gratia. Neque uero quis me suspicetur opus modicum proponentem orationis lenocinijs atque uerborum ampullis extulisse. Siquidem in rebus communibus & publicis noua elegantiae signa atque inditia excogitare, non mediocris aut contemnendæ sapientiae argumentum ego esse opinor. Quo in numero & hoc opus admirandi illius Hippie opera ad unguem elaboratum merito habendū est, quodque nobis ab illo ostensum est, omnes balnei uirtutes complectens, utilitatem, opportunitatem, perspicuitatem, mensuræ quantitatem in omnibus apte obseruatam, nec loci neglectam commoditatem, tum tutū lauan-

*Occupatio,
qua fidem faci-
cis descriptio*

si usum exhibens. Præterea omnibus alijs industriæ atq; solertiæ officijs absolutum, biuorum & ambituum duplicibus secessibus, multarumq; Ianuarum patens egressibus. Quin etiam horarum geminis indicijs idem balneum exornauit, uno per aquam & sonitum, altero per solem. His inquam uisis nec debitam & conuenientem tam illustri operi reddere gratiam non insipientis solum, sed etiam ingrati, aut potius inuidi mihi uisum est. Itaq; ego pro uirili, cū opus ipsum tum architectum & artificem orationis meæ laudibus euexi & persolui. Cæterum, si deus aliquando concesserit & lauandi copiam, non dubium est, & alios permultos in laudum mearum partem mecum uenturos.

ALLOCVTIO, SEV BACCHIS.

VINCENTIO OBSOPEO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Prestatio quedam est, quales et nostri homines in enarrandis autoribus, aut alijs rebus tractandis, ipsi operibus præmittere solent. Et extant sane etiam Ciceronis quedam, ad idem exemplum compositæ. Monet autem Lucianus auditores suos, ne solum compositionis nouitatem inscriptis suis spectent, neue ideo pro paruis aut contemnendis illa habeant, quia comica, ac satyrica quædā, sub dialogi grauitate tractet, sed magis ipsam rem spectent: ne idem illis, quod Indis olim, accidat, dum Bacchi exercitum ut muliebrem, et à re militari alienum contemnunt. Deinde autem et ueniam precatur etati, si paulò uerbosior aut loquacior nonnullis fortè uideatur, factum suum etiam hic, collatione quadam Indorum cohonestans. Omnino autem multum gratiæ habent huiusmodi præfationes, siue cui allocutiones eas uocare magis libet, ubi collationibus atq; similibus suis, ipsa hypothesi aptè respondet.

VO tempore Bacchus aduersus Indos ducere exercitum instituit (nihil enim prohibet ut mea fert opinio fabulam uobis Bacchicam percipere) ferunt usque adeo eum initio ab Indiæ incolis fuisse contemptui habitum, ut accedentem etiam subsannarent. Magis autem remerariam illius audaciam miseratione prosequendam esse opinabantur, tanquā actutum ab elephantis proculcandum, si acie instructa illis occurrisset. Siquidem inaudiuerant, ut ego existimo, ab exploratoribus absurda & monstrosa de illius exercitu renunciantibus, quemadmodum eius phalanx & cohortes ex mulieribus insanis & furentibus collectæ forent, thyrsos redimitis, pelles ceruinæ indutis, & hastas quaspiam paruas gerentibus nulla acie ferri acuminatas, & illas ex thyrso cōfectas: tum scuta quæpiam leuia & resonantia, si quis saltem uel leuiter attigisset. Quippe clypeis assimilabant & tympana, esse præterea in exercitu iuuenes quospiam agrestes et nudos, qui saltarent chordaca, caudas habentes & cornua, qualia ferè hœdis recenternatis solent succrescere. Ipsum autem ducem illorum in curru uehi iunctis pardalibus, imberbem admodum, ac ne tantillum quidem per genas herbescen te barbitio pubescentem, cornigerum, racemis coronatum, mitra purpurea comam inuolutum, ac aureos cothurnos indutum. Cæterum, secundas ducendi exercitus partes obire duos alios, unum quidem breuis staturæ senūculum, corpore perobeso & uentricoso, similijs naribus deformem, auribus magnis & arrectis, tremulum, scipioni innitentem, pandum asellum ut plurimum equitantē, amictum crocoto, & hunc uehementer fidum illius in ordinanda acie socium. Alterum uero hominem monstrosū, inferioribus corporis partibus hircū referentem, crura crinatum & cornigerum, profunda insuper barba insignem, iracundum, & animo ad furorem propenso præditum, altera manu ferentem fistulam, dextra uero incuruum baculum, semet attollentem, ac tota castra circum

Exemplum
Bacchi cōtra
Indos exerci-
tum ducēti.

faltan-

saltantem, quem mulierculæ exterrere solent, comasq; uento diffusas concutere, quoties accesserit, neque non uociferare euohe. Quo uomine, ut mihi conlecturam facienti, uisum est, dominum suum compellunt. Itaq; greges à mulieribus iam discerptos esse, & oues adhuc uiuentes dilaniatas, quippe illas crudiuoras esse planè uidebant. Hæc cum Indi & rex illorum speculatoribus annunciantibus cognouissent, sublati, ut par erat, cachinnis ridebant, iamq; nequaquam contrà exercitum educere, aut instructis ordinibus obuiam procedere illis deliberatum erat. Sed reputabant, si cominus mulierculæ in eos impressionem ac impetum essent facturæ, illis & uincere turpe esse, & mulieres insanientes nec dare unā cum duce effoeminato, ac sene modico & uinoso, adiuncto etiam alio semiuiro milite, nudisq; saltatoribus per omnia ridiculis facinus esse parum memorabile. Postea uero quā Bacchus regionem incendijs deuastare, & uiris deuictis ciuitates igne absumere, ac syluas incendere annunciatum est, iamq; in breui temporis spacio tota Indorum regio flammis conflagraret (etenim ignis Baccho iam usque à fulmine paterna sunt arma) ibi iam citra moram armis induti, coactis elephantibus & infrenatis, & turribus desuper positis aduersus illos mouerunt aciem, etiamdum hostilem exercitum extremè contemnentes, & iracundo animo ferocientes, neq; non elephantis comminuere atq; proterere properantes ipsis cum castris imberbem illum imperatorē. Postquam uero propinquiores facti sunt, & utraq; acies utriq; esset spectaculo, Indi locatis ante exercitum elephantis phalangem adegerunt. Ceterum, Bacchus ipse in medio strenui imperatorisungebatur officio, cuius dextrū cornu Silenus, sinistrum Pan regebat. Porro autem Satyri manipulares constituti ordinibus instruendis erant intenti. Signum omnibus erat Euohe. Statim uero percussa tympana instrepuerunt, ipsaq; cymbala classicum cecinerunt. Ac è satyris quispiam correpto cornu carmen quod Orthium dicitur, occinebat. Tum Sileni a sellis hianti atq; diducto rictu martium quiddam atq; terribile derudijt. Ipsæ uero Mænades cum ululatu facto in eos impetu incur sarunt, succinctæ draconibus, atq; ex summis thyrsis ferrum denudantes. Indi autem & elephantibus illorum ilico declinantes nullo seruato ordine in fugam se dederunt, neq; intra teli iactum consistere sustinuerunt. Ad postremum autem omni ui capti atq; subacti sunt, & capti ui abducti ab ijs quos paulo antè contemptim subsannauerāt, re ipsa experti quā non oportuerit prima statim fama adductos, peregrinum exercitum contemnere. Sed quid ad Bacchum ille Bacchus, dixerit aliquis? Quia permulti mihi uidentur (ac per Gratias uos oro, ne me insanire aut prorsus temulentum esse suspicemini, si mea cum Dijs immortalibus contulero) idem erga orationum nouitates cum Indis perpeti, quemadmodum & erga meas. Existimantes enim, satyrica & ridicula quædam, nimumq; comica apud nos audiri, talibus fidē habuere, atq; haud scio quam illi de me opinionem induerunt. Alij ne exordium quidem assequuntur, quasi parum necesse sit uinosis & lasciuis mulierculis, & saltationibus satyricis ad elephantibus descendentes. Alij uero, tanquam alicuius rei gratia uenissent, thyrsi loco inuento ferro, neq; sic laudare audēt inaudita rei nouitate perterriti. At ego fidēti animo illis annuncio, quod si in præsentia quoque ut antea facere consueuerunt festiuitatem spectare sæpe uoluerint, ac ueteres compotores recordati fuerint conuiuium bacchanalium tunc temporis celebratorum, neq; Satyros, aut Silenos contempserint, sed æquo largius ad fatiætem usq; ex cratere illo hauserint, & illos bacchico numine afflato indecorè insanituros, neq; non persepe nobiscum Euohe dicturos. Itaque illi, liberum enim est audire, quicquid animo suo gratum fuerit, faciant. At ego posteaquam adhuc in India peregrè uersantur, statim & aliud quiddam earum rerum quæ illic aguntur, quod non ualde à Baccho abhorrebit, neq; à præsentis instituto alienū erit, percensere. Inter Indos quos Machlæos uocant, qui leuum Indi fluminis

Adaptatio.

*Aliud exemplū, corūq; ex
sine Sileni
bibunt.*

litus

litus, si ad fluxum illius respexeris, incolunt atque depascunt usque ad Oceanum porrecti. Apud hos lucus est, in loco sepibus obturato & angusto, circumtecto tamen. Quippe thyrsorum & uitium ubertas ibi prouenientium locum opacitate sua puerissime inumbrat. Eo ipso in luco tres fontes sunt aquae elegantissimae & lympidissimae. Quorum unus Satyris, secundus Pani, tertius Sileno sacer est. Ingrediuntur uero in lucum Indi quotannis semel, diei solennitate deest celebrantes, bibuntque de fontibus, non tamen indiscriminatim omnes de omnibus, sed iuxta aetatem. Nam iuvenes ex eo qui Satyris sacer est, uiri ex Panico, porro ex Sileni fonte si qui in mea aetate constituti sunt. Itaque quae pueris de fonte bibentibus accidunt, aut qualia designent uiri iam numine Panos afflati, per longum esset enumerare. Ceterum qualia senes faciunt, ubi iam aqua pota inebriati fuerint, non alienum esse opinor narrare. Senex simulatque haustam de fonte aquam biberit, ac eundem iam Silenus ipse inuaserit, ilico ad prodigiū usque obmutescit, hominem cui graue sit caput aut ebrium per omnia referēs. Post id ex improviso uoce clara & loquela graui, tum spiritu dulci rumpit silentium, ac subito ē mutissimo fit loquacissimus. Sed nec obturato ore illum compescueris, quo minus non continuis uerbis diffuset, longasque orationes contexat. Et profecto quaecumque dixerit, prudenter & ornate dicta sunt, ac iuxta Homericum illum rhetorem hybernis niuib. consimilia differit. Neque uero, sufficienter eos cygnis secundum aetatem conferre possis, sed uocum densitate cicadas imitantur ac referunt, ac rotundum quiddam componunt in profundam usque uesperam. Inde iam discussa ab illis ebrietate conticescunt, & ad antiquum morem redeunt. Ceterum quod inter haec maxime omnium admirandum est, nondum exposui. Quod si senex imperfectam, quam inchoauit orationem reliquerit, neque solis occasu interueniente & temporis angustia exclusus eandem ad finem deduxerit, degustata iterum in annum subsequenter aqua, deinceps cetera percurrrens orationi inchoatae adiungit, quae superiori anno dicentem non in tempore destituerat ebrietas. Istis ego me ipse scommatibus Momi instar ludere uolui. Et per Iouem nequaquam amplius affabulationem adducam. Iam enim haud dubie uidetis me fabulae esse per similem. Quare, si quibus in rebus delinquentes hallucinati sumus, in causa fuit ebrietas. Sin prudenter & cordate dicta sunt quae produximus, constat Silenum nobis fuisse placatum & propiciū.

PRAEFATIO, SEU HERCVLES

GALLICVS.

D. BRASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Praefatio est eiusdem rationis, cuius et superior, nisi quod, quantum ad argumentum attinet, rationem et causam hic reddit, cur nam iam grandior, adhuc in eloquentiae exercitatione uersetur, studium atque etatem suum exemplo eo defendens, et ut ipse ait, etiam consolans, quo apud Gallos ipsa eloquentia depingitur. nimirum Herculis, eiusdemque iam senioris imagine. Fingit autem imaginem sui typum eam, a sacerdote quodam Gallosum, quales ea etate Druidae fuisse perhibentur, explicatam, et singulorum picturae eius membrorum rationem sibi traditam esse. etiam Homeri atque aliorum poetarum locis, utpote a perito Graecarum literarum additis. De quibus in ipso orationis contextu ac serie uidere satius est, quam hic plurius immorari.

HERCVLEM Galli lingua gentis uernacula Ogmium uocant. Porro deum ipsum noua quadam atque inusitata figura depingunt: crepitus est apud illos, recaluaster, reliquis capillis, si qui reliqui sunt, plane canis, cute rugosa, & in aterrimum exusta colorem, cuiusmodi sunt nauatae isti senes, Charontem potius aut Iapetum quempiam

Imago Herculis apud Gallos, exprimens typum eloquentiae.

ex his qui apud Inferos uersantur, diceret. In summa, quiduis potius quam Herculem esse conijceret ex imagine. Atque tali specie quum sit, tamen Herculis ornatu gerit, ut qui tum leonis exuium indutus sit, tum clauam dextera teneat, tum pharetram humeris apratam portet, tum arcum tensum laeva prætendat: denique modis omnibus Hercules est. Hæc equidem arbitrabar in Græcanicorum deorum contumeliam perperam facere Gallos, quum eum eiusmodi fingerent effigie, quoniam mirum illum talibus picturis ulciscerentur, quod olim in regionem ipsorum incurfasset, prædas agens id temporis, quum Geryonis armenta uestigans, Occidentali

*Elegans transi-
tio p. simula-
tionem.*

um gentium plerasque regiones peruastaret. At nondum etiam dixi, id quod erat in imagine maximè nouum atque mirandū: siquidem Hercules ille senex, ingentem admodum hominum multitudinem trahit, omnibus ab aure reuinctis: porro uincula catenulae tenues auro electroue confectæ, pulcherrimis istis monilibus adsimiles. Atqui quum uinculis usque adeo fragilibus ducantur, tamen neque de fugiendo cogitant, quum alioqui commodè possint, neque prorsus obnituntur, aut pedibus aduersus trahentem obtendunt, sese resupinantes: uerum alacres ac læti sequuntur, ducentem admirantes, ultrò festinantes omnes, & laxatis funiculis etiam ante uertere studentes, perinde quasi grauiter laturi, si soluerentur uinculis. Ne illud quidem pigebit referre, quod mihi uidebatur omnium absurdissimum: etenim quum non inueniret pictor unde catenulae summas ansas neceret, uidelicet dextera iam clauam, laeva arcum tenente, summam dei linguam perterebrauit, atque ex hac religatis catenulis eos trahi fecit. Ipse nimirum ad eos qui ducebantur, uultum & oculos conuertebat, arridens. Hæc ego quum diutius assistens essem contemplatus, admirans, hæsitans, indignans: Gallus quispiam, qui propius astant, nostratium literarum non indoctus, id quod declarauit, quum Græcanicam linguam absolute sonaret, philosophus opinor ex eo genere Philosophorum, quod apud illos esse fertur: Ego tibi hospes, inquit, picturae istius ænigma explicabo: nam uidere uehementer ad eam attonitus ac stupefactus. Orationem nos Galli nequaquam arbitramur esse Mercurium, quemadmodum uos Græci, uerum Herculi illam tribuimus, propterea quod hic Mercurio longè robustior extiterit: nam quod senex fingitur, nihil est quod mirere. Siquidem una facundia consuevit in senectademum absolutum uigorem ostendere, si modo uerum uestri dicunt poëtae:

Obduci iuuenum densa caligine pectus:

Contrà senectam posse quiddam dicere,

Rudi iuuenta melius ac præclarius.

Hinc uidelicet apud uos & Nestoris lingua melle profluit, & Troianorum concionatores lirioëssam ædunt, uidelicet floridam quandam uocem: nam liria si satis commemini, flores appellantur. Proinde quod ab auribus uinctos ad linguam trahit senex hic Hercules, qui non aliud quam ipse est sermo, ne id quidem debes admirari, qui quidem non ignores lingue cum auribus esse cognationem. Neque uero de contumelia illius illud pertinet, quod ea pertusa est: nam memini, inquit & Iamblicos quosdam uersiculos è comœdijs apud uos discere:

Siquidem uiris loquacibus

Extrema lingua perforata est omnibus.

Quin de eodem hanc in summa habemus opinionem, ut quicquid egit, id oratione facundiaque confecisse putemus, utpote uirum sapientem, ac persuadendo plerumque sibi subegisse. Iam tela illius nimirum rationes sunt acutæ, missiles, citæ, atque animam fauciantes: unde pennigera dicta uos quoque nominatis. Hactenus Gallus.

*Adaptatio æ-
tis ac studio
in suorum.*

Ac mihi quidem quum huc me conferens mecum inter eundem perpenderem, non decorum iam esset, ut tam grandis natu, qui iam pridem ab his doctrinæ ac manibus nemet abdicasset, rursus me tam multorum iudicum calculis exporcerem iudicandum, in tempore subijt animum meum eius picturae recordationem antehac uerebar, ne cui uestrum uideret hæc admodum pueriliter agere, quasi

quâsq; præter ætatem iuuenari. Proinde ne quis Homericus adolescentulus illud mihi impingeret dicens:

Ætas iam perijt tua. Tum illud:

Ac te corripuit cariosa senectâ, mînister

Inualidusq; tibi, & segnes tardiq; caballi:

Videlicet eo scommate pedes meos notans. Verum quoties senex ille Hercules recurrit animo, ad quiduis adducor ut faciam, neq; me pudet hæc audere, quum sim ipsi æqualis imaginî. Itaq; robur, celeritas, forma, & si qua sunt alia corporis bona, ualeant, cumq; his tuus ò Tele uates, Cupido, ubi me mento subcano uiderit auro rutilantibus alis, si uidebit, uel aquilas præteruolet: neq; laborabit Hippoclidès, imò nunc uel maximè tempestiuum fuerit, facundia repubescere, florere, uigere, & quâ licet plurimos ab auribus ducere, ac sæpius arcu ferire: quandoquidem periculum non est, nequando quis præter spem pharetram inanem æperiat. Vides quibus modis ætatem meam, meamq; senectutem ipse consolatur animemq;, adeo ut non sim uertus nauim iam olim in terram subductam denuo reuellere, suisq; instructam armis, medium in pelagus demittere. Cōtingant autem à uobis ò dij, afflatus secundi, quando nunc uel maximè, præsentè bono atque amico uento nobis est opus: quo si digni modo uidebimur, in nos quoq; dicat aliquis Homericum illud:

Quos profert senior pannis è uilibus armos.

DE ELECTRO, SEV CYGNIS.

VINCENTIO OBSOPEO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

ET hæc superioribus consimilis præfatio est, in qua seipsum ac scripta sua extenuat, adhibita similitudine fabule eius, quæ de Electro ac Phaëtontis, ac cygnis Eridani à poetis traditur, quam ut fictam, ac falsam, præsens experientia ostendit, ita se uereri quoq; ait, ne conceptam de se opinionem auditorum, præsentia imminuat, ac falsam coarquat. Commendat tamen interim eo nomine orationem suam, quod simplex sit, & minimè Cygnis illis Padanæ ac fabulosis, quod ad canoritatem spectet, similis, neque etiam illorum fucatis scriptis, qui dum electrum, atq; aurum, & speciosa omnia efficiunt, Eridanum ipsum, ac cygnos poeticos, uanitate, ac fumo longè excedant.

VAM super electro poetæ commenti sunt fabulam, ea & nobis planè persuasæ fidem fecit, esse scilicet in ripis Eridani populos, quæ lachrymantes illud destillarent, Phaëtonem lugentes, easdemq; Phaëtonis sorores fuisse populos. Deinde iuuenis casum luctu prosequentes, in arbores fuisse commutatas, atq; etiamnum è lachrymis illarum electrū defluere. Hæc inquam cum poetæ canentes audissem, in spem ueniebam, ut siquando ad Eridani littora delatus essem, unam accedens ex arboribus, ac recluso sinu & cortice, nonnullas me suscepturum lachrymas, ut ego quoq; electrum possiderem. Et sanè non multò antè alterius negotij conficiendi gratia ea in loca iter habens deueni, & erat mihi cōmodum trañciendus Eridanus, neq; tamen cum diligenter omnia loca circum circa oculis obissem atq; perlustrassem, aut populos uidî, aut electrum conspexi, sed Phaëtonis nomen ne notum quidem erat incolis. Exquirente tandem me atque interrogante, quando uero ad populos electrum de se præbentes deuenissemus, riserunt nautæ, atq; manifestius si quid uellem iubebant proloqui. Et ego illis fabulam ordine percēsi, Phaëtona fuisse Solis filium, & hunc ubi iam adoleuisset, à patre postulasse, aurigandi copiam sibi faceret, ut unius diei cursum &

Narratio, quæ sup fabula Eridani, et q̃ en dem falsa deprehensa fuerit

ipse conficeret. Cæterum patrem filij precibus annuisse, ac postulata præstitisse. hunc autem inter aurigandum è curru delapsum & defectum periisse. Porro illius Sorores lugentes eo loco alicubi, inquam, apud uos, ubi delapsus est apud Eridanum in populos fuisse transformatas, et iam fratrem lugentes electrum lachrymando emittere. Quicunque, inquit, hæc tibi dixit, uanum eum hominem fuisse adparet, teque dolis produxit & mendacijs. Nos uero neque aurigam ullum delapsum nouimus, neque ex penes nos sunt, quas tu iactas, populi. Quod si quid eiusmodi apud nos esset, num putas duorum obulorum gratia nos ita laboriose remigaturos, aut nauigia aduersus fluminis impetum tracturos: quibus promptum esset minori negotio & sudore clitescere, populorum lachrymas colligentibus? Hæc cum dixissent, non mediocriter sanè nautarum dictis sum pudore affectus. Confusus autem obticui, quod reuera puerile quiddam passus fueram, habita fide poetis, adeo monstrosa mentientibus: quippe quibus studio est nihil sani dicere, aut literis prodere. Vnica igitur hac spe, nec illa modica turpiter deceptus, indolui, non secus atque si e manibus electrum deperdidissem; nimirum, qui iam mecum deliberabam, quomodo illo potissimum uti uelim. Porro autem illud planè pro certo apud illos inuentum iri opinabar, nempe cygnos complures in fluminis litoribus modulantes. Ac rursus nautas interrogo, adhuc enim nauigabamus: Atqui cygni, quando tandem propter fluuium consistentes dulcem illum concentum uobis absoluunt, ex utraque parte litoris? Siquidem & illos Apollinis assessorum fuisse perhibent, homines canendi peritia, & suauitate excultos & celebres, post id in aues esse commutatos, eamque ob rem etiam nunc cantibus & modulis indulgere, necdum Musices esse oblitos. Illi uero sublato risu: Tu quidem, inquit, o homo nunquam ne hodie finem facies patriam nostram, & fluuium mendacijs infamandi? Nos equidem semper remigandi studio operam dantes, ac penè omnem à puero ætatem laboribus in Eridano consumentes, paucos nonnunquam cygnos conspeximus in fluminis paludibus, qui incomptam & inamcenam uocem, & sonum parum firmum edere solebant, ita ut coruos aut graculos cum illis collatos, Sirenas esse confirmare possis. Cæterum, dulce quiddam & optabile, ut tu dicis, ne in somnio quidem canentes unquam audiuius. Itaque demiramur, unde nam ista de nobis conficta in hominum opinionem uenerint. In multis etiam, alijs facile ac promptum est credentes decipere, quibus singula quæque iusto magnificentius narrare atque extollere moris est. Quare & ego nunc de me ipso in metum uenio, ne & uos, qui nuper uenistis, ac nos primum audistis, electra quæpiam aut Cygnos apud me inuenturos sperantes, tandem non multo post abeat, & eos qui uobis magnifica de me sunt polliciti, subsannent, multas eiusmodi uerborum diuitias in orationibus meis repositas affirmantes. At ego Deos testor, talia me ipsum de orationibus meis superbi et magnifice iactantem, neque à uobis neque ab alio quoquam unquam auditum esse, neque post quenquam ita insolenter agentem auditurum fore. Neque tamen fieri potuisse nego, ut in alios non paucos incidas quospiam Eridanos, quorum orationes non electrum solum, sed aurum quoque destillat, qui longo interuallo uocis dulcedine cygnos superant poeticos. Mea uero dicendi ratio quæ simplex sit ac minimè fabulosa uidetis, neque ullam habet modulationem admixtam. Quocirca uidendum est, ne idem tibi imprudenti contingat, maiore de nobis spe animo concepta, quod persæpe solet accidere sub undis aliquid spectantibus. Siquidem existimantes tantæ magnitudinis illa esse, quanta illorum adparet obrutibus, dilatante umbra splendorem, quibus iam subtractis, multoque minoribus inuentis, discruciantur animo. Iam ergo tibi prædictum sit, ut effusa æqua ac ueris reuelatis, nihil magnum expectes te hausturum, antè te ipse ob spem falso conceptam condemnabis.

Musca

Adaptatio ex
petitionis et
opinionis de
se contemptæ

Comendatio
sue orationis à
collatione alio
rum et cause
qualitate.

Aliud simile,
quo sua exie-
runt.

MUSCAE ENCOMIUM.

ARGUMENTVM.

DEclamatio est, ex eorum genere, quae exercendi ingenij causa tractari solent, ad ora plerumque, & ipso argumento, dicentem parum iuvantia. Quae statim ab initio inde sophistae tractasse, etiam ex Isocrate apparet, qui in Exordio de laudibus Helene, inutilem ac intempestivum in rebus finolis, & à communi usu alienis, diligentiam illorum ob id reprehendit. Quamquam videtur Lucianum discipulorum magis, quam sui ostendendae causa, huiusmodi argumenta tractasse: nempe ut horum exemplo, etiam ad seria copiosiores, & ad inveniendum promptiores illos redderet. Et ex superioribus praefationibus satis apparet, illis tum temporibus cum haec scriberet, rhetoricam publice professum esse, siue hoc in Gallia, ut quidem ex Hercule aliquo modo coniecturam fieri licet, siue etiam alio aliquo loco. Porro autem tanta diligentia omnia persequutus est, quaecunque de musca dici, aut inveniri possunt, ut vix aliud copiosius quicquam in hoc genere tractatum reperias, adeo, ut si explicare oratione, atque amplificationibus illustrare singula voluisset, plane illud, quod ipse in fine uereri se ait, ex musca elephantem fecisset. Principio enim quaecunque ad corporis habitum, formam ac membra, & ad usum item eorum pertinet, ita singulatim persequitur quaeque, ut nihil praetermissum possit dicere. Deinde uero & ad interiora, & ad animum transiens, prudentiam quandam & fortitudinem in illa commendat, adhibitis etiam ad hoc testimonijs Homeri. Postremo neque illa intacta reliquit, quae quasi à fortuna accepisse uideri potest, ut Reminiscentiam istam, ob quam cum Hermetimo Pythagorico confert quoque illam, Deinde & uictus, & diete ratione, & quod aliquando ex hominibus transmutata fuit, & eodem nomine etiam femina quaedam appellata fuerunt, & alia quae in contextu ac serie orationis facile cuius apparet.

MUSCA est sic minima uolucrum, ut possit cum muscellis & culicibus comparari: sed tanto illis est maior, quantum ipsa ab ape relinquitur. Pennata est autem, non eo modo quo ceterae uolucres, quarum haec quidem pennas in toto habent corpore, haec uero uelocibus utuntur & pernicipibus alis. Sed ex pelliculis sunt illi pennae, quemadmodum locustis & cicadis & apibus, sed tanto molliores habet pennas, quanto Graeca ueste tenuior & mollior est Indica. Si quis muscam

Comendatio
corporis &
externarum
rerum.

diligenter inspiciat, quando in sole alas expandit & concutit, uarijs eam pictam coloribus ut pauones uidebit. Est illi uolatus non continuo pennarum remigio ut uespertilionibus: neque saltu, ut locustis: neque cum stridore, ut uespis & crabronibus, uerum flexilis ad quae uenit aëris partem se moueat. Adde quod non uolat quiete & cum silentio, sed cum cantu & melodia: non item immitte & saue quemadmodum culices & muscellae: neque cum graui fremitu apum, aut uespasum horribilem ostentans sonum, & minacem, sed tanto uolat his suauius musca, quanto sunt tuba & cymbalis tibiae dulciores. In reliquo uero corpore caput quidem tenuissimum collo continetur, & est uersatile, non compactum & affixum humeris, ut est locustarum. Oculi uero prominent, qui cornu plurimum habent. Pectus est bene compactum. Sunt ei innati pedes, non ut uespis astricti ualde & complexi. Alius autem minuta est & ipsa, & thoraci etiam similis, zonas latas & squamas habens. Viscitur tamen non aculeo ut apis & uespa, sed ore & proboscide, quam & ipsa eodem modo habet uel elephantis, praepalciturque & assumit, & inhaerens continet concauo uase in summitate proboscidis: ex ipsa uero dens foras prominet, quo pungens bibit & lac. Sed dulcis & suavis est ipsi uel sanguis non magno cum dolore haustus, eorum quos pupugit. Sexipes uero est: quatuor solis incedit, duobus autem anterioribus etiam ut manibus utitur. Videres igitur ipsam gradientem quatuor, atque edulium aliquod tenentem sublime manibus, more ualde humano, atque ut nos. Nascitur autem non statim talis, sed uermis ab initio, uel ex hominibus mortuis, uel ex alijs animalibus: deinde sensim & pedes effert, & producit alas, fitque ex reptili uolucris, & concipit paruum uermem, qui musca fit: postea conuiuia autem & contubernalis, & com

*Comendatio
intellectus, et
eorū que ad
eum pertinent*

*Ab auctoritate
Homeri.*

Iliad. 1.

Iliad. 8.

Iliad. lib. 2.

*Reuiviscētia
muscarum.*

*Amplificat
ab exemplo.
Victus et di-
cta.*

*Cognatio ho-
minū cū iſſidē*

*Nobilitas no-
minis.*

mensalis hominum, degustat omnia, pater oleum; mortem enim ei affert epotū oleum: & tamen brevis est uita, ualde enim angusta data est illi uita. Luce plurimum gaudet, & in hac ciuilliter uersatur: nocte uero quiescit & silentium agit, & neq; uolat, neq; cantat, sed contrahit se, & non mouetur. Non paruam esse eius intelligentiam queo dicere, cum insidiatorem & hostem suum araneum effugiat: insidiantem enim & obseruat, & contrā intuetur, declinans illius impetū, ne capiatur irretita, & in bestiolæ incidens casses. Fortitudinem enim & robur ipsius non oportet dicere, sed Homerus poetarum maximus cum quæreretur, quonam modo laudaret Heroum optimum, non leonē, pardoue aut apro comparat robur illius, sed audaciæ muscæ, & intrepiditati, & conatus magnitudinē: neq; enim audaciā, sed fiduciam esse illi refert: Quāq; est (inquit) repulsa, non desistit tamen, sed est appetēs morsus. Sic autem laudat magnopere muscam & amplectitur, ut non semel, neq; paucis in locis de ea meminerit, sed sepe exornat sic carmina commemorata musca: nunc enim gregarium eius uolatū ad lac exponit, nunc autem Mīneruam curanti matri dormientem infantē comparās quando à Menelao telum repellit, ne ad lætalia loca incidat, muscā rursus ducit in exemplum, At qui pulcherrimo eas adiectiuo ornauit cantatrices confertas appellans, & cum gregem earum gentem uocat. Sic autem fortis est, quod mordens aliquid, uulnerat, non hominis solum pellem, sed & bouis, & equi: elephantem quoq; mœrore afficit in illius ingressa rugas, & pro magnitudine proboscidis lacerās. Coitus uero & uener eorum, & nuptiarum est ipsis multa libertas, nec, ut galli, cū inscenderit mas statim resiliuit, sed uehitur à fœmina diu, fertq; illa sponsum, conuolantq;: nec aërtum illum coitum uolatu destruunt. Obtruncata uero capite musca plurimum uiuit parte reliqua corporis, respiratq;. Quod autem est maximum in natura ipsarum, non est silentio prætereundum, quod Plato in sermone de anima, deq; animorum immortalitate solum præterisse mihi uidetur, mortua enim musca super infuso cinere reuiuiscit, & noua ei generatio quædam atq; ab integro alia fit uita, ut uerē persuasum sit omnibus, quod illorū quoq; immortalis est animus: siquidem & digressa reuertitur iterū, & agnoscit, & suscitatur corpus, muscamq; uolare facit, & uerificat de Hermotimo Clazomeno fabulam, quod sæpe cum reliquisset eū anima, per seipsam ibat peregre, deinde reuersa implebat iterum corpus, & suscitabat Hermotimum. Et quanquā ociosa & remissa est musca, uescitur tamen quæ laboratur ab alijs, & plena ubiq; est ei mensa: nam ipsi & capræ mugentur, & apes non minus muscis laborat quā hominibus, atq; huic coci obsonia condiunt, & degustat antequā ipsi reges, deambulansq; per mensas unā cum ipsis conuiuatur, & simul uescitur omnibus. Tugurium autē seu nidum non in uno loco constituit, sed errabundum uolatum tollēs, morē Scytharum ubi à nocte deprehensa fuerit, ibi & domum facit & lectum. In tenebris uero, ut dixi, nihil operatur: neq; dignum putat aliquid latens efficere, neq; quid turpis facere existimat, quod in luce factum, sit ipsi dedecori. Ait uero fabula perpulchram olim mulierē fuisse muscam, loquacem tamen & garrulam & cantatricē, & in amore contendisse cum luna ambas eodem tēpore Endimionis: deinde cum dormientem adolescentulū assidue excitaret, friuola loquens & cantans, & circa ipsum lasciuiens egrē illum tulisse: lunam uero iratam in hoc animal transmutasse muscam, Et nunc propterea omnibus inuidere somnum, qui dormiūt Endimionis memorē, & adolescentulis præcipue & teneris, Morsus autem ipse & cruoris auditas non rusticitatis, sed amoris est & humanitatis signum: nam eo quo potest modo fruītur, & ex pulchritudine decerpit aliquid. Fuit etiam apud antiquos mulier quædam cognomento musca, poëtria perquā formosa & docta, & alia per insignis Atheniensū meretrix, de qua ait poëta comicus: Ad cor usq; eum musca mordebat. Sic autē neq; comica gratia dedignata est, neq; muscæ nomen exclusit à scena, neq; pudebat parentes hoc nomine fili-

us appellare. Tragœdia uero magna etiā cū laude de musca meminit, sic in his:
Graue quidem & molestum est forti robore Saltare muscam in uirorum corpo-
ra, ut cæde impleatur: uiros autem armatos hostilem hastam timere. Multa eti-
am de musca Pythagoræ possem dicere, nisi nota omnibus esset historia. Nascū-
tur & maximæ quædam muscæ, quas militares multi adpellant: nonnulli uero
canes sonitu asperrimæ, & uolatu uelocissimæ. Hæ & longissimæ uiræ sunt,
& tota hyeme incibatæ perdurant, cōtractæ præsertim & connexæ tectis & cul-
minibus. In quibus & illud est admiratione dignissimum, quod utrunq; & fœ-
minarum, & marium faciunt, conscenduntq; uicissim, ut Mercurij & Veneris
filius, qui mista natura fuit, & duplici forma. Possem etiam adhuc multa dicere
sed finiam orationē, ne uidear secundū prouerbium, ex musca elephantem facere.

Musca Pytha-
goræ filia. See
idas.
Species mus-
scarum.

ADVERSUS INDOCTVM, LIBRO

RVM LONGA SVPELLECTILE TVMENTEM, SERMO.

ANASTASIO INTERPRETE.

ARGVMENTVM

A Cerba quadam irrisione obiurgat, ex popularibus suis, ut uidetur, quendam, diuitem, & multos undiq; li-
bros commercantem, ceterum indoctum, & nullis bonis studijs conuersatum. Illud ostendens, quod non
librorum copia, & speciosa suppellex, sed assidua ac diligens lectio, doctum faciat. Atq; ab hac proposicione sta-
tim exorditur quoq; ut dicat, Errare illum, si quia libros multos ac præciosos habeat, propterea se putet, inter do-
ctos ac eruditos recensendum esse. Rationes sumuntur à causis, & qualitate personæ, uidelicet quoniam ipse
prorsus literarum ignarus sit, & non libri, sed librorum lectio eruditos faciat, perinde ut nec arma militem, sed
animus præsens, & utendi peritia. Atq; hoc argumentum postea multis similibus & exemplis, per inductionem
amplificat, quorum pleraq; eiusmodi sunt, ut miram elegantiam ac festiuitatem habeant. Postea autem & factum
illius in suspensionem uocat, & à causis finalibus criminatur, quas ipsas quoq; ut naves & indignas pleraq; cō-
fuit, & irridet, præcipue ultimam, qua uidebatur imperatoris, seu regis, ut ipse uocat, gratiam ambire: quam
& à circumstantijs personæ refellit, & stulticiam illius comparatione quadam depingit. Ad postremum graui-
ter atq; acerbe obiurgat illum, & commonet quibus rebus relicto hoc inutili cōmendorum librorum studio in-
cumbere potius debeat, qua uidelicet & rei consulet, ac sume ipse sue.

T crede mihi, quod tu putas, haud ex eo consequere quod
agis, Persuasum enim cum habeas futurum, ut si omni stu-
dio optimos undiq; libros cōmeris, ipse quoque inter do-
ctos ac eruditos ponaris. Planē tibi diuersum accidit, atq;
hoc demum argumento, tua inscitia & inertia uulgo pro-
ditur. Tamen si profectō optimos codices minime compa-
ras, sed ut quisq; à bibliopola laudatus est, fidem habes, ac
prorsus qui hæc de libris mentiuntur prædam te faciunt,
istisq; codicum cauponibus pulchrè partus es thesaurus. Nam quo pacto tu que
as dinoscere ueteres ac eximios, aut futiles & putidos? nisi inde conicias, quod
arrosi ac mutili, inq; his dijudicandis blattis tineisq; utaris æstimatoribus: qui e-
nim credam liquidō ac certō hæc te posse peruidere? Et ut dem tibi hanc cogni-
tionem perspectam, ac tenere quæcunq; Callinus pulcherrimē, aut ille laudatus
Ætius omni cura absoluta descripserunt, quid hinc tibi commodi redit homi-
num ineptissime? qui neq; scriptorum speciem consideras, neq; profectō magis
uti scis, quàm cæcus frui pueri uenustissima facie. Ac tu apertis quidem oculis,
& me hercle ad tædium usq; libris incumbis, & nonnulla ualde festinata lectio-
ne percurris, ut sæpe lumina os anteuortant, sed hoc non etiam satis est, nisi no-
tis uirtutem quoq; totius & uita Orationis, sensumq; scriptorum intelligas, &
quæ structura sit uerborū, & quā ad certam quandam minimeq; fallacē amissim

Exordium sta-
tim à proposi-
tione.

Correctio.

Confirmatio
à causa.

Permissio.

A cōtrario de
cōmodat simi-
litudinem.

Tractat collationem.

Redit ad argumentum.

Ab absurdo.

*Inductio per
συναγωγὴν
Platonica, p-
posito et locu
pletande ora-
tionis accom-
datissima.*

*καταπό-
σις.*

*Narratiuncu-
la seu d'nyé
μῆτρα et pre-
nata artificio
sissime cōpa-
rationes.*

cuncta autor exegerit mox cernas, ambigua, syncera parum ac concinna. Quid mihi respondebis. Num hæc nosse te, cum nunquam didiceris? An uero sicut ille quondam pastor, aureum ramum à Musis, tu quoque accepisti? Sed Heliconæ certe, ubi Musas habitare aiunt, non ita es à puero instructus, ut audieris opinor unquam nominari, & meminisse Musarum tibi religio esto. Nam cum pastore sanè, quanquam aspero & multo sole deformato nō piguit has congregari, at qualis es. Quæso uero te per Libanitiden, concede hoc mihi, ut quædam tuorum facinorum prætermittam, talis inquam, ne aspectum quidem, sat scio, ferrent, ac potius myrto uel malua cæsum sua sede eijcerent, ne Olmeum aut Caballi fontē quibus gregibus sanè horumque magistris sitim sedare permissum erat, polluat.

Non credo te esse tam impotentem, tamen si in huiusmodi nimis quam es fortis, ut ausis affirmare bonis literis te fuisse imbutum, aut studuisse unquam, ut uerè probatos codices tibi faceres familiares, uel quod hic tibi præceptor extiterit, aut ad illum discendi gratia te contuleris. Et nunc omnia illa uno hoc te consecuturum spes est, si ingentem librorum acruum congefferis. Proinde si hoc es animo, age cōquire quicquid Demosthenes ille orator etiam sua manu scripsit. Deinde Thucydidis historiam, quæ octies huius Oratoris industria extat descripta. Iam ut tot libri sunt, quot Athenis in Italiam aduexit Sylla, ut super his dormias affixos tibi ubique circumferas, num ideo eruditior es futurus? Sicut enim adagio fertur: Simia est simia, etiam si aureum cultum gestet. Et librum quidem semper in manu portas, legisque semper aliquid, quorum tamen nihil penitus intelligis, sed Asinus micans auribus lyram auscultas.

Quod si librorum copia doctum redderet eum qui comparasset, præciosa profecto res erat, et uobis tantum diuitibus propria, si quidem uelut in foro pauperes nos superantibus daretur mercari, imò cum ipsis bibliopolis, quibus librorum tanta copia est, qui distrahunt doctrina & eruditione quis certet? quos tamen, si rem species, inuenies haud multò te bonis artibus præstare, nempe sermone rusticoutuntur, mente nihil ualent, quales merito sunt, qui in honesti & turpis cōtemplatione nunquam sunt uersati, & tu unum modo aut alterum codicem reddis mercatus, isti diu noctuque in manibus uolunt: quid ergo commodi hic expectas? aut cur non ipsæ cellulæ librariæ doctæ tibi uidentur, quæ tot ueterum autorum scripta complectuntur.

Age uero, si non est molestum paulum quiddam responde, aut quia infantior es quam ut possis, saltem annue, uel abnue ea quæ sum rogaturus. Quæso te si quis tibi canendi artis ignarus prorsus, fortè sit nactus Timothei tibias, aut quas Ister menias septem talētis emit Corinthi, an ne arte inflabit? uel nullus usus huic re erit, qua scitè uti nequit? Rectè sanè abnuisti. Nam neque quibus Marsya & Olympus cecinerunt, hoc efficient, ut concinnum quiddam inspiret, qui nūquam didicerit. Verum si quis Herculis arcus habeat, cum Philoctetes non sit, qui solus tendere potuit, & quod collimasset figere, quis tibi uidebitur? Num qui facinus edat dignum sagittandi perito? Negas hoc quoque. Eodem pacto igitur, & ratem gubernare ignorans, & qui nunquam equum conscendit: ille si pulcherrimam & aduersus uentorum procellarumque impetus munitissimam sit nauē sortitus, hic uero Centauro satum, aut generosissimæ notæ equum, utrumque derisum iri opinor, quod neuter suis bonis uti possit. Annuis? obsecro uero hoc etiam concede, si quis, uelut tu es, indoctus infinitos sibi libros acquirere laboret, censere aliud hoc suo facto quam risus & iocos eruditis facturum? Quid cessas annuere? Nam argumentum clarum est, quicquid hoc ita fieri cernunt, uulgatum illud haud dubiè inclamant: Quid cani cum balneo? Fuit non ita multo antè in Asia uir opulentus, cui calamitoso casu, cum per niuem iter faceret, putrefactus è frigore, ustulis uterque pes deperierat, ille tam miserabilem fortunam expertus, infelicitatem solari cupiens, ligneos pedes truncis accommodabat, ac calceis indutus

Autus, undique seruis innixus incedere gaudebat. Vbi hoc insuper deridiculum committēbatur, crepidas pulcherrimas & nouas semper cura erat summa merari, ut ita calcels speciosis, ligna sua, nempe pedes, essent conspicua. Nunquid uero his ad similia facis tu quoque? qui cum clauda mente sis, ac ficulneis sensibus emīs auratos soccos, quibus uix aliquis pedes integer rectē possit ingredi.

Et quoniam inter alios tuos codices, Homeri poësin sepe numero repositam est cernere, accepto aliquis libro, legat tibi secundum Iliados, quorum caue aliquid perpendas, nam nihil ad te, præterquam qui isthic depictus est, uolēter ab-

furdus homo, mutilo ac portentoso corpore, qui isthic cōcionatur, Therſites est.

Ille inquam huiusmodi, si adeptus sit Achillis arma, putās ne propterea fortem

suxta & decentem futurum, qui & fluuium transilat, & alueum turbet trucidatoris Phrygum cruore, Occidat post Lycaona & Asteropæū, Hectorem, cum

ne Melisæ quidem pōdus humeris sustinere queat. Negabis opinor, ac potius dices, dum post clypeum claudicaret, mox humi procumiberet, impar armorum o-

neri, si quando sublato capite ē galea prospectaret, suos istos intortos oculos, de-

inde lorica subiecto gibbo uelut tuberes, & ocrearum dū in terra repit tractus:

hæc inquam dices risum omnibus motura, & ipsum dehonestaturum primum

panopliæ opificem, deinde etiam dominū. Tu uero nunquid animaduertis pror-

sus idem tibi accidere, dum librum manu tenens progredieris, cuius aluta purpu-

rea, bullulæ aureæ sunt, at tu barbara uoce legis, deformans & euerrens scripto-

ris dignitatem. Hæc cum facere te uident, nō solum eruditi ridere solent, sed tui

etiam assentatores, quorum consuetudine unice oblectaris, auersi se intuentes a

cachinno minimē abstinēt. Age uero, narrabo tibi quod Pythiis gestū memo-

ratur. Tarentinum quendam Euangelum apud Tarentinos non obscuro loco

natum, nec incelebrem, inuasit cupido uincendi Pythia, ubi quæ nudi certami-

na ineunt, non posse fieri, ut superior euaderet, quippe qui neq; robore, neq; pe-

dem uelocitate esset præditus, facile cogitauit. Verum cythara & carmine om-

nibus præmia prærepturum esse, persuaserant pestes istæ, quas apud se fouebat

laudantes & adplaudentes ad exilissimum quenque cantus strepitum. Itaque

uenit Delphos ueste auro insigni, & corona aureis lauri folijs plexa, splendens,

hæc uero etiam smaragdīs lauri fructui æquabilibus uariēgata erat. At cythara

uisu mirabile, apparatu diues, ex purissimo auro fabricata, annulis & gemmis

passim ornata, suisq; locis Musarum, Apollinis & Orphei imaginibus scul-

pta, spectatores suspensos animis tenebat. Iam autem uenerat dies, quo in

Theatrum erat descendendum, conueniunt tres certaturi, obtigitq; fors Euan-

gelo, ut secundo loco caneret, procedit ille post Thespīn Thebanum, qui non

malē suas partes egerat, auro, smaragdīs, beryllis, hyacinthis totus collucens, ip-

sa purpura, quæ auro contexta uisebatur, commendabat hunc cultum mirificē,

quibus cum iam stupentes reddidisset, ac noua quadam & incredibili spe reple-

set spectatores, cum omnino iam & cytharam pulsare, & adcinere esset necesse,

personat agreste quiddam, inersq; & incompositum, simul dum immodicē cy-

tharam increpat, rumpit tres fides, cantus autem planē ineptus erat, & solutus,

Ita ut ab hominibus qui aderant rideretur: sed ludorum præfecti offensi homi-

nis temeritate, loris cæsum ē theatro proiecerunt. Hic uero iucundissimum e-

rat spectaculum, aureus ille Euangelus, cum per mediā Scenam traheretur,

ab his qui uerba infligebant, lachrymana, crura plagis cruentus, humi interim

colligens delapsos, dum unā uapulat, cytharæ annulos. Exiguo autem tempor-

is spacio interposito, prodit Eumelus, quidam Eleus, peruetustam cytharam

afferens, cuius lignei erant clauuli, ipse uestem indutus uix unā cum serito de-

cem denariorum precij. At ille & bellum edebat carmen, & ritē sicut ars po-

scebat, chordas feriens modulabatur, itaque & uictor abibat, præconis uoce

proclamatus. Ridens interim Euangelum, quī ne quicquam cythara ac annulis

Amplificatio

III.

istis

- illis sese ostentasset. Et aiunt sic fuisse allocutū: Aurea lauro redimitus es Euange-
 gele, & quid ni? opibus enim uales: me uero quia pauper sum, Delphica oportet
 esse contentum: ueruntamen hoc commodi tuus tibi ornatus peperit, quod cum
 neminem tui misereat, oderint omnes istas tam ineptē superfluas delitias.
 Mirum uero ni pulchrē tibi cum hoc Euangelo conueniat, quatenus ne tu qui-
 dem spectatorum cachinnos quicquam moraris. Arbitror autem non intempe-
 stium esse, ut Lesbiam quandam fabulam tibi narrem? Cum Orphea Thressæ
 mulieres dilaniassent, ferunt, caput uatis unā cum lyra, cum primum Hebrus ex-
 cepisset, in nigrum Pontum eiectum, at itaq; simul natasse, caput ac lyram, illo lu-
 gubre quiddam in Orphei necem canente, hāc uentis chordas percellentibus ap-
 ptos materiæ faciente modos, donec ad Lesbum adpellerentur, ubi incolæ flu-
 ctibus utrisque ereptis, caput sepulchro condiderunt, lyram autē suspenderunt
 in templo Apollinis, in quo cum benē longum tempus fuisset adseruata. Mul-
 tis annis post Neanthus Pittaci Tyranni filius, cum quæ de lyra narrabātur au-
 disset, quod bestias hac demulisset Orpheus, plantas & saxa mouisset, quodq;
 ipso iam cæso tamen per undas lata nemine modulante resonasset, capitur incre-
 dibili amore habēdi hanc, quare ingenti pecuniarum uī corrupto sacerdoti per-
 suadet, Orphei lyram, alia supposita, sibi det: qua accepta parum tutum ratus in-
 terdū hac in urbe ludere: nocte sinu occultam efferens, solus in suburbium per-
 git. Quo ubi uenit, lyram pulsare incipit, ac chordas perturbat, sperans stolidus
 & imperitus artium, iuuenis fore, ut diuinum aliquod carmen percussē fides red-
 derent, quo cunctos permoueret, & animi affectus quo uellet, traheret, ut hoc
 nomine beatus haberetur, Orphei Musices hæres. Dum hæc agit, uicini canes
 strepitu, qui in eo loco erant plurimi, exciti, coeunt, ac infelicem istum Cytha-
 rædum decerpunt, quod ipsum solum cum Orpheo commune habuit. postquā
 canes adduxerat. Manifestissimē igitur ostensum hoc exemplo est, non lyram
 esse, quæ homines & feras lenierit, sed artē ac carmen, quæ præ alijs excellentia,
 mater, Orpheo contulerat, lyra nihil à quibusuis barbitis differente. Quorsum
 uero attinet Orphea tibi aut Neanthum proponere? cum nostra ætate uixerit,
 & ni fallor, adhuc superstes est, qui Epicteti Stoici lychnum fictilem trecentis
 denarijs mercatus est, sperans futurum scilicet, ut si noctu ad istam lucernam le-
 gisset, mox Epicteti sapientiam somniaret, & similis efficeretur admirando se-
 ni. Sed nuperrimē alius quispiam Protei Cynici baculum, quem cum in flam-
 mam insiluit, reliquerat, emit talento, custoditumq; etiamnum inter reconditas
 ac charissimas opes habet, ostentatq; non secus ac Tegeatæ Apri Calidonijs ter-
 gus, & Thebani ossa Geryonis, & Memphitæ Iudis capillum. At ille tātī boni
 possessor, ipsum se quoq; stulticia & turpitate superauit. Viden? quā pessimē
 res tuæ habeant? & quod caluariae fuisse opus sit? Ego uero etiam Dionysium
 quondam scripsisse Tragœdiam accipio, sed qua nihil fuerit unquam minus e-
 legans, aut magis ridiculum: quas cum dedisset legēdas Philoxeno, nec ille adu-
 lari posset, sed salibus incesceret scriptorem, sæpenumero in lapidicinas cōiectus
 est. Cum autem Dionysius contemni sese, & uulgo fabulam esse comperisset,
 nullæ operæ ac impensæ pepercit, ut Aeschili pugillaribus, quibus sua poëma-
 ta describere fuerat solitus, potiretur: quibus acquisitis, iam se plenum ex Ae-
 schili ceris numine, & planē attonitum putabat. Et tamen in his longē absurdio-
 ra scribebat, quale est Doricum illud: *ἡκερ ἡ διονυσία γυνή*. Et iterum: *οἱ μοι γυναῖκες*
χρησίμη ἀπώλεσε, nam hoc quoq; inde sumptum est. Et hoc: *αὐτοῖς γὰρ ἐμπαιξουσιν*
οἱ μοι βροτῆ. Hoc tamen postremum non parum rectius in te quadret, quā Di-
 onysium, & propterea ceras inaurare debebas. Nam quæ obsecro quid conse-
 quendi spes est? quod libros uoluis, reuoluis, colligis, quod non decet refecas,
 croco pingis, & polis cedro, amicis pellibus, bullulas infigis, sic agis tanquam
 fructum

Hic diligēter
 cōsidera quan-
 tā puritatem
 sermionis exi-
 gat à scripto-
 re Lucianus,
 q̄ cur ista res
 prehenda po-
 uissimū ultimū, uersiculum uix Græce doctissimū aliquis opinor, uiderit.

fructum inde percepturus, & factus es scilicet uehementer ex hoc metu cū tu melior, quippe qui sic loqueris, ac potius qui piscibus magis es mutus: uitam autem qualem uiuas, dictu foedum est: hoc certē aiunt, tuam illam obscœnitatem extreme me odisse uniuersos, quod si librorum hæc esset culpa, fugiendum ab eis erat quàm maximè procul. Duo autem cum sint quæ à ueteribus scriptoribus petas: dicendi uirtutem, & honestè uiuendi rationes, dum quæ bona sunt imitaris, quæ mala, deuitas: quando neutrum spectatus es, quid aliud cōparasse dicemus te, quàm ludum muribus, & tinea habitaculum, ac seruū, si negligētiores in cōdicibus curandis fortè fuerint, uerba. Sed quod sum nunc dicturus, haud scio an tibi summam ignominiam adferat: si quis fortè fortuna te conspicatus, sicut ferè cerni amas, habentem in manu librum, roget: autor quis sit, orator, historicus, poëta? ac tu ex inscriptione doctus, aptè dicas quæsitum: postea, ita ut fit, dum sermo familiaris progreditur saepe longius, ille laudet aliquid aut accuset scriptorum: tu uero non habeas quod respondeas, nōne optes tum ut tibi tellus dehiscat, qui in tui perniciē uelut Bellerophontes codicem attuleris. Demetrius Cynicus cum Corinthi conspexisset ineruditum quendam pulcherrimum librū legentem, opinor in Bacchis Euripidis locum, ubi nuncius Penthei fatum & factum Agaues exponit, arreptum codicem lacerauit: Satiū est, inquit, semel à me, quàm à te toties dilaniari Penthea.

Quid ex antiquis discendum.

Argumentum inscitie.

Ætæ mista.

Scire autem peruelim, quod ego nulla, quantum uis diligenti animi cogitatione assequi possum, cuius rei gratia tanto studio in hoc sis uersatus. Nam fructus & usus causa nemo putare queat, qui te uel mediocriter nouit. Nō certē magis quàm si caluus pectinem emat, aut speculum cæcus, aut tibicinem conducit surdus, scortum uespa, uel nauem, qui nullum mare propinquum habet, aut gubernator aratrum. Sed fortassis hac re tuas opes iactas, dum palam facis, etiam in res tibi nihil utiles, ex immensis diuitijs esse quod infumas. At enim, quantum ego, qui & ipse Syrus sum, exploratum habeo, nisi te locupletis istius hominis testamento, dolo fraudeq; mala subingessisses, iam diu uenum libris daris, fame tibi fuisset pereundum. At fieri potest, ut nunc deinceps ideo libros undiq; accumules, quo fidem facias assentatoribus tuis, quos audis quotidie prædicantes te, non modo bellum & amabilem rhetorem, sed sapientem quoq; & historicū, qui secundum non inueniat. Fertur quoq; orationes quasdam te in conuiuijs ex more recitare, ac illos terrestrium ranarū instar, sitibundos exclamare, nec potare nisi prius clamore differantur. Nam nescio quo pacto non est difficile naso te suspendere, qui omnia credis, sicut illud nuper, te uni cuiuspiam regi ad similem, quemadmodum Pseudalexander quondā ac Pseudophilippus, et superioribus annis Pseudonero, & qui alij hoc modo mentiti sunt. Nec mirū est hominē insulsum ac te stolidum sic affici, & lectica uehi, aut illum regis incessum, uultū, habitum deniq; totū studere imitari, gaudereq; si quis te huic conferat. Quid hoc mirum, inquam, quando etiam Pyrrhus Epirota aliqui uir clarissimus, dicitur ita ab assentatoribus fuisse corruptus, ut se Alexandro illi similem arbitraretur, quam istorū sacrilegorum opus palam erat omnibus. Nam Pyrrhi quoq; imagines iam circumferebantur, & tamen ille in hoc erat, expressam Alexandri figuram. Hactenus equidē cōtumelia affeci Pyrrhū, quod tecum comparauī, uerum quod superest, pulchrè inter uos cōuenit. Nam Pyrrhus postq; ita esse in animum induxerat, nemo erat omnium qui diuersum uel sentire uel loqui uellet, donec uetula quædam eius Larissæ hospita, id quod res erat prolocuta, uesaniam hominis repressit. Ille enim cū Philippi, Perdicæ, Alexandri, Cassandri, aliorumq; regū Macedonū imagines ptulisset, rogauit: cui nā ex istis simillimus uideret, omnino, p. certo habens fore ut Alexandro pronūciaret. At illa diu cōtata, tandē Batrachioni inquit, erat em̄ quidam in urbe cocus Batrachio nomine, Pyrrho perq; similis. Tu quoq; quem ex histrionicis cynēdis referas, tacere malo. Sed quod

Interrogatio et facti suggestio à fine.

ἀπορία. Dilutio amara.

Alia causa:

Cōprobatio à simili facto.

Dilutio à qualitate personæ

Amplificatio exemplo. ἀφορισμός.

uniuersi

uniuersi dicant ingenti te correptum infania, qui illam imaginem tibi conuenire putes, hoc uero lat scio. Itaq; nihil est noui, si, tam nullius artis pictor cum sis, uiris eruditissimis æquari te postulas, ijs fidem habens qui hoc te nomine laudibus efferūt. Quorsum uero has nugas? cum caussa sit in promptu istius tui librorum coaceruandorum studiij, tamen si, qui meus est stupor, nūc demum animaduerti. Nam quod opinare, prudenter hoc inuenisti, ideoq; in magnam spem erectus es, regem intelligentem uirum, & in primis amantem doctorum, postquam didicerit quā des operam libros plurimos habere, in nulla planē re tibi defuturum, Verum heus mollicule, an tu putas tantum Mandragoræ oculis regis effusum, ut cum hæc audiat, non etiam habeat compertum, qualis tuæ diurnæ uitæ ratio, quæ conuiuia, cuiusmodi noctes, quales & quibus cum consuetudinem agas; an nescis multos regibus esse & oculos & aures? & quæ tu facias adeo latent neminem, ut & surdis & cæcis sint cognita. Atq; utinam loquentem possemus audire, ac lauantem daretur contueri, quanquam quia aliter putas, nō attinet te in publico uestibus exutis cerni; nec enim serui tui tacebūt, quæ noctu indigna relatu facinora edis. Responde igitur mihi hoc quoq;: Si Bassus ille noster Sophista, aut Battalus tibicen, aut iste Sybarita Cynædus Hemitheon, qui nobis præclaras illas leges condidit, quemadmodum omni spurcicie genere fureri oporteat, si istorum inquam unus aliquis, leonina pelle circumdatus, clauā manu tenens prodambulet. Quid? Herculem ne existimas, quibus obuiam factus sit, habituros: non equidem opinor, ut maximē ollis fortē cæcutiant, sexcēta enim sunt quæ repugnant: incessus, obtutus, uox, obliqua ceruix, uariis fuscus, unguenta quibus uos soletis excolere, & omnino sicut in prouerbio est: Citius septem Elephantas sub alis absconderis, quā unum Cynædum. Iam cum leonina pellis hunc non occulat, tum speras libello contactus posse latere? Sed fieri nequit, quin te prodant alia illa uestri indicia. In summa, ignorare te uideo quod bonam & splendidam famam non ab illis librorum institutoribus, sed a se ipso, & quotidianæ uitæ modo petere conueniat. An uero confidis aduocatos ac testes probitatis futuros tibi Atticum & Callinum librarios? caue putes, sed sæuos homines perdituros te, si Diij sinant, ac ad extremam paupertatem redacturos. Quem nunc tandem modestiorem ac magis cogitantem par erat istorū codicum uni culpā ex eruditis copiā facere, simulq; ex ista nuper extructa domo migrare, ijs etiam apud quos mancipia prostant, reddere partem saltem multorum debitorum. Etenim his duobus præcipuam collocasti operam, ut libros possideres raros, & adolescentes ualidos ac robustos mercareris. Proinde considera, quā sit res aurea consilium. Nam meo quidem indicio rectissimum fuit, si missa feceris ea, quæ non magnopere ad te pertinet, ac illum alterum morbum curaris. Et pro ministris (sic tamē ut ne perpetua emptione res domesticæ deficiant) adhibueris ingenuos aliquos, quibus ne tutum quidem sit, si abs te digrediātur, nisi precio hoc redimas, proferre omnia, quæ uos inter comessandum designatis. Qualia nuper Pusio tuus obscenissima de te mane domo egressus narrabat, etiam signa ostendens sceleris. Ego uero testes facio, quotquot tum aderant, quā indignē tulerim, & uix manus cōtinuerim, iratus tui caussa, maximē cum unum atque alterum adduceret, confirmaturos quæ dixerat, qui & ipsi eadem multo sermone declamabant. In hos ergo usus reconde argentum, bone uir, ut domi tutō ista perpetrare possis. Nam quis nunc deinceps ab istis quibus te aduefecisti retrahat? non facilē cessat canis corium rodere ubi cœpit. At illud alterū, ne in posterum libros cōmerceris, facilē obtinebimus. Docius es, sapiens es, Quicquid uspiam antiquitatis extat, hoc tibi modo nō in summis labris natat, omnem historiam tenes, omne orationis artificium, uirtutem, uicia, dictionum Atticarum usum, ac planē scitus es, & in omni scientiarum genere primus, ob librorum acervum. Nam quid uetat etiam me tibi ciconiam pin-

Tertia causa

Dilutio à persona regis.

Amplificatio ab exemplo.

Obiurgatio seria.

Ironia.

sere, quando decipi te iuuat. Ego uero perquam uelim fieri abs te certior, cum tot tibi libri sint, quibus potissimum te occupes, Platonis, Antisthenis, Antiochi, Hipponactis? Aut spretis his, magis Rhetores in manibus habes, Aeschini orationem aduersus Timarchum? An uero iam antè hæc omnia tibi sunt clara, nec est cur legas. At in Aristophane & Eupolide totus es? Scin' Baptas? percurristi totam fabulam, Num alicubi tetigit te poëta, nuncubi puduit te agniti flagitij?

Interrogatio distributa. Alia obiurgatio ab inuiti.

Hic autem iterum miramur, qualis animo, qualibus manibus libros uerses? Quādo? num inter diu, quod nemo unquam facere te uidit. At noctu? An cum istis alijs es intentus? aut ante uestra exercitia, quæ nisi cum caligine terra est obducta, aggredi non ausis. Missos uero fac libros, ac tuam rem potius cura, quam hoc quoque indignum est, debuerasque Euripidis Phædræ saltem uereri, qua mulieribus succenset, ac inquit:

Nullas tenebras expauescunt conscias,

Næue ædium uocem latebræ edant, timent.

Acrobatus

Quod si omnino decreuisti tuo morbo blandiri, age abi, mercare libros, domi concludere, frui partorum bonorum gloria, hæc scilicet contentus: caue uero tangas, aut lecturus aliquid aperias, ne sit in ore tibi ueterum aliqua oratio aut poemata, nihil malè de te meritorum. Non sum nescius hæc frustra à me disputari, & nugas esse meras, iuxta Adagionem: Aethyopem lauare. Nam tu non cessabis libros cœmere, cum ab eruditissimis quibusque rideberis, quibus non hoc agitur, ut libri niteant, & magnifici sint, sed ut utiles uerbis & sententijs uerborum.

Epitrope ironica.

Epilogus.

An uero speras ista opinione tuam inscientiam posse oculere, & codicum multitudinem per mouere uulgus? Nescis autem quod imperitissimi Medici idem faciunt, qui eburneis uirgulis, & uasculis quibus sanguinem eliciunt, argenteis, scalpellisque auro insignibus superbiunt, cum uero horum iam usus est, ne in manus quidem rectè capere sciunt: alius autem quispiam in medium prolato phleboto mo, rubigine quidem anibesum, sed benè acutum, ægrum morbo leuat. Sed ut tuarum rerum magis locosam faciam comparationem, ad hos mihi tonsores aspice, & inuenies eos qui artifices optimi sint, nouaculam tantum ac forpicem & mediocrem speculum habere. Sed ignari artis, etiā si infinita specula & forpices proponant, non tamen latere, artis quæ nihil calleant tonsoriæ. Acciditque hoc risu dignissimum, quod plerique apud uicinos tondent, coram ipsorum speculis committuntur. Et tu alij quidem cui usus esset commodare librum, certè posses, ipsis uti non potes, tamen si nulli commodasti unquam, facisque hoc tantum quod canis in præsepi, qui, cum hordeo non uescatur, equum tamen uolentem pasci, haud sinit.

Obiurgatio à spe inuiti. Inscientia amplificatio à se inuiti.

Claudius suo more celebrat et scito dicto, sicut ferè oes sermonum suorum particulas solet.

DE NON TEMERE CREDEN

DO CALVMNIAE.

PHILIPPO MELANCHTHONE INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Argumentum, ac summam orationis, titulus indicat, uidelicet, quod non temere credendum sit calumnie, propterea quod multi proprijs affectibus aut commodis impulsu, innocentes se penumero, et bonos ueros, apud eos, qui facile delationibus quibusuis aures et fidem adhibent, per iniuriam ac fraudem opprimant. Oratio est didactica, nisi quod circa finem etiam ad suasorium genus aliqua parte pertinere uideri potest. Vbi cōsulit, ac monet delatores non facile admittendos atque audiendos esse, aut ceriè ea, quæ deferuntur, diligenter perpendenda. quod ex huiusmodi calumnijs, multa ac grauia mala ferè sequamur. Orditur autem à loco communi, ignorantiam puta, perniciosum malum hominibus esse Cui postea institutum negotium accommo-dat, præcipue uero addens, circa calumniam atque hinc proposito, de quo dicturus sit, principio, seu orationem quandam fuisse descriptionis, præmittit narrationem de Apelle apud Ptolomæum delato, et quo pacto idem Calumni-

an ultus sit, depicta eius imagine. Atq; exinde ad ipsam rem accedens, definit primum Calumniam, postea calumniatores, quales sint, & ubi potissimum uersentur, quibus rebus ac studiis intenti sint, & qualibus instrumentis quoq; ad circumueniendos et opprimendos innocentes utantur, describit. Hinc ipsum quoq; qui traducitur, quis & qualis conditionis sit, & quid maxime in eo obseruetur, idq; distributione quadam prosequitur, additis etiam exemplis quibusdam, atq; similibus. Postremo & illum depingit, qui Calumniatori aurem prebet, qualem ferè esse contingat, & quid quisq; faciat, tractata etiam per occupationem questione, an prout quisq; uir dignior, aut fama spectatioris erit, ita admittendus, atq; audiendus quoq; magis sit, an prorsus nulli uni ac soli credendum. Digna sanè oratio, quæ nobilium atq; potentum parietibus & aulis ubiq; scripta, ac picta, ceu dicatur, ob oculos ponatur.

Exordium à loco cōmuni.

Amplificatio ab effectu.

Descendit ad hypothēsin.

Propositio.

Narratio de Apelle et rege Ptolemaeo.

Icon Calumniae.

ERNICIOSA res Ignorantia est, & uarijs modis noxia mortalibus, non solum communi hominum uitæ tenebras quafdam offundere, ac ueræ cognitionē obliterare solita, sed priuatas quoq; singulorū rationes miscens ac perturbans. Quo fit, ut perinde atq; qui in tenebris errant, imo haud aliter q̃ cæci, iam huc, iā illuc impingamus. Quod haud procul nobis & ante pedes est situm, non uidemus: formido est his capiti, à quibus etiam quā longissimè absumus. Deniq; in rebus humanis nihil tam faustè feliciterq; agitur, quod non error aliquis interpollat. Hinc sunt innumeræ illæ tragicæ clades, fata Labdacidarum ac Pelopidū, alia item aliorum calamitates. ferè enim quidquid malorum scenæ ac pulpita clament, ab Ignorantia ceu tragico deo compositū proficiscitur. Illa uero cum alijs potest plurimum, tū noxia est immodicè, siquando in calumnias familiares, & mutua inter se amicorū crimina incidit. Quibus solent, & intestinis dissidijs res domesticæ, & odijs ciuilibus urbes funditus eueri. In natos sœuire parentes, natiparentibus insidiari, frater fratri, amans amanti, amicus item ab amico diuelli. Turbari demum omnia calumniæ uafricia. Itaq; quo pacto caueri facile possit, & qualis nam sit calumnia, unde originem trahat, quantum ferè efficiat, hac oratione, uelut in tabella depingam. Porro quam eius imaginem subiiciam, Apelli Ephesio pictori acceptam refero dicatam. Quum is apud Ptolemæum regem cōiurationis, quæ in Tyro autore Theodora, facta est, insimulatus esset, quāquam neque Tyrum uiderat unquam, neque Theodoram nouerat, nisi quantum fama accepit, eum Ptolemæi præfectum Phœnicen administrare. Verum Antiphilus quidam artis, gratiaq; Apelleæ æmulus, illum apud regem coniurationis Tyriæ reum fecit, cū Theodora principe factionis uisum familiariter congregi, conuiuari, secretò item et in auriculam inter conuiuandū colloqui. Paulò post et defecisse Tyrum, & Pelusium Apellis consilio occupatum esse. Tū Ptolemæus præter modū, cum & alijs non satis animi compos esset, assentatione in super tyrannica fractus, adeo excauit, adeo admiratione calumniæ percitus est, ut coniecturis quæ causæ fidem, aut facerent, aut minuerent, neglectis, nō animaduertit calumniatorem Apelleæ artis æmulum esse, dein fortuna minori Apellem, quā ut Pelusium prodere posset: hunc item beneficijs regijs plus cæteris pictoribus auctum. Neque interim percontatus, num aliquando ille in Tyrios nauigasset. Quin statim plectendus uidebatur. Regiam tumultu insolito Rex perturbat, Apellen perfidum, ingratum, reum uiolatæ maiestatis, insidiatorem, coniuratum, clamat. Ac nisi quispiam è socijs coniurationis, qui capti tenebantur, & audax Antiphili scelus stomachatus, & infelicis Apellis misertus, nihil ei commune cum seditiosis fuisse probasset, dubio procul Tyrionum malorum pœnam capite multatus soluisset, etiamsi nihil sibi malè conscius. Ptolemæus igitur collecto animo sententiam mutauit, Apellen donauit talentis centum, additò in seruitutem Antiphilo calumniatore. Apelles contrà periculi memor, tali est imagine calumniam ultus. Ad dextrā confidet quispiam auribus prælongis insignis, quales ferè illæ Midæ feruntur. Manū

Manum porrigit procul accedenti calumniæ. Circūstant eum mulierculæ duæ Ignorantia, ni fallor, ac Suspicio. Adit aliunde propera Calumniæ eximie compta, uultu ipso & gestu corporis efferam rabiem, & iram æstuanticōceptam pectore præ se ferens, sinistra facem tenens flammis uolantem, dextra secum adulescentem capillis prehensum, manus ad superos tendentem, obtestante mōq; immortalium deorum fidem, rapit. Antè it uir pallidus, in speciem impurus, acie oculorū minimè hebeti, cæterum planè ipsi similis, qui fontico aliquo morbo contabuerunt. Hunc facile cōijcias Liuorem esse. Quin & mulierculæ aliquot Calumniā sequuntur comites, quarum est munus, dominam hortari, instruere, comere: interpes picturæ aiebat Insidias ac Fallaciam esse. A tergo, lugubri habitu, pullata laceraq; Poenitentia subsequitur, quæ capite in tergum delexo, cum lachrymis ac pudore procul uenientem Veritatem excipit. Hac Apelles tabula casus suos ludit. Iam & nos, si uidetur, Ephesij pictoris exemplo, recensamus calumniæ rationes. Principio nobis effigianda est, & explicanda finitio quadā quæ uice iconis fuerit. Est enim Calumniā, delatio e mentita odio, clanculum reo calumniatori credita, delato ad respondendum ac refellendum non admissio. Quæ definitio personis, perinde atq; comicum argumentum, tribus constat, delatore, delato, & auditore calumniæ. Singulorū partibus defungemur hanc acturi fabulam, omnium, si lubet, primum producamus in medium, actus principem, & quasi præfultorem, autorem calumniæ. Is quidem quā minimè bonus uir sit, ignorat nemo. Neq; enim quisquam uir bonus amico damnum dare causatur. Nam boni uiri est, hominum sibi animos conciliare studio benè merendi de amicis, neutiquam inimicis criminandis. Vnde haud incommodè colliges, iniustum, sceleratum, impium. In summa, incredibilem rebus communibus calumniatorem esse. Nam quis est, cui non uidetur in uniuersum iusticiæ pensum æqualitas, & qd aiunt, NE QUID NIMIS? Inæqualitas, & itē quod nimium est, iniusticiæ. Qui uero clanculum absentem insectatur, æqualitatis metas egreditur: quippe, auditorem sibi totum adserit, aures ejus anteuerit, obstruit, & iniurias responsuro, calumnijs refertas, efficit. Ea sanè extrema est iniuria uel optimorum legum latorum iudicio Solonis & Draconis, qui iureiurando Senatū Atheniensem astrinxere, ut pari benignitate gratiaq; tam reum q; actorem ludex audiat, dum alterius causam honestiorem intelligat. Scelestum & crudele iudicium esse, si quid statuatur antea quā cum accusatione comparata sit defensio. Ad hæc, sibi malè propicios deos reddunt iudices isti, qui cum accusanti aures liberè indulserint, reo denegant, aut præstigijs capri delatorijs, missitantes condemnant. Tantum à iusto, æquo, bono, legibus, & iureiurando, senatus benè constitutæ ciuitatis calumniā discrepat. Iam, si cui dubiæ fidei legum conditores uidentur, quorum decreta commonent, iusticiā, non studio partium iudicare, is longè optimi Poëtæ impendio scitam sententiam, imò uero legem sacrosanctam audiat:

Nec nisi librato dirimat sententiā litem,

Parte quid ex utraq; queat, eximine causa.

Nimirum, uates intelligebat, ex omnibus nullam esse neq; grauiorem neq; audaciorē iniuriam, quā indicta causa quenquam mortalium damnare. Id uero ex omni parte calumniator molitur, uti cum furore ac uecordia hominis coram quo res agitur, indefensum reum committat, defensurum partis suas clancularia sectione arceat. Adeo enim hoc hominum genus obnoxium est formidini, adeo nihil audet palam, sed perinde atq; qui ex insidijs transuersi hostem inuadunt, ex abdito alicunde specu iaculatur, ut non sit qui contrā uel mittere telum uel manu contendere possit, hostisq; ignarus aduersarij, fraudisq; inscius pereat. Quod profectò minimè fallax indicium est, in calumniā nihil inesse ueri, nihil sani prorsum. Nam qui accusaturus quempiam, sibi conscius est ueri, procul du-

Finitio Calumnie.

Calumniatoris descriptio.

Argumentum ab efficiente.

Ab autoritate & legē.

A testimonio.

Minoris amplificatio à modo.

Epilogus.

II.
Vbi potissimū
uersetur
calumniator.
Argumentū
à causā.

Amplificatio

bio, & palam audet aduersarium incessere, corrigere, purgantem crimen ferre: Vt in bello, qui iusta acie uincere hostem palam potest, turpe ducit, astu & insidijs certare. At hoc genus homines in aulis regijs spectare plurimos datur, optimatum fauorem hijsce artibus ambientis, ubi scilicet & inuidia crebra, & uariæ suspiciones, & assentandi criminandiq; occasio multiplex in promptu est. Si quidem ibi quo pluribus plura spes ostentat, eo necesse est maiore inuidia, sauioribus odijs, æmulatiōe callidiorē certari. Illic uideas licet, quā acres alter in alterum oculos defigat, qua cura obseruet, ueluti singulari certamine cōgressus si quid uspiam in alterius corpore fortē fortuna nudum, aut malē munitum conspiciat, quod ferire feliciter possit. Ita studio cuiq; est, cum ipse primus esse cupit, uti proximum deiciat, exturbet, conuellat, proculcet. Hic si quis est uir frugi, temere euertitur, illuditur, deniq; ignominiose exterminatur. Contrā qui ad sentendi paulō peritior est, & habiliore ad mentiendū ingenio, probatur, superat. Sanē omnino iuxta Homerī carmen est huius certaminis alea.

Vndiq; communi sauiitur Marte, pariq;

Victusq; uictorq; cadunt fato.

III.
Qualibus
studeat atq; in-
tentus sit.

II.
Hactenus de
calumniatore.
Iā et de delato-
re, q̄s et qua-
lis is sit.
Amplificatio
simili.

Redit ad stu-
dia calumnia-
toris.

Distributio.

Alium subinde alius, alia uia aggreditur, ut ferē fieri solet, sicubi de magnis agitur commodis, sed per calumnias iter est ut compendiarium, ita minimē securū. Principia inuidiæ debent inter spemq; metumq; fluctuant. Exitus nihil non miserabile, tragicum, calamitosum habet. Cæterum quadruplatoris ipsum quoq; studium nequaquam facile est, simplexue, quanquam ita fortasse uideatur, sed arte multiplici, solertia peculiari, indefessa denique & accurata diligentia opus habet. Neq; enim noxia fuerit calumnia, nisi in speciem similia uero narret, neq; temere cunctarum alioqui rerum DOMINAM VERITATEM superauerit, nisi auditorem argumentosa & probabili actione, in summa, mille modis fallat. Porro defertur is plerumq; qui honore quodam alios præstat, nempe ijs inuidiosus qui spe illius frustrati sunt. Quo fit, ut omnium telis affectetur ceu obex, qui uiam assequendæ dignitatis alijs intercluserit. Sed primos tum singuli fore confidunt, si sublimem istum loco demoliti sint, ab amicis abalienarint. Tale quiddā in gymnico cursu fieri consuevit, ubi, si quis est cursor ingenuus, statim ruptis carceribus primas affectans, & animum ad stadij metas adijciens, spe uictoriæ e robore suo concepta, neq; sequenti incommodat, neq; omnino laboris huiusce socijs quidquam struit remoræ. Contrā, qui malitiosus, imbellis, eneruis contendit cursu cum alijs, desperatis uiribus in fraudem intentus agitur, atq; in uniuersum hoc unicum spectat qua currentem occupet, impediat, ac intercludat, & nō succedat actus, non est, ut ullo alio modo uincere possit. Haud aliter in ambien- dis magnatum amicisq; accidit, ubi si quis feliciter anteuertit, in medias conti- nuō labitur insidias, & incautus ab æmulis captus discerpitur. Hi deinde amari, colī, amici uideri incipiunt, uel ob id unum, quod bonis incommodarint. Iam uti probabilem & dignam fide calumniā faciant, non quod fortuito casus ostendit, prehensant, sed in hoc toti sunt, ut accurato delectu obseruent, ne quid abso- num, aut alienum, à causæ fide incidat. Adeo rationes eius quem criminantur uniuersas, in peiorem partem trahunt, suspectas reddunt, quo fidem addant ac- cusationi. Medicum insimulant ueneficij. Magnificum ciuem affectatæ tyranni- dis, tyrannum proditoris. Interdum auditoris affectus, sua calumnijs discrimi- na suppeditat, cum quo si ueteratores isti & nugiendi suas technas compa- rent, aptē illuditur. Quod si auditorem zelotypum norint: annuit, inquit, ille uxori tuæ inter epulas, & defixis in eam oculis alto suspicijs pectore duxit, uxor uicissim suaue quiddam & amatorium, alia item quæ ad suspicionem adul- terij faciunt. Sin poëtica studiosus, ea sibi arte præter modum placeat, Philoxe- no, aiunt, carmen tuum non probatur, hiulcum, lege solutū censetur. Ad religio- sum: en ille de pietate, deq; dijs malē sentit, sacra detestat, providentiā uniuersi guber-

gubernatricem pernegat. Tum auditor ceu œstro in auriculam immisso, excan-
descit, ut pro re conijcere licet, amicum ab se impos animi, re ipsa nondum con-
tentè cognita, missum facit. Talia ferè sunt, quæ ab impuris istis confinguntur, *Epilogus di-*
uidelicet ad irritandos audientium animos maximè accommoda. Tum, qua par- *tributionis.*
te singuli præstant, eam potissimum iaculis suis obnoxiam ij faciunt, ne quod au-
ditor subita inturbatus ira, uero cognoscendo collocet ocium; deinde sese pur-
gaturus non fiat hominis copia, quem criminis admiratio speciesq; ueri occupa-
runt. Etenim dici non potest, quàm instructa sit, quantumq; ualeat calumniæ
facies, si quando cum cupiditatibus auditoris conflictatur. Quondam apud Pto- *Probat exem-*
lemæum, cui Dionysio cognomen fuit, qui ipsam Demetrium Platicum ac- *plis.*
cusauerat, quod in Bacchanalibus aquam biberet, solusq; omnium muliebribus
non uestiretur, de quo nisi accersitus ad regem mane palam uino libasset, & in-
stita muliebri amictus, ad numeros Dithyrambicos, Cymbalorumq; modos sa-
liisset, planè actum erat quod & regium exemplum non esset imitatus, & aspe-
naretur Dionysiorum molliciem. Apud Alexandrum grauissimi criminis re-
us fiebat, qui colere & adorare Hephestionem nolle; nam posteaquam is uiuis ex-
cessit, amore uictus Alexander effuso animo ad reliquam funeris magnificentiam
additum uoluit, ut mortuus inter deos Hephestionem haberetur. Continuò ei
templa ciuitates pleræq; dicarunt, delubra condiderunt, aras, sacra, ferias NO-
VO DEO sanxerunt. Iusiurandum omnium religiosissimum Hephestionis no-
mine fuit. Capitale erat, si quis hac parte uel contaretur, uel neglectim coleret.
Hic euiratus affectus, hæc uesania, fuit assentatoribus occasio, accendendi, in-
flammandiq; regis. Narrabantur insomnia, uisæ Hephestionis umbræ, prædi-
cabantur illius responsa. Deniq; aræ & sacra dicata sunt FAMILIARI & malo-
rum VINDICI deo. Proinde, cum his Alexander initio mirè oblectaretur, tan-
dem ita captus est, ut fidem quoq; adhiberet, gloriareturq; quod non modo dijs
genitus esset, sed deos quoq; ipse faceret. Quo tempore, quantum putamus ami-
corum Alexandri afflixit Hephestionis diuinitas. Si quibus non uideretur com-
mune numen uenerari, accusabantur, deportabantur, gratia regia excidebant.
Tum Agathocles Samius, qui primos aliquandiu ordines apud Alexandrū du-
xerat, magnis item ab rege honoribus auctus, parum absuit, quin cum leonibus
committeretur, criminatus, quod illachrymasset præteriens Hephestionis sepul-
chrum. Verum Perdica hominem seruauit, deos omnes, ipsumq; Hephestionem
iuratus, eum sibi in uenatione augusta specie, deū clarè uisum, mandasse, ut Ale-
xandro diceret, parcendum esse Agathocli, qui non hoc lachrymasset, quod aut
uana sibi Hephestionis diuinitas uideretur, aut mortem miseratus esset commu-
nem: sed pristinae consuetudinis, & mutui amoris memoria, per motum esse. Sic
igitur affecto Alexandro, locus assentationi & calumniæ aptissimus fuit. Nam
perinde atq; oppugnaturi urbes, non, quæ probè munitæ sunt alto, præcipiti ac *Amplificatio*
solido mœnium opere, hostes inuadunt: sed ubi sentiunt quàm minimè defen- *à simili.*
di, muniri, muros accessu faciles, collapsos, hæc omnibus uiribus, certatim con-
tendunt, quæ citra difficultatē irruere, ac potiri rebus queant: Ita qui criminan-
dis alijs desudant, quod in auditoris animo languidum, fragile, facile subactu ui-
dent, in eam partem traducunt coguntq; machinas suas. Demum quando insul-
tus hostileis nemo per sentit, nedum nō obnititur, expugnant. Iam intra muros
cuncta igni ferroq; deuastant, excidunt, populantur: qualia uero simile est cap-
to, & in seruitutem redacto animo fieri. Arma sunt istis aduersum absentem, *Arma calum-*
fallacia, mendacium, periurium, supplicium, impudentia. Deniq; innumera im- *niationum.*
posturæ, ac maliciosa cautiones. Omnium maximè præsens, & longè efficacis-
sima assentatio. Calumniæ cognata, imò soror. Quippe nemo hominū tam ge-
neroso est pectore, etiam adamantino septus muro, qui cum calumniæ cōcedat,
non idem assentatione uincatur. Hæc foris recti iudicii ceu fundamenta suffodit

Personae eius
apud quem
quis deferatur.

Exaggeratio
calumniae, ab ef-
fectu & rimis
exemplis.

Obiectio.

Dilutio & ex-
emplis.

ac subruit. Intus confurati cum hostibus proditores, irruentes adiuvant, manus porrigunt, portas aperiunt, & modis omnibus connituntur, ut auscultatorem calumnia sibi seruum faciat. Sunt autem proditores, de quibus dico: Nouandi cupido, natura humanis ingenijs confita, praesentium item fastidium, sequax eorum animus quorum admiratione capitur. Nescio enim qui fiat, ut omnes amore sui immodico admiratio fur tim rapiat, & suspitionibus illectet. Quosdam equidem cōperi studio calumniae adeo suauiter titillari auriculas, ut si pennis cōfrices. Proinde talibus adiuti socijs, calumniatores cum irruerint, cuncta pro viribus euertunt: nec magno emittur uictoria, ubi nemo repugnat, nemo uis tormentorum sustinet, aut iaculis iacula mutat: sed qui auscultat, ipse sese spōte sua in manus hostium dedit. Interim ignarus insidiarum est qui accusatur. Nam haud aliter qui deferuntur, atq; qui captis urbibus pereunt, dormientes trucidantur. Et quod est inprimis mirabile, nescius se reum haberi, neque cuiusquam sibi sceleris conscius amico candidē congreditur, familiariter compellat, facitq; pro more, iam antē undiq; circumuentus insidijs miser. Tum ille, si homo ingenuus est, & liber, confidensq; frangit iram, & effundit animum, defensionem recipit, agnoscitq; se frustra aduersus amicum exacerbatum fuisse. Sin autem est indole seruili, & malē mascula, audit quidem, et summis arridet labris, uerum odit, & clanculum dentibus frendit: ac, ut inquit Poëta: Extruit irae fundamenta. Quo ego homine profectō, nihil iniustius, nihil tetrius existimo, qui ad morsolabro bilem intus alit, odiumq; intra se conceptum auget, aliud in pectore clausum, aliud in lingua expromptum habet, agitq; laeta & comica facie, tragœdiam meram, et nihil non triste patientem. Id ille maxime patitur quum simili delator uecordia apud eum, cui parat insidias, odium mussando dissimulauit, effecitq;, ut amicus ei uideretur. Tum enim ne uox quidem delati, nedum non defensio audiri solet. Tantum fidei calumniae facit, concepta de florum amicitia opinio. Hic quāto satius erat perpendere inter amicissimos non raro clām alijs graueis simultatum causas intercedere. Saepenumero item, quorum sese reum calumniator fieri metuit, socium insimulat: ut quum anteuertit accusando, suspitione culpae ac crimine elabatur. Atq; ideo ferē fit, ut quibus nos putent amicos tantū inimicos nunquam calumniemur. Nam actioni quae ipsa sese praese ferens actoris odium, prodit, fidei nihil esse potest. Verum, quos uulgo amicos aestimant, aggredimur, ceu auscultatori specimen fidei nostrae daturi, ubi sua ipsius causa, commoda, salutemq; familiarium amicorum, neglexisse uidemur. Est & genus aliorū, quibus tamen si comperitur falso criminatum apud se amicum, tamē cum credidisse pudet, neq; aspicere illum, neque in gratiam redire audent: perinde ac ipsi iniuria sint affecti, quod alienam iniuriam non prospexerint. Proinde, multa sunt humanae uitae mala, ex eo quod promiscuē ac sine discrimine calumnijs creditur. Quale est quod apud Poëtā ait Antia:

Bellerophontem occide, aut Proete peribis.

Qui mihi conatus praesigne auferre pudoris

Foeminei decus.

Cum ipsa prior adolescentem ad concubitū sollicitasset, contempta in hoc periculum induxit, ut cum Chimæra pugna congresso, parum abfuerit, quin uictrice bestia occumberet. Tanta poena luenda fuit castitas, pudorq; iuuenilis, quem hospiti coniunx adultera suspectum fecerat. Simile quiddā Phædra priuignum calumniata, effecit ut filij caput pater Theseus execratum belluis marinis deuoueret: quanquā o superi, nihil prorsum deliquisset. At inquit quispiam, an non dignus est fide nonnunquam uir, ceterū bonis moribus & recto ciuiliq; iudicio praeditus, qui alterum accusat? nō licet tali auscultemus, modo reliquis sibi malis artibus tēperant? Age inquam, est ne alius Aristide iustior, ille tamen aduersatus Themistocli, contra eum populi animos exagit, inuidia gloriæ popularis, ut aiunt, uellicatus. Alias uir bonus Aristides, uerum

tum homo erat, nec felle caruit, solebatq; amare alios, alios odisse. Iam si uerum est, quod de Palamede ferunt, sapientissimus quidam Achiuorum, ac ad res alias gerendas accommodus, inuidia flagrans, insidias parasse fertur, cognato, amico, ad hæc eiusdem belli socio. A deo naturæ hominum familiare est, hoc errore labi. Porro, quorsum attinebat & Socratem recensere, insimulatum apud populum Atheniensem seditionis & impietatis? Quid Themistoclem aut Miltiadem tot partis uictoris, suspicionem proditoris notatos? Sunt enim exempla innumera, & uulgo iam plerumq; non ignota. Quid igitur faciet uir prudens in re ambigua? sanè opinor, quod Homerus in Sirenum fabula docet, perniciosas talium sermonum delicias nauigio prætereat, obturet aures, nec passim aperiat affectus cui ipsam obnoxius, sed ianitore sedulo ac fido adhibito, ratione uidelicet ac iudicio animi, recta dicentes reclusis foribus excipiat, inutiles nugas obdito pessulo arceat. Nempe ridiculum fuerit, datum ædibus ianitorem officio suo defungi, aures mentemq; uulgo patere. Postea quàm ergo tale quiddam calumniatum audieris, tute apud animum tuum rem ipsam perpende, nihil attinet qualis sit qui accusat, nihil ad rem faciunt alieni mores, nihil accusationis acrimonia. Quin, eo maiore cura rem discute, quo instructior uenit delator: neq; item credere conuenit iudicio & existimationi alterius, imò accusantis odio, sed suum ueri examen apud nos accuratè seruandum est, suæ item calumniatoris inuidentiæ partes dandæ. Deniq; quod utrinq; argumenta suaferint, statuendum. Tum uel odisse uel amare quem diligenter explorauimus, licet: Priusquam id factum sit, calumniæ concedere in primo statim congressu, hercle nimis quàm puerile est, ac indignum uiro, longeq; à iusticia semotum. At uero horum omnium causa, una est ignorantia, tenebræq; illæ, quibus suæ cuiusq; hominis rationes moresq; obuoluuntur. Iam si deorum quispiam uitæ nostræ lumen afferat, futurum est, ut euanescat calumnia, fugiatq; in altum Barathrum, nec usquam in humanis locum inueniat, reddita nobis luce omnium uitæ studiorum, ueritatis beneficio.

Consilium de non admittenda calumnia.

Concludit eos de loco communi, quo à principio utitur.

PSEVDOLOGISTA, SIVE DE APOPHRADE, HOC EST, DIELATRO.

IACOBO MICYLLO INTERP.

ARGUMENTUM.

Inuestitur est in eum, à quo derisus fuerat, quod Apophradis uerbo usus esset, ipsumq; dici atro comparasse. Continetur autem tota oratio duabus partibus, quarum priore ostendit, nomen Apophradis Græcum, et usitatum Græcis esse, et se rectè eo usum quoq; esse, idq; exemplis aliorum, qui similibus nominibus etiam alios neptios ac detestabiles, probrose appellauerunt. In altera autem uitam et mores, et item sermonem ac dicendi genus illius inspectatur, ostendens illum meritis ac dignè ista uoce cognominari, utpote atrum ac detestabilem, et ab alijs quoq; similibus antea appellationibus eodem modo passim notatum, afficta etiam prosopopœia lingue, expostulantis cum illo super abusu, et secundo ministerio, cui adhibeatur. Exordium longius paulò est ad attentionem ad docilitatem pertinens, captata interim et beneuolentia instituto suo, ab exemplo Archilochi, qui se eodem modo uultus fuerit. Post Exordium Prosopopœia Elenchi ex Menandri prologis introduciunt, qui argumentum rei et occasionem scripti huius exponit. Titulus alter à materia de qua tractatur, alter ab ipsius, qui accusatur effectus sine opere sumptus est, quod falsò de uoce Apophradis iudicarat, eamq; quasi peregrinam ac barbarà deriserat. Est enim Agryseus examinatus, iherosolymitanus et xerxes seu alexandrianus, ut Hesychius indicat.

At quod ignorabas nomen Apophradis (hoc est, dielatri) cuius facile patet. Quomodo enim accusares me ceu barbarum lingua, ob hoc, quod de te dixi, Apophradi similem esse te (Nam mores tuos memini me, cum talidie conferre) nisi prorsus ne audisses quidem nomen hoc. Ego uero ipsam quidem Apophradem, quid sibi uelit,

Exordium ab asseueratione et interminatione.

quidq; significet, paulò post docebo te. In præsentia autem Archilochi illud tibi dico, quòd uidelicet, cicadam ala comprehenderis. Si modo de poëta quodam lambico, Archilochus audisti aliquando, qui genere quidem Parius fuerit, Cæterum homo supra modum liber, & dicax, neq; conuiciari unquam ueritus, etiã si quàm maximè molestus futurus esset ijs, qui in lamborum ipsius ociũ incurrerent. Ille igitur cum malè à quopiam istorum audiisset, Cicadam, ait, comprehendisse hominem alis: comparans se ipsum cicadæ Archilochus, insecto uidelicet, natura quidem strepero, & nulla cogente necessitate, uocali: quoties autem etiã ala comprehenditur, altius quiddam stridenti. Tu quoq; igitur, inquit, homo infelix, quid tibi uis, qui poëtam loquacẽ contra te ipsum irritas, alioqui causas, & materiã lambis suis quærentem? Atq; hæc tibi quoq; nũc inter minor, haud equidem per Iouem me ipsum cum Archilochus cõferens, unde enim hoc possem, ut qui longè adeo inferior illi sim: sed quòd tibi conscius sim, innumera quædam lambis digna, abs te in uita perpetrata esse. Ad quæ mihi uidetur ne Archilochus ipse quidem sufficere, assumpto etiã Simonide & Hipponacte, ut uel unum aliquod eorum, quæ in te sunt, malorum describant. Adeo ceu pueros quosdam tecum collatos, malicia superasti et Orodæcidem, & Lycamben, & Bupalum, quibus lambos ille suos consumit. Atq; adeo uidetur deus quispiam ritum istum tunc labijs tuis immisisse, quando Apophradis huius mentio facta est: quò uidelicet ipse quidẽ Scythiis manifestior fieres, quòd indoctus sum moperere esses, & communia hæc, & ante pedes posita ignorares, principium autem commodum atq; aptum orationis contra te instituendæ, suppeditaires homini libero, & iam olim familiariter te, idq; exactè noscẽti, nihilq; uerituro, quominus omnia foras eloquatur: imò uero præconum more proclamet, quæcunque agis, noctu & interdũ etiam adhuc nunc, post multa illa superiora ac uetera. Atqui frustra fortassis & superuacuum fuerit, certo atq; erudiendi modo, ad te dicendi libertate uti. Neq; enim ipse unquam melior futurus facile es, ex ea obiurgatione, non magis, quàm scarabæus, si monitus sit, ut ne amplius in stercore huiusmodi uolueret, cum ille semel istis assueuerit. Neq; etiam quenquam esse arbitror, qui adhuc ignoret ea, quæ tu ausus aliquando fueris, quæq; homo ætate iam confectus, in te ipsum iniquè delinquis. Non ita tutus, neque obscurè adeo malus es, neq; etiam opus quopiam est, qui tibi pellem Leoninam detrahat, ut manifestus fias, Canchelius siue Asinus tantus existens, nisi uero quis ex Hyperboreis paulo antè ad nos huc profectus sit, aut intantum Cumanus existat, ut non statim conspectum te, alinum omnium contumeliosissimum agnoscat, non expectato, dum rudentem etiam audiat. Ita iam olim & à me, & apud omnes, & sæpe, res tuæ proclamatae sunt, & famam inde haudquaquam exiguam nactus es, supra Ariphradem adeo, & supra Sybaritam Mithonem, & supra Chium illum Bastam, qui iisdem in rebus doctus atq; excellens fuit. Sed dicendum tamen est, etiã si frigida atq; emarcida iam dicere uidebor, ne in eam culpam incidam, quasi solus illa ignorem. Imò uero aduocandus nobis Menandri prologorum unus aliquis, Elenchus uidelicet ille, amicus ueritatis, & libertatis deus, haudquaquam obscurissimus ille quidem eorum, qui in scenam ascendant, solis uobis inimicus, qui linguam ipsius formidatis, & scientem omnia, & planè enarrantem, quorumcunq; uobis conscia est. Plausibile igitur hoc fuerit, si ille uoluerit, ante nos ingressus, exponere auditoribus, uniuersam fabulæ rationem. Proinde age, ò Prologorum atq; deorum optime Elenche, uide ut planè doceas, atq; informes auditores, quòd uidelicet, nò frustra neq; odij conciliandi gratia, neq; etiam illotis, quod aiunt, pedibus ad orationem hanc peragendam accessimus: sed cum ut priuatum quiddam ulcisceremur, tum quia, illud quod commune est, hominem ob maliciã ac uanitatẽ odio prosequeremur. Atq; hæc sola præfatus, ac planè elocutus, propitius abi iterum è medio, Cætera uero nobis

Amplificatio
ex collatione.

Reiectio si-
mulata, quæ
attentiores fa-
cit.

Prosopopeia
quæ ex Menan-
dri prologis
Elenchum in-
troducitur, qui
tam ad dicẽ-
dũ paret, et
ueluti Prolo-
gus quandã fa-
bulæ exponit

nobis relinque, imitabimur enim te, & coarguemur pleraque, ut & ueritatis & libertatis gratia, nemo te accusaturus sit. Neque uero me, o optime, apud ipsos commendaueris, neque rursum, quæ illi adsunt, præeffuderis temerè. Non enim dignum est, deus cum sis, in os tibi uenire uerba de rebus execrabilibus adeo ac de testandis facienda. Nam Sophista atque impostor iste dicendo (hæc iam prologus inquit) Olympiam aliquando uenit, orationem multò iam antea conscriptam, recitaturus ijs, qui ad solemnem ludorum celebritatem conuenerant. Erat autem argumentum eius scripti. Pythagoras, prohibitus aliquando ab Atheniensibus communicare, ut opinor, cum ijs qui Eleusinia sacra peragebant, tanquam barbarus, eò quòd ipse Pythagoras diceret, ante ea tempora, etiam Euphorbum sese fuisse. Cæterum erat oratio ea ipsius iuxta Aesopi graculum, collecticia, ex uarijs alienis pennis confarcinata. Itaque cum uellet haudquaquam friuola ac uana dicere uideri, ex notis ac familiaribus quendam rogat (erat autem homo ille Patrensis genere, circa lites & actiones forenses plerumque uersatus) ut postquam dicendi argumentum aliquod postulasset, Pythagoram ipsi statim subiceret. Ac ita tum fecit homo ille, & persuasit theatro, ut orationem illam de Pythagora, audirent. Erat igitur, id quod consequens tum fuit, iste quidem ad agendum & exprimendum gestu sermonem, ualde ineptus, & à ratione alienus, connectens & agglomerans, ut par est, ea quæ longè antè meditata atque exercitata habuerat, tametsi impudentia, quæ quàm maxima erat, auxiliabatur quoque, ac manum porrigebat, & cum eo unà certamen obibat. Risus autem ab auditoribus undique multus. Ac alij quidem ad Patrensem illū interea aspicientes, significationem dabant, quòd haudquaquam clām ipsis esset, quòd illi us ope fallacia ac techna hæc composita esset: alij autem, etiam ipsa ea, quæ recitabantur agnoscens, per totum illud auscultandi tempus, unum hoc opus agebant, ut se mutuo explorarent, quo modo quisque memoria teneret, & dignosceret, unde quicque ex ijs Sophistis, qui paulò ante nos celebres fuere, in declamationibus siue meletis quas uocant, desumptum esset. Porro inter hæc omnia, etiam is qui orationem hanc scripsit, inter ridentes & ipse erat. Cur autem non rideret ob manifestum adeo, & ineptum, atque impudens facinus? Ac fortè, est enim risus intemperantior paulò, cum ille uoce ad canticum deflecta, lamentationem quandam, ut ipsi uidebatur, Pythagoræ decantaret. hic meus poëta, illud quod uulgo dici solet, Asinum ad lyram, uidens, in cachinnum admodum suauem solutus est, quod alter conuersus, aspexit. Et hoc est quod illos paulò antè inter se inimicos reddidit. Atque hinc, erat quidem anni principium, imò uero tertia dies à nouilunio magno, quando Romani, iuxta ueterum consuetudinem & ipsi preces quasdam pro toto anno faciunt, & sacrificia peragunt, pro eo ac ipsis rex Numa sacrificandi ritus hos constituit, persuasique sunt quòd eo potissimum die uotis ac precibus, Diuacant, atque animum aduertant. In hoc igitur festo, & calendis solemnibus ridens Olympiæ tum ille, sub Pythagora isto supposititio conspicatus accedentem execrabilem, & arrogantem istum alienarum orationum histrionem, (Notat autem & mores eius exactè, & reliquam nequitiam, atque impuritatem uitæ, & quæ facere diceretur, & quæ faciens, deprehensus fuerat) tempus ad quendam amicorum, inquit, uobis est, discedere, atque hoc inauspicatum spectaculum relinquere. Nam homo iste, obuiam nobis factus, uidetur suauissimum hunc diem in apophradem nobis conuerrere. Quo audito, sophista ille, mox uerbum Apophradis, ueluti peregrinum atque alienum à Græca lingua ridere cœpit, & hominem pro superiore illo risu uicissim ultus est, ut quidem ipse putabat, & ad omnes dicebat: Hui Apophras? Quid hoc autem est? fructus, an herba aliqua, an instrumentum? Num igitur comeditur,

*Narratio, quæ
Protasis siue
argumentum
rei exponitur*

an bibitur? aut quid tandem est Apophras? Nam ego quidem neq̃ audiuimus,
neq̃ intelligo facile, quid nam etiam sit, quod ille dicit. Atq̃ hæc tamen ille qui-
dem putabat se contra hunc ualdè acerbè dixisse, ac multo adeo risu Apophra-
dem ipsam arripiebat. Ceterum non animaduvertebat, quòd interim extremum
contra seipsum insciæ testimoniū proferebat. Huius igitur gratia, orationē
hanc scripsit, is qui me huc ad uos præmisit, ut uidelicet ostēderet, celebrē istum
sophistam, communia illa Græcorum, & quæ illi etiam, qui in officinīs atque ta-
bernis sedent, scire solent, adhuc ignorare. Hactenus Elenchus ille. Ego ue-
ro (iam enim ipse ad reliqua fabulæ peragenda accedo) meritò debebam, uelut
ex Delphico tripode, tandem illa addere, qualia uidelicet facta tua in patria fu-
erint, qualia in Palestina, qualia in Aegypto, qualia in Phœnicia ac Syria, atque
exinde deinceps in Græcia & Italia: & postremo quæ nūc Ephesi facis, quæ qui-
dem uerborū istius tuæ, quasi quoddā summariū sunt & caput, & coronis mo-
rum. Postquam enim iuxta prouerbiū, Ilensis cum sis, tragœdos conduxi-
sti, tempus iam est, ut propria tua mala audias. Imò uero nōdum etiam, sed de
Apophrade prius. Nam dic mihi per Pandemum, & Genetyllidem, & mag-
nam matrem, quo tandem modo reprehendendum, ac risu dignum uidetur no-
men Apophradis? Non enim mehercle Græcorum proprium erat, sed alicun-
de ex Gallorum, aut Thracum, aut Scytharum commixtione, uelut commessa-
bundum introductum. Tu uero, cuncta enim Atheniensium cognita habes, ex-
clusisti illud continuò, & uelut per præconem, è ciuitate Græcorum eiecisti.
Et ex eo risus iste uidelicet, quòd barbarè ac peregrino modo loquor, & trans-
gredior terminos Atticos. At uero quid aliud Atheniensibus ita familiare ac
patrium, uti hoc nomen: dixerint illi, qui huiusmodi melius, quàm tu, sciunt.
Quapropter citius Brechtheum, aut Cecropē, peregrinas & aduenas apud A-
thenienses esse probaueris, quàm Apophradis nomen ostenderis, non propri-
um, aut non inibi natum, & genuinum Atticæ esse. Nam multa quidem sunt,
quæ & ipsi eodem modo cum ceteris hominibus omnibus appellant. Apophra-
dem autem soli illi atram, & abominabilem, & inauspicatam, & nefastam, ubiq̃
similem diem uocant. Ecce didicisti iam obiter quoq̃, significationem Apo-
phradis, & quis dies ater uocetur. Quando uidelicet neq̃ magistratus de rebus
consultant publicè, neq̃ lites in foro disceptantur, neq̃ sacrificia peraguntur, ne-
que quicquam eorū, quæ more & auspiciatō solent, tractatur. Is dies Apophras
siue ater dicitur. Atque huiusmodi dies apud alios alijs de causis indicti sunt.
Aut enim pugna aliqua magna ac graui superati sunt, ac dies exinde tales, qui-
bus cladem eam accipere, pro nefastis, & inauspiciatis ad res legitimas gerēdas,
habendos censuerunt: aut mehercle etiam. Atqui ineptum fortassis, & intem-
pestiuum utiq̃ iam fuerit, dedoceri, ac de nouo discere talia, uirum senem adeo, ne
illa quidem, quæ his priora sunt, scientem. Proinde hoc omnino reliquum est,
& si didiceris ipsum, omnia exinde nobis scies. Vnde enim heus tu? Nam cæ-
tera quidem, etiam si ignorare, ignoscendum sit, ea uidelicet, quæ extra commu-
nem uiam posita, & obscura hominibus priuatis atq̃ indoctis sunt. Diem tamē
atrum, etiam si uolueris, nominare aliter quàm Apophrada non poteris. Nam
hoc unum ac solum nomen omnium positum esse dixerit quispiā. At uero uetus
storæ uerborū alia quidem usurpanda sunt, alia autem non item, quæcunq̃ eorū
uidelicet, non ita multis consueta atq̃ usitata sunt, ut ne perturbemus auditum,
& uulneremus intelligentium * aures. Ego uero, uir optime, si ad te quidē uer-
ba fecissem, de te ita dicens, peccassem fortassis. Decebat enim, decebat, inquam,
aut Paphlagonum, aut Cappadocum, aut Bactrianorum uerbis consueris ac pa-
trijs tecum loqui, si intelligere deberes, quæ dicerentur, & audiendo uoluptatē
aliquam capere. Cæteris autem Græcis, opinor, secundum Græcam linguam
conuersari decet. Deinde etiam Atticis per successionem temporum multa ua-
rianubus

Hactenus pro-
logus. dem-
ceps orōem
suscipit ipse
Lucianus.

Propositio.
cū diuisione.

Veneris cog-
nomina sunt.
Suidā uide.

I. Questio,
an Græci no-
mē Apophras
et quid signi-
ficet.

Quid Apo-
phras.

Precisio.

II. Obiectio.

* Fortassis,
nō intelligen-
tū, legendū.
Dilutio à per-
sone qualia-
te, et ipsius
uocis.

riantibus in lingua sua, hoc nomen inter præcipua mansit, hoc modo semper, & ab omnibus ipsis dictum. Ac sanè commemorarem etiam eos, qui ante nostram ætatem, eodem nomine usi sunt, nisi & isto modo perturbaturus te essem, peregrina & ignota tibi poetarum, oratorum, & historicorum uerba recensendo. Imò uero, ne ego quidem tibi eos dicam, qui illud usurparunt. Omnes enim norunt. Sed tu contrà, si mihi unum aliquem ex ueteribus ostenderis, qui nomine hoc usus non fuerit, aureus, ut aiunt, in Olympiâ statueris. Atqui si quis senex adeo, & ætate confectus, huiusmodi ignorat, uidetur idem mihi, quod Athenæ ciuitas est Atticæ, & Corinthus in Isthmo, & Sparta in Peloponeso, ignorare. Superest igitur fortassis illud tibi ut dicas, ipsum quidem nomen apophradis nosse te, cæterum usum eius, ut intempestiuum accusasse. Age itaq; & de hoc respondebo tibi consentanea; tu uero animum aduerte, nisi omnino parui facis, si nihil scire uidearis. Nam & ueteres huiusmodi multa ante nos in eos, qui tibi similes erant tum, iactarunt. Erant enim tunc quoq; (ut est uerissimile) moribus abominabiles quidam, & impuri, & perditii ingenijs. Atque alius quidem, cothurnum quendam appellabat, uitam illius cõparatione hac perstringens, ut inconstantem & ambiguum, perinde ut calciamenti genus hoc est. alius autem Lypaën*, quod conciones turbare solebat, orator tumultuosus existens. rursus alius, Hebdomam, quod perinde ut pueri septimanis diebus solent, etiam ille in concionibus ludebat, & rideret, & serium studiumq; plebis pro ludo ac ioco haberet. Ne dederis itaque & mihi, per Adonidem, cõparare hominem perditum, & omni maliciæ innutritum, diei atro & inauspicato. Nam nos & claudos, ad dexteram declinamus, ac maximè si manè uideamus ipsos. Et si quis spadonem, aut eunuchum aspexerit, aut simiam quoque, egressus domo, statim conuertit pedem, & regreditur, ominans sibi haudquam prosperas diei illius res atque actiones fore, præ malo hoc primo & inauspicato omine. A principio autem, & in foribus, & in primo egressu, & manè primo totius anni, si quis uideat Cinædum, & nefaria perpetrantem pariter, & patientem, notum ob hæc, & eneruatum, & tantum non ipso nomine, quæ agit, præ se ferentem, deceptorem, præstigiatores, periurum, pestem, castam, barathrum, non effugiat? neque talem diei atro comparet? An uero tutalis non est? Haudquaquam negabis, si modo noui fortitudinem tuam istam qui certè & animũ attollere ob hæc mihi uideris, uidelicet quod tibi gloria ista rerum tuarum non prorsum perit. Sed omnibus notus es, & passim celebris. Quod si autem etiam contrà ieris, & inficiaberis talem te esse, cui quæ socredibilia ista dices? Anciuibus tuis. Nam hinc ordiri æquum est, at norunt illi prima tua incunabula, & quo pacto tradideris te ipsum perditum illi militi, & cum eorum una turpissimè ac flagitiosissimè oberraueris, omnia obsequens ac patiens, donec te, iuxta prouerbiũ, pannum lacerum, detritum & confectum extrulit. Etiam illa meminerunt, ut est consentaneum, quæ in theatro adolescens egisti, quando saltatoribus, ac mimis subseruiebas, & in ducendis ordinibus seu choris, quasi quidam dux esse cupiebas. Quippe nemo ante te theatrum ingrediebatur, nemo ne nomen quidem fabulæ quod esset, renunciabat, sed tu ornatè admodum, subligatis aureis crepidis, & indutus ueste tyrannica, ante cæteros immittebaris, qui beneuolentiã à theatro postulares, coronas ferens, & cum plausu rediens, honore tandem ab ipsis affectus. At nunc orator es, & sophista, & ob hoc si audiant aliquando talia de te illi, istud ex Tragœdia uidelicet: Et solem geminum, & dupliciter se ostendere Thebas, putabunt: & in promptu atque in ore tum omnibus statim notum illud erit: Hiccinne ille? qui tum? & quæ post illa sequuntur. Proinde & ipse rectè facis, qui omnino non ascendis ad illos, neque in patriam crebro uentitas, sed fugis illam ultrò, quanquam neque hieme malam, neque æstate molestam nimis

III. Obiectio.
Dilutio ab
exemplis.

Hoc noie nota
tus fuit Thera
menes, de quo
Xenophon
lib. 2.

* à λυσιπ
uidelicet de
ducta uoce,
qd̄ molestare
et uexare sig
nificat.

II. Pars, qua
uita aduersa
rii insectatur,
ut digna ap
pellatioe ista.

Distributio,
qua quò singu
lis locis uix
rit exponit, et
primo in pa
tria.

mis, sed pulcherrimam & maximam omnium in Phœnicia ciuitatum. Nam co-
 argui, & cum ijs, qui uetera illa scunt, ac meminerunt, conuersari, laqueus reue-
 ra tibi est. Sed quid ista frustra nugor? Quem enim tu unquam ueritus fue-
 ris? aut quid turpe putaueris, eorum etiam quæ extrema sunt? Audio autem et
 possessiones esse tibi apud illos magnas, nimirum miseram illam turriculam, cū
 qua Sinopensis illius dolium collatum, Iouis atrium uideri queat. Proinde ciui-
 bus quidem tuis haudquaquam ullo modo persuaseris, ut non omnium detesta-
 bilissimum te credant, & commune adeo totius ciuitatis dedecus. Fortassis au-
 tem & cæteri habitantes in Syria, eadem de te, cum illis testabuntur, si te dicas
 nihil mali aut reprehensione dignum fecisse. Nam me Heracle Antiochia quidē
 etiam ipsum istud opus uidit, quando, cum adolefcētem illum Tharso uenientē,
 abduxisses. Sed & detegere ipsa inhonestum fortassis mihi fuerit. Verunta-
 men norunt, & meminerunt illi, qui tum astabant uobis, atq; aspiciebant, te qui
 dem in genu inclinatum, illum autem nosti quid facientem quoq; nisi omnino
 perpetua rerum obliuione laboras. At in Aegypto illi fortassis non norunt te,
 qui te post præclara ista in Syria, certamina, fugientem inde ob ea, quæ modo
 dixi, susceperunt, cum te uestitarij insequerentur, à quibus uestibus præciosis cō-
 paratis, uaticum tum habebas. Sed non minus Alexandria quoque conscia tibi
 est. Et per Iouem haudquaquam posteriorem eam Antiochia censeri decebat,
 nisi quod proteruitas ista tua manifestior, & turpitudine flagitiorum infanior il-
 lic fuit, & nomen, ob hæc maius, & super omnia caput adaperit. Vnus tan-
 tum fuit, qui crederet tibi inficias eunt, quod nihil tale commisisses, ac postre-
 mus auxiliator tibi fuit, is qui stipendium dabat, uir inter præcipuos Romano-
 rum. Nomen autem ipsum permittes mihi, ut taceam, & hoc, apud omnes eos
 qui sciunt, quem dicam. Ille igitur, cætera quidem, quæcunque sustinuit in cōuer-
 satione illa à te perpetrata, quid attinet dicere? At uero quando te deprehendit
 in genibus adolescentuli pocillatoris, cœnopionis iacentem, quid putas? credi-
 dit ne tibi, talem te non esse, cum ipsum opus aspiceret? Haudquaquam opinor
 nisi prorsus cæcus fuit, uerum apertam uoluntatis atq; animi significationem
 dedit. Cum testatim ex ædibus eiecerit, & eas expiamentis quibusdam lustra-
 uerit post exitum inde tuum. Nam Achaia quidem, & Italia tota referta est ope-
 ribus tuis, & fama ea, quæ ob illa consecuta est, & sanē gratulor tibi ob tam præ-
 claram laudē. Quare ad eos qui mirantur ea, quæ nunc Ephesi abs te geruntur,
 illud equidem dico, quod uerissimum est, quod mirum foret, si nō mirarentur,
 si prima illa tua opera nossent. Atqui nouum hic istud uidelicet cum mulieribus
 quoq; addidicisti. An non congruum igitur, dic mihi, fuerit, hominem talem
 Apophradem appellari? Sed quid, per Iouem? num etiam osculari ore insuper
 uoluisti nos ob talia facta? Istud igitur contumeliosissimè facis, & maximè erga
 eos, quos minimè decebat, sectatores tuos, quibus satis fuerat, illa solum ma-
 la ab ore tuo percipere, uerborum uidelicet barbariem, & uocis asperitatem, &
 indiscretam, atq; inordinatam enunciationem, & à Musis omnino alienam, &
 id genus alia. osculari autem etiam te supra hæc absit ò malorum auersor Her-
 cules. Nam scutum potius, aut uisperam osculari satius fuerit. Quod in morsu ibi
 omne periculum, & omnis dolor, & medicus accersitus, facile illum qui depule-
 rit. A tuo autem osculo, & ueneno isto, quis quæso uel ad sacra, uel ad aras acce-
 deret? Quis autem deus exaudiret etiam, precantem? quàm multis lustrationi-
 bus, multisq; fluminibus opus foret? At talis ipse cum sis, derides alios ob no-
 mina, ac uerba, cum tu interim facinora talia ac tanta perpetrare soleas. Atqui e-
 go quidem si Apophradis uocabulum ignorarem, erubescerem potius, nedum
 si dixissem, inficias irem. Te uero nemo nostrum accusauit adhuc quod ἔρωμολό-
 fortasse, quod γὰρ dixeris, & προσωμάδλκτας, & ῥησιματρῆν, & ἀθηνῶν pro Athenas desidero, &
 rudere significat, ὅτι λέγει προσωμάδλκτος uoce, etiam Aristophanes utitur pro suidi & nequam m. de
 hic προσωμάδλκτα finxit. ῥησιματρῆν pro retorice uidetur ab affectatoribus poni.

Que Antio-
chie.

Præciso.

Que in Ae-
gypto.

Que Alexan-
dria.

Que Ephesi.

Regressio.

ἀρωμολό-
fortasse, quod

rudere significat, ὅτι λέγει προσωμάδλκτος uoce, etiam Aristophanes utitur pro suidi & nequam m. de
 hic προσωμάδλκτα finxit. ῥησιματρῆν pro retorice uidetur ab affectatoribus poni.

ἀνδραγαθῶν, & σφινδνίζων, & χαροβλημᾶδι. Malum te malè perdat Mercurius Logius, unā cum ipsis uerbis. Vbi enim huiusmodi scripa reperis? In angulo fortassis alicubi alicuius expoētis istis Ialemo frigidioribus defossa, situ & araneis oppleta, Aut alicubi ex libris Philænidōs, quos in manibus crebro habes: ueruntamē se, atq; ore tuo digna. * Quia autem oris mentionem feci, quid dicerēs quæso, si te in ius uocaret lingua. Fingamus enim hoc pacto, & te iniuriæ, aut quod modestius paulò foret, contumeliæ ac cufaret, ita dicens: Ego te, ingratissime, pauperem atq; inopem susceptum, & uictu quoq; carentem, principio quidē in theatris celebrem feci; nunc quidem Ninum, nūc autem Metiochum, deinde paulò post Achillem quoq; exhibens. Post hæc autem docentem pueros syllabas neçtere, longotempore alui. Iam autem & alienas istas orationes, uelut in scena, exhibentem, sophistam uideri feci, eamq; gloriā tibi, quam minimē conueniebat, adaptavi. Quid igitur tantum habes, quod imputare mihi possis, ob quod adeo contumeliōse me tractas? & iniungis mihi mandata quædam turpissima, & ministeria execratione digna? Non satis mihi sunt, ea quæ per diem fiunt, opera nefaria, mentiri puta, & pelerare, & tot nugas atq; ineptias exhaurire: imò uero cœnum uerborum istorum, euomere: sed neq; noctu me miseram, ocium ducere sinis, sed sola ego omnia tibi facio, & proculcor, & contaminor, ac lingua perinde ut manu uti decreuisti, & quemadmodum alienam contumeliā afficis me, tantisq; malis obruis. Loqui meum opus solum est. Talia autem facere ac pati, quæ tu cogis, alijs partibus insunctum est. Quare utinam & me aliquis, ceteri philomelæ si iam execuisset. Nam mihi beatiores illorū linguæ uidentur, qui liberos suos deuorant. Huiusmodi, per deos, igitur, si lingua diceret, propria aliqua assumpta sibi uoce, ac barba tua, uelut patrona aduocata, quid quæso responderes ipsi? Illa scilicet, quæ & ad Glaucum nuper abs te dicta sunt, cum ille te ob opus iam actum accusaret, quod ob hoc celebris breui tempore, & notus omnibus factus esses. Vnde ergo ita celebris? ob orationes ne redditus? At sufficit quomodocunq; clarum ac celebrem esse. Deinde etiam connumeraret ipsi multas istas appellationes, quas passim apud varias gentes adeptus es. Quo magis etiā miror, quod cum Apophradem audieris, ægrè tantopere tuleris, ob illa autem nomina nihil indigneris. Nam in Syria quidem Rhododaphne uocatus es, quā obrem autem ita me Mīnerua amet, erubesco dicere, quare quantum quidem in me est, obscurum etiam maneat. In Palestina autem Sæpis nomine, ob barbæ, opinor, spinositatem, quoniam inter opus pungere solebat. Adhuc enim tondebis ipsam. In Aegypto uero, Angina dictus es, quod per se manifestum est. Nā aiunt te propemodum suffocatum esse, cum in nautam quendam crassiolem, ex ijs qui in onerarijs atq; maioribus nauibus sunt, incidisses: qui tibi, postquam imposuisset, etiam ipsum os obturauit. Nam Athenienses quidem, optimi illi, obscurius nomen nullum, dedere tibi, sed literæ unius appositione te honorantes, Atimarchum appellarunt. Decebat enim & illud affectatum ac nouum habere te. In Italia autem, papæ, heroicum illud, Cyclops uocatus es, quod aliquando etiam ad ueterem ornamentum ac modum illum, iuxta ipsa Homeri poemata, uersibus peragere tu quoq; turpitudinem illam affectasses. Ac ipse quidem iacuisti ebrius iam, mulctrale habens in manu, Polyphemus uidelicet coire gestiens, adolescens autem mercede conductus, rectam habens uectem, probè ad modum acutam, quasi Vlysses quidam te inuadebat, excussurus uidelicet oculum, Quem tamen haud tetigit, iuxtaq; elabitur hasta, Et ferit extremum uibrata cuspide mentum.

ἀνδραγαθῶν, fortassis pro ἀνδραγαθῶν. Vnde αὐθις σφινδνίζων, festi Proserpine. σφινδνίζων, ob scurum, an à σφινδνίζων cum oculo rum partem, quæ pupillā eingat, si gnificat, accipiendū p inuere, ut faciunt puellæ, petis oculis. an ab eadem uoce cum pbulam & orna mentum muliebri significat. χαροβλημᾶδι aut manibus cog tractare papillas mulierū, id quod βλημᾶζειν quoque per se signifi cat. Logus aut Mercurius con gnomine dicitur, quasi eloquentia præses. De Ialemo Erasmus in prouerbij. De Philenide supra in Amoribus quoq; mentio facta est.

* Προσπορᾶ lingua expostio lamis cum abuiente.

Quod et alijs nominibus papæ appellatus fueris.

Fortassis enim nomen illius Timarchus fuerat.

neque enim absurdum, aut ineptum puto fuerit, cum de te uerba faciamus, frigidiora quoque paulo hæc dicere. Tu uero Cyclops ille, diducto ore, & quam latissimè licebat, hians, sustinebas ab illo tum occurrere tibi maxillam. Imò uero quæ admodum charybdis, querebas unâ cum ipsis nautis & clauis, & uelis totum illum absorbere Vm, siue Neminem. Atque hæc tum aspiciebant etiam cæteri, qui aderant. Deinde postero die, una ea tibi defensio erat, ebrietas, & ad merum cōfugiebas. His igitur actibus nominibus opulentus cum sis, pudore afficeris erga Apophradem, per deos itaque dic mihi, quo pacto afficeris, cum illa quoque dicunt plerique, *ἀποφράδην & φωνήεντα* num igitur & hæc perinde ut Apophradem ignoras, & existimas fortassis etiam laudari te ab ipsis? An hæc quidem, ut cōsuetæ & familiaria nosti: Apophradem autem ut solam ignotam improbas, & à catalogo uerborum tuorum excludis? Proinde non indignas pœnas nobis exoluis, sed etiam muliebri consortio, & ad Gynecæa usque notus es. Nuperrimè igitur cum nuptias quasdam Cyzici, ambire ausus esses, probè admodum explorata omnia habens, optima illa mulier, respondit: Haudquaquam, inquit, uirum eum accepero, qui ipse quoque uiro indiget. Et tamen in talibus rebus constituto tibi, adhuc uerborum cura est, & rides, conspuisque cæteros. Merito sanè. Neque omnes similia tibi dicere possumus. Vnde enim, aut quis adeo in uerbis audax foret, ut contra tres adulteros, pro gladio tridentem postulet. De Theopompo* autem ob Tricarantum, in iudicio agentem, dicat, tricuspile oratione ipsum confecisse ciuitates præstantiores. Et rursus tridente interfecisse ipsum, Græciam: & esse Cerberum in oratione. Nam paulo antè & lucerna accensa, quæ rebus fratrem quendam, ni fallor, mortuum, & alia infinita: quorum ne mentionem quidem facere dignum est, excepto solo illo, quod, qui audierunt, memoriæ retulere. Diues quidam opiflor, & duo pauperes erant, inter se inimici: postea de diuite loquens: occidit, inquit, *ἀντίτροπον τῶν πτωχῶν*. Ridetibus autem, ut par erat, ijs qui tum aderant, corrigens uidelicet tu, & id quod erratum erat, restituens: Haudquaquam, subiicis, sed *ἀντίτροπον αὐτὸν* occidit. Omitto antiqua illa: puta *ἡρώς* *μνηστὴρ*, & *ἀντιμυρία*, & *πρωταγίας*, & *ἐκχύριον*, & quæ alia præclara in orationibus tuis effulgent. Nam quæ paupertatis causa facis, o cara Adrastia, nemini exprobrauerò. Ignoscendum enim, si quis fame coactus, deposito à ciue accepto*, deierarit se illud haudquaquam accepisse: aut si quis impudenter postulat, imò uero mendicat, & furatur, & publicanorum more, rapit. Haud equidem ista dico. Neque enim inuidia ulla est, quoquo modo depellere inopiam, sed illud intolerabile tandem, pauper cum sis, in solas huiusmodi uoluptates omnia ea profundere, quæ per impudentiam istam acquiris. Nisi siquid utique etiam laudare mihi concesseris, admodum urbanè abs te factum, quando cum Tisias artem noris, bis Coracis & opus ipse peregisti, subreptis stulti illius senis, triginta aureis. Ille autem propter Tisiam, pro libro, septingentas & quinquaginta drachmas exoluit, deceptus uidelicet. Multa adhuc alia possem dicere, sed tamen cætera quidem uolens remitto tibi. Illud autem solum adhuc uerbis addam. Age ista quidem fac, ut tibi lubet, neue desieris huiusmodi in te ipse debacchari. Ab illo autem caue. Non enim pium aut fas est, eandem Vestem, eos qui talia committunt, inuocare, & amiciciam præbire, eademque obsonia attingere. Sed neque illud: ob uerba uidelicet oscula: idque cum ijs, qui tibi non multò antè, apophradam ipsum os effecere. Ac postquam semel admonitionem amicam exorsi sumus, etiam illa si uidetur, abs te amoue, unguento puta canos istos inungere, & pice sola illa, quæ scis, uelli. Nam si morbus quidem aliquis urgeret, totum corpus curandum foret: nunc autem cum nihil ægrotas tu huiuscemodi, quid attinet pura, ac leuia, & glabra illa tibi reddi, quæ ne aspici quidem fas erat. Illud tibi unum relictum est, qui doctrinam ac sapientiam præ te feras, cani uidelicet, & non amplius nigricare: id quoque quam operculum quoddam malitiæ ac detestabilitatis istius sit.

Pro

Obscenariū
rerum uerba
sunt, à morib.
Lesbiarū &
Phœnicum
sumpta.

Hactenus uirā
& facta in se
status est, iam
et sermonē et
dicendi genus.
Arx siue ca-
stellū fuit Ar-
guorū, ut Su-
idas, Pollux,
Philiastius.

Aliorū amico-
rū, sed *ἀντί-
τροπον* neutrum
est, cū *πρω-
της* masculino ge-
nere ponatur.
ἀντίτροπον nō
casu dicitur, p-
rò *ἀντίτροπον*, non
p-*πρωτης* *ἀντίτροπον*.
Triū men-
sū, tēpestas
nolo, effūdo.
In qbus dū af-
fectat Atticus
nideri, & nu-
meros confun-
dit, & uerbis
obsoletis uti-
tur.

♣ Alludit ad
significationē
κόπος nos, id
est corui. fue-
re autē Tisias
et Corax pri-
mi inuētores
artis Rhetori-
cæ, ut et Cice-
ro.

Proinde parce ipsis per Iouem, cum in hoc, tum maximè in barba ipsa, neq; pol-
luas hanc amplius, neq; contumelia afficias, aut si prorsus hoc nequeas, noctu sal-
tem & in tenebris. Interdū autem apage. Est enim omnino ferum, ac bestiale.
Vidēs ne quanto satius fuerat tibi camarinam immotā relinquare, neq; apophra-
dem deridere, quæ tibi Apophradem, & atram totam uitam reddiderit? An eti-
am amplius aliquid desideras? Nam quod ad me attinet, nūquam quicquam de-
ficiam. Nondum igitur scīs, quod totum attraxisti tibi plaustrum, cum conueni-
ret, o pæpalema (id est, omnifariam scelerate) atq; cinæde, uereris te si quis ho-
mo hirsutus, & iuxta antiquum illud, Melampygos, acerbè solū intueretur te.
Fortassis iam hæc quoq; ridebis, pæpalema quod dixi, & cinædum, perinde ut
ænigmata quædam & griphos audiens. Ignota enim tibi sunt, tuorum operum
nomina. Quare licet tibi iam etiam hæc cauillari, nisi tibi tripla atq; etiā quadru-
pla Apophras iam parta est. Accuses autem teipsum ob hæc omnia, licet. Nam
ut præclarus ille Euripides dicere solitus fuit. Oris indomiti, & stulticiæ, & in-
iquitatis, finis infelicitas esse consuevit.

Versiculi Euripidis sunt in Bacchis.

ἀχαλίνω σομάτων
ἀνόμωτ' ἀφροσύνης
τὸ τέλος δυσυχία. &c.

DE DOMO.

IACOBO MICYLLO INTERP.

ARGUMENTVM.

Obligua quedam domus laudatio est, cuius & situm & structuram, & tecti, cæterarumq; partium orna-
menta, postremo etiam parietum picturæ describit, additis passim amplificandi gratia, etiam similitudinē
bus quibusdam. Atq; hæc omnia sub disputationis, seu contentionis quadam figura, qua de pulchritudine domus
utrum ea uidelicet, ad inuitandum, & inuandū oratorem in ea dicentem, plus prosit, an noceat, disputatur. Cui
ius quidem affirmatiua pars priore loco tractatur ab effectu & potestate pulchritudinis comprobata, additis &
exemplis, & similitudinibus, eodē pertinentibus. Altera autem, ac negatiua per Protopopæiam subiungitur.
Fingitur enim alia quedā alterius oratio, superiorem refellere, et similitudines, et quæ de ui pulchritudinis à su-
periore afferuntur, per inuersionem cōfutare, ipsa autem suam sententiam ab alijs elegantie ac pulchritudinis ef-
fectibus, præterea & Herodoti testimonio, & ipsorum auditorum exemplo, confirmare. Ac in priore quidam
parte situs domus, & tecti, cæterarumq; partium elegantiā depingitur: in posteriore uero parietum picturæ, de-
scribuntur, ut ex ea quaq; re, nouitas ac gratia quedam scripto accedat.

RGO Alexander quidem expetiuit in Cydnolauari, cum
pulchrum adeo, & perspicuum fluuium eum conspiciatus
esset, deinde & tutò profundum, & leniter concitatum, &
estatis tempore gelidum, adeo etiam, ut si iam antea mani-
festum eum morbum, quo postea ex illo ægrotare cœpit,
præuidisset, non facile, ab illius lauacro abstinere se potu-
isse uideatur: Domum autem si quis uideat, mole maximā
forma pulcherrimam, luce clarissimam, auro fulgentissi-

mam, deniq; & picturis floridissimis, non expetat in ea orationem, uelut testato
relinquere, si fortè circa hoc studium uersetur, & celebrari intus, & inclarescere
ac uoce illam implere, & quā maximè licet, etiam ipse pars quedam pulchritu-
dinis illius esse, sed statim postquam diligentius paulò contemplatus illam, atq;
admiratus tantummodo fuerit, iterum inde abeat, mutam, & orationis expertē
illam relinquens, neq; alloquendo quicquam uidelicet, neq; sermonem cōferen-
do, perinde atq; elinguis aliquis, aut qui inuidia quadam tacere decreuisset? At
Heracle neq; honesti, aut studiosi ullius officium hoc, neq; eius qui pulcherrima-
rum rerum amore teneatur, sed rusticitas multa atq; inscitia est, & præterea amu-

Epilogus per
exprobratio-
nem et amara
lenciam.

Exordium à
collatione.

Adaptatio
amplificata
circūstansijs,
continēs pro-
positionem.

A decore &
qualitate per-
sonarum.

sum certè & barbarum quiddam, suauissimis rebus se ipsum, uelut indignum, abstinere, & à pulcherrimis uelut exulem relegare, neq; intelligere, quod non eadem circa spectacula, lex posita sit idiotis, siue indoctis, & eruditis uiris. sed illis quidem sufficit, commune hoc, uidere solum, & circumspicere, atque oculos circumferre, ac sursum uersus tectum spectare, manumq; attollere, & cum assensio noluptatem capere, præ metu, nequid non satis dignum ijs, quæ spectantur, dicendo proferat. At qui cum eruditione, siue iudicio aliquo spectat ea quæ pulchra sunt, ille haudquaquam, puto, contentus erit, uisu tantum, id quod delectabile est, decerpere, aut mutus spectator pulchritudinis esse: sed enitetur, quoad fieri potest, & immorari in eo, & oratione compensare uisum. Cæterum compensatio ea, non laus modo domus. Nam hoc quidem fortassis, adolescentem illum insularem decebat, Menelai uidelicet domum cum admiratione quadam spectare, & cum ijs, quæ in cælo pulchra sunt, ebur & aurum ipsius comparare, ut qui in terris pulchrū alud nihil uidisset, sed & dicere in ea, & optimis quibusq; conuocatis, orationis specimē exhibere, pars quædam laudis hoc quoq; fuerit. Atq; adeo rem suauissimam arbitror esse, Domum pulcherrimam ad suscipiendas orationes, ad aptam, laudisq; & comprecationis plenam, paulatim ipsam quoq; perinde ut antra, uoces referentem, & ijs quæ dicuntur, respondentem, & protendentem postrema sermonis, & ultimis uerborum immorantem. Imò uero, quemadmodum docilis aliquis auditor solet, ea quæ dicta sunt memoria repetentem, & eum quid dicit laudantem, ac permutationem haudquaquam à multis alienam cum ipsis facientem: quale quiddam accidit & speculis pastorum tibis & cantu resonantibus, uoce in contrarium percussa, atq; in se ipsam reuertente. Idiotæ autem & indocti putant uirginem quandam esse, quæ canentibus uel clamantibus, hoc modo respondeat, in medijs alicubi præcipitijs habitantē, ac loquentem intus de rupibus. Mihi itaq; uidetur unā cum magnificentia domus ac sumptu, etiam dicentis animus attollere sese, & ad perorandum excitari, utpote cui ipse quoq; uisus subministrat ac subiicit nonnihil. Fere enim intro per oculos permanat ac descendit ad animum usq; pulchrum aliquid, ad quod deinde ille exornatam & compositam orationem foras emittit. An uero Achilli credimus, uisum armorum intendisse, illum contra Troianos impetū, & postquam idem illa, experiendū tantum gratia induisset, elatum fuisse, & ueluti sublimem ad belli desiderium abreptum, Orationis autem atq; dicendū studium non eodem modo pulchritudine locorum accendi? Atqui Socrati quidem satis fuit, platanus illa ingentiosa, & herba uirescens, & fons perspicuus, non longè ab Ilisso, atque ibi & residens, cum Phædrum illum Myrrhinus uerbis eludebat, ac Lysia, Cephallius filij, orationem redarguebat, tum musas quoque ac cersebat, credebaturq; uenturas eas esse in solitudinem, & coadiuturas se, ad illam tum de amore institutam orationem. Neq; uerebatur, homo senex aduocare uirgines ad amores masculos intelligendos. Nos autem in locum, adeo pulchrum non putemus eas uel inuocatas uenturas esse? At sanè non in umbra solum, aut sub platani pulchritudine receptaculum hoc erit, neq; etiam illa ad Ilissum amoenitate relicta, regis domum auream, cum hac contuleris. Nam illius quidem admiratio, omnis in magnificentia ac sumptu consistebat, ars autem, uel pulchritudo, uel delectatio, uel concinnitas partium, uel iusta etiam proportio, nulla respondebat, neq; etiam auro sparsim ac modeste ornata erat, sed erat spectaculum planè barbarum, opulencia mera, & inuidia aspicientium, & felicitatis iactantia ijs qui eam possidebant: quod autem uerè laudares, nihil illi aderat. Neq; enim ratio ulla erat Arsacidis pulchri, neq; ostentationes suas ad uoluptatem comparabant, neq; etiam curabant, laudaturi ne eam essent spectatores, an non, sed hoc solum, ut cum stupore quodam intueretur. Non enim honesti amantes, sed diuitiarum studiosi, barbari sunt. At huius domus pulchritudo, non ad barbaricos aliquos

A iucundo
ex effectis.

Amplificatio
a simili.

Aliud ab effe-
ctu.

Locus cois
de effectu et
ui pulchritu-
dinis.

Incomitū do-
mus a collati-
one.

Adaptatio

aliquos oculos, neq; ad Persicam arrogantiam, aut regiam iactantiam comparata est; neq; pauperem modo spectatorem, sed ingeniosum aliquem postulat, & cuius non solum in visu iudicium, sed & consideratio aliqua, atq; æstimatio uerba sequantur. Nam quod & ad pulcherrimam diei partem respicit (pulcherrima autem ipsius pars, & amabilis maximè, principium est) & solem prospicientem statim excipit, & lumine ad satietatem usq; repletur, foribus ad apertis, pro eo ac ueteres quoq; templa sua statui, & ad solem aspicere fecerunt. Deinde quod & longitudo cum latitudine, & rursum, utraq; hæc cum altitudine iusta proportionem consentiunt, & fenestræ liberæ unde quaq; à nulla parte impediunt, & ad quodlibet anni tempus benè comparatæ atq; appositæ sunt, hæc, inquam, quomodo non suauia omnia, & multa laude digna? Præterea autem & testi miretur quispiam illud, quod in tam pulchro nihil affectatum, aut nimium, in tam elegantia, nihil quod reprehendere merito possis, & quod aurum, quibus additum est, decorè, atq; concinnè responderet, neque ubi opus eo est, sibi immodicè aut superflue accumulatum. Sed perinde ut & mulieri modestæ ac pulchræ satis erit, ad formam insigniorem reddendam, uel circa collum tenue aliquod monile, uel circa digitum annulus gestabilis, uel de auribus suspensæ in aures, aut annulus quispiam, uel tænia comam diffluentem colligens, quæ tantum pulchritudini apponit, quantum uestitui purpura solet. At meretrices certè, & maximè deformiores earum, & uestem purpuream totam, & ceruicem auream facere solent, magnificentia uidelicet sumptus ista, uenustatem atq; amabilitatem quandam uenantibus: & quod pulchritudini deest, appositione externæ delectabilitatis, ceu quodam solamine compensantes. Arbitrantur enim & humeros suos nitidiores apparere, resplendentes unâ cum auro, & pedis crassitiem & inæqualitatē, sub aureo sandalio tectum iri, faciemq; etiâ ipsam amabiliorem fore si unâ cum eo quid splendidissimum conspiciatur, ac illa quidē hoc pacto. Modesta uero mulier, auro quidem pro eo ac satis est, & ad illa solum, quibus opus est, utitur: pulchritudinem uero suam, haudquaquam uerebitur etiam nudam exhibere spectandam. Proinde etiam huius domus tectum, imò potius caput formosum quidem, per se ipsum quoque est, auro autem in tantum exornatum est, quantum et cælum noctu stellis, certis spatijs inter se distantibus, circumcirca splendet, certisq; idem interuallis igne collucet. Quod si totum foret igneum, haudquaquæ certè pulchrum, sed terribile nobis uideretur. Cæterum & hoc uidere licet, aurum hic haudquaquam ociosum, aut delectandi modo gratia, reliquo ornatui interspersum esse, sed & fulgorem quendam non iniucundum de se præbere, & totam domum rubore suo uelut inficere. Quando enim lumē diei incidens applicatur, & commiscet cum auro, commune quiddam resplendēt, & duplicem ruboris claritatem ac rutilantiā exhibent. Proinde ea quidem quæ ad fastigium & uerticem domus pertinent, huiusmodi sunt, ut Homero aliquo laudatore opus habeant, qui illam uel celsitectam, perinde ac Helenes thalamum, uel splendorosam, uelut Olympum ipsum appellet. Reliquum autem ornatum, & parietum picturas, & colorum pulchritudinem, & uniuscuiusque euidentiā, & diligentiam & ueritatem, cum ueris aspectu, et prato aliquo florido, haud iniquum fuerit, comparare. Nisi quod illa quidem deflorescunt, & emarcescunt, & immutantur, & abijciunt pulchritudinem. Hoc autem, uer perpetuum & pratum nunquam marcescens, & flos immortalis, utpote solo risu apprehendente hæc, & decerpente suauitatē, eorum quæ carpuntur. Atqui tot ac talibus quis non uoluptate afficeretur, spectandis: aut quis nō magnopere expeteret, etiam præter quā posset, inter ea orationem habere? cum sciat turpissimam esse ab ijs quæ risu percipiuntur, superari atq; à tergo relinqui. Maximam enim alliciendi uim habet, aspectus pulchrorum, non inter homines modo, sed et equus libentius, opinor, cursurus fuerit, per campum decliuem, & mollem, placidè re-

*Descriptio
domus.
Situs.*

*Tectū et exor
natio eiusdē.*

*Amplificatio
à simili.
opov d'ov
est in Greco,
qd palā annu
li significat
proprie.*

Abusu

*ὁ πόρος
ut Iliad. 3.
αὐλῶντα
Reliquarum
partium elegan
tia.*

*Redit ad lon
cū de effectu
et ni pulchri*

Iudinis, quæ et
exemplis cō-
probat.

Equi.

II.

Pannonis.

III.

Maris.

Adaptatio.

Epilogus.

Cōfutatō fua
prioris orō-
nis, per profo
popoem.

Exordium a
cōfessione lau-
dis et inuer-
sione.

Cōfutatō fua
mi iudinis a
cōfessione
et inuerfi
o.

incipientem gressum, & sensim cedentem pedī, neq; referentem, aut resistentem ungulæ. Toto igitur tunc utitur cursu, totumq; seipsum tradens celeritati, ceterat etiam cum campi pulchritudine. Pavo autem, incipiente uere, ad praturn aliquod accedens, quando & flores prodeunt, non amabiliore modo, sed &, ut ita dixerit quispiam, floridiores: & quod ad colores & tincturam attinet, liquidiores, ipse quoque extentis pennis, nescioq; ostensis Soli, & sublata cauda, eamq; undiq; circa se pandens, spectandos exhibet & illius flores, & uer istud pennarum, perinde ut prato ad huiusmodi contentionem, & certamen ipsum prouocante; conuertit quippe seipsum, & circumagit, & quasi quandam pompam agit pulchritudinis suæ. Quando uidelicet etiam admirabilior apparet ad splendore solis, variantibus se coloribus, & paulatim in alios atq; alios transeuntibus, aliamq; ac nouam formositatis speciem subinde recipientibus. Accidit autē hoc potissimum in circulis, quos in summis pennis habet, quarum quamlibet, quasi quædam irides circundant. Nam qui ante æreus uisus fuit, mox inclināte se paululum illo, aureus conspicitur: & rursum quod ad solem cœruleum apparuit, si sub umbram transferatur, uiride uidetur. Adeo ad luminis uicissitudinem, pennarum ille ornatus uariatur. Nā quod & mare idoneum est ad prouocandū, & ad cupiditatē concitandam, quando tranquillum uidelicet est, ipsi scitis, tamen ego nō dicam, quandoquidē, etiam si quispiam longissimē a mari continentē incolat, & omnino navigationis inexpertus sit, nihilo minus tamē & ipse cupit ingredi illud, & circumnauigare, & quā procul a terra in altum deduci, ac maxime si uideat auram quidem leniter a tergo prosequentem uelum, nauem autem placideq; ac leuiter per summos paulatim fluctus labētem. Atq; ob eam quidem rem, etiam huius domus pulchritudo idonea satis atq; efficax est, ad prouocandas orationes, & ad excitandos dicentes, omnibusq; adeo modis celebrem aliquem reddendum. Proinde ego quidem hisce credo, & iam dudum persuasus sum, & in domū dicendi gratia ingressus sum, pulchritudine illius ueluti rhombo, aut Sirene aliqua tractus. Spem haud exiguam habens, etiam si antehac orationes meæ deformes, atq; inelegantes fuerint, exinde pulchras atque elegantes eas uisum iri, perinde ac ueste aliqua pulchritate exornatas. Ceterū altera quædam oratio haudquaquam ignaua, sed ualdē generosa quoq; ut ait, & inter loquendum, refellebat me, & interrumpere sermonem conabatur, & postquam dicendi finem feci, haudquaquam uera hæc dicere me ait: sed mirari se, si dicam aptiorem esse ad orationes recitandas ac peragendas, domus pulchritudinem picturis atq; auro exornatam. Nam ipsum contrarium planē euenire. Imò uero, si uideretur uobis, ipsa huc accedens oratio, pro se, tanquā apud Iudices uos, dicat, quatenus conducibiliorem putet esse dicenti, domum simplicem atq; deformem. Ac me quidem iam audistis, atq; orationem meam. Proinde opus non habeo de eadem re bis dicere. Ista autem accedens iam dicat, & ego tacebo, atq; aliquantisper locum ipsi dabo. Proinde uiri Iudices, inquit oratio, ille quidem orator, qui antea uerba fecit, multis ac magnis modis domum hanc prædicauit, & oratione sua ornauit. Ego uero tantum abest, ut illam reprehendere aut uituperare uelim ut etiam ea, quæ ab illo prætermissa sunt, addenda amplius mihi putē. Nam quo pulchrior illa uobis apparuerit esse, eo magis contraria esse dicentis commoditatem atq; usui ostendetur. Ac primum quidem, posteaquam mulierum, & ornatus & auri mentionem ille fecit, mihi quoq; permittatis quæso, eodem exemplo uti. Nam aio equidem, mulieribus formosis non modo nihil conferre ad pulchritudinem ampliorem reddendam, ornatum illum multum, sed, contrā aduersari potius, quando uidelicet eorum qui fortē aspiciunt illas, unusquisque auro & lapillis istis præciosis obstupefactus, pro eo quod laudare uel colorem, uel uultū, uel ceruicem uel cubitum, uel digitum debebat, relictis his, ad Sardiū, uel Smar-

ragdum, uel monile, uel armillas, respicit, ut ob id merito, illa ita neglecta, dolore affici possit, propter ornatum seu mundum spectatoribus, non habentibus ocium, ac spaciū laudandæ illius, sed obiter duntaxat ipsam intuentibus. Quod idem opinor, necesse est etiam illi accidere, qui inter tam pulchra opera, orationem recitare uolet. Latet enim inter magnitudinem pulchrarum rerum, quod dictum est, obscuraturq̃, & una abripitur, perinde ac si quis lucernam allatam in rogum aliquem magnum inijciat, aut formicam in Elephante, seu camelo spectandam exhibeat. Proinde hoc euitandum dicenti est. Præterea autem & uocem ipsam confundit, qui in uocali adeo, & sonora domo dicit. Nam illa respondet, & ex aduerso resonat, & contradicit, imò etiam obruit atque abscondit uocem dicentis, quale quiddam & tuba facit tibiæ, si pariter insilentur, aut hortatoribus mare, quoties illi ad strepitum maris, remigationi accinere uolunt. Vincit enim magnitudo uocis, & suppressit, id quod minus est. Iam uero etiam illud, quod dixit aduersarius, quod uidelicet excitet pulchra domus dicentem, & alacriorem reddat, quantum mihi quidem uidetur, diuerso modo se habet. Obstupescit enim & pertinet, & rationem conturbat, timiditoremq̃ facit, cogitantem nimirum illud, quod omnium turpissimum sit, in loco pulchro ac specioso, non pulchram ac speciosam orationem quoque apparere. Index enim iste profecto omnium manifestissimus est, non aliter ac si quis armaturam pulchram induat, deinde ante ceteros fugiat, notabilior uidelicet ex eo, quod armis insignioribus ornatus. Atque hoc quidem uidetur mihi etiam apud Homerum orator ille perpendisse, atque ideo formosioris minimam curam habuisse, quin magis homini prorsus etiam imperito se ipsum assimilasse, quo uidelicet maiori admirationi foret, uerborum & orationis ipsius pulchritudo, ex illa cum deformitate facta collatione. Præsertim, cum omnino necesse illud quod sit, dicentis ipsius mentem circa inquitum detineri, & cogitandi diligentiam ac curam languescere, uisu superante, & ad sese uocante, neq̃ orationi uacare atque incumbere, permittente. Quare quid restat ultra, q̃to minus detentius prorsum dicat talis aliquis, animo circa eorum quæ uidentur laudes occupato. Omitto enim dicere, quod & præsentis ipsi, & ad auscultandum intrò assumpti, postquam ad talem domum accesserint, ex auditoribus spectatores fiunt. Et neque iam Demodocus, aut Phemius, aut Thamyris, aut Amphion, aut Orpheus aliquis, is qui orationem habet, ita est, ut auellere cogitationes illorum à spectando possit: sed ut quisque ipsum modo limen transcenderit, ita frequenter ac multa pulchritudine circumfusus, uerborum sanè illorum, aut recitationis, ne principium quidem exaudire uidetur: sed totus in spectando uersatur, nisi quis fortè omnino cæcus fuerit, aut noctu, uelut ille in uico Martio senatus solet, ad auscultandum uenerit. Nam quod uerborum uis longè inferior sit, quàm ut cum uisu certare queat, etiam Sirenum fabula, cum illa de Gorgonibus comparata, facile docuerit. Illæ enim mulcebant quidem præternauigantes, canendo, atque abblandiendo carminibus, & ad se delatos aliquandiu detinebant: & in summa, res ipsa, mora quadam opus habebat, atque interim eas etiam præteruectus quispiam est, & carmen ipsum obturatis auribus prætermisit. At Gorgonum pulchritudo, ut quæ uiolentissima esset, & partibus animæ præcipue fauciabilibus obuersaretur, statim attonitos reddebat aspicientes, ac mutos faciebat, et quemadmodū fabule placet, & fertur, in lapides illico, q̃ admiratione conuertebantur. Quamobrem & illa quæ de pauone paulo antè ad uos dixit, pro me ipsa dicta esse existimo. Nam & illius in aspectu nō in uoce, delectatio est, ac si quis iuxta illā uel philomelā, uel cygnū statuatur, ac canere iubeatur, inter canendum autem pauonē iacentē cōmonstret, sat scio, q̃ ad hunc deflexurus sit animus, longū ualere iussis illorū canticis. Adeo inexpugnabile quiddam

*Allud argum-
mentū ab effe-
ctu.*

*Consulatio effe-
ctus à contrari-
o.*

*Amplificatio
ab effectu pul-
chritudinis.*

*Aliud argum-
mentū à psona
na et affectioe
audientium.*

*Comprobatio
ab exemplo.*

*Consulat et si
militudinē de
pauone.*

*Cōprobatio à
testimonio He-
rodoti.*

*Lib. 1. Hero-
doti*

*Aliud argua-
mentū à cōfes-
sione ipsorū
auditorum.*

*Redit ad des-
criptionē do-
mus, et pictu-
ras parietum
recenset.*

*I.
Perseus &
Andromeda.*

*II.
Orestes &
Pilades.*

*III.
Branchus &
Apollo.*

uidetur esse, ea quæ per uisum uoluptas capitur. Atque equidem, si uultis, testem uobis adducam uirum doctum, qui statim mihi testimonium feret, quod multo magis superet ea quæ uisu percipiuntur, quam quæ auditu. Ac iam heus præco, accerse mihi huc ipsum Herodotum, Lyxi filium, Halicarnassensem. Et quia probè fecit, atque obediit, testimonium dicat accedens. Vos autem aduertite ipsum, Ionica lingua uobis loquentem, perinde ut consuetum ipsi est. Vera ista, oratio uobis hæc Iudices, narrat, atque ipsi credite quæcunque de his uobis dixerit, uisum auditui præferendo. Aures siquidem, fide minus digniores sunt, quam oculi. Auditis testem, quæ dicit, & ut primas uisui tribuerit: ac meritò. Nam uerba quidem alata sunt, & euanescent, pariter cum eo quando proferuntur, auolantia. At eorum quæ uidentur, delectatio, semper adest, ac præsens manet, & spectatorem ad se prorsus abducit. Proinde quomodo non difficilis ac grauis dicenti aduersaria fuerit, domus ita pulchra, & ab omni parte conspicua. Quin quod maximum est, nondum etiam dixi, Nā uos ipsi, Iudices, & interea dum nos dicimus, ad tectum sursum aspexistis, & parietes admirati estis, & picturas, ad unamquamque auersi, examinastis, neque quicquam etiam ueriti estis. Venia enim dignum est, si quid humanum passiestis, præsertim erga tam pulchra ac uaria obiecta. Nam artis diligentia & historiæ, cum antiquitate, utilitas, reuera illiciendi uim quandam habent, & spectatores eruditos requirunt. Et ut ne per omnia isthuc oculos auersos habeatis, nobis relictis, age, quoad fieri potest, depingam illa uobis oratione. Delectabimini enim, ut puto, audientes quoque ea, quæ oculis intuentes miramini. Ac fortassis ob id ipsum etiam laudabitis me, & aduersario antepone- tis, ut qui & ipse demonstrem hæc, & duplicem uobis uoluptatem pariam. Cæterum conatus huius difficultatem uidetis, nimirum quàm graue sit absque coloribus, & figuris, & loco, tam multas imagines in unum congerere. Est enim exilis planè pictura uerborum. Quare ad dexteram quidem ingre- dienti, Argolicæ fabulæ, intermixtum est malum illud Aethiopicum, Per- seus uidelicet, monstrum illud marinum interficit, & Andromedam depo- nit, & paulò post eandem ducet, atque inde discedet, abducta secum illa. Atque hoc parergon quoddam, siue extra propositam rem, additum fuit, ad eum quo ad Gorgonas abiit uolatum. In exigua autem parte, multa imitatione ex- pressit artifex ille, uerecundiam puta uirginis, & metum. Spectat enim & pu- gnam desuper ex rupe, & adolescentis audaciam amatoriam, & belluæ ui- sum intolerabilem. Atque ea quidem accedit horrida spinis, & formidabi- lis hiatu oris. Perseus autem sinistra quidem ostendit Gorgonem, dextra ue- ro ense ferit: Et rursus, quantum quidem belluæ illius, Medusam aspexit, iam saxum est, reliquum autem, quod adhuc animatum est, falcata ense cedi- tur. Deinceps autem post hanc imaginem, alia quædam pictura, iustissima illa quidem, depicta est, cuius primum exemplar uidetur mihi pictor, ab Eu- ripide, uel Sophocle accepisse. Nam illi similem quandam imaginem descri- psere: Adolescentes duo, socij, Pilades uidelicet Phocensis, & Orestes, cum iam uiderentur mortui esse, post regiam latentes, & clamadeuntes, occidunt ambo Aegisthum. Clytemnestra autem iam interfecta est, & in lecto quo- dam seminuda posita iacet. Ac totum famulitium, facinore tanto obstupefa- cti, alij quidem clamantibus similes apparent, alij autem nonnulli, quo fugam capiant, circumspiciunt. Honestum autem quiddam pictor excogitauit, qui quod impium in hac re fuit, id ostendit solum, & quasi iam peractum transcur- rit: adolescentes autem in cæde adulteri immorari fecit. Post hæc autem, deus est formosus, & adolescentulus uenustus, amatorium quoddam ludicrū: Bran- chus puta, in rupe sedens, tenet leporem, & alludit cani. Hoc autem assilienti ad ipsum in sublime, similis est, & Apollo astans, arridet, delectatur uidelicet utroque

utroq; & puero ludente, & cane saltum meditante. Ultra hæc Perseus iterum sequitur illa quæ belluæ marinæ cædem antecesserunt, aggrediens, & Medusæ caput amputans, & Minervæ protegens Perseum, atq; hic quidem facinus iam peregit, factum autem ipsum nondum uidit in clypeo, Gorgonis imaginem uidelicet, uidit enim poenam ueri aspectus. In medio autem pariete ex aduerso ianuæ, Minervæ ædícula quædam est, & dea ipsa ex marmore candido: habitus autem haudquaquam militaris, sed qualis fuerit pacem agentis deæ bellicæ. Deinde post hanc, alia Minervæ, non marmorea illa quidem, sed pictura rursus, quam Vulcanus amans insequitur, ipsa autem fugit, & ex ea persecutione Eriethonius nascitur. Hanc consequitur uetus quædam alia pictura: Orion portat Cedalionem, cæcus existens, ille autem, dum ita uehitur, indicat ipsi ferentem ad lucem uiam, & Sol apparens, medetur cæcitatem, Vulcanus autem à Lemno opus hoc intuetur. Post hæc Vlysses sequitur, insaniens uidelicet, quando, cum Atridis in expeditionem ire nolebat. Adsunt autem legati, iam uocantes ipsum. Atq; ea quidem, quæ ad simulationem pertinebant, probabilia omnia, uehiculum uidelicet, & iumentorum iunctorum absurditas & repugnantia, & eorum quæ agebantur, inscicia, sed redarguitur tamen obiecto infante. Nam Palamedes Nauplii filius, intelligens rem, correpto Telemacho, minatur se eum in terfecturum esse, strictum tenens ensẽ, & ut ille insaniam fingit, ita hic quoque iram contrā simulat. Vlysses autem ad metum hunc resipiscit, & pater sit, simulationemq; deponit. Postrema uero Medea depicta est, æmulatione atq; inuidia flagrans, pueros aspiciens, & graue quiddam meditans. Tenet quippe iam gladium, miseri autem illi astant ridentes, nihil eorum quæ futura erant, scientes, & hoc, aspicientes in manibus matris gladium. Hæc igitur omnia uiri Iudices, an non uidetis, quomodo abducant quidem auditorem, et ad spectandum auertant. Solum autem relinquant dicentem? Atq; equidem uerbis ea persecutus sum, non ut aduersarium, pro audaci ac temerario eo habito, quod rebus ita difficultibus, seipsum uolens immergit, damnetis, atq; odio habeatis, solumq; eum cum suis orationibus relinquatis, sed ut magis in certamen ipsi adsitis, & quoad fieri potest, conuiuentes, ea quæ dicuntur audiat, æstimantes apud uos rei difficultatem. Vix enim etiã hoc pacto haudquaquam uidelicet Iudices uos, sed auxiliores habendo, poterit non omnino indignus magnificentia domus hac, censerì. Quod autem pro aduersario hæc oro, ne miremini. Nã ex eo, quod domum hanc amem, & eum qui in ea dicit, quicumq; tandem is fuerit, optatim equidem celebrari.

III.

Perseus & Medusa.

V.

Minerva.

VI.

Minerva & Vulcanus.

VII.

Orion & Cedalion.

VIII.

Vlysses fingens insaniam.

IX.

Medea interficiens liberos.

Conclusio.

MACROBI

VINCENTIO OBSOPEO INTERP.

ARGUMENTVM.

Catalogus est *μᾶκρο βίω*, hoc est, eorum qui ad longam etatem perueniunt, quem *Μακροβίων* Macrobius dicit. Quintilio cuidam mittit, somnio ad hoc faciendum, ut ipse ait, admonitus. Recenset autem principio totas hominum nationes, ac genera, quæ diutissime uixerint. deinde transitione ad singulos facta, reges primum, ac principes, deinde & Philosophos, & Historicos, & Oratores, & Poetas, & Grammaticos, qui quam maxime longæui fuisse perhibentur, adnumerat. Ordinatur autem à causa, quæ ad hoc scriptum impulsus fuit, addita est etiam commendatione operis, ab utilitate, quam ex huius lectione percipiunt sit *Quintillus*.

Somnium

Exordium
à caussa.

Comendatio
scripti ab uti-
litate.

Catalogus
Macrobiorū.
Nestor
Tiresias

Tota hominū
gē.
Scribe Aegy-
ptiorum.
Arabum My-
thologi.
Brachmanes.
Magi.
Seres

Athote
Chaldei

Transitio ad
singulos hoīes
et primo re-
ges et princi-
pes.

Numa.

OMNIVM muneris loco, clarissime Quintille, iussus appor-
to tibi longæuos: somnium inquam, quod iam olim uidi,
& amicis narraui meis, quo die minori natu filio tuo nomē
indidisti. Cum autem nulla coniectura potuissem assequi,
quos nam Deus hoc somnio longæuos tibi me afferre man-
daret, equidem deos id temporis precatus sum, ut uitam q̄
longissimā tu & filij tui traduceretis, ratus scilicet hoc pro-
futurum cum uniuerso generi hominū, tum præ ceteris mi-
hi, & meis omnibus. Siquidem hoc ipso & mihi quiddā felicitatis deus uisus est
prædicere. Consideranti autem apud animū meum uenit in mentem, ut par erat
homini in liberalibus disciplinis uersanti deos hæc mihi præcepisse, ut aliquod
eruditum opusculum, & ab ingenuis artibus profectum ad te deferrē. Hanc ita
que aptissimam natalitijs muneribus offerendis diem existimans, eos tibi dedi-
co, quos ad longam senectutem sana mente, & integris corporis uiribus perue-
nisse comperimus. Fortasse autem ex huius libelli lectione gemina ad te perue-
nire potest utilitas, unā ut & alacritatem animo & optimā spem concipias, & te
posse quā diutissimē uiuere. altera qua institutionem ab exemplis capias, cog-
nitis ijs, qui posteaquam maximā sui curam habuerunt, corporis pariter & ani-
mi ratione habita, summam senectutem sine omni corporis incōmodo sunt con-
sequuti. Homerus igitur Nestorem Principum Achiuorum sapientissimum
uitam suam tribus seculis produxisse scribit, quē nobis & animo & corpore ex-
ercitatum commendat. Et Tiresiam uatem poëtæ tragici ad sex usq; ætates ho-
minum uitam prorogasse perhibent. Credibile est autem uirum dñs immortalis
bus sacrum, & moderatiore uiuendi ratione utentem longissima uita fuisse fun-
ctum. Quin omnes nationes propter uictus rationem longæuæ fuisse inueni-
untur. Cuiusmodi sunt Aegyptiorum sacri scribæ, & apud Assyrios & Arabas
fabularū interpretes, & apud Indos Brachmanes, ad amussim philosophiæ stu-
dijs uacantes. Præterea quos Magos uocant, genus illud uaticum & dñs dica-
tum. Insuper apud Persas, & Parthos, & Bactros, & Chorasmos, & Sacas, &
Medos, aliasq; multas gentes barbaras, qui & firma corporis ualitudine sunt
præditi, & ualdē diuturni, cum beneficio magicæ quam exercent, tū quod & ip-
si accurata uictus ratione utantur. Iam uero gentes quoq; ætate omnium longis-
sima utentes, ex quibus sunt Seres, ad trecētos annos usq; uiuere, memoriæ pro-
ditum est. Cuius rei caussam nonnulli temperato aëri, nonnulli naturæ terræ, a-
lijs rationi uiuendi assignant. Siquidē aiunt omnes illas nationes tantumaquam
potare. Compertum est autem Athotas quoq; centum & triginta annos uiue-
re, & Chaldaeos ultra centum annos egredi fama est, & eosdem hordeaceo pa-
ne uti, tanquam perspicacitatis pharmaco. Quibus perhibent ob hanc ipsam ui-
ctus rationem alios quoq; sensus quā cæteris hominibus esse ualidiores. Sed
hæc de nationibus longæuis, & gentibus quas plurimum ætatis aiunt uiuere,
nonnulli propter situm terræ, nonnulli propter aëris temperiem, nonnulli pro-
pter rationem uictus, nonnulli autem propter utrumq;. Cæterum ego iure opti-
mo longē meliorem spem tibi ostendam, si planum fecero homines ubiq; terra-
rum & gentium, & sub quouis aëre degentes ad summam senectutem perueni-
re, qui commodis exercitationibus, & convenientem sanitati uiuendi rationem
sectantur. Facta autem huius narrationis sectione, primum obseruatis uiuorum
studijs, initio Reges, & uirtute imperatoria claros homines memorabo, quorū
unum summæ religionis pietas ad perfectissimū ordinē perducens, maximis be-
necijs imperium & terrā ipsius affecit. Ad hunc modum & tu longæuorū ho-
minum naturæ & fortunæ animaduersione intētus, tātō promptius sperare po-
teris senectutē sanam & longam, & pari studio hos ipsos æmulatus, tibi ipse lon-
gissimam & prouectissimam uitam ratione uictus paraueris. Numa Pompilius
Ro-

Romanorum regum longè felicissimus, ac Deorum cultui deditissimus, supra octoginta annos uixisse traditur. Seruius autem Tullius, & ipse Romanorum rex, similiter ultra octoginta annos uixisse dicitur. Tarquinius nouissimus rex Romanorum electus in exilium Cumis consenuit, ac ultra nonaginta annos firmissima ualitudine usus uixisse perhibetur. Et hi Romanorum Reges fuerunt, quibus & reliquos reges adiungam, qui ad ultimam senectutem peruenerunt, demonstratis etiam illorum exercitationibus. In ceteris autem reliquos etiam Romanorum ad longissimam senectutem delatos adscribam, adiectis etiam ceteris Italiae populis, qui diutissimè uixerunt. Etenim qui sola historia nostratem aërem calumniantur, probabilibus argumentis refelli possunt, adeo ut meliorem spem habere liceat, fore, ut perfecti uoti compotes fiamus, & longissimam ac plenissimam tota terra marique dominantem senectutem, iamque in suis locis regnantem & senescentem consequamur. Proinde Aganthonius Tartessiorum rex centum & quinquaginta annos uixisse traditur, authoribus Herodoto historico, & Anacreonte poeta lyrico, tametsi hoc quibusdam fabulosum uideatur. Agathocles Siciliae tyrannus annos quinque & nonaginta egressus factus est, sicut Demochares & Timæus literis prodiderunt. Hieron quoque Siracusanorum tyrannus duos & nonaginta annos natus, morbis tandem absumptus obiit, cum regnasset annos septuaginta, sicut Demetrius Callisteanus, & alij memorant. Antheas autem rex Scytharum, qui ad Istrum fluuium cum Philippo confligens in pugna occubuit, ultra nonaginta annos egressus est. Bardylis uero rex Illyriorum, qui ex equo in eo quod gessit contra Philippum bello pugnasse dicitur, nonaginta annos compleuit. Teres rex Odrysiorum, autore Theopompo, duos & nonaginta annos agens mortuus est. Antigonus autem Philippi filius luscus rex Macedonum, in Phrygia cum Seleuco & Lysimacho confligens, multis acceptis uulneribus collapsus anno uno & octogesimo uitam finiuit, sicut narrat Hieronymus, qui cum eo militauit. Porro Lysimachus & ipse rex Macedoniae, in pugna contra Seleucum suscepta occubuit, octogesimum annum consequutus, ut idem Hieronymus testatur. Antigonus uero filius Demetrii, Antigoni Lusci nepos, quatuor & quadraginta annos regnum Macedoniae tenuit, uixit autem octoginta, sicut Medius, & alij scriptores testantur. Consimiliter & Antipater patre Iolao genitus, maxima fultus potentia, & qui multorum regum Macedoniae tutelam egit, ultra octogesimum annum egressus excessit è uita. Ptolemæus autem Lagopatre natus, inter reges propria fortuna felicissimus, imperauit Aegypto annos octoginta natus. Viuus autem tradidit imperium duobus annis antequam moreretur Ptolemæo filio, cui cognomentum fuit Philadelpho, qui & paternum regnum à fratribus sortitus est. Philæteros, qui primus condendi circa Pergamum principatus author fuit, & eundem cum esset Eunuchus obtinuit, mortuus est octoginta annos natus. Attalus autem cognominatus Philadelphus, & hic rex Pergamenorum, ad quem etiam Scipio Romanorum Imperator uenit, duos & octoginta annos agens, uitā reliquit. Mithridates rex Ponti, Ktistes appellatus, Antigonom Luscum fugiens, in Ponto mortuus est, cum egisset annos quatuor & octoginta, sicut Hieronymus, & alij scriptores prodiderunt. Ariarathes rex Cappadocum Hieronymi testimonio duo & octoginta annos uixit, atque haud dubiè ad grandiore ætatem peruenire potuisset, nisi in pugna contra Perdicam uiuus captus, & in crucem sublatu fuisset. Maior autem Cyrus rex Persarum, sicut Persæ, & Assyriorum historiae loquuntur, quibus etiam suffragari uidetur Onesicritas, qui res gestas Alexandri Magni in historiam contulit, centesimum annum assequutus, requirebat unumquemque amicorum. Quorum cum plurimos à filio suo Cambyse interemptos comperisset, ac Cambyse ipsius iussu hoc ipsum se fecisse fateretur, partim ob filij crudelitatem probrose affectus

ctus, partim se ipse tanquam iusticiæ & legum violatorem accusans, maxima tristitia conturbatus uitam finiuit. Artaxerxes Mnemonis cognomentum sortitus, contra quem Cyrus frater exercitum duxit, imperium Persarum obtinens, morbis consumptus decessit, annos sex & octoginta natus, sed ut Dinon scribit quatuor & nonaginta. Artaxerxes alter Persarum rex, quem patrum suorum memoria Isidorus Characenus historicus regnasse tradit, cum annos tres & nonaginta uixisset, insidijs fratris Gofethre clam obtruncatus est. Sinarthocles autem rex Parthæorum annos nonaginta iam natus, à Sacauracis Scythis reductus ab exilio regnare incepit, & regnauit annos septem. At Tigranes rex Armeniorum, contra quem Lucullus pugnauit, quinto & octogesimo anno morbo consumptus periit. Hyspasyntes Characenorum & regionum maris rubro adiacentium rex quinto & octogesimo morbo correptus decessit. Tereus tertius post Hyspasyntem earum nationum rex, cum uixisset duos & nonaginta annos, morbo periit. Artabazus autem, qui septimus post Giræum Characenorum regnum tenuit, sex & octoginta annos reductus à Parthis ab exilio regnauit. Et Mnascyres rex Parthæorum sex & nonaginta annos uixit. Mnasimissa uero rex Mauritanie nonaginta annos uixit. Asandrus autem à diuo Augusto loco Etnarchi rex Bosphori declaratus, annum agens nonagesimum, & equestri & pedestri pugna nullo inferior usquam est conspectus. Qui ut animaduertit Scribonio rem militarem commendatam, cibo abstinens diem suum obiit, cum uixisset annos tres & nonaginta. Gœsus, ut Isidorus autor est, Characene regnum tenuit, quo tempore Manno quoque imperauit Arabibus, centum & quindecim annos natus, postremum morbo periit. Tot igitur ante nostram memoriam memorandæ senectutis reges fuisse maiores nostri literis prodiderunt. His annumerantur Philosophi, & omnes qui ingenio & eruditione præstantes fuerunt, qui aliqua sui cura habita, ad extremam senectutem peruenerunt.

Eos itaque quos multa lectione didicimus, perscribemus, ac initio quidem Philosophos, quorum Democritus Abderites centum & quatuor annos natus, cum alimento abstineret, mortuus est. Xenophilus Muscus, perhibente Aristoxeno, Pythagoricæ philosophiæ candidatus, ultra quinque & centum annos Athenis uitam traduxit. Solon autem, & Thales, & Pittacus, qui septem sapientum numero fuerunt, centum annos unusquisque uixit. Zenon uero Stoicæ philosophiæ autor & princeps, octo & nonaginta. Hunc aiunt in contionem prodeuntem offenso pede exclamasse: Quid me uocas? & domum reuersum inedia uitam finisse. Cleanthes Zenonis discipulus & successor, nouem & nonaginta annos natus, tuberculum in labijs habuit. Cumque decreuisset inedia uitam absumere, allata sunt ei ab amicis literæ. Ac mox adhibito cibo, & perfectis amicorum postulatis, iterum cibo abstinens, uita defunctus est. Xenophanes autem Dexino patre natus, Archelai physici auditor, unum & nonaginta annos uixit. Xenocrates Platonis discipulus, quatuor & octoginta. Carneades nouæ Academiæ fundator, annos quinque & octoginta. Chrysippus unum & octoginta. Diogenes autem Seleucus Tigrius, Stoicæ sectæ philosophus, duodenonaginta. Posidonius Apamea Syriæ oriundus, lege autem philosophus Rhodius pariter & historicus, octoginta quatuor. Eritolaus peripateticus ultra duos & octoginta. Plato philosophorum sanctissimus, unum & octoginta. Athenodorus Sardonis Tharsensis, qui fuit Cæsaris Augusti præceptor, cuius precibus Tharsis ciuitas uectigalibus leuata est, duos & octoginta annos agens mortuus est in patria. Huic Tharsensis populus quotannis solennes honores ut heroi persoluit. Nestor uero Stoicus & hic à Tharso ortum trahens, præceptor Cæsaris Tiberij, duos & nonaginta. Xenophon Grylli filius uixit ultra nonaginta annos. Et hi celebres fuere Philosophi. Ex scriptoribus autem historicis Ctesibius centum & uiginti quatuor annos egressus inter deambulandum mortuus est, sicut

narrat Apollodorus in Chronicis. Hieronymus uero & in bellis uersatus, ac nō paucis laboribus & uulneribus affectus, uixit ad annum quartum & centesimum, sicut refert Agatharchides libro nono historię Asiaticę. Ac hominem non mediocriter demiratur, quod ad summum usq; uitę diem ualuerit in colloquijs, & in sensibus ad sanitatem, necessarijs non defecerit. Hellanicus Lesb-
us octoginta quinque annos uixit. Similiter Pherecides Syrus quinque & octoginta. Timęus Tauromenites sex & nonaginta. Aristobulus Cassandrę
us ultra nonaginta annos uixisse fertur, qui historiam suam quartum & octogesima-
num annum agens, orsus est conscribere, id quod ipse in operis sui principio testatur. Polybius autem Lycorta patre genitus, Megalopolitanus, ruri rediens ab equo delapsus est, quo casu morbo correptus decessit anno secundo & octogesimo. Porro Hypsicrates Amisenus historicus, uir in multis disciplinis uersatus, annos duos & nonaginta uixit. Cęterum ex Rhetoribus Gorgias quem quidam Sophistam uocant, annum agens octauum & centesimum inedia uitam finiuit. Hunc interrogatum causam tam longę senectutis & ualitudinis in omnibus sensibus uigentis, respondisse aiunt, quod aliorum conuiuia non sit sectatus. Isocrates sex & nonaginta annos natus sermonem scripsit pa-
negyricum. Iam uero ingressus annum nonagesimum nonum, cum accepisset Athenienses in pugna apud Cheroneam commissā a Philippo esse superatos, quiritando Euripideum uersiculum recitauit, ad seipsum referens:

Sidonis urbis alta quondam mœnia

Cadmus relinquens.

Quibus cum adieciisset, fore ut Gręcia in seruitutem prolaberetur, ę uita decessit. Apollodorus autem rhetor Pergamenus, Cęsaris Augusti in diuos relatus præceptor, quem unā cum Athenodoro Tharsensi bonis disciplinis imbuisset, totidem quot Athenodorus annos, nempe duos & octoginta uixit. Potamon rhetor non incelebris, annos nonaginta. Sophocles poęta Tragicus, deuorato u-
uaz acino strangulatus est, cum egisset annos quinque & nonaginta. Hic a filio Iophante, sub finem uitę in ius uocatus, & desipientię accusatus, recitauit Iudicijs Oedipum Colonęum, planum faciens ea fabula, quod sanę mentis compos esset. Qua audita, Iudices ingenium eius admirati sunt, ac filium in sanie damnaverunt. Cratinus autem poęta Comicus, septem supra nonaginta annos uixit, atque sub finem uitę cum docuisset fabulam Pitynem, eaq; uictor euasisset, haud ita multo post est mortuus. Non dissimiliter quoque Philemon Comicus septimum & nonagesimum annum agens decumbebat in lectulo quiescens. Qui cum uidisset asinum ficus sibi præparatas deuorantem, prolapsum in cachinnos, & accersito famulo, multo & uehementi cum risu præcepit asino merum ad sorbendum dari, atque ita risu suffocatus obiit. Epicharmus autem & ipse poęta Comicus, septem & nonaginta annos uixisse dicitur. Porro Anacreon poęta Lyricus uixit annos quinque & octoginta. Et Stesichorus poęta Lyricus totidem. Simonides Cius, supra nonaginta. Sed enim ex Grammaticis Eratosthenes Cyrenęus Aglai filius, quem non Grammaticum solum, sed etiam poętam meritō quis uocaret, & philosophum & geometram, duos & octoginta annos uixit. Quin etiam Lycurgus Lacedæmoniorum legum conditor, quinque & octoginta annos uixisse dicitur.

Tot in præsentiarum Reges & eruditos homines colligere

potui. Quia uero pollicitus sum & Romanorum quos

dam longęuos, & Italos, qui ad summam senectutem

peruenerunt, perscribere: eos ubi Dii

uolentibus, præstantissime Quintille,

in altero libro manifestabimus.

L V C I A N I
PATRIAE ENCOMIVM
VINCENTIO OBSOPOEO INTERPRETE.

A R G V M E N T V M.

Argumentum et genus orationis, ipse titulus exponit. Est autem propositio et summa negotij, patriam omnium rerum esse dignissimam et venerabilissimam. Ut quam et homines, et Dij reliquis rebus omnibus anteponant. Argumenta pleraque à signis et consequentibus sumuntur. Ostendit enim quæcunque homines faciunt, ea ad patriæ vel ornamentum, vel defensionem comparare, et quantum his humili, aut sterili solo aliquis natus sit, nihilominus patriam suam splendidissimis ciuitatibus ac regnis anteponere. Quam admodum parentis quoque et liberorum inter se affectus eiusmodi est, ut qualescunque ipsi sint, tamen sese omnibus alijs plus amant, et colant. Proinde et legeslatores, cum grauissime punire homines uellent, patriæ priuationem atque exilium, tanquam acerbissimam poenam, instituisse.

Propositio.

Ratio ab effectu.

A signo et collatione.

A simili et cōiugatis.

Ab exemplo et autoritate decorum.

AM olim uulgi sermone detritum est, nihil esse patriam dulcius, proinde neque iucundius quicquam. Est uero hac aliquid uenerabilius aut diuinius? Siquidem quæcunque diuina, quæcunque ueneratione digna homines esse existimant, horum causa atque magistra est patria, quæ nos genuit, aluit atque instituit. Enimuero urbium magnitudinem atque splendorem, sumptuosos præterea uariorum instrumentorum apparatus admirantur multi, patriam uero pio amoris affectu prosequuntur omnes. Neque quisquam quamlibet potens, ita deceptus est alienarum rerum amœno et uoluptuoso spectaculo, ut propter immodicam apud alios rerum cum uisendarum, tum admirandarum excellentiam obliuiscatur patriæ. Itaque, quicumque felicitis et splendida ciuitatis se ciuem esse iactat, ignorare mihi uidetur, quam gloriam aut honorem patriæ tribuere oporteat. Neque occultè fert talis, se dolore affectum iri, si mediocrem patriam sortitus esset. Mihi uero iucundum est, ipsum nomen patriæ reuerenter atque religiose colere. Etenim ei qui ciuitates inter se collaturus est, per opus esse uideo, singulorum amplitudinem accuratè expendere, earundemque elegantiam obseruare, neque non commerciorum ac rerum uenaliùm copiam considerare. Cæterum, ubi de urbium electione agitur, nemo utique posthabita patria splendidiorem electurus est, uerum in optatis habebit patriam quoque suam quam maxime conformem esse urbibus copiosis et felicibus, ipsam tamen qualiscunque tandem fuerit, delectu habito cæteris haud dubiè præpositurus est. Isti uero ipsum liberi quoque faciunt probi et legitimi, neque non patres, qui quidem fuerint non mali. Neque enim spectatæ honestatis et probitatis adolescens alium patri suo honoribus præferet, neque pater neglecto filio alium paterno affectu iuuenem complexurus est. At qui his inferiores sunt patres, tantum tamen filij sex se genitis non grauati tribuunt, ut sint et uita honestissimi, et dignitate amplissimi, appareantque omnibus sua opera quam optimè educati atque exornati. Porro, qui tali erga filium suum non utitur iudicio, ille patris oculos habere mihi uidetur minimè. Proinde, nomen patriæ primum est, et omnium familiarissimum. Etenim nihil est quod patre nobis sit familiarius. Siquis uero iustum habebit honorem patri, quemadmodum et lex et natura imperat, ille patriæ quoque conuenienter præcipuum honorem habiturus est. Siquidem ipse etiam pater peculiaris est patriæ possessio, ac patris pater, tum omnes qui ex illis numerosa retro serie generis domestici prognati sunt. Et ad deos usque paternos patrium nomen protenditur. Gaudent uero ipsi quoque Dñi solo natalitio, ac uniuersas res humanas, ut par est, intuentur, suam possessionem esse existimantes totum terrarum orbem, atque omnem Oceanum. In qua tamen quisque illorum

illorum terra natus est, hanc omnibus cæteris urbibus quamvis florentioribus honore antepone non dubitat. Quinetiam ciuitates, quæ Deorum feruntur esse patriæ, cæteris sunt uenerabiliores, & insulæ præcipuo loci genio diuiores, apud Deorum natiuitates & incunabula laudibus extolluntur. Itaque sacra quoque illa superis gratiora esse existimantur, quæ quisque ad domesticos delatus locus offert atque sacrificat. Iam, si patriæ uomen tanto in precio apud Deos habetur, cur non iure optimo longè maiori in existimatione foret apud homines? Siquidem quisque nostrum in patria primum iucundum illud solis lumen inuitus est, non secus atque Deum, qui, tametsi omnibus gentibus communis est, unicuique tamen patrius esse existimatur, propterea quod sub uitæ initium ab illo loco primum auream illam solis lampadem conspexerit. Accedit his quod & uocem quisque suam in patria auspicatus est, primum suæ gentis uernacula lingua amabili balbutie sonare perdiscens, Deosque cognouit. Porro, si quis talem sortitus est, quæ ad res maiores perdiscendas, alterius egeat adminiculo, talium tamen disciplinarum gratiam acceptam feret patriæ. Neque enim urbis nomen cognouisset unquam, nisi patriæ beneficio & opera urbes esse cognouisset. In ea uero opinione sum, ut putem, ab hominibus tantum in hoc sibi parari omnium artium ac disciplinarum cognitionem, ne patriæ indecores, sed seipsum huic utiliores informant. Insuper opes etiam possidentur liberalitatis exercendæ gratia, ut communibus impensis patriæ inopiam subleuemus. Consentaneum enim esse opinor, ne, cum maximis beneficiis affecti simus, parum grati esse reperiatur. Sed si est, qui uni officiose refert gratias, quemadmodum æquum est, posteaquam beneficia non mediocria ab illo acceperit, multo magis conuenit quam cumulatissime paria referre patriæ. Etenim super parentum ærumnosa afflictione in ciuitatibus leges sunt conditæ. Aequum uero est, communem omnium matrem patriam esse existimare, huicque pro nutricandi officiis ipsarum legum decreto iubente quam amplissimas gratias reponere. Cæterum usque adeo patriæ negligens & immemor conspectus est nemo, ut in alia Rep. etatem degens, omnem curam colendæ patriæ deposuisset. At etiam qui peregre multis iactati difficultatibus calamitose agunt, crebro testantur rerum optimarum omnium præstantissimam esse patriam, tum etiam egregiè felices, quanquam in cæteris omnibus per omnia benè & beatè uitam exigant, tamen in hoc egentissimos se esse opinantur, quod patriæ fines non incolant, sed extorres & peregre agant, quippe peregrinationis probum non mediocriter eos discruciat. Videmus quoque eos, qui per tempus quod peregre agendo insumperunt, non nihil splendoris & gloriæ sibi adiunxerunt, aut paratis diuitiarum possessionibus aut dignitate & honoribus, aut celebri disciplinarum atque ingenij testimonio, aut laude uirtutis, omnes certatim ad patriam terram properare, quasi nequaquam apud alios meliores sua ipsorum bona essent cum aliqua laude ostensuri. At tanto quisque maiori studio patriam comprehendere adproperat, quanto rebus maioribus dignus apud exteros habitus est. Proinde, iuuenibus quoque desiderabilis & amabilis iuxta est patria. Porro autem homines iam ætate ac senio confecti, quanto maiori quam iuuenes prudentia exculsi sunt, tanto uehementiori patriæ dulcedine ac desiderio trahuntur. Quare unusquisque è senum numero & festinat, & in uotis habet maximè in solo natalitio uitam cum morte commutatam relinquere, ut quo loci uitam auspicatus est, eodè iterum & corpus terræ altrici humanum reponat, ac patriæ sepulture participem se fore cognoscat. Etenim graue & acerbum unicuique esse uidetur, peregre agentem se deprehendi, ac demum post mortem in aliena terra reconditum cinescere. Cæterum, quanta erga patriam sit uerè germanis ac genuinis ciuibs, non certius aut facilius quam ex indigenis perdiscitur. Siquidem peregrini & aduenæ, non secus atque nothi, aut spurij paruo in discrimine ponunt exilia, quippe quibus patriæ nomē

A merito ex
coniunctio.

Amplificatio
ex circumstan-
tia.

A sine studio
orum.

Amplificatio
à minori.

A merito alla-
ud ex causis.

A signo ex
consequenti.

Distributio.

Aliud, à signis
non ex contrariis.

*Aliud à signo
et collatione
locorum.*

*Alludit ad
Palladis uer-
ba Odys. 1.
de Ulyffe.
Aliud à signo*

prorsus ignotum est, neq; ullo animi beneuoli argumento prosequuntur, existima-
ntes nusquam non rerum necessariarum copiam sibi haud difficulter suppe-
ditari, modum felicitatis in uentris ac gulæ fœdis, & beluinis uoluptatibus suū
habentes. Veruntamen, quibus mater est patria, terram illam singulari amore
prosequuntur, in qua in lucem editi, in qua nutriti sunt, quanquam modicam ha-
beant, quanquam asperam & sterilem, quanquam unde terræ uirtutem collau-
dent non habuerint, attamen quo patria encomio potissimum celebranda sit, ne
quaquam animo perplexi hesitabunt. Verum, tametsi non ignorauerint alios su-
am iactasse patriam superbius ob agrorum fœcunditatem, ac pratorū uiridantiū
plantas omnijugas, neq; ipsi tamen patrij soli laudis obliuiscuntur, quam equis
alendis aptam suspicientes, numerosa quoq; ac robusta pube fœcundam collau-
dant. Adhæc maturat etiam reditū in patriam aliquis, qui insularis fuerit, tamen
si apud alios belle, & feliciter uiuere possit, oblatamq; immortalitatem respuet,
patriæ sepulchrum perpetuitati præferens. Et uel patriæ fumus alieno igne ip-
si luculentior esse uidebitur. Vsq; adeo uero in uniuersum res omnes quamlibet
præciosas excellit patria, ut legum quoq; conditores passim quisq; uideat maxi-
mis puniendis sceleribus exilium pœnam constituisse, tanquam grauissimum,
& acerbissimum supplicium. Neq; uero solum Legislatorum consuetudo sic se
habet, eorum uero qui cum imperio exercitibus præsunt aliter. Neq; enim maio-
re ac uehementiore exhortatione in pugnis militum perturbati accenduntur &
inflammanur animi, quam si pro tuenda patria se præliari cognouerint. Nec fe-
rè ullus est, qui his auditis, ignauus esse sustineat. Etenim strennum, & auda-
cem ex meticulo quoq; facit nomen patriæ.

DE DIPPSADIBVS

VINCENTIO OBSOPOEO INTERP.

ARGVMENTVM

Prefatio quædam est, cuiusmodi & superiores nonnullæ sunt, qua studium suum erga auditores, sine qui-
cunq; illi tandem fuerit, quibus cum uersatus tum fuit, collatione ista cum Dippsadibus facta, declarat. Ut e-
um eos qui ab hoc genere serpentis percussi sunt, inexplabilis quædā sitis inuadit, ita ut quo sunt plus potæ, plus
sitiantur aquæ, ut ille ait. ita se quoq; desiderio quodam insatiabili teneri ait, & quo frequentius apud illos sit, eo
magis ac magis esse cupere. Porro quod ad Dippsadis morsum, & sitim istam letalem attinet, habes consimilem ser-
mone descriptionem, atq; exemplum Auli cuiusdam signiferi, in exercitu Catonis, qui eodem modo perijt, ut ille,
de quo epigramma præsentis narrationis testatur, apud Lucanum libro nono, ubi & cæterorum serpentium ge-
nera, de quibus hic mentio fit, enumerantur, addita etiā fabula, cur Libya serpentibus ita abundet atq; infesta sit.

*Narratio.
Locus.*

Homines.

A pars Libyæ quæ ad Austrum tēdit, arena est profunda,
& terra exusta solis ardoribus, deserta ut plurimum, fru-
gibus in totum infœcunda, campestris uniuersa, non gra-
men, nō fœnum, non plantam ullam, nec aquam habens,
nisi sicubi in terræ concauitatibus constiterint imbris &
pluuiarum reliquiæ, quæ tamen & ipsæ densæ sunt, &
mali odoris, & homini sitibundo minimè potabiles.
Has igitur ob causas inhabitabilis est. Aut quo pacto
tandem inhabitari possit locus ita durus & implacidus, tum etiam aridus, ac
frugibus arboribusq; iuxta infœcundus, quiq; tam molestis feruoribus sit
subiectus. Cum ipse quoque calor & aër nimium ardens sit, & igneus?
Præterea ipsa arena magnopere feruens regionem prorsus facit inuitam, &
inaccessibilem. Soli uero Garamantes ijs locis finitimi, gens leuis atque fru-
galis, uitam degentes in tentorijs, uenationibus ut plurimum uiuentes, non-
nunquam

nunquam irruunt uenantes iuxta solstitium hybernū, sydere maximē p̄u-
uoso obseruato, quando uidelicet maior ardoris pars defertur, & extincta est,
& arena assiduīs imbribus madefacta, & aliquo modo peruisa reddita est. Veni-
tur autem onagros, & magnos struthiones humi uolantes, cum primis uero si-
mias, aliquando etiā elephantos. Hæc enim animantia sola aduersus sitim per-
durant, tum magnopere sufferre possunt immodici & feruentis solis molestias.
Sed enim Garamantes posteaquam com meatum, quem secum ingredientiē im-
portauerant omnem consumpserunt, iterum ad suos discedunt postliminio, me-
tuentes ne arena iterum incensa illis intercludat, aut difficiliorem reddat redi-
tum. Deinde, quemadmodum in reti comprehensis, & sibi ipsis pereundum sit
unā cum præda. Siquidē omnis euadendi facultas sublata est, si quando sol sub
tracto humore, ex regione celerrimē exiccata, feruere inceperit ardentioribus ra-
dijs emissis, ueluti ad humiditatem acuminatis. Illa enim, igni nutrimentum sup-
peditare solet. Et sanē hæc omnia quæ mihi hætenus dicta sunt feruor, sitis, so-
litudine, sterilis soli infœcunditas, minus uobis uidebūt ur grauiā, præ hoc quod
dicturus sum. Et ob hoc ipsum omnibus modis regio ista fugienda est. Omnis
enim generis is locus serpentes alit permagnos & uarios, multitudinē innume-
ros, forma terribiles, ueneno præsentissimo inexpugnabiles. Et partim in ca-
uernis subterraneis excubantes, ac in arenæ secessibus degentes: partim uero su-
perne repentes, nempe Physallos, aspides, uiperas, cerastas, buprestes, iacula,
amphisbænas, dracones, & duplex genus scorpionum. Vnum terrestre & pe-
dibus ingrediens permagnum, multis corporum uertebis insigne. Alterum a-
erium & uolatile alis tenuibus, cuiusmodi ferē sunt locustis & uespertilionibus.
Istiusmodi auius multis circumuolantibus inaccessibilis & infesta redditur illa
Libya. Caterum serpentum omnium nocentissimum, quos arena nutrit, dip-
sas est, serpens non admodū magnus, uiperæ similis, uiolento ictu, ueneno cras-
so, dolores ilico inducens intolerabiles. Ardore enim immittit inextinguibiles
& putredines, & totum corpus adurrit incendio. Et qui ab illa icti fuerint, cla-
mant non secus atq; illi, qui in ignem coniecti sunt. Quod autem illos omnium
uehementissimē affligit & torquet, illud est, nempe cruciatus serpenti respon-
dens cognomine. Eius enim morsum mox sequitur bibendi sitis inexplibilis,
& ultra modum sitiant. Et quod maximē admirandum est, quanto plus bibe-
rint, tanto magis potum experunt, ac subinde magis atq; magis potando crescit
bibendi desiderium. Neq; illorum sitim extinxeris, tamen si totum Nilum aut Da-
nubium epotandum præstiteris, uerum irrigandi sedulitate morbum incēdis.
Quemadmodum si quis oleo ignem conetur extinguere. Eam uero incurabilis
morbī causam adferre solent medici, uenenum Dipsadis cum crassum esse cō-
sueuit, posteaquam potu rigatum fuerit, continuo mouetur atq; incenditur, atq;
etiam humidius, ut par est, redditur, & per omnia membra diffunditur. Ego ue-
ro neminem unquam tali affectum morbo, aut laborantem uidi. Et faxint supe-
ri, ne unquam mihi contingat uidere hominem his confluctantem cruciatibus.
Sed ne omnino quidem unquam ingressus sum Libyam, & rectē mihi fecisse ui-
deor. Porro autem, epigramma quoddam audiui, quod mihi unus ē familiari-
bus pro certo confirmabat, se ipsum legisse supra statuam uiri ad hunc modum
faro functi. Qui, ut aiebat, in Aegyptum iter faciens, magnam syrtim præteri-
bat, neq; enim alia eō perueniendi uia patet. Ibi in littore obiter ad sepulchrum es-
se delatum, ac propter fluxum ipsum astātem uidisse statuam, exitij rationem in-
dicantem. Quippe supra illam sculptum esse hominem quendam, qualem fe-
rē pingere solent Tantalum in media palude consistentem, ac undas haurientē,
non aliter ac si biberet. Bestiolam autem, nempe Dipsada illi inhaerentem, ac pe-
di eius implicatam. Tum mulieres quaspiam aquam ferentes, eademq; opera nō
pauca illi eandem potandam affundentes. Insuper oua quoq; adiecta conspici-

Suidas.

Serpentū ge-
nera, et ab ijs
pericula.Dipsas, et eius
natura.

Exemplū rei.

entur, qualia ferè struthionum illorum esse perhibentur, quos Garamantas uenari suprà memoravi. Est autem epigramma ascriptum, quod & hic referre nō alienum esse opinor.

*Et hoc est
græcè, qd' nō
grū uenerum
significat.*

Talia passus erat quoq; Tantalus Aethiope cretus,

Qui nullo potuit fonte leuare sitim.

Talenec è Danao natus implere puellas

Affiduis undis uas potuisse reor:

Erant adiecta adhuc & alia quatuor carmina de ouis, quemadmodum ea tollens à Dipsade percussus sit, sed illa memoriter nō teneo. Itaq; oua colligunt, eaq; studiose gentes uiscinæ indagantur, non edendi tantum gratia, sed illis euacuatīs pro uasis & instrumentis utuntur, plurimum uero ex illis pocula præparant. Neq; enim figulinam exercere possunt, propter terrā arenosam. Caterum magnis & capacibus inuentis, etiam pileos ex illis conficiunt, semper ex ouis singulis geminos. Cuiusq; enim pars dimidia aptum & sufficientem pileum præstat tegendo capiti. Ibi ergo iuxta oua dipsades insidiose excubant, tum accedentem quempiam, mox ex arena prorepentes morsu infelicem feriunt. Ille uero ictus ilico incurabili morbo affectus, talia patitur, quæ paulò ante à me relata sunt, subinde bibens, ac uehementius sitiens, cum tamen nunquam sedata sitis repleri possit. Hæc per louem non in hoc à me dicta sunt, ut ambitiose cum Nicandro contenderem, neq; ut uobis planum facerem, quàm non neglectui dederim Liby eorum serpentum nosse naturas. Medicorum enim magis ista laus est, quibus hæc necessario comperta esse debent, ut in tali casu egentibus opem ferre pro artis suæ professione queant. At ego mihi uideor, & per Phidiam, ne iniquo feratis animo comparationem ferinam existentem, nō dissimile quiddam erga uos pari, cuiusmodi illi patiuntur grauissimè, qui morsu dipsadis percussi sunt. Quo enim crebrius ad uos itare soleo, hoc magis atq; frequentius ad uos eundi me uexat cupiditas, & planè si aduror intolerabili, uideorq; mihi tali nunquam expleri posse desiderio, et quidem iure optimo. Vbi enim adeo claram & conspicuam aquam possim consequi. Quare ignoscite, si & ego ictus animo, hoc morsu iucundissimo & saluberrimo prolixè & abundanter me impleo, capite scaturienti subiecto fonticulo. Dummodo me non deficiant undæ à uobis influentes, ne ue effuso audiendi studio hiantem & sitientem deseratis. Nam quod ad meam erga uos sitim attinet, nihil prohibebit subinde bibere. Etenim iuxta sapientis Platonis sententiam: rerum uenustarum nulla est satietas.

Adaptatio.

DISSERTATIO CVM HESIODO.

VINCENTIO OBSOPOEO INTERPRETE.

ARGUMENTVM.

Cauillatio quædam poetarum est, qua Hesiodum inuitatis atq; mendacij coarguit, quod cum iactauerit, se à Musis accepisse munus hoc, ut carmine celebraret et præterita, et quæ futura essent, nihil de futuris, quod quidam exiret, uaticinatus fuerit, siue hoc inuidia quadam fecerit, communicare nolens alijs, quæ ipse accepisset, si ue ueritate aliqua, qua, cum nihil tale à Musis didicisset, ad uulgus tamen huiusmodi de se iactauit. Ad hanc accusationem fingitur postea Hesiodus respondere, ac primum translatione tueri sese, qua communiter poetæ omnes uti solent, causam eius rei in Musæ reijciendo, si quid nouum, aut incredibile, aut cuius euentus consecutus non sit, carminibus suis fortè insertum habeant. Nam id instinctu illo atque poetico furore fieri, et multa sæpe, metrorum quoq; gratia, dum in cursu opus est, eodem spiritu illo assumi, quorum ratio interdum reddi satis non possit. Deinde autem et absolutè se defendere, recitando ex carminibus suis quædam, ubi futurorum rationem, et prædictionem nonnihil attigerit. Quæ tamen iterum refutans Lucianus, posteriora quidem ostendit, non satisficere definitioni, et officio uaticinandi, cum qui uis agricola eiusmodi quoq; possit, qualia ille prædixit, prius autem, quæ de poetico furore, et de Musarum instinctu respondit, aliquo modo recipit. Porro fabula, un-

de occasio cōuillationis huius nata est, in principio Theogeniæ habetur. ibi entis de seipso ait Hesiodus, Pascendi sibi sub Helicone, oues, astitisse Musas, et dato sceptro ex Lauro, inspirasse canendi uim, *ἦναι, ἡμῶν, ἀλίοις, τὰν ἑομένα, πρὸς ἑοῖα*. hoc est, ut carmine celebraret futura pariter et antea.

T poëtam præstantissimum esse te Hesiode, & hoc ipsum à Musis unà cum lauro te accepisse, cum ipse palàm in ijs quæ à te edita sunt indicas (sunt enim diuina, & admirati onis plena omnia) tum nos rem ita se habere cōstanter cre dimus. Illud tamen non iniuriā nos incertat pendentes ani mi, quā nam re de teipso prædicta, quasi propter hoc diui num illum cantum à deabus acceperis, ut celebrares ac lau dibus illustrares præterita, & futura prædiceres. Quippe

Exordium à cōmendatiōe.

Questio.

alterum excellenter admodum extulisti, Deorum genealogiam percensendo, ad usque primos illos, nempe chaos, & terram, & cœlum, & amorem. Præterea autem heroidum matronarumq; uirtutes, tum rei rusticæ instituta, adhuc quæ cunque ad ortum & occasum Vergiliarum, & arationis ac messis, & nauigandi tempora attinent, breuiter omnia alia pulcherrimè executus es. Alterius autem quod & multo interuallo hominum uitæ erat accommodatius & utilius, Deo rumq; munificentix conuenientius, dico autem futurorum prædictionem, ne principium quidem attigisti, uerum eam partem prorsus obliuioni traditā silen tio inuoluisti, nullo modo tua poësi aut Calchanta, aut Telephum, aut Polyidū, aut Phinea imitatus. Qui etsi uaticinandi peritiam à Musis non sunt consecuti, multa tamen prædixerunt, nec eosdem piguit respondere egenibus. Itaque ha rum trium causarum unā te fuisse præpeditum & implicitum ualdè uerisimile est. Aut enim mentitus es, quanquam dictū acerbum hoc sit, Musas tibi fuisse pollicitas fore, ut futura queas prædicere. Aut illæ quemadmodum polliceban tur futurorum scientiam tibi præstiterunt, tu uero inuidiæ morbo adductus, ac ceptum munus à uirginibus cælas, & in sinu seruas conditum, neque illius e gentes participes reddere uoluisti. Aut ea de re multa tibi conscripta sunt, sed quæ nondum in lucem edidisti, haud scio in quodnam tempus aliud horum u sum promendum reseruans. Illud autem nullo modo ausim dicere, quod cum Musæ duas res se tibi præstaturas promiserint, alterum reddiderint, dimidium autem promissionis negando retractarint. Dico autem rerum futurarum cog nitionem, maximè uero ista priores in promittendo partes obtinente. Itaq; hæc ipsa alicui ab alio potius quàm à te perdiscenda sunt Hesiode? Valde enim con sentaneum est, quemadmodum Dei bonorum largitores sunt, sic & nobis ami cis atque discipulis uestris quàm uerissimè ijs de rebus certitudinem exponere quæ uobis notæ sunt, ac omni nos animi hæsitatiōe liberare. HESIODVS. Po

Amplificatio ab exemplis.

Accusatio p dubitationem

Apologia per translationē

teram equidem, o bonè, facile ac promptum responsum, respondere super omni bus quæ me interrogasti, nimirum nihil eorum quæ mihi carminibus decantata sunt, meum esse, sed Musarum. Et æquum fuerat, ut ab illis dictorum neque nō omisso rum rationem postulasses. Ego uero super ijs quæ mihi priuatim explora ta sunt & comperta, dico autē pecora pascendi & regendi, & à stabulis agendi, & mulgēdi rationē, tum etiā si qua sunt alia pastoz opera & officia me rectissi mē tueri possim. Cæterū ipsæ deæ sua munera quibuscūq; uoluerint, & quantū ea rectè tribui posse existimauerint, præstare consueuerūt. Neq; enim opinor, o portere à poëtis ad uiuū usq; leuia quæq; perscrutantes, postulare, ut syllabatim omnia exactissimè & dicta & scripta sint. Et si in cursu poëseos aliquid per impru dentia influens poëtae memoriā se fellerit, illud perpendere acerbū est. Sed non ignorandū est, nos poëtas metroz & cōcinnitatis gratiā nō nihil superuacūū in terferere. Quædam uero ipsius carminis tenor se penumero plana et polita existi tētia, haud scio quo modo recipiat. At enī, tu maximo quo præditi sumus bono

Quatenus po etarū dicta ac cipiendā.

Ab exemplo. nos uiolenter dispolias, nempe libertate, ac ea qua in fingendo utimur facultate. Alios equidem ornatus poëseos, quibus passim culta & compta est, non perspicis. Palos autem & spinas quaspiam excerpis, ac anfas intentandæ lycophantiæ studiose rimaris. Atqui hoc tibi non soli studio est, neq; me solum insectaris, sed & alij non pauci eadem in Homero collega meo flagellant & calumniantur, impenſe tenuia, & extremè modica quæpiam calumniantes. Porro autem si causa cedentem me oporteat rectissimam in medium afferre defensionem, age ò amice, perlege Operum & Dietum opus à me conscriptum. Planè enim comperies, quanta in eo ipso poemate è uatidico & prophetico spiritu prædicta sint, successus manifestante laborum rectè atq; tempestiuè factorum, ac omissoꝝ dispensa. Et illud:

Demessas in corbe ferēs intra horrea fruges,
Et te spectabunt mirantes tritica pauci.

*Cōfutatō de-
fensionis ab
insufficiēti.* Ac rursus, quanta bona consequantur rūs & agros rectè, & in tempore colentes. Et hoc sanè utilissimum in uita uaticinū esse existimatur. LUCIA. Enim uero hoc, ò admirande Hesiodē, nimium pastoraliter à te dictū est, & uerè Musarum inspirationem mihi referre uideris, quando ipse uersiculos tuos aliter tueri nequeas. Nos autem eiusmodi uaticinationem neq; à te, neq; à Musis expectabamus. Quoniam talia longè certius nostri nouerunt agricolæ, ac nobis de illis quàm optimè uaticinarentur, fore, ut si Iupiter largis imbribus terram irrigarit, manūpuli uberes proueniant: si solis ardores fata exusserint, & arua sitierint, nihil obstare, quo minus & fames illorum sitibundam siccitatem subsequutura sit. Tum quòd æstate mediâ terra aratro subigenda non sit, propterea quòd nulla utilitas arandi laborem exceptura sit, effulis temerè seminibus. Neque spicas adhuc utrides esse demetendas, quippe fructum inanem inuenturos esse rusticos. Sed neq; illud ualde eget uaticinio, quòd nisi semina inuoluueris, & minister rastrum habens, terra obducatur illa, auiculas aduolaturas, ac omnem futuræ messis spem intercepturas. Etenim talia si quis agricolarum adhortationes & documenta dixerit, haud quaquam à uero aberrabit. Cæteram à uaticinio mihi longè lateq; esse uidentur, cuius opus est, obscura ac nullo modo uspiam apparentia, præcognoscere. Exempli gratia, quòd Minoi prædictum est, in uase mellis pleno eius filium suffocatum iri, Tum Achiuorum quoq; proceribus, Apollinis iracundiæ causam præsignificasse: & anno decimo fore, ut Illi uincaprum à Danais excinderetur. Hæc equidem uaticinii officia sunt peculiaria. At si quis & ea quæ tu iactas, illi ascribere uoluerit, & ille me quoque uatē rectissimè dicere poterit: prædicam enim, & uaticinabor, uel sine aqua castalia, & lauro, & tripode Delphico: quòd si quis hyberno gelu sæuiente, & adhæc loue pluente & grandinante nudus obambulauerit, hunc algor non modicus inuasurus est. Et quòd adhuc priorem uaticinii certitudinem longè exuperat, calores quoq; hyberna frigora subsequuturos: aliqd id genus permulta, quorum meminisse ualde ridiculum est. Quare eiusmodi & apologias, & uaticinia missa facito. Illud autem quòd in istio dixisti, fortasse indignum non est suscipere: nempe quòd nihil eorum, quæ abs te dicta sunt, noueris, sed afflatus quispiam diuinus suggestit tibi uersiculos, neq; ille admodum firmus existens. Siquidem quædam promissorum non plenè perfectâ reddidit, quædam uero inabsoluta prorsus reliquit.

Epilogus.

NAVIGIVM, SEV VOTA

IACOBO MICYLLO INTERP.

ARGVMENTVM

Bridet

Irridet hoc dialogo Lucianus cupiditates, et stulta hominum vota, ut qui in his rebus plerūq; felicitatem pernam, eaq; sibi expectant, quæ si ipsis contingant, plurimum et molestia, et periculorum quoq; interim haberi sint. Ita enim fingitur hic Adimantus primo, diuitias, post hunc Samippus potentiam et imperium, postremus autem Timolaus voluptates, et quicquid mundo plausibile uidetur, optare. Quorum omnium vota. Lucianus ita confutat, ut ostendat quiduis potius, quam felicitatem in his rebus positam esse. Argumenti autem huius occasio à noua et inusitata nauis magnitudine nasci fingitur, quæ cum fortè tum ex Aegypto frumentum in Italiam portaret, tempestatibus acta, Athenas in Piræum appulsa fuerat. Hanc cum Adimantus (ut fingitur) conspiciatus esset, et de numero frumenti quem portaret, deq; annuo questu, quam domino faceret, audisset, mita secum ratione, ut si tante quotannis redditus ipse caperet, felicissimum ac beatissimum sese putaret, interim dum à Luciano ob stulticiam deridetur, ceteris quoq; personis, optandi cuique quod uellet, occasionem ac facultatem præbet. Estq; hæc ueluti narratio quedam totius Dialogi. Ad quam aequam uenitur, persona quoq; Adimantis, et nauis magnitudo, et tempestuosum circa Chelidoneas mare, dialogi gratia describuntur. Exordium à Timolai studio trahitur, qui ad sumam nauis à Corintho Athenas spectande eius gratia uenisse fingitur. Eiusdem autem argumenti satyra quoq; est apud Iuuenalem decima, in qua et ille suo more cupiditates, et inania vota hominum insectatur.

LYCINVS.

NON dixi, quod citius latuerit uultures cadauer priduum, ac marcidum, in propatulo positum, quam spectaculum aliquod nouum & inopinatum, Timolaum, etiam si Corinthum illum oporteat, sine respiratiōe, curriculo abi-
re? Quamobrem autem ita spectandi cupidus es tu, & ad huiusmodi res adeo impiger? **TIMOL.** Quid enim aliud cōueniebat facere quoq; Lycine, cum ocium altoqui agerem, audito nauem adeo ingentem, & mensuram omnem

Exordium di-
alogi à cupiditate et studio
Timolai.

excedentem, in Piræum appulsam esse, unam uidelicet earum, quibus ex Aegypto in Italiam frumentum importari solet. Arbitror autem et uos, te uidelicet et Samippum hunc, non ob aliam causam ex urbe huc progressos esse, quam ut nauigium hoc uideretis. **LYCIN.** Per Iouem, & Adimantus quoq; Myrrhinusius, unā nobiscum. Sed nescio ubi nam ille nunc sit, inter multitudinem spectatorum alicubi errans. Nam usq; ad nauem quidem unā uenimus, & ascēdentes in ipsam, tu quidem, opinor, Samippe, præibas, sequebatur aut Adimantus. Deinde ego post illum, utrisq; ipsum manibus apprehendens, Ac me per totas scalas subuehebat ille, manu ducens, subligatum crepidis, cum ipse absq; calceis incederet. Sed postea non amplius ipsum uidi, neq; intus in nauē, neq; postquam inde iterum descendimus. **SAMIP.** Nosti Lycine, ubi nos reliquit ille? Quando opinor, formosus ille adolescētulus ex interiore parte nauis progrediebatur, nū uero ac puro amiculo indutus, religata post tergum comā, ad utranq; frontis partem reducta. Proinde, si ego Adimantum rectē noui, arbitror uenustū ac dulce adeo spectaculum conspiciatum, longum ualere iusso Aegyptio fabricatore, per nauigiū circumcirca præeunte, astitisse lachrymantē, quemadmodum consuevit. Admodum enim procliuis ad lachrymas, homo est, quod ad amores attinet. **LYC.** Atqui non adeo formosus, Samippe, adolescens ille mihi uisus est, ut etiam Adimantum uelut attonitū, in se conuerteret, quē tot subinde Athenis formosi sectantur, ingenui omnes, loquendo garruli, & palæstrā spirantes, quibus etiā illachrymari, non ignauum est. Hic aut præterquam quod colore fusco est, etiam labia habet prominentia, & gracilia nimis crura, loquiturq; dissolutū & incōpositum quiddam continuatis & agglomeratis inter se uerbis, Gracē quidem, sed ad patriū morē concitato strepitu, & inflexo uocis accentu. Coma aut & ille post tergum conuolutus capillus, haudquaquē liberū esse ipsum arguit. **TIMO.** Hoc quidē nobilitatis signū, Lycine, est Aegyptiacę, coma uidelicet. Cuncti em̄ illorū pueri ingenui capillū à tergo collectū gerunt, usq; dū ex ephebis excedunt. * Pallenē hic quemadmodū & Pallenæ maiores nostri *, quibus pulchrum uidebatur comā

pagū Atticū nutri- accipio.

Locus est in primo Thucydide, ubi de colonijs Ionũ tradit. ὅν περ οὐκ κωμῆς ἐπὶ λημ. μὲν.

Descriptio navis, quæ et parascue totius negotij.

Ornamentũ in anseris modũ effigiatũ, uide Lazarũ de nauũ partibus. Fortasse quali Parrhasius usus fuit.

Chelidoneæ, et q̃ difficilis circa easdem nauigatio.

nutrire senes quoq̃, redimitos crobili textura, sub aurea ckada religata. SAMIP. Euge Timolaë, quod nos commonefacis Thucididis commentariorum, quæq̃ in procemio de ueteri nostra luxuria dixit ille, in Ionibus, quando illi tum unã cum cæteris in coloniam missi fuere. TIMOL. At nunc demum in mentem mihi uenit Samippe, ubi à nobis relictus fuerit Adimantus, quando uidelicet iuxta malum aliquandiu stetimus, sursum spectantes, numerantes coria alia alijs superimposita, & mirantes ascendentem per funes nautam: deinde per antennã supernè tutò adeo currentem, apprehensis antenarum clauis seu cornibus. SAM. Rectè dicis, quid igitur oportet facere nos hic? utrum expectare ipsum, an uis, ut ego ad nauigium iterum abeam? TIMOL. Nequaquam, sed pergamus. Nam uerisimile est præterisse illum iam, recipientem in urbem sese, post quã nos amplius inuenire non potuit. Quod si minus, at uiam saltem nouit Adimantus, neque metuendum est, ne à tergo relictus, à nobis seducatur. LYCIN. At uidete, ne agreste nimis fuerit, relicto post nos amico, ipsos hinc abire. Sed eamustamen, si idem hoc Samippo quoq̃ uidetur. SAM. Atq̃ admodum uidetur, si fortè apertam adhuc palæstram deprehendere possimus. Sed interea dum sermones cedimus, quanta nauis hæc? centum & uiginti cubitos in longitudinẽ porrecta, latitudine autem supra quartam maximè partem mensuræ huius patens. Tum à summis foris ad fundũ usq̃, qua profundissima est, eo loci uidelicet, quosentina defluit, nouem & uiginti cubitos alta. Præterea autem quantus malus, quantamq̃ sustinet antennam? quanto autem rudente utitur, atq̃ astringitur? Vt autem ipsa quidẽm puppis paulatim assurgit, inflexa, atq̃ aureum anserculũ supernè habens impositum: è regione autem aqua proportionẽ prora prominet, in anteriorem partem longè porrecta, cognominem nauideam. Isidem uidelicet utrinq̃ additam habens. Nam cætera quidẽm ornamenta, uti picturæ, & ueli flammeus ille atque parasius color, & ante hæc, anchoræ quoque, & uertendicircumagendiq̃ instrumenta, & habitationes illæ post puppim, omnia admiratione digna uisa mihi sunt. Iam & nautarum multitudo, cum exercitu comparari posset. Dicebatur autem tantum frumenti numerum portare, quãtus in annum uictum sufficere omnibus in Attica facile posset. Atq̃ hæc omnia paruus quidam homuncio, senex iam, conseruabat, tenui adeo pertica, tanta gubernacula conuertens. Commonstratus enim mihi fuit, caluaster quidam, crispus, Heron, opinor, nomine. TIMO. Mirabilis, quod ad artem attinet, ille, quemadmodum dicebant ij, qui cum eo nauigant, & rerum marinarum supra Prothea illum, doctus. Audistis autem quomodo huc appulerit nauem? qualia acciderint nauigantibus, aut quemadmodum stella illa ipsos seruarit? LYC. Haudquaquã Timolaë. Quin hoc ipsum abstelibenter nunc audierimus. TIMO. Ipse Nauclerus narrauit mihi, homo probus, & ad conuersandum ingenuus. Aiebat autem cum à Pharo soluisent, flatu non admodum uehementi, septimo die eò fuisse prouectos, ut iam Acamantem uiderent. Exinde Zephyro ex aduerso spirante, transuersos abreptos fuisse ad Sidonem usq̃. Inde autem tempestate magna iactatos, decimo tandem die per angustas illas ad Chelidoneas peruenisse. Vbi parum abfuit, quin omnes submergerentur. Noui autem, aliquãdo etiam ipse nauipræteruectus Chelidoneas, quantise eo loci attollant fluctus, & maximè, flante Africo, si quando assumpserit & Austri partem aliquam secum. Nam ab eo loco contingit diuidi Pamphyliũ mare à Lycio, & fluctus ipsi, utpote multis ac uarijs undis, circa promontorium illud uelut intersecti (præruptæ autem rupes sunt, & acutæ, & incurfionibus aquarum exasperatæ) & procellas excitant terribiliores, & fragorem edunt immensum. Ac fluctus sæpenumero tantĩ attolluntur, ut ipsius scopuli altitudinẽ exæquent. Talia igitur se quoq̃ tum deprehendisse atq̃ expertos esse nauclerus aiebat: insuper etiam nocte existente tum, & tenebris profundis. Cæterum cum ad ploratũ ipsorum dñj tandem flexi

flexi atq; inclinati fuissent. ignem apparuisse ipsis ex Lycia, ita ut locum illi manifestè cognoscere possent, & stellam quandam splendidam Dioscurorum uideret alterum, in summa parte mali conledisse, nauemq; ad sinistram in altum iterum direxisse, cum iam præceps in rupem deferretur. Atq; ex eo, cum iam semel à recta uia excidissent, per Aegeum nauigantes, septuagesimo die, quam ex Aegypto soluerunt, aduersus Etesias, per obliquum, & transuerse actos, in Pyraeum, heri appulso huc esse. Eo usque uidelicet, ad inferiorem partem abreptos. Quos conueniebat Creta ad dexteram relicta, supra Maleam tenendo cursum, iam in Italia esse. LYCIN. Per Iouem, mirabilem quendam gubernatorem narras, Heronem istum, aut Nerei potius æqualem, qui tantum à uia aberrarit? Sed quid hoc? ann non Adimantus ille? TIMOL. Admodum igitur, Adimantus ipse. Vocemus hominem. Te inquam Myrrhinusium illum, Strobichi filium. LYCIN. Ex duobus alterum illi accidit uidelicet, aut enim succenset nobis, aut obsurduit. Nam omnino Adimantus ille est, neque alius quisquam. Admodum igitur planè iam uideo, & uestem ipsius, & incessum agnosco. Etiam tonfura illa ad uium usque, arguit hominem. Sed tamen acceleremus obambulationem hanc & gressum, ut assequamur hominem. Quòd nisi ueste apprehensum te conuertissemus Adimante, nunquam puto hodie, clamantes nos exauditurus fuisses? At etiam cogitabundo similis uideris, nescio quid magnum, ac minime contemnendum, tecum ipse animo & cogitatione, ut uidere, uolutans. ADIM. Nihil equidem acerbum aut graue, Lycine, sed mihi noua quædã cogitatio, inter eundem, in mentem ueniens, ut ne audirẽ uos, fecit, dum intentè adeo actotà mente, in illam uelut defixus incumbo. LYC. Quænam ista? ne enim graueris dicere, nisi omnino ex arcanis istis aliqua fueris. Atqui initiati sumus & nos, ut scis, & celare quæ audimus, didicimus. ADIM. At erubesco equidẽ apud uos dicere. Adeo iuuenile uobis uidebitur, sat scio, id quod nunc cogito. LYC. Num amatorium quiddam est? Neq; enim hoc profanis nobis narrabis, sed splendida admodum face etiam ipsis lustratis, initiatisq;. ADIM. Nihil, ò præclare, istiusmodi, sed opulentiam quandam mihi ipsi fingebam, quam inanẽ felicitatem plerique uocare solent. Atq; in ipsa adeo acie opum & deliciarum uersanti mihi, superuenistis. LYC. Proinde illud quod in procliui est, Communis Mercurius, aiunt. Ac in mediis allatas huc diuitias istas depone. Aequum enim est nos quoq; parte aliqua frui uoluptatum Adimanti, amici cum simus. ADI. Relictus equidem à uobis fui, statim à principio, cum primum nauẽ conscendissemus, postq; te Lycine in tuto collocassem. Nam metiente me anchoræ magnitudinẽ, nescio quorsum uos à me discessistis. At tamen cum omnia perlustrassem, interrogauĩ quendã ex nautis, quantũ mercedis ac lucricomunibus rationibus nauis eã referret domino in singulos annos. Ille autẽ bina dena, inquit, talenta Attica, etiam si quis cõmuniora tantũ computaret, et ad minimã summam redigeret. Exinde igitur rediẽs mecum ipse cogitabã. Quòd si nunc deorũ quispiam nauẽ hanc de repente meẽ esse faceret, qualẽ & q̃ beatam uitam acturus erã? qui et amicis benefactor, et interdum quidẽ ipse in ea nauigaturus, interdum autẽ seruos emissurus. Deinde ex duodecim illis talentis & domũ edificaturus essem, in loco maximè opportuno, paulò uidelicet supra porticũ pictã, relicta paterna illa, quã apud Ilissum habeo, & seruos coempturus, & uestes et uehicula et equos, Iã autẽ nauigabam quoque, et felix, ab omnibus ijs, qui nauẽ conscenderãt, prædicabar, à nautis autẽ formidabar, et tantũ non rex quispiã existimabar, cum interea, dũ ea quæ in nauis sunt cõpono, et ad portũ à longè aspicio, superueniens Lycine opulentiam hanc oẽm submersisti mihi, nauẽq; ipsam benè ac secũdo uoti uetõ labentẽ, subuertisti. LY. Proinde ò generose, correptũ me, abduc hinc ad Imperatorem, ueluti piratã aliquem, aut demerforẽ, ut qui tantum naufragium effecerim, idq; etiã in terra, in uia uidelicet, qua ex Pireo in urbẽ itur. At uide tamen, quo pacto te consolabor

Ita Græci appellamur Castor et Pollux nauigantium numina.

Redit à descriptione nauis ad Adimantũ et ad rẽ instauratã descendit.

Narrat lunc la, cõtinens occasionẽ disputationis.

pro

pro hoc lapsu. Quinque enim, si placet, pulchriora adeo, & maiora Aegypto isto nauigia possidere te facito: & quod maximum fuerit, etiam talia, quæ demergi non possint. Deinde etiam quinquies tibi ex Aegypto per singulos annos frumentum fortassis importent. Atque, o nauclere optime, iam nunc præ te fers, quæ nobis tum intolerabilis futurus sis. Nam cum unius etiam nauigij istius dominus existens, exaudire clamantes nos haud uolueris, quid ageres si quinque possideas ultra hoc, tribus uelis instructa, & tempestatibus inuicta? nempe ne aspiceres quidem amicos. Proin tu quidem secunda nauigatione utere, o præclare, nos autem in Pireo sedebimus, eosque qui uel ex Aegypto, uel Italia nauigabunt, interrogabimus: eccubi magnum illud Adimanti nauigium, Isidem puta, quispiam uiderit. ADIM. Vides, propterea equidem grauabar dicere, quidnam esset, quod in animo mecum ipse cogitabam, sat sciens, quod risu, & dicacitate prosecuturi essetis uotum meum. Quare subsistens hic aliquantulum, dum uos progressi fueritis, cum naue mea iterum hinc nauigabo. Nam multo satius est cum nautis me colloqui, quam hic à uobis irrideri. LYCIN. Nequaquam, nam tecum illam conscendemus etiam ipsi subeuntes. ADIM. At schalas subtraham, ingrediendo uos præuertens. LYCIN. Proinde nos adnatando sequemur uos. Ne enim putes tibi quidem facile esse tanta nauigia possidere, cum neque emeris illa, ne ædificaueris: nos autem non posse à dijs petere, ut per multa stadia indefessis nobis liceat natare. Atqui primum etiam in Aeginam ad festum Dianæ, scis quæ parua nauicula omnes simul amici, quatuor quisque datis obulis, traiecerimus, & tamen nihil ægreferebas, quod tecum nauigaremus: nunc autem indignaris, quod tecum conscensuri sumus, & schalas præingressus subtrahis, nimirum luxu diffusis Adimante, & in sinum non inspui, neque agnoscis, qui nam ipse sis, qui nauclerum nunc agis. Adeo te sublimem euexit domus ista, in pulcherrimo urbis loco ædificata, & seruorum multitudo. Atqui o præclare, per Isidem quæso, etiam Nilivæ salsamenta, tenuia ista dico, memineris nobis huc ex Aegypto apportare, aut unguentum à Canopo aliquod, aut Ibin ex Memphide, quod si uero nauis etiam sufficiet, ex pyramidibus quoque unam. TIMO. Satis iocorum, Lycine. Annon uides quo pacto erubescere Adimantum feceris, multo adeo risu, nauigio inundato, ita ut iam superfluat, neque amplius ad id quod influit, resistere possit. Et quoniam adhuc multum nobis uia ad urbem usque restat, diuiso in quatuor partes itinere, suo cuique attributo stadio, postulemus à dijs, quæ cuique maxime uidebuntur. Ita enim & nos laborem eundi fefellerimus, & pariter læticia quadam afficiemur, perinde ac somnio aliquo suauissimo ultrò nobis obiecto, quod nos quoad ipsi uoluerimus, beer. Nam penes unumquemque ipsum mensura uoti erit, & dii omnia exhibendo subministrent, etiam si alioqui natura incredibilia fuerint. Et quod maximum est, demonstratio quædam erit hæc res, qui nam omnium optime diuitijs ac uotis usus sit. Indicabit enim quisque qualis nā futurus fuerit, si ei diuitiæ tantæ contigissent. SAMIP. Pulchrè mehercle, Timolæe, atque adeo obsequor tibi, & cum tempus uocauerit, optabo quæcunque uidebitur. Nam si Adimantus uult, ne interrogandum quidem opinor, ut qui in nauis alterum pedem habeat. Oportet autem & Lycino idem uideri. LYC. At detescamus sanè, si hoc potius, ne inuidere etiam communi fortunæ uidear. ADIM. Quis igitur primus incipiet? LYC. Tu Adimante, deinde secundoloco Samipus hic, post quem Timolaus. Ego uero paulò antequam ad Dipylum peruenimus, circa extremum semistadium uidelicet uotum meum incipiam, idque, quoad fieri potest, breuissimè percurram. ADIM. Proinde ego quidem, neque nunc à nauis discedam, sed si modo licet, etiam amplius aliquid uoto adijciam, Mercurius autem quæstuosus ille, annuat omnibus. Sit enim nauigiū, & quæ in eo sunt, mea omnia, & onus quod fertur uidelicet, & mercatores, & mulieres, & nautæ, & siquid aliud suauissimum fuerit ex cunctis facultatibus. SAMIP. At te ipsum

Prouerbiū.
uide Erasmi.

Propositio.

Diuisio.

Primum uotū
Adimanti di
uitiarum ui
delicet.

μερὶ δ' ὅσον
gnomentum
Mercurij est, ὅτι οὐδὲν μερὶ δ' ὅσον, co quod lucris præsit.

obli-

ipsum oblitus es, in naui habens. ADIM. Puerum istum, inquis, Samippe, comatum? Et ille igitur meus sit, quantum autem frumenti est, totus ille numerus in aurum signatum uertatur, fiantque totidem Darici. LYC. Quid hoc Adimante? Submergetur tibi nauigium: non enim idem pondus est tritici, & æqualis numero auri? ADIM. Ne inuideas quæso Lycine, sed postquam ad te peruenerit uotum, Parnethem, si placet, totam auream facias licet, atque ego tum tacebo tibi. LYC. At ego, quo magis in turo ipse nauigare, hoc agebam, ne uide licet unâ cum auro, omnes periretis. Ac quantum ad uestras quidem res attinet, mediocre periculum hoc futurum erat, adolescentulus autem ille formosus, suffocabitur miser, cum natâre nesciat. TIMO. Bono animo sis Lycine. Delphines enim ipsum tergo subeuntes, in terram deportabunt. An tu putas citharædum quempiam ab illis seruatum esse, accepisseque mercedem hanc carminis sui. Deinde & alium quendam puerum mortuum, in Isthmum à Delphine eodem pacto apportatum. Adimanti autem seruum hunc nouitium nullum habiturum Delphinem amatorem. ADIMAN. Etiam tu Timolaë imitaris Lycinnum hunc, & ingeris conuicta, & hoc, cum tu ipse huius rei dux & caput sis. TIMO. Melius enim fuerat, uerisimilia magis te fingere hæc, & alicubi thesaurum sub lecto effodere aliquem, ne tibi negocium ipse exhiberes, dum aurum è nauî in urbem transferes. ADIMAN. Rectè dicis. Effodiat igitur thesaurus sub Mercurio illo marmoreo, qui nobis in aula est, medimna uidelicet mille auri signati. Statim itaque iuxta Hesiodum: Aedes principio, quàm maximè insignes habitarem, deinde quæ circa urbem sunt, omnia iam cõmisssem, præterquam quæ in Isthmo, & apud Delphos, & Eleusine sunt. Præterea quæ ad mare iacent, & circa Isthmum nonnulla quoque, certaminum gratia, si quando ad Isthmia proficisci lubitum esset, & Sicyonium campum. Et in summa quicquid usquam in Græcia foret, uel consitum nemoribus, uel irriguum fontibus, uel fecundum frugibus, id omne breui adeo tempore Adimanti sit. Aurum autem concuum nobis sit, ad cibum ex eo capiendum, pocula uero, haud quaquam leuia, ut Echecratis illa, sed duorum talentorum unumquodque pondere. LYC. Quo pacto ergo pocillator plenum porrigeat tibi, poculum adeo graue? aut quomodo tu accipies ab eo, nisi cum magno negotio, non scyphum illo, sed Sisyphium quoddam pondus attollente? ADIM. Mi homo, ne mihi disturba uotum. Ego uero etiam mensas totas aureas facturum sum, & lectos aureos, si uero non tacueris, etiam ipsos ministros. LYCI. Vide modo, ne quemadmodum Midæ, & panis tibi, & potus, aurum fiat, & ditescendo miser pereas, fame ista præciosa enectus. ADIM. Tua igitur magis uerisimiliter compones, paulò post Lycine, postquam ipse optare incipies. Cæterum ad hæc uestis quoque purpurea mihi sit, & uictus quàm maximè delicatus, somnus, quoad fieri potest, suauissimus, amicorum salutationes, & petitiones, & quod uulgò faciunt, omnes me uereantur, & adorent, atque alij quidem primo statim mane ad fores sursum ac deorsum obambulent, inter ipsos autem et Cleænetus, & Democrates, ille supra modum. Atque accedentibus quidem ipsis, & ante alios intro recipi uolentibus ianitores septem astantes, ingentes barbari, in frontem statim impingant ianuam, perinde atque ipsi nunc alij faciunt. Ego uero, quando uisum fuerit, prospiciens quemadmodum sol, illorum quidem nonnullos, ne aspiciam quidem: si uero pauper quispiam, qualis ego uidelicet fui, ante repertum thesaurum, illum humaniter complectar, ac lotum ad cœnam sub tempus uenire iubebo. Diuites autem isti rumpentur, aspicientes uehicularum, equos, & pueros formosos circiter bis mille, ex omni ætate delectos, ut quisque fuerit maximè floridus. Deinde & cœnas in auro appositas (Vile enim argentum, & nihil ad nostram fortunam) Ac salsamentum quidem ex Hispania, uinum autem ex Italia, oleum uero & ipsum ex Hispania, mel autem nostrate nouum, & igni nondum admotum. Præterea ob

*Scilicet aureæ,
ut Philippi.*

Mons est Attica.

sonia undequatq; allata, fues uidelicet, & lepores, & quæcunq; uolatilia, gallina ex Phaside, & Pauo ex India, & gallus Numidicus. Qui uero unumquodex apparant, sophistæ quidam sint, circa bellaria & saporis exercitati. Quod si cui autem præbitero, scyphum, aut phialam poscens: ille qui ebiberit, auferat secum & poculum. Diuites uero isti, qui nunc sunt, præ me Iri uidelicet, & mendici omnes uideantur, neq; amplius tum argenteam istam scutellam aut scyphum, Dioniscus in pompa spectandum præbebit, & maximè, postquã uidebit seruos etiam meos tam multo argento uti. Ciuitati autem hæc apud me uelut exemptitia erunt. Ac pecuniarum quidem distributiones, singulis mensibus drachmas ciui quidem centum, inquilino autem quinquaginta dabo. Publicè uero ad ornamentum urbis, theatra ædificabo, & balnea, & mare usq; ad Dîpylum intromittam, atq; sibi portum aliquem extruam, aqua per fossam magnam introducta, ut nauigium meum propius appellî, & ex Ceramico apertè conspici possit. Amicis autem uobis, Samippo quidè uiginti medimna auri signati ad numerare dispensatorem iubebo. Timolao autem quinq; Chœnices: Lycino uero, chœnicè solam, eamq; etiam circumscriptam, eo quod loquacior est, & uotum meum irritet. Atq; hanc uiuere uitam uolebam, supra modum ditescens, & delicatè agens, omnibusq; uoluptatibus copiose fruens. Dixi. Ac mihi Mercurius perficere ea & ad euentum perducere uelit. LYCI. Scis igitur Adimante, ut tibi ex tenui admodum tramâ puer iste, Plutus, suspensus sit? Ac si fors aliqua ruperit illam, omnia euanescent, & carbones tibi thesaurus iste erit. ADIMA. Quomodo dicis hoc Lycine? LYC. Quoniam, o optime, incertum est, quantum temporis uicturus sis. Quis enim scit, an adhuc apposita tibi mensa ista aurea, priusquam manum ad moueas, & pauonem aut gallum Numidicum degustes, exhalata animula abiturus sis, uulturibus & coruis, omnia illa relinquens? An uis ut enumerem tibi alios quidem statim, priusquam diuitijs fruerentur, mortuos, alios autem etiam uiuos ipsos, quæ possidebant, spoliatos atq; exutos à deo aliquo, qui huiusmodi rebus inuidebat. An non audis Croesum, & Polycratem, multo te opulentiores cum fuerint, breui adeo tempore à bonis illis omnibus excidisse? Sed ut tibi miseros hos faciam, num tibi ualetudinem adeo firmam putas fore, atque constantem? an non uides multos diuitum infelicitè ætatem agere doloribus ac morbis uexatos? ac alios quidem ne uadere quidem posse, alios autè cæcos esse, aut intus labore aliquo affectos. Nam quod ne alteram quidem tantam opulentiam possidere uelis, atq; eadem cum Phanomacho diuite isto pati, pariterq; ut ille mulierosus esse, sat scio, etiam si nullus ipse dixeris. Omittam interim dicere, quam multas insidias cum diuitijs cōiunctas norim. Præterea & prædones, & cædes, & odium, quod apud multitudinem obeundum est. Vides nimirum cuiusmodi rerum causa extiterit tibi thesaurus iste. ADIM. Semper tu mihi, Lycine, aduersarius es, quare neq; chœnicem etiam accipies, ut qui perpetuò uotum meum insecteris. LYC. Atqui hoc quidem iam communi diuitum more detrectas, & promissum reuocas. Sed tu Samippe iam opta. SAMIP. Ego uero (Arcas enim sum ex Mantinea, ut scitis, in continente uitam agens) nauem quidem haudquaquam postulabo mihi contingere, ut quam ciuibus meis spectandam exhibere impossibile sit, neq; scrupulose adeo cum dijs rationem inibo, thesaurum petens, & aurum ad mensuram accumulatum: sed (possunt enim omnia dij, etiam ea quæ maxima uidentur esse, & lex uoti, quam Timolaus tulit, iubet nihil uereri postulare, tanquam illis nihil non annuentibus) postulo uidelicet rex esse, non qualis Alexander Philippi filius, aut Ptolemæus, aut Mithridates, aut si quis alius, accepto à patre regno, imperauit, sed mihi principio à prædandi consuetudine exorsio, socij & coniurati circiter triginta, fideles admodum & audaces adsint. Deinde paulò post trecenti, accedentes nobis alij super alios.

Postea

Cōsuetudo diuitiarum.

II. Votum Samippi. Imperium & potentia.

Postea mille, & non multo post, decies mille, postremo tota armatorum summa quinquaginta millia. Equitum autem circa quinque millia sit. Ego uero suffragis cunctorum antepositus & electus, Imperator optimus esse uidear, qui & hominibus præeam, & rerum administrationem geram. Vt hoc utique ipso iam maior sim cæteris regibus, utpote qui uirtute cæteris antepositus, exercitui imperem, non per successionem hæreditariam, ab alio in regnum introductus. Nam hoc Adimanti thesauro nõ dissimile foret, & ipsa res haud quaquam eodem modo suavis, ut cum aliquis uidetur ipse per se ipsum potentiam ac principatum assecutus esse. **LYC.** Papæ Samippe, haudquaquam exiguum aliquid tu quidem, sed ipsum adeo caput bonorum omnium postulasti, uidelicet aciei tantæ, optimus ipse iudicatus à quinquaginta millibus. Talem scilicet nobis Mantinæa, & tam admiratione dignum regem atque imperatorem, interim dum non animaduertit, enutriuit. Verum age regna, præi militibus, & exorna equestrum exercitum pariter & uiros clypeum gestantes. Cupio enim scire, quò nam profecturi sitis, tam multi ex Arcadia, aut contra quos miseros primos expeditionem facturi. **SAMIP.** Audi Lycine. Imò uero si tibi placet, sequere unà nobiscum. Præfectum enim alæ constituam te equitum quinque millium. **LYC.** At pro honore quidem isto ò rex, gratiam tibi habeo, ac Persico more procumbens, adoro te, circumactis post tergum manibus uenerando tiarâ, rectam istam, atque ipsum diadema. Tu uero ex ualidis istis aliquem, præfectum equitum designa. Nam ego tibi à reequestri ualde alienus sum, neque omnino equum ullum ascendi ante hunc diem. Proinde metuo ne tubicine classicum intonante, decidens ego, in tumultu à tot ungulis conculcer, aut etiâ equus ferocior existens, arrepto freno, in medios hostes efferat me, aut denique oporteat me alligari ephippio, si manere super illud debeam frenumque tenere. **ADIM.** At ego tibi Samippe, ducam equites, Lycinus autem dextrum cornu habeat. Meritus autem sum, qui maximos honores abs te consequar, ut qui te tam multis medimnis auri signati donauerim. **SAMIPP.** Ipsos interrogemus equites, Adimante, num recipere te uelint præfectum suum. Cui igitur placet, equites: Adimantum hunc præfectum uestrum esse, manum attollat. Omnes, ut uides, Adimante, suffragantur tibi. Proin tu quidem equitatus præsis, Lycinus autem dextrum cornu ducat. Timolaus porro hic ad sinistram ordinabitur. Ego uero mediam aciem regum, pro eo atque legitimum est Persarum regibus, quando ipsi assidere sibi aliquos uolunt. Sed progrediamur iam rectâ uersus Corinthum, quâ per montana itur, comprecati Iouem Regium. Ac postquam ea quæ in Græcia sunt, omnia sub potestatem redegerimus (neque enim quisquam erit, qui nobis resistet, aut arma opponet, cum tã multi simus, sed absque sudore ac puluere uincemus) conscensis triremibus & equis in naues impositis (apparatum autem est in Cenchreis, & frumentum satis multum, & nauigia, quæ sufficiant, ceteraque ad hanc rem omnia) transiamus per Aegeum, in Ioniam, & exinde ibi sacris Dianæ peractis, ac ciuitatibus nullo defendente, captis præfectisque ibidem facile relictis, in Syriam pergamus, per Cariam itinere facto, inde per Lyciam, & Pamphiliam, & Pisidas, & utranque Ciliciæ oram, maritimam uidelicet, & montanam, donec ad Euphratem peruenierimus. **LYCIN.** At me, ò rex, si placet, satrapam aliquem Græcis relinque. Formidulosus enim sum, neque domo longius abire facile sustinero. Tu uero uideris etiam contra Armenios & Parthos exercitum ducturus esse, gentes bellicosas, & sagittandi perquam peritas. Quare alteri alicui dextrum cornu committe. Me uero Antipatrum quempiam in Græcia relinque, nequis etiam sagitta me transfigat, ea parte, qua nudus maximè ero, miserum me feriens, circa Susa, uel Bactra alicubi phalangem ducentem tibi. **SAMIP.** Aufugis Lycine ac deseris ordinem, meticulosus uidelicet existens: atqui lex iubet caput amputari ei, si quis ordinem deseruisseprehendatur. Sed quoniam apud Euphra-

ut ille, cui
Macedoniam
comisit Ale-
xander, dñi in
Asiam traiecit

tem iam sumus, & fluvius ipse ponte iunctus est, & quaecunque à tergo reliquimus bene ac tutò nobis se habent, omniacq; à præfectis tenentur, qui à me cuiusque genti impositi sunt, alij autem etiam abierunt Phoeniciam, interea nobis & Palæstinem, & exinde Aegyptum quoque adiuncturi. age tu primus Lycine transi, dexterum ducens cornu. Deinde ego sequar, & post me Timolaus hicc. postremus autem equestrem duc exercitum Adimante. Ac per Mesopotamiam quidem, nullus nobis obuiam fuit hostis, sed ultrò seipsum, & arces, homines dediderunt, Etiam ad Babylonem accedentes, præter spem intramuros recepti sumus, ac urbem ipsam tenemus. Rex autem ad Ctesiphontem commorans, aduentum nostrum accepit. Proinde Seleuciam profectus, exercitum comparat, & equites quamplurimos undecunque accersens, & sagittarios, & funditores. Renunciant itaque speculatores, ad centum myriadas hominum belli aptorum congregatas esse, & ex his uiginti, qui ex equis iactantur. Neque tamen adhuc neque Armenius adest, neque ij, qui ad Caspium mare habitant, neque Bactriani, sed ij tantum, qui in uicino degunt, & in ipso quasi suburbio regni. Adeo facile tot myriadas ille recepit. Tempus igitur iam est, ut uideamus, quid nam oporteat nos facere. ADIM. At ego quidem censeo oportere uos, pedestrem uidelicet exercitum, proficisci hinc ad Ctesiphontem. Nos autem, equites puta, manere hic, & Babylonem asseruare. SAMIP. Etiam tu metu efforminaris Adimante, postquam proprium periculo uentum est? Sed quid tibi uidetur Timolæ? TIMOL. Omnibus copiis eundem hosti obuiam esse, neque expectandum, dum illi melius sese pararint, auxilijs undique ipsis accedentibus, sed dum adhuc in itinere sunt hostes, adoriatur ipsos. SAMIP. Rectè dicis. Tu uero Lycine quid censes. LYC. Equidem tibi dicam. Posteaquam defessi iam sumus contendendo, & absque intermissione iter faciendo, quando in Pireum mane descendimus, & nunc autem triginta propè stadia processimus, deinde & solis ardor frequens (nam iam circa meridiem maximè est) hic alicubi ad oleas, super columnam istam, inscriptionibus insignitam residentibus, quiescendum paulisper esse. Deinde resurgentibus inde iterum eundem, & reliquum uia ad urbem absolendum esse. SAMIP. Etiam ne Athenis, o beate, tibi esse uideris, qui circa Babylonem in campo ante muros, inter tot milites sedes, de bello deliberans? LYC. Submonuisti. Ego uero sobrium esse me putabam, at tu in eo, ut sententiam proferrem. SAMIP. Accedamus igitur, si tibi uidetur. Ac ut utri fortes in periculis sitis, facite, neque prodatis patrios spiritus. Iam enim & hostes uidelicet pugnam capeffunt. Quare tessera quidem Enyalius esto. Vos autem postquam classicum cecinerit tubicen, cum clamore inuadentes, & clypeos hastis pulsantes, properate cum aduersarijs manum conferere, ac cominus pugnat, atque intra teli iactum consistite, ut ne plagas accipiamus, dum illis spacium, feriendi seminus, concedimus. Et quoniam ad manus mutuo iam uentum est, sinistrum quidem cornu & Timolaus, in fugam uerterunt, eos quibus cum congressi sunt, Medos. Media autem acies, & quod circum me est, æquo adhuc Marte pugnat. Persæ enim sunt, & inter eos ipse rex. Vniuersus autem equitatus Barbarorum in dextrum cornu nostrum fertur. Quare o Lycine, & ipse uir fortis sis, & eos qui tecum sunt, exhortare, ad fortiter excipientdam & sustinendam impressionem. LYC. O fortunam. Aduersum enim me equites cuncti, solus quidoneus ipsis uisus sum, qui contrà ferar. Ac mihi uideor, si uim adhibeant, transfugiturus esse, in Palæstram hinc curreus, belligerantes etiamnum uos relinquens. SAMIP. Nequaquam. Vincis enim & tu ipsos iam parte quadam. Ego uero, ut uides, etiam singulari prælio cum rege contendar, Prouocat enim me, & pugnam detrectare omnino turpe fuerit.

LYCI.

* *nausea*
græcè, qd ali
as frequ signi
ficat.

*Artis cogni
mentum est,
et uo 7 inu
fo.*

LYC. Per Iouem etiam uulneraberis statim admodum ab eo. Nam hoc quoque regium est, uulnerari de regno dimicantem. SAMIP. Benè dicis. Leue tamen, & uix iummā cutem perstringens uulnus hoc, neq; etiā in aperta corporis parte, ut ne cicatrix quidem deformis apparitura sit postea. Cæterum uides quo pacto ipse incurfando, unā adeo plaga & ipsum, & equum emissā hasta transegerim? Deinde amputato capite, & ablato diademate, rex adeo ipse factus iam sum, & ab omnibus adorer. Barbari igitur adorent nos, ego uero iuxta Græcorum legem imperabo, atq; unus Imperator nominabor. Post hæc igitur cogitate quā multas quidem ciuitates cognomines mihi ipsi conditurus sum, quā multas autem etiam destruturus, per uim captas, siquæ contumeliose aliquid in regnū fecerint. Omnium autem maximè Cydriam istum diuitem persequar, qui cum mihi uicinus tam esset, elecit me agro, transcendens paulatim in interiora finis. LYCIN. Desine tandem Samippe. Tempus enim est, te quidem post pugnam tam superatam, Babylone conuiuium celebrare, & uictoriæ sacra peragere. Iam enim extra præscriptum stadium, opinor, processit tibi imperium: Timolaum autem, uicissim optare, quicquid uoluerit. SAM. Quid igitur Lycine? qualia tibi postulasse uideor? LYC. Longè, o præclarissime regum, laboriosiora, & uio-

*Cōfusiō po-
temis crim-
periorum.*

lentiora, quā quæ Adimantus: quippe cum ille quidem in delitijs uersaretur & duorum talentorum pocula aurea compotoribus porrigeret, tu uero etiam uulneraberis singulari prælio dimicans, & metuebas, & curis distinebaris noctu, interdium. Non solum enim ea, quæ ab hostibus fierent, formidanda tibi erant, sed & insidiæ innumerabiles, & inuidia eorum, quibus cum uiuebas, & odium, & adulatio. Amicus autem nullus uerus, sed ad merum omnes, uel spē beneuolentiā simulantes. Fruitiō certè uoluptatum, ne per somnium quidem, sed gloria solum, & purpura auro uariiegata, & fascia candida circum frons, & satellites præeuntes. Cætera autem, labor intolerabilis, & acerbitas multa. Et aut responsa dare ab hostibus uenientibus oportet, aut ius dicere, aut mittere ad subditos edicta. Et uel gens aliqua defecit, uel incursiones fiunt ab ijs, qui extra imperium degunt. Timere itaq; oportet omnia, & habere suspecta. Et in summa, ab omnibus magis, quā a te ipso beatum prædicari. Nam illud quoq; an non humile & abiectum? quod & ægrotae eodem modo cum priuatis, & febris in nullo discrimine habet te regem, neq; etiam mors metuit satellites tuos, sed superueniens, quandoq; ipsi lubitum fuerit, ducit plorantem te, nihil ueritus diadematis. Tu uero ille sublimis adeo, ex alto decidens, ab reptus ē solio regio, eādem uiam abis cum multitudine, eodemq; honore cum cæteris inter gregem mortuorum agitaris, tumulum excelsum supra terram, & columnam in longum porrectam, aut pyramidem æquis ac rectis angulis assurgentem, post te relinquens, serotina uidelicet, & tum insensibilia magnificentiæ spectacula. Statuæ autem illæ & templum, quæ ciuitates erigunt colentes, & magnum illud nomen, omnia paulatim defluunt, atq; abeunt neglecta. Quod si autem quā maximè etiam in longissimum perdurarint, quis quæso fructus eorum amplius fuerit, cum sensu careas? Vides, qualia quidem etiam uiuus negotia habiturus sis, metuendo uidelicet, & cogitando, & laborando: qualia uero & illa quoq; quæ post mutationem sequentur? Sed iam tuum erit Timolaë, optare, ac ut superes istos, uide, quemadmodum decet uirum intelligentem, & rebus uti scientem. TIMOL. Attende igitur Lycine, nunquid reprehensione dignum oprabo, & quid nam arguere quispiam meritò possit. Nam aurum quidem, & thesauros, & medimna nummorum: aut regna, & bella, & terrores pro imperio, quæ tu meritò reprehendisti, haudquaquam postulabo. Caduca enim hæc & multis insidijs referta, & plus molestiæ in ipsis est, quā dulcedinis. Cæterum Mercurium ego uolo, obuiam mihi uenientem dare nonnullos annulos, qui huiusmodi uim habeant: primum quidem, ut rectè semper ualeā, & corpore

III. Vñ, om-
nis fortune et
felicitatis.

sanctus sim, & insauclabilis, & nulli perturbationi obnoxius. Secundum autem, ut ne conspici possit, is qui eum induerit, qualis ille Gygis fuit. Deinde alium quendam, ut robore superem uirorum decem millia, atque onus, quod alioqui decem millia hominum mouere simul uix possent, ego solus facile in humeros attollere possim. Præterea autem & uolare possim, longè à terra in sublime sublatus, & ad hoc quoque annulum quendam habeam. Iam uero & in somnum resolvere, quos uoluero, & omnem ianuam accedenti mihi aperiri, laxata fera, & dimoto obice, hæc ambo unus annulus possit. Et quod maximum est, alius quispiam sit, supra omnes suauissimus, qui me amabilem faciat, indutus & pueris formosis, & mulieribus & populis totis, neque quenquam amoris expertem esse sinat, & cui non de siderabilissimus ipse uidear, atque in ore sim. Ita ut multæ mulieres, dum amorem pati nequeunt, seipsas etiam suspendant, & adolescentuli ad insaniam redigantur mei desiderio, adeoque seipsos beatos esse putent, si quem ipsorum uel aspectum solum, si uero contemnam, etiam illi moerore pereant, & in summa, supra Hyacinthum, aut Hylam, aut Phaonem Chium illum sim. Atque hæc omnia habeam, non in breue tempus, ac statim moriturus, neque etiam ad mensuram humanæ uitæ uiuens, sed annos mille, subinde iuuenis ex iuene renascens, uiuendo exigam, circa decimum septimum quenque annum exuens senectutem, perinde atque serpentes. Nihil enim deerit mihi, cum hæc habebo. Siquidem omnia quæcunque alij habent, mea futura essent, quatenus & fores aperire possem, & sopire custodes, & ipse ingressus inuisibilis esse. Quod si apud Indos, aut Hyperboreos spectaculum aliquod mirum ac nouum foret, aut res aliqua præciosa: aut quicquid esu uel potu dulce, nihil ueritus, sed ipse eò aduolans, fruerer omnibus ad satietatem usque, Et quia Gryps, alata fera, aut phoenix, auis apud Indos à cæteris uideri nequit, ego uero etiam illud uiderem. Et fontes Nili quoque solus scirem, & terræ quicquid inhabitabile est, & si qui Antipodes ex aduerso nobis habitant, australem terræ partem dimidiam tenentes. Præterea autem & stellarum naturam, & Lunæ, & ipsius Solis, facile nossem, ut qui ab igne illorum lædi non possem. Et quod omnium suauissimum fuerit, uno eodemque die annunciare Babylonem possem, quis nam in Olympijs uicisset: & si fortè in Syria pransus essem, coenare in Italia. Si quis autem inimicus mihi foret, ulcisci etiam istum, ex obscuro, iniecto in caput eius saxo, ita ut diminueretur ei cerebrum. Amicis autem contrà benefacere, offundendo dormientibus ipsis aurum. Ac sanè, si quis superbus foret, aut tyrannus, diues, contumeliosus, sublatus ipsum ad stadia uiginti, per præcipitia supernè deicerem. Cuius uisionibus autem nemine prohibente conuersari mihi liceret, quippe cum & uideri non possem ingressus, & omnes in somnum resolverem, solis illis exceptis. Quale uero etiam illud foret, quod belligerantes tutò spectare possem, extra tellus iactum in altum sublatus? Et si uisum fuisset, adiungendo me uictis, & sopiendo uictores, fugientibus uictoriam subministrarem, ex fuga uidelicet reuer sis. Et in summa, ludum quendam facerem uitam humanam, omniaque adeo mea forent. Ac deus uiderer cæteris. Atque hæc summa felicitas est, quæ neque perire, neque insidijs peti potest, & maximè cum bona ualitudine per longam ætatem. Quid igitur est Lycine, quod in hoc uoto culpæ queas? LYC. Nihil Timolæe, neque enim tutum fuerit, aduersari uiro alato, & qui robore multarum hominum millia superat. Veruntamen illud interrogabo te, Ecquem alium uideris, inter tot gentes, quas uolando oberrasti. senem iam uirum mente à statu suo ita dimota, qui annulo exiguo uectus, totos adeo montes digito mouere poterit, amabilem omnibus, idque cum caluus esset, & nasum haberet simum? At uero etià hoc responde mihi: Cur tandem non unus annulus omnia tibi ista potest? sed tam multis reuinctus incedes, sinistra grauata per singulos digitos: imò uero excedit numerus, & necesse erit etiam dextram ferendo oneri succedere. At

Consuetudo
stulto & im
possibili.

qui

qui uno adhuc necessario maximè opus est, qui te indutum à stulticia cohibeat, multa ista insolentia deterfa: aut an hoc quidem etiam Elleborus abundè potest, meractor uidelicet haustus? TIMOL. At prorsus Lyciae, etià ipse optabis tandè tam aliquid, quo discamus, qualia tu postulatorus sis, ita reprehensibilia uidelicet, & quæ accusari nequeant, quandoquidè ceteros calumniaris omnes. LYC. At nō opus habeo uoto ego. Venimus enim istud Dipylum, & optimus hic Samipus, dum circa Babylonē singulari praelio dimicat, & tu Timolae, dum in Syria quidem prandes, in Italia autem coenas, etiam ea studia, quæ ad me pertinebant, absumpistis, rectè sanè facientes, præsertim cum non probem in breue tempus ditescere, opulentia quadam quasi subuentanea, deinde post paulum moerore affici, dum nudam aliquam massam panis comedam. Quale uobis non multo post accidet, postquam felicitas quidem ista uobis, multatq; diuitiæ auolantes euanescent, ipsi autem digressi à thesauris & diadematibus istis, tanquam ex suauissimo aliquo somnio excitati, domi dissimilia omnia reperietis, perinde ut histriones, regum personas agentes, qui ex theatro regredientes, plerique fame conficiuntur, idq; cum paulo antè Agamemnones, aut Creontes fuerint. Moerore igitur afficiemini, uti consentaneum est, ægroq; animo, ea quæ domi uobis sunt, aspicietis, & maximè tu Timolae quando necesse tibi erit idem pati, quod Icarus olim, ut soluta uidelicet pennarum textura, de cælo delapsus, humi incedere cogaris, amissis annulis illis omnibus, ultrò de digitis effluentibus. Mihi uero etiam hoc abundè satis erit, pro omnibus thesauris, ipsaq; adeo Babylone, suauiter admodum ridere ad ea quæ uos optastis, tam præclara scilicet, & hoc, cū ipsi philosophiam laudetis.

TRAGOPODAGRA

IOANNE SINAPIO INTERP.

ARGUMENTVM.

Argumentum fabule tale est. Peragunt encomium et laudes Podagræ, sacerdotes, potestatem deæ carminibus celebrantes. Ad quorum inuocationem, cum ipsa quoq; dea adisset, summūq; numen ut insuperabile et inuictum predicaret: nunciatur interea medicos quosdam Syros, deam contumaces, ac uires ipsius eleuantes, medicinam, à patre uidelicet acceptam, contra illam uulgo polliceri. Indignata itaq; dea, arrogantiamq; ac tueritatem hominum non ferens, immissis tortoribus suis, miserè illos excruciare atque uexare coepit. Quis eam medicina sua frustra adhibita, doloris uehementiam atq; acerbitatem ferre non possent, supplicantes deæ, à se se, artemq; suam nullam esse, confitentur. Exorata igitur dea, tortores suos reuocat, ac uictrix palmum refert. Proloquitur Podagricus quidam, malum et cruciatum inmodicū deitæ fieri. Fabula uero in amicum suum idem illud innuit, quod Ouidius, cum inquit:

Tollere nodos non fecit medicina podagram.

tam quod et uanitatem Iudeorum ac Syrorum non nihil texare uidetur, ut qui contra omnes morbos, quantum eis incurabiles, medicinam pollicerentur. quale et hodie quidam, ex eadem gente uulgo faciunt.

LOQVITVR PODAGRICVS.

Trimetri Iambici.

Triste nomen, o dijs odibile.
Podagra, lachrymosa, Cocytosata
In tarrari specubus opacis ædita,
Erynnis utero quam Megæra suo tulit,
Et uberibus aluit, cuique paruulæ
Amarulentæ, in os hæc Alesto dedit,
Ergo quis abominabilem te dæmonum

LUCIANO

Produxit in lucem exitio mortalibus?
 Quod si luunt errata manes mortui,
 Si luce commissi rationem nox petit,
 Nec Tantalus siti, nec Ixion rota
 Volubilis, nec Sisyphus onere lapidis
 Cruciandus, in Stigij fuit Ditis domo,
 Tuis sed omnes omnium scelerum reos
 Aptare decuit membris fragis cruciatibus
 Ut corpus affectum & fatigatum meum
 Manibus ab extremis, ad infimas pedum
 Plantas, sanie tetra fluenteq; fellea
 Per membra, bile, & impetuoso flamine,
 Suis ubiq; stringitur meatibus
 Porisq; clausum me premit doloribus.
 Per ipsa currit ignea pestis uiscera,
 Carnemq; uorticibus populatur ignium,
 Aetnae uelut crater facibus exaestuans:
 Aut Sicula uallis æquorearum rupium,
 Aestibus ineuolubilibus, Vbi fluctuans
 Sinuosa ruinas unda scopulorum ferit,
 O omnium mortalium opinionibus,
 Incogitabile malum. Ut omnes perditè,
 Quicunq; uana spe stolidi, te leniter
 Mulcere medicariq; cupimus, fallimur.

CHORVS.

Dimetri culectici omnes.

Iuga Dindymi Cybeles
 Phryges ululante uoce,
 Tenero frequentare Atti
 Solent, Modisq; Sistri
 Phrygij, Superi iuga Tmolij
 Comon celebrare Lydi.
 Et perciti furore
 Resonant suis in armis
 Euantis orgæ, rythmis
 Cretensibus, Corybantes.
 Clangit quoq; tuba duro
 Marti, modulans tumultus
 Depressa bellicosos,
 Sed nos tui podagra
 Mystæ tibi sacramus
 Incunte uere, luctus,
 Vbi grammis ferapassim
 Herbis uirere prata,
 Et in arboribus tenellæ
 Zephyro resplante frondes
 Inceperint uigere,
 Malè nuptaq; cum per ædes
 Hominum strepens hirundo,
 Nocturna perq; lucos
 Ityn gemit, quærelis

Vernum tem
 pus aptum po
 dagræ. Cels.
 lib. 4. cap. 24.

Vbi

Vbi trisibis philomela,

PODAGRICVS,

Trimetri Iambici.

O aggritudinis opifer & comes meæ,
O terribiliterens Bacule uicem pedis,
Tremulum mihi suffulcias oro gradum.
Iterq; dirigas, leuia & uestigia
Firmes pedum, possint ut inniti solo.
Age miser ex stratis, tua membra corripe,
Et culmen, ædium relinque umbratile,
Nigramq; ab oculis excutens caliginem.
Prodi foras, & ad rutilum Solis iubar
Auram serenam spiritu læto trahe,
Ter quinq; præterlere nunc solidi dies,
A sole cum procul in tenebris abditis
Incomposito in lecto cubans distorqueor.
Adest animus, adest uoluntas sapius
Vt in pedes me conijciam, fores petens,
Sed corpus imbecille uota deferit.
At enim propera mea mens, quoniam te non lates
Egena uita podagrici, qui cum uelit
Obambulare non queat, uiuentium
Hunc exime numero, & refer inter mortuos.
Sed etia.
At qui ueniunt hic qui baculos manibus mouent?
Capita coronati folijs sunt Actææ
Cuiusde dæmonum celebrant festum chorum?
An Phoebe Pæan numen extollunt tuum?
At delphica nulla cingit illos lætea.
An fors canitur laus aliqua bachanalium?
Sed non adest signum comis hederaceum.
Age qui uel unde nam uenitis hospites,
Exponite nobis, ueracq; fateamini.
Et quam deam celebretis amici dicite.
At tu quis es, uel unde nos interrogas? CHO.
Vt enim baculus gressusq; nobis indicant
Mysten uidemus insuperabilis deæ.
Vnus quidē & ego sum, deā non dedecens. PO.

CHORVS,

*Dimetri, partim cataleffici partim
cataleffici.*

Venerem sacræ deam Cypri
Ex ætheris ortam semine
Nutriunt in æquoreis aquis
Nereus decentem fabricam,
Iunoq; coniunx & foror
Tonantis, ulnas candida.
Apud Oceani fontes, uagis
In sinibus, educata
Nutrice fuit à Tethyde.

Sum.

LUCIANI

Summoq; uertice cerebri
Est uirginis interritam
Enixus indolem, pater
Coelestium Saturnius,
Virtute claram Palladem,
Sed hanc deam beatam
Primam cubitis Ophion senex
In delicatis protulit.
Cum desijt tenebrosa lux
Et orta lucifera fuit
Aurora, iubarq; lucidum
Solis, podagrae tum simul
Apparuit potentia
Te prodeuntem ex ilibus
Parcae, statim Clotho abluir,
Totusq; risit ætheris
Fulgor, tonuitq; serenum
Cælum, beatus at aluit
Hanc in papillis lacteis
Largus pater ipse Pluton.

PODAGRICVS ET CHORVS.

POD. Sed qualibus sacris ministros excitat?
CHO. Nihil cruoris ab ore ferri fundimus
Nec ulla seta de ceruice uellitur,
Nec terga, talis perstrepunt sonantibus,
Nec frustra crudæ pascimur carnis boum,
Cum uere tenuis ulmus auem germinat,
Et insidet ramis loquacula merula,
Acuta tunc mystis sagitta figitur
Per membra, clām, latens & intima penetrans
Pedem, genu, cauosq; nodos ossium,
Talosq; coxarumq; uertebra, foemora,
Manus, scapulas, & brachia, & imas artuum
Cauernulas, tumidasq; digitorum bases,
Omnia uorat, depascitur, urit, occupat,
Inflamat, emollit, dea donec iusserit
Aufugere morbum, & esse modum doloribus:
POD. Ergo unus & ego nescius licet, fui
Deæ sacratæ numine tali percitus,
Ergo benigna ueniat apparens dea
Simulq; cum Mystis, & ego hymnos ordiat
Solitum podagricis modulaturus melos.

CHORVS.

Dimetri.

Tranquilliter igitur & sine
Ventis sit æther, Quilibet
Laudes canat podagricus,
En strata diligens, dea,
Suas ad aras aduenit
Baculo gradum suffulciens,

Salec

Salve deſum miſiſſima,
Tuosq; benigna reſpice
Latante lumine famulos,
Huiusq; ueris tempore
Paulum dolores mitiga.

PODAGRA,
Trimetri Lambick.

Quis eſt hominum, cui non ego inſuperabilis
Regina morborum Podagra nota ſim,
Quam nulla thura, nulla fumigatio,
Nec fuſus apud aras cruor, aut donaria
Sufpenſa templis diuinitum placabilem
Reddunt? Nec ipſe uincere ſummus omnium
Pæon deorum medicus arte ſua poteſt,
Apollinis ue filius Aſculapius.
Ex quo ſiquidem mortalium fuit genus,
Omnes meas retundere uires geſtiunt,
Omnemq; turbant pharmacorum induſtriam,
Plantaginem terunt, apijq; ſemina,
Foliaq; lactucarum, & agreſte pepſion,
Et marrubium, amnicolamq; potamogetona.
Alij Cnidas terunt, alijq; Symphyton,
Lentes alij de ſtercore lectos illiniunt.
Hos, cocta paſtinaca, foliaq; perſica,
Hyoſcyamus, papauer, & bulbi iuuant,
Cortexq; pomi punici, Malicorium,
Et pſyllion, thus, hellebori radix, nitrum,
Et mixta uino telis, & collamphacos,
Et gyrene, ſimulq; galla Cupreſſina,
Et panis hordeaceus, atq; braſſicæ
Crudæ folia, gypſus gariliquaminis,
Et ſtercora ſylueſtris capræ, ſimus hominis,
Farina fabarum, ſlos quoq; lapidis Alij,
Alij rubetas, quiq; uocantur aranei
Mures, lacertas atq; muſtelas cõquunt,
Ranas, hyenas, tragelaphos, uulpeculas,
Cuius metalli non pericula ſumpra ſunt?
Quis non probatus humor eſt mortalibus?
Aut cuius inexplorata lachryma eſt arborum?
Animalium omnium, oſſa, nerui, tergora,
Adeps, cruor, medulla, lotium, merda, lac,
Bibunt alij numero quaterno pharmacum,
Alij per octo, perq; ſeptem plurimi,
Alius bibens ſacram, repurgari ſtudet,
Aut carminibus animum adhibens illuditur,
Iudæus excantat fatuum naſtus alium,
Rurſus alius à fonte remedium petit.
Sed omnibus illis nil niſi plorare impero,
Et ſic facientibus uel irritantibus
Occurrere ſoleo magis iracundior,
Qui uero contra me nihil eius cogitant

Illis

L V C I A N I

Illis facilem & tractabilem me præbeo.
 Nam qui meis communicat mysteriis,
 Primum quidem statim bona uerba dicere
 Docetur, oblectareq; salibus & iocis
 Dictisq; facietis se salutantes solet.
 Deinde cum gestatus intrat balnea,
 Fit ridiculus, fit & uoluptas omnibus
 Atenenim quam dixit Homerus, illa sum
 Ego, per hominum capita molliter ambulans
 Plantas pedum teneras habens, ueruntamen
 Pleriq; me mortaliū podagram uocant,
 Quoniam pedum captura sum *ποδῶν ἄρπα.*
 Sed agite Mystæ, qui mea colitis sacra
 Celebrate laudibus insuperabilem deam,

CHORVS.

Dimetri. Anapestici.

O nymp̄ha ingenium adamantinum habens
 Multipotens, animo dea ualido,
 Audi uota tuorum supplicum
 Magna potentia, uis tua magna,
 O Regina opulenta Podagra,
 Quam Iouis horret pernix telum,
 Quamq; profundī fluctus pelagi
 Trepidant, Quam quoq; trepidat sceptrā
 Qui gerit infera Stygius Pluton,
 O gaudens nodis, lectigrada,
 Cursiuetans, talorum tortrix,
 Calcicrematrix, malehumitanga,
 Ossitremenda, genufraga, pernox,
 Articulos cruciandi cupida,
 Curuigenuflexa, potens Podagra.

Trimetri. Iambici.

PERSONAE.

Nuncius. Podagra. Medici.

Tortores.

NVN. Domina peropportuna te fers obuiam
 Audi, neq; enim tibi nuncium fero friuolum
 Sed socia uerbis ipsa res adiungitur.
 Nam ciuitates ut statueras undiq;
 Lento pede uestigans, tibi scrutabar domos
 Cunctas, ut aduerterem, Si quis tuam
 Potentiam non debito more coleret,
 Aliosq; tuarum uī manuum sat repperi
 Regina domitos, mente bona quiescere.
 Isti sed audaces duo, confidentia
 Freti sua, non desierunt dicere
 Ac deierare, uim tuam uenerabilem
 Non esse, sed exortem uolunt mortaliū
 Te generis ac uitæ. Religans igitur pedes
 Mox fasciis uehementer adproperans, die
 Iam deniq; quinta ueni, lassus itinere,

Nam

Nam tota fermē duo stadia pertransij,
 Quam subitus ades ò nuncie uelocissime: POD,
 Sed cuius obsecro regionis terminos
 Duros & inuios reliqueris, explica
 Clareq; refer, ut celeritatem intelligam.
 Quinq; graduum scalas reliqui primitus, NVN,
 Tremulas quoq; luxatis trabium compagibus.
 Deinde sternax me excipit mox area,
 Duris renitens ad pedes impulsibus,
 Quod iter ubi confeci grauis uestigijs,
 Stratam silicibus ingrediebar semitam,
 Ituq; scrupulis acutis asperam,
 Hinc incidens in lubricam & planam uiam,
 Dum propero progredi, solum retrahit
 Calces malè firmas silico coenum retrò,
 Qua transeunti liquidus ex membris mihi
 Sudor fluebat, æger ut fessum gradus
 Deficeret, Inde lassus omni corpore.
 Latam quidem, ast tutam minus insisto uiam,
 Varijs & hinc & inde me uehiculis
 Ut currem cogentibus & urgentibus.
 Quare celeriter subleuans segnem pedem,
 Transuersus occursum fugiens, cessi loco,
 Donec citis quadriga transiret rotis,
 Mystes enim tuus nequibam currere,
 Non gratis hæc rectè tibi res gesta sit, POD,
 Mi nuncie. Tuæ namq; promptitudini
 Parem rependam gratiam præcio parl.
 Atq; hoc adeo gratum tibi sit præmium,
 Posthac triennio semel modo leues
 Tentare te nostros dolores perferam.
 Sed uos scelesti, dijs & inuisissimi,
 Quinam, uel à quibus parentibus æditi
 Audetis obniti podagræ potentia,
 Cuius superare uim nequit Saturnius?
 Heus dicite pessimi: Quoniam heroas ego
 Quàm plurimos domui, sapientes ut sciunt,
 Priamus pede celer ille, canitur podagricus, Herods
podagrici.
 Perijt Achilles podagricus ille Pelei,
 Et Bellerophontes podagricus me pertulit,
 Podagricus & Thebanus erat dux Oedipus,
 Et ex Pelopidis podagricus erat Plesthenes,
 Et filius Pæantis etiam podagricus,
 Dux præfuit classi, fuit & alius celer
 Dux Thessalorum, qñ simul atq; prælio
 Victus ceciderat Protefilaus, præfuit
 Classi, podagricus licet & æger foret,
 Ithacæ quoq; principem Laërtis filium
 Vlysem, ego, non spina necuit Trigonos,
 Nunquam ergo gauisuri ò calamitosissimi,
 Poenam patiamini meritis uestris parem,
 Syri quidem genere Damasceni sumus MED,

L V C I A N I

Multa fame uero coacti & inopia,
Terram & mare peragramus, errantes, uagi.
Habemus autem quod pater unguentum dedit,
Per hoc mala consolamur ægrotantium.

POD. Cede quod unguentum? quis illius habitus?

MED. Sacrum tacendius mihi iurandum datum,
Me talia dicere tibi planè non sinit,
Nec ultimum morientis edictum patris,
Qui iussit hanc cælare nos uim pharmaci,
Quod sæuientem te quoq; scit compescere:

POD. An igitur, ò execrabiles, malè perdidisti,
Vilius usquam tanta uis est pharmaci,
Meam quod inunctum uim sciat compescere?
Sed sine, paciscamur age tali fœdere,
Et experiamur, an ne uirtus pharmaci
Futura sit superior, an flammæ meæ.
Huc ò seuera, statim undiq; conuolantia
Tormenta, præsidēs meæ uesaniæ,
Ocyus adeste, Tuq; soleas infimas
Pedum, sub ipsos usq; digitos urito,
Tu calcibus insili, profundam tu riges
A fœmoribus ad genua tabem felleam,
At uos manuum repente flectite digitos.

TOR. En imperata singula tibi fecimus.
Iacent, miseriq; clamitant grauissimè,
Per omnia torti membra tuis complexibus.
Nunc agite, ò hospites, uideamus optimè,

POD. An illitum uos nunc muniet hoc pharmacum,
Nam si palàm aduersum fuerit illud mihi,
Mundum relinquens, abditos terræ sinus
Subibo, & infimos abyssus Tartari,
Obscura & ignota omnibus mortalibus.

MED. En unximus, leuat neq; dolores tamen,
Heu proh dolor, heu tabesco miser atq; pereo.
Omnia populatur membra mea cæcum malum,
Non Iuppiter fert tale telum fulminis,
Non ulla sic procella sauit æquoris,
Non impetuosæ tanta uis est turbinis,
An asperos sustineo morsus Cerberi?
Num uirus Echidnæ membra mea depascitur?
An tunica sanie tincta Nessi sanguinis?
O dea miserere, Nam neq; meum pharmacum,
Nec aliud inhiere poterit cursum tuum,
Victrix sed omnium omnibus es suffragiis.

POD. Desinite nunc tormenta, dolores cedite:
Mecum quia ceptæ litis illos pœnitet,
Et norit unusquisq; me solam omnium
Illachrimabilem & immedicabilem deam.

CHORVS.

Hexametri μέτροι & Anapestici
Dimetri.

Non

Non uis Salmonēi contendere cum tonitribus
 Ausa Iouis, pœnas euadere salua potuit
 Verum animo repressa, repenteq; fulmen dei
 Fumigero stygias detruditur icta sub aquas,
 Nec satyrus phœbo congressus Marsya tulit
 Inde uoluptatem, cum diripit undiq; cutem
 Pythius illius, non premia grata referens
 Litis habet memorem, luctu quoq; fœta Niobe,
 Namq; & adhuc lugens Sipyllum, rigat uda lachrymis
 Mœonis ad lites Arachne, quia Pallada uocat
 Perdita, nunc scelus id testantia stamīna plicat,
 Impar enim est diuorum affectibus humana uis.
 Ut Iouis, ut Latonæ, ut Pallados, ut Pythij.
 Mites ergo feras cruciatus atq; faciles,
 O celebris, cunctisq; locis dea nota podagra,
 Ferq; leues, & acutos, & breuiter noxios
 Absq; dolore, nec intolerabiliter, benē suos
 Qui teneant fines, sint exiguumq; ualidi,
 Quicq; gradum non impediāt facientibus iter,
 Multæ sunt formæ miserorum,
 Sed podagros soletur morbi
 Exercitium & consuetudo
 Quare æquanimiter, nobiscum
 O quotquot in hac estis nauī,
 Cruciatu ex animo eijcite,
 Quod si quæ placeant, non fiunt,
 Et iter non placitis dij inueniunt,
 Quisquis es hic cui morbus grauis est
 Te ludī rideriq; feras,
 Nam hæc huius ludī natura est.

OCYPVS

IACOBO MICYLLŌ INTERP.

ARGVMENTVM

Ocypus Podalirij & Astasie filius fuit, pulchritudine ac uiribus præstans, gymnasiarumq; & uenariorum in primis studiosus. Hic cum sæpe uideret eos qui à rigida podagra detinerentur, irridere illos cœpit, dictitans nihil esse prorsum, cur illi tantos dolores præ se ferrent. Indignatur itaq; dea, ac pedes illius inuadit. Qui cum ab initio constanter ferret, ac morbum detrectaret, tandem a dea totus prostermitur, & supinus decumbit. Scena quidem siue actio fabule apud Thebas esse intelligitur, Chorus autem ex popularibus eius loci podagricis constituitur, qui omnes Ocypum pariter coarguunt. Fabula est ex ijs quæ pro ualde uerbosis habentur. Interlocutores fabule sunt.

Podagra.

Ocypus

Nutritor

Medicus

Labor

Nuncius.

Proloquitur autem Podagra.

Poëma imperfectum, & mendosum est, & ut Erasmus addit, ne micam quidem Luciani ci salis habens,

Mimesis est
 grecorū grā
 maticorū, quē
 huiusmodi in
 scriptiones fa
 bularū præ
 mittunt, ut ad
 pud Euripi
 dē. Aristophā
 nē &c. uideat
 re licet.

..L.V.C.I.A.N.I

RAVIS hominibus, & inauspicati nō minis
Podagra uocor, mortalibus dirum malum.
Quæ uinculis astringo neruorum, pedes,
Ingressa clām sub artuum compagine.
Ridere uero soleo, eos quos torqueo,
Dum proloqui ueram mali causam haud uolunt,
Aliamq; fictam in promptu habent, qua se tegant.
Quilibet enim se decipit mendacio,

Luxarum alicubi, aut grauius allisum pedem
Dum dicitur, ueramq; causam suppressit.
Quod enim ipse celat, & latere alios cupit,
Hoc tempus inuito arguit eo, post tamen.
Ac tum domitus, ueroq; nomine me uocans
Gestatur ab amicis, triumphus omnibus.
At uero ad hanc rem adiutor est Labor mihi.
Neq; enim sine hoc ego sola quicquam potuero.
Proinde mordet me illud, & praeordia
Tangit mihi, quod, cum ille causa sit omnibus
Malorum, & omnes excruciet, nemo tamen
Incesset ipsum maleficis conuicijs.
Sed abominabilibus (ita est dementia)
Me prosequuntur imprecationibus,
Quasi hoc, mea, modo effugere possint, uincula.
Verum quid ista nugor, & non protinus
Qua gratia huc aduenerim ad uos proloquor.
Iram euomens hanc intus omnem, ut est, meam.
Nam cursor hic (si dijs placet) generosus,
Elatus animo praeter alios Ocypus
Contemnit, & nullam esse me (demens) ait.
Ego autem, ut mulier, ira acerbè percita,
Illum uicissim acerbò, & immedibili
Adorta malo: ut mos est meus.
Ictu illico talum pedis certo petens.
Ac nunc quidem dirus labor locum eum tenet,
Plantamq; terebrat infimam stimulis suis.
At ille, ceu cursu, aut palæstra, offenderit
Pedem, magistrum decipit, miserum senem,
Sed biliosum ægrè mouens captum pedem
Progreditur infelix domo ipse huc foras.
OCYP. Vnde autem acerbus iste per pedes mihi
Sine uulnere improuisus accidit dolor,
Qui neq; gradi me, neq; loco stare patitur?
Intendo uero neruum, ut arcum olim solet
Iaculator, inde dum sagittas emouet,
Cogitq; tandem uis iniqua proloqui.
Cedit dolentium ultimum iam tempori.
NVTR. Attollete ipsum, quæso fili, & alleua,
Ne fortè concidens, pro eo atq; claudus es,
Tecum pariter & me trahas pronum solo.
OCYP. En teneo te, absq; pondere, & tibi pareo:
Ægro pedi insistens, doloremq; opprimens.
Namq; iuniori turpe, pueros inter, est,

Ohmur.

Obmurmurans minister, inualidus senex.
 NVTR. Ne ne quid huius stultè, ne mihi obijce,
 Ne fastuose me laceſſe, uti iuuenis
 Illud ſciens, quòd iuuenis eſt quiuis ſenex
 Quoties neceſſitas, & opus hoc poſtulant,
 Ac credè dicenti, ultimum hoc ſi ſubtraham,
 Stabo ſenex, at tu iuuenis cades humi.
 OCYP. At tu, parum ſi offenderis, ſenex, cadis,
 Et hoc, dolor cum nullus etiam te premit,
 Siquidem parata in ſene uoluntas ſemper eſt,
 Sed res & opus haudquaquam in eò itidem uigent.
 NVTR. Quid hæc ſophiſtando ineptias agis,
 Quin potius unde morbus hic cauam pedis
 Aduſq; plantam uenerit tibi, diſſeris.
 OCYP. Dum curſitando exerceo me, atq; ſibi leuem
 Pono pedem, currens reſorſi, atq; incidi
 In hoc malum, implicitus dolore, quo uides.
 NVTR. Denuo igitur curre, uti monebat, qui ſedet
 Barbamq; ſub tonſore uellit hiſpidus.
 OCYP. Ergo ubi palæſtra exerceor, parembolam
 Dum iacere luſtando uolo, hanc plagam tuli.
 Hoc utiq; tandem credere uolo te mihi.
 NVTR. At qualis ipſe miles eſ, cedo, ut iacens
 Parembolam, percuſſus hanc plagam feras?
 Mendacium neſcendo, falſa prædicas. *
 Eadem iſta diximus aliquando nos quoq;
 Fatendo ueritatem amico nemini.
 At nunc uides ut cuncta ^{deſit quippiam}
 Quaſſansq; facile inſorquet huc, ſiluc, labor.
 MEDIC. At ubi, ubi reperiam inclytum Ocypum, uiri,
 Ex pede laborantem, & uacillantem gradu,
 Medicus enim cum ſim, ex amico quopiam
 Audiui cum uehementer affici malè,
 Dolor, qui conſiſtere pede ipſum haud ſinit,
 Sed ipſus hic propè iacet ante oculos meos,
 Stratus ſupino, per cubile, corpore,
 Saluere iubeo per deos te, ac tuum *
 Quid iſtud Ocype, dic mihi, forſan *
 Si fortè enim cognoro, forſan remedium
 Adhibebo tam ſæuo dolori, atq; iſtius
 Tantam malicauſſam leuabo ſcilicet.
 OCYP. At me uides, o *ſoter, & Soteriche
 Tubæ ipſius nomen gerens, Soteriche.
 Sæuus dolor pedem mihi arrodit malè.
 Greſſumq; timidè facio, & haud planum pede.
 MED. Vnde, aut quid accidit, expedi, aut quibus modis?
 Nam medicus audiens rem, ut eſt, dempto metu
 Melius adit: non audiens, errat ferè.
 OCYP. Dum genere curſus neſcio quo exerceor,
 Arti ſtudens gymnæſticæ, plagam tuli
 Percuſſus à quodam meorum æqualium.
 MED. Cui triftis igitur ceſſat inflammatio

De hoc loco Erasmum uide in Proverbia:
 'Curte denuo.

Quid parembolæ inter palæſtritas propriè
 ſit, alibi non reperiò. Videtur tamen equi
 uocatione hic uti, & priore loco tacitè &
 ſubdolè luſtantiæ interſitionem pedum ſi
 gnificare, poſteriore aut, uel uallum, uel co
 hortem aut manum ſubſidiariã, quæ in ip
 ſa pugna cæteris ordinibus inferitur. De
 qua ſignificatione Suidas & Heſychius mo
 minerunt, & Pollux quoq;.

* Haud ſcio an hic quoq; deſit quip
 pian, cum poſteriora uerba à choa
 ro magis, quã à Nutritore fieri ui
 deantur. Et Medicus quoq; poſtea
 non unum, ſed multos compellat.

* Id eſt, ſeruator, ſic enim demul
 cendi cauſa medicum uocat. & So
 terichus à Soter deductitiuſ eſt, aa
 lias proprium quoq;.

L V G I A N I

Locum per ipsum, aut cur neq; impositas habes
Tinctas salubri fasctas aspergine?
OCYP. Quoniam haud amo, ex lana illigata uincula,
Ut quæ afferant deformitatem inutilem.

MED. Quid ergo tibi uiderur? incidam pedem?
Nam si hoc feres, scias licet, quàm plurimum
Exhauriam tibi secando sanguinem.

OCYP. Fac, quicquid inuenire nunc nouum potes,
Ut me hoc pedum dolore quàm citò liberet.

MED. Et sectionem acutam, & æriferream
Cruoribusulam, semicuruaam infero tibi.

OCYP. Heus sine, sine.

NVTR. Soter quid agis, ut ne tibi Soteria

Pro: Vitam
salus nunq̃ ti-
bi contingat
ulla, &c.

Contingat ulla, qui facinus istud facis
Adhibere ferrisatum laborem sustines?
Malumq; nil planè sciens, infers pedis?
Falsus etenim, audisti opera, quæ audisti modo.
Nam neq; palæstra iste, neq; cursu, ut dicitur,
Certando læsus est, id ex me ergo audias.
Principio enim saluus quidem uenit domum,
Post autem edens multum, & bibens miser,
Solutus, super lectum cadens, somnum capit.
Ac deinde noctu, experget factus, occipit
Clamare, quasi perculsus aliquo dæmone,
Ut omnibus clamore eo incuteret metum.

Dicebat autem, unde hoc malum mihi? heu miser,
Fortasse dæmon potitur aliquis pede. *

Noctu insuper solus quoq; residens thoro,
Ceupræco, lamentando prosequitur pedem.

Ast ubi diem iam gallus intonat tuba,
Accessit, & tristem mihi imposuit manum,
Plorans, febricitans, corpori innitens meo,
Tibi uero, quæ dixit prius, mentitus est,
Sæua hæc uolens morbi tegere mysteria.

OCYP. Verbis senex armatus omnis semper est.
Nil iactitans non, ast opere præstans parum,
Nam qui dolet, falsumq; amicis disserit,
Similis edenti mastichen famelico est.

MED. Deludis omnes tu, aliaq; alijs implicas.
Dicens, dolere te, ast ubi doleas, tacens.

OCYP. Quonam ergo pacto edisseram causam tibi
Huiusce morbi, qui doleo grauiter quidem,
Verum nihil scio, nisi quòd doleo modo.

MED. At enim absq; causa cum dolet aliquis pedem,
Posthac inania uerba fingit, ut lober,

Sciens graue illud, quo implicatus est malo,
Ac nunc quidem consistis in acie mali. *

Ubi uero & alterum pedem inuadet dolor,
Flebis gemens, at dicere unum tibi uolo
Hoc illud est, nolis, uelis, hoc illud est.

OCYP. Quod illud autem? quòd uenomen habet? cedo.

NVTR. Nomen quidem habet, è duplici factum malo.

OCYP.

OCYP. Hei mihi, quid hoc? dic obsecro te, dic senex.
 NVTR. Ab eo loco principium habet, ubi nunc doles.
 OCYP. Pedis igitur principium habet, quantum dicis.
 NVTR. Huic adde sæuæ nomen Agræ, Doricum.
 OCYP. Quo me ergo pacto miserum, adhuc?
 NVTR. Est sæua nempe, namq; parcat nemini.
 OCYP. Soter, quid ais, quid me autem?
 MED. Sine me parum, stulte tui ego gratia.
 OCYP. Quid hoc mali autem, aut quid tibi accidit graue?
 MED. In graue malum incidisti & incurabile.
 OCYP. Proin claudicantem uisere hinc necesse me est?
 MED. At esse claudum, nihil erat, nèue hoc time.
 OCYP. Quid peius autem?
 MED. Iacere utroq; te impeditum pede etiam.
 OCYP. Heu, unde nouus inuasit hic mihi dolor,
 Etiam alterum pedem, huicq; compatitur malè?
 Quòue penitus modo obrigui ut ire hinc uolo.
 Formido uero dimouere pedem nimis,
 Stultus, quasi infans derepente exterritus.
 Sed obsecro te per deos Soteriche,
 Ut siquid ars potest tua, nihil inuidens
 Medeari mihi, sin minus, ego pereco funditus.
 Namq; intus excrucior, doleoq; per pedes
 Tanquam sagitta fixas ex arcu, leui.
 MED. Equidem remota ambago uerborum procul
 Hac qua, medici alij solent uti modo,
 Ipsaq; re nullam salutis ferre opem,
 Cuncta patienti breuiter exponam tibi:
 Principio inuitabile in malum miser
 Planè incidisti, non enim compactilem
 Ferroq; fictam pede subisti compedem,
 Sed sæuam & abditam omnibus prorsus malam,
 Cuius hominum natura non tulerit onus.
 OCYP. Eheu miser, uæ uæ mihi,
 Vnde hic mihi tacitus pedem terebrat dolor?
 Suscipite me manibus priusquam concidam,
 Perinde uti Satyri sub ulnas Bacchicos.
 NVTR. Equidem senex sum: at ecce tibi pareo tamen,
 Iuuenemq; te longæuius ipse, manu rego.

Cetera deficiunt.

DIALOGI MERETRICII

IACOBO NICYLLO INTERP.

ARGUMENTVM.

VT in superioribus dialogis, breuioribus quidem illis, Lucianus, cum superiorum, tum inferiorum res irridet, sumpta, ut uidetur, occasione partim ex Homero, & ceteris epicis, partim ex Tragediarum quoq; scriptoribus, ita in hisce meretricum colloquijs mulierum quoq; uicia, amores, uariamq; lasciuam persequitur, idq; accepta eius rei occasione, atq; materia ex Menandro, & eius ætatis comœdijs. Eadem enim & illic argumenta tractata esse, ex Latinorum, Terentij ac Plauti conuersionibus coniecturam facere licet. Quòd si autem de re non usque adeo graui, aut periculosa, etiam diuinare licet, uidetur Lucianus, exercitandi quoq; gratia, hu

huiusmodi iustitiae, quippe qui ipsi, quibus aliquando rhetoricam tum alibi, tum in Gallia quoque professus est, huiusmodi quasi exempla quaedam, propofita uoluerit. Ita enim accurate hic ubique Atticam elegantiam ac proprietatem custodiuit, ut prorsus ad imitationem haec composuisse uideatur. Neque uero hoc loco crimini nobis uertetur quispiam, quasi meretricia haec, et infanda etiam nonnulla, latina facta, iuuentuti legenda proponamus, Nam praeterquam quod suscepto operi seruendum fuit, etiam illud defendere nos debet, quod ex sapientioribus quomque dixisse quidam ferunt: Mala cognoscenda esse, non ut faciamus, sed ut facilius euitemus.

GLYCERA ET THAIS.

GLYCERA.

ILITEM istum, Thais, Acarnanum, qui dudum quidem Abrotanum habebat, post autem me amauit, purpuratum istum dico, nosti ne ipsum, an oblita es hominis? THA. Quid ni nossem, Glycerium, nam & potauit nobiscum superiori anno, in festis arualibus. Sed quid istud? uideris enim ne scio quid de illo narratura esse. GLYC. Gorgona ipsum, sceleratissima ista, quae se amicam esse meam simulabat, subductum uerbis, a me abstraxit. THA. Et nunc tibi quidem ille amplius non conuersatur, Gorgonam autem amicum sibi parauit. GLYC. Ita est, o Thais, atque haec res non mediocriter dolore me afficit. THA. Malum quidem hoc est Glycerium, haudquaquam nouum aut mirum tamen: sed consuetum adeo, ac fieri a nobis meretricibus solitum. Proinde neque moerore affici nimium decet, neque accusare Gorgonam. Neque enim tibi Abrotanum ob hoc prius succensuit, quanquam amicae inter uos eratis. Caeterum illud miror, quid nam adeo laudet in ea miles iste, nisi si omnino caecus est, qui non uiderit capillitium illam rarum habere, & in multam usque frontem deductum: deinde & labia liuida atque emortua, collum autem exile, & extantes in eo uenas, longumque nasum. Vnum solum habet, quod procera est, & recta, & ridet admodum illecebrosus quiddam. GLYC. An tu putas, o Thais, propter pulchritudinem amasse illam, Acarnanem? an nescis, quod uenefica est Chrysarium, mater illius, Thessalas nescio quas incantationes sciens, ac lunam deducens. Aiunt autem ipsam uolare quoque noctu. Illa igitur in insaniam uertit hominem, pharmaco quodam ei temperato, ac bibere dato, & nunc uindemiant ipsum. THA. Tu quoque Glycerium, alium aliquem uindemiant abis, istum autem ualere sine.

MYRTIVM, PAMPHILVS ET DORIS.

MYRTIVM.

VCIS ne Pamphile, Philonis naucleri istius filiam? Iam enim uxorem duxisse te aiunt. Tot autem iuramenta, quae iurasti, & lachrymae istae, breui adeo momento, omnia euauerunt? & nunc Myrtij oblitus prorsumes? idcirco etiam Pamphile, cum octauum iam mensem ex te praegnans sis? Quippe hoc uel solum ex tuo amore consecuta sum, quod mihi tantum impleuisti uterum, & me non ita multo post liberos alere oportebit, rem meretrici grauissimam. Neque enim exponam infantem, & maxime si masculus nascatur, sed Pamphilo ei nomine imposito, ego quidem solamen quoddam amoris habebo: tibi uero exprobrabit aliquando accedens ad te ille, quod perfidus fueris in miseram ipsius matrem. Caeterum Pamphile, haudquaquam formosam uirginem ducis. Vidi enim nuper ipsam in Thesmophorijs, una cum matre, nondum etiam sciens, quod propter ipsam, Pamphilum uisura amplius non essem. Proinde tu quoque antea ipsam contemplare, faciemque & oculos ipsius uide, ne te postea discruciet, quod caecos eos admodum habet: neque etiam quod distorti sunt, & se mutuo aspiciunt. Immo uero Philonem uidisti, patrem puellae, faciem

Cereris festa
apud Athenienses
fuerit.

Facilem igitur illius nosti, quare nihil amplius opus erit, filiam quoque uidere. PAM. Adhuc Myrtium, nugantē te audio, uirgines, ac nuptias nescio quas nauticas commemorantem? Egon? autem simam aliquam, aut formosam sponsam noui? aut omniuo quid Philon Alopecensis (illum enim opinor te dicere) filiam habet nubilem? At neque patri amicus ille est. Memini enim de pacto nautico, non multo antē iudicio illum cum illō contendere. Nam talentum, opinor debens patri, exoluere nolebat. Pater autem apud eos, qui controuersias nauticas disceptant, accusauit illum, adeoq; ægrè tum exoluit illud, imò neque totum, ut pater dicebat. Quod si autem uxorem ducere etiam decretum mihi esset, Demeæ scilicet filia relicta, eius qui superiore anno exercitum duxit, idq; etiam cum consobrina ea mihi sit, Philonis istam nescio quam uxorem ducere? Tu uero unde ista audisti? an fortē ipsa hoc effinxisti, nouas quasdam zelotypias meditando, & cum ijs perinde ut cum umbris, nequicquam digladiando. MYRT. Proinde uxorem Pamphile, non duces? PAM. Insanis Myrtium, aut certē temulenta es. Atqui heri non ita multum inebriati fuimus. MYRT. Doris hæc mœrore isto affecit me. Nam cum fortē missa esset, ut lanas cœmeret mihi, ad uentrem, & uota pro me faceret, Lesbiam ait, fortē conuenisse se. Quin potius ipsa huic Doris narra, quæ audieris, nisi tute finxisti ea. DORIS. At malē dispeream, hera, si quicquam mentita fui. Nam postquam eò loci, ubi curia est, ueneram, obuiam fit mihi fortē Lesbia, subridens, atque ait: Amator uester, Pamphilus, uxorem ducit, Philonis filiam. Ac si credere nollem, iussit ut in angiportum uestrum intrō aspicerem, ubi omnia corollis & sertis ornata essent, præterea & tibicina, & tumultus, & qui Hymæneum canerēt, nonnulli. PAM. Quid igitur, aspexisti intrō. DOR. Atque admodum, uidiq; omnia, quæ illa dixit. PAMP. Intellico errorem. Neque omnia tibi Doris, mentita Lesbia est, & tu uera Myrtio quoque renunciasti, nisi quod metu frustra ambæ terri tæ estis. Neq; enim nuptiæ illæ apud nos fiunt, sed in mentem nunc uenit mihi, quod ex matre audiui, quando à uobis heri domum reuersus fui. Nam illa mihi Pamphile, inquit, tum: Aequalis hic quidem tuus, Charmides, uicini huius Aristene ti filius, uxorem iam ducit, & resipiscit. Tu uero quousque tandem, cum amica consuetudinem habebis? Talia ego tum audiens per negligentiam transmittēbam, atque in somnum prolabebar. Deinde mane exurgens, domo statim exiui, ut nihil eorum sciam, quæ Doris postea uidit. Quod si autem mihi non credis, denuo abiens hinc Doris, diligenter inspicere, non porticum, sed ianuam ipsam, utra coronis ac sertis exornata sit. Deprehendes enim non nostram illam, sed uicinæ esse. MYR. Seruasti me, Pamphile. Strangulassē equidem me, si quicquam tale factum fuisset. PAM. At factum non est, neque ita insaniero ego, ut Myrtij oblitus esse uidear, præsertim iam uterum ex me ferentis.

MATER ET PHILINNA

MATER.

NSANA ne fuisti Philinna, aut quid tibi accidit tandem in cōfusiō heri? Venit enim ad me Diphilus mane lachrumans, & narrauit mihi ea, quæ indignē à te passus fuerit. Ebram enim fuisse te, & in medium progressam, saltasse ait, ipso prohibente, postea autem etiam osculatam fuisse Lampriam, sodalem suam, ac postquam succensuerit tibi, relicto ipso, ad Lampriam, transisse, illumq; amplexatam esse. Sese uero disperiisse cum hæc fierēt. Sed neque noctu opinor, concubuisti cum eo, relicto aut lachrumante, sola in proximo grabbatulo iacuisti, cātillans, atq; ægrè faciēs illi. PHIL. At ea, quæ ipse fecit, mater, haudquaquam narrauit tibi, neq; enim patrocinareris ipsi, contumelioso adeo existētī. Qui me quidem dimissa, sermones subinde

inde conferebat cum Thaide Lampriæ amica, cum ille nondum adesset. Postquam autem uidebat indignè ferre me, atq; ego nutu admonebam hominem, eorum quæ faciebat, ille summa auricula apprehensam, & ceruice ad se reclinatâ Thaidē etiā osculatus est, ita impresso ore, ut uix inde labia retraheret. Proinde ego quidē lachrumabar, ille ueroridebat, ac Thaidi multa in aurem clām susurrabat, de me uidelicet. Et Thais quoq; ad me aspiciens, subridebat. Vbi autem aduenire Lampriam animaduvertebant, ac tandem mutuis osculationibus explebant sese, ego quidem cum ipso tamen accubui, ut ne in posterum etiam hoc causari posset. Thais autem exurgens, saltauit prima, nudatis in multum usq; talis, perinde ac si sola pulchros eos haberet, ac postquam desijt, Lamprias quidem tacebat, neq; quicquam uerbis addidit: Diphilus autem, supra modum laudabat concinnitatem ac gestus æquabilitatē, eo quod in nullo adeo defecisset, quodq; aptè ad cytharam & motus & planta respondissent, & alia infinita, perinde ac si Calamidis Sofandram laudaret, & non Thaidem, quam tu quoq; satis nosti, cum nobiscum lauaret nuper, qualis sit. Ipsa autē Thais qualia in me statim probe dixit: Siquamenim, inquit, non pudet gracilium crurum, quæ habet, exurgens saltet etiam ipsa. Hic tibi quid dicam mater? surrexi equidem, atq; saltauī. Quid enim facere conueniebat? perferre scilicet, & silentio scomma illud tacitè confiteri? ac Thaidem permittere ita in conuinio regnare? MAT. Aemulatio hæc quidem, filia, grauior paulo fuit, Nam ne curare quidē ista oportebat: sed tamen dic quæ posthæc consecuta sunt? PHIL. Cæteri quidem igitur laudabant, Diphilus autem solus, supinus in tergū iacens, ad lacunar sursum aspicebat scilicet, donec saltando defessa ego, quieui. MAT. Quid autem, quod Lampriam osculata esse diceris, uerūm ne istud fuit? quid taces? Non enim hoc quoque uenia dignum est. PHILIN. Atqui uicissim illi ægrè facere uolebam. MAT. Deinde neq; concubuisti unā cum illo, sed etiam cātillasti lachrumante illo, An non intelligis filia, quod mendicæ atq; inopes sumus? neq; meministi, quā multa ab illo accepimus, aut quo pacto superiore hyeme uiuendum nobis fuisset, nisi hunc nobis ipsa adeo Venus obtulisset. PHIL. Quid tum igitur? an ob id tolerarem hæc, & contumelia ab ipso afficerer? MAT. Irascere quidem, ne autem uicissim contumeliosa fueris. An nescis, quod contumelia affecti amatores, amare desinunt, & se ipsos obiurgant. Tu uero omnino difficilis semper erga hominem fuisti. Ac uide, ne iuxta prouerbiū, funiculum nimis intēdendo, abrumpamus aliquando.

De Calamide
statuario Plin-
ius lib. 34.
cap. 3.

MELISSA ET BACCHIS

I quam fortē nosti, Bacchis anum, quales multæ Thessalæ perhibentur esse, incantatrices, & amabiles uideri faciētes, etiam si qua prorsum odio digna mulier existat, eam acceptam, ad me adducas quæso, ita tibi rebus tuis optato frui liceat. Nam ego uestes omnes, atq; omne aurum hoc libenter amiserim, si solum uideam iterum ad me reuerti Charinum, odio Simmichen perinde habentem, atq; me nunc habet. BAC. Quid ais Melissa? non amplius tecum consuetudinem habet, sed ad Simmichen diuertit Charinus? cuius gratia tantas iras parentum sustinuit, cum diuitē illam uxorem ducere negaret, quæ quinque in dotem talenta, ut dicebatur, illi allatura erat: memini enim me ista ex te audire. MELIS. Cuncta hæc euanuerunt Bacchi, & iam quintus dies est, ex quo illum prorsus ne uidi quidem. Sed potant apud æqualem Pammenem, ipse & Simmiche. BAC. Acerba sanè hæc Melissa tibi accidunt. Sed quid adeo dissidium hoc inter uos conciliauit? Videtur enim haud quaquam exiguum istud esse. MELIS. Quod ad summam rei attinet, prorsum ne dicere quidem possum. Paulo autem antè, cum ex Pireo rediret (Descende-

rat

rat enim opinor eò, ut debitum quoddam exigeret, à patre missus uidelicet) neque me aspicere uolebat ingressus, neque etiam recipiebat accurrentem me, uti consuetum inter nos erat, sed repellens à se, amplexari uolentem: Abi, inquit, ad nauclerum Hermotimum, aut ea quæ in parietibus in Ceramico scripta sunt, lege, ubi nomina uestra columnis incisa sunt. Tum ego: Quemnam, inquam, quæ mihi Hermotimum narras? aut quas columnas dicis? Ille autem nihil respondens, atque etiam incœnatus dormiebat, auersus à me faciens. Quàm multa hic me putas machinatam fuisse, amplectendo, conuertendo, atque etiam osculando auersi illius ceruicem? At ille ne ullo quidem pacto se deliniri passus est, sed si mihi, inquit, plus satis molesta fueris, abibo hinc, etiam si nox intempesta sit.

Locus fuit Athenis, ubi meretrices habitabant. ex altero, ubi bello cæsi sepeliuntur. Suid.

BAC. Attamen noras Hermotimum? MEL. At me uideas, o Bacchi, miserorem multò quàm nunc sum, degere, si ullum ego nauclerum Hermotimum usquam noui. Nisi quòd ille quidem summo mane à me abiit, statim ad galli cantum expectectus, ego uero memineram quòd in pariete quodam in Ceramico scriptum aiebat nomen istud esse, atque ob id misi statim Acidem, quæ illud uideret. Illa uero aliud quidem nihil repperit, nisi hoc solum inscriptum ad dexteram ab ingressu, supra Dipylum, Melissa amat Hermotimum. et rursus inferius paulò: Nauclerus Hermotimus amat Melissam. BACCH. O adulescentes curiosos ac petulantes. Intelligo enim. Aegrè facere quispiam Charino uolens, inscripsit hæc. zelotypum uidelicet ipsum esse sciens. Ille autem statim ut legit, credidit. Quòd sic ubi igitur ipsum uiderem, dicerem: Imperitus rerum est, at puer adhuc. MELIS. Vbi uero uideas illum, qui cum Simmiche conuersatur, se ipsum cum illa concludens. Parentes autem etiam nunc apud me quærunt ipsum. Sed siquam anum habere, Bacchi, ut dixi, possim, ea apparens, fors seruet me. BAC. Est quædam uenefica, mea tu, ad hanc rem maximè idonea, Syra natiōe, cruda adhuc, & benè compacta, quæ mihi aliquando Phaniam, cum & ille mihi temere ita succenseret, reconciliauit, id quod post totos menses quatuor, cum ego iam planè desperassem. Ille autem incantationibus compulsus, rursus ad me rediit. MELIS. Quid igitur poscebat anus ea, si modo adhuc meministi? BAC. Non magnam accipit mercedem, Melissa, sed drachmam, & panem, & impositos præterea oportet esse, cum sale obulos septem, & Thyum, & facem. Ista uero anus accipit, & craterem quoque misceri illi oportet, bibereque illam inde solam. Oportebit autem & ipsius uiri aliquid adesse, uti uestem, aut crepidas, aut pauculos crines, aut id genus aliud quippiam. MELIS. Habeo crepidas illius. BAC. Hisce igitur ex palo suspensis, infra suffitum thyo facit, aspergens igni salem quoque. Pronunciat autem amborum nomina ad hæc, & illius uidelicet, & tuum. Deinde è sinu proferens rhombum huc illuc conuertit, incantationem quandam dicens, uolubili lingua, barbara uidelicet, atque horrenda nomina. Hæc illa tum fecit, Ac non multò post Phaniam, cum illum pariter & æquales ob hoc reprehenderent, & ipsa Phœbis, qui cum rem habebat tum, multum postularet, uenit mihi, incantatione ista prorsus attractus. Præterea autem etiam odij conciliandi medicamentum hoc, contra Phœbideum, docuit me, ut uidelicet uestigium ab illa impressum obseruarem, & in sinistrum illius, pede meo dextero insisterem, contra autem in dexteri illius, sinistro meo, atque ita dicerem, conscendi te, at & superior sum: feci quod ita ut illa tum præcepit. MELIS. Ne morare Bacchi, ne morare, sed uoca iam Syram illam. Tu uero. Ad, panem & uerbenas, & cætera omnia, ad incantationem quæ pertinent, appa-

ὄνομα, ὄνομα δ' ἐστὶν ὄνομα, inquit Hefychius. huius suffitum in sacris utebantur.

CLONARIVM ET LEAENA.

Nota

O V A quādam de te audimus Leæna, Lesbiam uidelicet Megillam diuitem illam, amare te, perinde ut uirum, & coire uos, nescio quid mutuo uobis facientes. Quid istud? erubuisti? Sed dic mihi, uerane ista sunt? LEAEN. Vera Clonarium: pudet autem dicere. Alienum enim quiddam est. CLON. At per Cererem, quid hoc negocij? aut

quid sibi uult mulier? Quid autem etiam agitis, quando coistis? Vides, haudquaquam amas me, neque enim celares me talia. LEAE. Amo equidem te, quantum ullam aliam. Mulier autem illa, uirilis supra modum est. CLO. Non intelligo, quidnam etiam dicas, nisi si tribas quæpiam est. Tales enim in Lesbo perhibent mulieres esse, quæ à uiris quidem pati illud nolint, cum mulieribus autem ipsæ, perinde ac uiri solent, congregiantur. LE. Tale quippiam est. CLO. Proin mea Leæna, istud ipsum etiam expone, quo pacto uidelicet ab initio sollicitauerit te, quoque modo etiam adduci te, ut illi morem gereres, passa fueris, & quæ deinceps consecuta sunt. LE. Compotatiunculam quandam instituerant, ipsa & Demanassa Corinthia ista, diues ipsa quoque, & in eadem arte, cum Megilla exercitata: assumpserantque me, ut cithara ipsis canerem. Postquam autem satis cecineram, & iam intempesta nox erat, cubitumque ire conueniebat, ipsæ autem iam ebriæ erant. Tum Megilla: age, inquit, Leæna, iam enim dormire æquum est, hic nobiscum unā cuba, media inter utranque. CLO. Concubuisti ne? Quid tum postea factum est? LE. Osculabantur me primo, perinde atque uiri solent, non ipsa modo labia applicantes, sed os subaperientes quoque. Deinde & amplexabantur, & papillas atterebant mihi. Demanassa autem etiam mordebat, inter deosculandum. Ego uero, quid nam rei esset, haudquaquam etiam coniectura consequi poterā. Cæterum parua interiecta mora, Megilla cum iam incaluisset, comam, ut illam quidem ficticiam habebat, à capite reiecit, ipsa autem iacebat omnino similis, atque æquiparanda gladiatorii alicui uehementer uirili, atque robusto, ad uiuum usque cute detonsa. Ac ego quidem, ubi aspexi, perterrita sum. Illa uero, Leæna inquit, ecquem adolescentem unquam uidisti ita pulchrum? At non uideo, inquam ego, ullum hic adolescentem, Megilla. Tum illa, ne me, inquit, effœmines, aut mulierem facias: Megillus enim uocor ego, & iam olim Demonassam hanc uxorem duxi, estque ea uxor mea. Risi equidem ad hæc, Clonarium, atque proinde Megilla, latuisti, inquam, tu nos, uir existens, quemadmodum Achille aiunt, inter uirgines absconditum latuisse, habesque uirile illud, ac Demonassæ facis, idem, quod uiri solent? Idem ego Leæna, inquit, non habeo, sed neque opus eo admodum habeo. Peculiari autem modo, suauius aliquanto cōuersari me uidebis. At num Hermophroditus es, inquam ego, quales multi perhibentur esse, utrunque membrum habentes (Adhuc enim Clonarium, ipsam rem ignorabam) Neque hoc, inquit illa, sed per omnia uir sum. Tum ego, audiui, inquam, ex Boeotia tibicina quadam, Ismenodora nomine, cum illa, quæ Ephestris apud ipsos dicuntur, enarraret, fuisse Thebis quendam ex muliere uirum factum, qui idem & uates optimus fuerit. Num igitur & tibi tale aliquid accidit? Haudquaquam Leæna, inquit, sed nata equidem sum similis uobis alijs, Sententia autem & libido, cæteraque omnia uirilium mihi sunt. Proinde sufficiens tibi, inquam, libido est? Tum illa: Præbe igitur, Leæna inquit, & cognosces me nihilo inferiorum uiris esse. Habeo enim quiddam aliud pro uirili illo. Sed præbe, uidebis enim. Præbui itaque Clonarium, cum illa diu multumque supplicaret, atque etiam monile daret, ex præciosioribus illis quoddam, & uelamina aliquot tenuiora. Atque exinde ego quidem illam perinde ac uirum complectebam. Illa autem & faciebat, & osculabatur, & anhelabat, uidebaturque mihi supra modum adeo uoluptate affici. CLO. Quid faciebat Leæna? aut quo modo? hoc enim quæso, ut maxime dicas. LE. Ne quære accuratius omnia. Turpia enim sunt, quare, equidem, per Vraniam, haud facile dixero.

*Ephestris, uel
simili genus
militaris est.
Vnde Ephe-
stris deriuari
uidetur. utrum
aut poema,
aut canticum,
aut etiam festum
aliquod apud
Thebanos fue-
rit, dubitari
potest.*

CROBYLE ET CORINNA

CROBYLE igitur Corinna mea, haudquaquam ita graue fuerit, ceu tu putabas, ex uirgine, mulierem fieri, id iam didicisti uidelicet, quippe quæ cum adulescente quidem formoso fueris, minam autem pro prima mercede abstuleris, pro qua statim monile comparabo tibi, COR. Ita amabo. Habeat autem & lapillos aliquos pellucidos, quale Philænidis est. CRO. Erit sanè talis. Sed audietiam cætera ex me, quæ te oportet facere, & quo pacto accommodare te uiris. Nam alia nobis uictus ratio nulla est, filia, sed per duos hosce annos, ex quo pater tuus, piæ memoria, defunctus est, an nescis quo pacto uitam egerimus? At quando ille adhuc uiuebat, abundè nobis omnia suppetebat. Artem enim ferrariam exercebat, magnumq; adeo nomen eius erat in Pyreo. Ac plerosq; audire licet deierantes, quod post Philinum ferrarius talis opifex, alius amplius non sit futurus. Post mortem autem eius, principio quidem diuenditis forcipibus, & incude, & malleo, duabus minis, ex illis tum uitam sustentauimus. Postea autem, alias quidè texendo, alias autem tramam deducendo, interdum etiam stamina nendo, ægrè uictum parabam. Te uero, filia, enutriebam, spem expectans. COR. Minam istam dicis? CROBY. Non, uerum ita rationem inibam, quod cum ad istam ætatē peruenisses, & me facile alere postea, & te ipsam exornare posses. Diues uidelicet ipsa futura, & uestes habitura purpureas, & ancillas pedissequas. CO. Quomodo hoc, mater? aut quid dicis. CRO. Si cum adolescentibus rem haberes, & unā potares cum ipsis, & pro mercede cōcumberes. COR. Quemadmodum Daphnidis filia, Lyra? CRO. Ita. COR. At illa meretrix est. CRO. Nihil graue hoc. Nam & tu, perinde ut illa opulenta eris, multosq; amatores habebis. Quid lachrumaris Corinna? An non uides quā multæ sint, & ut ab omnibus magno studio ambiantur meretrices? deinde & quantum pecuniæ accipiant? Daphnidem igitur, o chara Adrastia, noui ego, cum pannosa ac lacera incederet, priusquam uidelicet illa ad adultam ætatē peruenisset. At nunc uides qualis prodeat, ut illi aurum, & uestes floridæ, & ancillæ quatuor. COR. Quo pacto autem hæc acquisiuit Lyra? CRO. Principio quidem, exornando se ipsam eleganter, deinde facilem atq; hilarem gerendo se erga cunctos, non eò quidem usq; ut in cachinnum facile solueretur, quemadmodum tu soles, sed arridendo suaue, ac blandum quiddam. Postea autem & conuersando sapienter ac dextrè, neq; decipiens, si quis eam accedit, aut accersit, neq; etiam obiurgans atq; increpans uiros. At si quando ad coenam quoq; abit, accepta mercede, neq; inebriatur, ridiculū enim hoc, & oderunt uiri tales, neq; ineptè ac rusticè oppletur obsonio, sed attingit quidem summis digitis: tacitè autem edendo non obturat utramq; maxillam ingestis buccellis. Præterea autem & bibit modestè, non affatim, & uelut ore dehiscente, sed remissè ac placidè. COR. Etiam si fortè siti afficiatur, mater? CRO. Imò præcipue tum, Corinna, & neq; plus æquo loquitur, neq; acerbè ullum ex ijs qui unā adsunt, perstringit. Ad solum autem eum, à quo conductæ est, aspiciit. Et ob hoc illam amant ipsam. Ac postquam cubitum eundum est, nihil neq; petulans nimis, neq; ineptum & incompositum facile admittit, sed ex cunctis unū hoc maximè obseruat, ut illum alliciat ad sese, & amatorem sui faciat. Hoc enim nomine cuncti ipsam laudant. Quod si igitur & tu eadem hæc didiceris, beatæ nos quoq; erimus. Nam cætera quidè multò ipsa. Sed nihil o chara Adrastia addam amplius: uiuas modo. COR. At dic mihi mater, q̄ qui mercede nos conducunt, omnes ne tales sunt, qualis est hic Eucritus, cū quo heri concubui. CRO. Non omnes, sed alij quidem meliores, alij autem etiam duriores, magisq; uiriles: nonnulli uero non adeo liberali forma quoq; præditi. COR. Et cum hisce igitur concumbere oportebit? CRO. Maximè uero, filia. Nam hi quidem plura quoq; dant. Formo

si autem, hoc ipsum solum formosi uideri uolunt. Tu uero, eius quod plus est, rationem semper habeas, si breui cupis, cunctas demonstrare digito te, ac dicere: An non uides Corinnam, Crobyle filiam, ut excellenter diues est, & terq; quaterq; beatam, matrē suam reddidit? Quid ais? facies ne ista? facies. Noui ego, facileq; adeo cūctis anteibis. Nunc autem abi, ut laues, si forte ueniat etiam hodie adolescens ille Eucritus, ita enim pollicitus est.

MATER ET MUSARIUM

τὸ πρῶτον
μῦθος
ἐστίν, ὃν
ἐκείνους,
Cognomēta
αὐτὴ Veneris
sunt: Pandē-
mus, Vrania,
et Hortēsis.
Priorum ety-
mon reddit
Pausanias in
Beoticis.
Hortēsis αὐτὴ
ἀ loco dici-
tur, cuius uē
Pausanias me-
mīnit in At-
ticis.

Παῖς Ἀττικὸν
ὄνομα ἐστὶ
Κολλύττα.
Ἡ δὲ τέμνις
ἀπὸ πελλυκίδος
ἠκουσθῆναι
ἐκείνῳ, ὡς
ὁ Πόλλυξ ἱσ-
τῶται.

Hoc est, festa
mensis, seu tri-
turationis,
eadem que

ARGO si ralem amatorem posthac inueniamus, Musarium, qualis Cherea hic est, imolare oportebit nos: Publica quidem Veneritica-
pram candidam, Coelesti aut, & ei quae in Hortis est, iuuentam utri-
que, fertis praeterea coronare etiam opum largitricē, & in summa,
beatae ac ter felices erimus. Quippe uides nunc ab adolescente isto,
quā multa accipiamus, qui obulum quidem nunquā ullum tibi dedit, neq; ue-
stem, neq; soleas, neq; unguentum, sed excusationes apud illū semper, & pollici-
tationes & spes longae, & illud crebrum. Si pater, & si dominus siam paterni-
possessionum, & omnia tua. Tu autem etiam ius iurandum dedisse ipsum ais, quod
legibus uxorem te sibi facturum sit. MUSA. Iurauit enim, mater, per Cererem &
Proserpinam, & Mineruam. MAT. E credis illi scilicet? & ob hoc paulō antē,
cum non haberet unde daret symbolum, annulum dedisti illi, me ignorāte? Ille
uero uendito eo, potando absorbuit. Et rursus duo monilia ista Ionica, quorum
utriq; pendebat duos Daricos, quae tibi Chius ille nauclerus, Praxia attulerat,
Esse sic commercatus. Debebat enim cum Cherea, coenam collatitiam unā cū ado-
lescentibus aequalibus dependere. Nam uela, & tunicas, quid attinet dicere? Et
in summa, lucrum adeo quoddam nobis, & magna utilitas iste obuenit scilicet.
MVS. At pulcher est, & imberbis, & amare se ait, & lachrymatur. Praeterea &
Dinomaches, Lachetisq; filius est. Arepagitae illius, dicitq; uxorem me ducere
uelle se, denique magnae spes ab ipso nobis factae sunt, si senex ille solum oculos
clausisset. MAT. Proinde Musarium, ubi soleis aut crepidis opus erit, & tutor
didrachmam poposcerit, dicemus & nos illi, argentum quidem non habemus,
tu autem spes quasdam modicas a nobis accipe. Et rursus ad pistorem, eadem
hac. Et cum pensionem domus deposcemur: expecta, dicemus, uidelicet, dum
Laches Colyttensis moriatur. Exoluemus enim tibi tum post nuptias. An non
pudet te, quod sola meretricum neq; in aureis habes, neq; monile aliquod, neq;
uestem Tarentinam. MVS. Quid igitur, mater, fortunatiores ne illae me, & pul-
chriores sunt? MAT. Non, sed providentiores, noruntq; meretricari, neque cre-
dunt uerbis modo, & adolescentulis, in summis labris iusiurandum gerētibus.
Tu uero fidelis es, & amans uiri, neq; admittis alium quenquam, praeterquam
solum hunc Chaream. Ac nuper, quando agricola ille Acarnensis ueniebat,
duas minas ad te afferens, imberbis ipse quoq; (uini autem precium hoc retule-
rat, a patre ad id missus) tu uero etiam subfannasti hominem: dormis autem cū
Adonide scilicet isto tuo, Charea. MVS. Quid igitur? An decebat relicto Chae-
rea, recipere me operarium istum foetidum atq; hircum olentem. Laxis mihi,
ut astiti, Cherea, & porcellus Acarnanius. MAT. At esto sanē ille agrestis, & ma-
le oleat, quid autem? Cur neq; Antiphontem, Menecratis filiū, minam tibi pol-
licentem, recipere uoluisti? An non formosus erat, & urbanus, aequalis Chae-
rea? MUSA. At interminatus fuerat Charea, ambos nos iugulaturum esse se,
si me cum illo unquam deprehenderet. MAT. Quā multi autem & alij ea-
dem hac minantur. An tu igitur sine amatoribus, ob hoc manebis? & pudicē
ages, perinde ac si non meretrix, sed Cereris sacerdos quaeptam fores? Accae-
tera omitto, hodie uero Aloa sunt, quid tibi igitur dedit, qui celebritatem hanc
perageres? MVSAR. Ah, Non habet, mater mea. MAT. Quid? an solus iste
supra Arualia exposuimus.

artem

artem nullam, aduersus patrem inuenire potest? non seruum immittere, qui illum decipiat? non à matre ipse postulare, minitando se in militiam hinc nauigaturum esse, nisi accipiat? Verum sedet, nos atterens, ac uana spe producens, neque ipse quicquam dans, neque à dantibus accipere sinens. Tu uero, ò Musarium, an putas te octodecim annorum semper fore, aut eodem animo futurum Cheream? quando ipse quidem diues erit, mater autem optimas aliquas, ac benè dotatas nuptias ipsi inueniet? An ille tum, putas, meminerit lachrymarum istarum? aut suauiorum, aut etiam iuris iurandi alicuius, cum dotem quinque fortassis talentorum aspiciet? *MVS.* Meminerit ille, cuius rei argumentum illud urique, quod neque nunc uxorem duxit, sed cum à patre cogeretur, ac uim propè pateretur, tamen negauit ducere. *MAT.* Utinam non decipiaris, sed tamen admonebo te, Musarium, aliquando horum.

AMPELIS ET CHRYSIS.

Si quis, ò Chrysi, neq; zelotypus est, neq; irascitur, neq; alapas infligit aliquando, aut capillos cōscidit, aut uestes lacerauit. Pro amato rē ne adhuc habendus uidetur. *CHR.* Proinde ista sola amanti, Ampell, indicia? *AMPE.* Maxime: siquidem hæc utri feruentis sunt. Nam cætera illa, oscula, & lachrymæ, & iusiurandum, & crebro uentitare, incipientis, & adhuc crescentis amoris signa. Ceterum totus hic ignis zelotypia constat. Quare si te, quemadmodum dicis, Gorgias alapis cedit, & zelotypus est, benè speres licet, optesq; ut eadem semper faciat. *CHR.* Eadē autem? Quid ais? ut ille me semper percutiat alapis? *AMP.* Non, sed ut semper illi ægrè sit, si non ad solum ipsum aspicias. Quoniam certè, nisi amaret te, cur quæso irasceretur etiam, si quem alium amatorem habeas tu? *CHR.* At equidē non habeo. Ille uero nequicq; suspicatus est, diuitem istū me amare, ex eo quod mentionem eius fortè aliquando feci. *AMP.* Atq; hoc suaue sanè est, putare illum à diuitibus obseruari, ac coli te. Ita enim maiori dolore afficietur, magisq; æmulabitur & contendet, ne potiores ipso, apud te sint riuales. *CHR.* At uero ille quidem solum irascitur, & alapis cedit, nihil autem dat. *AMP.* At dabit postea. Nam zelotypi, uel maxime dolore afficiuntur. *CHR.* Nescio quo pacto alapas accipere me uis, ò mea Ampell. *AMPE.* Haudquaquam ego. Sed ut arbitror, maximi amores inde nascuntur, etiam si audiat se negligi. Quod si autem persuasum illi fuerit, se solum habere te, elanguescet nescio quo modo libido illa. Atq; hæc tibi dico, quæ iam annos uiginti totos meretricium quæstum exercui. Tu uero annos, ut arbitror, decem & octo nata es, aut pauciores etiam. Qd si autem uis, narrabo etiam, quæ mihi acciderunt aliquando, non adeo multos ante annos. Amabat me Demophantus, forenerator ille, momentaneo ac leui quodam amore, neq; ingemiscens, neq; lachrumans, neq; etiam intempestiue ac sera nocte ad fores uentitans, sed illud solum, interdum dormiens mecum, idq; etiam post longum interuallum. Posteaquam autem uenientem aliquando exclusi (Nam tum Calliades pictor intus erat, datis decē drachmīs) principio quidem abiit, uerbis me insectatus. Postquam autem multæ dies iam transissent, neq; ego ad illum mitterem (rursus autem tum Calliades intus erat) incallescens tum tandem Demophantus, etiam ipse ad rem inflammatur. Atq; astans aliquando, cum ianuam obseruasset aperram, flebat, percutiebat, minabatur se occisurū esse, lacerabat uestem, omniaq; faciebat. Et postremum talēto dato, habebat me solus totos octomenses. Vxor autem ipsius, cūctis dicebat, medicamentis à me ipsum ad infantiam redigi. At hoc igitur medicamentum zelotypia erat. Quare ò Chrysi, & tu utere contra Gorgiam eodem medicamento. Porro diues adolescens hic erit, si quando patrem ipsius mori contingeret.

LUCIANI
DORCAS, PANNYXIS, PHILO-
STRATVS, POLEMON.

DOR.

† Paluda
mento.

PERIIMVS ò hera, perissimus. Polemon ex militia reuersus est, diuitis
is onustus, ut aiunt. Vidi autem & ego ipsum, sago † purpura præ
texto, & fibulato, indurum, & seruos pedissequos una cum eo mul
tos. Ac amici, ut aspexerant, concurrebant ad ipsum, salutaturi ui
delicet. Interea autem seruum conspicata, à tergo sequentem, eum
qui cum ipso profectus fuerat, interrogabam, ac dic mihi Parmeno, inquebam,
salutato prius ipso, quo pacto nobis egistis? & numquod operæ precium bello
rum consecuti, huc reuersi estis. PAN. Non decebat hoc statim, sed illa primū,
Quòd quidem seruati estis, multa dijs gratia, & in primis Ioui Hospitali, & Mi
neruæ militari. Cæterum hera semper rogitare solebat, quidnam ageretur, &
ubi essetis: quod si autem etiam hoc addidisses, quòd & lachrumaretur, & men
tionem Polemonis faceret semper, satius id fuerat multò. DOR. Præfata equi
dem sum statim à principio cuncta hæc. Ad te autem non putauis opus esse, ue
rum illa dicere uolui, quæ audiui. Nam ad Parmenonem certè ita incepi: Ecce
bi, Parmeno, tinnierunt uobis aures? Semper enim reminiscebatur uestri hera
cum lachrymis, & maxime si quando ex pugna uenerat quispiam, multiq; mor
tui esse dicebantur, euellebat tum crines, & pectus percutiebat, & lugebat ad u
numquodq; nuncium. PAN. Rectè Dorcas, ita decebat. DOR. Deinde nò mul
to post, interrogabam illa quoq; ordine. Ille autem: Admodum splendidè, in
quit, reuersi sumus. PAN. Ita autem etiam ille? nihil præfatus, quod memineat
rit mei Polemon? aut desiderio affectus fuerit, aut optauerit saluam atq; incolu
mem me iterum deprehendere? DOR. Atq; adeo multa huiusmodi dicebat.
Quod igitur caput rei est, narrauit diuitias multas, aurum, uestes, seruos, ebur.
Nam argentum quidem afferre ipsum dicebat, non ad numerum, sed ad mensu
ram, multos uidelicet medimnos plenos. Habebat autem & ipse Parmeno an
nulum in digito paruo, maximum ac multiangulum, lapillusq; incrustatus in
uocerat, extricoloribus illis quidam, rubebatq; supernè. Reliqui autem ipsum,
cum adhuc pararet mihi dicere, quo pacto Alym trāsissent & ut occidissent Ti
ridatem quandam, et quomodo uersatus ipse Polemon in pugna contra Pisidas
esset, accurrìq; domum, ut hæc tibi renunciarem, ut quid de omnibus rebus fa
ceres, deliberares ipsa tecum. Nam si ueniens Polemon (ueniet enim haud du
biè, postquam à se notos ac salutantes filios amouerit) ac resciscens, deprehen
derit Polystratum apud nos intus, quid putas, quæso facturum ipsum esse? PAN.
Inueniamus Dorcas, ex re præsentium consilium, atq; salutem aliquam. Nam
neq; hunc ablegare honestum fuerit, ut qui talentum nuper dederit, et præterea
mercator quoq; est, & multa pollicitus: neq; rursum utile, Polemonem, talem ac
tantum redeuntem non recipere. Nam præter hæc etiam zelotypus est, & cum
pauper adhuc, intolerabilis adeo fuerit, quid nunc non putes illū facturū? DOR.
At etiam accedit. PAN. Desicio ò Dorcas, consilij inopia, ac tremo. DOR. Sed es
Philostratus accedit. PAN. Quæ igitur stam? quomodo me affit terra absorbeat?
PHIL. Quid? cur non potamus Pannychi? PAN. Perdidisti me, ò homo. Tu ue
ro salue Polemon, post longum adeo oculis oblatus iterū meis. POL. Hicce igitur
quis nam est, qui huc ad nos accedit? taces? Euge abi ò Pannychi. Ego ue
ro ex Pylis intra quintum diem huc aduolaui, approperans uidelicet ad talem
mulierem. Ac merito sanè hæc mihi accidunt, tibiq; adeo gratiam habeo. Ne
que enim posthac amplius abs te diripiar. PHILOST. Tu uero quis nam es, bo
neuir? POLEM. Nimirum audis, quòd Polemon ego, Steriensis ille, ex tri
bu Pandionis, qui Tribunus militum à principio fui, nunc autem totius dux
legionis, amator Pannychidis, cum eam adhuc humana sapere putarem. PHIL.

At

Ende Ther
mopyla ali
de.

At nunc, Tribune*, Pamychis hæc mea est, talentumq; à me accepit. Accipiet autem & alterum iam, ubi onera seu merces distraxerimus. Ac nunc Pammychi, sequere me. Istum autem apud Odrysas Tribunatum gerere sine. DOR.† Libera hæc quidem est, sequeturq; non, nisi uolet. PAN. Quid faciam Dorcas? DOR. Introire melius. Nam Polemoni adesse irato, haudquaquam facile aut tutum est. Et magis incendetur æmulando. PAN. Si placet, eamus intro. POL. At prædico uobis, quod hodie postremum potabitis, aut ego frustra adsum, tantis cædibus exercitatus, Thracas huc Parmeno. PAR. Armati ad sunt, cingentes angiportum phalange. Ac in fronte quidem qui grauis armaturæ sunt, in utroq; autem latere fundatores & sagittarii, cæteri à tergo locati. PHIL. Tanquam infantibus nobis hæc, ò stipendiariæ, minitaris, ac laruis nequicquam nos territas. An tu uero unquam gallum aliquem gallinaceum occidisti? aut etiam bellum uidisti? Castellum, ut multum præsidio tenuisti, fortasse dux manipularis* quispiam, ut tibi hoc interim gratificando concedam. POL. At uero scies paulo post, ubi nos acie in dextrum conuersa aduentare spectabis, armis resplendentibus. PHIL. Aduentate modo conferti, atq; instructi. Ego uero & Tibys iste. Nā hic solus me sequitur, iaciendo cum saxis, tum testis ostraceis, ita dispergemus uos, ut neq; quo uertamini, scire tum possitis.

* *Τριφυλὴ*
græcè, hoc est
externi et cō-
ductiij milia
tis ductor pa-
triæ. Suidas
in *Ξενοφών*
αυτὸς *χιλίας*
χίλων p. codd.
iunxit ait.
† PAR.

Διότι μὲν τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ
καὶ τὸν αὐτοῦ
ἀδελφὸν αὐτοῦ
ἀδελφὸν αὐτοῦ
Suidas uocat.

CHELIDONIVM ET DROSE.

ON amplius uentitat ad te, Drose, adulescentulus ille Clinias? Nō enim uidi longo tam tempore, apud uos ipsum? DROS. Non amplius Chelidonium. Nam præceptor prohibuit ipsum, amplius ad me accedere. CHEL. Qui nam iste? num exercitorem istum puerorum Diotimi dicis. Nam is certè amicus mihi est. DROS. Non, sed perditissimus iste philosophorum, Aristænetus. CHELID. Tetricum istum dicis & hirsutum? profunda barba? qui cum adolescentibus consueuit deambulare in porticu picta? DROS. Illum equidem, uanum factatorem, quem utinam pessimè perire uideam, barba tractu à carnifice. CHELID. Quid autem accidit illi, cur talia persuaderet Clinia? DROS. Nescio Chelidonium, Sed cum antea nunquā ullam noctem intermiserit, quin mecum dormiret, ex quo rem cum giuliere habere coepit (primum autem mecum habere coepit) tribus istis diebus proximis ad angiportum hoc ne unquam accessit quidem. Postquam autem ex eo contristari coepi (nam nescio quo pacto mihi ægrè quiddam ob illum accidit) Neuidem mihi, quæ illum circumspiceret, aut in foro commorantem alicubi, aut in palæstra†. Ea autem rediens, deambulantem uidisse se ait, cum Aristæneto, atq; innuisse illi à longè. Illum autem erubuisse, delectis in terram oculis, neq; aspiciere amplius ad ipsam uoluisse. Atq; exinde ambos ad urbem iisse. Ipsa uero ad Dipylum usq; secuta, cum ille prorsus neq; conuerteret sese, domum rediit, nihil planum aut certum habens, quod renunciaret. Quo me igitur pacto post illa tū affectam putas? quæ coniecturam facere nusquam poterā, quid nam esset quod adulescenti huic accidisset, sed ita mecum dicebam: Num nam ægrè illi aliquid feci? aut num quam aliam amat, me perosus? at num pater uetuit ipsum? Multa adeo huiusmodi mecum ipsa uoluebam. Porro autem circa multam uesperam, uenit Dromo, literas has ab illo afferens. Accipe Chelidonium, ac lege. Scis enim literas uidelicet. CHE. Age uideamus. Ac literæ quidem ipsæ non admodum planæ scriptæ, sed incompressæ & malè coagmentatæ, properantiā quamdam scribentis indicant. Sic autem sonant: Quo quidem pacto amarim te, mea Drose, testes facio deos. DRO. Væ uæ misera mihi, neq; salutationem à principio adscripsit. CHE. Et nunc autem non odio aliquo, sed necessitate coactus, desero te, Nam me pater Aristæneto tradidit, ut philosophiæ dem apud illum

vel
porticu,
καὶ τὸν αὐτοῦ
græcè habetur,
qđ ut corruptū puto,
sic τὸν αὐτοῦ
κίλιν, uel καὶ
λαίαν λε-
γέμεν πῦλον

operam. Atq; ille (cognouit enim cuncta quæ ad nos pertinent) multis admo-
dum obiurgauit me, inhonestum esse dictitans, cum meretrice rem habere me,
Architelis & Erasicleæ filium. Longè enim melius esse, uirtutem antepondere
uoluptati. DROS. Vt nunquam ad maturitatem perueniat, nugator ille, qui ta-
libus adolescentem instituit. CHEL. Quamobrem necesse mihi est, parere illi.
Assequitur enim me, diligenter ubiq; obseruans, & in summa, ne aspicere qui-
dem alium quenquam præter ipsum solum, mihi licet. Quod si uero temperan-
ter & pudice uiuam, ipsiq; per omnia obtemperem, pollicetur prorsus beatum
fore præclarumq; ac fortem me redditurum esse laboribus ad hoc ante præex-
ercitatum. Hæc tibi uix adeo scripsi, me ipsum suffuratus paululum. Tu uero
feliciter mihi uale, & memineris Clinia. DROS. Quid igitur uidetur tibi epi-
stola hæc, Chelidonium. DHEL. Quod ad cætera quidem attinet, Scythica, ut
aiunt, oratio. Illud autem, Memineris Clinia, spem quandam adhuc reliquam
præ se fert. DROS. Etiam mihi ita uidetur. Proinde pereo amore. Cæterum
Dromo dicebat etiam pæderasten quendam esse Aristænetum, & prætextu do-
ctrinæ, consuetudinem habere cum pueris uenustissimis, & priuatim orationē
habere cum Clinia, pollicitationes quasdam faciendo, quod uidelicet dijs simile
illum redditurus sit. Quin & amatorios quosdam sermones philosophorum ue-
terum ad discipulos suos, idem inquit, cum illo legit, & in summa, totus circa a-
dolescentem est. Interminatus autem etiam est, patri Clinia ista se dicturum es-
se. CHEL. Oportebat, Drose, Dromonem ipsum inescare, ac lautius paulo acci-
pere. DROS. Inescavi hominem, & præter hoc autem etiam meus est. Nam &
ille gustauit Neuridem. CHEL. Bonum animum habe. Omnia rectè fient. Ego
uero etiam inscribere in pariete uolo, in Ceramico, ubi Architeles deambulare
solet, Aristænetus corrumpit Cliniam. Vt ex hoc quoque aliquid concurrat ac
faciat ad delationem Dromonis. DROS. At quomodo id clām facies, ne depre-
hendaris. CHEL. Noctu, Drose, carbone alicunde sumpto. DRO. Rectè sane.
Commilita modo, atque auxiliare, mea Chelidonium, aduersus arrogantem ac
uanum istum Aristænetum.

TRYPHAENA, ET CHARMIDES.

MICA autem quispiam accepta, & quinque drachmarum mercede
data, auersus dormit, lachrumans, ac gemens. Sed neque potasti
lubenti animo, opinor, neque cœnare solus uoluisti, Flebas autem
etiam inter cœnandum, aspiciebam enim, & nunc autem non desi-
nis ululare, perinde atque infans aliquis. Ista igitur, ò Charmide,
cuius gratia facis? ne quæso me cæles, ut uel hac parte consequar aliquid ex no-
ste hac, quam totam hucusque tecum uigilaui. CHAR. Amor me perdit Try-
phæna, neque malum hoc amplius sustinere possum. TRYP. At quod me qui-
dem non ames, manifestum est, neque enim ita negligeres me, cum propè habe-
as, atque abs te repelleres, quoties amplexari te uolo, denique etiam quasi quo-
dam sepro, interposita ueste, intercluderēs, metuens uidelicet, ne te tangam.
Sed tamen quæ nam illa est, dic mihi? Fortassis enim etiam ipsa nonnihil ad a-
morem istum tibi contulero. Scio enim quo pacto conueniat huiusmodi res ad-
ministrare. CHAR. At uero nosti, atque admodum probè ipsam, & rursum il-
la te quoque: neque enim obscura adeo meretrix est. TRYPHE. At nomen mi-
hicedo, Charmide. CHARM. Philematium, Tryphæna. TRYPHO. Vtram di-
cis, duæ siquidem sunt, Illām ne ex Pireo, quæ nuper adeo mulier facta est, quā
Damyllus amat, eius, qui nunc exercitum ducit, filius: an alterā, quam cogno-
mento, Decipulam uocant. CHARM. Illam equidem, atque adeo captus ab ea,
&

& comprehensus, miser sum. TRYP. Ob illam itaque plorabas? CHARM. Atque admodum. TRYP. Multum autem temporis amasti illam, an nuper adeo coepisti? CHARM. Haud nuper adeo, sed menses propè septem sunt, à Dionysio usque uidelicet, ex quo primum illam uidi. TRYP. Vidiistine autem totam ipsam diligenter, an faciem solum, easque corporis partes, quæ in aperto sunt, & quæ uidisti, Philematij ne erant, atque ita uti conueniebat esse mulierem quinque & quadraginta annos iam natam? CHARM. At uero deierat illa, secundum supra uigesimalum modo, ad proximum decembrem completuram esse se. TRYP. Tu uero, utrum credis iurijurando illius, an proprijs oculis? Contemplare enim diligenter, suspiciens aliquando ad tempora illius, quo loco solo suos crines habet. Nam cætera, impostura mera. Circa tempora autem quoties medicamentum, quo infici solet, languescit, ac uim suam remittit, albescit plerumque. Quamquam quid hoc attinet? Coge aliquando, ut nudam quoque spectandam se tibi exhibeat. CHARM. At nunquam mihi in hoc consentire uoluit. TRYP. Merito sanè. Sciebat enim abominaturum esse tecanos ipsius capillos. Cæterum tota à collo ad genua usque Pardali similis est. At tu lachrumabar, quod cum tali non coires. Fortassis autem etiam ægrè tibi faciebat, & superbam gerebat sese. CHARM. Sanè uero Tryphæna: & hoc quamuis tam multa à me acciperet. Ac nunc quidem postquam mille petenti, facile ac statim dare non potui, ut posset qui patrem habeam parcum & tenacem, Mosthione intro ad se recepto, me exclusit. Ob quæ, dum illi uicissim ægrè facere uolo, te assumpsi. TRYP. At ego, per Venerem, haudquaquam uenissèm, si quis prædixisset mihi, ob id solum assumptam esse me, ut alteri ægrè facerem, præsertim Philematio huic, capulo uidelicet. Verum ab eo, iam enim tertium hoc cecinit gallus. CHARM. Ne tu utique tam statim, mea Tryphæna. Nam si uera ista sunt, quæ de Philematio dicis, coma uidelicet supposititia, & quod tingitur, & utriligines illæ, ne aspiciere quidem amplius illam potuero. TRYP. Interroga matrem, si quando cum illa lauit fortè. Nam de annis, etiam anus narrare tibi poterit, si modo uiuit etiam nunc. CHARM. Proinde postquam talis illa est, auferatur quidem iam è medio septum hoc, amplexemur autem mutuo, atque osculemur nos, ac tandem uerè coeamus, Philematium autem longè ualeat.

IOESSA, PYTHIAS ET LYSIAS.

INSOLESCIS igitur, ò Lysia, aduersum me? Et rectè sanè, quandoquidem neque argentum unquam abs te poposci, neque uenientem exclusi, alterum intus esse dictitans, neque decepto patre, aut ex matris rebus, aliquo substracto, coëgi te mihi afferre quippiam, perinde atque aliæ facere solent: sed statim ab initio inde, nulla data mercede, atque a symbolum recepi te intro. Nosti ne quàm multos amatores reiecerim? Ethoclem uidelicet, eum qui nunc inter senatores est, Passionè nauderum, & coëqualem tuum Melissum, quanquam etiam nuper adeo pater eius mortuus esset, ac dominus ipse factus bonorum omnium. Ego uero te, Phionem scilicet meum, solum habebam, neque aspiciens, neque admittens alium quenquam præter te. Arbitrabar enim stulta ac demens, uera illa esse, quæ iurabas, & ob hoc animum tibi aduertens, perinde ac Penelope illa, pudicè ac castè agebam, clamante atque increpante ob hoc matre, & apud amicas accusante me. Tu uero posteaquam intellexisti me obnoxiam habere te, utique iam ex te peperissem, nunc quidem ad Lycenam alludebas, intuente me, nimirum ut ægrè mihi faceres, nunc autem iuxta me accumbens Magidium laudabas, Psaltriam istam uidelicet. Ego uero ob hæc lachrymor, & sentio contumeliâ,

Paulo autem antè, quando compotabatis, Thraso, & tu, & Diphylus, aderant & tibicina Cymbalium, & Pyralis, ea quæ inimica mihi est. Tu uero cum hoc scires, Cymbalium quidem quinquies osculatus es, id quod non admodum curæ mihi erat, Te ipsum enim afficiebas contumelia, talem osculando, Pyralidis autem, quàm multa innuebas, ac bibens illi quidem poculum commonstrabas, puero autem reddens, in aurem iubebas, ut nisi Pyralis id postularet, alteri nemini infunderet. Postremo autem, etiam demorso malo, quando Diphilum alias res agere uidebas (loquebatur enim cum Thrasone tum) inclinans te quodammodo, collimatè adeo saculabar is illud in sinum ipsius, ne latere quidē me cupiens. Illa autem exosculata, inter mammillas sub fascia insertabat illud. Ista igitur cuius gratia facis? Qua te autem siue magna, siue parua iniuria affecti? aut etiam offendi ego? quem alium cunque intuita sum? an non ad unius ingenium & morem tuum uiuo? Haud sanè præclarum aut magnum hoc, Lysia, facis, miseram mulierculam, & in te insanientem mœrore implicans. Est dea utiq; alia, qua Adrastea, ac talia uidet. Tu uero aliquando mœrore afficeris, ubi fortasse audieris, de me aliquid, quod iaceã uidelicet aut laqueo à me ipsa suffocata, aut in puteum præcipitata, aut quemcunq; tandem mortis modum inuenero, dum ne amplius ita coram & ob aliorum oculos molestiis afficiar. Ac tum pompam utiq; duces tu, perinde ac re magna splendidaq; peracta. Quid me sursum aspicias, ac dentibus infrendis? Nam si quicquam est, cur me accuses, dicas licet, Pythias hæc inter nos iudicet. Quid hoc? ne responso quidem dato, abis hinc, me relicta? Vides mea Pythias, qualia patiar à Lysia. PYTH. O feritatem. Nam q; nullis neq; lachrymis flectitur, Lapis sanè, non homo est. Quanquam si utiq; ueritatem conuenit dicere. Tute loëssa, perdidisti ipsum, quæ supra modum amasti hominem, idq; etiam palam fecisti illi. Oportebat autem non nimis æmulari ipsum. Insolentes enim fiunt, cū hoc sentiunt. Ah desine lachrymari misera, Et si me audies, semel, atq; iterum exclude uenientem. Videbis enim inflammari ipsum denuo prorsus, & uicissim insanire uero pacto. IOES. Ac ne dixeris quidem, Apage, ut ego excludam Lysiam? utinam ne ipse à me deficiat modo. PYTHI. At rursus huc reuertitur. IOES. Perdidisti nos, Pythias, fortassis audiite te, de exclusionem uerba facientem. LYS. Non huius causa, Pythias, huc reuersus sum, ut, quam ne aspexero quidem amplius, talis cum sit, sed tua gratia, ut ne damnares me, ac diceres fortè: irreconciliabilis hic Lysias est. PYTH. Atq; equidem dixissem Lysia. LYS. Ferre igitur me uis Pythias, loëssam hanc, quæ nunc lachrymatur, cum ipse superuenerim ei aliquando cum adolescente concumbenti, & à me desciscenti. PYTH. Lysia, In uniuersum quidē, meretrix est. Cæterum quando uero deprehendisti ipsos concumbentes? LYS. Sextus ni fallor, dies hic est. Per Iouem, sextus utiq; fuit enim secunda mensis incipientis, hodie uero eiusdem septima est. Pater igitur, cum sciret me iam olim amare, probè hanc scilicet, conclusit me domi, dato ianitori mandato, ne aperiret. Ego uero, non enim ferebam, ab huius congressu prohiberi me, Dromonem iussi, acclinantem muro atrij, qua parte humilissime erat, in tergum recipere me. Nam hoc pacto minore negotio ascensus eram: quid multis opus est? transcendi, ueni, atrium offendi occlusum diligenter. Iam enim nox erat media. Itaq; neq; pulsatum, sed attollens sentim ianuam (iam autem & antea idem aliquoties feceram) transuersum actò cardine, tacitè ac sine tumultu ingressus sum. Dormiebant autem omnes, atq; ego exinde contrectato pariete (ut sit in tenebris) super lectū astiti. IOES. Quid narras, o Ceres, propè enim deficio. LYS. Postquam autem animaduertebam nō unum esse anhelitum. Principio quidem putabam Lyden cum ipsa unā dormire, cæterum aliter multò res erat Pythias. Nam ubi contrectare cœpi, deprehendi imberbem quendam, admodum tenerum, ad cutem usque detonsum, unguenta etiam ipsum olentem. Hoc ubi sensi, si quidem & gladium

Quum ueniens tecum attulissem, non ita quiessem tum, sat scitote. Quid rides? sis Pythias? an uero risu digna dicere uobis uideor? IOES. Hocne igitur Lysia, acerbum adeo tibi fuit? Pythias hæc tecum dormiebat. PYT. Ne dicas illi Ioëssa. IOES. Cur non dicam? Pythias erat, o charissime, a me accersita tum, ut unâ tecum dormiret. Aegrè enim erat mihi, quod te non habebam. LYS. Pythias autem ille ad eutem usque detonsus atque exinde intra sex dies hosce, raram sterum produxit comam. IOES. Ex eo cum morbo laborauit, tonsa est, Lysia, defluxerant enim illi tum crines, nunc autem ficticiam comam imposuit. Ostende, Pythias, ostende, ita rem habere se, ac fidem illi fac. Ecce tibi adulescentulum istum moechum, quem zelotypia prosequeris. LYS. Quid igitur? an non conueniebat hoc? præsertim amantem, & qui ipse contrectauerat? IOES. Proinde tu quidem iam persuasus es, ut credas. Vis autem & ipsa uicissim tibi aegrè faciâ, ut quæ merito uicissim irascatur tibi. LYS. Nequaquam, sed bibamus iâ, Pythiasque hæc unâ nobiscum. Aequum enim est, adesse ipsam reconciliationi faciendæ. IOES. Aderit. Qualia autem propter te passa sum, o generosissima adulescentum Pythias? PYT. At idem ipse reconciliaui quoque uos: quare non est, cur mihi succenseas, nisi istud quæso uide Lysia, ne cui de coma quicquam dixeris.

LEONTICHVS, CHENIDAS ET

HYMNIS.

LEON.

In pugna autem contra Galatas, dicit Chenida, quo pacto ipse quidam ante ceteros equites, cursu præuectus fuerim, equo insidens candido, Galatæ autem, tametsi fortes alioqui bellatores, trepidarint continuo, ubi aspiciebant me, neque quisquam amplius subsistere sustinuerit. Ibi igitur tum ego, lancea quidem emissa, transfixi præfecti & ipsorum unâ cum equo. Contra eos autem, qui cõferti adhuc resistebant (erant enim nonnulli, qui persistebant, phalange quidem soluta, in quadrangula autem aciem aggregatis ipsis) progressus, arrepto gladio, ac totis animis facto in illos impetu, in fugam quidem conuerto, circa septem eorum, qui in prima acie pugnabant, equi incursum, gladio autem impacto manipularij unius duciscaput in duas partes dissecō, unâ cum ipsa galea. Vos autem Chenida, paulo post superuenistis fugientibus iam illis. CHEN. Nam cū Leontiche, circa Paphlagoniam, singulari prælio cū satrapa illo congressus es, an non tum quoque præclarum facinus ac magnum ædidisti? LEONT. Pulchrè commonuisti, facinoris haudquaquam etiâ illius ingenerosi. Nam satrapa ipse cum corpore quidem esset maximus, inter grauis autem armaturæ milites, puginator haberetur optimus, contemptis uidelicet Græcis, in medium prosiliebat, ac prouocabat, si quis cum ipso singulari prælio decertare uellet. Ibi igitur tum ceteri quidem perculsi atque perterriti erant, Manipularij uidelicet, Præfecti, & Centuriones, & ipse etiâ Imperator, quanquam homo esset minimè alioqui ingenerosus aut ignarus. Nam Aristarchus tum imperator, exercitum ducebat, Aetolus, idemque faculator optimus. Ego uero tribunatum adhuc tum gerebam, sed tamen nihilominus fidens animo, & dimotis à me socijs, qui me increpando retinebant: Metuebant enim mihi, aspicientes Barbarum quidem ipsum resplendentem armis inauratis, magnam autem atque terribilem indutum galeam, & præterea lanceam quoque uim multa librantem. CHE. Nimiram ego quoque tum metui Leontiche, & scis quo pacto instabam tibi precando, ne præ alijs periculo committere te uelles. Nam mihi uita hæc ingrata futura erat te morte amisso. LEON. At ego tum præ ceteris ausus, processi in medium, non peius neque ipse Paphlagonie illo armatus, sed totus adeo auro collucens. Quare clamor statim coortus est & a nostra

nostra parte, & à barbaris. Agnoscebant enim etiam illi me uidentes, & maxime ex pelta, & phaleris, & cristis. Dic quæso Chenida, cui nam me tum omnes assimilabant? CHE. Cui autem alteri, quam Achilli, per Iouem, Thetidis & Pelei filio. Ita decebat quidem te galea, efflorebat autem purpura, pelta uero etiam fulguris modo coruscabat. LEON. Postquam autem ad manus uentum est, Barbarus ille, prior uulnerat me modicè, quasi perstringēs hasta, paulum supra genu. Ego uero adacta per clypeum lancea, totum utrinque pectus illius transuerbero. Atque exinde accurrens, ceruicem quoque gladio amputo facilè. Armaque illius referens, inde redeo, caput quoque unà summa fixum lancea portans, cæde uide licet lotus ac madens. HYMN. Apage, Leontiche, fœda, scelerataque hæc, atque adeo horribilia de te ipso narras, neque uero te amplius, ne aspexerit quidem aliquis, cruore ac rabo ita gaudentem, nedum bibat tecum, aut concumbat. Ego certè igitur hinc abeo. LEON. Quin duplam accipe mercedem. HYMN. Non potero cum uiro cædibus polluto concumbere. LEON. Ne metuas, Hymni, Nam illa tum in Paphlagonia gesta sunt, nunc autem pacem hic ago. HYMN. At homo deuotus & execrabilis es, & cruor ex capite Barbari illius, quod in lancea fixum portabas, in te destillabat. Ego ne igitur, ut talem uirum amplectar? & osculer, absit, o Charites: neque enim iste talis carnifice mellior. LEON. At uero si me uidisses in armis, sat scio, amasses Hymni. HYMN. Audiens solum hæc, Leontiche, nauseo, atque horreo, ipsasque illas umbras uidere mihi uideor, & simulachra occisorum, & præcipue miseri illius manipularij præfecti, cuius tu caput in duas partes dissecuisti. Quid putas igitur? si ipsum opus aspicerem, & cruorem manantem, & iacentium cadauera? Emoritura certè mihi uideor, ut quæ nunquam ne gallum quidem gallinaceum, occidi uiderim. LEON. Adeo ne autem ingenerosa, Hymni, es, & pusillanimis? Ego uero oblectatum iri te putabam, audiendis istis. HYMN. At huiusmodi narrationibus oblecta, si quas Lemniades inueneris, aut Danaides. Ego autem hinc ad matrem curriculo abibo, dum adhuc dies est. Sequere & tu Gramme. Tu uero uale, Tribunorum optime, & occisor, quotquot etiam uolueris. LEON. Mane, quæso, Hymni, mane, abiit, GEN. Nempe Leontiche, puellam simplicem territali, concutiendo cristas, & incredibilia quædam præclare facta commemorando. Ego uero statim uidebam, quo pacto expallecebat, cum tu adhuc illa, quæ circa manipulariū facta essent, narrares, contrahebatque uultum, & exhorrebat aliquantum, postquam etiam dissecuisse te caput illius dicebas. LEON. At ego me illi amabiliorem eò uisum iri putabam. Sed & tu me perdidisti, Chenida, qui ultra hæc, etiam de singulari certamine submonuisti. CHEN. An non decebat me quoque mentiri tecum, quando causam arrogantiam istius uidebam? Tu uero longè terribiliora omnia fecisti. Esto enim amputaris infelicis istius Paphlagonis caput, cur idem etiam lanceæ affixisti, ita ut cruor in te destillaret? LEON. Vnum hoc impurum ac detestabile reuera, Chenida. Nam cætera quidē non omnino malè conficta fuerant. Abi igitur, ac persuade illi, ut redeat, mecumque dormiat. CHEN. Quid igitur dicam ne quod omnia ista mentitus fueris: dum generosus ipsi uideri affectas? LEON. Turpe hoc Chenida. CHEN. At uero alio pacto non redibit facile. Proinde alterum ex his elige, ut uel odio habearis, dum præclarus bellator uideri cupis, uel mentitum esse te ista confitearis, & cum Hymnide dormias. LEONT. Difficile sanè ntrumque est, sed tamen Hymnidem habere malo. Abi itaque, ac dic illi, Chenida, mentitum quidem esse me, non tamen omnia.

DORIO ET MYRTALE

Nunc

VNC me excludis scilicet Myrtale? nunc quando ad inopiam perueni propter te? At quando tam multa ad te afferebam, amator, uir, dominus, denique nihil non eram. Posteaquam igitur ego quidem exhaustus ac siccus planè iam, tu uero Bithynum istum mercatorè inuenisti, qui te amet, ego quidem excludor, & ante fores sto lachrymans. Ille autem tota nocte osculatur, & solus intus est, & quasi quoddam sacrum peruisillum tecum peragit, iamq; etiam prægnantem ex eo esse te ais. MYR. Ista me enecant, Dorio, & maximè quando dicis, quòd multa dederis mihi, & ad inopiam propter me redactus sis. Rationem igitur subduc quæso, omnium eorum, quæ iam inde à principio ad me attulisti. DOR. Rectè sanè, Myrtale, subducamus rationem. Principio igitur calceos attuli tibi Sicyonios, duarum drachmarum precio. pone duas drachmas. MYR. At concubuiſti quoque noctes duas. DORIO. Et, quando ex Syria ueniebam, alabaſtrum unguenti ex Phoenicia, duarum etiam istud drachmarum, ita me seruet Neptunus. MYR. At ego tibi, cum hinc nauigares, paruam illam tuniculam dedi, ad femora usq; demissam, quo remigando uteris, quam Epiurus proreta, quādo dormierat mecum, per obliuionem hic intus reliquerat. DOR. Verum cognitam illam, in Samo nuper à me rursus abstulit Epiurus, nō sine multo (pro dij) certamine. Cepas autem ex Cyp̄o, & saperdas quinq; & percas quatuor, quando ex Bosporo nauigauimus, attuli tibi quoq;. Quid ergo? etiam panes octo nauticos in canistro, siccos, & cortinam caricis plenam, ex Caria, & postea ex Pataris sandalia inaurata, ò ingrata. Etiam caseum aliquādo memini afferre me tibi ex Gythio. MYRT. Quinq; fortassis drachmarum, Dorio, omnia hæc. DOR. O Myrtale. Quantum equidem potui, homo nauta, & mercede operam nauibus locans. Nunc enim etiam lateri præfectus sum dextero, & tu nos contemnis? Nuper autem quando Aphrodisia celebrabantur, annon drachmam quoq; ante pedes *Id est, venen* Veneris pro te posui auream? & rursus matri, pro calceamentis drachmas nū *ris festa, mel,* meravi duas, & Lydæ huc in manum aliquoties, nunc duos, nūc quatuor obu *sacra.* los. Hæc omnia in unum computata, substantia certè uiri nauitæ fuerunt. MYRT. Cæpæ illæ uidelicet, & Saperdæ, Dorio? DOR. Ita certè. Neq; enim plura, aut maiora ferre potui. Non enim remis locarem operam, si diues forem. Cæterum matri meæ ne caput quidem unum aliij unquam attuli. Libenter autem scirem, quæ nam tibi à Bithyno isto dona darentur. MYRT. Principio tunicam hanc uides? eam ille emit, & monile hoc crassius. DOR. Illè ne? An non ego te iam olim habere noram? MYRT. At quod tu noras, multò tenuius erat, neq; ullos smaragdos habebat. Deinde & in aureis has, & tapetem. Nuper autem etiam duas minas. Et pensionem domus quoq; pro nobis exoluit, non sandalia patarica, & caseum Gythiacum, & id genus nugas. DOR. At illud non dicis, cum quali ipso concumbas, qui annos omnino supra quinquaginta natus uxorem duxit, caluus uidelicet, & colore similis carabo. Neq; etiam neq; dētes illius uides? Nam gratiæ quidem, ò Dioscuri, illius multæ, & præcipue quoties cantat, & delicatior paulò esse cupit, asinus ad lyram, ut dici solet. Sed tu frue te eo, digna utiq; existens, ac puer uobis nascatur, patri similis. Ego uero etiam ipse inueniam Delphidem aut Cymbalum aliquam, meæ conditionis, aut etiam uicinam uestram, hanc tibicinam, aut omnino ullam aliquam. Tapetas autem, & monilia, & duarum minarum mercedem, non omnes habemus. MYR. Beatam igitur illam, quæ te amatorem habebit Dorio. Cæpas siquidem illi feres ex Cyp̄o, & caseum scilicet, quando ex Gythio nauigabis.

COCHLIS ET PARTHENIS.

Quid

VID ploras Partheni? aut unde fractas hasce tibias affers? PAR. Miles Aetolus, iste magnus, qui Crocalen amat, alapis cecidit me, cum deprehendisset canentem apud Crocalen, à riuale suo Gorgo conductam, idemq; tibias hasce fregit mihi, ac mensam inter cœnandū euertit, crateremq; effudit quoq; irrumpens: ipsum autem agrestem illum, Gorgum, ex symposio capillis abstractum, uerberarunt circumstantes ipse miles (Dinomacho, opinor, nomen illi est,) & commilitonum ipsius alter quidam. Quare equidem nescio, an superuicturus etiam homo sit. Nam illi pariter & cruor multus è naribus manabat, & tota facies eius intumuerat, ac liuida erat. COC. Quid? insani? ne homo, an hæc temulentia quædam fuit, & ex ebrietate insolentia. PAR. Zelotypia quædam Cochli fuit, amorq; adeo enormis. Crocale autem duo, opinor, talenta poposcera ab eo, si se solam habere uellet. Ea igitur postquam Dinomachus non dabat, ipsum quidem uenientem exclusit, illisq; etiam ianua, quemadmodum ferebatur. Gorgum autem, Oenonensem quendam agricolam, prædiuitem, iam diu ipsam amantem, hominem uidelicet facilem ac probum, intromittens, potabat cum eo, me quoq; assumpta, ut tibia canerem apud ipsos. Cæterum cum iam procederet conuiuium, ego quidem personare cœpi carmen quoddam Lydi generis, ac toni. Rusticus autem ille surgebat iam, ut saltaret, & Crocale autem etiam manibus applaudebat, omniaq; adeo iucunda ac suauia erant. Interea uero strepitus exauditur, & clamor quidam, ianuaq; domus exterior effringitur. Nec multo post irruerunt adulescentes quasi octo, admodum robusti ac ualidi, & Megarensis ille unà inter ipsos. Illico igitur eueriebantur omnia, & Gorgus, quemadmodum dixi, uerberabatur, humiq; iacens etiam pedibus proculcabatur. Crocale autem, nescio quo pacto clām subduxerat sese, & ad uicinam Thespiadem effugerat. Mihi uero Dinomachus, insitit alapis: Dispereas, inquit: & simul tibias confractas obiecit. Et nunc currens ab eo, ut hæc dicam hero meo. Abiit autem & agricola, circumspecturus amicos quospiam in urbe, qui Megarenses illum magistratibus tradant. COC. Hoc nimirum est, frui militaribus istis amoribus, plagas & actiones sustinere. Cætera uero, Duces esse se & Tribunos iactitant, & si quid dandum sit: expecta, aiunt, dum tributum conferatur, dumq; ipse stipendium accipiam, atq; omnia tibi conficiam. Pereant itaq; arrogantes isti iactatores. Nā ego certè rectè facio, quæ ipsos penitus non admitto. Piscator mihi quispiam obueniat, aut nauita, aut agricola, æqualis conditionis, qui adulari sciat parum, & afferat multum. Cristas autem concutientes isti, & prælia commemorantes, nihil aliud, Partheni, quàm inanes crepitus.

DE MORTE PEREGRINI.

VINCENTIO OBSOPOBO INTERP.

ARGUMENTVM.

Infectatur hic Lucianus, id quod alijs quoq; libenter facit, arrogantia & insanam glorie cupiditatem, præcipue Philosophorum, ut cuius gratia pleriq; omnia audeant, neq; quicquam intematum relinquunt. Atq; eius rei exemplum, Peregrinum huius mortem describit, qui ut famam aliquam sui relinqueret, in Olympijs constructo rogo, se ipsum in ignem ultro coniecit, atq; ita extinxerit. Quamquam autem potissimum ea commemorat, quæ circa mortem illius acta sunt, id quod etiam inscriptio ac titulus pollicentur, interim tamen & uitā eiusdem, et facinora persequitur, à quibus progressus ille, ad hoc genus studiorum postremo sese contulerit, et hoc sub aliena persona, à qua ipsum etiam modum & causam mortis, in qua præcipue nitebantur sectatores illius, refellit ac resutari facit. Nimirum ut eam inuidiam à se ipso remoueret. Apparet enim illis tum temporibus Peregrini nomen, non ita leue, aut uile apud multos fuisse, præsertim imperitiores, quibus facti huiusce nouitas admirationem incusserat. Quemadmodum & ex A. Gellio animaduertire licet, qui ipse quoq; honorificam illius mentem

nam facit libro 11. cap. 12. Videturq; omnino Stoici quidam animi pertinacia, viteq; leuio mortem ultrò sibi consensisse, quemadmodum et alios quosdā eiusdem professionis viros fecisse aliquando legimus. Sed quòd idem hoc in Olympijs potissimum, et frequentissimo hominum conuentu fecit, ambitionis argumentum prae se fert, ac reprehensioni locum dedit. Et est sanè eiusmodi res ambitio, ut multos eò demencia adigat, ut dum gloriam nimis auide captant, in summam interim temeritatem et insaniam precipitentur, nihil neq; pensi, neq; moderati habentes, dummodo famam tantopere ambitam post se relinquunt. Cuiusmodi Proteos, utinam nec nostra etas quosdam tulisset, ἀλλὰ ταύτην καμὰ λυγρὴν καὶ κενόδοξον φασί. Ceterum fuit hic Peregrinus, philosophus quispiam ex seuerioribus illis Stoicæ discipline professoribus. Lucianus Cynicum uideri uult, patria Parianus, ex Pomo, temporibus Traiani uiuens, equalis Epicteto, Dioni, Musonio, et cet. quem se Gellius uidisse quoq; ait, Athenis extra urbem in tugurio quodam habitantem. A principio Christianorum quoq; religionem aliquandiu secutus fuit, sed mox ad philosophiam relapsus, ab illis, ut Luciano placet, propter ritus ipsorum neglectos atque præteritos, repudiatum.

LUCIANVS CRONIO SALVTEM,

INFELIX ille Peregrinus, aut quo nomine potissimum delectari uisus est se ipse nominando, Proteus, illud ipsum Homericæ Protei passus est. Nihil enim non gloriæ gratia fieri sustinuit, cumq; infinitis mutationibus transformatus esset, postremum ignis quoq; factus est. Usque adeo gloriæ cupiditate tenebatur. Et nunc optimus ille in carbones & fauillas redactus est post Empedoclem, nisi quòd hic temerarium facinus celare conatus, clanculum in crateras se de-

dit præcipitem. Porro generosus ille populosissimo Græcorum conuentu obseruato, ingentissimamq; pyra constructa, tot ac tantis testibus conscijs insiluit, ac orationes nonnullas super hac re ad Græcos habuit aliquanto ante quàm hoc ausus est. Videor itaque mihi uidere te nimium huius senis deridentem arrogantiam, aut potius exclamantem, qualia par est te exclamare: O insipientem insipientiam, o ærumnosam gloriam, aliq; quæ de illis ferè dicere consueuimus. At tibi quidem hæc eminus, & longè tutius dicta sunt, ego uero iuxta rogum ipsum, insuper antè quoque in copiosa auditorum multitudine eadem dicere non reformidaui, nonnullis equidem grauiter ferentibus, quotquot senis arrogans consilium admitationem incusserat. Erant autem aliquot alij, qui & ipsi huius gratia ridebant. At ego propemodum à Cynicis discerptus essem, uelut Actæon à canibus, aut consobrinus eius Pentheus à Bacchis. Cæterum totius rei apparatus talis erat, etenim Poëtam haud dubiè qualis fuerit nosti, tum quantas per omnem uitam tragœdias in lucē dederit, supra Sophoclem & Aeschylum. Ego uero ubi primum in Helin uenissem, illorum certamine eò illecius atque perductus, statim Cynicum quendam inaudui, magna & aspera uoce consueta illa, ac uirtutem extrinseco insonantem, omnesq; indiscriminatim di-

Narratio;

cteris & conuicijs inuadentem, tandem uero in Proteo eius uociferatio desijt. Hæc quemadmodum dicebantur, pro mea uirili cuncta tibi ex ordine percensere conabor. Tu uero hæc planè ita se habere cognosces, quippe qui ipsis uociferantibus non semel astiristi. Proteum, inquit, audet quispiam ambiciosum dicere, o terra, o Sol & flumina & mare & patriæ Hercules, Proteum, qui in Syria uinculis colligatus fuit, qui in patria quinque millia talentorū ultrò reliquit, qui ex urbe Roma eiectus est, quem sole longè illustriorem esse constat, qui cum ipso Olympio commissus decertare possit. At quia ignis adminiculo è uiuis se subducere statuit, hoc ambitioni eius & uanæ gloriæ quidam imputant. Nonne uero ad hunc modum è terris discessit & Hercules? nonne ita Aesculapius & Dionysius fulmine? Nonne postremum & Empedocles ita in crateras semet immisit præcipitem? Hæc ubi dixisset Theagenes, hoc enim nomine uociferator ille uocabatur, rogabam quemadmodum ex assistentibus, quid

dd

hoc de igne aut Hercule, aut Empedocle ad Proteum attineret. Atqui, inquit ille, breui semet ipse flammis absumpturus est Proteus. Quomodo, inquam ego, aut cuius gratia? Deinde cum ille omnem rem mihi exponere insisteret, Cynicus in tantum uociferabatur, ut nullo pacto eius audiendi copia mihi relinqueretur. Audiebam itaque reliqua ipsum effundentem, ac laudibus mirificis Proteum extollentem. Etenim Sinopea aut præceptorem eius Antisthenem, necō ferre quidem cum illo dignatus est, sed neque ipsum Socratem. Prouocabatur autem & ipsum Iouem in certamen, deinde cum uisum esset illi similes eos quodā modo inter se ipsos seruare, eiusmodi finē orationi imposuit. Duo hæc, inquit, præstantissima opificia ætas nostra uidit, nimirum Iouem Olympium & Proteum, quorum quidem illius architectus fuit Phidias, huius uero opifex natura. At nunc ex hominum commertio ad superos hæc statua migratura est, cæterū per ignem abiens nos orphanos in terris destituet. Hæc ubi cū multo sudore disseruisset, lachrymatus est satis ridiculè, capillosque uellebat è capite, subparcens ramentum, ne radicitus extraheret. Ad postremum abductus est à quibusdam Cynicis tristitem ac lachrymantem consolantibus. Hoc abducto alius ilico concionaturus ascendit, non cunctatus donec multitudo dilaberetur, sed ardentibus adhuc sacris turbam continebat. Ac sub initium quidem effusissimè ridebat, uidebaturque illud ex intimis præcordijs facere, deinde ad hunc modū orationem suam exoritur. Posteaquā maledictus Theagenes scelestissimis orationibus suis lachrymādo finem imposuit, ego diuersa ratione à risu Democriti exordiar. Ac iterum sublati cachinnis in risum uberem solutus est, adeo ut nostrum plerisque ad communem risum pertraheret. Deinde sedato risu, conuertens seipsum: Et quid nam aliud, inquit, o uiri nobis per æquē faciendū est, adeo ridiculas orationes audientibus, uidentibusque uiros ætate decrepita uilissimæ gloriolæ gratia tantum non saltantes in medio? Vt autem rectius intelligatis cuiusmodi nam illa sit statua, quæ flammis abolebitur, audite me, qui ab initio eius mentem callidè animaduertierim, omni eius uita diligenter obseruata. Nonnulla uero à ciuibus quoque suis memorata percepi, quibus non potuit non exactissimè perspectus & cognitus esse. Etenim hoc naturæ figmentum & opificium, Polycleti Canon, ubi firmata iam ætate in uirum adolescere incepisset, multis in Armenia uitiatu per adulterium mulierculis, nō parum multa suscepit uerbera. Denique uero, per tectum exiliens & elapsus, fuga salutem redemit, raphano oppleras nates auferens. Exin puero quopiam formoso per uim constituto, tribus nummorum millibus à pueri parentibus, cum tenuis essent fortunæ, fœditatis impunitatem mercatus est, ne ad præfectum Asiæ duceretur. Hæc atque eiusmodi missa mihi faciendæ esse uidentur, etenim lutum adhuc informe erat, ac nondum perfecta statua nobis formata. Cæterum quibus iniurijs confectum ætate parentem affecerit, admodum auditu dignum esse opinor, & memoratu necessarium. Et sanè omnibus uobis compertum atque auditum esse reor, quomodo senem præfocauerit, nequaquam sustinens eum ultra sexaginta iam senescentem. Postea uero, quā tanti sceleris fama diuulgata est, arreptaque fuga se ipse condemnasset, incertis uagans sedibus, oberrabat, terram terra commutando. Qua in peregrinatione & mirificam illam Christianorum sapientiam perdidicit, circa Palæstinam sacerdotibus & scribis illorum conuersans. Ac sanè non multo in tempore pueros omnes illos præ se esse ostendit, propheta ac sacrificiorum princeps & Synagogæ socius, breuiter omnia solus existens. Præterea librorum nonnullos exposuit, nonnulli uero & sua industria conscripti sunt. Ac ueluti deum hunc ipsum perhibebant, nam eo & legum autore urebantur, & præfectum illum declarabant. Itaque etiamnum magnum illum hominem reuerenter colunt, nempe illum, qui in Palæstina crucifixus est, quoniam primus nouum illud

mysterium

Vita Peregrini
m. & res de
fle.

mysterium in hominum uitam inuexerat. Tunc uero comprehensus etiam ob hoc ipsum Proteus in carcerem illapsus est. Quæ quidem res ipsi non mediocrem dignitatem cum ad insequentem uitam, tum ineptias & gloriam, quarum erat amantissimus, conciliauit. Itaque postquam in carcerem coniectus est, Christiani hanc rem grauius & indignè ferentes, nullam non impendebant operam, & planè mouebant omnia, tentantes, si quo modo illum furtim possint eripere. Deinde, animaduertentes hunc conatum frustra esse, nihil tamen ex altero quo captiuus egebat obsequio intermittebant, uerum omnia cum magna fide & diligentia præstabant. Ac mane quidem ilico uidere erat iuxta carcerem præstantes anus, uiduas quaspiam, & orbos puerulos. Illorum uero, pars etiam una intus cum illo somnū capiebant, corruptis pecunia custodibus. Exin omnis generis coenæ inferebantur uariæ, ac sacri inter sese sermones dicebantur. Atqui optimus ille Peregrinus, adhuc enim hoc nominis obtinebat, nouus quoque Socrates ab illis nominabatur. Quinetiam in Asia plerasque urbes fuisse constat, à quibus uenerūt quidam laturo auxilium, Christianis mittentibus ex publico, neque non collocuturi, & uirum consolaturi. Incredibile uero est, quantum studium & celeritatem in hoc ostendant, siquid tale uulgo innotuerit. Illico enim nulli rei parant. Proinde, Peregrino quoque multæ tunc opes ab illis mittebantur, sub uinculorum prætextu, nec uulgarem rerum prouentum lucrificiebat. Etenim haud dubitanter sibi persuaferunt infelices illi, se omnino immortalitate fruituros, perpetuoque uicturos esse. Quam ob rem & mortem magno contemnunt animo, ac non pauci sua sponte semet occidendos offerunt. Deinde, primus quoque illorum legislator eorum persuasit animos, quemadmodum omnes inter se fratres essent. Postea uero quàm semel à nobis desciverunt, Græcorum deos constanter abnegant, solum crucifixum illum impostorem adorantes, secundum illius leges uiuendi rationem instituunt. Proinde, apud illos omnia ex æquo habentur contemptui, existimanturque esse communia, quæ citra fidem exactè exploratam in communem usum à quoque deferente suscipiunt. Quod si quis præstigiator, aut alioqui homo promptus & uersutus, & rei faciendæ adpositus eos accesserit, breui admodum opulentus efficitur, quippe qui hominum idiotarum simplicitate callidè queat abuti. Cæterum, Peregrinus tandem liber dimissus est ab eo, qui id temporis præsidem agebat in Syria, uiro non mediocriter Philosophiæ commercio gaudente. Qui cum illius subolafecisset arrogantiam, quod iam statuisset mortem oppetere, ut per hoc præclaræ famæ gloriam apud posteros relinqueret, dimisit illum, ne dignum quidem ratus eundem esse supplicio. Ille uero exin domum regressus, comperit paternæ cædis memoriam nondum fuisse sopitam, sed multos superesse, qui mira per uicacitatem accusationem aduersus illum adornarent. Dissiparat itaque maiorem possessionum suarum partem in peregrinationem, ac tantum relictæ erant agræ ferme quindecim talentorum. Nam tota substantia quam pater reliquerat, triginta talentorum summam non excessit, non, ut omnibus modis ridiculus Theagenes illam tribus millibus dignam falso confirmauit. Tanti enim neque tota Parianorum urbs, tamen si quinque ciuitates sibi uicinas adiungeret, uenderetur, una cum ipsis hominibus & iumentis, & reliqua suppellectile. Vigebat itaque eius etiam dum flagitium, & accusatio in recenti hominum memoria. Nec ita diu habitauit in patria, sed statim aduersus eum quispiam insurrexerat. Potissimum uero, ipse populus indignabatur, senem frugi, ut illi, quibus uisus erat, perhibent, familiariter lugentes, qui tam crudeliter & impiè fuerat occisus. Sed enim sapiens ille Proteus, ad hæc omnia non oscitanter intentus erat, qui nam aliquid inuentum comminisceretur, unde uim & periculum à se declinaret. Progressus ergo in mediam Parianorum multitudinem, nutrebat uero iam comam, sordido amictus pallio, pera ex humeris suspensa, & baculum ma-

nutenebat; erat autem omnino instructus more tragico. Talis itaque cum ciui-
bus suis apparuisset; uniuersam, inquit, substantiam, quam sibi beatæ memo-
riæ pater reliquisset, se uelle illis publicam dimittere. His auditis, homines ege-
ni & inopes, neque non ad distributionem auidè inhiantes, protinus exclama-
uerunt: Illum unicum esse Philosophum, unicum amantem patriæ, unum qui
uerè Diogenis & Cratetis esset æmulus. Porro autem, inimici necessario qui-
escebant. Etenim si quis conatus esset mentionem paternæ cædis facere, illico
petebatur lapidibus. Secunda itaque suscepta peregrinatione egreditur uaga-
turus, satis sibi uiatici in Christianis repositum esse existimās, à quibus quaque-
uersum incedebat stipatus, in omni agebat rerum abundantia. Atque ad hunc
modum aliquantum temporis alebatur. Tandem admissio nescio quo aduersus
illos flagitio, siquidem uisus erat, ut opinor, aliquid ex interdictis comedisse,
non recipientibus amplius illis, magna rerum difficultate perplexus, per recan-
tationem opinabatur, opes suas iterum à ciuitate repetendas esse, missisq; lite-
ris, uoluit iussu regis denuo cuncta auferre. Contrà deinceps missa legatione et-
iam à ciuibus nihil actum est, sed iussus est stare rebus semel ab ipso constitutis,
præsertim à nemine ad hoc per uim compellus. Post id tertiam in Aegyptum
peregrinationem instituit ad Agathobulum iter faciens, ut admirando studio
semet exerceret, tondens capitis dimidium, ac uultum limo oblinens. Postea in
magna circumstantis populi corona, tractans in manibus uirilia, hoc tanquam
medium & indifferens esse demonstrabat. Exin uerberabat, & uerberabatur
ferula circa nates. multaq; alia iuueniliora more mirifico ac præstigioso desig-
nabat. Cæterum, ad hunc modum instructus & exercitatus hinc soluit in Itali-
am, egressusq; è nauis, statim omnes homines insectatus est, linguæ petulantia,
cum primis uero regem, quem nouerat natura placidissimum & mansuetissi-
mum, qua re impulsus tutiori debacchabatur in omnes audacia. Etenim regi,
ut par erat, parum curæ erant conuicia & blasphemiae, neq; ullum ex ijs qui phi-
losophiæ se tradiderant, propter uerba supplicio afficere dignabatur, cum pri-
mis uero eos qui rationem conuicijs impetendi alios artem sibi peculiarem fe-
cissent. Porro autem, Peregrinus tanta dicendi licentia non mediocrem sibi
gloriam comparabat. Itaque apud homines idiotas in magna erat admiratio-
ne & reuerentia propter arrogantiam, donec is qui Reipub. procuracionem ob-
ibat uir sapiens, eiectum eum ablegasset, cum præter modum hac libertate ni-
misq; petulanter abuteretur, dicens: urbi nihil opus esse tali philosopho. Qua-
re hoc quoque de illo memorabile est, dum in ore erat omnibus philosophus,
propter dicendi libertatem, ac immodicam linguæ licentiam eiectus. At enim
iam exactus oppido, cum Musonio ac Dione & Epicteto consuetudinem habu-
it, cumq; alijs quotquot non dissimili infortunio multatos esse nouerat. Ad ex-
tremum ita regressus in Græciam, modo probrosis dictis Helienfes impetebat,
modo Græcos, ut aduersus Romanos arma sumerent, sollicitabat. Modo ui-
rum industrium, & multa dignitate præditum turpiter inuadebat, propterea
quod ille præter alia, quibus de Græcis erat optimè meritis, etiam hac in re nō
uulgarem præstitisset Græciæ & opem & operam, quod aquam in Olympiam
deduxisset, ac primus populum ad festiuitatem confluere solitum siti pereun-
tem subleuasset. In hunc ergo Peregrinus linguæ procacitate adductus, turpia
uerba euomere non cessabat, quasi Græcos hac mollitie effœminaret, oportet
spectatores Olympiorum sitim fortiter tolerantes perdurare. Ac per Iouem
non pauci illorum mortem oppetebant, uehementibus morbis impliciti, inte-
rea propter loci siccitatem in magna & promiscua multitudine emergentibus.
His ita dictis, de eadem aqua potare solebat, adeo ut propemodum ab om-
nibus accurrentibus lapidibus fuisset obrutus, nisi tunc commodum ad lo-
cis simulachrum arrepta fugagenerosus ille se contulisset, ac ita præsentis di-
scrimini

Musonius.

Dion.

Epictetus.

serminali uita morte se subtraxisset. Cæterum in proxima Olympiade orationem per quadriennium, quod interfluxerat, multa cura meditatam atq; compositam ad Græcos habuit, laudes eius quæ aquam deduxerat, ac fugæ suæ tunc factæ defensionem complectentem. Iam uero ab omnibus certatim contemptus negligebatur, nec erat amplius perinde in precio & admiratione. Siquidem friuola & exoleta erant quæ moliebatur omnia, nec quicquam poterat amplius nouiter commentum aut excogitatum producere, quod stuporem & admirationem incussisset accedentibus, & quo ille sibi dignitatem atq; auctoritatem conciliasset, cuius sub initium amore non dicendo extremè ambiciosus flagrabat. Ad extremum hoc temerarium & audax de pyra facinus commentus est, eaq; de re in Græcorum multitudinem sermonem iam sparsit, quod statim à prioribus Olympijs, ueluti in diem posterum flammis semet ipse traditurus esset.

*Occasio
ne mortis.*

Et nunc hæc ipsa multis adornat præstigijs, ut fama est eruenda fossa, lignisq; comportandis, ac miram & inusitatum tolerantiam promittendo. Erat uero illi, ut mea fert sententia, omnino mors expectanda, nulloq; modo è uita profugendum. At si immobili proposito prorsus constitutum habet mortem cum uita commutare, consentaneum mihi uidebatur, ne hoc igne fieret, neque his quæ sunt in tragœdijs uteretur, sed alia aliqua mortis permutatione, quum infinitæ sint, electa è uitis discederet. Quod si tamen igne, tanquam re quapiam herculea tantopere delectatur, cur non potius per silentium electo quopiam monte multis arboribus consito, in eo se ipse concremauit solus, uno aliquo, cuiusmodi est Theagenes, Philoctete assumpto? Ille autem in Olympia præsentem magna hominum frequentia, non in tabernaculis se solum uidebit, alioqui haud indignus existens per Herculem, sicut par est homines parricidas ac impios malefactorum pœnas dare. Quinetiam nimium cunctanter ac sero illud facere uidetur, quem iam dudum oportebat in Phalaridis taurum illapsum dignum nefarijs factis exhausisse supplicium, nec tantum semel in flamma hiscentem subito expirare.

*Confutatio
eiusdē, à gene-
re & modo.*

Etenim à multis hoc pro certo confirmari audio, nullam mortem esse uelociorē aut properantiorē, quàm eam quæ per ignem illata fuerit. Solum enim os aperiendum est, & statim efflatur anima. Atqui & ille, ut opinor, eam quoq; spectaculi dignitatem secum uoluit in animo, rem uidelicet grauem & præclarā esse, sacro in loco comburi, ubi ne sepelire quidem alios morientes religiosum dicitur. Audiuiſtis enim, nisi fallor, quemadmodū iam olim quidam cupiens gloriosum et celebre apud posteros nominis sui monumentum relinquere, cum nullam aliam uideret sibi relictam esse innotescendi rationem, Ephesiæ Dianæ templum absumpsit incendio. Tale quippiam & hic secum molitur in animo, tanta gloriæ cupiditate, tantum non miser ille contabescit. Sed enim, aiunt, illum hæc ipsa hominum gratia facere, ut eosdem mortis contemptum doceat, ac in rebus arduis tolerantiam. Ego uero perlibenter interrogarem nō illum, sed uos, nunquid etiā maleficos et facinorosos eius discipulos fieri cupiatis in eiusmodi tolerantia perdiscenda, ac morte contemnenda, tum afflictionibus & cæteris terroribus fortiter perferendis? Atqui certè compertum habeo, ista uos minime uelle aut cupere. Quo igitur pacto hoc Proteus discernit, ut bonis tantum hac in re sit profuturus, nec malis & nefarijs hominibus maiorem ad contemnenda pericula, & sceleratiora audendi animum additurus? Esto sanè ad hoc tantum concursuros esse, qui in optimam partem hanc rem saltem spectaturi sint, proinde ego uos iterum rogabo: Cupitis ne liberos uestros illius æmulos fieri? Haudquaquam dicetis. Atqui hoc ipsum quærebam, num quis ex discipulis eius eundem imitaretur? Theagenem itaq; in hoc quispam iure optimo accusare possit, quod cum in alijs per omnia uiri æmulus esse studeat, hac in parte tamen præcedentem præceptorem minus sequatur, iterq; cum eo faciat ad Herculem, ueluti perhibent, abeunte, præsertim cum in breui possit summè ac omnibus nu-

*A causa &
fine.*

meris felix euadere, per præceps saltem in ignem illapsus. Neque enim in pera aut baculo, aut sordido pallio circumferendo, æmulationis summa sita est, sed hæc extra periculum posita sunt, & imitatu facilia, & cuiusvis hominis. Ipsum finem & caput emulari conuenit, ingenti uidelicet pyra ex truncis ficulneis & maxime uiridibus congesta, fumolemet præfocari. Siquidem ignis non tantum Herculis & Aesculapii proprium æstimandum est, sed sacrilegorum quoque & parricidarum, quos iudicio condemnatos hoc ipso supplicio affici uidemus. Ita, ut longè præstabilius esse putem, uobis fumo præfocatis oppetere. Hoc enim uobis tandem ut peculiare & proprium adscribi potest. Alioqui, etsi Hercules tale quippiam ausus est, doloris & morbi impatientia impulsus hoc fecit, dum à sanguine centaurico, ueluti testis est tragœdia, infectus absumeretur. Cæterum ille quæ causa incitatus se ipsum in ignem ferens præcipitat? Per Iouem scilicet ut animi tolerantiam hoc argumento notam faciat, non secus atque Brachmannes. Illis enim Theagenes præceptorem suum assimilare contendit. Quasi uero non etiam apud Indos inueniantur homines uæcordes & stolidi, uanæque gloriæ extremè dediti. At tamen quando ita fert animus, imitetur illos. At enim illi ignem insiliendi morem non habent, ueluti Onesycritus classis Alexandrinæ gubernator ait, cum Indum ardentem, sicut fama est, conspexisset. Verum postea quam congesta atque incensa pyra conuenerint, propè assistentes immobiles lente assari fortiter sustinent. Deinde ingressi iuxta habitum ardent, ne tantillum quidem post accubitus se auertentes. Cæterum ille quid adeo magni aut præclari designat facinoris, si illapsus suffocatur, à flammis subito & uolèter discerptus? Neque enim eam, ut opinor, spem concepit in animo, ut semiuictus ab igne resiliat, nisi hoc quod à nonnullis audio insidiosè struat, ut infra quoque in fossa pyra profunda sit. Sunt præterea qui illum transformatum iri confirmant, eique rei comprobandæ iam percensent somnia, tanquam Iupiter concessurus non sit, ut sacer locus cæde contaminetur. Atqui eam ob rem planè securus sit animi. Ego enim iurare non dubito, nullum profecto deorum grauius & indignè laturum, si Peregrinus malo & infelici fato pessimè interierit. Sed enim neque facile neque promptum iam illi est à proposito regredi. Siquidem qui cum illo habet consuetudinem, miserum omnibus modis incitant, & ignem compellunt, non finentes eundem timore cōsternari aut trepidare, quorum si duobus discriptis in ignem incideret, solum hoc præclare & cum multorum gratia faceret. Quinetiam hoc inaudiui, se amplius Proteum nominari nolle, sed Phœnicem, quod & Phœnix auis Indica iam summo confecta senio, pyram dicatur inscendere. Sed enim uana comminiscitur mendacia, oracula quædam uetera percensens, ac si deum quempiam noctis custodem illum fieri oporteat. Ac iam non obscure aras quoque desiderare uidetur, aureisque donarijs se honoratum iri planè sperat. Et per Iouem haudquaquam absurdum factum æstimandum est, si in tanta stultorum hominum multitudine inueniantur etiam qui prædicare non uereant, quod per ipsum quartana sint liberati, quodque noctu in dæmonem nocturnum inciderint. Porro autem execrandi illius discipuli oraculum quoque, ut opinor, & adytum iuxta pyram machinabuntur, propterea quod & Proteus ille Ioue natus, huius nominis Propater, uaticinio celebris habitus est. Neque testari dubito certò futurum confirmans, ut sacerdotes quoque illi constituantur flagellorum, aut incendiorum, aut alicuius alterius rei monstrificæ. Aut per Iouem festiuitas illi nocturna sacrificabitur, aut festum facibus iuxta pyram celebrandum. Cæterum Theagenes nuper, ut quidam mihi ex familiaribus retulit, ait Sybillam quoque ea de re ista prædixisse. Et cur non ipsos percenseamus uersiculos:

Ast ubi iam Proteus Cynicos longè optimus inter
 „ Per loca sacra Ioui rutilum succenderit ignem.
 „ Tunc, omnes quotquot fructu uescuntur agrorum,

Nocti

Alia d. causa
 & collatio.

Alentio cog
 minis et po
 testatis dini
 na.

Confutatio
 oraculi p re
 gressionem.

Nocturnum, ut iubeo, placate heros colentes

Concessa Alcidae ac Vulcano sede propinquum.

Hæc quidem Theagenes ex Sybilla se audisse falsò prædicat. Cæterum ego illi Bacidis oraculum contrà memorabo. Ait autem ad hunc modum Bacis nuntium uerè uaticinatus:

Postquam multiplici Cynicus cognomine Proteus

In flammam sese per præceptis iecerit acrem,

A furijs uanum propter compulsus honorem,

Protinus occisi, uiuum quicumq; sequuntur,

Vulpicane alios imitari fata decebit.

At quicumq; metu trepidus uitauerit ignem,

Quamprimum saxis populo lapidetur Achiuo,

Ne dum friget iners nugas producat acutas,

Vsuram exercens, & plena & diuite pera,

In patria nummosus habens ter quinq; talenta.

Quid uobis uidetur uiri? nunquid Bacis deterior uisus est uates esse quàm Sybilla? Sed iam tempus est admirandis illis discipulis Protei circumspiciendi, ubi potissimum semetipsos purgent in aërem. Hoc enim ipsi combustionem. Hæc cum dixisset, certatim ab omnibus circumstantibus succlamatum est, comburantur iam illico flammis dignissimi. Ac ille quidem descendit ubertim ridens. Porro Nestorem nempe Theagenem non latebat uociferatio, uerum exaudito clamore uenit illico. Cumq; dicturus ascendisset, magna uoce exclamauit, innumera mala de eo percensens qui descenderat. Minimè uero compertum habeo, quod nam illi optimo nomē fuerit. Cæterum ego relicto illo uociferatione se rumpente, abibam uisurus athletas. Iam enim certaminis iudices et arbitri in circò esse dicebant. Et hæc quidem acta sunt in Helide. Cum autem uenissemus in Olympiam, maior ibi multitudo aderat Proteum accusantum, quàm eius inceptum laudantium, adeo ut non pauci illorū cōrixantes ad manus deuenirent. Donec progressus ipse Proteus infinita hominum frequentia deduceretur, relicto à tergo præconum certamine. Vbi orationes quaspiam de se ipse habuit, nimirum quibus exercitijs uitam suā transegisset, quibusq; in periculis uersatus fuisset, tum quantas & quàm duras difficultates philosophiæ gratia per omnem æratē perculisset. Itaq; multa eius generis erant, quæ ille disseruerat. Ego uero saltem pauca quædam præ circumstantium multitudine audiebam. Deinde metuens, ne in tanta turba comprimerer, posteaquam multos idem patientes cernerem, abij longum ualere iubens Sophistam semetperimentem, suiq; funeris epitaphium ante mortem recitantem. Sed enim tunc etiam hoc inaudieram. Dixerat enim aureæ uitæ, auream quoque se uelle imponere coronidem. Consentaneum autem esse, ut qui Herculeam uitam exegisset, Herculeam quoq; mortē oppetens è uitis discederet, aëriq; misceretur. Ac eam quidem utilitatē, inquit, statui præstandam esse hominibus, ut commonstrem illis, qua ratione & mentis constantia mortis acerbitas respuenda sit. Itaq; oportet omnes homines mihi morienti Philoctetas præsto esse. Iam qui imprudētiore erant ex illis, lachrymas profundeabant, exclamantes: serua te Græciæ saluum atq; superstitem. Cordatiores uero uociferabantur: perfice, quæ facienda decreuisti. Horum itaq; diuerso studio senex non mediocriter perturbatus est, sperans omnino se ab omnibus retentū iri, quo minus in ignem se mitteret præcipitem, sed inuitum et nolentem illis resistētibus in uita se mansurum. Ac sanè cum præter spem atq; sententiam accidisset, ut illi quæ arrogantia inductus facienda decreuerat, ea quoq; opere comprobanda forent, maiorem in modum expalluit. Cumq; iam mortui cadaueris speciem uultu ac colore præ se ferret, per Iouem timore impenditò magis perculsus, subtrepidauit etiam. Ego uero, ut opinor, iam quæris quantum riserim,

*Que circa
mortē Pere-
grini acta, et
quomodo idē
perierit.*

Nec enim commiseratione mihi dignus uidebatur, homo ita miser è ambitiosus ita anxie gloriæ cupidus supra omnes, quorquot unquam hoc uicio laborauerunt. Nihilò secus tamen à multis stipatus deducebatur, ac gloriæ amenti desiderio in præceps rapiebatur, subinde oculos in multitudine admirantium reijciens, ignarus miser, quòd eos quoque, qui ad crucem ducerentur, aut in carnificis manibus tenerentur iam occidendi, multò plures subsequerentur. Finitis autem certaminibus olympicis, quæ omnium pulcherrima fuisse cognoui, iam enim quater præsens interfui: cum currus inopia laborarem, multis discedentibus inuitus relinquebar. Cæterum Proteus exitiosum sibi spectaculum subinde protrahens, noctem demum postremum tempus ei rei destinauit, quando se ipsum esset concrematurus. Sub noctem itaque mediam assumptus à quodam familiaris, cum è strato surrexissem, concessi rectà in Harpinam, ubi pyra erat. Ad id loci uiginti erant stadia ab Olympia per Hippodronum, ad auroram euntibus. Quàm primum uero eò uentum est, offendimus pyram altè congestam, in profundum uero ad magni cubiti altitudinem egestam. Crebræ faces præstò erant, aridis insuper sarmentis & stipulis pyra erat intexta, ut quàm primum igne suscepto in flammam erumperet. Postea uero quàm luna exorta est, oportebat enim & hanc huius pulcherrimi facinoris spectatricem adesse, prodijt ille eo quo semper more solebat exornatus, ac cum illo reliqua Cynicorum multitudo. Hic generosus quisque ex patribus facem in manu tenens, non segniter subministrabat. Insuper ipse quoque Proteus face armatus incedebat. Mox aggressi alius aliunde ad motis facibus maximum ignem succenderunt, nempe facibus & sarmentis copioso igni suppeditantibus. Ille autem, nunc uero fac maximè attento sis animo, depositis pera & pallio, ac baculo illo herculeo, in extremè sordido astitit amiculo. Deinde, postulato thure, ut in ignem spargeret, quidam illi porrexerit: quo in ignem coniecto, & uersis ad meridiem oculis (etenim ipse quoque meridies ad huius tragœdiæ partem attinebat) sic exorsus est: O materni atque paterni dæmones, suscipite me propicij. Quibus dictis actutum in ignem insilijt, nec amplius à quoquam uisus est, sed à flamma, quæ multa erat, circumfusus disparuit. Iterum te optime Cronie, fabulæ catastrophem ridentem nideo. Ego uero maternos dæmones inclamantem per Iouem non admodum accusabam. At cum paternos quoque inuocaret, recordatus eorum, quæ de patris interfecti cæde dicta fuerant, risum continere non potui. Porro autem Cynici rogam circumstantes, nullas quidem profundebant lachrymas, cæterum ipso silentio non uulgarem perturbati animi ægritudinem indicabant ignè inspicientes. Donec unà cum illis affectus graueolentia, abeamus inquam ò stolidi. Nec enim uoluptuosum hoc est spectaculum, senem assatum uidere, præsertim cū ita malo odore omnium nares impleantur. An expectatis dum pictor quispian accedens uos depingat, quemadmodum in carcere iuxta Socratem socij depicti sunt? His auditis illi indignabantur, & me conuictijs proscindebant. A nonnullis quoque illorum ad fustes concursus est. Deinde uero, cum essem illis comminatus, me correptos per uim quospiam in ignem præcipitaturæ, ut præceptoris sequantur uestigia, à cœpto destiterunt, & pacem egerunt. Ego autem à pyra regressus, equidem uario meo cum animo, o amice, uoluebam, identidem me cum reputans, cuiusmodi nam res esset gloriæ sitis & cupiditas, quippe qua sola quoque magni alioqui uiri & admirandi omnes ex æquo caperentur, nedum hic Proteus, cuius omnis uita parum prudenter instituta eò tantum tendebat, ut aliis admirationi esset, & stupori, prorsus flammis non indigni. Exinde multis occurrebam, & ipsis spectatum euntibus. Etenim existimabant adhuc ipsum uiuū relictum iri. Siquidem & hoc priori die fama sparserat, tanquam ad solem orientem salutaturus, quemadmodum aiunt, facitare Brachmannas, quādo pyram sint inscensuri. Itaque multos illorum ab incepto itinere absterrui, dicens omnem

rem

rem iam esse confectam, quibus ne hoc ipsum quidem dignum erat diligentia, & si ipsum uidissent locum, ac nonnihil ab igne reliquiarum inuenissent. Hic mihi o amice, infinita erant negotia, dum omnibus percenseo quærentibus, & singula exactè indagantibus. Quoties ergo uideram eminentis auctoritatis & gratiæ uirum, illi omnem rem nudè & simpliciter, ut acta erat, quemadmodum tibi commemorabam. Cæterū erga homines bardos & stupidos, & ad audiendum suspenso animo inhiantes, magnificis & tragicis uerbis efferebar, quod, posteaquam pyra fuisset incensa, & semet Proteus iniecisset, facto sub initium ingenti motu, cum horrendo concussæ terræ mugitu, uultur è flamma subuolans, rectā in cœlum fuisset, magna uoce humana dicens: Reliqui terram, in Olympum commigro. Illi, his auditis obstepescebant animis, ac adorabant perhorrescentes. Meq̃ interrogabant, utrō nam ad auroram an ad occasum uersus subductus esset uultur? Ego uero, quodcumq̃ fortè succurrebat, respondebam illis. Porrō, ubi ad frequentem hominum celebritatē uenissem, in uirum canum incidi, & per Iouem quantum ad uultum & barbam, & reliquam grauitatem attingebat, quantiuis precij, qui cum aliā de Proteo circumstantibus percenseret, etiam hoc adiecit, quod eum posteaquam combustus esset, aliquanto antè in ueste candida uidisset, ac nunc eundem hilarum in porticu Heptaphono, hoc est, septem uocibus perstreperante, obambulante reliquisset, oleaginis sertis coronatū. Ad extremum super omnia addidit etiam uulturem, persanctè deleterans, quod ipsi ex pyra subuolans fuisset conspectus, quem ego paulō antè uolantem dimiseram, in hoc ut hominum stolidorum & stupidorū mentem dementaret atq̃ deluderet. Considera uero reliqua, quæ propter ipsum ut uerisimile est breui euentura sint. Quales nam apes locum non sunt frequentaturæ? Quæ uero cicadæ non accessuræ? Quæ cornices nō aduolaturæ, quemadmodum ad sepulchrum Hesiodi, & similia? Sed enim imagines quoque ab ipsis Heliensibus, reliquisq̃ Græcis missas esse confirmabat, hoc profecto sat scio breui non paucas erectas iri. Aiunt præterea omnibus ferme ciuitatibus celebrioribus ipsum scriptis epistolis misisse testamenta quædam, & exhortationes ac leges. Ac quospiam propter hæc ipsa legatos ex familiaribus elegisse, funeris sui nuncijs & cursoribus declaratis. Hic finis uitæ fuit infelicis illius Protei, uiri, ut breui oratione cuncta perstringam, qui ad ueritatē nunquam respexit: propter gloriam uero & hominum laudem aucupandam, omnia semper & dixerit & fecerit, adeo ut in ignem quoq̃ se per præceps saltu miserit, quando laudū titillatione haudquaquā amplius perfunctorus erat, quippe quas mortuus sentire non poterat. Vnū ad huc si addidero, uerborū finem faciam, ut abundè habeas quod rideas. Siquidē illa iam olim nosti, quippe quæ statim, ut ex Syria domū ueni, ex me denarrante audisti, ut à Troade unā cum illo nauigarim, præter alias quas exercebat inter nauigandū delicias, etiam puerū formosum persuasit, ut Cynicæ sectæ se ad diceret, uidelicet ut esset etiam illi Alcibiades. Et quemadmodum cōterritus sit sub noctē in medio Aegæo, oborta caligine, magnisq̃ fluctibus insurgentibus, utq̃ cum mulieribus turpiter esulari admirandus ille, uisus sibi potior esse, quā ut mortem oppetere debeat. Atqui aliquanto anteq̃ diem suum obiit, ante nouem ferme dies plus quā sat erat, ut opinor, cum auariter deuorasset, sub noctē quomuit, ac febricula ualde uehementi subitō correptus est. Hæc mihi Alexander medicus denarrauit, accersitus in hoc ut eum inspiceret. Ait ergo se illum se met humi uoluentē deprehendisse, æstuantem morbum perferre non ualentē, ac frigidā ualdè desideranter postulantē, se uero non dedisse. Dicebat quoq̃ ita ad illū dixisse sese: q̃ si prorsus mortis amore & cupiditate tenere, ipsam ultro breui ad ianuā esse uenturā, ita ut ignis sibi superuacaneus ad hanc maturandā esse uideret. Ad quæ ita respondisse Proteum aiebat. Atqui haudquaquā perinde celebris et gloriosa oppetendæ mortis futura est ratio, cū omnibus cōmunis sit.

Hæc

LUCIANI

Hæc quidem Alexander. Cæterum ego quoque illum non ita multos ante dies unctum conspexi, quemadmodum præ pharmaci amarulentia fleuerit. Vidēs ne ut non omnino Aeacus cæcutientes suscipiat. Non absimile si quis iam iam in crucem ascensurus digiti uulnuscule medeatur. Quid tibi facturus fuisse uideretur Democritus, si horum spectator contigisset? Nunquid pro dignitate uirum derisisset? Et unde tantus misero risus suppetisset? Proinde, amice, ride & tu ipse, ac tum maximè & effusissimè, quoties alios eundē admirantes audieris.

FUGITIVUS

BILIBALDO BIRCKHEIMERO INTERP.

ARGUMENTVM

Rursus inuenitur hoc Dialogo Lucianus in Philosophos, quos sub fugitivorum nomine non solum ipsos per se homines facinorosos, ac perditos plerisque ostendit. Verum etiam à turpibus principijs, nullis hominibus studiis, nulla disciplina institutos, sed solum ueneris & oei gratia, quo cum maiori ignavia ac securitate, libidini aq; alijs uicijs inservire possint, ad hanc professionem prorumpere docet. Fingitur autem Iupiter cum Mercurio de eo, quod nuper in Olympijs circa Proteum acciderit, sermonem habere (que occasio Dialogo est) atque ibi inter narrandum Philosophiam aduenire, multa querentem ac detestantem, de moribus & uicijs recentiorū ac nuper natorum Philosophorum, ut qui nō ipsi modo, nihil dignum hac professione agant, aut tractent, uerum etiam iniuriam ac fraudes, quibus alios circumueniant, sub hoc specioso titulo tegant. Exposita interim à prima origine, qua de causa Philosophia primum in terras à Ioue demissa fuerit, qui homines philosophari primum coeperint, & quale postremum hoc hominum genus sub hac professione sese uenditare soleat. Qua querela Iupiter, pro eo ac par erat, commotus Mercurium & Herculem unā cum Philosophia, ad puniendos huiusmodi impios demittit, qui, ducente Philosophia, in Thraciam denentur, atq; ibi fugiuos quosdam seruos, philosophorum nomine sese uentes, & quandam Laconici cuiusdam uxorem, libidinis causa secum circumferentes, indicante & adinuante ad hoc etiam Orpheo poëta, comprehendunt, & malè multatos dominis suis in seruitutem restitunt. Vtrum autem ex uero aliquo facto occasionem argumenti huius Lucianus traxerit, incertum est. Locū certè, ac nominis memio, quam ille subobscurè facit, tale aliquid inuenire nideatur. Et fuisse illis tum temporibus præter Epictetum & Menippum, de quibus notum est, & Macrobius quoque libro Saturnalium primo meminit, etiam alij quidam, qui à seruis ad Philosophiam progressi sunt, quorum haud dubiè nonnulli non tam uirtutis studio, quam ignaviae & securitatis gratia, quemadmodum et nostra etate non paucos uidimus, ad hoc uitæ genus exuati fuisse.

INTERLOCVTORES: Apollo, Iupiter, Philosophia, Hercules, Mercurius, Viri, Dominus, Orpheus, Fugitiuus, Maritus. APOL.

Exordij ab eo, qd proxime in Olympijs contigit circa Proteum de quo in superiore narratione.

ER A neque dicunt, Pater, quod in ignem quidam se ipsum coram Olympijs iniecerit, homo iam senex, nec ingenerosus ad talia præstigiator? Siquidem ita nobis Luna retulit, se illum ardentem uidisse dicens. IVP. Et admodum uera o Apollo, atque utinam nunquam facta fuissent, APO. Num adeo bonus senex erat, & indignus, qui in igne periret? IVP. Et illud forsitan. Cæterum multam me tum meminisse in sua uitatem, ob nidoris, qualem ab tostis humanis corporibus exhalare par est, foetorem pertulisse; etenim nī confestim in Arabiam, ut habebam, discedens abiissem, ob fumū, certè scias, foeditatem perissem, & tamen in fragrantia tanta, aromatumq; copia, necnon thuris abundantia, uix mihi nars odoris obliuisci, et graueolentiam illam dediscere uolebant: sed & nūc cum tantum recordor, quasi nauseo. APOL. Quid nam o Iupiter, uolebat cum ita se ipso abuteretur? aut quodnam inde bonum, si in rogi incideret, ac carbonatim de flagraret? IVP. Atqui fili, nonne in hoc Empedoclem ante ipsum criminari uideris, qui in Sicilia & ipse in crateras insiluit. APOL. Melancholiam quandam mole-

molestam dicit. Cæterum iste quamnam tandem desiderij causam habebat? IVP. Ipsius tibi sermonem referam, quem coram Panegyri, cum mortis genus defenderet, habuit. dicebat enim si memini: Sed quæ nam est ista quæ accelerans adueniat, perturbata, lachrymans? magna uidetur iniuria affecta. atqui Philosophia est, ac nomen meum, seipsam deplorans, ærumnis plena inuocat. Cur filia, lachrymans? aut cur uitam relinquens aduenisti? num tibi rursus Idiotæ, ut olim, struxere insidias? cum Socratem ab Anyto accusatum interfecere, ideo ne illos fugis? PHI. Nil tale, ò pater, uerum turba illa ingens me laudat, honoremq; dignam censens ueneratur, & tantum non adorat, tamen si non admodum quæ dico intelligat. Hi uero quo nam modo dicam, familiares, & qui se amicos esse asserunt, ac nomen meum induere, illi me grauissimè læserunt. IVP. Philosophi ne tibi insidias quasdem struxere? PHI. Minimè pater, nam & illi pariter mihi iniuria sunt affecti. IV. A quibus igitur iniuriam perpessa es? si nec Idiotas, neque Philosophos incusas. PHI. Sunt nonnulli, ò Iupiter, inter multitudinem & philosophantes medijs, forma, aspectu & incessu nobis similes, hisq; ornati, hi mihi subesse gloriantur, ac nomen nostrum præ se ferunt, discipulos, sectatores ac conubinales se nostros esse dicentes, at uita eorum scelestissima, ignorantia, temeritate & petulantia penitus est referta: nobis iniuria haud parua, ab illis ò pater iniuria affecta profugi. IVP. Molesta hæc filia, uerum qua re potissimum te potissimum te læsere? PHI. Considera pater, num parua, etenim cum uidisses humanam uitam, iniquitate, & iniusticia plenam, tanquam ignorantia & uiolentia agitaram, & perturbatam, tu rerum humanarum quod tanta caligine conflictarentur, miseratus, me in terram demissisti, iniungens ut omnem adhiberem diligentiam, quo homines à uiolentia & mutuis desinerent iniurijs, ac non beluarum ritu uiuerent, ad ueritatēq; respicientes, pacatius inter se degarent. Dicebas etenim cum me demitteres, quæ nam homines agunt, qualiterq; ò filia, ob ignorantia sint affecti, tunc quoq; cernis. Ego uero, quoniam eorum me miseret, te, quam solam tantis erroribus mederi posse arbitror, ex omnibus nobis elegi, actu illos cures demitto. IVP. Noui, multa talia tum dicebam, at tu iam dicere perge, quomodo sub initium te deuolantem homines susceperint, & quæ nunc ab ipsis per tuleris? PHI. Perrexi igitur pater, non confestim ad Græcos, sed quod longè mihi difficilius opus esse uidebatur, Barbaros uidelicet instituere et docere, hoc primum aggrediendum esse censebam. Intermissis igitur Græcis, tanquam qui facile subigi possent, ac celeriter ut putabam, frenum suscepturi, iugoq; collum subdituri forent, ad Indos primo moui, gentem omnium quæ uiuunt maximam, illisq; haud grauiter persuasi, ut ab elephantis descendentes, mecum conuerterentur. Quemadmodum Brachmannes, felix hominum genus, Nechris & Oxydracis finitimi, qui omnes mihi subduntur, ac nostris uiuunt institutis, ac omnibus circumhabitantibus honorati, mortisq; genere moriuntur admirando. IVP. Gymnosophistas dicis? de quibus inter cetera & hoc audio, quod in rogum ingen rem ascendentes, sponte comburuntur, minimè uel forma, aut cathedra excidētes. sed nil magni hoc, nam & ego nuper in Olympiacis simile quiddam fieri conspexi, quin & te cū senex conflagraret, adesse decuisset. PHI. Haud ad Olympia pater, ascendi, execrandoq; illorum, quos dicebam metu, quoniam multos eorum abire uidi, tanq; concilio maledicerent, latrantesq; domus posteriora clamore implerent: ita, ut nec illum quemadmodum occubuerit, uiderim. Post Brachmannes igitur, confestim in Aethiopia, inde in Aegyptum descendi, & cum sacerdotibus & prophetis illorum congressa sum. Quos cum diuina docuissem, in Babylonem perrexi, Chaldeos & Magos initians. Inde in Scythiam, postea in Thraciam, ubi Eumolpus & Orpheus mecum congressi sunt, quos etiam in Græciam præmisi. Eumolpum quidem ut Græcos initiaret, etenim cūcta diuina à nobis didicerat. Orpheum autem ut in cantando musica eos cogeret, quorum uestigia confestim

Occasione
quæ in phi-
losophas ma-
uerit, ade-
oq; et totius
actionis.

Propositio
et summa ne-
gocij.

Narratio si-
mul et quæ-
re la Philoso-
phie, quæ pro-
posita re con-
firmat, de-
scribendo et
causâ siue in-
itijs phorum.
et totam ui-
ta gram.

Qui primi
philosophari
ceperunt.
Brachmannes
et Gymnoso-
phiste.

Aegyptij.

Chaldei.
Scythæ.
Thracæ.
Græci.

*Sophista qui
les et unde.*

*Philosophi
recetiores et
fucati, q. solū
questum ex
pbie professi
one sectantur.
Conditio et
educatio.*

*Consilium ac
finis.*

*Studia et ex
ercitia.*

*Visus et inte-
rior uita et ra-
tio.*

confestim infecuta sum: ac sub initium cum uenissem, non admodum Græci me amplectebantur, nec tamen penitus excludebant. Paulatim uero cum eis conuersata, septem ex omnibus, amicos & discipulos collegi, & alium ex Samo, alium uero ex Epheso, ex Abderito quoque alium, omnino paucos. Quibus cum Sophistarum genus, nescio quo pacto, mihi subpullulauit, neque mea absolute æmulans, nec tamen penitus discrepans, sed tanquam Hippocentaurorum genus, compositum quid, & mixtum, in medio superbix & philosophix errans, neq. ignorantix finem imponens, neq. fixis oculis nos intueri ualens, sed tanquam hebetudine cæcutientes, obscurum quid, & dubiam nostri imaginem, umbram ue quandoq. cernens, nihilominus tamen exacte cuncta se nosse existimat. Hinc illa inutilis & superuacanea apud eos sapientia, & ut ipsi arbitrantur, inexpugnabilis, accenditur: arrogantes quoque & dubix, necnon absurdæ responsiones: inextricabiles præterea, & labyrinthæ interrogationes. Quod si ab amicis meis prohibentur & redarguuntur, indignantur, ac contra illos conspiciunt, tandemq. in ius rapiunt, & ad cicutam bibendam tradunt. Et quamuis fortasse tum confestim fugere, nec amplius eorum conuersationem tolerare oportuisset. Antisthenes tamen, & Diogenes, ac paulo post Crates, Menippus quoque mihi, ut parumper discessum meum differrem, persuasere: quod utinam nunquam factum esset, non enim tanta postea fuisset perpeffa. IVP. Sed nondum mihi, o Philosophia, enarras, quemadmodum iniuria sis affecta, uerum tantum modo indignaris. PHIL. At qualiter, nunc, o Iupiter, audi: Scelestum quoddam hominum genus est, et ut plurimum seruale ac mercenarium, haud nobiscum ob negotiorum multitudinem a pueris conuersatum, seruitutem enim seruauit, aut sub mercede operam locauit, aut alias artes exercuit, quales par est homines tales addiscere: coriarum, fabrilem, fullonicam, aut lanam excutere, ut mulieribus sit accommoda, & ad filandum apta, ductilisq. cum illæ tramam uertunt, uel licium circunuoluunt: talia igitur in puerili exercentes ætate, nec nomen cognouere nostrum. Postquam uero annos uiriles ingredi cœpere, ac reuerentiam, quæ a quàm plurimis amicis exhibetur meis conspexerunt, quemadmodumq. homines loquendi eorum libertatem tolerant, & correpti gaudent, ac consulentibus obtemperant, increpantes deniq. formidant: hæc omnia tyrannidem haud paruam esse arbitrabantur. Verum addiscere quæ professioni huic conueniunt, longum erat, seu potius impossibile ualde: artificia uero tenuia, & quæ uix cum summo etiam labore necessaria suppeditare possent: nonnullis etiam seruitus molesta, & quomodocumq. erat, intoleranda uidebatur. Re igitur diligenter perpensa, ancoram nouissimam, quam nauigantes sacram appellant, uisum est demittere, ad optimam itaq. socordiam declinantes, audaciam quoq. & ignorantiam, ac impudentiam in auxilium aduocarunt, quæ potissimum cum eis in certamen irent. Conuicia præterea noua excogitarunt, ut prompta essent, ac solas decertationes has in ore haberent. Qualia nam ad philosophiam cernis uaticina: proinde & formæ student, ac oppido quàm eleganter se exornant, planeq. ita mecum agunt, quemadmodum Aesopus Cumanum illum asinum fecisse refert, qui cum leoninam induisset pellē, & aspere derudisset, se quoq. leonem esse uideri cupiebat. & erant fortassis nonnulli, qui ei crederent. Nostra uero admodum, ut nostri, sunt facilia, et ad imitandum leuia (de externis loquor) haud enim magni est negotij, uel uestem sibi tritam circumdare, aut peram collo suspendere, seu lignum in manibus gestare, uel uociferari, aut potius rudere, siue latrare, ac omnibus maledicere. Equidem securitatem, quod nihil ob talia passuri essent, formæ reuerentia præstare tenebatur. Libertas uero etiam inuito domino prompta, qui se comprehensos abducere conabatur, baculi experiebatur uiolentiam. Cæterum farina non amplius pauca, neq. placenta ut antea tenuis, obsonia uero nequaquam solita, capere ue agreste, sed carnes omnifariam, & uinum quod suauissimum: quin

&

& aurum cum uolunt paratum: etenim circumerrantes tributum colligunt, uel ut ipsi dicunt, pecora derondent, multosq; dare existimant, uel habitus ueneratione, aut metu, ne malè audire cogantur. Siquidem & hoc quoq; ut arbitror, præuidere, quo ex æquo inter rectè philosophantes collocarentur, nec esset qui talia discerneret & diiudicaret, si tantū exteriora essent similia. Quandoquidem nec principium redargutionis sustinent; ueluti si dicatur, quis ille sic ornatus, & tam repente: sed confestim clamitant, & ad eorum arcem, maledicentiam scilicet, cōfugiunt, lignumq; promptum est. Proinde si opera quæris, sermones multi: q; si à sermonibus iudicare uelis, uitam considerandam esse censent. Tali igitur impostura ciuitas repleta est uniuersa, & maximè sub Diogenis, Antisthenis, & Cratetis titulo, necnon canum prætexu. Cæterum quod natura optimum est in canibus, uelut custodia, uel domus tutela, aut herilis amor, siue memoria minimè imitantur, uerum latratu, gulositate, rapina, uenereis crebris adulationibus, dantium blanditijs, mensarum deniq; frequentatione, his perquam diligenter elaborant. Atqui paulo post quo nam hæc euadant uidebis, omnes enim ex officinis exilientes, artes relinquunt desertas cum cernunt se laborantes & operibus defudantes, ab aurora ad uesperū usq; defatigatos, uix tamen mercede tali, uitam sustentare posse. Segnes uero & subdolos homines, abunde in omnibus uiuentes: tyrannicè quidem postulantes, ac prompto accipientes, & cum non acceperint indignantes, neq; si acceperunt laudantes, hoc Saturnium eis uidebitur seculū, sponteq; mel ipsum ex cælo in ora influere. Proinde res minus esset molesta, si cum tales sint, nulla alia nos afficerent iniuria. Nūc uero cum admodum casti & seueri ab extra, & in publicis appareant, si puerum nacti fuerint formosum, uel mulierem speciosam, aut quid silentio dignum sperant, qualia nam faciunt? Nonnulli uero & hospitum suorum adulterantes uxores abducunt, illensis illius iuuenis instar, tanquam & ipsæ quoq; philosophaturæ essent. Inde communiter illas, uniuersis cōeuntibus prostituentes, Platonis se legem implere arbitrantur, haud intelligentes quo pacto sacer ille, mulieres communes esse debere censuit. Quæ uero in conuiujs agunt, quemadmodumq; inebrientur, longum esset recensere: & hæc faciunt quomodo putas, dum ipsi ebrietatem, adulteria, luxuriam, & auariciam reprehendunt. Nil igitur magis inter se inuenies contrarium, quàm illorum sermones & opera: quemadmodum cum adulationem odio habendam asserunt, & tamen adulandi gratia gnatonicam, uel ad sentationem ipsam exuperent. Alios uera loqui hortantur, cum ipsi nec linguam, nisi mentiendo, mouere possint, uoluptates omnibus sermone inimicæ, Epicurusq; hostis, opera uero omnia propter illas patrare audent. Iræ præterea uehementia, leuissimarumq; rerum perturbatione, necnon indignationis facilitate, etiam nuper genitos infantulos superant. Non parū igitur risum spectatoribus mouent, cum quouis etiam fortuito casu, adeo illis ira ebullit. Colore autem liuidi uidentur, impudens quid, & abominabile præ se ferentes. Os uero spuma, uel potius ueneno est refertum, ne tu illic cū fœda illa euomitur illuies, deprehendaris caue. Proin aurum uel argentū, Hercules, neq; possidere dignantur, obulus sufficit, ut lupinos emant, nam potū fons securius suppedabit. Ac paulo post, non obulos uel drachmas paucas, sed totas postulant diuitias, adeo ut mercator quispiam tanto impleri onere posset, quantū illis ad quæstum Philosophia confert. Inde postquam ad facietatē usq; corrasere, ac frumentati sunt, infelicem illam abijcientes lacernam, agros non unquam, ac uestes molles, pueros quoq; cincinnatos, necnon instructas domus totas emūt, Cratetis peræ, Antisthenis lacernæ, ac Diogenis dolio, longum ualere dicentes. Talia cum idiotæ cernunt, Philosophiam iam conspuunt, omnesq; tales esse arbitrantur, ac doctrinam meam reprehendere non desinunt, adeo, ut longo iam tempore, impossibile mihi fuerit, uel unū ex eis conciliare, sed planè Penelopes illud patior, etes

Amplificatio a periculo et consuetudine.

Alia ex effectibus.

Vicia moris, et repugnancia doctrinae.

Habitum erit

Libido.

Consiliū de
puniendis
malis.

Actio et eue-
tus consilij.
qua et id qd
uerbis supra
Phia cōque-
sta est, re ip-
sa spectandū
exhibetur.

Thracie hy-
potyposis.

Philippi ciui-
tas.

Alia occasio
qua etiam do-
mini fugitino-
rum interue-
niunt.

Notatio.

nīm quantum ego texo, tantum rursus euestigio dissoluitur. Ignorantia uero
iniusticia, cum opus nostrum inextricabile, laboremq; cernit inanem, minimē
à risu temperant. IVP. Proh ō dei, qualia nobis Philosophia, ab execrandis illis
perpeffa est? quapropter considerandi tempus adest, quid faciundū, uel quo pa-
cto ē medio sint tollēdi. Cæterum fulmen eos iaculatione unica, morsq; auferet
cita. APOL. Ego tibi pater aurem uellam, nam & ipse iam arrogantes & à Mu-
sis alienos, Musarū gratia indignatus, odi, fulmine siquidem, aut tua dextra mi-
nimē illi digni sunt. Mercurium aut si uidetur, poenę exactorem ad illos demitte-
mus, is tanq; qui & ipse inter disciplinas uersatur, celerrimē eos qui rectē philo-
sophantur, & qui minus, cognosceret, Dein hi quidem, ut par est, laudabūtur, illi
uero quemadmodū ei ex tempore uidebitur, plectentur. IVP. Rectē dicis Apol-
lo, seu & tu Hercules, unā Philosophiam ipsam pariter ducētes, properiter in ui-
tam abite, certamenq; decimum tertium istud, nec paruum, te absoluerē putato, si
tam scelestā & impudentissimā extirpaueris animalia. HER. Atqui pater Aug-
gei simū repurgare præstaret, quāmcū talibus manus conferre: camus tamen.
PHI. Inuita quidem: ex patris tamen sententia subsequendū est. MER. Descen-
damus, quandoquidem haud paucos ex illis hodie conteremus. Cæterū ō Philo-
sophia, quo nam tendere oportet? tu enim ubi uersantur, nosti, an perspicuū est
quod in Græciā? PHI. Minimē, nisi admodum pauci, qui rectē ō Mercuri phi-
losophantur. Illi uero Attica haud indigent paupertate, sed ubi auri & argenti e-
ruitur copia, ibi nobis sunt quærendi. MER. Nunquid igitur cōfestim in Thra-
ciam abeundū. HER. Benē dicis, ego uos in uia deducam, nam cuncta Thraciā,
utpote qui sæpius illac accesserim, cognoui, & nunc huc mihi flectatis. MERC.
Quo nam dicis? HER. Videtis ne Mercuri, & Philosophia, montes duos maxi-
mos, omniumq; pulcherrimos? maior Hemus est, oppositus uero Rhodope: ac
campus interiectus, perquam fertilis, ab utriusq; cōfestim radice se pandens, et
colles quosdam tres perpulchros assurgentes, minimē asperitate deformes, tan-
quam subiectæ ciuitatis arces uarias, & iam uobis ipsa apparet. MER. Ita per Io-
uem ō Hercules, maxima & omnium formosissima, etenim à longē illius replen-
det pulchritudo, quin & fluuius quidam maximus præterlabitur, opportunē il-
lam alluens. HER. Hebrus est, ciuitas uero Philippi illius opus: proin nos iam
contege, nebulaq; inuolue, ut bona descendamus fortuna. MER. Ita fiet. Cæte-
rum quid facere oportet, ut animalia indagentur? HER. Hoc quidem tuum iam
Mercuri opus, nam præco es: ne igitur præconium enunciare cuncteris. MER.
Haud difficile hoc, uerū illorū nomina ignoro: tu igitur Philosophia, quo nomi-
ne sint appelladi, insuper & signa profer. PHI. Sed neq; ipsa manifestē qui nam
uocentur noui, quoniam nullū mihi cum his consortium, Cæterū non aberrabis
si eos à possidēdi desiderio, uel Possidonios, aut Possidippos, seu Possicleos, uel
Possifundos, aut Possidoros nominaueris. MER. Benē dicis, sed qui nā hi sunt
qui & ipsi circūspectant? atqui accedunt, & quid loqui uelle uidentur. VIRI. Po-
testis ne ō uiri, uel tu optima nobis indicare, nū ternos pariter uideritis præstigi-
atores, ac mulierem quādam Laconicē corpus ornatam, aspectu masculino, ac pe-
nē uirili. PHI. Papæ hi nostra quærun. VIRI. Quomodo uestra, etenim Fugiti-
ui illi omnes: nos uero præcipue mulierem pro mancipio ab eis abductam de-
sideramus. Intelligetis aut cur nam ipsos quæramus. MER. Igitur pariter enun-
ciemus præconiū. Num quis mancipiū Paphlagonicum, ex Sinopen sibus barba-
ris, nomine tale, quale à possessionibus imponitur, perpallidū, corpore hirsutū,
barba horridū, pera instructum, lacerna indutū, iracundum, ineruditum, uoce
asperū, maledicum, sub imaginaria libertate uiuens, indicare potest? DOMINVS.
Noui heus tu, quod prædicas mancipium. Illi enim apud me Scarabeus nomen
erat, caluasium, barbamq; uellebat, & artem meam nouerat, in fullonia enim
sedens officina, flosculos abradebat, qui ex uestimentis superflui pullulabant.

PHI.

PHI. Ille ipse seruus tuus est, ac nunc philosopho similis uidetur, ac perbellè seipsum fulloniā expoliuit. DOM. Proh audaciam, Scarabeus philosophari dicitur? VIRI. De nobis uero nullus sermo. MER. Atqui omnes inueniemus, quoniam, ut aiunt, indifferenter cum muliere cōcumbunt. PHI. Sed quisnam o Hercules ille alter est, qui contrā tendit, pulcher & citharā gestans? HER. Orpheus qui mecum Argos nauigauit, omnium nautarum iucundissimus. Nam ad cantum suum remigantes, nullatenus laborabamus. Salue optime & perquam canore Orpheu, qui nullibi unquam Herculis oblitus es. ORP. Nequaquam, sed & Philosophia, Hercules & Mercuri saluete, sed tempus est ut mihi præmium indicij persoluatis, ego enim planè quem nam quærat, noui. MERC. Nonne igitur Calliopes fili, ubi nam sit monstrabis? cum enim sapiens existas, minimè ut arbitror auro indiges. ORP. Rectè dicis, proin ego uobis domum quam inhabitat ostēdero, ipsum uero minimè, ne malè ab eo audire cogar, summè enim scelestus est, ac uni huic rei studet. MERC. Ostende solum. ORP. En proxima hæc. ego uero, ne ipsum uideam, è pedibus uobis abeo. MER. Attende, annon mulieris uox est, Homeri quid connectentis? PHI. Ita per Iouem, sed quidnam dicat audiamus.

Alia, quæ ex indicio Orphei p̄datur fugitiui.

FVG. Non minus ille mihi est hostis, quàm ianua Ditis,
Aurum mente colens, uerbis contraria sentit.

MER. Nonne igitur cantharus † tibi odio habendus, qui
Praua gerens hospes, quamuis simularet amicum,

† Scarabeus,

MARIT. De me carmen hoc, cuius uxorem
Abduxit fugiens, fuerat qui acceptus amicè, FVG.
Ebrius atq; canis facie, sed pectore ceruus,
Consilio ignauus, sed longè ignauiter armis.
Thersites uæcors, prauarumq; optima pica
Regibus illicitè, & frustra contendere suetus,

DO. Iure execrandi carmina hæc. FVG.
Ante canis, retroq; leo, medioq; chimæra.
Impetum exhalans grauius trāsi canis aeris.

MAR. Hei mihi uxor, qualia à tot perpeffa es canibus, quin ipsam ex ipsis concessisse ferunt. MERC. Confide, Cerberum tibi quendam, aut Geryonem pariet, ut Hercules ille, rursus alium habeat laborem; sed obuiam pergunt, ita ut fores pulsare necesse non sit. DOMIN. Teneo te Scarabee? siles iam, age uideamus quid tibi pera contineat, lupinos forsitan, uel panis frustra. MER. Minimè per Iouem, uerum zonam auream. HERC. Ne miferis, nam sub initium in Græcia se Cynicum esse dicebat, hic autem planè Chrysippeus est; igitur non diu posthac Cleanthem ipsum uidebit, à barba etenim, cum tam scelestus sit, suspendetur.

Deprehensuntur fugitiui.

DO. Tu uero o scelerate, nonne Doliolum † Fugitiuus meus existis? certè non alius: prohi risu digna res, quid dehinc haud fiet? & Doliolum † quoq; philosophatur? MER. Nunquid tertius ille domino caret? DO. Minimè, uerum ego dominus sponte in rem malam ipsum dimissi. MER. Quamobrem. DO. Quoniam tam teterrimè foetet, nomine uero Odorispirum appellabamus. MER. Hercules malorum depulsor, audis ne? dein pera & baculum: atqui tu uxorem recipe, MAR. Minimè, quandoquidem nec si mihi libellum ex ueteribus in utero gestaret, reciperem. MERC. Quomodo libellum, MAR. Aliquid est uir optime, triceps libellus. MERC. Haud absurde, quandoquidem ex Comicis trigaleatus quidam. HER. At dehinc tuum est iudicare. MER. Ita mihi uidetur: mulierem hanc, ne monstrum aut multicaput pariat, retrò in Græciā ad uirum reuertibere, & Fugitiui hos duos dominis reddi, ut discant quæ antea: Doliolum * quidem sordidos abluere panniculos, Odorispirum autem, rursus uestimenta resarcire lacera, malua tamen prius flagellatum, Inde & hūc Picatoribus tradi,

† Lecythus.

† Lecythus.

*Sententiæ ac poena deprehensorum.
* Lecythis onem,*

ut pereat, uniusus primo, insuper pudenda pice inquinari, postea Hemum sublatum nudum, pedibusque colligatum in niue destitui. SCARA. Heu malorum, ah ah, papæ, heu, DO. Quid hoc est, tragicas interseris voces? sed ad Plectores iam sequere, prius tamen leoninam exue pellem, ut planè asinus esse cognoscaris,

SATURNALIA

ERASMO ROTERODAMO INTERP.

ARGUMENTUM

Saturnalia festa Romæ sacra sunt, in honorem Saturni instituta, quæ mense decembri, initio à decembris ca-
lenda, Ianuarij festo, per proximos dies septem peragebantur. In ijs neq; bella gerenda suscipiebantur, neque
potius à nocentibus sumebantur, sed licebat servis, pilleatis (quod signum libertatis erat) per urbem liberè na-
gari, atq; alce macare, et cum ipsis dominis etiam cibum capere. Pauperes autem à diuitibus conuiuijs quoq;
accipiebantur, ipsi quoq; inter se dona mittebant, quorum quæ mittebantur, xenia, quæ uero referebantur, apopho-
reta vocabant. Id quod cum ex alijs scriptoribus, tum ex Martiale præcipue apparet, qui postremos suos libros
illorum titulis inscripsit quoq;. Quoniam igitur tum (ut est uersimile, omniaq; in deterius abeunt tempore)
pauperes à diuitibus non eodem modo, ut à principio, equaliter accipiebantur, uinôq; alij uiliore, atq; epulis
mixtum gustatis, semijeiuni, et esuriētes interim è conuiuijs discedebant: deinde neq; munera eodem precio,
quo olim referebant, occasione inde sumpsisse Lucianus uidetur, ut consuetudinem illam pro suo iure, ac mo-
do exagret, atq; hæc, tanquam et ipsa Saturnalia quædam munera, legenda proponeret. Quoniam nequa
hic ab ingenio suo quicquam recedit, pariterq; et deos et homines more suo incesit. Nam Saturni fabulam quo-
que persequitur, et ueraciam ipsius conuincit, ut qui pro liberis saxa deuorat, et cõpedibus uinctus degat,
à loue rege de pulsus. Et louem ipsum accusat, ut qui citra delectum, et inæqualiter bona, fortunâq; homi-
nibus distribuit, malos euehendo, et conet à bonis deprimendo. Atq; hæc summam per tota Saturnalia tra-
stantur. Ceterum primo hoc dialogo ritum et originem sacri huius potissimum tradit, festo Sacerdotis et Sa-
turni colloquio, quorum alter quidem diuitias à deo postulat, alter autem dum diuitias largiri, suæ potestatis
esse negat. interea quatenus ipse regnet, et quid præstare soleat, deniq; cur hoc festum institutum sit exponit, re-
futa interim etiam fabula, quæ de liberis deuoratis, et amissione regni, et captiuitate ipsius uulgo nectitur.
In sequenti autem Chronosolone, leges Saturnaliorum constituit, primam uidelicet, de ritu ac modo peragendâ
festi, et de ijs quæ in eo agere fas sit. Secundam, de accipiendis atq; tractandis pauperibus, deq; muneribus à di-
uitibus ipsis mittendis. Postremam de modo et ratione conuiuiorum, quæ apponi uidelicet debeant, et quan-
tum à quoq; bibi, et quousq; ludo utendum sit. Et hæc omnia cum longa præfatione, qua legibus hisce auctor
tatem à persona et mandato ipsius dei, parat. Inscribitur autem Chronosolon, ut uidetur, ab exemplo, quod
eodem modo et apud Athenienses olim Solon ille, leges distauit. Posthæc in epistolis in prioribus quo-
dam de mutandis rebus, et instituenda equalitate agitur. Nam pauper quispiam, petiit à Saturno, ut cum diuitibus
aget, quod depositis in medium opibus, ex quo se quoq; frui illis patiamur, aut certas utiq; uelites et pecunias,
et cet. ad festum peragendum pauperibus mittant. Primum quia absurdum et inconueniens sit, ita inæquali-
ter agere, deinde quod contra uetus exemplum, quo Saturni temporibus omnia equalia fuisse perhibebantur, ad-
dita etiam collatione diuitum, et hypotyposi quadam morum ac uitæ illorum. Postremo comminantes se omnia
mala illis imprecuros esse, nisi hæc, quæ petat, fiant. Contra autem Saturnus increpat pauperem, qui ea à se po-
stulet, quæ suæ potestatis non sint, sed tamen respondet, se cum diuitibus hoc nomine agere uelle, addita posthæc lã-
ga comminatione, qua pauperes, ut suis sorte contenti sint, hortatur, ostendens plus molestiæ et periculorum di-
uitias quam uoluptatis secum habere.

In posterioribus autem agunt inter se Saturnus et Diuites, de equalitate in cœnis habenda, ac prior quidam
Saturnus, exponit diuitibus, quæ à pauperibus ad se scripta, ac postulata fuerint, admonens illos, ut benigniores
erga ipsos se gerant, atq; equalitatem recipiant, argumentis à signo et consequentibus, tum commodis, si faci-
ant, tum periculis, si detrectent, adhibitis. Contra autem Diuites extenuata accusatione pauperum à consueta
re, respondent, se quidem fecisse pro eo, atq; æquum et honestum fuerit, sed illos ita immodestos et intemperantes
se gerere, ut eos de cetero omnino excludendos censuerint. Verum tamen ex illius consilio de nouo admissuros se ca-
eri esse, si ex pacto recipiant, se nihil contumeliose, aut intemperanter posthæc facturos esse.

§ ACER

IC mihi Saturne, quando tu quidem hoc tempore regnare uideris, tibiq; & sacrificatum, & litatum est à nobis, quid potissimum abs te pro immolatis hostijs postulare debeā, quod postulatum feram? SAT. Istud quidem te ipsum perpendere oportuit, quid tibi foret optandum, nisi qui princeps sit, eundem & uatem esse uis, ut norit, quid maxime collubitum sit animo tuo petere. Cæterum ego, quantum facultas feret, non abnuam uotis tuis. SAC. Quin istud iam olim mihi perpensum est: desidero enim uulgaria ista, ac passim obuia, uidelicet opes, multam aurum, utq; uiris imperem, utq; multa possideam mancipia, uestes splendidas ac delicatas, tum argentum & ebur, breuiter, si quid est præterea rerum preciosarum. Hæc igitur mihi da, optime Saturne, ut & ipse non nihil emolumentum ex tuo sentiam imperio, neue solus per omnem uitam earum rerum sum expers. SAT. Illud uide. iam postulas, quod non est meæ potestatis, neque enim mearum partium est ista distribuere. Quare ne grauiter feras, si quæ petis, non assequeris. Quin magis ista à Ioue postulato, quàm ad eum imperij uices redierint, id quod breui futurum est. Nam ipse præscriptis conditionibus rerum administrationem ab illo suscipio. Est autem uniuersum imperium meum, septem duntaxat dierum, quorum si ius excesserit, illico priuatus reddor, ac uelut unusquislibet de plebea multitudine. Nec tamē in his ipsis septem diebus serium quippiam, aut publicum tractare mihi permissum est. Verum potare, inebriari, uociferari, ludere, certare tesseriis, creare reges, famulos in conuiuio adhibere, canere nudum, lasciuo corporis motu saltitare, nonnunquam & in gelidam aquam dare præcipitem, facile fuligine oblita. Hæc uti faciam permissum est. Cæterum magna illa, puta diuitias & aurum, Iupiter ipse dilargitur, quibus illi uisum fuerit. SAC. Imò ne ille quidem Saturne, admodum facile, ac lubens id facit, adeo ut me iam uox defecerit, magno clamore hæc ab illo flagitantem. At is nihil prorsus audit, uerum ægidem obuibrans, ac fulmen intentans, toruumq; obruens, pauē facit instantes. Quod si quando etiam annuerit alicui, diuitemq; reddiderit, mirū quā id nullo delectu facit, ut aliquoties præteritis probis, ac sapientibus uiris, sceleratis ac stultis hominibus opes offundat, uerbo nobis atq; effoeminatis, cuiusmodi sunt isti pleriq;. Quanquam equidem cupio cognoscere, quænam sint ista tuæ potestati permissa. SAT. Haud quaquā parua, neq; omnino contemnenda, si quis uniuersi imperij uim expendat, nisi forte tibi paruum esse uideatur, ut in tesserarum ludo uincas, cūque cæteris alea in unionem uoluatur, tibi senionem semper in summo latere ostendas. Nam hinc sibi plerique uictum parant, uel ad saturitatem usque, quibus propitia ac secunda aspirarit tessera. Rursum alij nudi enatarunt, naue elisa, fracta ad tam minutum scopulum, puta aleam. Adde his, potando quā maxime hilarescere, ac modulatus alio uideri canere in conuiuio. Præterea reliquis ministris in aqua præcipitatis (nam ea poena est parum dextræ ministranti) te & uictorem pronuncari, atq; ei quem uiceris, præmia præripere. Vides nimirum quā ingens sit bonum. Quemadmodum & illud, quum talo uictor solus omnibus rex præficeris, ut non solum ipse non feras ulla ridicula imperata, uerum etiam ipse possis alijs imperare; huic ut turpe quiddam de seipso uociferetur: illi ut saltet nudus, utq; sublata in humeros tibi cina, ter domum obambulet. An non hæc quoq; munificentia mea non exiguae sunt argumenta? Quod si causaberis regnū hoc nec uerum esse, nec stabile, inscite feceris, quum uideas me ipsum, qui ista dilargior, exigui temporis imperium tenere. Ex his igitur quæ meæ facultatis est præstare, Nempe de taxillis, de regnando, de canendo, de reliquis, quæ modo recens

Petitio et occasio dialo-
gi.

Ritum Saturni-
caliorum.

Eorumdem
commendatio.

Transitio p
reiectionem.

Constatio fa
bule de Sa
turno, de qua
Macrobius
lib. 1. Saturn.
cap. 8. vide.

Origo et cau
sa festi.

sui, audacter quæ uoles petito, nihil ueritus, ne te ægide aut fulmine territem.
SAC. Arqui istis nihil mihi est opus Titanum optime. Tu tamen illud mihi re-
spondeas uelim, quod maximè cupiebam cognoscere. Quòd si mihi dixeris, sa-
tis magnam gratiam pro sacro persolueris, quin & reliquum tempus quæ debu-
eris, condono. SAT. Roga modo, equidem respōdebo, si fortè quod rogaris sci-
ero. SAC. Illud in primis. Num uera sunt ista, quæ de te audimus? Quemadmo-
dum deuoratis liberos tibi ex Rheanatos, utq; clām illa, subducto Ioue, saxum
infantis loco suppositum, tibi deuorandum tradiderit. Deinde puer adultus, te
regno expulerit, bello superatum, mox arreptum in tartarum præcipitarit, uin-
culis iniectis, tum tibi, tum omnibus copijs auxiliaribus, quæ tecum in acie ste-
terant. SAT. Quid dixti? Nisi festum celebraremus, essetq; licitum inebriari, at
que in dominos impune conuicia facere, intelligeres profectò mihi permissum
esse irasci, qui quidem istiusmodi roges, nihil reueritus adeo cantu ac senem deo-
um. SAC. At ego hæc Saturne, non ex meipso dico. Quin & Hesiodus & Ho-
merus, nolo enim dicere reliqui propè mortales omnes, eadem de te credunt.
SAT. An tu putas uel pastorem illum, uel hunc ampullosum, uerè quippiam de
me scisse? Rem ad hunc considera modum. Est ne quisquam homo, non dicam
deus, adeo durus, ut possit ipse uolens suos deuorare liberos? nisi si quis esset
Thyestes, qui ab impio circumuētus fratre comederet. Sed finge esse qui possit,
qui fiat, ut ignoret sese saxum edere uice pueri? nisi fortè dentibus sit huiusmo-
di, ut dolere non queant. Imò neq; bello confliximus, neq; Iupiter per uim impe-
rium occupauit, sed ego illi uolens et ultrò rerum administrationem tradidi, ces-
siq; Porro neq; uinctum esse me, neque in tartaro esse, uel ipse uides opinor, nisi
prorsus oculis captus es, quemadmodū Homerus. SAC. Sed quid tibi accidit
Saturne, ut imperium deponeres? SAT. Ego tibi dicam. In summa, senex iam
& podagrosus quū essem ob ætatem (unde etiam factum est, ut pleriq; mihi com-
pedes esse finxerint) impar eram uiribus ad tam multa huius ætatis facinora pu-
nienda: nam erat assidue mihi fursum ac deorsum cursitadum ob armato fulmine,
quo sacrilegos, periuros, ac raptores exurerem. Eratq; negocium plenum la-
boris, quodq; iuuenē desideraret. Itaq; mihi consulens, Ioui locum dedi. Quancq;
& alioqui rectè facturus mihi uidebar, si partitus filijs (nam erant) imperium,
ipse plerumq; uitam conuiuijs per ocium traducerem, nihil necesse habens, ne-
que uota facientibus operam dare, nec ab ijs qui contraria petunt, molestia affi-
ci, neq; tonare, neq; fulminare, neq; grandinem aliquoties immittere. Sed seni-
lem hanc, ac iucundissimam dego uitam, meracius bibens nectar, atque interim
cum Iapeto, reliquisq; æqualibus dijs confabulans. At regnat quidem ille mille
districtus negocijs, nisi quòd hos pauculos, quos dixi, dies mihi uisum est exci-
pere, in quibus recipio principatum, ut mortalibus in memoriā reducam, cui-
usmodi fuerit me regnante uita, quum citra sementem, citraq; arationem cum-
cta illis prouenirent. Haud tum quidem aristæ, sed panis paratus, carnes appa-
ratæ, ac uinum fluminum instar fluebat, tum fontes mellis, lactisq; propterea q;
mortales omnes probi essent, & aurei. Hæc, inquam, mihi causa fuit, cur exigui
temporis imperium geram, atq; ob id undiq; plautus, cantiones, lusus, æquali-
tas omnibus seruis æquæ ac liberis, neq; enim me regnāte quisquam erat seruus.
SAC. At ego Saturne coniecturam istam ad seruos, & eos qui boias terunt, refe-
rebam, quasi ob eam causam tibi fabula tribueret erga hos humanitatem, quòd
memor te ipsum aliquando seruitutem seruisse, ac gestasse compedes, eos mag-
nificeres, qui simili essent fortuna. SAT. Num tu desines istiusmodi nugari nu-
gas? SAC. Benè mones, itaq; desino. Quin illud etiam mihi responde, talis lu-
dere, in usu fuit tui quoq; seculi mortalibus? SAT. Erat sanè. At non depositis
talentis, ac decem nummum millibus, quemadmodum uos facitis, uerum ut plu-
rimo nucibus, ne uidelicet discrucia retur qui uictus esset, neue semper ploraret
sele

fese unum omnium non habere quod ederet. SAC. Et rectè quidem illi. Nam quo tandem præmio certassent ipsitalis, quum ipsi toti essent aurei? Itaque loquente, tale quiddam mihi uenit in mentem, si quis unum aliquem ex aureis illis uiris, in hanc nostram ætatem adductum uulgo ostenderet, quid illi tandem eueniret? Nempe miserum (sat scio) discerperet, haud aliter incursantes, quàm in Pentheum Mænades, aut in Orpheum foeminæ Thraciæ, aut in Actæonem canes, interq; sese decertarent, quantam quisq; maximam posset portionem auferre, ut qui ne in festo celebrando, à lucris studio temperent, quin ipso etiam festo ad lucris abutuntur incrementum. Itaque alij quidem tibi primitias immolant, amicos in conuiuio deprædantes. Alij uero tibi conuitiantur, cum nihil ad rem pertineant, tum ipsas comminuunt tesseræ, perinde quasi illis sit imputandum, quod illi suapte sponte faciunt. Sed dic mihi & illud, quid tandem causæ fuit, ut deus usq; adeo imbecillis, ac senex, tempus in amoenissimum delegeris, cum iam nix omnia occupat, plurimus sæuit Boreas, cumq; nihil non gelu concretum est, arent arbores nudæ decussis frondibus, squalent, horrentq; uacua floribus præta, cum incurui, contractiq; mortales, perinde quasi extremo confecti senio, ad focum fermè desident, interea tu festum diem agis? neq; enim accommodum seni tempus, neque satis idoneum genio indulgentibus. SAT. Sed heus tu per multa quidem à me sciscitaris, cum potare iam oporteat. Itaque non exiguam temporis portionem tuis rogationibus mihi de festo perdidisti, dum ista mecum philosopharis, non admodum ad rem pertinentia. Quare nunc istis tandem omissis, conuiuium agitemus, plaudamus, ac liberam agamus uitam. Deinde priscomore depositis nucibus, ludamus tesseris, ac reges suffragijs creemus, ipsisq; ultrò pareamus. Siquidem ad eum modum effecerimus, ut uerum uideatur prouerbiū, quod dicunt: senes repuerascere. SAC. Imò cui ista quæ dicis, non probantur Saturne, precor ut ei nec tum bibere liceat, cum sitit. Itaque bibamus, quando quidem ut primo colloquio satis à te responsum est. Proinde uideor mihi rectè facturū, si nostram hanc confabulationem, & quæ ipse interrogarim, & quæ tu propitius responderis, literis prodita, tradam amicis legenda, si quis sunt digni, qui tua dicta accipiant.

*Digressio in
presentes
mores.*

CRONOSOLON, ID EST, SATVR-

NALIVM LEGVM LATOR.

BRASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

HÆC ait Cronosolon sacrificus, & idem uates Saturni, earumq; legum conditor, quæ quidem ad festum pertinent. Quid pauperes facere oporteat, id alio misso libro illis ipsis præscripsi. Neque dubito quin eas leges seruent, alioqui obnoxij futuri poenis, quæ grauissimæ decretæ sunt in eos, qui minus paruerint. Vos autem diuites, uidete ne hæc mandata prætergrediamini, neque negligatis. Nam si quis secus fecerit, is sciat se non me neglecturum legis latorem, sed ipsum potius Saturnum, qui me condendis festi sui legibus delegit. Haud ille quidem in somnis uisus, sed nuper cum uigilante palam congressus. Erat autem neque compedibus uinctus, neque situ oblitus, qualem eum pictores fingunt, exemplar à deliris poetis mutuati, uerum falcem quidem tenebat præacutam. Cætera uero & hilaris erat, & ualidus, regioq; apparatus. Atque hac quidem specie mihi uisus est. Cæterum quæ locutus est, planè diuina sunt, & in his hæc digna, quæ uobis prius exponam. Nam ubi me uidit animo moestum inambulantem, mox intellexit, quippe deus, quæ nam esset molestiæ causâ, uidelicet grauiter me ferre paupertatem, ut qui non pro temporis ratione unicam uestem haberem, cum iam esset gelu, multisque flaret Boreas, glaciæ ac nix, aduersus

*Præfatio in
leges, quæ au-
toritatem il-
lis parat.*

quæ ego minime communitus eram. Multo magis autem, quod cum festum instaret iam proxime, reliquos uiderem apparantes, quæ ad uictimas, quæq; ad conuiuia requirebantur, mihi uero ipsi res non admodum ad festum instructas esse. Iam à tergo accedens, aureq; prehensa, ac uellicata (Nam hac specie sese mihi consuevit ostendere) Quid istud sibi uult (inquit) Cronosolon? uidere mihi sollicitus. An non æquum inquam here? cum impios ac scelestos homines opibus superfluere, & solos delictis frui uideam, ipse uero, mecumq; complures alij docti, cum inopia, summaq; rerum penuria uitam degimus? Ne tu quidem here curas his rebus finem imponere, & ad æqualitatem reuocare. Tum ille: Cætera quidem, inquit, haud facile fuerit innouare, quæ uobis à Clotone, reliquisq; Parcis accidunt. Porro paupertatis malum uobis corrigam, quatenus ad festum attinet. Sit autem hæc corrigendi ratio. Abi Cronosolon, ac mihi leges aliquot conscribito, ostendens quid obseruandum sit in festo, uti ne diuites inter sese festum celebrent, sed uobis sua bona impertiant. At non noui, inquam, leges conscribere. Quin ego, inquit, docebo te. Moxq; ingressus, ordine me docuit. Deinde cuncta perdidicissem: Et illud, inquit, illis dicito, nisi seruarint hæc, tum ego profecto sine causa falcem hanc acutam circumfero. Alioqui ridiculus sim, si cum patrem Cælum execuerim, non item castraro diuites istos, quicunq; leges meas uiolauerint, ut iam euirati, Cybeli matri sese adiungant cum tibijs ac cymbalis. Hæc ille minabatur. Quare recte facietis, si leges non prætergrediamini.

Lex I.
De ritu & modo peragendi festa.

Lex prima: Ne quis quid intra festi tempus agito, neq; publicum, neq; priuatum, nisi quæ ad lusum, ad uoluptatē, animiq; oblectationem pertinebunt. Opsoniorum & bellariorum artifices soli in opere sunt. Aequalitas omnibus esto, seruis, liberis, pauperibus, diuitibus. Irasci, indignari, minariue ne cui liceat. Rationem exigere ab ijs, qui res curant Saturnalicias, ne id quidē fas esto. Ne quis argentum, uestemue expendito, neue inscribito solennitatis tempore, ne quis exerceatur, neue literis operam dato, aut recitato, nisi si quæ sint urbana lepidaq; quæ dicacitatem respiciant, ac iocum. **Lex secunda:** Multo ante festum di

Lex II.
De excipiendo et tractando pauperibus, deq; muneribus mittendis.

Lex II. uites singulorum amicorum nomina in tabella scribunto. Porro pecuniam paratam habento, ad decimam partem annuorum fructuum. Præterea quicquid illis superest uestium, & quicquid est cultus pinguioris, quam ut ipsis conueniat. Ad hæc argenteorum uim non modicam. Atq; hæc quidē in promptu sunt. Cæterum ante solennitatem porcellus circumagitor, atq; ex ædibus eijciuntor sordes, auaricia & quæstus, & si quæ id genus alia sunt plerisq; diuitum domestica. Deinde ubi domum perpurgarint, tum rem diuinam faciunt Ioui diuitiarum largitori, ac Mercurio munifico, atq; Apollini magnadonanti. Deinde circa uesperam tabulam illam, amicorum nomina tenentē relegunto. Distributis autem pro cuiusq; dignitate muneribus, ante solis occasum amicis mittunt. Porro qui deferant, ne plures tribus, quatuorue sunt, atq; hi certissima ex famulis fide, iamq; natu grandes. A scribatur autem in literis, & quid mittatur, & quantum, ut ne utriq; suspectos habere possint eos, qui perferunt. Atq; ipsi ministri unico quisq; calice epoto, domum recurrunt, neq; præterea quicquam ab eis postulanto. Doctis omnia dupla mittuntor. Nam hos æquum est geminam accipere portionem. De muneribus quam modestissime simul, & quam paucissima uerba fiunt, neq; graue quicquam in literis quisquam ascribito, nec odiose laudato quæ mittuntur. Diuiti diues ne quid mittito. Neq; locuples Saturnalibus æquali sorte quempiam conuiuio accipito. Ne quid eorum quæ in hoc deprompta fuerint, ut mittantur, seruant. Neue cui muneris poenitentia subito. Quod si quis anno superiore peregre fuit, eaq; causa munerum expers fuit, & illa accipito. Quinetiam pro tenuibus amicis æs alienum diuites soluunt, atq; etiam conductarum ædium precium, si qui fortē & hoc debent, neq; sunt soluendi. In summa uero, multo ante illud illis esto curæ, ut cognoscāt, qua re maxime sit

Sit opus. Rursum qui accipiunt, ne de missis donis ut exiguis queruntor, & quicquid mittetur, qualecunque fuerit, id magni ducunt. Vini cadus, aut lepus, aut pinguis avis, inter munera Saturnalia ne habentor. Neue Saturnalia dona in risum uertunt. Remittito utissim diuiti pauper: Si doctus est, libellum aliquem ueterem, aut si quid ipse conscripserit, quod faulti sit ominis, & conuiuijs accommodum, qualecunque potuerit. Atque id diues laeto admodum, hilarique uultu accipito. Acceptum protinus perlegito. Quod si recusarit, reieceritue, sciat sese ipsi quae de falce minatus sum, obnoxium esse, etiam si miserit, quicquid alioqui mittendum erat. Porro reliqui, coronas alij, alij thuris frustula mittunt. Quod si pauper, aut uestem, aut argentum, aut aurum, supra facultatem diuiti miserit, id quidem, quod missum fuerit, publicum esto, conflatumque in Saturni thesaurum inferret. Ipse uero pauper postridie plagas a diuite, manibus ferulae suppositis accipito, non pauciores quinquaginta supra ducentas. Leges conuiuales: Laudandum est, ubi linea sex erit pedum. Ante lauandum, nucibus ac talis lusitandum. Vbicunque casus cuiusque locum dederit, ibi accumbito. Dignitas, aut genus, aut diuitiae, parum momenti habent, ut prius alicui ministreretur. Eodem de uino omnes bibunt. Neque prosit diuiti, si causetur uel stomachi, uel capitis dolorem, ut ideo bibat de meliore. Carnium omnibus aequa portio. Ministri ne cui quid fauore danto, neque contantor, neque praetermittunt, donec ipsis uisum fuerit, quae tollenda erunt. Neque huic quidem magna, illi uero per exigua apponunt. Neue huic coxa suis, illi maxilla apponitur, sed in omnibus aequalitas esto. Pocillator, acutis oculis unumquemque obseruato, minus tamen herum. Acutius etiam exaudito. Calices omnis generis sunt. Ad potandum inuitare si quis uoluerit, ius esto. Omnes omnibus praebibunt, si libeat, ubi praebiberit diues. Neque quisquam bibere compellitur, qui non ualeat ad comperationem. Ne liceat ipsis, neque saltatorem, neque citharcedum inducere, nisi qui nuper discere coeperit. Quod si cui libeat discere uti, liceat, sed hactenus adhibeatur modus, ut ne sint molesta. Super omnia, pro nucibus ludunt talis. Si quis deposita pecunia talis luserit, in posterum usque diem ieiunato. Et maneto quisque, & abito cum uoluerit. Porro cum diues famulos suos conuiuio accipiet, tum amici quoque una cum ipso ministrant. Leges haec singuli diuites, aere columnae inscriptas, in aulae medullio habent, ac legunt. Atque id quidem sciendum est quo ad ea columna manebit, neque fames, neque pestilentia, neque incendium, neque quicquam alioqui molestum, in illorum domum subibit. Quod si quando (id quod dii prohibeant) tollatur, abominanda sunt, quae illis tum euentura.

III.

De modo et
ratione conuiui-
orum.

EPISTOLAE SATVRNALES

EGO SATVRNO SALVTEM.

Q. VIDEAM & antea tibi scripsi, significans quoniam in statu essem, & quemadmodum ob inopiam mihi periculum esset, ne solus omnium, expers relinquerer solennitatis, quam indixisti. Addidi & illud (nam memini) iniquissimum esse, si nostrum alij opibus ac delitijs superfluerent, nihil ex suis facultatibus impertientes pauperioribus, alij rursus fame contabescerent, atque id quidem instantibus Saturnalibus. Verum quoniam tum ad meas literas nihil respondisti, opera precium existimaui, te denuo ipsidem de rebus commonefacere. Tuum erat optime Saturne, sublata hac rerum inaequalitate, bonisque in medio depositis, postea celebrandum festum edicere. Nam uti nunc res habet, Propositio
forma

Ab inconueni-
enti.

Ab exemplo
et uita uer-
ri.

Amplifica-
tio à collatio-
ne diuitem.

Redit ad pro-
positionē, et
leges quoque
prescribit.

Epilogus
comminatio-
nem.

formica camelus, quemadmodum aiunt prouerbio. Quin magis tragœdiæ ha-
strionem animo cōcipe, qui altero pede præaltis cothurnis sublimis insistat, cu-
iusmodi sunt tragica calceamenta, altero uero sit incalceatus. Is si ad hunc modum
instructus ingrediatur, uides necessariò futurum, ut nunc excelsus sit, nunc hu-
milis, prout hunc aut illum pedem uicissim promouerit. Nec minor est in uita
nostra inæqualitas, dū illi cothurnis fulti, adornante fortuna, tragœdias in nos
agunt. Contrā magna pars pedibus, atque humi ingredimur, quum & ipsi, scias
uelim, nihilo deterius illis fabulam agere possimus, atque ingredi, si quis nos quo-
que ad eundem istum modum adornarit. Atqui ex poetis audio, nihil harum
rerum inter homines fuisse olim, quū tu solus adhuc imperium teneres. Verū
tellus illis citra ferendi, arandi que laborem bona progignebat, cœnam, unicuique
paratam, uel ad satietatem usque. Porro flumina partim uinum, partim lac, erant
autem & quæ mel manabant. Quodque est omnium maximum, aiunt illos ipsos
homines aureos fuisse. Cæterum paupertatem omnino procul ab illis abfuisse.
Nos contrā non satis idonei sumus, qui uel plumbū uideri possimus, aut si quid
etiam plumbo uilius, ut quorum plerisque uictus labore queritur, ac passim pau-
pertas, egestas ac desperatio, & illud: Hei mihi, & unde inueniam, & o fortunā,
atque id genus alia permulta, apud nos nempe pauperes abundant: quanquam his
de rebus leuius discruciamur, nisi diuites conspiceremus tanta fruente felici-
tate. Qui quidem quū tantum auri, tantum argenti conditum habeant, tantum
uestium possideant, tot mancipia, tot currus, familias, agros, atque harum rerum
omniū magnam uim teneant, tamen adeo nobis nihil unquam de eis impertitū,
ut plebeios homines ne aspectu quidem dignentur. Hæc inquam, sunt Saturne
quæ nos enecant maximè, planeque rem intolerandam arbitramur, hunc in pur-
pura accubentem, tantis opum delicijs affluere, ructantem interim, & applaudē-
tibus amicis, perpetuò festum diem agere: me uero, meique similes, somniorum
coniecturas interpretari, sicunde fortè quatuor oboli contingant, quo uidelicet
pane polentæue expleti dormire queamus, nasturtiū, aut porrum, cepasue, allē
umue opsonij uice arrodescentes. Aut hæc igitur Saturne ad æquabilitatem uitæ
mures corrigasque necesse est, aut quod est postremum, illis ipsis interdicas diui-
tibus, ne soli bonis fruantur, uerum è modijs auri tam multis uel heminam in
omneis nos dispergant. Porro ex uestibus, si quas iam à tineis exefas, citra suū
incommodū dare possint, malintque hæc prorsus uetustate situque peritura, nobis
dare qui induamur, quàm sinere ut in cubilibus ac scrinijs multa carie compu-
trefcant. Præterea ut cœnent singuli, nunc quaternis, nunc quinque pauperibus
ad conuiuium adhibitis. Haud isto quidē pacto, quo his temporibus conuiuia per-
aguntur, uerum popularius, ut æqua sit omnium portio, neque ut hic opsonijs in-
gurgitet sese, famulo interim adstante atque operiente, donec herus uorando præ-
focetur. Cæterum ubi ad nos uenerit, quū uix etiam apparauerimus ad moue-
re manum, protinus ad alios transferatur, patina tantum ostensa, uel si quid de
placenta reliquū est. Neque illatum aprum ita partiatur, ut domino totum dimidi-
um apponat, unā cum capite, reliquis autem ossa tecta apponat. Utque præmone-
antur pincernæ, ne contentur donec unusquisque nostrum septies polcat bibere,
sed semel iussi protinus infundant, & ingentem calicem impletū tradant æquē
atque ipsi domino, utque unum & idem uinum contiuū sit omnibus. Alioquin ubi
nam ista lex scripta fuit, aut receptus mos, ut hic uino odorato generosoque tem-
lentus sit, mihi contrā musto disrumpatur aluus? Hæc si correxeris nouarisque
Saturne, tum demum effeceris, ut uita uerè uita sit, festum uerè festum: sin mi-
nus, illi quidem epulentur, nos autem interim sedentes precabimur, ut simul ac
que loti uenerint, puer subuersam amphoram rumpat, utque coquus ius adurat,
ac per obliuionem muriam piscium in lentem infundat, utque canis in domum ir-
ruens, opsoniorum artificibus alibi intentis, exta deuoret uniuersa, præterea
placensque

placenter dimidium: utq; sus ac ceruus, neq; non fuculae inter assandum idem faciant, quod Homerus de solis bobus commemorat: imò ut non serpent solum, uerum etiam unà cum spsis uerubus in montem abripiant sese fugiantq;: utq; ipsae etiam aues pingues, iam ademptis plumis, & ad coquendum apparatus, uolatu aufugiant, ne soli illis fruantur: quodq; futurum est illis grauissimum, ut formicae tales, quales feruntur Indicae, aurum è thesauris effossum, noctu in publicum efferant: utq; uestis curatorum indiligentia ita ab optimis muribus perforetur, ut cribrum uideri possit, nihilq; differat à casse uenatorio: utq; formosi illorum comatq; puelli (quos Hyacinthos, aut Achilles, aut Narcissos appellare solent) dum spsis poculum porrigunt, subito defluente coma calui fiant, & acutam edant barbam, cuiusmodi in comœdijs induci solent Sphenopogones, quibus à cuneata barba nomen inuentum est: utq; uertex illis asperis ac pungentibus pilis sit hirtus, reliqua capitis parte nuda. Hæc atq; his etiam plura illis imprecabimur, nisi desinant usque adeo suis priuatim studere commodis, uelintq; in commune diuites esse, nobis quoq; quantum æquum est impartientes.

SATVRNVS MIHI CHARISSIMO SAL.

VID tu, obsecro, nugas istas ad me, ac de rebus huiusmodi scribis, iubesq; ut de integro bonorum faciam partitionem: quod quidem alterius munus fuerit, penes quem nunc est imperium. Etenim demiror te, si solus omnium ignoras, quemadmodum iam pridem regnare destiterim, ac priuatus esse coeperim, liberis partitus imperium: quanquam Iupiter præcipue rerum istiusmodi curam agit. Porro mea potest non nisi ad taxillos usque, saltationes, cantiones, & ebrietatem ualet, idq; sepe non amplius diebus. Itaque grauioribus incussis, de quibus scribis, ut delectet de tollenda rerum inæqualitate, utq; ex æquo omnes aut opibus abundent, ut egeant, Iupiter uobis operam dabit. Quod si quid in his quæ ad festum pertinent, uel fraude detractum est alicui, uel additum, id erit mearum partium iudicare. Iamq; scribo diuitibus de coenis, deq; auri hemina, neque non de uestibus, ut uobis quoque ad celebrandum festum non nihil mittant. Quandoquidem æqua sunt ista, decetq; illos facere quemadmodum prædicatis, nisi forte habent isti, quod probabiliter ad hæc respondeant. In summa tamen illud sci totæ pauperes, uos longè falli, neque rectè iudicare de diuitibus. Siquidem illos felices arbitramini, solosq; suauem uitam uiuere, propterea quod illis licet at opiparè coenare, uino suauis inebriari, formosis frui mulieribus, uestibus uti delicatis, uerum istam felicitatem cuiusmodi sit ignoratis: siquidem hæc res non mediocribus curis eos distorquent, sed singulis inuigilare coguntur, ne quid rerum domesticarum dispensator fraudet, aut clanculum suffuretur, ne uinum acefcat, ne frumentum uermibus corrumpatur, ne latro tollat pocula, ne populus credat calumniatoribus, si illum dixerint affectare regnum. Atqui hæc quidem quòta pars est eorum, quæ istos discruciant. Quod si nossetis metus & curas, quibus obnoxij sunt, planè fugiendæ uobis esse diuitias existimaretis. Alioqui creditis uel me ipsum usque adeo insanum, ut si præclara res esset opulentia, aut regnum, deponiturus hæc, alijq; ea cessurus fuerim, patererq; ut nunc priuatus alieno parerem imperio? Quin potius quum non essem ignarus huiusmodi malorum quæ plurima diuitibus ac regibus adsint necesse est, imperium deposui, idq; sapienter. Nam quod tu nunc apud me deos obtestans deplorabas, illos apris ac placentis expleri, nos contra naturam, porrum uel cepe per festi tempus, opsonij loco arrodere, cuiusmodi sit, considera. Etenim in præsentis quidem utrunq; dulce est illis, minimeq; molestu. At postea res inuertitur. Quandoquidē nobis deinde nō accidit, ut post ridie surgatis, capitis dolore grauati

Exordium ad increpationem.

Propositio
et responsio
ad superioris
petitionem.

Digressio,
quæ pauperibus
suadet, ut
sua sorte contenti
sint, plus oneris
in esse diuitijs
quàm uoluptatis.

Asseneratio
à suo ipsius
exemplo.

grauati ob temulentiam, quemadmodum illi, neque ob immodicam ingurgitationem graue olentem, et acrem spiritum ructatis. At illi hoc quoque fructus ferunt, ut quoniam magnam noctis partem uario coitu pro libidinis arbitrio transigunt, facile sibi uel tabem, uel tussim, uel morbum intercutem, ex intemperato uoluptatum usu colligant. Alioquin quotumqueneque potes ostendere, qui non plane palleat, ac faciem cadauerosam præ se ferat? Quotumqueneque autem, qui cum ad senectutem peruenerit, suis ipsius pedibus ingrediatur, ac non potius à quatuor baiulis gestetur? foris quidem totus aureus, intus putris ac pannosus, cuiusmodi sunt tragica indumenta, ex pannis admodum uilibus confarcinata. Vos autem quum molestum est, quod de piscibus gustare non liceat, quod inedia laboratis, non illud item cogitatis, eosdem & podagræ, & tussis expertes esse, aut si quid aliud aliam ob causam illis incommodi contingit. Quanquam nec illis ipsis æquè dulce est, quotidie, supraque satietatem istis uesci. Quin potius uideas eos nonnunquam ita olus ac lupinum appetere, ut tu non æquè leporem appetas, aut aprum. Ut de reliquis interim sileam, quæ illos discruciant, puta si filius sit luxuriosus, si uxor uel amans, uel amata à famulo, coacta magis quam ex animo cum illo dormiat. In summa multa alia sunt, quæ uos ignorantes, tantum aurum illorum ac purpuram uidetis. Tum si quando uidetis eos albo prouehi curru, inhiatis & adoratis. Quod si illos contemneretis, negligeretisque, neque ad argenteum currum oculos haberetis intentos, neque inter colloquendum, smaragdum annulo inclusum respectaretis, neque uestes obiter contrectantes molliciem admiraremini, sed sineretis eos ipsos sibi diuites esse, haud dubie futurum sit, ut ipsi uos ultro adirent, ad coenam rogarent, nimirum ut uobis ostendere possint lectos, menses, ac pocula. Quarum rerum nulla sit utilitas, si sine teste possideantur. Certè reperiretis plerumque hæc illos uestra causa parare, non quod utantur ipsi, sed uti uos admiremini. Hæc ad consolandos uos scribo, utranque uitam cognitam habens. Conuenitque ita festum agere, ut cogitetis omnibus breui decedendum è uita, & illis, depositis opibus, & uobis relicta paupertate. Quanquam & illis scribam, sicuti sum pollicitus, certum scio eos non neglecturos litteras meas.

SATVRNVS DIVITIBVS, S.

Exordium ab
expositione.

P

AVPERES nuper ad me datis literis incusarunt uos, quia nihil ipsa ex facultatibus quas possidetis, impertimini: atque omnino postularunt, ut omnia bona facerem omnibus communia, ut ad singulos illorum sua pars rediret. Aequum enim esse, ut rerum æqualitas constitueretur, neque decere, ut huic supersit, ille nullo modo sit particeps uoluptatum. Ego uero respondi, hisce de rebus rectius Iouem consideraturum.

Propositio I.
de uestibus.

Cæterum de præsentis negotio, deque iniurijs, quibus sese per festos dies affici putant, uidebam mei officij esse sententiam ferre, sumque pollicitus me uobis scripturum. Sunt autem quæ postulant hæc, ut mihi quidem uidetur, æqua. Nam quo pacto, inquit, tanto frigore horrentes, tantumque obnoxij esuritioni, postea diem etiam festum celebrari possimus? Quare si uellem & illos festi participes esse, postularunt ut cogerem uos, ut & de uestibus illis impertiamini, si quæ supersunt pinguiiores, quam quæ uobis conueniant, utque de auro nonnullas guttulas in illos destilletis. Quod si ista feceritis, inquit, non erit amplius disceptatio inter uos de bonis apud Iouem. Sin minus, minitantur sese ad nouam rerum partitionem prouocatuos, ut primum Iupiter pro tribunali sedere coeperit. Atque hæc quidem facere uobis nequaquam graue fuerit, impertiri nonnihil de tantis opibus, quas possidetis, & rectè possidetis. Quin de coenis quoque, ut uobiscum cenarent, & hoc literis addendum putarunt, quemadmodum uos in præsentia foribus occlusis, soli delicijs frueremini. Quod si quando uobis uisum fuerit, & illo

rum

II. de Cœnis.

rum quempiam post longum tempus conuiuio adhibere, plus esse molestiae in coena, quam uoluptatis, multa atque illic in pauperum contumeliam fieri: uelut illud, cum non eodem de uino bibant, Dii boni, quam illiberale: planè dignum, in quo & illi debeant accusari, qui non surgant potius, abeantque, toto conuiuio uobis solis relicto. Quanquam negant sese etiam ad satietatem ex illo qualicumque uino bibere, propterea quòd uestri pincernae, aures habeant cera obturatas, quemadmodum olim Vlyssis socj. Porro reliqua usque adeo sunt turpia, ut pigeat commemorare, quae de carnum partitione criminantur, deque ministris, qui cum uobis assistant, donec plusquam ad plenum expleamini, ipsos praetercurrunt, aliaque huius generis permulta sordida, minimeque digna uiris ingenuis. Proinde aequalitas, res est omnium iucundissima, maximeque conuiuijs congruens. Atque hac de causa, uobis aequus ille partitor in conuiuijs praeficitur, ut aequam omnes habeant portionem. Videte igitur ne post hac uos iterum accusare possint. Quin potius honorabunt uos, & amabunt, si paucula ista à uobis acceperint, quorum impendium à uobis nec sentiretur quidem, penes illos muneris in tempore dati memoria semper mansura est. Praeterea nec Remp. administrare possitis, nisi pauperes una uobiscum in ea uersentur, milleque modis felicitatem uestram adiuuent. Neque enim habituri estis, qui diuitias uestras suspiciant, si soli atque apud uos ipsos in tenebris eas possideatis. Videat igitur uulgus, mireturque uestrum argentum, mensas, & quemadmodum praebentes ad potandum inuitetis. Deinde illi inter bibendum poculum undique contemplantur, ac pondus expendant, manu librantes. Tum argumenti absolutam caelaturam. Tum auri uim, uicissim artem condecorantis. Nam in istum modum, non solum illi uos probos uiros & humanos praedicabunt, uerum etiam inuidiam illorum effugietis. Quis enim inuideat impertienti, danti, quod aequum est? Quis non potius optet, ut quam diutissime uiuens, bonis suis fruatur? Verum ut nunc res uobis habent, & felicitas uestra teste caret, & diuitiae inuidiosae, & insuauis uita. Neque enim perinde iuuat, opinor, si quis solus expleatur, quemadmodum a iunt leones facere, & ex luporum genere, quos solitarios uocant, quam si cum lepidis hominibus, ac per omnia gratificari paratis, conuiuatis. Qui primum non sinent conuiuium surdum aut mutum esse, uerum consuetudine sua fabulas conuiuijs aptas, dicteriaque minime molesta, uariasque uoluptates adferent. Quibus rebus tempus iucundissime transigitur. Idque gratum est Batcho, gratum Veneri, gratum etiam Gracjjs. Deinde postero die, dum comitatem uestram referunt, beneuolentiam uobis conciliant. Hac etiam magno fuerant emenda. Nam illud à uobis sciscitabor, si pauperes abeant taciti, sic enim fingamus, nonne uos ea res ureret, cum non haberetis, quibus ostentaretis purpureas uestes, comitum multitudinem, anulorum magnitudinem? Neque iam libet referre, necessarius futurum ut pauperum insidiae atque odia in uos oriantur, si soli delicijs frui uelitis. Nam quae minantur uobis imprecatores sese, prorsus abominanda sunt, ac dii prohibeant, ne unquam ad eiusmodi imprecationes uenire cogantur. Quandoquidem si id fiat, neque intestina posthac gustabitis, neque placentam, nisi si quid canis reliquum fecerit. Praeterea lenticula saperda liquamen uobis habebit. Porro sus aut ceruus interim dum assantur, è uero in montes aufugere parabunt. Tum aues quoque pingues absque alis fugam molientes, ad pauperes auolabunt. Denique quod est omnium grauissimum, pocillatores formosissimi repente uobis calui fient, idque etiam fracta amphora. Super his rebus consulite, quae & festo sint digna, & uobis quam maxime tuta, atque illis pauperum onus subleuate, exiguo uectigali illos amicos habituri, ne utquam malos.

Argumentum
à signo et
causa.

A consequenti
et conditione
pauperum.

Amplificatio
uobis et uobis
et.

A periculo

DIVITES SATVRNO SALVTEM.

ff.

Exordium ab
extenuatione
accusationis.

Propositio.
et dilutio cri-
minis p rege-
stione, qua ni-
cissimi paupes
accusant im-
modestiae, et
intemperantiae.

Epilogus quo
sub conditione
in postulata
Saturni com-
sentiant.

VM putas Saturne, de rebus istis ad te solum scripsisse pauperes? Quin potius Iouis ipsius aures iam obsurduerunt illorum querelis dum haec eadem uociferantur, ac nouam rerum partitionem flagitant, ac simul & fatum inculcant, quod non aequaliter distribuerit, & nos, quod nihil ipsis uelimus impertiri. Verum nouit ille, quippe cum sit Iupiter, penes quos sit culpa, eoq; illos plerumque obaudiat, Nihilominus tamen purgabimus nos tibi, quandoquidē hoc certē tempore princeps noster es. Nos enim omnia ista quae scribis, ob oculos habentes quam sit honestum de magna rerum copia opitulari ijs, qui indigent, quantoq; sit iucundius, simul cum pauperibus uersari, & conuiuium agitare, ad eum modum assidue facimus adeoq; in ratione uitae nos aequamus, ut nihil possit inculcare is, quem ad conuictum admittimus. Verum illi primum aiunt sibi paucis opus esse. Deinde ubi semel illis fores aperuerimus, nunquam desinunt alia super alia postulare. Quod nisi protinus omnia, simulq; cum dicto acceperint, mox paratū odium, in promptu conuicia, etiam si quid de nobis sit mentiendum. Porro qui audiunt, fidem illis habent, rati uidelicet illos probē scire quae dicunt, propterea quod nobiscum consuetudinem habuerint. Ita fit, ut in alterutrum incidamus, ut aut si nihil demus, illos prorsus habeamus hostes, aut profusis omnibus, ipsi protinus egeamus, iamq; in pauperum gregem ueniamus. At caetera quidem utcumq; ferenda sunt, uerum inter coenas ipsas non satis habent ingurgitari cibis, atq; aluum explere, sed idem ubi plus satis adbibierint, tum uel puellae formosae cyathū porrigentis manum uellūt, aut concubinam, uxorē uel sollicitant. Postremo conuomitō conuiuio, postero die nobis obtrebant, narrantes quemadmodum sitierint, esurierintq;. Quod si haec aduersus illos mentiri uidemur, uester ille parastus Ixion in memoriam redeat, qui ad communis mensae honorem admissus, ac uobis dignitate aequiparatus, iam ebrius uir ille egregius, Iunonem adortus est. Haec atq; huiusmodi sunt, propter quae in posterum statuimus, quo res nostra sint in tuto, ne post hac illis in domum aditum praebemus. Quod si te autore, pacto recipiant, sese moderatē petturos, quemadmodum nunc aiunt, neque quicquam flagitiose in computationibus admissuros, age, conuiuant nobiscum, simulq; coenant bonis auiibus. Ac de tunicis, sicuti iubes, mittemus, & de auro, quantum facultas patietur, ac sumptus augebimus: in summa, nihil omitemus officij nostri, modo uicissim desinant ipsi arte nobiscum uiuere, sintq; pro parasitis & adulatoribus amici. Ita nihil erit, quod in nobis desideres, si ipsi quoque suo fungi uolent officio.

SYMPOSIUM VEL LAPITHAE.

ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

ERASMVS ROTERODAMVS IOANNI

Eutychio suo S. D.

Quoniam hic Luciani Dialogus Eutychi doctissime, plurimum habeat artis, ob deorum mirē seruitum in personis tam multis, tanq; diuersis tamen aliquot repperi, qui diccret esse premendum, quod liberius ac uelut iē epistola philosophorum omne genus laceret. At mihi uidetur iustius esse stomachandū in huius seculi mores, quo uidemus Philosophorum ac theologorum scholas multo puerilius etiam inter se dissidere: nec minus atrociter digladiari, tum inter religionis professores nihilo minus cruentam esse pugnam, quā in eo conuiuio fuisse Lucianus, uel finxit, uel retulit. Hunc igitur libellum, quoniam fortē ad istam orationem repperi, & tamen patrone uidebatur egere, Eutychio dicant, Bene uale, age Ὁ ἄνθρωπε, ut plane sis quod dicris, Amurpic, Anno M. D. XVII.

ARGV

Rursum depingi hoc loco Philoſophorum mores & uitam Lucianus, atq; illa, quæ fictionibus ac fabulis alibi de illis prodidit, hic nunc exemplo ac uero factis comprobat. Est autem historica quædam rei gestæ commemoratio, quæ exponit, quo pacto diuersarum professionum Philoſophi aliquot, ab Aristeneto ad cœnam & nuptiarum celebritatem uocati, posteaquam uino inuolueret, profecta quisq; sua inter se uerbis primo comendat, mox ad manus quoq; & ad uulnera uenerint, adeo ut sauci nonnulli, ac mutilati è conuiuio asportati fuerint. Rursum autem ex alijs qui uocati non fuerant, quidam, Cynicus uidelicet, ultro ueniens, cœnam ibi se se obtulerit, magna præsentie & impudentie suæ importunitate. Alius autem per literas cum Aristeneto expositularit, tragice propè in eum debacchatus, quod præteritus, & ceteris postpositus fuisset. Ex quo apparet, istud hominum genus, quod foris uirtutem prædicat, & specie religionis in se uulgo ora conuertit, non hac etate modo (quod tamen grauissimum est, quando & Christianos esse pleriq; se, & alijs uitæ morumq; honestate præire profitemur) uerum olim quoq; eadem simulatione, isdemq; prestigijs usos esse. Nimirum ut uerbis quidem multa de pietate, de officijs, de uera uiuendi ratione iactarent, cæterum ipsa re à uirtute ac honestate omni, quæ longissime abesset, libidini & gulæ, & ceteris uicijs turpissime interim seruientes. Et accidere sanè etiam nostra memoria huiusmodi quædam exempla, conuiuio huic non admodum dissimilia, ubi isti in speciem grauissimi sanctissimiq; uiri, uel pro leuibus ac puerilibus rebus, acerbissimas se penumero contentionem inceperunt, uel quia alicubi præteriti atq; neglecti uiderentur, grauissima odia exercuerunt. Vt non immerito quispiam crediderit philoſophos illos ueteres (quanquam indignum adeo est, tam uenerabile nomen in tam turpibus personis hære) in nostræ etatis religioſos quosdam immigrasse. Vsq; adeo nostri isti à ueteribus non alia re, q̃ solo titulo ac nomine differunt, cum cætera, ut habitus differentia, & exterior uitæ asperitas & immundicia, deinde & opinionum atq; doctrine diuersitas, in utrisq; eadem propè fuisse uidentur. Cæterum tamen si hæc omnia cum summa se stititate pro ingenio atq; facundia sua tractet Lucianus, interim tamen seriò quoq; ac uerè idem monet, nullum esse precium opere, si quis disciplinam omnes perdiscat, nisi simul & uitæ rationes ad id, quod optimum est, ac commodet, eosq; illos, qui solos libros spectant, quiq; sollicitudine ac cura, quam illi asserunt, perpetuò tenentur, à recta ratione, bonisq; institutis fermè abduci, &c. Inscribitur autem Dialogus hic Conuiuium, uel Lapiſthe, quorum prior titulus ab argumento & re ipsa sumptus est: alter à collatione, quod ut hic Philoſophi, ita à Poëtis Lapiſthe & Centaury, in nuptijs Pirithoi, inter se funesto certamine congressi quoq; feruntur.

PHILON, LVCIANVS.

PHIL.

OUAM quandam & uariam disputationem Luciane uobis fuisse narrant, super cœnam apud Aristænetum: tum philoſophicos quosdam sermones dictos, ac super his summam contentionem exortam fuisse. Quod ni mentitus est Charinus, etiam ad uulnera usq; rem processisse; deniq; sanguine conflictum fuisse diremptum. LVC. Atqui undenam Philon ista rescit Charinus? neq; enim is nobiscum aderat in conuiuio. PHIL. E Dionico medico aiebat audisse sese. Por-

Exordium ab
admiratore
et rei nouitate.

rò Dionicus etiam ipse è conuiuarum numero fuit opinor. LVCIA. Fuit maxime. Verum ne is quidem ab initio rebus omnibus fuit præsens; sed serius adueniat, media fermè pugna, pauloq; ante uulnera. Proinde demiror, si quid comperiti, certius referre potuit, qui nõ ordine spectarit illa, unde inter illos nata lis, postea ad sanguinem usq; deducta est. PHIL. Proinde Luciane, Charinus, etiam ipse si rem compertius uellem cognoscere, & quo singula modo sint gesta doceri, te adirem iussit. Nam Dionicum etiam ipsum fassum fuisse: ne se quidem toti negotio præsentem adfuisse. Te uero quicquid esset actum, id omne comperto certoq; scire: tum etiam quæ dicta inter illos fuerint, meminisse: quippe qui eius modi non obiter neq; neglectim audire, sed per ocium atq; attentè auscultari sis solitus. Proinde nūquam effugies, quin nos hoc suauissimo accipias epulo; quo mihi quidem haud scio an ullum possit accidere iucundius: præsertim quod sobrii per ocium turò ac citra sanguinem, extraq; teli, quod aiunt, iactum constituti sumus epulaturi.

Petitio.

Siue senes aliquid,
Siue etiam iuuenes

Super cœnam sunt debacchati,

ff ij

Recusatio.

à mero compulsi sunt, quæ neutiquam fas erat, tum dicere, tum facere. LVC. Iuuentilius tu quidem Philon, atq; inconsultus hæc nos iubes in uulgus efferre, eaq; referre, quæ inter pocula ab ebrijs sunt acta: quû hæc magis oporteat obliuioni tradere, eaq; omnia Baccho deo uelut auctori imputare, qui quidem haud scio an quenquam suis non afflatum Orgijs, & Bacchanalium expertem præterierit. Proinde uide ne hominis sit parum benè morati, eiusmodi adamussim exquirere, quæ rectius erat in conuiuio reliquisse, atq; ita discedere. Siquidem o di (sicut inquit uersus poëticus) memorem compotorem. Ne à Dionico quidē rectè factum, qui hæc apud Carinū effutuerit, immodicamq; & pridianam dissiparit temulentiam hominum philosophorum. Ceterum ego, absit ut isti iusmodi quippiam sim dicturus. PHI. Nugas agis Luciane, cum ista dicis. Quin haudquaquam oportebat ad istum modum apud me præsertim agere; ut qui certò sciam, te multò cupidiorē esse narrandi, quàm ego sim audiendi, adeo ut mihi uidearis, si desint qui te audiant, uel ad columnam aliquam, aut statuam libenter accessurus, quo cuncta pariter euomas. Quod si nunc coner discedere, non lires, nī te prius audiero, abire: uerum ultrò aderis, confectabere, rogabis. At tū ego te uicissim iusero. Iamq; adeo, si ita uis, abimus: ex alio quopiam hæc eadem audituri. Tu uero ne dicito. LVC. Age ne quid succenseas: equidem dicā, quandoquidem usque adeo cupidus es audiendi: uerū heus ea lege, ne passim in uulgus efferas. PHI. Nī prorsus ignoro Lucianum, tute isthuc potius feceris.

Causa conuiuij et celebritatis.

Nam prior ipse denarrabis omnibus, ut me quidem ad id nihil futurū sit opus.

Sed illud mihi primo responde loco: Aristænetus, num filio Zenoni dabit uxorem, atq; ita in nuptijs eius uos acceperit? LVCIA. Non. imò filiam suam elocauit Cleantidem, idq; Eucriti nummularij filio, qui philosophiæ dat operam. PHI. Formoso admodum per Iouem adulescentulo; tamen si tenero adhuc & uxoriæ rei non admodum maturo. LVC. Verum: at non inueniebat, opinor, alterum generum magis idoneum. Hunc igitur qui tum modestus uideretur, tū ad philosophiæ studium propensus: præterea autem unicus Eucriti diuitis, ex omnibus delegit filia suæ maritum. PHI. Causam neutiquam leuem dixisti, nempe quia diues sit Eucritus. Verum heus Luciane, quinam erant conuiuæ? LVCIA.

Conuiuij p[ar]te, et quo loco q[ui]sq; accubuerit.

Reliquos illos quorsum attinuerit tibi recensere? Verum ē Philosophorum numero, ac literatorum, quos potissimum opinor, audire cupis: Zenothemis erat, senex ille Stoicus, unaq; cum hoc Diphilus, cui cognomen Labyrinthus: et hic quidem quod esset Zenoni Aristæneti filio præceptor. Deinde Peripateticæ factionis Cleodemus: nosti hominem, nempe dicacem illum & argutum, atque ad refellendum instructum. Discipuli gladium ac bipennem nominant. Quin & Hermon aderat Epicureus. Verum hunc quū ingrederetur, Stoici toruis obtuebantur oculis, & auersabantur, palamq; perinde quasi parricidam quēpiam atq; impiū ac funestum detestabantur. Et hi quidem tanquam Aristæneti ipsius amici familiaresq; fuerant ad cœnam uocati, quos comitabatur & Istieus grammaticus, & Dionysidorus rhetor. Iam uero propter sponsum Chæream unā cum illo ad conuiuium accesserant, Ion ille Platonicus: quod is iuueni præceptor esset, uir uenerandus aspectu, ac maiestatis quiddam præ se ferens, multumq; dignitatis ipso ostendens ore. Vnde nōnulli propter animi constantiam ac rectitudinem, regulam illum appellāt. Huic simul ut ingrediebatur assurgēbant omnes, ac ueluti præcipuum quendam ac primariū hominem comiter atq; officiosè exceperunt: adeo ut planē nūmen aliquod aduenire uideretur, cū adesset Ion admirandus ille. Tandem uero, cū iam omnes fermē conuiuæ præsentessent, tempus erat ut discuberetur. Itaq; ad dextrā ingressus totam illam spondam mulieres (erant autem cōplures) occupabāt. Inter quas erat & sponsa summo studio culta, hinc atque hinc stipata foeminis. Porro ex aduerso ostij altera turba, pro cuiusq; dignitate locis distributis. Porro ē regione mulierum primo loco

loco accumbere Buerkus, secundo Aristænetus: sub hæc ambigi ceptum, utrum altero priorem oporteret accumbere, Zenothemim ne Stoicum, quippe senem: an Hermonem Epicureum. Nam hic erat Castoris ac Pollucis sacerdos: tum autem nobilissimæ inter ciues familiæ. Verum eam hæsitacionem sustulit Zenothemis: Si me inquit Aristænete, minoris ducis Hermone, uiro uidelicet isto, ut ne quid aliud mali dicā Epicureo, discedo, totumq; conuiuium uobis relinquo. Et puerū protinus aduocat, discedere parans. Tum Hermon: Imò habeto, inquit, tibi priores partes Zenothemi. Quanquam etiam si nihil aliud, uel hoc nomine par erat concedi, quod sacerdos sim, ut planè contemnas Epicurū. Rideo, inquit Zenothemis, sacerdotem Epicureum. Simulq; cum dicto accumbat. Post hunc Hermon. Deinde Cleodemus Peripateticus: pone hunc Ion, proxime hæc sponsus, post eum ego, iuxta me Diphilus, huic assidebat Zenon discipulus, postremo rhetor Dionysidorus cum Isthæo grammatico. *PHIL.* Pax Luciane, Musarum conuentum quendam mihi narras fuisse istud conuiuium, quippe plurimis sapientibus ac doctis uiris refertum. Ego uero laudo Aristænetum, qui quā optatissimam illam, ac splendidissimam solennitatem celebraret, præ ceteris sapientissimos uiros adhibere uoluerit: idq; adeo delectis ex unaquaq; philosophiæ secta præcipuis, non hos aduocans, illos præteriens: uerum promiscuè uocans omneis. *LVC.* Is uero nequaquam est è uulgarium isto rum diuitum numero, uerum & literarum est studiosus, ac maximam uitæ partem in his rebus uersatur. Cœnabamus igitur initio quidem taciti & quieti, uariisq; erat apparatus & omniū iugus. Neq; enim arbitror operæ precium, ut numero recenscam etiam illa condimenta, cupiditas, aromata, atq; id genus illectamenta. Cuncta siquidem affatim suppetebant. Inter hæc Cleodemus admoto ad Ionis aurem ore: non uides, inquit, senem illum, Zenothemim dicebat (subausculabam enim) ut sese opsonis ingurgitat, utq; iure uestem oppleuit: tum quā multa puero à tergo stanti porrigit, putans interm se aliorum oculos fallere: neq; meminit post sese accumbentiū. Hæc igitur fac & Luciano commonstres, quo testis esse possit. Mihi uero nihil lōne monstratore opus erat: quippe qui hæc multò antè limis iam oculis præuideram. Hæc simul atq; dixisset Cleodemus: irruit in conuiuium & Alcidas Cynicus, atq; is quidem inuocatus, uulgatum illud festiuitatis gratia præfatus de Menelao, qui ultrò ad fratris conuiuium accessisset. Itaq; plerisq; turpiter atq; impudēter uisus est fecisse: & quod cuiq; tum fortè in mentem ueniebat, in eum torquebant; alius illud: Infanis Menelaë. Alius rursum;

*Cœne descri-
ptio.*

*Cynici inter-
uentus, et oc-
casio urbe.*

Verum Agamemnoniæ menti non ista placebant.

Ad hæc alia quæ pro tempore falsè leptidèq; dici poterant, in eum obmurmura-
bant. Nam palàm nullus audebat quicquam dicere, propterea quod metuerent
Alcidamantem, utpote conuiciatorem egregium, unumq; è Cynicis omnibus
clamosissimum. Qua quidem re adeo uisus est reliquis antecellere, ut nulli non
esset formidandus. At Aristænetus collaudatum illum quod inuocatus adue-
nisset, iussit accepta sella, iuxta Isthæum ac Dionysidorum accumbere. At ille;
Apage, inquit, muliebre quiddam ac molle dicis, uti in scamno aut sella sedeā,
quemadmodum facitis uos, mollibus in stratis penè supini recumbentes, pur-
pura suffulti. Quin ego tibi uel stans cœnauero, in ipso interim conuiuiū etiam
obambulans. Quod si de fatigatus fuero: tum humi substrato pallio, cubito in-
nixus cubuero: qualem uidelicet Herculem pingunt. Ita fiat, inquit Aristæne-
tus, siquidem isthuc mauis. Sub hæc Alcidas in orbem conuiuiū lustrans,
cœnabat, Scytharum ritu ad uberiora pascua subinde sese transferens, unaq; cū
his qui inferebant edulia, circumiens atq; obambulans. Atq; interim tamen dū
cibum caperet, haudquaquam negotio uacabat, de uirtute obiter, de uicio disse-
rens, tum in aurum atq; argentum dicteria iaculans; iamq; Aristænetū percon-

Notatio phi
losophorum

tabatur, quidnam sibi uellent tam multa, tam magna pocula, quæ non minus
sui possent esse fictilia? Verum Aristænetus iam obturbantem, molestumq; ef-
se pergentem, in præsens quidem compescuit: ministro innuens ut ingentem ca-
licem, infuso meracissimo uino, illi porrigeret. Atq; id quidem uisus est optimè
excogitasse: nondum etiam intelligens, quantorum malorum is calix esset au-
tor futurus. Hunc igitur ut accepisset Alcidas, aliquantisper silentium age-
bat, ac solosternens sese cubabat seminudus, quemadmodum facturum sese fu-
erat pollicitus, cubito humi fixo innitens, simulq; dextra scyphū sustinens, qua-
lem Herculem apud Pholum pictores effingunt. Iam uero & inter alios calix as-
siduè circumagebatur, tum inuitatiunculae ad bibendū, & confabulationes or-
tae, demum & lucernæ illatae. Interim ego cum puerum, qui iuxta Cleodemum
adstabat (erat autem is pocillator egregie formosus) subridentem uidissem (nā
arbitror, quicquid obiter inter coenandum obtingit, commemorari oportere:
maximè, si quid sit elegantius ac scitè factum) iam admodum attentus obserua-
re cœpi, quidnam rei rideret. Ac paulo post, accedebat puer tanquam calicem
à Cleodemo recepturus. At ille simul & digitum illius substringebat, & drach-
mas puto duas unā cum calice tradebat. Porro puer ad substrictum digitum rur-
sus arridebat. Cæterum, de pecunia, quæ non sensisset opinor, eoq; non recipe-
ret, in terram delapsis drachmis strepitus est concitatus, moxq; ambopariter ru-
bore suffundebantur, idq; ita palam, ut nemo non animaduerneret. Ambigeba-
tur igitur inter eos, qui proximè sedebant, cuius nam essent illi nummi, cum &
puer negaret à se proiectos, & Cleodemus item, iuxta quem strepitus acciderat
sibi excidisse dissimularet. Verum ea res tum neglecta est, ac conniuenter omis-
sa, propterea quod id quod acciderat, non ita multi uidissent, præter unum (ut
mihi quidem uisum est) Aristænetum. Nam is paulo post puerum loco mouit,
clanculum ablegans, & alij cuidam innuit, uti Cleodemo pocillator assisteret, ut
delicet ex exoletis illis, ac robustis, mulioni, aut equisoni cuipiam. Ad hunc mo-
dum ea res utcunq; abiit, summum alioqui allatura pudorem Cleodemo, si qui-
dem ad omnes permanisset, ac non protinus occupans Aristænetus eam sopif-
set, ciuilitè dextreq; admodum inducta temulentia. Cæterum Alcidas (iam
enim potus erat) percontatus, quid nam esset nomen puellæ nubenti, tum clara
uoce indicto silentio simul, & ad fœminas conuerso uultu: Præbibo, inquit, ti-
bi Cleanthi, Herculis Archegetæ omine. Sub hæc cum risissent omnes: Ride-
tis, inquit, sacrilegi, quod spoliæ, Herculis dei mei nomine propinauerim? Imo
illud scito opus est, ni scyphum à me traditum accipiat, nunquam futurum, ut il-
li filius obtingat talis, qualis ego sum, uirtute interritus, animo liber, tum cor-
pore adeo robusto: simulq; cum dicto, sese magis etiam renudabat, etiam usq; ad
illa quæ sunt maximè pudenda. Ad ea cum iterum arrisissent conuiuæ, indig-
natus ille surrexit, toruis iam atq; efferatis obtuens oculis, uultuq; ipso testans
iam neq; pacem, neq; quietem acturum amplius. Forsitan & baculū illisisset ali-
cui, ni commodum id temporis placenta prægrandis fuisset illata. Nam hanc si-
mulatq; conspexit, lenior ac mitior esse cœpit, ac stomachari desijt, obambulans
interim ac placentam auidè uorans. Iam uero pleriq; temulenti esse cœperant,
& clamoribus undiq; perstrepebat conuiuū. Nam & Dionysidorus rhetorem
illic agens, orationes quasdam pronūciabat, laudabaturq; à ministris, qui à ter-
go assistebant. Et Istizus Grammaticus uicissim, qui post illū accumbebat, uer-
suū centones quosdā recitabat, Pindari, Hesiodi, & Anacreontis carmina simul
contextēs atq; cōsarcinans: ita ut ex omnibus unicā redderet cantilenā, oppidò q;
ridiculā, in primis aut illa, perinde quasi uaticinans, de his quæ postea acciderūt

Ita uocat du-
cem Musarū

Commisere simul clypeos.

Tum illud quoque:

Tum uero clamorq; uirū luctusq; coortus.

At uero Zenothemis, libellulum quempiam minutis cōscriptum literulis, à puero acceptum legebat. Verum quum ñ quorum partes erant edulia inferre, aliquantisper, ita ut solent, cessarent morarenturq; Aristænetus sedulo curans, ne uel id interea temporis, aut ociosum esset, aut uoluptatis expers, accersitum intrò Morionem iussit ridiculum aliquid uel dicere, uel facere, quo magis etiam exhilararetur conuiuiæ. Moxq; ingressus deformis quidam, derafo capite, pauculos capillos in uertice gestans, eosq; cristæ in morem erectos: hic saltabat, atque inter saltandum, quo maiorem concitaret risum, rotatu sese circumagebat, distorquebatq; Tum cymbalo concusso, sonabat interim quiddā, linguam imitans Aegyptiorum. Postremo dictæia quædam iaculabatur in eos qui aderant. Ac reliqui scommate tacti ridebant. Verū ubi & in Alcidadantem simile quiddam torssisset: catulum illum Meliteum appellans, indignatus ille (Iamdudum autem præ se ferebat, quod inuideret illi, dum probaretur ac conuiuarii oculos retineret) abiecto pallio, ut secum luctaretur prouocauit. Quod ni faceret, hunc, inquit, baculum tibi impingam. Atq; ita miser ille Satyrion (nam id erat Morionis nomen) congressus cum eo, pancratio decertabat. Erat id spectaculi multò iucundissimum, quippe cū uiderent hominem philosophum cum Morione compositum, cum ferire, tum uicissim feriri. Proinde qui aderāt partim pudore tangebantur, partim ridebant: donec iam ictus Alcidas, pugnam detrectaret, ab homuncione omnium plausu comprobato certamine superatus. Hæc igitur cum essent non mediocri risu excepta: ibi tandem ingressus & Dionicus medicus haud multò post peractam concertationem, Aiebat autem in mora fuisse Polytreponem tibicinem, dum hunc phrenesi correptum curandi gratia uiseret. Ac planè quiddam risu dignum, commemorabat. Dicebat enim in ædes illius uenisse sese ignarum etiam hominem iam eo morbo teneri. At illū protinus surrexisse, foribusq; oclusis, ac nudato gladio, tibias ipsas sibi tradidisse, q̄q; uti caneret iussisse. Deinde ubi id non posset, illum percussisse, scuticam sublata manu gestantem. Sese porro in tanto periculo tale quiddam fuisse commentum. Nempe ad canendi certamen prouocasse hominem: idq; ea lege ut uictus præscriptum certumq; plagarum numerū acciperet. Ac sese priorem cecinisse, prauè atq; imperitè: deinde traditis illi tibijs scuticam ab illo recepisse: gladium autem extemplo per fenestras in aream abiectisse. Dein cū minore iam discrimine cum illo luctaretur, auxilio aduocasse uicinos. Eos reuulsisse belluā, atq; ita illorum opera seruatum sese. Ostendebat autem & plagarum uestigia quædam: nō nullaq; in facie tubera liuentia. Ergo cum Dionicus ob huiusmodi fabulam non minus placuisset, quàm Morio ipse: proximè Istæum reclinans sese, de reliquis cornabat. Atq; hic quidem haud absq; numine quodam nobis aduenerat. Imo prorsum usui futurus ad ea quæ postea contigerunt. Nam prodicens in medium conuulsum puer quidam, qui se ab Etoemocle Stoico uenire diceret, epistolam quoddam adferens, aiebat ab hero sibi mandatū, ut eo palam omnibus audientibus perlecto, rursus domum sese rediret. Hic igitur permittente Aristæneto, admotus ad lucernam legebat. PHIL. Num orationem Luciane in sponsæ laudem compositam, aut carmen nuptiale, quod genus permulta faciunt? LVC. Videlicet nos quoq; tale quippiam existimabamus. Verum ne accedebat quidem ad id, ut aiunt. Cæterum in literis ita scriptum erat: Etoemocles philosophus Aristæneto: Quàm non mouear conuiuijs, omnis antea cta uita mea fuerit testis. Qui quidem quum quotidie mihi complures ea causa molesti sint, te multò ditiores, tamen haud unquam illis morem gessi: perpendens nimirum, quantū sis in eiusmodi computationibus tumultus, quantū licentiæ petulantiaq; uerum aduersus unum te mihi uideor meo iure stomachatus, qui tantum temporis à me officiosissimè cultus & obseruatus, tamen indignum habueris, quem uel inter reliquos amicos tuos numerares, sed solum ex omnibus præ

Alcidamatis
et Morionis
concertatio.

Digressiō
la de Medici
et Phreneti
ci congressu.

Literæ Etoemocles Stoici
unde initium
contentionis
nascitur. Ex
postulat autē
cū Aristæneto,
q; ad conuiuiū uocatus
nō fuerit.
Propositio

LUCIANI

terieris, idē quum uicinus essem. Proinde tua causa magis discrucior, qui quis-
dem te tam ingratum præbueris. Nam ipse felicitatem nequaquam in hoc sta-
tuo, si quis mihi impartiat, uel suem syluestrem, uel leporem; uel placentam; quæ
mihi affatim contingunt apud alios, qui officia norunt. Quandoquidem etiam
hodie quū apud discipulum Pammenem cœnare mihi licuerit, opiparam (ut uo-
cant) cœnam, non annui tamen uehementer obsecranti, tibi scilicet demens ego
A collatide. memetipsum reseruans. At tu nobis præteritis, alios accipis conuiuio. Idē me-
ritò facis, neque enim ullo modo potes quid sit rectius dignoscere, nec apprehen-
suam illam phantasiam habes. Cæterum haud sum nescius, unde mihi ista sint
profecta: nēpe ab egregijs istis philosophis tuis Zenothemide ac Labyrintho.
Quibus equidem (absit inuidia dicto) uel unico syllogismo mihi uideor os pro-
tinus obturare posse. Alioqui respondeat istorum aliquis quid sit philosophia,
aut hæc quæ inter elementa traduntur: quid habitio differat ab habitu, ut ne quid
interim de perplexis illis rogationibus proponam: quid sit syllogismus cornu-
rus: quid acrualis, quid metens. Verum tu quidem istis fruaris licet. Nam ego
qui solum in bonis ducam quod sit honestum, facile tulerō contumeliam. Atqui
ne possis posthac ad istam excusationem confugere, ut dicas te mei oblitum fu-
isse: nimirum in tanto rerū strepitu, tantisq; occupationibus: bis te hodie sum
allocutus, primum mane domi tuæ: deinde rursus in Castoris ac Pollucis tem-
Ab exemplo plo rem diuinam facientem. Ac his quidem de rebus hæc responderim. Quod
deorum. si tibi uideor cœnæ gratia succensere, quid Oeneo acciderit cogito. Videbis ni-
mirum ipsam etiam Dianam indignantem, quod ille se solam non adhibuerit
ad sacrificium, cum reliquos deos omneis acciperet conuiuio. Nam hæc de re sic
alicubi meminit Homerus:

Seu quia non norat, seu non succurrerat illi;

Acrius est offensa tamen.

Item Euripides:

Calydon quidem hæc Peloponē regio soli:

Qua parte sæuum spectat aduersa fretum

Agros habens, tum diuites, tum fertiles.

Rursus Sophocles:

Immanis apri triste monstrum, in Oenel

Immisit agros gnata Latonæ dea

Docta eminus missis ferire spiculis.

Hæc tibi ē plurimis pauca circaui, ut intelligeres, cuiusmodi præterito uiro Di-
philum ad cœnam adhibeas, cui & ipsi filium commiseris tuum. Idē rectē. Est
enim iucundus adolescenti, & ita cum eo uiuit, ut placeat, atq; obsequatur: atq;
ideo nī mihi turpe dictu fuerat, addidissē & aliud quiddam. Quod quidem tu
si libebis, ē Zopyro eius pædagogo uerum esse cognosces. Verū non conuenit
obturbare in nuptijs, neq; accusare quenquam: præsertim criminibus usq; adeo
fœdis ac pudendis. Tamen si Diphilus dignus in quem facerem, quippe qui du-
os iam discipulos à me retraxerit: ego tamen ipsius philosophiæ causa reticebo.
Porro famulo huic mandauī, uti si quam partem dare uelles, uel apri, uel cerui,
uel placentæ, mihi deportandam, ut isthoc pacto te mihi de cœna purgares, ne
reciperet, ne ad hoc ipsum à nobis missus fuisse uideatur. Hæc amice quū lege-
rentur, sudor interim utiq; mihi manabat præ pudore, simulq; iā illud quod uul-
go dici solitum est, optabam, ut terra mihi dehisceret: quū uiderem eos qui præ-
sentes aderant ad singulas epistolæ partes inter se ridentes, porissimum autem
hos, qui nouerant Etæmoclem uirum canum, tantumq; seueritatis præ se feren-
tem. Admirabantur igitur, quod eiusmodi uir esset, hæcenus fugisse sese, barba
uidelicet ac uultus austeritate deceptos. Cæterum Aristænetus mihi quidem
haud uidebatur hominem contemptu negligentiaue præterisse, uerum quod
despe-

desperasset, si fuisset inuitatus, unquam adduci posse, ut annueret, utq; ad eiusmodi res se morigerum præberet, eoq; ne tentandum quidem esse putasse. Ergo posteaquam puer iam legere desisset, uniuersum conuiuium in Diphilum ac Zenonem torquebant oculos, quod hi iam metu trepidi sederent, ac pallidi, ipsaq; uultus inconstantia ac perplexitate crimen agnoscentes, ab Etoemocle intē tum. Porro Aristænetus quanquam esset sanē perturbatus, uehementerq; consternatus animo, tamen nos iubebat bibere, conans nimirum id quod euenerat commodē uertere, subridēs interim, ac puerum redire iussit, respondēs, ea sibi curæ fore. Paulō autem post surgens & Zeno clanculum sese abduxit ē conuiuio, submonitus à pædago, ut discederet, innuente, idq; tanquam patris iussu. Ibi uero Cleodemus, qui iamdudum occasionem quærabat (Nam gestiebat omnino cum Stoicis conflictari, uerum dirumpebatur, quod non reperiret causam ad id satis idoneam) tum igitur, ansam præbente epistola: Huiusmodi, inquit, facit egregius ille Chrysippus & Zenon ille mirabilis, neq; non Cleanthes, uerbula misera, neq; quicquam præter rogatiunculas, et umbras duntaxat pugna philosophorum. *Contentio et pugna philosophorum.* Cæterū Etoemocles sunt pleriq; omnes. Videtis quā & ipsæ epistolæ graues sint ac seniles. Postremo Aristænetus hic Oeneus est, Etoemocles Diana, Dii boni, quā benē auspicata omnia, quamq; congrua celebrandę festiuitati. Ita per Iouem, inquit Hermon, supra hunc accūbens: inaudierat autem, ut opinor, aprum quendam Aristæneto paratū, ut in conuiuio proponere tur, eoq; putabat nō intēpestiue factam mentionem apri illius Calydonij: per lares Aristænete, fac quā primum sacri partem mittas, ne senex interim ille fame pereat, tanquam Meleager tabe factus. Tamen si nihil queat acerbum accidere, quandoquidem Chrysippus hæc indifferentia censet esse. Itāne uos Chrysippum nominatis inquit Zenothemis, erigens sese, maximaq; uoce inronans: An ex uno homine, qui non legitime philosophiam exerceat, nempe præstigiatore istq; Etoemocle, Cleantem ac Zenonem metimini, uiros sapientes? At qui tandem estis ipsi uos, qui hæc dictis: an non tu Hermon Castoris & Pollucis cæsarierem, quam habebant auream, circūtondisti? Cuius quidem facti pœnam dabis carnifici traditus. Tu porro Cleodeme, nōne Sostrati discipuli tui uxore stuprasti? Nōne in adulterio eo deprehensus nefandissima passus es? An non igitur silebitis, cum huiusmodi dedecorū uobis sitis conscij? Atqui non sum meæ ipsius uxoris leno, Cleodemus inquit, quemadmodū tu, neq; discipuli diuersantis apud me uaticū sustuli, quod is deposuerat, eoq; facto rapuisse me per Palladem deierās abnegauī, neq; quaternis drachmis fœnero, neq; discipulos obtorto collo in uincula duco, nisi in tempore mercedem persoluerint. Verū illud, inquit Zenothemis, haudquaquam possis inficias ire, te Critoni uenenū quo patrem necaret ministrasse. Atq; interea fortē bibebat, quicquid autem erat in calice reliquū (erat autem fermē semiplenus) in duos illos profundeabat. Porro conspersus est pariter & Ion, idq; præmij tulit, quod illis uicinus accumberet, alioqui eo malo non indignus. Hermon igitur demisso uertice merū ē capite abstergebat, eos interim qui præsentēs erant attestans, quod id genus cōtumelijs esset affectus. Cleodemus autem cum non heberet calicem, inuadens primū conspuebat Zenothemidi: deinde læua comprehensum à barba, plagam in tempus erat illisurus, ac senem fortasse necasset, ni Aristænetus dextram sublatam retinuisset. Is mox transceso Zenothemide inter utrunq; medius assedit, ut eo ueluti muro dirempti, pacem iuter ipsos agerent. Hæc igitur dū gerebantur Philon, equidem uaria meo cum animo uoluebam. Primū illud statim occurrebat: nullū esse operæ precium, si quis disciplinas perdiscat, ni simul & uitæ rationes, ad id quod est optimum, accommodet atq; componat: cū uiderem illos qui uerbis alios antecellerent, quā factis ipsis sese ridiculos exhiberent. Deinde & illud ueniebat in mentem, ne fortē uerum esset, quod uulgo pleriq; dictitaret, uidelicet

erudi-

Redit ad res
et collationem
amplificat.

eruditionem à recta ratione bonisq; institutis abducere istos, qui solos libros spectarent, quiq; sollicitudine curaq; quam illi adferrent, perpetuò tenerentur. Quandoquidem quibus tam multi presentes essent philosophi, ne casu quidem ullum erat cernere à peccando immunem. Verum alij faciebant turpia, alij dicebant turpiora. Neq; enim iam poteram eorum quæ fiebant culpam, uino autori imputare: mecum reputas, cuiusmodi essent, quæ Etoemocles, neq; cibo neq; potu etiam dum gustato, scripserat. Ita rerum uices præposteræ atq; inuersæ uidebantur, siquidem uidisses idiotas illos summa cum modestia conuiuium agitant, neq; uino petulantes, neq; indecorè sese gerentes. At ridebant dumtaxat & iam damnabant eos opinor, quos dudum suspexerant, ex habitu iudicantes eos alicuius esse precij. Contrà sapientes illi, & in libidinem ferebantur, & conuictis certabant, & supra modum sese potu cibisq; explebant; postremo uociferabantur, & ad manus usq; conferendas rapiebantur. Cæterum admirandus ille Alcidas, etiam meiebat sub oculis omnium, nihil reueritus foeminas. Ac mihi quidem, si quis hæc quæ in eo conuiuium gerebantur, rectissime uoluisset conferre, simillima uidebantur ijs, quæ de Eride dea poetæ fabulantur: nepe hanc, quod non esset ad Pelei nuptias aduocata, malum in medium conuiuium abiecit, ex quo tam ingens apud Troiam bellum fuerit ortum. Idem Etoemocles mihi uisus est epistola illa, quasi malo quopiam in medium proiecta, non minus malorum, quam Ilias habebat, excitasse. Neq; enim finem contentionis faciebant Zenothemis ac Cleodemus: quanquam medius inter utrunq; intercesserat Aristænetus. Age, inquit Cleodemus, in præsentiarum quidem sat est, si literas nescire conuincamini: sed crastino die uos ulciscar, quibus cõueniet modis. Responde mihi Zenothemi, uel tu, uel elegantissimus iste Diphilus: qua tandem gratia pecuniæ possessionem inter indifferentia ponendam esse censetis: cum ex omnibus nil aliud spectetis, quam ut ipsi quam plurimum pecuniæ possideatis? Atq; ob id causæ, semper apud diuites hæretis, foeneratis atq; usuris incumbitis, neq; non mercede docetis. Rursum cur uoluptatem detestemini, atq; hac de causa Epicureos in ius uocetis: cum ipsi uoluptatis gratia, turpissima tum facitis, tum patimini: indignè ferentes, si quis uos non uocarit ad coenam, rursum si uocemini, non sat est tantum uorare ut cibo turgeatis, nisi & famulis tantum donetis. Atq; hæc cum diceret, pariter & lintheum reuellere conatus est, quod Zenothemidis puer tenebat, omni carniū genere refertum: planeq; futurum erat, ut apertum illud ac solum medium in solum abijceret, nisi quia puer non omittēbat è manibus gnauiter aduersus trahentem retinens. Hic Hermon: Euge Cleodeme, respondeant qua gratia damnent uoluptatem, cum ipsi supra ceteros omnibus studeant uoluptati? Quin magis, inquit Zenothemis, tu Cleodeme, responde, quam obrem diuitias inter indifferentia numeres. Imò tu potius. Atque hunc ad modum diutius est altercatum, donec Ion capite tandem in apertum prolato: Desistite, inquit, Ego, si libet, sermonum argumenta proponam in medium, conuiuium nuptijsq; digna. Vos porro citra contentionem uicissim, & dicite & auscultate: quemadmodum & apud Platonem nostrum, alternis dicendi uicibus res ut plurimum agitur. Id dictum probabant, cum omnes qui aderāt, tum imprimis Aristænetus atq; Eucritus, nimirum in spem erecti, fore ut eo pacto ab odiosis illis contentionibus discedi posset. Et Aristænetus priorem in locum sese recepit, iam partem esse pacem ratus. Iamq; nobis inferebatur ea conuiuii pars, absolutam coenam uocat, singulæ singulis aues, carnes aprugnae, pulpa leporina, piscis Tagenicus, placentæ: breuiter illa, quæcunq; liberum est, seu uelis in alium condere, seu domum asportare malis. Apponebatur igitur non sua cuiq; quadrula, uerum Aristæneto atq; Eucrito, eadem in parte mensæ, una ambobus communis, ita ut de sua utriq; parte quæ se spectaret, esset edendum, aut tollendum. Deinde altera Zenothemidi Stoico, & Hermoni Epicureo, &

his

his item inter ipsos communis. Deinceps Cleodemo atq; Ion. Post hos sponso ac mihi. Porro Diphilo duortu pars appositā, propterea quod Zeno iam discesserat. Hæc factis Philon, uti memoria teneas. Nam paulo post, ad intellectum narrationis erunt usui. PHIL. Meminero sanè. LVC. Tum Ion, primus igitur exordiar inquit, siquidem uidetur. Deinde ubi paulisper intersiluisse: Conueniebat, inquit, fortassis, ut apud eiusmodi uiros de ideis, atque incorporeis substantijs, deq; animi immortalitate sermo haberetur, uerum ne mihi contradicant, si qui diuersam philosophiæ sectam sequuntur, de nuptijs dicam, ea quæ congruunt. Atque illud quidem optimum fuerat futurum, si nuptijs opus non haberemus, sed Platonis ac Socratis dogma secuti, à foeminarum commercio nos penitus abdicaremus. Etenim qui ita fecissent, si demum ad absolutam illam uirtutem pertingere potuissent. Quod si uiris omnino ducendæ sint uxores, ut eas iuxta Platoniam sententiam inter se communes habeant, uidelicet quo zelotypia uacemus. Hæc quum essent risu excepta, ut quæ nimis intempestiue dicerentur, tum Dionysodorus: Non tu desines, inquit, barbarica ista nobis occinere? Nā ubi zelotypiam istam reperiās, aut apud quem? At tu etiam hiscere audes, inquit, sterquilinum? Ad hæc Dionysodorus, opinor, iam erat cōuicia, quæ conueniebat, regesturus, uerum grammaticus Istæus uir optimus ille: Desinite inquit, Ego uobis epithalamion recitabo, simulq; coepit legere. Erant autem Elegiaci uersus hi, si satis memini:

Nuper Aristæneti in ædibus unica summo
Nutrita est studio diua Cleanthis hera.
Virginibus cunctis reliquis præstantior una
Vel potior Phœbe, uel potior Venere:
Salue & tu iuuenum ualidissime sponse ualentum,
Nereo prior, ac fortior Aeacida.
At rursum uobis hoc carmen sæpius olim,
Commune ambobus coniugiale canam.

Hæc ita ut est consentaneum, risus est consecutus. Reliquum erat, ut cibi tollerentur. Iamq; tollebat Aristænetus, atq; Eucritus ex his quæ sibi fuerant proposita suam uterq; partem. Tum ego quæ mihi, & Chereas item quæ sibi erant proposita. Eundem ad modum Ion et Cleodemus. Porro Diphilus etiam Zenonis digressi partem tollere parabat: affirmans uni sibi ea fuisse proposita: atq; hac de causa cū ministris dimicabat, ac uicissim inter sese trahebant manibus utriusq; inuicem iniectis: non aliter quàm Patrocli cadauer hinc atq; illinc attrahere conantes. Postremo uicit ille, atq; abstulit, plurimū interim risum præbens conuiuiis: maximè cū eam ob rem postea grauius stomacharetur: perinde quasi atrocis affectus iniuria. Iam uero Zenothemis atq; Hermon, qui pariter ut dictum est, ac cubebant: alter superius, puta Zenothemis: alter infra hunc, reliqua quidem, quoniam æqualia fuerant appositā, citra pugnam sustulerant. Cæteri uis, quæ facebat ad Hermonis partem, erat altera paulo pinguior: idq; ita casu euenerat, opinor. Iamq; suam uterq; sublaturus erat, ibi Zenothemis (sed tu mihi nunc quàm maximè fac animum aduertas, iam enim ad ipsum negocii caput peruenimus) Zenothemis inquam, omiſsa ea quæ sese spectabat, eā quæ ante Hermonē facebat, tollere est aggressus: quæ quidem (uti iam diximus) erat pinguiuscula. At ille contrā nitens retinebat, haud sinens, ut ea in re potiores ferret. Inter hæc clamore coorto utriusq; in alterū irruentes ipsis ausibus facies mutuò cædebant: ac barbis inuicem prehensis auxilio aduocabant: hic quidem Cleodemū, puta Hermon: ille uero, nempe Zenothemis, Alcida mantem ac Diphilum. At ceteri quidem ad partes accesserunt, partim huius, partim illius, præter unum Ionem, qui se se neutrum atq; ancipitem seruabat. Cæterum illi inuicem conserti pugnabant, ac Zenothemis quidem scyphū ē mensa sublatum, cum qui coram Aristæneto stabat, abiectis in Hermonem.

Attentio
cataſcæne ad
ea quæ sequi
tur.

Altera pugna,
atrocior
paulo, superi
ore.

Atq;

Atq; hunc haud tetigit, aliò sed flexus aberrat.

Verum sponsi caput dissecuit, alto grauissimoq; uulnere. Itaq; mulierum coor-
ta uociferatio, quæ medium in prælium insiliebant: cum primis autem adulescē
tuli mater, cum iam sanguinem eius aspexisset: præterea & spōsa metu territa,
prostrata. Inter hæc Alcidas strenuum uirum præstitit, cum Zenothemidi
ferret opē, et illiso suo baculo, Cleodemi quidē caluariam, Hermonis uero ma-
xillam comminuit: ad hæc ē famulis aliquot opitulari parantes, uulnerauit.
Quanquam illi nihil his rebus territi cesserunt. Verum Cleodemus intentato
digito Zenothemidi oculum effodit: tum admotus narem mordicus auulsit.
Porro Hermon Diphilum Zenothemidi suppetas ferre conatum, ē sponda in
terram præcipitem dedit. Sauciatus est & Istiazus grammaticus, dum interuen-
tu suo eos studet dirimere: calice uidelicet in dentes illius illiso, idq; à Cleode-
mo, cum hunc Diphilum esse credidisset, non Istiazum. Iacebat igitur miser ille,
iuxta suum ipsius Homerum, Sanguinem ab ore uomens. Præterea tumultus
atq; lachrymarum plena undiq; erant omnia: dum & mulieres eiularent Chæ-
rea sponso circumfusæ, dumq; alij has student compescere, Porro maxima malo-
rum omnium pars erat Alcidas, postea quàm semel ad suum redisset ingenti-
um, feriens, quicumq; fortè in ipsum incidisset. Neq; uero pauci in eo prælio ce-
cidissent, scito, ni baculum is fregisset. Ego porro iuxta parietem erectus assi-
stens, spectabam omnia, neq; me ei negotio admiscebam, nimirū Istiaei iam do-
ctus exemplo: quàm esset periculosum eiusmodi conflictus uelle dirimere. La-
pithas itaq; Centaurosq; uidisses, eueriti mentas, effundi sanguinem, proijci scy-
phos. Demum Alcidas subuersa lucerna, magnas induxit tenebras. Iamq;
res, ut est coniectu facile, atrocior etiam multò esse coepit, præsertim cum haud
esset procliue, luminis copiam alicunde recuperare, sed multa interim ac sæua
patrata sunt in tenebris. Post ubi accederet, nescio quis lucernam tandem ad-
portans, Alcidas quidem repertus est tibicinæ uestem sustollens, uisq; cum illa
congrédi pugnans. Dionysodorus autem in alio quodam ridiculo facinore
deprehensus est. Nam ut surrexerat, scyphus ē sinu illius elapsus in solum deci-
dit: postea excusans, aiebat, Ionem in tumultu calicem sublatū sibi tradidisse, ne
periret. Id ita factum, Ion admodum sollicitē quasi patronum agēs asseuerabat.
His rebus dimissum est conuiuium à lachrymis denuo in ridiculum exitum con-
uersum, idq; Alcidasantis, Dionysodori, atq; Ionis gratia. Porro qui erant sau-
cij, sublati sarcinæ ritu, foras deportabantur miseris affecti modis, maxime se-
nex ille Zenothemis, pariter tum oculo tum nare mutilatus, enecari se præ cru-
ciatu clamitans: adeo ut Hermon, quanquam ne ipse quidem expers malorum,
nam huic duo dentes fuerant excussi, palam attestaretur: Memineris inquit,
ō Zenothemis, ne posthac dolorem in medijs habendum ducas. At sponsus iū
uulnere à Dionico curato, domum reuectus est fascijs reuincto capite, eidem im-
positus uehiculo, quo sponsam fuerat abducturus. Atque ita miser ille nuptias
acerbas celebrarat. Deinde & alijs item Dionicus pro sua uirili remedium ad-
hibuerat. Postremo postquam iam dormierant, asportati sunt, pleriq; medijs in
uijs uomentes. Cæterum Alcidas inibi remanebat. Neq; enim ualebant ho-
minem extrudere, posteaquam semel sese in spondam abiecerat, atq; ibi trans-
uersus accubuisset: Hæcerat, ò bone Philon, eius exitus conuiuij, de quo rectiss-
me illud dici possit, quod in fine Tragœdiarum nonnunquam accidit:

Epilogus
chria Euripi-
di honestas-
tis.

Sunt fortunæ uarij casus.
Plurima quæ haud speraueris unquam
Ea conficiunt numina diuūm.
Rursum quæ certò speraris,
Ea frustratò non contingunt.

Siqui-

Proemium ab
ocasiōe loci

Propositio.

Narratio p
collationem.

Hercules Ty
rius.

Astarte.

Veneris Byblis

ST in Syria ciuitas, non longè ab Euphrate flumine, uocatur autè Sacra, et est quoque sacra Iunonis Assyriæ: ceterum nomen hoc, uidet mihi non statim ab initio urbi, cum cõdita est, impositũ fuisse, sed antiquitus quidem aliud fuisse, postea uero, cũ sacra ibi magna subinde peragerentur, in hoc cognomentũ euasisse. De hac igitur ciuitate uenio dicturus, quæcunq; uidelicet in ipsa sunt. Dicam autè & leges, quibus in sacris utuntur, & solènes conuentus, quos celebrant, & sacrificia quæ peragunt. Dicam autè et quæcunq; de illis traduntur, qui templũ hoc consecrarunt, & de æde ipsa, quo pacto cõdita fuerit. Scribo autem Assyrius ipse existens, & eorũ quæ narro, alia quidem ipse coràm uidi, alia uero à sacerdotibus edoctus sum. Quæcunq; igitur antiquiora me sunt, ab ijs narrationem incipiam. Primi itaq; hominum, quos nos scimus, Aegyptij dicuntur & deorũ noticiam perceptisse, & templa cõstituisse, lucosq; & conuentus solemnes ædidisse. Primi autè & nomina sacra intellexerunt, & sermones sacros docuerunt. Deinde uero, non multo tẽpore post, ab Aegyptijs Assyrij doctrinam de dijs acceperunt, & sacra templaq; erexerunt, in quibus et simulachra posuerunt, & statuas dedicarunt. Antiquitus autè etiam apud Aegyptios absq; simulachris & statujs templa erant. Et sunt in Syria quoque templa, non multo Aegyptijs ætate posteriora, quorum ego plurima ipse uidi, Herculis utiq; æque uum est, illud uidelicet quod Tyri est: non huius Herculis, quem Græci carminibus celebrant: sed quem ego dico multo uetustior est, & Tyrius heros. Est autem & aliud templum in Phœnicia, magnum, quod Sidonij celebrant, Astarte ut quidem ipsi dicunt. Astartem autem ego puto Lunam esse. Cæterum ut mihi ex sacerdotibus quidam narrauit, Europæ illud est, Cadmi sororis. Hanc autè fuisse ferunt Agenoris regis filiam, & postquam amplius non comparuit, Phœnices ipsam templo honorarunt, & sermonem de ea sacrum euulgarunt, quod uidelicet pulchra cum esset, Iupiter amoris eius captus fuerit, & mutata in tauri formam, rapuerit eam, & in Cretam inde abiens deportarit. Atq; hæc quidem etiam à cæteris Phœnicibus audiui, & nomina quoque, quo Sidonij utuntur, Europam habet insidentem tauro, Ioui uidelicet. Cæterum ipsam ædem non omnes confitentur Europæ esse. Habent autem & aliud templum Phœnices, non Assyrium, sed Aegyptium, quod ex Heliopoli in Phœniciam peruenit, quod ego quidem ipse non uidi, sed tamen magnum etiam hoc, & peruetustum est. Porro & Bybli uidi, templum magnum, Veneris Byblis cognomento, in quo & ritus quosdam in Adonidem peragunt. Cognoui autem & ipse ritus eos. Dicunt igitur factum illud, quo ab apro percussus Adonis fuit, in sua terra contigisse, & in memoriam rei, uerberantur annis singulis, & lamentantur, & ritus solemnes peragunt. Ac ipsis magni adeo luctus per totam regionem indicuntur. Postquam autem iam uerberandi, ac deplorandi finis factus est, principio quidem inferias Adonidi peragunt, perinde ac mortuo tum existenti, postea autem, sequenti die, & uiuere ipsum dictitant, & in aërem sursum mittunt, & capita detondent, quemadmodum Aegyptij, quando apud ipsos Apis mortuus est. Ex mulieribus autem, quæcunque tonderi non uolunt, talem poenam exoluunt. Vnum quidem diem, ad quæsitum corpore faciendum, prostant. Forum autem illud solum peregrinis exhibetur, & quod inde mercedis auferunt, hoc Veneri in sacrificium datur. Sunt autem ex Byblijs nonnulli, qui dicunt, apud sese humatum esse Osyrim Aegyptium, luctusque & ritus hosce non Adonidi, sed Osyridi omnes fieri. Dicam autem & unde fidei eius rei sibi faciant. Caput unoquoque anno ex Aegypto Byblum defertur, septem diebus, quantum spacij ex illa in hanc est, enatans. Ac uenti ipsum ferunt diuina quadam remigatione. Vertitur autem nusquam aliò, sed solum Byblum perfertur

perfertur, & est in summa, mirum quiddam. Et hoc quouis anno fit, quemadmodum & me præsente tñ Bybli, factum est, & caput ipsum spectavi ē bapYRO effigiatum. Est autem & aliud miraculosum in terra Bybliorum, Fluvius quidam ex Libano monte, in mare defertur, fluuiō nomen est Adonis. Hic quotannis cruore inficitur, & colorem amittit, & in mare exiens, ipsum quoque pelagus magna ex parte purpureum efficit, Byblijsq; lugendi tempus indicat. Fabulantur autem quod illis tum diebus Adonis per Libanum saucietur, & cruor illius in aquam delatus, fluminis colorem mutet, eidemq; nomen præbeat. Atque hæc quidem vulgo dictitant. Cæterum mihi uir quidam Byblius, qui uera dicere uisus est, aliam quandam huius rei causam narrauit. Dicebat autem hoc pacto: Fluvius hic Adonis, o hospes, per Libanum defertur. Libanus autem ipse terram habet admodum rubeam. Venti igitur uehementiores illis tum diebus exorientes, terram in fluuium deferunt, quæ tum maxime minio similis est, ea postea illum cruentum uideri facit. Atque ita rei huius causam, haudquaquam cruor est, uti ferunt, sed terra. Ac Byblius quidem tantum narrabat. Quod si autem uera ista dixit, mihi quidem uidetur, diuinus adeo etiam uenti, iste tum ortus incidere. Cæterum ascendi & in Lybanum ex Bybli, itinere unius diei, cum audissem ibi antiquum templum Veneris esse, quod Cinyras dedicasset. Ac uidi sanè templum, eratq; peruetustum. Atque hæc quidem in Syria sunt templa antiqua, & magna. Quæ cum multa adeo sint, nullum tamen, quantum mihi uidetur, malus eo est, quod in Sacra ciuitate habetur, neque etiam ædes alia sanctior, aut terra magis sacra uspiam est. Sunt autem & opera in eo præciosa, & donaria antiqua, & miraculosa multa, & statuæ religiosæ, & dii quoque ex ipsis manifestam adeo sui significationem dantes, Siquidem & sudorem ipsis emittunt statuæ, & mouentur, & oracula edunt. Et clamor sæpenumero in æde coortus est, cum templum iam clausum esset, multiq; audierunt. Iam uero & diuitijs inter ea, quæ quidem ipse uidi, primum atque præcipuum est. Nam multæ afferuntur ipsis opes, tum ex Arabia, tum à Phœnicibus & Babylonijs, & aliæ item ex Cappadocia, & quæcunq; Cilices afferunt, & quæcunque Assyrij. Vidit autem ego, etiam ea quæ secretò in æde posita sunt, uestes uidelicet multas, & alia, quæcunque argento, aut auro seorsim depurata sunt. Nam festa quidem, & solemnes conuentus haud ullis alijs hominibus æquè multa peraguntur. Porro inquirenti mihi de annis, quā diu templum hoc durasset, & de dea, quam nam ipsi eam esse putarent, multi sermones ferebantur, quorum alij sacri tradebantur, alij aperti ac plani erant, alij contrā ualdè fabulosi: rursus alij Barbari, alij cum Græcis consentientes, quos ego omnes quidem referam, haudquaquam autem approbo. Complures igitur Deucalionem Scytham illum tradunt templum hoc consecrassè, eum puta Deucalionem, cuius temporibus aquarum diluuium fuit. Cæterum de Deucalione, inter Græcos sermonem, quem illi de eo referunt, audiui. Habet autem sermo ille hoc pacto: Hanc hominum generationem, quæ nunc est, ab initio haudquaquam fuisse, sed eam quæ tum fuit, totam interiisse. Hos autem homines, qui nunc sunt, secundi generis esse, eius, quod rursus à Deucalione in tantam multitudinem excreuit. De illis autem hominibus, huiusmodi quædam traduntur: Cum contumeliosi admodum essent, nefaria opera eos perpetrassè. Neque enim iusiurandum obseruassè, neque hospites recepissè, neque supplicum misertos esse. Ob quam rem maximam calamitatem ipsos mox consecutam esse. Statim enim & tellus multam aquam effudit, & imbres magni fuerunt, & flumina solito maiora decurrerunt, & mare quoque in multum ascendit, eo usque, dum omnia aquis inundarent, atque omnes perirent. Deucalion autem solus hominum relictus fuit, in secundam uidelicet

Adonis flum.
us.

Hactenus de
ijs que in re-
liqua Syria
sunt, iā p ad-
aptationē ad
id, qd Hieron-
poli fuit, acc-
cedit.

De ætate &
conditore
templi.

Deucalion-
& de Dilu-
uio.

generationem, prudentiæ simul & pietatis gratia. Seruatus autem fuit hoc p[ro]p[ter] hoc: Arcam quandam magnam, quam ipse habebat, impositis in eam & liberis & uxore sua, conscendit. Cæterum cum ipse ingrederetur, uenerunt eodem & apri, & equi, & leonum genera, & serpentes, aliæque quæcunque tellure pascuntur, bina ex unoquoque genere, cuncta. Ille autem recepit ad se omnia, atque ea ipsum haudquaquam ledebant, sed magna inter eos, Ioue ita dispensante, concordia erat, unaque in arca omnes nauigabant, quamdiu aqua superabat. Atque hæc quidem de Deucalione, Græci tradunt. De ijs autem quæ mox consecuta sunt, fertur alius quidam sermo, ab ijs qui Sacram incolunt ciuitatem, magna certe admiratione dignus: quod in ipsorum uidelicet terra, hiatus quidam factus fuerit, ac totam illam aquam absorbuerit. Deucalion autem, ubi hæc ita facta sunt, & aras constituit, & ædem, supra hiatus illum, Iunoni sacram erexit. Ego uero etiam hiatus uidi, & est sub æde illa, admodum exiguus quidam. Verum autem antiquitus etiam maior fuerit, & nunc in tam paruum redactus sit, equidem nescio. Is utique quem ego uidi, paruus est: signum autem, quod fidem historiæ huius faciant, hoc peragunt: Bis unoquoque anno ex mari aqua in ædem defertur. Ferunt autem illam non sacerdotes modo, sed tota Syria, & Arabia, & qui trans Euphratem incolunt, multi homines ad mare descendunt, atque omnes inde aquam afferunt. Ac primo quidem in æde effundunt illam, postea autem in hiatus defluit, recipitque lacus ille quamuis exiguus immensam uisum aquæ. Atque hæc ita facientes, Deucalionem ritum ac legem templi istam instituisse ferunt, ad testandam cladis pariter & beneficii memoriam. Vetusior igitur sermo de templi origine talis quidem fertur. Alij autem Semiramidem, Babyloniam illam, cuius multa passim opera per Asiam extant, etiam hanc sedem consecrasse putant, cæterum non Iunoni, sed matri suæ, cui nomen Derceto fuit. Dercetis autem imaginem in Phœnicia uidi, spectaculum plane peregrinum, altera quidem parte mulierem, altera uero, quantum à femoribus ad imos pedes protenditur, in piscis caudam desinentem. At hæc quæ in Sacra ciuitate est, tota mulier est. Porro argumenta quibus huic narrationi fidem faciunt, non ita clara habent. Pisces, rem sacram existimant, neque unquam pisces attingunt. Deinde & aues, alias quidem edunt, columbam autem solam non edunt, sed hæc sacra ipsis est. Et quod hæc ita fiunt, placet ipsis Dercetis & Semiramidis gratia fieri: alterum quidem, quod Derceto piscis formam habet: alterum autem, quod Semiramidis ad postremum in columbam uersa est. At ego ipsam quidem ædem Semiramidis opus esse, fortassis per miserim, Dercetis autem sacram esse, haudquaquam credo, quando & apud Aegyptios nonnulli sunt, qui piscibus non uestuntur, idque in gratiam Dercetis minime faciunt. Fertur autem & alius sermo sacer, quem ego à sapiente quodam uiro audiui: Quod uidelicet ipsa dea, Rheia sit, templum autem Attæ opus. Porro Attes, genere quidem Lydus fuit, primus autem sacrorum ritus quibus Rheia coleretur, tradidit. Ac quibus Phryges, & Lydi, & Samothraces in sacris utuntur, ea omnia ab Atte acceperunt. Postquam enim ipsum castrauit Rheia, uitam quidem uirilem agere desijt, formam autem foemineam assumpsit, uestemque muliebrem induit. Atque ita per omnem terram obambulans, & sacra peragebat passim, & quæ passus esset, narrabat, Rheaque celebrabat. Inter quæ & in Syriam uenit. Cæterum cum illi, qui trans Euphratem incolunt homines, neque ipsum, neque sacra eius reciperent, hoc in loco templum constituit. Ac multa signa adsunt deæ, quæ ipsam Rheam uideri faciunt. Nam & leones ipsam ferunt, & tympanum habet, & coronam in capite turritam gestat, qualem & Lydi Rheam effigiant. Dicebat autem & de Gallis idem, qui in templo sunt, quod Galli Iunoni quidem haudquaquam, Rheæ autem castrari soleant, & Atten imitentur. Cæterum hæc mihi cōuenientia quidem uidentur esse, uera autem non, quoniam de castratione aliam quoque audiui causam, multa hac fide digniorem.

Placene

II. Opinio.

Derceto.

III. Opinio.

Atten uocat,
quæ alij Atyn
tertius de colin.

Placent uero mihi hæc, quæ de templo dicunt, in quibus cum Græcis consentiunt, deam quidem Iunonem putantes esse, ipsum autem opus Dionysij, eius qui ex Semele natus fuit. Nam & Dionysius in Syriam uenit, eo uidelicet itinere, quo in Aethiopiam est profectus. Et sunt multa in templo eius indicia, quæ ipsum autorem comprobant. Inter quæ & uestes Barbaræ, & lapilli Indici, & Elephantorum cornua, quæ ille ex Aethiopia tulit. Etiam Priapi stant in uestibulis, duo admodum magni, qui tali Epigrammate inscripti sunt:

Hos posui Bacchus tibi Iuno nouerca Priapos.

Ac mihi quidem uel ista sufficiunt. Cæterum dicam & aliud, quo ritu uidelicet Dionysij sacra in æde peragant. Priapos Græci (quos Phallos ipsi dicunt) Dionysio erigunt, in quibus & tale quiddam portant, uiros puta exiguos ex ligno effigiatos, magna uirilia habentes. Vocantur autem Neurospasta hæc. Est igitur & hoc in templo illo. Nam ad dextram ædis partem, sedet exiguus uir ex ære factus, habens uirile magnum. Ac tantum de illo, quod ad conditores templi attinet, tradunt. Iam uero & de æde dicam, & de situ eius, quo pacto ædificata sit, & quisnam illam ædificauerit. Dicunt igitur ædem illam, quæ à principio fuit, haudquaquam eam esse quæ nunc est, sed antiquiorem illam quidem successu temporum collapsam esse, hanc autem quæ nunc est, Stratonices opus esse, uxoris regis Assyriorum. Videtur autem mihi Stratōnice illa esse, quæ à priuigno amata fuit, cuius amorem medici industria deprehendit. Postquam enim ipsum ægritudo hæc inuaserat, dubius animi, propterea quod illi malum hoc turpe uideretur, silentio rem premens, morbo decumbebat. Iacebat autem nullo quidem certo dolore affectus, ueruntamen & color eius omnino immutabatur, & corpus indies marcescebat. Medicus autem, ut ipsum aspexit, nullū manifestum morbi indicium præ se ferentem, amorem esse morbum cognouit. Amoris autem occulti multa indicia sunt: oculi uidelicet languentes, & uox, & color, & lachrymæ. Quæ omnia cum ille in hoc animaduertisset, huiusmodi quædam facit. Manu quidem dextera adolescentuli cor tenebat: eos uero, qui in domo erant, omnes intrò in cubiculum, ubi ille decumbebat, uocabat. Ille igitur, cæteris quidem ingredientibus omnibus, cum summa quiete iacebat: at ubi nouerca adueniebat, tum demum & colorem murare, & sudorem emittere incipiebat, tremoreque corripiebatur, & ei cor subsultabat. Quæ cum ita fierent, manifesta amoris indicia medico præbebant. Ac ipsum hoc pacto sanitati restituit. Aduocato adolescentis patre, qui admodum tum filij causa sollicitus erat. Hic morbus inquit, haudquaquam morbus est, sed iniuria quædam. Nam ille quidem dolore neutiquam premitur, sed amor ipsum, & uæcordia tenent. Expetit autem ea, quæ illi haudquaquam assequi licet. Vxorem enim meam amat, quam ego minimè dimissurus sum. Atque hac ille tum prudentia mentiebatur. Pater autem continuo precari coepit: Per prudentiam ego te tuam, perque ipsam medicinam obtestor, ne mihi perditum eas filiū. Non enim sua sponte hoc malo teneretur, sed morbus illi inuito hic accidit. Quare tu nequaquam æmulando uelis luctum toti regno conciliare: neue medicus cum sis, hanc homicidij notam inurere medicinæ. Atque hoc pacto ignarus ille, tamen precabatur. Alter autem respondens ei rursum: Nefaria, inquit, moliris, coniugem meam à me auferre quærens, & homini medico uim faciens. Tu uero quonam pacto ipse affectus esses, si quis uxoris tuæ desiderio teneretur, quando nunc ista à me postulas? Tū ille ad hæc respondit: quod neque ipse uxori unquam parsurus fuisset, neque filio salutem inuideret, etiam si nouercæ desiderio teneretur. Neque enim parem iacturam esse, uxorem, ac filium amittere. Quæ cum medicus audisset: Quid igitur me, inquit, obtestaris. Etenim tuæ ille uxoris desiderio teneretur. Et quæ ego tibi modo dicebam, omnia falsa fuere. Adducitur itaque hisce pater, ac filio quidem & uxorem relinquit, & regnum. Ipse uero in terram Babyloniam abiit, & ciui-

III. Optinio.

Ogo noie & imaginule uocatur apud Græcos, quæ fiduculis trahe uel saltat uel alios montes referunt. De æde & ca ius ædificati one. Stratōnice et Antiochi amor erga illam Medico nomine Heraclitum strato fuit, ut Valer. lib. 9. cap. 7.

Redit ad in-
stitutam nar-
rationem.

Alia digres-
sio de Cōba-
bo, & amore
Stratonicee,
ex quo pacto
ille pudiciā
ex innocenti-
am suā redeo
merit.

statem supra Euphratem, cognominem ipsi, condidit, ubi & mortem postea obiit. Atque hoc quidem pacto tum Medicus amorem cognouit, & curauit. Stratonice uero hæc, cum adhuc priori marito cohabitaret, somnium tale uidit: Vt si ea est ei Iuno, iubere ædem illam in Sacra ciuitate extruere sibi, & si minus pareretur, multa malaque ipsi comminari. Illa uero, principio quidem nullam somnii huius rationem habuit. Postea autem, ut ipsam grauis morbus corripuit, & uero uisionem exposuit, & Iunonem placare cepit, ædemque se illam condituram esse promisit. Ac statim ubi conualuit, maritus ipsam in Sacram ciuitatem misit, cum ipsa autem una & pecunias & exercitum magnum, partim ædificandæ causa, partim etiam securitatis gratia. Vocato autem quopiam ex amicis, homine adulescente, admodum formoso, cui nomen erat Combabo; Ego te, inquit, Combabe, utpote probum ex omnibus amicis diligo maximè, & cum ob prudentiam, tum ob beneuolentiam erga me tuam, quam & præstitisti, laudo in primis. In præsentia autem opus mihi est magna fide: quare te uolo cum uxore mea hinc profectum, & ædificium absolueri mihi, & sacra peragere, & exercitui præesse. Cæterum ubi reuersus fueris, magnis à nobis honoribus afficeris. Ad hæc igitur Combabus, statim precari cepit, multis obtestans regem, ne se mitteret, neue sibi crederet pecuniam, multo suis facultatibus maiorem: deinde & uxorem, & opus sacrum. Cæterum illud formidabat, ne quando progressu temporis, zelotypia erga Stratonicen ipsi pareretur, ut quam solus inde abducturus erat. Cæterum ubi illum haudquaquam permouit, supplicare iterum cepit, quo sibi spacium septem dierum permetteret, ac deinde, ubi ea perfecisset, quibus maximè opus haberet, ablegaret. Quod cum facile impetrasset, domum suam abiit, & procidens in terram, huiuscemodi quædam cum fletu eiulauit: O me miserum, quo mihi hac fide? quo mihi autem uia ista, quam nunc postremum aspiciam? Adulescens equidem ego, & cum muliere formosa proficiscar? Hæc mihi magna uero calamitas erit, nisi omnem malicauissam à me amoueam. Quare necesse est, magnum peragere me facinus, quod mihi metum omnem hunc subleuet ac curet. Hæc ira effatus, se ipsum inutilem ac mancum reddidit, amputatisque uirilibus, in angustum quoddam uasculum ea inclusit, myrrha pariter et melle, aliisque odoris additis. Deinde ubi & annulo, quem gestare solebat, obsignasset illud, uulnus curabat. Postea uero cum ipsi iam tempus uideretur, ut proficisceretur, ad regem ueniens, multis alijs præsentibus dat illi pariter & uasculum, & dicit in hunc modum: Hoc ego uasculum, Domine, inter præciosissima domi repositum habui, idque in primis amabam. Nunc autem, quando magnum adeo iter ingredior, apud te deponam. Tu uero fac, ut tutum ac custoditum mihi præstes. Nam hoc auro potius mihi est, eodemque precio cum anima ipsum æstimo. Ut postquam rediero, saluum & incolume iterum recipiam. Ille uero acceptum altero quoque annulo obsignauit, & quæstoribus asseruandum & custodiendum tradidit. Combabus igitur post illa securum iter peragebat. Cæterum cum iam ad Sacram ciuitatem uenissent, ædem summa cura extruxerunt, atque ipsis dum in opere sunt, anni tres elabuntur. Intra quos illa, quæ Combabus tantopere metuerat, euenere. Nam Stratonice, postquam ille multo iam tempore cum ea conuersaretur, amare illum cepit, mox etiam grauiter in illum ex amore insanit. Et ferunt, qui Sacram ciuitatem incolunt, Iunonem eius rei causam extitisse. Ac Combabum quidem ut bonum uirum, haudquaquam latuisse, Stratonicen autem ultam esse, eo quod non statim ac facile ædem illam promississet. Porro illa principio quidem modestè ac temperanter se gerebat, morbumque celabat, postea uero ubi malum illi hoc in maius, quam ut regi silentio posset, accreuit, manifestè adeo conficiebatur, flebatque continuè, ac Combabam uocabat. Atque illi tum omnia Combabus erat. Postremo autem cum inopia consilij, nullum huic malo remedium inueniret, honestam atque idoneam compellendi illius uiam querere cepit.

cepit. Proinde, cū alteri quidem ulli, amorem fateri abhorreret, ipsa autem ag-
 gredi illum coram uerecundia prohiberetur, huiuscemodi quædam animo cogi-
 tare cepit, ut postquam uidelicet uino sese inebriasset, in colloquū cum illo ue-
 niret. Pariter autem cum uino ingrediente, & loquendi fiducia accedit, & non
 impetrasse, quod postularis, non ita magnus pudor est, sed eorū quæ aguntur,
 singula in obliuionem retrō abeunt. Postquam igitur apud se ista construxerat,
 faciebat quoque & cū coena peracta discessissent, ad ædes, in quibus Combabus
 diuertebatur, ueniens, obtestabaturque illū, & genua eius prehensabat, & amorē
 fatebatur. Ille autem orationem eius ægrē ac difficulter admittebat, ipsumque o-
 pus detestabatur, denique & ebrietatem illi exprobrabat. At uero cum illa nescio
 quod magnū malum in se ipsam facturam esse se minitaretur, adductus metu, to-
 tam illi rem manifestā fecit, & quicquid à se ipse passus esset, enarrauit, ipsumque
 opus in lucem protulit. Videns igitur Stratonice, ea quæ nunquā futura puta-
 ret, à furore quidem illo in præsens ita destitit, amoris autē haudquaquam oblita
 est, sed per omnia conuersando illi, hanc quasi quandam consolationē amoris,
 cuius effectū consequi nequiuerat, quærebat. Est autē amor hic in Sacra ciuitate,
 & etiam nunc durat, ut Gallos quidem concupiscant mulieres, et uicissim Galli
 in mulieres depereant, neque tamen quisquā zelotypia siue emulatione aliqua cō-
 moueatur, sed ipsis res hæc in primis sacra censeretur. Porro hæc in Sacra ciuitate
 circa Stratonicen ita gesta, regem haudquaquā latuere. Sed cōplures uenientes,
 accusabant illos, & quæ facta essent, cōmemorabant. Quocirca dolore accensus
 ab opere, quanquam adhuc imperfecto, Combabū reuocauit. Alij autē sermonē
 quendam neutiquam uerū recensent, quod uidelicet Stratonice, postquā ea conse-
 qui, quæ experierat, non potuisset, ipsa ad uirū scribens, Combabū ultro accusa-
 rit, tanquā, qui ad stuprū ipsam sollicitasset. Et quod Græci de Sthenoboea dicūt,
 & de Phædra Cretensi, hoc idem & Assyrii de Stratonice confitentur. Ego qui-
 dem igitur neque Sthenoboeā credo, neque Phædrā talia perpetrasse, si modo Hyp-
 polytum Phædra uerē amauit, sed hæc in medio, ita ut sit, relinquamus. Cete-
 rum ubi nuncius in Sacram ciuitatē peruenit, Combabus & causam reuocatio-
 nis agnouit, & animo fidente ad regē abiit: nā illi defensio domi relicta erat. Ac
 ueniens ipsum continuō rex cōprehendit iussit, & in custodia tenuit. Postea autē
 præsens amicis, qui tū quoque unā adfuerant, quando Cōbabus emittebatur
 adductū illum in mediū, accusare cepit, adulteriumque & intemperantiā uitæ ob-
 secit. Admodum autē grauiter cōmotus, & fidem inuocabat, & amicitiam, di-
 cens, tripliciter Combabū iniuriam fecisse, ut qui & adulteriū commisisset, & fi-
 dem fregisset, & in deam impius fuisset, in cuius opere huiuscemodi perpetras-
 set. Multi autē astantes, coarguebant ipsum, quod uidelicet manifestē uidissent,
 ipsos mutuo congregientes. Omnibus itaque postremo uidebatur quā primū
 morte afficiendus esse Combabus, ut qui capitalia peregrisset. Ille uero hactenus
 quidem stabat, nihil dicens. Postquam autem ad supplicium & eadem iam du-
 cebatur, tum demum loqui cepit, & depositum uatculum repoposcit, illud ad-
 dens, quod non contumeliæ, aut nuptiarum causa interficeret ipsum rex, sed
 quod ea, quæ abiens apud illum deposuisset, hoc pacto retinere cuperet. Ad
 hæc igitur rex, uocato quæstore, iussit afferre ea, quæ custodienda ei tradidisse-
 ret. Ille ubi attulit, resignato Combabus sigillo, ea quæ inclusa fuerant, com-
 monstrauit, & quæ ipse passus esset, exposuit, atque ita dixit: Nimirum ista, o
 rex, ueritus ego, quando me primum ad hoc iter suscipiendum mittebas, inui-
 tus ibam, ac postquam magna necessitate à te compulsus fui, talia peregi, utilia
 quidem domino, mihi uero non ita felicia ac bona. At uero talis cum sim, tamen
 contumeliæ in uirum conjugem accusor. Ille autem ad hæc stupefactus, am-
 plexatus pariter ipsum est, & dixit: O Combabe, cur magnum hoc malum per-
 petrasti? cur autem teipsum indigno adeo facinore solus uirorum deformasti?

Non ita proorsum laudo hæc, o infelix, qui tanta quidem sustinuisti, quanta utinam neq; te pati, neq; me aspicere unquam contigisset. Neq; enim ista apologia mihi opus erat. Verum tamen quando deus quispiam hæc ita uoluit, principio quidem tibi ultio à nobis erit, mors uidelicet ipsorum sycophantarū; postea autem maxima dona tibi uenient, aurumq; multum, & argentū immensum, & uestes Assyriæ, & equi regij. Accedes autem ad nos inuocatus, neq; te quisquam à nostro conspectu prohibebit, ne si cum uxore quidem unā concumbam. Atq; hæc quidem dixit pariter & fecit. Ac illi quidem continuo ad supplicium & eadem ducebantur, huic autem dona dabantur, amicitiaq; hæc maxima conciliata fuit. Videbatur autem nullus Assyriorum amplius Combabo, neq; sapientia, neq; felicitate similis esse. Postea uero cum postulasset, ut sibi liceret ædem, quantum eius reliquum erat, absolueret, imperfectam enim ipsam reliquerat, rursus mitebatur, ac ædem quidem ille absoluit, & reliquam ætatem ibi peregit. Dedit autem illi rex, uirtutis pariter & beneficentiæ causa, ut æreus in templo statueretur. Stat itaq; præmij & honoris causa in templo Combabus æreus, Hermoelis Rhodij opus, forma quidem mulieri similis, uestitum autem uirilem gerens. Feruntur autem & amici illius, ij qui maximè erga ipsum beneuolentia affecti fuere, in solatium eius, quod passus ille fuit, eiusdem affectionis societatem ultro sibi elegisse. Nam & seipso castrarunt, & eandem cum illo uiuendi consuetudinem tenuerunt. Alij autem inter sermones sacros, de hoc facto ita tradunt dicentes. Quod Iuno, quum amaret Combabum, multis castrandi cupiditatem in mentem immiserit, ne uidelicet solus ille ob uirilitatem amissam lugeret. Cæterum consuetudo illa, postquam semel cepit, etiam nunc manet, et multi quotannis in templo hoc castrantur, & emasculantur, siue Combabum hoc pacto consolantes, siue etiam Iunoni gratificantes. Castrantur autem illi, uestitum uero uirilem amplius non habent, sed & muliebria indumenta gerunt, operamq; mulierum perficiunt. Cæterum ut ego audiui, refertur & huius rei causa in Combabum. Nam illi etiam hoc accidisse traditur. Peregrina quædam mulier ad solennem conuentum ueniens, cum uidisset & corpore formosum esse, & uestem prætere uirilem habere illum, magno eius amore capta est. Postea autem ubi cognouit euiratum atq; inutilem esse, sibi ipsi mortem consciiuit. Ob quæ Combabus mœrore affectus, quod ea quæ ad Venerem pertinent, infeliciter illi cederent, uestem muliebrem induit, ne qua mulier posthac eodem modo deciperetur. Et hæc causa est, cur Galli ueste muliebri utuntur. Ac de Combabo quidem, tantum mihi dictum sit. De Gallis autem iterum in sequentibus mentionem faciam, puta de castratione ipsorum, quo pacto execentur, et de sepultura, quali sepeliantur: præterea & cuius gratia in templum non ingrediantur. Prius autem animus mihi est, & de positu ædis dicere, & de magnitudine, atq; igitur dicam. Locus quidem ipse, in quo templum consecratū est, modicus quidam collis est, iacet autem in mediâ quasi ciuitate, cingiturq; muro duplici, quorum alter quidem uetustus est, alter autem non ita multo ante nostram ætatem factus. Vestibula uero templi uersus Aquilonem uentum seorsim directæ sunt, altitudine centum propè passuum. In his & Priapi stant, quos Dionysius dedicauit, trecentorum etiam isti circiter passuum. In horum unum uir quispiam singulis annis bis ascendit, habitatq; in summitate eius per tempus septem dierum. Ascensus autem istius causa, talis refertur: Complures quidem putant, quod in sublimi cū dijs sermone conferat, & toti Syriæ bona ab illis postulet. Nam illos ex propinquo preces facilius exaudire. Cæteris autem placet, etiam hæc Deucalionis gratia fieri, in memoriam eius calamitatis, quādo homines passim in montes, & in altissimas arborum ascenderunt, aquarum inundationem metuentes. Mihi quidem igitur etiam ista non satis uerisimilia uidentur. Existimo enim certè Dionysio ipsos etiam ista facere. Coniecturam autem inde capto,

Phala

Redit ad rē,
& de positu
ædis commen-
tatur.

De cōscenso
ribus Phallo-
rum.

Phallos (sive Priapos) quicunque Dionysio erigunt, in ipsis, etiam viros quosdam ligneos collocant, cuius id autem gratia, in praesentia non dicam. Videtur mihi itaque etiam hic, ad imitationem lignei illius viri ascendere. Porro ascensus iste in hunc modum illi fit. Cathena longa seipsum pariter & Priapum circumdat. Deinde ascendit in ligna quaedam ex ipso Priapo prominentia, spacio, quantum ad summum capiendum pedem sufficit. Ascendens autem pariter & cathenam utrinque attollit, hanc perinde ut auriga habenas, moderans. Quod si uero quispiam istud non uidet, uidit autem eos, qui palmas conscendunt, siue in Arabia, siue in Aegypto, siue alio aliquo loco, intelligit facile, quod dico. Ceterum postquam ad summum peruenit, aliam quandam cathenam, quam ipse secum habet, demittens, longam quidem illam, attrahit sursum, quaecunque libet, ligna uidelicet, & uestes, & uasa, ex quibus sedem componens, perinde ac nidum aliquem, in illa se collocat, manetque ad id tempus dierum, quod dixi. Multi autem uenientes, aurumque & argentum, quidam etiam aes afferunt, deinde ante illum appositis atque ibi relictis illis abeunt, unusquisque nomen suum edentes. Astans autem alius quidam, sursum renunciat. Ille igitur accepto nomine, preces pro unoquoque facit, precando autem pariter & aereum quoddam tintinabulum pulsant, quod motum, grauiter atque aspere sonat. Dormit autem haudquaquam, nam si somnus ipsum capiat aliquando, Scorpius ascendens, excitat ipsum, atque indigne afficit. Et haec illi poena somni proposita est. Quae igitur de scorpio tradunt, sacra quidem sunt, & dijs conuenientia: utrum autem uera sint, dicere non possum. Ceterum quantum mihi uidetur, non parum ad uigilantiam conducit & cadendi metus. Ac de conscensoribus Priapitantum dixisse satis est. Porro aedes ipsa ad solem quidem aspiciunt orientem. Forma autem & operetalis est, quales sunt, quas in Ionia aedes aedificant. Basis magna protenditur, altitudine duorum passuum, supra quam aedes posita est, ascensus autem in ipsam lapideus est, non ita longus, Verum ubi ascenderit, admirationem quidem & porticus ante aedem non paruam praebet, ianuisque exornata aureis est. Intus autem ipsa aedes auro multo resplendet, & rectum totum aureum est. Odorem autem effragrat diuinum quendam, qualis fertur & terrae Arabiae esse. Actibi a longe ascendenti, auram aspirat admodum suauem, & si rursus inde abeas, haudquaquam cessat, sed & uestes tuae in longum usque eandem retinent, & tu in perpetuum quasi quandam memoriam eius tecum referes. Ceterum ipsa aedes intus simplex non est, sed & penetrabile quoddam alterum intra se factum habet, in quod & ipsum ascensus modicus est. Foribus autem exornatum non est, sed ex aduerso totum patet. In magnam igitur aedem, omnibus ingredi licet, in penetrabile autem siue cellam illam solis sacerdotibus, neque uero neque ijs omnibus, sed illis tantum, qui diuini maxime sunt, quibusque omnis cura & studium, in templum impenditur. In hoc autem adyto simulachra deorum posita sunt, Iunonis uidelicet, & quem Iouem existentem, ipsi alio nescio quo nomine appellant: ambo autem aurei sunt, amboque sedentes finguntur. Sed Iunonem quidem leones portant, Iuppiter autem tauris insidet. Atque adeo & Iouis quidem simulachrum per omnia Ioui assimilatum est, & capite, & oculis, & sedendi habitu: neque ipsum alteri, ne si uelis quidem, assimilare potueris. Iuno autem si propius contempleris, haudquaquam unius speciei formam praese fert. Nam in uniuersum quidem, quod uere dixeris, Iuno est. Ceterum habet quispiam, & Minerue, & Veneris, & Lunae, & Rheae, & Nemesis, & Parcarum. Ac altera quidem manum sceptrum tenet, altera autem colum, & in capite radios gerit, & turrim, & castrum habet, quo solam Venerem, cognomento coelestem exornant: foris autem & aliud illi aurum circumpositum est, & lapilli ualde pretiosi, quorum alij quidem candidi, alij supra.

Scorpius san-
cet.

Descriptio
interioris
aedis.

Simulachra
Iouis & Iu-
nonis.

Hoc est, Vene-
riam, de qua
alij supra.

alii autem coerulei, multi uero etiam rufi. Præterea autem & Sardonyches intus
 et Hyacinthi & Smaragi, quæ omnia afferunt Aegyptij, & Indi, & Aethio-
 pes, & Medi, & Armenij, & Babylonij. Quod igitur maximè memorabile est,
 id dicam: Lapidem in capite gerit, qui Lychnis uocatur. Nomen autem illi de-
 dit operis effectus respondens. Ab hoc multus fulgor nocture splendet, totaq;
 ædes ab eo, perinde atq; lucernis, collucet. Interdiu autem ipsum quidem lumē
 emarcescit, speciem autem præ se fert admodum igneam. Iam uero & aliud ad-
 miratione dignū in ipso signo deæ est. Si ex aduerso steteris, ad te aspexit, quod
 si inde transeas, uisu te sequitur, & si alius quisptam aliunde ipsam intuetur, ea-
 dem erga illum quoq; facit. Porro in medio inter utrumq;, aliud quoddam simus
 lachrum stat, aureum. Cæteris haudquaquā simile, formam quidem propriam
 non habet, aliorum autem deorum species gerit: Vocatur autem signum etiam
 ab ipsis Assyrijs, neq; illi nomen aliquod proprium posuere: sed neq; de genera-
 tione ipsius, neq; de specie quicquam dicunt. Atq; ipsum alij quidem ad Diony-
 sium, alij ad Deucalionem, alij ad Semiramiden referunt. Quando enim & in
 uertice eius columba aurea insidet, ob eam uidelicet rem tradunt Semiramidis
 illud signum esse. Proficiscitur autem bis quotannis ad mare, ad afferendam
 aquam eam, de qua dixi. In ipsa autem æde ad sinistram ingredientem, stat princi-
 pio solium Solis, ipsius autem effigies non adest. Solius enim Solis & Lunæ si-
 mulachra nō exhibent, Cuius autem gratia faciendū ita putent, didici id quoq; eo-
 go. Nam cæteris quidem dijs fas esse aiunt, simulachra fieri, neq; enim illorum
 species aut formas manifestas omnibus apparere, Solem autem & Lunam om-
 nibus esse manifestas, neq; quenquam illos nō uidere. Quare quam nā causam
 illorum effigiendorum esse, cum in aëre appareant? Ac post solium hoc, signū
 Apollinis positum est, non quale uulgo consuevit fieri. Nam cæteri quidem om-
 nes, Apollinem & iuuenem puant, & cum prima lanugine effingunt. Soli au-
 tem isti Apollinis barbati simulachrum effigiant. Atque hoc facientes, sibi ip-
 laudi ducunt, Græcos autem reprehendunt, & alios, quicunq; Apollinem pue-
 rum fingunt, & colunt. Causa uero ipsis uidetur inscitia magna, esse, cur imper-
 fectæ deorū formæ ac species fingantur. Nam iuuenem esse ipsi adhuc imperfe-
 ctum existimant. Cæterum & aliud quiddam nouum Apollini suo affingunt.
 Soli enim Apollinem uestibus exornant. De operibus autem ipsius, multa qui-
 dem dicere possim, sed tamen ea modo dicam, quæ maximè admiratione digna
 sunt. Principio itaq; oraculi mentionem faciam. Atque oracula quidem multa
 tum apud Græcos, tum apud Aegyptios sunt, multa autem & in Africa & in
 Asia item multa, sed illa quidem neq; absq; sacerdotibus neq; absque interpreti-
 bus responsa dant. Hic autem Apollo & ipse per se mouetur, & uaticinia ad ple-
 num usq; per se peragit. Modus autem eorum talis est. Postquam illi placitum
 est uaticinari, in sede sua primum mouetur, sacerdotes autem ipsum cōtinuō in
 sublimē attollunt: quod si non attollant, ille & sudorem emittit, & se in mediū
 etiam emouet. At postquam illi subeuntes portant ipsum, tum & illos secum a-
 git, circum circa uertendo sese, & ab alio in alium subinde transilit. Postremo
 princeps sacerdotum supplicans, interrogat illum de omnibus rebus. Ille uero
 si quid non uult fieri, retrō recedit: contrā autem si quid approbat, agit in ante-
 riorem partem gestantes, perinde ac si currus habenas moderaretur: atq; ita illi
 colligunt oracula, & neq; sacram rem ullam, neque priuatam absq; hoc gerunt.
 Prædicat autem illis & de anno, & de tempestatibus omnibus, & quando ampli-
 us futuri non sint. Prædicat item & de signo illo, quando proficisci illud oportet
 at, profectionem eam de qua dixi. Dicam autem & aliud, quod me præsentē fe-
 cit: Sacerdotes, attollentes ipsum, ferebant: ille autem illos quidem in terra in-
 frā reliquit, ipse uero in aëre solus ferebatur. Porro autem post Apollinem si-
 mulachrum Atlantis est. Deinde Mercurij, & Lucinæ, atq; hæc quidem intra
 eadem

Solium Solis
 et Lunæ.

Apollo, et
 quo pacto ui-
 tucinetur.

ædem ita exornata sunt: foris autem ara quoque posita est magna ærea, atque ibi etiam alia simulachra innumera ærea regum & sacerdotum. Recēsebo autem quæ mihi maximè memoratu digna uidentur. Ad sinistram ædis, Semiramidis signum stat, ædem ipsam dextera demonstrantis, Stat autem talem ob causam: Homínibus quicunque Syriam incolunt, legem illa tulerat, ut se, ceu deam colerent, cæterorum autem deorum, atque ipsius etiam Iunonis nullam rationem haberent. Atque illitum ita faciebant. Postea autem ubi deorum indignatione & morbi uenerunt, & clades, aliæque mala, ab infania destitit, seseque mortalem agnouit, ac subditis iterum præcepit, ut ad Iunonem conuerterentur. Ob eam igitur causam adhuc tali specie stat, indicans aduenientibus Iunonem colendam esse, seque ipsam non amplius deam esse, sed illam confitens. Vidit autem & Helenæ simulachrum ibi, & Hecubæ, & Andromaches, & Paridis, & Hectoris, & Achillis. Vidit idem & Nirei formam, filij Aglaïæ, & Philomelam, & Progen, adhuc dum mulieres, & ipsum Tereum in auem iam conuersum. Præterea & aliud Semiramidis simulachrum, & Combabi, id de quo iam antea dixi, & Stratonices, admodum pulchrum, & Alexandri, ipsi illi simile. Iuxta autem & Sardanapalus stabat, alia quadam forma, aliæque etiam ueste exornatus. Intra septa autem templi, liberi ac dijs consecrati pascebantur, boues magni, & equi, & aquilæ, & ursi, & leones, atque illi homines haudquaquam ledunt, sed omnes & sacri sunt, & mansueti. Sacerdotes autem, ipsi multi eligantur, quorum alij quidem hostias mactant, alij autem libamenta afferunt, rursum alij Flammiferi uocantur, & alij aræ ministri. Mea autem ætate plures etiam trecentis ad sacrificia uentitare solebant. Vestis autem illis tota candida est, & pileum in capite gestant. Summus autem sacerdos alius ac nouus unoquoque anno surrogatur. Solutusque hic purpuream uestem gerit, & tiara aurea redimitur. Est autem & alia multitudo hominum sacrorum, tibicinum uidelicet, & fistulorum, & Gallorum, & præterea mulieres furibundæ ac mente captae. Sacrificium autem bis quotidie peragitur, ad quod omnes ueniunt. Ioui quidem igitur cum silentio sacrificant, neque cantantes, neque tibia modulantes. At postquam Iunoni primitias celebrant, & uoce modulantur, & tibiis canunt, & tintinabula pulsant. Ac de ea re planum mihi dicere nihil poterunt. Est autem lacus ibi, non ita longè à templo, in quo pisces sacri aluntur, multi ac uarij. nascuntur autem ipsorum nonnulli admodum magni, atque ij nomina quoque habent, & cum uocantur, præsto ueniunt. Meis autem temporibus erat quidam inter ipsos aurum ferens. Cæterum in pinna, opus istud aureum ipsorum suspendebatur, atque ego illum sæpenumero uidi, & habebat opus illud. Altitudo autem lacus magna est, quanquam ego experimentum eius non ceperim. Dicunt autem etiam ducentorum amplius passuum esse. Cæterum in medio ipsius ara lapidea stat. Putares autem si ex improviso uideres, & natare illam, & in summa aqua uehi, & multi ita existimant. Mihi uero uidetur columna subesse magna, aramque sustinere. Semper autem fertis coronata est & odoribus crematur. Ac multi quotidie precandi causa ad ipsam enatantes, coronas portant. Fiunt autem ibidem & conuentus solemnes maximi, uocanturque descensus in lacum, quoniam in ijs ad lacum deorum simulachra omnia descendunt: inter quæ Iuno prima aduenit, piscium gratia, ne Iupiter illos primus aspiciat. Nam si hoc fiat, ferunt omnes illos emori. Atque ideo ille quidem uadit inspecturus. Iuno autem anteriore loco stans, & prohibet ipsum, & precibus obtestando, dimittit. Maximi uero conuentus ipsis illi sunt, quod solenni instituto ad mare conueniunt: sed ego de illis, certum ac planum aliquid dicere non possum, neque enim ipse eo ueni, neque unquam profectionis istius, periculum feci. Quæ uero redeunt faciant, uidi, eaque commemorabo. Vas unusquisque aqua repletum portat, idque cera obsignatur. Nemo autem suum ipse resoluens effundit, sed gallus

Que extra ædem sunt. Semiramidis statua.

De Sacerdotibus.

Lacus extra templum sacer

De Panegyricis conuentibus.

I.

II.

Redit ad Gal-
los, et de con-
strati-
one, et cetera
ris ceremoni-
is tradit.

De ritu sacri-
ficiorum.

gallus quidam sacer est, habitat autem ad lacum, qui postquam uasa illorum ac-
cepit, & sigillum inspexit, mercede quoque accepta, & uinculum resoluit, & cer-
re reposcit. Et multæ adeo minæ ex hoc sacro Gallo accumulatur. Atque hinc in
ædem ipsi ferentes, postquam libarunt, ac sacrificarunt, retrò domum reuertun-
tur. Festorum autem omnium, quæ noui, maximum incipiente uere peragunt,
atque illud pyram alij, alij autem facem appellat. Sacrificium autem in eo tale per-
ficiunt: Arbores magnas cedentes, intra septum templi collocat, postea autem
adducunt capras & oues, aliaque animantia bruta ex arboribus illis suspendunt,
inter hæc autem & uolucres, & uestes, & aurea, argenteaque opera collocant, ac
postquam omnia perfecte ac ritè composuerunt, deorum simulacra circum ar-
bores portant, atque exinde pyram accendunt, illa autem continuo omnia creman-
tur. Ad hoc festum multi homines adueniunt, cum ex Syria, tum ex circum-
iacentibus oris omnibus, afferuntque & sua quique deorum simulachra, & signa
quæ ad imitationem illorum singuli facta habent. Diebus autem hisce solemnibus,
multitudo quidem ad templum congregatur. Galli autem frequentes, & quos
dixi, homines sacrati peragunt sacrificia, uulneranturque cubitibus, & inter
ga à se mutuo uerberantur. Multi autem astantes ipsis tibijs accinunt, & tym-
pana pulsan, alij autem diuinitus inspirata, sacraque carmina cantant. Atque hoc o-
pus extra ædem peragitur, neque ingrediuntur in ædem, quicumque ista faciunt.
Hisce diebus & Galli fiunt. Postquam enim ceteri tibijs canunt, & sacrificia per-
agunt, ad multos alios interea furor iste peruenit: & multi, qui ad spectaculum
solummodo uenerant, postea eadem fecere. Recensebo autem & quæ faciunt.
Adolescens quicumque fortè ad hoc paratus uenit, abiectis uestibus magna uoce
in medium progreditur, atque ensē dīstringit (Hæc autem multis annis, ut mi-
hi uidetur, per hoc steterunt.) Accepto autem eo continuo seipsum secat, cur-
ritque per urbem, & manibus ea quæ refecuit, portat. In quamcunque autem domū
hæc abiicit, ex ea & uestem foemineam, & ornatum muliebrem accipit. Atque
hæc quidem in castrationibus faciunt. Quando autem moriuntur Galli, haud
quaquam eandem cum ceteris sepeliendi rationem habent. Sed postquam Gal-
lus quispiam mortuus est, socij sublatum ipsum in suburbana efferunt. Ibi depo-
sito ipso, & feretro quo elatus fuit, lapides supernè iniiciunt: atque hæc postquam
fecerant, retrò domum abeunt. Obseruato autem septem dierum numero, ex
inde in templum ingrediuntur. Nam si antea accitius ingrediantur, nephas fa-
ciunt. Legibus autem ad hæc utuntur talibus. Si quis ipsorum, cadauer aliquod
aspexerit, illo die ad templum non accedit. Postero autem, ubi seipsum purgan-
do lustrauit, ingreditur. Eorum autem qui ex familia mortui sunt, unusquisque
non nisi post triginta dierum numerum, rasoque capite, ingreditur. Antea uero
quam hoc fecerunt, fas illis introire non est. Imolant autem boues masculosque
& foeminas, præterea capras & oues, suæ autem solos pro sceleratis habentes,
neque sacrificant, neque manducant. Alij autem eos non sceleratos, sed sacros exi-
stimant. Præterea ex auibus columba ipsis uidetur res sanctissima esse, & ne tan-
gere quidem ipsam fas habent. Quod si quando inuiti etiam attingunt, scelerati
& execrabiles illo tum die habentur. Ob quam rem & compascuæ ipsis sunt, &
ad domos ipsorum ueniunt, & plerumque in terra pascuntur. Porro autem & illa
dicam quæ ab ijs, qui ad conuentus solemnes ueniunt, faciuntur. Vir quispiam
quando primum in Sacram ciuitatem abit, caput ille quidem, & supercilia ton-
dere solet, postea autem mactata oue, cætera quidem in frustra concidit, & con-
uiuatur, uellus autem humi sternens, super hoc in genua procumbit. Pedes autem
& caput animantis, suo ipsius capiti imponit, & simul precando, postulat, ut præ-
sens sacrificium acceptum sit, maiusque aliud in posterum pollicetur. His ita per-
actis, caput suum corona induit, itidemque aliorum omnium, qui eandem cum ipso
uiam proficiscuntur, atque ita attollens se, ex terra sua proficiscitur, utens & frigida

dis aquis, laundī causa pariter, & potus, & omnino humi quoque dormiens. Neque enim fas illi est conscendere lectum, donec iter illud peregerit, domumque suam reuersus iterum fuerit. In Sacra autem ciuitate recipit ipsum publicus hospes ignotum. Certi enim uniuscuiusque ciuitatis hospites ibi sunt, & quod ex patria cuiusque uenit, id denuo apud se recipit. Appellātur autem ab Assyrijs isti doctores, quoniam ipsis omnia exponunt & enarrant. Sacrificant autem non in ipso templo, sed postquam adduxit ad altare hostiam, libatione insuper facta rursus eandem domum ducit. Deinde uero ubi redijt, secum ipse domi sacrificat, & precatur. Est autem & alius quidam sacrificandi ritus talis. Postquam animalia imolationi destinata coronarunt, ex uestibulis templi ea demittunt, illa uero præcipitata, ex casu moriuntur. Quidam autem & pueros suos ex eodem loco demittunt, non tamē eodem modo quo pecudes, sed in peram siue saccum inclusos, manu deducunt, Simul autem & acerbē increpantes illos, dicendo quod non pueri, sed boues sint. Certis autem notis compunguntur omnes, alij quidē in uola manus, alij autem in ceruice. Et inde est, quod cuncti Assyrij notas inuistas habent. Faciunt autem & aliud quiddam, in quo cum solis Grecorum Trazenij consentiunt. Dicam autem etiam quæ illi faciunt: Trazenij uirginibus & adolescentibus legem statuerunt, ne quis ipsorum connubio sese illigaret, priusquam Hyppolito comas totondissent, faciuntque hoc pacto. Idem igitur & in Sacra ciuitate fit. Ac adolescentes quidem, barbas suas consecrant. Iuuenibus autem capillos sacros à natiuitate usque consecratos demittunt, quos postquam in templo sunt, resecant, & in uasa deposita, alij quidem argentea, multi uero etiam aurea in æde affigunt atque abeunt, inscripto uniuscuiusque nomine. Atque hoc ego quoque, cum iuuenis adhuc essem, feci, & in templo meus capillus adhuc meumque nomen restat.

DEMOSTHENIS ENCOMIUM.

PHILIPPO MELANCHTHONE INTERPRETE.

ARGUMENTVM.

Et hic titulus argumenti summā indicat. Est enim encomium Demosthenis oratoris, sed non quoddā colore tractatum. Nō enim simplici uia, aut uulgatā laudādi rationibus, quæ à rhetoribus prescribuntur, utitur, sed illis quodāmodo postpositis et reiectis, à confessione hostis, potissimā encomij partem ab soluit, hoc uidelicet ordine. Principio narrat, quo pacto, cum deambulatum iisset, in Thersagoram potam inciderit, encomium Homeri meditantem. Ibi igitur cum de Homero alter, alter autem de Demosthene laudando inter se agerent, Thersagoraeque contenderet, longē difficilium esse Homerum laudare, quā Demosthenem: non quia id uersibus faciendum esset, sed quia ipsa materia locorum sterilior foret, idem hoc ipsa re comprobare illum cepisse. Eaque encomij huius occasio est, et quasi quoddam operis proœmium. Fingitur itaque exinde Thersagorae sub comparatione quadam Homeri et Demosthenis, et eorum quæ ad utriusque laudem, ab arte sumi possint, omnes eos locos percurrere, ex quibus cum persona Demosthenis, tū cetera uirtutes et res gestæ amplificari poterāt. Quo loco et illud obiter uidere licet, quid in autorum lectione spectandum sit, et quæ ratio in encomijs texendis potissimum sequenda, Thersagora ista omnia, quasi digito, quod dici solet, indicante. Atque hæc prior encomij pars est, quæ ex lochi technicis, à Thersagora, homine poëta, perficitur, Altera autem ex atechnis, quæ uocant, sumitur: sed quā summa prudentia atque arte Lucianus, utpote orator, ac serio agens tractasse ita uidetur. Interpellato enim sermone Thersagoræ, ut qui in uulgatis, et in scholæ exerceri solitis rationibus uersaretur: deinde et carminis illius auscultatione, ut fingitur, uicissim peracta, ipse, accepto ab eodem Macedonicarum rerum commentario, in quo et acta Antipatri, et Demosthenis quedam continebantur, ex eo reliquam inde orationem pertexit, illi uidelicet insuper commemorando, quæ hostes quoque de eloquentia Demosthenis, de magnitudine animi eius, et de rerum gestarum excellentia scripta atque testata reliquissent. Quo argumentato, neque grauius aliud, opinor, neque firmitus quicquā afferri potuit. Est enim ea demū uera ac solida laus, quæ ab hoste proficiscitur. quippe, qui nihil laudaturus facili in eo, quem odit, fuerit, nisi ad quod ipse

hh

virtute de hereditate natura compellitur, quæ eiusmodi sunt, ut quod in se ipsæ Antipater ait, honesta res, etiam apud hostes honeste ducantur, et uirtus laudem suam, ubi in locorum inueniat. Sed de hac re alibi dictum est.

*A Narratio
ne orditur,
quæ occasio-
nem encomij
exponit.*

VM in porticu deambularem, exeunti ad sinistram die 16. paulò ante meridiem, fortè se mihi Thersagoras offert, ex istimo eum plerisque uestrum notum esse, pusillus est, naso aquilo, ferè candidus, uirili specie. Hunc cum procul accedentem uiderem, dixi: Hic Thersagoras poëta est. Et interrogauit quorsum aut unde iret. Ille inquit, domo se huc uenisse. Num inquam deambulandi gratia? Tum ille: Om-

mitte hoc interrogare, nocte intempesta surrexi, ut ad Homerî natalem carmen ei dedicarem. Præclare inquam, facis, quod illi studes gratiam institutionis referre. Hoc cū instituissem, ait ille, huc ueni, neq; animaduertere me deambulationem ad meridiem usq; produxisse. Tum ego: et mihi opus est deambulatione. Sed ille multo antè, inquit, oportuit me illum salutare, non strabat autem manu Homerum, Scitis enim in templo Ptolomæi ad dexteram collocatum esse, prolixa coma insignem, ad hunc, inquit, eundum mihi est, ut eū salutem, ut orem, ut mihi magnam uersuum copiam largiatur. Ego contrà, inquam, si quid uotis proficitur, & ego iam olim Demostheni obstrepo, ut mihi suppeditet orationem ad natalem eius ornādum. Si igitur satis erit uota facere, adiunge me tibi socium, nam commune inquit, lucrū auferre cupimus. THER. Ego inquit, habeo poëma lucubratum hac nocte & hodie, quod Homero propter beneuolentiam dedicaturus sum. Nam diuino quodam furore commotus ad poëticam rapior, ut iudicabis ipse. Gero enim mecum libellum in hoc paratum, ut ostendam sodalibus, cum in aliquem ociosum incidero. LVC. O te felicem inquam, qui uideris mihi perinde facere, atq; aliquis, qui postquam cursu uicinit in stadio, redit abluto puluere, ut oblectet se spectando, & cum luctatore iocatur, expectante ut iam in certamen uocetur. Cui respondet ille, at paulo antè, cū à meta procurrendum esset, non erat ocium ad iocandum. Sic tu uelut in cursu poëtico uictor, facis me ludos ac delicias, metuentem stadij fortunam. THERS. Scilicet ait ille ridens, quasi rem difficilem susceperis. LVC. Fortassis inquam, Demosthenes uidetur tibi indignus, qui ad Homerum cōferatur, & uideri uis in argumento graui, ac difficili posuisse operam, cum Homerum laudasti, me uero existimas leue argumentum de Demosthene sumpsisse. THERS. Causillaris inquit ille, nam ego nolim heroes illos inter se committere, tametsi magis faueo Homero. LVC. Benè inquam, an non putas me Demostheni magis fauere? Sed quoniam non recusas hac de re mecum colloqui, apparet te solam poëticam admirari, & solutam orationem prorsus contemnere, sicut eques peditem præteruectus aspernatur. THER. Tum ille, dij prohibeant, ne sic infamiam, tametsi non leui furore opus est ijs, qui ad poëticas fores accedunt. Verum & Oratoribus opus est afflatu quodam diuino, ad efficiendam orationem non humilem aut frigidam. Nec enim hoc ignoro, ac sæpe me comparatio, cum aliorum oratorum, tum Demosthenis cum Homero delectat, cum similè uideo uim, acerbiter & impetum. Ut Homerus Agamemnonem appellat uinolentum, ita Demosthenes in Philippi ebrietatem, saltationes, petulantiam inuehitur. Et quale illud est apud Poëtam: Vnum augurium optimū est, pugnare pro patria, tale illud est apud Demosthenem: Oportet bonos uiros bona cum spe suscipere defensionem Reip. Et illud: Forsitan ipse senex deplorat talia Peleus. Simile est huic sententiæ: Quā grauiter ingemiscerent illi fortes uiri, qui ppter gloriā & patriæ libertatē in acie perierūt. Confero & magna uis fluentē Pytho-

*I. Encomij
pars.*

*Collatio Ho-
meri & De-
mosthenis. et
primo qd ad
ingenij uirtu-
tes attinet. et
hic obiter ob-
serua, quid in
autoribus po-
tissimum ob-
seruandū sit.*

nis orationē ad hybernas niues, quæq; similis oratio Vlyssis esse scribit. Et illud

NI

Ni foret hæc hominum natura obnoxia morti.

Simile est huic loco: Omnes homines natura morti obnoxij sunt, etiamsi quisquam conetur se inclusum in caueam seruare. Denique infinitæ sunt similes utriusque sententiæ. Delectant autem me & affectus, tum uehementiores, tum leniores, & orationis uarietates, & metaphoræ rædium leuantes, & tempestiui ex digressionibus reditus, & concinnæ collationes, denique totius urbanitas orationis. Et mihi sæpe uisum est (neque enim dissimulanda est ueritas) plus esse grauitatis in Demosthene castigante segniciem suorum ciuium magna libertate, quam in Homero, cum Achiuos Achaidas appellat. Et Græcorum Tragœdias grauiore sono representat, quàm Homerus, qui fingit colloquia in medijs pugnis, & certamina iactu lapidis dirimit. Sæpe etiam apud Demosthenem membra suos habent numeros ac mensuras, quales sunt in poëtica. Sicut neque desunt in Homero antitheses, comparia, figuræ asperiores aut candidiores. Nam ingenia uidentur sua sponte similes uirtutes, etiam in dissimilibus studijs gignere. Quare igitur tuam Calliopen aspernarer? Quamuis autem hanc ualde admiserer, tamen mea causa duplo plus habet negocij, quàm Demosthenis encomium; non ob illam causam, quia mihi carmen scribendum est, sed etiam propter argumentum, nullam habeo materiam satis splendidam ad inchoandas laudes præter ipsam poëticam, cætera sunt ignota, patria, genus, ætas: nam si hæc nota essent, nullæ extitissent inde dissensiones. Alij patriam ei assignant urbem Ionicam Colophona, alij Cumam, alij Chium, nonnulli Smyrnam, quidam Thebas Aegyptias, & innumeras alias. Patrem Mæonem Lydum aut fluuium, Matrem Melanopen, aut aliquam nympham, siquidem humanum genus ignoratur. Alij existimant eum temporibus heroicis fuisse, alij Ionicis: nec satis constat, utrum Hesiodus sit antiquior. Quidam etiam contendunt prius ei nomen Melissigenæ fuisse, quàm hoc quod nunc in usu est Homerij. Nec de fortuna eius aliquid constat, de paupertate, de cæcitate, ut satius esset fortasse omittere ista, cum sint ignota. Valde igitur angusta erit Encomij materia, si nullæ res gestæ, & carmen tantum laudandum erit, & sapientia ex uersibus æstimaanda. Tibi uero amplissima materia ad manum, & in promptu est dicendi de rebus certis & celebratissimis: tantum uerbis opus est, tanquam condimento ad obsonium parato. Quid enim non magnum & splendidum fortuna Demostheni concessit? Quid non celebratissimum? nonne patria Athenæ opulentæ & nobiles, & Græciæ propugnaculum? Quod si mihi Athenæ contigissent, poëtica consuetudine recitarem amores deorum, iudicia, commigrationes, dona, Eleusinem. Porro de legibus, iudicijs, concionibus, Pyræo, colonijs, trophæis, terra marisque partibus, ne Demosthenes quidem ipse pro dignitate dixerit. Ex his magna mihi copia suppeteret. Idque encomium non existimarem prætermittendum esse, cum in præceptis laudationum hoc contineatur, ut laudes ex patriæ ornamentis cumulentur. Isocrates Helenæ præconio inseruit Theseum. Poëtis uero concessa est maxima libertas. Sed tu fortassis irridere metuis, si initium orationis iusto grandius sit, & uereris ne quis iuxta pro uerbum dicat: Epigramma maius esse calathio, Itaque etiamsi omittam Athenas, occurreret pater præfectus classis, aureum, ut Pindarus ait, fundamentum. Nulla enim Athenis maior dignitas est, quàm præfectura classis. Quod uero extinctus est Demosthene adhuc puero, non est calamitas iudicanda, sed gloriæ occasio, retegens generosam indolem. Iam Homerij institutionem & studia nusquam legimus, sed statim oportet nos attingere poemata eius, cum de educatione, deque studijs eius nullæ extent historiæ. Neque licet fingere eum à Musis accepisse poëticam, sicut de Hesiodi Lauro ferunt, quæ octolis pastoribus poëticam inspirabat. Tu uero Callistratum habes, & longum & magnificum catalogum, Alcідamanrem, Isocratem, Isæum, Ebulidem, Et cum innumeræ

II.

Collatio eorum que personis accidunt, in quibus Demosthenem præfert.

Antithesis Demosthenis

Patria.

Et hic obiter uide, quid in encomijs sequendum.

Parentes.

Educatio & studia.

De amore du-
plici ex Pla-
tonis symposi-
um.

Reipublice
est.

Amplificatio
rerū Demo-
sthenis p. du-
bitationē &
concernation-
em.

Necebrae Athenis ad se inuident, etiam illos qui sunt in custodia patrum, cum adolescentia per se procliuis sit ad uoluptatem, ac Demostheni liceret propter uirorum negligentiam uoluptates sequi, tamen continuit eum amor uirtutis ad doctrinam, & duxit non ad Phrynae ianuam, sed Aristotelis, Theophrasti, Xenocratis, Platonis. Hic poteris philosophari, duplicem amorem esse in animis humanis, alterum mari ortum, uarium, ferocem, scilicet, uenereos fluctus in animo, qui mouentur ex aestuantibus cupiditatibus iuuenum, naturam plane marinam; alter amor est aurea cathena caelo demissa. Hic non habet faces aut tela, quae faciant lethalia uulnera, sed bonum furorem immittit mentibus, quae sunt cognatae diis, incitantem ad natiuam & incorruptam pulchritudinis formam comprehendendam. Omnia haec amori facilia fuerunt, tonsurae, latebrae subterraneae specuum, corrigere linguae uicia, actionem in aetate uirili discere, exercere memoriam, ad suafacere animum ad contemnendos populi fremitus, continuare studia per diem & noctem. Vnde quis nescit, qualis extiterit orator Demosthenes? quomodo orationem uerbis & sententijs ornauerit, argumentis adperserit adfectus, quantus in copia splendor sit, quanta uis & impetus, quanta uerecundia & parsimonia sit in uerbis & sententijs, quanta uarietas figurarum. Itaque Leosthenes inquit, solum illum ex omni Oratorum numero uiuam orationem habuisse, non fabricatam malleo. Non enim componebat orationes ebrius, ut Callisthenes Aeschylum ait Tragœdias inter pocula scripsisse, cum uino incaluisset. At Demosthenes scribens aliquid, aquam bibeat. Et extat hac de re Demadisi iocus, qui dixit alios ad aquam dicere, Demosthenem uero etiam scribere ad aquam. Et Pytheas inquit, orationem Demosthenis lucernam olere. Hunc campum habes, ait ille, de Demosthene dicendi, qui conueniet etiam ad meum argumentum, cum erit de poetica Homeri dicendum. Sed postea transibis ad benefacta, & liberalitatem & dignitatem, quam in Repub. adsecutus est. Hic cum iret conueneretque reliqua, plura dicturum ego interpellauit, ac ridens inquam. LVCI. Hauris ne modo tanquam balneator, ut reliqua oratione perfundas mihi aures? THERS, Etiam inquit ille, congiaria, ludos ex proprijs facultatibus ultrò factos, instructas naues, murum, fossam, redemptos captiuos, uirgines dotatas, consilia optima in Repub. legationes, leges. LVCI. Cum incidisset in magnitudinem rerum gestarum, coepi ridere hominem supercilia contrahentem & timentem, ne deficeret eum oratio de rebus gestis Demosthenis. At fortasse me, inquam, putas unum ex omnibus, qui eloquentiae dederunt operam, nihil audisse de rebus gestis Demosthenis? THERS. Imò, ait ille, opus est nobis mutuo auxilio in scribendo, quemadmodum paulo antè dicebas. Verum nisi fortasse aliter affectus es, ex altimo tibi perstringi oculos fulgore Demosthenicæ gloriæ, nec posse te tam claram lucem inspicere. Mihi quidem accidit hoc initio in Homero. Penè igitur abiiceram argumentum, quia non potui intueri, postea nescio quomodo recepi in manus, & paulatim assuefeci oculos, ne reformidarent aspectum, neue quisquam me accusare possit excutientem in sole nothum gentis Homericae. Quamquam tua causa facilius est, quam mea. Nam cum in Homero nihil præter poeticam laudare possimus, tota illa laus simul in animo concipienda est. Tibi uero cum totum Demosthenem consideras, ingens copia se offert, ut dubites huc ne an illuc te uertas, nec possis statuere quid primum sumere uelis, sicut delicati in Syracusanis mensis, aut auidi spectatores & auditores, cum uaria spectacula et carmina offeruntur, dubitant quo potissimum applicent animum. Itaque opinor te ex alio in aliud desilire, nec posse in una re comorari, cum te subinde alia ad se rapiant, uidelicet, natura liberalis, ingenium ardens, reuerentia, eloquentia, magnitudo animi in rebus gerendis, multa & præclara facinora, fortunæ despicienda,

iusticia, humanitas, fides, audacia, prudentia, singulae actiones in Repub. For-
tasse hinc intuens decreta, legationes, contiones, leges: inde classes, Euboeam,
Megara, Boeotiam, Chium, Rhodum, Hellespontum, Byantium, dubitabis
quo te potissimum uertas in tanta copia, cum in unaquaq; re emineat peculiare
quiddam laude dignum. Ut igitur Pindarus alicubi dubitat, multa uidens sibi
proposita esse, cum inquit:

Num mea Ismenum Meliæmue nympham,
Seu magis Cadmum, genus aut uirorum
Dentibus sæui genitum Draconis

Carmina dicent?

Seu canam Thebas, celebræ sue pugnas
Herculis? seu Bache tuos honores?

Seu prius nunc Harmoniæ puellæ

Dicam hymenæos?

Idem tibi accidet, ut dubites, utrum orationes an res gestas, aut eloquentiam,
aut doctrinam, aut auctoritatem, aut mortem uiri sumas laudandam. Verum nō
erraueris quicquid sumes. Si solam eloquentiam elegeris, argumentum copio-
sum habebis. Hic satis erit eum cum Pericle conferre. Nam illius fulgura, toni-
trua, & aculeos relictos in animis audientium, fama tantum accepimus, sed nul-
læ extant eius orationes. Quare constat eas præter actionem nullam habuisse so-
lidam aut durabilem laudem, quæ promeretur admirationē apud posteros.

At Demosthenis scripta extant, sed hoc relinquam tibi dicendum, si hoc argu-
mentum tractaueris. Si conuerteris te ad mores eius, & ad res gestas, poteris ex-
cerptare unum locum, aut ad summum duos, hi tibi amplissimam materiam sup-
peditabunt. Res enim sunt splendidissimæ. Quod si non uis totum argumen-
tum pertractare, sumes partem aliquam Homeri exemplo, qui heroas ex parti-
bus laudat, prædicat pedes, aut caput, aut comam, aut uestes, aut clypeum. Ec-
ce ne dii quidem huiusmodi laudes aspernantur, sumptas à telis, arcu, clypeo, ne-
dum ab aliqua corporis aut animæ parte. Beneficia uero deorum nemo com-
plecti semel potest. Itaq; neq; Demosthenes ægrè feret, si uirtutes eius non com-
prehenderit una oratione. Nam ne ipse quidem suas laudes omnes una oratio-
ne complecti posset. LVC.

Hæc dicentem Thersagoram interpellaui. Ac puto
inquam, hæc te narrare, ut eloquentiam tuam apud me ostentes, cum initio tan-
tum uolueris declarare, quantus poëta sis, nunc ostendis etiam quantum in so-
luta oratione ualeas. THER. Tum ille: Volui, inquit, hoc argumentum percur-
rere, cum uiderem te segniores esse, si tamē cura paulisper remissa audires me
poëma meum recitantem. LVC. Ego uero respondi illum nō facere operæ pre-
cium, ac uide inquam, ne magis etiam perturbatum me dimittas. THER. Tum
ille: Facile remedium erit, si nondum etiā tibi satisfactum est. LVC. At nescis,
inquam, quæ res me angat. Deinde ut medicus ignorans morbi genus, aliena
remedia adhibebis. Tu enim instituisti me iuuare tanquam rudem aliquem, &
nunc primum ad hæc studia accedentem, uerum hæc mihi iā olim detrīta sunt.
Proinde remedia tua nihil ad meam sollicitudinem faciunt. THER. At hoc in-
quit, remedium fuerit: Trīta uia tutissima est. LVC. Mihi uero diuersum in-
quam, placebat. Ait Cyrenæcum quendam philosophum se aurigantem Pla-
toni ostentasse ante Academiam, quod in eadem orbita subinde duceret & re-
duceret currum, nihil deerrans, ut uestigia tantum unius perpetui cursus uide-
rentur. Ego contrā studeo tritam uiam, & uetera uestigia effugere. Verum dif-
ficile est, nouam uiam relicta ueteri excogitare. THER. Ad hæc Thersagoras
ait: Placet igitur Passonis consilium. LVC. Quod, inquam. Non enim audiui.
THER. Tum ille: Ferunt quendam cum Passone pactum esse, ut equum pinge-
ret uolutantem se, iste currentem pinxit, & circa equum exulcītatum puluerē,

Epanodos.

Eloquentia:

L

Res gestæ.

II.

Interpellatio
qua ad sequē-
tē ac nouā et
comij partē
uiam sternit.
Tacitē autē et
consiliū suū
de tegere uia
detur, quo in
hoc encomio
scribendo
usus est.

Cumq̄ astaret apud pingentem ille, qui locauerat equum pingendum, & cum pictore expostularet, quia aliud pactus esset, exhibet pictor tabulam puero, & iubet inuertere, ac picturam illi ostendere: ita uidebatur equus in tergo iacere, seq̄ uolutare. LVC. Festiuè inquam, uerum putas me tot annis non saepe conatum esse, ut materiam uerterem? Ego uero multifariam uerti ac reuerti, & uereor ne mihi ad extremum accidat idem quod Proteo. THERS. Quid nam ait ille? LVC. Hic fertur consumptis omnibus formis, quas solebat induere, uidelicet, bestiarum, plantarum, elementorum, rursus penuria peregrinae formae Proteus factus. THERS. Tu inquit ille, magis uarias formas excogitas quam Proteus ut effugias meam recitationem. LVC. Ego uero inquam libenter praebebo me auditorem, & ejciam curam excogitandae orationis ex animo. Forſane enim cum lecto poemate desines partum tuum curare, me quoque parturientem adiuuabis. Itaq̄ cum peruicissem tandem, sedimus in proximo saxo. Hic ego audio recitantem egregium poemata. At inter legendum repente uelut furore percussus, clauso libro: aufer, inquit, mercedē huius auscultatiōis, sicut Athenis sportulae dabantur in concionibus ac iudicijs. Sed uide etiam atq̄ etiam, ut gratiam mihi habeas. Ego ne, inquam, gratiam habeam, cum nondum intelligam quid dicas? Verum quid est quod promittis? THERS. Incidi, ait ille, in domesticos commentarios regum Macedoniae, quae res incredibilem mihi laeticiam attulit: quare librum illum non sine magno negotio mihi comparauī, huius mihi ita uenit in mentem. Continet autem cum reliquam interiorem Antipatri uitam, tum etiam quaedam de Demosthene, quae cupide lecturus uideris. LVC. Ego uero iam, inquam, refero gratiam pro Euangelio, dabo tibi operā reliquos uersus recitanti, neq̄ dimittam donec promissum praestiteris. Nam ut Homeri encomio magnificē me delectasti, ita delectabis haud dubiē & Demosthenis encomio. Postquā igitur perlegit reliquos uersus, paulisper ibi commorati sumus donec pro poemate debitas laudes rependerem. Deinde ad aedes Thersagorae amus, ibi uix tandem reperit librum, sed reperit tamen, quem ego accipiens domum redij: et cum legissem, decreui nihil mutare, sed totam historiam uobis ad uerbum recitare. Non enim minor honos habetur Aesculapio cum Aklodemi & Sophoclis uersus ei decantantur, si desit nouum poemata sacrificantibus. Et Baccho iam olim desijt mos noua poemata faciendi: sed alijs composita non minorem gratiam merentur, his qui ea tempestiuē proferunt ad Bacchum celebrandum. Liber autem haec continebat (licet enim mihi interdum addere commentarium. Narratio autem libri erit) Sic igitur ait, Antipatro indicatum esse quod adesset Archias. Verum si quis adolescentium hoc ignorat, Archias fuit is cui rex mandauerat exules capere. Habebat & de Demosthene mandatum, ut nulla ui adhibita persuaderet ei, ut ex Calauria discedens, ad Antipatrum ueniret. Porro Antipater in tantā spem erectus anxie expectabat Demosthenis aduentum. Quare cum audiuisset Archiam ex Calauria uenire, mox iussit eum intro uocari. Postquam ingressus est, sed ipse liber narret ista. ARCH. Salue Antipater. ANTI. Quid ni saluus sim siquidem Demosthenem adducis. ARCH. Adduco ut potui, nam urnam adueho in qua sunt exuiā Demosthenis. ANTI. Magna de spe deiectus sum, quid enim mihi cum urna & ossibus, si non contigit Demosthenes? ARCH. Non fuit possibile rex uiuum in hostium potestatem redigere. ANTI. Cur non in Boeotia aut hic accepistis aurum ad eum corrumpendum? ARCH. Nos uero citius Byzantium ui aut machinis, quā Demosthenem auro expugnaremus. ANTI. Ego Parmenio, si quis Atheniensis in consilijs Reipub. pluris facit me quā patriam, huic argentum offerre soleo, amicitiam non offero. Si quis autem propter patriam mihi inimicus est, aduersus hunc bellum gero, ut aduersus arcem, moenia, portus, fossam. Admiror autem uirtutem, & urbem beatam esse ducō, cui talis ciuis contigit. At proditores, cum eorum

*Non para-
ſceue laudū
Demosthenis*

*Alia confir-
matio laudū
Demosthenis
a confessione
hostis.*

*videtur hic
deesse quae-
piam.*

rum opera non indigeo amplius, perdere cupio. Illum autem incorruptum eluem malim apud me habere, quam equitatum Illyricum, aut quicquid est mercenariorum militum. Nec postpono his eloquentiam ac prudentiam talis uir. Cum hæc ad Parmenionem dixisset, rursus mecum loqui cœpit. ARCH. Ego curavi diligenter eos, qui cum Diopithe Athenas missi sunt. ANTIP. Tu uero nobis ab Atheniensi duce aut milite metuis? Triremes, Piræus, portus, nugæ sunt. Quid enim facerent homines in spectaculis, ludis, cōuiuijs uitam omnem consumentes? Si unus Demosthenes nō fuisset Athenis, facilius potiti essemus urbe quam Thebis aut Thessalia, dolo, ui, opprimentes & corrumpentes. Verū unus ille uigilat in omnes intentus occasiones, & nostros obseruat impetus, & instructus est aduersus nostra consilia. Nunquam fallere neq; insidiando, neque agendo, neq; consulendo possumus. Hic uelut murus est aut scopulus obsistēs, quo minus omnia primo impetu capiamus. Nam quantum in ipso fuit, non potuissimus Amphipoli, non Olyntho, non Phocenibus, non Pylo, non Cheroneso, non ora Hellepontis potiri. Ille inuitos incitat, et tanquam mandragora sopitos expergeficit, ac uelut secans & urens castigat ignauiam summa libertate, nihil ad gratiam dicens. Publicas pecunias quæ antea dissipabantur in ludis, cōfert in stipendium, conscribit classem, quæ penē perierat confusione ueterum tributorum. Et urbem, quæ iam nihil generosum cogitabat, tantum sportulas & sesquidenarios caprabat, restituit in pristinam dignitatem, & excitauit fractos & abiectos ciues ad imitationem gloriæ maiorum, & rerum ad Marathonem & Salaminem gestarum. Et Græcos inter se sociate & foederibus deuinxit. Hic non potest falli, non arte decipi: corrumpi uero nō magis potest, quam Aristides a rege Persarum corrumpi potuit. Hunc igitur Anipater magis formidare oportuit, quam omnes triremes & uniuersam classem. Quod enim apud ueteres Athenienses Themistocles & Pericles fuerunt, id nunc est istis Demosthenes, prudentia par Themistocli, magnitudine animi Pericli. Itaq; redegit in ipsorum potestatem Euboeam, Megara, oram, Hellepontis, Boeotiam. Et felicitate accidit, quod Athenienses Charetem, Diopithen, & Proxenum, & similes quosdam præficiunt exercitui, Demosthenem uero domi retinent in suggestu. Quod si hic in potestate haberet arma, naues, exercitus, occasiones rei bene gerendæ, & pecuniam, uererer ne de Macedonia iam periclitaremur. Nunc enim decretis tantum pugnans, nos undiq; adoritur, occupat, conficit pecuniam, exercitus. Sed cur non comprehendistis uiuum? ARCH. Cepimus uiuum. ANTI. Num in itinere extinctus est? ARCH. Non, sed in Calauria, ubi erat. ANTI. Forsan hoc accidit negligentia uestra, quia non benè tractastis hominem? ARCH. Imò non fuit in potestate nostra. ANTI. Quid ais? mera sunt ænigmata quæ dicis, uiuum cepistis, nec tamen fuit in potestate uestra. Non mandasti initio, ne quis ei uim afferret? ARCH. Nihil profuit, quod nemo ei uim attulit. Hoc enim curæ nobis fuit. ANTI. Non accidit igitur uestra negligentia, sed fortasse uos ipsi interfecistis eum. ARCH. Non interfecimus; neq; opus erat ei uim afferre, cū uerbis impetraremus, ut imperata faceret. Quid autem prodesset, si uiuum adduxissemus? Quid faceres de eo aliud, quam quod occideres? ANTI. Dii meliora Archia, non satis animaduertisti, aut qualis uir fuerit Demosthenes, aut quod meum sit de his iudicium. Sed putas perinde esse, Demosthenem inuenire, et hos proditores, qui malè perierunt: Himeræum, Aristonicum, Eucraten, qui nihil differunt à fluctibus, qui perpetuò huc atq; illuc agitantur, homines fordidis, qui per occasionem subito in tumultibus inclarescunt, & ad leuem spem motus alicuius ualdè insolentes, ac superbi fiunt: uerum breui tanquam uespertini flatus metu perterriti diffugiunt. Num similem putas Demosthenē improbo Hyperidi? perfido assentatori uulgi? quē non puduit iniquo iudicio Demosthenem, ut gratiā apud uulgus iniret, circūuenire: & assentari multitudini, ea in re

*Ogebaſtes
nūc reſcūt
uidētur uer-
ba eſſe Philip-
pi uel Alexā-
dri ad Par-
menionem ex
Antipatris, q-
bus ex illum
oſtendit eadē
de Demosthe-
ne ſenſiſſe. Itā
ergo ad ppo-
ſitū redit, ex
cūm Archia
colloquiū ab
ſoluit.
Amplificatio
à collatione
aliorum.*

eulius statim illos poenituit. Etenim non multo post hanc calumniam, contigit
 ei reditus clarior reditu Alcibiadis. Istum autem nihil puduit, lingua incessere
 homines quondam amicissimos, quam conueniebat ei propter ingratitudinem
 praecidere. ARCH. Quid audio, non oderas Demosthenem maxime omnium
 hostium? ANTI. Non, siquidem rationem habeam morum & fidei eius, & a-
 mem ubique integritatem, & constantiam. Nam honestae res etiam apud hostes
 honestae ducendae sunt, & utrius ubique digna laude est. Neque uelim esse deterior
 quam Xerxes, qui Bulidi & Sperchidi Lacedaemonijs pepercit, propter admi-
 rationem uirtutis eorum, cum posset eos occidere, Ego uero, si quem alium De-
 mosthenem maxime admiratus sum, tum quia bis cum eo Athenis congressus
 sum, tum quia eius laudes ex alijs cognoui. Neque uero tantum propter eloquen-
 tiam (ut arbitretur aliquis) magnifeci eum. Quanquam Python ad hunc colla-
 tus nulluserat, & Attici oratores ludus erant cum isto congressi, tantum uince-
 bar actione, sono, compositione, sententiarum luminibus, densis argumentis,
 conciliandis & impellendis animis. Itaque ualde poenituit nos consilij, cum Grae-
 cos Athenas conuocassemus, ut Athenienses obiurgaremus, freti promissis Py-
 thonis. Sumus enim circumuenti Demosthenis argumentis, qui erat insupera-
 bilis in dicendo. Sed hanc eloquentiae laudem non duco in illo summam fuisse,
 erat enim organum uice, sed magis admiratus sum eum propter magnitudinem
 animi, & consilij, & constantiae, quam in periculosissimis tempestatibus retine-
 bat, nunquam cedens aduersis rebus. At memini Philippum de illo sic sentire, qui
 cum afferretur quaedam contio, in qua Demosthenes in Philippum inuectus e-
 rat, & Parmenio uehementer stomacharetur, & Demostheni couiciaretur. Hic
 uir inquit, dignus est, quem liberè loqui sinamus. Nam huic uni omnium Grae-
 ciae oratorum nihil fertur expensum in meis rationibus, cum quidem ego ma-
 lim ei confidere, quam naualibus scribis. Nullus est autem istorum, cui non in-
 uenias in meis rationibus perscriptum esse aurum, ligna, reditus, agros: at De-
 mosthenes classes armat, comparat exercitus, & subinde reparat. Talia dice-
 bat ad me Philippus, tunc & saepe alias de hoc uiro. Et in quadam felicitatis suae
 parte numerabat, quod Demostheni non esset commissum summa imperij apud
 exercitum, cum omnia sua consilia perturbarentur illius orationibus, quae ex A-
 thenis uelut arietes, uel catapultae mittebantur. De pugna ad Chaeroneam facta,
 nec post uictoriam desijt praedicare, quantum hic uir creasset periculum ipsi. Ni-
 si enim praeter spem, inquit, propter ducum inscitiam, & aciem male instructam,
 & insperatam fortunam, quae multa nobis conficere solet, uicissemus, uno die
 non modo regnum, sed & uitam meam, in discrimen adduxerat. Coniunxerat
 potentissimas urbes, coegerat omnes uires Graeciae, Athenienses, Thebanos,
 Boeotios, Corinthios, Euboeenses, Megarenses, & effecit ut periculum simul
 omnes ciuitates subirent, & mihi transitum in Atticam interclusit. Tales erant
 huius de Demosthene sermones perpetuo, & cum diceretur ad eum quod ma-
 gnum antagonisten haberet populum Atheniensem, respondebat se unum ha-
 bere antagonisten Demosthenem. Nam quod absque Demosthene sit, Atheni-
 enses similes esse Aenianensium & Thessalorum. Et quando Legatos ad ur-
 bes mittebat, si quos alios miserant Athenienses, facile uincebat ipse, sed De-
 mosthene praesente, frustra inquit, se legatos mittere: Non enim possunt contra
 Demosthenis eloquentiam erigere trophaeum. Sic Philippus dicebat. Itaque ego
 qui quidem longè inferior sum Philippo, si cepissem talem uirum, num uelut
 bouem ad caedem abducerem? an uero potius in consilium de toto regno Grae-
 ciae constituendo adhiberem? Nam initio natura ei benè affectus fui, propter
 res eius gestas, ac magis propter Aristotelis testimonium, qui solebat eum saepe
 ad Alexandrum, & ad nos ducere. Et cum tot essent, qui ad eum uenire con-
 sueuerant, neminem sic admirabatur propter magnitudinem ingenij, tempe-
 rantiam,

Occupatio,
 quae et eloque-
 tia eius extol-
 lit hostis, cum
 supra magni-
 tudine animi
 praedicaret.

Amplifica-
 tio testimo-
 nij Philippi.

Alia testi-
 monio Aristo-
 telis.

tantiam, gravitatem, acumen, libertatem & tolerantiam. Vos inquit, Aristoteles similem puratis esse Demosthenem Eubulo, Phrynonti, & Philocrati, & conamini hunc quoque pecunia corrumpere, qui uniuersum patrimonium in Athenienses priuatim & publice contulit. Et quia nihil proficitis pecunia, minas adhibetis, cum istre nihil dubitet pro patria mortem oppetere. Et si quid in uobis reprehendit, ægre fertis. At ille ne populum quidem metuit. Non uidetis eum amore patriæ Rempub. gerere ac ducere, hanc administrationem tanquam philosophiæ ac uirtutis scholam quandam esse, quam non conueniat ad quæstum aut alias cupiditates conferre. Propterea Archia ualde optarem mihi eius consuetudinem contigisse, ut consilio eius uti possim in præsentia, & audire uocem liberæ mentis, tot alioqui circumfusus assentatoribus. Ac mihi sanè uidetur hoc nomine reprehendendus esse, quod uitam suam in discrimen adduxit, pro tam ingratis ciuibus, cum posset alios inuenire amicos fideles & constantiores.

ARCH. Alia quidem rectè dixisti, sed hoc frustra dixisses illi, adeo furebat amore patriæ. ANTI. Sic est, quid enim manifesta negem: sed quomodo mortuus est? ARCH. Magis etiam mireris eum si hoc scias. Nam & nos qui adfuius, non minus obstupuius, quàm alij spectatores. Videtur enim iam olim apud se constituisse de hoc exitu uitæ, quod intelligi potest ex apparatu. Sedebat enim intus in templo, ac frustra superioribus diebus, cum eo collocuti eramus. ANTI. Quales fuerunt uestri sermones? ARCH. Multa humanissimè proponebam, promittebam ei ueniam abs te, non sanè expectans: non enim noram hanc tuam uoluntatem, sed arbitrabar te huic uehementer iratum esse, tantum ista dicebam persuadendi causa. ANTI. Quomodo accepit ille uestram orationem? & nihil meceles. Vellem enim me coram audiuisset: sed tamen nihil omittas. Magna res est tantum uiri mores sub exitum uitæ contemplari, utrum spiritus defecerit, utrum expalluerit, an constantiam animi retinuerit. ARCH. Nullam significationem paucioris edidit. ANTI. Quomodo? ARCH. Suauiter enim risit, ac lussit in priorem uitam meam, dixit me ineptum histrionem esse tuorum mendaciorum, nec posse commouere spectatorem. ANTI. Itaque non credens tuis promissis, despondit animum. ARCH. Non, Quod si audies reliqua, non tantum uidebis fidem non habuisse, sed etiam acrem obiurgationem attigisse. Dicam enim quia iubes. Non inquit, indignum est aut nouum, Macedonibus sic capere Demosthenem, ut Amphipolim, Olynthum, Oropum. Talia multa dixit. Adhibuimus enim scriptores, qui eius dicta exciperent. Ego, inquit, metu tormentorum, aut mortis non moueor, ut spe uitæ proposita promittam me ad Antipatrum uenturum esse. Sed si hæc uera sunt quæ dicitis, multo magis cauere debeo ne mens mea uideatur ab Antipatro corrupta, ne uidear deseruisse ordinem, in quo ad Græciæ defensionem collocatus sum, & transfuga factus, ad Macedones concessisse. Si mihi honestè est uiuere, Pyræus præbeat, & Triremis quàm instruxi, & murus, & fossa, meo sumptu facta, & tribus Pandionis, cuius causa ultrò ludos feci, & Solon, & Draco, & libertas conciuium, & liber populus, & decreta, & leges classium, & maiorum uirtus & trophæa, & ciuium beneuolentia, qui me sæpe coronauerunt, & Græcorum autoritas, qui hactenus à me seruati sunt. Quod si mihi uita debeat contingere alterius misericordia, quanquam id turpe est, tamen hoc beneficiū malim accipere à meis ciuibus, quorum redemi captiuos, aut à patribus, quorum elocauī filias, aut quibus donauī pecunias. At si me nec insularum imperium, nec mare defendet, petam ab hoc Neptuno auxilium, & ab hac ara, & à sacris legibus. Sin autem Neptunus non potest defendere immunitatem templi, nec pudet eum prodere Demosthenem Archiæ, moriar, nec mihi Antipater pro deo colendus erit. Liceret mihi amiciores habere Macedones quàm Athenienses, & frui felicitate uestra, si imitari uellem Callimedontem, Pytheam & Demadem. Liceret animum uel sero mutare, nisi uerecundia Codri,

Transitio ad
ea quæ sub
mortē Demo-
sthenis ab ip-
so acta.

*Nam illi pro
patria morte
sem obire.*

*Ex Enripi
dis Hecuba.*

*Bello Persi-
co uidelicet,
cū ad Salami-
nem pugna-
tum est.*

*Mors Demo-
sthenis.*

& filiarum Erichtei prohiberet. Non igitur uolui transugam fortunam sequi. Honestum enim effugium mors est, quæ est extra omne periculum turpitudinis. Et nunc Archia, quantum in me est, non uolo dedecorare Athenas, seruitutem accipiens, abiecta libertate, in qua mors est honestissimum. Verum conuenis te meminisse Tragediarum, nonne grauius dictum est?

At illa iam moriens tamen

Decenter ut caderet cauebat sedulo.

Hoc cum fecerit puella, quanto turpius erit Demostheni, præferre inhonestam uitam honestæ morti? ac obliuisci Xenocratis & Platonis disputationum, de immortalitate animarum. Addidit etiam quædam, inuectus in eos, qui calamitatem exprobrant. Verum quid attinet me nunc recitare, cum ego ad extremum partim precarer, partim minas adhiberem, & blandis terrores miscerem. Ego inquit ille, persuaderi mihi paterer, si Archias essem; sed quoniâ Demosthenes sum, peto ut ignoscas mihi, qui non consueui inconstans esse. Hic cum eum ui abducere uellem, id quod ipse sentiret, cepit me irridere, & Deum aspiciens, ait, Archias putat tantum arma & exercitus præsidia uitæ esse, & meum apparatus contemnit, quem expugnare neque Illyrici, neque Tryballi, neque Macedones possint. Firmior est enim quàm ille murus ligneus, quæ olim nobis Apollo respondit inexpugnabilem fore. Nam ut prudentia me in administratione Reipub. securum præstitit, ita me aduersus Macedones securum reddet. Nunquam formidauit Euthimodem, aut Aristogitonem, aut Pytheam, & Callimedorem, aut Philippum, neque modo hunc Archiam formido. Cum hæc dixisset: Age, inquit, ne afferas mihi uiolentas manus, non enim prophanabo templum, quantum in me est, salutato deo sponte sequar. Ego sic sperabam facturum, cum ille manum ori admouet, neque ego suspicabar eum aliud facere, quàm orare deos, sed quid egerit, postea ex ancilla per tormenta cognouimus, diu enim habuisse paratum uenenum, ut morte libertatem redimeret. Neque extra templi limen perueniat, cum lapsus inquit, hoc cadauer ad Antipatrum uehes, Demosthenem uero non uehes, non per. Et uidebatur suo more iuraturus, per illos qui in Marathone occubuerunt, sed ualedicens auolauit. Hunc ego finem Rex, affero expugnati Demosthenis. ANTIP. Demosthenis scilicet. O inuictum animum & beatum, quâ generosum facinus. Prudentia est, in manu retinere libertatis possessionem. Sed decessit uicturus in beatorum insulis apud heroas, ut dicitur, aut in cælum peruenturus, ut Deus factus comes sit Iouis liberatoris. Corpus uero nos remitemus Athenas, futurum honestius ornamentum patriæ, quàm illi qui in Marathone occubuerunt.

DEORVM CONCILIVM.

VINCENTIO OBSOPEO INTERP.

ARGVMENTVM.

Rursus hoc loco Lucianus, deorum gentiliū uanitatē, atq; stultitiā, more suo deridet: hominūq; superstitionem tacite reprehendit, qui ridicula adeo, atq; absurda de illis sibi ipsis persuadeāt, ac credant. Est autem festiua quedam imitatio, qua ad exemplum Atheniensis Reip. concilium deorum haberi fingit, super his uidelicet, qui cum nothi ac peregrini in ciuitatem ac cœtum deorum irrepissent. Accusatoris igitur uicem Monus, generalis deorum cæterorum sugillator, suscipis, qui principio quidem communi nomine in eos, quos partim ex dijs, partim ex hominibus nati, in cœlum recepti fuerant, tanquam nothos ac peregrinos inuehit, præcipue uero Dionysium accusat, ut qui non solum ipse aduenitus in cœlo sit, uerum etiam alios quosdam barbaros & infirmos, numeroq; deorum prorsus indignos secum introduxerit. Atq; huius rei tanquam autorem & causam, Iouem quoq; in crimen uocat, quod in cū mulieribus mortalibus nunc hac, nunc illa specie transformatus, concumbat, ac postea ex illis procreatos liberos, inter deos refert, et in cœlo collocet, itaque ipsius exemplo

exemplo etiam de illis viris hominibus congregari cepisse, ac liberos ex illis suscipere. Secundo autem loca, eos, qui ex Barbari, et ex solis hominibus procreati, pro diis haberentur, insectatur, illorum indignitatem, cum ob personarum ac lingue sceditatem, tum ob ea, quae ex eo, quod in caelum recepti essent, consecuta sint, exaggerans. Inter quos praecipue Aegyptiorum absurditatem persequitur, quorum alij canum, alij bouum, alij aliorum auripium atque brutorum animantium specie colerentur. Postremo etiam philosophorum illa plausibilia, ac uulgò iactata nomina arripit: puta Virtutem, Fatum, Naturam &c. ut quae non noua ac peregrina sint, sed ne usquam quidem existant. Quo loco et temporum suorum uicia, et philosophorum uanitatem simul notasse uidetur, ut qui uerbis quidem multa de uirtute iactarent, ipso autem opere, quiduis potius, quam uirtutem et honestatem praestiterint. Quod autem fati et naturae quoque meminit, eo pertinet, quod cultus decorum paulatim sublatus fuit, quando homines à philosophis edocti, fato quodam, et naturali rerum ordine ac serie, non decorum benignitate fieri ac geri omnia, opinari ceperunt. Atque ad hunc modum accusatione sua peracta, Momus Decretum quoque à se compositum proponit ac recitat, quo ipso quoque ad exemplum Atheniensium psephismatum, qualia multa temporibus Demosthenis, et paulò supra quoque facta sunt, efficitur, iubentur dii, cognitiones diuinitatis et originis quisque suae ad proximum concilium asferre, ut, qui peregrini et aduentitij reperti fuerint, è caetu ac ciuitate decorum remoueantur.

IVPITER.

Posthac clanculum confusurretis, ò Superi, neque ad angulos conuersi, naurem alter cum altero colloquatur, indignantes multos parum dignos nostri symposij esse participes. Verum posteaquam coactum est concilium, quisque propalam in medium suam adferat sententiam, & quae accusatione digna sunt, accuset. Ceterum Mercurij preconium illud ex lege clara uoce promulgato. MER. Arrige aures,

Exordij dialogi à re praesentis, et commotione totius.

Preconium Mercurij ad exemplum Atheniensium.

Ubi accusantionis.

Exordij à praemuniōe.

Generalis accusatio.

quibus permissum est, in concione uerba facere uoluerit. Ipsa deliberatio de inquilinis & hospitibus futura est. MOMVS. Ego Momus, ò Iupiter, si fandi copiam mihi feceris. IVP. Iam ipso praconio loquendi libertas tibi facta est, itaque meo permissu nihil opus est. MO. Aio itaque nonnullos nostrum uitiose & improbè facere, quibus non satis est semet deos ex hominibus factos esse, nisi suos quoque pedissequos & famulos nobis honore pares esse ostenderint, quae in re nil magnum aut iuuenile se fecisse existimant. Volo uero ò Iupiter, ut interritam loquendi libertas mihi concessa sit. Neque enim aliter quae sentio effari possim. Sed me omnes ex aequo nouerunt, quam liberae linguae deus sim, & quam nihil eorum, quae parum honestè & decorè fiunt reticere soleam. Etenim omnia in reprehensionem rapio, ac propalam, quae mihi optimè aut secus facta uidentur proloquor, neque reformidans cuiusquam auctoritatem, neque praue recundia sententiam meam concelans. Quapropter & onerosus multis esse uideor, & natura sycophanticus, dum popularis quispiam et communis omnium accusator ab illis uocor. Sed enim posteaquam licitum est, atque ita iam proclamatum, & tu Iupiter cum libertate, loquendi facultatem mihi concesseris, nihil dissimulater, tacitum aut praeteritum dicturus sum. Multi sunt, inquam, non contenti, quod ipsi in deorum concilium admissi, nostri contubernij sint participes, quodque pariforte nobiscum conuiuantur, praesertim cum ex dimidio homines eos esse constet. Adhuc etiam ministros suos & chori socios in caelum subduxerunt, eosque deos fecerunt ascriptitios. Et nunc aequalem cum alijs distributionem auferunt, & sacrificiorum consortes sunt, neque pensionem in inquilinos constitutam nobis persoluentes. IVPIT. Nequid obscuris ambagibus inuoluas, ò Momus, uerum perspicue & dilucidè, quae sentis, eloquere, additis quoque nominibus. Iam enim in medium ita oratio tibi proiecta, ut multos pariter in suspitionem rapiamus, ac alium alio modo tuis dictis obnoxium infimulemus. Oportet uero liberum concionatorem nihil ob metum reticere. MO. Euge ò Iupiter, quan-

quandoquidem me ad linguæ libertatem cohortaris, sit uero hoc abs te animo prorsus regio & magnifico. Proinde nominatim quoque tuo iussu eisdem perstringam. Ille enim generosissimus Dionysus, semihomo existens, neq; a materna stirpe Græcus, sed Syrophœnicis cuiuspiam mercatoris, nempe Cadmi nepos, posteaquam immortalitate donatus est, cuiusmodi quidem ille sit non dico, neq; mitram, neq; ebrietatem, neq; errantem eius incessum uituperabo. Omnes enim, ut opinor, uidetis, quàm mollis sit & effœminatus delitijs, dimidio insanians, statim à summo mane merum spirans. Ille uero totam fratriciam nobis induxit, & toto choro aduecto præsto est, deosq; declarauit & Pana, & Silenū, & Satyros, agreſtes quospiam & caprarios permultos, homines saltationi deditos, & forma monſtroſa ſpectabiles. Quorum hic quidem gerens cornua, dimidia parte corporis capram referens, barbamq; profundam nutriens, parum ab hircodiscrepat. Alter uero ſenex caluicio, & ſimis naribus deformatus, plurimum ſuper aſinum inequitans, genere Lydus eſt. Cæterum Satyri acutis auribus, & ipſi calui & cornigeri, qualia ferè hœdis nuper natis excreſcunt cornua, Phryges quidam exiſtentes. Sunt uero caudati omnes. Videte cuiusmodi deos nobis facit generoſus ille? Mitto enim dicere quòd & duas mulieres adduxerit, alteram amicam ſuam exiſtentem, uempe Ariadnen, cuius etià coronam ſtellarum choro annumeratam addidit. Alteram uero Icari agricolæ filiam. Et quod omnium eſt ridiculoſiſſimum ò Superi, Erigones quoq; canem illum adduxit, ne trifticia afficeretur puella, ſi familiarem ſuum in cœlo non haberet, & eam quam in delicijs habuit cāniculam. Hæc uero non uidentur nobis eſſe contumelioſa, quæq; nec inſania nec riſu careant. Audite etià alios. IVP. Caue Mome quicquam dixeris, aut de Aefculapio, aut de Hercule. Video enim quoratiōis tuæ impetu rapiaris. Etenim horum alter agit medicum, & ægrotos morbis leuat, eſtq; planè multis alijs anteferendus. At Hercules filius meus exiſtens, non paucis laboribus immortalitatem adeptus eſt. Itaq; caue, ne hoſce accuſes temere. MO. In tui quidem gratiam tacebo, ò Iupiter, etſi multa dicenda habeam: atq; ſi nihil aliud, adhuc tamen ſigna igne inuſta in corpore retinent. Porro, ſi liceret & aduerſum te dicendi libertate uti, multa haberem quæ poſſim oratione reprehendere. IVP. Atqui in me maximè tibi licet dicere. Nunquid igitur & me ut deum inquilinum in ius uocas? MO. Equidem in Creta non tantum hoc audire licet: uerum aliud quoq; de te dictitant, atq; etſam ſepulchrum tuum commonſtrant hoſpitiſus. Ego uero neq; illis fidem habeo, neq; ex Achio rum numero Aeginenſibus ſubdititium te eſſe affirmantibus. Ceterū quæ cum primis reprehentione digna ſunt, ea in medium adducam. Enim uero horum delictorum principij, & concilij noſtri Nothorum multitudinem adulterandi cauſſam tu Iupiter adeo primus induxiſti cū puellis ac mulieribus mortalis cōditionis rem habere ſuſtinens, ac alio ſubinde habitu ad eas deſerto cœlo deſcendēs. Itaq; per ſæpe in metu ſumus, ne quis te comprehenſum ſacrificet, quoties taurus factus es. Aut quiſpiam ex aurifuloſibus te conſlatum perimat, quoties aurii ſpeciem indueris, ac nobis pro Ioue aut ſegmērum, aut armilla, aut inauris factus fueris. Sed enim hiſce ſemideis cœlum iam compleuiſti, neq; enim aliter poſſum dicere. Eſtq; res planè abſurdiſſima, ſi quis ex improuiſo auſerit Herculem in deorum numerum eſſe aſſumptum, Euryſthea autem qui illi imperauit, fatiſ funciū eſſe. Et Herculis templum cerni in proximo miniſtri exiſtentis, Euryſthei uero illius domini ſepulchrum. Et rurfus ex Thebanis Dionyſus deus factus eſt, eius autem conſobrini nimirum Pentheus, & Actæon, & Learthus homines fuerunt omnium inſeliciffimi. Ex quo uero tu Iupiter ſemel illis hanc licentiæ ſanuam aperuiſti, & cum mortalibus commercium habere cœpiſti, omnes tuum inſtitutum imitantur. Neq; tantum dij tui ſunt imitatores, ſed etià Deæ hac in parte tuum æmulantur ingenium. Quis enim ignorat Anchifen, & Tiſthonē et Endy-

Deſcendit ad ſpeciē. & primo Dionyſiū accuſat ut nothū & peregrinū, et peregrinos alios deorūq; cōiunio indignos ſecum introducentem.

Occupatio, de Hercule & Aefculapio.

Accuſatio ipſius Iouis, ut q; cauſſa puerbata recipi. præbeat.

Amplificatio ab inconvienti.

Alia ex cōſequentibus.

Endymiona, & Iasonem, & complures alios? Itaq; hæc mihi missa facienda uidentur, multienim laboris esset hæc cuncta singulatim reprehendere. **IVP.** At uide Mome, ne quid de Ganymede dixeris. Malè enim me habebit, si adolescētem uerbis conturbaueris, affecto contumelia genere. **MO.** Proinde, neq; de aquila quicquam dicturus sum, quod & illa in cœlo uersatur, regio sceptro insidens, actantum non super capite suo nidificans, & Deus esse gestiens? Aut illa quoq; in Ganymedis gratiam præteribimus? Atqui, ò Iupiter, Attis ille, & Corybas, & Sebazius unde nobis tandem accersiti ueniunt? Aut etiā Mithres ille Medus, qui indumento Persico amictus, & tyara redimtus est, neq; græcā uocem sonans. Adeo, ut si quis illi nectar propinet, præbentem non intelligat. Itaq; & Scythæ, & Getæ hæc uidentes nobis longum ualere iussis, ipsi immortalitate donant homines, suisq; suffragiis deos quoscunq; libuerit constituunt, non alia ratione quā Zamolxis seruilis conditionis homo existens, diuinitatem adeptus est, & deorum numero ascriptus, haud scio quo modo nobis imposuerit. At sane hæc omnia, ò Dii, adhuc mediocria, & aliquo modo ferenda sunt. Ceterum tu, ò canino rictu hians Aegyptie, qui syndone amictus es, quis nam esse gloriaris, ò optime, aut quo modo deus esse contendis latrandos? Quid attitibi uult & Memphites tamus ille uersicolor, qui & precibus deueneratur, & respondet oraculis, neq; nō prophetas habet? Pudet uero me ciconas percensere & Simias, & hircos, atq; his longè absurdiora, quæ nescio quomodo ex Aegypto in cœlum usq; cōscenderunt. Illa itaq; ò Dii, quo modo sustinetis æquali uobiscum honore, aut etiā amplius adorari? Aut tu Iupiter, quo ferre potes animo, posteaquā arietis cornua tibi produxerint? **IVP.** Turpia profecto sunt quæ dicis de Aegyptiis. Attamen pleraq; illorum in se mystica complectuntur ænigmata, quæ non prorsus à profanis deridenda sunt. **MO.** Planè nobis Iupiter opus est mysteriis, ut deos, deos esse cognoscamus, & caninis capitibus præditos, canes esse intelligamus. **IVP.** Mitte de Aegyptiis in præsens dicere, nos uero de his aliis per oñium deliberabimus. Itaq; alios, si qui notandi supersunt, adducto. **MO.** Trophonium, ò Iupiter, & quod me præfocat Antilochum. Ille inquam, scelestæ & matricidæ hominis filius uaticinatur in Cilicia, multa impij denter ementiens, & duorum obulorum gratia præstygiis incantans homines. Quocirca nō amplius tu Apollo ob uaticini prædicationē haberis in precio, sed iam omnis lapis, & quæuis ara responsa dat oraculum petentibus, dummodo oleo perfusa fuerit, & coronas habuerit, & homine præstigiatore abundauerit, cuiusmodi iam permulti sunt. Iam etiā Polydamantis athletæ statua medetur febre laborantibus in Olympiā, & Theagenis in Thaso. Quin Hectori quoque sacra faciūt in Ilío, & è regione Prothesilao, nempe in Cherroneſo. Ex quo igitur in tantum numerum subinde aucti excreuimus, magis in usu fuit periurium & sacrilegium. Et omnino nos despectui habere cœperunt rectè facientes. Et hæc quidem de nothis & supposititijs dicta esse uolui. Cæterum ego & peregrina nomina permulta audiens, eorum qui neq; degunt apud nos, neq; ullo modo possunt esse, admodum ò Iupiter, propter hæc rideo. Vbi enim gentium est multis modis iactata illa uirtus, & natura, & fatum, & fortuna? Intoleranda & uana rerum uocabula ab inertibus hominibus philosophiæ titulo semet uenditantibus excogitata. Quæ quanquam ipsorum commenta sunt, sic tamen simplicium animos persuaferunt, ut nemo amplius nobis sacrificare dignetur, certò persuasum habens, quod, etiā si infinitas hecatombas nobis obtulerit, fortunam tamen nihilosecus ea facturam, quæ à fatis decreta sunt, & quæ sub initium cuiq; nascentium Parcæ fatalibus fuis adneuerint. Perlibenter itaq; te Iupiter interrogarem, ubi nam gentium tibi uisa esset aut uirtus, aut natura, aut fatum? Quod enim & tu talia subinde in philosophorum disputationibus audias, mihi dubium non est, nisi fortasse quispiam surdis sit auribus, ut eosdem uo-

Occupatio a
lia de Ganya
mede et aquila
Iouis.

Alia accusatio
deorum
barbarorū,
quæ etiā a pa
sona ex lim
quo illorū de
formitate ex
aggrat.

Alia Tropho
nij et Antilo
chi et cætro
rū, ex homi
nibus dii facti

III. Accusatio
eorū num
minū quæ à
phis prædica
cantur, ut
quæ prorsus
nulla sint.

Conclusio.

ciferantes inaudire nequeat. Multa equidem adhuc dicenda supersunt, sed finem verborum faciam. Video enim quosdam ob dicta mea dolenter perturbari, & iam sibilare, maximè vero eos qui orationis libertate tacti sunt. Itaque pro cōcludenda oratiōe, si ita sedet animo tuo Iupiter, decretum quoddam de illis iam conscriptum legam. IVP. Recita. Neque enim omnia absurdè aut de nihilo reprehendisti. Et sanè multa ex illis inhibenda & coercenda sunt, ne in immensum excrescant.

DECRETVM BONA FORTVNA.

Et hoc ad exemplū Aibe-
misiū psc
phismatū fa-
ctum. Sic enī
et apud illos
aliquoties de
peregrinis
urbē ciscēdis
in senatu de-
cretū, lege q̃
late fuerit, ut
enī alibi, tum
ex orōibus
quibusdā De-
mosthenis pa-
ter.

Concilio legitimè coactio, septima die mensis instantis Iupiter cōsulatum agebat, Neptuno præsidem, Apollo præfectū Momus scribæ officio sumgebatur noctu, & Somnus dixit sententiam. Quoniam multi ex peregrinis non Græci tantum, uerumetiam Barbari, nequaquam digni existentes celestis Reipub. communi nobiscū participatione nobis & subditis, haud scio quonam modo etiam dii esse contententes, cœlum angulatim compleuerunt, ita ut symposium tumultuosis turbis plenum sit, obstreperante passim diuersilingui & undiq̃ accersita multitudine. Defecit autē ambrosiæ & nectaris copia, adeo ut mna iam cōmendus sit sextarius, propter bibentium multitudinem. Sed enim illi, qua sunt procacitate & immodestia, dijs ueris & antiquis loco motis, semet ipsi primis dignantur accubitus præter omnem morem patrium. Ad hæc in terris quoq̃ ante alios honorari contendunt, uisum est curiæ & populo, ut ad hyberna solstitia cogatur in Olympo concilium: septem autem ad cognoscendum appositi eligantur Dii perfecti, tres quidem ex curia ueteri, quæ Saturno regnante constituta est: quatuor autem ex duodecim, quorum in numero unus erit Iupiter. Cæterum qui electi erunt arbitri, ipsi ad cognoscendum causas fessum eant, dicto prius iuramento legitimo, nimirum Stryge. At Mercurius proclamato præconio uniuersos in contionem congreget, quicunq̃ in deorum cōcilium legitimè admitti postulant. Veniant autem illi adductis iuratis testibus, & certis generis iudicijs. Deinde illi in unum locum commeant, uerum arbitri accurate expendentes, aut deos illos declarabunt, aut ad sua sepulchra & maiorum tumulos ablegabunt. Si uero quispiam ex obscuris & reprobatis comprehensus fuerit, & semel ab arbitris cōdemnatus, in cœlum ascenderit, ille per præceps in tartarum corruat. Præterea quisque exerceat sua commercia, neq̃ Minerva rei medicæ intenta sit, neq̃ Aesculapius dandis oraculis uacet, aut seruiat, neq̃ Apollo tanta soli sibi obeunda uendicet, sed una re quapiam electa, aut uatem, aut cytharædū, aut medicum agat. Porro autem philosophis dicetur, ne noua subinde fingendo comminiscantur nomina, neq̃ de ijs quorū imperiti sunt, nugentur. In quorumcunq̃ autem honorem aut cultum templa, aut sacra constituta sunt, illorum imagines subuertantur, earumq̃ loco aut Iouis, aut Iunonis, aut Apollinis, aut alterius cuiuspiam erigatur. Illis autem urbs congesta terra sepulchrum accumulet, & aræ loco statuam reponat. Quod si quis præconio dicto audiens esse uoluerit, arbitrorumq̃ examen & censuram subire recusarit, ille in dicta causa condemnetur. IVP. Iustissimum equidem decretum est istud o Momus, & qui suffragatur, huic manum protendat. Atqui potius ita fiat. Complures enim noui futuros, qui sua non sunt adiecturi suffragia, uerum in præsens abite. Cæterum in concionem accersiti à Mercurio, uenite adferentes unusquisque cognitiones claras, & manifestas comprobationes, matris & patris nomē, & unde oriundus sit, tum quomodo diuinitatem adeptus sit, adhæc tribū quoque & curiales. Verum enim uero qui præsto non fuerit, parum curæ erit arbitris, ramer si ille in terris ingens delubrum habuerit, ac homines eundem deum esse existimauerint.

CYNICVS

THOMA MORO INTERPRETE.

ARGVMENTVM

Disputatio est Luciani ac Cynici, qua alter Cynicam vitam ut sordidam atq; ferinam, et à natura hominis abhorrentem reprehendit, alter ut frugalem et modestam, et uirtuti maxime conuenientem defendit. Luciani argumenta sumuntur à modo et descriptione uitæ uictuq; Cynicorum, quod illi ut mendici incedant, ut canes, quibus suis reiectis alimentis uisitent, et ut fræ, nullas certas sedes, nulla certa habitacula teneant: deinde et contra naturam faciant, quæ ob id omnia creauit, ut illis ad corporum alimenta, defensionem et uoluptatem quoq; utamur, quæ cum illi contemnant ac negligant, ipsam naturam ac Deum negligere atq; contemnere uideri. Contra autem Cynicum à finitione opulentiæ et modiciæ, ostendit se neq; mendicum esse, neq; quicquam sibi deesse. Deinde quod alter de natura, et rebus omnibus ad usum nostrum creatis offert, id similitudine quadam diluit. Et primo, quod ad uictum attinet, ostendit, ut in cõuuiio lauto, non omnia ab omnibus arripi et uorari, sic neq; in rebus creatis omnibus omnibus usurpari conuenire. Alia egrotantibus et inualidis, alia ualentibus et robustis magis accommodata esse. Atq; eo loco in diuitias, ut quæ magna molestia, multisq; periculis pariuntur, deinde et ipse uicissim multorum malorum causæ sint, inuenitur. Et quod alter de Cynicis usurpat, hoc in Diuites ipse retorquet, uidelicet, quod contra quam à natura omnia creata ac facta sint, ipsi illis utantur. Deniq; uitam suam etiam decorum exemplo atq; autoritate comprobat. Deinde uero, quod ad habitum et cultum pertinet, ostendit ea quoq; parte naturam magis sequi sese, quam diuites, ex officio et sine uestium, ceterarumq; id genus rerum. Nam se, quatenus usus postulat, illis uti: contra diuites, ut cinedos et mulieres incedere, glabros et delicatos, et perinde, ut torrente aliqua, sic libidine sua precipites ferri. Postremo etiã deos plebsq; barbatos ac nudos fingi, sibiq; quam diuitibus illis habitum ac cultum similiores apparere.

LVCIANVS ET CYNICVS,

LVC;

VID tu tandem? barbam quidem habes, & comam, tunicam non habes, nudus conspiceris, ac sine calceis, delecta nimirum uaga, inhumanaq; ac ferali uita, tum proprio corpore contra quam faciunt ceteri, semper usus incommode, nunc huc, nunc illuc circuis, in arido præterea solo cubans, adeo ut plurimum etiam sordium, tritum isthoc palli um referat, alioqui nec ipsum, uel tenui filo, uel molle, uel florulentum. CYN. Neq; enim indigeo: siquid est huius-

Occasio disputatidis ex habitu cynici

modi, ut comparetur facillimè, dominoq; minimum exhibeat negocij, id inquam, mihi sufficit. At tu per deos dic mihi, putasne esse in luxu uicium? LVC. Imò ad modum. CYN. Contra in frugalitate uirtutem? LVC. Admodum. CYN. Cur igitur tandem quum me uideas uiuentem frugalius quam uulgo faciunt homines, eos uero sumptuosius, me, non illos arguis? LVC. Quia non frugaliter per souem uideris mihi, sed egentius uiuere, imò uitam omnino egenam atque inopem. Nam tu nihil à mendicis differs, qui cibum mendicant in diem. CYN. Vis ergo uideamus (quandoquidem huc processit oratio) quidnam inopia sit, quidq; rursus copia? LV. Sitibi quidem ita uidetur. CYN. Nunquid ergo satis id cui que est, quicquid ipsius explet necessitatem? an aliud quippiam dicis? LV. Esto istud. CYN. Indigentia uero quicquid cuiusquam usui deest, nec eò quo sit necesse peruenit? LV. Scilicet. CYN. Nihil igitur meis in rebus deest. Nihil enim in his est, quod necessitatem non expleat meam. LV. Quo pacto illud ais? CY. Scies si consideres in quem usum eorum quodq; paratum est, quorum egemus, ut domus: an non tegumentis gratia? LV. Maximè. CYN. Quid uestis, cuius gratia? nonne tegumentis etiam ipsa? LV. Sanè. CYN. At ipso per deo tegumento, cuius rei gratia indiguerimus, nonne ut melius se habeat id quod tegitur? LV. Mihi quidem sic uidetur. CYN. Vtrum igitur tibi peius se habere hi

Propositio, uita sordida ac ferina agere cynicum. Cõsuetudo à finitione copiae et inopie. Minore probat per inductionem à partibus ad totum

uidentur pedes? LV. Nescio, CYN. Atqui hoc pacto didiceris: quodnam pedum officium est? LV. Ingridi, CYN. An deterius ergo ingredi pedes tibi uidentur mei, quàm aliorum? LV. Istud uero fortasse non, CYN. At non possent seu sese melius seu deterius habere, officium suum præstare? LV. Fortasse, CYN. Pedibus ergo nihil peius affectus uideor, quàm alij? LV. Non uideris, CY. Quid corpus uero meum? Num deterius quàm reliquorum? Nempe si deterius se haberet, esset idem imbecillius: corporis quippe uirtus robur est. An meum ergo debilius? LV. Non uidetur, CYN. Neque pedes ergo tegumento uidentur egere, neque reliquum corpus. Quippe si egerent, malè haberent. Egestas etenim omnino mala, ac peius habere se facit, ea quibuscumque adfuerit. At ne aliquid deterius corpus uidetur meum, quod quibuslibet cibus alitur. LV. Manifestum est id quidem, CYN. Nam nec uegetum esset, robustumque si aleretur malè. Mala si quidem alimenta corpus tabefaciunt. LV. Ista quidem ita se habent, CYN. Quo pacto igitur, dic mihi, his ita se habentibus me arguis, uitamque improbam meam, ac miseram prædicas? LV. Ideo per Iouem, quod cum natura (quam tu colis) ac superi terram in communi statuerint, ex ea multa nimirum ac bona dediderint, ut nobis omnia superessent abundè, non in necessitatem modo, uerum in uoluptatem quoque; tu tamen horum omnium aut maximè saltem partis expertus es, nec eorum quoquam frueris nihilo certè magis, quàm feræ. Nempe aqua bibis, quam etiam bibunt feræ: Comedis uero quicquid offenderis, quemadmodum canes, tum cubile nihilo melius canibus habes: quandoquidem gramen tibi sufficit, quemadmodum & illis: pallium præterea circumfers nihilo mendico decetius. Quanquam si tu his contentus rectè sapias, tum Deus profectò nequaquam rectè fecit, primò quod oues effecit pingues, deinde uites dulcis uini feraces, ac reliquum deinde apparatus uarietate mirabilem, & oleum & mel & reliqua, omnia ut nos haberemus, edulia quidè omnigena haberemus, potum dulcem haberemus, pecunias haberemus, mollem lectum haberemus. Præterea pulchras domos, ac reliqua demum omnia mirum in modum præparata. Nam et ipsa quoque artium effecta deorum dona sunt. At uiuere omnibus huiusce bonis priuatum, id fuerit profectò miserum, etiam si ab alio quopiam priueris: quemadmodum hi qui seruantur in uinculis: longè uero miserius, si quis ipse sese omnibus bonis priuet. Nam ea demum manifesta insania est, CYN. Et rectè quidem fortasse dicis. Verum isthuc dic mihi: Siquis diuite quopiam alacriter atque humanè, quin prolixè quoque exhibente conuiuium, tum hospites excipiente, & multos simul, & omnigenos, alios quidem imbecillos, alios autem robustos, deinde apponente multa atque omnigena, si quis, inquam, omnia corripit, omniaque degluciat, non ea tantum quæ uicina sunt, sed ea quoque quæ procul absunt, præparata uidelicet inualidis, ipse tamen ualens, quum unum duntaxat uentrem habeat, nec multis ut nutriatur indigeat, diutius tamen quàm alij multi immoretur, hic uir cuiusmodi tibi uidetur esse? probusne? LV. Non mihi quidem, CYN. Quid uero, num temperans? LV. Ne id quidem, CYN. Quid uero si quis eiusdem mensæ particeps, multa illa ac uaria neglegat, uno quopiam ex his quæ proximè apponuntur, electo, cum satis in suam habeat necessitatem, id decenter edat, eoque solo utatur: cetera illa ne respiciat quidem, an non hunc temperatiorem & meliorem uirum illo putabis? LV. Ego certè, CYN. Vtrum ergo iam intelligis, an me oportet dicere? LV. Quid nam? CYN. Quòd Deus illi quidem pulchrè conuiuium instruenti similis est, ut qui apposuerit multa ac uaria, atque omnigena, uti essent quæ cuique conuenient, alia quippe ualentibus, alia rursus ægrotantibus, atque alia quidem robustis, alia uero inualidis, non ut omnibus uramur omnes, sed ut his uiuantur singuli, quæ suæ cuiusque naturæ conueniant, & ex his ipsis, quacunque re maximè quenque indigere contigerit. At uos illum qui per infatigabilitatem atque incontinentiam omnia corripit, refertis, ut quis rebus

Cōfirmatio
p̄positionis à
natura et si-
no creatorū.

Confutatio
simili.

Adaptatio
militudinis.

rebus uti uelitis omnibus, & undecumque partis, non solis contenti presentibus, existimantes propriam quidem neque terram, neque mare sufficere, sed importantes ab ipsis usque terrarum finibus uoluptates, patriisque rebus peregrina præferentes, sumptuosamque frugalibus, atque ea quæ difficile comparantur, his quæ sunt comparatu facilia: in summa, denique molestias, malaque potius eligentes, quam absque molestiis uiuere. At isti quidem plurimi ac preciosi, beatique apparatus, quibus exultatis, per magnam ad uos miseriam, erumnamque perueniunt. Aurum ipsum tam optabile, si libet, argentumque considera: domus considera sumptuosas, uestes operosas considera: atque eius generis omnia, quanto negotio emuntur, quot laboribus, periculis: immo sanguine, ac cæde, quantoque hominum interitu: non ideo solum, quod dum nauigant, propter ista pereunt complures: ac dum quarunt, parantque, grauiâ perferunt: sed ob id quoque, quod digladiationes multas pariunt, quodque ob ea insidiantur inuicem, & amicis amici, & parentibus liberi, & maritis coniuges. Sic opinor Eriphylen quoque auri gratia prodidisse maritum. Atque hæc quidem omnia fiunt, quum tamen uestes illæ uariæ nihilo magis quicquam queant calefacere, aurataque illa ædificia nihil prorsus magis tegant, nec pocula illa argentea potui quicquam magis conducant. Sed nec aurei illi, nec eburnei item lectuli, somnum suauiore præbeant, immo uidebis frequenter in eburneo lecto, sumptuosisque stromatibus, beatis illis somnum contingere non posse. Præterea omnigenæ illæ circa edulia curæ, nihil magis alunt, quin tabefaciunt potius corpora, ipsædemque morbos ingenerant. Quid autem dicere attinet, libidinis gratia quantas molestias mortales & faciunt, & patiuntur? quanquam facile est isti cupiditati mederi, nisi quis uelit indulgere delitiis. At ne hæc quidem insaniam corruptelamque sufficere uidetur mortalibus, sed iam rerum etiam usum peruertunt, singulis rebus ad id utentes, ad quod minime paratæ sunt, quemadmodum lecto si quis uti carpenti loco uelit, ac tanquam curru.

LVC. Quisnam is est? CYN. Vos, inquam, qui hominibus tanquam iumentis utimini. Nam eos iubetis, ut lecticis tanquam currus in ceruicibus ferant. Ipsi uero in sublimi residetis delicati, atque illinc homines perinde tanquam a sinos aurigamini, imperantes ut hac, non illac eant, & qui hæc facitis maxime, ipsædem maxime beati uidemini. Tum hi qui piscium carnibus non tantum ut alimentis utuntur, uerum tincturas etiam quasdam ex his machinantur, eos dico, qui purpuram tingunt, nonne & hi præter naturam his utuntur, quæ a deo præparata sunt?

LVC. Non per Iouem, siquidem tingere etiam potest, non comedi tantum purpuræ caro. CYN. At non in id tamen nata est. Nam & cratere quispiam, si præter naturam detorqueat, ollæ loco posset uti, nec in id tamen paratus erat. Sed quo pacto posset quispiam uniuersam illorum infelicitatem percurrere, quæ tanta est? At tu me quoque quod nolo eius esse particeps, incusas. Viuo ego tamen quæ admodum modestus ille, his uidelicet duntaxat, quæ mihi apponuntur uescens, ac frugalissimis utens: uariis uero illis atque omnigenis minime inhians. Ac deinde quum paucis egeam, ac minime multis urar, ferinam tibi uideor uitam uiuere. At qui hac ratione tuæ dii profectò in periculum ueniunt, ne & ipsi sint feris etiam deteriores, quippe qui rei nullius indigent. Verum ut exactius intelligas, cuiusmodi horum utrumque sit, uel paucis uidelicet egere, uel multis, considera quod pluribus egent, primum pueri quam adulti, deinde mulieres quam uiri, tum ægroti quam ualentes: atque omnino in summa, inferiora quælibet præstantioribus plurimum indigent: proinde Diis omnino nullius egent res, qui uero ad Deos accedunt proximè, quam minimis egent. An Herculem putas omnium hominum præstantissimum, quippe diuinum uirum, deumque rectè creditum, miserum tunc fuisse, quum circuiret nudus, pelle duntaxat indutus, harum rerum nostrarum nihil desiderans? At ille miser profectò non erat, quippe qui miseriam ab alijs propulsabat: neque rursus pauper, qui terra marique dominabatur.

Cōsuetudo ipsarum opum ab effectu et causis.

Diuitum atque potentum naturatio.

Collatio sua

Ab exemplo et autoritate decorum.

Herculem.

Theſeb

Accomodat
ad exemplū
ſuū cultū &
habitū.Aliud argu-
mentū à ſimi-
li, quo deſen-
dit habitum
ſuum.Antithēſis
veſtīū & cul-
tū diuitum.

Nempe quocūq; intendiſſet impetum, omnes quaquaſuerſum ſuperabat, nec
quenquam ſui temporis incidit, qui ſe uel equarit unquam, uel uicerit, quoad ex
humanis exceſſit. At tu illi ſtromata putas, calceosq; deſuiſſe, atque ob id mun-
dum obambulāſſe tantum uīrum? Dicendum profeſſo non eſt. Sed continens
erat ac fortis, & moderatē uiuere uolebat, non indulgere delitijs. Quid The-
ſeus eius diſcipulus? An non rex erat Athenienſium omnium, ac filius etiam,
ut ferunt, Neptuni, ſua certē tempeſtate fortiſſimus? Attamen ille quoque uo-
luit ſine calceis eſſe, ac nudus ingredi, barbāq; & comam nutrire placuit ei,
nec eitamen ſolum, ſed omnibus etiam ueteribus placuit: nempe meliores erāt
quā uos: atq; adeo ne ſuſtinuiſſet quidem eorum quiſquam aliquid huiusmo-
di, niſi profeſſo magis quā leo quiſpiam ſeſe tonderi. Si quidem carnis mol-
litiem ac læuorem decere mulieres exiſtimabant, ipſi uero ſicuti erant, ita uide-
ri quoq; uiri uolebant: ac barbā quidem cultum uiri ducebant, quemadmodū
in equis iubam, in leonibus barbā, quibus deus ſplendoris quandam atq; orna-
menti uenustatem dedit, ſic & uiris barbā adiunxit. Illos igitur ego æmulor,
ueteres, Inquam, illos imitari uolo, huius uero tempeſtatis homines non æmu-
lor mirabilis huius felicitatis nomine, quā in epulis & ueſtibus habent, dum
poliunt ac læuigant ſingulas corporis partes, ac ne ſecretiorum quidem ullam,
ita ut inſtituit natura, dimittētes. At mihi certē pedes opto, ut niſi equinis dif-
ferant, quales Chironis fuiſſe ferunt. Tum ut ipſe ſtromatis non egeam more le-
onum, nec cibo egeam magis exquiſito, quā canes. Contingat præterea mihi,
ut terra quæuis mihi per ſe pro cubili ſufficiat. Domum uero ut mundum hunc
exiſtimem. Alimenta demum ut ea deligam, quæ facillimē comparari poſſint.
Aurum uero, argētumq; ne deſiderem unquā, neq; ego, neq; meorum amicorū
quiſquā. Omnia nanq; mala inter homines ex horū cupiditate naſcuntur, & ſedā-
tiones, & bella, & inſidiæ, & cædes. Hæc omnia fontem habent plus habēdi cu-
pidinem. At hæc à nobis abſcedat procul, ne unquam plus ſatis appetam: minus
uero cum habeam, ferre æquo animo ualeam. Noſtra quidem ita ſe habent. Plu-
rimum profeſſo à uulgi ſententijs ita diſſentiunt. Neq; quicquam ergo miran-
dum eſt, ſi ab his differimus habitu, à quibus tātum differimus inſtituto. Sed te
miror, quonam pacto quum ſuam quandam citharædo ueſtem tribuas cultūq;
atq; adeo tibicini ſuum, & tragædo ſuum: bono uirō cultum, ueſtemq; propriā
nullam exiſtimas, ſed eandem ei cum uulgo habendam cēſes, idq; quum uulguſ
malum ſit. Quod ſi bonorum cultus proprius debet eſſe ullus, quā deceat ma-
gis quā hic meus, qui maxime luxuriōſis pudendus ſit, quemq; illi maxime a-
uerſentur? Cultus ergo meus huiusmodi eſt, ſqualidum eſſe, hiſſutum eſſe, tri-
tum pallium indui, comam producere, ac ſine calceis ingredi. Veſter uero cing-
dorum ornatui ſimiliſſimus eſt, nec dignoſcere uos quiſquam ab illis poſſit, neq;
colore ueſtium, neq; mollicie, neq; caſſidarum numero, neq; lacernis, neq; calce-
is, neq; capillorum cura, neq; odore. Nam & redoletis ut illi, iam præſertim uos
qui eſtis feliciffimi. Et quidem quid faciās, quum uir eundem cum cinædis odo-
rem oleat? Etenim in ferendis laboribus niſi illis præſtatis. Voluptatibus ue-
ro niſi hominibus quā illi ſuperamini, eadem comeditis, eodem modo dormitis
atq; inceditis, imò uero incedere non uultis, ſed geſtari potius, tanquā ſarcinæ,
aliq; ab hominibus, aliq; uero à iumentis. At me pedes ipſi geſtant, quocunq; ſit o-
pus. Egoq; & frigus tolerare ſufficio, & calorem pati, eaq; quæ dii obtulerint, mi-
nime moleſtè ferre, ideo uidelicet, quia miſer ſum. Vos uero propter hanc feli-
citatem nulla eſtis fortuna contenti, ſed omnium poenitet, ac præſentia ferre nō
potestis, abſentia deſideratis, hyeme quidem optantes æſtatem, æſtate rurſus hy-
emem, atq; in calore frigus, in frigore uiciſſim calorem: quemadmodum ægro-
tantes, moroſi ſemper & queruli, quod in illis quidem facit morbus, in uobis ue-
ro mores. Atq; hæc ita quum ſint, iam nos in uitam ueſtram traducere æquum
ceniſetis.

tenetis, nostramque contempere, quum saepe malè cōsulta sint, quæ facitis, ipsique
 sitis in uestris ipsorum negocijs minimè circumspecti, nihilque eorum iudicio ac
 ratione, sed cōsuetudine cupiditatis faciatis. Quamobrem nihil profectò differ
 tis uos ab his qui torrente feruntur. Illi quispe quocunque fluxus intenderit, eò
 rapiuntur: & uos itidem quocunque libidines. At similiter quidem uobiscū agi
 tur, ut eum quodam qui equum insanum ascenderat. Equus igitur uirum corri
 piens abstulit. Hic uero amplius iam desilire equo currere non poterat. Quid
 uero cum occurrisset ei, rogauit quonam tenderet? Hic respondit, quocunque hu
 ic uidetur, equū demonstrans. Quod si uos quisquam roget, quò feramini, si ue
 rum uultis dicere, dicetis in uniuersum quidem: quocunque uideatur affectibus, si
 gillatim uero, interdū quocunque uoluptati, interdum quocunque ambitioni, inter
 dum rursus quò lucris studio. Quin interdū ira, interdū metus, interdum aliud
 quippiam huiusmodi uos auferre uidetur. Neque epim unū dūtaxat equum uos,
 sed multos insilientes, nunc hunc, nunc illū, furiosos quidem omnes auehimini.
 Auferunt ergo uos in barathrū, ac prærupta. Vos tamē priusquam cadatis, casu
 ros uos esse nescitis, at hoc detritum pallium quod uos ridetis, comaque habitusque
 meus tantam habet uim, ut uitam mihi quietam præbeat, utque agam quicquid
 uolo, uerferque cum quibus uolo. Nempe ex indoctis, atque ineruditis hominibus
 nemo me adire uoluerit, ob hunc habitum. At molles etiam qui sunt adhuc ad
 modum procul declinant. Congrediuntur uero scitissimi atque modestissimi, &
 qui uirtutem cupiunt, hi potissimum congrediuntur mecum, horum ego cōsue
 tudine delector. Eorum uero fores qui homines uocantur, non obseruo, tum co
 ronas aureas ac purpuram pro fastu habeo, atque homines ipsos derideo. At ut
 eukum hunc intelligas, non bonos modo uiros, sed ipsos etiam deos decere, at
 que eum deinde, si libet, irrideas, deorum statuas considera, utri uideantur uo
 bis ne an mihi similiores, neque Græcorum solum, sed barbarorum etiam tem
 pla circumspicias, utrum ipsi dii, ut ego, comati barbatique sunt, an quemadmodū
 uos, rasi finguntur atque pinguntur. Quin plurimos etiam sine tunicis conspici
 es, ut me nunc esse uides. Quo pacto igitur audeas posthac hunc habitum uitio
 dare, quum deos etiam decere uideatur.

Amplificatio
 à collatione.

Aliud ab ex
 emplo decori

PSEVDOSOPHISTA,

SEV SOLOECISTA.

IACOBO MICYLLO INTERP.

ARGUMENTVM.

Quoniam neque hic dialogus, ut supra Lexiphanes ille, uertendus fuerat, quod singula commodè
 ac suo modo latine reddi non possent, pro suscepto tamen opere, audendum aliquid longius, et
 periculum qualecunque faciendum fuit. Quo æquiores nobis lectorem fore puto, si quæ etiam hic offensa
 rit, quæ expectationi ipsius non omnino respondebunt, præsertim cum ipsum quoque exemplar, quo nos uer
 tendo usi sumus, in quibusdam locis non ita syncerum et castigatum appareret. Tractat autem de Solœ
 cismo Lucianus, quem ueteres Latini, ut Gellius indicat, Stribilignem uocant, Græci etiam Solœcon,
 atque illud innuit, haudquaquam ita expeditum, aut obuium cuius esse, planè ac purè dicere, et ab omni ui
 tio sermonis temperare, idque exemplo cuiusdam, quem Pseudosophistam, à falsa, ut uidetur, scientiæ atque
 doctrine persuasione, Solœcistam autem ab ipsa re appellat: qui cum profiteretur se et loqui purè, et ali
 os in sermone peccantes deprehendere facillè posse, interim ipse etiam illa, quæ nota ac manifesta sunt, ig
 norare fingitur. Ac principio quidem varias solœcismi formas exemplis cum suis, tum aliorum propo
 nit: postremo autem et quedam explicat, et quod in quo uicium et peccatum sit, ostendit. Propriè au
 tem ad grammaticos hic Dialogus pertinet, quem si multi illorum tam diligenter perpenderent, quam fa
 cillè sibi ipsi persuadent, et latine, et græcè interim se scire, in plerisque haud dubiè minus ostentationis et
 arrogantiæ inesset.

VM igitur, qui agnoscere solœcissantem potest, idem etiam cauere potest, ne solœcisset. SOL. Mihi quidem ita uidetur. LVC. Qui uero cauere non potest, ille nec agnoscere potest, eum qui talis est. SOL. Rectè dicis. LV. Tu uero te ipsum negas solœcissare, aut quo pacto de te dicamus? SOL. Indoctus equidem essem, si, cum tantæ gratis sim, adhuc solœcissarem. LVC. Proinde & alium deprehendere poteris, qui hoc facit, & negantem conuincere? SOL. Prorsus itaq. LVC. Age nunc, conuince me solœcissantem. Iam pridem enim solœcissare gestio. SOL. Proinde dic. LVC. At equidē iam graue istud commisi.* Tu uero non agnouisti, SOL. Ludis tu nunc. LVC.

Non per deos. Nam solœcismo commissolatus te, perinde ac ne sciens. Rursus autem contemplare. Neq. enim te puto intelligere posse. Quoniam alia quidem † nosti, alia autem nō nosti. SOL. Dic modo. LVC. Sed & nunc solœcismus à me commissus est,* tu uero non cognouisti. SOL. Nam quo modo cognoscerem, cū tu nihil dicas? LVC. Ego quidem dico, & solœcisso, tu uero non assequeris istud facientem. Quoniam utinam etiam nunc assequi possis. SOL. Mira dicis, si nequeam solœcismum quis sit, intelligere. LVC. Et quo pacto unum intelligeres, quando iam tres † non animaduertisti? SOL. Quos tres? LVC. Totos recens natos. SOL. Ego te quidem ludere puto. LVC. At ego te ignorare eum qui in uerbis peccat. SOL. Et quomodo quis intelligat, quando nihil dictum est? LVC. Dictum est, & solœcismus iam quadrifariam * commissus. Tu uero non cognouisti. Magnum igitur premium confecturus fueras, si cognosces. SOL. Non magnum quidem, sed necessarium confitenti. LVC. Sed neq. nunc cognouisti, SO. Quando nunc? LV. Quando premium confecisse † te dixi. SO. Non intelligo quid dicas. LV. Rectè dicis: neq. enim intelligis. Ac præcede sanē in anteriorem partem, non enim uis assequi. Intelligam enim si modo uolueris. SO. At ego uolo. Tu uero nihil dixisti eorum, quæ homines solent, cum solœcismum faciunt. LV. Antibi hoc, quod modo dictum est, * paruum aliquod malorum uidetur esse? Sed tamē sequere denuo, quoniam non animaduertisti cursu digredientem. SO. Itaper Deos, ego quidem non. LV. At uero dimissi currere leporem celeriter. Nā prateristi? sed & nunc licet uidere leporem. Si uero non, multi inde lepores facti, latebunt te in solœcismo iacentes. SO. Non latebunt. LV. At uero latuerunt certē. † SO. Mira dicis. LV. Tu uero præ nimia eruditione corruptus es, ut neq. ipsum hoc, solœcissantes intelligere possis. Deest enim ipsi, distributiva uox, ἡνὲν id est, quendam. † SO. Hec quidem non intelligo, quo pacto dicas. Ego uero multos iam solœcissantes perspexi. LV. Et me igitur scies tunc, quando puer quispiam eris, eorum uidelicet, qui mammam adhuc sugunt. Aut si nunc non cognouisti solœcissantem * me, neq. crescentes pueruli solœcismum facient, nihil intelligenti. SO. Vera dicis. LVC. Atqui si hæc ignorabimus, nihil cognoscemus nostrorum propriorum. Quoniam & hic solœcismus, quem nūc feci, † fefellit te. Ne igitur dixeris amplius, quod

† In eo, opinor, cum dixit, αὐξάνοντα πάλαι, actiuo pro passiuo usus. possia

* Fortassis quia dixit, ἀρλουῖδ, id est, modo uel paulo an solœcissare gestio. Nā Gaza id aduerbium cum præterito constructui dicit.

* In eo, ut uidetur, qd̄ dixit, ἃ μὲν ἔα δέ, pro τὰ μὲν ἔα τὰ δέ, id est, alia quidē, alia uero.

† Tertium cum dicit, ὁφειλον ἄνωγας, id est, utinā possis, quoniam ὁφειλον ut cetera optādi, cum optatio ponit postulat.

Supra ter. quarto autē in uerbo recens natos, opinor, qd̄ græcē ἀρλουῖδ, uerius dixit pro ἀρλουῖδ, reus.

‡ Nam certamen confecisse dicere debuerat. hoc est, in masculino genere ἀρλουῖδ, non in neutro.

* Videlicet, si modo uolueris. Id enim græcē dixit, εἴπῃ θελήσεις, as, præterito tēpore, cum præfenti uel futuro potius debuerat.

† Quoniam uox λαγὼ, et singularis numeri, et dualis est, et itē pluralis, si subdas ἰώτα.

‡ Quod dicēdū uidelicet erat, λαγὼ ἑνα μὲν κα.

* Vel, quia dixit ὅταν ἔρωτα δώρην, quasi in intellectu uibi peccatum sit. Vel quia τὰς τῖς θας θηλατὸν τωρ, id est, nutricor sugentiū, pro τῖς θια dixit.

possis perspicere solocissimam, & ipse solocissimum non com-
mittere. Atque ego quidem hoc pacto. Socrates autem, qui à Mo-
pso genus ducebat, cui in Aegypto conuersatus sum, huiusmo-
di dicere solebat, citra inuidiam, neq; apertè coarguebat eum qui
sic peccasset. Verum ad eū qui interrogabat *πανικαῖς εἶσαι*, hoc est,
quando exibit? Quis enim, inquit, responderit tibi de hodierna
die, tanquam exiens. Alio autem dicente, *ἰκανὰ ἔχω τὰ παρὰ δα*, id
est, Satis habeo paternorum bonorū. Quomodo ais, inquit, An
tibi pater mortuus est? Alio autem rursus dicente, *συμπατριώτης*
εἰμι μοι, hoc est, conterraneus meus est. Latuisti igitur nos, inquit,
Barbarus existens. Alio autem quodam dicente: *ὁ δὲ λὼν εἰμι μὲν*
ὄν, hoc est, iste, nescio quis, ebrius est, Matris ne, inquit, aut quo-
modo dicis? Alio autem *λίοντας** Duplicas inquit leones. Cum
autem quidā dixisset *λῆμμα πῦρ ἐστὶν αὐτῷ*, † duplici uidelicet *μῦ*, id
est, quæstus siue captura inest ipsi. Proinde, inquit, capiet, si cap-
tura ipsi inest. Alio autem dicente, *πρόσωπις ὁ μέγαξ ἑμὸς φίλος*,
id est accedit adolescens, meus amicus. Et conuiciaris illi inquit,
cum sit amicus? Ad eū autem qui dixerat: *ἀδὲ ἦτομαι τὸ ἀνδρῶν φέ-
ρον*, hoc est, terreo (pro timeo) uirum, & fugio. Tu, inquit, etiam
quando timebis aliquem, persequeris. Alio autem dicente: *τῷ φί-
λῳ κορυφαίεται**, i. amicoꝝ maxime summus: Festiuum sanè, in-
quit, quod supra uerticem seu summam aliquid ultra etiam po-
nis. Et *ἰσορμῶ* quopiam dicente, hoc est, inuado siue irrumpo.
Et quisnam est, inquit, quem *ἰσορμῶς*, hoc est, impellis. *ἐξ ἐπιπο-
λῆς* autem quodam dicente, hoc est, De superficie: subiecit: *ἐκ τῆς*
ὑπὸ πλάτης ὅς ἐκ τῆς *πιδάκνης*, hoc est, ex superficie ut ex doliolo. Di-
cente autem quodam *συντάξατό μοι*, hoc est, composuit mihi, uel
eiusdem ordinis mecum fuit, & manipulum, inquit, Xenophon
συντάξατο, id est, coordinauit. Alio autem dicente: *πρὸς τὴν αὐτὴν*
ἦτοι λαδίην, id est, circumfeti, seu circumdedit ipsum, ut laterem.
Mirum, inquit, si tu, cum unus sis, *πρὸς τὴν*, id est, circumfeteris
unum. Alio rursus dicente: *συνκρίνεις αὐτῷ* (quod & compara-
bitur ipsi, & contendeat cum ipso significat) subiecit: *καὶ δὲ κρι-
νέει πάντας*, hoc est, diiudicabatur seu dirimebatur quoq; omnino.
Solebat autem & contra eos qui solocissimum Atticè loquendo
committebant, eadem festiuitate ludere. Nam ad eum qui dixe-
rat: *καὶ τὸ τοιοῦτον*, hoc est, nobis hoc uidetur, Tu, inquit, etiam *καὶ*
ἴπες, ut peccamus. Alio autem seriò narrante quippiam, eorum
quæ in patria sua acciderant, ac dicente. Illa uero Herculi *μυχεῖται*,
hoc est, concumbens. Non igitur, inquit, Hercules, *ἐμὶ χθὲν αὐτῷ*,
hoc est, ipse concubuit, siue commixtus fuit. Porro dicente quo-
piam, quòd haberet opus *καρῆναι*, hoc est, tonderi. Quid nam
grauè adeo, inquit, & quod dignum ignominia ista sit, abs te fa-
ctum est? Et *ζυγομαχεῖν*, hoc est (ut Hesichius exponit) cum do-
mesticis & familiaribus contendere. dicente quopiam: Tūne ad
uersus hostem, inquit, *ζυγομαχεῖν*. Alio autem quodam dicente.
Puerum suum morbo decumbentem, *εὐσπινέει*, hoc est, torque-
ri. Cuius gratia, inquit, torquetur? aut quid uult ille, qui tor-
quet. *προσπῆλ* uero, cum quidam diceret *ὅτι τοῖς μαθήμασι*, hoc
est, proficit in disciplinis, respondit: At Plato *ὑπὸ δὲ ἰδόναι*, hoc
est, crescere, uocat. Interrogante autem quopiam: *ὁ μαλεσιόσι*
ἰδεῖται, hoc est, an declamaturus nescio quis esset.

Quomodo

Exempla quæ sequuntur, græcè
omnia posui, ut quisq; p se uideat
ac iudicet, in quo nictu orationis
siue solocissimus sit. Sunt enim e-
iusmodi quædā, ut non cuius sta-
tim appareat, quid ubiq; ambi-
guū, aut immutatu, aut plus, mi-
nus ne dictum sit. quale statim à
principio hoc est, q. reprehendit
eum, q. dixerat: *πανικαῖς εἶσαι*
et infra: *πρόσωπις ὁ μέγαξ ἑ-
μὸς φίλος*, & alia quædam.
* uidetur nonnihil deesse.

† Voluerat autem *λῆμμα* dicere
quod prudentiam uel φρόνημα
significat.

Alludens cō, quòd superlatiuū à
κορυφαῖα fecerat.

Altero absolute dicente, altero
affine accipiente.

Quasi dicat, uno itidem ut alte-
ro utendum esse.

Ad ambiguitatem respiciens non
delitet.

Quasi non satis propriū fuerit.

Quasi hoc uerbum de uiris tan-
tum, & non de mulieribus usura-
pandum fuerit.

Quòd uerbo improprie usus es-
set, ut supra quoq; et mox infra.

Quasi, quòd non satis Atticum
foret.

LYCIANI

Quoniam Atticē in secunda per
sona intelligitur.

Nam σοφῆς scopum petere
significat, et alias etiam obser-
uare et colere.

*

Nam illi fœminina quædam ma-
sculino genere proferunt, ut ὁ θε-
ός.

* Eadem ratione ut suprā, pro
φακόν.

*

† Cum ἀνέωγε in uerbo medio
dixit, pro πασινο, aperta est.

* ἢ σοφῆς αὐτῶς. ubi σοφῆς
tertia personæ pro prima pos-
nitur.

* μαντεύεσθαι. quod de consu-
lentibus, non de respondente dis-
cendum fuerat.

* videntur uel abesse quædam,
uel hæc ipsa corrupta esse, id qđ

Quomodo ergo, inquit, interrogans me an declamaturus sim, di-
cis ὁ δ' εἶνα (hoc est, in tertia persona iste) Volente autem quodam
Atticisimum exprimere, & dicente τεθνῆκε, hoc est, morietur in
diem tertium. Satiū, inquit, foret, etiam hic nō Atticissare adeo
te, quando malum imprecaris. Ad eum autem, qui dixerat σοφῆς
σομαι αὐτῶ. * pro φείδομαι αὐτῶ. (hoc est, parco ipsi, Nunquid, in-
quit aberrasti iaculando? Quodam uero ἀφιστάνειν dicente, & alie-
ro ἀφιστάνειν, pro eo quod est, ad defectionem sollicitare, utrunq;
inquit, non noui. Ad eum autem qui dicebat πλὴν ἐμὶ, hoc est,
nisi si, Hæc, inquit, dupla gratificantur. * Et χαῖς cum quidam di-
ceret, pseudaticum, inquit, uerbum est. Rursum dicenti εἰς ὅτε,,
pro, ex eo tempore. Pulchrum, inquit, fuerit & ἐκ πέρυσσι, hoc est,
ex superiori anno dicere. Nam Plato εἰς ὅτε, hoc est, in id tempus,
dicit. Ei uero, qui ἰδὲ pro ἰδε, hoc est, uide, utebatur: Alia pro alijs
inquit, significas. Cum quidam autem αἰνέειν βάνομαι pro σιωπῇ
(hoc est, intelligo) diceret, mirari se ait, quo pacto ὁ αἰνέειν βάνομαι
τοῦ λέγοντος, id est, quicum dicente certaret (siue competitor e-
ius foret) diceret αἰνέειν, id est, concertare uel competere se.
Βράδυσον autem dicente quopiam, Non est simile, inquit, uerbo πα-
χύν (quod celerius significat) Et rursum βαρύν, pro grauare dicē-
te quopiam: non est, inquit, βαρύνειν, quemadmodum putasti. λεί-
λογα item pro ἔλκηχα (id est, sortitus uel nactus sum) dicente quo-
dam: Modicum, inquit, etiam apud quos peccatur. Multis autē
ἡγάδης pro ἡγάδης (quod est uolare) dicentibus, quod ἀπὸ τῆς ἡγάδης
ως, (hoc est, a uolatu) quidem uerbum hoc descendat, planē sci-
mus. πορσερον autem quodam dicente (hoc est, columbum mascu-
lino genere) quasi hoc Atticum uero foret. etiā πορσερον, (id est,
palumbum masculino genere) dicamus, inquit. Rursum dicente
quodam se φακόν comedis (hoc est, lentem) * Et quomodo, in-
quit, φακόν aliquis comederit (quod & algam, & lentiginē, & uas
quoddam unguentarium, & alia item quædam significat.) Atq;
hæc quidem Socratica illa sunt. Redeamus autem, si uidetur, ad
certamen priorum uerborū. Ac ego quidem citabo ea, quæ opti-
ma uidentur * esse tota, tu uero cognitionem fac. Arbitror enim
uel nunc posse te, quippe qui tam multa ordine iam audieris. so.
Fortassis ne nunc quidem potero, te dicente: sed tamen dic. LV.
Et quomodo ais te non posse? Nam cognitionis ipsorum propē-
ianua tibi aperta est. so. Dic igitur. LV. At iam dixi. † so. Ni-
hil certē, quod ego intelligam. LV. An non intellexisti, quod di-
xi ἀνέωγε, (id est, aperuit, pro aperta est,) so. Non intellexi. LV.
Quid igitur patiemur? si ne nunc quidem assequeris ea quæ di-
cuntur. Atqui secundum ea, quæ ab initio abs te dicta sunt, ego
quidem putabam me equites in campū prouocare. Tu uero equi-
tes cogitasti. Sed uideris nō curare uerba, maximē quæ inter nos
ipsos * prosecuti sumus. so. Ego quidem curo, tu uero obscure
ipsa prosequeris. LV. Nempe omnino obscurum est, quod dixi,
ἢ σοφῆς αὐτῶς, cum de nobis mentionem facerem. Sed hoc quidē
manifestum est. Te uero nullus deorum ab ignorantia liberaue-
rit, nisi fortassis Apollo. Vaticinatur * enim ille omnibus interro-
gantibus. Tu uero neq; ipsum μαντεύομενον intelligis. so. Per de-
os equidem, nō enim didici. LV. Si ergo καθεῖς later te circūiens. *

SO. Videntur certè. LV. At καὶ ἵστε, quo pacto præterit? SO. Neq; hoc didici. LVC. Nosti autem quempiam sibi ipsi γάμον συνευόμενον (hoc est, nuptias stipulantem uel despondentem?) SO. Quorsum igitur hoc? LV. Quod necesse est solœcismum committere τὸ μνηστὴρ μὲν αὐτῷ, id est, eum qui sibi despondet. SO. Quid igitur ad meum negocium hoc, si solœcismum committit quispiam despondens? LV. Quod ignorat, is qui se scire dicebat. Et hoc quidem ita se habet. Si uero quispiam dicat tibi, accedens, εἰς ἀπολαύει τὴν γυναικα, hoc est, quod repudiare uelit uxorem, num permittes hoc illi? SO. Quidni permittam, si uideatur iniuria affectus esse. LV. Si uero solœcismum committere uideatur, etiam ne hoc permittes illi? SO. Haud equidem. LV. Rectè dicis. Neq; enim concedendum amico, ut solœcisset, sed docēdus potius est, ut hoc ne patiat. Quod si quis aut nunc crepare faciat ianuam ingrediens, aut exiens pulset, quid dicemus tibi accidisse? SO. Mihi quidem nihil: illū uero, uel exire uelle, uel introire. LV. Tibi uero, cum ignores τὸ μὴ πῶτα, hoc est, qui pulsat, aut τὸ φεῖντα, hoc est, qui crepare faciat, nihil omnino accidisse putabimus, indocto adeo existenti? SOL. Contumeliosus es. LV. Quid dicis? Ego contumeliosus uero nunc γινόμεμαι (id est, siam) qui tecum disputo. Videtur aut solœcissare etiam ipsum γινόμεμαι, quo nunc usus sum. Tu uero non cognouisti. SO. Desine, quæso, per Minervā, ac dic potius tale aliquid, quod etiam ego intelligā. LV. Ac quo pacto intelligas? SO. Si mihi omnia ista percurras, quæ modo dixisti à te cum solœcismo dicta, à me autem non animaduersa esse, et quo pacto in singulis peccatum sit, exponas. LV. Nequaquam ò optime, longum enim hoc modo facturī essemus dialogum. Sed de horum quidem unoquoq; licebit tibi singulatim quærere. Nunc autem alia quædam *persequamur, si uiderur. Ac primū ipsum hoc ἄλλα, absq; aspiratione, et cum tenui spiritu, utrum rectè uideatur dictum, cū uerbo ἔτερεα compositum. Non enim ita præter rationem fuerit. Deinde & τὸ πῶ βρεως, id est, de con-

*ἔτερε ἄλλα.

Interdū enim et aspirari solet, ut cū in interrogatiōe est, ut πῶς ἔτερεα δ' ἄλλα λέχθ' id est quomodo et quonā dixit.

Locus est statim à principio, ubi Homerus ait ἑβρίσας αἶς τῷ παρομφαί, qd deterit ore sinxerit ad cōuiuium melioris inuocatū uenire, cū puerbum sonet: Bonos ad bonorum cōuiuiā ultro uenire. *Et hinc est, qd supra notauī, quædā esse uideri.

uel abesse, uel corrupta esse uideri.

LUCIANI

ἡσὶς εἶναι, ἡμῶς δὲ καὶ ἐκ τῶν ὁμοίων ἰδεῖν.

Hoc est, Sede uel quicquid hospes, nos autem etiam alibi inueniemus sella. Rursum itaque dictum sit, quod qui hac commutat, uicium incurrit. καὶ ἔτι αὐτὴν ἀπὸ τοῦ καὶ, num tibi parum distare uidetur? Siquidem καὶ ἔτι dicendo, alterum federe facimus, καὶ ἔτι uero, nos met ipsos solos. so. Et hac sufficienter prosecutus es. Atque igitur dic: ita enim oportet te docendo praeire. LV. Nam me alio pacto dicente, non intelligis. Non nosti, quale sit σοφιστικὸς ἀνὴρ (hoc est, uir histortarum scriptor aut commentator.) so. Admodum noui, ut qui te audierim hac dicentem. LV. Quoniam & καὶ ἔτι λέγεις tu quidem fortassis idem cum καὶ ἔτι λέγεις putasti. Ego uero scio, differentiam non paruum habere. so. Quamnam hanc. LV. Quod hoc quidem alteri, καὶ ἔτι λέγεις autem sibi ipsi sit. so. Pulchre dicis. LV. Etiam alia uero multa licet tibi discere, si modo non tibi scire, cum nescias, uidebere. so. Non uidebor facile. LV. Proin reliqua in posterum reijciemus, in praesentia autem, dialogum dissoluamus.

Vide nū et de his in superioribus desit quippiam. Id est, in seruitute redige te & redigi.

PHILOPATRIS, 327

QUI DOCETVR.

JACOBO NICYLLO INTERP.

ARGVMENTVM.

Lucianus ne sit Dialogus hic, an alterius cuiuspiam, dubitari potest. Nam quod ad argumentum attinet, non abhorret ab illius ingenio & dicitate, pariter enim & gentiliū deos, & Christianorum religionem, ut sepe alias, incesse uidetur. Phrasim autem & tota adeo compositio, ceteris illius scriptis haudquaquam similis est. Nam quorsum pertinet excusari iste, reliquo prope toto corpore longior aut quid adeo grande & affectuosum sequitur, quod Tragico isti Exordio respondeat? Sed de his doctiores iudicent. Ceterum cuiusnam scriptum hoc fuit, uidetur à Traiano Caesari, ob uictoriam in Oriente partam, potissimum granulari uoluisse, contra eos qui per id tempus sine ipsi urbi, sine alteri alieni loco (nō patriam solum uocat) pericula & clades praefugebāt, quos ipse à principio sophistas appellat: ad finem tamen ita describit, ut propemodū Christianos intelligere uideatur. Eo enim pertinet, quod in fine de Persico supercilio, de Susis, & de tota Arabum regione uenit. Omnia enim illa à Traiano deuicta in populi Ro. potestatem illis tum temporibus rediere, ut apud Dionem & Eutropium, & ceteros, qui eius etis historiam scripserunt, uidere est. Et hinc alterius tituli causa est, quo Philopatris dialogus hic inscribitur. Quod autem ad didascolum pertinet, fingitur is, qui patrie fortune ac prosperitati tantopere studet, tum ab eo, qui cum sermonem habet, de deo uero et religione recta informari, tum ab illis, qui patriam male ominantur, eiusdem institutionis causa, in communē cōtum ac societatem introductus fuisse, Vnde & catechumenus in ipso dialogo infra uocatur, quo nomine Christiani uocari soliti aliquando fuerunt, eos quos pietate & religione sua informare nuper coepissent. Porro scribit in quadam epistola Pontianus Virumius, Lucianum etiam Euangelium Ioannis in seculum alibi fuisse: quod si est, non immerito de hoc dialogo intelligi potest. Ita enim hic de luce, de uerbo, & ceteris quibusdam meminit, ut ex principio euangelij illius sumpta uideri queant. Nisi si quod aliud eius generis scriptum ab hoc editum fuit, quod ad nostram etatem non peruenit. Quod autem ad uersionem attinet, quanquā fortassis referret, huiusmodi scripta, quae uel contemptum religionis aliquem parere possent, uel aliqui impietatem praeseferunt, omnino non uerti: tamen quia argumēto operis seruandū fuit, rursus hic lectorem oratum uolo, ut si quid minus perspicue, aut aliter quam debuit, comersum deprehenderit, uenā hanc exemplari nostro det, quod in quibusdā locis ita deprauatum fuit, ut nesciam, utrum de industria obsecrata quaedam fuerint, an librarios nicio alia corrupta, aliaque omissa.

Quid

TRIEPHON.

VID hoc ò Critia? totum te ipsum immutasti, & superciliosa deorsum contraxisti, profundum autē quippiam, & quasi in intimo pectoris recessu, tecum ipse cogitas, sursum atq; deorsum inambulans, astutias & uasframenta meditantis similis, quemadmodū poeta ait: Pallorq; genas tibi cepit. Num alicubi cerberū aspexisti, aut Hecaten ab inferis huc egressam? aut etiam deorū alicui ex prouidentia quadam

Exordium ab
attentione.

περὶ αὐτὸν
φρονι τοιαύτῃ
ᾧ ποιητῇ
Homerū scilicet,
apud quē
uerbū hoc
liquoties po-
nitur.

occurristi? Nondum enim talia tibi accidere conueniebat, etiā si ipsum audiuis-
ses mundum aquis obrutum iri, quemadmodum Deucalionis tempore factum est. Tibi dico, heus optime Critia, an non audis, me tantopere in clamāte, & breui adeo appropinquāte? utrū indignatione aliqua aduersum nos percitus es, an obsurdisti, an uero etiā expectas, dum te elata manu impellam? CRI. O Triephon, magnū quēdam & admirabilem audiui sermonē, multisq; uis tractatum. Ac nugas istas adhuc memoria repeto, auresq; obturo, nec ubi etiā amplius audiā talia, & insaniam nimiam dirigeā, siamq; poetis fabula, perinde ut Niobe olim.

De hoc apud
Ciceronē in
Tuscul. qua-
stion. mentio
fit, et apud ò
uidiū in Ibi-

Quin per praeceptū in caput deuoluerer alicubi, ueluti uertigine quadā actus, nisi, ò amice, in clamares mihi, adeoq; & Cleobroti saltus, Ambraciotæ illius, de me fabula ferretur. TRI. Papæ, quā mirabiles istæ apparitiones, siue auscultationes fuere scilicet, quæ Critiā adeo perculere. Quot enim attoniti poetæ, & praeftigiatōres philosophi, percellere mentē tuam non potuerunt, sed nuge tibi fuere omnia? CRI. Desine paulisper, ò Triephon, neq; molestus amplius sis. Neq; enim contemnendus, aut negligendus mihi eris. TRI. Scio equidē, quod neq; paruā, neq; cōtemptu facilē rem apud te uoluis, sed admodum etiā arcanam. Nam & color, & quod taurinū quiddam tuēris, quodq; pedibus consistere, nequis, sed sursum atq; deorsum inambulas, conspicuū te facit. Verum enim respice aliquantulū à malis, & nugas istas euome, nequid fors patiāre mali. CRI. Tu quidem, ò Triephon, quantum iugeri spaciū extenditur, tantum à me hinc curriculum abi, ne te spiritus in sublime attollat, & supra terrā elatus plerisq; appareas. Atq; alicubi etiam decidens Triephontēum pelagus de te nominari facias, quemadmodū Icarus de se Icarium olim. Nam quæ audiui hodie, à ter execrabilibus istis sophistis, maximopere mihi stomachum commouerunt. TRI. At ego quidem retrō cursu abibo, quantum etiam uoles. Tu uero respira à malis istis. CRI. Phy, phy, phy, phy, nugas illas. Heu, heu, heu, heu, consultationes malas.

Væ, uæ, uæ, uæ spei inani. TRI. Papæ, qualis euaporatio, quantus tumor in intestinis latuit? Quantus autem tumultus, quantaq; agitatio uentrem cōcussit tibi? Auritum sane quā te ipsum ostendis fuisse, qui tam multa audieris, adeo, ut etiam iuxta monstrosū illud: per ungues exaudisse uidearis. CRI. Atqui mirabile non est, ò Triephon, per ungues audisse, quando & tibiam, uentrem spectasti esse, & caput parere, & uirilē naturam in muliebrem effectu transire. dein de & ex mulieribus aues transformari: & in summa, prodigiosa uita ipsa est, si poetis credere uoles. Sed quia te primum offendi, hocce loco, abeamus, si uis, eō ubi platani solem abercent, lusciniæ autem & hirundines canora perstrepunt, quouidelicet auiū concētus aures exhilarans, et aquas leniter susurrans, animos demulceat. TRI. Eamus sanē Critia. Verū illud metuo, ne fors incantatio quædam sit, id quod audisti, & me pistillum, aut portarum obicem aliquem, aut simile quiddam rerum inanimatarum efficiat, præclara ista tua consternatio. CRIT.

Excursus
cōstitutio de
orū gentiliū.
θεωροῖς ἐν
ἀδ. ad ludic

Ira me amet cœlestis Iupiter, ut nihil tale in te fiet. TRI. Amplius etiam terre fecisti me, cum Iouem deierasti. Quid enim ille poterit ulcisci te, etiam si fidem iuris iurandi transgrediaris? Arbitror enim neq; te de Ioue isto tuo ignorare. CRI. Quid ais? an nō poterit Iupiter in tartarum præcipitare me? An ignoras, quod deos omnes deiecit à diuino illo ætheris pauiamento? et Salmoneum, qui contrā

ad fabulam Vulcani, quē Iupiter è cœlo præcipitauit. Iliados l.

tonare ausus fuerat, paulò ante fulmine præcipitavit, & ut petulantissimus quisque est, etiam nunc. A poetis autem & Titanum uictor, & Gigantum interfecto carminibus celebratur, quemadmodum & apud Homerum. TRI. Tu quidem Critia, omnia ea percurristi, quæ Ioui tribuuntur; sed si tibi ingratum non est, ausculta. An non Cygnus ille fuit, & Satyrus ob petulantiam, imò & Taurus? Ac nisi scortillum istud celeriter in humeros sustulisset, * & per pelagus effugisset, fortassis araret etiam nunc, ubi in agricolam aliquem fortè incidisset iste tuus tonitrua faciens, & fulmina iactans Iupiter: & pro eo quòd nunc fulmina iaculari dicitur, stimulo impelleretur. Illud autem quòd cum Aethiopes conuiuatur, hominibus nigricantibus, & uultum obscuratis, & in duodecimum usq; solem ab illis non discedit, sed apud ipsos uino madefactus desiderat, idq; cum barbam tantam habeat, an non quæso, pudore dignum fuerit? Quòd autem ad aquilam attinet, & ad Idam, & quòd impregnari per totum adeo corpus solet, etiam dicere erubescio. CRI. Quid igitur, num Apollinem deierabimus, ut qui uates optimus sit, & præterea medicus quoque. TRIE. Vanum atque mendacem istum uaticinatorem dicis? † qui Croesum paulò antè perdidit, & post ipsum, etiam Salaminios, aliosq; innumeros, obliqua atque ambigua omnibus illis respondendo? CRI. Neptunum autem quid? qui & tridentem manu tenet et in bellis immensum atq; terribile quiddam clamat, quatum alij uiri mille, aut etiam decies mille: præterea & Sisichthon, hoc est, terræ tremefactor, ò Triephon, appellatur. TRI. Adulterum istum dicis, qui Salmonæi filiam Tyro, paulò antè uiciuit, & adhuc etiam mœchatur, liberatorq; & patronus huiuscemodi uiciorum est. Nam Martem cum uinculis premeretur, & nodis quibusdam insolubilibus arctaretur, cæteris dijs omnibus præ pudore silentibus, equestris iste Neptunus exoluit, in lachrymas profusus scilicet, perinde ut pueruli magistros formidantes, aut quemadmodum aniculæ, puellas decipientes. Instabat autem precibus Vulcano, ut solueret Martem. Ac claudicans iste deus, misertus uidelicet, dei senioris & uetusti, liberauit Martem; quare & mœchus est, ut qui mœchos conseruet. CRIT. Quid igitur, Mercurium? TRIE. Apage mihi ueteratorem istum, improbum, Iouis libidinosisissimi seruum, ipsum quoque libidine insanientem in adulteria. CRITIAS. Proinde neque Martem, aut Venerem recepturum esse te scio, ut qui iam antea abs te calumnijs impetiti fuerint. Quapropter missos & hos faciamus. Mineræ autem adhuc mentionem faciam, uirginis uidelicet armatæ, & terribilis deæ, quæ & Gorgonis caput pectori applicatum habet, deam, Gigantum interfectricem. Non enim opinor, habes, quod de ipsa dicas. TRI. At dicam tibi etiam de ista, si mihi respondere uoles. CRI. Dic, quicquid uolueris. TRIE. Dic mihi igitur, Critia, quæ Gorgonis huius utilitas est? & cur pectori gestamen hoc dea applicatum habet? CRI. Vt terribile quoddam spectaculum, & quod mala auertere possit. Sed & hostes perterrefacit, & uictoriam utroque inclinantem, quocunque ipsa uult, aduertit. TRI. Num ob hoc ipsa quoque Glaucopis inuicta atque insuperabilis est? CRI. Atque admodum. TRI. Cur igitur non illis potius qui seruare possunt, quàm qui seruantur, femora adolemus taurorum atq; caprarum, ut nos quoque insuperabiles atque inuictos reddant, perinde atq; Mineruam? CRI. Atqui ipsi potestas non est, à longè auxiliari, perinde ut dijs: sed solum si quis ipsam gestat. TRI. Et quidnam hoc ipsum est? Volo enim ex te scire, uti qui inueneris talia, & quàm maximè perfectè assecutus sis. Ignoro enim omnia, quæ de ipsa feruntur, præterquam nomen. CRIT. Ipsa quidem puella fuit, elegans, & amabilis. Perseus autem, cū huic dolo caput amputasset, utpote uir generosus, & qui in arte magica laudatus, carminibus illam quibusdā incantasset, in præsidium, & quasi quoddam propugnaculum, dijs sibi ipsam retinuerunt.

TRI.

Iouh.

1.

* καὶ μὲν οὖν
græcè ponitur, qd in alijs et proprie insuradū in terponere significat, sed hic cæcè. † μὲν οὖν φαῖναι uideatur, neq; enim alibi traditur Europe iura mentū φαῖναι esse, præsertim tauro 10 ut tū existēte. † De hoc oraculo apud Herodotum uide lib. 1.

Mercurij.

Martis &

Veneris.

Mineræ.

ὁτι τὰ λημέρια καὶ τὰν ὁμοῦ ἐπιθετόν ἐστι.

TRI. Hoc igitur præclarum tandem me latuit, quod dñi hominum quoque indigent. Quæ autem uiuentis utilitas fuit? meretricabatur nimirum per cauponas, aut latenter uiciabatur, deinde se ipsam uirginem appellabat. CRI. Non, per ignotum Athenis; sed uirgo permansit, usque ad decollationem. TRI. Ergo si quis uirginis caput amputauerit, terribilamentum hoc ipsum erit multitudinis? Noui enim innumeras membratim & per partes dissectas, insula in circumflua, Cretam illam nomine dicunt. Quod si igitur cognouissem hoc, o optime Crisia, quam multas tibi Gorgonas ex Creta huc attulissem, teque ducem inuictum et insuperabilem reddidissem. Poetæ autem & oratores, multo me Perseo anteposuissem, ut qui plures Gorgonas inuenissem. Verum quoniam in Cretæ mentem non incidit, adhuc memini, qui mihi sepulchrū Iouis tui istiusdem monstrabant, & occultas ualles, * quæ matrem eius enutrierant, quanquā adhuc uiridia ipsa ea arbuta essent. CRI. At nesciebas incantationem, & sacrificia quibus utendū fuisset. TRI. Si hæc, o Crisia, per incantationes facta sunt, fortassis etiam ab inferis excitasset illam, & in lucem dulcissimam reduxisset. Sed nuge ista, ac ludicra & fabulæ sunt à poetis præstigiöse conficta. Quapropter & hanc omitte. CRI. Iunonem autem, uxorem Iouis, & sororem eandem, an non recipis? TRI. Tace obsecro, propter intemperantissimum concubitum, & istam ex manibus pedibusque extentam, * cursu præteruehe. CRI. Quém nā igitur tibi iurabo? TRI. Deum aliter regnantem, magnum, ætherium atque æternū, tilium patris, spiritum ex patre procedentem, unū ex tribus, & ex uno tria. Hæc tu Iouem puta, hunc existima Deum. CRI. Numerare me doces, & iuliurandū, arithmetica tibi est. Nam & numeras perinde ut Nicomachus ille Gerasenus. Neque enim intelligo, quid dicas: Vnum tria, tria unum; num quaternionem dicis, Pythagoricū illum, an octernionem, an numerum ex triginta constantē. TRI. Tace ea, quæ infra sunt, quæque silentio digna. Non licet hoc pacto metiri pulicū uestigia. Ego enim dorebo te, quid sit uniuersum, & quis fuerit ante omnia, & quæ ite constitutio, quodue corpus uniuersi. Quando autem me Galileus ille conuenit, recaluaster, nato aquilo, qui in tertiū usque coelū per aërem ingressus est, quæque optima atque pulcherrima sunt, inde didicit, per aquam nos renouauit, in beatorum uestigia insistere fecit, & ex impiorum regionibus nos redemit. Ac te faciam, si me audieris, uere hominem. CRI. Dic quæso doctissime Triephon. Timore enim quodam iam correptus sum. TRI. Legisti ne aliquando Aristophanis Comici poetæ fabulā, Aues? CRI. Atque admodum. TRI. Scriptum ab eo tale quippiam ibi est:

A principio chaos, & nox, & tenebræ nigrae erant, & tartarus altus,
Nulla autem terra, nec aër, aut polus ullus adhuc, &c.

CRI. Recte dicis, quid autem postea? TRI. Erat lux incorruptibilis, inuisibilis, in-
comprehensibilis, quæ dissoluit tenebras, & in formitatem istam abegit, uerbo solo
dicto ab ipsa, quemadmodū tardilinguis iste descripsit: Terrā firmavit super a-
quas, coelum explanauit, stellas formauit fixas, cursum ordinauit, quas tu uene-
raris ut deos. Terrā autem & floribus exornauit, hominem ex nihilo, ad essen-
tiam produxit. Estque in coelo, aspiciens iustos pariter & iniustos, & in libris de-
scribens cuiusque res & actiones. Rependet autem omnibus, * quam diem ipse præ-
cepit. CRI. Quæ autem à Parcís agglomerata cunctis sunt, etiā ne illa inscribunt?
TRI. Qualia nam? CRI. Ea quæ ad fatū pertinent. TRI. Dic mihi o optime Cri-
sia, de Parcís. Ego uero discere gestiens, de te libenter audierim. CRI. An non
Homerus poeta celebris ait:

At fatum effugit nemo (mihi crede) uiro-
rum.
De magno autem Hercule, idem ait:
Nec uis Herculeæ Parcā uitauit amaram,
Quanquam dñs charus foret, & Iouis inclita proles.
Sed fato, atque ira domitus Iunonis iniquæ est.

Deū scilicet,
cuius ara eti-
am in scriptu-
ra mentio fit

* si quis
græcū exem-
plar habet,
quod obliquè
proprie signi-
ficat.

* ex Tetra-
pulo, qd p duo
sū & ite ex
planatum si-
gnificat.
Vrbis Cœlesy-
rie fuit Ge-
rasa.

ut apud Ari-
stophanē So-
crates fingit-
ur.

* uidetur nō
nihil deesse.

Iliados 2.

Iliados 2.

Quin & totam vitam, omnesq; in ea mutationes, fato constitutas atq; ordinatas esse, idem innuit, cum ait: Vbi ille deinde

Odys. H
et Iliad. Y.

Illa ferat, quæcuncq; deus, Parcaq; maligna.

Neuerunt genito, cum matris prodijt aluo.

Etiã in peregrino solo retentiones ab eadem illa fieri, ut cum Vlyfles ait:

Odys. Y

Atq; uti susceptum placido rex Aeolus ore

Miserit in patriam, sed nondum fata sinebant.

Quare omnia à parcis fieri, poëta testatus est Iouem autem neq; filium uoluisse

Ab infanda defendere morte,

sed potius

Iliad. F.

Sanguineas cœlo guttas diffudit ab alto,

Ob natum, quem Patroclus prope moenia Troiæ

Occisurus erat.

Quamobrem, Triphon, ob hæc nihil amplius addere de Parcis uolueris, et si si fortassis in sublime sublatus fuisses, unã cum præceptore, & arcanis illis innotatus. TRI. Et quomodo ipse ille poëta, o optime Critia, duplex allegat fatum, & ambiguum, ut qui hoc quidem fecerit, talem exitum sortia tur: aliud autem faciens, in alium euentum incidat. Ve de Achille, cum dicit:

Iliad. L

Nam me mater, ait, niueis Thetis inclyta plantis,

Sortitum geminas obeunda ad funera leges.

Nam si hic persistam, pugnemq; ad moenia Troiæ,

Eripitur reditus mihi: at inclyta fama sequetur.

Si autem patriam repetam, charosq; penatos

Fama perit, uerum in longum mihi ducitur ætas.

Sed & de Euchenore ait:

Iliad. M.

Qui non ignarus fati, conscenderat æquor,

Namq; huic sæpe senex, Polyidus dixerat antè,

Aut morbo in patria periturum, & inter amicos:

Aut manibus Teucrorum, atq; inter Dorica castra.

An non apud Homerum hæc scripta sunt? aut non ambigua hæc, atq; adeo anceps deceptio? Quod si placet, etiam Iouis orationem tibi addam: Annon Aegyptio dixit: quod si ab adulterio & insidijs Agamemnonis sese contineret, fato illi constitutum esse, ut in longum tempus uiueret. Si uero in animum induceret, facere ista, mortem effugere non posse? Atq; ad eum modum ego quoq; uaticinatus sæpe sum. Si occideris proximum mortis, condemnaberis iudicio, si uero hoc non feceris, uiues rectè,

Nec te fas, adeo festinam incurrere mortem.

An non uides quã minimè correctæ aut emendatæ sunt, quæ à poëtis dicuntur? quamq; item ambigua & obliqua, neq; unquam certa aliqua sede stabilita. Quare omnia isthæc missa fac, ut & te in cœlestibus bonorum libris inscribant. TRI. Benè omnia reuoluis ac repetis Triphon, sed mihi illud responde: Vtrum & Scytharum res in cœlo describuntur? TRI. Omnes, Siquidem & inter gentes Chrestus fuerit. TRI. Multos sanè scribas in cœlo narras, quando cuncta describuntur. TRI. Bona uerba, Critia, neq; quicquam contemptum aut uile de Deo dextero loquaris, sed Catechumenus existens, persuaderi à me tibi sine, si modo uiuere cupis in æuum. Nam si cœlum explanauit ut pellem, terram aut firmavit super aquas, stellas formauit, hominemq; ex nihilo, ut esset, in lucem produxit, quid mirum adeo, si res quoque omnium ibi describantur? Nam & tu si domunculam aliquam ædificasses, ancillas autem & seruos in ea multos congregasses, nūquam te lateret quicquam eorum, quæ ab illis gererentur, quãuis abiectū & uile. Quãto, igitur magis probabile est, eū qui omnia creauit, Deū, cuncta expedire ac faciliè pcurrere, & uniuscuiusq; cōsilia et actiões animaduertere.

Nam

Ita p. contem-
ptū Christū
notarunt, ut
et apud Suc-
tonium alibi
quodā loco
appellatur.

Nam tui dñi, pro Cottablis, * ab hīs qui rectē sapiunt, habētur. CRI. Rectē omnino dicis, & mihi nunc diuersum accidit, atq; Niobe olim, ex statua enim in hominem conuersus sum. Quare iam deum istum tibi appono, & iuro, quod mali à me nihil patiēre. TRI. Si modo ex corde me diligis, ne quid alienum aut nouum in me facias,

Nēue aliud celes animis, aliudq; loquaris.

Verum age mirabilem illam auscultationem tuam tandem profer nobis, ut & ego expallescam, & prorsus immuter, & non quemadmodum Niobe, obmutescam, sed, uti Philomela in ausculam conuertar, & mirabilem istam consternationem tuam in prato uiridi Tragico quodam modo decantem. CRI. Ita per filium ex patre, haudquaquam istud fiet. TRI. Dic modo, à spiritu potestatem ac uim dicendi accipiens. Ego uero sedebo

Aeacidem expectans, dum cantum finiat ille.

CRI. Abieram in uiam publicam, empturus uidelicet ea, quibus maximē opus habebam. Atq; sibi uideo multitudinem ad modum magnam, in aurem mutuo susurrantes, audiēdi autem studio etiam labijs inhærebant. Ego uero oculos per cunctos circumferens, & manum supercilij incuruam supernè obducens, inspectabam quā acutissimē, sicubi amicorum aliquem contemplanter. Video autem Cratonem Politicum illum, qui mihi à puero usq; amicus fuit, & in conuiuijs unā consuetus. TRI. Intelligo quem dicis, Inspectorum uidelicet illum: sed quid postea? CRI. Multis itaq; opposito cubito dimotis, in anteriorem partem pene trahi, & matutinum illud Aue præfatus, accedebam ad ipsum.

Ceterum homuncio quidam, nomine Charicenus, uetulus, emarcidus, & naso stridens, tussiebat primo intimum quiddam, excrebatq; languidum et inconditum. Erat autem spurum morte ipsa liuidum magis. Deinde cœpit loqui uoce attenuata & exili admodum. Hic, ut antē dixi, inspectorum relinquit elepalinos, * & debita fœneratoribus reddet, & pensiones omnes tam priuatas, quā publicas, præterea & eramangas * capiet, non inquirrens, aut perpendens cuiusq; artem. Atq; etiam amariora his nugabatur. Illi autem qui circa ipsum erant, delectabantur uerbis hisce, & nouitati rerum, quæ audiebant, aduertebant animum. Alius autem quidam, cui nomen Chleuocharmus, pallium habens admodum putre, sine calceis, & tegmine capitis incedens, interloquebatur dentibus applaudens, ut demonstraui mihi malè uestitus quidam, qui ex montibus aduenerat, detonsa coma, in theatro perscriptum nomen literis Hieroglyphicis (hoc est, sacris, & arcanis notis) quod iste auro inundaturus esset uiam publicā.

Ego uero inquam, At iuxta Aristadri & Artemidori præcepta, non ita bonum euentum habebunt hæc inter uos somnia. Sed tibi quidem debita multiplicabuntur, secundum proportionem pensionis, iste autem quā plurimum obulo etiam carebit, tanquam qui multo auro tam diues fuerit. Ac mihi quidem uidemini super Leucadē petram, & somniorum populum consopiti, tā multa somnare, nocte quasi in puncto existente. Illi uero cachinnos sustulerunt uniuersi, ita ut risu propè suffocarent, meq; ignorantiaē condemnarunt. At ego ad Cratonem conuersus, inquā, Num perperam omnia

ἐξηγήσῃς, ut comico modo dicam aliquid,

* Hoc est, pro iudo habentur. sic enim iudi gruni apud Græcos Cottabui, de quo apud Athenæum, Pollucem & Suidam. Vel pro inani strepitu, qualem in hoc iudo fiebat. quo pacto & apud Plautum ponitur: Ne crebrius te Cottabi sonent &c. Redit ad propositum.

Narratio.

ἐξηγήσῃς ἁπλῶς, αὐτὸς δὲ Suidam.

* Verbum hoc, ut positum erat reliqui, quemadmodum et quod mox sequitur, αἰσχρομαγίας, ut de reliqua sententia quisque per se æstimet, quid hīs significatum uoluerit. Quāquam primo loco dubitari possit, an potius legendum sit κατὰ λέξιν τὰ λεγόμενα, pro eo quod est, delebit residua, uel summas restantes, uel simile aliquid, à uerbo λέγειν, quod residuum esse significat.

De somniorum significationibus hic scripsere.

Leucadē petra.

Hoc est, ut uerbis indagari non possit.

Mefori.

ὅς ἄνθρωπος
ἀνθρώπων
οὐκ

Telemachus
scilicet, ut
Odys. r.

* ὁμοειδὴς
bigo, et mor
bus seminum.

ὁμοειδὴς
quo verbo
Homerus uti
tur.

& non iuxta Aristandrum Telmisensem, & Artemidorum Ephesium inuestigare somnia? Tum ille: Tace inquit, Critia. Stenim silentium ages, edocebo te sacrorum pulcherrima, & quæ nunc futura sunt. Non somnia hæc sunt, sed res ipsa. Euentum autem capient in mensem qui dicitur Mefori. Hæc postquam audissem à Cratone, & lubricam ipsorum mentem cognouissem, erubui, & tristitiam præ me ferens, abij, multis Cratonem inculando. Vnus autem illorum, acerbum, & Titanicum quiddam obtuens, arreptum me ueste, uellicabat, conuentionem fecisse & credens, & ab inueterato illo numine instigatus, uerbis autem hæc extendendo, persuadet mihi infelici, ut ad præstigiatores istos homines accederem, & in diem atram, quod dici solet, incurrerem. Dicebat enim se, omnia ex ipsis, quæ ad sacra & arcana pertinerent, edoctum esse. Atq; ita pertransiimus, ferreasq; portas, & ærea limina. Multis autem superatis schalis, in domum aurato fastigio insignem ascendimus, qualem Homerus Menelai fingit esse. Atq; ipse quidem omnia illa contemplabar, quæ insularis ille adolescens. Video autem non Helenen, mehercle, sed uiros in faciem inclinatos & pallescentes. Illi autem ubi me conspexerunt, gauisi sunt, & ex aduerso ad nos accesserunt. Dicebant enim; num quod triste nuncium afferremus. Nam uidebantur isti, quam pessima optare, gaudebantq; tristibus et malis, perinde atq; in theatro furia. Capita autem inter se iuncta tenentes confusurrabant. Postea interrogabant me:

Quis nam hominum, aut unde es, quæ patria, quicq; parentes, Sunt tibi. Nam Chrestus quidem esse appares utique ex habitu. Tum ego: Pauci, inquam, Chresti, hoc est, frugi sunt, quemadmodum ubiq; uideo, Critias autem nomen mihi est, Ciuitas uero inde, unde & uobis. Vt autem sublimes illi & in aëre gradientes interrogarunt, quo pacto se res ciuitatis, & mundus adeo totus haberet, respondens ego: Benè, inquam, habent, & insuper etiam habebunt. Illi autem abnuentes supercilijs, haud ita, inquirunt, Malè enim parturit ciuitas. Tum ego secundum ipsorum mentem: Vos inquam, supra terram, & in sublime sublatis, & ceu ex alto cuncta intuētes, acutissimè & hæc intellectu assecuti estis scilicet. Sed quo pacto ea quæ in æthere sunt, habent sese? Num deficiet sol, & ad perpendicularum luna interponetur? Num Mars quadrangulo aspectu solem aspiciet, & Saturnus ex diametro eundem? Num Venus cum Mercurio congregietur, & Hermaphroditos procreabūt, quibus uos delectamini? num pluuias impetuosas ac uehementes demittent? num densa niue terram insternent? Grandinem autem & rubiginem * deuoluent? Num pestem ac famem immittent? num uas illud fulminiferum exundat, & tonitruficum receptaculum repletum est? At illi, quasi cunctis præclare gestis, deblaterabant sua ista amabilia, quod uidelicet res statim immutanda essent, perturbationes autem et tumultus ciuitatem inuasuræ, & exercitus ab hostibus mox superandi. Ob hæc itaq; animo conturbatus, & quemadmodum illex incensa, intumescens, magna uoce exclamaui, o miseri hominum, ne uana adeo loquacitate efferamini, acuentes dentes aduersus uiros, leonum animos præ se ferentes, spirantes hastam & lanceas, & candidantes cristis galeas. Sed ista in uestrum caput conuertantur, quando ita patriæ uestram deprimitis. Non enim in aëre gradientes ista audiistis, neq; negotiosam mathematicam perfectè adeo assecuti estis. Quod si uero uaticinia uos, & præstigiæ huc induxerunt, duplex ignorantia nomen sustinetis. Nam hæc mulierum atq; anicularum inuenta sunt & ludicra. Plerūq; enim huiusmodi res muliebres curæ prosequuntur. TRIE. Quid autem ad hæc responderunt, o optime Critia, isti mente pariter & sententijs detonsi? CRI. Cuncta hæc præterierunt, ad cogitationes illas à se inuentas et exercitatas confugientes. Dicebant enim, soles decem ieiuni & absq; cibo perseuerabimus, & ad hymnos tota nocte decantandos uigilantes, talia somniamus. TRIE. Tu uero quid ad ipsos dixisti? Magnum enim & attonitum quiddam responderant, CRI. Confide, nihil ig-

naum

trum. Cōtrā enim respondi pulcherrimē. Nam quæ uulgo ab urbanis, inquam, de uobis factantur, quando somnias, huiusmodi scilicet proferuntur? Illi autem quasi quiddam caninum subridentes, extra lectulum aliquantum progrediuntur. Ego uero, si uera sunt, inquam, talia, o ætherij, haud unquam sane turō ea quæ futura sunt, inuestigabitis, sed persuasi ab ipsis nugabimini, quæ neque sunt neque futura sunt. Verum hæc quidem, nescio quo pacto nugamini, somnijs credentes, & quæ optima sunt, abominamini, malis autem delectamini, haud sane quicquam abominatione ista promouentes. Quamobrem missas facite, alienas istas imaginationes, & praua consilia, uaticiniaq̃, necubi deus uos in malam rem hinc efficiat, eo quod patriæ mala imprecamini, & uerbis adulterinis ac perditis illam affamini. At isti unum eundemq̃ omnes animum habentes, me multum increpabant. Ac si placet, ista quoq̃ tibi addā, quæ me etiam perinde ut statutam, elinguem ac mutum reddiderunt, donec me frugi ista tua loquela, cum iā propē in lapidem conuersus essem, resoluit, & in hominem rursus restituit.

TRI. Tace Critia, neque nugæ istas longius extenderis. Vides enim quomodo intumuerit mihi uenter, & quasi imprægnatus eam. Morsus enim sum uerbis à te amodo dictis, perinde ut à cane rabiosa, ac nisi medicamentum aliquod obliuionem inducens, hausero, atq̃ ita conquiescam, memoria hæc mecum cohabitans & quasi domi apud me residens, magnum aliquod malum procreabit. Quamobrem missos istos facito, precationem à patre incipiens, & celebre illud carmē ad finem apponens. Sed quid hoc? an non Cleolaus hic est, is qui pedibus longum adeo incedit. Serio autem uenit & accedit. Num alloquemur ipsum? CRI. Atq̃ admodum. TRIE. Cleolæ, nequid cursu præteruehare, neque prætereas nos, sed accede lætus, si quidem nuncium aliquod affers. CLE. Saluete ambo, o præclarum par amicorum. TRIE. Quæ autem est festinatio ista? permultum enim anhelas. Num nouum aliquid gestum est? CLE.

Cecidit supercilium illud olim Persidis
Fama celebratum, atq̃ Susa, urbs inclita,
Cadet autem & omnis terra nobilis Arabum,
Valida imperantis dextera & uiroribus.

CRI. Hoc illud est, ut semper deus non negligit bonos. Sed auget, prouehens in melius. Nos autem o Triephon, pulcherrima inuenimus. Sollicitus enim mecum ipse eram, quidnam in morte liberis meis testamento relicturus essem. Non isti enim paupertatem meam, quemadmodum ego tuas res quoq̃. Hoc igitur sufficit liberis, Dies uidelicet imperatoris. Neque enim diuitiæ nos deficient, neque nos populus perterrebit. TRI. Et ego, o Critia, hæc relinquam liberis, ut uideant Babylonem perditam, Aegyptum in seruitutem redactam, Persarum liberos seruilem ætatem agentes, excursionses Scytharum sedatas, utinam igitur & prorsus propulsatas. Nos autem illum Athenis ignotum inuentum, adorantes & manus in cœlum tendētes, gratias illi agemus, ut qui digni facti fuerimus, huiusmodi potestati atque uirtuti subiecti esse. Reliquos autem istos, nugari sinamus, contenti pro ipsis dicere notum illud, quod prouerbio dici solet: Non est guræ Hippoclidis.

*Videtur uis
Historiā Tra-
iani intelli-
gere, qui Ctesia-
phonē et Ba-
bylonē, et alia multa O-
riētis in pote-
statē redegit*

Hic dialogus inter uerboſos Luciani refertur.

CHARIDEMVS SIVE DE PVLCHRITVDINE.

IACOBO NICYLLO INTERP.

LUCIANI
ARGUMENTVM.

Nec hic Dialogus Luciani uidetur esse id quod Aldus quoque annotauit, et cum ex stilo, quinque
is multo simplicior hic, quam in superiore est, tum ex reliquo totius corporis contextu apparet.
Continet autem encomium pulchritudinis seu formae tribus orationibus diuisum, atque a tribus personis
in conuiuio tractatum, quarum priores duae praestantiam ac dignitatem pulchritudinis commendat, mal-
ta ad hoc decorum pariter, et hominum adhibitis exemplis. Postrema autem etiam nimis effectum illi-
um, et mutua collatione reliquarum virtutum, et eorumque uulgo inter bona recensentur. Caetera plana sunt.

Exordii dia-
logi narra-
tione.

HERMIPPVS.

Festum fuit
in Athenis
Diasia quod
dicitur γῆρας
αἰῶνος τῶν
ἀνδρῶν, ut sui
das ait,appel-
lata.
Petitio taci-
ta.

Extenuatio.

Materia cer-
taminis, et co-
munijs causa.

Personae.

EAMVLABAM fortè heri, in suburbio, Charideme, simul
ut ex agrorum aspectu me aliquantulum reficerem, simul
etiam quietis & oculi gratia, fortè enim tū meditabar quip-
piam. Obuiam igitur mihi fuit Proxenus Epictatis filius.
Allocutus autem ipsum, quemadmodum consueueram, in-
terrogabam, unde ueniret scilicet, & quo iturus esset. Tū
ille, uenire se quidem etiam ipsum respondet, huc oblecta-
tionis gratia, quam ex agrorum aspectu percipere consueuisset, refici autem uel-
le etiam temperata ac leui aura, quæ illos afflaret. Caeterum redire se à conuiuio,
quod pulcherrimum peractum fuisset in Pireo apud Androcleum Epicharis fili-
um, qui ob partam uictoriam, Mercurio sacrificasset. Vicisse autem ipsum in Di-
alsijs, libro quodam recitato. Comemorabat autem cum alia multa, quæ ibi acta
essent, urbana & festiua, tum uero & pulchritudinis encomia, à uiris dicta aie-
bat, quæ ipsum quidem non posse referre, oblitum eorum præ senectute uide-
licet: deinde etiam alioqui non ita multum circa orationes dicendas uersatum.
Te uero, facile commemoraturum, ut qui & ipse encomium dixisses, & caeteris
per totum conuiuium, animum aduertisses. CHAR. Facta sunt hæc Hermippe,
ut dicis, Veruntamen neque mihi facile fuerit, accuratè cuncta persequi. Neque
nimis possibile erat omnia exaudire, multo adeo tumultu excitato, & ab ijs qui
ministrabant, & ab ijs qui cōuiuabantur, & alioqui etiam ex difficilioribus hoc
est, meminisse eorum uerborum, quæ in conuiujs fiunt. Nosti enim quàm obli-
uiosos reddant, etiam eos qui alioqui plurimum memoria ualent. Sed tamen
tui gratia, quoad potero, commemorare tibi illa conabor, nihil eorum prætere-
mitrens, quæcumque memoria consequi potuero. HERM. Proinde ob hanc rem
gratiam tibi habeo. Verum enim si mihi totam à principio narrationem repeti-
ueris, puta & quis liber fuerit, quem recitauerat Androcles, & quem, recitato
eo superauerit, postremo & quosnam uos, ad conuiuium uocarit, ita demum
plenam apud me gratiam inibis. CHAR. Ipse quidem liber, encomium Herculis
erat, ex somnio quodam, ceu dicebat, ab ipso compositum. Vicit autem Dioti-
mum Megarensem illum, pro spicijs, imò uero pro gloria cum eo certans. HER.
Quid autem libri erat, quod ille recitauit? CHAR. Encomium Castoris & Pol-
lucis. Dicebat autem se quoque, ex magnis periculis ab illis seruatum, hanc illis
quasi quandam gratiam persoluisse: præsertim, cum ab illis etiam confirmatus
fuisset, de summis nauium uelis in extremo discrimine ipsi apparentibus. Ade-
rant autem in conuiuio & alij multi partim cognati ipsius, partim alijs familia-
ritate iuncti, qui uero memoratu digni sunt, quicquid totum conuiuium cohonest-
runt, laudesque pulchritudinis uerbis persecuti sunt. Philo erat, Diniae filius, &
Aristippus Agasthenis, tertiusque ipse. Accumbebat autem nobiscum & Cleo-
nymus, formosus ille, Androclis nepos, adolescentulus tener & delicatus, qui
mentem tum habere utique uidebatur. Admodum enim attentè auscultabat, quæ
dicebantur. Primus itaque Philo de pulchritudine incipiebat dicere, facto in hunc
modum exordio. HER. Nequaquam, amice, ne mihi prius ipsa encomia exordi-

are

are, quàm causam quoque exposueris, qua adducti, ad hoc argumentum tractandum processeritis. CHAR. Præter rem moraris nos, o optime, qui tibi iam dudum potuissimus, uniuersa oratione exposita, iterum hinc abire. Veruntamen quid agas, quando quispiam, amicus existens, tantopere urgeat? Neceesse enim est quid uis etiam amici causa perpeti. Causam igitur quam quæris, qua ad hoc argumentum compulsi sumus, ipse Cleonymus, formosus ille fuit. Cum enim medius inter me & Androclum, cuius nepos erat, sederet, multus ab Idiotis sermo de eo fiebat, qui & respiciebant ad ipsum, & ad formam eius, plus quàm obstupescabant. Propemodum igitur cæteris omnibus postpositis, sedebunt encomia adulescentis persequentes. Nos autem admirati illorum erga pulchritudinem amorem ac studium, & simul collaudatis ipsis, segnitiam quandam arbitrati sumus esse, uerbis ab idiotis superari, præcipue de pulcherrimis dicendo, quo solò nos illis præstare putaremus. Atque ita de pulchritudine uerba facere coepimus. Visum igitur nobis est, haud nominatim dicere laudes pueri, neque enim honestum fore, nam hoc pacto præcipituros nos ipsum in maiorem insolentiam esse, sed tamen neque, ut illos, in compositione adeo, & ut cuique fortè succurrisset, sed seorsim singulos, quacumque de re proposita commemorasset. Atque ita Philo, primus ex ortus, in hunc modum uerba fecit. Quàm indignum uero est, quòd, cum quæcunque in singulos dies agimus, pro ijs tanquam pulchris, omnem operam ad diligentiā adhibeamus, de ipso pulchro sermonem nullum habemus, sed perinde ac silentes ac taciti sedemus, ac si metuamus, ne fortè uerbum aliquod, de ijs, pro quibus tantopere laboramus, uel imprudentibus nobis excidat. Atqui ubi nam aliquis oratione meritò utatur, se, cum de illis, quæ nullius precij sunt, tantopere contendat, de eo quod omnium pulcherrimum est, planè cōticescat? aut quomodo id quod in uerbis pulchrum est, rectius quàm omnia alia seruari poterit, si de ipso fine eorum, quæ quotidie aguntur dicere prætermittamus. Verum ne uidear monere quidem scire, quo pacto oporteat nos circa pulchrum affectos esse, dicere autem ipsum, de eo nihil posse, quoad fieri potest, de eo breuiter commemorare conabor. Nam pulchritudine omnes quidem cupierunt potiri: pauci autem omnino fuerunt, qui illam affecti fuissent. Qui uero donum hoc fortè adepti fuere, illi omnium beatissimi fuisse uisi sunt, & apud deos, & apud homines meritò honore affecti. Atque huius rei argumentum tale fuerit. Nam eorum qui ex Heroibus in numerum deorum recepti sunt, Hercules, & Dioscuri, & Helene, Iouis filij sunt: quorum ille quidem, fortitudinis causa, honorem hunc consecutus esse dicitur. Helena autem pulchritudinis gratia, cum se ipsam in deam mutasse, cum fratribus Dioscuris, causa fuisse, ut ante ipsam, in cælum ascenderent, ijs quæ cæteri uita functi sub terra obnoxij premuntur, exoluti. Quamquam etiam, quicumque hominum dignus unquam iudicatus fuit, ut deorum consuetudine frueretur, alium reperire non licet, quàm qui pulchritudinis particeps fuisset. Nam & Pelops eadem hac causa cum dijs Ambrosiæ particeps fuit, & Ganymedes ille Dardani, hoc pacto miscuisse nectar dicitur, omnium summo deorum. Quare etiam ipsum neque ullum deorum cæterorum alium uoluisse secum uenationis huius, amorum suorum uidelicet, participem fieri, sed sibi soli decorum arbitratur esse, in Gargarum Idæ deuolare, atque inde amulum suum, in eum locum, ubi per omne tempus cum illo consuetudinem haberet, subducere. Tantam autem curam ille semper habuit pulchrorum, ut non solum cælo dignatus eos fuerit, illuc ipsos attollens: sed & ipse in terram quocumque fors tulit, descenderit, ut cum amatis singulis locis congregaretur. Ac eam quidem ob rem, in cygnum conuersus, cum Leda rem habuit, ob eandem autem & Tauri facie Europam rapuit. Assimilatus autem Amphitryoni, procreauit Herculem. multaque alia Iouis uasframenta enumerare quispiam possit, quibus ille eorum congressu, quorum desiderio tenebatur, potitus fuit.

Quod

Occasio enim
comij dicendi.I. Encomium
Philonis.
Exordium ab
obiurgatione
et loco com-
muni.

Propositio,

Confirmatio
ab exemplis
deorum et
hominum.

Homerum in-
telligit, apud
quē ista illa-
dos, & s.
præcipue ha-
bentur.

Quod aut̃ maximum est, quodq̃ meritò aliquis admirari posset, cū ille cum dīs uersaretur (neq̃ enim hominū ulli cōuersatus est, præterquam pulchris) quo- ties inter illos concionem aliquam habuit, ita austerus fingitur à communi Græcorum poëta, ut in priore quidem oratione, Iunonem, quanquam illa antea ubi que increpare ipsum consueuisset, nihilominus, tamē ita perterrituerit, ut ea satis habuerit, quòd nihil grauius pateretur, & intra uerba duntaxat, illius ira consisteret. In posteriore autem, deos uniuersos nō minore terrore affecerit, terram unā cum ipsis hominibus, & mare quoq̃, in sublime sublaturum sese minatus.

At uero quoties cum pulchris congressurus esset, ita mansuetus, & blandus, omnibusq̃ æquabilis redditur, ut apud omnes alios, etiam ipso eo, quòd Iupiter est depositus, uidelicet ne molestus, aut ingratus cuiquam eorum, quos amat, uideatur, alienam aliquam formam induat, eamq̃ pulcherrimam, & qua maximè putat, intuentem allici posse. Tantum reuerentiæ & honoris pulchritudini exhibet. Ac non solum ipse quidem Iuppiter ita pulchritudine captus est, cæterorum autem Deorum nullus, ut hæc magis accusationem Iouis continere uideantur, quàm pro pulchritudine dicta esse, sed si quis diligenter considerare uolet, omnibus etiam dīs eadem hæc accidisse uidelicet deprehēdet. Vt, uerbi gratia, Neptunum Pelops forma captum fuisse. Hiacynthi autem Apollinem, & Mercuriū Cadmi. Præterea neq̃ deas pudet pulchritudine superatas ac captas uideri, sed hanc quasi emulationem quandem honoris inter se habent, puta eam quæ cum pulchro aliquo rem habuit, narrare posse, hominibus sese dedisse. Iam uero, cum ex cæteris omnibus, unaquæq̃ suæ accertæ rei præses sit, de ijs, quibus quæq̃ præest, nulla cum altera contendit, sed Minerua quidem cum hominibus ad bella gerenda præst, haudquaquam cum Diana de uenatione pugnat, eodemq̃ modo & illa Mineruæ de remilitari concedit. De nuptijs autem Iuno Veneri, neq̃ hæc illi molesta est ob ea, quibus illa præsidet. At contrā singulæ ob formam & pulchritudinem eousq̃ animo efferuntur, omnesq̃ alias excellere sibi uidentur, ut cum Eris ipsas inter se mutuo discordes & inimicas reddere ueller, nihil aliud obiecerit illis, quàm pulchritudinem, rata hoc pacto facillimè sese hoc quod uolebat, effecturam esse. Ac prudenter sanè hoc excogitauit. Anī maduenteritq̃ uel inde aliquis pulchritudinis potestatem. Nam postq̃ pomum illud acceperint, & inscriptionem legissent, cum unaquæq̃ suum illud esse censeret, neq̃ tamen ulla contra se ipsam suffragium ferre sustineret, quòd uidelicet altera turpior esset, ad Iouem, harum quidem patrem, illius autem etiam fratrem & coniugem deueniunt, litem hanc illi disceptandam committentes. Ille autem cum & per se ipse sententiam, quænam earū pulcherrima foret, proferre posset, & multi fortes, & sapientes, & prudentes cum in Græcia, tum inter Barbaros essent, quibus eadem causa delegari potuisset, Iudicium hoc Paridi, Priami filio commisit, manifestum adeo calculum ferens, quòd & prudentiam & sapientiā, & uires pulchritudo anteiret. Porro tanto semper studio tantaq̃ cura, formosæ audire expetiuerunt, ut & heroum pariter, & deorum exornatori poëtæ persuaserint, non aliunde magis, quàm à pulchritudine sese appellare. Proinde libentius audierit λευκώλεν (hoc est, niueis lacertis) Iuno, quàm, πρὸ βαδεία, & θυγατήρ μεγάλου κρόνου (hoc est, antiqua dea, & Saturni magni filia) Minerua autem neque Tritogenia, quàm Glaucopis uocari maluerit. Et Venus, uniuerso etiam redemerit, nominari χρυσή, hoc est, Aurea. Quæ cuncta ad pulchritudinem pertinent. Atqui hæc non modo argumento atq̃ indicio sunt, quo pacto illi, qui potiores habentur, circa hanc se gerant: sed & testimonium perhibent ne utiquam falsum, quòd cæteris omnibus, præstantior eadem sit. Proinde Minerua quidē fortitudine pariter & prudentia præstare illam suffragatur, utriq̃ enim harum præsidet ipsa. Iuno autem uniuersa dominatione, atque potentia, expetendam magis esse, sententia sua declarat, in partem etiam Ioue tanquam patrono, aduocato,

210. Quod si igitur diuina adeo res & ueneranda, pulchritudo est, deinde et diu
 tantopere ambita & affectata, quomodo tandem honestum nobis fuerit, si non
 & ipsi deos imitantes, cum rebus tum uerbis, quibuscunque modis poterimus,
 pulchritudini patrocinemur? Atque hæc quidem Philo, de pulchritudine perora-
 uit, hoc quoque ad finem addens, quod etiam plura hic dicturus fuisset, nisi sciret.
 uerboſitatem in conuiuijs longiorem improbari. Cæterum post illum statim A-
 ristippus uerba facere cœpit, multis antea ab Androcle inuitatus. Neque enim uo-
 lebat primo, ueritus proximo post Philonem loco dicere. Exorsus autem inde est:
 Multi sæpe homines (inquit) omittentes de rebus optimis & nobis conducenti-
 bus dicere, ad alia nescio quæ argumenta abripi consueuere, ex quibus sibi qui-
 dem famam cōparaturos se putant, auditores autem uerbis nihil conferentibus
 obtundunt. Ac dicere solent, alij quidem de iisdem rebus inter se uerbis conten-
 dentes; alij autem ea, quæ non existunt, commemorantes, alij etiam de ijs de qui-
 bus minimè necesse est, uerba facientes. Quos sanè decebat omnibus hisce reli-
 ctis, quo pacto conducibile aliquid dicere fortè possit, apud animum cogitare.
 Hos igitur, quando nunc ego de ijs, quæ existunt, nihil sanè cognouisse existimo,
 et alioqui autem, etiam aliorum ignorantiam de rebus optimis, reprehendentem
 in eadem uicia incurrere, omnino stulticiæ cuiusdam esse puto: idem argumen-
 tum orationis utilissimum atque pulcherrimum auditoribus proponam, quodque
 omnis, quicumque etiam fuerit, fatebitur, scio, dignissimum esse, quod pulcherrimum
 quoque uocetur. Quod si igitur de alia aliqua re uerba faceremus, & non de
 pulchritudine, satis fuisset unum aliquem dicentem audisse, & exinde argumen-
 to eo relicto, ad alia transisse: nunc autem præsens hoc, tantam dicendi copiam præ-
 bet ijs, qui de eo orationem instituunt, ut haudquaquam, si quis pro dignitate ip-
 sum non tractarit, ob id infelicitè sibi successisse rem arbitrari debeat, sed si post
 multos alios, nonnihil ad priores laudes etiam ipse conferre potuerit, benignio-
 rem fortunam experiri putetur. Nam quod manifestè adeo, à superioribus, in
 honore habitum semper est, ab hominibus autem ita pro re diuina, & opere pre-
 cio digna, existimatum, omnibusque quicumque uiuunt, peculiare ornamentum exis-
 tit, præterea & eos, quibus adest, ab omnibus amari & coli: illos autem quibus
 abest, odio haberi, neque dignos adeo, quos aspicias, uideri, facit, quisnam dicendi
 facultate præditus tanta fuerit, ut id pro eo ac dignum est, laudare sufficiat? Ve-
 runtamen, quoniam ita multis ipsi opus est laudatoribus, ut uix unquam pro di-
 gnitate tractari queat, nihil alienum aut indecorum fuerit, etiam nos aliquid de
 eo dicere conari, quanquam uerentes nonnihil, uerba facere post Philonem.
 Adeo autem omnium quæ sunt ueneratione dignissima, maximeque diuina res,
 pulchritudo est, ut etiam, si omittamus dicere, quibus honoribus dii pulchros af-
 fecere, superioribus certè temporibus illis, Helena ex Ioue nata, in tanta apud om-
 nes homines admiratione fuerit, ut cum adhuc infra ætatem esset, Theseus ob
 aliam quandam rem in Peloponnesum profectus, conspecta illius forma in tantam
 admirationem ipsius uenerit, ut cum & regnum haberet maximè tutum, & glo-
 ria excelleret nequaquam uulgari, nihilominus tamen putarit, sibi uitam uitalem, ut il-
 le ait, non esse, si illa carere deberet; rursum autem se omnes alios felicitate supergres-
 surum esse, si secum illam cohabitare contingeret. Atque hoc modo cum apud se-
 se animatus esset, à patre quidem ipsius accipere illam desperauit, neque enim elo-
 caturum ipsum illam, cum nondum ad iustam ætatem peruenisset, cæterum im-
 perio illius contempto atque despecto, spretisque insuper etiam omnibus, qui tum
 in Peloponneso agebant, potētibus assumpto Pirithoe, qui ipsi in raptu adestet,
 à patre ut abreptam in Aphidnam, Atticæ regionis oppidum asportauit. Tantam
 autem gratiam habuit Pirithoo pro hoc auxilio præstito, ut ipsam per omne deinde
 tēpus ita amarit, ut etiā posteris in exemplū abierit, Thesei et Pirithoi amicitia.
 At postquam etiā illū oportebat ad Plutonis perficisci regnū ambiētem filiā Cereris
 Proq

Epilogum

II. Encomiū

Aristippi.

Exordiū 2

reprehensione

Sophistarū, si

mille Isocra-

tis pœmia, in

orōem de lau-

dibus Helena

unde etiā hu-

ius orōis ple-

raq; sumpta

uidetur.

Attētio ab ip-

sa rei præ-

stantia.

Propositio:

Confirmatio

ab exemplo

Thesei et He-

lena.

Amplificatio

à consequen-

tiis.

Proserpinam, postquam multis ipsum dehortatus à proposito, ne quid tale tentaret, auertere non potuit, unà cum ipso profectus est, arbitratus debere se hanc illi referre gratiam, ut pro eo etiam animam in periculum poneret. Caterum ubi hoc profectio peregre, illa Argos mox rediisset, postquam ætate nubilus facta est, quanquam principes Græciæ, & formosas alias, & ex parentibus præclaras natas, ex tota ea terra ducere uxores sibi possent, nihilo minus tamen convenientes, huius proci facti sunt, cæteris omnibus, perinde ut uillioribus contemptis. Sciens autem, quod non absq̃ certamine ab uno aliquo ducenda esset, metuentesq̃ ne pugnantibus inter se aliquibus, bellum inde toti Græciæ oriretur, de cōmuni sententia in hæc uerba iuraverunt, quod omnes auxilium ferre uellent ei, qui cunq̃ uxorem hanc ducere dignatus fuisset, neq̃ cuiquam concedere, qui iniuria aliqua afficere illum aggressus esset: existimantes uidelicet, quisq̃ sibi auxilium & societatem hanc parari. Propria quidem igitur sententia frustrati omnes sunt, præter Menelaum, communis autem pacti experimentum statim adeo derunt. Non enim multò post, cum contētio inter deas de pulchritudine orta esset, disceptatio eius litis Paridi Priami filio delegata fuit. Qui cum iudicio inferi or esset, quàm ut inter corpora dearum cognoscere posset, donorum autem congeretur iudex fieri. Ac Iuno quidem offerret illi totius Asiæ imperium, Minerva robur & uires ad bella, Venus autem Helenæ huius nuptias: Ipse uero contra secum ita cogitaret, quod imperia quidem etiam uilibus & contemptis hominibus obuenire possent, Helena autem, non statim ullus posterorum dignus futurus esset, nuptias huius cæteris rebus omnibus anteposuit. Postea uero ex orta celebri illa expeditione contra Troianos, & Europa tunc primum contra Asiam bello concitata, cum Troiani possent Helena reddita, sine periculo ac metu terram suam retinere, Græci autem hanc illis habendam permittentes, omnibus illis difficultatibus, quæ ex bello & expeditionibus percipiuntur, liberari: neutri consulere sibi ipsi uoluerunt, rati non aliam pulchriorem belli causam, ob quam morerentur, inuenire se posse, iam uero & dñ, cum certò scirēt liberos suos in eodem bello perituros esse, haudquaquam illos ab eo absterruerunt, sed ad id ultrò proficisci fecerunt, rati non minorem inde gloriam cōsecuturos esse, si pro Helena mortem obissent, quàm quod deorum filij procreati essent. Et quid attinet de filiis deorum dicere? cum ipsi dñ maiore grauioreq̃ certamine inter se eodem bello congressi fuerint, quàm tunc, cum contra gigantes bellum gessere. Nam in illo contra Gigantes communibus ac mutuis auxilijs dimiccarunt: hic autem ipsi contra se ipsos arma tulerūt. Quosane argumento, quod nam aliud manifestius aut clarius esse potest, quanto etiam ipsis dñs iudicibus, ceteras mortalium res omnes antecellat pulchritudo? Nam cum pro aliarum quiddem rerum nunquam ulla ullo modo inter sese discordes fuerint, pro pulchritudine autem, non solum filios suos in mortem obtulerint, sed ipsi inter se dimiccarint, nonnulli autem etiam uulnerati fuerint: an non omnibus adeo calculis censuerunt pulchritudinem cæteris rebus uniuersis anteponendam esse? At enim ne penuria quadam de pulchritudine dicendi, circa hunc locum commorari diutius uideamur, ad alium hinc trāsire uolo, haudquaquā his quæ antè dicta sunt, ad comprobendam pulchritudinis dignitatem, inferiorem, nempe ad Hippodamiam Arcadis illius Oenomai filiā. Quàm multos enim ille, pulchritudine huius captos, ostendit, mortem subire uoluisse potius, quàm ab hac dissociatos, lucem intueri. Nam postquam adultam ætatem attigit puella, illamq̃ pater nō paruo interuallo cæteras omnes antetre conspexit, ipse quoq̃ forma illius captus est. Tanta enim hæc in illa exercebat, ut etiam eum, à quo nata fuerat, præternaturam illexerit. Proinde cum ipse quidem illam apud sese retinere cuperet, e locare autem uelle ei, qui dignus illa foret, simularet, ut hominum accusationem puta, euitaret, technam quandam machinatur, cupiditate sua multò iniustior ē,

Aliud exemplum Hippodamie & procorum.

per

per quam putabat, id quod animo intendebat, facillimè sese conficere posse. Nam currui, quem quoad fieri maximè potuerat, ad celeritatem arte compararat, equis, qui ea tum ætate in Arcadia omnium uelocissimi erant, iunctis, cum procis puellæ, aurigatione certabat, ei uidelicet, qui certamine superasset, sponfam illam proponens: qui uero uictus esset, illum capite priuandum edicens. Iubebat autem etiam ipsam unâ conscendere currum, quo uidelicet illi, dum uultu in illa defixi hærent, interea aurigandi currum obliuiscerentur. Cæterum cum qui primus certamen hoc inisset, successu caruisset, & præterquam quod à puella, etiam uita excidisset, reliqui cum ad certamen obeundum cunctari, & eorum quæ semel decreuissent, quicquam detrectare, futile ac iuuenile quiddam esse censerent: rursus autem crudelitatem Oenomai detestarentur, alius alium præuertit moriendo, perinde ac si metuerent, ne non pro puella illa mori possent. Ac processit cædes ea, donec tredecim eorum iuuenum interficerentur.

At dii, cum illum ob prauitatem hanc odio haberent, pariter autem & eos qui mortui fuerant, & puellam miserarentur, alteros uidelicet, quod tantæ rei possessione priuari essent: puellam autem, quod forma sua per ætatem frui non posset, pro iuvene eo, quicumq; mox certaturus esset (erat autem is Pelops) curam aduertentes, & currum illi donant pulchriorem arte factum, & equos immortales, quorum ope puella potiturus, ac dominus illius futurus esset. Et sanè factus quoque est, focero ad metam & terminos uictoriæ occiso. Adeo pulchritudo ipsa, cum hominibus diuinum quiddam esse uidetur, & ab omnibus coli consuevit, tum à dijs quoque sæpenumero cum summo studio obseruata est. Quam obrem neque nos quispiam reprehendere meritò poterit, quod quasi quoddam operæ precium putamus, hæc de pulchritudine differuisse. Atq; ad hunc modum & Aristippus orationem suam peregit. HER. At tu etiam restas Charideme: quare fac, ut quasi quandam coronidem imponas oratione tua, pulchris hisce de pulchritudine dictis. CHAR. Nequaquam, per deos quæso, ulterius progredi me cogas. Satis enim sit, indicasse tibi, & quo pacto conuersati fuimus, & hæc quæ modo dixi, præsertim cum ne illa quidem satis adhuc meminerim, quæ modo commemorauit. Multò enim facilius ea memoria repetueris, quæ ab alijs dicta sunt, quàm quæ ipse dixisti. HER. Hoc igitur illud est uidelicet, quod ab initio consequi me cupiebam. Neque enim mihi tantopere orationes aliorum, ac tuam audire cura fuit. Quare si me hac priuaueris, etiam illa frustra laborasse te scias. Sed per Mercurium quæso, totam adeo orationem, quemadmodum à principio exorsus fueris, mihi recita. CHA. Satiùs quidem fuerat, contentum his, quæ dixi, à difficilioribus abstinere me: attamen quando ita cupis, & nostram audire orationem, in hoc quoque morem tibi gerere necesse est. Proinde hoc pacto ipse quoque uerba feci:

Si primus ipse cœpissem de pulchritudine dicere, pro cæmijs fortasse frequentibus & densis opus haberem, nunc autem quando post multos alios, qui ante me uerba fecerunt, dicturus sum, nihil alienum puto, fuerit, si illorum antè dictis, perinde ac pro cæmijs quibusdam usus, sequentem orationem subiungam. Præsertim cum non alio loco, sed hoc in conuiuiis, eodemq; die, orationes istæ habeantur, ita ut liceat & præsentibus latere nos, perinde ac si non quisque priuatim uerba faceret, sed eandem singuli per uices prosequantur orationem. Proinde alteri quidem sufficerent ad laudem utique comparandam, ea, quæ uestri unusquisque seorsim de pulchritudine dixit. At uero hic adhuc tantum superest, ut & ijs, qui post nos uenturi sunt, extra ea quæ nunc dicta sunt, satis laudum ad prædicandam illam suppetat. Plurima enim undiq; circumstant, quæ & ipsa eam de se opinionem prebent, quasi singula eorum primo loco dici debeant, non aliter atq; in prato aliquo floribus fœcundo, ubi semper ea quæ nobilissime apparent, carpentes potissimum alliciunt. Ego uero ex omnibus illis de

Epilogus.

III. Encomiū
Charidemi.Exordiū ab
occasione an
tedictorū, et
loci quoq;Attentio ab
argumēti am
plitudine.

Confirmatio à collatione
effectus reliquorum bono-
rum & pulchritudinis.

Nireum intelligit, quo pul-
chrior alter Non uenit ad
Troiam, ut Homerus ait,
Iliados 2.

Alia confirmatio à causa.

Locus est Odyssee quarto

Iliados 2. ἡ δὲ δὴ μὲν ἦν
ἔπειτα δὴ μὲν ἦν
παρὰ τῶν.

Alia à collatione cetera-
rum virtutum.

* δὴ μὲν ἦν ἡ γὰρ
hoc est, qui in concionibus
fauorem plebis ambiūt &
Cicerō in Lelio populares dicuntur.

lectis, quæ mihi uidebuntur minimè prætereunda fuisse, quàm bre-
uissimè potero dicam, ut & pulchritudini debitum suum reddam, &
uobis, omissa uerborum prolixitate morem geram. Proinde illi qui
dem, qui uel ob fortitudinem, uel ob aliam aliquam uirtutem præsta-
re nobis uidentur, si non quotidie honestis actionibus beneuolenti-
am sibi concilient, & nos quodammodo ad amandum se cogant, inuide-
mus illis magis, undecumq; etiam eis negocia, quæ geruntur, minus
benè procedunt. Pulchris autem non modo non inuidemus formam
suam, sed statim etiam ubi aspeximus tantum, capimur, & plus quàm
amamus eos, neq; grauamur, tanquam superioribus, quantum nobis
licitum fuerit, & seruire quoq; illis. Libentius igitur quispiam obedie-
rit formoso alicui, quàm imperauerit ei, qui talis non est, maioremq;
gratiam habuerit formoso, multa iubēti, quàm si nihil quicquam præ-
cipiat. Accæterorum quidem bonorum, quibuscumq; caremus, ulterius
orem assequendi curam nullam gerimus, at pulchritudinis nulla un-
quam nobis satietas oboritur, sed siue Aglaies filium illum, qui cum
Achillis ad Troiam profectus fuit: siue Hyacinthum formosum illū,
siue etiam Lacedæmonium Narcissum, pulchritudine superemus, ta-
men nobis ipsi minimè satisfacimus, sed semper timemus, ne fortè ui-
deamur apud posteros, ab alijs superatiffuisse. Propemodum autē o-
mnium eorum, quæ inter homines geruntur, ut ita dicam, quasi quod-
dam commune exemplum, pulchritudo proposita est. Nam neq; du-
ces negligunt ad pulchritudinem exercitus suos instruere, neq; orato-
res ad eandem orationes suas componere, neq; etiam pictores, imagi-
nes ac tabulas suas secundum illam depingere. Et quid attinet ista re-
censere, quorum finis quoq; pulchritudo est? Quin illa quoq; quibus
necessario utimur, haudquaquam prætermittimus, quin omnia, quæ
maximè fieri potest cum summo studio, quàm pulcherrimè appare-
mus. Nam Menelaus quidem, non tantum curauit usum & necessita-
tem ædium, quantum, ut pulchritudine earum ingredientiæ quasi at-
tonitos redderet. Et ob hoc sumptuosissimas pariter & pulcherrimas
eas ædificauit. Neq; etiam sententia falsus est. Nam Ulyssis filius ita
admiratus eas fertur, cum ad percunctandū de patre, eò loci uenisset,
ut ad Pisistratum Nestoridem in hunc modum dixerit:

Talis & ætherij forsan Iouis aula renidet.

Et ipse adolescentis pater non aliam ob causam minio infectas duxit
naues, cum unā cum Græcis ad Troiam proficisceretur, quàm ut aspi-
cientes eorum aspectu obstupescere posset. Et fermè si quis singulas
artes perpendere uolet, reperiet omnes eas ad pulchritudinem tende-
re, eamq; consequi, pro summo ducere. Adeo autem pulchritudo cæ-
teras res cunctas excellere uidetur, ut ipsæ, quæ uel cum iusticia, uel sapi-
entia, uel fortitudine aliqua fiūt, multa alia inuenias maiori precio uel
existimatione digna censeri: at uero, quæ cum hac specie commune al-
iquid habent, ipsæ nihil quicquam melius inuenire licet, ut rursus & il-
lis, quibus hæc coniuncta non est, nihil quicquam inhonestius, atq; in-
dignius. Quippe solos eos qui pulchri non sunt, turpes uocamus, per-
inde quasi pro nihilo habendum sit, quicquid tandem aliquis habue-
rit, in quo cæteros antecellat, si idem pulchritudine careat. Proinde &
eos quidem, qui uel in repub. degentibus imperio præsunt, uel tyran-
norum potestati subiecti uiuunt, alteros quidem populares * uocare
solemus, alteros autem adulatōres. Solos autem eos, qui huic potesta-
ti captant, quales Romæ fortassis Tribuni, Athenis autem Rhetores fermè fuerunt. Et tales à Ci-
cerō in Lelio populares dicuntur.

si subiecti sunt, & admiramur uidelicet & cum philoponos tum philocalos nominamus, adeoque communes benefactores censemus esse, eos, qui pulchrorum quasi quidam procuratores sunt. Quando igitur ita uenerabilis res, pulchritudo est, ita autem ab omnibus etiam uotis expetitur, & quasi pro lucro putatur, huic ministrare saltem aliquid potuisse, quomodo non merito reprehenderit nos quispiam, quod cum tantum lucrum lucrifacere possimus, ultro illud prodamus, ne hoc ipsum quidem uerentes, damnum uidelicet quod mox accipimus? Ac tantam quidem ego quoque orationem habui, multis, quæ mihi de pulchritudine amplius dicere licebat, omissis, postquam conuersationem hanc in longum adeo progressam, uidebam. HER. Felices sanè uos, quibus tali conuersatione frui licuit. Fermè autem iam etiam ego non minus uoluptatis, quam uos, per se uidelicet, accepi.

Neq; hic uidetur Luciani esse.

Hoc est, sedulos, & laborum nullū de tractantes. Deinde et elegantie seu pulchritudinis studiosos. atque his uerbis amatores appellare solebant. Et Socrates quoque ut maxime sapienter, Εὐλοκῆς ἁκούει.

NERO, SIVE DE FOS-

SIONE ISTHMI,

Simodogermanus est, Luciani.

IACOBO MICYLLO INTERP.

ARGUMENTVM.

Totus hic dialogus, cuiuscunque tandem est (Nam Luciani esse, neque asseri potest posse, neque prorsus negari) quasi quedam in Neronem iniectionis est, qua potissimum dementia illius exagitur, quam cum in Isthmo fodiendo, à quo et tituli ratio sumpta est, tum in obeundis Scenicis certaminibus Imperator Romanus exercuit. Et quæ ueluti perpetua facti commemoratio, paucis quibusdam & ceterorum ipsius facinororum exemplis, amplificandi causa, adiectis, quæ tota Musonio philosopho tribuitur, qui Tuscani generis, ut Tacitus ait, cum studia iuuenum præceptis sapientie foueret, à Nerone postremo, cum in omnes bonos & claros æque grassaretur, ob lingue libertatem, ut Suidas addit, interfectus fuit. Huius & alij meminere, & Gellius lib. 10. cap. 1. Ceterum, fuerunt & in hoc dialogo, multa ex coniectura magis quam ex fide, ob exemplaria, uelut apparebat, uicisitatē uertenda: quamobrem, ut in postremo operis, eam saltem à lectoribus ueniam postulo, quæ ceteris hactenus in clavis & manifestis etiā impingentibus data fuit: præsertim cum in nullo hactenus, quod equidem sciam, legentium fidem fefellerim, ubique cum hoc loco, tum in superioribus, eo, circa quod uel ignorantia, quam et ipsam agnosco, uel alia aliqua de causa, hesitasset, aut asserisco, aut annotatiuncula aliqua, signato. Qui si nihil aliud, illud certe tamen existimo, occasionem & quasi quandam ansam, ad ulteriora ac ueriora indaganda, alijs me tradidisse.

Exordium &
presentis rei
occafione.

* *propositus*
glor. græc.
Narratio.

* *isidori*, qd
a nomine *isid.*
deriuasse nu-
detur. Nā al-
terum *isid.*
qd conuio
accipere sig-
nificat & tes-
ni scribiur.

* Videtur
mendosus nō
nihil locus ef-
se.

Ita portus uo-
catur, ad oc-
cidentē uer-
gens, quē ex
Italia nauigā-
tes petūt, ut
contra Cen-
chreæ, quem
ex Asia nau-
gantes,
De Vindice

T Isthmi fossio, quæ in manu adeo, ut aiunt, Tyranno fuit, & tibi Musoni, mentem habere græcam uidebatur. MVSO. Scito Menecrates, etiam meliora cogitasse Neronem. Nam & circuitus Peloponnesi illos supra Maleam, tollere nauigantibus uolebat, Isthmo ad uiginti stadia interrupto. MENE. Hoc autem & emporijs profuturum erat uidelicet, & ciuitatibus cum maritimis, tum etiam il-

lis, quæ in mediterraneis sitæ sunt. Nam si maritima loca benè habeant, etiam illis quæ interiora sunt, domesticus agrorum prouentus sufficiet. Sed hæc narra quæio Musoni, nobis, ut enim omnes audiendi cupidi sumus, nisi si quid aliud seræ rei fortè est, cui tu nunc incumbere cogitas. MVSO. Narrabo, quandoquidem uultis. Nam fat scio, quod plus etiam gratificabor, ijs utiq, qui ad inuicendam adeo curarum (ut ita dicam) officinam * hanc studendi causa uenerūt. Neronem igitur in Achaiam uia ducebat, & illud item, quod sibi ipsi uehementer persuaferat, ne Musas quidem dulcius modulari. Volebat autem & Olympijs, quod certamen omnium maxime exercitijs frequentatur, cantando coronari. Nam quæ in Pythijs aguntur, eorum pleræq, ad se magis, quam ad Apollinem pertinere putabat. Neq, enim neq, illū aduersus se cytharam, aut carmen aliquod mouere audere. Cæterum Isthmus haudquaquam ex illis erat, de quibus hic diu, aut longè antè cogitasset, sed cū fortè naturam loci conspexisset, magnificum opus hoc animo concepit, Achiuorū uidelicet regem, eorum, qui ad Troiam olim profecti fuere, animo proponens, qui ipse Euboiā quoq, à Boeotia rese-
cuit, medio circa Chalcidem Euripo immisso. Deinde aut & Darium, ut à quo & Bosporus ponte iunctus fuerit, cum is contra Scythas proficisceretur. Nam Xerxis factum, etiam ante ista fortassis animo cogitarat, quod magnificentissimum operū magnificorū omnium fuit. Supra omnia autem hæc, etiam illud putabat, Græciam per hoc quod breui adeo omnes inter se misceri possent, contra

exteros splendide adeo stabilitū iri. * Nam tyrannorū ingenia ebrīa quidē sunt, tanguntur aut alicubi, ubi uocem hanc audiunt. Porro progressus in scenam, hymnum quidē Amphitrites et Neptuni cecinit, et canticū quoddam nō magnum Melicertæ aut & Leucotheæ. Cum autem auream ipsi ligonem porrexissent, Græciamq, tanquam in tutelā commendassent, ad fodiendū profectus est, plausu cantuq, prosequentibus illum tum omnibus. Atq, ubi terram, ter opinor, tetigisset, deinde & quibus præfecturæ atq, imperia credita erant, opus unā capessere iussisset, Corinthū rediit. Herculis adeo res gestas omnes sibi uisus superasse. Illi igitur qui in uinculis fuerant, petricos atq, difficilibus conficiendis exercebantur: exercitus aut, ea quæ terrea ac plana erant, fodiebat. At ubi iam septimū & quintum * diem quasi alligati Isthmo fuissimus, rumor quidā ē Corintho uenit, non ita tamen manifestus aut planus, q, Neronem poenituisse Isthmi incisi. Dicebant aut Aegyptios geometras, altitudinē metientes, haudquaquam eandem atq, equalē utriusq, maris superficiem deprehendisse, sed cum eam partem quæ Lecheum aspicit, altiore iudicaret, de Aegina in timorem uenisse. Nam si tantum pelagus contra Insulam effunderetur, periculum esse, ne illa aquis obruta in profundum demergeretur. At Neronem à fodiendo Isthmo, ne Thales quidem absterritus fuerat, quāquam sapientissimus, & naturalium rerum peritissimus. Nam incidendi illius maiore studio tenebatur, quā publicè canendi. Sed motus occidentalium gentium, & asperrimus, * qui illas nunc excitat & incendit (Vindex autem nomen ipsi est) reuocauit ex Græcia, & ab Isthmo Neronem frigidè adeo maria dimensum. Nam æquē altè à terra utrumque assurgere, eandemq, superficiem habere, scio. Aiunt autem ipsi & Romanas res paulatim iam labi & declinare. Id quod & ipsi ex Tribuno heri, qui primus contra Neronem Gallijs surrexit. Suetonius. & Tacitus quoq, meminit.

impe-

impegerat, * audistis. MEN. At uox Musoni, propter quam in Musas ita deperit, & Olympiadas pariter & Pythiadas amat, qualis nam tyranno est? Nam eorum qui ad Lemnum nauibus ueniebant, alij quidem admirabantur ipsum, alij autem etiam deridebant. MVSO. At ille, quod ad uocem attinet, neque admiratione dignus, neque risu est. Nam ipsum natura inculpabilem, atque adeo medicrem formauit. Sonata autem concanuum quiddam, non natura tamen, & graue, impendente atque urgente hoc gutture, ac carmina quidem hoc pacto accurata quodammodo etiam personat. Voculationes autem sonorum leuigant hunc postquam sibi ipsi non confidit, Chromatum uero humanitate & modulatione facili quidem illa, & ad cytharæ cantum accommodata: & ubi tempus est, ire et stare, & de loco transire, deinde & nutum cum membris exequare, hæc accurate facere, eius est qui pudore solo eo afficitur, quod rex uideatur. At rursus si imitetur superiores, huiusquam multis spectatoribus risus excidit: quanquam infinito adeo metu impendente, si quis ipsius causa rideat. Nutat enim plus æquo, Et cum spiritum attrahit, stat summis pedibus distentus et refractus, perinde ut ij, qui rotam circumagunt. Iam uero natura rubicundus existens, multo magis etiam rubescit, cum ipsi facies incenditur, spiritus autem modicus, & ægrè alibi sufficiens. MEN. Qui uero certamine cum ipso conferuntur Musoni, quo pacto se gerunt? Nam arti gratificantur scilicet. MVSON. Arti quidem Musoni, quemadmodum & qui luctando subseruiunt, sed cogita, Menecrates, Tragicum histrionem illum, quo pacto in Isthmijs, perierit. Paria enim pericula et circa artes sunt, si qui in ijs ostentandis impendio elaborant. MENE. Quid hoc autem Musoni, admodum enim ignarus eius sum, quod dicis? MVSON. Audi igitur rem absurdam quidem & insolentem, attamen in conspectu Græcorum actam. Nam cum in Isthmijs lex esset, ut neque Comœdia certaret quispiam, neque Tragoedia, Neroni placuit, Tragœdos superare. Ac prodierunt ad hoc certamen plures quidem. Epirota autem ille, ut qui uoce optimè ualeret, & ob eam autem etiam celebraretur, & in admiratione esset, clarius solito fingebat, & coronam amare se, & nihil de studio remittere uelle, priusquam à Nerone decem talenta pro uictoria acciperet. At ille exasperabatur, simul & insani more ferebatur: nam & auditus iam sub scena fuerat in ipso uidelicet certamine. Acclamantibus autem Græcis, Epirotæ mittit scribā, qui iuberet hunc submittere sibi se: sed pergente eo, & supra modum attollente uocem, populariterque ac liberè cum ipso contendente, immittit Nero in pulpita suos histriones, tamquam qui ad hoc negotium pertinerent. Nam & libellos elephantinos, & duplices habebāt, quibus præ se intentis, ueluti pugionibus utebantur. Atque hi Epirotam ad proximam columnam erigentes, guttur ipsius fregerunt, cedentes obuersioni in rectum libellis. MENE. Tragoedia autem uicit, Musoni, sceleratum adeo facinus in oculis Græcorum ausus? MVSO. Quid puras? ludus hic adolescenti fuit, qui matrem occidit quoque. MENE. Si uero inter Tragœdias, histrionem occidit, exacta illius uoce, quid adeo attinet demirari, quando & Pythicum os, unde uoces inspirare solebant, obturare conatus fuerit, ut uidelicet neque Apollini uox aliqua esset? Quanquam ipso Pythio, recensente, eum inter Orestas & Alcmaones, quibus id, quod matres occidere, etiam laudis aliquam famam præbuit, postquam id in ultionem patrum fecerant. MVSO. Hic autem, cum nullo modo dicere posset, quemnam ultus esset, contumelia à deo affectum sese putabat, cum tamen mitiora, quam ueritas exigebat, audisset. Sed interea dum sermones cedimus, quænam nauis ista est, quæ huc propinquat, ut autem boni aliquid afferre uideretur. Nam coronati capitibus omnes sunt, perinde ut chorus quispiam, qui faustum aliquid nuntiaturus ingreditur. Et quidam ex prora manum protendit quoque, iubens & confidere nos, & gaudere, clamatque nisi non satis rectè percipio, Neronem perisse. MENE. Clamat enim Musoni, & manifestius

Et sunt qui tradant Paridē histrionē occisum ab eo, quasi graue aduersariū. Suetonius.

videtur his per amplexum nauis uicesimæ esse, uocemque et contumacioratio Musonii esse debere, quæ superiori facinori ex sequentibus faciat.

PALINVRVS

utiq; quo propius terram contingit. MVSO. Euge, o dii. MEN. Sed ne gloriemur. Nam mortuis, ut aiunt, non decet conuiciari.

PALINVRVS

ARGVMENTVM

Dvo hi Dialogi sequentes, Luciani non sunt, neq; græcè scripti etiam, sed quia à doctis Italia, cum Lucianicis eodem titulo, coniuncta, accepimus: ne harum quidem lectione fraudare quenquam uolumus, præsertim cum ad exemplum Lucianicorum aliquo modo effecti & ipsi essent.

Interlocutores: PALINVRVS, CHARON. PAL.

B SECRO te o Charon, sine me ut iam nauim conscendam. CHA. Quis me appellas? PAL. Ego nauita quondam illi us, quem nuper uiuentem transuectasti, Aeneæ Troiani. CHA. Tū ne ille es, qui apud portus Velinos inhumatus saecebas? PAL. Ille ipse sum. Sed crede cœlestium nutu fieri, ut transuehar, quorum prodigijs longè lateq; actæ finitimæ gentes, & ossa mea iam expiauerunt, & tumulum mihi, tumuloq; insuper solemnità statuerunt. Quare te oro, o iustissime Charon, patere tandem ut ingrediar, sic prospera semper sit nauigatio tua, sit solida nauis tua atq; inconcussa. CHA. Rem iustam petis, Palinure, ingredi, ut libet: uos uero tã confertæ umbræ, quid fatigatis me precibus, quid fatigatis: quæ istam hæc uis desiderij? Expectate tantisper, dū trans flumen hunc porto, regrediar quamprimum. PAL. Habeo tibi Charon, immortales gratias, qui me his tandem eripuisti è malis, qui me dīra hac tandē, qua detinebar trans fretandi cupidineliberaſti. CHA. Amo te equidem, Palinure, tum propter Aeneam regem, quem mihi nominasti, qui & super omes, quos unq; uiderim, mortales, uisus est mihi singulari quadam præditus pietate, tum propter meum etiam, quod olim commune fuit tibi, magisterium: par enim sibi quisq; parem affectat, delectatq; magis, quæ inter pares fit, uel confabulatio uel uitæ actio. Afficiebar porrò non modico dolore, quum uidebam iam dudū te in citeriore hac ripa errantem, incertumq; sedis tuæ. Neque licebat tibi succurrere, propter legem mihi datam, ne quenquam, nisi humato prius corpore, transportem. Sum enim ego minimus inter infernos habitatores, subiectusq; alienæ potestati, cui parere non tam pulchrum mihi, quàm aliàs necesse sit. Gaudeo autē nunc & lator, quòd ea aliquando se fors tibi obtulerit, quo & tuum implere desiderij, & meum releuare dolorem (salua lege officij mei) possum. PA. Imò ego non minus propter te dolebam, o Charon, quia perspiciebam tot te graues assiduosq; labores perferentem sine ulla relaxatione. Neq; enim me latet, quot quantisq; uexari malis solent nauium gubernatores, qui nihil aliud in uita, quàm nauigationem exercui: atq; ita exercui ut nihil illa grauius, nihil periclitatius contingere mortalibus putem: propter quod credibile magis tibi uideri potest, si angebas me utiq; fatigatio tua, repetentem animo antiquas, quas iuuenis etiam sustinebam nauticas fatigationes meas: quarum experientia iam edoctus sciebam probè pari malo tuo condolere. CHA. Frustra propter me dolebas, Palinure, nam nihil molesta mihi est ars mea. PAL. Quid ais? CHA. Aio gratam me habere & locundam artem meā. Vides ut cruda uiridisq; senectus est mihi? memini haud unquam ab ipsa, qua iam omnium annos supero, longæua ætate mea pertæsum me esse laboris mei, qui quotidie iusto alacrior atque ualentior: sed intelligo cur tu aliter tibi persuadeas. Est enim communis hic morbus mortalium, ut sortis

Iuxta quench distedat semper, uiuatq̃ contentus nemo studiis suis, laudent uero
 longè, ac beatiores existiment omnes, qui diuersas à se artes atque actiones se-
 quuntur, uerum falluntur maximè opinione sua. Nam si rectè intueri uelint, co-
 gnoscant perspicuè nullum esse in uita eorum statum, qui nō magnis scateat mi-
 serijs, quem non magnæ grauesq̃ perturbent undiq̃ molestiæ & uexationes. Et
 si detur aliquando ut alter in alterius studia transferatur, quàm uideas tunc sua
 cuiq̃ leuia uideri, quæ prius præ grauitate accusabat, contraq̃ ea grauiora quæ
 prius leuia uidebantur. Itaq̃ si benè cōsideres, Palinure, non est ita grauis mea
 cōditio, ut censes, neq̃ propterea quòd nauclerus sim, sum eo mirabilior. Sed tu
 (ut uideo) sequeris uanos errores mortalium, ego uero integritatem tantum iu-
 dicijq̃, ueri lucem securus dego contentus ac lætus sorte mea, neq̃ adscribo mihi
 calamitatem, quòd defudem quotidie nauigando & defatiger. Neq̃ ob hoc arbi-
 tror quempiam horum, qui mecum simul ultimas sedes colunt, me esse beatio-
 rem, non ipsos iudices Minoèn, Rhadamantum & Aeacum, quanquam mag-
 na omnes emineant potestate, non ipsum Ditem, quanquam scepro potens sit,
 atq̃ regna ista moderetur. Sunt namq̃ & illi sui labores suæq̃ molestiæ, & ma-
 iores fortè, quo & maiore regiminis sarcina præmuntur. PAL. Potes de te tibi
 Charon persuadere, ut libet, mihi enim de me nunquā persuadere poteris, quin
 ars nostra sine ulla comparatione cæteras laboribus & periculis excedat. Quod
 liquidò tibi probarem, nisi quòd uereor tædio te afficeret fortasse longior narra-
 tio nostra. CHA. Imò summa me afficeret recreatione. Nam & delectat me te-
 cum sermocinari, & nauigantibus etiam magnam animorum refocillationem
 afferre solent huiusmodi confabulationes. PAL. Quando igitur non est tibi in-
 iocundum, prosequar suscepti sermonis nostri rationem, ut intelligamus, non es-
 se duriorē ullam, quàm nautarum sortem: quod tibi facile persuadebo, si ani-
 maduertas, quos æstus & frigora tolerare eos, quos perhorrescere tonitrus &
 fulgura, quibus perfundi imbribus, quæ uetorum rabie agitari quotidie necesse
 sit. Si cognoscas quoties eos torqueri fame & siti, quoties squalore etiam teter-
 rimo consumi contingat: si attendas habitationem eorum instar carceris supel-
 lectilem, uel nullam uel sordidissimam, strata dura, cibaria aspera, porum im-
 mundissimum, indumenta spurca, incommoditatem rerum omnium, noctes in-
 somnes, & sub diuo semper, & inquietas. taceo perpetuum alioqui quoddam eo-
 rum exilium. Quos patriæ eorum exteris profugos, uagos, palantes, ignaros
 quietis, priuatos omni (quo nihil est in uita dulcius) cōiugis sobolisq̃ fructu ac
 iocunditate: quis non abiectionissimos, longeq̃ omnium mortalium miserrimos
 esse iudicabit. Prætereo Scyllam, Charibdim, Syrtes, Symplegades, tot infe-
 sta nauigantibus maris pericula. Omitto tempestates, quibus nec uisu quic-
 quam est tristius, nec horribilius, quibus & ad summum uitæ usque discrimen
 quotidie iactantur, quatiuntur, & (quod sæpe accidit) submersi tandem obru-
 untur. In qua re nemo est, qui idoneus magis, quàm ego, testis adhiberi queat:
 qui cum multis fuerim quassatus tempestatibus, tum ea maximè quæ me ex Si-
 cilia in Italiam nauigantem inuasit, tam sæua atque horrens, ut horrore sit ad-
 huc mihi eius recordatio. Non possum certè (ut par esset) explicare tibi acerbi-
 tatem illius tempestatis, sed quanta extiterit, ex hoc facile coniecturam facere
 potes, quòd Aenæam ducem, cuius summa constantia & animi fortitudo ubiq̃
 decantatur, uidi ego contrementem grauiter atque ingementem, extentisque
 ad cælum manibus beatos longè inclamātem eos, quibus ad Troiam oppetere
 contigisset, lamentantemq̃ pari ab eorum morte ac fortissima, à Diomedis gla-
 dio se ereptum exitisse, crudelem equidem diem illuxisse omnibus ultimum,
 neque ex numero nostro quenquam putauit euasurum, Non ipsum Aeneam,
 non Ilioneum, non Achatem, non Abantem, grandeuū ue Aletem, quo-
 rum naues longè disiectas, ad summumq̃ penè exitum adductas, nescio quæ

PALINURVS.

uis illa, nisi diuina liberauit. CHA. Num incognita mihi narras: hæc ea ipse scire fesciui. PAL. Quod id modo? CHA. Quod id modo rogas? Anacrem illum fidumq; Orontem ignoras, ductorem Liciæ nauis: is quidē tunc submersus comcessit ad me, ilico exponens mihi ex ordine omnia, quæ tu differuisti, implorans deinde opem, rogitansq; multum, ut se ulteriore in ripa sisterem, quod nunquā passus fui, quum inter fluctus adhuc corpus suum sine sepulchri honore iactaretur. Nunc agit sese circum hæc stagna mœstus, atq; errabundus: uidisti illum? PAL. Et tum uidi, & unicum meorum solatiū habui, dum tantisper in ripa moratus, paricum eo detinebar infelicitate. Nec enim falsa de tristi eius interitu retulisti, cuius adhuc imago subit mihi, dum excussum, & puppi conortiq; terrum atq; circumactum horrendum, à fluctu rapidus tandem equore uortex absorpsit, sanè quod ad me pertinet, nihil edisseram: qui licet eam euasertim tempore statem, amarum tandem aliquando etiam uitæ meæ finem inueni, excussus & ipse, pariter atq; iactatus inter undas (quod deerat) insuper ferro præterea obtruncatus. Ex quo nec tantum mihi timui, quàm Aeneæ meo, ne tantis undis surgentibus, spoliata magistro nauis deficeret: hæcine eorum delitiæ, opes, tranquillitas, sic illis uiuitur, sic moritur. Tui nunc & aliorum defende studia, & artes, contemneq; si liber, maiorem esse etiam eorum miseriam & calamitatem, qui patrias incolentes suas, uxorūq; ac filiorum societate beati quiescunt, gaudent, ludunt, hortantur, amicitias colunt, exercentur commodè, habitant magnificè, uestiuntur cultè, conuiuuntur lætè, cubant molliter, iucundos suos ac geniales agunt dies, Adde qui in urbibus optimates & primarij magnam sibi uendicant auctoritatem, habenturq; summo in precio atq; honore, qui ius dicunt, qui causas agunt aliorum, qui fasces gerunt, qui ducunt exercitus, qui uel assistunt principibus, uel principes ipsi magni illustresq; sunt. Quibus nec opabilius quicquam in uita esse uideo, neq; beatius. CHA. Falleris longè Palinure, nam quos beatiores esse arbitraris, miseriore illi sunt ulla sine dubitatione, Neque enim negauerim sortem subiectam esse nautarum magnis malis: sed ita subiectam, ne comparatione aliarum, quæ maioribus etiam grauantur incommodis, minus certè misera iudicanda sit. Quid enim tristius (ut ad tuos ueniam) qui patrias suas colunt, quid miserabilius, quàm domi suæ agere, & ita agere, ut iocundior em aliquando quàm uitam mortem optes? Quæ ulla maior calamitas, quàm circumdari urbem hostibus, ingruere bellum, uolitare tela, stringentes, perfodi muros, fremere tormentis, saxo dirui domos, tremefieri & concuti? quemque fame sitiq; deficere, corrumpi aërem, occupari moenia, spoliari templa, dirumpi patrimonia, publicari bona, incendia parari, malos exultare, bonos torqueri, affici conuicijs, expelli domibus, uulnerari, carcerari, relegari, deportari, trucidari filios ante parentum ora, uim pati uxores, stuprari gnatas. Videntur an hæc tibi mala, Palinure, & an his quæ tu meministi, ulla ex parte comparanda? PALIN. Quàm uera narras, ô Charon, quàm nunc uel audiens ista perhorresco. Venit enim mihi in mentem, grauis illa & deploranda patriæ meæ desolatio, Troiæ inquam, tam præpotentis olim atque prædiutis, cuius euerfione nihil credo referri posse crudelius, aut lachrymabilius, tantaq; fuit calamitatis eius magnitudo, ut longè plura etiam atque tristiora quàm tu suprâ memoraueris, sibi contigerint: quæ si uelis, omnia tibi, ut rem certius agnoscas, explicabo. CHAR. Haud opus est, Palinure, quoniam & tempus non patitur, & ego hæc omnia non secus ac tu nota atque comperta habeo. Nam & mihi renunciauerunt, ut quæque aduentabant animæ, ex illo bello profectæ. Nihil certè, ut nunc tu dixisti, peruenit ad aures meas crudelius aut lachrymabilius. PALIN. Faxo ut iubeas, sed aduertas Charon, grauissima licet hæc sint, rariora tamen contingere, quàm ea nautarum, quæ suprâ exposui. CHAR. Referram ergo alia frequentiora, & ex ipsis quidem met civitatibus, quarum relatio augebit

atque etiam earum miseriam. Vade oro, & per ciuitatem, plateas porticumque discurre, quid aliud offendes, quam oblatrantium maledicta, insimulationes pestilentissimas, optimi cuiusque dilacerationem, quid non exploratorum insidias, inuidientiumque uenena. Diuerse modo gressum, & artificum, mercatorumque tabernas ac conuentus pete: quid aliud deprehendes, quam sermonum nebulas, fucos, mendacia, deceptionesque manifestas. Transfer dehinc te in fora publica, sedesque iudicarias: quid aliud audis, quam undique omnia magno strepitu ac clamore misceri? Quid intelliges aliud, quam caedes, hominum compilationes, furta, grassationes, conspirationes, proditioes? Quae alia occurrunt tibi, nisi litigatorum iurgia, & contentiones, testium perurrationes, causidicorum praeruationes, iudicum corruptiones, praesidium ambitiones ac rapinae? Quos ibi alios obuiam tibi habebis, quam exultantes improbos, lugentes bonos, oppressas uiduas, proculcatos pupillos, egentes prostratos? Attolle postea altius oculos, & atria principum perscrutare, quam non uidebis ibi assentatorum exaltationem, speculatorum acceptionem, militum audaciam, foeneratorum uoracitatem, quaestorum improbitatem: quam non potentum hominum in tenuiores uim atque insolentiam? Quas non concussiones? quas non populationes? quos non innocentes accusari, criminari, carcerari, proscribi? PAL. Grauius haec nimis ac miserabilia. CHA. At restant alia, quae non minus tibi grauiora & miserabiliora uidebuntur. PAL. Perge. CHA. Quae fortassis etiam grauiora & miserabiliora iudicabis, quoniam domestica ac frequens magna est eorum pestis. PA. Fere. CHA. Nolo tibi Palinure afferre in medium graues longosque artificum & negotiatorum labores: non eos quibus afficiuntur agrorum cultores, non quibus milites, non quibus causidici, caeterarumque disciplinarum sectatores astus, agores, inedia, peregrinationes, anxietates uel pericula, uulnera, caedes, districatas habitationes, infinitaque agendi, cubandi, uescendi incommoda uel fastidia, lassitudines, uigilias, sollicitudines, odia & infamationes. Nam sic conplecti cuncta sermone meo atque exequi uoluerim, tot tantaque dicenda se offerent, ut praelongitudine malorum ac mole, citius nauigatione nostra quam oratio finem possit inuenire. Omittam itaque & commemorabo tantum, quas inter domesticos parietes, tum seruorum, tum uxorum ac filiorum molestias ac turbationes pessimas perferre solent, qui gubernationi praesunt rei familiaris. Cuius si ita ut naualis expertus, facile quicquid dicturus sum, me etiam tacente, & intelligeres & approbares. Nam seruorum primo in dominos semper prompta maledicta, furta, impositiones, fugas, arrogantiam, negligentiam rerum dominorum, temulentiam, edacitatem, somnolentiam, tarditatem, ignauiam: nemo est qui non uideat magnam afferre his, qui patiuntur, infelicitatem. Deinde filios quorum amore nihil dulcius esse fertur, quanta animi cum amaritudine aspiciant parentes, uel egrotare uel mortem obire, quod frequenter admodum fit, satis existimo etiam te intelligere. Quam uero grauem & anxiam credis esse eorum uel parturitionem, uel educationem, uel institutionem? Quoties pro eis bonos parentes gemere, suspirare, dolere, torqueri: Quanta etiam putas perturbatione affici, dum quos progenuerunt, immensaque adeo cura aluerunt, uel paru sibi audientes, uel rebelles ac infestos, postea habere contingat, quae dolenter eos ferre arbitrantur, dum insani & uecordes sunt, dum hebentis & crassi ingenij, dum effoeminati & molles, dum dislapidant & euerunt patrimonium, dum nullo bono operi & studio intendunt, dum per praecipitia uitae omnium uitam ducunt suam. Quid de uxoribus loquar, quas dos tumidas, genus insolentes, forma suspectas, deformitas reddit inuisas? Quarum lingua nihil perniciosius, quarum audacia nihil prodigiosius, quarum improbitate nihil execrabilius. Quae iurgijs semper & contentionibus obtundunt uiros, quae semper conqueruntur, semper exprobrant, semper insidiantur. Quibus inquam desint caetera, nunquam tamen lachrymae, gemitus, & suspiria, quae

cæca sua, qua tantum ardent ornamentorum ambitione exhauriunt opes, labefactant domos, cogunt maritos in malos questus, in dira scelera. Non refero turpissima adulteria, quibus nec punitur minus, nec peccatur magis quicquam. ea quanto dolore afficiant bonos coniuges, nemo satis unquam, meo iudicio, enarrare posset, sed magnum doloris argumentum præstant, & grauissimas cædes, & ingentia, quæ sæpe propter corruptas uxores, bella exarserunt. PALIN. Hoc plus, quam uellem, scio: nam arduum illud, quod ego uidi, Græcorum & Troianorum bellum propter Helenæ raptum, in eam excreuit rabiem, quam nulla mundi regio ignorauit. CHA. Quæ toti mundo manifesta sunt, ea tantum nosti Palinure, at si singula, quorum nihil me latet, intelligeres, adducêris in tantum stuporem, ut stupescens etiam præ miseratione conjugalem uitam lachrymares. PAL. Hui quid narras. CHA. Narro quæ quoridie uideo, & pertracto. PAL. Ergo connubia putas polluta & coinquinata? CHA. Minimè, id nunquàm dixerim. PAL. Atqui multas meminime uidisse ea prædita honestate, ea religione ac uita integritate, ut diuinum quoddam magis quam humanum redolere uiderentur. CHA. Et multas utique eiusmodi esse confiteor, sed eas quidem, quæ optimis honestissimisque ortæ parentibus, ebiberunt à primis annis sobrios & castos mores. Quæ sanctis parentum suorum exemplis educatæ uitam instituerunt, peccare castigatæ, sapienter ad mansuetudinem edocæ, ad pietatem, ad fidem, ad diuinum cultum, ad rectum compositumque regimen rei familiaris. Quæ se à thialis saltibus, iocis: quæ se à spectaculis, ab immodestiore cultu, ab licentiore colloquio abdicarunt. Cæterum quæ contra sanctitatem, quæ malis institutis, peruersisque parentum exemplis imbutæ, molliter uixerint, assuefactæ delitijs, quia turpi ocio, quæ nihil nisi saltare, canere, fides pulsare didicerunt, quæ præterea oculis suis auxerunt matrum præsertim obscenitates & immundicias. Hasce qua fide & integritate esse putas erga maritos? Illabuntur siquidẽ tanquam uenena tenellis mentibus parentum exempla, inde rarior etiam, quæ reris, est hymenalis honestas: quò quicquid uel emendatis instituunt moribus, uel sancto inuitent exemplo, parentes simul rariores habeantur. Prodeunt postea in publicum quæ etiam procatores, aperta fronte, directo gressu, quasi pudicitiam ipsæ consecrasse uideantur. Et quæ secretum intra cubile probra gesserunt, cum uestem induerint, illa contexisse atque occultasse existimant. Vosque ea, uanum uulgus, ita ut cernitis, uera ducetes esse arbitramini. At ego nihil ac res se habet de eis iudico, nuda enim hic omnia atque aperta sunt. Nò ueste hic teguntur maculae, nò pallio obnubuntur scelera, exertos omnes ac nudatos, rerumque omnium uacuos prorsus huc ingredi oportet. Quicquid in uita malè tentatum maleque actum est, hic fronte coram ipsa demum gestatur, dispoliatur, ostentatur. Quare non mirum tibi uideatur, si quorumcunque nota habeo crimina. Qui quorumcunque esse nudas, ita ut prædixi, transueho umbras, quam proinde ingentem uideo earum turbam, quæ cum impudiciam longè apertam ostendant suam, pudicissimæ tamen in uita habeantur. Quantas secum in maritos fraudes gerunt, quot simulationes, quot prodiones, quantam hypocrisim, quot aliorum obscenos amores, quot pollutiones, quot supposititios partus, quot mentitas enutritiones, quot alieni seminis susceptas messes. At, quod ridiculum magis est, lugent postea ignari mariti hasce sibi extinctas uxores. Laudant inter cœtus & prædicant, quasi pudiciæ principes. Statuunt mausolea, plurimi quoque epigrammata condi, orationes scribi, & pronuciari curant in laudem ac memoriam castitatis fideique earum sempiternam. An hæc tristitia & amara esse censes, Palinure. Et an comparisonem ullam habere putas, cum his nautarum, quæ ea seueritate & acrimonia recensuisti, ut cætera læta, fausta, deliciarumque plena (si tibi fides daretur) existimanda essent. PALINURVS. Haud equidem tanta in ciuitatibus priuatisque domibus, quanta modo enumerasti mala, regnare

regnare credidissem. CHA. Ita proficit inexpertos sermonem aliquando inire cum his qui multarum rerum usum atque experientiam habent. PA. Ita fit. CH. Quid si animaduertas labores quos perferunt nautae, corpori magis quam animo insensos ire: concedes amplius etiam sententiam meam. Nam huiusmodi res durae assiduo quodam usu & assuefactione mitiores fiunt, & quodammodo domantur, quas uero ego memorauimus, cum animum magis affligunt, non ita usus et assuefactio mitigare atque domare potest. PAL. Consentio tibi iam, gaudeoque in eam lucem te illustrante peruenisse, ut intelligam tam magnam aliorum & maiorem etiam, quam nautarum miseriam. Sed illud non possum intelligere, quin principes saltem ac magni uiri, non dicam, nautis, sed ceteris insuper quibuscunque mortalibus beatiores sint. CHA. Cur? PA. Quoniam omnibus abundant atque affluant bonis. CHA. Quibus? PAL. Honore, gloria, opibus, deliciis, amicis, potentatu, imperio. CHA. Hisce? PAL. Hisce & multo pluribus. CHAR. Erras. PAL. Errorem hunc optassem in uita mihi. CRA. Deliras. PAL. Maluisssem ita delirare, quam tua cum sententia sapere. CHA. Quid, si nihil illis miserius? PAL. Quid, si nihil beatius. CHA. Haud unquam hoc mihi demonstrabis. PAL. Non tibi si beati uidentur, qui quicquid ad explendas uoluptates optari potest, assequuntur, quibus conuiuandi, cubandi, ungendi, lauandi, ludendi, uenandi, aucupandi, ad omnem nitorem atque satietatem semper facultas sit. Quibus quotquot uelint concubitus foeminarum, quotquot uelint arua, equi, canes: quibus tot sunt serui, tot exculta palatia, tot munitae arces, oppida. Qui tantum possideant auri, gemmarum, uestium, supellectilis: Quibus audiant omnes, adsurgant, inclinent: Quos populi uerentur, timeant, laudent, decantent: Qui leges dicant, mandent, exercent, proscribant, puniant, extollant amicos, uindictent inimicos, trucidant rebelles. CHAR. Non est tam magna, ut existimas Palinure, eorum beatitudo. Non parit certe fastidium tanta bonorum continuatio, tantaque affluentia: neque sapit tantum, quae non aliquando intermittitur uoluptas. Praeterea quomodo eos tu beatos iudicare potes, qui tantis opibus atque deliciis suis nunquam fruuntur cum iocunditate, nunquam cum gaudio, quae in tanta rerum copia: nunquam exhalarent se, nunquam releuent animum, nunquam exultent. Qui tanta licet bonorum ubertate redundantes, tristitia tamen semper obducantur, sollicitudine premantur, anxietate torqueantur. Non tibi multo optabilior uidetur priuatorum conditio, quorum & uita securior, & uoluptates etiam, si mentem intendes, maiores sunt: quos summa semper condit hilaritas, mulcet festiuitas, explet alacritas. Quantam putas asferre delectationem communis, quae cum uxoribus & filiis uita exigitur. Dum cubant tute, uescuntur laete, iocantur modeste. Quam dulcem esse arbitraris amicorum inter se & aequalium parem uitam, domesticum usum, frequentem conuentum? Quid eorum amore suauius, confabulatione gratius, curis melius atque commodius? Quantum credis laticiae & exultationis habeant eorum conuiuia, ludi, cantus, solationes: quantum dilatent animos et permulceant: quantum emanet mellis, cuius nec stillam principum aliquis degustauit. PAL. Haud intelligo Charon, hanc quam refers, regum tristitiam atque anxietatem, qui inter risus tantum, blanditias, iocosque uersentur: quibus semper psallatur, canatur, plaudatur: & quicquid ad transigendum hilarem uitam excogitari potest, exhibeatur. CHA. Etiam ut uideo iudicas Palinure, quae oculis tantum patent, quo errore decepti mortales, plurimum seduci solent: sed quod certum asferre possunt iudicium, exteriora corporis, quae uelamenta quaedam magis sunt ueritatis. Aut quid certi promittere & ostendere potest frons hominum, quae plures quam Proteus species mentiri, atque in plures mutari queat: Considerandae sunt secretae animi fibrae: perscrutandae sunt interiores mentis latebrae: quas si peruidere ita ut frontem, posses, prohi dolor quantam ibi malorum turbam: quantam formidinum atque strepitationum aciem introspiceres, quot angores,

sollici-

sollicitudines, suspensiones, quot pestilentes morbos & perturbationes, quantæ aperirentur ulcera, quot plagæ & cædes, quot insidiæ, quot enses, & telorum infinita genera, quæ nec somnos eorum quietos, nec cibos placidos, nec opulentiam dulcem, nec imperium iocundum, nec delicias iocosq; lætos esse permittant. PAL. Nesciebam adhuc hæc eorum qui dominantur mala, sed cur illis contingant tanta, non capio. CHAR. Contingunt tanta propter graves inimicitias acerbæq; odia, quas continuè cum finitimis ciuitatibus, cum subditis sibi populis, cum sibi met ipsis etiam gerunt: quo fit ut ingrauescentibus odijs, incrementibusq; iniurijs, quibus quotidie afficiunt quemq; necesse sit illos torqueri & affligi grauitè, confidere nemini, suspicari omnia possunt, extimere nuiskas etiã (ut aiunt) uolantes, gaudere & lætari nunquam, tristitia & mœrore detineri semper. PAL. Adducis me facile, ut credam, suspectas eos habere finitimas ciuitates, cum quibus & infensa odia confiteor, propter continua, quæ exercentur bella, & dominandi libidinem, qua plurimum incenduntur. Cum suis uero quibus imperant populis, nihil accipere possum, nisi amorem, & dulcissimam pacem: Porro si cum finitimis sint inimicitia: si oriatur bella, ac demum etiam augmentur imperia, subducuntur oppida, profligantur acies, spoliantur & captiuantur hostes, populationes magnæ fiunt, trophæis decoratur patria, uictoriis celebratur, triumphis extollitur. Ob quæ & principum gloria, & urbium ornatus, & inimicorum timor, & populorum inter se læticia, atq; erga principes fides & amor crescit. CHAR. At tantum narras quæ prospera sunt & læta, ac quæ frequentibus accidunt aduersa & tristitia prætermittis, quasi semper eos putes debellare hostes, potiri uictoria, triumphis exultare, nunquam uero uinci, prostreri, agros suos populari, bona sua diripi, et è suis se oppidis deijci, sed maiora hæc prætereamus, de minoribus tantum dicatur. Quippe si conferas quas strages suorum & cædes sustinent, comperies longè maiore damno quàm lucro partas eorum uictorias constare, discussaq; ratione decessisse plus illis quàm accessisse. His adijcias ut populorum etiam suorum odia, nedum finitimorum intelligas, quod ad inferenda bella, & persequendos hostes opus illis est ingenti & munito exercitu, multo nauigio, longa armorum & machinarum præparatione, quæ quum magno & inæstimabili consistit sumptu, nec proprii suppeditent redditus, necesse est nouis uestigalibus uexare populos, nouas inducere præstationes, nouas angarias, augere tributa, multiplicare onera, exhaurire res omnium, eradi marsupia, imò viscera pauperum, paruos atque magnos diripere, spoliare, conculeare. Inde fit, ut quum inuisos manifestè se cunctis intelligant, suspectum tum sibi incipiant habere quemq;: nullius fidei, nullius amicitia credere, coniectari omnia in malam partem. Habet enim hoc in se pessimum malefactorum conscientia, ut quos iniuria affecit, nunquam reuocari in amicitiam, nunquam mitigari & ad ueniam moueri posse putet: proinde magis insurgitur, grauiorè initur iniurias, hunc proscribunt, illum carcere includunt, quorundam patrimonia publicant, alios iugulari aut strangulari iubent, uoluntate pro ratione utuntur: eorum quoq; quos tantis læserunt malis cognatos, affines, amicos, socios, seruos, quasi fidei suæ diffidentes persequuntur. Tum cæteri qui chariores etiam uidebantur, exempla aliorum præponunt sibi, ac uultq; ipsi non minus odia. Nam non minus rebus suis ac salutis suæ timent. Ita pedetentim ciuitas omnis indignatur, obmurmurat, rapitur ira, odijs incenditur, coquit nouas cogitationes, noua concilia molitur. Mox eò deueniunt, ut hæc intelligentes uideant, quantæ ruinæ quantoq; præcipitio sublaceant, quàm tenuissimo quasi quodam filo pendeant imperia sua. Tunc cernas eos pallere, tristari, consumi, expauere omnia, torqueri scelerum suorum conscientia, quæ prima est poenarum omnium, timere hostium insidias, ciuium conspirationes, domesticorum prodiones, oppressorum uindictas. Tunc securum nihil existit

mare

mare, nisi quod uis ac ferro teneantur. Propterea non credunt se tutò cuiquam, non ministris, non necessarijs, non germanis, quorum maiorum etià quàm aliorum auctoritatem magis formidant, arcet se ab aspectu & præsentià omnium, cingunt se fossis & aggeribus, claudunt se arcibus, quasi ad perpetuas damnati carceres, custodibus etià tanquam ad expeditionem bellì paratis ut ob sideri eos putes, circūuallantur. Nihil illis dulce, nihil apertum, nihil iocundum: dormiunt cum magna inquietudine, cum maiore etià uigilant. Terret illos conuentus hominum, angit solitudo, timent colloquia, timent salutaciones, timent dona, suspecti illis aditus, suspectæ sellæ, suspecti cibus & potus: qui nec etià nisi prægustati sumuntur, suspecti pellicum & item uxorum thori. Quibus mirum est, cur sine cuiusquam prægustatione congregiantur, ipsos uero, quorum se custodiæ commiserunt, non minus extimescunt, quibus quum carere nequeant ob tutelam suam, eo magis augetur eorum timor & miseria, quo armatos pro firmiore illos præsidio esse necesse sit. Quare alienigenas & barbaros homines, atque abiectissimos quosque sibi deligunt, eosque frequentius comitantur, Desiciunt sapius ac exterminant, quo salutis suæ (& si nō aliā, at saltem hac uia) consulere possint. Quid fœdus & ignauius dici queat, quàm hominibus immanibus, flagitiosis se committere: suos uero, prudentes, sobrios, iustos spernere atque deuitare. Quanta ista tyrannorum felicitas, quos continuus & ingens semper angore afficit metus, quo non modo animi grauitate excruciantur, sed cuncta insuper dulciā mundi dona fugantur & dissipantur. Quantæ istæ eorum deliciæ, quanta gaudia: qui tranquillitatem nunquam & pacem sibi, ne dicam populis suis, aut hostibus concesserunt, expertes omnino tam sanctissimi atque omnium dulcissimi boni. Quænam ubertas ista bonorum, qui distracti aliunde, neque sciunt, neque uisunt, neque pertractent, neque gustent unquam. Quanta ista imperij bona: quæ quum ipsi uidere & attrectare non possunt, committant necesse est aliorum curæ & gubernationi, ignari rerum suarum, nescij omnium fermē, quæ sub se geruntur, fraudati quotidie & decepti, ab his præsertim, quos prætæris hauserunt: quibus tamen quum se credant, quot innocentium criminationes, quot facinorosorum falsas commendationes audiunt, quoties eorum fidem sequuti, bonos pro malis, malos pro bonis ducunt, atque hos beneficijs, illos pœnis afficiunt. Quodque grauius est, quoties ipsis etià uidentibus, hi quos tantum extulerunt, pro sententiā suā in foro quosque ledunt, concutiunt, opprimunt, atque dilaniant. Quid mirum, si exardescunt postea populorum odia, si labefactatur postea eorum status atque desolatur: quanta ista, quamque optanda imperia, cum quibus & seruitutem pessimam degant, subiecti tantis perturbationibus, tantis insidijs, subiecti ipsis etià, quos sibi subiecerunt: constricti quasi quibusdam regni compedibus: clausi intra arces, quasi magni alicuius criminis rei: coartati instar ferarum, exclusi ab omni, quæ foris capitur, recreatione, priuati libertate, quod est tam dulce & omnibus optabile bonum, non hominibus modo, sed cæteris insuper quibuscunque animantibus: cuius priuatione, quid est quod tristius aut infelicius contingere possit? PALIN. Non credis Charon, bonos aliquos mitisq; & moderatæ naturæ Tyrannos esse? CHAR. Imò multos credo, sed tanta est dominandi libido, tantus ardor, tanta nescio quæ pestis ingenita, ut quos semel inuasit, sint summa quamuis bonitate præstantes, adeo illicitat eos, illiciti ensq; deprauet, ut uita potius quàm imperio, quod iam occupauerunt, carere possint, uel ad conseruandum, uel ad amplificandū contendunt unguibus dentibusq; ac propterea nemo est tam bonus tyrannus, cui conseruationis, amplificationisq; suæ gratia multis non magnas inferre iniurias, atq; ob eas illatas non plurimum timere, plurimas ut pati anxietates contingat. PALIN. Miror

cur tantis in malis, quæ planè ita, ut narraſti, uera eſſe puro, appetant tantopere mortales imperium, niſi id fortasſe faciunt cupidine honoris & gloriæ. Quid nimirum tam præſtans atq; excellens bonum, tolerabilioreſ reddit tantas quas modo expoſuiſti miſerias. Dulce quippe eſt mandare alijs, præferri omnibus, emînere, præcellere, uenerari, timeri, ſuppliciter exorari, aſſurgî ſibi, uia de- cedi, inclinari ceruicem, fleſti genua, audire laudes ſuas, & rerum benè geſta- rum decantationes. Quæ quum & diuina numina plurimum capiant, facile in- telligi poteſt, quantum & hiſ quoque mortalium mentes capiantur. CHARON. Quæ tantum capere poteſt Tyrannos ullius honoris aut gloriæ exhibitio, qui ſe certò inuiſos omnibus eſſe ſciunt. A quibus ſi laudentur, ſi audiat, ſi aſſur- gatur atque incuruetur, intelligunt palàm uel aſſentationis, uel timoris cauſa id fieri. Quare non eſt ita dulcis, ut putas, huſuſmodi honoris & gloriæ exter- ſio magis quàm exhibitio. At uero dulcior iſ eſt, qui in priuatos homines ab a- micis & beneuolis honor exhibetur, propter aliquod eorum egregium faci- nus, aut excellentem uirtutem. Vera iſta gloria, uerus iſte honor, ac dignus qui- dem, quo & diuina numina capiantur. PALIN. Nullam ergo uideo cauſam, cur tantopere imperia deſiderentur, deſiderataq; conſeruentur: niſi quòd ha- bendi cupido, quæ tantum trahitur humanum genus, in hiſ maxime expletur. Quò enim quiſque plus auri, agrorum, ædificiorum, oppidorum, acquirere poſſit, nullo parcat labori, quantumuis magno & intolerabili. Neque illud tam amarus labor, quin propter quæſtum & maiorem rerum cumulationem dulceſcat. Ita quum tyranni ſuper omnes plus poſſideant, ſuper omnes & bea- tioreſ uidentur, licet cætera eiſ triſtia ſint atque peracerba. CHA. Neque iſtud quidem aſſert ullam beatitudinem, nam in primis non efficit diuitem maior a- bundantia, ſed minor cupiditas. Qui enim paruo contentus eſt, id tantum cup- pit, quod neceſſitati uitæ ſufficiat: Iſ abundè eſt locuplex, propter honeſtum, quod facilius implere poteſt deſiderium, quod quum & impleuerit, liberatus eſt ab omni, qua alij rapiuntur, habendi anxietate. Qui uero, quantum libet, diues plura concupiſcit, pluribus indiget, quia perſeuerante acquirendi inſaci- etate efficitur minus uoti compos. Quo enim magis creſcit multarum rerum poſſeſſio, magis etiam cupiditas; neque ſinem unquam habet uorago illa cupi- ditatis. Deinde non eſt iudicandus quiſque, uel locuplex multitudinem, uel pau- per paucitate diuitiarum: ſed uel rerum magis implemento uel neceſſitate. Nam ſi multitudinem excedunt ſumptus, quomodo poteſt iſ credi diues, qui minus habet, quàm neceſſe eſſet; quare quum neceſſitatem ſæpius magnam patian- tur, qui tantam imperij molem adminiſtrant, indigentiores etiam putandi ſunt priuatis hominibus: quibus licet tenues ſint opes, at neceſſitatibus ſaltem ſuis uel pares, uel ſuperiores. Taceamus graues, quas quotidie expiationes uel ra- pinas perferunt à quæſtoribus ſuis, & ab hiſ maxime, quorum fidei magis cre- dunt: qui, quo maiora etiam naſti ſunt imperia, eo maiora utique furta, maio- remq; proinde rerum ſuarum diminutionem patiuntur, à quibus priuatos ſa- tem homines liberos eſſe conſtat. Qui & diligentius patrimonia ſua ipſi per ſe curare, & attentius omnia inſeruiri poſſunt. Dicamus uero curas & labores, quos in adminiſtrandis tantis opibus, gubernandisq; tanto potentatu tolerare eos oportet, quorum fortioreſ quàm Herculis humeros neceſſe eſt ad ſuſten- tandam tantam molem: plures etiam quàm Argi oculos ad tantam rerum uari- etatem peruſandam atque diſtribuendam, plura quoque quàm Iani aut Ver- tumni capita, ad intelligenda examinandaq; tot ac tanta, quum hoſtium tum populorum ſuorum, quæ illis negocia deferuntur. Quæ tanti animi uis, quæ non debilitetur? quæ tanta ſoliditas, quæ non concutatur? quæ tanta prom- ptitudo, quæ non remittatur? Cuius eſt tanta ualetudo, tantum robur, qui ſe-

tam vasto curarum ponderi parum audeat polliceri? Cuius est adeo æquabilis & moderatus animus, adeo perseverans? quin tam multis tanque continuis laboribus non defatigari, non quassari, nunquam quoque infringi possit? Omitamus mortales: de nobis tantum, qui hæc ultima loca colimus, loquamur.

Verum putas, Palinure, beatiorum esse uel me, qui pauperrimus sum omnium, qui nihil præter hanc, quam cernis, pusillam lintrem possideo: uel Plutonium tam lati, tamq̃ immensi regni tyrannum: intelligo, etsi taceas, quale de hoc sis iudicium prolaturus, crede mihi, minimè meum cum suo statu commutare.

PALIN. Quares? CHAR. Quia lætus ago, & summa cum quiete. Non ullius rei ullam gero, nisi transuehendi hæc huc descendentes animas, & conseruandi incolumem hunc fasellum meum, sollicitudinem. In qua dicam tibi quicquid est, quod me grauet. Quum enim propter uetustatem fatiscat aliquando rimis, curare me oportet, ut restituatur integritati suæ. Quare eum consuo sapius, & obstruo, si quid rimarum est: hæc omnis mea cura est, hic omnis labor. At Pluto, cum tantis diuitijs suis, ac regno tanto nunquam letatur, nunquam quiescit, tot curis carpitur, quot repletur hic umbris locus, implicatum semper habet ubique animum: hinc fertur, illinc rapitur, omnibus intentus locis, omnibus occupatus ministris, huic mandat, illum terret, alios acciri iubet, metum illi omnia incutiunt: nunc terræ hiatus, nunc motus formidat. Sæpe illum trepidare cogit lampas Phœbi, ne ulla ex parte irradiet regno suo. Sæpe & fulmen magni fratris, ne penetret auerna atque labefactet: quoties uidi ego illum, dum rebus suis timet, iniectum summo curru peragrarè omnem hanc regionem, lustrare fines, scrutari omnia diligenter, ascendere etiam in superum orbem, circuire terras, peruestigare quodcunque periculum perferre posset, nihil omnino incauti & inexplorati relinquere: quæ quum multis in locis, at maximè ea solet efficere in terris Siciliæ, quæ magis etiam eum terrent, propter magnas relictiones Tiphœi gigantis, quibus totam conuassat illam patriam. Nam postquàm ipse ausus fuit bella inferre cœlo, iniecere superi eius corpori Trinacriam, sub qua ab omnibus undique montibus pressus & grauatus, conatur sæpe se attollere, impolitaq̃ sibi rescere. Proindeq̃ magnos concitat motus, ac tantos quidem, ut hæc loca nostra concutiat grauer, & tremefaciat. Cogita nunc quàm læta & optanda sit fors huius inferni tyranni, cuius tot diuiditur animus curis, tot propellitur tumultuationibus, quem tot oporteat præcauere pericula, tot dispensare ministeria, omnia per censere, omnia corrigere, omnia uel ipse gubernare, uel alijs gubernanda committere. Attende rogo, & uel ex hoc uno collige eius felicitatem. Nam si me deficere contingeret, huic nauiculario ministro, quod ita necessarium est, ut uides, necesse esset eum uices meas subire: ne alioquin deficiente portitore, regno suo malè succederet. PALIN. Hoc profectò non modo uerum esse uideo, sed manibus etiam ipsis (ut aiunt) tango. Nam ea nocte, qua aliàs somno grauatus è puppi in mare excussus fui, id continuo sensit Aeneas meus, qui errantem sine magistro nauem intelligēs, gubernauit eam tota ipsa nocte, non indignatus, quòd quæ sceptrum gestare solebant, remum etiam manus attrectarent. CHAR. De magno eius germano nihil loquor: non me latet, quantos & ille labores ac curas sustinet: sed id præcipue scio, quum te meritate Phaëtonis totus penè orbis conflagrasset: quantum tunc regno suo timuit, quantum tota cœli mœnia circuit, & ne quid labefactatum utribus ignis corrueret, explorauit. Prætereo tertium fratrem, moderatorem undarum, cuius plurimæ etiam ac maximæ curæ non facillè explicari possent, sed præsertim quæ sub illa quoque Phaëtontea conflagratione ad summum penè usque exitium cum toto regno suo eum affecerunt. PALIN. De hoc possum, quod oculis meis uidi, afferre testimonium: uidi equidem tempore illius, què suprà retuli,

horrendæ apud Siciliam tempestatis commotum grauitèr Neptunum, & ex alto prospicientem uocasse ad se Eurum & Zephyrum, increpatis acriter eis pro tanta suscitata tempestate, placasse ocios omnia atq; tràquilla reddidisse. Quod argumentum præstat mihi euidens, plurimarum, ut inquis, ac maximarum, quod omnia in latissimo imperio suo paria sint, curarum suarum. CHAR. Dic, oro Palinure, putas ne iam beatam esse tyrannorum uitam? PALIN. Minimè. CHAR. Optares ne uiuens eorum sortem? PALIN. Vt quid optarem, in quo nihil omnino optandum esse manifestè intelligo. CHAR. Ergo certò eos arbitraris miseros? PALIN. Non miseros modo, sed omnium etiam miserrimos. CHAR. Mirum quod modo eos tanta frui beatitudine prædicabas. PALIN. Quid mirum, si cæcus laudet tenebras, quas postea luci restitutus damnet. CHAR. Vt ut & alia eorum mala tibi referam? PALIN. Restant item alia? CHAR. Et alia & grauiora. PALIN. Quid audio grauiora: haud unquam istud credam, posse his, quæ modo dixisti, grauius aliquid addi. CHAR. Credes, quum audieris. PALIN. Dic ergo. CHAR. Vides ut appropinquamus iam ripæ, non possum longiora tecum iam facere uerba. PALIN. Rogo te mi Charon, ne fallas auidissimam expectationem meam. CHAR. An cæterarum umbrarum quas in litore reliqui auidissimam etiam expectationem uis ut fallam? PALIN. Non diu moraberis, perge ò mi Charon. CHAR. Imò diutius, quàm soleo, demoratus sum: sed lentus etiam nauigauì propter te, cuius fabulatione delectabar. PALIN. Age ergo, ut facis, lentiozem protrahe nauigationem, ut quæ reliqua sunt dicenda, prosequi possis. CHAR. Ea tandem tanta est tibi audiendi cupiditas? PALIN. Tanta. CHAR. Morem tibi geram: quia in re illud te scire uelim, quod plurimum miseram reddit mortaliū uitam, instabilitas scilicet, & ruina rerum. Nam certum nihil & permanens in uita quisque sibi polliceri queat. Quomodo is beatus censebitur, cuius summam quantumuis & plenam beatitudinem minima omnis disturbatio uiolare & auferre potest? Sanè quum omnia apud mortales infirmitia atque mutabilia sint. Nulla tamen infirmior fors est, atque mutabilior quàm tyrannorum, quorum etiam quum maior sit exaltatio, & sublimata magis status altitudo, magis est proinde (quum mutari eos contingat) casus & ruina. Inde tantæ tyrannorum prodiones, euersiones, trucidationes, ut nemo eorum fere unquam euaserit, qui non uel regno depulsus, uel ueneno necatus, uel cruenta aliqua & pessima morte casus uel peremptus sit. Qui talem eorum uitam optabit qui pro modici temporis felicitate (si tamen illa felicitas appellanda sit) tam tristis postea, tamq; amaro sine consumatur. Horret animus dicere, nam ne credas ijs tantum mortales subiectos malis esse, sensimus & horum magnam partem aliquando nos inferi, licet tam ualida nobis & munita sit ciuitas tam firma & præpotens, atque omnibus undique præsidijs circumsepta. Non possum sine dolore meminisse illius diei, qua Hercules heros ille fortissimus hæc regna penetravit, perfregit fores, inuasit regem, exterruit reginam, quam & antè socij eius rapere adorti erant, abstraxit cerberum, uinctumq; eum catena, tum magna uis in orbem duxit, concessit loca omnia, trepidare omnes umbras atq; ipsos iudices fecit: me quoque non modicum lesit, quem erepta cimba conto hoc meo percussit, impulsusq; grauitèr in mediam paludem exturbauit: timui equidem tunc desolatum iri baratrum totum. Credidi tunc supremum Plutoni finem aduenisse regni sui: neque minus illum cum coniuge in prædam duci ad superos, quàm tartareum canem: sed paulò humanius cum eo actum est, quàm opinabar. Nam tandem sibi ac regno suo benè consultum est, neque tamen ita consultum est, quin tricipiti custode suo, qui tam pernecessarius erat, spoliaretur: Quod si opinionem meam, quæ communis erat, fata coæquassent: tunc cerne-re fuisset uerum, beator uel meus uel Plutonis, tanti regis status esset. Ego qui

dem nihil ambigo, priuatus fuisset hac nauicula: hoc enim habeo tantum, quod adimi mihi possit, priuatus etiam fuisset rege meo: sed quotquot alios uoluisset reges, procul dubio inuenisset, qui ministerio meo indigentes, seruitium meum perlibenter sibi delegissent: & fortasse hoc lucri fecisset, quod pro uetusta & attrita, qualem hanc intueris, nouam mihi & magis solidam lembum acquisisset. At Pluto quantas opes, quantos honores, quantum regnum amisisset, quantam in egestatem, quantam in calamitatem decidisset? Qui neque par aliud regnum, uti parem ego, uel meliorem nauim: neque parem alium famulum, uti parem ego, uel meliorem dominum inuenisset. Excedo iam modum dicendi: sed si tempus sineret, narrarem & quibus olim curis uexatus, quantoque timore percussus propter bella Gigantum fuit summus Olympi rector. Cuius narratio maiorem etiam augeret eorum, quæ supra dixi, malorum confirmationem. PALIN. Haud opus est exemplis mihi. Nam nemo mortalium fuit, qui maiora quam ego unquam uiderit eorum malorum exempla. Quid enim extitit his temporibus Troiano rege maius, quid opibus suis cumulatius? Quid operibus munitius & pulchrius, & quid demum exitu tantorum bonorum tristius, quid crudelius, quid flebilius? Vidit infelix pater tam arduum & longum bellum, tot cruentas mortes natorum suorum. Vidit euersam funditus & incensam urbem, Vidit latrantem coniugem, captiuas nurus & filias, populationem tantarum diuitiarum: ipse quoque, quod ultimum restabat illi senectutis suæ solatium, Pyrrhi ense confossus, & crudelissima morte consumptus est. CHA. Quis melius me hæc nouit, qui cunctos hac scapha transuexi. A quibus & omnem calamitatem suam seriatim perdidici. Notus est abunde mihi Priamus, cuius cognito acerbo casu, non potui non dolere: Notus est Troilus, noti Hector & Deiphobus, nota est cætera tot filiorum ac nepotum turba: noti innumerabiles, qui illo bello perierunt, Troiani pariter & Graii duces. Nota est infinita, quæ tunc occidit, populorum manus. Nullo me mini tempore longiorem interfectorum multitudinem huc descendisse, quam illo, quo ita lassatus fui, ut præ multitudine omnibus transuehendi minime hæc cymba sufficeret planè. Quid opus est tibi monitore, ad aperiendas eorum miseras, quas tu subiectas oculis tuis habuisti. Quod si pro angustia temporis liceret (iam enim uideo propius nos applicare ripæ) narrarem & millia aliorum tyrannorum, ex quibus cresceret etiam magis tibi opinio eorum calamitatis. Nam illud possum, quod certò scio, tibi uerum confirmare, nullum ferè me uidisse unquam tyrannorum huc descendentium (descendunt porrò omnes) qui non uel alicuius ueneni infectionem, uel magnas ulcerum cicatrices, & sanguinolentæ alicuius mortis horrida signa præ se ferret. Ita mirum est uidere tot ac tantos necatos, confossos, cruentatos, trucidatos. PALIN. Quis nunc se tantis in malis tyrannorum unquam esse optabit? quis imperia assequi quæret, quæ iam certius certo cognosco, magis fugienda etiam, quam Meduseum caput. CHA. Audisti quibus apud superos tyranni malis torquentur: sed si intelligeres quæ hic apud inferos grauiora etiam illis parantur, perhorresceres & longè magis eorum sortem. PALIN. Ergo & alia hic tyrannis parantur. CHAR. Credis Palinure, scelera quæ patrant mortales hic aliquando impunita esse? PALIN. Hoc modo animaduertebam. CHAR. Animaduertendum est igitur tibi quodcumque in uita peccatur, pari demum post mortem & respondente peccatis poena puniri. Nam ut capias quod dico: si tu Palinure, artem tuam nauiculariam uiuens malè exercueris: si in dominum tuum malè quicquam uel cogitaueris uel commiseris: si inaudiens dicto suo extiteris, inuenies hic tibi præparatas his quæ deliqueris, similes poenas. PAL. Nihil profectò Charon, scio, quod malè egerim uel in dominum meum peccaui, nisi somnolentam illam dormitationem

ineam, qua negligentius certē, quā debebam, me gessi. Nam magno in periculo nauim simul & dominum, quem uehebat, meum reliqui, nisi uigilantior ipse & cautior melius sibi consulisset: sed poenarum satis tum ob hoc crassum peccatum meum etiam in uita recepi. CHA. Recipies etiam in morte. Ibis enim quum ē nauis te dimisero, ad seueros iudices nostros, qui examinant & censent delicta omnium: Ducent quoque te in examinationem, scrutabunturq; crimina tua. Videor uero uidere, quali te iudicabunt poenae subiendum. PALIN. Quali? CHA. Parem peccato tuo tibi poenam statuent. Nam quum somno peccaueris, aeterno etiam te somno damnabunt. PALIN. Dormiam ergo in aeternum? CHAR. Ita puto: nisi grauius sit aliud peccatum tibi. PALIN. Sic mites habeam iudices, ut non sit grauius aliud mihi. CHA. Nullam ergo nisi somni poenam patieris. PAL. Non hæc grauis poena mihi uidetur. CHAR. Neque asinis etiam & bobus, at magnis & excellenti aliqua uirtute præditis uiris grauissima existimatur. PAL. Quas uero, dic, poenas perferent tyranni? CHA. Audis tot clamantes & lamentantes uoces: tot horribiles planctus, tantum stridorem ferri, tot tractus catenarum. PALIN. Delectabat me adeo sermocinatio tua, ut his minime animum intenderem: sed quid audio tam triste atq; horrendum, quod præ horrore poenae aures meae sustinere non possunt? CHA. Sunt hæc quæ audis, tormenta tyrannorum. Nam quum illi in uita carcere quenquam incluse- rint, spoliauerint, flagellauerint, trucidauerint, in summum luctum, in summam egestatem & calamitatem deduxerint, damnati sunt etiam ab incorruptis iudicibus, ad perferendas pares poenas. Ideo teterrimis quoque carceribus inclusi, spoliati, flagellati, rotati, caesi membratim, ac mille atrocissimis mortibus truentati, tantos edunt, quantos audis, gemitus, tantum luctum, tot ac tantos reboatus, clamores atq; eiulatus. PALI. Dic etiam mihi Charon, an his poenis plectuntur, qui magni atque primarij tyranni assistunt? CHA. Prorsus isdem. Nam suasu & consilio eorum maxime committunt tyranni scelera sua. PALIN. An & in uita illi beati? CHA. Non secus ac tyranni, quibus assistunt, nam isdē quoq; malis subiecti sunt, eadem enim sunt in eos populorum odia maiora etiam inter se eadem curæ, eadem pericula: & quod miserabilius est, deijciuntur saepe à tyrannis suis, & uel carcere uel morte aliquando pessima afficiuntur. PAL. Tanta est ergo, tamq; generalis omnium calamitas. Vllam uero prorsus esse putas hominum sortem, quæ beata duci possit? CHAR. Imò beatos aliquos non nego fuisse mortales, sed perraros tamen. PALIN. Quos perraros? CHAR. Qui amore uirtutis & literarum contempserunt cætera mundi bona. Quin se innocuos, puros, castos, integros, incorruptos, conseruantes extulerunt animum altius ad gustandam diuinam excellentiam, humana quasi sordida & abiecta relinquentes. Nam uirtus per se tam dulcis, tamq; locunda res est, ut incredibiles amatoribus suis afferat uoluptates. Tam nobilis & præstans est eius possessio, ut summa quadam uberrate distet possessores suos. Quam qui uerè est assequutus, nihil præter literarum studia dulce, nihil præter dei cognitionem habet amabile. Quæ tantum prædulcia sibi bona stabilia perpetua, incorrupta præ- eligit, custodit, amplectitur. Reliqua uero mundi supremo tandem gustu amara, infirma, momentanea, corruptibilia fæco, mendaciora hilo, inaniora hilla, seuiora papis uolantibus, fugit, contemnit, abiicit, conculcat. Contentusq; se- ipso, ac honestissimis suauissimisque studijs suis totum nihil mundum ducit, ruentem etiam non formidat. In his recreatur, refocillatur, lætam & iocundam agit uitam, ridet tantas hominū, tamq; stultas, & ultrò sibi quæsitæ anxietates, tot ineptias, tot cassos labores, tot inanes curas: nemini nocet, nemini molestus est. Laudant eum omnes, prædicant, admirantur, beneuolentia complectun- tur, fauore prosequuntur: quàm uerè hic beatus est, qui conscientia suæ inno- centia,

centia & integritate fruitur. Quod primum est & dulcius omnibus, bonus securusq; sui, nullo timore angitur, nulla angustia torquetur, nō timet à quibus caret, quasq; nihili facit) diuitias sibi à potētoribus eripí. Non timet à quo cunque se lædī, qui nec quenquam se læsisse certō intelligat: quā uerē hic felix est; qui tot tantisq; semotus curis & periculis, tantarum uacuis perturbationum, sibi semper alijsq; iocundus, lætetur semper, & omnibus quotquot sunt mundi honestis, & his etiam, quæ cōlibum communes sunt, perfruatur uoluptatibus: qui humanioribus sanctioribusq; deditus studijs, contemnat omnia, contemnensq; omnia possideat. Nam is possidere omnia uidetur, non qui omnibus abundet, sed cui nihil deficiat. Porro illi nihil deficit, qui nihil concupiscit. Concupiscens autem nihil, contemnit omnia: contemnensq; ita id assequitur, quod desiderat. Desiderio uero suo ea demum uera & sola beatitudo, beatorumq; omnium plenitudo est. PALIN. Hi ergo quum nihil mali egerint, poenarum et nihil patiuntur. CHARON. Nihil prorsus: imō propter transactam bene uitam, meritum magnum assequuntur. PALIN. Quod? CHAR. Vel cœli sunt incolæ, communicantq; æternum illis cœlestibus bonis: Vel si huc descendunt, mittuntur in Elysium: qui locus est quietis ac delictarum, ubi sedes fortunata, campi aperti, læti, omnium omnino poenarum expertes. PALIN. O si mihi ad mortales redire aliquando contingeret, inclamarem quā magna possem uoce, admonerem pro suo quenque officio & dignitate, accusarem tantam laborem frustrationem, tantam curarum uanitatem, tot corruptas opiniones peruersaq; iudicia, sed quā maximē increparem, qui uel magistratu quopiam magno, uel imperio cæteros antecedunt, ostenderem tanta, quæ antea ignorabam: sed te docente nunc intelligo, mala eorum grauissima, dictu horribilia: reuocarem omnes à uicijs, ab inferendis iniurijs: ad meliorem uictum, à superflua agendarum rerum cura: intenderem desiderio uirtutis, laudarem innocentiam, prædicarem frugalitatem, exhortarer cunctos ad benē, grauiter, castigateq; uiuendum, ad se cognoscendum, ad contemnendum tot caduca, & somnicula

iudicia uel umbræ magis similia mundi bona, inuitarem ad honestas artes, ad ingenuas exercitationes, ad studia literarum, ad

spem ac contemplationem diuinæ bonitatis. CHAR. Et

rectē sanē: sed uides & ripam attigisse, egredere

iam. PALIN. Et iam egressus sum. Ad iudices

eo, placidam opto tibi semper nauig-

ationem: salue o Charon, & uale.

CHA. Et ego ad reliquas um-

bras redeo. Placidos

opto tibi semper

iudices: sal-

ue o Palinure, & uale.

mm iij

VIRTVS DEAE

Interlocutores, VIRTVS, MERCURIVS. MER.

VIRTVS Dea per epistolas orauit modo, ut ad se irem. Eo perconter quidnam me uelit, ilico ad Iouem redibo. VIR. Salue Mercuri: ago tibi gratias, quandoquidem tua in me pietas atque benignitas efficit, ut non penitus despecta ab omnicoetu deorum sim. MER. Expecto quid narres tu modo per breues narrationes facito: nam edixit ut confestim ad se redirem Iupiter. VIR. Etiam ne tecum nobis non licebit nostras ærumnas exponere. Quos igitur habeboultores iniuriarum, si non modo apud ipsum maximum Iouem, uerum & apud te quem semper in fratris locum habui, colui, obseruaui, condolendi facultas negatur. O me miseram, ad quos confugiam. Vnde auxilium petam. Me quidem cum ita despiciar, malo esse truncum aliquem, quam deam. MER. Tandem effare, dum præbeo operam. VIR. Viden' quam sim nuda & foeda: Hoc ita ut sim, efficit fortunæ deæ impietas atq; iniuria. Aderam sanè ornata apud Elissios campos inter ueteres illos amicos: Platonem scilicet, Socratem, Demosthenem, Ciceronem, Archimenidam, Policratem, Praxitelem, & eiusmodi uiros doctos, qui me, dum uitam agebant, piissimè atque religiosissimè coluere. Interea loci cum iam non pauci salutatum ad nos aduolassent, è uestigio fortuna dea insolens, audax, temulenta, procax, maxima armatorum turba consēpra atque stipata properans, ad nos iactabunda, En, inquit, plebeia tu, ne maioribus dijs aduentantibus non ultrò cedis? dolui iniuriam nobis immeritis eo pacto fieri. Ac non nihil ira concitata, inquam, neque tu maxima Dea his uerbis me plebeiam efficies, neque si maioribus cedendum est, tibi turpiter cedendum censeo. Illa uero ilico in conuiuium sese effert aduersum me. Prætereò hic quas contumelias in me primum dum hæc inter nos geruntur, effuderit: idcirco Plato philosophus cœpit contra nonnulla de deorum officijs disputare: Illa excaedescens, apagite hinc uerbose, inquit, Non enim decet seruos deorum causam suscipere: cœperat & Cicero orator plura uelle suadere, at exturba armatorum erupit, Mercuri, Antonius præpotēs latera illa sua digladiatoria ostendēs, grauissimūq; pugnum in os Ciceronis iniecit: hinc cæteri mei amici perculsi metu, fuga sibi prope consulere, neque enim Policletes poplites peniculo, aut Phidias scalpro, aut Archimenides horoscopo, aut cæteri inermes aduersus audacissimos armatos eosq; prædis atque homicidijs suetos bello ad sese tuendos ualebant, ergo me infelicissimam ab ipsis dijs omnibus qui tum aderant atque hominibus desertam, pugnis ac calcibus totam confregere, uestes meas diripere, in lutum prostratam reliquere, demum abire ouantes. Ego uero ita confecta, cum primum licuit conscendi huc, ut I. O. M. his de rebus facerem certiore, iam quidem mihi ut intromittat expectanti mensis elapsus est, dumq; id ut impetrem, omnes deos exeuntes atque redeuntes precor, nouas semper aliquas excusationes audio: Aut enim deos aiunt uacare, ut in tempore cucurbitæ florescant. Aut curare ut papilionibus alæ perpulchræ pictæ adsint. Quid igitur? ne uero aliquid semper habebunt negocij, quo nos exclusas teneant ac floccipendant. Tum etiam & uillicus suscepit curam dudum, ne cucurbitæ sitiperiant. Nos tamen neque dijs neque hominibus cordi sumus. Has ob res te iterum atque iterum precor, obtestorq; Mercuri, qui semper apud deos ipsos interpretes exististi, & ut causam hanc meam iustissimam atque piissimam suscipias. Ad te confugio, te supplex oro, in te omnis mea sita est spes atq; expectatio.

Da

Da quaeso, operam, ne dum à uobis excludor, ipsis quoque mortalibus sim ludibrio. Nam erit quidem dedecus deorum ordini, ubi homunculi me tametsi infirmam deam floccipendant. MER. Audiui: doleo: uerum pro uetere nostra amicitia unum admoneo, duram nimis atque difficilem causam te aduersus fortunam suscepisse. Nam & Iupiter ipse, ut cæteros omittam Deos, cum e ob accepta beneficia nimium fortunæ debere sentiat, illius uires atque potentiam ueretur. Ea enim ad cælum dijs ascensum præstitit: atque ubi uelit, ualens sua armatorum manu eijciat. Qua de re, si sapias, inter plebeios deos ignota, quoad fortunæ odium extinctum sit, latebis. VIR. Aeternum latitandum est, ego & nuda & despecta abeo.

FRANCOFORTI, CHRISTIANVS AEGENOLPHVS excudebat, Mense Martio,
Anno M. D. XXXVIII.

